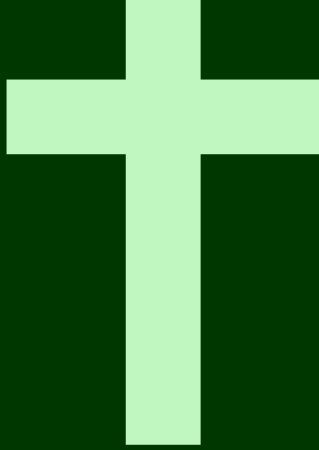

Tū'ún xuva kō vatā ó
ntáka'an ña ñuú
Coatzospan

New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec,
Coatzospan)

Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú Coatzospan

New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec, Coatzospan)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	35
SAN LUCAS	58
SAN JUAN	95
HECHOS	121
ROMANOS	155
1 CORINTIOS	170
2 CORINTIOS	184
GÁLATAS	193
EFESIOS	198
FILIPENSES	203
COLOSENSES	206
1 TESALONICENSES	209
2 TESALONICENSES	212
1 TIMOTEO	214
2 TIMOTEO	218
TITO	221
FILEMÓN	223
HEBREOS	224
SANTIAGO	235
1 PEDRO	239
2 PEDRO	243
1 JUAN	246
2 JUAN	250
3 JUAN	251
JUDAS	252
APOCALIPSIS	254

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Mateu

*Tatá vi'i Jesucristu
(Lc. 3:23-38)*

¹ Xu'u é Mateu u ne, i'a kaka'an u iña táta vi'i Jesucristu, i'xá ika Dāvii, i'xá ika Ábraan.

² Xíó i'xá Ábraan é nani Ísaa; xíó i'xá Ísaa é nani Jācoo; xíó i'xá Jacoo é nani Jūdaa; xíó ení ña di. ³ Xíó i'xá Judaa é nani Fare ní Zara (di'i ñā ne, Tamaa nani ñā); xíó i'xá Fare é nani Éruun; xíó i'xá Eruun é nani Áraan; ⁴ xíó i'xá Araan é nani Aminadaa; xíó i'xá Aminadaa é nani Nāsuun; xíó i'xá Nasuun é nani Sālmūun; ⁵ xíó i'xá Salmūun é nani Boó (di'i ñā né, Raa nani ñā); xíó i'xá Boó é nani Óbeé (di'i ñā né, Ruu nani ñā); xíó i'xá Obee é nani Isāii; ⁶ xíó i'xá Isāii é nani Dāvii, ñā e kúvi rei. Eni vi'i rei Davii san ni ñadī'i kíi, ñadī'i Uriá, ne, xíó i'xá ñā é nani Salāmūun.

⁷ Xíó i'xá Salamūun é nani Robōaan; xíó i'xá Roboaaan é nani Ábia; xíó i'xá Abia é nani Asa; ⁸ xíó i'xá Asa é nani Josāfaa; xíó i'xá Josafaa é nani Jōraan; xíó i'xá Joraan é nani Úzia; ⁹ xíó i'xá Uzia é nani Jōtaan; xíó i'xá Jotaan é nani Ácaa; xíó i'xá Acaa é nani Ezēquia; ¹⁰ xíó i'xá Ezequia é nani Manāsee; xíó i'xá Manasee é nani Ámuun; xíó i'xá Amuun é nani Jōsia; ¹¹ xíó ūun i'xá Josia é nani Jecōniá ne, xíó ení ña di. Ntoó ñā ntuvi dá xee ñá'a, ñā ñuú Babiloniá san ne, kue'en ní'i ñā ñā Israeé san ñuú ñā kán é nantō'o ñā ñā.

¹² Dā rkontūvi xíó i'xá Jeconia é nani Salátiee; xíó i'xá Salatíee é nani Zorobābee; ¹³ xíó i'xá Zorobabee é nani Abīu; xíó i'xá Abiu é nani Eliāquii; xíó i'xá Eliaquin é nani Ásoo; ¹⁴ xíó i'xá Asoo é nani Sādo; xíó i'xá Sadoo é nani Áquii; xíó i'xá Aquin é nani Eliu; ¹⁵ xíó i'xá Eliu é nani Lāzaa; xíó i'xá Lazaa é nani Mātaan; xíó i'xá Mataan é nani Jācoo; ¹⁶ xíó i'xá Jacoo é nani Jōseé, divi xīi Mariá. Mariá sán ne, di'i Jēsuú, divi ñā é kaka'an o é Cristu, ñā é taxnuu Xuva kō.

¹⁷ Xíó ūxkími úvata ñā nte Ábraan un tsi nté Davii. Xíó tuku uxkími úvata ñā nte Davii un tsi da nté kue'en ní'i ñā ñā Israeé san ñuú Babiloniá ne, xíó tuku uxkími úvata ñā un tsi da nté ntuvi e káku Cristú san.

*Dā káku Jesucristu
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Dukuan ō kúvi da káku Jesucristu: Mariá, di'i Jēsuú ne, e xé'e ñā xu'u ñā e tánta'a ñā ni Jōseé ne, ntá tsi dí'na dá kuntoo ní'i tá'an ñā ne, kūtuni ñā tsi ñu'u i'xá ñā kuenta iña Espiritú Sántu san. ¹⁹ Dōo va'á ñā'a xīi ñā Joséé san. Ñā ni ntío ñā é ká'an kíni ñā'a san iña Mariá. Dukuān né, dē kuení ñā é diin diin tsi naxtuví mií ñā ñā. ²⁰ Ntá tsi da ñi kadé

kuení ñā ne, xéé ūun ánje Xuva kō ñuu éni kán, kaka'an ñā:

—Jōsee, i'xá ika Dāvii, ñá ku u'vī o é nāki'in Mariá é kuvi ñā ñadī'i o, tsí i'xá é nakáku ñā ne, ñu'u kuenta iña Espiritú Sántu san. ²¹ Nakáku ñā uun i'xá tii ne, xntéén divi í é Jēsuu, tsí divi ñā é nakakú ñā ñā ñuú ñā, ñā é iō kuetsí i —ka'an ánje san.

²² Un nti'i sá'a kúvi vata koo é kúntaa é káka'an ñā é ka'an naa Xuva ko:

²³ Ku'un i'xá uun ñadī'i kuetsí, ñā é vāta kíni ñatíi ne,

nakáku ñā uun i'xá tii é kunani ñā Emānee, ka'an ñā. Emanueé ne, kani tú'un: Xuva kō nuu mé'ñu ñā kō.

²⁴ Dā ntóto Joséé ne, dē ntaa ñā vatá ō kaka'an ánje Xuva kō san. Nāki'i ñā ñadī'i ñā, ²⁵ ntá tsi ñā ni kántoo ní'i tá'an ñā da nté ita nti'xin ntuvi e káku i'xá ñā. Xntee ñā divi í é Jēsuu.

2

Dā ixkoto ní'ni ñā e dōo kí'in iní i san Jesuu

¹ Káku Jesuu ñuú Beleen ntuvi dá inúu rei Heróde ñuú tsikan. Kídāá né, éka ñā e dōo kí'in iní i san ñuú e dōo iká ne, xéé ñā ñuú Jerusalem. ² Ntátsixe'e ñā ñā:

—¿Mí'i ntu túvi rei iña ñā Israee, ñā é dá ve káku san? Iní nti kímí e kéne e tá'xi kuenta iña ñā nte ñuú nti kán. Dukuān é ve'xí nti é kunūu iní nti ñā —ka'an ñā.

³ Dā téku rei Heróde sán ne, dōo dé kuení ñā, ni ūn nti' nti' ñā ñuú Jerusalem. ⁴ Kāna ñā un nti' nti' tó'ó dutú san nī mastrú lei san, tsixe'e ñā ñā:

—¿Mí'i ntu káku ñā nani Cristu, ñā táxnuu Xuva kō? —ka'an ñā.

⁵ Ntáka'an ñā ni ñā:

—Ñuú Beleen é káduku ntee ñuú Judea, tsí kuan ō ka'an ñā ká'an naa Xuva ko kídāá:

⁶ Divin, ñuú Beleen é tūvin ñuú Judaa, ka'nun vata ntáa é un nti' nti' ñuú na'nu mí ntoó ñā ntáde kú'vé ñuú Judaa.

Ntá tsi díi díi ka kuiko ñu'u ñā'a o, tsí nte ñuú o kan ve'xí uun ñā'a, ñā kada kú'vé iña ñā'a ko, ñā Israeé san.

Kuan ō ka'an ñā —ka'an ñā'a san.

⁷ Kídāá né, kāna xu'u Heróde ñā dōo kí'in iní i san, tsixe'e ñā ñā nte ntuvi nti'xe é kíi díto kímí san. ⁸ Kídāá né, taxnúu ñā ñā ñuú Beleen san, kaka'an ñā:

—Kue'en ntó, nantuku vā'á nto i'xá san. Te nani'i nto í ne, taxnúu nto tú'un vata koo é kikunúu iní kó i di —ka'an ñā.

⁹ Dā téku ñā é káka'an rei san ne, kué'en ká ñā. Iní ñā tsí divi kímí e iní ñā ñuú ñā kán né, odo núu nuu ñā, kué'en da nté xee mí tuvi i'xá san. ¹⁰ Dā iní ñā kímí sán ne, ñā tē nté kaa díni ñā. ¹¹ Dá kú'vi ñā má vi'i kán né, iní ñā i'xá san ni di'i i Māriá ne, inchi'ñā mí tuvi ne, inūu iní ñā i. Nākaán ñā etun ñā ne, xé'e ñā

l'xá san doméni e kúvi oro, ni kütú, nī cho'vo vídin e dóo nuu á'vi. ¹² Kidáá ne, xé'e Xuva ko ūun xéni é kāká'an é ña ku ntiko koó ña mí tuví Herodé. Dukuān ne, tuku itsi kunú'u ña.

Dá ku'e'en Jéssu ñuú Egító

¹³ Dá kunú'u ña ne, Iní Josee ánje Xuva kō ñuú éni kán. Ka'an ánje san:

—Nakuntísin, ki'in l'xá san ni di'i i né, kue'en náne'en ñuú Egító. Ikan kuntōo nto da nté ká'an u ni ó. Tsi ki'xi rei Herodé é nantuku ña l'xá san é ka'nī ñá i —ka'an ña.

¹⁴ Nakuntísi ña ne, ki'i ña i'xá san ni di'i i, kue'en ni'i ña ña ñuú Egító, kuān te niñu.

¹⁵ Ikān tsi kantóo ña dá nté xi'i Herodé san. Sá'á kúvi vata koo é kúntaa é kāká'an ñá'a, ña é ká'an naa Xuva ko nte kidaá: “Nté ñuu Egító nákaná u i'xá ko”, ka'an ña.

Dá táxnuu Herodé é kúvi nt'i'i i'xá tii san

¹⁶ Dá kütuni Herodé tsi ña ni de ntáa ña dóo ki'in iní san ne, kúdiin ku'e'en ña. Taxnúu ña sntadun é ka'nī ñá un ntíi ntíi i'xá tii é ntoo ñuú Beleeén, ni ñuu é ntoo etsin ikān, i'xá é ió uvi kuia í, ó é dii ka kuetsi, vata ó ita ntí'xin ntuvi é ka'an ña dóo ki'in iní i san. ¹⁷ Kidáá né, kúntaa vata ó ka'an ña é ká'an naa Xuva ko nte éma tsi, ñá nani Jeremia:

¹⁸ Dító un tsi nte ñuú Ramaa ntákachu' u ntáa ña, ntaéku ña. Un ntíi ntíi ñadí'í Israeé ne, ntaéku nteé ña i'xá ña.

Ña ni ntío ña ntuka'nu iní ña, tsi é xi'i ntí'i i'xá ña, ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi dá xi'i Herodé ne, kéní Josee é xee uun ánje Xuva kō, kaka'an ña:

²⁰ —Nakuntísin, ki'in l'xá san ni di'i i, kunú'u nto ñuú Israeé, tsi é xi'i ña é ncho ka'nī i'xá san —ka'an ña.

²¹ Nakuntísi ña ne, ki'i ña i'xá san ni di'i i ne, dá kunú'u ña ñuú Israeé. ²² Ntá tsi dá téku ña é divi tsi l'xá Herodé, ñá nani Arquélau, nakunúu ña naa ñá ne, ú'vi ña é ntiko koó ña. Kütuni ña ñuu éni kán ne, da díta ña itsi ñuú Galilea. ²³ Ku'e'en ña, kükuntóo ña ñuu é nani Nazaré. Dukan ó kúntaa é kāká'an ña é ká'an naa Xuva ko kidaá: “Ka'an ñá'a san tsi nazarenu ña”, ka'an ña.

3

Dá kāká'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi kán

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ntuvi tsikán ne, xéé Juaan Baütista ñuu itsi é nani Jüdea, kaka'an ntódo ña, ² kaka'an ña:

—jNativí iní nto, tsi é xéé etsin ntuvi é ki'xi Xuva ko, kixkadá kú'vê ña! —ka'an ña.

³ Ña é ká'an naa Xuva ko kidaá, ñá nani Isaiá ne, kaka'an ñá iñá Juaán san dá kāká'an ña:

Dító tatsin ūun ña'a, ña e dóo ntií kāká'an ñuu itsi kán:

“Nakōo tú'vê ntó itsi Xuva kō; Ntantaa ntó itsi ña”, ka'an ña, ka'an Isaiá san.

⁴ Inúú Juaán san doo e kúvi idi kameu. Ñií i'xi ña ne, ñií kúvi di. Skuntí iní é'xi ña ne, iní xi'i ñá ntudin ñuñu. ⁵ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleén ni ñuú Judeá, ni ūn ntíi ntíi ñuu é ntoo etsin ni ntúte ka'nu é nani Jórdaán ne, ku'e'en ña mí nuu Juaán san. ⁶ Natívi iní ña kuétsi ña ne, da ítsi ntute ña nta'a Juaán san ní ntute ka'nu san.

⁷ Ntá tsi dá iní Juaán san tsi títín ña fariseú san ni ña saduceú san xéé ña é kútsi ntute ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—jNtō'ó é tatá koo kúvi nto! ¿Xóó ntu kaka'an í ni ntó é kúnu nto é ña ni'i nto é nto'ó nto nta'a Xuva kō? ⁸ Víi nto é vá'a vata koo e díto é natívi iní nti'xe nto. ⁹ Ñá ku ka'an nto: “Ntí'i ne, Abraan úva ikā nti”, é kuān o ntáka'an nto. Tsi kaka'an u ni ntó tsi kúvi víi Xuva kō é ntáda ña xúu san i'xá Abraán, tē dí ntio ña. ¹⁰ É ió tu've kaá ntee é nakūn ña utun san. Da nēé ka utun é ña ta'xi kiti va'a ne, nakūn ña ne, dá ka'mi ña. ¹¹ Xu'ú ne, ntute kadá'vi ú nto dá kanakutsi ntute ú nto é nātivi iní nto kuétsi ntó, ntá tsi ña é dá vé vé'xi ne, dii ka ka'nu ña é xu'u. Ntē ña vá'a u é kuido ú nti'xen ña. Divi ña ne, Espiritú Sántú san ni ū'u dá'vi ña nto. ¹² Ni'i nta'a ña ütun é kākani ña kiti trigú ne, dá náxaxnúu ña é vá'a ne, dá nátsu'un vá'a ña. Ntá tsi e ña kaidiá'vi ne, ka'mi ña me'ñú ñu'u é ña kantá'va —ka'an Juaán san.

Dá ítsi ntute Jesuu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Kidáá ne, vé'xi Jéssu nte ñuú Galileá, ne, xéé ña nú ntute ka'nu Jordaán san, mí nuu Juaán san, vata koo é kútsi ntute ña nta'a Juaán san. ¹⁴ Ña ni ntío Juaán san é nakútsi ntute ña ña, ne, kaka'an ña:

—Xu'u é kantio ko é divi nto nakútsi ntute nto ko. ¿Vá kúvi ntu é xu'ú nakútsi ntute ú nto? —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuan tsi koo, tsi é vá'a ó é káda ntaa o é un ntí'i é ká'an Xúva kō —ka'an ña.

Kidáá ne, kaka'an Juaán san tsi víi ña. ¹⁶ Dá kúvi itsi ntute Jesuu ne, ntií ña diñi ntute kán ne, ura dú'va tsi i nákaan e dukún kan ne, Iní ña Espiritu Xuva kō, é inu ña vata kaa paloma, kátavi ntódo ña ña. ¹⁷ Kaka'an tátsin nte e dukún kán:

—Sá'á é l'xá mií kó e dóo kakuinimá ko. Dóo diní ko ni ña —ka'an tátsin san.

4

Dá íto nteé tó'ó e ña vá'a san Jesuu
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Kidáa ne, íntēka Espíritū Sántū san Jēsuu űnuu ítsí kǎn é kōto nteé tó'ō e űa vá'ā san űa te kō'xó nteé űa.

² Úvi dǐkó ntuvi, úvi dǐkó niűu űa ni e'xí űa ne, kidáa né, kǎkin űa. ³ Kidáa ne, xéé tó'ō e űa vá'ā san ne, kaka'an ni űa:

—Tē nuu é ntaā í e I'xa Xuva ko kúvin ne, ká'an ni xūu san na ntúvi taűú'u —ka'an.

⁴ Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—É űve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “űá te da mii tsi taűú'u kǎntio űa'a é ni'í űa ntuvi iűa űa, tsi un ntíi ntíi tú'ún é kǎka'an Xúva kō.” Kuān ó uve na'a —ka'an űa.

⁵ Kidáa ne, kue'en ni'í tó'ō e űa vá'ā san űa űuú Jerusaleen, mi tuvi xúkun Xuva kō. Xntitsí űa mi'í e dǐi ka dükun rki úkún sán ne, ⁶ kaka'an ni űa:

—Tē nuu é ntaā í e I'xa Xuva ko kúvin ne, nakó'xon kúűu ó, tsi uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō:

Taxnū űa ánje űa é kuēnta víi űa o.

Kurkǎa űa o vata koo é űa náki'ín xuu.

Kuān ó uve na'a —ka'an.

⁷ Kaka'an Jēsuu ni i:

—Tsi uve na'a xtúku kaka'an Tú'un Xuva kō: “űá ku koto ntēen Tó'ō o, Xuva ó.” Kuān ó uve na'a —ka'an űa.

⁸ Kuē'en ni'í xtúku tó'ō e űa vá'ā san űa. Kúxēe űa uun xuku mi dóo dükún ne, náñē'e űa un ntíi ntíi űuu é ió űuxiví sa. űá tē nté kaa vá'ā o. ⁹ Kaka'an tó'ō e űa vá'ā san ni űa:

—Tē nǎkunchítin nūu ko, te kunuu iní ó ko ne, ta'xi u é kadǎ kú'ven un ntíi ntíi űuu san —ka'an.

¹⁰ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni i:

—Kúnun, tó'ō e űa vá'ā, tsi uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Da mii tsi Xuva kō é kunuu iní ó űa, da mii tsi tsiűu űa é vīin.” Kuān ó uve na'a —ka'an űa.

¹¹ Kidáa né, xtúvi mii tó'ō e űa vá'ā san űa ne, xéé ánje Xuva kō é víi űa űa kuenta.

Dǎ éni ntu'u Jēsuu dé tsiűu űa űuú Galilea
(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)

¹² Dǎ téku Jēsuu tsi nuu kutú Juaán ne, kué'en űa űuú Galilea. ¹³ Ntǎka űa űuú Nazaree é tuvi űuú Galileá ne, kué'en űa é kutuví űa űuú Capernau, é tuvi dǐi mǐni ka'nu san, etsin nú rǎxa Zabúluun ni nú rǎxa Néftalii. ¹⁴ Dukuan ó kúntaa é kǎka'an űa ká'an naa Xuva ko kidaá, űa nani Isáia:

¹⁵ Nūú Zabuluún ni űuú Neftalíi ne, űuu é ntoo etsin dǐi mǐni ka'nu kǎn, uun xo dǐi ntute ka'nu Jordaán san, űuú Galilea, mí ntoo űa'a, űa é űa te űa Israeé san.

¹⁶ űa'a, űa ntoo ikan mí nēé ni kuétsí i ne, iní űa űu'u é kǎxi'í nuu ka'nu.

űa'a, űa ntoo ní ntati dóxi'í ne, xi'í nuu ka'nu mí ntoo űa.

Kuan ó ka'an Isáia.

¹⁷ Nté ntúvi tsikan éni ntu'u Jēsuu kaka'an ntódo űa:

—Natívi iní nto, tsi dokó sa xee ntúvi é kixkadǎ kú've Xuva kō —ka'an űa.

Kǎna Jēsuu kǎmi űá'a, űa ntátiiin tsákǎ
(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)

¹⁸ Dǎ íka Jēsuu úun xo dǐi mǐni Galileá san ne, iní űa Simuun, űa é kǎka'an űa é Pedrú, ni ení űa, Andree. Ntánakuítá nuu űa xunu űa nú ntute kǎn, tsi ntátiiin űa tsákǎ. ¹⁹ Kaka'an Jēsuu ni űa:

—Kuntíkin ntó ko ne, ta'xi ú nto tsiűu é kǎna nto űa'a é kuntíkin űa ko —ka'an űa.

²⁰ Ura tsi i xtúvi mii űa xunu űa ne, íntíkin űa űa.

²¹ Kué'en kǎ űa, ne, iní űa uvi űá'a kǎ űa'a, űa nani Sántiau ni ení űa Juaan. Ntuvi űa é i'xá Zebedeu űa. űú'u űa tun ntódo ni uva űa, ntántavá'a űa xunu űa mí ntátsin. Kǎna Jēsuu űa ne, ²² ura tsi i xtúvi mii űa tún ntódo űa ni uva űa ne, íntíkin űa űa.

űá te da dǐi űa'a nakua'a Jēsuu
(Lc 6:17-19)

²³ Íka Jēsuu kaní űuú Galilea, nakuá'a űa űa'a san má úkún űa Israee. Kaka'an ntódo űa tú'un vá'a san kuenta iűa í é kixkadǎ kú've Xuva kō. Kantavá'a űa un ntíi ntíi kú'i, un ntíi ntíi nuu í é kǎkuví űa'a san. ²⁴ Kútuni űá'a iűa űa kaní űuú Siria ne, ntéka űa un ntíi ntíi űa nchokuví san, ni űn ntíi ntíi űa'a, űa é ntákuví kú'i, o te ű'vi kú'űu űa, o te űu'u e űa vá'ā nima űa, o te kǎxi'í mǐi űa, o tē natíin űa ne, ntavá'a űa űa, un ntíi ntíi űa. ²⁵ űá te da dǐi űa'a íntíkin űa űa nté űuú Galilea, nté űuu é nani Ú'xi Nūú ne, nté Jerusaleen, nté Júdea, nté űuu é ntoo uun xo dǐi ntute ka'nu é nani Jórdaan.

5

Dǎ kak'ān ntódo Jēsuu xúku kǎn

¹ Dǎ iní Jēsuu tsi űa te da dǐi űa'a san ne, kuxéé űa diki ukú san. Dǎ itúvi űa ne, xéé űa ntántíkin űa mí tuví űa. ² Eni ntu'u űa nakua'a űa űa, kaka'an űa:

Xoo e dóo vá'a ni i
(Lc 6:20-23)

³ —Nté kuān nte va'a ni űá'a, űa é kútuni i tsi űa kúvi víi űa te űa xntii Xuva ko űa, tsi ntáduku ntéé űa mí kadé kú've Xuva kō.

⁴ Nté kuān nte va'a ni űá'a, űa nuu nta'xa nima í, tsi náxnuu ka'nu Xuva kō nima űa.

⁵ Nté kuān nte va'a ni űá'a, űa é űa ntáde ka'nu, tsi kaní űuúxi'í sa ni'í űa kidaá.

⁶ Nté kuān nte va'a ni űá'a, űa é kaní nima í ncho kutú've í iűa Xuva ko, tsi kué'e űa é kútu've vá'a űa.

⁷ Nté kuān nte va'a ni űá'a, űa é kantuntá'ví iní i ta'an í, tsi ntuntá'ví iní Xuva ko űa dǐ.

⁸ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntũntoo nima í, tsi kiní ña Xuva kō.

⁹ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntántukú é vā'á koo kuntoo ni tā'an í, tsi ka'an Xúva kō tsí divi ña é i'xā ñā ña.

¹⁰ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntánto'o í tsi kuinti'xe ña Xuva kō, tsi ntáduku ntée ña mí kadē kú'vé Xuva kō.

¹¹ 'Nté kuān nte va'á ni ntō dá ntáka'an kīni ñā'a san iña nto, dá ntádē xení ña ni ntō, dá ntáka'an ña dovete e ntáde nto é kīni kaa da ntáde nto é ntio ko. ¹² Kũntoo dínĩ nto, ñá ku kuntoo nta'xa ntō, tsi ni'í ntō doméni é vā'á kue'en e dukún kán, tsi kuān o dé xení ñā'a san ni ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kidaā dí.

*Vata ntáa ñii ni ñū'u ntáa o ñuxiví a
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

¹³ 'Divi ntō ne, vata ntáa ñii ntáa nto ñuxiví a. Ntá tsi té ña tuví ka dikō ñii san ne, ña kúvi ntúvá'a ka. Ná vadá ka mí kaidiá'vi í. Kate ó ne, kaka nuu ñā'a san.

¹⁴ 'Vata ntáa ñū'u ntáa nto ñuxiví a. Tē uun ñūu tuví dikí uku kán ne, ña kúvi kutúvi xu'u. ¹⁵ Ntē ña kañii ñā'a san kantilín vata koo é xnuu xu'u ña má kidi. Tsi xkaa íko dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kanī má vi'í kán. ¹⁶ 'Vata ntáa ñū'u é kaxi'í nuu ntáa nto da ntáde ntō é vā'a. Kuan kōo vii nto é vā'á vata koo é na kiní ñā'a ne, na kā'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

Dá kanakuā'a Jesuu ñā'a san iñā lei

¹⁷ 'Ná ku dē kueni nto te vé'xí ú é nakuítá u lei Muísee san ni tū'un é ká'an ñā'a, ña é ka'án naa Xuva ko kidaā. Ná te véxnákuitá u lei san, tsi vé'xí ú é na kũntaa é káka'an lei san. ¹⁸ Tsi nuu é ntaa í é káka'án u ni ntō tsi da nté ntí'í e dukún kán, da nté ntí'í ñuxiví sa ne, ña kũntaa nté uun letra, nté uun puntu lei san da nté kũntaa ntí'í. ¹⁹ Xoó ñā'a, ña é ña káde kuenta lei san, kuān te dii ka lú'nti né, kuān ó kanakuā'a ña tuku ñā'a é kuān koo vii ña dí ne, ña té neé nuu á'vi ña mí kadē kú'vé Xuva kō. Ntá tsi xoó ñā'a, ña é káde ntaa lei san ne, kuān ó kanakuā'a ña ñā'a san é kuān koo vii ña dí ne, dóo ka'nu ñā'a ña mí kadē kú'vé Xuva kō. ²⁰ Kaka'án u ni ntō: ñá kī'in nto mí tuví Xuva ko té ña dii dii ka vā'a koo vii nto é ká'an Xúva ko vatá ó ntáde ña fariseú san nī mastrú lei san.

*Dá kakā'an Jesuu nté koo vii ó dá kākudiin
o*

(Lc. 12:57-59)

²¹ 'Ini nto tsi kaka'án ñátá san kidaā: "Ná ka'ni ntō ñā'a, tsi xoó é ka'ni í ñā'a ne, ni'í ña e dóo nto'o ña", ka'an ña. ²² Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō né, té xoó kudiiin í ni tā'an í ne, ni'í ña é ntō'o ña. Xoo é káka'an í é kīni kaa iña ta'an í ne, kué'é ña tsiñu í é ntō'o ña.

Xoo é káka'an í tsi tuntu tá'an í ne, kī'in ñā dó'vi kan.

²³ 'Tē kixtúvi ntō doméni nta'a Xúva kō nú ñāa ñá kán ne, kidáa naka'an ntō é iō nuu í é ká'an ntée ta'an nto nto ne, ²⁴ xtuví mii ntō doméni san nú nāá san ne, kue'en nto mí tuví ta'an nto. Di'na ntuvá'a nto ni tā'an nto ne, kidáa kué'é nto doméni nta'a Xúva kō.

²⁵ 'Te kī'in ni'í ta'an nto nto nta'a ña tsiñu í ne, ntuvá'a nto ni ña itsi kán, vata koo é ña tsi'í kuétsi ña nto nta'a ña tsiñu í san. Tsi divi ña ne, ká'an ña nī mau kui nuu ne, xnuu kutu ña ntō. ²⁶ Tsi nuu é ntaa í é káka'án u ni ntō tsi ña ntii nto dá nte ntá'vi ntí'í nto diu'un é katāvi nto.

Dá kakā'an Jesuu dá kaito o tuku ñadí'í

²⁷ 'É ini nto tsi kaka'án lei Muísee: "Ná ku kukidi ni'í nto ñadí'í é ña te ñadí'í míi ntō", ka'an. ²⁸ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō: Tē xoó ñā'a ntio ña é vii ña é kīni kaa ni ñadí'í dá kaito ña ña ne, vata te kidi ni'í ña ña, tsi edé kueni ña é vii ña é kīni kaa san ni ña.

²⁹ 'Te ntũxnú kuā'a nto kade í é vii nto é kīni kaa ne, tavá nto, dá nakuitá nto. Dií kaa vā'á ó te kũnaá ntũxnú nto é kī'in ntō kanī kúñu ntō dó'vi kan. ³⁰ Te ntá'a kua'a nto kade í é vii nto é kīni kaa ne, ka'nté nto, dá nakuitá nto. Dií ka vā'á o é kũnaá nta'a nto é kī'in ntō kanī kúñu ntō dó'vi kan.

*Nté o kaka'an Jesuu é natsoo mii ta'an ó
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)*

³¹ 'Kuān ó kaka'án ña intóo kidaā di: "Xoó ñatíi é naxtuví mii ña ñadí'í ña ne, da mii é nakatsin ña tutú ña", ka'an ña. ³² Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntō: Tē xoó ñatíi xtuví mii ña ñadí'í ña ne, té ña ni ide ñadí'í san é kīni kaa ni tuku ñatíi ne, kaxé'e ñatíi san itsi é vii ñadí'í ña é kīni kaa. Tē xoó ñā'a natánta'a ni'í ña ñadí'í san ne, kade ña é kīni kaa ni ña di.

Dá kakā'an Jesuu é ña natekú o Xuva kō

³³ 'É tekú nto di dá kakā'an ñátá san: "Tē xe'é nto xu'u nto ni Xuva kō né, da mii é káda ntaa nto", ka'an ña. ³⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntō, ñá ku dotó tsi kakuni'í nto da neé ka nuu í. Ná ku dotó tsi kakuni'í ntō e dukún kán, tsi ikan kadē kú'vé Xuva kō. ³⁵ Ná ku dotó tsi kakuni'í nto ñuxiví sa, tsi ñuxiví sa nteku ntí'í di'in Xuva kō. Ná ku dotó tsi kakuni'í nto ñūú Jerusalem, tsi ikān ñūú Rei, ña e dóo ka'nu. ³⁶ Ná ku dotó tsi kakuni'í nto dikí nto, tsi nté uun idi nto ña kuvi vii nto é ntuku'ín, o ntuntēe. ³⁷ Dá ntáka'an ntō ne, da mii tsi é ká'an nto tsi kuvi ne, o ña kúvi. Tē nteku é ká'an ntō ne, kade nto é kanañe'e tó'o e ña vā'á san nto é vii nto.

*Dá kanañe'e Jesuu kō dá ñū'u iní ta'an kō
(Lc. 6:29-30)*

³⁸ 'É tekú nto tsi kaka'án lei Muísee: "Tē xoó tavá í ntũxnú ntō ne, tavá nto ntũxnú ña di. Tē xoó tavá í nú'u ntō ne, tavá nto nú'u

ñā dī", ka'an. ³⁹ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntō tsi ñā nāá ntō nī ñā kini ntáa san. Te ku'e'é nuu ñā vinuu ntō ne, ku'e'é ntō é na ku'e'é nuu ñā é uun sán di. ⁴⁰ Tē xoó kaki'ni nteé i nto é kuétsi e kué'e nto ñā du'nu ntō ne, kué'e nto ñā kuuuun ntō di. ⁴¹ Tē kade ñā'a é kuétsi kuido nto iña ñā uun siin né, ikā ká ku'e'ēn ni'i nto iña ñā. ⁴² Te da xoó ka ñā'a kaikan ñā nto ne, kué'e ntō nee iña é kaikan ñā. Nā ku dēvini nto tē xoó ñā'a ncho nakí'i nteé ñā iña nto.

Kuinima ntō ñā kadē xeni ni ntō
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ É tēkú nto tsi kaka'an ñā'a: "Kuinima ntō ta'an nto, ne, ñā ku kuinima ntō ñā kadē xeni ni ntō", ka'an ñā. ⁴⁴ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō e kuinima ntō ñā kadē xeni ni ntō. Ka'an ntá'ví ntō iña ñā é kainúu nti'u nto. ⁴⁵ Kidáā ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ñā tuví e dukún kán. Tsi kata'xi Xuva kō é dadíi tsi kaxi'í nuu ngantíi san mí ntōo ñā'a, ñā é vā'á, nī mí ntōo ñā'a, ñā é kīni ntáa san, ne, kaxnúu ñā é dadíi tsi o kaki'ni daví san mí ntōo ñā'a, ñā é vā'á, nī mí ntōo ñā'a, ñā é kīni ntáa san di. ⁴⁶ Te da mii tsi kuinima ntō ñā'a, ñā é kakuinima i nto ne, ¿mí'i ntu nī'i nto é vā'á nta'a Xuva kō? Kuān ó de ñā ntaído diu'ún san di. ⁴⁷ Te da mii tsi tā'an ntō ka'an ntō ni ñā ntiusi ne, ¿neé ntu é ká'an nto e dóo vā'á ó kade nto? ¿Ñā ntu te kuán o de ñā'ā, ñā é ñā ntákuinti'xe i Xuva kō dí? ⁴⁸ Divi ntō ne, víi nto é vā'á ni ūn nti'í nti'í ñā'a, vatā ó de Xuva kō, ñā tuví e dukún kán.

6

Dá kanañ'e Jesúsú nuú i é vā'a

¹ Dá kade nto nuu i é vā'á ne, ñā kú de nto núu ñā'a da ti é ká'an ñā tsi dóo vā'á ñā'a nto. Tsi kidáā ne, ñā tá'xi Xuva kō, ñā tuví e dukún kán, doméni é káduku ntée nto. ² Dukuān ne, dá kaxntii nto ñā ntá'ví san ne, ñā ku ka'án ntō ni ūn nti'í nti'í ñā'a vatā ó de ñā'a é rki xaa ñā ntéku e ntáka'an ñā ni ñā'a má úkún kán, mé'ñu itsi kán di. Kuān ó de ñā vata koo é ká'an ñā'a san tsi dóo vā'á ñā'a ñā. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō, tsi e divi tsi tsikan doméni é nī'i ñā. ³ Ntá tsi dá kaxntii nto ñā ntá'ví san ne, nté ñā vā'á tiin ni'i ntō ñā ku ntáa nto ni ñā. ⁴ Xntii xu'ú ntō ñā. Tsi ini Xúva kō neé ntáde xu'ú ntō ne, divi ñā ta'xí ñā doméni é káduku ntée nto.

Dā nañ'e Jesúsú nté koo ka'an ntá'ví ó
(Lc. 11:2-4)

⁵ Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, ñā ku ka'án ntō vatā ó de ñā ntaéni nta'ví san. Tsi dóo ntō ñā é kuntitsi ñā ka'an ntá'ví ñā má úkún kán, mé'ñu itsi kán dí, vata koo é kīni ñā'a san ñā. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsi e divi tsi tsikan doméni é nī'i ñā. ⁶ Ntá tsi dá kaká'an ntá'ví nto ne, kukunúu nto mí xoó ñā'a ne, nakadí ntō xi'í nto. Kidáā ne, diin

diin tsi ká'an ntá'ví nto ni Xuva kō. Xuva kō ne, ini ñā neé é diin diin tsi kade ntō ne, tá'xi ñā é vā'á iña nto.

⁷ Dá kaká'an ntá'ví nto ne, ñā ku dotō tsi ka'an ntō vatā ó ntáde ñā'a, ñā é ñā ini Xúva kō. Tsi tē dóo ki'in ito ká'an ñā é divi divi tsi ne, kuétsi é tēkú Xuva ko ñā, kuini ñā. ⁸ Nā ku kuān xkoó de nto, tsi Xuva kō ne, ini ñā nee nti'í nti'í kantio nto di'na dá kákan ntō nta'a ñā. ⁹ Du'va koo ka'an ntá'ví nto:

Xuvā nti é tuví nto e dukún kán,
na nakuiko ñu'ú nti divi nto.

¹⁰ Kixkada kú'vē ntō iñā nti.

Vii nto é ntio nto ñuxiví a, vatā tsi ó de nto e dukún kán.

¹¹ Tā'xi nto ita é ká'xi nti é ví'a é uten, vatā ó ntántio nti.

¹² Kada ka'nu ini nto nī nti kuétsi ntí, vatā ó kade ka'nu ini nti ni ñā'a, ñā e ntáde é kini kaa nī nti.

¹³ Nā ku dá vā'a ntō é ntō'o nti nta'a tó'ō e ñā vā'á san,

ntá tsi xntii ntō nti é ñā víi nti é kīni kaa é ntio i é víi nti.

Tsi divi ntō é kadē kú'vē nto;

divi ntō e dóo iō nto é víi ntō ne,

divi ntō e dóo ka'nu nto ntií dañu ntūvi.

Kuan tsi koo na kōo.

Kuan kōo ka'an ntō ni Xuva kō.

¹⁴ Tsi te káda ka'nu ini nto ni ñā'a dá ntáde ñā é kini kaa ni ntō né, kada ka'nu ini Xuva ko ni ntō di. ¹⁵ Ntá tsi tē ñā kada ka'nú ini nto ni ñā'a dá ntáde ñā é kini kaa ni ntō ne, ñā kada ka'nú ini Xuva ko ni ntō di.

Dá kaká'an Jesúsú nté koo kuntuo ixu ó

¹⁶ Dá ntaíntoo ixu ntō ne, ñā kú xkuntóo nta'xa ntō vatā ó de ñā ntaéni nta'ví san. Ntánakoto nta'xa ñā vata koo é kūtuni ñā'a tsi ñā ntaé'xi ñā. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsi e divi tsi tsikan doméni é nī'i ñā. ¹⁷ Ntá tsi dá ntōo ixu ntō né, nekín ntō díki ntō ne, kiti nto di, ¹⁸ vata koo é ñā kutúni ñā'a san é ñā ntaé'xi nto. Tsi Xuva kō ne, ini ñā nee é diin diin tsi ntáde ntō ne, ni'i nto é vā'á nta'a ñā.

Dokuika ñā ko é tuví e dukún kán
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Nā ku nátee kuitin nto é vā'á iña nto ñuxiví a, tsi i'a ne, kaduku ti ne, ó kakudu'xe káa nto ne, ó te'u ne, ó ki'in du'u. ²⁰ Ntá tsi natee kuitin nto é vā'á iña nto e dukún kán. Tsi ikán ne, ñā túvi kiti é duku ti iña nto, nté ñā té'u, nté xoó ñā du'u é ki'i dú'u ñā iña nto. ²¹ Tsi dá mí'i ká ñu'u vā'a é vā'á iña ntō ne, ikán tuví nima ntō di.

Nú'ú é kaxi'í nuu kúñu kō
(Lc. 11:34-36)

²² Ntuxnúu kō ne, vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu kúñu ko káa. Te vā'á ntuxnúu nto ne, kaniñ kúñu nto kaxi'í nuu. ²³ Ntá tsi tē ñā vā'a ntuxnúu nto ne, kaniñ kúñu nto ñinēe.

Te ñi'u san kuneé ne, kuneé kue'en. Ñinēé kue'en kúñu ntó.

Xuva kō né, ò ñi'u san
(Lc. 16:13)

²⁴ Ña kúvi kada tsiñu o ni ñi'u ña'a tó'o kō é uun kaa tsi. Tsi te ntio ko ñá uun ña ne, ñá uun sán ne, ñá ntio ko ña. Tsi uun ña'a ña ne, kuiko ñi'u o ña; ñá uun sán ne, ñá kuiko ñi'u o ña. Dukuñ ne, ña kúvi kada tsiñu ò é ñi'kué'en ini ko ña Xuva kó te dadii tsi kada kueni ko nté koo kukuika ò.

Kade Xuva ko kuēnta i'xá ña
(Lc. 12:22-31)

²⁵ Dukuñ ne, kaka'an u ni ntó: Ñá ku ñe kueni nto ntuvi iña nto, mi'i ki'xi é kō'o é ká'xi nto, mi'i ki'xi doo é kunūu nto. ¿Ñá ntu te ñá ka nuu á'vi ntuvi iña nto é vata kaa e é ká'xi nto? ¿Ñá ntu te ñá ka nuu á'vi kúñu ntó é doo san é kunūu nto? ²⁶ Koto nto láa, kiti ntaiko e dukún kán. Ñá tē ntaítu ti, nté ña te ntá'tvi ti. Ña túvi xáka ti mi'ñu'u vá'a é ká'xi ti. Ntá tsi kaxé'e Xuva kō, ñá túvi e dukún kán, e ntaé'xi ti. ¿Vá ñá ka ntu nuu á'vi a láa san é ñá ntó? ²⁷ ¿Vá kúvi vii ntu ntó é kué'nu ká nto te dáva métru, kuñ te dóo kutsu'un ntó?

²⁸ ¿Nté kui kuñ nte ntáde kueni nto ñe é kunūu nto? Koto nto itá laa san nté ò ntaé'nu má kú'u kan. Nté ña ntaé tsiñu, nté ña ntákani. ²⁹ Ntá tsi nté rei Salamuun ña ni xio doo ña e dóo vá'a vata kaa laa sán, kuñ te dóo kuika ña. ³⁰ Tē xe'é Xuva kō é kuñ nte vá'a ito laa san é kántito vevii ne, utén koko me'ñu ñu'u kán ne, ¿ñá ntu te ñá ka ta'xi ña é kunūu nto, ntó'o é ña ini kuinti'xe nti'xe nto? ³¹ Dukuñ ne, ñá ku kutsu'un ntó, ñá ku ká'an nto: "¿Mí'i ntu ki'xi é kō'o ò, é ká'xi o? ¿Mí'i ntu ki'xi é kunuu kutávi o?" Ñá ku kuñ xkoo ká'an nto. ³² Tsi ña'a, ña e ñá ini Xúva kō ne, ntánantuku ña ñn nti' nti' nuu i sá'a. Ntá tsi ini Xúva kō, ña túvi e dukún kán, tsi ntátaan núu nto un nti' nti' nuu i sá'a. ³³ Ntá tsi di'na ntukú nuu ini nto é nantuku ntó é kadé kú've Xuva kō ne, vii nto é vá'a é ntio ña. Kidáa ne, ta'xi ña un nti' nti' nuu i é ntátaan núu nto. ³⁴ Dukuñ ne, ñá ku nti'i ini nto nté koo vii nto uten, tsi uten ne, ió ka ntuvi é nti'i ini nto. Tsi uten uten ne, xéé mií é nti'i ini nto ñe é vii nto.

7

Ña ka'an ntée o tuku ña'a
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Ñá ku ká'an ntée nto tuku ña'a, vata koo é ña ka'an ntée ña nto di. ² Tsi vata tsi ó kaka'an ntée nto tuku ña'a ne, kuan kōo ka'an ntée ña nto di. Vatá ó kakuí kú've ntó ne, kuan koo kuntékú kú've ntó di. ³ ¿Nté kui kaiton ntun utsi xáká é nuu ntuxnúu ta'an o ne, ñá kaiton ntu'u é nuu ntuxnúu o? ⁴ Te ká'an ni tá'an o: "Tá'xin ntuxnúu

o, na nātāvā u utsi xákā é nūu san", koo ka'an, ntá tsi ¿mí'i ntu kúvi kinin é natávan, tsi ntu'u san núu ntuxnúu o? ⁵ Divin é kaeni nta'vín, di'na natávan ntu'u é nūu ntuxnúu o ne, kidáa kúvi kinin é natávan utsi xákā san é nuu ntuxnúu ta'an o.

⁶ Ñá ku kué'é nto tina sán nuu i e kúviko san. Tē ña'a ne, tiin ti nto. Nté ña ku xé'e nto kutsin san xo'o kiti e á'vi san, tsi kaka nuu ti. Kidáa né, ntuku kui'i tí nto.

Kakan nto, nantuku ntó né, nake'xen ntó xi'i

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Kákan nto nta'a Xuva kō ne, ni'i ntó. Nantuku ntó né, nani'i nto. Nake'xen ntó xi'i ne, nakaán ña é k'vi nto. ⁸ Da xóo ka ña'a é kakan ña ne, ni'i ña. Da xóo ka ña'a é nantuku ña ne, ni'i ña. Da xóo ka ña'a é nake'xen ñá xi'i san ne, nakaan.

⁹ ¿Vá ió ntú nto, te kaikán i'xá nto tañú'u ne, vá xūu ntu kué'e nto i? ¹⁰ O te kákan tsáká ne, ¿vá kōo ntu kué'e nto i? ¹¹ Ntó'o é kini kaa nima ntó ne, kaxé'e nto é vá'a i'xá nto. ¿Ñá ntu te ñá ka ta'xi Xuva kō, ña túvi e dukún kán, é vá'a, tē xoó kakan i ña?

¹² Da neé ka nuu i é ntio nto é vii ña'a ni ntó né, kuan kōo vii nto ni ñá di. Tsi sá'a kaká'an lei Muisee, ni ña ntáka'an naa Xuva ko kidaa.

Xi'i é ña ni'i

(Lc. 13:24)

¹³ Kúki'vi nto xi'i é ña ni'i san. Tsi dóo ni'i xi'i é kañe e dō'vi kan. Ñá tē neé ntii tū'un é k'vin o itsi tsikan ne, ñá te da ñá ña'a ntáñe'e ña ikán. ¹⁴ Ntá tsi ña te ni'i xi'i mí kuíta nti'xin ò é ni'i ko ntuvi vá'a iña ko. Dóo ntii tū'un é k'vin o itsi sá'a ne, ñá titán ña'a ntánani'i ña.

Kutuni kó te vá'a utun san te kii kiti i

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Kuenta tsi vii nto ña e ntáka'an naa Xuva ko, ña é ña te nuu é ntaá i ntáka'an. Ntio ña é kadá kueni nto é vata ntáa le'ntu ntáa ña, ntá tsi nima ñá ne, vata ntáa tina kú'u ntáa. ¹⁶ Kutuni ntó nee ñá'a nti'xe ña te ini nto nté o de ña. ¿Vá ntákii ntu tinti'o xo'o iñu? ¿Vá ntákii ntu kiti ígu ntu veñuu? ¹⁷ Te vá'a utun sán ne, vá'a kiti i. Tē ña vá'a utun sán ne, ñá vá'a kiti i di. ¹⁸ Te vá'a utun sán ne, ña kii kiti é ña vá'a. Tē ña vá'a utun sán ne, ña kii kiti é vá'a. ¹⁹ Da neé ka utun é ña kakii kiti va'a ne, nakiin ò né, ka'mi ò. ²⁰ Dukuñ ne, kutuni ko nté kaa utun san te kii kiti i.

Ñá te un nti'i ña'a é kúvi ki'vi ña mí kadé kú've Xuva kō

(Lc. 13:25-27)

²¹ Kuñ te dóo titán ña'a ntáka'an ña e Tó'o ña ko, ntá tsi ña te un nti'i ña xéé ñá nta'a Uva kō. Da mií tsi ña e dé ntae é káka'an Úvā ko, ñá túvi e dukún kán, é xéé ña. ²² Ntuvi

tsikán ne, ñá te da dñi ña'a ká'an ñá nī ko: "Tó'ó nti, nti'í ne, ká'an nti kuenta iña ntó ne, nakúnū nti é ña vá'a kuēnta iña nto. Nu u i é dóo na'nu é idé nti kuenta iña ntó di", koo ka'an ña. ²³ Kidáa ne, ká'an u ni ñá: "Xu'ú ne, ñá iní u nto. ¡Koo xio nto, tsí ña vá'a ó ni ide nto!", koo ka'an u ni ñá.

Uvi núu i é'tí vi'í

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Dá xóo ka ña'a é kátekú i é káka'an u, te káda ntaa ña tú'un é káka'an u ne, vata kaa ña e dóo ki'in iní i kaa ña, ña é xntítsi vi'í i nú xuú san. ²⁵ Dá káin davi nu'ú san ne, é'nu ntute san. Un vá'a tsi ínu tatsín ne, dúku núu tatsín san nú vi'í ña kán, ntá tsi ña ni káin vi'í san, tsí ntiitsi kutu nú xuú san. ²⁶ Dá xóo ka ña'a, ña é kátekú i é káka'an u ne, ntá tsi ña káde ntaa ña tú'un kó ne, vata ntáa ña tuntu ntáa ña, ña é xntítsi vi'í i nú ñuti. ²⁷ Dá káin davi nu'ú san ne, é'nu ntute. Un vá'a tsi ínu tatsín ne, dúku núu tatsín san nú vi'í ña kán ne, uun ito tsi kán. Kúnaá kue'en vi'í ña —ka'an Jesús.

²⁸ Dá kúvi ka'an Jesús sá'a ne, koó dá kúdu'va ña'a san é kuan ó nakua'a ña ña, ²⁹ tsí nakua'a ña ña vatá ó kanaku'a'a ña'a, ña e dóo ki'in iní i. Ná te ni nakua'a ña ña vatá ó de mastrú lei san.

8

Dā ntavá'a Jesuu ñá kanakó'xo kúñu i
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Dá kúntíi Jesuu xúku san ne, ñá te da dñi ña'a intúkin ñá ña. ² Xéé ūun ña'a, ña kanakó'xo kúñu i, mí tuví ña ne, ínchiti ña núu ñá, kaka'an ña:

—Tó'ó, té ntio nto ne, kuví ntavá'a nto ko —ka'an ña.

³ Nákáa Jesuu nta'a ñá ne, tñin nta'a ña ñá ne, dá kaká'an ña:

—Ntio ko. ¡Ntuvá'an! —ka'an ña.

Ura tsí i ntuvá'a ña ne, ntí'í kui'í san.

⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—Kuenta tsí viin. Ná ku ká'an ni ña'a nté o kúvi o, ntá tsi ku'éen mí tuví dutú san, nañé'en ña kúñu ó. Da kidáa kué'én doméni iña Xuva ko é káka'an lei Muísee, vata koo é kútimi ñá'a san tsi é ntuva'an —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá kade tsiñu iña tó'ó sntadun

(Lc. 7:1-10)

⁵ Dá xee ñá ñuú Capernaú ne, xéé tó'ó é uun sientu sntadún san mí tuví ña ne, ⁶ kaka'an ñá ni ña:

—Tó'ó, tuví ña kade tsiñu iña ko nú vi'í kó kán ne, nautun ña. Ná te nté kaa kanto'o ña —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Kí'in u, dá ntavá'a ú ña —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi kaka'an tó'ó sntadún san ni ñá:

—Tó'ó, ñá té neé nuu á'vi u é kí'in nto nú vi'í kó kán. Te da mií tsí é ka'an ntó ne, ntuva'a ña. ⁹ Xu'ú ne, ío ña kade kú've iña kó ne, kade ú tó'ó sntadún san di. Te ká'an u ni ūun ña'a é na ká'in ñá ne, kí'in nti'xe ña. Te ká'an u ni tuku ña'a é kí'xi ña ne, kí'xi nti'xe ña. Te ká'an u ni ña kade tsiñu iña ko é vii ñá tsiñu tsikán ne, kada ntaa ña —ka'an ña.

¹⁰ Da kúdu'va Jesuu da téku ña é káka'an tó'ó sntadún san ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Nuu é ntaa i é káka'an u ni ntó. Vata kíni u uun ña'a, ña e dóo kakuintí'xe i, nté ña ñuú Israee. ¹¹ Ne, ká'an u ni ntó tsí títin ña'a kí'xi ña da mí'í ká ñuú ñuxivi san é kuntóo ña, ka'xi dadíi ña ni ñata ika ko Ábraan ni Ísaa ni Jácóo nú mēsa mí kadé kú've Xuva kó. ¹² Ntá tsi ña'a, ñá kúini i é duku ntée ña kuntóo ña mí kadé kú've Xuva kó ne, nakuítá nuu Xuva ko ña mí díi ka iká, mí dóo nee. Ikán e kueku ña ne, naka'xi ka'ñi ña nú'u ña —ka'an ña.

¹³ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni tó'ó sntadún san:

—Kunú'un. Kuan koo na kúvi vata tsí o kuíntí'xe o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuva'a ña kade tsiñu iña ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntá Pedru

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Dá kúki'vi ña má vi'í Pedru kán ne, iní Jesuu é tuví ntaa ñuntá Pedru san e dóo kaxé'é ña ka'ni. ¹⁵ Kidáa né, tñin nta'a Jesús ntá'a ña ne, ura dú'va tsi i ntikó ña ka'ni sán ne, dá nakuntísi ña, de vá'a ña é ká'xi ña.

Ñá te da dñi ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Dá kuáa va'á ne, xéé ña'a san mí tuví Jesuu. Dóo títin ña'a ntánteka ña ña é ñu'ú é ña vá'a nima i. Jesuu ne, uun tsi tú'un ña nakuíta ña é ña vá'a san ne, ntavá'a ña ña nchokuvi san di. ¹⁷ Kuan ó kúvi vata koo é kúntaa é káka'an Ísaia, ña é ká'an naa Xuva ko kidaa: "Mii ñá é ntá'a ña kui'í ko ne, mií ñá ido ña nuu i é ntánto'o kó", ka'an ña.

Ñá é ntio i kúntikin Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Dá iní Jesuu tsí ña te nté kaa ña'a ntátavi núu ña ña ne, kaka'an ña tsí kí'in ña, kuita nti'xin ña uun xo díñi míní san. ¹⁹ Xéé ūun mastrú lei san, ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastrú, kúntikin u nto dá mí'í ka mí kí'in nto —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—Xtéé san ne, ío mávi i mí kaintoo vá'a ti. Láa, kiti ntaiko e dukún kán né, ío taka ti mí kañu'u vá'a ti di. Ntá tsi xu'ú é véxkúvi ú ñatíí ne, ña túvi mí kutúvi da'na dikí ko —ka'an ña.

²¹ Tuku ña ntini'í ña né, kaka'an ñá ni ña:

—Tó'ó nti, ta'xi nto é di'na kiku'xi u uvá kó ne, da kidáa kúntikin u nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:
—Kuntikín ko. Xtuvín miin ñá ntíxí san, na kú'xí ta'an ña ña ntíxí ni'í ñá —ka'an ña.

Dā teé kadin Jesuu tátsin ni ntúte míní san
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Kidáa ne, ñú'u ña tun ntóó san ní ña ntántikín ña. ²⁴ Un vá'a tsi ínu tátsin san kidaa, dá nté kúki'vi ntute san iní tun ntóó san. Ntá tsi kakidi Jesús. ²⁵ Kué'ën ña ntántikín ña ne, nantóto ña ñá, ntáka'an ña:

—jNakakú ntó nti, Tó'ó nti, tsi doko sa téni o! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jesús ni ña:
—¿Nté kui ntaú'ví ntú nto? ¿Nté kui ña kuele ntu ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Kidáa ne, nákuñtísi ña, kaka'an ñá ni tátsín san ni ntúte sán ne, kúkadín. ²⁷ Koó dá kúdu'va ña ñu'u tun ntóó san, ntátsixe'e tá'an ña:

—¿Neé ntu ña'a ña sá'a? Tsi un tsi nte tátsín san ni ntúte san kade ntaa é káka'an ña —ka'an ña.

Ntúvi ñatíí, ña ntoo ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'á nima i

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Dá xee ñá uun xo diñi ntute san mí tuví ñuú é nani Gádará ne, úvi ñatíí ntíí ña nú ñaña kapúsantu kán ne, xée étsin ña mí tuví Jesuu. Nú'ú é ña vá'á san nima ñá ntúvi ñá ne, dōo diin ña. Ntaú'ví ña'a san é kuíta ntí'xin ña mí ntoo ña. ²⁹ Ntákachú'u ntáa ñatíí san, ntáka'an ña:

—¿Nté ntú koo víi nto ní ntí, l'xá Xuva kō? ¿Vēxnánto'o ntu nto ntí di'na dá xēe ntúvi í é ntó'o ntí? —ka'an ña.

³⁰ Da'a sán ne, ñu'u kutsin, ntaé'xi ti.

³¹ Ntaíkan é ña vá'á san da xe'e nta'a Jesús:
—Te nakuitá ntó nti ne, ta'xí nto é k'í'ví ntí nima kútsín san —ka'an.

³² Kaka'an Jesús:
—Kué'ën —ka'an ña.

Ne, ntíí é ña vá'á san nima ñatíí san, kúki'ví nima kútsín san. Un ntíí ntíí kutsín san ínu ti, kue'en tí xi'nti kán, ne, náko'xó nuu ti kúñu tí nu míní san. Ikán téni ntíí ntíí ti.

³³ Inu ña ntáde kuenta kútsín san, kunú'u ñá ñuú ña kán ne, ka'an ntáa ñá ni ñá'a san un ntí'í é kúvi, nté o kúvi ni ñá'a, ña é ñu'ú é ña vá'á san nima i. ³⁴ Un ntíí ntíí ña ñuú i sán ne, xée ña mí tuví Jesuu. Dá íni ña ña ne, ntáka'an ñá'a san ní Jesús, na víi ñá da xe'e, na ntáka ña ñuú tsikan.

9

Dā nta'vá'a Jesuu úun ña'a, ñá xi'í dáva kúñu í

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Kidáa ne, ínū Jesuu tún ntóó ne, ítá ntí'xin ña míní sán ne, náxee ña ñuú mii ña. ² Kidáa ne, xee ní'í ñá'a san uun ña'a, ñá xi'í

dáva kúñu í, ntekú ña chidō. Dá íni Jesuu tsi dōo ntákuinti'xe ña vexní'í ñá sán ne, kaka'an ñá ní ñá xi'í dáva kúñu í san:

—Ó dá', naxnuu iní o, tsi é dé ka'nu iní u ni o kuétsi o —ka'an ña.

³ Ntá tsi mastrú lej san ne, dē kuení mii ñá: “É kuān ó kaka'an ñá sá'a ne, dotō tsi kaka'an ña tú'ūn é da mii tsi Xuva ko kúvi ka'an ña”, dé kuení ña. ⁴ Ntá tsi iní Jesús neé ntáde kuení ña, ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dōo kíni o ntáde kuení ntu nto?

⁵ ¿Nee íña é díi ka ña ntii tu'un é ká'an u, te kuini ntó, o é ká'an u: “Kada ntaa ka'nu iní u kuétsi o”, o é ká'an u: “Nakuntísin ne, kakan ve”? ⁶ Ntá tsi ntio ko é kütuni nto tsi kuvi víi u, xu'ú é vēxkúvi ú ñatíí, é káda ka'nu iní u kuétsi ntó ñuxiví a —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá ní ñá xi'í dáva kúñu í san:

—jNakuntísin ne, naki'in chido o né, kúnú'un nú vi'í o kán! —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, nákuñtísi ña, kunú'u ña nú vi'í ñá. ⁸ Dá íni ña'a san sá'a né, dōo u'ví ña. Ntáka'an ña tsi dōo ka'nu Xuva kō é xé'é ña é kúvi víi ña'a san vatā o dé Jesuu.

Dā kána Jesuu Máteu

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Dá ntáka Jesuu íkán ne, kué'ën ká ña. Íní ña uun ñatíí, ñá nani Máteu. Tuví ña mí kaido ña diu'un xōo san íña ñá ñuú Roma. Kaka'an ñá ní ña:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Nákuñtísi Mateú san ne, kué'ën ña kúntikín ñá ña.

¹⁰ Uun ito ne, dá tuví Jesuu má vi'í kán ne, ñá te da díi ña ntaído diu'un xōo san xee ña, ní tuku ña'a, ña kini ntáa di. Dadíi tsi intóo ña nú mēsa ní Jesús ni ña ntántikín ña. ¹¹ Dá íni ña fariseú san ne, tsixe'e ñá ña ntántikín Jesús:

—¿Nté kui ntaé'xi dadíi ntú mastru ntó san ní ña ntaído diu'un xōo san ní ña iō kuétsi i san? —ka'an ña.

¹² Dá téku Jesuu ne, kaka'an ñá ní ña:

—Ña é vá'a o ni í ne, ña ntántio ña medikú; mii tsi ña ntánchokuví san. ¹³ Kue'ën ntó ne, nakuá'a nto tú'ūn sa'a, vata koo é kütuni nto nee íñá ncho ka'an sá'a: “Ná te doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntúnta'ví iní nto ta'an nto.” Kuan o ka'an Xúva kō. Tsi xu'ú ne, ñá te ña'a é vá'a vēxnantuku ú, tsi ña'a é iō kuétsi i —ka'an ña.

Dā tsixe'e ña Jēsuu nté koo víi ña da ntaíntóo íxu ñá

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Kidáa ne, xéé ña ntántikín Juaán san mí tuví Jesuu ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui ntí'í ní ña fariseú san ne, ntaíntóo íxu ntí, ntá tsi ña ntántikín ntó ne, ña ntáde ña? —ka'an ña.

¹⁵ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ní ña:

—ǂvá kuntoo nta'xa ntu ña kaxee viko mí tánta'a ña'a dá tuví dukuān ña tánta'a san ni ñā? Tsi xée ūra i é ntāka ña tánta'a san mí ntōo ña ne, kidāā né, kuntoo ixu ña.

¹⁶ Te nāteé nuu ō doo tsudé ne, ñā nāxnteé nuu o doo é vāta natixī du'nu āta kō mí ntātsin, tsí ntatsin xtuku te natixī doo xée sán ne, díí díí ka kukue'e ntatsin. ¹⁷ Ntē ña tsu'un o ntute tinti'o xee ini tsá'a atā e kúvi ñii, tsí ntatsin ñii sán ne, kañi ntí'i ntute ti. Ntē ñii san ña kaidiá'vi ká i di. Tsi tsu'un o ntūte tinti'o xee ini tsá'a ñii xéé, vata koo é xntii ntuvi nuu i —ka'an ña.

Íñā diókō Jairu ni ñādī'í, ña tñn nta'a dōo Jesuu

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Da ñii kāka'an Jesúsú ni ñā ne, xée ūun ña'a ña tsiñu i, inchiti ña nūu Jesúsú ne, kaka'an ña:

—Dā ve xí'i a diókō ko. Ntá tsi te kí'xi nto ne, te tñn nta'a nto í né, ntoto —ka'an ña.

¹⁹ Nákuntísi Jesúsú ne, kué'en ña kántikin ñā ña, ni ūn ntíi ntíi ña ntántikin ñā di. ²⁰ Kidāā ne, vé'xi uun ñadi'í ata Jesúsú. Ñadi'í san ne, é ūxuvi kuáa é kaeti niñi ña. Xée étsin ña ata Jesúsú ne, tñn nta'a ña ntēte doo ña. ²¹ Tsi dé kueni ña: “Te da mií tsi dū'nu ña tñn ntá'a ú ne, ntuvá'a u”, kuini ña. ²² Xkokōto Jesúsú āta ña ne, íni ña ña. Kaka'an ñā ni ñā:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsi é ntuvá'an, tsi kuínti'xe o ko —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a ña.

²³ Dā xee Jesúsú nú vi'i ña tsiñu i sán ne, ini ña ña ntánakueku san; tékú ña é kō da ntákachu'u ntāa ña'a san ntaéku ña ne, ²⁴ kaka'an ñā ni ñā:

—Koo xio nto. Ná te ni xí'í tun; kūdii kakidí tun —ka'an ña.

Da xkuntée ña'a san Jesuu. ²⁵ Ntá tsi dá kíñu'u ña ña'a san kí'i kán ne, kúkí'vi ña má vi'i kán ne, írkāa ña nta'a tñn ne, nákuntísi tun. ²⁶ Kidāā né, kūtuní un ntíi ntíi ña ñuú i é ntoo etsin nté ō kúvi.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñā'a, ña kuāa

²⁷ Dā ntāka Jesúsú íkán ne, uvi ñā'a, ña kuāā, kuntikin ñā ña, ntákana ña ña:

—ñtūnta'ví ini nto ntí, í'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

²⁸ Dā ita ntí'xin Jesúsú san má vi'i kán ne, xée etsin ña kuāā san mí tuví ña. Kaka'an Jesúsú ni ña:

—ǂntákuinti'xe ntu nto e kuvi viú u sá'ā? —ka'an ña.

—Ntákuinti'xe ntí nto, Tó'ō nti —ka'an ña.

²⁹ Kidāā ne, tñn nta'a ña ntuxnúu ñā, kaka'an ña:

—Na kúvi vata tsí ó ntákuinti'xe nto —ka'an ña.

³⁰ Kidāā né, nāxi'í ntuxnúu ña. Dōó ka'an Jesúsú ni ña:

—Kuenta tsí vií nto vata koo é ña kutúni ñā'a san —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ura tsí i dá kunú'u ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñā ni ūn ntíi ntíi ña ñuú tsikan nté ō dé Jesuu ni ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña ñi'í

³² Dā ve tsi ntāka Jesúsú ni ña ntántikin ñā ne, xee ní'i ña'a san uun ña ñi'í, ña nuu é ña vá'ā nima i. ³³ Dā nakuíta Jesúsú é ña vá'ā san ne, nāka'an ñā ñi'í san. Koó dá kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—ñtē uun ito vata kíni o é kuan koo kúvi ñuú Israeel! —ka'an ña.

³⁴ Ntá tsi ña fariseú san ne, ntáka'an ña:

—Kúidi tó'ō e ña vá'ā san kaxe'e é kúvi vií ña sá'ā nakuitā ñā é ña vá'ā san —ka'an ñā íña Jesúsú.

Dā ntúnta'ví ini Jesuu ñā'a san

³⁵ Íka Jesúsú un ntíi ntíi ñuú kuetsi ni ūn ntíi ntíi ñuú na'nu, kanakuā'a ña má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san, kaka'an ntódo ña tñn é vá'ā san íña mí kadé kú've Xuva kō. Kantavá'a ña da neé ka nuu i kuí'i e ntákuvi ña'a san. ³⁶ Dā ini ña é ña te da díi ñā'a san ne, ntūnta'ví ini ña ña tsi dóo ntánto'ō ña é xoxo káde i ña kuenta. Vata ntāa le'ntu é xoxo páxtu ti ntāa ña. ³⁷ Jesúsú ne, kaka'an ñā ni ña ntántikin ña:

—Dōó iō ñā'a é vāta tekú ña tñn Xuva kō, ntá tsi ña tñn ña'a ña ntáka'an ntódo san. Vata ntāa matu e dóo kuáan ne, xōxō kue'e ñā'a é ta'vi ña. ³⁸ Dukuān ne, kákan ntō Tó'ō ítu san na taxnúu ña ña'a, ña ntáde tsiñu, e kitá'vi ña ítu san —ka'an ña.

10

Dā nákañnuu Jesuu úxuvi pustru ña

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Kāna Jesúsú úxuvi ñā'a, ña é vií pustru ñā ne, xé'e ñā é kuvi nakuitā ña é ña vá'ā san, é kúvi ntavá'a ña ña'a san un ntíi ntíi nuu i é ntákuvi ña.

² Du'va naní pustru, ña é uxuví san: ña é kuvi ūun ne, Simuun ña (Pedru nani ñā di), ni ení ñā, Andree; ni Sántiaú, ni ení ñā, Juuan, ntuvi í'xá Zebedeu; ³ Felipe, ni Bártulu, ni Tūmaá, ni Māteu, ñā kaido diu'un xōo; ni Sántiau, í'xá Alfeú, ni Tādeú, ⁴ ni Simuun, ñā kaduku ntée ña uve ta'an Zelote, ni Júda Iscāriote, ña é diko Jesúsú.

Taxnúu Jesuú pustru ña é na kika'an ntódo ña

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Taxnúu Jesúsú ña é uxuví ñā'a san ne, kaka'an ñā ni ña:

—Ná ku ñe'ē nto mi ña ntákuinti'xe ña Xuva kō; ntē ña ku ñe'ē nto mí ntoo ña Samariá san di. ⁶ Ntá tsi kue'ēn nto mí ntoo ña Israeé, ña é vāta ntāa a le'ntu é kunaa ntāa ña. ⁷ Da ñii ntaíka nto ne, ká'an ntódo nto tsí é xee

étsin ntuvi dá kani ntu'u Xuva ko kadā kú'vė
ña. ⁸ Ntavá'a nto ña nchokuvi; nantōto nto
ña xi'i; ntavá'a nto ña é ntee kui'i é kánakó'xo
kúñu i; nakūnu nto é ña vá'a san. Dómēni ní'i
nto é kúvi víi nto sá'a. Dukuān ne, ña kí'i nto
xá'ví i nee é víi nto.

⁹ Ña kuído nto ōro, nté diu'un kui'xin, nté
diu'un kuaan, ¹⁰ nté itñn nto é kú'un iña ntó
itsi kán. Nté ña kuni'i nto uun na'a dú'nu
nto, nté nti'xen nto é nādama nto, nté tatun
ntó, tsí ña ntáde tsiñu ne, da mií é ní'i ña é
ka'xi ña.

¹¹ 'Da neé ka ñuú, té lú'nti te ká'nu, mí
xēe ntó ne, ntuku ntó xoó ña'a, ña é vā'a ne,
kuntoo nto ni ña dá nté ntáka nto ñuú tsikan.
¹² Te kúk'vi ntó má ví'i kán ne, ká'an nto ni
ña Ntiusi. ¹³ Te vá'a nti'xe ña'a sán ne, ká'an
nto, na kué'é Xuva kó é kúntoo vá'a ña. Tē ña
vá'a ña'a ña ne, ña kúntoo vá'a ña. ¹⁴ Tē ña
ta'xi ña é kúntōo nto ne, o ña kuintí'xe ña é
ntáka'an ntó ne, nakídi nto nti'xen nto xáka
ñuú san te ntaka nto ikán. ¹⁵ Nuu é ntaā i é
kaka'an u ni ntó tsi dií ka vá'a kōo iña ñuú
Sodoma ni ñuú Gomora é kōo iña ñuú tsikan
ntuvi té xe'é Xuva kó é ntó'o ña.

Nuu i é nto'o kō

¹⁶ 'Koto nto! Kataxnūu ú nto é kí'in ntó
vatá o kañ'e e a lé'ntu mé'ñu tina kú'ú san.
Kantio e dóo ntíto víi nto vatá ó de koó san,
ntá tsi víi nto vata kaa paloma, é ña te díin
ti. ¹⁷ Kuenta tsí víi nto, tsí ña'a sán ne, kí'in
ní'i ña nto nū ña tsiñu i sán ne, kani ña nto
ntuku iní ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san.
¹⁸ Ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu na'nu i
san ni ntá'a rei san kuenta iña ko vata koo é
ká'an ntó kuenta iña ko ni ña, ni ña'a, ña é ñá
ini Xúva kō. ¹⁹ Ntá tsi te ntáda ña nto kuenta
ntá'a ña tsiñu i sán ne, ña ku itsu'un ntó nee
é ká'an nto. Tsi ta'xi Xuva kó nté koo ka'an
ntó ura tsikan. ²⁰ Ña te míi ntó é ká'an nto
kidaā, tsi Espiritū Sántu san ta'xi ña tú'ün é
ká'an nto.

²¹ Ñatíi san ne, ntada ña kuenta éni ña
nta'a ña'a e ka'ní ña ña ne, uva i'xá san ne,
kuan kōo víi ña ni i'xá ñá di; i'xá san ne, kí'i
nchu'vi ña uva ña ne, ka'ní ña ña. ²² Ñá ntío
kue'en ña'a san nto kuenta iña ko. Ntá tsi
xoó ña'a kutíi ña dá nté nainu xtuku ú ne,
nakáku ña. ²³ Dá ntáde xeni ña ni nto ūun ñuú
ne, kunu nto kue'en ntó tuku ñuú. Tsi nuu é
ntaā i é kaka'an u ni ntó, ña kuné'é nto xee
nto un nti'ñi ñuú é ntōo ñuú Israeé dí'na
dá nainu xtuku ú, xu'u é véxkúvi ú ñatíi.

²⁴ Nté uun ña kanakuā'a san é díi ka ka'nu
ña'a ña é mastru ñá ne, nté uun ña kade
tsiñu san é díi ka ka'nu ña'a ña é tó'o ña.
²⁵ Vata ó kúvi mastrú san ne, kuan kōo kuvi
ña ntántikin ñá di. Vata ó kúvi tó'o ña ne,
kuan kōo kuvi ña kade tsiñu iña ñá di. Tē
ntáka'an ñá'a tsí xu'ú é tó'o é ña vá'a sán u
ne, kuan tsi kōo ka'an ñá iña ntó di.

Xoo é u'vi ko

(Lc. 12:2-7)

²⁶ Ñá ku u'vi ntó ña'a. Tsi ña tuví nee iña é
tuví xu'ú vevii é ña tuví díto rkontúvi; ña tuví
nee é ntáde xu'u o vevii é ña kutúni ña'a san.
²⁷ Nēe é kaka'an u ni ntó dá nēe ne, ká'an nto
ni ña'a sán ntú a. Nēe é tekú nto é kaka'an
xú'u ú ni ntó ne, kachu'u ntó nte díki ví'i nto
kan. ²⁸ Ñá ku u'vi ntó ña'a, ña é kúvi ka'ní da
mii kúñu kō, ntá tsi ña kuvi ka'ní ña nima ko.
Xuva kō é u'vi ntó ña, tsi divi ña é kuvi nantí'i
ña nima kó ni kúñu kō dó'vi kan.

²⁹ Kúdiu uun séntavu ntádiko ña uvi a láā
skuaan san. Ntá tsi nté uun ti ña kuvi ti, te
Xuva kō ña ntío ña. ³⁰ Ntó'o ne, un tsi nté idi
díki nto ntánté'vi. ³¹ Dukuān ne, ñá ku u'vi
nto, tsi dií dií ka nuu á'vi nto é vata ntáa a
láā sán, kuān te titín ti.

Ña ntáka'an é ini Jesuu

(Lc. 12:8-9)

³² 'Un nti'ñi ña'a, ña ntáka'an nuu ña'a
san e ini ña kó ne, ká'an u ni Uvā kó, ña tuví
e dukún kán, tsí ini ú ña di. ³³ Ntá tsi tē xoó
ña'a kaka'an ñá ni ña'a san e ñá ini ñá ko ne,
ká'an u ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsi ñá
ini ú ña di.

Ntánā ña'a kuenta iña Jesús

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Tē kuini nto ne, vé'xi u é kúntoo vá'a
ña'a ñuxiví a. Ñá te vé'xi u é kúntoo vá'a ña,
tsi vé'xi u é na nāa núu ña. ³⁵ Tsi vé'xi u é na
nāa núu i'xá ni uva i, é nāa núu díoko ña ni
dí'i ña, é nāa núu énu ña ni ñuntíi ña. ³⁶ Kí'i
nchu'vi ña ñavi'i mií ña.

³⁷ 'Tē xoó ña'a é díi ka ntio ña dí'i ña ni uva
ñá é xú'ú ne, ñá té neé nuu á'vi ña é kúntikin
ñá ko. Ne, té xoó ña'a é díi ka ntio ña i'xá
ña ó díoko ña é xú'ú ne, ñá té neé nuu á'vi
ña é kúntikin ñá ko. ³⁸ Tē xoó ña'a ña ntío ña
kuví ña kuenta iña ko dá kúntikin ñá ko ne,
ñá té neé nuu á'vi ña é kúntikin ñá ko. ³⁹ Tē
xoó ña'a dóo ntio ña é koo é vā'a ntuvi iña ña
ñuxiví a ne, ñá ní'i ña é vā'a e dukún kán. Ntá
tsi tē xoó ña'a nakunāa ña ntuvi ña ñuxiví
a kuenta iña ko ne, ní'i ña ntuvi vā'a iña ña e
dukún kán.

Dómēni é duku ntée o

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Tē xoó ña'a kade ña ni ntó é vā'a ne, diví
ú kade ña ni kō ko é vā'a di. Tē xoó ña'a e vā'a
ó de ña ni kō ko, vā'a ó de ña ni ña táxnūu
kó di. ⁴¹ Tē xoó ña'a e vā'a ó de ña ni ūun ña'a
kuenta iña i é kaka'an ñá naa Xuva kó ne, ní'i
ña é vā'a vata kaa domēni é káduku ntée ña
ntáka'an naa Xuva ko. Tē xoó ña'a e vā'a ó
de ña ni ūun ña'a, tsi dóo vá'a ña'a ña ne, ní'i
ña é vā'a vata kaa domēni é káduku ntée ña
é vā'a ña'a san. ⁴² Tē xoó ña'a kué'e ña uun
e'xin ntute ví'xin é kó'o uun á na kuetsi, na

kantikín ko ne, nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsí n'i nti'xe ña doméni —ka'an Jéssuu.

11

Dā táxnūu Juaan Bautista ña ntántikín ña mí tuví Jéssuu

(Lc. 7:18-35)

¹ Dā kúvi teé tsiñu Jéssuu úxuvi ñá'a pustru ñá ne, ntaka ña ikan, kúka'an ntódo ña ta'án ñuu ta'án ñuu, kanakuá'a ña ña'a san.

² Da nii nuu kutú Juaán ne, kútuni ña un nti'í nuu i é kade Cristú ne, taxnúu ña ña ntántikín ña ³ é tsixe'e ña Jéssuu té divi nti'xe ña é ka'an ñáta san kidaá tsí ki'xi ña, o te kuntetú ká ña tuku ña'a.

⁴ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kue'en nto mí tuví Juaán ne, ka'an nto ni ña nuu i é ntátekú nto ni núu i é ntaíni nto. ⁵ Ká'an ntó tsi náxi'í ntuixnúu ña kuáá, tsi nákaka ña xné'e, tsi ntuvá'a ña kanakó'xo kúñu i, tsi nátekú ña lo'ó, tsi ntóto ña xi'í, tsi kaka'an ntódo u tú'un va'á iña Xuva ko ni ña ntá'ví san. ⁶ ¡Nté kuán nte va'á ó ni ña'a, ña é ña kákuka'an núu i ko! —ka'an ña.

⁷ Dā kunú'u ña ntántikín Juaán san ne, eni ntu'u Jéssuu kaka'an ña ní ñá'a, ña e dóo titín, ña ntántoo san, kuenta iña Juaan:

—¿Nee iña ntu ixkoto nto má kú'u kan? ¿Vá ixkoto ntú nto choo é kákantá nuu da kainu tatsín san? ⁸ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ó é koto ntu nto uun ña kuika, ña é nuu doo e dóo va'a? Ña kuán ntáa sán ne, nú vi'í rei san ntoo ña. ⁹ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ó é kini ntó uun ña'a, ña kaka'án naa Xuva ko? Juaán ne, kaka'an nti'xe ña naa Xuva ko ne, dií ka ka'nu ña'a ña é da xóo ka ña'a, ña e ntáka'án naa Xuva ko. ¹⁰ Tsi uve na'a tú'un Xuva ko, káka'an iña ña:

I'a taxnúu ú maú ko é kodo nuú ña,

é nakóo tú've ña itsi mí k'ín,

ka'an. ¹¹ Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsi xoxó ña'a, ña e káku ñuxivá a, e dií ka ka'nu ña'a ña é Juaan Bautista. Ntá tsi xoo ña'a é dií ka lú'nti ña ní kadé kú've Xuva kó ne, dií ka ka'nu ña'a ña é Juaán san.

¹² 'Nté ntúvi dá eni ntu'u Juaan kaka'an ntódo ña ne, un tsi da nté veví ne, ncho vií ña'a san dú'xen ni ñá'a, ña ntáduku ntée Xuva kó. Ña ntákudin san ne, ncho nant'í ña ña. ¹³ Un tsi da nté xeé Juaán san ne, un nti'í nti'í ña ntáka'án naa Xuva ko kidaa, ni lei Muísee ne, ntáka'an ña nté koo kuvi ntuvi dá kixkadá kú've Xuva kó. ¹⁴ Té ntio nto é kuínti'xe nto ne, tsi Juaán san ne, divi ña é Elia ña. ¹⁵ Xoo é kátekú i ne, na kini ña.

¹⁶ ¿Nee iña ntu é natee ta'an o ña'a san, ña ntántoo veví, ña é ña ncho tekú i? Vata ntáa i'xá e ntánadiki nu á'ví kán ntáa ña, i'xa é ntáka'an ní'í tá'an i: ¹⁷ "Nakuékú nti choo iña viko ña tánta'a san ne, ña ní ite'e ntó; ita nta'xa ntí vatá ó kaita ña da kaíntu'xi ña'a ne,

ñá ni éku ntó", ka'an na. ¹⁸ Tsi ki'xi Juaán san ne, nté ñá ini xi'í ñá ne, nté ñá ini e'xi ñá ne, ntáka'an ña'a san tsi nuu é ña vá'á nima ña. ¹⁹ Veví ne, xeé ú, xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, kae'xí u ne, kaxi'í u ne, ntáka'an ña tsi dóo ini e'xí u, dóo ini xi'í u di ne, ntáka'an ña tsi xu'ú ne, dóo vá'a tiin ú ní ña ntaído diu'un xóo san ni ña kini ntáa san. Ntá tsi kutuni ko tsi dóo ki'in ini nti'xe Xuva kó da ntaíni o nté o de ña ntántikín ña —ka'an Jéssuu.

Ñuu mí ña ni kuínti'xe ña'a san
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Kidaá né, eni ntu'u Jéssuu kade tí ña ní ña ñuu i san, mí dóo ki'in itó ede ña nuu i é dóo na'nu, tsi ña ni náti'vi ini ña kuétsi ña. Kaka'an ña:

²¹ —¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuu Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuu Betsaida! Té dí ni ini ña ñuu Tíru ni ña ñuu Síduun núu i e dóo na'nu é ini nto ne, nté émá tsi é náti'vi ini kue'en ña ne, inúu ña doo lakí ne, dá'vi ña dikí ña xáá vatá xkoó ini ña dá ntoo nta'xa ña. ²² Ntá tsi kaka'án u ni nto, té xee ntúvi é xntékú kú've Xuva kó ne, ní'í ntó e dií dií ka nto'o nto é vata káa ñuu Tíru ni Síduun, tsi ña ni kuínti'xe nto ko. ²³ Divi ntó, ña ñuu Capernaú ne, dóo kuika ntó né, dóo ntáde na'nu ña'a nto. Ntá tsi nakuítá nuu ña nto dô'vi kan, tsi ña ni kuínti'xe nto ko. Té dí ni ini ña ñuu Sodoma núu i e dóo na'nu é ini ntó ne, tuví dukuan ñuu tsikan nté veví. ²⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsi díí ka donchu'vi koo nto'o nto, é vatá o kúvi ñuu Sodomá té xee ntúvi é xntékú kú've Xuva kó —ka'an Jéssuu.

Ki'xi nto ní kó ne, ní'í nto dá'na
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Kidaá né, kaka'an Jéssuu:

—Ntádiá'vi nto, Xuva kó, Tó'ó e dukún kán ni ñuxivá a di, tsi xnuu xu'ú ntó nuu i é nuu é ntaā i san é ña kini ña dóo ki'in ini i san ní ña dóo tu'vé i sán di ne, nañ'e ntó ña ntá'ví san. ²⁶ Kuán ó dé nto, tsi kuan ó ntio nto é vií nto —ka'an ña ni Xuva kó.

²⁷ Kaka'an xtúku Jéssuu:

—É ta'xi Xuva kó é un nti'í nuu i ntá'a ko. Xóo ña'a é ini nti'xe ña xoo é I'xá Xuva ko, da mii Uvá kó ini ña. Xóo ini i xoo é Xuva kó, da mii tsi I'xá ñá, ni da xóo ka ña'a é ntio I'xá ña é kútuni ña. ²⁸ Ki'xi nto, un nti'í nti'í nto e ntákuitá nto kuenta iña tsiñu e ntáde nto, ni kuénta iña i e ntánto'o nto ne, ta'xi u é kúntoo da'na nto. ²⁹ Kuntikín ntó ko ne, nakuá'a u nto. Tsi ña te diin u, ñá te ka'nu ñá'a u ne, ní'í nto dá'na. ³⁰ Ná ví'xín kaa itsi ko, nté ña nti'í tu'un tsiñu é tá'xi u nto di —ka'an ña.

12

Dā tñn pustrú san xoko trigu ntúvi dá ió dá'na

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Kidáa ne, itá nti'xin Jesuu má trigu kán ntuvi dá ió dá'na. Ntáakin ña ntántikin ñá ne, tñn ña xoko trigú san ne, da é'xi ña. ² Ntá tsi dá íni ña fariseú san ne, ntáka'an ñá ni Jéssuu:

—Uun o ntáde ña ntántikin nto é dóo xii kaa é vii o ntuvi dá ió dá'na —ka'an ña.

³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Váta nakua'a ntu nto nte o dé Davii da kákin ña kidaa, ni ña ntini'í ñá? ⁴ Kúk'ívi ña má vi'i Xuva kó né, é'xi ña tañú'u kuiko e dóo xii kaa é ka'xi ña, tsi da mii tsi dütú san ntaé'xi ña tañú'u tsikan. ⁵ ¿O vata nakua'a ntu nto mí uve na'a kaka'an léi Muisee? É dütú san ntáde tsiñu ña ini ukún ka'nu kán ntuvi dá ió dá'na ne, ña túvi nēe nuu i é kini kaa ntáde ña. ⁶ Kaka'an u ni ntó tsi i'a tuvi e díi ka ka'nu é xukún ka'nu san. ⁷ Ná ini nto neé ncho ka'an Xúva kó dá kak'an ña sá'a: “Ná tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntúnta'ví ini nto ta'an nto”, ka'an ña. Tē dí ni ñe'e diki ntí'xe nto sá'a ne, ñá ni ká'an ntée nto ña'a, ña é ña tuvi kuétsi í. ⁸ Tsi xu'u é véxkúvi ú ñatíí ne, xu'u é kadé kú'vé u ntuvi dá ió dá'na di —ka'an ña.

*Ñatíí, ña é itsi ntá'a i
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)*

⁹ Ntáka Jesuu ikán ne, kúk'ívi ña ini vi'i mí ntánataká nuu ña Israee. ¹⁰ Ikán tuvi uun ñatíí, ña é itsi ntá'a i. Tsix'e ña'a san Jéssuu:

—¿Ña xii kaa ntu é ntavá'a o ña'a ntuvi dá ió dá'na? —ka'an ña.

Kuan o ka'an ñá vata koo é ni'i ña é tsi'i kuétsi ña ña.

¹¹ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Xoó ña'a nto, te uun kudii á le'ntu nto ío ti ne, te kó'xó nuu ti xavi ntuvi dá ió dá'na ne, ¿ñá ntu natavá'a nto tí? ¹² ¿Ñá ntu te díi ka nuu á'vi ña'a san é a le'ntu? Dukuán ne, ñá te xii kaa é vii o é vá'a ntuvi dá ió dá'na —ka'an ña.

¹³ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ñatíí san:

—Nakaan nta'a o —ka'an ña.

Nákaa ntí'xe ña nta'a ña ne, ntuvá'a vata tsi kaa nta'a ña é uun san. ¹⁴ Kidáa ne, ntíí ña fariseú san ne, natíin ña nté koo ka'ni ña Jesuu.

É ká'an Ísaia iña Jéssuu

¹⁵ Kútuni Jesuu nté o dé ña fariseú san. Ntáka ña ikán ne, ñá te da díi ña'a intíkin ñá ña ne, ntavá'a ña un ntíí ntíí ña nchokuví san. ¹⁶ Kaka'an ñá ni ñá'a san é ña ká'an ña nte o dé ña. ¹⁷ Kuan o ka'an ñá vata koo é kúntaa é káka'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaa, ñá nani Isáia:

¹⁸ I'a tuvi ña kade tsiñu iñá ko, ña e nákaxnúu ú,

divi ña e dóo ntio ko, e dóo diní ko ni ña.

Taxnúu ú Espiritú Sántú kó ni ña ne, ka'an ntódo ña dá kanií ñuxiví san nté koo ni'i ña é vá'a nta'a Xuva kó.

¹⁹ Ná nāa núu ña, ntē ña káchu'ū ña.

Ntē xoxo tekú i tátsin ña itsi kán.

²⁰ Ntē ña ká'nu ka ña choo é tá'nu, ntē ña nantá'va ña metsa é dá vé kakene u'me

un tsi da nté kúvi vii ña é kōo é vá'a.

²¹ Kuenta iña ñá ne, kuntetu dá kanií ñuxiví san é ni'i i é vá'a nta'a Xuva kó, ka'an Ísaia.

Dá ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vá'a san nima Jéssuu

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Xee ni'i ña uun ñatíí mí tuvi Jesuu. Ñatíí san ne, skuaa ña ne, ñi'i'í ñá dí, tsi nuu é ña vá'a nima ña. Ntavá'a Jesuu ñá ne, naka'an ñá ne, nákoto ña. ²³ Koó dá kúdu'va un ntíí ntíí ña'a san, ntáka'an ña:

—¿Vá ña sá'a ntu é i'xá ika Dávii? —ka'an ña.

²⁴ Ntá tsi dá téku ña fariseú san ne, ka'an ña:

—Kúdi Belsébuu, tó'o é ña vá'a san, kaxé'e é kákuvi kade ña kanakunu ña é ña vá'a san —ka'an ña.

²⁵ Ini Jéssuu nee é ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Da neé ka ñuu mi ntánāa mí ña ne, kuaa. Uun ñuu, o uun ñavi'i é kuvi ña uvi dava ña ne, ñá kúti ña, tsi kii nteé xio ta'an mii ña. ²⁶ Te mii tó'o é ña vá'a san kanakunu é ña vá'a ni'i i ne, ntánāa mí i. ¿Ntē ntu koo ni'i ntii i é vii i, kuan? ²⁷ Divi ntō ne, ntáka'an nto é kanakunu u é ña vá'a san kuenta iña Belsébuu, tó'o é ña vá'a san. ¿Xoó ntu kuenta iña í kanakunu ña ntántikin nto é ña vá'a san? Ña ntántikin ntó san ne, divi ñá é ini ña tsi ña te kuenta iña tó'o é ña vá'a san é kúvi nakunu o é ña vá'a san. ²⁸ Xu'ú ne, kuenta iña Espiritú Xuva kō san é kanakunu ú e ña vá'a san. Dukuán ne, e xée Xuva kō mí ntōo nto é kadé kú'vé ñá iña nto ve.

²⁹ ¿Xoó ntu kuvi kí'vi i má vi'i ña dóo xeni i é kí'í dú'u iña ñá té ña di'na kí'ni ña ña? Kidáa ne, kuvi ntada ixu ña vi'i ña.

³⁰ Xoo é ña kákuini'i i kó ne, ñá kañ'e ñá da xe'é ko. Xoo é ña kánatee kuitin i iñá ko ne, katsoo xaa ña.

³¹ Tsikán é káka'an u ni ntó tsi kada ka'nu ini Xuva ko ni ñá'a san kuétsi ña, da neé ka nuu i é vii ña, é ká'an ña, ntá tsi te ká'an kini ña iña Espiritú Sántú sán ne, ñá kada ka'nú ini Xuva ko ni ña. ³² Xoo é ká'an ntée i ko, xu'u é véxkúvi ú ñatíí ne, kuvi kada ka'nu ini Xuva ko ni ña, ntá tsi xoo é ká'an ntée i Espiritú Sántú sán ne, ñá kada ka'nu ini Xuva ko ni ña nté vevii, nté ntúvi é ve'xi.

*Kutuni ko nté kaa utun san te kii kiti i
(Lc. 6:43-45)*

³³ Te vá'a utun sán ne, vá'a kiti i. Tē ña vá'a útun sán ne, ña vá'a kiti i. Kutuni ko nté kaa utun san te kii kiti i. ³⁴ ¡Tatá koo nto! ¿Ntē

koo kuvi ka'an nto é vā'a dá ña vá'ā nima nto? Da neé ka é nuu tsitu nima kó ne, divi é kākā'an xú'u kō. ³⁵ Ña é vā'á ña'a ne, vá'ā nima ñá ne, vá'ā ó kaka'an ña. Ña é ña vá'a ñā'a ne, nuu tsitu nima ñá é kīni kaa, ne, kaka'an ñá é kīni kaa. ³⁶ Ntá tsi kaka'an u ni ntō, tsí divi ntūvi é ta'xi Xuva kō é ntō'o nto ne, ká'an un ntíi ntíi ña'a nté kui kuan ó ka'an ñá da neé ka tú'ūn é dotō tsi ka'an ña. ³⁷ Tsi kidaā ne, ká'an Xuva ko te vā'á nto, o tē ña vá'a nto kuenta iña i é ká'an nto —ka'an Jéssu.

Ña kini ntáa san ntaikan ña nuu i é dóo ka'nu

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Kidaā ne, nantiko kōo mastrú leí san ni ña fariseú san, ntáka'an ñá ni Jéssu:

—Mastrú, ntio nti é vii ntó uun nuu i é dóo ka'nu —ka'an ña.

³⁹ Ntá tsi nantiko koó ña, kaka'an ña:

—Koó da ña kini ntáa san, ña é ña ntákuinti'xe i san, ntio ña nuu i é dóo ka'nu. Ntá tsi ñá kīni ka ña nuu i é dóo ka'nu, mií tsí nuu i é idé ña ka'an naa Xuva ko kidaā, ñá nani Jōnaa. ⁴⁰ Tsi vata ó kúvi Jonaá san é uni ntūvi, uni nīū inū ña ini i'xi tsáka ka'nu sán ne, kuan koo kunū ntú'xi u, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi. ⁴¹ V'i'í a vé ne, xée ntūvi é ká'an Xúva ko xōo é vá'a i ne, xoo é ña vá'a i, ña ntántoo ntūvi sá'a. Kidaā ne, ña ñuú Nínive san ne, ká'an ntéé ña ña. Tsi ña ñuú Nínive sán ne, nātivi ini ña da téku ña é kākā'an ntódo Jonaa. Vevii ne, i'a xee ú é díi ka ka'nu ña'a u é Jonaa. ⁴² Uun ká tuku ne: Ñad'íi, ñá é idé reina ñuú Sebá ne, nákantitsí ña é ká'an ntéé ña ña ntántoo vevii. Tsi divi ñá é k'í'xi ña uun ñuú é díi ka ikā vata koo é tekú ña tú'ūn é dóo k'í'in ini i, é kākā'an rei Salamuun. Vevii ne, i'a xee ú é díi ka ka'nu ña'a u é Salamuun.

É ña vá'ā é kantiko kōo

(Lc. 11:24-26)

⁴³ "Te ntíi uun é ña vá'ā san nima ñá'a ne, dotō tsi kaika ñuú itsi, kanantukú mí'i kūtuví da'na, ntá tsi ña kaní'i. ⁴⁴ Kidaā né, kadē kueni i: "Ntiko kōo u nú vi'í kó kán mí ntáka u", dé kueni i. Dá náxéé ne, ixu dukuañ. É ntúntoo ne, kaníne ve. ⁴⁵ K'í'in né, kuantēka ká u'xe é ña vá'ā é díi díi ka kini ntáá é divi. K'í'vi ntí'i nima ñá'a sán ne, ikan kuantōo. Kidaā ne, díi díi ka kini koo kuvi ni ñá'a san é d'í'na. Kuan kōo kuvi ña'a, ña é kīni ntáa, ña ntántoo vevii —ka'an Jéssu.

D'í'i Jéssu ni ení ña

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Kaka'an dúkuan Jesuu ni ñá'a sán da xée d'í'i ña ni ení ñá ne, ntáñi ña k'í'i kán e ncho ka'an ñá ni ñá. ⁴⁷ Uun ña'a ne, kaka'an ñá ni ñá:

—D'í'i nto ni ení ntó ne, ntáñi ntéé ña k'í'i kán e ncho ka'an ñá ni ntó —ka'an ña.

⁴⁸ Ntá tsi nantiko koó ñá, kaka'an ñá ni ña:

—¿Xoó ntu é d'í'i ko? ¿Xoó ntu é ení ko? —ka'an ña.

⁴⁹ Kāta nteé ña nta'a ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ña:

—Ña sá'a é d'í'i kó ni ení ko. ⁵⁰ Tsi da xōó ka ña'a, ña é kade é ntio Uvā kó, ña é tuví e dukún kán né, divi ñá é ení ko, divi ñá é tā'an kó, divi ñá é d'í'i kó dí —ka'an ña.

13

Nteé nteé tsi kaka'an Jéssu iña ñá kaeté xaa ntíkin

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Divi tsi ntūvi tsikan k'íi Jesuu nú vi'í sán ne, kué'en ña kukútúvi ña díñi míní san. ² Un vá'a tsi títin ña'a nátaá nuu ña mí tuví ña. Dukuñ ne, ínuu ña tun ntōo san ne, ikan tsí itúvi ña. Un ntíi ntíi ña'a san ntáñi ñá díñi ntute san. ³ Ñá te da díi núu i e ntáa ña ni ñá'a san é kanakuá'a ña ña. Kaka'an ña:

—Uun ntuví ne, uun ña'a kúkáté xaa ña ntíkin. ⁴ Da niñ kaeté xaa ña ntíkin sán ne, ío ne, kó'xo itsi san. Xéé láá sán ne, é'xí tí. ⁵ Ío ntíkin sán ne, kó'xō mí dóo xuu mí ña túvi kué'e nté'u. Vata tsí e ná'a ne, kēne xuku i, tsí ña túvi mí k'í'in xó'o i. ⁶ Ntá tsi da dóo nai'ni ne, xi'í díi xuku i. Tsi ña ni nani'í xo'o i nté'u ne, itsí. ⁷ Ío ntíkin sán ne, kó'xō mí kaa xuku íñu. Xí'í nūu xuku vá'ā san, tsí un tavi nuu tsi xuku íñu san da é'nu. ⁸ Ío ntíkin sán ne, kó'xo ñu'u vá'á ne, kīi kiti i. Ío é k'íi uun sientu kiti i é uun ditsin i ne, ío ne, kii te ùni díko ne, ío e k'íi te óko u'xi. ⁹ Xoo e katéku i ne, na kīni —ka'an ña.

Nté kui nteé nteé tsi kaka'an ña

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Kidaā ne, vé'xí ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui kuñ ó kantaa ntu nto ni ñá'a san? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ntō'ó ne, ntáduku ntéé nto é kūtuni nto nuu i é ío xu'u iña i mí kadē kú'vé Xuva kō, ntá tsi ña ntáduku ntéé tuku ña'a san. ¹² Tsi xoo ñá'a, ña é ío iña í ne, ní'í ká ña ne, kué'é ká koo iña ña. Ntá tsi xoo ña'a, ña é ña tuví iña í ne, nakí'i ka é ío iña ña. ¹³ Dukuñ né, kuñ ó kantaa ú ni ñá'a san, tsí kuñ te ntaíto ña ne, ña ntaíni ña. Kuñ te ntátekú ña ne, ña ntaíni ña. Ña ntaéni tú'un ña. ¹⁴ É kúntaa ntí'xe vatā ó kaka'an Ísaia, ña é ka'an naa Xuva ko, dá kakā'an ña kidaā:

Kuñ te tekú ña, ntá tsi ña k'í'in diki ña;

kuñ te koto ña, ntá tsi ña k'íi ña.

¹⁵ Tsi ña sá'a ne, é ntuka'xí nima ñá ne,

vata te neé nuu ntído lo'xo ña ne,

kanti'u núu ña,

vata koo é ña k'íi ña,

vata koo é ña tekú ña,
vata koo é ña kani tútun ña,
vata koo é ña ká'an ña ni ko é ntavá'a ú ña,
kuan o ka'an Xúva kó,
ka'an Ísaia.

¹⁶ Ntá tsi nto'ó ne, dōo diní nto tsi ntaíni nto ne, ntátekú nto. ¹⁷ Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō tsí ña te da dí ña ntáka'an naa Xuva ko kidaā ne, un vá'a tsi ncho kini ña é ntaíni nto vevii, ntá tsi ña ni iní ña. Ncho tekú ña é ntátekú nto, ntá tsi ña ni tekú ña.

Kaka'an Jesúsú neé kani tú'un ña ña kaeté xaa ntikin san

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Kini nto sá'a ña ña kaeté xaa ntikin san. ¹⁹ Te tekú ña'a tú'un ña i mí kadē kú'vé Xuva kō né, tē ña kani tútun ña ne, ki'xi tó'ó é ña vá'a san ne, naki'i nuu tú'un é inú nima ña, vatá ó de láá sán ni ntikin é kō'xó itsi san. ²⁰ Divi ntikin é kō'xo mí dōo xuú ne, vata kaa tú'un va'á san kaa, é ntátekú ña'a san ne, ura tsi i xkúntee iní ña. ²¹ Ntá tsi da ña ni kuintí'xe vá'a ña ne, ña ná'a tsí kutí ña. Tē ntáka'an ntée ña'a san ña ne, tē ntáde xení ña ni ña kuenta ña i é kuintí'xe ña ne, ura tsí i xtuví mii ña é kuintí'xe ña. ²² Ntikin é kō'xó nuu mí kaa xuku ifnu sán ne, vata kaa da ntátekú ña'a san tú'un va'á san kaa, ntá tsi díi díi ka ntio ña é ió ñuxiví sa. Ntánantuku ña díu'un é kukuika ña ne, ntákunáa iní ña tú'un va'á san. Ña kaidiá'vi ká i ña ña. ²³ Ntikin é kō'xó nuu ñu'u vá'a san ne, vata kaa te téku uun ña'a ne, kuintí'xe ña. Kade ña é káka'an ne, ió ntuví vá'a ña ña. Vata kaa ditsin utun vá'a san kaa, e kii uun sientu kiti i, o te ñi díko, o te óko u'xi —ka'an ña.

Nté nteé tsi kaka'an Jesúsú ña xuku é ña vá'a má trigu

²⁴ Ntāa xtuku Jesúsú nuu i sá'a, kaka'an ña: —Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin trigu máña ña kan, kaa. ²⁵ Ntá tsi da ñi ntákidi ña'a san ne, xée ñuun ña'a, ña kakune'u iní i ni ña né, éte xaa ña ntikin é ña vá'a san má trigú san ne, da ínu ña. ²⁶ Dā kéne xuku trigú san ne, nta'á kiti i ne, kéne xuku é ña vá'a sán di. ²⁷ Xée ña ntáde tsiñu ña tó'o ví'i sán ne, ntáka'an ña ni ña: “¿Ñá te ntikin vá'a ntu éte xaa nto máña nto kán? ¿Mí'i ntu vé'xi xuku é ña vá'a san?”, ka'an ña. ²⁸ Kaka'an tó'o ví'i sán ni ña: “Á tē ña kakune'u iní i ni ko éte xaa ña ntikin é ña vá'a san”, ka'an ña. Kidáá ne, ntáka'an ña ntáde tsiñu san ni ña: “¿Ntio ntu é tú'un ntí xuku é ña vá'a san?”, ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an tó'o ña: “Ñá'a, tsí dá ná tú'un nto xuku trigú san ni xuku é ña vá'a san. ³⁰ Na kue'nu mii ntuví nuu i da nté xée ntúvi é ta'vi o. Kidáá ne, ká'an ú ni ña kata'vi sán te dí'na tu'un ña xuku é ña vá'a sán ne, na ntada ña dōko i dá ká'mi ña. Kidáá né,

na tsū'un vá'a ña kiti trigú san ini xaká ko”, ka'an ña —kuan o ka'an Jesúsú.

Nté nteé tsi kantaá Jesúsú ña ntikin kúli
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ntāa xtuku Jesúsú ún nuu i, kaka'an ña: —Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin kuli máña i kan, kaa. ³² Díi ka kuetsi ntikin kúli san é un ntí' ntí' ntikin, ntá tsi dá kúna'nu ne, díi ka na'nu xuku i; vata ntāa utun ntāa. Ntáxee láá, kiti ntaíko e dukún kán ne, ikán ntáde vá'a ti taka ti má nta'a i kán —ka'an ña.

Nté nteé tsi kantaá ña ña u'xen ía
(Lc. 13:20-21)

³³ Ntāa xtuku ña uun nuu i, kaka'an ña: —Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa u'xen ía kaa, é kánadaká ñad'í san uni xku've árina vata koo é nāneñu u'xen san —ka'an ña.

Nté kui kuān ó kantaá Jesúsú núu i sá'a
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Nté nteé tsi kaka'an Jesúsú ni ún ntí' ntí' ña'a san. Da mii ku'e'en tsí nuu i sá'a kantaá ña ni ña dá kaka'an ña ni ña kuenta ña i mí kadē kú'vé Xuva kō. ³⁵ Kuān o dé ña vata koo é kúntaa é káka'an ña ká'an naa Xuva ko kidaā:

Ntaa ú ni ntō nuu i sá'a,
ká'an ú nuu i é ió xu'u un tsi nte dá dé kú'vé
Xuva ko ñuxiví san,
ka'an ña.

Kaka'an Jesúsú nee ña ncho ka'an ña xuku é ña vá'a san é kaa má trigu

³⁶ Kidáá né, ntáka Jesúsú mí dōo ntōo ña'a sán ne, k'vi ña má ví'i kán. Xée ña ntántikin ña ne, ntaíkan ña é ká'an ña nee ña ncho ka'an é ntāa ña ña xuku é ña vá'a san e é'nu máña ña kán. ³⁷ Kaka'an Jesúsú:

—Ña éte xaa ntikin vá'a san ne, vata kaa xu'u é véxkúvi ú ñatíi kaa ña. ³⁸ Máña ña kán né, vata kaa kaní ñuxiví san kaa. Ntikin vá'a san ne, vata ntāa ña ntáduku ntée Xuva kō ntāa. Ntikin é ña vá'a san ne, vata ntāa ña ntáduku ntée tó'ó é ña vá'a san ntāa. ³⁹ Na kakune'u iní i ni kó ne, vata kaa ña éte xaa ntikin é ña vá'a san kaa ña ne, tó'o é ña vá'a san ña. Ntúvi é ta'vi o ne, vata kaa ntúvi té ntí'i ñuxiví sa kaa. Na ntáta'vi sán ne, vata ntāa ánje Xuva kō ntāa ña. ⁴⁰ Vata o ntáda ña dōko i é ña vá'a sán ne, e'mi ña né, kuan koo kúvi té ntí'i ñuxiví sa. ⁴¹ Xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, taxnúu ú ánjé ko mí kadē kú'vé Xuva kō ne, nakuitá ña un ntí' ntí' ña'a, ña e ntáde é víi tuku ña'a é kini kaa, ni ña é ntáde mii é kini kaa san. ⁴² Katé nuu ña ña iní ñu'u dū'xé san. Un vá'a tsi kueku ña'a sán ne, naka'xi ka'ñí ña nú'u ña. ⁴³ Kidáá ne, xoó ña'a, ña ntáde é ntio Xuva kō ne, xi'í nuu ka'nu ña mí kadē kú'vé Xuva kō, vatá ó kaxi'í nuu ngántíi san. Xoo é kátekú i ne, na kini i.

Kantaa Jesuu úun nuu i é vā'a é nuu ntú'xi

⁴⁴ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun nuu i e dóo va'a é nuu ntú'xi má űu'u kan kāa. Nāni'i uun űa'a ne, ikan tsī nāxnuu ntú'xi xtuku űa. Nā tē nté kaa dinī űa. Kí'in űa né, nadiko ntí'i űa é ió iűa űa ne, dá kuīn űa űu'u san.

Kantaa Jesuu iűa kiti e dóo nuu á'vi i é kaē'nu ini tsi'xi

⁴⁵ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun űa kadiko kaa, űa é kanantukū kiti e dóo nuu á'vi i, e dóo va'a. ⁴⁶ Uun tsi kiti e dóo va'a, é nuu á'vi kue'en nāni'i űa ne, kí'in űa né, nadiko ntí'i űa é ió iűa űa ne, dá kuīn űa ti.

Kantaa Jesuu iűa xunu

⁴⁷ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa xunu kaa, é kanakuítá nuu űa'a san ini míni kán é tavā űa un ntí'í ntí'í nuu tsāká san. ⁴⁸ Dā tsítú ne, nantí'í űa dí'í'í ntute kán. Ikān intóo űa nakaxnú űa ti. Tsāká vā'á san ne, nātsu'un űa ti ini xiká san. Kiti é űa vā'á san ne, éte űa ti. ⁴⁹ Kuan koo kuvi tē ntí'í űuxiví sa dí. Kí'xi ánje Xuva kō ne, nakaxnú űa xoo é vā'á i, xoo é űa vā'á i. ⁵⁰ Nakuitá űa xoo é űa vā'á i mé'űu űu'u du'xé san. Ikān dóo kueku űa'a san ne, naka'xí ka'űi űa űu'u űa —ka'an Jesús.

Núu i e dóo va'a é xēé nī é ata

⁵¹ —¿Ntáñe'e díki ntí'í ntu nto un ntí'í núu i sá'a? —tsixe'e Jesús űa.

—Ntáñe'e díki nti —ka'an űa.

⁵² Kidáa ne, kaka'an űa ni űa:

—Un ntí'í ntí'í mastrú lei, da ntánakua'a űa iűa i mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa tó'o ví'í san kaa űa. Tsi tó'o ví'í sán ne, kanatava űa é xēé nī é atá san mí űu'u vā'a iűa űa dá ntio űa —ka'an űa.

Dā tūví Jesuu űuú Nazaree

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Dā kúvi ntáa Jesuu sá'á né, ntaka űa ikān. ⁵⁴ Kué'en űa űuú mí űa ne, nakuá'a űa űa'a má ví'í mi ntánataká nuu űa Israeé san. Koó dá kúdu'va űa'a sán ne, ntáka'an űa:

—¿Mí'í ntú nakua'a űa sá'a e dóo ini űa, e dóo kade űa nuu i é dóo ka'nu san? ⁵⁵ ¿űa ntu te divi űa é i'xá űa kade va'a utun? ¿űa te María ntu dí'í űa? ¿űa ntu te ení űa Santiaun ni Jósee ni Símuun ni Júdá? ⁵⁶ ¿űa te divi ta'au űa ta'nú ntóo űuú kō á dí? ¿Mí'í ntu vē'xi é dóo kí'in iní űa sá'a kuan? —ka'an űa'a san.

⁵⁷ Ncho kudiin űa'a san ni űa, ntá tsi kaka'an Jesús ni űa:

—űa kaka'an naa Xuva kó ne, ntaíko űu'u űa űa san űa; ntá tsi űa űuú mí űa ní űavi'í űa ne, űa ntaíko űu'u űa űa —ka'an űa.

⁵⁸ űa kué'e núu i e dóo na'nu ide űa ikān, tsí űa ní kuintí'xe űa'a san űa.

14

Dā xi'i Juaán Bautista

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ntuvia sá'a ne, Heróde, űa é de ku'vé iűa űuú Galileá ne, tēkú űa iűa Jesús. ² Kaka'an űa ní űa ntáde tsiűu iűa űa:

—űa tsíkán ne, á tē Juaan Bautista űa. Á tē ntóto űa e xi'í űa. Dukuān é kúvi ide űa nuu i e dóo ka'nu san —ka'an űa.

³ Tsi Heróde sán ne, tēin űa Juaán ne, kí'ni űa űa ne, xnuu kutu űa űa kuenta iűa Heródia, űadí'í ení űa, űa nani Felipe. ⁴ Tsi kaka'an Juaan ni Heróde:

—Dóo xii kaa é naki'í nto űadí'í ení nto —ka'an űa.

⁵ Heróde sán ne, ntío űa é kā'ní kue'en űa Juaán san, ntá tsi u'ví űa űa'a san, tsi dé kuení űa'a san tsi Juaán san ne, űa kaka'an naa Xuva ko. ⁶ Ntá tsi dá xee víko é kaku Heróde ne, ite'e díoko Heródia nuu űa'a san, űa vexká'xi viko san. Nā tē nté kaa díni Heróde san kidaa ne, ⁷ xé'e űa xu'u űa ní díoko Herodia tsi nuu é ntāa ntí'xe i é kué'e űa tún da née ka é kákán tun. ⁸ Tsi'í dí'í tún díki tun nēe é kákán tun ne, kaka'an tun:

—Tā'xi nto kó díki Juaan Bautista veví. Xntekú nto nú kō'o —ka'an tun ni Herode.

⁹ Kidáa né, kúnta'xa ini rei Heróde san. Ntá tsi kaka'an űa te kuan kōo kuvi, tsi mé'űu űa'a san xe'é űa xu'u űa. ¹⁰ Taxnú űa é na kā'nté tu'un űa díki Juaán san viutun kán. ¹¹ Xntekú űa díki Juaan nú kō'o ne, xe'é űa tún, dá naku'é tún dí'í tun.

¹² Dā xēé űa ntántikín Juaán san ne, naki'í űa kúűn űa ne, ixkú'xi űa űa. Kidáa ne, kué'en űa kúko to űa Jesús nté o kúvi.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí u'un míl űa'a

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Dā téku Jesuu nté o kúvi Juaan Bautista san ne, inuu űa tun ntóo ne, kué'en űa mí xoxó űa'a. Ntá tsi dá kútuni űa'a sán ne, kué'en űa kúntikín űa űa. Ntaíka űa dí'in űa.

¹⁴ Dā ntí'í Jesuu tún ntóo san ne, iní űa tsi űa te nté kaa titín űa'a. Ntúntá'ví ini űa űa ne, ntavá'a űa űa nchokuví san, űa é ntēka űa'a san. ¹⁵ Dā kuáa ne, xēé űa ntántikín űa ne, ntáka'an űa:

—Xoxó kantoo i'á. É kuáa ve. Taxnú nto űa'a san é na kí'in űa űuú kuetsi san vata koo é kuīn űa é kā'xí űa —ka'an űa.

¹⁶ Ntá tsi kaka'an Jesús ni űa:

—űa kuetsi é kí'in űa. Divi nto kué'é xnto é kā'xi űa —ka'an Jesús.

¹⁷ Kidáa ne, nantíko koó űa, ntáka'an űa ní űa:

—űu'un kúdii taűú'u ió ní űvi kúdii a tsákā —ka'an űa.

¹⁸ Kaka'an Jesús:

—Tā'xi nto —ka'an űa.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an űa ní űa'a san é na kúntóo űa nu ité sán. Kí'í űa u'un taűú'u sán

ni ntūvi a tsáká sán ne, Ito ña e dukún kán ne, nákué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kátsin dava ña tañú'ú sán ne, xé'e ñā ña ntántikin ña é na tsi'i ña nta'a ña'a san. ²⁰ É'xi nta'a ña'a san, un ntí'ntí ña. Kidáa ne, natákā ñā ta'vi i é ntoó ka ne, natsu'un tsiu ña úxuví ka xika. ²¹ Ñā te da ū'un míl ñatíí san é'xi ña. É nté ña ni ka'vi ña ñadi'í san, nté I'xá san.

Dá ika Jesuu nú ntúte kan
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña ntántikin ña é kú'un ña iní tun ntóó san e kí'in ña uun xo diñi ntute san. Divi ña ne, itúví ka ña da nté ntaka ntí'í ña'a san. ²³ Dā nátaxnú ña ña'a san kunú'u ña ne, kúxee ña xuku kán vata koo é da mii tsi ñā ka'an ntá'vi ña. Dā kuáa ne, ínuu mii ña ikān né, ²⁴ dōo kuíka tun ntóó san mé'ñū míni san. Un vá'a tsi kanaduku ntúte san ata tún ntóó e dōo kainu tatsín san. ²⁵ Dā vé'xi túvi ne, ku'élen Jesuu mí ñū'u ña, kaika ña nú ntúte san. ²⁶ Ntá tsi dá ini ña ntántikin ñā ñā tsi kaika ña nú ntúte sán ne, ñā té nté kaa ntaú'vi ña. Ntákachu'u ntáa ña, ntáka'an ña:

—jUn kaa ña ntíxi! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ura tsi i kaka'an ñā ni ñā:

—jÑā ku u'vi nto, tsi xu'u! —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Pedru ni ña:

—Te divi nti'xe ntó, Tó'ó, ká'an ntó é na kí'xi u mí kaika nto nú ntúte san —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jesuu:

—Kí'xin ni —ka'an ña.

Pedru ne, ntíi ña tún ntóó san ne, ika ña nú ntúte san é kí'in ña ní ntitsi Jesuu. ³⁰ Ntá tsi dá ini ña tsi dōo kainu tatsín san ne, ú'vi ñā ne, íñi ntu'u kúkií nto'o ña iní ntute san. Un ntíi tsi kána ña:

—jXntii ntó ko, Tó'ó! —ka'an ña.

³¹ Ura tsi i nakurkáa Jesuu ntá'a ña ne, nātava ña ña. Kaka'an ñā ni ñā:

—jNté ó ntú iña o é ña kákuinti'xe o! ¿Nté kui ña ni kuinti'xe ntu o? —ka'an ña.

³² Dā nakú'un ña ntuví ñā tun ntóó san ne, kúkadín tatsín san. ³³ Ñā ñū'u iní tun ntóó san ne, nákuñchiti ña nūu Jesuu, ntáka'an ña:

—jNuu é ntaā i tsi I'xá Xuva nti'xe ko ntó! —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñā nchokuvi ñūú Gene-saree
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Dā kúvi ita ntí'xin ña ntute sán ne, xé'e ña ñūu é nani Genesáree. ³⁵ Dā ini ña'a san, ña ntántoo ikān, e vé'xi Jesuu ne, taxnúu ña tú'un ña un ntí'ntí ñūú tsikán ne, ntéka ña'a san ña ntánchokuvi san, un ntí'ntí ña. ³⁶ Íkan ña Jesuu é kuān te ntete dōo ña na tiin ntá'a ñā. Ñā é tiin nta'á sán ne, ntuvá'a ña.

15

Nee iña é kade i é kánatívi ña'a sán nuu
Xuva ko

(Mr. 7:1-23)

¹ Kidáa ne, xé'e ña fariseu ní mastrú lei san, ña ntóo ñūú Jerusaleén, nte mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ñā ni ñā:

² —¿Nté kui ña ntáde ntaa ña ntántikin ntó vatā xkoó ini ñāta kō? Tsi ña ntánta'a ña dá ntaé'xi ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Nté kui divi ntó ne, ña ntáde ntaa ntó é káka'an Xúva kō, é ntio nto kúntikin ntó vatā xkoó ini mí ntó? ⁴ Tsi kaka'an Xúva kō: “Kuíko ñū'u nto uva nto ni di'í ntó”, ka'an ña. Ká'an xtúku ña di: “Xoo é ká'an kíni i iña uva i ni iña di'í í ne, da mii é kúvi i”, ka'an ña. ⁵ Ntá tsi ntó'ó ne, ntáka'an nto tsi kuví ka'an ñā'a san ni uva ña ni di'í ñā: “Ña kúvi xntíi ú nto, tsi iñā ko ne, nákué'e ú nta'a Xúva kō.” ⁶ Te kuan kōo ka'an ñā ne, ñā kantío é xntii ña uva ñā nté di'í ñā, ka'an nto. Dukuān ne, ntáde nto vatā xkoó ini ñāta ntó e ntánakuitá nto é káka'an Xúva kō. ⁷ Ntáka'an ntó tsi ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, ntá tsi ña ntáa. Dōo vá'ā o ka'an Ísaia kuénta iña nto dá kakā'an ñā naa Xúva ko:

⁸ Ña sá'a ne, kúdií rki xaa ña ntéku da ntáka'an ñā e dōo ntánuu ini ña ko, ntá tsi ña te ntánii nima ñā e ntánuu ini ña ko. ⁹ E ntaā í e ntánuu ini ña ko, tsi e ntánakuá'a ñā ne, da mii tsi e ntáka'an ñā'a san.

Kuan ó ka'an ña —ka'an Jesuu.

¹⁰ Kidáa né, kána ña ña'a sán ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Kini nto né, na kí'in dikí nto: ¹¹ Ñā te dīvi é kákí'vi ini xú'u ko kán kade i é kakudentú nima ko, ntá tsi nee iña é ntii xu'u kō né, dīvi é kade i é kakudentú nima ko —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, xé'e ña ntántikin ña mí tuví ña ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kútuni ntú nto é kúdiin ñā fariseú san da téku ña é káka'an nto? —ka'an ña.

¹³ Kaka'an Jesuu:

—Da neé ka utun é ña ni í'xi Uvā kó ne, nātu'un ña uun tsi nte xó'o i. ¹⁴ Na koo mii nto ñā. Vata ntáa ña kuān ntáa ña é dotó tsi ntánteka ña ña'a. Te uun ña kuān nteka ña ña kuān ni'í ña ne, ntuvi tsi ña kó'xo nuu ña xaví san —ka'an ña.

¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Ká'an nto ní ntí nee iñā ncho ka'an núu i sá'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Vāta tekú kue'en xntú nto? ¹⁷ ¿Ñā ini ntú nto tsi dá neé ka é kákí'vi xu'u kō ne, kaita nti'xin i'xi ko kán ne, da kidáa ntíi xtuku kúñu kō? ¹⁸ Ntá tsi nee é kíni kaa é kakii xu'u kō né, nté nima ko kakéne ne, dīvi é kade i é kakudentu ó. ¹⁹ Tsi nté nima ko

kakéne é kiní ó kadā kuení kō, é kā'ni o ña'a, é kadā xení o ni ñadř'í tuku ña'a, é kadā xení o ni ñadř'í, ña vata tánta'a, é kil'í dú'u ō, é ká'an ó dovete, é ká'an káni o ña'ña'a. ²⁰ Sá'a káde i e ntákudentū ña'a sán nuu Xuva ko. Ntá tsi te ña nta'a o da ka'xi o vatá xkoó ini ntó ne, ña te dívi í é kade i é kakudentu ō nuu Xuva ko.

Ñadř'í, ña vé'xi tuku ñuu, kuínti'xe ña Jesuu
(Mr. 7:24-30)

²¹ Ntáka Jesuu ikān ne, kué'en ña étsin ñuuú Tiru ni ñuuú Siduun. ²² Ikān tuví uun ñadř'í, ña vé'xi ñuuú Canaán ne, ñé'e ña mí tuví Jesuu ne, kaka'an ña:

—jNtuntá'ví ini nto ko, Tó'ó, I'xá Davii! jUn vá'a tsi kanto'o díokō kó kuenta ña é ña vá'a san é nuu nimá tun! —ka'an ña.

²³ Nté uun tú'ün ña ni ká'an Jesuu ni ña. Kidáa ne, xéé ña ntántikin ña ne, kaka'an ña ni ña é na nakunu ña ñadř'í san. Ka'an ña:

—Nakūnu nto ña, tsi dóo du'xen ka'ān ña é ntíkin ñá kō —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jesuu:

—Taxnuu Xuva kō ko é xntíi ú da mii tsí ña kúnaa, ña ntáduku ntée tatá ña Israee —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi xée etsin ñadř'í san ne, ínchiti ña nūu ña ne, kaka'an ña:

—jVii nto da xe'e, Tó'ó, xntii ntō ko! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Ñá vá'a ō é naki'í o tañú'ū é ká'xi i'xá kō dá kué'é ō tina san —ka'an ña.

²⁷ Ñadř'í san ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an nto, Tó'ó, ntá tsi tina sán ne, ntaé'xi ti utsi i é káko'xo má mēsa tó'o tī —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Dōo vá'a ó kakuínti'xe o. Kuan koo na kuvi vatá ó ntio o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a díokō ña.

Dóo titín ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

²⁹ Ntáka Jesuu ikān ne, kué'en ña diñi míni Galileá san. Kúxee ña xuku kán né, ikān itúvi ña. ³⁰ Ña te da díi da díi ña'a xée ña mí tuví ña ne, ntéka ña ña xné'e, ña ni'í kui'í i, ña kuáá, ña ñi'í, ni titín ka ña ntánchokuví san. Tsóo ña ña'a san nú dí'in Jesuu ne, ntavá'a ña ña. ³¹ Koó dá kúdu'va ña'a san da íni ña e ntáka'an ñá ñi'í san, e ntuvá'a ña ni'í kui'í i san, e nakaka ña xne'é san, e nakini ña kuáá san. Ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva ña Israee san.

Dā xe'é Jesuu é ká'xi kimi míl ña'a

(Mr. 8:1-10)

³² Kidáa ne, kána Jesuu ñá ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kantunta'ví ini kó un ntíi ntíi ña'a san tsi é ita ntí'xin uní ntúvi e ntántoo ña i'a ní ko. Ña túvi ka é ka'xi ña. Ná ntío kó nataxnūu

ú ña é kuan tsí koo, tsi ntákakin ña, tsí dá ná koo vita ña itsi kán dókō —ka'an Jesuu.

³³ Ntáka'an ñá ntántikin ña:

—jMí'í ntu kikí'í o tañú'ū i'a mí xoxo ntoo i? jNté ntu koo xee tá'an é ka'xi ña, é ña te da díi ña'a san? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jesuu ni ña:

—jTí'ín ntú tañú'ū ni'í nto? —ka'an ña.

Nantúko koó ña, ntáka'an ña:

—Ú'xe kúdii tañú'ū ni úvi kudii a tsáká —ka'an ña.

³⁵ Kaka'an Jesuu ni ñá'a san é na kuntoo ña ñu'u kán. ³⁶ Kí'í ña e u'xé tañú'ū sán ní tsáká sán ne, nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidáa ne, ta'vi dáva ñá ne, xé'e ña ña ntántikin ña é na tsí'í ña nta'a ña'a san. ³⁷ E'xi nta'a ñá, un ntíi ntíi ña. Dá kúvi ne, natáka ña é ntoó ka ne, ú'xe xíka nátsu'un tsítu ká ña ta'vi i. ³⁸ Ná te da kímí míl ñatíi san é'xi ña ne, nté ña ni inté'vi ñadř'í san, nté i'xá san di. ³⁹ Nataxnūu ña ña'a san kídaa ne, náknūu Jesuu tún ntóo san ne, da kué'en ña ñuú Madala.

16

Dā íkan ña fariseu ni ñá saduceú san uun nuu i e dóo ka'nu

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Xéé ña fariseú san ní ña saduceú san é ncho koto ntée ña Jesuu. Ntaikan ña te nañé'e ñá ña uun nuu i e dóo ka'nu é vé'xi e dukún kán. ² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Da kakuáá ne, ntáka'an nto: “Vá'a iñi teváá, tsi dóo dito xntívi e dukún kan”, xkoó ka'an nto. ³ Té'vää ne, ntáka'an nto: “Dóo xóo iñi vevii, tsi dóo ñu'u viko xé'e i kan”, ka'an nto. Te ini nto nté iñi da ntaito nto e dukún kán, jnté kui ñá ini ntu nto nté koo kuvi ñuxiví sa, da ntaito nto nté o kakuvi vevii? ⁴ Ña kini ntáa, ña ntáde é kīni kaa sán ne, divi ña ntaikan ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'é ká Xuva ko nūu i é ntio ña, tsí da mii nūu i váta ō kúvi Jonaá san —ka'an ña.

Kidáa né, ntáka Jesuu ikān né, tsoo mii ña ña.

U'xen ía ña ñá fariseu

(Mr. 8:14-21)

⁵ Dá xee ñá ntántikin ña uun xo diñi ntute sán ne, kütumi ña tsí kunáni ña é kuído ña tañú'ū. ⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kini nto ne, kuenta tsí víi nto ni ū'xen ía ña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, ntáka'an ñá ni tá'an ña:

—Kuan ō ka'an ñá, tsi ña ni ido ō tañú'ū san —ka'an ña.

⁸ Ini Jesuu née ña ntádé kuení ña ne, kaka'an ña:

—jMpá! jNté kui ña ntákuinti'xe vá'a ntu nto? jNté kui ntaitsu'un ntu nto té ña ni ido nto tañú'ū san? ⁹ jVáta kutúni ntú nto? jÑá ntu naka'an nto tsí u'un tañú'ū san é'xi u'un

míil ñá'a sán ne, títín xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é nataká nto? ¹⁰ ¿Nté ña ntu naka'an nto e u'xe tsi tañú'u san e é'xi kimi míil ñá'a sán ne, títín xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é nataká nto? ¹¹ ¿Nté kui ña kañe'e dikí ntu nto e ña te iña tañú'u nti'xe san kaka'an u? Kuenta tsí víi nto ni ù'xen ía iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

¹² Kidáa né, kütuni ña tsí ña te kaká'an ña iña u'xen ía é kaidáka tañú'u san, tsí kaka'an ñá iña nuu i é ntánaku'á ña fariseu ni ñá saduceú san.

Dá kaká'an Pedru tsí Jesuu é Cristu ña
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Dá xee Jesuu ñuú é nani Cesárea Filipú ne, kaka'an ñá ní ña ntántikin ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ¿nee ntu ña'a ú, te ká'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Nantíko koó ña, ntáka'an ña:
—Ío ñá ne, ntáka'an ña tsí Juuan Bautista nto. Ío ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Ío xtúku ña ne, ntáka'an ña tsí Jeremia ntó, ó tuku ña'a ña kaka'an naa Xuva ko nto —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an Jesuu ni ña:
—Nt'ó'ó ne, ¿xoó ña'a ntu ú, te kuiní nto? —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Símuun Pedru:
—Cristu ntó, I'xá Xuva kó ña kantíto san nto —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesuu ni ña:
—Nté kuán nte vá'a ó ni o, Símuun, i'xá Jona. Sá'a ne, ña te ñá'a ni nañ'e'le ñá o, tsi mii tsi Uvá kó, ña tavi e dukún kán. ¹⁸ Kaka'an u ni ó tsi divín é Pedrú ne, diví ó ne, xúu nchó ka'an. Nú xúu sa'á xntísi u xúkún ko. Ña kúvi víi doxi'l san ní ña'a, ña ntákuinti'xe i ko. ¹⁹ Ta'xi u o ntakáá iña i mí kadé kú'vé Xuva kó e dukún kán. Da xóo ka ña'a, ña é ío kuetsí i ñuxiví a ne, ká'an tsí ña kúvi kí'vi ña e dukún kán. Kuan kóo víi Xuva kó e dukún kán dí. Da xóo ka ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva ko ñuxiví a ne, ká'an tsí kúvi kí'vi ña e dukún kán. Kuan kóo víi Xuva ko ni ña e dukún kán dí —ka'an ña.

²⁰ Kidáa ne, kaka'an ñá ní ña ntántikin ña é ña ku ka'an kue'en tsí ña ni da xóo ka ña'a é Cristu ña.

Dá kaká'an Jesuu é kuví ña
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Nté ntúvi tsikán ne, eni ntu'u Jesuu kaka'an ñá ní ña ntántikin ña é kantio é kí'in ñá ñuú Jerusaleen. Ikán ne, ñá te da díi núu i dóo nto'ó ña nta'a ñatá sán ní t'ó'ó dutú ní mastrú leí san. Ka'ní ña ña ne, te kúvi uní ntúvi ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña. ²² Kidáa ne, ku'e'en xío Pedrú san ni ña né, ikán de tíi ña ni Jesuu, káka'an ña:

—Ñá te sá'a e ntio Xuva ko, T'ó'ó. Ñá te kuan kóo kuví nto —ka'an ña.

²³ Ntá tsi xkokoto Jēsuú ne, kaka'an ñá ní Pedru:

—¡Ñá kuán xkoo ka'an, tsí kaka'an vátá ó kaka'an t'ó'ó e ña vá'a san! Ñá ku koton ntéén ko. Ñá te vatá ó kade kuení Xuva kó é kadé kuení o, tsí vata tsí ó de ña'a san káden —ka'an ña.

²⁴ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña ntántikin ña:

—Tē xoó ncho kuntikin í ko ne, ñá víi ka ña é ntio mii ña, ntá tsi na kuntikin ñá ko, kuán te na kuví ña. ²⁵ Tē xoó ntio i é nakáku ntuvi iña í ne, kunaá ña ntii dañu ntúvi. Ntá tsi tē xoó nakunaa i ntuvi iña i kuenta iñá ko ne, ní'í ña ntuvi vá'a iña ña ntii dañu ntúvi. ²⁶ ¿Néé ntu ni'í ñatíí san te ní'í ña dá kanií ñuxiví sa, te nakunaá ña é tduiña ña? ¿Nté ntu kaa ntá'vi ñatíí san é tduiña ña? ²⁷ Tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, kí'xi ú ní ánjē ko. Dóo ka'nu ña'a ú, vatá ó ka'nu Uva kó. Kidáa ne, ntanáa ú ní ñá'a nee iñá idé ña xé un xé un ña. ²⁸ Nuú é ntaá i é káka'an u ni ntó. Ío ñá'a e ntáñi ñá i'a vevii ne, ña kúvi ñá da nté kiní ña é kixkadá kú'vé u ñuxiví sa —ka'an Jesuu.

17

Dá nádama kúñu Jesuu
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Dá kúvi iñu ntúvi ne, ntéká Jesuu Pedrú san ní Sántiau, ní ení ña, ñá nani Juuan, kue'en ní'í ña ña ùun xuku e dóo dukún ne, ² nuu tsi ña ne, nadama kúñu Jesuu. Nuú ña ne, xi'l nuu vatá ó kaxi'l nuu ngántii san ne, dóo é nuu ñá né, ntukui'xín kue'en. ³ Ura tsíkan ntii díto Muisee ni Elia, ñá ka'an naa Xuva ko kidaá ne, ntáka'an ñá ní Jesuu. ⁴ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni Jesuu:

—Dóo vá'a ó tsí ntóo ntí i'a, T'ó'ó. Tē ntio nto ne, xntísi nti uní á vi'í i'a, uun iña nto, uun iña Muisee ne, uun iña Elia dí —ka'an ña.

⁵ Da ñi káka'an Pedrú san ne, xéé ùun viko e dóo kaxi'l nuu mí ntóo ña ne, távi núu ña. Kaka'an tátsin Xúva kó mé'ñu víkó san:

—Ña sá'a ne, I'xá mii kó, ña e dóo ntio ko. Dóo díni ko ní ña. Kini nto é káka'an ña —ka'an tátsín san.

⁶ Dá téku ña ntántikin ñá san sá'a ne, nántúvé ña kúñu ña ñu'u kán né, dóo u'ví ña.

⁷ Ntá tsi vé'xi Jēsuú ne, tñn nta'a ña ña ne, kaka'an ña:

—¡Nakuntáñi nto! ¡Ñá ku u'ví nto! —ka'an Jesuu.

⁸ Dá íto ña ne, xóo ka ña nguií san. Da mii tsi Jēsuú ntísi ña.

⁹ Dá kúntii ña xuku sán ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Ñá ku ka'an ntó ni da xóo ka ña'a nee e íni nto da nté nantóto ú rkontúvi é xi'l u, xu'u é vëxkúvi ú ñatíí —ka'an ña.

¹⁰ Ntátsixe'e ña ntántikin ña:

—¿Nté kui ntáka'án ntu mastrú lei san é di'na Eliá san kí'xi ña? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i tsí di'na Eliá kí'xi ña ne, xtúvi tu've ña é un nti'í. ¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsi e kí'xi Eliá, ntá tsi ña ni kutúni ñá'a san te divi ña né, ide ña ni ña da neé ka é ntio ña. Kuan kōo nto'o kó nta'a ña di, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi —ka'an Jesús.

¹³ Kidáa ne, kutuni ña ntántikin ña tsí kaka'an ña ña Juan Baútista.

Dā ntavá'a Jesuu úun na kudii, ná kaxi'i mii

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā xeé ña mi dóo ntoo ña'a ne, vé'xi uun ñatíi mí tuví Jesuu. Ínchiti ña nūu ñá ne, kaka'an ña:

¹⁵ —Tō'ó, ntuntá'ví ini nto i'xá ko, tsí kaxi'i mii ná ne, xntii nto ná. Dóo kanto'o na. Nuu nuu tsi kantava nuu na nchú'un kán ne, kaxo'xó nuu na nú ntute kán di. ¹⁶ E kíxni'i ú na é ntává'a ña ntántikin ntó na, ntá tsi ña ni kuvi víi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesús:

—¿Nté o ntu! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe ña'a sán ko, ña e ntáde é kīni kaa? ¿Tī'ín ka ntu ntuvi kutíi ú ni ntó? Kixni'i nto na i'a —ka'an ña.

¹⁸ De tí Jesuu ni é ña vá'a san ne, ntíi é ña vá'a san é nuu nima na. Ura dú'va tsi ntuvá'a na.

¹⁹ Kidáa ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuu ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui ña ni kuvi víi ntu nti é nakūnu ntí e ña vá'a san? —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—Tsí ña te kanī nima ntó ntákuinti'xe nto. Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó tsí kuān te un sīn kue'en tsi ntákuinti'xe nto ne, kuān te vata kaa uun kudii ntikin kulí san é kuinti'xe nto ne, kuvi ka'an ntó ni xūku san: “Kuē'éen ikān”, ne, kí'ín. Ña túvi neé kue'en tsi é ña kuvi víi nto. ²¹ Ntá tsi e ña vá'a vāta kaa sá'a ne, ña ntíi tē ña kuntóo ixu ó né, tē ña dóo ka'an ntá'ví ó di —ka'an Jesús.

É kúvi uvi ito kaka'an Jesuu é kúví ña

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Dá ntoo ña ñuú Galileá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, ntuvi ú kuenta ntá'a ña'a san. ²³ Ka'ni ña kó ne, te kúvi uní ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an ña.

Dōo kántoo nta'xa ña ntántikin ña.

Dā ntá'vi Jesuu ni ña ntántikin ña diu'un xōo ña xúkūn

²⁴ Dā xee Jesús ñuú Capernau ni ña ntántikin ñá ne, vé'xi ña ntaído diu'un xōo ña xúkūn san mí tuví Pedrú san ne, ntáka'an ña:

—¿Ña kantá'vi ntu mastru ntó diu'un xōo san? —ka'an ña.

²⁵ Kaka'án Pedrú san:

—Kantá'vi ña —ka'an ña.

Dā kí'vi Pedrú san má vi'i kán ne, di'na kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nté ntu de kuéni o, Simuun? ¿Xoó ntu nta'a i ntaído rei ñúxivi san diu'un xōo ni diú'un ña ñu'ú san? ¿Nta'a ña ñuú mii ña né, ó nta'a ña tuku ñuú san? —ka'an ña.

²⁶ Kaka'án Pedrú:

—Nta'a ña tuku ñuú —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dukuān ne, ñá kantio é ntá'vi ña ñuú mii ña. ²⁷ Ntá tsi vata koo é ña kudíin ña ne, kue'ēn nu míni kán ne, nakuitan xu've é kantíkin kaa xu'u tsákā san. Tavan da neé ka tsákā, kiti é tīn di'na. Dá ntíkán xu'u ti ne, nan'i o uun diu'un kuetsi. Kí'in ne, da nta'vin diu'un xōo ó ne, iñá kó di —ka'an ña.

18

¿Xoó ntu é dii ka ka'nu i?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ntuvi tsikán ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é dii ka ka'nu i mí kadē kú've Xuva kō? —ka'an ña.

² Káná Jesuu úun i'xá san ne, xtúvi ñá i mé'ñu ña'a san. ³ Kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni nto: Tē ña nadáma nto nima nto é kuinti'xe nto vatā ó de a i'xá kuetsi sán ne, ña kúvi kí'vi nto mí kadē kú've Xuva kō. ⁴ Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu vata kaa i'xa sa'a ne, divi ña é dii ka ka'nu ña mí kadē kú've Xuva kō. ⁵ Xoó ña'a é kí'i ña uun i'xá vata kaa sá'a kuēnta iñá ko ne, vata te xū'u kí'i ña ko.

Dōo xii kaa é víi o é kīni kaa

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Ntá tsi da xōo ka ña'a é kuē'é ña itsi é víi é kīni kaa da neé ka i'xá san é kakuinti'xe i kó ne, dii ka vá'a ó te kunū'ni uun xuu xodo ka'nu dúkun ñá ne, na kunuu nto'o mii ña má ntute ñu'u kán. ⁷ ¡Ntá'vi ide ñá ñúxivi a tē kade ña é víi tuku ña'a kuétsi! Kuan tsi ió nuu i é kīni kaa, ntá tsi ¡ntá'vi ide ña'a san, ña é kaxé'e itsi é víi ta'an ña é kīni kaa san!

⁸ Te ntá'a nto, o te dī'ín nto kade i é víi nto é kīni kaa san ne, ka'nté nto ne, nakuitā nto. Díi ka vá'a ó te u'ntu nto xēe ntó e dúkun kán, te káka xné'e nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntá'a nto, ntuvi dī'ín ntó dō'vi kan mi dóo kai'xi ñú'ú san. ⁹ Te ntūxūu nto kade i é víi nto é kīni kaa sán ne, tavá nto ne, nakuitā nto. Díi ka vá'a ó te xēe ntó e dúkun kan ni úun tsi ntuxnúu nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntūxnúu nto dō'vi kan mi dóo kai'xi ñú'ú san.

Kuenta iña á le'ntu é kúnaa

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Koto ntó tē ña kadá kuení nto tē ña nuu á'vi i'xá san. Tsí kaka'án u ni ntó tsí e dukún kán ne, ánjē san é kade ña i kuentá ne, utén utén ntoo ña nta'a Xuva kō, ña é tuví e dukún kán. ¹¹ Tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatí ne, vé'xí u é nakákú u ña'a, ña ntákunaá san.

¹² ¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto? Te ūun ña'a né, ío uun sientu á le'ntu ña ne, uun xti kunaa ti ne, ¿ñā ntu te tsoo mí ña kiti kimi díko xe'un kimi san má kú'u kan dá k'ín ña kínantúku ña k'iti uun, kiti kunaá san? ¹³ Te nāni'í ña tí ne, nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó, tsi díí díí ka diní ña ni k'iti nāni'í ña san é kiti kimi díko xe'un kimi, kiti ña ni kunáa san. ¹⁴ Kuān ó ni Uva kō, ña tuví e dukún kán. Ñá ntío ña é kúnaa nté uun i'xá san.

Nté koo kada ka'nu ini o ni ta'an kō
(Lc. 17:3)

¹⁵ Tē kade ta'an nto é kini kaa ni ntó né, kue'én ntó mí tuví ña ne, ká'an nto ni ñā nte o dé ña, da mii xnto ni ñā. Te k'ini ña é kaka'án ntó ne, é ntúvá'a nto ni tā'an nto. ¹⁶ Ntá tsi tē ña kini ña é kaka'án ntó ne, kunteka nto uun ne, ó uvi ñá'a ka ña'a vata koo é kini ña. ¹⁷ Tē ña ntío ña kini ña e ntáka'an ñá tsíkán ne, ká'an nto nī ña ntákuinti'xe i san, ña ntánataká nuu má úkún kán. Tē ña ntío ña kini ña ña ntákuinti'xe i sán ne, ña kú de ká nto ña kuenta. Vii xnto kuenta tsí vata ntáa ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i, nī ña ntaído diu'un xóó san.

¹⁸ Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó: Da xóó ka ña'a é ká'an ntó ni ñā ñuxiví a e ña kuví ki'ín ña mí tuví Xuva kō ne, kuan tsi kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún kán di. Da xóó ka ña'a é ká'an ntó ni ñā ñuxiví a é kúvi ki'ín ña mí tuví Xuva kō né, kuan kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún kán di.

¹⁹ Sá'a kaka'án xtúku ú ni ntó tsí te ūun tsi ntáde nto nima ntó uvi ñá'a nto da ntaíkan ntó nta'a Xuva kō ne, Xuva kō, ña tuví e dukún kán ne, ta'xi ña é ntaíkan nto. ²⁰ Dā mí'í ka mí nataká nuu uvi uní ñá'a kuenta iñá ko ne, ikán tuví u mé'ñu ñā di —ka'an Jesús.

²¹ Kidáā ne, xéē Pedru, kaká'an ñá ni Jēsuu: —Tó'ó, ¿ki'ín ito ntú kada ka'nu ini u ni tá'an ko dá kadē xení ña nī ko? ¿Vá ú'xe íto ntu? —ka'an ña.

²² Nantiko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā: —Ñá ká'án u ni o te da mii tsí é ú'xe íto, tsi un tsi nté k'imi sientu kimi díko u'xi íto.

Kuenta iña ñá kade tsiñu é ña ni ntío ña kada ka'nu ini ña ni tá'an ña

²³ Kuví ka'an ó tsi mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei é ío titín ña ntáde tsiñu iña ñá kaa. Ntío ña natava ñá kuenta ñá ntáde tsiñu iña ña. ²⁴ Dā éni ntu'u ña tává ña kuentá san ne, xee ní'í ña uun ña'a, ña tanū diu'un é vāta kaa uvi díko uun kuía xá'vi ñā. ²⁵ Ña ni kúvi ntanáa ña. Dukuān

ne, kaka'an tó'o ñā é díko ña ñā, ni ña di'í ñá, ni i'xá ñá, ni un nti'í é ío iña ña, vata koo é na ntúnaa é tanū ña. ²⁶ Nákunchití ña kade tsiñu san núu ñá ne, íkan ña dá xe'e, kaka'an ña: “Na kútíi ká nto ní ko, Tó'ó. Ntanáa nti'í u é tanū u”, ka'an ña. ²⁷ Ntúnta'ví ini tó'o ñā ñá ne, nangava ña ñā né, nakadí ñá kuenta ña. ²⁸ Dā ntíi ña kade tsiñu san vi'í tó'o ñā né, tá'an ña uun ña'a, ña é kade tsiñu dadíi ni ñā. Ña sá'a ne, tanū ña diu'un ta'an ña é vāta kaa uun sientu ntúvi xá'vi ñā. Ña'a, ña é tanū ña iña i san ne, írkā ña dukun ña é nakué'ne ña ña ne, kaka'an ña: “Ntá'vín ko é tanūun”, ka'an ña. ²⁹ Nákunchití ña tanū san núu ñá ne, kaikan ña kaka'an ña: “Na kútíi ká nto ní kó, tsi ntá'vi nti'í u”, ka'an ña. ³⁰ Ntá tsi ña ni ntío ña tsíkán ne, tsi'í kuétsi ña ñā ne, xnuu kutu ña ña dá nte ntá'vi ña é ita nūu ña. ³¹ Dā íni ña ntáde tsiñu, ña nguíi san, nté ó kúvi ne, dóo dé kuení ña. Kué'en ña ne, ká'an ña nī tó'o ñā nté ó kúvi. ³² Kidáā né, kána tó'o ña ña kuān ó de sán ne, kaka'an ñá ni ñā: “Ñá tē nté kaa kiní ó kaden. Xu'ú ne, nakadí u kuenta ó tsi íkán kó da xe'e. ³³ ¿Nté kui ña ni ntunta'ví ini ntu o ta'an o, vatá o dé u ni ó?”, ka'an ña. ³⁴ Kúdiin kué'én tó'o ña ni ñā né, ntáda ña ña kuenta ntá'a maú san é xnuu kutu ña ña dá nté ntanáa nti'í ña é tanū ña —ka'an Jesús ni ña.

³⁵ Da kidáā ne, kaka'an ña:

—Kuān koo víi Uva kō, ña tuví e dukún kan, ni nto tē ña kada ka'nu ini nto kan nima ntó ni tá'an nto di —ka'an Jesús.

19

Dá kaká'an Jesús iña ña ntánatsoo mii tá'an
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Dā kúvi ka'an Jesús sá'a né, ntāka ña ñuú Galiléa ne, kué'en ña ñuú Judea é tuví uun xo díni ntute ka'nu Jordaán san. ² Ná te da díi da díi ña'a ntikín ñá ña ne, ikán ntavá'a ña ña.

³ Vé'xí ña fariseú san mí tuví Jesuu é kōto nteé ña ña ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Káka'an ntú lei Muísee é xīi kaa é natsoo mii ntí ñad'í nti dá néé ka nuu i kuví? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jesús ni ñā:

—¿Vāta nakuá'a ntu nto tó'un Xuva kō mí káka'an tsí divi ñā é dēvá'a ña ña'a ne, dē kú've ñá ñatíi ni ñad'í é kuntōo dadíi ña?

⁵ Dukuān né, xtuví mii ñatíi san uva ña ni di'í ña é kuntōo dadíi ña ni ñad'í ña. Uun tsi kúñú kúvi ña ntuví ña. ⁶ Vi'í a vé ne, ñá te ūvi ñá'a ká ña, tsi uun sá ña. Dukuān ne, ña vá'a o é nantii ntee ta'an ñā'a san neé e teé ta'an Xuva kō —ka'an ña.

⁷ Ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui kaka'an ntú Muísee é kuví natsoo mii ntí ñad'í nti kuan? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jesús ni ñā:

—Dā xe dóo ka'xi nima ntó ne, dukuān e tá'xi Muisee é natsoo mii nto ñadi'í nto, ntá tsi ña te kuán o ni ntio Xuva ko nte ntúvi di'na. ⁹ Kaka'an u ni ntó tsi da xóo ka ña'a é natsoo mii ña ñadi'í ña, ntá tsi tē ña te neé ni ide ñadi'í san é kini kaa ni tuku ñatíi san ne, tē natánta'a ñatíi san ni tuku ñadi'í ne, kade ña kuétsi —ka'an ña.

¹⁰ Ntáka'an ña ntántikin ña:

—Te kuan kōo kuvi uun ñatíi ni ñadi'í ña ne, dií ka vá'á ó ē ña tánta'a ó —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá te ūn ntíi ntíi ña'a é kútií ña é n'íi ña sá'á, tsi mii tsi ñá é xe'e Xúva kō é kuan koo kuntōo ña. ¹² Ío ñatíi é ña kuvi kóo i'xá ña, tsi e dúkuan káa ña da káku ña. Ío túku ñatíi ne, ña'a san ide ña e ña kuvi koo i'xá ña. Ío túku ñatíi ne, ña ntío ña tánta'a ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña iña Xuva ko. Xoo kutíi i e kuinti'xe i sá'á né, na kuinti'xe i —ka'an ña.

*Dā náxnuu viko Jesuu ún nti'í i'xá san
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)*

¹³ Kidáa ne, xee n'íi ña i'xá san mí tuví Jesús é tñin nta'a ña í, é ká'an ntá'vi ña iña i. Ña ntini'í Jesús san ne, de tíi ña ni ña ntánteka i'xá san, ¹⁴ ntá tsi kaka'an Jesús:

—Ku'é ntó itsi é na k'íxi i'xá san mí tuví u. Ñá ku kádf nuu nto i, tsi ña'a é ío nima í vatá ó nima i'xá san ne, divi ñá é káduku ntée ña mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

¹⁵ Dā kúvi tñin nta'a nti'í ña í ne, da kidáa ntáka ña.

*Uun ñatíi kuetsí, ña kuika, kátsixe'e ña
Jésuu
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)*

¹⁶ Xée uun ñatíi mí tuví Jesús ne, tsixe'e ña:

—Mastrú, ¿neé ntu nuu i é vá'á kantio é víi u vata koo é n'íi ko ntuví va'á iña ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nté kui kátsixe'én kó iña é vá'a? Da mii Xuva kō é vá'á ña. Te ntio o ntuví vá'á iña o ntii dañu ntúvi ne, kadan ntaan é káka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁸ Kidáa ne, kaka'an ña:

—¿Neé ntu é káda ntaa u? —ka'an ña.

Kaka'an Jesús:

—Ñá ku é'nín ña'a. Ñá ku naki'in ñadi'í ñá'a. Ñá ku kí'in dú'un. Ñá ku ká'an dovete. ¹⁹ Kuikon ñu'un uva o ni di'í ó. Kuinima ó ta'an o vatá ó kakuinima míi ó kúñu ó —ka'an Jesús.

²⁰ Kaka'an ña ni ña:

—É un nti'í sá'á kade ntaa ú ntē da ku lú'ntí u. ¿Neé ka ntu é kákuanaa? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Tē ncho viin é un nti'í é vá'á ne, kué'én, nadikon iña o ne, kué'én diu'un san ña ntá'vi san vata koo e n'íi o nuu i é vá'á é dúkun kán. Kidáa né, kixntikín ko —ka'an ña.

²² Dā téku ña é káka'an Jesús ne, kunta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña. Kuan tsi ó ntaka ña.

²³ Kaka'an Jesús ni ña ntántikin ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntó. Tsi dóo ntii tu'un é xee ña kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō. ²⁴ Kaka'an xtuku u ni ntó tsi dií ka ña ntii tu'un é kí'vi uun kameu xávi xáki natee ó san é kí'vi uun ña kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁵ Dā téku ña ntántikin ñá sá'á ne, koó dá kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—¿Xoo ntu kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁶ Íto Jesuu ñá ne, kaka'an ña ni ña:

—Ña'a sán ne, ña kúvi nakáku mii ña nima ñá, ntá tsi Xuva kō ne, un ntíi ntíi kuvi víi ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáa ne, kaka'an Pedru:

—Nti'í ne, é xtuví mii nti'í nti é kuntikín nti nto. ¿Nee iña ntu ni'í nti? —ka'an ña.

²⁸ Ntáka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntó tsi ikan ñuxiví xéé san ne, kutúvi u, xu'u é véxkúvi ú ñatíi, nó teu ka'nú ko ne, divi ntó e ntántikin ntó ko ne, kuntōo nto uxuvi teu na'nú san di, kadá kú'vé nto iña uxuvi táta ña Israeé san.

²⁹ Da xóo ka ña'a, ña é xtuví mii i vi'í i, ó ení ña, ó ta'an ña, o uva ña, o di'í ña, ó i'xá ña, o ñu'u ña kuenta iña ko ne, n'íi ña ūn sientu íto ká xtuku. N'íi ña ntuví vá'á iña ña ntii dañu ntúvi di. ³⁰ Ntá tsi títín ña'a, ña é odo nūu vevíi ne, nte áta i kan kuntōo ña te kúvi ne, ña é ntoo ata i kán vevíi ne, kodo nuú ñá kidáa.

20

Kuenta iña ñá ntáde tsiñu

¹ Mí kadé kú'vé Xuva kō ne, vata kaa tó'o ví'í san kaa. Tévaá tsi kañe'e ñá, kaixntuku ña xóo kada tsiñu i matú ña. ² Kaka'an ñá ni ña'a san tsi ntá'vi ñá ña ntúvi é káda tsiñu ña ne, taxnúu ña ña matú ña. ³ Kaeku ñn teváa ne, iní ña tsi ntáñí ka tuku ña'a nú á'vi kán é ña te neé ntáde ña. ⁴ Kaka'an ñá ni ña: “Kúkada tsiñu nto matú ko kán ne, ntá'vi va'a ú nto”, ka'an ña. Ne, kué'en ña kúkada tsiñu ña. ⁵ Kuan tsi ó de ña dá kii xtúku ña da ká'ñu ntuví ne, kaeku uní kuáa di. ⁶ Dā kaeku u'un kuáa ne, kii xtúku ña ne, n'íi ká ña ña'a, ña é ña tuví nee é vii. Kaka'an ñá ni ña: “¿Nté ntú ó de nto i'a? ¿Nté kui ña ntáde tsiñu ntu nto?”, ka'an ña. ⁷ Ntáka'an ñá ni ña: “Ñá ni n'íi nti xóo ta'xi i ntí tsiñu”, ka'an ña. Kaka'an tó'o i sán ni ña: “Kue'én ntó matú ko kan kúkada tsiñu nto di”, ka'an ña. ⁸ Dā kúneé ne, kaka'an tó'o tsiñu sán ni ña odo nūu nuu tsiñu san: “Kúkaná nto ña ntáde tsiñu sán ne, ntá'vi nto ña, di'na ña é xéé rkotuví. Nté ata i na ntii ña xee nte di'na”, ka'an ña. ⁹ Ña xee kaeku u'un kuáa ne, n'íi ña xá'vi ña é uun ntúvi. ¹⁰ Ña xee di'na ne, dií ka kue'e n'íi ña, kuñi ña. Ntá tsi kuédadii tsi n'íi ña é un

é un ña. ¹¹ Dā ntua'vi ña ne, ká'an ntéé ña tó'o tsiñu san, ¹² ntáka'an ña: "Uun ura kúdií dé tsiñu ña'a san, ña xee rkontuvi é nti'í ne, dadíi tsi o ntuá'vi ntí ni ña. Nti'í ne, ni ntuvi dé tsiñu nti. Dōo ntó'o ntí ka'ni san", ka'an ña. ¹³ Kaka'an tó'o tsiñu san ni ña: "Ñá te kāde u é kini kaa ni ntó. ¿Ña ni ká'an ntú nto ni ko tsi vá'á o xa'vi nto dá káka'án u ni ntó? ¹⁴ Kūni'i nto xá'vi ntó né, kue'ēn nto. Xu'ú ne, ncho vii ú ni ña xee da rkontuvi san vatá o dé u ni ntó. ¹⁵ ¿Vá ña kuvi ntu vii u é ntio kó ni diu'ún ko? ¿ō ntákune'u iní ntu nto tsi ña kade víni u?" ka'an ña. ¹⁶ Kuan kōo kuvi ni ña vé'xi ata i kán di; di'na ña kodo núu ña ne, ña é odo núu di'na ne, kuntōo ña nte ata i kan. Tsi kuān te titín ña'a kana ú ña ne, ñá titín ña kue'e u é kodo nuú ña —ka'an Jesús.

É kúvi uni ito kaka'an Jesús é kuvi ña

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Dá kue'ēn Jesús itsi Jerusaleén ne, nakana xio ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, kaka'an ñá ni ña:

¹⁸ —Kiní nto, tsi ki'in o ñuú Jerusaleen. Ikān ntada ña kó kuenta ntá'a tó'o dutú san nī mastrú lei san. Ká'an ñá tsi kuví u, xu'u é véxkúvi ú ñatíi. ¹⁹ Ntada ña kó kuenta ntá'a ña tuku ñuú vata koo é kīni díki ña ko ne, natií nuu ña kó xo'o. Xntee ñá ko ntiká krusi kán di. Ntá tsi ntoto xtuku ú te kuvi ūni ntúvi —ka'an ña.

Dí'í Sántiaú ní Juacán ne, íkan ña da xe'e

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Kídaá ne, xee di'í i'xá Zebedeú san mí tuví Jesús, xee ní'i ña i'xá ña. Nakunchiti ña núu ña ne, íkan ña da xe'e. ²¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nee iñá ntu ntio nto? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ña:

—Ká'an nto na kadá kú'vé dadíi ntuvi i'xá ko ni ntó mí kadá kú'vé nto; uun chí ne, diñi kua'a nto ne, uun chí ne, diñi datsin nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá ñi nto nee é kaikan nto. ¿Kútíi ntu ntó é ntó'o nto é vata koo nto'o ko? —ka'an ña.

Ntuvi ñatíi san ntáka'an ñá ni ña:

—Kuvi vii nti —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata koo nto'o ko, ntá tsi ña te xú'ú kaduku ntée u é kue'é u xoó kutúvi i diñi kua'a kó, o xoó kutúvi i diñi datsin ko, tsi Xuvá ko e dé kú'vé ña xoo é kuntoo dadíi i nī ko —ka'an ña.

²⁴ Dá kútuni u'xi ñá'a ña nguíi sán ne, kúdiin ñá nī Juacán ní Sántiaú san. ²⁵ Ntá tsi kána Jesús ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Íni ntó tsi tó'o ña é ña te ñá Israeé ne, dōo ntáde na'nu ña ni ñá'a ña. Dōo ntii ntáde kú'vé ña. ²⁶ Ná ku kuān xkoó de nto. Da xóo ka ña'a nto é ncho víi ka'nu nto ne, xntii nto

tá'an nto. ²⁷ Da xóo ka ña'a nto é ncho kodo nuú ntó ne, xntii nto tá'an ntó, ²⁸ vatá ó de ú, xu'u é véxkúvi ú ñatíi. Ná te vé'xi u é xntii ñá'a sán ko, tsi vé'xi u é xntii ú ña ne, é kue'é u ntuvi iñá ko kuenta iñá ña —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá kuāa

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Dā ntáka ña ñuú Jericoó ne, ñá te da díi da díi ña'a ntántikin ñá Jesús. ³⁰ Uvi ñá kuāa san ntántio ña diñi itsi san. Dá téku ña tsi kuítá nti'xin Jesuu ne, un ntii tsi ntáka'an ña: —¿Ntuntá'vi iní nto nti, i'xá ika Dávii, ña táxnuu Xuva kō é kadá kú'vé ntó iñá nti! —ka'an ña.

³¹ Ntáde tíi ña'a san ni ña, ntáka'an ña é diin diin tsi kuntōo ña. Ntá tsi da díi díi ka ntii ntáka'an ña:

—¿Ntuntá'vi iní nto nti, Tó'o, i'xá ika Dávii! —ka'an ña.

³² Íntísi Jesuu ne, kána ña ña. Kaka'an ña:

—¿Nee iñá ntu é ntio nto é víi u ni ntó? —ka'an ña.

³³ Ntáka'an ñá ni ña:

—Nakaán nto ntuxnúu nti, Tó'o —ka'an ña.

³⁴ Ntuntá'vi iní Jesuu ñá ne, tiin nta'a ña ntuxnúu ña ne, ura tsi i náxi'i ntuxnúu ña. Kídaá ne, íntikin ñá ña.

21

Dā xee Jesús ñuú Jerusaleen

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Dā xee étsin ña ñuú Jerusaleen, dá ntoo ña ñuú Befagee mí tuví xuku Olivú san ne, taxnúu Jesús úvi ña'a ña ntántikin ña, ² kaka'an ñá ni ña:

—Kue'ēn ntó ñuú é tuví da'a san. Ikān ne, nani'i nto uun búru é ntee tīn tí ni i'xá tí. Nantuté nto tí ne, dá kixni'i nto tí. ³ Te tsixe'e ñá'a san nto nté kui kánantute nto tí ne, ká'an ntó tsi tó'o nto kántio ña tí. Tē kúvi dé tsiñu ní'i ña tí ne, ura tsi i ntaxnúu ña tí —ka'an ña.

⁴ Kuan o kúvi vata koo é kūntaa é káka'an ña é ka'án naa Xuva ko kídaá:

⁵ Ká'an nto ni ña ñuú Siuun:

“Koto nto, tsi vé'xi reí nto mí ntoo nto.

Ñá te ká'nu ña'a kade ña;

ntekú ña buru,

uun a búru, kiti é vata xoo kunteku í tí, i'xá buru ntíi, kiti kaido san.”

Kuan kōo ka'an nto,

ka'an ña.

⁶ Kue'ēn ña ntántikin ñá ne, de ntaa ña vatá o kaka'an Jesús. ⁷ Kue'ēn ní'i ña búru san ni i'xá tí ne, tsodo ña dōo ña áta i'xá tí ne, ikān intéku Jesús tí. ⁸ Ná te da díi ña'a ntáñi ñá ikān né, tsōo ña doo ñá itsi kán. Ió ñá ne, katsin ña ntá'a utun ne, tsoo ña itsi san. ⁹ Ná te da díi ña'a odo nuú ña nuu ñá ne, ñá te da díi ña'a vé'xi ña atá ñá di. Un ntíi ntíi ña ntáka'an ña:

—¡Dōo vá'a I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō! ¡Na xnuu viko Xuva kō ña, ña é v'e'xi kuenta iña ña! ¡Dōo ká'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kan! —ka'an ña.

¹⁰ Dā xee ñá ñuú Jerusaleén ne, un ntíí ntíí ña ñuú i san ne, itsu'un ña, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a? —ka'an ña.

¹¹ Ntáka'an ñá'a san, ña vexní'i ña:

—Ña sá'a ne, ña é káka'an naa Xuva ko, ñá nani Jēsuu, ñá v'e'xi ñuú Nazaree é tuví ñuú Galilea —ka'an ña.

Dā ntántoo Jēsuu ini ukún ka'nu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kúki'ví Jēsuu má ukún Xuva kō ne, nakúnu ña ún ntíí ntíí ña'a, ña é ntádikō, ña é ntánii kiti é ku'e'é ña doméni iña Xuva ko. Ini ukún san ntoo ña. Nantáva Jēsuu mesa ñá'a, ña ntánadama diu'un san, ni sía ña ntádiko pāloa. ¹³ Kaka'an ñá ni ña:

—É uve na'a tú'un Xuva kō: “V'i'í kó ne, v'i'í mí ka'an ntá'ví ña'a”, ka'an. Ntá tsi ntó'ó ne, ntáde nto mávi ñá du'u —ka'an ña.

¹⁴ Dá tūví Jēsuu má ukún kán ne, v'e'xi ña kuáá san ni ña xne'é ne, ntává'a ña ña. ¹⁵ Ntá tsi kúdiin tó'ó dutú san nī mastrú leí san dá íni ña nté ó dé Jēsuu nuu i e dóo na'nu san. Íni ña tsi un ntíi tsí ntáka'an i'xá san má ukún kán: “¡Dōó ka'nu I'xá ika rei Dāvii!” Kuán o ntáka'an i'xá san. ¹⁶ Ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—¿Ña katéku ntu nto tsí dovéte ntáka'an i'xá san iña nto? —ka'an mastrú leí san.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Katekú ko nté ó ntáka'an. Vāta kiní ntu nto mí kaká'an tú'un Xuva kō: I'xá kuetsí sán ni i'xá ikin ne, xé'e Xuva kō é káta é vá'a kue'en Xúva kō. Kuan ó ka'an —ka'an Jēsuu.

¹⁷ Kidáá né, ntáka Jēsuu mí ntoo ña ne, kué'en ña ñuú Betania mí itúvi ña uun ñuú.

Dā kúdiin Jēsuu ni tun ígu é ña ni kii kiti i

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Tévéá, dá ntíko kōo ñá ñuú Jerusaleén ne, kakakin Jēsuu. ¹⁹ Íni ña uun tun ígu díñi itsi san. Kué'en ña mí ntitsí ne, da mií xúku i uve. Kaka'an ña:

—¡Ña kóó ká kiti o! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i itsi útun san. ²⁰ Koó dá kúdu'va ña ntántikin ña da íni ña útun san. Ntáka'an ña:

—¿Nté ó ntu é uun da'na tsi itsi tun ígu san? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó: Te kuinti'xe nto Xuva ko, tē ña kadá kuení nto é ña kuvi víi ña ne, ñá te sá'a tsí é kúvi víi nto, vatá o dé u nī tun ígu san. Tsi kuvi ka'an ntó ni xúku sá'a dí: “Kué'en, kó'xón nuun ntute ñu'u san.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, kuan kōo kuvi. ²² Da neé ka é kakan ntó nta'a Xuva kō dá ntáka'an ntá'ví nto ne, te kanií iní ntó ne, ní'i ntó —ka'an ña.

Xoo de kú've i é kúvi víi Jēsuu núu i é kade ña

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Dá kúki'ví Jēsuu má ukún kán ne, v'e'xi tó'ó dutú san ni ñatá san mí tuví Jēsuu dá kanakuá'a ña ña'a sán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—¿Nté o ntu é kúvi víi nto nuu i é kade nto?

¿Xoó ntu de kú've i é víi nto sá'a? —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Tsxixé u nto uun nuu i dí. Te nantiko koó ntó ne, kidáa ká'an u ni ntó nté ó kúvi é kúvi víi u nuu i sá'a. ²⁵ ¿Xoó ntu de kú've i é nakúsi ntute Juaan ñá'a san? ¿Xuva ntu kō de kú've ña, o kúdi ña'a ntú san de kú've ña? —ka'an ña.

Ntáka'an mí tó'ó dutú san ni ñatá san:

—Te ká'an o tsí Xuva kō de kú've ña ne, kidáa ne, tsixixé ña kō nté kui ña ni kuinti'xe kō Juaan. ²⁶ Ntá tsi te ká'an o tsí kúdi ñá'a san de kú've ña ne, u'ví kó te kúdiin ñá'a san ni kō tsí ñá ka'an naa Xuva kō Juaan san, kuini ña —kuan ó dé kuení ña.

²⁷ Dukuán ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Ñá iní nti —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nté ña ka'an u dí xoó de kú've i é víi u sá'a —ka'an ña.

Núu i iña úvi i'xá san

²⁸ Kaka'an Jēsuu:

—¿Nee iñá ntu kadé kuení nto iña nuu i sá'a? Uun ñatíi ne, xío úvi i'xá ña. Kué'en ña mí tuví i'xá nuu i san ne, kaka'an ña: “Ó da', kukutun vevíi”, ka'an ña. ²⁹ Kaka'an na: “Ñá k'ín u”, ka'an na. Ntá tsi dá ku e ví'i ne, nātívi iní na ne, kué'en ná. ³⁰ Kidáa ne, kué'en uva ná mí tuví i'xá é kui úvi ne, dadíi tsi o kaka'an ñá ni ná. Na sá'a ne, kaka'an na: “K'ín u, úva”, ka'an na, ntá tsi ña ni ñé'e na. ³¹ ¿Néé ntu na'a dé ntaa na é ntio uva ná, kuan? —ka'an Jēsuu.

—I'xa nuu i san —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó, tsí dí'na xee ña ntaido diu'un xóo san ni ñad'i'í kini ntáa san mí kadé kú've Xuva kō é dívi ntó.

³² Tsi dá k'ixi Juaan Bautistá ne, kaka'an ñá ni ntó nté koo víi nto é vá'a, ntá tsi ña ni kuinti'xe nto ña. Da mií tsi ña ntaido diu'un xóo san ni ñad'i'í kini kaa san kuinti'xe ña ña. Kuán te íni nto nté ó dé ña kini ntáa san ne, ñá ni nātívi iní nto, nté ña ni kuinti'xe nto é káka'an Juaan san —ka'an Jēsuu—.

Nuu i iña ñá ntáde tsiñu, ña kini ntáa

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Kini tuku nto nuu i sá'a. Uun tó'o ví'i ne, i'xi ña xo'o tinti'ó. De vá'a ña xaku díñi i kán. Éte nuu ña xavi mí kádin ñá tinti'ó san ne, xntitsi ñá uun ví'i dūkun mí kotó díto ña.

Kidáa ne, tsu'un nteé ña tuku ña'a é víi ñá kuentá ne, dá kue'en ñá tuku ñuú. ³⁴ Dā xee ntúvi é tñin ña kiti i ne, taxnúu ña ña ntáde

tsiñu iña ña e kínakuido ñá vata kaa é káduku ntee ña mí ñu'u ña ñu'u ntee é tátá san. ³⁵ Ña ñu'u ntee é tátá san ne, tññ ña ña ntáde tsiñu san. Uun ña'a ña né, náka'xi va'a ñá ña. Uun ña ne, é'ni kue'en ñá ña. Uun ña ne, xe'e xúu ña ña. ³⁶ Taxnúu xtuku tó'o í sán díi ka títín ña ntáde tsiñu iña ña e ña táxnúu dí'na ña. Kuan tsi ó dé xtuku ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san ni ñá.

³⁷ Da rkontúvi ne, taxnúu ña i'xá mii ñá, tsi da mii é kuiko ñu'u ña'a san i'xá mii ña, kuíni ña. ³⁸ Ntá tsi dá íni ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san tsi vé'xi mii í'xa tó'o ña ne, ntáka'an ñá ni tá'an ña: "Na sá'a ne, na kí'i na íni uva na té xi'i ña. Kí'in ó ne, ka'ní o ná. Kidáa ne, ní'i ko iña uva na", ka'an ña. ³⁹ Tññ ña na ne, nákutá ñá na ata í mí kae'nu xo'o tinti'ó san ne, é'ni ña na —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa né, katsixe'e Jesús:

—Tē xee mí tó'ó xo'o tinti'ó san ne, ¿nté koo víi ntu ña ní ña ñu'u ntee é tátá ña? —ka'an Jesús.

⁴¹ Ntáka'an ñá'tá san ni tó'ó dutú san:

—Uun ito tsi ka'ní kue'en ña ña ñu'u ntee, ña é kíni ntáa san. Kidáa ne, ku'é'e ña é tátá san nta'a tuku ña'a, ña é naku'é'e í ña kíti tinti'ó san ntuvi te tññ ña ti, vata kaa é káduku ntee ña —ka'an ña.

⁴² Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Váta nakua'a ntu nto mí úve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Xuu é nakuítá ña ntádamá san ne, dívi kúvi xuu ku've etí ví'i san.

Sá'a né, Xuva kō de kú'vê ñá ne, iña kō né, dóo vá'a ó dé ña,

ka'an. ⁴³ Dukuān ne, kaka'an u ni ntō tsi naki'i Xuva ko tsiñu nto ne, naku'é'e xio ña tuku ña'a, ña é íni de ntáa é ntio ña. ⁴⁴ Kuenta iña xuú san ne, da xóo ka ña'a, ña é náki'i xuú san ne, tá'nu kue'en ña. Ntá tsi da xóo ka ña'a, ña é kō'xó ntódó xuú san ne, tádin ku'e'en ñá dí —ka'an Jesús.

⁴⁵ Dá téku tó'ó dutú san ní ña fariseu núu í sá'a ne, kue'en díki ña é káka'an Jesúsú iña ña.

⁴⁶ Ntá tsi kuān té ncho tññ ña Jesuu ne, ú'ví ñá un ntíi ntíi ña'a san, tsi ntáde kuení ña'a san tsí Jesuu ne, ñá ka'an naa Xuva ko.

22

Núu i iñá viko é kátantá'a ña'a

¹ Ntáa xtuku Jesuu núu í sá'a ní ñá. Kaka'an ña:

² —Mí kadé kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun rei, ña é dé ka'nu viko dá tánta'a i'xá ña.

³ Taxnúu ña ña ntáde tsiñu iña ña é kána ña ña'a san é ká'an ñá ní ña te kí'xi ña viko san. Ntá tsi ña ní ntío ña'a san kí'xi ña. ⁴ Taxnúu xtuku ña tuku ña'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kaka'an ñá ní ña: "Kúkaná nto ña'a san, ña é ká'an ní'í o. Ntá'no nte dí'na. Ká'an ntō tsi é iō tu've é ká'xi o. É'ní u duntikí ko ní kíti e dóo vá'a

ó ní í. É iō tu've ntí'í ve. Na kí'xi xña viko e tánta'a i'xá ko", ka'an rei san. ⁵ Ña ní ide ñá'a san kuéntá ne, xío ku'e'en ña. Uun ña ne, kúkútu ña ne, uun ña ne, kudíko ña. ⁶ Ña nguíi sán ne, tññ ña ña ntáde tsiñu iña rei san ne, dé xení ña ní ña né, é'ní ña ña. ⁷ Uun vá'a tsi kúdiin rei san ne, taxnúu ña sntadun ña é ka'ní ñá ña é'ni ña ntáde tsiñu iña ñá ne, é na ká'mi ña ñuú ña. ⁸ Kidáa ne, kaka'an ñá ní ña ntáde tsiñu iña ña: "Íō tu've viko e tánta'a i'xá ko, ntá tsi ña e kána ú ne, ñá ní de ntáa ña é kí'xi ña. ⁹ Dukuān né, kue'ēn ntó itsi kán ne, ká'an nto ní da xóo ka ña'a é ní'í nto é kíka'xi ña, kuān te títín ña", ka'an rei san. ¹⁰ Kué'ēn ña ntáde tsiñu iña ñá itsi kán ne, xee ní'í ña ūn ntíi ntíi ña'a, ña é ní'í ña, kuān te vá'a ña'a ña, kuān té ña vá'a ña'a ña. Dá xee un ntíi ntíi ña'a sán ne, tsitu ku'e'en ñá'a san ví'i mí kákuvi viko san.

¹¹ Ntá tsi dá xee rei san é kōto ña ña xee sán ne, íni ña é tuví uun ña'a, ña é ña tuví dú'nu vá'a í iña víkó san. ¹² Kaka'an ñá ní ña: "O dee, ¿nté kui tá'xi ntu ña é kí'ví nto í'a, tsí ña te núu nto doo vá'a nto iña víkó san?", ka'an ña. Ntá tsi nte uun ña ní ká'an ña. ¹³ Kidáa ne, kaka'an rei san ní ña ntáxntii ña: "Kí'ní nto nta'a ña sá'a ní dí'ín ña dí ne, nakene iko nto ña kí'i kán mí dóo nee. Ikán dóo kueku ña'a san ne, naka'xi ka'ñi ña nú'u ñá", ka'an rei san. ¹⁴ Tsi kuān te títín ña'a kana ú ña ne, ñá te títín ñá nakaxnúú ú ña —ka'an Jesús.

Nuu i iña diu'un xóo san

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Kidáa né, ntáka ña fariseu san ne, ntántukú nuu íni ña nté koo víi ña é nadána ña Jesuu núu í é káka'an ñá ní ña. ¹⁶ Taxnúu ña ña ntántikin ñá ní ña ntántikin Heródē san mí tuví Jesuu. Ntáka'an ña:

—Mastrú, íni nti tsi nuu é nta'a í é káka'an nto, tsí kanakuá'a ntí'xe nto iña Xuva ko. Ñá káde nto kuenta née iñá ntáde kuení ña'a san. Ntē ña kau'ví ntó ña, kuān te na'nu ñá'a ña. ¹⁷ Ká'an nto vé, nee iñá kadé kuení nto. ¿Vá'a ntu o é kué'ē ó diu'un xóo san nta'a ña tsiñu na'nu í ñuú Romá san ne, ó ña'a? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi íni Jesúsú tsi dóo kíni o dé kuení ña iña ñá ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntaíto nteé nto ko, ntó'o e ntaéni nta'ví nto ña'a? ¹⁹ Nañ'ē ntó ko diu'un e ntá'ví nto diu'un xóo nto —ka'an ña.

Xé'e ña ña ūn diu'un é kōto nteé ña. ²⁰ Kaka'an Jesúsú ní ña:

—¿Xóo ntu nuu í é ntee í'a? ¿Xóo ntu dívi í e ntee na'a san? —ka'an ña.

²¹ Ntáka'an ña:

—Íña ña tsiñu na'nu í ñuú Romá san —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesúsú ní ña:

—Nakué'le nto nta'a ña tsiñu na'nu i san nee é káduku ntée ña ne, nakué'le nto nta'a Xuva ko nēe é káduku ntée ña di —ka'an ña.

²² Dā téku ña sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña. Ntaka ña ikān ne, kúnū'ú ña.

Ntátsixe'ē ña saduceu te ntoto xtúku o tē xi'i o

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Ntuvi tsikán ne, xēe ña saduceu san mí tuví Jesuu. Ña sá'á ne, ña ntóto xtuku o tē xi'i o, kuíni ña. Tsixe'e ña Jesuu:

²⁴ —Mastrú, ká'ān Muísee tsí te kúvi uun ñatíí ne, ñá ni xío i'xá ña ne, kuétsi e tánta'a ení ña ni ñad'í kii san vata koo é kōo i'xá ña kuenta iña ení ña. ²⁵ V'i'í a vé ne, ña ntoo ni'í ntí ne, xío ū'xe ñá'a ení ña. I'xa nuu i san ne, tánta'a ña, ntá tsi xi'í ñá di'na dá kōo i'xá ña. Kidáā ne, tánta'a xtuku ení ña ni ñad'í kii san. ²⁶ Kuan ō kúvi ni ña é kuvi ūvi san di, ni ña é kuvi ūni san, dā nte tánta'a ñad'í kii san ni ña é kuvi ū'xe san. ²⁷ Dā xi'í ntí'í ña ne, kidáā ne, xi'í ñad'í san di. ²⁸ Dukuān né, te ntoto xtuku ō né, ¿Xoó ntu kuvi ntí'xe ñad'í i é ū'xe ñá'a san? Tsi un ntíí ntíí ña tánta'a ni'í ña ña —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Ntádana nto, tsi ñá ini nto nté o kaka'an tú'un Xuva kō, nté ñá ini nto e dóo ka'nu Xuva kō. ³⁰ Tsi te ntoto xtuku ō ne, ña tánta'a ká ña'a, tē tíí, te ñad'í. Tsi vata ntáa ánje Xuva kō ntáa ō e dukún kán. ³¹ Kuenta iña í te ntoto xtuku ō né, vāta ntu nakua'a nto mí kaka'an tú'un Xuva kō: ³² “Xu'ú ne, Xuva Ábraan, Xúva Ísaa, Xúva Jácoo san u”, ka'an ña. Xuva kō ne, ñá te Xuva ñá xi'í san ña, tsi Xuva ña ntantíto san ña —ka'an Jesuu.

³³ Dā téku ña ntáñi ikān ne, koó dā kúdu'va ña nuu i é nañe'le ña ña.

Tú'un é díí ka ka'nu é ká'an Xúva kō é káda ntaa o

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Dā téku ña fariseu san tsi ña tuví nee iña é kúvi ka'an ñá saduceu san dá ka'an Jesuu iña ñá ne, náta'ká nuu ña fariseu san. ³⁵ Uun ña'a, ñá ini vá'a leí san ne, ito nteé ña Jesuu, kaká'an ña:

³⁶ —Mastrú, ¿neé ntú tu'un e díí ka ka'nu é ká'an Xúva kō? —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jesuu ni ña:

—“Kuínima nto Tó'o nto Xuva ko kanñ nima ntó, kanñ é tduíña nto, kanñ ū'xen díki nto.” Kuan ō ka'an Xúva kō. ³⁸ Sá'ā e tú'ún e díí ka ka'nu é dí'na kada ntaa o. ³⁹ Dókō sá dadñ ni tú'un é kuvi ūvi san. Kaka'an: “Kuínima ntó ta'an nto vatá ō kakuinima mí nto kúñu ntó”, ka'an. ⁴⁰ Te káda ntaa ntó ntuvi nuu i sá'a ne, kuan kōo kada ntaa nto un ntíí ntíí lei Muísee ni un ntíí ntíí tú'ún e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san di —ka'an Jesuu.

¿Xoó ntu i'xá i Cristu?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Dá ntóo ká ña fariseu san ne, ⁴² tsixe'e Jesuu ña:

—¿Nee iña ntu ntádē kuení nto iña Cristu, ña táxnu Xuva kō? ¿Xoó ntu i'xá i ña? — tsixe'e ña.

Nantíko kōo ña fariseu san, kaka'an ña:

—I'xá ika Dávii ña —ka'an ña.

⁴³ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Te i'xá ika ñá ña ne, ¿nté kui kaka'an ntú Davii é Tó'o ña ña, vata ō xe'e Espiritú Sántú san ña é ká'an ña? Tsi ka'an Dávii kidaā:

⁴⁴ Kaka'an Xúva ko ni Tó'o ko:

“Kutúvín diñi kua'a ko é xntíin kó dá nté kúvi vii ú ni ña ntaínchu'vi o.”

Kuan ō ka'an Dávii. ⁴⁵ Te ká'an Dávii tsi Tó'o ña ña ne, ¿nté ntu koo ka'an ña tsi i'xá ña ña di? —ka'an Jesuu.

⁴⁶ Nté uun ña ña ni kuvi nantíko koó ña nté uun tú'ún. Nté ntúvi tsikán ne, ña ni ntío ká ña'a san tsixé'le ká ña ña.

23

Dā tsi'í kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni un ntíí ntíí ña'a sán, ni ña ntántíkin ña:

² —Mastrú leí san ni ña fariseu san ne, ntánakuā'a ña ntó nēe é ncho ka'án lei Muísee san. ³ Dukuān ne, kini nto é ntáka'an ñá ne, vii nto vatá ō ntáka'an ña, ntá tsi ña vii nto vatá ō de ña, tsi ña ntáde ña vatá ō ntánakuā'a ña nto. ⁴ Dōo ntátee tsiñu ña ña'a núu i e dóo ntíi tú'un e ña kutíí ña'a san, ntá tsi mií ña ne, ña ntío ña tñn nta'a ñá nté un siin. ⁵ Un ntí'í e ntáde ña ne, ña nté ña vata koo é kini ña'a san. Ntátsuve ña tütú e dóo ni'í xteén ña ni ntá'a ña, tutu é ūve na'a tú'un Xuva kō. Nā tē nté kaa nani ntete du'nu ña. ⁶ Ncho kuntōo ña mí'í e díí ka vá'á ō vi'í viko sán ne, ncho kuntōo ña sia é ntoo un tsi nte núu i kan ini ukún kán. ⁷ Ntío ña é ká'an ún ntíí ntíí ña'a ntiusi ni ña nú a'ví kán ne, é ká'an ún ntíí ntíí ña'a tsi mastru ñá ña.

⁸ Ntá tsi ña ku ka'án ña'a tē mastru ñá nto, tsi uun tsi Mastru nto. Un ntíí ntíí ntó ne, ta'an nto. ⁹ Nā ku ka'án ntó Uva nto ni da xóo ka ña'a ñuxiví a, tsi uun tsi Uva ntó, ña é tuví e dukún kán. ¹⁰ Nā ku dá vá'a nto é ká'an ñá'a san e tó'o ña ntó, tsi mií tsi ú e Tó'o ntó, xu'u é nāni ú Cristu. ¹¹ Ntó'o é díí ka na'nu ña'a nto ne, kada tsiñu nto iña tá'an nto. ¹² Ntó'o e ntáde na'nu ña'a nto ni tá'an nto ne, vii Xuva kō é nainu xuvi ntó. Ntó'o é ña ntáde na'nu ña'a nto ne, Xuva kō ta'xi ña é ntuna'nu ña'a nto.

¹³ Ntá tsi jntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú leí ni ña fariseu, tsi ūvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakadi núu nto itsi mí kadé kú'vé Xuva kō. Nté mií ntó ña ntío nto é kuíta ntí'xin nto

ne, nté ña ntaxé'le nto itsi é kuíta ntí'xin tuku ña'a, ña e dóo ncho kuíta nti'xin.

¹⁴ ¡Ntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu!, tsi úvi nuu í é ntáde nto. Ntánaki'í nto ví'í ñadí'í kii san ne, dóo na'a ntáka'an ntá'ví nto vata koo é tée xu'u nto e ntáde nto. Dukuān ne, díí díí ka ní'í nto é ntó'o nto.

¹⁵ ¡Ntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu!, tsi úvi nuu í ntáde nto. Ña túví mí'í é ña kí'in nto vata koo é víi nto é kuinti'xe kuān té uun kúdií ña'a vatá o ntákuinti'xe nto. Kídáā, dá kaku'nti'xe ña ne, ntáde nto é kúvi ña é díí díí ka kini kaa é divi ntó. Dadíi kí'in nto ní ña dó'vi kan.

¹⁶ ¡Ntá'vi ide nto! tsi ntó'ó ne, vata ntáa ña kuāa ntáa nto, ña é dotó tsi kanañ'e é tuku ña'a nté koo kí'in ña. Ntáka'an nto: “Té xoó ña'a kakuni'í ña xúkūn sán ne, ñá té neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'í ña o'ro é naxe'e ini ukūn san ne, da míi é víi ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁷ ¡Ña kuāa tuntu! ¿Nee iñá ntu é díí ka nuu á'vi: o'ro san ne, o xúkūn san é káde i e kúviko oro san? ¹⁸ Ntáka'an nto: “Té xoó ña'a kakuni'í ña nāá san ne, ñá té neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'í ña doméní san é ntéku nú nāá san ne, da míi é víi ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁹ ¡Ña kuāa! ¿Nee iñá ntu é díí ka nuu á'vi: doméní san ne, o nú nāá san mí kade i e kúviko doméní san? ²⁰ Xoó ña'a é kakuni'í ña nāá san ne, kakuni'í ña nāá san ní é un nti'í é ntekú nuu í kan. ²¹ Xoó ña'a é kakuni'í ña xúkūn san ne, kakuni'í ña Xuva kō dí, tsi tó'o xúkūn san ña. ²² Xoó ña'a é kakuni'í ña é dukūn kán ne, kakuni'í ña Xuva kō dí, tsi ikān tuví ña, kadé kú'v'e ña.

²³ ¡Ntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu!, tsi úvi nuu í é ntáde nto. Tsi ntánakué'le nto ntáka Xuva ko uun ta'vi í é u'xi xuku mínū ngatsí, ní áni, ní kōminú san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta nēe iña é díí ka nuu á'vi é káka'an lei san, mí káka'an é víi o é vā'á ní ta'an kō, é ntuntá'vi ini ko ña, é kuinti'xe ko Xuva kō. Ña xtúví míi nto é víi ntó tsikan, ntá tsi kantio é víi nto sá'ā dí. ²⁴ ¡Vata ntáa ña kuāa ntáa nto é dotó tsi ntánañ'e'le nto tuku ña'a nté koo kí'in ña! ¡Ntó'ó ne, ntáka'an ntée nto ña'a, ña é ña kué'le nuu í é kíni kaa ntáde, ntá tsi divi ntó ne, díí díí ka kue'le kué'si ntó!

²⁵ ¡Ntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu! ¿Nté kui ata tásá xntu san ní ata kó'ó san ntánakate nto? Tsi ini í kán ne, dentu kue'en kuenta iña í e dóo tú'ú nto, e dóo ntio nto é un nti'í. ²⁶ ¡Fariseu kuua! Dí'na nakate nuu nto tásá san ní kō'ó san dí ne, kídáā ne, ntoo atá í dí.

²⁷ ¡Ntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu! Vata ntáa nú ñañā é naxe'e dú'xe kuí'xin ata í ntáa nto. Dōo tí ntaa é koto o ne, ntá tsi ini í kán ne, ñu'u tsitu xiki té'ú ní núu í é dentú. ²⁸ Kuān ntáa nto dí, tsi dóo va'á nto, kuini ña'á san, ntá tsi dóo vete nto, tsi ñu'u

tsitū nima nto é kíni kaa, e úvi nuu í ntáde nto.

²⁹ ¡Ntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu! Ntáde vā'a nto ñañā ná ka'an naa Xuva ko kídáā ne, ntántakutu nto ñañā ña'a, ña e dóo va'á ña'a san. ³⁰ Ntáka'an nto: “Té dí ní kántoo ntí ntuvi dá ntoo uva ikā ntí ne, ña ní xntíi ntí ña é ka'ní ñá ña ntáka'an naa Xuva ko san.” Kuān ó ntáka'an ntó, kuān té ña ntáa. ³¹ É kuān ó ntáka'an ntó ne, ntáka'an nto tsi i'xá nti'xe nto ña é'ni ña ka'an naa Xuva ko san, tsi dé níi kue'en ñá'a nto dí. ³² Ntó'ó ne, nantí'í ntó nēe e éni ntu'u uva ata ntó.

³³ ¡Ntó'ó ne, vata ntáa i'xá e ña vā'á ntáa nto, vata ntáa tatá koo ntáa nto! ¿Nté ntu koo nakáku nto te ká'an Xúva kō é kí'in nto dó'vi kan? ³⁴ Dukuān né, taxnúu ú ña ka'an naa ko mí ntoo nto, ní ña e dóo kí'in ini í, ní mastrú san. Ió ña ne, ka'ní nto ña. Ió ña ne, xntēe ntó ña ntiká krusi kan. Ió ña ne, natii nuu nto ña xo'o má ví'í mí ntánataká nuu nto. Ió ña ne, kadā xení nto ní ña da mí'í ká ñuú mí kí'in ña. ³⁵ Kaxntēe na'a Xúva ko kuenta ntó kuenta iña un nti'í nti'í ña é vā'á ña'a, ña é xi'í, uun tsi nté i'xá Adaān san, ña nani Ábee, ña é ña ní ide núu í é kíni kaa ne, uun tsi da nté Zacaria, i'xá Berequia, ña e é'ni ntó mé'ñū má ví'í mí kuviko ní nú nāa Xuva ko. ³⁶ Nuú é ntaa í e káka'an u ní ntó tsi ní'í ña ntántoo vevii é ntó'o ña kuenta iña í e un nti'í núu í sá'a.

Dā éku Jesuu kuénta iña ñuú Jerusaleen (Lc. 13:34-35)

³⁷ ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ñuú Jerusaleen! Kae'ní nto ña ntáka'an naa Xuva ko. Kaxé'le xuu nto ña é taxnuu Xuva kō é ká'an ñá ní ntó. Dóo kí'in itó ntio ko é nātee ta'an nti'í ú nto vatá ó kanatsi'í tsú'ūn san á i'xá tí má nti'xin tí, ntá tsi ña ní ntio nto. ³⁸ Kiní nto ve, tsi ña kuntóo ká ña'a ñuú nto kán. ³⁹ Tsi kaka'an u ní ntó tsi nté uun itó ka ña kiní nto kó dá nté ká'an nto: “Dóo ka'nu ña'a, ña é v'e'xi naa Xuva ko”, koo ka'an nto —ka'an Jéssu.

24

Dá kak'ān Jéssu é nakatsin ña'a úkūn ñá Israeé san

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ntíi Jesuu má úkūn kán. Kué'ēn ká ña itsi kán dá xee ña ntántikin ña, ntáka'an ña e na kōto ña úkūn san e dóo vā'á o. ² Ntá tsi kaka'an Jéssu ní ña:

—¿Ñā ntu ka'ni nto é un nti'í sā'a? Nuú é ntaa í e káka'an u ní ntó, tsi ña tuví nté uun xuu é odo nti'í ta'an vevii é ña nakátsin ña'a san rkontúvi —ka'an ña.

¿Nté ntu koo kuvi dí'nā dá nti'í ñuxiví san? (Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dá tūvi Jesuu t'í i é nani Ōlivú ne, xée ɛtsin ña ntántikin ña, tsix'e ña ña:

—Ká'an nto v̄e: ¿Amá ntu kuvi sá'á? ¿Nté ntu koo kuvi te xee ntúvi e nainu nto, te ntí'í ñuxiví sa? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—Kuenta tsí víi nto e ña xoxo kaní nta'ví i nto. ⁵ Tsi dóo titín ña'a ka'an ña é divi ña é Cristu ña. Ka'an ña: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Ná te da díi ña'a kaní nta'ví ña.

⁶ Tekú nto tsi é xio xío kakuvi du'xēn. Ntá tsi koto nto tē ña ku'ví nto. Tsi kantio é kuān koo kuvi. Ntá tsi vata xée ntuvi e ntí'í ñuxiví sa. ⁷ Tsi nāa uun ñuú ni tūku ñuu. Nā tsiñu na'nu i sá'ā ne, naa ñá ni tūku ña tsiñu i. Kutamá ne, táan dá mí'í ká ñuu. ⁸ Te kúvi sá'ā ne, dá ve kaiñi ntu'u é ntó'o ña'a san.

⁹ Kidáā ne, ntada ñá nto kuenta ntá'a ña'a, ña é kadá xení ni ntó, é ka'ní ñá nto. Un ntí'í ntí'í ña'a san kune'u iní ña ni nto kuēnta iñá ko. ¹⁰ Ntuvi tsikán ne, dóo titín ña'a xtuví mii ña é ntákuinti'xe ña ko. Ká'an ntéé ta'an ña. Kune'u iní ña ni tā'an ña. ¹¹ Dóo titín ña'a kí'xi ña é ká'an ñá tsi naa Xuva ko kaka'an ñá ne, ñá te da díi ña'a kaní nta'ví ña. ¹² Tsi dóo kukue'e é kīni kaa e nte, xtuví mii ña é kākūinima ñá ta'an ña. ¹³ Ntá tsi xoó ña'a é kūtí'í ñá da nté tē ntí'í ntuvi tsikán ne, nakáku ña. ¹⁴ Tú'ūn va'á iñá mí kadē kú've Xuva kō ne, ká'an ntodó ña'a dá kanii ñuxiví, vata koo é kīni un ntí'í ntí'í ña'a. Kidáā ne, ntí'í ñuxiví sa.

¹⁵ Uun ntuvi ne, kúvi vata ō ka'an Dáníee, ñá ka'án naa Xuva ko kidaā. Kiní nto tsi kuntitsi uun nuu i e dóo kīni kaa, nuu i é ña ntío kue'en Xúva ko, me'ñú i mí dóo kuikó san. (Xoó ntánakuá'a i né, na kí'in diki ña.)

¹⁶ Kidáā ne, ña ntántoo ñuú Judeá ne, na kūnu ña kí'in ñá nte xúku kán. ¹⁷ Xoó ña'a, ña ntoo da'na diki ví'í i kán ne, ñá kune'é ña nuu ña má ví'í ña kán é kí'í ña iñá ña. ¹⁸ Xoó ña'a, ña é ñu'u mátu i kán ne, ñá kune'é é ña kí'í'í ña kutuun ña. ¹⁹ ¡Ntá'ví ide ñá ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ní ñá e ntánatsitsi i'xá i! ²⁰ Kákan nto nta'a Xuva kō e ña kantio é kūnu nto ntuvi ví'xin, nté ntúvi dá iō dá'na. ²¹ Kidáā ne, un vá'a tsi nto'o ña'a san. Vata kīni ña'a e dóo nto'o ña nuu i é kīni kaa sá'a nte ntúvi é iñi ntu'u ñuxiví sa. Nté uun ito ka ñá kuan kōo kuvi dí. ²² Tē ña nantí'í Xuva ko ntuvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi nainu Xúva ko ntúvi tsikan da xe dóo kakuinima ñá ña náxanú ña.

²³ Te káka'án uun ña'a ni ntó kidaā: “Koto nto, tsí i'a tuví Cristu”, o te káka'an ña: “Ikān tuví ña”, ne, ñá ku kuinti'xe nto ña. ²⁴ Tsi kí'xi ña veté ne, ka'an ña tsí Cristu ña. Tuku ña veté san ne, ka'an ña tsí kaka'an ña naa Xuva ko. Víi ña nuu i é kīni ña'a san ne, víi ña nuu i e dóo na'nu é kāni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuvi ne, un tsi nte ñá ntákuinti'xe i ko kaní nta'ví ña ña. ²⁵ Koto nto, tsi é dí'na kaka'án

u ni ntó é kuān koo kuvi. ²⁶ Dukuān né, te káka'an ñá ni ntó: “Koto nto tsí tuví ña má kú'u kan”, ne, ñá ku ñe'ē nto. Te káka'an ña: “Tuví ña má ví'í kán”, ne, ñá ku kuinti'xe nto. ²⁷ Tsi vatá ó kaxi'í nuu nté uun dí'ni e dukún kán un tsi nté tuku dí'ni i kán né, kuan kōo xí'í nuu ka'nu ú ne, da née iní xnto nainu ú, xu'u é vèxxkúví ú ñatíi. ²⁸ Dá mí'í ká tuví kúñu tē'ú ne, ikān ntátaká nuu skuilú san.

Nté koo nainu Jesucristu

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Ura tsi i tē ntí'í e dóo ntánto'o ña'a ntuvi tsikán ne, kuneé ngantii san; nté ña xí'í nuu ká xoó san. Kó'xō kími san e dukún kán ne, kantá nuu e dukún kán. ³⁰ Kidáā ne, ntii díto nuu i e dukún kan iñá kó, xu'u é vèxxkúví ú ñatíi. Kidáā ne, un ntí'í ntí'í ña'a ñuxiví sa ne, u'ví ña. Kiní ña tsi vé'xí ú, xu'u é vèxxkúví ú ñatíi, mé'ñu viko é ñu'u e dukún kán. Kiní ña tsi dóo iō ntii kó, tsi dóo ka'nu u. ³¹ Taxnúu ú ánjē kó e dóo ntii nakuēku ña trunpetá ne, natee ta'an ña ña'a, ña é nakaxnúu ú, dá mí'í ka mí ntoo ña da kanii ñuxiví sa.

³² Koto nto nta'uta utun san, dá dá vé kakene xuku i ne, iní nto tsi dokó sa xee ntúvi ka'ni. ³³ Kuan kōo kuvi dí te iní ntí'í ntó nuu i tsikan. Kutuní nto tsí é ntí'is nteé u xí'í nto. ³⁴ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó tsí ña kuvi ña'a, ña ntántoo ntuvi sá'a, dá nté kuvi ntí'í nuu i sá'a. ³⁵ E dukún kan ni ñuxiví sa ne, kunaan, ntá tsi tú'ūn kó ne, ñá kunāa kue'en.

³⁶ Ntá tsi nté uun ña'a ñá ini ña neé ura kuvi sá'ā, nté ánje Xuva kō, ña ntoo e dukún kán, nté xu'u é i'xá ñá ko ñá ini u. Da mii Uvā kó ini ña.

³⁷ Vata ō kúvi ntuvi dá itúvi ña ata ika ko Nōeé ne, kuan kōo kuvi te nainú u dí, xu'u é vèxxkúví ú ñatíi. ³⁸ Tsi kidaā ne, ntuvi dí'na dá nakuntéku ntute ñuxiví san ne, ntae'xí ña ntáxi'í ña ne, ntatánta'a ña. Kuan ō dé ña da nté xee ntúvi é kí'ví Noee íni arká san. ³⁹ Ná ni kutūni ña nté koo kuvi ña dá nté xee ntúte san é natavi núu ña un ntí'í ntí'í ña. Kuan kōo kuvi te nainú u dí, xu'u é vèxxkúví ú ñatíi. ⁴⁰ Kidáā ne, uvi ñá'a ñatí'í san ne, ntaítu ña. Uun ña kí'in ña ní kó ne, uun ña kutuví mii ña. ⁴¹ Úvi ñadí'í san ne, ntántiko ña. Uun ña kí'in ña ní kó ne, uun ña kutuví mii ña.

⁴² Koto nto ve, tsi ñá ini ntó nee ntúvi, neé ura nainú u, xu'u é Tó'o ntó ko. ⁴³ Ntá tsi kuenta tsí víi nto. Tē dí íni tó'o ví'í san neé ura kí'xi ña du'u san niñu u ne, koo tú've ñá ne, ñá kue'ē ña é kí'í dú'u ña du'u san iñá ña. ⁴⁴ Dukuān ne, koo tú've nto ve. Tsi ura dá ña kantéto nto ne, ura í tsikan nainú u.

Ña é káde tsiñu vá'a ní ña é ña káde tsiñu vá'a

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Xoo' ña'a, ña kade tsiñu e dóo ini de ntáa ña, ña e dóo ki'ín iní i ne, ka'an tó'o ña é kuvi kodo nuú ñá iña vi'i ña, é kué'é ña é ká'xí ña ntáde tsiñu ni'i ña te xee úra i. ⁴⁶ ¡Nté kuí vá'a nī ña é kade tsiñu te káde ntaa ñá tē xee tó'o ñá! ⁴⁷ Nuú é ntaa i é káka'án u ni ntó tsi kué'e tó'o ñá é kúnteé nta'a ña un ntíí ntíí iña ña. ⁴⁸ Ntá tsi te ña kade tsiñu san kini kaa ña ne, kadé kuení ña te kukuii ka tó'o ña ne, ⁴⁹ kade xení ña nī ña ntáde tsiñu ni'i ñá né, da mii kué'en tsi e ntáxi'i nta'éxi ña nī ña ki'vi ni'i ñá ne, kidáa ne, da née iní ñá naxee tó'o ña ⁵⁰ uun ntuvi dá ña kantétu ña. ⁵¹ Kidáa ne, ta'xi tó'o ña ña. Ká'an ña tsí ni'i ña é ntó'o ña é káduku ntée ña vete. Ikān né, dóo kueku ña ne, naka'xi ka'ñi ña nú'u ña.

25

Kuenta iña ú'xi ñá'dí' kué'tsi

¹ Mí kadé kú've Xuva kō ne, vata kaa u'xi ñá'dí' kué'tsi é kué'en ni'i tun kantlín tun é kué'en tun é nani'i ta'án tun ña da vé tánta'a san. ² Ú'un ñá'a tún ne, ña túvi díki tun nté koo vii tun. Ú'un ñá'a tún ne, dóo iō díki tun é vii tun. ³ Ta'nu é ña tuvi díki i san ne, dá kué'en ni'i tun kantlín tún ne, ña ni idó tún asete. ⁴ Ntá tsi ta'nu iō díki i ne, odó tún tsá'a áseté tun ni kantlín tun. ⁵ Da nī kākukuii ña da vé tánta'a sán ne, kidí tun. ⁶ Dá kú dava ñúu ne, kaka'an ñá'a: "Koto nto tsi vé'xi ña da vé tánta'a san. Kue'en tun te nani'i ta'an nto ña", ka'an ña. ⁷ Nákuntāñi tun, un ntíí ntíí tun, vata koo é tsoo tú've tún kantlín tun. ⁸ Kidáa ne, ntáka'an tá'nu é ña tuvi díki i san ni tá'nu e dóo iō díki i san: "Tá'xi kudii nto áseche nto, tsí kanta'va mī kanchilín ntí", ka'án tun. ⁹ Ntá tsi nantiko koó ta'nu iō díki i san: "Á chē ña xee tá'an iña ntí che tá'xi ntí nto. Díi ka vá'a ó che kué'en ntó, kúkuiín nto iña mii nto nu á'vi kán", ka'án tun. ¹⁰ Da nī kué'en tún kúkuiín tun ne, kidáa xéé ña da vé tánta'a san. Ta'nu é iō tu've i ne, kúk'vi tun má vi'i kán mí kakúvi viko sán ne, naká'di tó'o vi'i sán xi'i san. ¹¹ Dá rkontúvi ne, xéé tá'nú nguíi sán ne, ntáka'án tun: "¡Nakaán nto xi'i nto, tó'o vi'i!" ka'án tun. ¹² Ntá tsi kaka'an tó'o vi'i san: "Nuú é ntaa i é káka'án u ni ntó, tsí ña iní u nto", ka'an ña —ka'an Jesús.

¹³ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Kuntóo tú've ntó ve, tsí ña ini nto nee ntúvi, neé ura é naínú u.

Kuenta iña diú'un

¹⁴ Mí kadé kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a kaa, ña é dá ve ki'ín túku ñúu. Kāna ña ña ntáde tsiñu iña ñá ne, xé'e ñá é kué'nta vii ña iña ña.

¹⁵ Xé'e ña uun ña kade tsiñu san u'un míl diu'ún san. Uun ña'a ñá né, uvi míl. Ña kuvi úní san ne, xé'e ña ña uun míl. Xé'e ñá é un é un ña vata tsi kaa kutíi ña kuenta vii ña.

Kidáa ne, kué'en ña. ¹⁶ Ña é ni'i i u'un míl sán ne, ura tsi i kue'en ñá ne, dé tsiñu ni'i ña é u'un míl sán ne, ni'i ka xtúku ña u'un míl ka. ¹⁷ Kuan tsí o dé ña é ni'i i uvi míl sán di. Ní'i ká xtúkú ña uvi míl ká di. ¹⁸ Ntá tsi ña é ni'i i uun míl sán ne, éte ña xavi ne, i'xi ñá diu'un tó'o ña.

¹⁹ Dá kú na'a ne, nāxee tó'o ña ntáde tsiñu san ne, nadita ñá kuenta. ²⁰ Ña é ni'i i é u'un míl sán ne, nāxee ñá ne, nākué'e ñá tó'o ña u'un míl ká xtúku é ni'i ña. Kaka'an ñá ni tó'o ña: "É u'un míl e tá'xi nto kó ne, i'a ni'i xtúku ká u u'un míl ká iña nto", ka'an ña. ²¹ Kaka'an tó'o ña ni ña: "Dōo vá'a o den, e dén ntaan. Tsi da xe dén ntaan un siin e tá'xi ú o ne, kué'é ká xtúku tá'xi ú o é kadān ku'ven. Ki'xin nī kó, kutúvin dīnín nī kō", ka'an ña. ²² Ña é ni'i i uvi míl sán ne, nāxee ñá di. Kaka'an ñá ni tó'o ña: "É uvi míl e tá'xi ntó kó ne, i'a ni'i ká u uvi míl ká xtúku, é ni'i kō", ka'an ña. ²³ Kaka'an tó'o ña ni ña: "Dōo vá'a o dén, e dén ntaan. Tsi dén ntaan é un siin e tá'xi ú o ne, kué'é ká xtúku tá'xi ú o é kadān kú'ven. Ki'xin nī kó, kútúvin dīnín nī kō", ka'an ña. ²⁴ Ña é ni'i i uun míl sán ne, xéé ñá di. Kaka'an ñá ni tó'o ña: "Iní u tsi dóo diin nto. Katava nto mí ña ni i'xi nto ne, kata'vi nto mí ña ni itu nto. ²⁵ Dukuān ne, ú'vi kō ne, i'xkú'xi ú diu'un nto. U'un nto diu'un nto", ka'an ña. ²⁶ Tsi tsi kaka'an tó'o ña ni ña: "Divín né, dóo kini iden, dóo du'xen ó. Inin tsí katává u mí ña ni i'xi ú ne, kata'vi ú mí ña ni itu u. ²⁷ ¿Nté kui ña ni xtu'vín ntun diu'ún ko mí kue'nu i'xá i, vata koo é te ntiko kóo u ne, nani'i ko diu'ún ko ni i'xa i?", ka'an ña. ²⁸ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntoo ikān: "Naki'i nto é uun míl é ni'i ña ne, kué'e nto ña é ni'i i u'xi míl san. ²⁹ Tsi da xóo ka'ña é iō iña ñá ne, ni'i ká ña; kukuika ña. Ntá tsi ña é ña kué'e iō iña i ne, naki'i ká ña é iō iña ña. ³⁰ Ña é ña vá'a ó kade tsiñu sán ne, kiñu'u nto ña kí'i kán mí dóo ne. Ikān né, dóo kueku ña ne, ká'xi ka'ñi ña nú'u ña", ka'an ña.

Nté koo xntékú kú've Xuva kō iña ña'a dá kanii ñuxivi sa

³¹ Tē naínú u, xu'u é vēxkúví ú ñatíí ne, dóo ka'nu ña'a u. Ki'xi ú ni ún ntíí ntíí ánje kó ne, kutúvi u nú tēu ko e dóo ka'nu u. ³² Nataká nuu un ntíí ntíí ña ñuxivi san nuú ko ne, tsoo xio ú ña, é un é un ña, vatá ó katsoo xio paxtú san ndi'u ñá ni lē'ntu ña. ³³ A le'ntú san ne, tsoo ú ti díñi kua'a kó ne, ndi'u sán ne, tsoo ú ti díñi datsin ko. ³⁴ Kidáa ne, xu'u é Rei ú ka'án u nī ña ntoo díñi kua'a ko: "Ki'xi nto, tsi dóo ntio Uva kó nto. Kuntóo nto mí kadé kú've Xuva kó tsi é iō tu've iña nto un tsi nte dí'na dá de kú've ñá ñuxivi san. ³⁵ Tsi dá kákm kó ne, ta'xi nto é ká'xi u. Dá itsí ko ne, ta'xi nto é k'o'u. Kuān te xio ñúú vé'xi ú ne, dóo diní nto é kutúvi u ni ntó. ³⁶ Dá kantíi u ne, ta'xi nto doo é

kunūu u. Dá nchokuví u ne, íxkoto ní'ni nto ko. Dá inuu kutu ú ne, íxkoto ní'ni nto ko", koo ka'an u. ³⁷ Kídáā ne, ká'an ũa é vā'á ũa'a san ní ko: "¿Amá ntu iní nti e kákin ntō ne, tā'xí nti é ká'xi nto? ¿Amá ntu iní nti e itsi ntō ne, tā'xí nti é kō'o nto? ³⁸ ¿Amá ntu iní nti e xio ũuú ve'xi nto ne, tā'xí nti mí kutuví nto? ¿Amá ntu iní nti e kantíi' nto ne, tā'xí nti doo é kunūu nto? ³⁹ ¿Amá ntu iní nti é nchokuví nto, o nuu kutu ntō ne, íxkoto ní'ni ntí nto?" koo ka'an ũa. ⁴⁰ Kídáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'an ú ní ũa: "Nuu é ntaā i é káka'an u ní ntō, tsí da kuān ó de nto ní tā'an nto, ũa é díi ka dutsi ne, vata te xū'u kuān o de nto ní ko", koo ka'an u.

⁴¹ Kídáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'an ú ní ũa ntoo díñi datsin kó: "Kunu nto nuú ko, ũa kīn ntā. Kue'ēn nto ní kai'xi ũu'u ntii dañu ntūvi, é de kú'vé u iña tó'o é ũa vā'á san ní ánje í. ⁴² Tsí dá kákin kó ne, ũa ní tá'xi ntō é ká'xi u. ⁴³ É xio ũuú ve'xi ú ne, ũa ní tá'xi ntō mí kutuví u. Íntíi u ne, ũa ní tá'xi nto dōo é kunūu u. Nchokuví u ne, inuu kutu ú ne, ũa ní íxkoto ní'ni nto ko", koo ka'an u. ⁴⁴ Kídáā ne, tsixe'e ũa'a sán ko: "¿Amá ntu kákin ntō? ¿Amá ntu itsi nto? ¿Mí'i ntū é xio ũuú ve'xi nto? ¿Amá ntu kantíi' nto, ó é nchokuví nto, o inuu kutu ntō ne, ũa ní xntíi ntí nto?", koo ka'an ũa. ⁴⁵ Kídáā ne, ká'an ú ní ũa: "Nuu é ntaā i é káka'an u ní ntō, tsí te ũa ní xntíi nto ta'an nto, ũa é díi ka ntā'ví san ne, ũa ní xntíi nto kó dí", koo ka'an u. ⁴⁶ Kídáā ne, ká'an ũa ní ũa é nto'o ũa ntii dañu ntūvi. Ntá tsi ũa é vā'á san ne, kuntoo ũa ní Xuva ko ntii dañu ntūvi —ka'an ũa.

26

Dá ntúkú nuu iní ũa nté koo tñn ũa Jesuu
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Dá kúvi ká'an Jesuu sá'ā ne, kaka'an ũa ní ũa ntántikin ũa:

² —Iní nto tsí uvi ntúvi ve xee viko dá nātavá Xuva kō ũa Israee ũuú Egítō. Kídáā ne, xu'u é vēxkúvi ú ũatíi ne, ntada ũa ko kuenta ntā'a ũa'a san é naxnteē ũa ko ntíká krusi kan —ka'an ũa.

³ Ntúvi tsikán ne, nataká nuu tó'o dutú san ní ũatā san má ví'i ká'nu dutu ũa odo nūu, ũa nani Caífaa. ⁴ Nátíin ũa ní tā'an ũa nté koo tñn xu'u ũa Jesuu é ká'ní ũa ũa. ⁵ Ntá tsi ntáka'an ũa:

—ũa víi o mé'ñū viko san vata koo é ũa kudíin ũa'á san ní kō —ka'an ũa.

Dá da'ví ñadĩ'í san cho'o vídin díki Jesuu
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Dá tūvi Jesuu ũuú Betania, má ví'i Simuun (ũa é kánakó'xo kúñu í kídáā) ne, ⁷ xée uun ñadĩ'í mí tuví ũa, ní'i nta'a ũa ũun xuxu cho'o vídin e dóo nuu á'vi. Dá'vi ũa díki Jesuu chó'o vídin san dá tūvi ũa nú mēsa kan. ⁸ Ntá tsi

kudíin ũa ntántikin ũa da ínī ũa ne, kaka'an ũa:

—¿Ntē kui doto xntu kanatívi ũa cho'o vídin san? ⁹ Tē dí ní díko ũa né, dōo kue'é diu'un ní'i ũa. Kídáā ne, kuvi kué'e ũa diu'ún san ũa ntā'vi —ka'an ũa.

¹⁰ Ntá tsi tēkú Jesuu nee iña ntádē kuení ũa ne, kaka'an ũa ní ũa:

—ũa ku natēku du'xen ntō ũa, tsí nuu i é vā'á kade ũa ní ko. ¹¹ ũa tūvi nté uun ntúvi é ũa kuntōo ũa ntā'ví san ní ntō, ntá tsi xu'ú ne, ũa ná'á ka kutuví u ní ntō. ¹² Dá da'ví ũa kúñu kō cho'o vídin san ne, kaxtūvi tu've ũa kō é kuntú'xi u. ¹³ Nuu é ntaā i é káka'an u ní ntō tsí dá mí'i ká e ntáka'an ntódo ũa tū'ūn va'á san kuenta iñá ko kaníi ũuxiví sa ne, ká'an ũa'á san nté ó dé ñadĩ'í sa'á ne, naka'an ũa ũa —ka'an Jesuu.

Dá díko Júda Jesuu

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Kídáā ne, uun ũa'a ũa é uxuvi ũa'a san, ũa nani Júda Iscarioté ne, kué'en ũa mí ntoo tó'o dutú san, ¹⁵ kaka'an ũa ní ũa:

—¿Ntē ntu kaa ta'xi nto kó te ntāda ú kuenta Jesuu ntā'a nto? —ka'an ũa.

Xé'e ũa ũa óko u'xí diu'un kui'xín ne, ¹⁶ nté ũra tsikan ntúkú nuu iní ũa nté koo ntada ũa kuenta Jesuu.

Dá é'xi dadíi Jesuu ní ũa ntántikin ũa

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Dá kíi ũun viko dá nātava Xuva kō ũa Israee ũuú Egítō sán ne, xée ũa ntántikin ũa mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ũa:

—¿Mí'i ntū ntio nto é xtūvi tu've nti é ká'xi ntó iña viko sá'a? —ka'an ũa.

¹⁸ Kaka'an Jesuu ní ũa:

—Kue'ēn ntó ũuú Jerusaleen, nú ví'i ũa tsikán ne, ká'an nto ní ũa: "Kaka'an Mástrú san: É dokó sa xee ura iñá ko. I'a nú ví'i nto kán ka'xí u iña viko san ní ũa ntántikin ko", koo ka'an nto —ka'an Jesuu.

¹⁹ Kuan ó dé ũa ntántikin ũa vata ó ka'an ũa ne, íkan xtūvi tu've ũa é ká'xi ũa iña viko san.

²⁰ Dá kuāā ne, íntōo dadíi Jesuu ní uxuvi ũa'a, ũa ntántikin ũa. ²¹ Dá ntaé'xi ũa ne, kaka'an Jesuu ní ũa:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ní ntō, tsí uun nto ne, díko ntō ko —ka'an ũa.

²² ũa tē nté kaa íntoo nta'xa ũa ne, é un é un ũa ntátsixe'e ũa ũa:

—¿Vá divi ntū u, Tó'ó? —ka'an ũa.

²³ Kaka'an Jesuu ní ũa:

—ũa é dadíi tsi xnuu ntó'o tañú'u i iní ko'ó san ní kó ne, divi ũa e díko ũa ko. ²⁴ Xu'u é vēxkúvi ú ũatíi ne, kuvi u vata ó uve na'a tū'un Xuva kō, ntá tsi ntā'vi ide ũa é díkó ko. Díi ka vā'á ó tē dí ũa ní kaku ũa —ka'an ũa.

²⁵ Júda, ũa é díkó ũa ne, tsixe'e ũa:

—¿Vá xū'ú ntu, Tó'ó? —ka'an ũa.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuān ó kaka'an —ka'an ña.

²⁶ Da nñ ntaé'xí ñá ne, kí'i Jesuu tañú'u sán ne, nākué'ē ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, kátsin dāva ña ne, xé'ē ñá ña ntántikin ñá, kaka'an ña:

—Kí'i ntó, ka'xí nto. Sá'ā ne, kúñu kó —ka'an ña.

²⁷ Kí'i ña e'xin sán ne, nākué'ē ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, xé'ē ña ña, kaka'an ña:

—Ko'o nto, un ntíí ntíí ntó, ²⁸ tsi sá'ā ne, niñi kó é xé'é u xu'u kó é káti ú kuenta iña dóo titín ña'a san vata koo é nakate Xuva kō kuetsí ña. ²⁹ Kaka'án u ni ntó tsi ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó sa dá nté ko'ó dadíi ú ni ntó ntute tinti'ó xéé san mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an Jéssu.

Dá kakā'an Jéssu tsi ka'an Pedru tsi ña ini ñá ña

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Dá kúvi íta ña nchu'un iña Xuva kó ne, ntíi ña, kue'en ña xuku Olífuvu. ³¹ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Un ntíí ntíí nto kunu nto kó niñú ve. Tsi kuān ó uve na'a tú'un Xuva kō é káka'an: “Ka'ní u paxtú san ne, kaka xaa un ntíí ntíí a le'nto san”, ka'an tú'un Xuva kō. ³² Ntá tsi te ntoto xtuku ú ne, kí'ín ú, kodo núu u ñuú Galilea —ka'an ña.

³³ Pedru ne, kaka'an ñá ni Jéssu

—Kuān té un ntíí ntíí ñá kunu ña nto ne, ñá kuan koo víi u —ka'an Pedru.

³⁴ Jesuu ne, kaka'an ñá ni ñá.

—Nuu é ntaá i kaka'án u ni ó tsi niñú ve ne, dí'na dá kána lí'xí sán ne, é uni íto ka'an tsi ña iniñ ko —ka'an Jéssu.

³⁵ Kaka'an xtúku Pedru ni ña:

—Kuān te kuví u ni ntó ne, ñá ká'án u é ñá ini u —ka'an ña.

Kuan ó ka'an un ntíí ntíí ña ntántikin ñá di.

Dá kúka'an ntá'vi Jesuu má utun mí é nani Getsemānii

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Kidáa ne, kue'en ní'i Jéssu ña mí é nani Getsemānii. Kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Kuntóo nto i'a, na kí'ín u da'a san, kika'an ntá'vi u —ka'an Jéssu.

³⁷ Ntēka ña ntuví í'xá Zebedeú san ní Pedru. Dōo kúnta'xa ini ña. Dōo dé kuení ña. ³⁸ Kidáa ne, kaka'an ñá ní ntuni ñá'ā san:

—Dóko sá ña kutíi u e dóo nuu nta'xa nimá ko. Kuntóo nto i'a ne, kuntitō ntó ní ko —ka'an ña.

³⁹ Kué'ēn ká ña un sīin ne, nakani iti ña da nté tantéé xteen ña ñu'u kán ne, dá kakā'an ntá'vi ña, kaka'an ña:

—Úvá, te kúvi né, tá'xi nto é ña nto'ó ko. Ntá tsi ña te é ntio mii ko, tsi nté koo é ntio nto —ka'an ña.

⁴⁰ Nāxee ña mí ntóo ña ntántikin ñá ne, ntákidi ña. Kaka'an ñá ní Pedru:

—¿Nté uun urá ntu ña ni kutii nto kuntito nto ní ko? ⁴¹ Kuntito nto ne, ka'an ntá'vi ntó vata koo é ña víi nto é kíni kaa. Nima ntó ne, ncho víi é vá'a, ntá tsi kúñu ntó ne, ñá kákutíi i —ka'an ña.

⁴² Dá kúvi uvo íto kue'en ñá kúka'an ntá'vi ña ne, kaka'an ña:

—Uva, té ña kuví kuíta nti'xin sá'ā é ña nto'ó ko ne, na kuān koo kuví vatá ó ntio nto —ka'an ña.

⁴³ Dá náxee xtúku ña ne, ntákidi xtuku ntuni ñá ntántikin ña, tsi kantadí mii ntuxnúú ña ma'na. ⁴⁴ Tsoo mii xtúku ña ña ne, dá kué'en ñá, kuka'an ntá'vi xtuku ña é kúvi uni íto. Kuan tsi o kaka'an ntá'vi xtuku ña. ⁴⁵ Kidáa ne, naxee xtuku ña mí ntóo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntó? ¿Ntúo da'na ntu nto? Koto nto tsi e xéé úra í ve é xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, ntada ña ko kuenta ntá'a ña kiní ntáa san. ⁴⁶ Nakuntáñi nto, kí'ín ó, tsi é xee ña é díko ko —ka'an ña.

Nté ó tñn ña Jesuu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Da níi káka'an dúkuan ñá ne, xéé Júdā, uun ña'a ña é uxuvi ñá'a san. Ná té nté kaa ña'a ntēka ña, ña odo káa ni útun. Vé'xi ña kuēnta iña tó'ó dutú san ni ñatā san. ⁴⁸ Ña é díko ñá ne, é ká'an ñá ni ñá'a san:

—Xoó ña'a, ña é ka'xí u xu'u i ne, dívi ña tñn nto ña —ka'an Júdā.

⁴⁹ Ura tsi i xee ña mí tuví Jesuu, kaká'an ña:

—So'o ntó dá, Mastru —ka'an Júdā.

Ne, e'xí ña xu'u ña. ⁵⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Viiñ nee iña é vé'xin é viin —ka'an ña.

Kidáa ne, xéé ñá'a sán ne, tñn ña Jesuu é kí'ín ní'i ña ñá nuu ña tsiñu na'nu i san.

⁵¹ Uun ña'a, ña ntántikin Jéssu ne, tává ña káa ña ne, e'ni ña ña kade tsiñu iña dutu ñá odo núu san. Nákutá tu'un ña lo'xo ña. ⁵² Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nāxnuu vá'an káa o. Xoó ña'a é naā ñá ní káa ne, káa kuví ní'i ñá di. ⁵³ ¿Vá ña kuví ntu ká'án ú ni Úvá kó, kuini nto ne, ura dú'va tsi i táxnúu ña uni díko u'xi míií ánje ña? ⁵⁴ Ntá tsi té dí kuan kōo ne, ¿nté ntu koo kúntaa vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō é da míi é kuān koo kuví? —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsikán ne, kaka'an Jéssu ni ñá'a san:

—¿Vé'xí ntu nto é tñn nto uun ña du'u, é kuan o odo ntó káa nto ní útun san é véx'tñn nto ko? Utén utén tuví u má úkun nto kán ne, ña ní tñn nto ko. ⁵⁶ Ntá tsi kuan kōo kuví vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō, vata koo é kúntaa é káka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídāa —ka'an Jéssu.

Un ntíí ntíí ña ntántikin Jéssu ne, inu ña ne, xtuví míi ña ña.

Dā nttisí me'ñu Jesuu núu dutu ñá odo núu san

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Ña e tñin Jesuú ne, kue'en ní'i ña ña mí tuví dutu ñá odo núu san, ñá nani Caífaa. Ikān ntoo mastrú lei ni ñatā, ña ntádē kú've san di. ⁵⁸ Ntá tsi ntíkin íka Pedrú san ña dá ntē xee ña nu kí'i kán nú ví'i dutu ñá odo núu san. Kúki'ví ña iní i kán né, ikān itúvi ña nī sntadún san vata koo é koto ntodo ña nté koo kuví Jesuu.

⁵⁹ Dutu ñá odo núu san ni ún ntíí ntíí ña tsiñu i sán ne, ntuku ñā ñā é dā'ví dovete ata Jesuu, vata koo é ká'an ñā é na kuví ñā.

⁶⁰ Ntá tsi kuān te titín ña vete xee ña ne, ñā tē kuédadii ni ká'an ñā vata koo é kué'é ña ña doxi'í san. Kidáa ne, xée úvi ñá'á ne, ⁶¹ ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kaka'an ña: “Kuví nanūu u xúkun Xuva kō sán ne, úni ntúvi tsí naxntítsi xtúku u”, ka'an kú ñā —ka'an ñá'a san.

⁶² Náknntítsí dutu ñá odo núu san ne, kaka'an ña:

—¿Ña tuví ntu é nantiko koō nto? ¿Nee iñá ntu sá'á é ntáka'an ñá'a san iña nto? —ka'an dūtu ñá odo núu san ni Jéssuu.

⁶³ Ntá tsi nte un siin ña ni ká'an Jéssuu. Kidáa ne, kaka'an dūtu ñá odo núu san ni Jéssuu:

—Kaka'án u ni ntō nuu Xuva ko, ña kantíto san, ka'an ntó nī kó tē Cristu ntí'xe nto, te l'xá Xuva ko ntō —ka'an ña.

⁶⁴ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—É káka'an ntúku nto. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí ví'i a vé ne, kiní nto ko, xu'u é vēxkúví ú ñatíi, te tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña e dóo ntíi iní i san. Kí'xi ú mé'ñū viko e dukún kán —ka'an Jéssuu.

⁶⁵ Kidáa né, kúdiin dūtu ñá odo núu san ni ñā ne, ntata ña dóo ñā vatā xkoó ini ñā ne, kaka'an ña:

—jDóo kiní ó kaka'an ña tsí dadíi ña ni Xuva kō! ¿Vá kántio ká ntu ko ñā'a, ña é ntada ntaa? É tekū nto tsi dóo kiní ó kaka'an ñā iña Xuva ko. ⁶⁶ ¿Ntē o kadē kuení nto? —ka'an ña.

Nantíko koó ña nguii san, ntáka'an ña:

—Iō kuetsí ña. Kuetsí é kuví ña —ka'an ña.

⁶⁷ Kidáa né, tñ'vi ñu na nuu ñá ne, e'ní ña ña ne, xé'ē nuu na vinuu ña. ⁶⁸ Ntáka'an na:

—Ká'an ntō ve, Cristu: ¿Xoó ntu é'ni i nto? —ka'an na.

Dá kak'án Pedru e ñá ini ñá Jesuu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kuan tsi ó itúvi Pedrú san nu kí'i kán. Xée úun ta'nu kade tsiñu nú ví'i dutú san mí tuví ña ne, kaka'án tun:

—Dívi ntō né, dadíi tsi kaika nto ni Jéssuu, ña vé'xi ñuú Galiléa san —ka'án tun.

⁷⁰ Ntá tsi núu un ntíí ntíí ña'a san kaká'an ña:

—Ñá iní u nee é káka'an nto —ka'án Pedru.

⁷¹ Dā ntíi ña xi'i kán ne, é tūku ta'nu kade tsiñu iní tūn ña ne, kaka'an tūn nī ña ntāñi étsin tun:

—Ña sá'a ne, dadíi kaika ña ni Jéssuu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁷² Kaka'an xtúku Pedru e ñá ini ñá ña. Kaka'an ña:

—Ni Úva kō, ñá iní u ña sá'a —ka'an ña.

⁷³ Dā ku e ví'i ne, xéé ña ntāñí san ne, ntáka'an ñá nī Pedru:

—Nuu é ntaa i é nto'o ne, kaduku ntée nto ña tsikan, tsí kaka'an ntó vatā ó kaka'an ña —ka'an ña.

⁷⁴ Kidáa ne, kaka'an ña é na kué'é Xuva ko ñā é na ntō'o ñā tē ña nuu é ntaa i é káka'an ña. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaa i, ñá iní ntí'xe ú ña tsikan —ka'an ña.

Ura dū'va tsi i kána l'xí san. ⁷⁵ Kidáa né, naka'án Pedru é káka'an Jéssuu ni ña: “Dí'na dá kána l'xí sán ne, úni ito ká'an e ñá inín ko”, ka'an ña. Kidáa ne, kíi Pedrú ne, ekú kue'en ña.

27

Dā ntáda ña kuenta Jéssuu ntá'a Pilatu

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Dā tuví ne, un ntíí ntíí tó'ó dutú san ni ñatā sán ne, nataká nuu ña é ká'an ña é na kuví Jesuu. ² Kí'ni ña ña ne, kue'en ní'i ña ña nūu Pilatu, ña tsiñu ka'nu i iña ñuú Roma.

Dā xi'i Júdā

³ Júdā, ña é diko Jéssuu, dá kútuni ña tsí kuví Jesuu ne, nātívi iní ña ne, ntáda xtuku ña kuenta é oko u'xí diu'un kui'xín san nta'a tó'ó dutú ni ñatā san. ⁴ Kaka'an ña:

—Édé u kuétsí, tsí ña té nee é kini kaa ni idé ña é kuví ña —ka'an ña.

Ntá tsi ntáka'an ñá ni ña:

—Ñá tē neé kuenta iñá ntí. Kuenta iña mí ó —ka'an ña.

⁵ Éré xaa Júdā sán diu'ún san má úkún kán né, ntíi ña, kue'en ñā ne, nakué'ne míi ñā kúñu ñā.

⁶ Ntá tsi nátaqa tó'ó dutú san diu'ún san ne, ntáka'an ña:

—Dōo xíi kaa é xnūu o diu'un sá'a ini etun mí ñu'u é káxé'e ña'a san doméni iña Xuva ko, tsí níñi é inuu á'vi sá'á —ka'an ña.

⁷ Édé kuení ña ne, ñíi ña ñu'u iña ñá kade vá'a kidí nte'ú san mí kuntú'xí ña vé'xi xio ñuú. ⁸ Dukuān ne, kaka'an ñá Ñu'ú Niñi ñu'ú san un tsi nté vevii. ⁹ Kuan ó kúntaa vata ó ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaa, ñá nani Jerémia, dá ká'an ña: “Kí'i ña é oko u'xí diu'un kui'xín san, (dívi xá'ví e ntáka'an ña Israeé san tsi ntá'vi ña iña ñá ne), ¹⁰ xé'ē ñá

diu'ún san é ñii ña ñu'u ña kade va'a kidi sán, vata o ka'an Xúva ko ni ko." Kuan o ka'an ña.

Dá kantísi me'ñú Jesuu nuu Pílatu
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Íntítsi me'ñu Jesuu núu ña tsiñu na'nu i ne, tsixe'e ña tsiñu i san ña:

—Divi ntó ne, ¿vá Rei iña ñá Israee ntú nto? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—É kaka'an ntú ku nto —ka'an ña.

¹² Da nñ ntátsi'i kuetsi tó'ó dutú san ni ñatá san ñá ne, ñá ni ká'an kué'en tsi ña. ¹³ Kidáa ne, kaka'an Pílatu san ni ña:

—¿Ña katéku ntu nto e dóo titín nuu i ntátsi'i kuetsi ña nto? —ka'an Pílatu san.

¹⁴ Ntá tsi nté uun tú'ún ña ni ká'an ña. Koó dá kúdu'va ña tsiñu na'nu i san.

Dá kaká'an ña tsí kuví Jesuu
(Mr. 15:16-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Dá kakuvi viko sá'á ne, kanantí ña tsiñu na'nu i san da xóo ka ña'a, ña ñu'u kutu san, ña é ntio ña'a san. ¹⁶ Ntuvi tsikán ne, nuu kutu uun ñatíi, ña é íni un ntíi ntíi ña'a, ñá nani Barábaa. ¹⁷ Dá náataká nuu ña'a sán ne, kaka'an Pílatu san ni ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntio nto é nantíi ú ña: Barabaá san ne, o Jéssuu, ña é ntáka'an ñá'a tsí Cristu ñá, ña vexnákakú nto? —ka'an ña.

¹⁸ Tsi ini ña é ña'a sán ne, done'u ini ntáda ña kuenta Jéssuu.

¹⁹ Da nñ tuví Pilatu kádé kú'vè ñá ne, taxnuu ñadi'í ña tú'ún, kaka'an ña: “Ná ku kí'nin nūun iña ñá sa'a, ña e dóo va'á ña'a san, tsi dóo kanto'o kó vevii e dóo kiní o kéní kó kuenta iña ña”, ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi tó'ó dutú san ni ñatá san tsí'i ña díki ña'a san é na kákan ña é ntíi Barabaá san ne, na kúví Jesuu. ²¹ Kaka'an xtúku ña tsiñu na'nu i san ni ña:

—¿Xoó ntu é ntuví ñá sa'á ntio nto é nantíi u? —ka'an ña.

Ntáka'an ñá'a san:

—¿Barabaá! —ka'an ña.

²² Kaka'an Pílatu san ni ña:

—¿Nté ntu koo víi u ni Jéssuu, ña é ntáka'an nto é Cristu ña? —ka'an ña.

Un ntíi ntíi ña'a san ntáka'an ña:

—¿Naxnteé ntó ña krusi! —ka'an ña.

²³ Kaka'an Pílatu san ni ñá'a san:

—¿Nté kuí? ¿Neé ntu nuu i é kíni kaa é idé ña? —ka'an ña.

Ntá tsi díi díi ka ntíi ntáka'an ña:

—¿Naxnteé ntó ña krusi! —ntákachu'u ña, ntáka'an ña.

²⁴ Dá íni Pílatu san tsí ña kuví víi ña, tsí e éni ntu'u ñá'a san kudiin ñá ne, kí'i ña ntute né, nta'a ña nuu ñá'a san. Kaka'an ña:

—Ña túvi kuetsí ko te kúví ñatíi sa'a. Mii nto ini nto nté koo víi nto ni ñá —ka'an ña.

²⁵ Un ntíi ntíi ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña míi nti é kuví ñá, diví nti ni i'xá nti —ka'an ña.

²⁶ Kidáa ne, nantíi ña Barábaa, tsí kuan o ntío ña'a san. Dá kúvi natií nuu ña Jesuu xó'ó ne, da táxnūu ña ña é naxntee ñá ña ntíká krusi kan.

²⁷ Kidáa ne, sntadun ñá tsiñu na'nu i san ne, kue'en ní'i ña Jéssuu má ví'i me'ñu kán. Náataká nuu un ntíi ntíi sntadun, ñá ntoo ikán, mí tuví Jesuu. ²⁸ Nantíi ñá ña ne, xnūu ña ña doo kue'e. ²⁹ Dává'a ña le'é iñu né, xntekū ñá díki Jéssuu. Xni'ní ña uun chíin nta'a kua'a ña ne, inchiití ña nūu ñá ne, da narkínteé ñá ña, ntáka'an ña:

—¿Na kutúví va'á ntó, Rei iña ñá Israee! —ka'an ña.

³⁰ Tí'vi díi ña nuu ñá ne, kí'i ña chíin é ní'i nta'a ña ne, da káni ña díki Jéssuu. ³¹ Dá kúvi narkínteé ñá ña ne, náki'i ña doo kue'e san ne, naxnūu xtuku ña ña doo mii ña. Kidáa ne, kue'en ní'i ña ña é naxntee ñá ña ntíká krusi kan.

Dá naxntee ñá Jesuu ntíká krusi
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Dá kué'en ña ítsi kán né, tá'an ña uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Cirene, ñá nani Simuun. Éde ña ña kuetsi é kuído ña krusi Jéssuu.

³³ Dá xee ña mí nani Gólgota, é káni tú'un Xiki Díki Ntíxi ne, ³⁴ xé'e ña ntute tinti'o é káadaká rkave é kó'o ña. Dá íto ntee ña ne, ña ni ntío ña ko'o ña.

³⁵ Dá kúvi naxntee ñá ña ntíká krusi kán ne, nádikí sntadún san xoo é ní'i i doo Jéssuu, é un é un ña. Kuan o dé ña vatá o uve na'a kaka'an tú'un Xuva kó: “Kátsin dava ña doó ko. Nadiki ña xoo é ní'i i dú'nú ko”, ka'an.

³⁶ Kidáa ne, íntoo ña é kuénta víi ña ña ikán. ³⁷ Xntee ña uun ta'vi rkunu díki krusi kan é káka'an neé kuetsi é idé ña. Ta'vi rkunú sán ne, kaka'an: “Ña sá'á ne, Jesuu, Rei iña ñá Israee”, ka'an.

³⁸ Xntee ñá uvi ña'a ña du'ú ntíká krusi kán ni ñá ntuví tsikán di. Uun ña'a ña ne, díñi kua'a ña ne, uun ña'a ña díñi datsin ña. ³⁹ Da xóo ka ña'a, ña é ita ntí'xin ne, narkínteé ñá ña, nakuíko ña díki ñá ne, ⁴⁰ ntáka'an ña:

—Ntó'o é kánakatsin nto xúkūn sán ne kanaxntitsi xtúku nto té kuví úni ntuvi ne, jnakákú mii nto kúñu nto vèl Te nuu é ntaá i é I'xá Xuva nti'xe ko ntó né, jñántii ntee mii nto kúñu ntó ntíká krusi san! —ka'an ña.

⁴¹ Kuan o dé tó'ó dutú san, ní mastrú leí san, ni ñatá sán di. Narkínteé ñá ña, ntáka'an ña:

⁴² —Ña sá'á ne, nakakú ñá tuku ña'a, ntá tsi ña kuví nakakú mii ña kúñu ña. Kaka'an ña tsí Rei iña ñá Israee san ña. Te ntíi ntee mii ña krusi san ve ne, kuinti'xe ntí ña. ⁴³ Kaka'an ñá tsí kakuinti'xe ña Xuva kó. Na nakakú Xuva ko ña ve, té ntio nti'xe ña ña.

Tsí kaka'an ña é I'xá Xuva ko ñā —ka'an ñā'a san.

⁴⁴ Ña du'ú san é uve dadii ña ni ñā ntiká krusi kán ne, nárkínteé ñā ña di.

Dā xi'i Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Kūneé da kaniñ ñūxivi san da ká'ñu ntuvi un tsi da nté kaeku uni kuáa. ⁴⁶ Ura tsikán ne, dōó ntii ka'an Jesús, kaka'an ña:

—Elii, Elii, ¿lama sabatani? (é kani tú'un: Xuvā kó, Xuvā kó, ¿nté kuí xtúvi mii ntu ntó ko?) —kuan ó ka'an ña.

⁴⁷ Tékú ña ntáñi étsin ne, ntáka'an ña:

—Kakana ña ñā ká'an naa Xuva ko kidaā, ñā nani Élia —ka'an ña.

⁴⁸ Ura tsí i kue'en úun ña'a ne, koó da kañnu ña, kúki'i ña uun doo é xnuu nto'ó ña ntidi íā né, xntekú ñā dikí chūn sán ne, xé'e ñā é kō'ó Jesuu. ⁴⁹ Ntá tsi ña nguui sán ne, ntáka'an ña:

—Nakoo mii nto ñā. Koto o tē ki'xi Eliá san é nakakú ñā ña —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáā ne, kachu'u ntáa Jesuu ne, xi'i ñā.

⁵¹ Ura dú'va tsi í ne, ntáa ntáa dōxi é rkaa iko ñi ukun kan, nte diki í un tsi nte xé'e i kán. Táan ne, ntika xūu san. ⁵² Nakaan ñāña ñā'a sán ne, titín ña kuinti'xe i, ña é xi'i sán ne, ntóto ña. ⁵³ Ntūi ña nú ñāña ñā da ntóto Jesuu ne, kué'en ñā'a san ñuú Jerusaleen. Titín ña'a íni ña ña.

⁵⁴ Dā íni tó'ó sntadún san ni ña ntoo ni'i ñā, ña ntáde Kuenta Jesuu, tsi taán ne, dá íni ña kuán ó kúvi ne, koó dá kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—I'xá Xuva nti'xe ko ña sá'a —ka'an ña.

⁵⁵ Titín ñadrí, ña vé'xi nté ñuú Galilea, ñā ntántikin Jesús é xntii ña ñā ne, ntáñi ika ñā, ntaíto ditó ña. ⁵⁶ Maria Madálena ni Maria, di'i Sántiau ni Jósee san, ni di'i I'xá Zebedeú san ne, ntáñi dadii ña ni ñadrí, ñā nguui san.

Dā intú'xi Jesuu

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Dā kuáa ne, xéé úun ña kuika, ña ñuú Arimatea, ñā nani Jósee, ñā kantikin Jesús.

⁵⁸ Kué'en ñā mí tuví Pilatú ne, ntákan ñā kúñu Jesús. Kidáā ne, kaka'an Pilatú san é nakué'e ña ña. ⁵⁹ Naki'i Josée san kúñu ña ne, dá xnuu ta'an ña ña doo xee e dóo va'á ne, ⁶⁰ xnuu ñā ña ini ñāña mii ñā é dá ve éte nuu ña ini xuú san. Édi nuu ñā unu xuú ka'nu xi'i ñāña sán ne, dá ntaka ña. ⁶¹ Ntá tsi Maria Madálena ni Maria ñā uun sán ne, ñū'u ntee ña nú ñāña san.

Dā idé sntadún san kuenta nú ñāña Jesús

⁶² Tévaá du'va tsi ntuvi dá ío dá'na ne, nataká nuu tó'ó dutú san nī ña fariseú san mí tuví Pilatú ne, ⁶³ ntáka'an ña:

—Ntánaka'an nti tsi ka'an ñā veté san dá kántito dukuan ñā tsí te kuví uní ntúvi ne, ntoto xtuku ña. ⁶⁴ Dukuán ne, ká'an nto na nákadí va'á ñā ñāña san da nté té kúvi uní

ntúvi, vata koo é ña ká'ñn ña ntántikin ñā ne, natava ña kúñu ñā. Kidáā ne, kuví ka'an ñā ni ñā'a san tsí e ntóto tó'ó ñā é xi'i ña. Díí díí ka kini kaa dovete sá'a é vata kaa dovete é ká'an di'na ña é ntóto ña —ka'an ña.

⁶⁵ Kaka'an Pilatu ni ña:

—Dikan ntáñi sntadun é kué'nta víi ña. Kue'én ntó ni ña, nakadí kutu ntó te kúvi víi nto —ka'an ña.

⁶⁶ Kué'en ñā né, nakadí kutu ñā ñāña san. Édi nuu ña xume ntíkō díñi i mí ntee tá'an xuú san ni ñāña san. Nū'u ntee sntadún san é kué'nta víi ña.

28

Dā ntóto Jesuu

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ita nti'xin ntuvi dá ío dá'na, dá tuvi é kuví úun ntuvi vité san ne, kué'en María Madálena ni María ñā uun san é kükoto ntodo ñā ñāña san. ² Kidáā ne, un vá'a tsi taan. Tsi ntii uun ánje Xuva kō nte e dukún kán. Ki'xi ña, náxtixio ña xuú san ne, dá itúvi nti'i ña. ³ Núu ñā ne, vata kaa dá káxi'i núu kaa ne, kui'xin kue'en dóo ña vata katsi. ⁴ Nā té nté kaa u'vi sntadún san dá ini ña ña. Koó dá ntaní'i ña ne, vata dí té xi'i ña. ⁵ Ntá tsi kaka'an ánje Xuva ko ni ñadrí san:

—Ná ku u'vi nto, tsi ini u e ntánantuku nto Jesús, ña intée ntiká krusi san. ⁶ Xóxo ña, tsí e ntóto ña vata ó ka'an ña. Ki'xi nto, koto nto mí'i inúu ña ne, ⁷ Kué'en náne'e nto, kükoto ntó ña ntántikin ñā tsi e ntóto ña é xi'i ña. Di'na ña ká'ñn ña é ntó'ó ñuú Galilea. Ikan nani'i ta'an nto ña. Sá'a tsí é ká'an u ni ntó —ka'an ánje san.

⁸ Ura tsí i ntáka ñadrí san nú ñāña kán. Ú'vi ña, ntá tsi dóo diní ña di. Koó dá ntaínu ñā kue'en ña é ká'an ñā nī ña ntántikin Jesús. ⁹ Da néé ini tsi ña nani'i ta'an ña Jesuu ne, kaka'an ñā ntusi ni ña. Kué'en etsin ñadrí san mí ntísi Jesús ne, ínchiti ña núu ñā ne, tñin nta'a ña di'ñn ña, da ntáka'an ña e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Ná ku u'vi nto. Kue'én ntó, kukoto ntó ta'an ko, na ká'ñn ñā ñuú Galiléa ne, ikan kini ñā ko —ka'an Jesús.

Dovete e ntáa sntadún san

¹¹ Da nñi kué'en ñadrí san itsi kán né, ío sntadún san é kué'en ña ñuú Jerusaleen, kúnakoto ñā tó'ó dutú san un nti'i é kúvi.

¹² Dā xee un ntií ntí ñatá san e kána ña ne, natiín ña ni ñā. Dōo kue'e diu'un xe'é ña sntadún san ne, ¹³ ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san: “Xéé ña ntántikin ña niñú ne, ki'i dú'u ña kúñu ña da nñi ntákidi nti”, koo ka'an nto. ¹⁴ Te tékú tó'ó ntó e ntáka'an ntó ne, ká'an nti ni ñā vata koo é ña kué'e ña é ntó'ó nto —ka'an ñā nī sntadún san.

¹⁵ Kĩ'i sntadún san diu'ún san ne, ide ña vata o ka'an tó'o dutú san. Kuan tsĩ ó ntáka'an ñá Israeé san un tsi nté vevii.

Dā teé tsiñu Jesuu ñá ntántikin ña

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Kídáa ne, kué'en ña xūku mí taxnūu Jésuu ña. Galilea. Kué'en ña xūku mí taxnūu Jésuu ña. ¹⁷ Dā íni ña ña ne, ínūu íni ña ña. Ntá tsi ió ñá e ña ni kuĩntí'xe ña te divi ntí'xe ña é Jésuu ña. ¹⁸ Xéé Jésuu mí ntoo ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—É ta'xi Xuva kō é kadā kû'vé u un ntĩ'í é tuví ñuxiví a nĩ e dukún kán di. ¹⁹ Dukuān é kākā'án u ni ntō é kue'ēn ntó kanĩ ñūxiví sa ne, ká'an nto vata koo é kuĩntí'xe ña'a san un ntĩ'ntĩ'ñuú san tú'ún kó ne, nakūtsi ntute nto ña kuenta iña Xuva ko, kuenta iña ko, xu'u é I'xā ñá, ni kuēnta iña Espiritū Sántū san. ²⁰ Nakuā'a nto ñá na kāda ntaa ña é un ntĩ'ntĩ'vatā ó kaka'án u ni ntō. Kunūu me'ñu ú nto ntii dañu ntūví un tsi da nté ntĩ'í ñuxiví sa. Kuan tsi koo na kōo —ka'an Jésuu.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Marcu

Kaka'an ntódo Juaan Bautista űuu itsi kĀn
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Dukuān o iñi ntu'u e dōo vá'ā ó kaka'an tū'un iña Jesúcristu, dívī I'xá Xuva kō, ña tuvī e dukún kĀn.

² Nté ntūvi di'na uve na'a kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kidaā, tsí du'vā ó kaka'an Xúva ko ni I'xā ña:

Di'na taxnúu ú uun ña'a, ña é xtūví tu've itsi o,

ne, dá taxnúu ú o.

³ Uun tatsín ne, dōo ditó kaka'an űuu itsi kĀn: “Nākoó tū'vė ntó itsi va'a, tsí e vé'xi Xuva kō”, ka'an, ka'an Ísaia san.

⁴ Ña é taxnuu Xuva kō ne, dívī Juaan, ña é kaika má kú'u kan é kanakūtsi ntute ña ña'a san. Kaka'an ña é di'na natu'vi ña'a san kuétsi ña ne, dá kutsi ntute ña. Dukuān é káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsi ña. ⁵ Un ntí ntí ña űuu Judea ni ña űuu Jerusaleén, dá xee ña ne, natívi iní ña kuétsi ña ne, da itsi ntute ña nta'a Juaán san mé'ñu ntute ka'nu é nani Jordaán.

⁶ Dōo Juaán san ni ñi I'xi ña ne, ñi kameu kúvi. E iní é'xi ña ne, skunti; iní xi'í ña ntūdín űuñu. ⁷ Kaka'an ntódo ña ni ña'a san:

—Vi'í a vé ne, xée uun ña'a ñatíi, ña é díi ka ka'nu ña'a é xu'u. Nté ña té nee nuu á'vi ko é nākoó tixí u é nāntuté u nti'xen ña. ⁸ Xu'ú ne, kúdi ntute kadá'vi ú nto dá kanakūtsi ntute ú nto. Ntá tsi dívī ña ne, Espiritū Sántū ta'xi ña nto é kunū ña nima nto —ka'an Juaan.

Dā itsi ntute Jesuu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ntuvi tsikán ne, ntaka Jesuú űuu mii ña é nani Nazáree, é tuvī űuu Galilea. Xée ña mí tuvī Juaan. Juaán san ne, nakūtsi ntute ña Jesuu mé'ñu ntute ka'nu é nani Jordaán. ¹⁰ Kidáá né, dá ntí Jesuu díñi ntute ka'nu san ne, iní ña tsí nákaan e dukún kan ne, ikān ntí Espiritū Sántū san é vata kaa uun paloma é írkaá nuu díki ña. ¹¹ Kaka'an tátsin Xúva kō nte e dukún kĀn:

—Divín é I'xá mii ko e dōo kakuinimá ko o. Ntá te nté kaa diní nu nimá ko kuenta iña o —ka'an Xúva ko ni Jesuu.

Ntío tó'ō e ña vá'ā san é kō'xo Jesuu nuu i é kīni kaa

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Espiritū Sántū sán ne, kue'en ní'í ña Jesuu űuu itsi kĀn. ¹³ Úvi díkó ntuvi, úvi díkó niñu íka Jesuu ikān. Kaika ña mí ntaíka kiti ku'u san. Ikān xée tó'ō e ña vá'ā san ne, ntio

i é kō'xo Jesuu núu i é kīni kaa. Ntá tsi xee ánjē san é kade ña ña kuenta.

Eni ntu'u Jēsuu kaká'an ntódo ña űuu Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Dā inú kutu Juaan viútun sán ne, xée Jēsuu űuu Galilea, kaka'an ntódo ña, kaka'an ña nté kuān nte vá'ā ó kadē kú've Xuva kō. ¹⁵ Kaka'an ña:

—E xée ūra í ve. Ña ná'ā ka dá kixkadā kú've Xuva kō. Dukuān né, natu'vi ntó kuetsi nto ne, kuinti'xe nto tū'un é vá'á san —ka'an ña.

Nāxaxnúu Jesuu kimi ña'a, ña ntátava tsákā san

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Kaika Jesuu díñi míni Galileá san ne, ikān náni'í ña Simuun ni ení ña, ña nani Ándree. Ntānakuitá nuu ña xunu ña iní ntute san, tsí dívī tsiñu ntáde ña é tsáká ntátava ña. ¹⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikin ntó ko. Nā távā ka nto tsákā, tsí vi'í a vé ne, ká'an nto ni űn ntí ntí ña'a é na ntúvā'a nima ña —ka'an ña.

¹⁸ Kidáá ne, ura tsí i tsoo mii ña xunu ña ne, dá ku'e'en ña ni Jēsuu.

¹⁹ Kúdi tsi ku'e'en Jesuú ne, náni'í ta'an ña ni Sántiau ni ení ña, ña nani Juaan. Ntuvi ña é I'xá Zebedeu. űu'u ña ni uva ña iní tun ntoō ña, ntántavā'a ña xunu ña. ²⁰ Kidáá né, kána Jesuu ña é kuntikin ña ña ne, ura tsí i xtúvi mii ña uva ña ni ña ntáde tsiñu iña ña iní tun ntoō san, dá ku'e'en ña kuntikin ña Jesuu.

Uun ña'a, ña nuu é ña vá'ā nima i

(Lc. 4:31-37)

²¹ Xée ña űuu é nani Capērnau. Ntuvi é ntioo kadin ña'a sán ne, ku'e'en Jēsuu má vi'í mi ntánataká nuu ña Israeé ne, eni ntu'u ña nakua'a ña ña'a san. ²² Ña'a sán ne, dōo vá'á kuini ña da téku ña é kuān nte vá'ā ó kaka'an Jēsuu. Ntá te ni ká'an ña ni ña vatā ó kaka'an mastru lei iña Xuva ko, tsi dōo iō ña é ká'an ña dá kanakuā'a ña. ²³ Tuvī uun ña'a má űkún kĀn, ña é nuu e ña vá'ā nima i. Kaka'an ñatíi san:

²⁴ —¿Nté kui kánateñu nuu nto ntí, Jesuu, ña űuu Nazaree? ¿Véxká'ni ntu nto ntí? Iní ntí nto, tsí Xuva kō táxnūu ña nto —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi de tí Jesuu ni é ña vá'ā san, kaka'an ña:

—jNtiin I'a, tsí ña te iña o sá'a! —ka'an ña.

²⁶ Ide é ña vá'ā san é xi'í mii ñatíi san ne, dōo ntii kachu'u ntáa é ña vá'ā san da ntíi, kue'en. ²⁷ Koó dá kúdu'va ña ntāñi san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a e kúvi idé ña é nakūnu ña é ña vá'ā san? Ña sá'a ne, e túku o kadē kú've ña. Kakutíi ña kanakūnu ña é ña vá'ā san. ¿Né ntu nchu'un kanakuā'a ña

kō? ¿ō nchu'ún xee ntu, ne, nté kaa? —ka'an ñá'a san.

²⁸ Ura dú'va tsi i kútuni un ntíi ntíi ña ñuú nta'vi san, ñuú e ntáduku ntée ñuú Galilea, nté ó dé Jesuu, tsí dóo ntáka'an ñá'a san.

Ntává'a Jesuu ñuntí Símuum
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Dá ntáka Jesuu mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kue'en ní'i ña Santiau ní Juaan nú vi'i Símuum. Ikán tuví Andreeé di. ³⁰ Kaka'an ñávi'i Símuum ni Jesuu tsí etsin ñuntí Símuum. Tuví ntaa ña má vi'i ña kán, tsí ka'ni kaxé'e ña. ³¹ Kúkí'vi Jesuu má vi'i mí tuví ña ne, karkáa ña nta'a ña, náxntitsi ñá ña. Ura tsí i ntikó ña ka'ni. Kidáa ne, kué'en ña, kúková'a ña é ká'xi ña'a san.

Dóo titín ña nchokuvi ntává'a Jesuu
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Dá kuáá, da idó nuu ngántii sán ne, ñá té nté kaa ña'a xee ña mí tuví Jesuu, xee ní'i ña ña nchokuvi ni ñá é ñu'u é ña vá'a nima i. ³³ Un ntíi ntíi ña ñuú i san ne, nataká nuu ña xi'i kan. ³⁴ Ná té nté kaa ña'a ntává'a Jesuú da nées ka kuli ntákuví ña. Nakúnu ñá é ña vá'a san é ñu'u nima ñá'a san di. Ná ni xé'é Jesuu itsi é ká'an é ña vá'a san xoo é divi ña, tsí e ña vá'a san ne, ini tsí l'xa Xuva ko ña.

Kaika Jesuu kanú ñuú Galilea, káka'an ntódo ña

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Téväá du'va tsi, dá ntikin ni'ní ká ne, náxntitsi Jesuu, kué'en ña mí xoxó ña'a, tsí ntio ña é kunuu mii ñá é ká'an ñá ni Xuva kō, ña tuví e dukún kán. ³⁶ Símuum ni ñá ntoo ni'i ña ne, íxnantuku ña Jēsuu. ³⁷ Dá nání'i ña ñá ne, ntáka'an ña:

—Un ntíi ntíi ña'a san ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

³⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xio ñuú é ntoo etsin i'a ki'in o ve. Ikán kika'an ntódo ú di, tsí dukuán é vè'xi u —ka'an ña.

³⁹ Dōo íka ña é un ntí'i itsi ñuú Galilea. Kaka'an ntódo ña má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san un ntíi ntíi ñuú san ne, nakúnu ña é ña vá'a san.

Dá ntává'a Jesuu uun ña'a, ña kanako'xo kúñu i

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Xée ùun ña'a, ña kanako'xo kúñu i, mí tuví Jesuu. Kanchiti ña, kaka'an ña:

—Té ntio nto ne, kuvi ntává'a nto ko —ka'an ña.

⁴¹ Kidáa ne, ntunta'vi ini Jesuu ña. Tiin nta'a ña ña ne, kaka'an ña:

—Ntio ko. Ntuvá'an —ka'an ña.

⁴² Ura tsí i ntí'i kui'y san ne, ntuvá'a ña.

⁴³ Nataxnúu Jesuu ñá ne, dōo ka'an ñá ni ña:

⁴⁴ —Ñá ku ká'an tsín ni ñá'a nté ó kúvi é ntuvá'an. Kué'en ve mí tuví dutú san, na

kōto nteé ña o ne, dá nakué'en sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi é ntuntoo kúñu o, vatā ó kaka'an Muísee é vīin. Dukuan kōo é kútuni ñá'a tsí ntuvá'an —ka'an Jēsuu ni ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, kué'en ña itsi kán né, ikán éni ntu'u ña káka'an ñá ni ùn ntíi ntíi ña'a san nté ó dé Jesuu é ntává'a ña ña. Dukuán ne, ña ni kúvi xee ditó ka Jesuu nté uun ká ñuú. Da mii tsí e íka ña mí xoxó ña'a. Ntá tsi dóo ki'in itsi ñuú vé'xi ña'a san é nataká nuu ña mí tuví ña é ntio ña kini ña ña.

2

Ntává'a Jesuu úun ña'a, ñá xi'i kúñu i
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Dá kútítin ntuví ne, náxee Jēsuu ñuú é nani Capērnau. Ura tsí i kútuni ñá'a san é tuví ña uun vi'i. ² Ná té nté kaa ña'a nataká nuu ña; nté ña ni xee tá'an vi'i san é kuntōo ña má vi'i kán é kīni ña é káka'an ña. ³ Kidáa ne, xée kīmi ña'a, odo ña uun ña'a, ña xi'i kúñu i. ⁴ Ná nī kúvi kuíta ntí'xin ña má vi'i mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. Dukuán ne, kúxēe ña dikí vi'i kan né, nákaán ña ni siin dikí vi'i san mí tuví Jesuu. Mí kantii ne, nákií ña chidō é nuu ña xi'i kúñu i san ini vi'i kán. ⁵ Dá ini Jesuu tsí ña odō ña xi'i kúñu i sán ne, nñ kué'en ini ña ntákuinti'xe ña ne, kaka'an ñá ni ña nchokuvi san:

—É ntōo kuétsi o vè, dá —ka'an ña.

⁶ Ió mastrú lei Xúva kō é ntoo ña ne, ntádē kuení ña: ⁷ “¿Nté kui kuán ó kaka'an ntú ña sá'a? ¿Ña kaiko ñu'u ntu ña Xuva kō? Tsí xoxó ña'a ñuxiví sa é kúvi nakate ña kuétsi kō. Da mii tsí Xuva kō é kúvi vii ña”, dé kuení ña. ⁸ Kútuni Jēsuu nté ó ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté kui kuán ó ntádē kuení nto? ⁹ ¿Néé ntu e díi ka ña ví'xin kaa é ká'an u ni ña sá'a, te kuiní nto? ¿ō ka'an ntu u: “É ntōo kuétsi o”, ó ka'an ntu u: “Nakuntitsin, kuni'in chido ó, kunú'ún nú vi'i ó kán”, koo ka'an u? ¹⁰ Ntio ko é na kútuni nto tsí xu'u é vèxkúvi ú ñatíí ne, kvi nakate u kuétsi ntō ñuxiví sa —ka'an Jēsuu ni mastrú lei san.

Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña xi'i kúñu i san:

¹¹ —Divín é káka'an u ni ó ne, nakuntitsin, kuni'in chido ó, kunú'ún nú vi'i ó kán —ka'an Jēsuu ni ña.

¹² Ura tsí i nakuntitsi ña, náki'i ña chido ña ne, kúnú'ú ña nú vi'i ña kán. Koó dá kúdu'va ña'a san ne, nánú'u ñá ini ña Xuva kō, ntáka'an ña:

—Váta ùun ito kini o é kuán ó kakuvi, é kántuvá'a ña'a san —ka'an ña.

Kāna Jesuu Lévi
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Kidáa ne, kué'en xtūku Jesuu diñi míni Galilea. Dōo xee ñá'a san mí tuví ña ne, nakuá'a ña ña'a san. ¹⁴ Kué'en ká Jesuu itsi kán né, ikán nání'i ña uun ña'a, ñá nani Lévi,

i'xá Alfeu. Tuví Levii nú vi'i mí kaido ña diu'un xóo iña ñuú Roma. Kaka'an Jesúsui ni ña:

—Kuntúkin ko —ka'an ña.

Nákuntísi Levii ne, kué'en ña ni Jesúsui.

¹⁵ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu nú vi'i Lēvii, ntaé'xi ña. Ná te da ñi ña ntaído diu'un xóo san ntoo ña nú mesa, ni ñá ió kuetsi i. Ikān tuví Jesuu ni ña ntini'i ña. Tsi ña te da ñi ña'a san ntántikin ñá Jesuu. ¹⁶ Ntá tsi mastrú lei ni ñá fariseú san ne, iní ña tsi ntaé'xi dadii Jesuu ni ñá kini ntáa san, ni ña ntaído diu'un san ne, ntáka'an ñá ni ña ntini'i Jesúsui:

—¿Nté kui ntaé'xi dadii ntu mastru ntó ni ña kini ntáa san, ni ña ntaído diu'un san? —ka'an ña, tsixe'e ña.

¹⁷ Tékú Jesuu é ntáka'an ña ne, kaka'an ña ni ña:

—Ña'a é vā'á o ni i ne, ñá vādá ntio ña medikú; tsi ña nchokuví tsi san é ntio ña medikú. Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ñá tē ña é vā'á san kanantukú u, tsi ñá ió kuetsi i san —ka'an Jesúsui.

Kaka'an Jesúsui iña é kuān xkoó ini ña é kuntuo ixu ña

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Ña ntini'i Juuan ni ñá ntini'i ña fariseú san ne, dukuān xkoó ini ña é kuntuo ixu ña. Xée ña'a san, ntátsixe'e ña Jesúsui:

—¿Nté kui ña kuan xkoó ini ntú ña ntini'i ntó é kuntuo ixu ña vata'ó de ña ntini'i Juuan ni ñá ntini'i ña fariseú san? —ka'an ña, tsixe'e ña.

¹⁹ Jesúsui ne, kaka'an ña:

—¿Vá kuví ntu kuntuo ixu ña'a, ña ntóo viko mí katánta'a ña'a, te tuví dukuan ñatíi, ña tánta'a san? Nā'ā, tsi ka'xi ntí'i ña. ²⁰ Ntá tsi tē xee úra i é ntaka ña tánta'a sán ne, kidáá né, ió ntuvi é kuntuo ixu ña.

²¹ Nā tē doo xée san naxntéé nuu o doo tsude, tsi doo xée sán ne, kanatixi tē ntóo. Kidáá ne, ntátsin ntí'i ne, ñi ñi ka kini koo kuví. ²² Tē xnuu vā'a o ntute tinti'o xee ini ñi sán ne, ñá te ñi ata kú'un, tsi ntata tē kukāve. Uun ito tsi kunaá ntute tinti'o san ni ñi i sán ñi. Tsi ntute tinti'o xee san ne, kantio é kú'un ini ñi xee —ka'an Jesúsui, kánañe'e ñá ña.

Ntáksin ña ntini'i Jesúsui xóko trigu ntúvi dá ió dá'na

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Ntuvi dá ió dá'na ne, kué'en Jesúsui ni ña ntini'i ña, itá ntí'xin ña mí kaa trigú san. Ña ntini'i Jesúsui ne, kátsin ña xoko trigu é ká'xi ña. ²⁴ Iní ña fariseú san é kuān ó de ña ne, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntáksin ntu ña xoko trigú san? Nā vā'á ó é kada tsiñu o ntúvi dá ió dá'na, tsi dóo xii kaa é kuān koo vii o —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi kaka'an Jesúsui:

—¿Ña ini ntú nto nté ó dé uvata ko Dāvii da taan núu ña ni ña ntini'i ña da kákin ña? ²⁶ Tsi ki'vi ña ini vi'i Xuva kō kidáá dá tuví dutu ñá odo núu, ñá nani Abiata. Davii ne, íkan ña tñí'u koo san é ká'xi ñá ni ña ntini'i ña, kuān te dóo xii kaa, tsi da mii tsi dutú san é kúvi ka'xi ña tañí'u é kúviko san —ka'an ña.

²⁷ Kaka'an Jesúsui ni ñá fariseú san:

—Tsi Xuva kō ne, ñá te ni de kú've ñá ña'a vata koo é na káda ka'nu ña ntuvi dá ió dá'na, tsi de kú've ñá ntuvi dá ió dá'na vata koo é na kuntuo da'na ña'a san. ²⁸ Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuví ká'án u nee iña é vā'a é vii o ntúvi dá ió dá'na —ka'an Jesúsui.

3

Ntavá'a Jesúsui úun ña'a, ña kádun nta'a i (Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Kué'en xtúku Jesúsui má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Ikān tuví uun ña'a, ña é kádun nta'a i. ² Ntāñi ña'a má vi'i san, ntaíto díto ña te ntavá'a Jesúsui ña kádun nta'a i ntuvi dá ió dá'na. Tsi ntántukú nuu ini ña nté koo tsi'i kuetsi ña Jesúsui. ³ Kaka'an Jesúsui ni ña kádun nta'a i san:

—Kuntútsin mé'ñu ña'a san —ka'an ña.

⁴ Kidáá né, tsixe'e Jesúsui ñá nguú san:

—¿Nee iña ntu é ñi ka vā'á o é vii o ntuvi dá ió dá'na, te kuini nto: é vii o é vā'á ne, ó é kīni kaa? ¿É ntavá'a o ña'a ne, ó é nakunaa o ña? —ka'an ña, tsixe'e ña ña.

Kóo dá ñi ñi sa intoo ña'a san. ⁵ Dā ito Jesúsui ña'a san ne, dóo dutsi kuini ña ne, dóo u'vi kakúvi ña é kuān nte ká'xi nima ñá'a san. Kidáá ne, kaka'an ñá ni ña kádun nta'a i san:

—Nakāan ntá'a o —ka'an ña.

Nákāa ñá nta'a ña ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a. ⁶ Kidáá né, ntáka ña fariseú san, kué'en ñá, kúnatín ña ni ña ntini'i Hēródé nté koo ka'ni ña Jesúsui.

Ná tē nté kaa ña'a nataká nuu ña ñi ñi míni kán

⁷ Kué'en Jesúsui ni ña ntini'i ña ñi ñi míni Galilea. Ná te da ñi ña ñuú Galilea ntántikin ñá Jesúsui. ⁸ Dóo ki'in itsi vē'xi ña'a san é kīni ñá Jesúsui da téku ña nee ntí'i ntí'i nuu i é kade ña. Dóo titñ ña'a ntáka ña ñuú Judea, Jerusáleen, Idúmeá, ni ñuú é ntóo xio ñi ntute ka'nu é nani Jórdáan ne, xee ña é kīni ña é káka'an ña. Vē'xi ña nte ñuú Tíru ni Síduun. ⁹ Kaka'an Jesúsui ni ña ntini'i ña é na kutúvi tu've tsi úun tun ntóo é kunúu ña vata koo é ña ta'u núu ña mé'ñu ña'a san. ¹⁰ Ná te da ñi ña nchokuví san ntavá'a ña ña. Dukuān ne, uun tsi ntátí'vi nuu ta'an ña é ntio ña tñ nta'a ña Jesúsui. ¹¹ Dā ñi é ña vā'á san Jesúsui ne, nákunchí'vi nú xe'e ña. Dóo ntíi kachu'u ntáa, kaka'an:

—Divín é I'xá mii Xuva ko ó —ka'an.

12 —Ñá ku kuān xkoó ka'an xoó ña'a u mé'ñū ña'a san —ka'an Jesús.

Dá nakaxnúu Jesuu uxuvi ñá'a pustru ña (Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Kidáa ne, kúxēe Jesuu rkí uku kán ne, kána ña xoó ña'a e ntío ña. Ne, xée ña mí tuví Jesuu. 14 Kidáa ne, náxaxnuu Jesuu uxuvi ñá'a, ña é kuntini'í ña. Taxnúu Jesuu ña é na k'í'ín ña, kika'an ña tú'un Xuva kō. 15 Xé'e Jesúsú ítsi é kúvi ntavá'a ña ña ntánchokuví san ní é nakūnu ña é ña vá'ā san. 16 Uxúvi ña'a ña sá'a, ña é nakaxnúu Jesuu: Simuun, é káka'an Jesúsú é Pedru kunáni ña; 17 Santiau, i'xá Zebedeú, ni ení ña, ñá nani Juaan, ntuví ña é xntántēe Jesuu ña é Boanege ña, é káni tú'un I'xa É Kákatsin, tsí dóo dutsi iní ña; 18 Andree, Félipē, Bartulúmee, Máteu, Túmaa, Sántiau, i'xá Alfeu, Tádeu, tuku Símuun; 19 ní Júda Scariote, ña é diko Jesúsú.

Ntáka'an ñá'a san tsi nuu é ña vá'ā nima Jesúsú

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Rkontúvi ne, xée Jesúsú nú vi'í ña'a ne, kú'í'vi ña má vi'í kán. 20 Ntá tsi dóo titín ña'a xee ntikin ñá ña, é nté ña ni kuné'e ka'xí ña. 21 Kútuni ñávi'í Jesúsú é kuān ó kanto'o ña ne, xée ña é nākuntéka ña ña, tsí kakuluku Jesúsú, kuíni ña.

22 Mastrú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleén ne, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, nteé kimi ña ña é ña vá'ā é nani Belsebuu. Dukuān é kakuvi kanakūnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

23 Kidáa né, kána Jesúsú mastrú lei san ne, náñē'e ñá ña, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté ntu koo vii tó'ó e ña vá'ā san é nakuíta é ña vá'ā ni'í í? 24 Tē ntánāa mí ña ñuú i sán ne, ntánakunaa ña ñuú ña. 25 Tē ntánāa mí ña'a sán ní ñávi'í ña ne, ntánakunaa ña ñávi'í ña. 26 Te mí tó'ó e ña vá'ā san naa núu mí ne, ¿nté ntu koo kutí i? Tsi kanakunaa mí tsi kúnu i.

27 'Nté uun xoxo kuvi k'í'vi i iní vi'í ña dóo ntii iní i san é ki'í dú'u iña ñá tē ña di'na ki'ni ña ña dóo ntii iní i san. Kidáa ne, kuvi ki'í dú'u ña é un ntí'í iña ña.

28 'Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō tsí kuvi vi'í Xuva ko nākate ña un ntí'í ntí kuétsí é ió iña ña'a, ní é ntáka'an káni ña. 29 Ntá tsi ña kada ka'nú iní Xuva ko ni ñá'a te ntáka'an káni ña iña Espiritú Sántú san. Koo kuétsi ña ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

30 Du'vā ó kaka'an Jesúsú, tsí ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vá'ā nima ña.

Di'í Jesúsú ni ení ña

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Kidáa ne, xée di'í Jesúsú ni ení ña. Ntáñí nteé ña ña nu ki'í kán, ntáka'an ñá ni ñá'a san é ncho ka'an ñá ni Jesúsú. 32 Ña ntoo ni'í Jesúsú ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Di'í nto ni ení ntō ne, ntáñí nteé ña nto ki'í kán, ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

33 Kidáa ne, kaka'an Jesúsú:

—¿Xoó ntu é di'í ko? ¿Xoó ntu é ení ko? —ka'an ña.

34 Kidáa né, i'to Jesuu ñá'a san, ña ntoo diñí ña ne, kaka'an ña:

—Un ntí'í ntí'í ña sá'a ne, di'í kó ña, ení ko ní tã'an ko. 35 Tsí un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntáde é ntío Uva kó ne, divi ña é ení ko ña ne, ta'an kó ña; divi ña é di'í kó ña di —ka'an Jesúsú ni ña.

4

Kantaa Jesúsú úun nuu i iña ñá katsoo ntikin

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Eni ntu'u xtuку kánakuā'a ña ña'a san diñí míni san. Ñá te da di'í ña'a náta'á nuu ña. Dukuān ne, kúxēe Jesuu íni tun ntōo é tuví nu míni sán ne, itúvi ña. Un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, ntoo ña nú ñuti kan. 2 Titín nuu i kaka'an Jesúsú é kanakuā'a ña ña'a san iña Xuva ko. Kantaa ña uun nuu i ní ñá'a san, kaka'an ña:

3 —Kini nto é káka'an u ni ntō: Uun ña'a ne, kué'en ña, kútsōo ña ntikin. 4 Dá katsōo ña né, ió ntikin san é itsi kan kó'xo. Kidáa ne, xée láa, é'xi ti ntikin san. 5 Ió ntikin sán ne, kó'xo ne'u xuú san mí ña kué'e nté'u ió. Uun dá'na tsí kēne xuku i, tsí ña tuvi kué'e nte'u é káka xo'o i. 6 Dá nai'ni ne, kádún xo'o i ne, xí'í, tsí ña tuvi kué'e nte'u mí káka xo'o i. 7 Ió ntikin sán ne, kó'xō mí káke ne xuku iñū. Ntá tsi da kēne xuku iñū mí kēne xuku va'á san ne, távi núu xuku va'á san ne, xí'í; ña ní kí kiti i. 8 Tuku ntikin sán ne, kó'xo ñu'u va'a. Kēne xuku i ne, kuka'nu. Oko ú'xi kiti i kí ti é uun ditsin i. É tuku ditsin i ne, úni dikó kiti i kí ti. É uun ká ditsin i ne, uun sientu tí kí ti —ka'an ña.

9 Kaka'an ña:

—Xoo é kátekú i ne, na káni i —ka'an Jesúsú.

Nté kui kuan ó ntáda ntaa Jesúsú níu i sá'a (Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Dá kunú'u ña'a sán ne, uxuvi ñá ntini'í Jesúsú ní ña intío ká ne, tsixe'e ña Jesúsú nee iñá ntu kani tú'un nuu i é káka'an ña. 11 Kidáa ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—Ntō'ó ne, kata'xi Xuva ko é kútuni nto nté o kadé kú'vē ña. Ntá tsi ña nguú sán ne, ñá iní ña. Dukuān né, da mí kué'en tsí tú'ún é ña káñe'e dikí ñá'a san kaka'an u ni ña. 12 Kakuvi vata ó ka'an Ísaia kidaá, tsí kuān te ntaíni ña, ntá tsi ña te ntaíni ntí'xe ña. Ntátekú ña é káka'an u, ntá tsi ña ña ñe'e dikí ña. Dukuān ne, ñá natú'vi ña kuétsi ña ne, ñá kada ka'nú iní Xuva ko ni ña —ka'an Jesúsú.

¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an Jesúsú iña ñá katsoo ntikin?

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Ñá nī ñe'e diki ntu nto é kaka'an u? ¿Nté koo k'i'in diki ntu nto te ká'án ka ú ni ntó kuan? ¹⁴ Tsi ña'a, ña kaka'an tú'un Xuva kō né, vata kaa ña'a, ña katsoo ntikin san, kaa ña. ¹⁵ Ió ñá'a ne, dá téku ña tú'un Xuva kō ne, vata kaa nte'u ítsi san mí ko'xó ntikin san kaá nima ña. Tsi ura tsi i da téku ña tú'un Xuva kō ne, vé'xi tó'ó e ña vá'á san é naki'i tú'un san é ínú nima ña. ¹⁶ Ió ñá e dóo diní ña e ntátekú ña tú'un Xuva kō. Divi ña ne, vata kaa kudii nté'u nú xūú san mí ko'xó ntikin san kaa ña. ¹⁷ Ntá tsi ña na'a kakutii i, tsi ña tuvi kué'e xo'ó i. Ña sá'á ne, ña ná'a ntáxnuu ña nima ña é kaka'an Xúva kō. Tē nee iña é nto'o ña, o tē dóo kini o ntáka'an ñá'a tsi kuinti'xe ña tú'un Xuva kō né, xtuví mii ña é kuntikin ñá Xuva kō. ¹⁸ Ió ñá e ntátekú ña tú'un Xuva kō ne, vata ntáa nte'u mí kákene xuku iñú mí ko'xó ntikin san ntáa ña. ¹⁹ Ña ni é'nu ntikin san, tsi xuku iñú san tñin nuu dítsin i. Kuan tsi ó kakuvi ni ñá'a sán di. Dóo ntánti'i iní ña nee iñá víi ña. É kukuika ña ñuxiví sa é ntio ña. Ntaéni nta'ví mii ña kúñu ñá tsi diu'un dóo ntio ña, ne, ntio ña da née ka ntí'í é ió ñuxiví sa. Ña ntákune'e ña é víi ña kuenta tú'un Xuva kō. Dukuán ne, ña ntaé'nu ña. ²⁰ Ió ñá e dóo vá'á o téku ña tú'un Xuva kō. Divi ña ne, vata ntáa nte'u va'á san mí ko'xó nuu ntikin san ntáa ña. Tsi ntákuinti'xe ña tú'un Xuva kō ne, ntáde ntaa ña é kaka'an Xúva kō. Ió ntuvi vá'á iña ña. Vata ntáa dítsin i mí kii oko u'xi, uní díko, ni ūun sientu kítí i ntáa ña —kuan ó ka'an Jēsuu ni ñá ntóo ni'í ña.

Tú'un iña kantilín
(Lc. 8:16-18)

²¹ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Te nātuún o kántilín má ví'i kán ne, ¿vá ma etun ntú kan xtuví o, ó má itó kán? ¿Ñá ntu te xntekú dukún ó vata koo é náxi'í nuu? ²² Nee iña é víi xú'u o vévíi ne, kutuni ñá'a sán rkontúvi. ²³ Xoo é ntátekú i ne, na kini i é kaka'an u —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an xtúku ña:

—Kini vá'a nto é kaini nto. Vata tsi o xntéku kú'vé ntó ne, dadii tsi kú've i nī'i ntó ne, ntekú ka ni'í ntó di. ²⁵ Tsi ña'a, ña é ió iña í ne, dii ka kue'e ní'i ña, ntá tsi ña'a, ña é ña tuvi iña í ne, kunaá ntí'i iña ña —ka'an Jēsuu ni ñá ntóo ni'í ña.

Kuenta iña ntikin é kae'nu

²⁶ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Mí kadé kú'vé Xuva kō né, vata kaa uun ña'a, ña katsoo ntikin matú i. ²⁷ Ña sá'á ne, kakidi ñá niñú a ne, dá kanákuntísi ña ntuví á. Tē ita ntí'xin ntuví ne, kene ntikin san, dá kēne xuku i. Nté ñá ini ña nté ó kúvi kéne, ²⁸ tsi nte'ú san kade mii é kēne ntikin san. Di'na tsi xuku i kakéne ne, dá ntíka ita i.

Kidáá ne, kakkii kiti i. ²⁹ Tē í'xe ti ne, tñin ña ti, tsi xee ntúvi i —ka'an Jēsuu.

Kuenta iña ntikin kúli
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Kaka'an Jēsuu:

—¿Nee iñá ntu é ntudadii vatá o mí kadé kú'vé Xuva kō? ¿Ó nee ntu kuvi ntada dadii o ni i? ³¹ Mí kadé kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ntikin kuli kaa. Ntikin kulí san ne, dii ka kuetsí é da nee ka ntikin é kú'xi ó. ³² Ntá tsi té kantú'xi ne, kae'nu da nte dii ka dukun é da nee ka tuku xuku. Láá san ne, kadoso ti táka tí nta'a i mí véti, tsi dóo na'nu xuku i —ka'an Jēsuu ni ñá'a san.

Mí idiá'vi nuu i é kántaa Jesuu
(Mt. 13:34-35)

³³ Núu i é vata kaa sá'a kántaa Jesuu dá kanakuá'a ña ña'a san un tsi da nte mí'i k'i'in diki ña. ³⁴ Da mii kué'en tsi nuu i sá'a kántaa ña ni ña. Ntá tsi dá ntóo mii ña ni ña ntini'i ña ne, xé'e ña é kütuni ña nee ntí'í ntí'í kani tú'un é kaka'an ña.

Dá natú'u Jesuu tátsin ni ntuté san
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Dá kuáa ntuví tsikán ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ña:

—Kuita ntí'xin o ūun xo diñi ntute san ve —ka'an ñá ni ñá.

³⁶ Kidáá né, ña ntini'i Jēsuu tsóo mii ña ūn ntí'í ña'a san, dá kúxé ña ini tun ntóo mii nuu Jesuu. Titín ña'a kúxé ña tuku tun ntóo é k'i'in ñá ni Jēsuu. ³⁷ Kidáá ne, iñi ntú'u ínu tátsin ó ne, uun ito tsi kukí'vi ntúte ini tun ntóo san un tsi da nte tsítu ntute. ³⁸ Jesuu ne, kakkidi ña ata tún ntóo san, xi'í téu ña doo díki. Nantóto ña ntini'i Jēsuu ña, ntáka'an ñá ni ña:

—iMastrú! ¿Ñá ntu te káde nto kuenta é dóko sa téní ó? —ka'an ñá ntini'i ña.

³⁹ Kidáá ne, nákuñtísi Jēsuu, dá kakā'an ñá ni tátsin ni ntuté san:

—iNakunúun kadín! iDiin diin tsi kutúvin! —ka'an ña.

Xíó kadín tátsin ni ntuté san. ⁴⁰ Kidáá ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ña:

—¿Nté kui ntaú'ví ntú nto? ¿Ña ntákuinti'xe ntu nto tsi dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Dá kúdu'va ña ntini'i ña ne, ntánatín mii ñá:

—¿Nee ñá'a ntu ña sá'a é un tsi nte tátsin ni ntuté san ntáde ntaa é kaka'an ña? —ka'an ñá ntini'i ña.

5

Ña ñuu Gadara, ñá ñu'u é ña vá'á nima i
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Xéé ña ūun xo diñi míní san, nté ñuu é nani Gádara. ² Dá ntii Jesuu tún ntóo san ne, xéé étsín uun ñatíi, ña é ñu'u é ña vá'á nima i.

Kapusantú kán vé'xi ñatíí san, ³ tsi ikān nuu ña mí ntoo ñaña ña'a san. Xóxo kuvi xnu'ni i ña, nté kadena. ⁴ Ki'in itó xnu'ni ña kadena d'ín ña ni nta'a ña, ntá tsi uun ito tsi kátsin tu'un ña kadená san. Nté uun xoxo ni kuvi vii i ni ña. ⁵ Nté ntúvi nte niñu kaika ña má kú'u kán, nī nú ñaña sán di; ñá te xkútikadin ña. Un vá'a tsi kakachu'u ntáa ña, kaxé'e ña xuú san kúñu ña. ⁶ Ikā ká vé'xi Jesuu ne, koó da kainu ñatíí san kue'en ña, kukunchíti ña nuu ña. ⁷ Dóo ntii kaka'an:

—¿Nté kui kanatekú du'xen ntu ntó nti, Jesuu, I'xá Xuva kó, ña tuví e dukún kán? Natekú ntó Xuva kó tsi ña ku nakutsu'un ntó nti —ka'an é ña vá'a san é ñu'u nima ñatíí san.

⁸ Tsi kaka'an Jesuu ni é ña vá'a san:

—ñi'tiin nima ñá sá'a, é ña vá'a! —ka'an ña.

⁹ Tsixe'e Jesuu ña:

—¿Nté ntu nanín? —ka'an ña.

—Ligiun naní nti, tsi ña te da díí nti —ka'an é ña vá'a san é ñu'u nima ña.

¹⁰ Ikan dá xe'e nta'a Jesuu:

—Vii nto da xe'e, ñá ka nakunú ntó nti é k'ín nti xio ñuu —ka'an é ña vá'a san.

¹¹ Ikan tsi etsin ne, ñá te da díí kútsin ñu'u ti, nta'éxi ti má kú'u kan. ¹² Kidáa ne, ikan é ña vá'a san da xe'e nta'a Jesuu:

—Ta'xi nto na kú'un ntí nima kútsín san —ka'an é ña vá'a san.

¹³ Kaka'an Jesuu tsi kuvi. Kidáa né, ntii é ña vá'a san nima ñatíí san ne, kué'en, kuku'un nima kútsín san. Ná te da úvi míl kútsín san ne, ñu ti un ntíí ntíí tí, kue'en ti rki de've kán ne, ikan tsi éte nuu ti kúñu tí ini míní san, ne, uun ito tsi téni ntí'i ti.

¹⁴ Ña ntáde kuenta kútsín san ne, koó da ntaínu ña kunú'u ña, kantaa ña ni ña'a san itsi kan ni má ñuu kan nté o kúvi ni kútsín ña. Ña'a sán ne, kué'en ña, ún ntíí ntíí ñá, kúkoto díto ña nté o kúvi. ¹⁵ Xée ña'a san mí ntítsi Jesuu ne, iní ña ñatíí san, ña é dí'na ñu'u é ña vá'a san nima i. Veví ne, diin diin sá tuví ña. É nakunú ña du'nu ña, tsi é ntúvá'a ña. Ña xéé san ne, dóo u'ví ña. ¹⁶ Ña'a, ña ini nté o kúvi ne, ntáka'an ñá nī ña ñuu ña nté o kúvi ni ña lukú san, nté o kúvi ni kútsín san da téní ti. ¹⁷ Ña ñuu i sán ne, ntáka'an ñá ni Jesuu é na ntáka ña ñuu ña.

¹⁸ Dá nakunú xtuku Jesuu tún ntóo san ne, ñatíí, ña é ñu'u é ña vá'a nima i ne, ikan ña é k'ín ña ni Jesuu. ¹⁹ Ntá tsi ña ni ntío Jesuu é kuntéka ña ña. Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kúnú'un nú vi'i o kán. Ká'an nī ñavi'i o nté o dé Tó'o o ni ó. Ká'an nté o ntúnta'ví ini ña o —ka'an ña.

²⁰ Kidáa ne, kúnú'u ña nú vi'i ña kán, da ntáa ña ni ún ntíí ntíí ña ntoo ñuu Decapuli nté o dé Jesuu ni ña. Ña'a sán ne, koó dá kúdu'va ña.

Diókó Jairu ni ñad'í, ña tñ nta'a dōo Jesuu (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Nákunú xtuku Jesuu tún ntóo san, kué'en ña, nāxee ña tuku díñi míní san. Ná té nté kaa ña'a nataká nuu ña mí xee Jesuu díñi míní san. ²² Ikan vé'xi uun ña'a, ña nteé nta'a i xi'i úkún ña Israeé san, ñá naní Jairu. Dá ini ña Jesuu ne, ínchiti ña núu ñá ne, ²³ kaka'an ña:

—Dóko sá kúvi i'xá ko. Ki'xi nto, tñ nta'a ntó í, na kúti ntuvá'a —ka'an ña.

²⁴ Kidáa ne, kué'en Jesuu ni ña. Ná te da díí ña'a kué'en ñá di. Dóo tá'u núu Jesuu mé'ñu ña'a san. ²⁵ Vé'xi uun ña'a ñad'í, ña nchokuví san, mé'ñu ña'a sán di. É uxuvi kuá e nteé kimi ña ku'i é kaeti niñi ña. ²⁶ Ná te da díí nta'a medíku ñe'e ñá ne, dóo ntó'o ña. Uun ito tsi nantí'i ñá diu'un ñá ne, nté dúkuan ña ni ntuvá'a ña; dá díí díí ka kúka'ví ña. ²⁷ Dá téku ña é kántavá'a Jesuu ñá'a sán ne, kué'en ñá, nuu ta'án ña mé'ñu un ntíí ntíí ña'a san ata Jesuu, da tñ nta'a ña dōo Jesuu, ²⁸ tsi dé kuení mii ña te da mii tsi é tñ nta'a ña dōo Jesuu ne, ntuvá'a ña, kuiní ña. ²⁹ Kidáa ne, ura tsi i tu'u é kaeti niñi ña. Kútuni ña tsi é ntuvá'a ña. ³⁰ Jesuu ne, kútuni ña tsi kuvi idé ña ntavá'a ña ña nchokuví san. Xkokóto ña mé'ñu ña'a sán ne, dá tsixe'e ña:

—¿Xóo ntu tñ nta'a i dōo ko? —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ntáka'an ña:

—Dóo kata'u núu nto, tsi ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. ¿Nté kui kuán ó kaka'an ntú nto té xoo tñ nta'a i ntó? —ka'an ña.

³² Ntá tsi Jesuu ne, kaito ña ña'a san, kánantuku ña xoo ñá'a ña tñ nta'a ña.

³³ Kidáa ne, vé'xi ñad'í san, tsi ini ña tsi ntuvá'a ña ne, ínchiti ña núu Jesuu. Koó dá kan'í ña é kau'ví ña. Kaka'an ntáa ña tsi dívi ña é tñ nta'a ña ña. ³⁴ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—É ntúvá'an ve, tsi kuinti'xe o. Vá vá'a tsi kunú'un, tsi é ntúvá'an kue'en ve —ka'an Jesuu ni ña.

³⁵ Nii dukuan káka'an Jesuu ni ñadi'í san ne, xée ña'a, ña vé'xi nte nú vi'i Jairu, ña é nchokuví dióko i. Ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—E xí'i dióko ntó. ¿Nté kui kanatekú du'xen ka ntó nto Mastrú san? —ka'an ña.

³⁶ Ña ni ide Jesuu kuénta é ntáka'an ñá'a san, ntá tsi kaka'an ñá ni uva i'xá san:

—Ñá ku u'ví ntó; kuinti'xe nto Xuva kó —ka'an ña.

³⁷ Ná ni xé'é Jesuu itsi é k'í'ví ña'a san ni ña; mii tsi Pedru ni Sántiau ni Juuan, ení Santiaú san. ³⁸ Dá xee Jesuu ni ña nú vi'i ña nteé nta'a i xi'i úkún sán ne, dóo dito ntaéku ña'a san é ntaéku nteé ña diókó Jairu. ³⁹ Kidáa ne, kú'k'ví Jesuu má vi'i kán ne, kaka'an ñá ni ña'a san:

—¿Nté kuān nte dú'xen eku ntu ntō? Tsi i'xá san ne, nā te ni xī'i, tsi kūdii kakídi —ka'an nā.

⁴⁰ Ntá tsi nā'a sán ne, da ntáxkuntée nā é kākā'an Jesuu, tsi ini nā tsi é xi'i' kue'en i'xá san. Ntá tsi kíñu'u Jesuu un ntí' ntí' nā'a san nu kí'i kán. Da mii tsi di'i i'xá san ni uva i, nī ntuni nā'a nā ntini'i nā kúk'ví ni'i nā mí tuví i'xá san. ⁴¹ Dā karkáa Jesuu ntá'a i ne, kaka'an nā ni i:

—Talita, kumi (é kāni tú'un: Nākuntítsin, la') —ka'an nā. ⁴² Kidáa ne, nākuntítsi i'xá san ne, nakaka, tsi é uxuvi kuá'i. Koó dā kúdu'va nā'a san. ⁴³ Jesuu ne, kaka'an nā ni uva i'xá san é nā ku ka'án nā ni nā'a san nté o kúvi ntóto a dióko nā. Kaka'an nā ni di'i i é na kué'é nā é kā'xi.

6

Dá kūnú'u Jesuu nūú Nazaree
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ntāka Jesuu nūú mí tuví nā ne, dá kūnú'u nā nūú mii nā ni nā ntini'i nā. ² Dā xee ntúvi dá iō dá'na ne, eni ntu'u Jesuu kánakuā'a nā nā Israeé san má vi'i mi ntánataká nuu nā. Nā ntáteku i ne, koó dā kúdu'va nā, ntáka'an nā:

—¿Xoó ntu nakuā'a i nā sá'a é kuān ó kaka'an nā? ¿Mí'i ntu vé'xi é dóo ki'in iní nā, é kakuvi kade nā un ntí'i nūu i e dóo na'nu? ³ ¿Vá nā te divi ntu nā kade vá'a utun, i'xá Mariá? Ini o ení nā, Santiaú, Jósee, Júda, ni Símuun. Vata te i'a ntoo ta'an nā nūu kó di —ka'an nā.

Dukuān ne, nā ni kuinti'xe nā Jesuu. ⁴ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an nā ni nā:

—Da mí'i ká nūú ne, ntaiko nū'u nā'a san nā kaka'án naa Xuva ko. Ntá tsi nā nūú mii nā ne, nā ini iko nū'u nā nā —ka'an Jesuu.

⁵ Ikān ne, nā ni kúvi ví nā nté uun nuu i e dóo ka'nu. Nte'vi tsi nā nchokuví san tīn nta'a nā nā ne, ntavá'a nā nā. ⁶ Koó dā kúdu'va Jesuu é xoxo ni kuinti'xe i nā. Kidáa ne, e tuku é tuku nūú kue'en nā, kunañé'e nā nā'a san tú'un Xuva kō.

Dā táxnuu Jesuu nā ntini'i nā é kika'an ntódo nā tú'un Xuva kō

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Kidáa ne, kāna Jesuu uxuvi nā'a nā ntini'i nā ne, uví uvi nā'a nā táxnuu nā nā. Xé'e nā é kúvi víi nā nakūnu nā é nā vá'a san. ⁸ Kaka'an Jesuu é nā te neé kuido nā é ntio nā itsi kán. Ntē nā kuido nā é kā'xi nā; nté diu'ún nā kuido nā; da mii tsi tán nā é kituun nā. ⁹ Kuví kí'i nā nti'xen nā, ntá tsi nā kuido nā dú'nu nā é nadama nā. ¹⁰ Kaka'an Jesuu ni nā:

—Tē xee ntó uun vi'i ne, ikan tsi kuntōo nto da nté ntāka nto nūú san. ¹¹ Tē nā ta'xi nā vi'i nā é kuntōo nto, o tē nā ntío nā kini nā é ntáka'an ntó ne, nakídi ntó nti'xen nto nte'u nūú san ne, dá ntāka ntó ikān. Kuan

kōo kutuni nā'a san tsi iō kuetsí nā —ka'an nā.

¹² Kidáa ne, kué'en nā, kūka'an ntódo nā ni ūn ntí' ntí' nā'a, na nātivi iní nā kuetsí nā né, na kuinti'xe nā Xuva kō. ¹³ Dóo titin é nā vá'a é nū'u nima nā'a san nakunu nā. Nákutsi nūu nā asete nā nchokuví san ne, ntuvá'a nā.

Dā xi'i Juaan Bautista
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Kūtuní rei Heródē nté o dé Jesuu, tsi ntáka'an un ntí' ntí' nā'a san. Iō nā ntáka'an nā:

—Á tē e ntóto Juaan Bautista. Dukuān né, dóo iō nā é kúvi víi nā nuu i e dóo na'nu —ka'an nā.

¹⁵ Iō nā ne, ntáka'an nā:

—Nā sá'a ne, á tē nā é ka'an naa Xuva ko kidaā, nā nani Elia —ka'an nā'a san.

Tuku nā'a ne, ntáka'an nā:

—Kuan kāa nti'xe nā, vata kaa nā ka'án naa Xuva ko kidaā —ka'an nā.

¹⁶ Ntá tsi dá téku Heróde nūu i sá'a ne, kaka'an nā:

—Divi nā é Juaan, é naki'i tū'ún u dukun nā.

Á tē ntóto nā —ka'an nā.

¹⁷ Tsi mii Heródē táxnuu nā é tīn nā Juaán san. Xnuu kuu nā nā viutun kuenta iña nād'i ení nā, tsi Heródē sán ne, naki'i nā nād'i ení nā, nā nani Felipe, é kúvi tún nād'i nā. ¹⁸ Tsi kaka'an Juaan ni Heródē san tsi dóo xii kaa é naki'i nā nād'i ení nā. ¹⁹ Tá'nu di'i, tá'nu nani Herodiá ne, dóo dutsi kuíni tún ni Juaán san ne, ncho ka'ní tun nā, ntá tsi nā ni kuví, ²⁰ tsi Heródē ne, ú'vi nā Juaan, tsi ini nā tsi dóo va'a nā'a nā ne, kade ntaa nā un nti'i é ntio Xuva ko. Dōo diní nā da téku nā é kākā'an Juaán san, ntá tsi un tsi kúdana iní nā nté koo víi nā é kākā'an nā. ²¹ Ntá tsi xee ntúvi e ntúku nuu ini Herodiá nté koo víi nā ni Juaán san. Tsi da táva Heródē viko nā ntuví da káku nā ne, xéé ūn ntí' ntí' nā tsiñu i nūu san, nī tó'o sntadún san, ni nā'a, nā ntoo na'nu nūú Galilea, é kā'xi nā ni nā. ²² Kidáa ne, xéé dióko Herodiá san mí kakuvi viko sán ne, ite'e tun. Dōo inténi Heródē né, dōo inténi nā xéé san di da ite'e tun. Kidáa ne, kaka'an Heródē sán ni tun:

—Kákān kó nee iña é ntio o ne, dá tā'xi u o.

²³ Xé'e nā xu'u nā, kaka'an nā: Kuān te dava nū'u mí kadé kú'vé u kákan ne, ta'xi u —ka'án rei Heródē san.

²⁴ Ntíi tún ne, kútsixe'e tún di'i tun:

—¿Nee iña é vá'a kakán u? —ka'an tun, tsixe'e tun.

—Kákan dikí Juaan Bautista —ka'an tá'nu di'i tun.

²⁵ Kaxkainu tún kue'en tun mí tuví rei Heródē ne, kaka'án tun:

—Nchio ko é tá'xi nto vevíi tsi dikí Juaan Bautista; kunūu iní tichi'i —ka'án tun.

²⁶ Dōo kúnta'xa iní rei Herodē san, tsí e xe'é ña xu'u ña nuu un ntíi ntíi ña ntoo viko san. Ña ni kúví ká natívi iní ña. ²⁷ Ura tsí i táxnū ña sntadún san é nā kíkí'í ña dikí Juaan. ²⁸ Kué'ēn sntadún san ne, ē'nte tú'un ña dikí Juaán ne, dá xee ni'í ña, nuu iní títí'í san. Xé'e ña ta'nú dí'í san, da naku'e'e tún dí'í tun.

²⁹ Dā kútuní ña ntini'í Juaán san ne, kúnakí'í ña kúñu ña, dá kúku'xí ña.

Dā xe'é Jesuu é ká'xi u'un míl ña'a
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Rkontúví ne, náxéé ña ntini'í Jesuu é Ixka'an ntódo ña ni ñā'a sán ne, ntaa ña ni Jesuu ún ntí'í é idé ña, é nakua'a ña ñā'a san dí. ³¹ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Ni'í nto, k'ín ò, kíkúntóo da'na ò mí xoxó ñā'a —ka'an ña.

Tsí dóo ntánaxee ñā'a; ntē ñā ntákune'é ña é ká'xí ña. ³² Nakú'un ña tun ntóo san ne, dá ku'e'en ña mí xoxó ñā'a. ³³ Ntá tsí dóo títín ñā'a san iní ña ña dá ku'e'en ñā ne, nakíní ña xoo ñā'a ña. Kíi ntíi ntíi ña ñuú í san, kué'en ña. Koó dá ntainu ña ku'e'en ña mí kué'en Jesuu ni ña ntini'í ña ne, dí'na ñā'a sán xéé ña é divi ñā. ³⁴ Dā xee tún ntóo é nuu Jesuu díñi ntute kán né, iní ña tsí ña te nté kaa ñā'a xee ña. Ntúnta'ví iní Jesuu ña, tsí ntántétu ñā'a san xoo é ká'an í ni ñā inā Xuva ko, vata tsí ó ntántétu a le'ntú san xoo é k'ín ni'í í ti é kíkaxí ti tē xoxó tó'ó tī. Kidāa ne, ñā te da díi núu í é nāñé'e Jesuu ña. ³⁵ Dā kuāa ne, xéé etsin ña ntini'í Jesuu, ntáka'an ñā ni ñā:

—É dōo kuāa ne, xoxó ntoo í i'a. ³⁶ Nataxnū nto ñā'a sán, nā kíkuiñ ña é ká'xí ña. Na k'ín ñā rantsú san, o na k'ín ñā xio ñuú, kintúku ñā é ká'xí ña —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsí Jesuu kaká'an ña:

—Divi nto kué'é nto é ká'xí ñā'a san —ka'an ña.

—¿Mí'í ntú? Kuān te kíkuiñ nti uvi sientu a'ví tañú'u ne, ¿mí'í ntu xéé tá'an é ká'xí un ntíi ntíi ñā'a san? —ka'an ñā ntini'í ña.

³⁸ Kidāa né, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kúkoto nto: ¿títín ntú tañú'u odo nto? —ka'an ña.

Ixkóto ñā ne, da ntáka'an ña:

—Ú'un tsí tañú'u ni úvi tsáká san ió ti —ka'an ña.

³⁹ Kidāa ne, kaka'an Jesuu é na kuntōo ñā'a san nú ité san é xio xío kuntōo ña: ⁴⁰ kuenta úvi díko u'xi ña, kuenta siéntu ñā dí. ⁴¹ Kidāa né, kí'í Jesuu é ú'un tañú'u sán nī ntuvi tsákā san. Da ntáni'í ña nuu ña e dukún kán ne, nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidāa né, kátsin dava ña. ⁴² Dā xe'é ña é'xi nta'a un ntíi ntíi ñā'a san. ⁴³ Dā kúví é'xi ñā'a sán ne, natáka ña ntini'í ña ta'ví tañú'u nī tsákā san é ntoó ka. Uxúvi xíká ka tsítú é ntoo. ⁴⁴ U'un míl ñatíi san é'xi ña.

Dā íka Jesuu nú ntúte

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Kidāa ne, kaka'an Jesuu ni ña ntini'í ña:

—Kue'ēn ntó, kúnaku'ún nto iní tun ntóo san ne, kue'ēn ntó uun xo díñi ntute san mí tuví ñuú Betsaida. Níi dukuan na ká'án u ni ñā'a san é na ntáka ña —ka'an ña.

⁴⁶ Dā nátaxnū ña ñā'a sán ne, kué'en ña má kú'u kán, kúka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

⁴⁷ Dā kúneé ne, nuu tun ntóo san mé'ñū ntute san. Jesuu ne, ítuvi mii ñā ñu'u kan. ⁴⁸ Iní ña tsí dóo ntánto'o ña ntini'í ña, ntánakaka ña tun ntóo san, tsí dóo kainu tatsin. Dā dokó sa tuví ne, xéé Jesuu mí ñu'u ña mé'ñū ntute san. Ntísi Jesuu nú ntúte san, kaíka ña, vata tsí tē ncho kuido ntúu ña ña, ⁴⁹ ntá tsí dá iní ña ntini'í ña ñā, ñā ñu'u tun ntóo san, é kaíka ña nú ntúte sán ne, dóo u'ví ña, tsí ntixi, kuíní ña. Un ntii tsí ntáchu'u ntáa ña, ⁵⁰ tsí iní ntí'í ña ña ne, ú'ví kué'en ña. Ntá tsí ura tsí í kaka'an Jesuu ni ña:

—¡Na kōo ntii nto! Nā ku u'ví nto, tsí xu'u —ka'an ña.

⁵¹ Kidāa ne, kúxéé ña iní tun ntóo mí ñu'u ña ne, ura tsí í xio kadin tatsin san. Koó dá kúdu'va ña ntini'í ña é kuān o idé ña. ⁵² Tsí ña ní ñe'e díki ñā ntini'í ña san nté ò kúví da kátsin dava Jesuu tañú'u san da é'xi un ntíi ntíi ñā'a san. Tsí vata kutúni ña xoo ñā'a é Jesuu.

Ntavá'a Jesuu ñā nchokuvi, ña ñuú Gene-saree

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Dā kúvi ita ntí'xin ña míní sán ne, xéé ña ñuú é nani Gene-saree. Ikān né, kí'ní ña tun ntóo san díñi ntute san. ⁵⁴ Ura tsí í da ntíi ña iní tun ntóo san ne, kútuni ñā'a san tsí divi Jesuu. ⁵⁵ Koó dá ntainu ña, kué'en ña kaníi ñuú tsikan, kúkuidó ña ña nchokuví san. Chidó san tsódo ña ña ne, kué'en ní'í ña ña dá mí'í ka é káka'an ñā'a é tuví Jesuu. ⁵⁶ Dā mí'í ka mí kué'en Jesuu ne, kuān te ñuú na'nu, kuān te ñuú kuetsi, kuān te má kú'u ne, ikān xee ni'í ñā'a san ñā nchokuví san, dá tsóo ña ña mí káxió xá'ví. Nā ntánchokuví san ne, ntaíkan ña itsi te kué'é Jesuu é tñin nta'a ña kuān te da mí tsí ntēe doo ña. Un ntíi ntíi ñā'a, ña tñin nta'a dōo ñā, ntuvá'a ña.

7

É káde í é kudentu ñā'a

(Mt. 15:1-20)

¹ Kidāa ne, xéé etsin ña fariseú san mí tuví Jesuu. Nātaká nuu ña nī mastrú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleen. ² Iní ña tsí ña ntini'í Jesuu ne, ña ni ntá'a ñā. Kuan tsí ò é'xi ña é dentu ntá'a ña.

—¿Nté kui kuān ó de ntu ña? —ka'an ña.

³ (Tsí kuān xkoó iní ña fariseu ni un ntíi ntíi ña Israeé san, é ña kaé'xi ña tē ña dí'na ntoo vá'a ntá'a ña, vatá o idé ñata ñā. ⁴ Tē náxéé

ña é ñe'e ña nu á'ví ne, ñá ñni e'xí ña tē ña di'na dá'vi ña ntute kúñu ña. Dóo ío ka xtuku nuu i é xkoó ini ña é ñni de ntáa ña: é ntũntoo e'xin e ntáxi'i nuu ña, ni sálú, ni kídi, ni ító ña.)⁵ Dukuān ne, ña fariseú san nī mastrú lei ntátsixe'e ña Jesús:

—¿Nté kui ña ntini'i ntō ne, ña ntáde ña vatā xkoó ini ñáta kō? ¿Nté kui ña ntánta'a ntu ña di'na dá ka'xi ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña Jesús.

⁶Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó ne, ñá te kanñ nima ntō ntánuu ini nto Xuva kō. Tsi nuu é ntaā i é kaka'an úvata ko Isāia ña nto da xntée na'a ña tú'un Xuva kō é kaka'an:

Ña sá'á ne, kúdii rki' xaa ña ntéku é kaka'an ña é kánuu ini ña ko;

ñá tē nima ñá kakene.

⁷Kuān te kanúu ini ña kó ne, ñá vādá kaidiá'vi i,

tsí ña te lei ko é ntánakuā'a ña ña'a san, tsí kúdii lei é de vá'a ña'a, ña ntōo ñuxiví sa, ntánañe'e ñá ña,

ka'an.⁸ Tsi ntō'ó ne, ntánakunaá nto lei Xúva kō ne, vata tsi xkoó ini ñá'a san ntáde ntaa nto. Tsi xkoó ini nto é ntōo nuu salu ni vásu é ntáxi'i nuu nto ne, dóo titín ka nuu i é xkoó ini nto —ka'an Jesuú ni ña.

⁹Kaka'an xtúku ña ni ña:

—¿Vá'a ntu ó ntáde nto, kuini nto, é kuān ó ntánakuitá ntó lei Xúva kō vata koo é nakuntikin nto nte xkoó ini nto ña mii nto?

¹⁰Tsi vatā ó kaka'an Muísee: “Kuiko ñu'u o uva ko ni di'i kō”, ne, “Xoo é kīni koo ka'an í ni uva i, ni di'i i ne, kúvi”, ka'an ña.¹¹ Ntá tsi divi ntō ne, ntaxé'e nto itsi é ká'an ñá'a san ni uva ña, ni di'i ña: “Ña kúvi xntii ú nto, tsí un ntí'i ñá kō ne, é nákué'ú u nta'a Xuva kō”, ka'an ña.¹² Da é kuān ó kaka'an ñá ne, ntaxé'e nto itsi é ña xntii ña uva ña ni di'i ña.

¹³Kuān ó ntánakunaá nto é káka'an Xúva kō ne, é tuku nuu i ntánaxtuví nto. Dóo ki'in nuū i ntáde nto é kuān xkoó ini nto —ka'an Jesuú ni ña.

¹⁴Kidáá né, kána Jesuú un ntññ ña'a san ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kini nto ve, un ntí'i kue'en dú'va nto.

Kini vá'a nto é káka'an u ni ntō:¹⁵ Ña túvi nee ña é ka'e'xi ña'a é kade i é kudentu ña. Mii tsi é kakene nima ñá é dentū.¹⁶ Tē xoó katekú i ne, na kīni —ka'an Jesuú.

¹⁷Dá xntáñi mii ña ña'a san ne, kúki'ví ña ini ví'i san. Ña ntini'i ña né, tsixe'e ña ña kidaá:

—¿Nee ñá ntu kani tú'un é káka'an nto? —ka'an ña.

¹⁸Kaka'an Jesuú ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿ñá ntu ntátekú nto di? ¿Ñá ini ntú nto tsi ña tuví nee ña é ka'e'xi ña'a é káki'xi nte ki'i kan é kade i é kakudentú nima ña? ¹⁹Tsí ña te nima ñá káki'vi, tsí mii

tsi ñni i'xí ña káki'vi ne, dá kantii kúñu ña —ka'an ña.

Dukuān ne, nee ña é ntae'xi ó ne, vá'a; ña te dentū.

²⁰Kaka'an ñá di:

—É kakēne nima ñá'a sán ne, diví é kade i é kakudentu ña.²¹ Tsi un tsi nté nima ñá kakene e ntádē kuení ña é kīni kaa, e ntáde ña é kīni kaa ni ñadí'i ñá'a san, e ntáde luku ña, e ntae'ni ña ña'a,²² e ntáde ña é kīni kaa, e ntae'ni ntá'vi ña ña'a, e ntáde xení ña, e ntákune'u ini ña, e ntáka'an ñá dovete, e dóo na'nu ncho víi ña, e ntáde tuntu ña.²³ É un ntí'i é kīni kaa sán ne, nima ñá kakene. Dukuān é ntákudentu ña —ka'an Jesuú.

Ñadí'i, ña é ña te ña Israeé, kuinti'xe ña Jesuú

(Mt. 15:21-28)

²⁴Kidáá né, ntáka Jesuú, xée etsin ña diñi ñuú Tiru ni ñuú Siduun. Ikan kúki'vi ña má ví'i kán. Ña ni ntío ñá é kūtuni ñá'a san mí tuví ña. Ntá tsi ña ni kúvi kutuvi xu'ú ña.²⁵ Ura tsí i dá kutuni úun ñadí'i mí tuví ña ne, xée ña, nakunchiti ña núu ña. Dióko ñadí'i san ne, nuu é ña vá'a nimá tun.²⁶ Ñadí'i san ne, tuku ñuú vé'xi ña. Ná te ña Israeé ña, tsí ñuú Sirofenicia vé'xi ña. Íkan ña ntá'a Jesuú é na nakúnu ña é ña vá'a ña é nuu nima dióko ña.²⁷ Dá káka'an Jesuú ni ña:

—¿Nté kui xntii ntū ú o? Tsi ña te ña Israeē. Di'na ña Israeé ña xntii ú ña. Tsi ñá vá'a ó é ki'i ó é ka'e'xi i'xá san ne, dá kué'é ó é ká'xi tínā san —ka'an ña.

²⁸Nántiko kōó ñadí'i san, kaka'an ña:

—Ntáa nchi'xe, Mastru. ¿Ntá tsi vá ña che ntae'xi ntu chiná sán utsi ita é ntánakó'xo i'xá san má mēsa? —ka'an ñadí'i san.

²⁹Kaka'an Jesuú ni ña kidaá:

—Dóo vá'a ó kaka'an. Kunú'un ve, tsi é ntii é ña vá'a san nima dióko ó —ka'an ña ni ñadí'i san.

³⁰Dá kúnú'u ña ne, nāxee ña nú ví'i ña kán. Íkán tuví ntaa dióko ña nú ító tun. Ntii ntí'xe é ña vá'a san é ínúu nimá tun.

Ntavá'a Jesuú uun ña'a, ña é lo'ó

³¹Kidáá né, ntáka Jesuú ñuú Tirú ne, itá ntí'xin ña ñuú Siduun. Kúntii ña ñuú Decapulí, ne, xée ña nu míni Galilea.³² Íkán ne, xee ni'í ña'a san uun ñá'a, ña lo'ó ne, ñá kakúvi ka'an va'á ña. Íkan ñá'a san é na tiin nta'a Jesuú ña é na ntává'a ña ña.³³ Jesuú ne, kue'en ni'i xío ña ña, tsi dóo ntáñi ña'a san. Náki'vi ñá rkinta'a ña ini lo'xo ña ne, dá'vi ña díi ña rkinta'a ña ne, da tiin nta'a ña rki xaa ña.³⁴ Kidáá né, ntáa ni'í ña nuu ña e dukún kán né, dá xkóo kani ña, kaka'an ña:

—¡Efata! (é káni tú'un: ¡Nakaan!) —ka'an ña.

³⁵Ura tsí i nákan lo'xo ña. Ntúvá'a xaa ña di. É káka'an va'á ña ve.³⁶ Kaka'an Jesuú ni ñá'a san é ña ku ka'an ña ni da xóo ka ña'a nte o kúvi. Ntá tsi vata tē da nakua'a Jesuú ña

é kuān koo ka'an nā. ³⁷ Koó dā kúdu'va nā'a san, ntáka'an nā:

—ǀNá té nté kaa vá'a o é kade nā sā'a! Un tsi nté nā lo'o kántavá'a nā. Un tsi nté nā nū'i sán náka'an nā dí —ka'an nā'a san.

8

Xé'e Jēsuu é kā'xi kimi míl nā'a
(Mt. 15:32-39)

¹ Ntúvi tsikán ne, dōo kue'e nā'a náataká nuu nā. Nā tūvi é kā'xí nā. Kāna Jesuu nā ntini'i nā ne, kaka'an nā ni nā:

² —Kantuntá'vi iní kó nā'a san, tsi é uni ntúvi é ntoo nā ní ko. Nā tūvi nē iñá ka'xi nā. ³ Te nataxnūu ú nā é na nū'u nā nu vi'i nā kán é nā ká'xi nā ne, koó vitá nā itsi kán, tsi ió nā ne, dóo ika vē'xí nā —ka'an nā.

⁴ Ntá tsi nā ntini'i nā ne, ntáka'an nā:
—ǀNté ntu koo ni'i nā é kā'xí nā? Tsi kūdii nūu itsi i'a, mí xoxó nū'u i —ka'an nā.

⁵ Ntá tsi Jesuu ne, tsixe'e nā nā:

—ǀTĩn ntú tañú'u odo ntó?
—Ú'xē sa —ka'an nā.

⁶ Kídāā ne, kaka'an Jēsuu ni nā'a san é na kūntoo nā nū'u san. Kĩ'i nā tañú'u sán ne, dá naku'é nā sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava nā tañú'u sán ne, dá xe'é nā nā ntini'i nā é na tsi'i nā é kā'xí nā'a san. ⁷ Odó ká kudii nā tsáká sán dí. Naku'é nā sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iñá í, dá xe'é nā nā ntini'i nā é na tsi'i nā é kā'xí nā'a san. ⁸ Dā kúvi é'xi ntá'a nā'a sán ne, nataká nā ta'vi í é ntoó ka. Ú'xē ká xika í nátsu'un tsitu nā é ntoó san. ⁹ Nā té da kīmi míl náttí san é'xi nā. Kídāā né, nataxnūu nā nā'a san é na nū'u nā vi'i nā. ¹⁰ Kídāā ne, kué'en Jēsuu ni nā ntini'i nā, nakú'un nā íni tun ntóo san é kĩ'in nā nūu é nani Damánuta.

Ntaikan nā fariseu é vīi Jesuu nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Xéé nā fariseú san é kōto nteé nā Jesuu. Eni ntu'u nā ntatín nuu nā, ntáka'an nā ni nā:

—ǀNté ntu koo kutuní nti té nuu é ntaā í é káka'an nto? Vii nto uun nuu i e dóo ka'nu, na kiní nti nuú nti, té nuu é ntaā í é vē'xí nto nta'a Xuva kō —ka'an nā.

¹² Jesuu ne, un tsi xkóo kani nā, kaka'an nā:

—ǀNté kuān nte ntaikan ntu nā ntoo vevii nuu i e dóo ka'nu? Nuú é ntaā í é káka'an u ni ntó: Nā vii u nté uun nuu i e dóo ka'nu é kiní nā —ka'an nā.

¹³ Kídāā né, tsoo mii Jēsuu nā ne, nákunūu xtuku nā tun ntóo san, kue'en nā xio diñi ntute san.

U'xen ía iñá nā fariseu
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Nā ntini'i Jēsúu ne, kúnáa iní nā é kuído nā é ka'xí nā. Uun kudii tañú'u san ní'i nā iní tun ntóo san. ¹⁵ Kaka'an Jēsúu ni nā:

—Koto xnto u'xen ía iñá nā fariseú san ni iñá Heródē dí —ka'an nā.

¹⁶ Nātiín mii nā ntini'i nā kídāā, ntáka'an nā:

—ǀNee iñá ntu kani tú'un é káka'an nā iñá u'xen ía san? ǀŌ dé nā tuvi ntu tañú'u ni'i ó né, ó nté ó ntu? —ka'an nā.

¹⁷ Kūtuni Jēsúu é ntánatín nā ne, kaka'an nā ni nā:

—ǀNté kuān o ntáka'an ntú nto é nā tuvi tañú'u? ǀVāta ntu kiní nto? ǀVāta ntu kí'in díki nto é káka'an u ni ntó? ǀNté kuān nte ká'xi ntu nto? ¹⁸ Ío ntuxnūu nto ne, nā ntaíni nto. Ío tutun ntó ne, nā ntátekú nto. ǀNā naka'an ntu nto nuu i é dóo ka'nu é idé u vi'i, ¹⁹ dá kátsin dava u é ú'un tsi tañú'u sán ne, ú'ūn míl nā'a san é'xi nā? ǀTĩn ntú xika í é ntoó ka san nataká nto? —ka'an Jēsúu ni nā ntini'i nā.

—Uxúvi ka —ka'an nā.

²⁰ —Dā kátsin dava u u'xe tañú'u sán ne, kímí míl nā'a san é'xi nā ne, ǀtĩn ka ntu xika í é ntoó ka nataká nto? —ka'an Jēsúu, tsixe'e nā nā.

—Ú'xē ka —ka'an nā.

²¹ —ǀNté dúkuān nā ntañ'e é díki ntu nto? —ka'an nā ni nā.

Ntāv'a Jesuu úun nā'a, nā kuā, nā nūú Betsaida

²² Xéé nā nūú Betsaida. Nā'a sán ne, xee ní'i nā uun nā kuāá ne, íkan nā ntá'a Jesuu é na tĩn nta'a nā nā. ²³ Jesúu san ne, írkaa nā nta'a nā kuāá san ne, ñe'e ní'i nā nā diñi nūú san. Kídāā né, náka'a nā díi nā ntuxnūu nā kuāá san ne, dá xntékú nā nta'a nā díki nā. Tsixe'e nā nā:

—ǀÉ kainín ntun ve? —ka'an nā.

²⁴ Nākaán nā kuāá san ntuxnūu nā ne, dá kaká'an nā:

—Kainí u nātīi vata ntāa utun ntāa nā, ntá tsi ntaíka nā —ka'an nā.

²⁵ Kídāā né, tĩn nta'a xtúku nā ntuxnūu nā kuāá san. Nākiní va'ā nā un nti'i kídāā.

²⁶ Kídāā né, nataxnūu Jesuu nā é na nū'u nā nú vi'i nā kán:

—Kūnú'un ntaan tsin; nā ku kuíta nti'xin má nūú san. Nā kú xoo ka'an ni'in —ka'an Jēsúu ni nā.

Kaka'an Pedru tsi Jesúu ne, divi nā é taxnuu Xuva kō

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Kídāā ne, kué'en Jēsúu ni nā ntini'i nā nūú kuetsi é ntoo nūú Cesarea Filipu. Dá kué'en nā itsi kán né, tsixe'e Jēsúu nā:

—ǀNté ntú ó ntáka'an nā'a san iñá ko? ǀXoo ntu nā'a ú, té kuíní nā'a san? —ka'an Jēsúu.

²⁸ Nā ntini'i nā ne, ntáka'an nā:

—Ío nā ne, Juaan Bautista nto, ka'an nā. Ío nā ne, Elia nto, ka'an nā. Ío túku nā ne, nā é ká'an naa Xuva ko nto, ka'an nā —ka'an nā ntini'i nā.

²⁹—Ntō'ó ni, ¿xoo ntu ña'a ú, te kuini nto? —ka'an ña.

—Ntō'ó é Cristu ntó, ña táxnuu Xuva kō —ka'án Pedru.

³⁰ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña é ña ku ka'án ña ni ña'a san xoo ña'a ña.

Kaka'an Jesús é kuví ña
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Kidáa né, eni ntu'u Jesús nañé'e ñá ña ntini'i ñá tsí divi ñá é vëxkúvi ñá ñatíi ne, da mií e dóo ki'in nuú i é ntó'ó ña. Tsí ñatá sán, ni dütu ñá odo nuú, ni mastrú lei san ne, un ntíí ntíí ñá ña xkuntée iní ña ña ne, ka'ní ña ña, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña.

³² Kaka'an ntáa ña nuu i sá'a ni ña ntini'i ñá. Pedrú ne, kue'en ní'i ña Jesús mí xoxo ntáñi i ne, eni ntu'u ña de tíi ña ni ña.

³³ Ntá tsi Jesuú ne, xkokoto ña mi ntáñi ña ntini'i ña, ña nguúí sán ne, dē tíi ña ni Pedru, káka'an ña:

—¡Du'xén! ¡Kiin nteén xion! tsí tú'ún é káka'an ní ko ne, xu'u tó'ó é ña vá'a san kakéne. Ná te kadē kuení o vatá ó kade kuení Xuva kō, tsí kadē kuení o vatá ó ntáde kuení ña'a san —ka'an Jesús ní Pedru.

³⁴ Kidáa né, kána Jesuú ña ntini'i ña ni ún ntíí ntíí ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Tē xoo ña'a ntio ña é kuntúkin ñá ko ne, ña kúvi víi ka ña nee iña é ntio mií ña, tsi utén uten é kuntúkin ñá ko, kuán te kuví ña. ³⁵ Tsi tē xoo ña'a ncho nakakú ñá ntuvi iña ñá ne, da nākunaá ña ntuvi iña ña. Ntá tsi xoo ña'a é nākunaá ña ntuvi iña ña kuenta iña ko ni kuénta iña tú'ún va'a iña Xuva kó ne, nakakú ña ne, ní'i ña ntuvi vá'a iña ña nta'a Xúva kō.

³⁶ ¿Mí'i ntú kaidiá'vi é ní'i ko é un ntí'í é íó ñuxiví sa, te nākunaá o nima ko? ³⁷ ¿Nee iña ntu e dóo nuu á'vi i é nadama o ntúvi iña ko?

³⁸ Tē xoo ña'a kuka'an nuu ña kuenta iña ko ni kuenta iña tú'ún ko mé'ñú ña ntoo ñuxiví sa, ña é ña ntákuinti'xe i, ña kiní ntáa sán ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kuka'an nuú ko ñá di tē naínu u. Tē naínú u ne, nainu ní'i u ánjē, ña e dóo va'a. Kidáa ne, kiní nto tsi dóo ka'nu ú, vatá ó ka'nu uva mií kó, ña tuví e dukún kán —ka'an Jesús.

9

¹ Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an ú ni ntó tsi ío ntó ne, ña kúvi ntó da nté kiní nto tsi Xuva kō né, dóo ío ña é víi ña é kadá kú'vē ña —ka'an ña.

Dā nádama kúñu Jesús
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Dā ita ntí'xin iñu ntúvi ne, Jesuú ne, kue'en ní'i ña Pedru, Sántia ni Juaán san, kue'en ña ún xuku mi dóo dükun, mí xoxó ña'a. Ikán né, nádama kúñu Jesús núu ntuni ñá'a, ñá ntini'i ñá. ³ Íñi ntú'u káxi'í nuu doo ña. Ntukuí'xin kue'en, e nté uun ña'a ña kuví

nakáte ña vatá ó kuí'xin. ⁴ Kidáa né, ntúí díto Elia ni Muísee, ña xi'í nte kidaá, ne, ntatín ña ni Jesús. ⁵ Kidáa ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, iña tē nté kaa vá'a ó é ntóo ntí ni ntó i'a! Xntáñi nti uni ví'i xó'ó yē: uun iña nto, uun iña Muísee, ni ún iña Élia —ka'an ña.

⁶ Dotó tsi kaka'an ñá, tsi dóo u'vi ñá, ntuni ña. ⁷ Kidáa ne, nākunúu ta'án ña vikó san ne, mé'ñú vikó san vé'xi tatsín san é káka'an:

—Ña sá'a é I'xá mií ko e dóo kakuinimá ko ña. Kíni nto é ká'an ña —ka'an tátsín san.

⁸ Ña ntini'i Jesuú san ne, ura í da xkókoto ña ne, ntoko ñu'u mií ntuvi ñá'a san. Da mií sá Jesuú ntísi ña.

⁹ Dā ntáka ña rkí ukú san ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá kú dí ntaa nto ni ñá'a san nuu i é ini nto vevii da nte rkontúvi tē xi'í u ne, ntoto xtuku ú, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Dukuán ne, ñá ni ká'an ñá ni ñá'a san, ntá tsi tsixe'e ta'an mií ñá, ntáka'an ña:

—¿Nté kú kuán ó kaka'an ntú ña é kuví ñá ne, dá ntóto xtuku ña? —ka'an ña.

¹¹ Kidáa né, tsixe'e ña Jesús:

—¿Nté kú ntáka'an ntú mastrú lei san é kuétsi é dí'na Eliá san naxee ña? —ka'an ña.

¹² Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i é dí'na Eliá san ki'xi ña vata koo é nāivi iní ña'a san kuétsi ñá, nakuntúkin ñá Xuva kō. Ini nto tsi nte ntúvi dí'na uve na'a Tú'un Xuva ko iña kó, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi. Uve na'a nté koo nto'ó ko ñuxiví a ne, dóo kada xení ña'a san ní ko.

¹³ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsi é kí'xi ntí'xe Eliá san. Ide ña'a san ni ña nee iña é ntio ña, vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō nté koo kuví ni ña. Kuan ó kúvi nti'xe —ka'an Jesús.

Ntavá'a Jesuú uun i'xa é nuu é ña vá'a nima i

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā ntúko koó ña mí ntóo ña ntini'i ña, ña nguúí sán ne, iní ña tsi ña te da díi ña'a náatak nuu ña ni ña. Ikán ntáñi mastrú lei san di, ntatín nuu ña ni ña ntini'i Jesús. ¹⁵ Un ntíí ntíí ña'a san, da iní ña Jesuú ne, koó dā kúdu'va ña. Koó dā ntánu ña kue'en ña, kuka'an ñá ni ña ntiusi. ¹⁶ Kidáa né, tsixe'e Jesús ña:

—¿Nee iña ntu ntatín nuu nto ni ña tsíkan? —ka'an ña.

¹⁷ Uun ña'a, ña nuu ta'an mé'ñú ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Mastru, i'a vexní'í u i'xá ko, tsí e ña vá'a san káde i é ñi'í. ¹⁸ Da mí'í ká kaika i'xá ko ne, e ña vá'a san katín i, da kaxé'e ntēe í ñu'u kán. Kakéne tiñú xu'u i. Kanakúio ne, kanaka'xi ka'ñi nú'u i di. É dóo kúka'vi. É káka'án u ni ña ntini'i ntó é na nakúnu ña é ña vá'a san, ntá tsi ña ni kuví víi ña —ka'an úva i'xá san.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu:

—jÑā ntá'ví nto, ñā'a é ñā ntákuinti'xe nto! É títin ntuví tuví u ni ntó ne, váta kuinti'xe nto ko. ¿Títin ntú ntuví kutuví ka ú ni ntó da nté kuinti'xe nto ko? Kixni'í nto l'xá san —ka'an Jéssuu.

²⁰ Kidáā ne, xee ní'í ntí'xe ñā i'xá san. Dā ini e ñā vá'ā san Jesuú ne, ide é xi'í mii i'xá san ne, ntáva ñu'u kán. Dóó itsu'ún ne, tiñu kéne xu'u i. ²¹ Kidáā né, tsixe'e Jéssuu úva i:

—¿É títin ntu ntuví kuán ó kakuvi i'xá nto? —ka'an Jéssuu.

Kaka'an úva l'xá san:

—Nté dá ku lú'ntí. ²² É dóó ki'in itó nakó'xo nuu é ñā vá'ā san i nchú'un kán, nú ntute kán di, é ncho ka'ní i'xá ko. Ntá tsi te kúvi víi nto é ntúvá'a ne, víi nto da xe'é, xntíi nto nti —ka'an úva i.

²³ —jMí'í ntú é ñā kuvi víi u! tsi te kákuinti'xe o ne, ñā túv'i nee iñā é ñā kuvi víi Xuva kō —ka'an Jéssuu.

²⁴ Kidáā ne, un ntii tsi káka'an úva l'xá san: —jKakuinti'xe ko! jXntii ntó ko é dii ka na kuinti'xe ko! —ka'an ñā.

²⁵ Dā ini Jesuu tsi dóo ntánataká nuu ñā'a sán ne, de tíi ñā ní é ñā vá'ā san, kaka'an ñā: —Xó'on, é ñā vá'ā é kaden é ñi'í i'xá sa ní é lo'ó dí, xu'u é kadē kú'vé u ne, ká'an u é ntíin nima i'xá san. Ñā kúvi nakunúun xtukun nima i —ka'an Jéssuu ní é ñā vá'ā san.

²⁶ E ñā vá'ā sán ne, kachu'u ntáa. Nakuio i'xá san ne, dá ntii e ñā vá'ā san. l'xá san ne, vata kaa ntíxi kaa. Ñā'a sán ne, ntáka'an ñā:

—jE xi'í l'xá san! —ka'an ñā.

²⁷ Ntá tsi Jesuú ne, írkāa ñā nta'a i, ntáni'í ñā i ne, da nakuntísi.

²⁸ Dá kúki'vi Jesuu má vi'í kán ne, diin diin tsi tsixe'e ñā ntini'í ñā ñā:

—¿Nté kui ñā ní kuvi víi ntu nti é nakūnu nti é ñā vá'ā san? —ka'an ñā.

²⁹ Kaka'an Jéssuu:

—E ñā vá'ā é kuán ntáa sán ne, ñā kúvi víi o é nakūnu o i té ñā ká'an nta'ví ó, té ñā kuntoó ixu ó di —ka'an ñā.

Kaka'an xtúku Jesuu tsi kuvi ñā

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Kidáā né, ntáka Jesuu ikān, kue'en ní'í ñā ñā ntini'í ñā. Kué'en ñā, itá ntí'xin ñā ñuú Galilea. Ñā ni ntío Jesuu é kūtuni ñā'a san mí ntaika ñā. ³¹ Tsi Jesuú ne, kaxe'e ñā kuenta é kūtuni ñā ntini'í ñā nté koo kuvi ñā:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, ntuví u kuenta ntá'a ñā'a, ñā é ká'ní ko. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'í u ne, ntoto xtuku u —ka'an Jéssuu.

³² Ntá tsi ñā ntini'í ñā ne, ñā ní ñe'e dikí ñā nee iñā é káka'an ñā, ne, ú'ví ñā é tsixe'e ñā ñā.

¿Xoó ñā'a ñā e dii ka ka'nu ñā'a?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Xee ñā ñuú Capernaú. Dā intóo ñā má vi'í kán né, katsixe'e Jéssuu ñā ntini'í ñā:

—¿Nee iñā ntu ntatíin nto dá vë'xi o itsi kan? —ka'an ñā.

³⁴ Ñā ntini'í ñā ne, diin diin tsi intóo ñā; nté uun ñā ñā ní ká'an ñā. Tsi dá vë'xi ñā itsi kán ne, ntatíin mii ñā xoo é dii ka ka'nu ñā'a i.

³⁵ Kidáā ne, katuví da'na Jesuú ne, kāna ñā uxuvi ñā'a, ñā ntini'í ñā, kaka'an ñā ní ñā:

—Te ió nto é ncho kodo nuū ntó ne, víi nto ñā tuví ata i kán. Víi nto ñā ntáde tsiñu iñā un ntíi ntíi ñā'a san —ka'an ñā.

³⁶ Kidáā né, kí'í Jesuu uun i'xá san ne, dá xntísi ñā i mé'ñu ñā ntini'í ñā. Káni'í nteé ñā i'xá san ne, kaka'an ñā ní ñā ntini'í ñā:

³⁷ —Xoo é kantuntá'vi ini i i'xá vata kaa sá'a kuenta iñā ko ne, vata tsi te mií ú kantuntá'vi ini ñā kó, ní ñā táxnūu kó di —ka'an Jéssuu ní ñā.

Xoo é ñā kainchu'vi i kō ne, kaduku ntée ñā kō

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Juaán san ne, kaka'an ñā:

—Mastru, ini nti uun ñā'a, ñā é kanakūnu é ñā vá'ā san kuenta iñā nto. Ntá tsi ñā tsíkán ne, ñā te ntini'í ñā kō. Dukuān ne, ñā ní xe'é nti itsi é kuán koo víi ñā —ka'an Juaan.

³⁹ Ntá tsi nantiko koo Jesuu, kaka'an ñā:

—Ñā ku ká'nté nuu nto é kuán koo víi ñā. Te kuēnta iñā kō kade ñā nuu i e dóo ka'nu ne, ñā kúvi ká'an káni ñā iñā ko. ⁴⁰ Té xoó ñā'a ñā kainchu'vi ñā kō ne, kaduku ntée ñā kō. ⁴¹ Nuú é ntaā i é káka'an u ni ntó. Da xóo ka ñā'a, ñā é kata'xi ntute é kó'o nto tsi ntántikin ntó ko ne, ní'í ñā é vá'ā nta'a Xuva kō.

É ñā víi ó é kīni kaa

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Da xóo ka é kade i é víi i'xa é kákuinti'xe i ko é kīni kaa ne, dii ka vá'á o iñā ñā te kunū'ní nuu xuú dúkun ñā, dá nakuítá nuu ñā ñā nú ntute ñu'u kán. ⁴³ Te ntá'a nto kade i é víi nto é kīni kaa ne, dii ka vá'á o te ka'nté ntó nta'a nto. Tsi dii ka vá'á o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūun tsi nta'a nto, naa i é kī'in nto dó'vi kán ní ntuví ntá'a nto, tsi ikān kai'xi ñū'ú é ñā kantá'va. ⁴⁴ Ikān né, ñā kákuadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ñā kantá'va ñū'ú san. ⁴⁵ Te dī'in nto kade i é víi nto é kīni kaa ne, dii ka vá'á o é ka'nté ntó di. Tsi dii ka vá'á o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é u'ntu nto, naa i é kī'in ntó ní ntuví dī'in ntó dó'vi kan, mí ñā kantá'va ñū'ú san. ⁴⁶ Ikān ne, ñā kákuadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ñā kantá'va ñū'ú san. ⁴⁷ Te ntuxnūu nto kade i ne, dii ka vá'á o é táva nto. Tsi dii ka vá'á o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūun tsi ntúxnūu nto, naa i é kī'in nto dó'vi kán ní ntuví ntúxnūu nto. ⁴⁸ Ikān ne, ñā kákuadin é ntaé'xi tintákū san; ntē ñā kantá'va ñū'ú san.

⁴⁹ Vatā ó idiá'vi ñíi san é ñā tvi kúñū é kué'e o doméni iñā Xuva kó ne, kuán ó kaidiá'vi nuu i é nto'o kō, vata koo é ñā tvi nima kó di. ⁵⁰ Ñā sán ne, vá'ā. Ntá tsi tē

ña véñii ka ne, ¿mí'i ntū kaidiá'vi ká i? ¿Nté ntu koo ntuveñii xtúku? Vii nto vata kaa ñii vá'a. Kuenta tsí vii nto é ña nativi nto nima nto. Vá'a koo kuntoo nto ni tá'an nto —ka'an Jesús ni ña.

10

Kaka'an Jesús kuénta iña ña ntánatsoo mii tá'an

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Ntáka Jesús ñuu Capernau, kué'en ña diñi ñuu Judeá dá nté xee ña xio diñi ntute Jordaán san. Ná te da dii ña'a xee xtúku ña, nataká nuu ña mí tuví ña ne, nakuá'a Jesús ña vatá xkoó ini ña. ² Kidáa ne, xée etsin ña fariseú san di é koto nteé ña Jesús. Tsixe'e ña ña té ña xii kaa é naxtuví mii ñatí san ñadi'í ña. ³ Nantíko koo Jesús, kaká'an ña:

—¿Nte ntū ó kaka'an Muisee é vii nto? —ka'an Jesús.

Kaka'an ña fariseú san:

⁴ —Muisee ne, tá'xii ña itsi é ntavá'a o tūtu iña ñadi'í kō ne, dá kuví ntii nteé xio ta'an o ni ñadi'í ko —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Un vá'a tsi do'o ntō. Dukuān é xntéku kú'vé Muisee é vii nto. ⁶ Ntá tsi nté dá de kú'vé Xuva ko ñuxiví sa ne, “de kú'vé ñá ñatí ni ñadi'í”. ⁷ “Dukuān ne, xtúvi mii ñatí san uva ña ni di'í ña vata koo é kuntoo ña ni ñadi'í ña ne, ⁸ uun tsi kúñú kúvi ña ntuvi ña.” Sá'a ne, kani tú'un é ñá té uvi ña'a ká ña, tsí uun tsi kúñú kúvi ña ntuvi ña. ⁹ Dukuān né, nēe é teé ta'an Xuva kō ne, ña kúvi nātsoo xio ña'a san —ka'an Jesús.

¹⁰ Dá ntōo ña nuu vi'i kán né, tsixe'e xtuku ña ntini'i ña nuu i sá'a. ¹¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Xoó ña'a é natsoo mii ña ñadi'í ña, dá nātánta'a xtuku ña ne, dóo kiní ó kade ña nuu ñadi'í ña. ¹² O te ñadi'í san naxtuví mii ña xii ña, dá nātánta'a xtuku ña ni tuku ñatí san ne, divi ña kade ña é kini kaa nuu xii ña di —ka'an ña.

Nāxnuu viko Jesús i'xá kuetsi

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ña'a sán ne, xee ní'i ña i'xá kuetsi nuu Jesús vata koo é tñn nta'ña ña. Ntá tsi ña ntini'i Jesuú ne, ntáde tí ña ni ña xee ní'i i'xá i san. ¹⁴ Ntá tsi dá kúntu Jesuú ne, dóo dutsi kuini ña ni ña ntini'i ña. Kaka'an ña ni ña:

—Kué'e ntō itsi é na kí'xi i'xá kuetsi san mí tuví u. Ná ku kádí nuu nto itsi é kí'xi; tsí mí kadé kú'vé Xuva kō ne, kaduku ntée ña vata ntáa i'xá kuetsi san. ¹⁵ Nuú é nta'a i é kaka'an u ni ntō tsi te xoo ñá'a é ña kákuinti'xe ña vatá ó de uun i'xa lu'ntí ne, ñá kadúku ntée ña mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an Jesús.

¹⁶ Ido nteé Jesús i'xá san xe un xé ùn, da tñn nta'ña ña i e nāxnuu viko ña i.

Ñatí, ña e dóo kuikā, kaka'an ña ni Jesús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Dá nākaka Jesús ítsi kán é kí'in ña ne, uun ñatí ne, koó da kaxkañu ña xee ña, inchítí ña nūu Jesús, tsixe'e ña ña:

—Mastrú, nto'ó e dóo va'á nto, ¿nté ntu koo vii u é ní'i ko ntuvi vá'a iñá ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña ni ña:

—¿Nté kui kaka'an ntun e dóo va'á u? Tsí da mii tsi Xuva kō e dóo va'á ña. ¹⁹ É inín lei e xtúvi Xuva kō é kaka'an: “Ná ká'ni o ñá'a; ñá vii o é kini kaa ni ñadi'í; ñá kí'í dú'u ó; ñá dá'vi o ñá'a dovete; ñá kaní nta'vi o ñá'a, ne, na kuiko ñu'u o uva ko ni di'í kō” —ka'an Jesús.

²⁰ Ntá tsi san ne, nantíko koo ñá, kaka'an ña:

—Mastrú, é un ntí'í lei tsikan káde ntaa ú nte da ko lú'ntí u —ka'an ña kuiká san. ²¹ Dá íto Jesús ñá ne, dóo kuinima ñá ña. Kaka'an ña:

—Un sá nuu i é kākunaá ka: Kué'én, kunadikon un ntí'í é káduku ntée o ne, dá kué'én diu'un i iña ña ntá'vi san. Kidáa ne, ní'i o nee iña é dokuika ntí'xé san e dukún kán. Dá kí'xin, kixntikín ko —ka'an Jesús.

²² Ntá tsi dóo ntí'í iní ña é kuān ó kaka'an Jesús. Dóo nta'xa kunú'u ña, tsi dóo lo iña ña e dóo nuu á'vi.

²³ Kidáa né, xkoko Jesús, kaká'an ña ni ña ntini'i ña:

—¡Ná té nte kaa ntii tú'un é kí'in ña kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō! —ka'an ña.

²⁴ Koó dá kúdu'va ña ntini'i ña é kuān ó kaka'an ña. Ntá tsi kaka'an xtúku Jesús:

—Kini nto, i'xá ko, ¡ñá té nte kaa ntii tú'un é kí'in ñá'a, ña é kákuinima í diu'ún san, mí kadé kú'vé Xuva kō! ²⁵ Díi ka ña ntii tú'un é kí'vi kameu san xavi xáki natēe é kí'in ña kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Koó dá kúdana iní ña ntini'i ña é kuān ó kaka'an ña. Ntátsixe'e tá'an ña:

—Kidáa né, ¿xoo ña'a ntu kuvi víi ña é nākáku ña kuan? —ka'an ña.

²⁷ Íto Jesús núu ñá ne, dá kaká'an ña ni ña:

—Ña'a sán ne, ña kúvi víi ña é nākáku mii ña. Ntá tsi Xuva kō ne, kuvi víi ña, tsí ña tuví nee iña é ña kuvi víi ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáa né, kaka'an Pedru ni ña:

—Ntí'í ne, tsoo mii ntí'í ntí iñá nti é vèxntikín nti nto —ka'an ña.

²⁹ Nantíko koo Jesús, kaká'an ña:

—Nuu é nta'a i é kaka'an u ni ntō: Tē xoó ña'a tsoo mii ña ví'i ña, ení ña, ta'an ña, uva ña, di'í ña, i'xá ña, o ñu'u ña kuenta iñá ko ni kuenta iña tú'un va'á san ne, ³⁰ díi díi ka kue'e ní'i ña ñuxiví a é vata kaa ví'i ña, ení ña, ta'an ña, di'í ña, i'xá ña, ni ñu'u ña. Ntá tsi dóo nto'o ña di, tsí kada xení ña'a san ni ña. Ntá tsi té ntí'í ñuxiví sa ne, ní'i ña é kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntúvi. ³¹ Ntá tsi ña te da

díi ña'a, ña e dóo na'nu ña'a vevii ne, ñá vādá nuu á'vi ká ña kidaá; ña'a, ña e ña vādá nuu á'vi vevii ne, dóo na'nu ña'a kuvi ña rkontúvi —ka'an Jesús.

Kaka'an xtúku Jesuu tsi kuví ña
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Kué'en ña itsi kan, kúntáa ña ñuu Jerusaleen. Odo núu Jesuu ne, áta ña vè'xi ña ntini'i ña. Koó dá ntákudu'va ña ntini'i ña san. Dóo ú'ví ña nguú san, ña ntántikin ña. Kidaá ne, xio kue'en ní'i xtuku Jesuu ña ntini'i ña né, dá éni ntu'u ña káka'an ñá ni ña nté koo nto'o ña:

³³ —Ntaa o ñuu Jerusaleén ne, xu'u é vè'xkúvi ú ñatíí ne, ikan ntáda ña kó kuenta ntá'a dutu ñá odo núu ní mastrú lei san ne, divi ña ká'an ña é kúví u. Ntada ña kó kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee. ³⁴ Ña tsikán ne, kini dikí ña kó ne, tí'vi díí ña nuú ko. Kani díin ña ko, dá ká'ni kue'en ñá ko. Kidaá né, té kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jesús.

Nuu i e íkan Santiau ní Juan
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Kidaá ne, xée étsin Santiau ní Juan, i'xá Zebedeu, ntáka'an ñá ni Jesús:

—Mastru, víi nto da xe'e, tá'xi nto nee iña é kákan nti nta'a nto ve —ka'an ña.

³⁶ —¿Nee iñá ntu ntio nto é tá'xi u? —ka'an ña.

³⁷ —Tá'xi nto é kuntóo ntí diñi nto té xee nto mí kadá kú'vè nto. Uun ña'á ntí ne, diñi kua'a nto kutuví nti; uun ña'á ntí ne, diñi datsin nto kutuví nti —ka'an ña.

³⁸ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:
—Ñá ini ntó nee iña é ntaikan nto. ¿Kútií ntu nto é dadii nto'o nto ní kó un ntíí ntíí nuu i é ntó'o ko? —ka'an ña.

³⁹ —Kutíi nti, ¿nté kui ña'a? —ka'an Sántiau ní Juan.

Kaka'an Jesús ni ña:

—Nto'o ntí'xe nto vata tsi koo nto'o ko. ⁴⁰ Ntá tsi é kuntóo nto diñi kua'a ko o diñi datsin kó ne, ña kúvi tá'xi u, tsi mí Uva ko íni ña xoo é kuntóo i diñi ko —ka'an Jesús ni ña.

⁴¹ Dá téku ña u'xi ñá'a ká san ne, dóo kúdiin ña ní Sántiau ní Juan. ⁴² Kidaá né, kána Jesuu ñá uxuvi ñá'a san, kaka'an ñá ni ña:

—Ini nto tsi ña'a, ña odo núu iña ña'a, ña é ña te ña Israee ne, dóo ntáde ka'nu ña kúñu ña. Ña tsiñu i sán ne, dóo ntii ntádé kú'vè ña iña ña'a ña. ⁴³ Ntá tsi divi ntó ne, ñá te kuan koo víi nto. Té xoó ña'a ncho víi ka'nu ña ne, kantio é xntii ña ntó un ntíí ntíí nto. ⁴⁴ Xoó ña'a, ña ncho kodo núu iña ntó ne, kantio é víi ñá vata kaa ña ntáde tsiñu iña ñá nguú san. ⁴⁵ Nté xú'u é vè'xkúvi ú ñatíí ne, ñá te vè'xi u ñuxiví a é víi ka'nu u, tsi vè'xi u vata koo é xntii ú ña'a san. Xu'u ne, vè'xi u e

ntá'vi u kuétsi í é ña te da díi ña'a san —ka'an Jesús.

Ntá'vá'a Jesuu úun ña kuáá, ña nani Bartimeu

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Kidaá ne, xée ña ñuu é nani Jericoo. Ntáka xtuku Jesuu ni ña ntini'i ñá ne, ñá te da díi ña'a ntántikin ñá ña. Diñi itsi mí kué'en ñá ne, tuví uun ña kuáá, kaikan ña diu'un. Bartimeu nani ña, tsi uva ña ne, Timeu nani ña. ⁴⁷ Dá kútuni ña tsi vè'xi Jesuu, ña ñuu Nazareé san ne, dóo ntii káka'an ña:

—jō Jesús, I'xá Davii, ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁸ Ña'a sán ne, dē tíi ña ni ña:

—jDu'x'en! jÑá ku kuán xkoó ka'an! —ka'an ña.

Ntá tsi ña kuáá san ne, da díi díi ka ntii káka'an ña:

—jO I'xá Davii, ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁹ Íntítsi Jesuu, kaká'an ña:

—Kana nto ña —ka'an ña.

Kana ña ña kuáá san ne, ntáka'an ñá ni ña:
—Náxnuu ka'nu nto iní nto. Nakuntítsi nto, tsi kakana ña nto —ka'an ñá'a san ní á ña kuáá san.

⁵⁰ Kidaá né, xtuví mii ña kútuun ñá ne, náakuntítsi ntaa ña, kue'en ña mí ntítsi Jesuu.

⁵¹ Dá tsixé'e Jesuu ña:

—¿Nee iñá ntu ntio o é víi u iña o? —ka'an ña.

—Mastrú, ntio ko é náxi'i ntúxnúú ko —ka'an ñá ni Jesús.

⁵² Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kúnú'un ve. Tsi e kuínti'xe o kó ne, ntuvá'an ve —ka'an Jesús.

Ura dú'va tsi i náxi'i ntuxnúu ñá kuáá san ne, dá kué'en ñá, kuntikin ñá Jesuu mí kué'en ña.

11

Vé'xi Rei, ntéku ña buru

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Xée étsin ña ñuu Jerusaleen, mí ntóo ñuu Befagee ní ñuú Betania má xúku é nani Ólivu. Jesuu ne, taañu ña uvi ña'a ñá ntini'i ñá, ² kaka'an ñá ni ña:

—Kue'én ntó ñuu lu'nti é tuví da'a san. Ura tsi i te kúki'vi nto ikán ne, nani'i nto uun a búru kiti ntee tñín é nté vata xoó kunteko í ti. Nantuté nto ti ne, kixni'i nto ti í'a. ³ Té xoó ña'a tsixé'e ña ntó é kuán ó de nto ne, ká'an ntó tsi Tó'o ko kántio ña ti; vevii nantiko koo ñá ti, koo ka'an ntó ni ñá —ka'an Jesús.

⁴ Kué'en ña né, nani'i ña uun a búru san, ntee tñín ti atá víi'í é tuví itsi kán. ⁵ Ña ntáñí ikán ne, ntátsixé'e ña:

—¿Nté koo víi nto burú san é kánantuté nto tí? —ka'an ña.

⁶ Nantíko koó ñá, kaka'an ñá vatā ó kaka'an Jesús ni ñá ne, xé'e ñá'a san itsi é kí'in ni'i ñá búru san. ⁷ Nāxee ni'i ñá búru san mí kántétu Jesuu. Xntekū ñá kutuun ñá áta tí ne, dá kantéku Jesuu ti. ⁸ Ñá te da díi ñá'a san tsóo ña kutuun ñá itsi kán di. Ió ñá ne, kátsin ña nta utun má kú'u kán ne, tsoo ña itsi kán. ⁹ Ñá té nté kaa ñá'a odo nuú ñá nuu Jesús ne, ñá te da díi ñá vé'xi ata ñá di. Un ntíi ntíi ña koó dá vantiñi ña ntáka'an ña:

—jDóo ka'nu Xuva kó! jÑá té nté kaa vá'a o iña ñá vé'xi nta'a Xuva kó! ¹⁰ jNa naxnuu viko Xuva kó ña vexkáda kú've iña ko, é vii ñá Rei naa úvata ko Dāvii! jDóo ka'nu Xuva kó, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

¹¹ Xée Jesús nuú Jerusaleén ne, dá kúk'vi ña ini ukún ka'nu san. Ito ña un ntí'i é ió ini i kán. Dá kuáá né, ntíi ña, kue'en ña ñuú Betania ni ña uxuvi ñá'a san.

*Tun ígū é ña kakú kiti i
(Mt. 21:18-19)*

¹² Tévaá tsi ntáka ña ñuú Betania ne, kakakin Jesuu. ¹³ Ini ika ña tsí ntitsi uun tun ígū é úve xuku i. Kúkóto ntódo ña té nta'á kiti i. Ntá tsi dá xee ñá ne, da mii xúku i uve, tsi vata xee ntúví é kii kiti i. ¹⁴ Kidáá né, kaka'an Jesús ni tun ígū san:

—Nté uun ito ña koó ka kiti o é ká'xi ña'a san —ka'an ñá ni útan san.

Tékú ña ntini'i ñá é kuán ó kaka'an ña.

*Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu san
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

¹⁵ Nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleén ne, kué'en Jesús má úkún ka'nu san. Ikán éni ntu'u ñá nakunu ña ña ntádiko ni ñá ntáñii ini ukún san. Nantáva ña mesa mí ntoo ña ntánadama diu'ún san ne, nantáva ña sia mí ntoo ña ntádiko palomá san. ¹⁶ Ñá ni xé'é ña itsi é kuíta ntí'xin ña'a san má úkún san té nee íñá odo ñá. ¹⁷ Dá kanakuá'a ña ña'a, ña ntoo ini ukún san ne, kaka'an ñá ni ñá:

—jÑá ntu te uve ná'a nte dí'na é káka'an Xúva kó: “Tsi víi kó ne, vi'i mí ka'an ntá'ví ña'a, ña dá mí'í ká ñuu i”, ka'an ña? Ntá tsi ntó'ó ne, vi'i ña dū'u káde nto —ka'an Jesús.

¹⁸ Dá téku dutu ñá odo nuú ní mastrú lei san ne, kidáá né, ntukú nuu ini ña nté koo ka'ni ña Jesús. Tsi ntaú'vi ñá Jesús, tsi un ntíi ntíi ña'a sán ne, ncho kini ká ña tú'ún é kanakuá'a Jesuu ña. ¹⁹ Ntá tsi dá kuáa ne, Jesuu ni ña ntini'i ñá né, ntáka ña ñuú Jerusaleén.

*É kuinti'xe ko Xuva kó
(Mt. 21:20-22)*

²⁰ Utén san ne, dá ntíko kōo xtúku ña ni ña ntini'i ñá ne, itá ntí'xin ña mí ntitsi tun ígū san. Ini ña tsi xi'i díi kue'en, un tsi nte dítsin i. ²¹ Kidáá ne, nánū'ú Pedrú san ini ña é káka'an Jesús ne, kaka'an ña:

—Un kaa, Mastru. Dívi tun ígū san é ká'an ntée nto i ne, e xi'i díi —ka'an ña.

²² Kaka'an Jesús ni ña:

—Kuinti'xe nto Xuva kó. ²³ Nuú é ntaā i é káka'an u ni nto: té xoó ka'an i ní xúku sá'a: “Kué'en dá'an vé, na kó'xón nuun mé'ñu ntute ñu'u kán”, né, te kaniñ nima ñá kakuinti'xe ña é kuán koo kuví ne, kuán koo kuví ntí'xe. ²⁴ Dukuán ne, kaka'an u ni nto: nee iña é kákan ntó nta'a Xuva kó da ntáka'an ntá'ví nto ne, kuinti'xe nto tsi ni'i ntó ne, ní'i ntí'xe nto. ²⁵ Dá ntáka'an ntá'ví nto ne, te ió xoo é kanāa núu ni'i ntó ne, kada ka'nu ini nto ni ñá vata koo é Xuva kó, ñá tuví e dukún kán, kada ka'nu ini ña ni nto kuétsi nto di. ²⁶ Tsi té ña kada ka'nu ini nto ni tã'an nto kuétsi ñá ne, nté Xuva kó, ña tuví e dukún kán, ña kada ka'nu ini ña ni nto kuétsi nto di —ka'an Jesús.

*¿Xoó ntu xé'e i itsi é kuán koo vii Jesuu?
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)*

²⁷ Kidáá né, nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleén. Kaika Jesuu ini ukún ka'nu kán né, ikan tsi xee dútu ñá odo nuú ní mastrú lei ni ñatá sán ne, ²⁸ ntátsixe'e ña Jesús:

—jXoó ntu kaka'an i é kuán koo vii nto? ¿Xoó ntu tá'xi i itsi é kuán koo vii nto nuu i sá'a? —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōo Jesús, kaká'an ña:

—Xu'ú ne, ntio kó tsixe'e ú nto di. Te kúvi ka'an nto é tsixe'e ú nto ne, dá ká'an u xoo tá'xi i itsi é kade u. ³⁰ ¿Xoó ntu xé'é i itsi Juaán san é nakútsi ntute ña ña'a san? ¿O Xuva kó né, o kúdi ña'a ntú san xé'é ña? Ká'an nto vé —ka'an Jesús.

³¹ Kidáá ne, ntatíin nuu mii ñá:

—Te ká'an o tsi Xuva kó xé'é ña ña itsi ne, ká'an ña: “¿Nté kui ña ni kuinti'xe nto ña kuan?” koo ka'an ña. ³² ¿Nté koo kuví te ká'an o tsi ña'a san xé'é ña ña itsi? —ka'an ña.

Tsi ntaú'vi ñá ña'a san, tsi un ntíi ntíi ña'a san ntákuinti'xe ña tsí nta'a Xuva kó ni'i ntí'xe Juaán san é kúvi vii ña. ³³ Dukuán ne, nantíko kōo ñá, ntáka'an ña:

—Ñá ini nti —ka'an ña.

Kidáá ne, kaka'an Jesús:

—Xu'ú ne, nté ñá ka'an u di xoo tá'xi i itsi é kuán ó kade u —ka'an Jesús.

12

*Kuenta iña ña ntáde tsiñu, ña kini ntáa
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Kidáá né, eni ntu'u Jesús ntáa ña nuu i é nañé'é ñá ña'a san:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña xo'o tinti'ó. Édí nuu ña xákú ntí'kó díñi i. Uvi ítsi éte nuu ña nú xuú ka'nu san mí kádin núu ña tinti'ó sán ne, dá xntítsi tsiñu ña uun vi'i dükun mí kunúu ña é vii kuenta xo'ó tinti'ó san.

‘Kidāā ne, xé'e ña ñā'a san é na kũntoo taan ña é víi ña kuenta xó'o tinti'ó sán ne, dā kí ña, kue'en ñā xio ñuu e dóo ikā. ² Xé'e ntũvi é tĩn ña tinti'ó san. Tó'ó í ne, taxnũu ña uun ñā'a ña ntāde tsiñu é nā kínakuídó ña é kāduku ntée ña. ³ Ntā tsi ña ntāde kuenta sán ne, ña ni ntío ña nakué'e ña é kāduku ntée tó'o í. È'ní diĩn ñā ña táxnũu tó'o í san. Ntée uun kití í ña ni xé'e ña é kuní'í ña é kũvi iña tó'o ñā; da mii ntā'a ña kunú'u ña. ⁴ Kidāā né, taxnũu xtuku tó'o í san uun ñā'a ka ña ntāde tsiñu san. Ntā tsi ña ntāde kuenta san ne, ntuku kui'í ñā dikí ña táxnũu ña. Dōo dé xení ña ni ñā. ⁵ Tó'ó í san ne, taxnũu xtuku ña uun ñā'a ká ña. Ntā tsi é'ni kue'en ñā ña. Kidāā ne, ñā te da dii ña ntāde tsiñu san táxnũu ká ña. Iō ñā ne, è'ní diĩn ñā ña. Iō ñā ne, è'ni kue'en ñā ña.

⁶ Koó da ũun sá ña ntoo ña: divi i'xá mii ñā e dóo kakuinima ña. Kidāā né, taxnũu ña i'xá ña. Kuini ña tsí te kuiko ñũ'u ñā'a san i'xá ña. ⁷ Ntā tsi ña ntāde kuenta san ne, ntánatĩn ña: “Ña sá'á ne, i'xa tó'o í, ña é nākuntee nta'a í tē xi'í ña. Kiká'ni o ñā ne, kidāā ne, kuvi iña ko un ntí'í é iō iña ñā”, ka'an ña. ⁸ Tĩn ña ña, da é'ni kue'en ñā ña, dā ínakuido káva ña ña ata xákũ san —ka'an Jesús.

⁹ Kidāā ne, katsixe'e Jesús:
—¿Ntée koo vii tó'o í san ve? Mii ña k'ĩ'n ñā ve, ka'ní ntí'í ña ña ntāde kuenta xó'o tinti'ó san, dá nakué'e ña tuku ñā'a, ña é víi kuenta.
¹⁰ 'Ntó'ó ni, ¿vāta nakua'a ntu nto Tú'un Xuva kō? Tsí kaka'an:
Xúu é nāntii ní'ni ña xntĩtsí ví'í sán ne, diví é kũvi xuu núu í.

¹¹ Sá'a dé kũ'vé Xuva kō é kōo ne, ñā tē nté kaa vā'á ó, kuini nti. Kuān ó uve na'a nte di'na Tú'un Xuva kō —ka'an Jesús.

¹² Ña tsiñu í sán ne, kũtuni ña tsí divi kuēnta iña ñā é kántāa ña nuu í sá'a. Ntukũ nuu iní ña nté koo vii ña é tĩn ña Jesuu. Ntā tsi u'ví ña ña'a sán ne, xnuu mii ña Jesús, kué'en ñā.

*Katsixe'e ña kuēnta iñā diu'un xōo
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)*

¹³ Kidāā ne, táxnũu ña'a san ña fariseu ni ña ntántikin rei Heródē san mí tuví Jesuu. Ncho vii ña vata koo é ká'an Jesús nuu í e dóo xíi kaa, vata koo é nāni'í itsi ña nté koo dá'vi ña ña dovete. ¹⁴ Xé'e ñā mí tuví Jesuu ne, ntāka'an ñā ni ñā:

—Mastru, iní nti tsi kaka'an nto é nuu é ntaā í. Iní nti tsi dadii tsi kaiko ñũ'u ntō un ntí'í ntí'í ñā'a, dadii tsi kade nto ni ña, kuān te nta'ví ña, kuān te kuika ña. Kanañ'e ntó nti é nuu é ntaā í vata ó xtúví Xuva ko iñā nti. ¿Vā'á ntu ó é ntá'vi ó diu'un xōo san nta'a ña tsiñu í san, ó ñā'a, te kuini nto? ¿Ntá'vi ntu ó né, ó ña ntá'vi ó? —ka'an ñā, tsixe'e ña ñā.

¹⁵ Jesuu ne, kũtuni ña tsí da ntaéni dikí ña ña. Kaka'an ñā ni ñā:

—¿Ntée kui ntaíto nteé ntu nto ko? Tā'xi nto uun diu'un kui'xín san, na kōto nteé u —ka'an ña.

¹⁶ Xé'e ña ñā ne, da tsixe'e Jesús ña:

—¿Xoó ntu dikí í é nteé diu'un sá'a? ¿Xoó ntu diví í e nteé na'a? —ka'an ña.

—Díkí Césa ni diví ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidāā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Vā'a ó é nākué'e o ntā'a ña tsiñu na'nu í nee iña é kāduku ntée ña ne, vā'a ó é nākué'e o nta'a Xuva kō nee iña é kāduku ntée ña di —ka'an ña.

Koó dā kúdu'va ña'a san e dóo ini Jesuu nté koo nantiko koó ña é káka'an ña.

*Nantíko kōó Jesuu e tsixe'e ña saduceú san
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)*

¹⁸ Xé'e ña saduceú san di. Ña sá'á ne, ñā tē ntákuinti'xe ña tē ntántoto ña xi'í san. Da ntaéni dikí ña Jesuu, ntáka'an ña:

¹⁹ —Mastrú, uve na'a mí kakā'an Muisee nté koo vii o tē xi'í ení kō. Tē xi'í ña ne, ítuvi mii ñadĩ'í ña ne, ña ni xío i'xá ña ne, nātánta'a ení ña ni ñadĩ'í kii san vata koo é na kōo i'xá ña iña ení ña. ²⁰ Uun ito ne, xío ù'xe ení ña. I'xá nuu í san ne, tánta'a ña. Dā xi'í ñā ne, vāta kōó i'xá ña. ²¹ Ení ña, ña é kuvi ũví san ne, tánta'a ña ni ñadĩ'í kii san. Dā xi'í ñā di ne, vāta kōó i'xá ña. Ení ña, ña é kuvi ũní san ne, kuan tsi ó kúvi ni ñā di. ²² Kidāā ne, é un é un ña tánta'a ña ni ñadĩ'í san. Dā kúvi ne, xi'í ña ntí'í ù'xe ñā'a ña ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. Kidāā ne, xi'í ñadĩ'í kii san di. ²³ Tē ntóto ña xi'í san ne, ¿xoó ntu ñadĩ'í í kuvi ña? Tsí un ntí'í ña ù'xe ñā'a san e tánta'a ña ni ñā —ka'an ña.

²⁴ Dā kakā'an Jesús ni ña:

—Ñā vā'á ó e ntādē kuení nto, tsi ñā ini nto nté o uve na'a Tú'un Xuva kō ne, ñā ini nto tsi dōo ío é víi Xuva kō. ²⁵ Dā ntóto ña xi'í san ne, ñā nātánta'a ká ñatĩn san. Ña xoxó ka é kué'é í itsi é tánta'a ñadĩ'í san di. Tsí kũntoo ña vatā ó ntántoo ánjē san e dukĩn kán. ²⁶ Kuenta iña í e ntóto ña xi'í san ne, ¿vāta nakua'a ntu nto tutu e xtúví Muisee san, mí uve na'a iña xuku é kai'xi? Ikan káka'an Xúva ko ni Muisee: “Xu'ú ne, Xuva uvata ika nto Ábraan ní Ísaa ní Jácoo”, ka'an ña. ²⁷ Xuva kō ne, ñā te Xuva ñā xi'í san, tsí Xuvā ñā ntántito san. Dukuān né, kúdií dovete ntákuinti'xe nto —ka'an Jesús.

*Tú'un é dii ka ka'nu
(Mt. 22:34-40)*

²⁸ Xé'e ũun maestrú lei ne, tēkũ ña é káka'an Jesús ni ñā saduceú san. Iní ña tsi dōo vā'á ó kaka'an Jesús é kanantíko koó ña. Tsixe'e maestrú lei san di:

—¿Néé ntu tú'un e tá'xi Xuva kō é dii ka ka'nu é káda ntaa o? —ka'an ñā, tsixe'e ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—É kuvi ũun sán ne: “Kiní nto, ña Israee: uun tsi Xuva kō e dóo ka'nu ña. ³⁰ Kuinima

ntó Xuva ko kan̄ nima ntó, kan̄ é tduiña nto, kan̄ ù'xen dik̄i nto. N̄i kué'en in̄i nto kunuu in̄i ntó ña." ³¹ É kuvi ù'vi san ne: "Kuñinima ntó ta'an nto vata tsi ó kakuñinima ntó kúñu mii ntó." Ña túv̄i ká xtuku é kadá kú've é vata kaa sá'a —ka'an Jéssuu.

³² Kaka'an mastrú leí san:

—Ntáa ntí'xe, Mastru. Nuú é ntaá i é káka'an nto, tsi úun tsi Xuva kó. Xoxó ka xtúku Xuva kó, tsi mii tsi ña. ³³ Na kuñinima kó ña kan̄ nima kó, kan̄ ù'xen dik̄i ko, n̄i kué'en in̄i kó ne, na kuñinima kó ta'an ko vata tsi ó kakuñinima kó kúñu mii kó. Tē kada ntaa o sá'a ne, díi ka kaidiá'vi é un ntí' n̄i doméni é ká'mi o nú nāa kan ña Xuva ko, o da neé ka doméni é kué'é o ña —ka'an ña.

³⁴ Iní Jesuu tsi dóo vá'á ó nantiko koó ña ne, kaka'an ña ni ña:

—Ña íka tsi túv̄i nto mí kadé kú've Xuva kó —ka'an ña.

Kidáa ne, nté uun xoxo ni tsixe'e ká i Jesuu.

¿Xoó ntu i'xá nti'xe i Cristu?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Dá kanaku'a ká Jesuu ña'a san má úkún ka'nu kán né, kaka'an ña ni ña:

—¿Nté kui ntáka'an ntu mastrú leí san tsi ña é taxnuu Xuva kó é kuvi ña Cristú ne, i'xa íka rei Dávii ña? ³⁶ Tsi nte dí'na kaka'an Dávii san vata ó nañé'e Espiritú Sántu san ña:

Kaka'an Xúva ko ní Tó'ó ko:

"Kutúv̄in díñi kua'a ko

da nté kúvi tsoo ú ña ntaínchu'vi ó nú xé'e o",

ka'an Xúva kó,

ka'an Dávii. ³⁷ ¿Nté ó ntu é Cristú san ne, i'xá íka Dávii kúvi ña? Tsi mii Dávii san kaka'an ña tsi Tó'ó ña kúvi ña —ka'an Jéssuu.

Ñá te da díi ña'a san dóo xkúntee iní ña é k̄ni ña tú'ún é káka'an Jéssuu.

Katsi'i kuétsi Jéssuu mastrú leí san

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesuú ne, dá kanaku'a ña ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Koto xnto mastrú lei, ña é dóo na'nu ncho víi san. Dóo xkunté iní ña du'nu nani da ntaíka ña itsi kán. Dóo ntio ña é kuiko ñu'u ña'a san ña, é ká'an ña ntiusi ní ña núu ña'a san nu á'vi kán. ³⁹ Má úkún kán dí ne, dóo ntio ña é kuntóo ña nte nuu i kan. Tē xee ñá viko sán ne, dóo ntio ña é ní'i kuntoo ña mí'i é díi ka vá'á o. ⁴⁰ Ntaéni ntá'vi ña ñad̄'i k̄i san vata koo é nak̄i'í ña un tsi nte ví'i ña. Dóo na'a ntáka'an ntá'vi ña, vata koo é kadá kuení ña'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Ntá tsi ña sá'a ne, díi ka kue'e ní'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kó —ka'an ña.

Kuenta iña diu'un é xé'é ñad̄'i k̄i san

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Tuv̄i Jesuu má úkún kán ne, tuv̄i nteé ña etún diu'un mí ntátsu'un ña'a san. Kaito

ntee ña nté o de ña'a san é ntátsu'un ña diu'un. Iní ña tsi ña kuiká san ne, ñá tē nté kaa diu'un ntáxe'é ña. ⁴² Kidáa ne, vé'xi uun ñad̄'i k̄i san ne, xnū ña uvi kúdií á diu'un kuetsí san é dóo xuvi nuu á'vi. ⁴³ Kidáa né, kána Jesuu ña ntiñi'í ña ne, kaka'an ña ni ña:

—Nuú é ntaá i é káka'an u ni ntó: Tsi ñad̄'i k̄i k̄i sá'a ne, díi ka nuu á'vi é xé'é ña é ún ntí' n̄i ña nguií san é ntátsu'un ña diu'un ña iní etún san. ⁴⁴ Tsi ña nguií sán ne, dóo ío iña ña ne, kúdií diu'un é kántoo é ntáxe'é ña. Ntá tsi ñad̄'i k̄i san ne, kuán té ña te neé ío iña ña ne, n̄i kué'en iní ña xé'é ña un nti'í é ío iña ña —ka'an Jéssuu.

13

Kaka'an Jéssuu tsi nantatsin xúkún ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Dá ntáka Jesuu má úkún ka'nu kán ne, kaka'an úun ña ntiñi'í ña:

—¡Un kaa díi xuú san, Mastru! ¡Ñá te da kúdií! ¡Xúkún san dí! ¡Ñá tē nté kaa vá'á o! —ka'an ña.

² Kaka'an Jéssuu:

—Koto vá'a nto xúkún é dóo vá'á ó san, é ña te da kúdií. Ntá tsi vé'xi ntuvi é nantatsin kue'en. Nté uun ká xuú ña kodo nti'í tá'an ka kidaa —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu nté koo kuvi dí'na dá nti'í ñuxivi

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dá itúvi Jesuu t̄'i i é nani Olivú ne, dóo díto tuv̄i xúkún san. Pedru, Sántiau, Juan, ni Andréé ne, xéé étsin ña nuu Jéssuu, ntáka'an xu'ú ña ni ña, tsixe'e ña ña:

⁴ —Ká'an nto vé má kuán koo kuvi é káka'an nto. ¿Neé ntu nuu i é tá'xi Xúva kó é na kútuní nti tē xee úra i é kúvi? —ka'an ña, tsixe'e ña.

⁵ Kidáa né, eni ntu'u Jéssuu kaká'an ña ni ña:

—Kuenta tsi víi nto é ña kaní nta'vi nté uun ña'a san nto. ⁶ Tsi dóo titín ña'a ki'xi ña é vata te xú'ú ne, ká'an ña: "Xu'u é Cristú u", koo ka'an ña. Dóo titín ña'a san kaní nta'vi ña ña.

⁷ Tē kútuni nto tsi kakuvi du'xén da ntátekú nto tsi ntáka'an ña'a san iña du'xén ne, ñá ku u'vi nto. Tsi kuétsí é kuán koo kuvi, ntá tsi vata xee tá'an ntuvi é ntí'í ñuxiví sa. ⁸ Tsi uun ñuú san ne, nāá ni tuku ñuú. Uun reí ne, naá ña ni tuku reí san. Dóo ki'in itsi ñuú san ne, táan; kutama ña'a sán di. Tē kúvi sá'a né, dá ve nuu i é iñi ntu'u é ntó'o ña'a, ña ntóo ñuxiví sa.

⁹ Ntó'o ne, kuenta tsi víi nto. Tsi ña'a sán ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ka'ni díin ña nto má ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Nuú ña tsiñu na'nu i, nuu reí san kuntáñi me'ñu ntó di vata koo é ká'an

nto nté kui ntántikin ntó ko. ¹⁰ Di'na dá ntí'i ñuxiví sa ne, kí'in ñá'a, kík'a'an ntódo ña tú'ún va'á san dá kani' ká'nu ñuxiví san. ¹¹ Te tñin ña nto ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku kadá kuení nto nté koo ka'an nto. Tsi'ta'xi Xuva kó é ká'ní ñá ña. Uva i'xá é ká'an nto. Ná te kene mii ntó é ká'an nto, tsi Espiritū Sántū san ta'xi ña tú'ún é ká'an nto. ¹² Kidáá né, ñatí'i san ne, ntada ña ení mii ña kuénta ntá'a ña tsiñu i é ká'ní ñá ña. Uva i'xá san ne, ntada ña i'xá ña kuenta ntá'a ña dí. I'xá san ne, tsi'i kuétsi uva i ni dí'i i ne, ntada ña kuenta ntá'a ña tsiñu i dí é ká'ní ñá ña. ¹³ Ná ntio kue'en ñá'a san nto, ntá tsi té xoo é ña xtuví mii i é kuínti'xe i kó dá nté ntí'i ntuví iña ñá ne, nakáku ña.

¹⁴ Tē ini nto tsi é ntitsi nuu i é kini kaa san má ūkún ka'nu kán mii' e dóo xii kaa ne, ntó'o é ntoo nto ñuú Judeá ne, kunu nto kue'ēn ntó, kukúntoó xu'ú ntó ata uku kan. ¹⁵ Tē xoo ña'a tuví da'na ña ata vi'i ña kan kidaá ne, ñá ku ntí'vi ña má vi'i kán e kínakí'i ña iña ña. ¹⁶ Tē xoo ña'a nuu ña matú ña kán ne, ñá ku nū'u ña e kínantúku ña kutuun ña é kí'in ní'i ña. ¹⁷ jNtá'vi ide ñádí'i, ña é ñu'u i'xá i! jNtá'vi ide ñádí'i, ña é kanatsi'tsi i'xá i kidaá! ¹⁸ Kákan nto nta'a Xuva kó é ña kuan kóo kúvi dá ntúvi ví'xin. ¹⁹ Tsi kidaá né, un vá'a tsi nto'o ña'a. Un tsi nte dá de kú'vé Xuva ko ñuxiví sa ne, vata ntó'o ñá'a san vata koo nto'o ña ntuví tsikan. Nté ña kuan koo ntó'o xtuku ña'a san é kuān koo nto'o ña. ²⁰ Tē dí ña ni dé kú'vé Xuva kó é ntudutsi ntúvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi ntadutsi ña ntuví tsikan kuenta iña ñá'a san, ña e dóo kakuinima Xúva kó, ña é nakaxnú ña é kúvi i'xá ña.

²¹ 'Kidáá né, té xoo ka'an i ni ntó: “jKoto nto! jkán tuví Cristu!” ne, ñá ku kuíntí'xe nto é káka'an ñá naa Xuva ko. ²² Tsi ió ñá'a, ña é kí'xi kidaá ne, ká'an ña é Cristu ña. Ká'an ña tsi kaka'an ña naa Xuva ko. Vii ña nuu i e dóo na'nu ne, vii ña nuu i e dóo va'a. Ntá tsi da ntaéni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuvi vii ña ne, un tsi nte ña nakaxnú Xuva kó kani nta'ví ña ña. ²³ Kuenta tsi vii nto. Dukuān é dí'na kaka'an u ni nto ūn ntí' ntí' ña'a i sá'a nté koo kúvi.

Kaka'an Jesúsú tsi nainu xtúku ña ñuxiví a
(Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Kidáá ne, rkontví e e dóo nto'o ña'a, ña ntoo ñuxiví a ne, kuneé ngánti, kuneé xoo. ²⁵ Kó'xo kámi é ūve e dukún kán dí ne, kantá nuu e dukún kán. ²⁶ Xu'u é vèxkúvi ú ñatí'i ne, nainú u me'ñú víkó san. Kidáá ne, un ntí' ntí' ña'a san kiní ña tsi dóo ka'nu ú ne, dóo ió kó é vii u é un ntí'i. ²⁷ Kidáá né, taxnú u ánjē é nákuído ña un ntí' ntí' ña'a, ña é nákaxnú u. Dá mí'i ká ñuxiví sa mí ntoo ña un tsi nte e dukún kán nakuído ánjē san ña.

²⁸ Koto nto nté o de tun ígū san. Te ūte nta'a i é da ve kantika xúku i ne, ini o tsi dokó sa xee ntuví ka'ni san. ²⁹ Kuan kōo dí, tē ntáiní nto tsi é kakúvi un ntí' ntí' nuu i sá'a é káka'an u ni ntó veví ne, kutuni nto tsi dóko sá xee ntúvi é nainú u ñuxiví a. ³⁰ Átā xi'i xnto túvi u. Nuú é ntaá i é káka'an u ni ntó, tsi kúntaa é un ntí'i é káka'an u ni nto dí'na dá ntí'i ntuví iña ñá ntoo ñuxiví sa veví. ³¹ Kuān te ntí'i ñuxiví sa nī e dukún kán ne, ntá tsi tú'ún é káka'an u ni ntó ne, ña ntí'i.

³² Ntá tsi xoxó ini í nee ntúvi ō neé ura kúntaa é káka'an u; nté uun ánjē, ña ntoo e dukún kan, nté xu'u é vèxkúvi ú ñatí'i ne, ñá iní u; mii tsi Uvā ko é ini ña.

³³ Dukuān ne, koto vá'a nto. Na kōo tú've nto, tsi ñá ini nto amá xee ntúvi tsikan. ³⁴ Sá'á né, vata kaa uun ñatí'i, ña é túvi tu've e dóo ika kí'in ñá, ne, xtuví ñá vi'i ña nta'a ña ntáde tsiñu iña ña. Ká'an ña nī é un é un ña ntáde tsiñu iña ña nté koo vii ña ne, xtuví ñá uun ña'a, ña é koto xi'i ña. ³⁵ Ntó'o ne, koto vá'a nto dí, tsi ñá ini nto neé ura nainú u: tē kuua va'a ne, o dava ñūu, o ura i tē kána lí'xi, o tē tuví va'a. ³⁶ Tē ntákidi dúkuan ntó ne, da neé iní ntó nainú u. ³⁷ Ntá tsi nuu i é káka'an u ni ntó ne, kaka'an u ni ūn ntí' ntí' ña'a san: jKuntitó nto! jÑá kú xkúkidi naá nto! —ka'an Jesúsú.

14

Ntukū nuu ini ña'a san nté koo ka'ni ña
Jesuu

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Kakunaá ka uvi ntúvi dá xēe viko da ntánaka'an ña nté ō nakáku Xuva kó ña Israeé san ñuú Egíto. Kidáá ne, ñá ká'xi ña tañú'u é kadáka ū'xen iá. Tó'ó dutu ni mas-trú léi san ne, ntukū nuu iní ña nté koo vii ña é diin diin tsi tñin ña Jesúsú é ka'ni ñá ña. ² Ntatiin mii ña:

—Ña tñin o ña ntúvi viko san, vata koo é ña kudín ña'a san —ka'an ña.

Uun ñadí'i da'vi ña cho'o vídin díki Jesúsú
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tuví Jesúsú ñuú Betania nú vi'i Sīmuun, ña é nako'xo kúñu i kidaá. Dá ntōo ña, ntáé'xi ña ne, xēe uun ñadí'i, ní'i ña uun xuxu e kúvi xuu mí nuu cho'o vídin e dóo nuu á'vi. Ta'vi ña xu'u i ne, dá'vi ntí'i ña cho'o vídin san díki Jesúsú. ⁴ Dá ini ña ntoo sán ne, dóo dutsi kuini ña. Ntatiin mii ña:

—jNté kui natí'vi ntú ña cho'o vídin sa? ⁵ Díi ka vá'a ó tē dí ni nadiko ña ne, ní'i ña te ūní sientu, dá kué'é ña ña ntá'vi —ka'an ña.

Dóo dutsi kuini ña ní ñadí'i san.

⁶ Ntá tsi Jesúsú ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ña. jNté kui ntánatekū du'xen ntu nto ña? Dōo vá'a ó de ña ní ko. ⁷ Nguentúvi ntoo ní'i nto ña ntá'vi san ne, amá ntio nto ne, kuvi xntii nto ña. Ntá tsi

xu'ú ne, ña ná'á ká kutūví u ni ntó. ⁸ Ñadř'í sa'lá ne, ide ña é kúvi vií ña. Dá'vi ña kó cho'ó vídín san di'na dá kuntu'xi u. ⁹ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntó: Dá mí'lí ká ki'in ñá'a é kika'an ntódo ña tú'ún va'á san iña Xuva ko dá kanii ñuxiví sa ne, ká'an ña é kuān nte va'á o dé ñadř'í san nī kó ne, naka'an ñá'a san ña.

Dā diko Júdā san Jēsuu
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Uun ña ntini'i Jēsuu, ñā nanī Júda Scārioté ne, kué'en ñā mí ntóo tó'ó dutú san ne, tīn ña ni ñā nté koo vií ña é diko ña Jēsuu. ¹¹ Dā téku tó'ó dutú san é kaka'an Júdā né, dōó diní ña. Xé'e ñā xu'u ña é ntá'vi ña ña te kuvi vií ña. Júdā sán ne, ntukú nuu iní ña nté koo vií ña é diko ña Jēsuu.

Dā é'xi Jesuu ni ña ntini'i ñā
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Kidáā ne, xé'e ntūvi é kii viko da ka'xi ña tañú'ú é ña kadáka u'xen iā, ntuvi da ntaé'ní ña i'xá le'ntú san é ká'xi ña iña vikó san. Ntáka'an ñā ntini'i Jēsuu ni ña:

—¿Mí'lí ntū ntio nto é kíkavá'a nti é ká'xi o vikó san? —ka'an ñā, tsix'e'e ñā.

¹³ Kidáā né, teé tsifū Jesuu úvi ñá'a, ña ntini'i ña ne, kaka'an ñā ni ña:

—Kue'én ntó má ñūú san. Tē xee ntó ikān ne, ta'án nto uun ñatī, ña ni'lí xoo' ntute sán ne, kuntikín ntó ña. ¹⁴ Néé ví'lí mí k'í'vi ña ne, ká'an nto nī tó'ó ví'lí san: “Kaka'an Mástrú nti: ¿Mí'lí ntū má ví'lí kuntuó ntí ni ña ntini'i nti é ká'xi nti iña vikó san?”, koo ka'an nto. ¹⁵ Kidáā né, nañé'ē ñā nto uun má ví'lí ká'nu iní ví'lí dūkún san. É ió tu've. Ikān ne, kavá'a nto é ká'xi o iña vikó san —ka'an Jēsuu.

¹⁶ Kué'en ña ntini'i ña ne, xé'e ña ñūú Jerusalem. Nāni'i nti'xe ñā vatá ó kaka'an Jēsuú ne, ikān de va'á ña é ká'xi ña.

¹⁷ Dā kuāā ne, xé'e Jēsuu ni uxuvi ñá'a ña ntini'i ña. ¹⁸ Dā intóo ña ntaé'xi ñā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó: Uun ña'a nto, ña é kaé'xi dadii nto nī kó vevii ne, diko ntó ko —ka'an Jēsuu.

¹⁹ Kúnta'xa iní ña ntini'i ñā kidaā ne, é un é un ña tsix'e'e ña Jēsuu:

—¿vá xu'ú ntu u? —ka'an ñā, tsix'e'e ñā.

²⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Uxúvi ñá'a nto ntaé'xi dadii nto nī ko. Uun tsi ko'ó kaexnú u nī ña dikó ko. ²¹ Tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatīi ne, kúnta'á vata tsí ó uve na'a nte dí'na. Ntá tsi nta'vi idé ña sá'á, ña dikó ko. Díi ka vá'á ó tē dí ña ni káku ña —ka'an Jēsuu.

²² Dā ntaé'xi ñā ne, kí'lí Jesuu tañú'ú san. Nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kó né, kátsin dava ña tañú'ú sán ne, xé'e ña ña ntini'i ñā, kaka'an ña:

—Kí'lí nto sá'á, tsi kúñu ko —ka'an ñā.

²³ Kidáā né, kí'lí ña e'xin é ñū'u ntute tinti'ó. Di'na nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kó né, dá xe'é ña é kō'ó un ntíí ntíí ña ntini'i ñā. ²⁴ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Sá'á é niñí ko é káti ú kuenta iña ñā te da díi ñá'a san, vata ó xtúvi Xuva kó da tá'xi ña xu'u ña kuenta iña núu i é xé'e é víi ña. ²⁵ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntó: Ña kó'ó ká u ntute tinti'ó san da nté ntūvi é kō'ó u ntute tinti'ó xé'e san mí kadé kù'vé Xuva kó —ka'an Jēsuu.

Kaka'an Jēsuu tsí ka'án Pedru é ñā ini ñā ñā
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Dā kúvi ita ña nchu'un Xúva kó ne, kué'en ña ñun ti'i i é nani Ólivu. ²⁷ Ikān ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ña:

—Un ntíí ntíí ntó xtuví mii ntó ko ve, vata tsí ó uve na'a kaka'an: “Ka'ní u paxtú san ne, da mí'lí ká kuuu á le'ntú san”, ka'an. ²⁸ Ntá tsi tē ntóto xtuku ú ne, di'na ú kí'm ú ñūú Galilea é divi ntó —ka'an ña.

²⁹ Kaka'án Pedru ni ña:

—Kuān te un ntíí ntíí ñā xtuví mii ña nto, xu'ú ne, ñā xtuví mii ú nto —ka'an ña.

³⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ó: Niñú sá'a, di'na dá kána lí'xí san uvo ito ne, úni ito ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jēsuu.

³¹ Dā díi díi ka ntii kaka'án Pedru:

—¿Ñá'á ni san! Kuān te kuví u ni ntó ne, ñā ká'án u é ñā iní ú nto —ka'an ña.

Kuan ó ka'an un ntíí ntíí ña ntini'i ñā dí.

Kaka'an ntá'vi Jesuu má utun Getsemānii
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Kué'en Jēsuu ni ña ntini'i ña uun itsi é nani Getsemānii. Kaka'an ña:

—Kuntóo nto i'a, ñā dukuan na kí'ín u da'a kán, káka'an ntá'vi u —ka'an ña.

³³ Da mii tsi Pedru, Sántiau ní Juaán san kue'en ní'i ña. Kidáā né, dōo u'vi kakúvi nima Jēsuu; dōo kúnta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ñā ni ña:

—Vevii ntika nimá ko dontíni. Dóko sá kúvi ú donta'xa. Kuntóo nto i'a ne, ñā ku xkukídi nto —ka'an ña.

³⁵ Kué'én ká Jesuu ún siin ne, nákutíntei ña ñū'u kán. Íkan ña nta'a Xuva ko te kúvi ne, ña kóo ura i é dōo nto'ó ña. ³⁶ Kaka'an ña:

—Uvá, uva mii ko, kuví vii nto un ntí'í. Tá'xi nto é ña kuan kōo ntó'ó ko. Ntá tsi ña te vata kaa é ntio mii ko, tsí vata kaa é ntio mii nto —ka'an ña. ³⁷ Nāxee ña mí ntóo ña uní ñá'a san ne, ntákidi ña. Kidáā ne, kaka'an ñā nī Pedru:

—Simuun Pedru, ¿nté kui kakidin ntun? ¿Nté uun ura ñā ní kutíin ntun kuntitón nī ko? ³⁸ Kuntitóo xnto. Kákan nto nta'a Xuva kó é ña kó'xo nto nuu i é kíni kaa. Kuān te ntío nto é víi nto é va'á ne, ña kúvi, tsí e kuíni kúñu ntó é víi nto é kíni kaa —ka'an Jēsuu ni ña.

³⁹ Kué'en xtúku Jesuu, kúka'an ntá'ví ña ni Xuva kō né, kuan tsi ó kaka'an ñá vata tsi ó kaka'an ña dá ká'an dí'na ña. ⁴⁰ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtúku ña, tsi dóo tavi ñá ma'na. Nā ni kutūni ini ña nté koo ka'an ñá ni Jēsuu. ⁴¹ É kūvi uni ito kue'en Jēsuu, kúka'an ntá'ví ña, ne, dá náxee xtúku ña ne, kaka'an ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntó? ¿Ntoo da'na ntu nto dí? Xée ó tsi kukidi nto ve, tsí e xée ūra i é ntuví ú kuenta ntá'a ña kini ntáa, diví u é véxkúvi ú ñatíi. ⁴² Nakuntáñi nto, kí'in o vè, tsí e vé'xi ña dikó ko —ka'an ña.

Dā tñn ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Dā kaká'an dúkuan Jesuu ne, xée Júdā, uun ña'a ñá uxuvi ñá'a ña ntini'i ña. Nā te da ñi ñá'a san nteka ña. Odo ñá káa, odo ña ūtun. Tó'ó dutú nī mastrú leí ni ñatá sán ne, taxnúu ña ña'a san. ⁴⁴ Júdā sán ne, nté dí'na tñn ña nī tó'ó dutú san:

—Xoo ña'a é ká'xi ú xu'u i ne, é divi ña. Tñn nto ña, kunteka vá'a nto ña —ka'an ña.

⁴⁵ Dā xee Júdā sán ne, ura tsi i kué'en ña mí ntitsi Jesuu, ká'an ñá ni ña:

—¡Mastru! —ka'an ña.

É'xi ña xu'u Jesuu. ⁴⁶ Kidáá né, tñn ña'a san Jēsuu.

⁴⁷ Ntá tsi uun ña'a ña ntitsi etsin ne, tāvá ña káa ña, da é'nte tu'un ña lo'xo ñá kade tsiñu iña tó'ó dutú san. ⁴⁸ Jesuu ne, kaka'an ñá ni ūn ntíi ntíi ña'a san:

—¿Nté kuān ntu ódo nto káa ni ūtun é vextñn nto ko? ¿Vá ña du'u ntú u?

⁴⁹ Nguentúvi itúvī ú ni ntó má ūkūn kan, kanaku'a ú nto ne, ña ni tñn nto ko. Ntá tsi kuān koo kuvi vata koo é kūntaa é ūve na'a Tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáá ne, un ntíi ntíi ña ntini'i Jēsuú ne, xtuví mii ña ña, ínu ña.

Na tñi, na ínu

⁵¹ Uun na tñi kuetsi sá ne, ntikín ná Jesuu. Da mii doo kui'xín katinúu na. Tñn ña na ne, ⁵² dá xtuví mii na dóo na. Koó da kantíi na ínu na.

Tuví Jesuu ntá'a tó'ó dutu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71;

Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Íntēka ña Jesuu mí tuví dutu ñá odo núu iña ñá Israee. Nātaká nuu un ntíi ntíi tó'ó dutu ni ñáta nī mastrú leí san. ⁵⁴ Pedrú ne, íntikín íka ña Jesuu ūn tsi da nté xee ña nú ví'i dutu ñá odo núu san. Ítúvī Pedru ni ña ntáde tsiñu iña dutu ñá odo núu san nu kí'i kán mí ntátuní ña nchú'un kán.

⁵⁵ Tó'ó dutú san ni ūn ntíi ntíi ña tsiñu i ne, ntántukū nuu iní ña nēe é tsi'i kuetsi ña Jesuu, vata koo é na kuvi ña, ntá tsi ña ni ní'i ña. ⁵⁶ Nā te da ñi ña'a da'ví ña ña dovete, ntá tsi ña ni kudadí e ntáka'an ñá ni ña nguíi

san. ⁵⁷ Ió ñá nakuntáñi ña é dá'ví ña dovete Jesuu, kaka'an ña:

⁵⁸ —Tékú nti é káka'an Jēsuú ne: “Nakatsín u xúkūn ka'nu sa é de vá'a ña'a san. Tē kúvi uni ntúvi ne, naxntítsí u tuku xukun é ña te ña'a kada vá'a ña”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁵⁹ Ntá tsi ña ni kudadí ña é un ntí'i e ntáka'an ña.

⁶⁰ Kidáá ne, nákuñtítsí dutu ñá odo núu san mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—¿Ña kuvi ntu nantiko koon é kuan ó ntáka'an ña'a sa iña o? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

⁶¹ Ntá tsi Jesuu ne, diin diin tsi katúvi ña. Nté uun tú'ñn ña ni ká'an ña. Kaka'an xtúku dutu ñá odo núu san:

—¿Vá divin ntun é Cristu? ¿I'xá Xuva ntu ko ó? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

⁶² —Diví u —ka'an Jēsuu—. Kiní nto ko, xu'u é véxkúvi ú ñatíi, é kutúvī u diñi kua'a Uvā ko, ña dóo ka'nu san. Kiní nto ko te nainu u mé'ñū viko san dí —ka'an Jēsuu.

⁶³ Dutu ñá odo núu san ne, kúdiin ña é kuān ó kaka'an Jēsuu. Kātsin diin ña dú'nu ñá ne, kaka'an ña:

—Ná vādá ntio ká ko ña'a, ña é tsi'i kuetsi ña sá'a. ⁶⁴ É tēkú nto é kuān nte kiní o kaka'an ña tsí I'xá mii Xuva ko ña ne, ¿nté ó ntáde kuení ntu nto? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñá'a san.

Un ntíi ntíi ña'a sán ne, ntáka'an ña tsí kantio é kúvi Jesuu.

⁶⁵ Ió ñá ne, tí'ví dí'ñi ña Jesuu. Édí nuu ña doo ntuxnúu ña ne, da é'ni ña ña, ntáka'an ña:

—¡ka'ne ve xoo é'ni i o! —ka'an ña.

Un tsi nte ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, xé'e nuu ña nuu Jēsuú dí.

Kaka'an Pedru tsi ñá ini ña xoo é Jēsuu

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Dá tuví dukuān Pedru nu kí'i kán ne, xée ūn ta'nu kade tsiñu iña dutu ñá odo núu. ⁶⁷ Ini tun tsí katuní Pedru nchú'un kán. Kaito nteé tun ña, kaka'an tun:

—Divín né, dadíi kaikan ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'an tun.

⁶⁸ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an ña:

—Ná iní u ña; nté ña katéku ko é káka'an nto —ka'an ña.

Kidáá ne, kué'en ña xi'i kan. Ura tsí i kána l'xí san. ⁶⁹ Iní ta'nu kade tsiñu iña dutu san ña ne, kaka'an tun nī ña ntāñi:

—Ná sá'a ne, ña ntini'i Jēsuu —ka'an tun.

⁷⁰ Kaka'an xtúku Pedru tsí ña'a. Da kú e ví'i ne, kaka'an ña ntāñi san nī Pedru:

—Divín nti'xen é ntini'in Jēsuu. Tsi divín ne, ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁷¹ Kidáá né, eni ntu'ū Pedru kaká'an ña:

—Na ta'xi Xuva kō é ntó'o kó tē ña te nuu é ntaā i é káka'an u ni ntó e ñá iní u xoo é káka'an nto —ka'an ña.

⁷² Ura tsi i ne, kāna xtuku l'xī san. Kidāā náka'an Pedru nté ō ka'an Jēsuu ni ſā tsi di'na dá kāna l'xī san uvi íto ne, úni íto ka'án Pedru tsi ſā ini ſā xoo é Jēsuu. Dā náka'an ſā né, dōo éku ſā.

15

Tuví Jesuu nuu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5;

Jn. 18:28-38)

¹ Dā tuví ne, nātáká nuu tó'ō dutú, ni ſāta, ni mastrú leí, ni ſn ntíí ntíí ſā tsiſū i san, nntatín ſā nté koo víí ſā ni Jēsuu. Kidāā né, kí'ni ſā Jesuú ne, dá kue'en ní'i ſā ſā mí tuví Pílatu. ² Pílatú ne, tsixe'e ſā Jēsuu:

—¿Divín ntu n é Rei iſā ſā Israee? —ka'an ſā, tsixe'e ſā.

—Kuān ó vatá ó kaka'an —ka'an Jēsuu.

³ Dōó titín nuu i é ntátsi'i kuétsi tó'ō dutú san Jēsuu. ⁴ Kidāā ne, kaka'an xtúku Pílatu ni Jēsuu:

—¿ſā ntu kuvi ká'an? Koton tsi ſā te da dii núu i é ntátsi'i kuétsi ſā'a san o —ka'an ſā.

⁵ Koó dá kúdu'va Pílatú san dá ſā ni ka'an kué'en tsi Jēsuu.

Kaka'an ſā é kúvi Jesuu

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Kuia kuia dá kaxee víko e náka'an ſā'a san nté ō nakáku Xuva kō ſā Israee san ſūu Egitó né, vatá xkoó ini Pílatú san ne, kanantíi ſā uun ſā'a ſā ſū'u kutú san, ntá tsi ſā'a san ntaíkan ſā xōo ſā'a é ntio ſā. ⁷ Titín ſā'a ſū'u kutu ſā viūtun san ntuvi tsikan, tsi naá ſā ni ſā tsiſū i sán ne, e'ni ſā ſā'a. Uun ſā'a ſā né, Barabaa nani ſā. ⁸ ſā te da dii ſā'a san xee ſā, ntáka'an ſā ni Pílatu té nantíi ſā uun ſā'a ſā ſū'u kutu viūtun san, vatá ó de ſā kuia kuia dá kakuvi viko sá'a. ⁹ Kaka'an Pílatu ni ſā'a san:

—¿Ntio ntu nto é nantíi ú Rei iſā ſā Israee san? —ka'an ſā.

¹⁰ Tsi kútuni Pílatu tsi tó'ō dutú san kune'u ini ſā ni Jēsuu. Dukuān e ntáda ſā ſā kuenta ntá'a ſā. ¹¹ Ntá tsi tó'ō dutú san ne, ntáka'an ſā ni ſā'a san é ká'an ſā ni Pílatu é na nantíi ſā Barabaá san.

¹² Kaka'an xtúku Pílatu ni ſā'a san:

—¿Nté ntu koo víí u ni ſā sá'a kuan, ſā e xntánteē ntó Rei iſā ſā Israee? —ka'an ſā, tsixe'e ſā.

¹³ Koó dá vāntíi ſā'a san ntáka'an ſā:

—¿Naxnteē ntó ſā ntiká krusi kan! —ka'an ſā.

¹⁴ Kaka'an Pílatu ni ſā:

—¿Nté kui san? ¿Né ntu kuetsi idé ſā sá'a? —ka'an ſā, tsixe'e ſā.

Ntá tsi dá dií dií ka vāntíi ſā'a san ntáka'an ſā:

—¿Naxnteē ntó ſā ntiká krusi kan! —ka'an ſā.

¹⁵ Pílatú san ne, ſā ni ntío ſā é kúdiin ſā'a san ni ſā, ne, nantíi ſā Barābaa. Kidāā ne, kaka'an Pílatu ni sntadún san é na kāni ſā Jesuu xó'o ſā ne, dá ntáda ſā ſā kuenta ntá'a sntadún san é na naxnteē ſā ſā ntiká krusi.

¹⁶ Sntadún san ne, kue'en ní'i ſā Jēsuu nu kí'i ví'i mē'ñú san. Kāna ſā un ntíí ntíí sntadún, ſā ntio ikān, na nataká nuu ſā. ¹⁷ Naxnú ſā Jesuú doo kue'e, ne, de vá'a ſā le'e e kúvi ntuku iſū né, dá xntéku ſā diki Jēsuu. ¹⁸ Ntáka'an sntadún san ni ſā:

—¿Ntiusi o, Rei iſā ſā Israee! —ka'an na.

¹⁹ Kāni na chíin diki Jēsuú ne, t'vi díí na ſā di. Nakani iti ná nuu ſā, ntaéni diki na ſā e ntaíko ſū'u na ſā. ²⁰ Dā kúvi narkánteē ná ſā ne, natává na doo kue'e é nuu ſā, dá naxnuu na ſā doo mii ſā. Kidāā ne, kue'en ní'i na ſā é naxnteē ná ſā ntiká krusi.

Dā naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Ítá ntí'xin uun ſā'a, ſā nani Simuun, úva Alējandru ni Rúfu, ſā vé'xi ſūu Cirene. Xe'e kuétsi na sntadún san Simuun é na kuído ſā krusi Jēsuu.

²² Kue'en ní'i na Jēsuu uun itsi mí nani Gōlgota, é kāni tú'un: Xkidiki Ntíxi. ²³ Xé'e na sntadún san é kō'o Jesuu ntúte tinti'o ía é kadaka chó'ō é nani míra. Ntá tsi ſā ni xí'i ſā. ²⁴ Kidāā ne, naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan. Naka'nté dava na doo ſā ne, dá nadikí nteē na, nee é ní'i na, xé un xé un ná. ²⁵ Kaeku in tevā naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan. ²⁶ Dā de vá'a na ta'vi rkunú e nteē na'a kaka'an nee é kuétsi ſā. Diki krusi san xntée ná ta'vi rkunú san é ſā na'a kaká'an: “Rei iſā ſā Israee”. ²⁷ Xntee ná uvi ſā'a ſā du'u ntiká krusi kán di é kúvi dadíi ſā ni Jēsuu. Uun ſā'a ſā ne, ntitsi krusi ſā diſi datsin Jesuú ne, uun ſā'a ſā ne, ntitsi krusi ſā diſi kua'a ſā. ²⁸ Kuntaa vatá ó uve na'a Tú'un Xuva kō mí kaká'an: “Kuvi dadíi ſā ni ſā kini ntáa san”, ka'an.

²⁹ ſā ntaíta ntí'xin sán ne, dōó kini ntáka'an ſā ni Jēsuu. Ntánakuiko ſā diki ſā, ntáka'an ſā:

—Divín é kanakatsin xukún ka'nu sán ne dá naxntítsín xtukun te kuvi uni ntúvi ne, ³⁰ nakákun miin kúſū ō ve. Ntíi nteen miin ntiká krusi san —ka'an ſā.

³¹ Tō'ó dutu ni mastrú leí san ne, narkánteē ſā Jesuú di. Ntánatín mii ſā:

—Kui nakakú ſā tuku ſā'a sán ne, nté ſā kakúvi ntu ku nakáku mii ſā kúſū ſā. ³² Té Rei iſā ná Israee ntí'xe ſā ne, o té ſā é taxnuu ntí'xe Xuva kō né, na ntíi ntee mii ſā ntiká krusi kan. Kidāā ne, kini ó ne, kuintí'xe kō di —ka'an ſā.

Ntúvi ſā'a, ſā uve ní'i ſā ntiká krusi kán ne, dōó kini ka'an ſā ni ſā di.

Dā xi'i Jēsuu

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Dā kā'ñu ntuví ne, un tsi da nte kaeku uní kuáa ne, kūnéé da kanii ñūxiví. ³⁴ Ura tsíkan ne, un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an ña: —Eluui, Eluui, ¿lama sabbatani? (é kani t'ú'un: Xuvā kó, Xuvā ko, ¿nté kui xtuví mii ntó ko?) —ka'an ña.

³⁵ Dā téku ña ntāñi étsin sán ne, ntáka'an ña: —Kini nto ña. Vata te kakana ña ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Ēlia —ka'an ña.

³⁶ Uun ña'a ñá né, kaxkainu ña kue'en ña, kuxnúu nto'o ña ti'nti dóo san iní ntute tinti'io ía, dá xnuu ntído ña díki útun, dá xe'é ña é kó'o Jesuu. Kaka'an ña:

—Na koo mii nto ña. Koto o ve te kí'xi ntí'xe Eliá san é nántii nteé ña ña ntiká krusi kan —ka'an ña.

³⁷ Kidáá né, káchu'u ntáa Jesuu, ntí'xi nuu kakan iní ñá ne, xí'i ña. ³⁸ Ntáta ntáa dóxi é rkaa íko má úkún ka'nu san. Nte díki i un tsi nte xe'e i ntíi. ³⁹ Uun tó'ó é uun sientu sntadún san ntitsí ña nuu Jēsuu. Dā iní ña nté o xi'i Jēsúu ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntáa ntí'xe i é ña sá'a ne, I'xá Xuva ko ñá —ka'an ña.

⁴⁰ Ntaíto díto ika ñadř'í san di. Ikān ntāñi María Madálena, María, di'i Sántiau lú'nti ni ení ñá Joseé, ni ñadř'í, ñá nani Salúmeé di. ⁴¹ Ñadř'í sa'a ne, ntántikin ñá Jesuu é xntii ña ña da itúvi ña ñuú Galilea. Dóo titín ka ñadř'í, ña xee ni'i Jēsúu ñuú Jerusaleen, ntāñi ñá di.

Dā intú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Dā kuáa ntuví vierné san, ntuví é koo tú've tsí utén ne, ntuví ió dá'na, ⁴³ xée Jōsee, ña vé'xi ñuú Arimatea. Ña sá'a ne, dóo ntaíko ñu'u ña'a san ña, tsí ña tsiñu i ña. Kantétu ña ntúvi dá kada kú've Xuva kó. Naxnuu ka'xi ñá nima ñá ne, kué'en ña mí tuví Pilatu é ntákan ña kúñu Jēsuu. ⁴⁴ Koó dá kúdu'va Pilatú san tsí é xi'i Jēsúu. Kāna ña tó'ó sntadún san, tsíxe'e ña ña tē nuu é ntaá i é xi'i Jēsúu.

⁴⁵ Kaka'an tó'ó sntadún san tsí nuu é ntaá i.

Kidáa ne, xe'e Pilatu ítsi é na nākuní'i Joseé san kúñu Jēsúu. ⁴⁶ Joseé san ne, ñii ña doo vá'a é nāxnuu ta'án ña Jesuu. Nántii nteé ña ña ntiká krusi kán, dá náxnuu ta'an ña ña doo san, dá xtúvi ntuvē ñá ña iní ñañá mí ete nuu ña iní xuú san. Xnuu ntí'u ñá xi'i ñáñá san uun xuú ka'nu. ⁴⁷ María Madálena ni María, di'i Jōsee ne, ntāñi ña, ntaíto díto ña mí kaintú'xi Jesuu.

16

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ntí'i ntuví dá ió dá'na ne, María Madálena, María, di'i Sántiau lú'nti sán, ni Salúmeé ne, ñii ña cho'o e dóo vá'a ñe'e é

da'vi ña ata dóo é nuu ta'an kúñu Jēsúu. ² Tēvaá du'va tsi da vé'xi tuví ntuví domingú san ne, kué'en ñadř'í san nú ñañá Jēsúu. ³ Ntánatíin mii ña:

—¿Xoó ntu kuví naxtuví xio i xuú ka'nú san é kantí'u núu xi'i ñáñá san? —ka'an ña.

⁴ Dā ito ña ne, ñá kantí'ú ka xuú ka'nú san xi'i ñáñá san. ⁵ Kí'vi ña iní i kán né, iní ña tsí tuví uun ñatíi díñi kua'a ñañá san. Nuú ña doo kani, doo kui'xin. Ña díř'í san ne, dóo u'ví ña. ⁶ Kaka'an ñatíi san ni ña:

—Ñá ku u'ví nto. Iní u tsí ntánantuku nto Jēsúu, ña ñuú Nazaree, ña é intée ntiká krusi kan. Xóxó ka ña í'a. É ntóto ña. Koto nto mí inuu ntú'xi ña. ⁷ Kue'én ntó, kukoto nto Pedrú, ni ña ntini'i Jēsúu, tsí é dí'na ña kodo nuú ñá nu'u ñá ñuú Galilea ne, ikan nakiní ntó ña, vatá ó kaka'an ñá ni ntó —ka'an ñatíi san.

⁸ Ntaka ñadř'í san nú ñañá kán ne, koó dá ntaínu ña kue'en ña. Un vá'a tsi ntani'i ña, tsi dóo ntaú'ví ña. Nté uun ña'a ña ni ka'an ní'i ña, tsi dóo u'ví ña.

Dā xee Jēsúu mí ntitsi María Madálena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Dā ntóto Jesuu ntuví domingú ne, di'na ntii díto ña nuu María Madálena, divi ñá é natáva Jesuu ú'xe é ña vá'a san é ñu'u nima ña kidaá. ¹⁰ Kué'en Mária san mí ntoo ña ntini'i Jēsúu. Dóo ntoo nta'xa ña ne, dóo ntaéku ña. Kaka'an María san ni ña tsí é ntóto Jesuu. ¹¹ Ntá tsi da téku ña é kantíto Jesúu ne, ñá ni kuintí'xe ña ña. Kuān te kaká'an María tsí mii ñá iní ña Jesúu ne, ñá ni kuintí'xe ña ña.

Uvi ñá'a ña ntini'i Jēsúu iní ña ña

(Lc. 24:13-35)

¹² Rkontúvi ne, ntii díto xtúku Jesuu nuu uvi ñá'a ña ntini'i ña da ntaíka ña itsi má ku'u kán, ntá tsi é túku ito ña. ¹³ Ntuví ñá sá'a ne, kué'en ña, kúkóto ña ña nguui sán tsi iní ña Jesuu. Ntá tsi ña ni kuintí'xe ña ña di.

Kaka'an Jēsúu ni ña ntini'i ña nté koo vii ña

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Rkontúvi ne, ntii díto Jesuu mí ntoo u'xi ñn ña'a ña ntini'i ña, ntaé'xi ña. Dē tí Jesuu ni ña tsi dóo ka'xi nima ñá, tsí dóo lo'lo ñá é kuintí'xe ña é ntóto ña, kuān te ntáka'an ñá'a san tsí é iní ña ña. ¹⁵ Kaka'an Jēsúu ni ña:

—Kue'én ntó ve, kuka'an nto tú'un vá'a san kuenta íñá ko ni ñn ntí ntí ña'a san dá kanii ñūxiví. ¹⁶ Xoó ña'a é kuintí'xe ña ne kutsi ntute ña ne, nakákú Xúva ko ñá. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña kuintí'xe i ne, ñá kada ka'nú iní Xuva ko ni ña kuétsí ña. ¹⁷ Xoó ña'a é kuintí'xe ña ne, kuví vii ña nakuitá ñá é ña vá'a san kuenta íñá ko. Kuví ka'an ña tú'un xee e ñá iní ña. ¹⁸ Te kurkaa ña koó ne, o te kó'o ña é kadáka cho'o é kaxí'i ó san

ne, ña kúvī ña. T̃in nta'a ñā ña nchokuví ne,
ntuvá'a ña —ka'an ña.

Dá kúntāa Jesuu é dukún k̃ān
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Kidáā né, dā kúvi ka'an Tó'o ko J̃esuu
ni ña nt̃iní'i ñā ne, kúntāa ña e dukún k̃ān,
kunakutúvi ña diñi kua'a Xuva kō. ²⁰ Ña
nt̃iní'i ñā ne, kué'en ña, k̃ūka'an ña tú'ūn va'á
san iña J̃esuu dá kaniñ ñūxivi. Tō'ó ko J̃esuú ne,
xntii ña ñā ne, xé'e ñā é k̃ūtuni ñá'a san tsí
nuu é ntaā i é ntáka'an ñá, tsi xé'e ñā é k̃ūvi
vii ña nuu i e dóo na'nu san. Kuan tsī kaa é
k̃ā'án u ni ntō.

Tū'un é vā'á iña Xuva ko e xntée na'a San Luca

Tū'un dá iñi ntu'u

¹ Nã tē nté kaa ñã'a ncho kada vá'a ña tutú nté ó kúvi nuu i é ita ntí'xin iña ko. ² Vata tsi o nañé'e ñã kō, ña é ñni nté ó kúvi, ña ntáduku ntée é kã'an ntódo tú'un sán un tsi nte dá iñi ntu'u ne, ³ kuan kōo ncho xntée nã'á u di, e dóo nántukū u nté ó kúvi ntí'xe un tsi nte dá iñi ntu'u. Vata te vā'á ó é káda vā'á ú tutú sa'á iña nto, Teófilu, e dóo kaiko ñu'ú ú nto, vata koo é ntaá ú ni ntó un ntí'i nūu i é vatá o kúvi, ⁴ vata koo é kīnī va'á ntó nee iña é nuu é ntaā i é nañé'e ñã nto.

Uun ánje kãka'an ña é kaku Juaan Bautista

⁵ Ntuvia dá idé Heródē rei iña ñuú Judeá ne, ítúví uun dutu iña ñã Israee, ñã nani Zacãria, ña é úve ta'an dutu tatá vi'i ñã nani Ábia. Ñadi'i ñã ne, Isabeé nani ña. Divi ká tatá vi'i dutu Ároon ña. ⁶ Zacariá san ni ñadi'i ñã Isabeé ne, ntuvi ña e dóo va'á ña nuu Xuva ko; dóo dé ntaā ñã lei Xúva kō. Ntē ña tuvi neé nuu i é ka'an ntée ñã'a san ña, nté uun ña. ⁷ Ntá tsi ña ni xío i'xá ña, tsi Isabeé san ne, ña ni kúvi kōo i'xá ña; ntuvi ñã ne, é dóo áta ñã di.

⁸ Uun ntuvi ne, dúku ntéé dutu, ñã ntoo ni'i Zacãria, é káda tsiñu ña ini ukún Xuva kō. ⁹ Vata xkoó ini dutú san ne, vā'á ntuvi Zacariá san é dúku ntée ña é kī'vī ña ini ukún ka'nu Xuva kō é kíkã'mí ña kútū. ¹⁰ Da nñ kai'xi kútū sán ne, un ntí' ntí' ña'a san ntáñi ña, ntáka'an ntá'vī ña kí'i kãn. ¹¹ Kidáa ne, xée uun ánje Xuva kō mí tuví Zacaria. Ntitsi ánjē san diñi kua'a nū tēu mí kai'xi kútū. ¹² Dã ñni Zacariá san ánjē sán ne, un tsi kúdu'va ini ña nee é vii ña; ñã tē nté kaa u'vī ña. ¹³ Da kidáa kakã'an ánjē san ni ña:

—Ó Zacaria, ñã ku u'vī o, tsi Xuva kō né, tēkū ña é kãka'an nta'vin. Tsi vi'i a vé ne, koo i'xá ña di'i ó Isabeé ne, Juaan kunáni. ¹⁴ Nã te da dii ñã'a san dóo ñni ña te káku i'xá san. Divin di, dóo ka'nu kuini ó te káku i'xá ñadi'i ó di. ¹⁵ Tsi i'xá o ne, dóo ka'nu ñã'a kúvi nuu Xuva ko. Ntē ña ko'lo i'xá san vinu, nté ntute kini kaa. Kunuu tsitū Espiritū Sántū nima í nté di'na dá káku. ¹⁶ Nã sã'á ne, vii ña é ñã te da dii ñã ñuú Israee nakuntikñ ñã Xuva kō. ¹⁷ Di'na ña xee ña dá xee Tó'lo kō. Dadii tsi iō ñã é vii ñã vatá o idé profeta Élia, ña é ka'an naa Xuva ko kidaa; dadii tsi nima ñã ni ñã. Vii ña é na náka'an vá'a i'xá san ni úva i. Vii ña é na ntúv'á nima ñã xení i san vata koo é na vii ña é vā'a; vii ña é na kōo tú'vé ñã'a sán tē xee Tó'lo kō —ka'an ánjē san ni ña.

¹⁸ Tsixe'e Zacariá san ánjē san:

—¿Nté koo kutuní ko te nuu é ntaā i sã'á? Tsi xu'ú ne, dóo áta ú; ñadi'i ko di —ka'an Zacaria.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an ánjē san:

—Grabiee nání u. Xu'u é vē'xi u é vata kaa e táxnuu Xuva kō é kã'an u ni o tū'un e dóo va'a. ²⁰ Vi'i a vé ne, tsi ña ni kuintí'xe o é kãka'an u ni ó ne, kuñ'in vē. Nã kúvi ká kã'an un tsi da nte te xee tá'an ntuvi é kãku i'xá o, vatá ó kaka'an u ni o —ka'an ánjē san ni ña.

²¹ Nii dukuan ntantétu ña'a san Zacariá san nu kí'i kãn. Kidáa ne, tsixe'e ta'an ña, ntáka'an ña:

—¿Nté kuñ nté kakukui ntu Zacariá san ini ukún kãn? —ka'an ña.

²² Dã ntii Zacariá san ma ukún kãn ne, é ña ni kúvi ká ka'an ña. Kidáa né, kütuni ñã'a san é io é ñni ña ini ukún kãn. Koo da ntã'a ña kakuvi é kãka'an ña, tsi kúñ'i ñã.

²³ Dã inú kava tsiñu é kade Zacariá san ne, kúnú'ú ña nú vi'i ñã kãn. ²⁴ Rkontúvi ne, ñadi'i ñã, Isabeé ne, ñu'ú i'xá ña. U'un xoó é nté ña vádã mí ni ñē'e ña é dé kuení ña: ²⁵ “Dóo vā'á o dé Xuva ko ni kó vevii e tá'xi ña é kōo i'xá ko vata koo é ña nantii ni'ni ká ñã'a sán ko”, ka'an ña.

Kaka'an ánjē tsi kaku Jesuu

²⁶ Dã kúvi iñu xoó ne, Xuva kō né, taxnúu ña uun ánjē, ñã nani Grãbiee é kī'in ña uun ñuu é nani Nazãree, é káduku ntée ñuú Galilea, ²⁷ é kíkoto ni'ni ña uun ñadi'i kuétsi, ñã nani Mária. Divi ñã ne, e tuví ntetu ña é kani vi'i ña ni uun ñatii, ñã nani Jõsee, tatá vi'i rei Davii. ²⁸ Kúkã'vi ánjē san mí tuví ñadi'i san ne, kaka'an ñã ni ña:

—jNtiusi o! Divin é nakaxnúu Xuva ko ó é naxnuu viko ña o. Divin ne, dóo nuu mé'ñu Xuva ko ó —ka'an ña.

²⁹ Koo dá kúdu'va ña é kãka'an ánjē san ni ña. Da dé kuení mii ña: “¿Nté kuí kuñ ó kaka'an ñã sã'á ni kó?”, ka'an ña. ³⁰ Kidáa ne, kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñã ku u'vī ó, Maria, tsi ni'i o é vā'á nta'a Xuva kō. ³¹ Vi'i a vé ne, ku'un i'xá o. Koo uun i'xá o, i'xá tii é kunani Jēsuu. ³² Divi né, dóo ka'nu ñã'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu kue'en. Xé'e Xuva kō é kúvi ñã rei, vata kaa uvata ika ña, rei Davii, ³³ é kodo nuu ñã iña tatá vi'i ñã Israee san ntii ñã nu ntúvi, é nté ña ntí'i —ka'an ánjē san ni ña.

³⁴ Kidáa ne, katsixe'e Mariá san ánjē san:

—¿Nté ntu koo kuví sã'á? Tsi xu'ú ne, ñã te tūvi ní'ú ú ñatii —ka'an Mária san.

³⁵ Kidáa kãka'an ánjē san ni ña:

—Kí'xi Espiritū Sántū mé'ñu ó. Xuva kō e dóo ka'nu ñã'a ña ne, kúnuu mé'ñu kunuu dava ña o. Dã'vi nuu ña o ntati ñã vata kaa viko san. Dukuñ ne, i'xa é kaku sán ne, dóo va'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō. ³⁶ Vi'i a vé ne, ñavi'i o Isabeé ne, koo i'xá ña di, kuñ te

dóo ata ña. Divi ña e ntáka'an ña'a san é ña kuvi koo i'xá ña ne, é k'í'i iñu xoo é ñu'u i'xá ña vevii. ³⁷ Tsi Xuva kō ne, ña tūvī nee iña é ña kuvi vii ña —ka'an añjē san ni ña.

³⁸ Kidáa ne, kaka'an Mária:

—Xu'ú ne, ña kade tsiñu iña Xuva ko kúvi u. Na vīi Xúva ko nī kó vatá ó kaka'an ntó nī ko —ka'an ña.

Da kidáa ne, kué'ēn añjē san.

Dā kue'en María kukoto ní'ni ña Isabee

³⁹ Ntuvia tsikán ne, kant'i tsi kue'en María, kúntaa ña ñuú mí kaduku ntée Judea. ⁴⁰ Kidáa ne, xée ña nú vi'i Zacaría ne, kaka'an ña ni Isabeé ntiusi. ⁴¹ Dā téku Isabeé san ntiusi ña ne, kánta nuu i'xá san ini i'xí ña kán. Isabeé san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū san nima ña. ⁴² Kidáa ne, un nī kué'en ini ña kaka'an ña:

—jDivin e dii dii ka naxnuu víko Xuva ko ó é un ntí ntí ñad'í san! jÉ naxnuu víko ña i'xá ó é nuu ini i'xí o kán di! ⁴³ Xoo ntu ña'a kúvi u é v'e'xi di'í Tó'ó kó, vexkoto ni'ni ña ko? ⁴⁴ Tsi ura tsi i da téku ko ntiusi ó ne, i'xá ko ne, kánta nuu ini i'xí ko kán e dóo díní i. ⁴⁵ jNché kuán nche vá'á o é kakuinchi'xe o, tsi sá'a ne, kúntaa vátá ó kaka'an Xúva ko ni ó! —ka'an Isabee ni ña.

⁴⁶ Kidáa ne, kaka'an Mária:

Dóo ka'nu kuini ko kuenta iña Xuva ko.

⁴⁷ Nimá ko ne, dóo nuu dñi kuenta iña Xuva ko, ña é nakákú ko.

⁴⁸ Tsi Xuva kō né, ntūnta'ví ini ña ko, xu'u é da kade tsiñu ú iña ña.

Un tsi nché vevii ne, é nchii dañu ntúvi ka'an ña'a san tsi dóo vá'a ntuvi ko.

⁴⁹ Tsi Xuva kō né, dóo iō ña é vīi ña; dóo ka'nu e táxnū ña iña ko.

jDivi ña e dóo va'á ña!

⁵⁰ Nguentúvi tsi kantunta'ví ini ña ña'a, da xóo ka ña'a, ña é kánuní i ña.

⁵¹ E nañé'e Xúva kō kó tsi dóo ka'nu ña;

íde ña é nt'i'í mii é ncho vii ña'a, ña e dóo na'nu ña'a kuini i;

⁵² nañu ña ña é na'nu ña'a san, nántaa dūkun ña ña ntá'ví san.

⁵³ Xé'e ña un nt'i'í é va'a é nchío ña'a, ña é ntáatan núu i.

Dá nakūnu ña ña kuiká san, koó da mii ntá'a ña.

⁵⁴ Xnchii ña ña'a ña, ña Israee, ña kade tsiñu iña ña;

ñá ni kúnáa ini ña é ntunta'ví ini ña ña.

⁵⁵ Dukuan ó xé'e Xuva ko xū'u ña ni ñata kō, ni Ábraan ni i'xá ña, nchii dañu ntúvi.

Kuan ó ka'an Mária.

⁵⁶ Kidáa ne, kátúvi María ni Isabeé te ūni xoo. Rkontúvi ne, kún'ūn ña nú vi'i ña kán.

Dā káku Juaan Bautista

⁵⁷ Dā kúntaa ntúvi é káku i'xá Isabeé ne, xío ūn i'xa tii. ⁵⁸ Kidáa ne, kué'en ñavi'i ña, kúkoto ní'ni ña ña, tsi dóo ka'nu kuini ña e

káku i'xá Isabee. Ini ña tsi Tó'ó kō né, dóo vá'a ntuvi xé'e ña iña ña. ⁵⁹ Dā kúvi una ntúvi ne, kue'en ní'i ña i'xá san é ká'nté nuu ña un siin kúñū é ixi i, vata ó ka'an Xúva kō. Ntío ña'a san é kunani vata nani uva i Zacaría ne, ⁶⁰ ntá tsi di'í i né, kaka'an ña:

—Ná'á, tsi Juaan kunáni —ka'an Isabee.

⁶¹ Kidáa ne, ntáka'an ñavi'i ña:

—Ntá tsi xoxó ñavi'i o, ña é kuan naní —ka'an ña ni ña.

⁶² Dukuán ne, koó dá nta'a ña kakuvi é tsixe'e ña ūva i'xá san vata koo é kūtuni ña nté koo kunani. ⁶³ Uva i ne, íkan ña uun ta'vi rkuñū ne, da kidáa xntée na'a ña é Juaan kunáni. Koó dá kúdu'va ña ntáñi san é kuán o xntée na'a ña. ⁶⁴ Ura dú'va tsi i náka'an Zacaría san. Eni ntu'u ña káka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ⁶⁵ Un ntí ntí ñavi'i ña ne, koó dá kúdu'va ña. Da kanii ká'nu ñuú Judeá san e dóo ntáka'an ña'a san nté ó kúvi. ⁶⁶ Un ntí ntí ña e téku i ne, da dé kuení mii ña:

—jNeé ntu é vīi i'xá san tē kúka'nu? —ka'an ña.

Tsi kutuní ña'a san tsi dóo nuu mé'ñu Xuva ko i.

É ña Zacaria

⁶⁷ Zacaria, úva i'xá san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū nima ña, kaka'an ña tú'ūn é xé'e Xuva kō é ká'an ña:

⁶⁸ jNa ká'an un ntí ntí ña'a tsi dóo ka'nu Xuva kō, Tó'ó ña Israee,

tsi vé'xi ña, vexnákakū ña ña'a ña!

⁶⁹ Tsi táxnū ña ña e dóo ntii iní i é nakakū ña kō,

uun i'xá ika rei Dávii, ña é dé tsiñu iña Xuva ko,

⁷⁰ vata ó tá'xi Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na, vata ó ntáka'an ña ka'án naa ña, ña e dóo va'a:

⁷¹ é nantii ña kō mí'i ntaínchu'vi ña'a san ko, nī mí ntáde xení ña ni kō,

⁷² é ntunta'ví ini ña ni ñata kō, ña intóo ntuvi di'na,

é ntē ña kunáni ña é kada ntáa ña nuu i e dóo va'a é káka'an ña ni ña kídaa.

⁷³ Divi nuu i é káka'an Xúva kō nte ntúvi di'na ni uva ata ko Ábraan

tsí nuu é ntaí i é vīi ña é káka'an ña:

⁷⁴ é nakakū ña ko nta'a ña ntaínchu'vi ko vata koo é vīi o nee iña é káka'an ña,

é ntē ña u'vī kō,

⁷⁵ vata koo é kuvi kúntoo dadii o ni ña é vīi ó nee iña é va'a da kanii ntuvi kō.

⁷⁶ Divin, i'xá mii kō,

vi'i a vé ne, ká'an ntōdon tú'un Xuva kō, ña é dii ka ka'nu,

tsí divin ne, k'i'in kodōn núun nuu Xuva ko, viin é koo tú'vé ña'a san te xee mí Xuva kō.

⁷⁷ Divin kue'en é kūtuni ña'a ña

tsí nakate Xuva ko kuétsi ña

vata koo é nakáku ña.

78 Tsi Xuva kō né, dōo kantunta'vi ini ña kō né,
taxnū ña i'xá ña nte e dukún kãn
vata kaa ntuve ngántii é kakene tevaá du'va
tsi,

79 vata koo é nãxi'í nuu ña iña ñá ntoo mi dōo
nee,

mí katãvi núu ña ntafi doxi'í.

Nañe'e ñá ko itsi mí kaka ó

vata koo é kũntoo vá'a o.

Dukuan ó ka'an Zacária.

80 Kũka'nu Juaán san ne, dōo kutú've ña
iña Xuva ko. Má kũ'u kan inúu ña un tsi da
nté xee ntúvi é kii ña é kini ña Israeé san ña.

2

Dā káku Jēsuu

(Mt. 1:18-25)

1 Ntuvia tsikán ne, taxnū Césa Agustu
tú'un da mí'i ká ñuu é uve ta'an ñúú Roma,
kaka'an ña é na nakuvé na'a un ntíi ntíi ña'a
san. 2 Sá'a e kúvi uun ito é nakuvé na'a ñá'a
san dá nūu Círeniu, kade kú'vẽ ña ñúú Siria.
3 Un ntíi ntíi ña'a ntánu'u ña ñúú ña é nakuvé
na'a ña.

4 Dukuan né, ntíi Jósee ñúú Nazaree é
kãduku ntée Galilea. Kidáa ne, kué'en ña
ñúú Beleen é kãduku ntée Judea, ñúú mí káku
rei Davii, tsí Joseé ne, divi tátá vi'i Davii ña.

5 Kué'en ña, ntúvi ñá ni Mária, tsí divi ñá é
kũntaa tú'un ñá é kani vi'i ña ni Jósee. Maria
sán ne, é ñú'u i'xá ña. 6 Da nĩ ntoo ña ñúú
Beleén ne, xée ntúvi é káku i'xá ña. 7 Ikãn
káku i'xá ña, i'xá nuu i. Nãxtĩnuu ñá i doo ne,
dã xnuú ña i ini etun mí ñú'u é ntaé'xi kiti, tsí
ña vádã ka mí vá'a o é kũntoo ña ini vi'i kãn.

Dā xee ánjē mí ñū'u paxtu

8 Etsin ñúú Beleén ne, ñu'u paxtu má kũ'u
kan, ntáde ña kuenta lé'ntú ña niñú san. 9 Dã
néé ini ña, xée ánje Xuva kō mí ñú'u ña. Nãxi'í
nuu Xuva ko ntuve ña kanĩ ntíkō diñi i mí
ñú'u ña ne, dōo u'ví ña.

10 Ntã tsi kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'ví nto. Tsi dōo va'á tú'un nĩ
ú ve. Núu i sã'a é kũntoo dñi nto, un ntí'i
kue'en dú'va nto, vata kaa nto é ntoo nto
ñuxiví san. 11 Tsi ñuu Dávií ne, é káku uun
i'xa é nakakú nto. Divi Crĩstu; divi ñá é Tó'o
kō. 12 Vata koo é nãxi'í nto i'xá san ne, nani'
nto i kãtĩnuu dōo, nuu ntaá ini etun mí ñú'u
e ntaé'xi kiti —ka'an ánjē san ni ña.

13 Ura tsikán ne, ñá te da dñi ánjē san ntii
dño ña, e ntãka'an ña e dōo ka'nu Xuva kō:
14 Dōo ka'nu kue'en Xúva kō, ña tuví e dukún
kãn!

ñuxiví a ne, vá'a koo kũntoo ña'a,
ña e dōo va'á iña Xuva ko!
ka'an.

15 Kidáa ne, kũntaa ánjē san e dukún kãn.
Paxtú san ne, eni ntu'u ña ntãka'an ñá xe un
xé un ña:

—Kí'in o Bēleén ve, kíkoto ntódo ó nee iña
ntu é kãkuví e tá'xi Tó'o ko kũtuni ko —ka'an
ña.

16 Kant'í du'va tsi kue'en ña, kunantúku
ña Maria ni Jósee ni i'xá san. Dã nãni'í ña ñá
ne, ikãn nuu ntaa i'xá san ini etun mí ñú'u é
ntaé'xi kiti san. 17 Dã ini ña i ne, ntántaa ña
nté o kaka'an ánje ni ñá iña i'xá san. 18 Un
ntíi ntíi ña téku i ne, koó dã kúdu'va ña é kuãn
o ntãka'an pãxtú san. 19 Ntã tsi María sán ne,
xnuu vá'a ña nima ñá é un ntí'i é dé kuení ña
nuu i sã'a. 20 Dã kũnú'u paxtú san ne, ntaíta
ña nchu'ún Xuva kō ntãnaku'é ña sintiã'vi
nta'a ña kuenta iña i un ntíi ntíi é téku ña ni
e ini ña, tsí kũntaa un ntíi ntíi vatã ó kaka'an
áñjē san ni ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu ini ukún kãn

21 Dã kúvi una ntúvi ne, e'nté nuu ña un
sĩn kũñ é ixi i'xá san vatã xkoo ini ña.
Kidáa ne, xntánteẽ ñá i é Jēsuu kunãni, divi
dĩvi é kãka'an áñjē sán ni Mária nte dí'na dá
kũ'un i'xá ña.

22 Dã xee tá'an ntuvia é ntuntoo ña, vatã
ó kaka'an lei Muiseé ne, kue'en ni'í ña i'xá
san ñúú Jerusaleen é ntãda ña i kuenta ntã'a
Xuva kō. 23 Dé ntaa ña sã'a, tsí kuãn ó
kaka'an lei iña Xuva ko: “Un ntíi ntíi i'xa tii,
i'xa nuu i ne, kũntoo xio kuenta iña Xuva
ko”, ka'án lei san. 24 Kué'en ña, kũntido ña
doméni nú nãa kãn di, vatã ó kaka'án lei
iña Xuva ko: uun na'a paloma ntãkín o úvi
pãloma na'nu.

25 Ntuvia tsikán ne, kãtúvi uun ñatíi ñúú
Jerusaleen, ñá nani Simiuun ña e dōo va'á
ña'a, e dōo kanuu ini ña Xuva kō. Kantétu
ña amá ki'xi ña nakakú ñúú Israeé. Espiritú
Sãntú sán tuví ni'í ñá Simiuún ne, 26 xé'e ñá
é kũtuni Simiuun tsi ña kuví ña tẽ ña dí'na
kiní ña Cristu, ña táxnuu Xuva kō. 27 Kidáa
ne, kué'en ña má úkún kãn, tsí Espiritú Sãntú
sán ne, nãñe'e ñá ña é kuãn koo víi ña. Divi
tsi ntuvia tsikan kué'en ni'í Jósee san ni Mária
san i'xá ña Jesuu má úkún kãn di é ntãda ñá
i kuenta vatã ó kaka'an lei san. 28 Kidáa né,
kĩ'i Simiuún san i, ini'í ntee ña i ne, dã kidáa
kãka'an ntã'vi ña ni Xuva kō, kaka'an ña:

29 Xuvã kō, vi'i a vé ne, é vá'a o é tá'xi nto itsi
é na kúvi u ve,

tsi é kũntaa vatã ó kaka'an ntó ni ko.

30 É ini u nuú ko ve, ña e véxnakakú nti,

31 ña e táxnuu nto é kĩni un ntíi ntíi ñá ntoo
ñuxiví sa.

32 Divi ña nãxi'í nuu ña ñuxiví vata kaa ñu'u
é kaxi'í nuu nuu ko.

Dōo xi'í nuu ka'nu ña iña ña'a nto, ña ñúú
Israeé san di.

Kuan ó ka'an Simiuun.

33 Uva Jēsuu ni d'íi ña ne, koó dã kúdu'va
ña da téku ña é kãka'an Simiuun iña i'xá ña.

34 Kidáa né, nãxnuu viko Simiuún san ña ne,
dã kaka'an ñá ni Mária, d'íi Jēsuu:

—Koton tsí i'xa salá ne, vé'xí é vī e dóo titín ña'a ña Israee sán ne, kó'xo ña né, ò nakuntáñi ñá kuenta iña i. Dóo titín ña'a san koto ña i ne, nantii ni'ni ña i, ³⁵ vata koo é dukuan koo kütuni nté ò ntádē kuení nti'xe ña'a san. Divín dí, dóo u'vi kuvi ó, vata tē káā é ūvi nuu i ni'ni ntído nima ó dí —ka'an Símiuún san ni Mária.

³⁶ Íkān nntisi úun ñadí'í, ña e dóo atā, ñá naní Ana, ña é ka'án naa Xuva ko. I'xá Fanuee, tatá vi'í Asee. Dutsi kuia ña tánta'a ña ne, u'xe kuia tsi íntóo ni'í ta'an ña ni xñ ña. ³⁷ É ita nti'xin kīmi díko kīmi kuia é ntukíí ña. Ñá nī nti kue'en ía má úkún kán. Ntē ntúvi ntē níñu kanuu iní ña Xuva kō ne, kaitúvi ixu ña ne, kaka'an ntá'ví ña di. ³⁸ Ura dú'va tsi i xeé Aná san mí ntóo ña ne, eni ntu'u ña kánaku'e ña sinti'vi nta'a Xuva kō ne, kaka'an ñá iña i'xá san ni ūn nti' nti' ña'a san, ña ntantétu xoo é xee i é nakakú ñuú Jerusalem.

Dá kúnú'u ña ñuú Nazaree

³⁹ Kídáā ne, dá kúvi dé ntaa nti'í ñá é káka'án lei Xúva kō ne, kúnú'ú ña ñuú Galilea, un tsi nté ñuú mii ñá, mí nani Nazáree. ⁴⁰ Íkān éni ntu'u i'xá san é'nu. Dóo ntií é'nu. Dóo kí'in iní i. Dóo kuínima Xúva ko í.

Dá tuví Jesuu má úkún kán

⁴¹ Kuia kuia ntáñe'e uva Jéssu ni dí'í ñá ñuú Jerusalem dá kakuví viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egitō. ⁴² Dá xee tá'an uxuvi kuia Jesuu ne, kue'en nti'í ña ñuú Jerusalem váta xkoó iní ña da kaxío viko san. ⁴³ Dá inú kava viko sán ne, ítuvi mii Jéssu Jerusalem, é ntē ña ni iní dí'í ñá, nté uva ña. ⁴⁴ Te kúnti'xi i'xá ña mé'ñu ñá'a san, kuíni ña. Uun ntuvi va vá'a ñuú ña ítsi da kútuni ña é ña te ntíkín ntu i'xá ña ña. Kídáā ne, eni ntu'u ña nántuku ña ñá mé'ñu ñá'vi'í ña ni ña iní ña. ⁴⁵ Ñá nī nani'í ñá ña. Kídáā né, ntíko kōo xtúku ña, kue'en ñá, kúnantúku ña ña ñuú Jerusalem. ⁴⁶ Dá kúvi uní ntúvi ne, nani'í ñá ña iní ukún kán. Ntoó ni'í ña mastrú lei, kaini ña e ntáka'an ña ne, katsixe'e Jesuu san ñá di. ⁴⁷ Un nti' nti' ña e téku i ne, koó dá ntákudu'va ña, tsi dóo ntíto Jesuu san ne, dóo iní ña nté koo nantíko kōo ñá di. ⁴⁸ Dá iní uva ña ne, koó dá kúdu'va ña. Dí'í ña né, kaka'an ña:

—I'xá mii kō, ¿nché kui kuān o dén ntun ni nti? ¿Ñá inin ntun tsí ntuví nti uva ò né, dóo ntánti'í iní nti ntánantukú nti o? —ka'an ña.

⁴⁹ Kídáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu ntó ko? ¿Ñá ntu iní nto tē kantio é i'a kutúví u má vi'í Úvá ko? —ka'an Jéssu ni ña.

⁵⁰ Ntá tsi ña ni ñé'e díki ñá nee iña é káka'an ñá ni ña.

⁵¹ Kídáā ne, kúnú'ú Jesuu ni úva ñá ñuú Nazáree ne, dé ntaa nti'í ña nēe e teé tsiñu

uva ña ña. Dí'í ña ne, xnuu vá'a nti'í ña salá nima ña. ⁵² Jesuu ne, kue'en é'nu ña. Dóo kúki'in iní ñá di. Dóo kuínima Xúva ko ña, ni ūn nti' nti' ña'a sán di.

3

Dá káka'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Dá kúvi xe'un kuia é idé Tiberiu ña é kadē kú've un nti' nti' ñuú é káduku ntēe Romá ne, kídáā odo nūu Poncio Pílatu ñuú Judeá ne, odo nūu Heródē ñuú Galileá di. Ení Heródē, ñá nani Félipé ne, odo nuú ñá ñuú Traconite ni ñuú Ituriá di. Ña nani Lísaniá ne, odo nuú ñá ñuú Abilinia. ² Anaa ni Caífaa ne, ntáde ña dutu ñá odo nūu. Ntuvi tsikán ne, xéé tū'ún Xuva kō nta'a Juaan Bautista, i'xá Zacaria, mí tuví ña ñuú itsí kán. ³ Kídáā ne, kue'en Juaán san, ita nti'xin ña dá kani'í ntiute ka'nu é nani Jórdaan, kaka'an ntódo ña ni ñá'a san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kútsi ntute ña di, vata koo é na káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsi ña. ⁴ Sá'a kúvi vata ò xntee na'a ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isáia, kaká'an ña:

Xéé ñuú itsí kán uun tatsin é un ntií tsi káka'an:

“Nákoó tú've ntó itsi Xuva kō; nakaán nuu nto itsi ntaa mí kí'in ña.

⁵ Un nti' nti' xi'ntí ne, ntadí nuu.

Mí'í ío xuku ni tí'í i ne, ntuntaa.

Itsi mí dóo nakutá'nu ne, ntuntaá di.

Itsi mí ña vá'á o ne, ntu'vá'a di.

⁶ Kídáā ne, un nti' nti' ña'a san kiní ña

ñá é taxnúu Xuva kō é nakakú ñá kō”,

kuan ò ka'an tatsin san.

Du'va ò ka'an Isáia san. ⁷ Ñá té nté kaa ña'a xéé ña mí tuví Juaan é ntio ña é nakútsi ntute ña ña ne, kaka'an Juaán san ni ña:

—¿Ntó'o é tatá koo nte e dóo kíni ntaa nto! ¿Xóo ña nta káka'án i ni ntó é kúvi nakáku nto é ntó'o nto é ta'xi Xuva kō ve? ⁸ Vá'a tsí koo víi nto vata koo e díto é nadama nti'xe nima nto. Ná ku ka'án ntó ni tá'an nto: “Xo'ó né, tatá vi'í Abraan o”. Kaka'án u tsí Xuva kō ne, kúvi ntada ña xuu tatá Abraán tē dí ntio ña. ⁹ Dukuān ne, é ío tu've káa ntee é nakún nti'í ña utun sán un tsi nte nti ditsin i. Un nti' nti' utun é ña kakí kiti vá'á i ne, katsin ña ne, dá ká'mí ña —kuān o ka'án Juaán san ni ñá'a san.

¹⁰ Kídáā né, tsixe'e ñá'a san ña:

—¿Ntē ntú koo víi nti kuan? —ka'an ñá'a san.

¹¹ Dá kaká'an Juaán san ni ña kídáā:

—Xoo é ío uvi du'nu i ne, na kue'é ña kunúu tuku ña'a, ña é ña tuví dú'nu i. Tē xoo é ío é kae'xí i ne, na kue'é ña dava na ká'xi ña'a, ña é ña tuví é ká'xi —ka'an ña.

¹² Vé'xí ña ntaído diu'un xóo di é kútsi ntute ña ne, dá tsixe'e ñá Juaan:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií nti di? —ka'an ña.

¹³ Ne, dá kakā'án Juaan:

—Ña kuído nto vata kaa ntaído nto diu'un xôo san; mii tsi é kuido nto vatá ó kaka'an leí san —ka'an ñá ni ñá.

¹⁴ Sntadún san dí ne, tsixe'e ñá di:

—Ntí'í ni, ¿ntē ntú koo vií nti? —ka'an ña.

Ne, kaka'án Juaan:

—Ña kuído dú'u nto nté uun iña ña'a; ntē ña ku nau'ví nto ña. Ntē ña ku da'ví nto ña dovete tē ña te neé kade ña. Ná kākán ka nto xá'ví nto, tsí e dívi tsi é kani'í nto —ka'an ñá ni ñá.

¹⁵ Ña'a sán ne, ntaítsu'un ñá ntantétu ña. Ntádē kuení mii ña tē nté kaa ne, Juaán san é Cristu ña. ¹⁶ Ntá tsi Juaán san ne, kaka'an ñá ni ùn ntíí ntíí ña'a san:

—Xu'ú ne, kúdií ntute kadá'ví ú nto da kanakútsi ntute ú nto ne, ntá tsi vé'xi ùun ña'a, ña e dií dií ka ka'nu é xu'u, é ntē ña kainuu a'ví ko é nantúte ú xo'lo ntí'xen ña. Dívi ña ne, ñá tē ntúte dá'ví ñá nto, tsí Espíritū Sántu sán dá'ví nuu ña nto, ni ñū'u é kai'xi. ¹⁷ Dívi ña né, ni'í nta'a ña útun é káni ña trigu é nātsoo xio ña xáka i. Nātsu'un vá'a ña trigú san ini aka ña, ntá tsi ka'mi ña xáka san mé'ñu ñū'ú san mí ña ntá'va —ka'an ña.

¹⁸ Ne, títín ka nuu i é kaka'án Juaán san ni ñá'a san dá kaka'an ntódo ña ni ñá tú'ún va'á san di. ¹⁹ Ntá tsi de tíi Juaán san ni ña tsiñu ka'nu i, ña Heródē, tsi náki'í Heródē san ñadi'í eni ña Felipe, ña nani Heródia. Dē tíi ña ni ñá kuenta iña é un ntí'í nuú i é káni kaa é idé ña di. ²⁰ Ntá tsi dá téku Heródē ne, tuku nuu i idé túku ña: tsí xnúu kutu ñá Juaán san viutun.

Dā ítsi ntute Jesuu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Dá kanakútsi ntute Juaán san un ntíí ntíí ña'a sán ne, ítsi ntute Jesuu ntá'a Juaán san di. Dá kaká'an ntá'ví Jesuu ne, ura dú'va tsi nákaan í'í e dukún kán. ²² Díto tsi vé'xi daxi daxi Espíritū Sántu san vata kaa paloma é nākuntéku dikí ñá ne, dá téku ña uun tatsín e dukún kán é kaka'an:

—Dívin é i'xá mii kó e dóo ntio ko. Dívin é nakaxnúu ú o —ka'an tátsín san ni ñá.

Ñavi'í ata Jēsuu

(Mt. 1:1-17)

²³ É kúvi oko u'xi kuia Jesúsú san da éni ntu'u ñá edé tsiñu ña. Dívi ñá né, i'xá Josee ña, kuíni ña'a san. Josee san ne, i'xá Elii. ²⁴ Elii san ne, i'xá Mataa. Mataa san ne, i'xá Levii. Levii san ne, i'xá Melqui. Melqui san ne, i'xá Jana. Janá san ne, i'xá Josee. ²⁵ Josee san ne, i'xá Matatia. Matatia san ne, i'xá Amoo. Amoo san ne, i'xá Nauun. Nauún san ne, i'xá Eli. Eli san ne, i'xá Nagai. ²⁶ Nagai san ne, i'xá Maa. Maá san ne, i'xá Matatia. Matatia san ne, i'xá Semei. Semei san ne,

i'xá Josee. Josee san ne, i'xá Judaa. ²⁷ Judaa san ne, i'xá Juanaan. Juanaan san ne, i'xá Resa. Resá san ne, i'xá Zorobabee. Zorobabee san ne, i'xá Salatíe. Salatíe san ne, i'xá Neri. ²⁸ Neri san ne, i'xá Melqui. Melqui san ne, i'xá Adi. Adí san ne, i'xá Cosan. Cosán san ne, i'xá Elmadaan. Elmadaán san ne, i'xá Ee. ²⁹ Eé san ne, i'xá Jesuu. Jesuu san ne, i'xá Eliezee. Eliezee san ne, i'xá Joriin. Joriin san ne, i'xá Mataa. ³⁰ Mataá san ne, i'xá Levii. Levii san ne, i'xá Simiuun. Simiuún san ne, i'xá Judaa. Judaa san ne, i'xá Josee. Josee san ne, i'xá Jonaa. Jonaá san ne, i'xá Eliaquiin. ³¹ Eliaquiin san ne, i'xá Melea. Melea san ne, i'xá Mena. Mená san ne, i'xá Matata. Matatá san ne, i'xá Nataan. ³² Nataán san ne, i'xá Davii. Davii san ne, i'xá Isaii. Isaii san ne, i'xá Obee. Obee san ne, i'xá Boo. Boó san ne, i'xá Sala. Salá san ne, i'xá Nasuun. ³³ Nasuún san ne, i'xá Aminadaa. Aminadaá san ne, i'xá Amiin. Amiún san ne, i'xá Arni. Arni san ne, i'xá Eruun. Eruún san ne, i'xá Fare. Faré san ne, i'xá Judaa. ³⁴ Judaa san ne, i'xá Jacoo. Jacoo san ne, i'xá Isaa. Isaa san ne, i'xá Abraan. Abraán san ne, i'xá Taree. Taree san ne, i'xá Nacoo. ³⁵ Nacoo san ne, i'xá Seruu. Seruu san ne, i'xá Ragau. Ragaú san ne, i'xá Pelee. Pelee san ne, i'xá Hebe. Hebé san ne, i'xá Sala. ³⁶ Salá san ne, i'xá Cinaan. Cinaan san ne, i'xá Afasaa. Afasaa san ne, i'xá Seen. Seen san ne, i'xá Noee. Noee san ne, i'xá Lamee. ³⁷ Lamee san ne, i'xá Matusaleen. Matusaleén san ne, i'xá Enoo. Enoo san ne, i'xá Jaree. Jaree san ne, i'xá Malalee. Malalee san ne, i'xá Cinaan. ³⁸ Cinaan san ne, i'xá Enoo. Enoo san ne, i'xá See. See san ne, i'xá Adaan. Adaan san ne, i'xá Xuva kō.

4

Dā nchó koto ntee tó'o e ña vá'a san Jēsuu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesuu ne, nuu tsitu Espíritū Sántū sán nima ñá, ntiko koó ña é ñe'ē ña nú ntute ka'nu é nani Jórdaan. Kue'en ní'í Espíritū Sántū san ña, kué'en ña ñuu ítsi kán mí xoxó ña'a. ² Ikán itúvi ña uvi díko ntuvi ne, ntá tsi tó'o e ña vá'a san ne, ito nteé ña. Ná ni é'xi kue'en ña ntuvi é itúvi ña ikán. Dā rkontúvi ne, kákin ña. ³ Kidáá né, kaka'an tó'o e ña vá'a san ni ña:

—Tē nuu é ntaá i é i'xá Xuva ko ó né, viin é nantúvi xuu sá'a tañú'ú —ka'an tó'o e ña vá'a san ni ña.

⁴ Kidáá ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Ñá te da mii tsi tañú'ú san kantío ña'a san, tsí kantio ña un ntí'í tú'ún é kaka'an Xúva kō”, ka'an —ka'an ñá ni i.

⁵ Kidáá ne, kúxee ni'í tó'o e ña vá'a san ña uun ítsi mí dóo dükun. Uun da'na tsi nañé'ē

ña un ntíi ntíi ñuu é ió da kaníi ñūxivi ne,
 6 kaka'an ni Jēsuu san:

—Xu'ú ta'xi u é kadā kú'ven dá kaníi ñūxivi san. Ta'xi u é un ntíi e dóo va'á san é kūvi iña o. Tsi xu'ú ne, é ntūvi kuenta ntá'a ko é un ntíi sá'ā ne, kué'ē u da xóo ka tsi é ntio ko. 7 Te nakūnchítin nūu ko ne, te kunūu ini ó ko ne, é un ntíi kūvi iña o —ka'an ni Jēsuu.

8 Kidāā ne, nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñā ni i:

—Tū'ún Xuva ko ne, kākā'an: “Kunūu ini o Tó'lo o Xuva ó. Da mii tsi ñā é kuínti'xe o ñā”, ka'an —ka'an ñā nī tó'ó e ñā vá'ā san.

9 Kidāā ne, kue'en nī'í tó'ó e ñā vá'ā san ñā ñuu Jerusaleen. Nakāā ñā diki xúkun ka'nu mí'i e dií dií ka dukún ne, dá kakā'an ni ñā:

—Tē nuu é ntaā i é divīn é I'xá Xuva kō ne, nakó'xón nuun kúñu ó un tsi nte í'a. 10 Tsi kaka'an tú'un Xuva kō:

Tsi taxnúu ñā ánje ñā é vii ñā o kuenta, é kúnuu mé'ñu kúnuu dava ñā o.

11 Kūrkaa ánjē san o,

vata koo é ñā náki'in nté uun xuu, ka'an —ka'an tó'ó e ñā vá'ā san ni Jēsuu.

12 Ne, nántiko kóo Jesuu, kaká'an ñā ni i:

—Du'vá ó kaka'an tú'un Xuva kō di: “Ñā ku nté dúkuan kóto nteen Tó'lo o Xuva ó”, ka'an —ka'an ñā nī é ñā vá'ā san.

13 Dā ñā ni kuvi vii tó'ó e ñā vá'ā san nté koo vii é kó'xó ntēé Jesuu ne, kii nteé xio, kue'en.

*Dā éni ntu'u Jesuu dé tsiñu ñā ñuu Galilea
 (Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)*

14 Nāxee Jēsuu ñuu Galilea, nuu tsitu nima ñā Espiritū Sántū san é vii ñā tsiñu ñā. É da mí'i ká ñuu ntáka'an ñā'a san iña Jēsuu. 15 Nakuá'a ñā ñā'a san ta'án ñuu ta'án ñuu má vi'i mí ntánataká nuu ñā Israee. Un ntíi ntíi ñā'a san ntáka'an ñā e dóo va'á Jesuu.

*Dā itúvi Jesuu ñuu Nazaree
 (Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)*

16 Kidāā né, nāxee Jēsuu ñuu Nazaree, mí é'nu ñā. Ntuvi dá ió dá'na ne, kué'en ñā má vi'i mí nataká nuu ñā Israee váta xkoó ini ñā. Nákuntítsi ñā é nakuá'a ñā tú'un Xuva kō. 17 Xé'e ñā ñā tūtu é de vá'a ñā ka'án naa Xuva ko, ñā nani Isāia. Nākaán ñā ne, nāni'i ñā mí du'vá ó kaka'an:

18 Espiritu Xuva kō ne, nuu mé'ñu nuu dava ñā ko,

tsí divi ñā teé tsiñu ñā ko é ká'án u tú'ún é vá'á ni ñā ntá'vi.

Divi ñā táxnūu ñā ko

é ká'án u ni ñā ñu'u kutū nté koo nakáku ñā, nī é nākaán u ntuxnúu ñā kuāa,

nī é nakákú u ñā ntáde xení ñā'a ni i,

19 nī é ká'án u tsi é xee ntúvi e dóo va'á koo vii Xuva ko ni ñā'a.

Kuān ó kaka'an tú'ún é nakuá'a ñā.

20 Kidāā ne, naxtínuu Jesuu tútú san ne, dá nakué'ē ñā ñā kaxntii nu vi'i mí ntánataká

nuu ñā ne, nákutūvi xtuku ñā. Un ntíi ntíi ñā ntoo sán ne, ntaíto ñā ñā. 21 Kidāā ne, éni ntu'u Jēsuu kaká'an ñā ni ñā:

—Tū'ún sa'lá ne, é vevii é kākuntāa vata kaa e téku nto dá kanakuá'a u nto —ka'an Jēsuu.

22 Un ntíi ntíi ñā'a sán ne, vá'ā ó ntáka'an ñā iña Jēsuu. Da kúdu'va ñā é kuān nte vá'ā ó kaka'an ñā. Ntátin mii ñā, ntáka'an ñā:

—¿Ñā ntu te i'xá Josee ñā sá'a? —ka'an ñā'a san.

23 Dá kakā'an Jēsuu ni ñā:

—Ncho ka'an ntó nī kó vatā ó ntáka'an ñā'a san: “Tē nuu é ntaā i é medíku ntó ne, ntavá'a mii ntó kúñu ntó.” O ncho ka'an ntó nī ko: “Vatā o téku ntí nēe é idé nto ñuu Capernaú ne, kuān koo vii nto i'a di, ñuu mii ntó”, te kuan kōo é ncho ka'an nto.

24 Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi nté uun ñā'a ñā ka'án naa Xuva ko ne, ñā ntio ñā'a san, ñā ñuu mii ñā, é kīni ñā tú'ún é kākā'an ñā. 25 Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi ñā te da dií ñadi'í kii san ntoo ñā ñuu Israee ntuvi da itúvi Elia. Dā kidāā ne, ñā ni kán kué'en tsi davi uni kuia nte dáva ne, dōo kútama ñā'a san da kaníi ñuu san. 26 Ntā tsi ñā ni taxnúu Xuva kō Eliá san e kixntii ñā ñadi'í kii, ñā ñuu Israee, tsi táxnūu ñā ñā é kixntii ñā uun ñadi'í kii, ñā ñuu Sareta, ñuu é tuvi étsin Siduun.

27 Nā te da dii ñā ntákuví kui'i é kánako'xo kúñu i ntóo ñā ñuu Israee ntuvi da katúvi ñā ka'án naa Xuva ko, ñā nani Eliseu, ntā tsi nté uun ñā'a, ñā ntánchokuvi, ñā ni ntuvá'a ñā. Tsi mii tsi Nāmaan, ñā ñuu Siria, ntuvá'a ñā —ka'an Jēsuu.

28 Ntā tsi ñā ntoo ini vi'i mí nataká nuu ñā Israee ne, un vá'a tsi kúdiin ñā dá téku ñā é kuān ó kaka'an ñā. 29 Nákuntāñi ñā'a sán ne, nakunu ñā Jesuu ñuu ñā. Kue'en nī'i ñā ñā rki uku é nako'xó nuu ñā ñā. 30 Ntā tsi kii ni'ni Jēsuu mé'ñu ñā'a san, kué'en ñā.

*Ñatíi, ñā é nuu é ñā vá'ā nima i
 (Mr. 1:21-28)*

31 Jesuu ne, kué'en ñā ñuu Capernaú é tuvi ñuu Galiléa ne, ikan kanakuá'a ñā ñā'a san ntúvi dá ió dá'na. 32 Koó dá kúdu'va ñā'a san tú'ún é kanakuá'a ñā ñā, tsi dóo ini Jesuu nee é kaka'an ñā.

33 Má vi'i mí nataká nuu ñā Israee san ne, tuvi uun ñatíi, ñā é nuu é ñā vá'ā nima i ne, un ntii tsi kākā'an:

34 —¡Na koo mii ntó nti! ¿Neé ntu vii ntó nī ntí, Jesuu, ñā ñuu Nazaree? ¿Vé'xí ntu nto é nākunaá nto tsi? Xu'ú ne, ini u nto, tsí divi ntó e dóo va'á nto iña Xuva ko —ka'an ni Jēsuu.

35 Kidāā ne, de tii Jesuu ni é ñā vá'ā san, kaka'an ñā ni i:

—¡Diin tsi kutúvin! ¡Ntiin nima ñátíi sá'a! —ka'an ñā nī e ñā vá'ā san.

Kidāā né, un ntii tsi nāntava é ñā vá'ā san ñā ñu'u kan, mé'ñu un ntíi ntíi ñā'a san da ntíi

nima ña. Ntê ña ni ní'i kui'i ña da ntii é ña vá'á san. ³⁶ Dóo u'ví ña'a san un ntíí ntíí ñá da íni ña. Ntátsixe'e ta'an mii ñá:

—¿Neé ntú tu'un sá'á? Ña sá'á ne, ¿nté kui dóo ió ña é víi ña? Tsi dá mii tsi káka'an ñá ne, kúvi idé ña nakúnu ña é ña vá'á san —ka'an ña.

³⁷ Da mí'i ká ñuú san ntáka'an ñá iña Jesuu.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntíi Símúun Pedru
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Kidáá ne, náakuntísi Jesuu, ntáka ña ví'i mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, kué'en ña nú ví'i Símúun Pedru. Ikān tuví ñuntíi ña ne, dóo kaxé'e ña ka'ni. Íkan ña dá xe'e ntá'a Jesuu é na ntává'a ña ña. ³⁹ Náakuntéi Jesuu nuu ñadi'i san mí tuví ntaa ña ne, kaka'an ña é na ntíkó ka'ni san. Ura tsí i nakuntísi ña, da de vá'a ña é ká'xi Jesuu ni ñá'a ña.

Dóo tíitn ña ntánchokuvi ntavá'a Jesuu
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ura da kaído nuu ngántíi san ne, xée ũn ntíí ntíí ña'a san, xee ní'i ña ña'a ña, ña ntánchokuví san, mí tuví Jesuu. Dóo tíitn nuu kuí'i ntákuví ña. Tíin nta'a Jesuu ñá'a san xe un xé un ña, ntavá'a ña ña. ⁴¹ Ná te da díi ña ntánchokuví san ne, ntíi é ña vá'á sán nima ña. Koó dá ntákachu'u ntáa é ña vá'a san, ntáka'an:

—¿Diví ntó é l'xá Xuva ko ntó! —ka'an.

Ntá tsi de tíi Jesuu ni é ña vá'a san. Ná ni xé'é ña itsí é ká'an, tsí ini tsí diví ña é Cristu ña, ña é táxnuu Xuva kó.

Kaika Jesuu kánii ñúú Galilea, kaka'an ntódo ña ni ñá'a san
(Mr. 1:35-39)

⁴² Dá tuví ne, kué'en Jesuu díñi ñúú san mí xoxo ntóo i. Ntá tsi ña'a sán ne, dóo nántuku ña ña. Xée ñá'a san mí tuví ña ne, ñá ni nataká ña ña, tsí ña ni ntóo ñá'a san é ká'ín ka ña. ⁴³ Ntá tsi kaka'an Jesuu:

—Da mii é ká'ín ka ú xio ñuú san, kika'án u ni ñá'a san tú'ún é vá'a iña i mí kadé kú'vé Xuva kó, tsí diví tsiñu sá'a é táxnuu Xuva kó ko —ka'an Jesuu.

⁴⁴ Kué'en ña ne, kuka'an ntódo ña ni ñá'a má ví'i mi ntánataká nuu ña Israeé san dá kanii ñúú Judea.

5

Nuu i e dóo ka'nu e kúvi ní ña ntáñin tsáká
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Uun ntuví ne, ntísi Jesuu díñi míni ká'nu é nani Genesáree. Ná te da díi ñá'a xee ña é kíni ná Jesuu. Un tsi tavi núu ña ña é dóo ntio ña é kíni ña tú'un Xuva kó. ² Íní Jesuu úvi tun ntóo íxú é ntóo díñi ntute kán ne, ña ntátava tsáká sán ne, é ntii ña tun ntóo san é nakate ña xunu ña. ³ Kidáá ne, kúxéé Jesuu iní tun ntóo Símúun san ne, dá íkan ñá ña da xe'é é na nakí'ín íka ká ña iní ntute san tun ntóo

san. Kidáá né, eni ntuví ña káka'an ñá ni ñá'a san. ⁴ Dá kúvi ka'an ñá ni ñá'a sán ne, kidáá ne, kaka'an ñá ni Símúun:

—Kué'en ní'i nto tún ntóo san iní ntute mí kúnú san ne, dá nakuítá nuu nto xunu nto, dá tíin nto tsáká san —ka'an Jesuu ni ña.

⁵ Símúun san ne, kaka'an ña:

—Mastru, kué'en níñu vétun é ñú'u nti, ntáde tsiñu ntí ne, nté uun tsáká ña ni ní'i nti ti. Ntá tsi te diví nto ká'an ntó ne, nakuítá nuu xtuku ntí xunú nti —ka'an ña.

⁶ Kuān o dé nti'xe ña ne, nii kué'en tsí ñu'u tsitu tsáká san xunú ña dá nátavá ña. Dókó sá ni ntátsin tu'un xunú ña. ⁷ Dá kidáá né, íde ña nta'a ña ni ñá ñu'u tuku tun ntóo san vata koo é kí'xi ña, kíxntíi ña ña. Kí'xi ña ne, natsítu kué'en ña ntuví tún ntóo san. Dókó sá te ni ntíi ntoko ña ña. ⁸ Dá íni Símúun Pedrú san nté ó kúvi ne, náakunchíti ntáa ña nuu Jesuu, dá kaká'an ña:

—Kii nteé xio nto ko, Tó'ó, tsí xu'ú ne, dóo ió kuetsí ko —ka'an ñá ni Jesuu.

⁹ Tsi dóo ũ'ví Símúun san, ni ũn ntíí ntíí ña nguíi san, tsí dóo kue'e tsáká táva ña. ¹⁰ Kuan ó kuíni Santiaú san di ní Juān, i'xá Zebedeu, ña é dadíi ntáde tsiñu ni Símúun san. Ntá tsi kaka'an Jesuu ni Símúun kidaá:

—Ná ku u'ví o. Tsí vatá o den da tíin o tsáká ne, un tsi nté vevíi ne, kuan kóo ní'i o ña'a, ña é kuntikin Xúva kó di —ka'an ñá ni Símúun.

¹¹ Kidáá né, ntii ní'i ña tun ntóo san díñi ntute kán né, dá tsóo mii ntí'i ña iña ña, dá kué'en ñá, kuntikin ñá Jesuu.

Dā ntavá'a Jesuu ña nako'xo kúñu í
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Uun ntuví ne, tuví Jesuu uun ñuú ne, xée uun ñatíi, ña é kanako'xo kúñu í. Dá íni ña Jesuu ne, náakútintei ña ñu'u kán, kaikan ña dá xe'e:

—Tó'ó, té ntio nto ne, kuvi nakuítá ntó kuí'i ko —ka'an ñá ni Jesuu.

¹³ Kidáa ne, tíin nta'a Jesuu ñá, kaka'an ñá ni ña:

—Ntio ko. ¡Na ntúvá'an ve! —ka'an ñá ni ña.

Ura dú'va tsi i kue'en ntí'xe kuí'i é kanako'xo kúñu ña. ¹⁴ Kidáá ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nté uun ña'a san ña ku ká'an ní'in ña. Mii tsí é kué'én nta'a dutú san na kíni ñá o. Kué'en ní'in doméni iña i é ntúvá'an san vata ó ka'an Muisee, vata koo é un ntíí ntíí ña'a san kutúni ña tsi é ntuntoon kuí'i é kákuvi o —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi da díi díi ka kúxéé nuu tú'un iña Jesuu. Ná te nté kaa ña'a nataká nuu ña é kíni ña é káka'an Jesuu ní é ntúvá'a ña kuí'i ná di.

¹⁶ Ntá tsi Jesuu ne, kii nteé xio ña mí xoxó ña'a ntóo ña ne, íkan kúka'an ntá'ví ña.

Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña natáñ
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an nã ni nã'a san. Ikã ntoo ña fariseu ni mastrú lei di, ña vé'xi da kanñi ñúú Galilea, ñúú Judeá, ni ñúú Jerusáleen. Dõo xé'e Xuva kô é kúvi víi Jesuu é ntavá'a ña ña ntánchokuvi. ¹⁸ Kidáa ne, xee ní'i ña uun ñatíi, ña natíin, ntékú ña chidõ. Ncho ká'vi ni'í ña ña íní ví'i kan é xtuví ñá ña nuu Jéssuu, ¹⁹ ntá tsi ña ni nani'í ña nté koo ká'vi ña, tsi ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. Dukuã ne, kúxëe ña rki ví'i kan, dã nakuído ña xkiti tsió san ne, da nákií ñá ña nchokuvi san, kanñi tsi ña ni chido ña, nuu Jéssuu. ²⁰ Dã íni Jesuu tsi dóo ntánuu iní ña vexní'í ña ne, kaka'an ñá nã nchokuvi san:

—Vevíi ne, é dë ka'nu iní u ni o kuétsi o ve —ka'an ña.

²¹ Kidáa ne, mastrú lei san nã ña fariseu san ne, eni ntu'u ña ntádë kuení mii ña: “¿Neé ntú ña'a ña sã'a é dotõ tsi kaka'an ñá tú'ün e dóo xii kaa? Tsi xoxo kuvi víi i é kãda ka'nu iní i ni kuétsi kô. Mii tsi Xuva kô é kúvi víi ña.” Kuã ò ntádë kuení ña.

²² Ntá tsi Jesuu ne, kütuni ña nté ò ntádë kuení ña'a san ne, tsix'e ña ña:

—¿Ntë kuã ò ntádë kuení ntu nto? ²³ ¿Neé ntu é díi ka ña ntíi tú'ün é kã'an u, te kuini nto: “É ntõo kuétsi o vë”, o te kã'an u: “Nakuntísin ve, nakakan?” ²⁴ Nañé'è u nto tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kuvi víi u é nakate u kuétsi ñá'a ñuxiví sa —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá nã ña natíin san:

—Nakuntísin vé ne, dá naki'in chido ò ne, dá kúnú'ün nú ví'i o kãn —ka'an Jéssuu ni ña.

²⁵ Ura tsi i nakuntísin ña natíin san mé'ñu ùn ntíi ntíi ña'a san ne, dá náki'í ña chido ña, kúnú'u ña nú ví'i ña kãn, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kô. ²⁶ Un ntíi ntíi ña'a sãn ne, koó dá kúdu'va ña, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kô. Dukuã ú'ví ñá di, ntáka'an ña:

—Nté uun ito vata kiní o nuu i e dóo ka'nu e íni o vevii —ka'an ña.

Dã kãna Jesuu ñá nani Lëvii
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Dã kúvi sã'a né, ntíi Jesuu, kué'en ña. Xée ña mí tuví ña kaido diu'un xõo ña ñúú Roma. Levii nani ña. Tuví ña uun itsi mí kaido ña diu'un xõo ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuntíkin ko —ka'an ñá ni ñá.

²⁸ Kidáa ne, nákantísi Levii san. Tsoo mii ntíi ña ña ña, kué'en ña, kantíkin ñá Jesuu.

²⁹ Da rkontúvi ne, tsú'un Levii san víko nú ví'i ña kan kuénta ña Jesuu. Nã te da ñi ñá'a, ña ntánataka diu'un xõo ña ñúú Romá san, náta'á nuu ña. Kidáa ne, uun tsi itsi intõo ntíi ntíi ña nú mesa. ³⁰ Ntá tsi ña fariseu san ni mastrú lei é dadíi tsi ntáde tsiñu ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ntée ña ña ntántíkin Jéssuu, ntáka'an ña:

—¿Nté kuí ntaé'xi dadíi nto nã ña ntánataka diu'un xõo ña ñúú Romá san, ni ña iõ kuétsi i di? —ka'an ñá ni Jéssuu.

³¹ Kidáa ne, nantíko kõo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Xõo ña'a, ña é vã'a ne, ñá kantío ña medikú. Tsi mii tsi ña ntánchokuví san é ntio ña medikú. ³² Nã te ña é vã'a san ña é vexnantukú u, tsi ña iõ kuétsi ña, vata koo é na natívi iní ña kuétsi ña —ka'an ñá ni ña fariseu.

Kuenta ña i é kuntuo ixu ò
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Ntáka'an ñá ni Jéssuu:

—Ña ntántíkin Juaã san nã ña ntántíkin fariseu san ne, dóo ini xkuntuo ixu ña; dóo ini ka'an ntá'ví ña di. Ntá tsi ña ntántíkin ntó ne, nguentúvi tsi ntáxi'i ntaé'xi ña —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kõo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Vá kúvi ntu víi nto é ña ká'xi ña'a san mí iõ víko e nta'tanta'a ña da ntõo ní'i ña ña e tánta'a san? ³⁵ Ntá tsi tē xee úra i é ká'in ní'i ña ña e tánta'a sãn ne, da kidáa kuntuo ixu ña —ka'an ña.

³⁶ Kantaa ña ni ña nuu i sá'a di:

—Nté uun xoxo ka'nté i uun ta'vi du'nu xée i é nãkunteé nuu du'nu ata. Te kuan koo víi ña ne, natíví ña du'nu xée san ne, ñá vã'a ito ka, tsi ña te dadíi tekú doo xée san nã doo atã san. ³⁷ Ntë xoxo tsu'un i ntute tinti'o xée san iní ñi atã san, tsi ntute tinti'o xée san ne, dóo ntii iní i ne, ntáta ñi atã san. Ñi san ni ntúte tinti'o sãn ne, ntuvi kunáa te ntáta. ³⁸ Dukuã é kantio é kú'un ntute tinti'o xée san iní ñi xée san di. ³⁹ Xoo e ntáxi'i i ntute tinti'o atã san ne, ñá vãdá ntio i ntute tinti'o xée san, tsi díi ka vã'a xi'i ntute tinti'o atã san é ntute tinti'o xée san, kuini i —ka'an Jéssuu ni ña.

6

Dã táva ña ntini'i Jéssuu xõko trigu ntúvi dá iõ dá'na

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Uun ntuvi dá iõ dá'na ne, kué'en Jesuu ni ña ntini'í ña, itã nti'xin ña má trigu kan. Ña ntini'í ña né, távã ña xoko trigú san, dá xiin nuu ña nta'a ña ne, dá é'xi ña ntikin i san.

² Kidáa né, iõ ñá fariseu san ne, tsix'e ña ña:

—¿Nté kuã ò ntáde ntu nto? Tsi dóo xií kaa é kuãn koo víi o ntuvi dá iõ dá'na —ka'an ña.

³ Nantíko kõo Jesuu, kaká'an ña:

—¿Vá ña ntu ni nakua'a nto nté ò dé Davii ni ña ntini'í ña uun ntuvi dá dóo kákin ña?

⁴ Tsi kuká'vi ña iní ví'i Xuva kô né, dá kí'i ña tañú'u e kúviko ña Xuva kó ne, dá é'xi ña, divi ña nã ña ntini'í ña, kuã te da mii tsi dutú san é kúvi ka'xi ña tañú'u e kúviko san —ka'an ña.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kadë kú'vé u ña ntúvi dá iõ dá'na san —ka'an ña.

Ñatīi, ña natīn nta'a i

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Tuku ntuví dá iō dá'na ne, kué'en Jēsuú san má ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, eni ntuv'u ña kanakuá'a ña ña'a san. Ikān tuví nuu ñatīi, ña natīn nta'a i. ⁷ Mastrú leí san nī ña fariseú san ne, ntaíto xu'u ñá Jesuu nté koo víi ña, tē ntavá'a ña ña'a ntúvi dá iō dá'na san ne, vata koo é nī'i tsi ña nté koo tsi'i kuétsi ña ña. ⁸ Ntá tsi Jesuú ne, iní ña nee e ntádē kuení mastrú leí san nī ña fariseú san ne, kaka'an ñá ni ñatīi, ña natīn nta'a i san:

—Nākuntīsin ne, dá kuntīsin mé'ñū ña ntoo san —ka'an ña.

Nākuntīsi ña ne, íntīsi ña mé'ñū ña'a san.

⁹ Kídāa ne, kaka'an Jēsuu ni ña nguú san:

—Iō é tsixē'e ú nto ve. ¿Néé nto é vā'á vii o ntuví dá iō dá'na? ¿Ǫ vii o é vā'á ne, Ǫ vii o é kīni kaa? ¿Ǫ nakákú o ñá'a sán ne, o nākunaá o ña? —ka'an ña.

¹⁰ Ito díto Jesuu un ntīi ntīi ña ntoo díñi ña ne, dá kaká'an ñá ni ñatīi san:

—Katan nteén nta'a o —ka'an ña.

Kuān o dé ntī'xe ñatīi san ne, ura tsi i ntuvá'a nta'a ña. ¹¹ Ntá tsi ña nguú sán ne, dóo kúdiin ña. Eni ntuv'u ñá ntáka'an ña neé nto é vii ñá ni Jēsuu.

Dá nakaxnú Jesuu uxúvi ñá'a pustru ña

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ntuví tsikán ne, kué'en Jēsuú uun itsi xukú mí kúka'an ntá'ví ña. Nīi nīñū san kaka'an ntá'ví ña ni Xuva kō. ¹³ Dá tuví ne, kána ñá un ntīi ntīi ña ntántikin ñá ne, da nākaxnú ña uxuvi ñá'a xoo é víi i pustru ña. ¹⁴ Ña sá'a é nakaxnú ña é víi ñá pustru ña: Simuun, ña e xntánteē ña é Pedru kunáni ña; ni Andree, ení Simuun; ni Sántiau, Juuan, Felipe, Bartulumeé, ¹⁵ Mateu, Tumaa, ni Sántiau, i'xá Alfeu; ni Simuun, ña xntánteē ña é Zeloté di; ¹⁶ nī Júdā, ení Sántiau; ni tūku Júdā, ñá é vē'xí ñuú Iscariote, divi ñá é diko ña Jēsuu.

Ñá tē nté kaa ña'a kanakuá'a Jesuu

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Dá kúntīi Jesuu ni pústru ña xuku sán ne, íntīsi ña mí neni núu ne, ikān náataká nuu un ntīi ntīi ña'a, ña ntántikin ñá ne, ñá tē nté kaa ña'a san náataká nuu ña ntuví tsikán di, ña é vē'xí da mí'i ká ñuú Judea ni Jerusáleén di, ni ñuú Tiru ni Siduun, ñuú é ntoo díñi ntute ñu'u kán. Xéé ñá é kīni ña é káka'an Jēsuú ne, é ntavá'a ña ña nēe ku'i'ntákuvi ña. ¹⁸ Ña ntánto'o i é ñu'u é ña vā'á nima í ne, ntuvá'a ña di. ¹⁹ Dukuān ne, un ntīi ntīi ña'a san ncho tīn nta'a ña Jēsuu, tsi ini ña tsi dóo iō ñá é vii ña é ntavá'a ña un ntīi ntīi ña'a san.

Xoo e dīni í ne, xoo é ña dīni í

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ito Jesuu ña ntīni'i ña ne, dá kaká'an ñá ni ña:

—Nté kuān nte vā'á o iña nto é ña tuví neé iō nto, tsi kaduku ntée nto mí kadē kú'vé Xuva kō.

²¹ Nté kuān nte vā'á o iña nto é vevii e ntákakin nto, tsi rkontúvi ne, nta'a nto.

Nté kuān nte vā'á o iña nto é vevii ne, ntaéku nto, tsi rkontúvi ne, naxkuntée nto.

²² Nté kuān nte vā'á o iña nto dá ña ntío kue'en tsi ña'a sán nto, da tsoó mii ña ntó, da ntáka'an ntée ña nto, da ntánantii ni'ni ña nto tsi ntántikin ntó ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi.

²³ Na nākunuu dīni kué'en nima nto. Un tsi kantíta mii ntó e dóo dīni nto ntuví dá kuan kōo víi ña ni ntó. Tsi divi ntó ne, ní'i nto úun doméni é ta'xi Xuva kō. Tsi kuān o dé xení ñata ñá, ña intóo nte ntúvi di'na, nī ña ka'an naa Xuva ko.

²⁴ Ntá tsi ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo kuika i, tsi é nī'i nto é intoo dīni nto.

²⁵ Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo iō iña i vevii, tsi rkontúvi ne, dóo nto'o nto é ká'xi nto.

Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo dīni i vevii, tsi rkontúvi ne, kueku nto ne, kuntoo nta'xa nto di.

²⁶ Ña ntá'vi ide ntú nto tē un ntīi ntīi ña'a sán ne, dóo vā'á o ntáka'an ñá iña nto, tsi kuān o dé ña intóo kídāa nī ña é dotó tsi ntáka'an ña é ka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi ña te ntāa e ntáka'an ña.

Kuinima kó ña ntaínchu'vi ko

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Ntá tsi ntó'o e ntaíni nto ne, kaka'an u ni ntó: Kuinima ntó xoo é ña ntío i nto. Vá'a kó víi nto ni ña ntaínchu'vi ntó di. ²⁸ Nāxnuu viko nto ña e ntáka'an ntée nto. Kantá'vī ntó iña ña ntáka'an kīni iña nto. ²⁹ Tē xoó ña'a kaxé'e nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntó tinuu nto é úun xo ká san di, na kué'e ka ñá di. Tē xoó ña'a kanaki'i nuu ña kutuun ntó ne, kué'e nto dū'nu ntó di, na kuni'i ña. ³⁰ Da xóo ka ña'a, ña é kaikan kudii neé ntio i ne, kué'e ntó. Te kī'i ña da neé ka iña ntó ne, ñá ku ntáka nto. ³¹ Víi nto ni tá'an nto vatá o ntio nto é víi ñá ni ntó.

³² Tē ntákuinima ntó da mii tsi ña é kákuinima í nto ne, ¿néé nto sintiá'vi ni'i nto? Un tsi nté ña kīni ntáa san kuān o ntáde ña.

³³ Te vā'á o ntáde nto é da mii tsi ni ña'a, ña é vā'á o ntáde ni ntó ne, ¿néé nto sintiá'vi ni'i ntó di? Tsi un tsi nte ñá kīni ntáa sán ne, kuān o ntáde ña di. ³⁴ Te xntii nto tá'an nto vata koo é na xntii ña ntó ne, ¿néé nto sintiá'vi ni'i nto? Tsi ña kīni ntáa sán ne, kuān o xntii ña tá'an ña vata koo é na xntii tá'an ña ña di. ³⁵ Ntá tsi nto'ó ne, kuinima ntó ña ntákune'u iní i ni ntó. Vá'a kōo víi nto ni ñá'a. Xntii nto tá'an nto é ña kuntétu nto te xntii ña ntó di. Kídāa né, dóo ka'nu nuu i

é ta'xi Xuva ko ntō. Kidāā ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu. Tsi divi ña e dóo vá'á ó kade ña nī ña kini ntāa san, ña e ñá ini é nakué'e sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³⁶ Vata tsi o ntúnta'ví ini Xuva ko ntō ne, kuan tsi kōo ntunta'ví ini nto ta'an nto di.

*Ña ka'an ntée o ta'an kō
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ Ñá kū ka'an ntée nto ta'an nto. Dukuān ne, ñá ka'an ntée Xuva ko ntō di. Ñá ku nakuítá ntō ta'an nto ne, dukuān ne, ñá nakuítá Xuva ko ntō di. Kada ka'nu ini nto ni tá'an nto ne, kuan kōo kada ka'nu ini Xuva ko ni ntō di. ³⁸ Vata tsi koo kué'e nto ne, kuan tsi koo ni'i nto. Kú'vé vá'á ni'i nto. Nakuédin nuu ña, nakidi nuu ña ne, kunuu tsitu kué'en da nté nakuído káva. Tsi divi tsi kú'vé é kánakii kú'vé ntó ne, divi tsi kú'vé ná'tá'xi ña nto di —kuan ó ka'an Jesús.

³⁹ Kidāā ne, nañé'e ñá ña'a san nté koo víi ña, kaka'an ña:

—Zvá kúvi ntu víi uun ña kuáá san nañé'e ñá tuku ña kuáa mí'i kí'in ña? ¿Ñá ntu kó'xo nuu ña ntuvi ñá xavi? ⁴⁰ Nté uun ña kanakuá'a sán ne, ñá tē ká'nu ña'a ña vata kaa mastru ña. Ntá tsi tē nti'i kútu've ña ne, kudadí ña ni mastru ña.

⁴¹ ¿Nté kui kaiton ntun xáka ütun é nūu ntuxnúu tá'an o? Tsi nte ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó. ⁴² Tē ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó ne, ¿nté kui dóto tsi kaka'an ntún ni tá'an o é na tá'xi ña nuu ña é natāvan xáka ütun é nūu ntuxnúu ña? Divin e dá mii tsi rki xaa o ntéku é káka'án ne, di'na natāvan ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó vata koo é kúvi kíinín vá'an é natāvan xáka ütun é nūu ntuxnúu tá'an o.

*Tē kúti kiti i, kutuni ko neé utun
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

⁴³ Ña túvi utun vá'a é káta'xi kiti é ña vá'á. Nté utun ña vá'á san ña katá'xi kiti é vá'a. ⁴⁴ Da neé ka utun, kutuni ko neé utun dá kakii kiti i. Ñá kakii igú san utun iñu, ntē ña kakii tinti'ó san má xuku iñu. ⁴⁵ Ñatii, ña é vá'á ne, kaka'an ña nee é vá'a, tsi nuu é vá'á san nima ña. Ñatii, ña é kini kaa ne, kaka'an ña é kíni kaa, tsi nuu é kíni kaa nima ña. Tú'un é kákene xu'u ña ne, nima ñá kákene.

*Uvi núu i éti ví'i
(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ ¿Nté kui nuu nuu xntu ntáka'an nto tsi xu'u é Tó'o ntō ne, ntá tsi ña ntáde ntaa nto nee é káka'án u ni ntō? ⁴⁷ Ka'án u ni ntō xoo é kantikin nti'xe i ko, xoo é katekú nti'xe i ne, kade ntaa é káka'án u. ⁴⁸ Ña sá'á ne, vata kaa uun ñatii, ña é kaxntitsi vi'i sán ne, di'na kaete nuu kunū ñá ne, xtuvi ñá eti i san nú xūu. Dá é'nu ntute sán ne, dóo ntii duku ntée vi'i san. Ntá tsi ña ni kuvi kantá nuu, tsi dóo kutú tuví eti i. ⁴⁹ Xoó ña'a é katekú i ntá tsi ña

te kade ntaa ña é káka'án u ni ña ne, vata kaa uun ñatii, na é xntitsi vi'i i da mii tsi nú ñu'u sán ne; ntē ña ni de vá'a na etí vi'i sán ne, dá é'nu ntute sán ne, dóo ntii duku ntée ne, uun ito tsi nántatsin á vi'i san —ka'an Jesús.

7

*Dā ntavá'a Jesuu ña kade tsiñu iña
sntadun, ña ñuú Roma
(Mt. 8:5-13)*

¹ Dá kúvi ka'an Jesuu ni ñá'a sán ne, kué'en ña ñuú Capernau. ² Ikān tuví uun ñá'a tó'o sntadun, ña ñuú Roma. Tuví uun ña kade tsiñu iña ña, ña e dóo ntio ña ne, dóo nchokuví ña. E dóko sá kúvi ña. ³ Da téku tó'o sntadun san tsi ntáka'an ñá'a san iña Jesús ne, taxnúu ña ñata, ña odo nūu ña Israee, e kíkakan ñá dá xe'e nta'a Jesuu é na kí'in ña, kintavá'a ña ña kade tsiñu san. ⁴ Dá xee ñátá san mí tuví Jesús ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Vii nto da xe'e, xntii kudii nto tó'o sntadun san, tsi dóo vá'á ña'a ña, ⁵ tsi dóo kakuinima ñá ñuú kō ne, mii ña xntitsi ña vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú nti —ka'an ña.

⁶ Kidāā ne, kué'en Jesús ni ñátá san. Ntá tsi dóko sá xee ña nú vi'i ña kán né, taxnúu tó'o sntadun san ña dóo vá'a tiin ni'i ña é kúka'an ñá ni ña:

—Tó'ó, ñá tē nté sa vá'á ña'a u é kuíta ntí'xin nto nú vi'i ko. ⁷ Ntē ña te nté sa vá'a ña'a u é xéé u un tsi nte mí tuví nto, kúini ko. Ntá tsi te mii tsi é ká'an ntó ne, ntūvá'a ña kade tsiñu iña ko. ⁸ Tsi xu'u ne, ió tó'ó kó di, ña odo nūu iña ko ne, dóo titin sntadun ko é odo nūu u iña ñá di, é kátee tsiñu u ña nee é vii ña. Te ká'án u ni ña é kí'in ñá ne, kí'in ña. Te ká'án u ni ña é na kí'xi ña ne, kí'xi ña. Te taxnúu u ña ntáde tsiñu iña ko é vii ña sá'á ne, vii ña —ka'an tó'o sntadun san.

⁹ Koó dá kúdu'va Jesuu da téku ña sá'á. Kaito ña un nti'i nti'i ña ntántikin ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u: Vata kíni u nté uun ña'a ña Israee é vata kaa ñatii sá'a e dóo kanuu ini ña ko —ka'an Jesús.

¹⁰ Dá náxee ña e táxnūu tó'o sntadun san nú vi'i ña kán ne, é ntūvá'a tsi ña kade tsiñu iña ña.

Nantóto Jesuu i'xá ñad'i kii

¹¹ Rkontúvi ne, kué'en Jesús uun ñuú é nani Ñaiin. Kué'en ña ni ña ntini'i ña ne, ñá tē nté kaa ña'a kue'en ña, kuntikin ñá ña di. ¹² Dá xee étsin ña mí kí'vi ña má ñuú san ne, vé'xi ñá'a, ña odo ñá xi'i é kúku'xi ña ña. Ná te da dii ña má ñuú san íntikin ñá ña di. Ñatii, ña xi'i san ne, kuan tsi kaa uun kudii ña i'xá ñad'i kii san. ¹³ Dá ini Jesuu ñad'i kii san ne, ntúnta'ví ini ña ña, kaka'an ña:

—Ña kuékun kan —ka'an ña.

¹⁴ Kidáa ne, ku'e'en ètsin ña ne, dá t̄in nta'a ña chidō sán ne, int̄āñi dá'na ña. Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ñá xil'í san:

—Xu'ú kaka'án u ni ò ne: ¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

¹⁵ Ura tsi i nakuntítsi ña xil'í san ne, eni ntu'u ña náka'an ña. Jesuú ne, ntáda ña ña kuenta ntá'a di'í ña. ¹⁶ Dá ñi ña'a sán é kuān o dé Jesuú ne, dóo u'ví ña, un nt̄i nt̄i ñá ne, eni ntu'u ña nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ntáka'an ña:

—Tsi uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko, ña e dóo ka'nu ne, é xee ditō ña mi ntoo ò ve. Tsi Xuva kō ne, xée ña ñuú kō é xntii ña kō —ka'an ñá'a san.

¹⁷ Dá kaniñ ñuú Judea ni diñi í kütuni ña nté ò dé Jesuú.

*Ña táxnuu Juaan Bautista
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Ña ntántikin Juaan Bautistá ne, ntaa ña ni ña un nt̄i nt̄i nuu i nté ò dé Jesuú. Kidáa né, kána Juaán san uvi ñá'a, ña ntántikin ñá ne, ¹⁹ dá táxnūu ña ña nta'a Jéssu é tsixe'e ña te divi nt̄i'xe ña ña é k̄i'xi san ne, o te kunt̄etu ká ña uun ká tuku ñá'a. ²⁰ Ña e táxnūu Juaán san ne, xée ètsin ña, ntáka'an ñá ni Jéssu:

—Taxnúu Juaan Bautistá nti é tsixe'e nt̄i te divi nto ñá é k̄i'xi sán ne, o kunt̄etu ká nti uun ká tuku ñá'a —ka'an ña.

²¹ Ura dú'va tsi i ne, ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuú, ña e ntákuví kui'í san, n̄i ña e ntánto'ò i, n̄i ña é ñu'ú é ña vá'a nima í di. Tit̄in ña kuáá naxil'í nuu ñá di. ²² Kidáa ne, nantíko kōó Jesuú, kaká'an ñá n̄i ña táxnuu Juaán san:

—Kue'én ntó, kuka'an ntó n̄i Juaan nee é ñi nto, nee é téku nto. Ntaa nto ni ña tsi ña kuáá ne, é naxil'í ntuxnúu ña; ña nat̄in i ne, é náka'a ña; ña ntánako'xo kúñu i ne, é nt̄intoo ña kui'í ña; ña lo'ò ne, é nátekú ña; ña xil'í ne, é ntóto ña; ñá ntá'ví ne, é tékú ña tú'ún é vá'a san nté koo nakáku ña. ²³ ¡Nt̄é kui vá'a ó xoo ñá'a, ña é ña nat̄ivi iní i é kantikín ko! —ka'an Jéssu ni ña.

²⁴ Dá kunú'u ña táxnuu Juaán san ne, eni ntu'u Jéssu kaká'an ñá ni ñá'a san iná Juaán san, kaka'an ña:

—¿Néé ntu ixkoto ditó nto ñuu itsi kán? ¿Vá ñe'e ntú nto é ixkoto nto uun ñat̄ii, ña é dotó tsi kaka'an, vata kaa uun choo é kákantá nuu dá kadúku tátsin? ²⁵ ¿Néé ntu ixkoto nto? ¿Vá ixkoto ntú nto uun ñat̄ii, ña e dóo vá'a doo i? É ñi nto tsi ña e dóo vá'a doo i, ña é ò nt̄i'í da néé ka tsi é ntio i ne, ñá tē ñuu itsi kán ñu'u ña, tsi nú vi'í rei kan ntóo ña. ²⁶ ¿Néé ntu ixkoto nto? ¿Ixkoto ntú nto uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko? Nuú é ntaa í tsi divi ña ne, kaka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi dií dií ka ka'nu ña'a ña é ña ka'án naa Xuva ko. ²⁷ Tsi divi ñá é úve na'a iná ña Tú'un Xuva kō mí kaká'an:

Taxnúu ú uun ña'a, ña é kuni'í tú'ún san, di'na dá xeen,

vata koo é nákoó tú've ña itsi o.

Kuān ó uve na'a. ²⁸ Kaka'án u ni ntō tsi é un nt̄i'í ñat̄ii, ña ntoo ñuxiví san ne, nté uun ña ña te dóo na'nu ña'a ña vata kaa Juaán san. Ntá tsi ña é kadúku ntée mí kadé k̄i'vé Xuva kō ne, kuān te é dií ka dutsi ntaa ña ne, dií ka na'nu ña'a ká ña é Juaán san.

²⁹ Un nt̄i nt̄i ña tekú i é káka'an Juaán san ne, ede ntaa ña é káka'an Xuva kō. Un tsi nte ña ntaído diu'un xōo iná ñuú Romá san di itsi ntute ña nta'a Juaán san ne, ³⁰ ntá tsi ña fariseú san n̄i mastrú lei san ne, ña ni ntio ñá é nakútsi ntute Juaán san ña ne, kuān o nantii ní'ni ña é vá'a koo vií Xuva ko ni ña.

³¹ ¿Nt̄é ntu koo ntada dadú ú ña ntoo ve-vii? ¿Nt̄é ntu ntáa ña? ³² Vata ntáa i'xá kuetsí é ntoo nu á'ví i, ntánad̄iki, é un tsi ntákachu'ú ni t̄a'an i: “Nakuekú nt̄i choo, ntá tsi nté uun nto ñá ni ite'e ntō. Ita nta'xa nt̄i ne, nté uun nto ña ni éku nto”, xkoó ka'an i'xá san. Kuān ntaa ña ntoo veví di, ³³ tsi vé'xi Juaan Bautista é nté ña kaé'xi ña tañú'u ne, nté ña kaxil'í ña ntute tinti'ó di ne, ntáka'an nto tsi nuu é ña vá'a nima ña. ³⁴ Kidáa né, xéé u, xu'u é véxkúvi ú ñat̄ii. Xu'ú ne, kae'xi u, kaxil'í u ne, da ntáka'an nto tsi dóo kue'e kae'xi u, dóo kue'e kaxil'í u. Ntáka'an nto di tsi xu'ú ne, dóo vá'a tiin ú n̄i ña kini ntáa, n̄i ña ntaído diu'un xōo iná ñuú Romá di. ³⁵ Ntá tsi kutuni xoo é ki'in iní nt̄i'xe i te k̄ini o rkontúvi nté koo kuví —ka'an Jéssu ni ña.

Dá t̄uvi Jesuú nu vi'í Simuun

³⁶ Uun ña'a, ña fariseú ne, kána ña Jesuú é kika'xi ña nú vi'í ña kán. Dá xee ñá ne, it̄uvi ña nú mesa kan. ³⁷ Kidáa né, xée uun ñad̄r'í, ña ñuú ikán, ña e dóo iō kuetsi ne, da kutuni ña tsi t̄uvi Jesuú nú vi'í ña fariseú san ne, xée ña, ni'í ña uun xuxu e kúvi xuu é nani alábastru é n̄uu tsitu cho'o vídin. ³⁸ It̄uvi ña nú d̄r'in Jesuú, kaéku ña ne, náka'te ña d̄r'in Jéssu ntuté núu ña. Kidáa né, ñi ña naítsi ña d̄r'in ña, da tánuu ña d̄r'in ña ne, dá da'vi ña d̄r'in ña cho'o vídin san. ³⁹ Ña fariseú, ña kána Jesuú ne, dá ñi ña sá'a né, dē kuení ña: “Tē dí ña kaka'an nt̄i'xe naa Xuva kō ñat̄ii sa'a ne, kutuni ñá nee ñá'a ñad̄r'í sa'a, ña katiñ nta'a ñá. Tsi ñad̄r'í sa'a ne, dóo iō kuetsí ña.” Kuan ó dé kuení ña. ⁴⁰ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña fariseú san:

—Simuún, iō kúdií é ká'án u ni ò —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an fariseú san:

—Ká'an ntō, Mastrú —ka'an ña.

⁴¹ Ne dá kantáa Jesuú ni ña, kaka'an ña:

—Uvi ñá'a ñat̄ii itá nuu ña diu'un é naki'í ntée ña iná ñá kuiká san ne, uun ña'a ñá ne, ú'ún sientu diú'un kui'xin san itá nuu ña. Ña uun ña'a sán ne, úvi diko u'xi tsi. ⁴² Ña ni kúvi ntá'vi ña diu'un é naki'í ntée ña ne, ide ña da xe'e nákad̄i ñá kuenta é itá nuu ña ntuvi ña.

Ká'an nto vë: ¿Xoo é ntuvi i é díi ka kuinima í ña kuiká san? —ka'an ña.

⁴³ Kidáá ne, kaka'an Símuún san:

—Vata te ñatíi, ña é díi ka kué'e itá nuu san —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu:

—Vá'a o é kaka'an —ka'an ña.

⁴⁴ Kidáá ne, kaito Jesuu ñadrí'í san ne, dá kaká'an ñá ni Símuun:

—Koton ñadrí'í sa'a. Xu'ú ne, xéé u nú vi'i ó ne, nté ña ni ta'xin ntute é ntóo dí'ín ko. Ntá tsi ñadrí'í sa'á ne, nakate ña dí'ín kó ntute núu ña ne, idi mii ña náitsi ña. ⁴⁵ Nté ña ni é'xin xu'u kó vata xkoó ini o ne, ntá tsi ñadrí'í sá'á ne, un tsi nte dá xee ú ne, katanuu ña dí'ín ko. ⁴⁶ Nté ña ni dá'vin dikí ko nté un siin aseté san. Ntá tsi divi ña ne, dá'vi ña dí'ín ko cho'o vídin. ⁴⁷ Dukuán é kaka'an u tsi kuán te ñá tē nté kaa kue'e kuétsi ña ío ne, ntá tsi kutuni tsi é dé ka'nu iní Xuva ko ni ña, tsi dóo kuínima ña. Ntá tsi ña'a, ña é dutsi kúdií é ntáde ka'nu iní o ni ña ne, un siin kudií kakuinima ñá kō —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáá ne, kaka'an ñá ni ñadrí'í san:

—É dé ka'nu iní u ni ó kuétsi ó —ka'an ña.

⁴⁹ Ña'a, ña é vexká'xi ni ña ne, eni ntu'u ña ntátsix'e ña:

—¿Xoó ntu ñá'a ña sá'a, é un tsi nte kuétsi ñá'a san kade ka'nu iní ña ni ñá? —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñá ni ñadrí'í san:

—Tsi kuínti'xe o Xuva kō ne, é ntúvá'a nima ó ve. Va vá'a tsi kué'én ve, ñá ku kadá kuení ka o —ka'an Jéssuu ni ña.

8

Ñadrí'í, ña e xntíi Jéssuu

¹ Rkontúvi da kúvi sá'a ne, kaika Jesuu ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ña tú'un iña Xuva ko nté o kadé kú've ña. Uxúvi ñá'a pustrú san ntini'í ña ñá di. ² Ío ñadrí'í ne, ntikín ñá ña, ña é ntavá'a ña é ñu'u é ña vá'a san nima í ni ña é ntuvá'a kuí'í e ntákuví i. Ñadrí'í san ne: María Madalena nani ña, ña e ntíi u'xe é ña vá'a nima í. ³ Ní Juana, ñadrí'í ñá nani Cúsa, ña dé tsiñu iña Herodé; ñá nani Súsana ne, ní ña te da díi ka ñadrí'í, kue'en ña vata koo é xntii ña ña nēe é ío iña ña.

Dā ntáa Jesuu iña ña katá'xi tata

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Ñá te da díi ña'a kú ña ñuú ña é kiní ñá Jesuu. Dóo táka nuu ña'a sán ne, kidáa ne, ntáa Jesuu ni ña uun nuu i, kaka'an ña:

⁵ —Uun ñatíi, ña kata'xi tatá ne, kué'en ña kúta'xi ña tatá ña. Uun itsi ne, kó'xo ntikín san itsi kán ne, ixkanúu ña'a sán ne, e'xi láa sán di. ⁶ Uun itsi xtuku ne, kó'xo tuku ntikín san ne'u xuú san ne, dá kēne ne, ura tsi xi'í díi, tsí kakunáa ntute mí ko'xo. ⁷ Kó'xo xtuku ntikín san má kú'u íñu kán. E'nu dadíi ni xuku íñu sán ne, ítávi núu kue'en xúku íñu san i ne, xi'í di. ⁸ Ntá tsi uun itsi xtuku ne,

kó'xo nuu ntikín san ñu'u vá'a. Kidáa ne, e'nu né, dóo vá'a kúvi. Kúí te uun sientu kítí i é un é un dítsin i —ka'an ña.

Sá'a kaka'an Jéssuu ne, nñ kué'en ini ña kaka'an ña:

—¿Te ío lo'xo ntó ne, kini nto! —ka'an ña.

¿Nté kui nuu xntu i sá'a kántaa ña?

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Kidáá ne, tsix'e ña ntini'í ña ña neé kani tú'un nuu i sá'a é kaka'an ña. ¹⁰ Ne, kaka'an Jéssuu:

—É ta'xi Xuva kō é kütuni ntó nuu i e dóo xu'ú ío iña i mí kadé kú've ña. Ntá tsi ña nguúí sán ne, da kántaa ú ni ña nuu i sá'a ne, ntaíto ña ne, ó ntaíni ña, ntá tsi ña kí'in dikí ña neé kani tú'un.

Kantada ntaa Jéssuu neé kani tú'un nuu i iña ñá kata'xi tata

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Nuu i sá'a ne, kani tú'un: Ntikín san ne, diví é vata kaa tú'un Xuva kō. ¹² Uun itsi mí kakó'xo ntikín san itsi kán ne, kani tú'un vata ntáa ña'a, ña téku i, ntá tsi vé'xi tó'ó é ña vá'a san, véxnaki'í tú'un Xuva kō é ñu'u nima ñá'a san vata koo é ña kuínti'xe ña, vata koo é ña nakáku ña. ¹³ Mí ko'xo nuu ntikín san ne'u xuú san ne, vata ntáa ña'a, ña e dóo díni i é kátekú i tú'un Xuva kō ne, kuínti'xe ña, ntá tsi ña kué'e ni kuínti'xe ña. Vata ntáa utun é ña tuvi kué'e xó'o i ntáa ña. Kuínti'xe ña é uun da'na. Ntá tsi ntuvi dá kátaan núu ña ne, kaxtuvi xio ña tú'un Xuva kō. ¹⁴ Mí ko'xo nuu ntikín san má xúku íñu sán ne, vata ntáa ña'a, ña e téku i tú'un sán ne, dukuán dukuán sá ne, kakunáa iní ña. Tsi é tuku e tuku é kadé kuení ña: é ní'i ñá diu'un, é víi ñá nee iña é ntio ña ne, dukuán ña kaxio vá'a iña ña. Vata ntáa utun é ña kaé'nu vá'a kítí i ntáa ña. ¹⁵ Ntá tsi mí ko'xo ntikín sán ñu'u va'á ne, vata ntáa ña'a, ñá ío nima vá'a i ne, é ío tu've ña é kīni ña tú'un Xuva kō, é víi ñá kuenta tú'un san. Ñá nātivi iní ña. Vata ntáa utun e dóo vá'a kakii kiti i san ntáa ña —ka'an Jéssuu ni ña.

Kantaa ña nuu i iña ñu'u

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Kidáá ne, kantaa ña ni ña nuu i iña ñu'u é náxi'í nuu, kaka'an ña:

—Nté uun xoxo tuún i ñu'u san ne, dá dá'vi nuu. Nté ña xtuví ña má íto ña. Tsi xnteku dukún ña vata koo é náxi'í nuu kanñ má vi'í kán. ¹⁷ Vata tsi kaa nuu i sá'a ne, ña túvi nee iña é kutuví xu'u é ña nātídito, nté uun nuu i é ío xu'u é ña kiní o rkontúvi, tsi dá mii é nātídito.

¹⁸ Dukuán ne, kini va'á nto tú'un é ká'an u, tsí ña'a, ñá ío iña í ne, ní'i ká ña. Ntá tsi ña é ña tuvi iña i ne, nakuido nteé ña un tsi nté nuu i é kuíni ña é ío iña ña —ka'an Jéssuu ni ña'a san.

Di'i Jēsuu ni eni'ña

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Kidáa ne, xée di'i Jēsuu ni eni'ña. Ntá tsi ña ni kuvi xée ētsin ña mí tuvi Jesuu, tsi ña te nté kaa ña'a ntoo ña. ²⁰ Kidáa ne, xée ūun ña'a, kaka'an ña ni Jēsuu:

—Di'i nto ni eni'ntó ne, ntáñi'ntée ña nto ki'i kán é ncho kiní ña nto —ka'an ña.

²¹ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é katekú i tú'un Xuva kō ne, kade ntaa tú'un ña, ña'ni ña é di'i kó ni eni'ko ni tá'an ko —ka'an ña.

Dá teé da'na Jesuu tátsin ni ntúte mini

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Uun ntuvi ne, ínuu Jesuu tún ntóo ni ña ntini'i ña, kaka'an ña:

—Xio diñi ntute san ki'in ó ve —ka'an ña.

Kué'en ña kidaá. ²³ Da ntaita nti'xin ña nu ntute san ne, kidi Jesuu. Kidáa ne, un ntii tsi vé'xi tatsin san mé'ñu ntute san. Iñi ntú'u nátsitu tun ntóo san ntute ne, dókó sá ni tēni ña. ²⁴ Kidáa ne, kué'en ña künantoto ña Jēsuu, kaka'an ña ni ña:

—¡Mastru! ¡Mastru! ¡Dóko sá tēni ó! —ka'an ña.

Nákuntísi Jesuu ne, kaka'an ña é nákoó da'na tátsin san ni ntúte é kánakuntáñi ntaa. Ura tsi i xio kadin ne, diin diin sa kúvi.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an ña ni ña ntini'i ña:

—¿Nté kui ntaú'vi ntú nto? ¿Mí'i ntu kué'en é ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Ntá tsi ña ntini'i ña né, dóo u'vi ña. Koó dá kúdu'va ini ña, ntáka'an ña xe un xé un ña:

—¿Xoo ña'a ntu ña sá'a, ña é káka'an ni tátsin san ni ntúte san é nákoó kadin ne, ura tsi i xio kadin nti'xe? ¡Un tsi nte tátsin san ni ntúte san kade ntaa é káka'an ña! —ka'an ña.

Ña ñuú Gadara, ña ñu'u é ña vá'a nima i

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Kidáa ne, xée ña ñuú Gadara é tuvi tuku diñi ntute é ñuú Galile. ²⁷ Ntii Jesuu diñi ntute sán ne, ikan tsi vé'xi uun ñatíi, ña má ñuú san, ña é ñu'u é ña vá'a nima i. Ná te dá vévii é ña te núú ká ña du'nu ña; ntē ña te túvi ká ña nú vi'i ña kán. Da ñi kué'en tsi kapusantu kán nuu ña. ²⁸ Dá íni ña Jesuu ne, nákuñití ntaa ña nuu ña ne, un ntii tsi kéne ña, kaka'an ña:

—¿Né ntu kaduku ntée nto iñá ko, Jesuu, i'xá Xuva kō, ña tuvi é dukún kán? ¡Vii nto da xe'e, ña ku kini ntee ntó ko! —ka'an é ña vá'a san ni Jēsuu.

²⁹ Kuan ó ka'an ña, tsi Jesuu ne, kaka'an ña ni é ña vá'a san é na ntii nima ñatíi san. Dóo ki'in ito kúki'vi é ña vá'a san nima ña, kuán te ntáki'ni ña'a san nta'a ña ni di'ín ña kadená ne, kanaki'i tu'un, tsi é ña vá'a sán ne, kaxntíi ña da tí é kúnu ña é ki'ín ña ñuú itsi. ³⁰ Ntá tsi Jesuu ne, tsixe'e ña:

—¿Nté ntú nanin? —ka'an ña.

—Ntí'í ne, Ligiiun naní nti —ka'an.

Kuan ó ka'an ña, tsi ña te da díi é ña vá'a san é ñu'u nima ña. ³¹ Ikán é ña vá'a san nta'a Jēsuu é ña taxnuu ña i ini totsín kan. ³² Da'a san ne, ña té nté kaa ñu'u kutsín san nta'é'xi ti xuku san ne, ntáka'an é ña vá'a san te kúvi ntí'vi nima kútsín san. Jesuu ne, xé'e ña itsi. ³³ Kidáa ne, ntii é ña vá'a san nima ñatíi san ne, dá kúki'vi nima kútsín san. Kidáa né, ínu kutsín san, kue'en ti un tsi nte mí nuu ntute san ne, ikan tsi tēni nti'í ti.

³⁴ Ña e ntáde kuenta kútsín san ne, dá íni ña nte o kúvi ne, kué'en ña, koo da ntaínu ña, kuntaá ña ni ña ntoo má ñuú san ni ña ntoo má kú'u kan nté ó kúvi. ³⁵ Ña'a sán ne, ntii ña, kukoto ditó ña nté ó kúvi. Dá xee ña mí tuvi Jesuu ne, ikán tuvi tixi ñatíi san nú di'ín Jesuu, ña e ntii é ña vá'a san nima i. E nákuñu ña du'nu ña ne, e vá'a ó kadē kueni ña. Kidáa né, dóo u'vi ña'a san. ³⁶ Ña é íni nte o kúvi ne, ntántaa ña nté ó ntu'vá'a ña é ñu'u é ña vá'a sán nima i. ³⁷ Un ntíi ntii ña ñuú Gadará ne, eni ntu'u ña ntaikan ña da xe'e é na ntáka Jesuu ñuú ña, tsi dóo ntaú'vi ña. Dukuán ne, nákuñu Jesuu tún ntóo san ne, dá kunú'u ña. ³⁸ Ñatíi, ña e ntii é ña vá'a sán nima i ne, kaka'an ña é ki'ín ña ni Jēsuu. Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ña ni ña é na kutuvi ña. Kaka'an ña:

³⁹ —Kunú'un nú vi'i ó ve, ntaan ni ña'a san nté ó dé Xuva ko ni ó —ka'an Jēsuu.

Kidáa ne, kué'en ñatíi san, kuntáa ña ni ña'a san da kánií má ñuú san nté ó dé Jesuu ni ña.

Dióko Jairu, ni ñad'i, ña tán nta'a dū'nu Jēsuu

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ntá tsi dá náxee Jēsuu túku diñi ntute sán ne, ña té nté kaa diní ña'a san e náxee ña, tsi un ntíi ntíi ña'a san ntántétu ña ña. ⁴¹ Ikan tsi xéé uun ñatíi, ña naní Jairu, ña odo nú iña vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Ña sá'a ne, nakutuvi nte; ña nú di'ín Jesuu ne, kaikan ña da xe'e nta'a Jesuu é ki'ín ña nú vi'i ña kán. ⁴² Kuan tsi kaa uun a dióko ña né, ío tun te úxuvi kuíá tun ne, dóko sá kúvi tun.

Kidáa ne, kué'en Jesuu ne, ña té nté kaa ña'a ntántíkin ña ña. Un tsi ta'nuu ña mé'ñu ña'a san. ⁴³ Ikán nuu ta'án uun ñad'i, ña é ña kaxio da'na é kaeti niñi ña. É uxuvi kuíá é kuán ó kanto'ó ña ne, é dóo kue'é diu'un nantí'í ña ni medikú. É nantí'í ña é un ntí'í é ío iña ña ne, nté ña ni ntu'vá'a ña. ⁴⁴ Ñad'i sa'a ne, xée ētsin ña ata Jēsuu. Tiin nta'a ña ntéte du'nu Jēsuu ne, ura tsi i ntu'vá'a ña é kaeti niñi ña. ⁴⁵ Kidáa né, tsixe'e Jēsuu ña'a san:

—¿Xoo ntu tñn nta'a í ko? —ka'an ña.

Un ntíi ntíi ña ne, ntáka'an ña tsi ña te ña e tñn nta'a ña ña. Pedrú san ne, kaka'an ña:

—Mastrú, un ntíí ntíí ña'a san ntánata'u nūu ña nto ne, ntátsi'i ntido ña nto —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Ío xoo tñin nta'a i ko. Tsi kutuní ko tsi kúvi ntuvá'a ña —ka'an ña.

⁴⁷ Dá kutuní ñadi'i san tsi ña kuvi kuxu'ú ña ne, koó da káni'i ña, nakunchí'ti ña nú dñ'in Jesuu. Kidáa ne, kaka'an ña mé'ñū un ntíí ntíí ña'a san tsi iō nuu i é tñin nta'a ña Jesuú ne, kaka'an ña tsi ura tsi ntuvá'a ña. ⁴⁸ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—I'xá ko, é ntuvá'an ve, tsi nuu é ntaā i e kuñti'xe o ko. Vā'a vā'a tsi koo kunú'un ve —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an dūkuan Jesuu dá xēe uun ña'a, ñá nī'i tú'ūn iña ñá odo nūu iña vi'i mí ntánataká nuu ña Israe'el san ne, kaka'an ña:

—Dióko nto ne, e xi'i ñá. Nā ku nāteku du'xēn ka nto mastrú san —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi téku Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá ku u'vī o. Mii tsi é kuñti'xe o ne, ntuvá'a dióko o —ka'an ña.

⁵¹ Kidáa né, dá xee ña nū vi'i ña kñn ne, ñá ni xē'é Jesuu é kñ'vī nté uun ña'a; mii tsi Pedru ni Sántiau ni Juaán san, ni uva i'xá san ni dñ'i. ⁵² Un ntíí ntíí ñá ntoo sán ne, ntaéku ña, tsi é xi'i i'xá san. Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Ña kuéku ká nto, tsi tá'nu kúdi'i san ne, ñá te ni xi'i tun, tsi kúdi'i kakidi tun —ka'an ña.

⁵³ Un ntíí ntíí ñá xkuntée ña ña, tsi ini ñá'a san tsi é xi'i ntí'xe a i'xá san. ⁵⁴ Kidáa ne, kárkāa Jesuu nta'a i ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—jTā'nú kudii, nakuntítsi! —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsi i ntóto tún ne, ñá kñntítsi tun ne, kaka'an Jesuú é na kué'é ne, ná kñ'vī tun.

⁵⁶ Uvā tún ni dñ'i tún ne, koó dá kúdu'va ña é kuan o kúvi. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña é ña ká'an ñá ni nté uun ña'a san nté o kúvi ntóto tun.

9

Dā táxnūu Jesuú pustru ña e kika'an ntódo ña tú'un Xuva kō

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesuú ne, nataká nuu ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, xē'e ñá é kúvi vi'i ña kada kú've ña iña é ña vā'a san é nakuitá ñá i, ni é kúvi vi'i ña ntuvá'a ña ña'a san da nēe ka nuu ku'i'i é ntákuví ña. ² Taxnūu ña ña é kika'an ntódo ña tú'ūn iña i mí kadé kú've Xuva ko, ni é ntavá'a ña ña nchokuvi. ³ Kaka'an ñá ni ña:

—Ná kú neé kuido nto é ki'in ntó itsi kñn; nté tatūn, nté itin, nté tañú'ū, nté diu'un, nté uun na'a du'nu nto ña kuní'i nto. ⁴ Dá mí'i ká vi'i mí xēe ntó ne, kuntōo nto un tsi da nté ntāka nto ñuú san. ⁵ Dá mí'i ká ñuú san mí ña ntío ña é kuntōo nto ne, ntaka nto ikān ne, nakidi nto xāka dñ'in nto vata koo é kuní'i ña kuenta é nakūnaá mii ñá kúñu ñá é ña ni ntío ña tú'un Xuva kō —ka'an Jesuu ni ña.

⁶ Kidáa ne, kué'en ñá, ita ntí'xin ña ta'án ñuun ta'án ñuun, ntáka'an ña tú'ūn é vā'a san nté koo nakáku ña'a san ne, dá mí'i ka mí kué'en ñá ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

Dā kudana ini Herodé

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Rei Herodé né, tēku ña é ntáka'an ñá'a san iña Jesuu é un ntí'i nūu i é kadé ña ne, un tsi kudana ini ña, tsi iō ñá ne, ntáka'an ña tsi Juaan Bautistá ne, é ntóto ña ve é xi'i ña. ⁸ Iō ñá ne, ntáka'an ñá tsi é ntii díto ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Eliá ne, iō ñá di ne, ntáka'an ñá tsi ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivú di ne, e ntóto ña. ⁹ Kidáa ne, kaka'an Herodé san:

—Tsi xu'u ntu ku é taxnūu u é ka'nté ñá díki Juaán san ne, xōo ntú ña'a ña tsikán kuān, e dóo katekú ko é ña te nté kaa nuu i é kadé ña? —ka'an ña.

Dukuān né, ntukú nuu ini Herodé san nté koo kini ña Jesuu.

Dā xē'é Jesuú é ká'xi u'un míil ñá'a

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Dá náxee ñá ntini'i ña ne, ntaa ña ni Jesuu nté o dé ña. Kidáa ne, kué'en ní'i xio Jesuú san ña ntini'i ñá uun ña'é é nani Betsaida.

¹¹ Ntá tsi dá kútni ñá sán ne, intikin ñá Jesuu. Jesuú san ne, dóo vā'a o dé ña ni ña, kaka'an ñá ni ña iña mí kadé kú've Xuva ko ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

¹² Dá kuān ne, xēe etsin ña ntini'i ña san mí tuví Jesuu, ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñá'a san, na kí'in ña, kintúku ña mí kuntuo da'na ña ne, na kintúku ñá é ka'xi ña da mí'i ká ñuú é ntoo etsin i'a. Tsi i'a ne, ña túvi nee iñá iō kue'en tsi é ka'xi ña —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mii nto kué'é nto ña é ka'xi ña —ka'an ña. Ne, kaka'an ñá ntini'i ña:

—Kúdi'i u'ún sa tañú'u ni ūvi sa tsáka iō ti. zVá kikiuín ntu nti é ká'xi un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Tsi iō ñá te ū'un míil ñatíi san ntoo ña. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

—Ká'an nto, na kuntōo ña uvi díko u'xi uvi díko u'xi ñá'a ña —ka'an ña.

¹⁵ Kuan o dé ña ne, íntoo ntíí ntíí ña'a san.

¹⁶ Kidáa né, kí'i ntí'i Jesuu é ū'un tañú'u ni ūvi tsáká. Íto ña é dukún kñn ne, dá nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ña ne, dá xē'é ña ña ntini'i ñá é tsi'i ña nta'a ña'a san. ¹⁷ E'xi ntíí ntíí ña'a san da nté ku é ntá'a ña. Dá kúvi é'xi ña ne, náku'un tsitú ká uxuvi xiká utsi i é ntoo ká.

Kaka'án Pedru tsi Jesuú ne, ña é taxnuu Xuva kō

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Uun ntuví ne, kaka'an ntá'vī Jesuu é da mii tsi ña ni ña ntini'i ña ntoo ña ne, tsixe'e Jesuu ña:

—¿Neē ntú ña'a ú, tē ka'an ñá'a san? —
ka'an ña.

¹⁹ Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Iō túku ña ne, ntáka'an ña tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntívu ntó, ña e ntóto xtuku é xi'i —ka'an ña.

²⁰ —Divi ntó ní, ¿neé ña'a ú, te kuiní ntó? —ka'an Jéssu.

Pedru ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Divi ntó é Cristu nto, ña e táxnuu Xuva kō —ka'an ña.

Dá kakā'an Jéssu tsí kuví ña

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ntá tsi dóo ka'an Jéssu é ña ku ka'án ña nī nté uun ña'a nuu i sá'a. ²² Kaka'an ña:

—Xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, kantio e dóo nto'o ko. Dóo nantii ni'ni ñatá sán ko, divi ña ni tó'ó dutú san nī mastrú lei. Ka'ni ña kó ne, ntá tsi tē kúvi uní ntúvi ne, ntoto u —ka'an Jéssu.

²³ Kidáá ne, kaka'an ñá ni ūn ntíi ntíi ña'a san:

—Tē xoó ncho kuntíkín i kó ne, ña kú de ká ña kuenta íña mií ña ne, utén utén san ne, na kuntíkín ñá ko, kuán te dóo nto'o dadíi ña ní ko. ²⁴ Xoo é ncho nakakú mií i ntúvi íña i ne, kunaá ña. Ntá tsi tē xoo nakunaá i ntúvi íña i kuenta íña ko ne, nakáku ña. ²⁵ ¿Neé ntu kaidiá'vi ñatíi san te nī'i ñá kaníi ñuxiví san, te kúnaá mií ntu ña ne, o tē natíví mií ñá kúñu ñá? ²⁶ Tē xoó kakuka'an nuu i tú'ún kó ne, xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuka'an nuú ko i dí ntúvi dá nainú u é koó dá káxi'i nuu ka'nu u vata kaa Uvá kó ní ánje ñá, ña e dóo va'a. ²⁷ Nuú é ntaá i é ká'án u ni nto ne, iō nto é ntoo nto i'a vevíi ne, ña kúvi ntó tē ña dí'na kiní nto mí'i kadé kú'vé Xuva kō —ka'an Jéssu.

Dá nádama kúñu Jéssu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ E kúvi te ūna ntúvi é kuan ó kaka'an Jéssu ni ñá ne, kúxēe ña uun ó kaka'an mí kúka'an ntá'vi ña. Kué'en ña nī Pedru ni Sántiau ní Juaan. ²⁹ Nii dukuan káka'an ntá'vi ña ne, nádama nuu ña. Dóo ña né, ntukui'xín kue'én ne, dóo kaxi'í nuu. ³⁰ Kidáá ne, xee díto uvi ña'a ñatíi, ntatín ña ni ñá. Ña sá'a ne, Muisee ni Élia. ³¹ Un tsi kaxi'í nuu ka'nu ntíkó díñi ña. Ntatín ña nté koo kada ntaa Jéssu é kuví ñá ñuú Jerusalem. ³² Kuán te dóo ncho kidí Pedru ni ña ntini'í ña ne, kuan tsí ó intíto ña da íni ña Jéssu e dóo kaxi'í nuu ña, nī ntúvi ñatíi, ña ntáñi ní ña. ³³ Kidáá né, kíi nteé xio ñatíi san Jéssu, kué'en ña ne, kaka'án Pedru san:

—Mastru, ¡nté kui vá'a ó é ntoo o í'a! V'i i a vé ne, kada vá'a ó uní a v'i i xó'ó san, uun íña nto, uun íña Muisee, ni uun íña Élia —ka'an ña.

Ntá tsi Pedru san ne, dotó tsi kaka'an ña; nté ña íni ña ne nuu i é káka'an ña. ³⁴ Nii dukuan káka'an ñá ne, xéé uun víkó ne, nákunuu tá'an dava ña ni ntatí i né, dóo u'ví ña. ³⁵ Kidáá ne, mé'ñu viko vé'xi uun tátsín, kaka'an:

—Ña sá'a é I'xá mií kó, ña e dé kú'vé u. Kini vá'a nto nee é káka'an ña —ka'an tátsín san.

³⁶ Dá kúvi ka'an tátsín ne, íni ña tsí da mií tsi Jéssu tuví ña. Kidáá ne, diin diin tsi ntoo ña. Titín ntúvi e nté uun xoxo ni ká'an i ní túku ña'a nee íña é íni ña.

Dá ntavá'a Jéssu uun na kudii, ná nuu é ña vá'ā nima i

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Utén san ne, dá núu ña xuku ne, ñá tē nté kaa ña'a kukuétú itsi ña Jéssu. ³⁸ Kidáá né, uun ña'a ñatíi, ña é nuu ta'an mé'ñu ña'a sán ne, un ntii tsi káka'an ña:

—Mastru, víi nto da xe'e, koto nto i'xá ko, tsí kuan tsí kaa uun i'xá ko. ³⁹ Kiní nto tsí uun é ña vá'ā san katín i ne, kade é uun ito tsi kakachu'u ntáa ne, kaxi'í mií ne, kakii tiñu xú'u i dí. Kantuku kuí'i é ña vá'ā san i ne, ñá ncho nangává i'xá ko. ⁴⁰ E íkán ú da xe'e nta'a ña ntini'í ntó é nakuitá ña é ña vá'ā san ne, ña ni kúvi víi ña —ka'an ña.

⁴¹ Nantíko kōo Jéssu, kaká'an ña:

—¡Nto'ó é ntoo nto vevíi ne, nté ña ntákuinti'xe nto! ¡Dóo do'o nto! ¿Nté ntu kaa ntúvi é kutúvi u ni ntó, é kutíi kó nimá ko ni ntó? —ka'an ña.

Kidáá ne, kaka'an ñá ni uva i'xá san:

—Ta'xín i'xá o i'a —ka'an ña.

⁴² Dá vé kaxee étsín á na kudii san ne, nantáva é ña vá'ā san na nte ñu'u kán. Ede e xi'i mií xtúku na. Ntá tsi Jéssu ne, dé tíi ña nī é ña vá'ā san. Ntavá'a ña na kudii san ne, nakué'e ña na nta'a uva ná. ⁴³ Un ntíi ntíi ña'a san koó dá kúdu'va ña ne, dóo ka'nu kuíni ña ni Xuva kō.

Dá kúvi uvi ito kaka'an Jéssu é kuví ña

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Nii dukuan ntáito díto ña'a san nēe é kade Jéssu ne, kaka'an ñá ni ña ntini'í ña:

⁴⁴ —Kini vá'a nto é káka'án u ne, ñá ku kúnáa íni nto; tsí xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, ntúvi u kuenta ntá'a ña ñuú i san —ka'an ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntini'í ña ne, ñá ni ñe'e dikí ña tú'ún é káka'an Jéssu, tsi dóo xú'ú o, kuiní ña. Dóo ntaú'vi ña é tsixe'e ña Jéssu nee íña é káni tú'ún é káka'an ña.

Xoo é díi ka kainuu á'vi i

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Kidáá né, eni ntu'u ña ntánatín ña xóo ntu ña'a ña é díi ka kainuu á'vi i. ⁴⁷ Dá kútuni Jéssu nee íña é ntádé kuení ña ne, kí'i ña uun i'xá san, xtúvi ñá i díñi ña ne, ⁴⁸ dá kakā'an ñá ni ñá'a san:

—Xoo é ki'i i uun a i'xá sa kuenta iñá ko ne, vata tsi te xú'u kú'i ña ko. Xoo é ki'i i kó ne, vata tsi te kú'i ña ña táxnūu ko. Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña kainuu á'vi iña nto, kuini ntó ne, divi ña e dií dií ka kainuu á'vi ña kuenta iña Xuva ko —ka'an ña.

Xoo é ña kaka'an ntée i ko ne, kakuini'i ña kō

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Nantíko kōo Juaán san, kaka'an ña:

—Mastru, é íni nti uun ña'a, ña é kakaku ni'i divi nto é kanakuita ña é ña vá'a san. Ntí'í ne, ña ni ntíō nti é kuān koo víi ña, tsi ña te kaduku ntée ña kō —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñá ku kuān xkōo de nto ni ña, tsi xoo é ña kaka'an ntée i kō ne, kakuini'i ña kō —ka'an Jéssu.

Dā de tí Jesuú san ni Sántiau ni Juaan

⁵¹ Dā dokó sa xee ntúvi é ntāa Jesuu e dukún kán ne, kaka'an ña tsi da mií é k'ín ñá ñuú Jerusalem. ⁵² Di'na dá ki'ín ñá ne, taxnúu ña ña'a é k'ín ña uun ñuú lu'nti é tuví ñuú Samaria, é nantuku ña mí'i kutúvi da'na Jesuu. ⁵³ Ntá tsi ña ñuú Samariá san ne, ña ni ntío ña é kutúvi Jesuu ñuú ña, tsi é kütuni ña é Jerusalem k'ín ña. ⁵⁴ Tékú ña ntántikin ñá, Sántiau ni Juaán ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, ¿ntio ntu nto é kákán nti é na kii ñu'u e dukún kán é na kōko kue'en ñá, vatá o dé Eliá san? —ka'an ña ni Jéssu.

⁵⁵ Ntá tsi xkókōo Jesuú ne, dē tí ña ni ña, kaka'an ña:

—¿Ñá íni ntú nto xoo é ntántikin nto? ⁵⁶ Tsi xu'u é vèxkúvi ú ñatíí ne, ñá te vè'xí u é nākunaá u ña'a san, tsí vé'xí u é nakákú u ña —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en ña ũun ka túku ñuú lu'nti.

Ñá é ntio i é kuntikin Jéssu

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Nii dukuan kué'en ñá itsi kán ne, uun ña'a ne, kaka'an ñá ni Jéssu:

—Ntio ko é kuntikín u nto dá mí'i ka mi kú'ín nto —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñúkuíí san ne, iō xavi ti mí kaintoo vá'a ti. Lāá, kiti ntaíko e dukún san ne, iō taka ti. Ntá tsi xu'u é vèxkúvi ú ñatíí ne, ña túbí mí'i kutúvi da'na dikí ko —ka'an ña.

⁵⁹ Kaka'an Jéssu ni túku ña'a:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Ntá tsi kaka'an ñá'a san:

—Tō'ó, kuntetu kudii nto. Di'na nā kíkú'xí u uvá kō —ka'an ña.

⁶⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Na koo mií ña xi'í san. Nā kíkú'xí ña ntíxí ni'í ña ña. Divín né, kué'én kúka'an ntódon ni ñá'a iña i mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

⁶¹ Kaka'an túku ña'a sán ni ña:

—Kuntikín u nto, Tó'ō. Ntá tsi tā'xi nto é di'na kíká'an u ni ña ntoo nú ví'i kó kán —ka'an ña.

⁶² Ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Xoó ña'a, ña é ña kaika ntaa itsi Xúva kō ne, ñá vādá mí kaidiá'vi ña mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

10

Dā táxnūu Jesuu uni díko uxuvi ñá'a

¹ Rkontúvi ne, nākaxnúu xtuku Xúva kō uni díko uxuvi ñá'a. Uví úvi ñá'a ña táxnūu ña é kodo nuú ñá, ki'ín ña da mí'i ká ñuú mí dá vé ki'ín ña.

² Kaka'an ñá:

—Dōó kue'e tsíñu iō, ntá tsi ña ntáde tsíñu ne, ñá titín ña. Dukuān ne, kákan nto nta'a tó'o tsíñu san é na taxnúu ká ña ña é káda tsíñu. ³ Vi'a ve ne, kue'én nto. Ntá tsi koto nto, tsi vata ntáa a le'ntú san ntáa nto é ña te díin nto, ntá tsi taxnúu u nto é k'ín nto mí ntoo ña dóo díin san, é vata ntáa ña ñá ntáa ña. ⁴ Nā kú kuído nto itán nto, nte é káñú'u diu'un nto, nté nt'xen nto. Nā ku ka'an ntó ntiusi ni ña ntaíka itsi kán. ⁵ Dā mí'i ká ví'i mí xéé ntó ne, nāxnūu víko nto ví'i san. Ká'an ntó é na vá'a tsi koo kuntōo ña nú ví'i ña. ⁶ Te ikán tuví uun ña'a, ña é ña te dū'xen díki i ne, kuntaa é kúntoo vá'a ña nú ví'i ña. Ntá tsi té ña kuan ó ne, ñá kúntaa é kúntoo vá'a ña.

⁷ Uun tsi ví'i san kúntōo nto ne, ñá nadāma nto. Ka'xí nto ne, ko'o nto nee é iō, tsi ña kaika má tsíñu sán ne, vá'a ó é nakí'i ña xá'vi ña. Nā ku ika nto ta'an ví'i ta'an ví'i. ⁸ Té xee ntó uun ñuú mí ntio ña nto ne, ka'xí nto nee iña é tá'xi ña. ⁹ Ntavá'a nto ña ntánchokuví san mí k'ín nto. Ká'an nto ni ña tsi é ve'xi étsin ntuvi é kadá kú'vé Xuva kō. ¹⁰ Ntá tsi té xee ntó uun ñuú mí é ña ntio ña nto ne, ntii nto itsi kán ne, ká'an ntó: ¹¹ “¡Uun tsi nte xáká ñuú nto é tiin dí'ín ntí ne, nakidí ntí vata koo é na kütuni nto tsi ñá vá'a o ni ide nto ni ntí! Ntá tsi kini nto sá'a, tsi mí kadé kú'vé Xuva kō ne, é xee étsin nte mí ntoo ntó”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsi té xee ntúvi é nt'í ñuxiví sa ne, dií dií ka kue'e nto'o ña ñuú tsikan é vata kaa ña ñuú Sodoma.

Ñuu mí ña ni kuintí'xe ña'a san

(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Ñá ntá'vi ide nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ñá ntá'vi ide nto, ña ñuú Betsaida! tsi té dí ni kuví nūu í e dóo na'nu san ñuú Tiru ni ñuú Siduun é vata ó kúvi ñuú nto ne, émá tsi e natú'vi ña kuétsi ñá, nté émá tsi ñu'ú ña doo kueñi ne, dá'vi ña xāa kúñu ña e dóo ntoo nta'xa ña. ¹⁴ Ntá tsi té xee ntúvi é nt'í ñuxiví san ne, dií ka iō é nto'o nto é vata kaa ña ñuú Tiru ni ña ñuú Siduun. ¹⁵ Divi ntó ní, ña ñuú Capernaú ne, ¿k'ín ntú nto uun tsi nte e dukún kan, te kuini nto? ¿Mí'i ntú? Tsi uun tsi nte e kunú kan k'ín nto —ka'an Jéssu.

16 Kaka'an túku ña ni ña ntini'i ña:
 —Xoo é kainí i tú'un ntó ne, vata tsi te mii ú kainí ña. Xoo é kanakuítá i nto ne, vata tsi te xú'ú kanakuítá ñá ko di. Xoo é kanakuítá i ko ne, kanakuítá ñá ña táxnúu kó di —ka'an Jesúsuu.

Dá náxee ña é uni díko uxuvi ñá'a

17 Nti'i úni díko uxuvi ñá'a sán ne, dóo diní ña náxee ña, ntáka'an ña:

—Tò'ó, un tsi nte é ña vá'á san ntákuinti'xe i ntí da ntáka'an nti kuenta iña nto —ka'an ña.

18 Kaka'an Jesúsuu ni ña:

—Nuu é ntaá nti'xe i tsí iní u dá kò'xó tó'ó e ña vá'á san e dukún kán é vata kaa ntuve ñú'u dá káxi'í nuu. 19 Iní nto tsí xu'u tá'xi u é kúvi víi nto é káka nuú nto koó san, ó tdu'mé san. Tá'xi u é kúvi víi nto ní é ña vá'á sán, kuán te dóo ntíi, é nté ña váda nto ni'í kúvi'í. 20 Ntá tsi ña ku nakunuu díni nima nto tsí é ña vá'á san ntákuinti'xe i nto, ntá tsi na nākunuu díni nima nto tsi é úve na'a díví ntó e dukún kán —ka'an ña.

Dóo díni Jesuu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Ura dú'va tsi i xé'e Espiritú Sántu san é nākunuu díni kué'en nima Jesúsú ne, kaka'an ña:

—Xuva, Tò'ó e dukún kan ni ñuxiví san, nata'xi ú sintiá'vi nta'a nto, tsí nañé'e ntó ña ntá'vi san nuu i é xtúvi xu'ú nto iña ña e dóo kí'in iní í, ña e dóo tu'vé i. Dukuán ó de nto, Xuvá, tsi kuan ó ntío nto —ka'an ña—.

22 Xuvá kó ne, kuán o ntío ña é tá'xi ñá ko é un nti'í núu i é ío. Nté uun xoxo iní i xoo é i'xá Xuva kó; mii tsi Xuva ko iní ña. Nté uun xoxo iní i xoo é Xuva kó; mii tsi i'xá ñá, ni ña é ncho kué'e i'xá ña é kútuni ña —ka'an ña.

23 Kidáá né, íto ña ña ntini'i ña sán ne, diin diin tsi kaka'an xío ña ni ña:

—¡Nté kui vá'á ó xoo é kainí i nuu i é ntaíni nto! 24 Tsi ka'an u ni ntó tsí ña te da díi ña ka'an naa Xuva ko ni réi san ntio ña é kíni ña sá'á e ntaíni nto, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña. Ntio ña é tekú ña sá'á e ntátekú nto, ntá tsi ña ni kuvi tekú ña —ka'an Jesúsuu.

Nuu i iña ñá ñuú Samaria, ña dóo va'a

25 Uun mastrú leí san ne, nākuntísi ña, kaka'an ña ni Jesúsú é koto nteé ña ña nté koo ka'an ña. Tsixe'e ña ña:

—Mastrú, ¿nté ntú koo víi u vata koo é ní'í ko ntuvi vá'á iña ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

26 Jesúsú ne, kaka'an ña:

—¿Nte ntú ó uve na'a lei e xtúvi Xuva kó? ¿Nte ntú ó kaka'an, te kuini o? —ka'an ña.

27 Nantíko kóo mastrú leí san, kaka'an ña:

—“Na kuñima kó Xuva ko da kanñ nima kó, ni kué'en iní kó, kanñ é kadé kuení kó né, na kuñima kó ta'an ko vata tsí ó kakuinima mí kó kúñu kó” —ka'an ña.

28 Kidáá ne, kaka'an Jesúsú:

—Vá'á ó vata ó nantíko koón kaka'an. Te kuán koo viin sá'á ne, ní'í o ntuvi vá'á iña o —ka'an ña.

29 Ntá tsi mastrú leí san ne, ntío ña é nada'an ña kúñu ña né, tsixe'e ña Jesúsú:

—Ntá tsi ¿xóo ntu é ta'an nti'xe i ko? —ka'an ña.

30 Kidáá ne, nantíko kóo Jesúsú, kaká'an ña ni ña:

—Uun ñatíi ne, ntíi ña ñuú Jerusaleen, kué'en ña Itsi ñuú Jericoo. Ítá nti'xin ña mí ñú'u ña du'ú ne, ído dú'ú ña iña ña. Nátavá ña un tsi nte dú'nu ña ne, é'ni ña ña. Dá náxtúvi íxi ñá ña itsi kán e dóko sá kúvi ña. 31 Dá ku e ví'i ne, ítá nti'xin uun dutu itsi san. Iní ña ñatíi san ne, dá xio díni itsi san inteé xio ña, kué'en ña. 32 Kuan tsi o ita nti'xin uun ña'a ña levita, ñá kaxntii dütú ne, dá iní ña ña ni'í kúvi'í i san ne, dá xio díni itsi san díta ña, kué'en ñá di. 33 Ntá tsi uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Samariá ne, divi tsi itsi san ítá nti'xin ña di. Dá iní ña ña ni'í kúvi'í i sán ne, ntuntá'vi iní ña ña. 34 Kidáá ne, xéé etsin ña mí tuví ña ne, dé cho'ó ñá ña mí ni'í kúvi'í ña. Nakútsi núu ña asete ni vínu mí ni'í kúvi'í san ne, kí'ni nuu ña doo. Kidáá né, xntekú ñá ña ita idú ña, dá kué'en ni'í ña ña uun ví'i mí kutuvi ña. Ikan ídé ña ña kuenta. 35 Téváá san ne, ña ñuú Samariá ne, tává ña uví diu'ún kui'xin é kué'é ña tó'ó ví'i sán ne, kaka'an ña ni ña: “Vii kudii nto kuenta ñatíi sa'a. Te kué'e nantí'í ñá iña ntó ne, nta'vi ú té ntíko kóo u”, ka'an ña. 36 Ví'i a vé ne, ká'an: ¿Xóo ntu é ntuni i e kúvi ta'an nti'xe ñatíi, ña ntúku kuí'í ña du'ú san, te kuini o? —ka'an Jesúsú.

37 Ne, kaka'an mastrú leí san ni Jesúsú:

—Ña ntúnta'vi iní i ña san —ka'an ña.

Kidáá ne, kaka'an Jesúsú:

—Kué'én ne, kuan tsi kóo viin di —ka'an ña.

Dá tuví Jesuu nú vi'i Marta ni Mária

38 Jesúsú ni ña ntini'i ña ne, da kué'en dá kué'en ña itsi kán ne, xéé ña ñuun ñuun. Ikán né, uun ñad'í, ñá naní Martí ne, xé'e ña ví'i ña é kutúvi Jesúsú san. 39 Uun ta'an ña, ñá naní Mária ne, ítúvi etsin ña ñu d'í'an Jesúsú é kíni ña é káka'an ña. 40 Ntá tsi Martí san ne, dóo kadé kuení ña, tsi dóo ío tsíñu ña é víi ña. Xéé etsin ña mí tuví Jesúsú ne, kaka'an ña ni ña:

—Tò'ó, ¿ñá ntu te káde nto kuenta tsí ta'an kó ne, ñá te kaxnchí tún ko nu tsíñu ko? Ká'an nto, na xnxhii kúdií tun ko —ka'an ña ni Jesúsú.

41 Ntá tsi Jesúsú ne, nantíko kóo ñá, kaka'an ña ni ña:

—¡Aí, Marta! Dóo kadé kuení o. ¿Nté kuán nte kué'e ntu núu i é kadé kuení o? 42 Ntá tsi uun tsi nuu i e dóo nuu á'vi. Mariá ne, é nakaxnúu ña uun nuu i e dóo vá'a é nté xoxo kúvi naki'í núu i iña ña —ka'an Jesúsú.

11

Dá nañ'e Jesuu ña ntin'i ña nté koo ka'an ntá'ví ña

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ntá'ví ña. Dá kúvi ka'an ntá'ví ña ne, uun ña'a ña ntin'i ña ne, kaka'an ña ni ña:

—Tó'ó, nañ'e é ntó nti nté koo ka'an ntá'ví nti vatá o nañ'e! Juaan Bautista ña'a, ña ntin'i ña —ka'an ña.

² Kaka'an Jesús ni ña:

—Dá ntáka'an ntá'ví nto ne, du'va koo ka'an nto:

Xuvá ntí, ña tuví e dukún kán,

na kuiko ñu'u ña'a sán nto.

Na kí'xi ntuvi é kixkadá kú'vë ntó ñuxiví a.

Vata tsí ó de nto e dukún kán ne,

kuán tsi koo víi nto ñuxiví a di.

³ Tá'xi nto é ká'xi nti é ví'a é úten.

⁴ Kada ka'nu iní nto ní nti kuétsi nti, vata tsí ó ntáde ka'nu iní nti ní un ntí'í tá'an nti,

ña tanuu iná nti.

Ñá ku dá vá'a ntó é kó'xó ntéé nti

é koto ntee é ña vá'a sán nti.

Kuan koo ka'an ntó ni Xuva kó —ka'an Jesús.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vii ka o kuéntá ni: Te ùun ntó ió ña dóo vá'a tiin ni'í ntó ne, kí'in nto dava ñuu nú ví'i ña kán, ká'an ntó: “Ñá tá'xi kudii nto uni ita nto te náki'í nteé u, ⁶ Tsi uun ña'a ña dóo vá'a tiin ni'í u ne, dá ve xee ña nú ví'i kó kán é vè'xi ña itsi kán ne, ña túví neé kue'en tsi é ku'é u ká'xi ña”, koo ka'an nto. ⁷ ¿Vá ká'an ntú ña tuví má ví'i kán: “Ñá ku natéku du'xen ntó ko, tsi xi'í ko ne, é kanti'u. E tuví ntáá u ni i'xá ko. Ña kúvi nãkuntísi u é tá'xi u é ntio nto”, koo ka'an ña? ⁸ Ñá tsi kaka'án u ni ntó tsí, kuán té ña ntio ña nakuntísi ña é ku'é é ña é kaikán ña vá'a tiin ni'í ña ne, ku'é é ña vata kaa é kantie ña vata koo é ña natekú du'xen ká ña ña. ⁹ Dukuán é kaka'án u ni ntó: Kákan ntó ne, ní'í ntó. Nantuku ntó ne, nani'í ntó di. Te nake'xen ntó xi'í ne, nakaán ña. ¹⁰ Tsi xoo é kaikan i ne, ní'í i. Xoo é kanantuku i ne, nani'í i di. Xoo é kanake'xen i xi'í ne, nakaán ña di.

¹¹ Te ùun nto é uva i'xá nto ne, té kaikan i'xá nto tsáká é ká'xi ne, ¿vá ku'é é ntu nto i koo é ká'xi? ¹² O té kaikan ntívi é ká'xi ne, ¿vá ku'é é ntu nto i tdu'me é ká'xi ti? ¹³ Ntá tsi ntó'o é kini ntáa ntó ne, ini nto é ku'é é nto é vá'a iná i'xá nto. ¿Ñá ntu te dií dií ka ini Xúva kó, ña é tuví e dukún kán, é ku'é é ña un tsi nte Espiritú Sántú san xoo é kaikan i ntá'a ña? —ka'an Jesús.

Ntáka'an ña tsí e ña vá'a san kaxntí Jesuu
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Uun ntuvi ne, kanakuítá Jesuu é ña vá'a san e dé ñi'í uun ña'a ñatíi. Dá ntíi ne, kúvi

náka'an ña ñi'í san. Koó dá kúdu'va ña'a san.

¹⁵ Ntá tsi ió ña ne, ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanakuítá ñá é ña vá'a san tsí kaxe'e Belsebuu, tó'o e ña vá'a, é kúvi víi ña nakúnu ña i —ka'an ña.

¹⁶ Ió ña ne, ncho koto ntee ña ña. Íkan ñá é víi ñá nuu i e dóo ka'nu é vè'xi e dukún kán.

¹⁷ Ntá tsi kutuni Jesús nee e ntáde kueni ña'a sán ne, kaka'an ña ni ña:

—Dá mí'í ká ñuu mi ntánãa núu ña ni tá'an ña ne, kunaá ñuu ña. Té ntánãa núu mii ña ní ña ví'i ña ne, kiin ví'i ña. ¹⁸ Dukuán né, té tó'o e ña vá'a sán naa ni tá'an í ne, ¿nté ntu koo kuvi víi? Sá'a kaká'án u ni ntó, tsi ntáka'an nto tsí kata'xi Belsebuu san é kúvi víi u nákuíta u e ña vá'a san. ¹⁹ Ntá tsi te kuán ó ne, ¿xoo ntu kaxe'e i é kúvi víi ña'a nto é nakuitá ñá é ña vá'a san? Dukuán né, mii ña ntánañ'e ña tsí ña te nuu é ntaá i e ntáka'an ntó iná ko. ²⁰ Ntá tsi te Xuva ko káta'xi ña é kákuvi víi u é kanakuítá u é ña vá'a san ne, kani tú'un tsi é xee Xúva kó mí ntoo nto é kadá kú'vë ñá iná nto.

²¹ Te uun ñatíi, ña e dóo ntii iní i ne, dóo ió tu've ña é kade ña kuenta ví'i ña ne, ñá te neé kuvi iná ña. ²² Ntá tsi te vè'xi uun ña'a, ña é dií ka ntii iní ka xtúku i é naá ñá ni ña ne, kuvi víi ña ni ña. Kidáa ne, nakuido ña un ntí'í káá é kanada'an núu ña kúñu ña ní é un ntí'í iná ñá, dá ku'é é xio ña é ido ña san.

²³ Xoo é ña kañ'e i da xe'e kó ne, kaka'an ntéé ña ko. Xoo é ña kaxntí ko é natáká u ne, da dií ka kaeté xaa ña.

E ña vá'a é kantiko koo

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Té ntii uun é ña vá'a nima ñá'a sán ne, kaika ñuu itsi kán, kantukú mí'i kütuví da'na. Té ña ni nani'í i ne, kada kueni i: “Ntiko kóo u, nú'u u nú ví'i kó kán mí kii u”, koo kada kueni i. ²⁵ Te náxeé ne, nani'í i nima ñatíi san vata kaa uun ví'i mí dóo vá'a ntúntoo, mí dóo vá'a o ntúva'a. ²⁶ Kidáa ne, kí'in xtúku kínakueka ú'xé ká e ña vá'a e dií dií ka kini ntáa. Kidáa ne, un ntí'í é úná san kí'vi é ku'un nima ñatíi san. Kidáa ne, dá dií dií ka natívi ña é vata kaa di'na —ka'an ña.

Nee iná é dodíni ntí'xe

²⁷ Nii dukuan káka'an Jesús sa'á né, uun ña'a ñadí'í, ña tuví mé'ñu ña'a sán ne, kachu'u ntáa ña:

—¡Nté kui vá'a ñadí'í, ña é nakáku nto, ña é nátsitsi nto! —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi divi ña ne, kaka'an ña:

—¡Nté kui dóo vá'a o xoo é kainí i tú'un é káka'an Xúva ko ne, dé ntaa ña! —ka'an Jesús ni ñá'a san.

Ña'a, ña é kini ntáa, ntaikan ña nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Dā dóo náta'ká nuu ña'a san mí tuví Jesuú ne, eni ntu'u ña káka'an ña:

—Ña'a, ña ntoo vevii ne, dóo kini ntáa ña. Ntaikān ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña nuu i san, mii tsi é kué'e ña nuu i é vata ó kúvi ní ña ka'án naa Xuva ko, ña nani Jónaa. 30 Tsi vata ó kúvi Jónaa nuu i iña ña'a, ña intóo ñuú Nínive kidáa ne, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuví ú nuu i iña ña ntoo i'a vevii. 31 Tē xee ntúvī é kōto nteé Xuva ko ña'a, ne ña'a ña ne, nakuntísi reina iña ñuú é tuví nte díñi i kán e dóo iká ne, tsi'i kuétsi ña ña, tsi reiná san ne, un vá'a tsi ika vé'xi ña é kīni ña un ntí'i é iní rei Salamuún san. Koto nto ve, tsi e xee úun ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é Salāmuun. 32 Ña intóo ñuú Nínive kidáa ne, nakuntáñi ña té xee ntúvī é koto nteé Xuva ko ña'a sán ne, tsi'i kuétsi ña ña ntoo vevii. Tsi ña ñuú Nínive sán ne, nātivi iní ña kuétsi ña dá téku ña tú'ún é káka'an Jonaá san. Koto nto, tsi e xéé úun ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é Jónaa.

*Ñu'u é káxi'í nuu kúñu kō
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

33 Nté uun xoxo natúun i ñu'u é kutuví xu'u, nte é kutuví má étún san, tsi kuntekū dukun vata koo é naxi'í nuu mí k'vī ña'a san. 34 Tsi ntuxnuu kó ne, vata kaa ñu'u é káxi'í nuu kúñu kō kaa. Te vā'á ntuxnuu kó ne, kanī kúñu ko káxi'í nuu. Tē ña vá'a ntuxnuu kó ne, kúñu ko ne, kutuví nee. 35 Kuenta tsí viin tsi dá néé ini o ne, ñu'ú é io iña o ne, kúnee. 36 Te kanī tsi kúñu o io ñu'u ne, nté un siin ña kákunee ne, kinin un ntí'i é vá'a ne, vata kaa te ñu'u káxi'í nuu kúñu ó —ka'an Jesús.

*Dā tsi'i kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

37 Dā kúvi ka'an Jesuú ne, kána uun ña'a ña fariseú ña é kíká'xi ña nú vi'í ña kán. Kúk'vī ña, itúvi ña nú mesa kán ne, 38 dá kúdu'va ña fariseú san dá ini ña tsi ña ni dē ntáa Jesuu vátá xkoó ini ña é nta'a ña dí'na dá ka'xi'í ña. 39 Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nt'ó, ña fariseú ne, ntánakate nto ata vásu ntó ni kō'o nto, ntá tsi nima ntó ne, nuu tsitu nuú i é kīni kaa e ntáde nto, e ntadú'u nto. 40 ¡Nté kui kuān nte túntu ntú nto! ¿Vá ña ini ntu nto tsi ña é de kú've ata i kán ne, divi tsi ña é idé kú'vē ña ini i kán di? 41 Ntá tsi kué'e nto ña ntá'vi é nuu nima ntó ne, dukuān né, ntuntoo ntí'xe kanī kúñu ntó.

42 Ntá tsi ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseú! Nt'ó ne, dóo kuenta ntáde nto ntánakii xio nto uun ta'vi i é ū'xí san iña é un ntí'i nuú i xuku cho'o nto é naku'é e nto nta'a Xuva kō vata tsi o é káka'an lei san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta tá'an nto te vii nto é vā'á ni ña; nté ña ntákuinima ntó Xuva kō. Sá'ā é kantio é vii ntó dá ntánaku'é e nto nta'a Xuva kō é káduku nteé ña.

43 ¡Ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseú! tsi nú vi'í mí ntánaká nuu nto ne, dóo ntio nto é kuntōo nto nte nuu i kán ne, dóo ntio nto é kuiko ñu'u ña'a san nto itsi mí ntaika nto.

44 ¡Ña nta'ví ide ntú nto! tsi nt'ó ne, vata ntáa ña'ā é ña díto tuví má ñu'u kán ntáa nto. Dā nēni tsi ña'a san, ntaído ntíta ña —ka'an Jesús.

45 Kidáa ne, nantíko kōo uun mastrú lei san, kaka'an ña ni Jesús:

—Mastru, dá kuān ó kaka'an ntó ni ña tsikán ne, vata te kaka'an kīni nto ní ntí di —ka'an ña.

46 Ntá tsi kaka'an Jesús:

—¡Ña nta'ví ide ntú nto di, é mastrú lei nto! tsi ntánakuído nto ña'a san da nte koo é ña kutíi ká ña. Ntá tsi nt'ó ne, nté un siin ña nchóo tūn nta'a nto.

47 ¡Ña nta'ví ide ntú nto! tsi vatā o dé ñata ntó, ña intóo kídáa é é'ní ña ña ntáka'án naa Xuva ko ne, kuan tsí ó ntáde nto di e ntáde vá'a nto ña'ña ña. 48 Sá'ā é kata'xi kuenta é kūtuni tsí dadíi tsi nima ntó ní ñata ntó, ña intóo kídáa. Divi ñata ntó san é'ní ña ña ne, divi ntó ntáde vá'a nto ña'ña ña.

49 Tsi kaka'an Xúva kō, ña dóo ki'in iní: “Taxnúu ú ña ka'án naa kó ni pūstrú ko mí ntoo ña. Io ña ne, ka'ní ña'a san ña. Io ña ne, kada xení ña'a san ni ña.” Kuan ó ka'an ña. 50 Dukuān é vevii ne, Xuva kō ne, ntákan ña kuenta ña'a, ña ntoo vevii, kuenta iña níñi e éti un ntíi ña ka'án naa Xuva ko, ña é xi'í un tsi nté da iñi ntu'u ñuxiví sa. 51 É'ní ña ña ntáka'án naa Xuva ko nte ntúvī di'na da é'ní ña Abeé san un tsi da nte rkontúvi da é'ní ña Zacaria. É'ní ña ña má úkun kán mé'ñu nú naa kan ni má vi'í e dóo kuikó san. Dukuān é káka'án u tsi Xuva kō ne, ntákan ña kuenta iña ña xi'í san ní ña é ntoo vevii.

52 ¡Ña nta'ví ntu nto, mastrú lei!, tsi dóo kutu ni'í nto ntakáa xi'í mí ntákutú've ña'a san. Nté ña ntakí'vi mii nto, nté ña da vá'a nto é k'vī ña'a, ña é ntio i é kútú've i —ka'an Jesús.

53 Dá kak'ān Jesús nuu i sá'ā ne, mastrú lei san ní ña fariseú san ne, dóo kudiin ña ní ña. Eni ntu'u ña ntánakutsu'un ña ña é ña te da díi nuu i tsixe'e ña ña. 54 Iní xu'u ña te neé nuú i é kúvi xntéé ixí ña ña kuenta iña tú'ún é káka'an ña.

12

Kanañe'e Jesuu kuenta iña ña é da mií rki xaa i kaka'an

1 Dukuān ne, ña té nté kaa nté kaa ña'a náta'ká nuu ña. Uun ito tsi ntaédin nuu ta'an ña. Dā éni ntu'u Jesús kaka'an ña ne, dí'na tsi ña ntini'í ña kaka'an ña ní ña:

—Kuenta tsí vii nto ni u'xen iā ña fariseu. Tsi divi ña né, da rki xaa ña odo ntáka'an ña, ña te kanī nima ña ntáka'an ña. 2 Tsi ña túvi

nee iña é koo xū'ú iña ko é ña nátidito; nté ña tuví ne nuu i é nté xoxo kiní i. ³ Dukuān ne, un ntí'í ntí'í e ntáka'an nto mí nēē san ne, kūtuni ñá'a san mí kaxi'í nuu ntuve ngántii san. Nēē é diin diin tsi ntáka'an nto dá kánti'ú xi'í ntó ne, uun ito tsi kachu'u ña, ka'an ña nté rki vi'í kan.

*Xoó ntu é ū'vi ntí'xe ko
(Mt. 10:26-31)*

⁴ Ntō'o e dóo vá'a tiin ú ni ntó ne, kaka'an u ni ntó é ña ku u'vi nto xoo é ka'ni i kũñu kō. Tsi te kũví ne, ña túví nee é koo vii ka ñá ni kō. ⁵ Ntá tsi kaka'an u ni ntó xoo é dii ka u'vi nto. U'vi ntó ña é kũvi naki'í ntuvi iña nto ne, dá katé nuu ña nto dô'vi kan. Divi ña é u'vi ntí'xe nto ña.

⁶ ¿Ñā ntu te kadíko ña ū'un láa san é ūvi kúdií diú'un san? Ntá tsi nté uun ti ña kakunáa ini Xúva ko tí. ⁷ Divi ntó né, un tsi nté idi díki nto ntánté'vi kui kui uun. Dukuān ne, ñá ku u'vi nto. Tsi divi ntó ne, dii dii ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa, kiti é ña te da dii san.

*Xoo é nakini i Jesuu núu ña'a
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsi un ntí'í ntó xoo é kanakiní i ko nuu ña'a san veví ne, xu'u é vėxkúvi ú ñatíi ne, nakini u ña nuu ánje Xuva kō kidaā. ⁹ Ntá tsi xoo é kākuka'an nuu i é ka'an i iña ko nuu ña'a san veví ne, kuan kōo vii u ni ña nuu ánje Xuva kō kidaā.

¹⁰ Da xōō ka é ka'an ntéē i ko, xu'u é vėxkúvi ú ñatíi veví ne, kvi kada ka'nu ini Xuva ko ni ña. Ntá tsi xoo é ka'an kiní i iña Espiritū Sántu ne, ñá kada ka'nū ini Xuva ko ni ña.

¹¹ Tē kue'en ni'í ña nto vi'í mí nataká nuu ña Israeé ne, ō ki'in ni'í ña nto ntá'a ña kaxntėku kũ've sán ne, ō ntá'a ña tsiñu na'nu i ne, ñá ku kadā kueni nto nté koo nantiko koō ntó, nee é ka'an nto. ¹² Tsi tē xee úra i é ka'an ntó ne, Espiritū Sántu sán nañe'é ña nto nté koo ka'an nto —ka'an Jesuu.

Nee e dóo xii kaa iña ña kuika

¹³ Uun ñá'a, ña nuu ta'an mé'nū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jėsuu:

—Mastru, ká'an nto ni ěni ko, na tā'xi na é kāduku ntéē ú iña uvá nti —ka'an ña.

¹⁴ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kũ've ú iña nto, é kē'nté dava ú iña nto? —ka'an ña.

¹⁵ Kidaā ne, kaka'an xtúku ña ni ñā'a san:

—Kuenta tsi vii nto tē ña kuné'ū ini nto é ió iña ta'an nto. Tsi ña te nee é ió iña ko é kade i é vā'á koo kuntuo o ñuxivi sa —ka'an Jesuu.

¹⁶ Kidaā né, ntaa ña ni ñā uun nuu i:

—Uun ñatíi, ña dóo kuiká né, dóo vá'a kúvi é tátá ña. ¹⁷ Kidaā né, dóo dé kueni ña, kaka'an ña: “¿Nēē ntu vii ú ve? Tsi ña túvi ka mí'í natsoo vá'á u é tátá ko”, ka'an ña. ¹⁸ Dā

dé kueni ña, kaka'an ña: “É iní u neé vii ú ve. Nakān ú a vi'í atā sán ne, dá xntísi u uun é dii ka ka'nu ka. Ikan nātsu'un vá'a ntí'í u é tátá ko ni un ntí'í é ió iñá ko. ¹⁹ Kidaā ne, ká'an mií ú ni nímá ko: Nima mí ko, divin ne, ñá tē nté kaa iña o é ntoo vá'a ve. Kutuvín da'nan ve. Ka'xín ne, ko'on; na nākunuu dīni nima o.” Kuan kōo ka'an ña. ²⁰ Ntá tsi Xuva ko ne, kākua'an ña: “¿Ntē kuān nte túntun ntun! tsi niñú ve kuvin. Iña o é ntoo vá'a ne, ¿xōō ntú iña i kvi?” ka'an ña. ²¹ Dukuan ō ntákvi ña'a, ña e ntátsoo vá'a dokuika iña mií i, ntá tsi dóo nta'vi ñá nuu Xuva ko —ka'an Jėsuu.

*Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña
(Mt. 6:25-34)*

²² Kaka'an Jėsuu ní ña ntini'í ñā:

—Sá'a ká'an u ni ntó: Nā ku dē kueni nto nee é ká'xi nto; nté ña ku de kueni nto nee é ku'un kutāvi nto. ²³ Tsi ntuvi iña kó ne, dii ka nuu á'vi é vata kaa é ká'xi o. Dii ka nuu á'vi kũñu kō é vata kaa dóo é ku'un ō. ²⁴ Koto nto nté o de rkāka san: Nā katā'xi ti é tátá, nté ña katā'vi ti, nté ña tuvi mi'í ntánatsoo vá'a ti iña tí di. Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é ká'xi ti. Ntō'ó ne, ¿ñā ntu te dii dii ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa san? ²⁵ Ntē uun ña'a nto ña kvi vii nto é kuē'nu ka kũñu nto, nté un síin ka, kuān te dóo kadā kueni nto. ²⁶ Tē ña kvi vii nto nte un síin sá'á ne, ¿nté kui ntādē kueni nto nto tuku nuu i?

²⁷ Kóto nto nté o ntaé'nu láa san, é nté ña ntáde tsiñu ne, nté ña ntánakuído xu've. Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsi rei Salamuún ne, kuān te dóo vá'a kue'en dóo ña ne, ñá tē nté sa vá'a ito ña é vata ntáa láa san. ²⁸ Te Xuva ko kaxé'e ña e dóo vá'a ito ku'u é kaa má kũ'ú kán veví ne, tevāá ne, tutun kvi ne, ¿ñā ntu te dii ka kue'e kuenta vii ña nto nēē é ku'un nto, ntō'o é ña ntákuinti'xe nto? ²⁹ Dukuan ne, ña ku nantí'í nto ini nto é ntuku ntó é ká'xi nto. ³⁰ Tsi ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dóo ntaítsu'un ña iña é un ntí'í nuu i sá'a. Ntá tsi divi ntó né, ió uun Xuva ntó, ña é iní nee é ntátaan núu nto. ³¹ Ntuku nuu ini nto nēē e vá'á é vii nto é ntio Xuva ko ne, ní'í ntó é un ntí'í nuu i sá'a.

Natsoo vá'a o é nuu á'vi iña ko e dukún kán

(Mt. 6:19-21)

³² Nā ku u'vi ntó, a le'ntu mí ko. Nā tē nté sa titín nto, ntá tsi Xuva kō ne, ió ñá dodíni é tā'xi ña nto é vā'á iña ña. ³³ Nadiko ntó é ió iña nto ne, dá kué'nté nto ña ntátaan núu i san. Kuan kōo kavá'a nto itín nto é ña kakuátā é kuntōo vá'a iña ntó e dukún kan ntií dañu ntúvi. Tsi ikān ne, ña kaki'vi ña du'u, nté ña kadúku tí iña ko. ³⁴ Mí'í ntóo é nuu á'vi iña ntó ne, ikan kuntōo nima ntó di.

Kantio é kōo tú've ko

é uni kuia é kaki'xi da tā'an u ne, nté uun igu sán vata ní'i ko ti. Nakān nto utun ti vata koo é ntūnīnē űu'u san, tsi é ntaā i é ntitsi", ka'an űa. ⁸ Ntā tsi űa kade kuenta útun sán ne, kaka'an űa: "Na kūtitsi mi ka uun kuia, nii dukuan naxtivitá u nte'u nú ditsin i ne, dá tsōo ú cho'o é kuē'nu vá'a. ⁹ Te kii kiti i kidāā ne, vá'a ō. Tē űa'á ne, dá nakān nto", ka'an űa. —Kuan ō ntāa Jesuu nuu i sá'a.

Dā ntavá'a Jesuu úun űa dí'í, űa kúti'í

¹⁰ Uun ntuví dá iō dá'nā ne, kanañē'e Jesuu űa'a san nú vi'i mí ntánataká nuu űa Israeé san. ¹¹ Ikān tuví uun űa dí'í, e xé'un uní kuia é nchokuví űa. Tsi uun é űa vá'a san dé ti'í űa. űa ni kúvi ntuntāa űa nté un síin. ¹² Dā íni Jesuu űa ne, kána űa űa, kaka'an űa ni űa:

—É ntuvá'an kúi'í o vé —ka'an Jesuu ni űa.

¹³ Kidāā ne, xntee tá'an Jesuu ntá'a űa ñadī'í san. Ura tsi i ntuvá'a űa ne, dá éni ntu'u űa kaka'an űa tsi dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁴ Ntā tsi tō'ó vi'i mí ntánataká nuu űa ne, dóo kúdiin űa tsi ntavá'a Jesuu űa'a san ntuví dá iō dá'na ne, kaka'an űa ni űa'a san:

—Íñu ntuví iō é kada tsiñu ō né, divi tsi ntuví é kúvi kí'xi nto dá kuchō'o nto; űa te ntuví dá iō dá'na san kí'xi nto —ka'an űa.

¹⁵ Kidāā ne, kaka'an Jesuu:

—Ntō'ó ne, da mi rki xaa nto nteku e ntāka'an nto. űa'ā ntu ntánantuté nto duntiki nto ni búru nto é kí'in ti kiko'ó ti ntute ntuví dá iō dá'na san? ¹⁶ Tsi űa dí'í sa'a ne, tatá vi'i Abraan űa, ntā tsi é kúvi xe'un uní kuia e nteé kimi űa kuí'í sá'a é xé'é é űa vá'a san űa. űá űa ntu kuví nakuitá u kúi'í űa ntuví dá iō dá'na? —ka'an Jesuu.

¹⁷ Dá ká'an Jesuu sá'a ne, un nti'í űa ntaínchu'vi űa kúka'an nuu űa é kuān ō kaka'an Jesuu ni űa. Ntā tsi űa'a sán ne, dóo díní űa e dóo ka'nu nuu i é idé Jesuu.

Kuenta iña tsikān kuli

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Kidāā ne, kaka'an Jesuu:

—űNté ō ntu mí kadē kú'vé Xuva kō? űNee iñá ntu é kúvi ntada dadíi ō? ¹⁹ Vata kaa kudii uun tsikān kuli é kuetsi ku'e'en e kai'xi uun ñatíi má iña űa kán ne, kēne un tsi da nte kúvi utun. Kuka'nu ne, un tsi nte láa, kiti ntaíko, de vá'a ti taka ti nta'a i —ka'an űa.

Kuenta iña ú'xen iā

(Mt. 13:33)

²⁰ Ntā tsi kaka'an Jesuu dí:

—űNee iñá ntu ntada dadíi ú vata kaa mí kadē kú'vé Xuva kō? ²¹ Tsi mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ti'nti ú'xen iā e kí'í uun ñadī'í san ne, dá nadaka űa u'xen san ni uní xkú've utsi trigu un tsi da nte náñeñu vá'a u'xen san —ka'an Jesuu.

Xi'í mí űa ní'i

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesuu ne, itā nti'xin űa űuú na'nu ni űuú kuetsi, kanakuá'a űa űa'a san mí ita nti'xin űa. ²³ Uun űa'a űa ne, kēne űa, kaka'an űa:

—Mastru, űa titín ntu űa'a san, űa é kanakáku? —ka'an űa, tsixe'e űa.

Jesuu ne, kaka'an űa:

²⁴ —Kóo nti ntu kú'í'vi nto xi'í mí űa ní'i san. Tsi kaka'an u ni ntó tsi űa te da díi űa'a ncho kí'vi űa, ntā tsi űa ní'i űa é kí'vi űa. ²⁵ Dā nákadí Tó'ó vi'i san xi'í űa ne, ntó'ó é űu'u mi ntu kí'í kán né, nake'xen ntó xi'í san, ká'an ntó: "Nakaán nto xi'í nto, na kí'vi nti", koo ka'an nto. Ntā tsi divi űa ne, ká'an űa: "Ntō'ó ne, ntē űa íni u mí vé'xi nto", koo ka'an űa. ²⁶ Kidāā ne, kani ntu'ú nto ká'an nto: "Nti'í ne, é'xi dadíi nti ni ntó; xi'í dadíi nti ni ntó di. Tsi nakuá'a nto űa'a san itsi űuú mi nti", koo ka'an nto. ²⁷ Ntā tsi nantiko kōo űa, ka'an űa: "É káná'án u tsi űa íni u nto. Kii nteé xio nto ko, tsi un nti'í ntó ntáde nto é kīni kaa." Kuan kōo ka'an űa. ²⁸ Ikān ne, kueku nto ne, naka'xi ka'ñi nto nú'u nto té íni nto Abraan ni Ísaa ni Jácoo, ni űn nti'í nti űa ka'an naa Xuva ko tsi ntoo űa mí kadē kú'vé Xuva kō. Ntā tsi ntó'ó ne, é űu'u mi ntó kí'í kán. ²⁹ Xéé ñā'a, űa vé'xi dá mí'í ká díñi ñuxiví sa, kixkúntōo űa, ka'xi dadíi űa ni Xuva kō mí kadē kú'vé űa. ³⁰ Kini nto tsi kidāa ne, ió űa'a vevíi ne, dóo na'nu űa'a űa i'a ñuxiví sa, ntā tsi űa na'nu űa'a ká űa nta'a Xuva kō. Ió űa'a é űa te na'nu űa'a űa i'a ne, divi űa e dóo na'nu űa'a űa nta'a Xuva kō —ka'an Jesuu.

Ēku nteé Jesuu űuú Jerusaleen

(Mt. 23:37-39)

³¹ Ntuví tsikán ne, xéé űa fariseu, kaká'an űa ni Jesuu:

—Ntaka nto i'a, tsi Herodé sán ne, ncho ka'ní űa nto —ka'an űa.

³² Ntā tsi divi űa ne, nantíko kōo űa, kaka'an űa:

—Kue'ēn ntó ne, ka'an nto ni ñukuíi tsikan tsi vevíi ni ütēn ne, nakuita ká u é űa vá'a san ne, ntavá'a ká u űa nchokuví san di. Idá ne, nti'í tsiñu ko. ³³ Ntā tsi kantio é kí'in ko i tsi kán vevíi ni ütēn ni idá di. Tsi űa kúvi é kúvi űa ka'an naa Xuva ko té űa te űuú Jerusaleén kuví űa. Kuan kōo ka'an ntó ni nā —ka'an Jesuu—.

³⁴ 'iDōo u'vi kakúvi ko kuenta iña nto, űa űuú Jerusaleen! ¡Tsi ntaé'ní nto űa e ntāka'an tú'un Xuva kō ne, ntáxé'e xuu nto űa é taxnuu Xuva ko kuēnta iña nto! ¡űÁ té nté kaa kí'in itō ncho nataká nuu ú i'xá nto vatá ō de tsú'ūn san é kánataká nuu ti i'xá ti má nti'xin ti, ntā tsi űa ni ntío nto! ³⁵ Koto ntó tsi xtuví mi Xuva ko vi'i nto ve. Ntā tsi kaka'an u ni ntó tsi nté uun ito ká űa kīni ntó ko un tsi da nté té xee ntúvi é ká'an nto: "¡nté kui vá'a ō é vé'xi űa vé'xi kuenta iña Xuva ko!", koo ka'an nto —ka'an Jesuu.

14

Dā ntavá'a Jesuu úun ñatī, ña é katsitu kuñu

¹ Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jesuu, kúka'xi ña nú vi'i ña odo nūu iña ñá fariseu. Ntaíto xū'ú ña nguī san nté koo vii Jesuu. ² Ikān tuví nuu Jesuu úun ñatī, ñá katsitu kuñu. ³ Jesuú ne, tsixe'e ñá mastrú lei san nī ña fariseú san, kaka'an ñá nī ñá:

—ǂVá kúvi ntu ntavá'a ú ña nchokuví san ntuvi dá iō dá'na, o ña kúvi ntu? —ka'an ña.

⁴ Ña'a sán ne, diin diin sá kantóo ña. Kidáa ne, kí'i Jesuu ñá nchokuví san ne, dá ntavá'a ña ña, dá natáxnūu ña ña é na nū'u ña. ⁵ Kaka'an ñá nī ña fariseú san:

—ǂVá iō ntú nto te i'xá nto o te dūntiki nto kó'xo nuu ti ini pusu kán ne, vá ña natavá ntu nto ti, kuān te ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña.

⁶ Ña ni kúvi nantiko kōo kue'en tsí ña é kaka'an Jesuu ni ña.

Núu i iña ña kakana ña mí kátánta'a ña'a

⁷ Dā ini Jesuu tsí ña'a, ña xee vi'i viko sán ne, ntánakaxnúu ña mí'i e dóo vá'a o é kuntóo ña nú mesá san ne, kaka'an Jesuu ni ña núu i sá'a:

⁸ —Tē xoó kakana i é kí'in ntó viko mí kátánta'a ña'a sán ne, tē xee ntó ne, ñá kū xkutúvi ntó nte nuu i kan, tsí te kí'xi tuku ña'a, ña é dii ka ka'nu ña'a é divi ntó ne, ⁹ kidáa ne, xéé ña é kána ña nto ntuvi ntó ne, ká'an ña ni ntó: “Xio kudii kutuví nto, tsí ña sá'a ne, kutuví ñá i'a”, koo ka'an ña ni ntó. Kidáa ne, kuka'an nuu nto nakuntísi nto, kikutúvi nto un tsi nte ata i kan. ¹⁰ Ntá tsi tē xee nto mí kákana ña nto é kika'xi nto ne, kúkutúvi nto un tsi nte ata i kan. Kidáa ne, tē xee ña é kána nto sán ne, ká'an ña: “Kuítá nti'xin nto nte nuu i san”, koo ka'an ña. Kidáa ne, kuiko ñu'u ña ntántoo nú mesá san nto. ¹¹ Tsí xoó é kade ka'nu mii i kúñu i ne, té kúvi ne, ní'i ñá doka'an; ntá tsi xoó é dutsi i vevii ne, rkontúvi ne, dii ka kuka'nu ña'a ña —ka'an Jesuu.

¹² Kaka'an xtúku ña ni ñatī, ña é kána ña:

—Dá kade vá'a nto é ká'xi ña'a nú vi'i nto kán ne, ña ku kána nto ña é dóo vá'a tiin ní'i ntó, nté eni nto, nté ñavi'i nto, nté ña kuika, ña ntóo etsin nú vi'i ntó. Tsi divi ñá né, kána ña nto di é kika'xi nto nú vi'i ña kán né, kuan kōo ntúdadí ña ni ntó. ¹³ Ntá tsi da ntáde nto viko ne, kana nto ña ntá'ví san, nī ña é dúkuan ntá'ví da káku, nī ña natān i san, nī ña kuáá san di. ¹⁴ Kidáa ne, dóo diin ntó. Tsi divi ña ne, ña kúvi ntudadí ña ni ntó. Ntá tsi divi ntó ne, ní'i nto é vá'a iña nto ntuvi te ntóto ña'a, ña é ide é vá'a ñuxiví sa —ka'an Jesuu.

Núu i iña viko ká'nu é edé uun ñatī
(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Dā téku ña sá'a ne, uun ña é tuví nu mesa kán ne, kaka'an ñá ni Jesuu:

—ǂNté kui vá'a o xoo e kae'xi dadí i mí kadé kú'vé Xuva kō! —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Uun ñatī ne, dóo ka'nu viko idé ña. Nā tē nté kaa ña'a san káa ña é kika'xi ña. ¹⁷ Dā xee ura i é ká'xi ña ne, taxnúu ña ña kade tsiñu iña ña é kúkoto ñá ña'a san: “Kue'én ntó ve, tsi é iō tu'vé nti'i”, ka'an ña. ¹⁸ Ntá tsi un nti' nti' ña ne, éni ntu'u ñá ntáka'an ña nté kui ña ni kúvi kí'in ña. Nā é kúvi úun sán ne, kaka'an ña: “Ñu'u da ve ñi'í ú ne, kantio é kí'in u kíkoto ntódo u. Vií nto da xé'e, kada ka'nú ini nto ní ko tsi ña kúvi kí'in ú ve”, ka'an ña. ¹⁹ Tuku ña'a ne, kaka'an ña: “Dā ve ñi'í u u'un ná'a dūntiki ne, kantio é kíkoto nté u ti tē vá'a ti. Vií nto da xé'e, kada ka'nú ini nto ní ko”, ka'an ña. ²⁰ Ña uun ká xtuku sán ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, dá ve kúvi tánta'a ú ne, dukuan ne, ña kúvi kí'in u”, ka'an ña. ²¹ Dā náxee ña táxnūu ñá ne, kantaa nti'i ña ni tó'o ñá nee iña é kaka'an ñá mí'íe'e ña. Kidáa né, kúdiin tó'o ñá ne, kaka'an ñá nī ña kade tsiñu iña ña: “Kue'én náne'en nú á'ví kan ni itsi ka'nu kán, ni da kaní má ñūu san, dá kuntékan ña nta'ví san, kixni'ín ña i'a, nī ñá dúkuan ntá'ví da káku, nī ña kuáá san, nī ñá natān sán di”, ka'an ña. ²² Dā ku e ví'i ne, náxee ña táxnūu ña, kaka'an ñá nī tó'o ña: “É de ntáa u é kaka'an nto, ntá tsi dóo kaniné ka”, ka'an ña. ²³ Kidáa ne, kaka'an tó'o ña ni ña: “Kue'én itsi na'nu kan ne, kue'én un tsi nte nu ráxa kán, ká'an ni da xóo ka ña'a, kué'í é viin ña na kí'xi ñá vata koo é na tsítu ña ma ví'i ko. ²⁴ Tsi kaka'an u ni ntó tsi nté uun ña'a, ña kana di'na ú ne, ñá ní'i kué'en tsi ña é ká'xi ña”, ka'an tó'o ña —ka'an Jesuu.

Nuu i e nti' tū'un é kuntikin ó Cristu
(Mt. 10:37-38)

²⁵ Nā té nté kaa ña'a ntántikin ñá Jesuu. Jesuú ne, xkokōo ñá ata ña, kaka'an ñá ni ñá'a san:

²⁶ —Tē xoó ña'a ki'xi ña é ncho kuntikin ñá ko ne, ña kúvi vii ñá té ñá dii ka kue'e ntío ña ko é vata kaa ntío ña uva ña ni di'i ñá, ni ñadi'í ñá ni i'xá ña, ni eni ñá ni tá'an ñá, nī kúñu mii ña di. ²⁷ Tsi ña kúvi vii ñá té ña ntío ña nākunáa ña kúñu ña é kuntikin ñá ko. ²⁸ Tē iō ntó ne, ntío nto é xntitsi ntó vi'i ka'nu ne, ǂvá ña ntu te di'na kutuví nto kadá kuení nto nté kaa nantí'i nto, te xēe tá'an ntu diu'un nto é kúvi kuntitsi? ²⁹ Tē ñá ne, xtuví ntó etí vi'i sán ne, é ntaā i kutuví dava. Un nti' nti' ña kainí ne, kani ntu'u ñá ka'an kinni ña iña nto: ³⁰ “Ñatī salá ne, eni ntu'u ña káde vá'a ña vi'i ña ne, nté ña ni kúvi vii ña nantí'i ñá”, koo ka'an ña. ³¹ O te uun rei san ncho víi ña du'xen ni tūku rei ne, ǂvá ña ntu te di'na kutuví ña kadá kuení ña te xēe tá'an u'xi mii ntadun ña é kóo nti' ña vii ñá du'xen ni tūku

rei, ñá ió ōko míil sntadun i? ³² Tē íni ña tsi ña kuvi vií ña ne, taxnúu ña tú'ún nta'a tuku rei san dá tuvi íka ká ña é kákan ña e nté koo kuntōo vá'a ña ni ña. ³³ Dukuān né, te xōó ña'a, ña é ña xtuví mii i ūn ntí'í ña í ne, ña kúvi kuntíkín ña ko —ka'an Jesús.

Dā ña véñíí ka ñí san
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Kaka'an xtúku Jesuu nuu i sá'a di:

—Ñí sán ne, dōo va'a. Ntá tsi tē kúnaa díko i ne, ¿nté nto koo ntuveñíí ka xtúku? ³⁵ Ñá vadá mí kainuu á'vi ká i; da mií sa é nakuíta o. Xoo é kátekú i ne, na kíni i —ka'an Jesús ni ñá'a san.

15

Kuenta iña á le'ntu, kiti kúnaa
(Mt. 18:10-14)

¹ Un ntí'í ntí ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Roma ni túku ña'a, ña é ió kuetsí i ne, xée etsin ña mí tuví Jesuu é kíni ña é káka'an ña. ² Dukuān ne, ña fariseú san ní mastrú lei san ne, ntáka'an kíni ña iña Jesús, kaka'an ña:

—Natíí sa'á ne, ntaíka dadíí ña ní ña é ió kuetsí i ne, ntaé'xí dadíí ña ní ña di —ka'an ña.

³ Kidáa ne, kantaa Jesuu kuénta iña i sá'a:

⁴ —¿Xoó ña'a ntu nto, te ió uun sientu lé'ntu ntó, tē kunaá ti uun ti ne, ña ntu te tsoo míi nto kiti kimi díko xe'un kimi san, dá kí'in nto, kínantúku nto kíti kúnaa san da nte ko é nani'í nto ti? ⁵ Tē nani'í ntó ti ne, nakunteku dokó nto ti ne, dōo díni nto di. ⁶ Tē náxee nto nú vi'í nto kán ne, kana nto ña vá'a tiin ni'í nto ní ña nú vi'í ntó ne, ká'an ntó: “Na nākunuu díni nima ntó ní ko, tsi e nani'í ko á le'ntú ko, kiti kúnaa”, koo ka'an nto. ⁷ Dukuān ne, ká'an ū ni ntó tsi díí ka ió dodíni e dukún kán te uun ña'a, ñá ió kuetsí i, nativi iní ña kuetsí ña, é vāta kaa ña kimi díko xe'un kimi ñá'a san, ña é vá'a, ña é ña tuvi kuetsí i nuu Xuva ko —ka'an Jesús—.

Kuenta iña ñádí'í, ña nani'í diu'un i

⁸ 'Uun ñadí'í ne, ió u'xi diu'un kui'xín iña ña. Tē kúnaa ūn ne, ¿vá ña ntu natúun ña ñu'u ña ne, dá ne'xín ña dá kanií má vi'í ña kán? Kukuíí kudu'va tsi nantuku ña da nte ko é nani'í ña. ⁹ Tē nani'í ña ne, nataká nuu ntí'í ña ní ñadí'í, ña vá'a tiin ni'í ña, ní ña ntoo etsin nú vi'í ña kán, ká'an ña: “Nā nakunuu díni nima ntó ní kó, tsi é nani'í ko diu'un ko e kúnaa”, koo ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an ū ni ntó tsi dukuān díni ánje Xuva ko kuénta iña ñá ió kuetsí i tē nativi iní ña kuetsí ña —ka'an Jesús.

Kuenta iña í'xa é kúkáa ntava túku ñuu

¹¹ Kaka'an Jesús san di:

—Uun ñatíí ne, ió uvi i'xá ña. ¹² Na dutsi sán ne, kaka'an ná ni uva ná: “Úvá, ta'xi nto iña nto é káduku ntée ū”, ká'an na. Kidáa ne, é'nté dava ña é tátá ña é duka ntée na. ¹³ Ntē

vata kutíín ntuvi ne, i'xá ña, na dutsí sán ne, nātsu'un vá'a ntí'í na iña ná ne, dá kué'en ná tuku ñuú mí doto tsi nántí'í lúku na diu'un na. Ide na un ntí'í ntí núu i é kíni kaa vata ka'an ini míi ná. ¹⁴ Ntá tsi dá ntí'í kué'en diu'un ná ne, xée ntúvi da dōo kutama da kanií ñuu tsíkán ne, iñi ntú'u kúnaa nteé na é ká'xí na. ¹⁵ Kidáa ne, kué'en ná, kuntúku na tsiñu ni uun ñatíí, ña ñuú tsíkán ne, taxnúu ña ná rantsu ña é kí'in na, kikuenta víi na kutsin ña. ¹⁶ Ntío na é ká'xí na é kae'xí kutsín san da nte ko é nta'a na ne, ntá tsi xoxo ni xé'e i é ká'xí na. ¹⁷ Kidáa né, dē kuení mii na, káka'an ū ni ña: “¡Ntē ntu kaa díí ña ntáde tsiñu ñá nú vi'í uva kó kán é ió é ntaé'xí ña ne, ntē dúkuan kántóo ka. Xu'ú ne, kaxí'í u doko i'a! ¹⁸ Á te nū'ú u mí tuví uva kó kán ne, ká'an ū ni ña: Úva, é ntu kuetsí u ni Xuva ko, ni divi ntó di. ¹⁹ Ña nuu á'vi ká u é ká'an ka nto é i'xá ntó ko. Vi'í a vé ne, vií nto ní kó vatá ó de nto ní ña ntáde tsiñu iña nto. Kuan kōo ká'an ū ni ña”, ka'an na. ²⁰ Kidáa ne, nākunuu itsi na, kunú'u na mí tuví uva ná.

Iká ká ve'xí na, íni uva na nā né, ntuntá'vi ini ña na. Koó da kaxkainu uva nā kúnakuétu itsi ña na ne, nánume ña na, da é'xi ña xu'u na. ²¹ Kidáa ne, kaka'an ná ni uva ná: “Úva, é kō'xo nteé u nuu Xuva ko, ni divi ntó di. Ná tē nee nuu á'vi ká ko é ká'an ntó é i'xá nto ko”, ka'an na. ²² Ntá tsi uva ná ne, kaka'an ñá ni ña ntáde tsiñu iña ña: “Nantukú náne'e nto du'nu é díí ka va'a dá nākunuu i'xá ko. Naxnúu nto díí ntá'a i di. Na náki'í nti'xen vá'a sán di. ²³ Kúkueká nto duntiki, kiti díí ka de'én ne, dá ka'ní ntó ti dá ká'xi o ti é víi o vikó san. ²⁴ Tsi i'xá ko sá ne, e xí'í, kuíni ko, ntá tsi e ntóto xtuku. É kúnaa i'xá ko, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko i ve”, ka'an ña. Kidáa ne, eni ntu'u ña idé ña viko san.

²⁵ Ntá tsi i'xá ña, na kuvi atá sán ne, nuu na má tsiñu na. Dā náxee etsin na nú vi'í na kán né, tēkú na e dōo kaeku strumentú ne, ntaíte'e ña'a sán di. ²⁶ Kidáa né, kána na uun ña kade tsiñu sán ne, tsixe'e ná: “¿Néé ntu kakui'í a'p?”, ka'an na. ²⁷ Ña kade tsiñu sán ne, kaka'an ñá ni ná: “É náxee ení o. Uva ō ne, táxnúu ña é kúvi uun duntiki, kiti dōo de'én san, tsi vá'a tsi ō náxee na”, ka'an ña. ²⁸ Kidáa ne, kúdín ení na, na kuvi atá sán ne, ntē ña ni ntio na ntí'vi na má vi'í na kán. ²⁹ Kaka'an ná ni uva ná: “Divi ntó ne, ini nto tsi éma tsi kaxntíí ū nto, é ntē ña kadé do'ō ū ni ntó nté uun ito ne. Ntá tsi ntē ña kata'xí nto nté uun kudii a ndi'ú san é víi u viko ko ní na vá'a tiin ni'í u. ³⁰ Ntá tsi vevíí ne, náxee i'xá nto na sá'a, na é dotó tsi nantí'í diu'un nto ni ñadí'í kíni ntáa sán ne, kae'ní ka nto duntiki, kiti dōo de'én san”, ka'an ení na, na kuvi atá san. ³¹ Kidáa ne, kaka'an úva na ni ná: “I'xá míi kó, xo'ōn né, nī kue'en tsi ntuvi tuvín ní kó. Un ntí'í é ió iñá ko ne, iña ō di.

32 Ntá tsi vevii ne, e vá'a ó é v̄i o víko, tsi é nakūnuu d̄ini nimá ko, tsí na ení o ne, e x̄i'í na, kuíni ko, ntá tsi kantító na. É k̄unáa na, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko ná ve", ka'an úva na ni n̄ā —ka'an J̄esuu.

16

Kuenta iña n̄ā nteé nta'a i tsiñu, n̄ā é dotó tsí nanti'í diu'un tó'o ̄i

¹ Jesuú ne, kantaá n̄ā ni n̄ā ntini'í n̄ā nuu i sá'a di:

—Uun ñatíi kuika ne, xío uun n̄ā'a, n̄ā intée nta'a i tsiñu n̄ā. Ntáka'an n̄ā'a san tsí n̄ā sá'a ne, dotó tsí kananti'í n̄ā diu'un tó'o n̄ā. ² Kidáa ne, kána tó'o n̄ā n̄ā, kaka'an n̄ā ni n̄ā: “¿Neé ntu nuu i sá'a é kaka'an n̄ā'a san iña o? Ntadan kó kuenta tsiñu o ve, tsí n̄ā kunteé nta'a ká o tsiñu ko”, ka'an n̄ā. ³ Kidáa ne, dóo dé kueni n̄ā nteé nta'a i tsiñu san: “¿Ntē ntu koo víi u ve? Tsi tó'o kó ne, nakí'i n̄ā tsiñu ko. N̄ā t̄uvi nt̄i ko é kikutú u ne, kakuka'an nuú ko é kákán u doméní di. ⁴ É iní u nté koo víi u ve, vata koo é naki'í n̄ā'a sán ko nú ví'i n̄ā kán dá n̄ā t̄uvi ka tsiñu ko”, ka'an n̄ā. ⁵ Kidáa né, kána n̄ā n̄ā kui uun kuí uun n̄ā, n̄ā é tanūu diu'un tó'o n̄ā. Tsi xe'e n̄ā n̄ā xee dí'na san: “¿Ntē ntú kaa tanūu nto iña tó'o ko?”, ka'an n̄ā. ⁶ Nantíko koó n̄ā, kaka'an n̄ā: “Tanūu ú uun sientu varii ásete”, ka'an n̄ā. Kidáa ne, kaka'an n̄ā nteé nta'a i tsiñu san: “Ú'un kuenta o. Kantí'í sá kutúv̄in, dá xntēen na'an uvi díko u'xi varii tsi”, ka'an n̄ā. ⁷ Kidáa né, tsi xe'e xtuku n̄ā t̄ukú n̄ā'a san: “¿Ntē ntú kaa tanūu nto?”, ka'an n̄ā. Divi n̄ā ne, kaka'an n̄ā: “Uun sientu etún trigu”, ka'an n̄ā. Kidáa ne, kaka'an n̄ā: “Ú'un kuenta o. Kimi díko tsi xntēen na'an ve”, ka'an n̄ā. ⁸ Tó'o n̄ā ne, iní n̄ā tsi n̄ā nteé nta'a i tsiñu, n̄ā e dóo k̄ini kaa sán ne, dóo nt̄ito n̄ā nté koo víi n̄ā. Tsi n̄ā ntáduku ntēé ñuxiví sa ne, díi ka nt̄ito ntáde n̄ā ni t̄ā'an n̄ā é váta kaa n̄ā'a, n̄ā ntáduku ntēé Xuva kó.

⁹ Xu'ú ne, kaka'an u ni ntó é na kada tsiñu ni'í ntó diu'un nto é io ñuxiví sa vata koo é na n̄i'í nto n̄ā'a, n̄ā vá'a t̄iin ni'í ntó, vata koo é, tē nt̄i'í diu'un ntó ne, koo xoo é n̄akuído i nto mí kuntóo nto nt̄i dañu nt̄uvi.

¹⁰ Uun n̄ā'a, n̄ā é kade ntaa núu i é dutsí né, kuan k̄oo kada ntaa n̄ā nuu i e dóo ka'nu di. N̄ā'a, n̄ā é n̄ā kada ntáa nuu i é dutsí ne, ntē n̄ā kada ntáa n̄ā nuu i é ka'nu di. ¹¹ Ntá tsi tē n̄ā ini de ntáa nto n̄i diu'un é io ñuxiví sa ne, x̄xoó ntu é ntáda i kuenta ntá'a nto nuu i é vá'a nt̄i'xe? ¹² Tē n̄ā ini de ntáa nto n̄i nuu i iña t̄uku n̄ā'a ne, x̄xoó ntu ta'xi i é k̄uvi iña mii nto?

¹³ Ntē uun n̄ā'a, n̄ā kade tsiñu ne, n̄ā k̄uví é koo uvi tó'o n̄ā é uun ito tsi. Tsi kada xení n̄ā ni n̄ā uun n̄ā'a sán ne, n̄ā uun n̄ā'a ká san ne, kuinima n̄ā n̄ā. O n̄ā uun n̄ā'a sán ne, kuiní'í n̄ā n̄ā ne, n̄ā é uun ká san ne, n̄ā víi n̄ā n̄ā

kuenta. N̄ā k̄uvi v̄i o tsiñu Xuva ko tē dóo kakuinima kó diu'un san —ka'an J̄esuu.

¹⁴ N̄ā fariseú san ne, dóo kuinima n̄ā diu'un. Dukuān né, eni ntu'u n̄ā ntáka'an k̄ini n̄ā iña J̄esuu. ¹⁵ Ntá tsi kaka'an J̄esuu ni n̄ā:

—Divi ntó ne, ntáde nto e dóo va'á nto nuu n̄ā'a san, ntá tsi Xuva kó ne, ini n̄ā nte ntáa nima nto. Tsi nuu i e ntáde ka'nu n̄ā'a sán ne, n̄ā nt̄io kue'en tsí Xuva kó.

Lei Muísee

¹⁶ Lei é xntēé na'a Muísee ni t̄u'ún é ka'an n̄ā ka'án naa Xuva ko ne, idiá'vi un tsi nte nt̄uvi da íka Juaan. Ntá tsi nte nt̄uvi tsikán ne, e ntáka'an ntódo n̄ā'a san t̄u'ún va'á san iña i mí kadē k̄u've Xuva kó ne, un nt̄i'í nt̄i n̄ā'a san ntáxio nt̄i n̄ā é k̄'v̄i n̄ā.

¹⁷ Ntá tsi díi ka n̄ā nt̄i tu'un é nt̄i'í e dukún kan ni ñuxiví a é nadama uun kudii letra iña lei san.

Kuenta iña n̄ā'a, n̄ā ntánatsoo mii ta'an (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Te uun ñatíi kanaxtuví mii n̄ā ñadi'í n̄ā ne, tē tánta'a n̄ā ni tuku ñadi'í san ne, kade n̄ā é ko'xo nteé n̄ā nuu Xuva ko. Xoo é k̄atánta'a i ni tuku ñadi'í, n̄ā e n̄áxtimii x̄i'í ne, kade n̄ā é kákó'xo nteé n̄ā nuu Xuva kó di.

Uun n̄ā'a n̄ā kuika ni Lázaru

¹⁹ Uun ñatíi kuika ne, dóo va'á du'nu n̄ā. Da mii kue'en tsí viko kade n̄ā utén utén; dóo ka'nu kade n̄ā. ²⁰ Ikān t̄uvi uun ñatíi, n̄ā e dóo nt̄á'vi, n̄ā é n̄āni Lázaru. Dóo kate'u k̄uñu n̄ā. T̄uvi nteé n̄ā et̄i x̄i'í n̄ā kuiká san. ²¹ Vevii tsi k̄á'xi n̄ā é kakó'xo má mēsa n̄ā kuiká san. Un tsi nte t̄inā sán ne, kaxéé etsin ti é ncho nauvi ti mí katē'ú san. ²² Uun nt̄uvi ne, x̄i'í á n̄ā nt̄á'vi san. Kue'en n̄i'í án̄jē san n̄ā é kutuví n̄ā ni Ábraan, mí ntóo n̄ā x̄i'í, n̄ā e nt̄ántikin Xúva kó, mí dóo vá'a o. X̄i'í n̄ā kuiká san dí ne, kántu'x̄i'í n̄ā di.

²³ Dá dóo kanto'o n̄ā kuiká san dô'vi kán ne, nt̄āni'í n̄ā nuu n̄ā, iní n̄ā Abraán san e dóo ikā nt̄āni n̄ā ni Lázaru san. ²⁴ Kidáa ne, kána n̄ā kuiká san n̄ā, kaka'an n̄ā: “Uvatá kó Abraan, na ntuntá'v̄i ini nto ko. Taxnúu nto Lázaru san vata koo é na natsi'í n̄ā rkinta'a na ntuté san ne, dá k̄i'xi kudii n̄ā nantíko n̄ā xaa ko, tsí n̄ā te nté kaa kanto'o ko í'a mí k̄á'xi san”, ka'an n̄ā. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Ábraán san ni n̄ā: “I'xá ko, na naka'an o tsí div̄in né, dóo vá'a o kue'én o nt̄uvi dí'na. Ntá tsi Lázaru sán ne, dóo ntó'o n̄ā di'na. Vevii ne, e n̄i'í n̄ā é vá'a i'a ne, div̄in ne, kantó'o o. ²⁶ Uun ká tuku nuu i di: Ió uun x̄i'nti kunu mé'f̄iū nt̄i ni ntó. Dukuān né, tē xoó n̄ā'a ntóo n̄ā i'a é ncho ki'in n̄ā ikān ne, n̄ā k̄uvi k̄i'in n̄ā. Ntē n̄ā ntóo ikān ne, n̄ā k̄uvi k̄i'xi n̄ā i'a di”, ka'an n̄ā.

²⁷ Kidáa ne, kaka'an á n̄ā kuiká san: “Vii nto da xe'e, úvā kó Abraan, taxnúu nto Lázaru san nú ví'i uvá kó kán ²⁸ vata koo é

na kā'an nā ni ēni ko, nā u'un nā'a kā san, vata koo é nā ku k'ixi nā i'a mi dóo kanto'o ko", ka'an nā. ²⁹ Ntá tsi kaka'an Ábraan: "D'ivi nā ne, ntóo ni'í nā tú'ün e xntée na'a Muísee ni nā ka'án naa Xuva ko san é nakuā'a nā. Na vii nā kuenta sá'a", ka'an nā. ³⁰ Kidāā ne, nantíko kōo nā kuiká san, kaka'an nā: "Kuvi ní, uvā kó Abraan, ntá tsi tē dí ntoto uun nā'a nā xi'í san ne, dā kíkoto nā nā ne, á te natívi iní nā kuétsi nā", ka'an nā. ³¹ Ntá tsi Abraán san ne, kaka'an nā: "Tē nā ntáde nā kuenta tú'ün é káka'an Muísee ni nā ka'án naa Xuva ko ne, nté dukuān nā kuinti'xe nā, kuān te ntoto nā xi'í san", ka'an Ábraán san —ka'an Jesúsú san ni nā'a san.

17

E dóo xii kaa é ntava nuu o nuu i é kīni kaa (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Kaka'an Jesúsú ni nā ntini'í nā:

—Nii kuē'en tsí ntuvi ió nuu i é ntava nuu ó é kīni kaa san. Ntá tsi te xōo nā'a kaxé'e nā itsi é víi ta'an nā é kīni kaa sán ne, jntā'vi ide nā! ² Tē xōo nā'a kade nā é ntava nuu uun á i'xá san nuu i é kīni kaa sán ne, dií ka vá'á ó tē dí ni nakuíta nuu nā nā nú ntute nū'u kán, kunū'ní nuu dukun nā xuu xódó san. ³ Kuenta tsí vii nto.

Te nēe nuu i káde ta'an nto ne, kada tíi nto ni nā vata koo é nā kuan koo víi nā. Te natívi iní nā ne, kada ka'nu iní nto ni nā. ⁴ Te kadé xeni nā ni ntó né, kuān té u'xe íto é uun ntuvi ne, te ntiko koó nā u'xe íto é ká'an nā ni ntó tsí nā vá'a o dé nā ni ntó ne, kada ka'nu iní nto ni nā —ka'an Jesúsú.

É kivi vii o da nēe ka nuu i e dóo ka'nu, te kakuinti'xe kō

⁵ Nā ntini'í nā sán ne, ntáka'an nā ni Tó'o kō:

—Tā'xi ká nto e dií dií ka kuinti'xe nti —ka'an nā.

⁶ Kidāā ne, kaka'an Xúva kō:

—Tē dí kuinti'xe nto ne, kuān té un sún vata kaa uun a tsikin kulí sa ne, kuvi ká'an ntó ni utun sá'a: "Nenen i'a ne, da nakuntú'xin xion má ntute nū'u kán", koo ka'an nto. Utun sán ne, kuinti'xe i é káka'an nto.

Kuenta iña nā ntáde tsiñu

⁷ Te ió nto é ió nā kade tsiñu iña nto, nā é kaixkutu nū'u nto ó kade nā kuenta kíti nto ne, té náxee nā nú vi'í nto kán ne, j'vá káka'an ntú nto: "Kuítā ntí'xin, kutūvin nú mesá san"? ⁸ Nā'ā, tsi kaka'an nto: "Kadan va'án é ká'xi u kuenta kuáa ne, kuntēen donúu o, tsu'un kó'ón é ká'xi u. Tē kúvi é'xi ú, kúvi xí'í ú ne, dá kidāa kutūvín, ka'xín di", xkoó ka'an nto. ⁹ j'vá kánakué'e ntu nto sintiá'vi ntá'a nā kade tsiñu iña nto é káde ntaa nā tsiñu e teé tsiñu nto nā? ¹⁰ Dukuān né, te divi ntó

dé ntaa ntí'í nto é ntio Xuva ko ne, kantio é ká'án ka nto: "Ntí'í ne, nā tē nā kade tsiñu é kaidiá'vi nti, tsí kúdií idé nti nuu i é káka'an nto", koo ka'an nto —ka'an Jesúsú.

Dā ntavá'a Jesuu u'xi nā'a nā nako'xo kúñu i

¹¹ Dā kue'en Jesúsú nūu Jerusaleén ne, itá ntí'xin nā nūu Samaria ni Gálilea. ¹² Dā xee nā uun nūu lú'nti ne, vé'xi ū'xi nā'a nā ntánchokuvi e ntánako'xo kúñu nā, ntá tsi kantáñi iká nā ne, ¹³ un tsi ntákachu'u nā, ntáka'an nā:

—jesuu, Mastrú, na ntuntá'vi iní kudii ntó nti! —ka'an nā.

¹⁴ Dā ini Jesuu nā ne, kaka'an nā:

—Kue'ēn ntó, kūnañé'e nto kúñu nto dūru san —ka'an nā.

Da nii tsi kuē'en nā ne, ntuvá'a nā.

¹⁵ Kidāā ne, uun nā ne, iní nā é ntuvá'a nā. Ntiko koó nā ne, nī kuē'en iní nā kaka'an nā e dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁶ Nákunchiti ntāa nā nuu Jesúsú. Un tsi nte nū'u kán nakuntéi nā é nakué'e nā sintiá'vi nta'a nā. Natíi sa'á ne, nā nūu Samaria nā. ¹⁷ Kidāā ne, kaka'an Jesúsú:

—j'Nā ntu te un ntí'í nto é u'xi nā'a nto e ntuvá'a nto kú'í nto? j'Mí'í ntu kuē'en nā ün nā'a ká san? ¹⁸ j'Da mii xntu nā vé'xi tuku nūu san e ntíko koó nā é káka'an nā e dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an Jesúsú.

¹⁹ Kidāā ne, kaka'an Jesúsú ni nātíi san:

—Nakuntísin, dá kunú'u nuu vi'í o kan vé, tsí é ntuvá'a nā, tsi kuinti'xe ó —ka'an nā.

Nté koo kixkadā kú've Xuva kō (Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Nā fariseú san ne, ntátsixe'e nā amá kixkadā kú've Xuva kō. Nantíko kōo Jesúsú, kaká'an nā:

—Nā díto te kini o núu ko mí kadé kú've Xuva kō. ²¹ Nā kúvi ká'an o te i'a túvi, o te ikán túvi, tsí é nū'u ta'án o i —ka'an nā.

²² Kidāā ne, kaka'an nā ni nā ntini'í nā:

—Xée ntúvi é ntio nto kini nto kuān te uun ntúvi tsi vata kaa ntuvi dá túvi u, xu'u é vēxkúvi ú nātíi ne, ntá tsi nā kiní ka ntó ko. ²³ Ió nā'a sán ne, ká'an nā: "I'a túvi nā", o "Ikān túvi nā", koo ka'an nā; ntá tsi nā ku kuinti'xe nto nā; nā ku nē'e nto é kuntíkin ntó nā. ²⁴ Tsí xu'u é vēxkúvi ú nātíi ne, té xee ntúvi é nainú u ne, xi'í nuu da kanii dū'va e dukún kán. ²⁵ Ntá tsi di'na ne, dóo nto'o nto ne, kadá xeni nā'a san ni nto, nā ntántoo ntuvi tsikan. ²⁶ Vata ó kúvi ntuvi da íka Noeé san ne, kuan kōo kuvi dí ntuvi dá nainú u nūxiví a. ²⁷ Ntáxi'í ntaé'xi nā'a san, ntánatánta'a ta'an nā di, un tsi da nte ntúvi é kú'í'vi Noeé san arká san. Dā nēe iní nā da nakuntéku ntute sán ne, xi'í ün ntíi ntíi nā'a san. ²⁸ Kuan tsi ó kúvi ntuvi da íka Loó san di. Nā'a sán ne, ntáxi'í ntaé'xi nā, ntáñii nā dí ne, ntádiko nā di. Ntáta'xi nā tatá ne, ntáxntañi nā vi'í di. ²⁹ Ntá tsi divi tsi ntúvi da ntáka

Loó san ñuú Sodoma ne, kó'xo ñu'u dú'xé nte e dukún kan, ni xúu é kai'xi vatá ó kakáin daví san ne, uun ito tsi ntí'i ña'a sán xi'i ña. ³⁰ Kuan kóo kuvi dí tē xee ntúvi é kué'é Xuva ko kütuni ñá'a san xoo ñá'a nti'xe u.

³¹ Ntuvi tsikán ne, tē xoo ña'a odo vídin ña rki vi'i ña kán ne, ñá ku ntí'vi ña iní vi'i ña kán é kínaki'i ña iña ña. Ña ñu'u má kú'u kán ne, nté ña ku naxée ña nú vi'i ña kán di. ³² Naka'an nto ñadí'i Loo nté ó kúvi ña. ³³ Xoó ña'a é ntio ña é nakakú ña ntuvi iña ñá ne, nakunaá ña. Ntá tsi xoo ñá'a é kanakunaá ña ntuvi iña ña kuenta iña ko ne, nakáku ña.

³⁴ Sá'a kaká'an u ni ntó tsi niñu tsikan ne, ntoo uvi ñá'a san, é uun tsi nu ito ntákidi dádu ña. Uun ña ne, naki'i Xuva ko ñá ne, uun ña ne, kutuví mii ña. ³⁵ Uvi ñá'a ñadí'i ntántiko ña. Uun ña ne, naki'i Xuva ko ñá; uun ña ne, kutuví mii ña. ³⁶ Uvi ñá'a ñatíi ñu'u ña má kú'u kán ne, uun ña'a ñá né, naki'i Xuva ko ñá; uun ña'a ñá né, kutuví mii ña —ka'an ña.

³⁷ Kídáá ne, ntátsixe'e ña Jesuu:
—¿Mí'i ntú é kuán koo kuvi sá'a? —ka'an ña.

Nántiko kóo Jesuu, kaká'an ña:
—Mí ntóo kúnu te'ú san ne, ikán ntaiko nūu skulú san —ka'an ña.

18

Kuenta iña ñadí'i kii ni ña kaxntékú kú've

¹ Jesuu ne, kantaa ña uun nuu i é nañé'e ña é ká'an ntá'vi ó é nii kué'en tsi ntuvi é nté ña nativi iní kó. ² Kaka'an ña:

—Xío uun ña kaxntékú kú'vé san uun ñuú é nté ña kau'vi ñá Xuva kó né, nté ña kaíko ñu'u ña ñá'a sán di. ³ Divi tsi ñuú tsikán ne, tuví uun ñadí'i kii é ío du'xen iña ña. Kué'en ña nta'a ña kaxntékú kú'vé san, kukakan ña kuétsi kuénta iña ñá kanaa núu ni'i ña. ⁴ Dá dóo kútítin ntuvi ne, ña ni íde ña kaxntékú kú'vé san ñá kuenta. Ntá tsi da rkontúvi ne, dé kuení ña: “Ña kau'vi ko Xuva ko, nté ña kaíko ñu'ú u ña'a sán di, ⁵ ntá tsi ñadí'i kii, ña sá'a ne, dóo kanatekú du'xen ñá ko. Nada'an u ña vata koo é ña ki'xi ka ña é natekú du'xén ka ñá kó”, ka'an ña.

⁶ Sá'a é káka'an ñá kaxntékú kú'vé, ña dóo kini kaa san. ⁷ Xuva kó ni, ¿vá ña ntu te nadá'an ña xoo é nakaxnúu ña é kúvi iña ña, ña é kaikan ntá'a ña nté ntúvi nté niñu? ¿Vá vii ntú Xuva kó é kuntétu ña? ⁸ Ká'an u tsi nada'an ña ñá é nte ña kukuí. Ntá tsi te v'e'xi u, xu'u é v'ëxkúvi ú ñatíi ne, ¿vá ñani'i ka ntú ko ña'a, ña é ntákuinti'xe i ñuxiví a? —ka'an Jesuu.

Kuenta iña ñá fariseu ni ñá kaido diu'un xóo

⁹ Kantaa Jesuu úun ká xtuku nuu i iña ñá é dóo va'á, kuini mii i, ña ntánantii ni'ni tuku ñá'a. Kaka'an ña:

¹⁰ —Uvi ñá'a ñatíi ne, kué'en ña má úkún kan, kúka'an ntá'vi ña. Uun ña ne, ña fariseu. Ña uun ña'a ká san ne, ña kaido diu'un xóo iña ñuú Roma. ¹¹ Ña fariseú san ne, ntísi ña ne, du'vá ó kaka'an ntá'vi ña: “Xuvá kó, kanata'xi ú sintiá'vi nta'a nto tsi xu'ú ne, ñá te vata ntáa ña nguii san kaa u: é dū'ú ña, kini ntáa ña ne, ió kuetsí ña di; nté ña te vata kaa ña kaido diu'un xóo san kaa ú di. ¹² Xu'ú ne, úvi ito é uun vite kaitúvi ixú u. Kué'e kanatá'xi ú nta'a nto vata kaa é káni'i kó”, ka'an ñá fariseú san. ¹³ Ntá tsi ña kaido diu'un xóo san ne, dóo ika kátuví ña; nté ña ni ntaa ni'i ña díki ña ni nuu ña é ña dük'án. Da mii tsi é kax'é é ña nta'a ña nima ñá, kaka'an ña: “¡Xuva ko, na ntúnta'vi iní nto ko, tsi xu'ú ne, dóo ió kuetsí kó!”, ka'an ña. ¹⁴ Kaka'an u ni ntó tsi ña kaido diu'un xóo san ne, é dé ka'nu iní Xuva ko ni ñá kuetsí ña, kún'ú'ú ña vi'i ña. Ntá tsi ña fariseú san ne, ñá'a. Tsi ña é kade ka'nu mii kúnu i né, dóo kakó'xo ntee ñá nta'a Xuva kó. Á ña ntá'vi san ne, divi ña é dóo ka'nu ña'a ña nta'a Xuva kó —ka'an Jesuu.

Dā nánnuu viko Jesuu á i'xá kuetsi

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Kue'en ni'i ñá'a san i'xá ña mí tuví Jesuu vata ko é na tiin nta'a ña i. Ntá tsi dá iní ña ntini'i ñá né, eni ntu'u ñá de tíi ña ni ña vexní'i i'xá i. ¹⁶ Kídáá ne, kána Jesuu ña, kaka'an ñá ni ña:

—Kué'e nto itsi é na ki'xi mii i'xá san nta'a ko. Ná ku kádí nuu nto, tsi mí kadé kú'vé Xuva kó ne, uun ntíi ntíi ña'a ne, vata ntáa i'xá san ntáa ña. ¹⁷ Nuú é ntaa i é káka'an u ni ntó: Xoó ncho kí'vi i mí kadé kú'vé Xuva ko ne, da mii é kuinti'xe ña Xuva ko vatá ó kakuinti'xe i'xá san. Tē ñá'a ne, ña kúvi kí'vi ña —ka'an Jesuu.

Uun ñatíi kuika kaka'an ñá ni Jesuu

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Uun ñatíi, ña odo núu ne, katsixe'e ña Jesuu:

—Mastru va'á, ¿neé ntu vii ú vata koo é ni'i ko ntuvi va'a iña ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nté kii kaka'an ntun é va'á u? Tsi xoxo é va'a i; mii tsi Xuva kó é dóo va'á ña. ²⁰ Inin nté o kaka'an tú'un é xtúvi Xúva kó: “Ñá ku kukídi ni'i nto ñadi'i, ña é ña te ñadí'i míi ó. Ñá ku e'nín ña'a. Ñá ku dū'un. Ñá ku ká'an dovete iña ña'a. Kuikon ñu'un uva ó, ni di'i ó di”, ka'an —ka'an Jesuu.

²¹ Kaka'an ñatíi san:

—É un nti'i sá'a ne, é dē ntaa ntí'i ú un tsi nte dá ku lú'nti u —ka'an ña.

²² Dā téku Jesuu sá'a ne, nantíko kóo ñá, kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kákunaá iña o: nadikon ntí'in neé ío iña ó ne, dá tsi'in nta'a ña ntá'vi

san, tsí kuan kōo é koo dokuika iña o e dukún kán. Kidáá ne, kí'xin, dá kuntikín ko —ka'an ña.

²³ Ntá tsi dá téku ñatíi san sá'a né, dōo kúnta'xa iní ña, tsi dōo kuika ña. ²⁴ Iní Jesuu tsí dōo kúnta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—jNté kui dōo ntii tū'un é kí'ví ña kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō! ²⁵ Díi ka ña ntii tu'un é kí'ví uun kameú san xavi xíki san é vāta kaa ña kuiká san é kí'ví ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Ña téku i sán ne, ntáka'an ña: —¿Xoó ntu é kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña: —Nee iña é ña kuvi víi ña'a sán ne, Xuva kō ne, kuvi víi ña —ka'an ña.

²⁸ Pedrú ne, kaka'an ña: —Ntí'í ne, é tsoo müi ntí'í ntí iñá nti e ntántikín nti nto —ka'an ña.

²⁹ Jesuu ne, kaka'an ña: —Nuu é ntaā i é káka'an u: Da xōó ka ña'a é xtuví müi ña ví'i ña, o dí'i ña, o éni ña, o uva ña, o i'xá ña kuenta iña i mí kadē kú'vé Xuva kō ne, ³⁰ díi ka kue'é ka ni'i ña ñuxiví a; rkontúví ne, ní'i ña é vā'a nta'a Xuva ko ntii dañu ntúvi —ka'an Jesuu.

*Dá kúvi uni ito é káka'an Jesuu é kúvi ña
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)*

³¹ Kána xio Jesuu san uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, dá kaká'an ñá ni ña:

—Vevíi ne, kí'in o ñúu Jerusaleen, mí kuntaa é un ntí'í é uve na'a e ntáka'an ñá ka'an naa Xuva ko san kuenta iñá ko, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi. ³² Tsi ntada ña kó kuenta ntá'a ña vé'xi tūku ñuu san é kadā xení ña ní ko, é víi ña é kini kaa ní ko, é tí'vi díi ña kó dí. ³³ Kani ña kó ñii é kanu'ni nuu utun ne, dá ka'ni ñá ko dí, ntá tsi te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jesuu.

³⁴ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ñá ni ñe'é díki ña; ntē ñá ini ña nee iña é káka'an Jesuu, tsí nuu i sá'a ne, dōó xú'u ó kaka'an ña; ntē ña ni kuvi kí'in díki ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña kuāa, ña ñuu Jericoo

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kué'en Jesuu ne, dá xee étsin ña ñuu Jericoo ne, ikán tuví uun ña kuāá itsi kán, kaikan ñá doméni. ³⁶ Da téku ña é ña te nté kaa ña'a san ntaíta ntí'xin ña ne, katsixe'e ña neé kakuvi. ³⁷ Ntáka'an ñá'a san tsi Jesuu ne, ikan kuíta ntí'xin ña. ³⁸ Kidáa ne, un ntii tsi kakana ña kuāá san:

—jJesuu, i'xá Davii, na ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

³⁹ Ña odo núu ne, de tíi ña ni ña vata koo é na kútuvi kadin ña. Ntá tsi dá díi díi ka ntii kána ña:

—jI'xá Davii, na ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáá ne, kántítsi Jesuu ne, dá táxnuu ña ña é kúkueká ña á ña kuāá san. Dá xee ñá ne, tsixe'e Jesuu ña:

⁴¹ —¿Nee ntu ntio o é víi u ni ó? —ka'an ña. Ña kuāá san ne, kaka'an ña:

—Mastru, ntio ko é ntúvá'a ntuxnuu ko —ka'an ña.

⁴² Jesuu san ne, kaka'an ña:

—Nakoton ve. É ntúvá'a ntuxnúu o vë, tsí nri kué'en ini o kuánti'xe o —ka'an Jesuu.

⁴³ Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá kuāá san ne, dá kué'en ña kuntikín ñá Jesuu, kaká'an ñá tsi dōo ka'nu Xuva kō. Un ntíi ntíi ña'a sán ne, dá ini ña nuu i sá'a ne, ntáka'an ña e dōo ka'nu Xuva kō dí.

19

Jesuu ni Záqueu

¹ Xée Jesuu ñuu Jericoo. Ítā ntí'xin ña mé'ñu ñuu san. ² Ikán tuví uun ñatíi, ñá nani Záqueu, ña é odo núu iña ña ntaído diu'un xōo iña ñuu Roma. Dōó kuika ña. ³ Ña sá'a ne, dōó ncho kiní ña xoo ñá'a é Jesuu ña, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi nteé ñá ña ne, Zaqueú san ne, dōo lú'nti ña.

⁴ Kidáa ne, kué'en ña ódó núu ña ne, kúxée ña rki utun é ntitsi itsi kán mí kuíta ntí'xin Jesuu é kiní ñá ña. ⁵ Dá ita ntí'xin Jesuu ikán né, ito ña rki utún san, kaka'an ña:

—Zaqueu, kamá san nuun ve, tsí vevíi ne, kantio é kutúvi u nú ví'i o kán —ka'an ña.

⁶ Kidáa ne, kantí'í du'va tsi núu ña e dōo diní ña é kí'in Jesuu nú ví'i ña kán. ⁷ Dá ini ña'a sán ne, un ntíi ntíi ña ntáka'an kiní ña é kué'en Jesuu kúkutúvi ña nú ví'i ña é ió kuetsí i. ⁸ Kidáa ne, nákantítsi Zaqueu, kaka'an ñá ni Jesuu:

—Koto nto, Mastru. Kué'é ú ña ntá'ví san dava é un ntí'í é ió iñá ko. Tē xoó ña'a kí'i dú'u ú iña ñá ne, nantiko kōó u kimi itó ka xtúku —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jesuu:

—É vevíi xee ntúvi é nakáku ña ntoo nú ví'i sá'a, tsí ñatíi sa'a ne, tatá ntí'xe Abraan ña. ¹⁰ Tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, vé'xi u é kanantukú ú ña ntákunaa vata koo é nakáku u ña —ka'an Jesuu.

Kuenta iñá diu'un

(Mt. 25:14-30)

¹¹ Dá ntaíni ña'a san é káka'an Jesuu núu i sá'a ne, ntaa ña ni ña ún nuu i, tsí e xee étsin ña ñuu Jerusaleen ne, kütuni ña tsi ntádē kuení ña'a san tsi é vevíi xee ntúvi é kuíñi ntu'u é kadā kú'vé Xuva ko ñuxiví sa.

¹² Kaka'an ña:

—Un ñatíi, ña e dōo ka'nu ña'a ne, kué'en ña tūku ñuu vata koo é ní'i ña é víi ñá rei. Rkontúví ne, ntiko kōó ñá. ¹³ Dí'na dá kíi ña é kí'in ñá ne, kána ña u'xi ñá'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kué'é diu'un san xe'é ña ña, xe un xé un ñá, kaka'an ña: “Kada tsiñu ní'i

ntó diu'un sá'a un tsi da nté náxéé u", ka'an ña. ¹⁴ Ntá tsi ña ñuú mii ñá né, kúné'ü ini ña ni ña. Taxnúu ña ña é kúka'an ni ñá odo núú san: "Ná ntio ntí ñatíi sá'a é vii ñá rei iñá ntí", ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kúkú'vé ña é vii ñá rei ne, ntiko koó ña, náxéé ña ñuú ña kán. Dá náxéé ñá ne, taxnúu ña é kikaná ña ña ntáde tsiñu iña ña, ña é xé'é ña diu'un, vata koo é kütuni ñá te kué'e i'xá diu'un ña é'nu é xe un xé un ña. ¹⁶ Ña é kúvi'ü un sán ne, ntáda ña kuenta, kaká'an ña: "Tó'o, diu'un ntó ne, ú'xi ito nteku é'nu", ka'an ña. ¹⁷ Kaka'an rei san: "Nté kui dóo vá'á o, tsí divin né, dóo vá'á kaden tsiñun. Vii' i a vé ne, kadán kú'ven u'xi ñuú, tsi dén ntaan kuán te nté kaa kudii é tá'xi u o", ka'an ña. ¹⁸ Xéé xtuku ña uun ña'a sán ne, kaka'an ña: "Tó'o, diu'un ntó ne, ú'un ito ká xtuku ni'i é váta kaa", ka'an ña. ¹⁹ Dukuán ne, kaka'an xtúku rei san ni ñá dí: "Divin ne, kada kú'ven u'un ñuú", ka'an ña.

²⁰ Kídáa ne, xéé ña uun ña'a ká san, kaka'an ña: "Tó'o, i'a ni'i'ú diu'un nto é xtuví va'á u, é xnúu ta'án u dodúkun ko. ²¹ Tsi u'vi ko nto, tsí divi ntó né, uun ñatíi é dóo ka'xi nima nto. Kanakuido nto nee iña é ña ni tsoo ntó ne, katiin nto é táta mí ña ni i'xi nto", ka'an ña. ²² Kídáa ne, kaka'an rei san: "Divin é ña vá'á o ni den tsiñun, vatá o kaka'an ne, nuu é ntaá i e dóo ka'xi nimá ko. Tsi inin tsí kanakuido ú nee iña é ña ni tsoo u ne, katiin u mí ña ni i'xi u dí. ²³ Dukuán ne, ¿nté kui ña ni de tsiñu ní'in ntun diu'un ko vata koo é ni'i kúdií kó i'xá i té náxéé u nú vi'i ko?" ka'an ña. ²⁴ Kaka'an ñá ni ña ntoo san: "Naki'i nto diu'un san ne, dá kué'é nto ña é kuvi ide u'xi ito san", ka'an ña. ²⁵ Ntáka'an ña: "Tó'o, ntá tsi ña tsikán ne, é io ú'xi ito ká xtuku iña ña", ka'an ña. ²⁶ Nantíko kóo rei san, kaka'an ña: "Sá'a ne, ká'an u: Xoo é ió iña í ne, ní'i ká ña, ntá tsi xoo é ña tuvi iña í ne, nakí'i ntí'i ña, kuán té ña kué'e é ió iña ña. ²⁷ Kuenta iña ña é ntákune'u ini i ní kó ne, ña é ña ni ntio i é vii ú rei ne, kixni'i nto ña i'a ne, dá ka'ní ntó ña nuú ko", ka'an rei san —ka'an Jesús.

Dá xee Jesús ñuú Jerusaleen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Dá kúvi ka'an Jesús sá'á ne, kué'én ká ña ñuú Jerusaleen. ²⁹ Dá dokó sa xee ña ñuú Befagee ni ñuú Betaniá etsin nú xúku é nani Ólivú ne, taxnúu ña uvi ña'a, ñá ntini'i ñá, ³⁰ kaka'an ñá ni ña:

—Kue'én ntó ñuú lu'nti é túvi étsin i'a. Tē xee ntó ne, ikán ntee tiin uun a búru é nté vata xoxó kuntēku í ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'i nto tī. ³¹ Tē xoó tsixé'e i nté kui kanantuté nto a búru sán ne, ka'an ntó tsi Tó'o nto kántio ña ti —ka'an ña.

³² Kué'en ñá táxnuu ña san ne, nāni'i ña é un ntí'i vatá ó kaka'an Jesús ni ña. ³³ Dá nántuté ña burú san ne, katsixé'e tó'o tī:

—¿Nté kui kanantuté nto burú ko? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko koó ña, ntáka'an ña:

—Tó'ó kántio ña ti —ka'an ña.

³⁵ Kue'en ni'i ña tī mí tuví Jesús. Tsidó ña dóo ñá ata a búru sán ne, dá nakaa ña Jesús áta ti. ³⁶ Ña'a sán ne, tsóo ña doo ña ítsi kán mí ita ntí'xin Jesús. ³⁷ Dá xee étsin ña mí dokuntí xuku Ólivú sán ne, un ntí' ntí' ña ntántikin ña ne, dóo ña ña. Kídáa né, uun tsi vantiñi ña ntáka'an ña é dóo ka'nu Xuva ko kuénta iña i é un ntí'i núu i é dóo ka'nu é idé ña é ini ña. ³⁸ Ntáka'an ña:

—¡Dóo ka'nu Rei, ñá vé'xi nta'a Xuva kó! ¡Na ta'xi Xuva kó é kuntoo vá'a o ni ña vi'i antivi! ¡Dóo ka'nu Xuva ko, ña tuví é dukún kán! —ka'an ña.

³⁹ Kídáa ne, ió ñá fariseú, ña ñu'u ta'an mé'ñu ñá'a sán ne, ntáka'an ña:

—Mastru, kada tii nto ni ña ntántikin nto —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi nantíko kóo Jesús, kaká'an ña:

—Te ñá'a san koo kádin ña ne, un tsi nte xúu san kani ntu'u káchu'u —ka'an ña.

⁴¹ Dá xee étsin Jesús ñuú Jerusaleen ne, ito ña ñuú san ne, da éku ña kuénta iña í, ⁴² kaka'an ña:

—¡Tē dí ni inin kuán te uun ntúvi vevii é nté koo kutúvín va'an! Ntá tsi vevii ne, núu i sá'á ne, dóo xu'u ió. Na kúvi káin. ⁴³ Vi'i a vé ne, vé'xi ntúvi é kini kaa iña o é ña ntaínchu'vi ó ne, kada xeni ña ni ó. Kídáa ne, xntitsí ña ntó'o é kádí nuu ña ntíko diñi o. ⁴⁴ Dá uun ito tsi nantí'i ntodó ña o. Ka'ní ña ña'a o. Nákatsin ntí' ntí' ña da néé ka é kátúvi iña o, tsí ña ni kutúni o ura dá ki'xi Xuva kó é nakakú ña o —ka'an ña.

Dá ntántoo Jesús ini ukun

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Kídáa ne, kúk'vii Jesús má ukún ka'nu kán né, eni ntu'u ña kíñu'u ña ña ntádikó nu kí'i kán. ⁴⁶ Kaka'an ñá ni ña:

—Tú'un Xuva kó ne, kaka'an: "Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'vi ña'a", ka'an Xúva kó. Ntá tsi divi ntó ne, ntáde tsiñu ni'i nto vata kaa vi'i ña du'u —ka'an Jesús.

⁴⁷ Utén utén xee Jesús ini ukún kán é nañé'e ñá ña'a san. Ntá tsi tó'o dùtu ni mastrú lei, ni ña tsiñu i ne, ntánantukú nuu ini ña nté koo ka'ní ña Jesús. ⁴⁸ Ntá tsi ña ni kuvi ní'i ña nté koo vii ña, tsí un ntí' ntí' ña'a sán ne, ntaíni va vá'a sa ña é káka'an Jesús.

20

¿Xoo ntu teé tsiñu i Jesús?

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Uun ntuvi ne, tuví Jesús má ukún kan, kanañé'e ñá ña'a san nté koo nakáku ña. Xéé

dūtu űá odo nūu, ni mastrú leí san, ni űatā san. ² Kidāā ne, ntāka'an űā, tsixe'e űa Jēsuu:

—Ka'an ntó nī nti: ¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo vīi nto sá'ā? ¿Xoó ntu teé tsiñu i nto? —ka'an űa.

³ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu:

—Xu'ú di ne, tsixe'e'ē ú nto uun nuu i. Nantiko koō ntó, ka'an nto: ⁴ ¿Xoó ntu teé tsiñu i Juuan é kuan kōo nakutsi ntute űa űa'a san: Xuva kō né, ō űa'a san? —ka'an űa.

⁵ Kidāā ne, eni ntu'u űā natīin mii űā, ntāka'an űa:

—Te kā'an o é Xuva kō teé tsiñu űa űa ne, nantiko koō űā, ka'an űa: “¿Nté kui űa ni kuīnti'xe ntu nto űa kuan?” koo ka'an űa. ⁶ Ntā tsi te kā'an o tsi űa'a san teé tsiñu űa űa ne, kudiin űā'a sán ne, kué'e xuu űa kō. Tsi un nti'i űā'a sán ne, iō ntaa iña űa tsi Juān san ne, kaka'an űā kuenta iña Xuva ko —ka'an űa.

⁷ Dukuān ne, nantiko koō űa, ntāka'an űā tsi űā ini űa xoo teé tsiñu i Juuan é nakūtsi ntute űa űa'a san. ⁸ Kidāā ne, nantiko kōo Jesuu, kaká'an űa:

—Xu'ú di ne, űa ká'an ú xoo teé tsiñu i ko é kūvi vīi u nuu i sá'a —ka'an űa.

Kuenta iña űā űu'u nta'a i é tāta

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Kidāā ne, eni ntu'u Jēsuu kántaa űa nuu i sá'a, kaka'an űā ni űā'a san:

—Uun űatīi ne, i'xi űa xō'o tinti'o māña űā kán. Rkontúvi ne, dē'xé űa é tāta űa é kada tsiñu ni'i tāan tuku űa'a. Kidāā ne, kué'en űa xīo űu. Dā kútitán ntuvi kue'en űā ne, ¹⁰ taxnū űa űa kade tsiñu iña űa é kíkakan űa é kadūku ntée tó'o űā, ntā tsi dā xee űā kade tsiñu sán ne, ē'ní űa űa, dá nantiko koó űa űa da mii ntā'a űa. ¹¹ Kidāā né, taxnū tó'o tinti'ó san uun ká tuku űa'a, űa kade tsiñu iña űa, ntā tsi űa tsikán di ne, dōó kini ō ka'an űā ni űā né, ē'ní űa űa di. Da mii tsi ntā'a űa ntíko koó űa. ¹² Tō'ó i sán ne, taxnū xtuku űa űa kade tsiñu iña űa, űā kúvi űni san. Ntā tsi űa űu'u nta'a i tinti'ó san ne, ntuku kui'i xtúku űa űa ne, dá kiñu'u űa űa kí'i kán.

¹³ 'Kidāā né, tō'ó űu'u sán ne, kaka'an űa: “¿Neé ntu vīi ú ve? Á te taxnū ú i'xá mii ko. Da mii é kuiko űu'u űa űā”, ka'an űa. ¹⁴ Ntā tsi űa űu'u nta'a tinti'o sán ne, dá ini űa i'xá űa ne, ntāka'an űā xe un xé un űā: “űa sá'a é dūku ntée iña uva űa. Ká'ni o űa vata koo é xo'o vīi o tó'o űu'u san”, ka'an űa. ¹⁵ Dukuān né, kiñu'u űa űa űu'u uva űa ne, dá é'ni kue'en űā űa —kuan ō ka'an Jēsuu ni űā'a san.

Kidāā ne, tsixe'e Jēsuu:

—¿Neé ntu vīi tó'o i sán nī űā űu'u nta'a i é tātā san, te kuīni nto? ¹⁶ Vī'i a vé ne, á te k'i'in űa kíká'ni űa űa űu'u nta'a i san, dá tsu'un nta'a űa é tāta űa tuku űā'a —ka'an Jēsuu.

Ntā tsi dā téku űa'a san sá'ā ne, ntāka'an űa:

—¿Nté kui sa! ¡űā ne kuan koo kúvi! —ka'an űa.

¹⁷ Ntā tsi Jesuu ne, i to űa űa ne, dá kaká'an űā ni űā:

—Vī'i a vé ne, ka'an nto neé kani tú'un é űve na'a sá'a:

Xūū é nantii ni'ni űa xntāñi vī'i sán ne,

divi é dii ka nuu á'vi i,

ka'an. ¹⁸ Da xōó ka űa'a, űa é ntāva ntodo nú xūu sá'a ne, tá'nu kué'en űa. Ntā tsi te xōó űā'a kó'xo nuu xuú san ata űā ne, un tsi kuvi utsi kúñu űā —ka'an Jēsuu.

¹⁹ Tō'ó dutú san nī mastrú leí san ne, ntīo űa é tīn űa Jesuu úra í tsíkan, tsi kútuni űa é kántaa Jesuu núu i sá'a kuenta iña űa, ntā tsi u'vī űā űa'a san.

Kuenta iña diu'un xōo

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰ Kidāā ne, taxnū űa űa'a é kíkoto xú'u űa Jesuu ne, ide sá űa vatā ó de űa'a, űa ne dōo vā'a, tsi ntántukū nuu ini űa nté koo tsi'i kuétsi űa Jesuu ntā'a űa tsiñu i. ²¹ Kidāā ne, tsixe'e űa Jēsuu:

—Mastru, ini nti tsi nuu é ntaā i é un nti'í é káka'an nto dá kanañē'e ntó nti ne, ini nti tsi űa káde nto kuenta űā'a san nte ntāā űa, tsi kaka'an ntāā nto nté koo kuntuo o vatā ó ntio nti'xe Xuva kō. ²² Dukuān né, ¿vā'á ntu ō é ntā'vi ō diu'un xōó san iña űuú Romá ne, ō űa vā'a ntu ō? —ka'an űa.

²³ Ntā tsi Jesuu ne, kútuni űa é űa te nūi kué'en ini űa katsixe'e űa ne, kidāā ne, kaka'an űā ni űā:

—¿Nté kui ncho koto nteé ntu nto ko?

²⁴ Vī'i a vé ne, nāñe'e ká nto ko uun diu'ún san. ¿Xoó ntú nuu i é nteé san; ō xoó ntu divi i é nteé na'á san? —ka'an űa.

Nantiko koō űā, ntāka'an űa tsi nuu űa tsiñu ka'nu i űuú Roma ntée.

²⁵ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu:

—Kué'e ntó űa tsiñu ka'nu i san nee é káduku ntée űa ne, kué'e nto Xuva kō nee iña é iña űa —ka'an Jēsuu.

²⁶ űa ni kúvi nī'i űa nté koo tsi'i kuétsi űa Jesuu kuenta iña tú'un é káka'an űā mé'ñū űa'a san. Koó dá kúdu'va űa é kuán nte ini űa nté koo nantiko koō űā ne, diin diin sa intóo űa.

Kuenta iña i é ntoto o tē xi'i o

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Rkontúvi ne, kué'en űa saduceú san, kukoto űā Jesuu. Tsi divi űa ne, űa ntákuinti'xe űa te nuu é ntaā i é ntoto o tē xi'i o. Dukuān né, tsixe'e űa Jēsuu núu i sá'a:

²⁸ —Mastru, ini nto tsi Muiseé ne, xntée na'a űa tsi te uun űatīi kuví űa ne, ntukúí űadi'í űa é nté űa ni xío i'xá űa ne, kantio é nātánta'a űadi'í kií san ni ēnī xii űa vata koo é kōo i'xá űa ni űā kuenta iña űā xi'í san.

29 Uun ito ne, ió u'xe ñá'a ení ña. Ña é kuvi ūun sán ne, tánta'a ña ne, xí'i ña ñá'a dá kōo i'xá ñadĩ'i ña. 30 Ña é kuvi ūv'i san ne, natánta'a ña ni ñadĩ'i kii san. Xí'i ña dí ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. 31 Kidáa ne, nātánta'a ña é kuvi ūn'i san ni ñadĩ'i san. Dukūan né, un ntĩ'i ña é kúvi u'xe ñá'a sán ne, xí'i ntĩ'i ña é nté uun i'xá ña ña ni xío. 32 Kidáa ne, xí'i ñadĩ'i san di. 33 Vi'i a vé ne, tē ntóto ña da xí'i ña ne, ¿xoo ntu é kuvi ña di'i ña? Tsi un ntĩ'i ña é u'xe ñá'a san tánta'a ña ni ñadĩ'i san —ka'an ña.

34 Kidáa ne, nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña: —Ñuxiví sa ne, ñatĩi ni ñadĩ'i san ne, ntátánta'a ña. 35 Ntá tsi té xoo é nĩ'i i é xee e dukūn kán ne, ntoto dadĩi ña nĩ ña xí'i san ikán ne, tē tii te ña di'i ñá ne, ña tánta'a ká ña. 36 Tsi ña kuvi ka ña, tsi ntuvi ña vata ntáa ánjē san, ntuvi ña i'xá Xuva kō, tsi e ntóto ña. 37 Uun tsi nte mii Muisee kaká'an ña tsi ntoto ña xí'i san da xntée na'a ña iña xuku é kai'xi san. Ikán ne, kaka'an ña tsi Xuva kō né, divi Xuva Ábraan ni Ísaa ni Jácoo. 38 Xuva kō ne, ñá te Xuva ña xí'i i, tsi Xuva ña ntantito ña. Tsi kuenta iña Xúva kó ne, é un ntĩ'i ña ntantito ña —ka'an ña.

39 Kidáa né, ió mastrú lei san ne, ntáka'an ña:

—Vá'á ó kaka'an ntó, Mastru —ka'an ña.

40 Kidáa ne, ú'vĩ ña é tsíxe'e ká ña ña.

¿Xoo ntu é uvatá Cristu?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Jesuu ne, tsíxe'e ña ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto é Cristu ne, i'xá Davii ña? 42 Divi tsi Dávii kaká'an ña ini tutú Sálmu san:

Xuva kō ne, kaka'an ña nĩ Tó'ō ko:

“Kutuvín diñi kua'a kó san

43 un tsi da nté natsi'i ú ña ntaínchu'vi o

má xe'e ó san”, ka'an ña.

Kuan ó ka'an Dávii. 44 Ntá tsi ¿nté ntu koo kuvi víi Cristu i'xá ika Dávii? Tsi mii Dávii san ne, kaka'an ña e Tó'o ña ña —ka'an Jesuu ni ña.

Dá tsi'i kuétsi Jesuu mástrú lei

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Un ntĩi ntĩi ña san ntaíni ña dá kaká'an Jesuu ni ña ntĩi'í ña:

46 —Kuenta tsí víi nto nĩ mastrú lei, tsí dóo ini xku'un ña doo nani, ta'an i e ntañú'u ña e dóo ki'in iní i san, da ntaíka ña. Dóo ntio ña é ká'an ñá'a san ni ña ntiusi da ntaíka ña mé'ñū ñuú san. Tē xee ñá má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ni ví'i viko sán ne, ntánantuku ña mí'i e dii ka vá'á o é kuntōo ña. 47 Ña tsikán ne, ntánakuido nuu ña ví'i ñadĩ'i kii san. Ntá tsi dóo na'a ntáka'an ntá'vi ña vata koo é ña kutuni ñá'a san te dóo kini ntáa ña. Ña kuān ntáa sán ne, dii ka kue'e ní'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an Jesuu.

21

Diú'ūn é xē'é ña dē'i kii, ña dóo ntá'vi

(Mr. 12:41-44)

1 Jesuu ne, ntāni'i ña nuu ña, kaito ña ña kuika nté o de ña e ntátsu'un ña diu'un ini etún san. 2 Ikán dí ne, iní ña uun ñadĩ'i kii ntá'vi, kaxnúu ña úvi diu'un kuaan kuetsi sán ini etún san. 3 Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi dii ka nuu á'vi diu'un é kaxnuu ñadĩ'i ntá'vi san é vata kaa e tsú'un un ntĩ'i ña nguii san. 4 Tsi ña nguii sán ne, kúdi diu'un é ntoo ka iña ña xe'é ña, ntá tsi ñadĩ'i ntá'vi san ne, xē'e ntĩ'i ña vata kaa é ió iña ña —ka'an Jesuu.

Dá kaká'an Jesuu é nāntatsin xúkūn ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Ió ñá'a sán ne, ntáka'an ña tsi xúkūn ka'nu sán ne, ñá tē nté kaa vá'á o, tsi dóo va'á xuu kúvi, nĩ é ió ini i kán é xē'é ña'a san doméni. Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

6 —Vé'xi ntúvi é un ntĩ'i sá'a e ntaíni nto ne, nantatsin ntĩ'i. Nté uun ká xuu ña kodo ntĩ'i tá'an —ka'an ña.

Núu i é vē'xí é kúvi di'na dá ntĩ'i ñuxiví sa

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Kidáa ne, tsíxe'e ña ña:

—Mastru, ¿amá ntu é kuān koo kuvi sá'a? ¿Neé ntu nuu i kuvi di'na dá kuan kōo kuvi? —ka'an ña.

8 Kaka'an Jesuu:

—Kuenta tsí víi nto vata koo é ña kaní nta'vi ña'a san nto, tsi ñá te da dii ñá'a ki'xi ña é ká'an ña é divi ña é Cristu ña ne, ká'an ña tsi é xee ntúvi i é ntĩ'i ñūxivi sa di, ntá tsi ña ku xkuntikin ntó ña. 9 Te tēkú un mí kakuvi du'xēn, mí ntánāa ñá'a sán ne, ñá ku u'vĩ ntó, tsi sá'a ne, kuétsi é kuān koo kuvi di'na, ntá tsi vata xee ntúvi é ntĩ'i —ka'an ña.

10 Kidáa ne, kaka'an xtúku ña ni ña:

—Uun ñuú ne, nāá ni tūku ñuú san ne, ña tsiñu i sán ne, víi ña du'xen ni tūku ña tsiñu i. 11 Ió vadá ñuú san ne, dóo ntii tēan; kutamá ña'a sán ne, kunūu kui'i e dóo ntii iní i, e dóo katín ña'a san. Koo nuu i e dóo donchu'vi koo kuvi é vē'xí e dukūn kán di.

12 Ntá tsi di'na dá kuvi un ntĩ'i sá'a ne, divi ntó ne, tiiñ ña nto. Kada xení ña ni ntó. Ki'in ní'i ña ntó é kōto ntee ña nto ví'i mí ntánataká nuu ña Israe. Tsu'un kutu ña nto viūtun. Ki'in ní'i ña nto nta'a rei ni ñá tsiñu ka'nu i san di kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ko. 13 Kuan kōo ni'i nto itsi é ntaa nto ni ñá'a kuenta iña ko. 14 Tsun rkó tsiñu nto víi nto é ña koo tú'vē nto di'na nté koo nantiko kōo nto é nada'an ntó kúñu ntó. 15 Tsi xu'ú ta'xi u tú'ūn e dóo kuki'in iní ntó vata koo e nté uun ña ntaínchu'vi nto ña kuvi víi ña ni ntó, é nté ña kuvi ka'an ntee ña nto. 16 Ntá tsi divi ntó ne, dá'vi ña'a san nto dóvete, un tsi nté

uva nto, ni ēnī nto, nī ñavi'lī ntó, nī ña dóo vá'a tiin ni'lī ntó di. Ió ntó ne, ka'ní ña nto. ¹⁷ Dá kanñi ñuxiví san ne, ñá ntío kue'en ñá'a san nto kuenta iña ko. ¹⁸ Ntá tsi nté uun idi dikí nto ña kunáa. ¹⁹ Na kütíí nto nima ntó ne, kuan kóo ni'lī ntó ntuvi iña nto.

²⁰ Ntá tsi tē íni nto tsi ntánti'u nuu sntadún san ñuú Jerusaleén ne, kidáa ne, kütuni nto tsi e xée ntúvi é nantatsin nti'i. ²¹ Kidáa ne, ña ntoo ñuú Judeá ne, na kúnu ñá, ntaa ñá rki uku kan. Ña ntoo ñuú Jerusaleén ne, na ntií ña, kñ'ín ña. Ña ñu'u má kú'u kán ne, ñá ku naxéé ka ña vi'lī ña. ²² Tsi ntuvi tsikán ne, kiní ña'a san dóxo, tsi dá maí é kúntaa nti'i é úve na'a kaka'an t'ú'un Xuva kó. ²³ Ntá'vi ide ñá'df'i, ña é ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ni ñá'df'i, ña ntánatsi'í i'xá i! tsi ña te kú'vé nto'o ña'a san, tsi uun doxo ka'nu kuvi ñuú sa'a. ²⁴ Ió ña ne, ka'ní nuu ña ñá káa. Ió ña ne, ki'in ní'i ña ña viütun é tuku e túku ñuú dá kanñi ñuxiví sa. Ña'a, ña é ña ni kuinti'xe i Xuva kó ne, kodo nti'i ña ñuú Jerusaleen un tsi dá nté ku é kúntaa ntúvi e xtúvi Xúva kó.

Nté koo nainu xtúku u, xu'u é véxkúvi ú ñatíi

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Kidáa ne, koo dóxo é kiní o núu ngántii, ni xóo, ni kímí san. Ñuxiví sa ne, dōo kúdana ña'a un ntií ntií ñuú san ne, dōo ú'vi ña e dóo donchū'vi koo kuvi ntute ñu'u kán é káka'an ñu'u. ²⁶ Ña'a sán ne, kúvi nuu ña e dóo ntaú'vi ña e ntáde kuení ña nee iña e kákuvi ñuxiví sa. Un vá'a tsi kantá nuu nuu i é ió e dukún kán. ²⁷ Kidáa ne, kiní ña tsi xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, nainú u mé'ñu viko nu'u e dóo ió ko é vií u é un nti'í, e dóo kaxilí nuu ka'nu u. ²⁸ Te iñi ntu'u é kuān koo kuvi sá'a ne, nākuntáñi nto, ntaa ni'lī nto dikí nto, tsi ntuvi tsikán ne, nakáku nto —ka'an Jesús.

²⁹ Kaka'an ñá kuenta iña i sá'a:

—Koto nto utun ígu san, o dá nēé ka utun.

³⁰ Tē íni nto tsi kanakódó xuku i ne, kutuni ntó tsi é vé'xi étsin ntuvi ka'ní. ³¹ Dukuān né, tē íni nto é kuān koo kuvi sá'a ne, kutuni ntó tsi é vé'xi étsin ntuvi é kadá kú'vé Xuva kó.

³² Nuú é ntaa i é un nti'i sá'a kúntaa dí'na dá kúvi ña'a, ña ntántoo vevii. ³³ E dukún kan ni ñuxiví sa ne, nti'í, ntá tsi t'ú'un é káka'an u ne, dá maí é kúntaa.

³⁴ Kuenta tsi vií nto. Ñá ku dá vá'a nto é na ntúka'xi nima ntó é vií nto é kiní kaa. Ñá ku nakuiní nto kúnu ntó é kada ki'vi ntó. Ñá ku nté dúkuan kadá kuení nto nee é kantio nto ñuxiví a, vata koo é ña dá nēé iní nto xee ntúvi tsikan, ³⁵ é vata kaa chitō. Tsi vé'xi nti'xe ntuvi tsikan iña un ntií ntií ña'a san, ña ntoo dá kanñi dū'va ñuxiví a. ³⁶ Na kóo t'ú've ntó ne, nguentúvi tsi ka'an ntá'vi nto vata koo é nakáku nto é un nti'i núu i é kuān koo kuvi, vata koo é kúvi xee ntó nta'a ko, xu'u é véxkúvi ú ñatíi —ka'an Jesús.

³⁷ Ntuvi ā ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañ'e ñá ña'a san. Niñú a ne, rki uku é nani Ólivu kañ'e é ña. ³⁸ Téváá du'va tsi ntáxee ntií ntií ña'a san má ukún kán é kiní ña é káka'an Jesús.

22

Dá nataká nuu ña'a san é ntukú nuu iní ña nté koo tiin ña Jesuu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ E xée étsin viko dá ntaé'xi ña tañú'u é ña kadáka u'xen ía. Viko sá'a ne, é naka'an ña Israeé san nté ó nakáku Xuva ko ña dá ntáka ña ñuú Egító. ² Kidáa né, t'ó'ó dutu ní mastrú leí san ne, ntukú nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu, tsi ntaú'vi ñá ña'a san.

³ Kidáa ne, kúki é ña vá'a san nima Júda, ñá nani Iscariote, ña é uun ña'a uxuvi ñá'a pustrú san. ⁴ Ña sá'a ne, kue'en ña, kúkoto ñá t'ó'ó dutu ní ña odo núu iní ukún kán, nté koo vií ña é ntáda ña kuenta Jesús ntá'a ña. ⁵ Kidáa né, dōo diní ña. Xé'e ña xu'u ña é kue'é ña diu'un Júd san. ⁶ Divi ñá dñ ne, xé'e ña xu'u ñá ne, dá éni ntu'u ña ntukú nuu iní ña nté koo ntaa ña Jesuu kuénta ntá'a dutu é nté xoxó kiní i.

Dá xee ntúvi é ká'xi ña tañú'u é ña kadáka u'xen ía

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Kidáa ne, xée ntúvi é ká'xi ña tañú'u é ña kadáka u'xen ía ne, divi tsi ntúvi dñ ne, kantio é ka'ní ña a le'ntu iña víkó san. ⁸ Kidáa né, taxnúu Jesúsú Pedru ní Juaán san, kaka'an ña:

—Kue'en ntó, kütsoo t'ú've nto é ká'xi o iña viko san —ka'an ña.

⁹ Divi ña né, tsixe'e ña:

—¿Mí'i ntú ntio nto é káda vá'a nti? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kóo Jesús, kaká'an ña:

—Te kúki'vi nto ñuú san ne, nani'lí ta'an nto úun ñatíi, ñá ni'lí uun xoó ntute. Kuntíkin ntó ña un tsi nte nú vi'lí mí nti'vi ña ne, ¹¹ dá ká'an ntó ní t'ó'ó vi'lí san: “Katsixe'ē Mastrú san nto: ¿Mí'i ntu vá'a o mí kúvi ka'xi u ní pustrú ko iña víkó san?”, kuan kóo ka'an ntó. ¹² Kidáa né, nañ'e ñá nto uun ne'u vi'lí ka'nu mí odo nti'lí ta'an san mí ió t'ú've ne, ikan káda vá'a nto é ká'xi o —ka'an ña.

¹³ Kue'en ña né, nāni'lí nti'xe ña un nti'í é káka'an Jesúsú ne, dá de vá'a ña é ká'xi ña kuenta iña víkó san. ¹⁴ Dá xee úra i ne, Jesuu ní pustrú ña ne, kántōo ña nú mesa kan. ¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesúsú:

—Ñá nté nté kaa ntio ko é ká'xi dadíi ú ni nto viko sá'a dí'na dá kúvi u. ¹⁶ Ká'an ú ni ntó tsi nté uun ito ká ña ka'xi ka ú iña viko san un tsi dá nté kúntaa é un nti'í iña Xuva ko mí kadé kú'vé ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáá né, kí'i ña e'xin é ñu'u ntute tinti'ó ne, dá nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, kaka'an ña:

—Kí'i nto sá'á ne, dá ko'o dava nto ni tā'an nto xe un xé un ntō. ¹⁸ Ká'án ú ni ntō tsi nté uun ito ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó un tsi da nté kí'xi Xuva ko, kí'xkada kú'v'é ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáá ne, kí'i ña tañú'ú san, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña é ká'xi ña, kaka'an ña:

—Sá'á né, kũñú ko é ntūvi kuenta dóxi'í kãn kuenta iña nto. Vii nto sá'á vata koo é naka'an ntō ko nté ó dé u kuenta iña nto —ka'an Jesúsú san.

²⁰ Kuan ó dé ña ni e'xin san di dá kuvi é'xi ña, kaka'an ña:

—E'xin sá'á ne, núu í é xēe é ta'xi Xuva ko xū'u ña é káti ú niñi ko kuenta iña nto. ²¹ Ntá tsi vevii ne, ñatíi, ña díko xu'ú ko ne, tuví dadíi ña ní ko nú mesá sa. ²² Vevii ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, da mií é kí'ín u itsi e tá'xi Xuva kō, ntá tsi jñá ntu ntá'vi ide á ñatíi, ña é díko xū'ú ko san! —ka'an ña.

²³ Kidáá ne, eni ntu'u ña ntátsixe'e tá'an ña xe un xé un ña:

—¿Xoó ntu ñá'a, ña díko xū'u ñá san? —ka'an ña.

¿Xoó ntu é díi ka nuu á'vi i?

²⁴ Kidáá ne, ntánatín ña kuenta iña i xoo é díi ka nuu á'vi i, te kuini ña. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Jesúsú:

—Rei iña ña túku ñuú san ne, dōo ntáde kú'v'é ñá iña ñá ñuú ña. Ntá tsi ntáka'an mú ña e dōo vá'á ó de ña ni ñá'a ña. ²⁶ Ntá tsi divi ntō ne, ñá ku kuān xkoó de ntō. Dá xoo ká ña'a nto, ña dōo nuu á'vi i ne, na vii ña vata tsi kaa uun ña kuetsí, ña é kui dutsi i. Xoo é kade kú'v'e i ne, na vii ñá vata kaa ña é kaxntíi. ²⁷ ¿Xoó ntu é díi ka nuu á'vi i kuan: ña tuví ntu nú mesá san ne, ó ña katsu'un ko'o? ¿Ñá ntu te ñá tuví nú mesá san? Ntá tsi xu'ú ne, vata kaa ña katsu'un ko'o san kaa u é tuví u ni ntō.

²⁸ Divi ntō né, nií kué'en tsí ntuvi é ntoo nto ní ko dá kanto'o kó da nēé ka nuu i. ²⁹ Xu'ú ne, ta'xi ú itsi é kadá kú'v'é ntó vata ó tá'xi uva kó é kadá kú'v'e u. ³⁰ Mí kadé kú'v'é u ne, dadíi tsi ko'o ká'xi o ní ntō nú mesá ko. Kuan koo kuntōo nto é kadá kú'v'é nto iña uxuvi táta ña Israeé san di —ka'an ña.

Dá kaká'an Jesuu é ká'an Pedru tsi ñá ini ñá ña

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Sá'a kaka'an Jesúsú:

—¡Ái, Simuun! Koton tsi tó'ó e ña vá'á san ne, kaikan o é kídi nuu o vatá ó de o ní trigu.

³² Ntá tsi xu'ú ne, é ikán u kuenta iña o vata koo é ña xtuvín miin é kākuinti'xe o. Divín né, te ntiko kōon é kuinti'xe o kó ne, xntiin éni o vata koo é díi ka kuinti'xe ña di —ka'an Jesúsú ni ña.

³³ Kaka'an Símuún san:

—Tō'ó, é ió tu'v'é u é kí'ín u ni nto, kuān te viútun, kuān te dóxi'í kãn di —ka'an ña.

³⁴ Kidáá ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Pedru, kaka'án u ni ó tsi vevii ne, di'na dá kána lí'xi sán ne, úni ito ka'an tsí ñá inín ko —ka'an ña.

Dá xee ura é kōto ntee ña Jesuu

³⁵ Kidáá né, tsixe'e Jesúsú ña ntini'í ña:

—Dá táxnúu u nto é kí'ín nto e nté itin ntó ne, nté ññ e kañú'u diu'un nto, nté ntí'xen ntó di, ¿vá neé ntu kunaá ntee nto? —ka'an Jesúsú.

—Ñá tē nee —ka'an ña.

³⁶ Kidáá ne, kaka'an Jesúsú:

—Ntá tsi vevii ne, nadama. Xoo é ió itín i ne, na kuído ñá, ni ññ é xku'ún diu'un ña. Xoo é ña tuví káa i ne, na nadíko ña kūtūun ñá ne dá kuíin ña káa ña. ³⁷ Tsí kaka'án u ni ntō tsi kantio é kúntaa ntí'i é káka'an tú'un Xuva kō: “Ide ña ni ña vatá ó de ña ní ñá ió kuetsí i”, ka'an. Tsi é un ntí'í é úve na'a kuenta iñá ko ne, kuetsi é kúntaa ntí'i —ka'an Jesúsú.

³⁸ Ña ntini'í ña ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, i'a ió uvi káa —ka'an ña.

Divi ña ne, kaka'an ña:

—Xée ó tsi sá'á —ka'an ña.

Dá káka'an ntá'vi Jesuu má utun Getsemanii

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Kidáá né, kíi Jesuu, kué'en ña xūku é nani Ólivu vatá xkoó ini ña. Ña ntini'í ña ne, ntántikin ñá ña, kue'en ña. ⁴⁰ Dá xee ña íkãn ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—Kantá'v'í ntó vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kíni kaa —ka'an ña.

⁴¹ Kidáá ne, kíi ntee xio Jesuu, kué'en ika ña vata kaa mí nakuíta ó xuu. Nákunchiti ña é kaka'an ntá'v'í ña. ⁴² Kaka'an ña:

—Úvá, tē ntio nto ne, nakakū ntó ko é kanto'o kó nuu i sá'a. Ntá tsi ña vii nto é ntio kó, tsi é ntio mií ntō —ka'an ña.

⁴³ Kidáá ne, vé'xi ūun ánjē iña Xuva ko é xntii ña ña. ⁴⁴ É kuān nte kantó'ó ña ne, nií kué'en ini ña kaka'an ntá'v'í ña ne, uun tsí katoó na'nu nte ñú'u kan tiin ña é vata ito niñi.

⁴⁵ Dá kúvi ka'an ntá'v'í ña ne, nákuntísi ña, kue'en ña mí ntoo ña ntini'í ña. Divi ña ne, e ntákidi ña, tsi dōo kunta'xa ini ña. ⁴⁶ Kidáá ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—¿Nté kuí kuān nte ntákidi ntú nto? Nakuntáñi ntó ne, dá ka'an ntá'v'í nto vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kíni kaa —ka'an ña.

Dá tñn ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kaka'an dúkuan Jesuu da xee ñá'a san é ña te da díi ña. Ña é nani Júdá, ña é kuvi úxuvi ñá'a pustru ñá ne, odo nuú ña vé'xi ña nuu

ñá'a san ne, dā xee ñá mí tuví Jesuú san ne, dā é'xi ña xu'u ña. ⁴⁸ Kidáa ne, kaka'an Jesúsuu: —Xo'ōn, Júdā, ¿vá xu'u ntu kó ka'xin é dikōn kó, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi? —ka'an ña.

⁴⁹ Ña ntántoo ní Jesúsuu san ne, ntaíto ña nee é kuvi ne, tsixe'e ña:

—Tō'ó, ¿ka'ní nuu ntu o ña káa san? —ka'an ña.

⁵⁰ Uun ña'a ña né, ntuku kui'i ñá ña kade tsiñu ña tó'ó dutú san, e'nté ña lo'xo kua'a ña. ⁵¹ Ntá tsi kaka'an Jesúsuu:

—Na koo mií nto ña. Kuan tsi koo na kōo —ka'an ña.

Kidáa ne, tiin nta'a Jesúsuu ló'xo ña kade tsiñu san ne, ntuvá'a. ⁵² Kidáa ne, kaka'an ñá ní tó'ó dutu ní ñá odo núu ini ukún kan, ní ñatā san, ña xee é tiin ña:

—Diví ntō ne, odo nto káa ní ütun, é vāta te ña du'ú u. ⁵³ Da itúvī ú ní ntō utén utén ini ukún kán ne, ntē ña ní tiin ntá'a ntō ko, ntá tsi ura í e dóo nee sa ne, diví ūra í e káduku ntēe nto e ntáde ntō nuu í e kíni kaa —ka'an Jesúsuu.

Dá kakā'án Pedru é ñá ini ñá Jesúsuu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72;

Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kidáa ne, tiin ña Jesúsuu, kué'en ní'i ña ña nú ví'i dutu ña odo núu san. Kue'en Pedru, kántikin íka íka tsi ña. ⁵⁵ Ikán tívi ña ñu'u nu kí'i kán ne, da túni ña ntíko diñi nchú'un san. Kátuvi Pedrú san ní ña di. ⁵⁶ Kidáa né, uun ñadri, ña é kade tsiñu sán ne, íni ña é lkán tuví Pedrú san nchú'un san katúni ña ne, ínté'á ña ña ne, kaka'an ña:

—Ñá sá'á ne, dadii íka ña ní ña tsíkan —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi Pedrú san ne, tee xu'ū ña, kaka'an ña ní ñadri'í san:

—Xu'ú ne, ñá íni u ña é kaka'an ntó san —ka'an ña.

⁵⁸ Dā kú e ví'i ne, é tūku ña'a íni ña ña ne, kaka'an ña:

—Divin né, kakuini'í o ña tsíkan —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, kaka'an ña:

—¡Ñá'á ní san! Ña te diví ú —ka'an ña.

⁵⁹ Dā kúvi uun urá ne, é tūku ña kaka'an ña:

—Nuu é ntaā nti'xe í tsi ña sá'á ne, dadii íka ña ní ña tsíkan, tsí dadii ñuu ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁶⁰ Kidáa ne, kaka'án Pedru ní ña:

—Ñá íni u nee é kaka'an nto —ka'an ña.

Ura dú'va tsi í dá kakā'án Pedrú ne, kána tsi lí'xí san. ⁶¹ Kidáa ne, xkokótó Jesuu, mí tuví Pedru. Kidáa ne, nánú'ú Pedru íni ña nté o kaka'an Jesúsuu ní ña tsi dí'na dá kána lí'xí sán ne, úni íto ka'an ñá e ñá ini ñá xoo ñá'a ña. ⁶² Kidáa ne, kíi Pedru kí'i kán ne, dóo éku ña.

Dā narkínteē ñá Jesúsuu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ñatíi, ña ntáde kuenta Jesúsuu ne, narkínteē ñá ña ne, e'ní ña ña. ⁶⁴ Edí ña ntuxnúu Jesúsuu ne, dā ntáka'an ñá ní ña:

—Ká'an ve, ¿xoo ntu é'ni í o? —ka'an ña.

⁶⁵ Dōó titín ka nuu í é ntáka'an kíni ña ní ña di.

Dā intísi mē'ñu Jesuu nuu ñá tsiñu í

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Dā tuví san ne, náta'á nuu ñatā ña Israeé san ní tó'ó dutu ní mastrú leí san. Kue'en ní'i ña Jesúsuu mé'ñu ña tsiñu na'nu í ne, dá íkán tsixe'e ña ña:

⁶⁷ —Ká'an é nuu é ntaā í te Cristu nti'xen —ka'an ña.

Diví ñá né, kaka'an ña:

—Te ka'an u tsi diví ú ne, ntē ña kuinti'xe nto ko. ⁶⁸ Te tsixe'e ú nto dí ne, ntē ña nantiko koó nto é ka'an u. ⁶⁹ Ntá tsi un tsi nté vevii ne, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi ne, tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña é dií ka ka'nu kue'en —ka'an ña.

⁷⁰ Kidáa ne, un ntíi ntíi ña tsixe'e ña ña:

—Kidáa ne, ¿diví ntūn é í'xá Xuva kō kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jesúsuu:

—Mii xntō ntáka'an ntó nee ñá'a u —ka'an ña.

⁷¹ Kidáa ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū kantio ká kō ña é ká'an ntaa? Tsi tutun mií ko téku ko e kéne ña kaka'an ña —ka'an ña.

23

Dā intísi mē'ñu Jesuu núu Pilatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5;

Jn. 18:28-38)

¹ Kidáa ne, un ntíi ntíi ñá nakuntáñi ñá ne, dá kue'en ní'i ña Jesúsuu ntá'a Pilatu. ² Ikán éni ntu'u ña da'ví ña ña dovete, ntáka'an ña:

—E ní'i ntí ñatíi sa'a é kanatívi ñá ñuú nti. Kaka'an ñá tsi ña vá'a o e ntá'vi ntí diu'un xōo íña ñuú Romá san. Kaka'an ñá di tsi diví ña é Cristu ñá, diví ña é kuvi ña reí di —ka'an ña.

³ Kidáa ne, tsixe'e Pilatú san Jesúsuu:

—¿Vá divin ntūn é kúvin Rei íña ñá Israeé san? —ka'an ña.

—Mii xntō káka'an nto —ka'an Jesúsuu.

⁴ Kidáa ne, kaka'an Pilatu ní tó'ó dutu ní ña'a san:

—Ñá kánani'í ko kuétsi ñatíi sa'a —ka'an ña.

⁵ Dā dií dií ka xío ntií ñá'a san, ntáka'an ña: —Vé'xi ña, kanakutsu'un ña ñá'a san nchú'un é kanañe'e ñá kanií ñuú Judeá ne, nté ñuú Galileá ne, un tsi nte í'a di —ka'an ña.

Dā intísi mē'ñu Jesuu nuu Herodē

⁶ Dā téku Pilatu sá'a ne, tsixe'e ña te ñatíi sa'a ne, ña ñuú Galilea ña. ⁷ Dá kakā'an ña tsi diví ñuú ñá ne, taxnúu ña ña nta'a Herodē, ña tsiñu na'nu í ñuú Galilea, tsi tuví ña ñuú

Jerusaleen ntúvi tsikan. ⁸ Dā íni Heródē san Jesúsú ne, dōo diní ña tsi e títin ntuvi é ntio ña é kiní ñá ña, tsi téku ña e ntáka'an ñá'a san íña ña. Ntio ña é kiní ña é víi ña nuu i e dōo ka'nu. ⁹ Dōo tsixe'e ña ñā, ntá tsi ña ni ká'an kue'en tsi Jesuu. ¹⁰ Ikān ntāñi tó'ō dutú san nī mastrú leí san, e dōo ntátsi'i kuetsi ña ña. ¹¹ Kidáā ne, Heródē san ni sntadun ñā ne, dē xení ña ni Jesuu. Nārkínteē ñā ña ne, naxnū ña ña du'nu e dōo va'a vata kaa é kainúu rei. Kidáā né, nataxnūu xtuku Heródē san ña nta'a Pilatú san. ¹² Ntuvi tsikán ne, dōo vá'ā o tiin Pilatú san ni Hēródē sán, kuān te ntuvi dí'na ne, dōo ínchu'vi ta'an ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu é kuví ña

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Kidáā ne, Pilatú san ne, nataká nuu ña nī tó'ō dutú san, nī ña tsiñu í, nī ñā'a sán ne, ¹⁴ dá kaká'an ñā ni ñā:

—Diví ntó é vēxn'í ntu ñatí sa'á nta'a kó ne, ntáka'an nto tsí kanatívi ñā ña'a san, ntá tsi xu'ú ne, tsixe'e ú ña nuu ntó ne, ñā ni naní'í nti kuetsi ñā nté uun nuu i vatá o ntáka'an nto. ¹⁵ Nte Heródē ña nī naní'í ña kuetsi ñā. Dukuān é nataxnūu xtuku ña ña nta'a ko. Koto nto tsí ña té neé ni ide kue'en tsí ña é kuví ña. ¹⁶ Nanto'ó ú ña ne, dá nakáka xaa ú ña —ka'an Pilatú san. ¹⁷ Tsi dá kakúvi viko sá ne, da mī é nakáka xaa Pilatú san uun ña'a, ña ñu'u kutu, xoó ña'a é ntio ña'a san é ntíi ña.

¹⁸ Ntá tsi kuédadii tsí éni ntu'u ñā ntákachu'u ña:

—jKa'ní nto ña sá'á ne, nakáka xaa nto Barabaá san! —ka'an ña.

¹⁹ Barabaá san ne, nuu kutu ñā, tsí idé ña du'xen nī ña ñuu í ne, é'ní ña ña'a. ²⁰ Pilatú san ne, ntio ña é nakáka xaa ña Jesuu ne, kaka'an xtúku ña ni ña'a san. ²¹ Ntá tsi díi díi ka ntii káchu'u xtúku ña:

—jNa xnteé ntó ña ntiká krusi kan! jNa xnteé ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

²² É kuví ña íto káka'an xtúku Pilatú san:

—¿Nee íñā ntu é kīni kaa idé ña? Tsi ña kánani'í ko kuetsi ñā é kuetsi é kuví ña. Nanto'ó ú ña ne, dá nakáka xaa ú ña —ka'an ña.

²³ Ntá tsi ña'a sán ne, ntaxío ntii ña ntáka'an ña tsí da mī é na nākuntée ña ntiká krusi san. Un tsi vāntiñi ña ntáka'an ña. Kūvi idé ña ni'í ña é ntio ña. ²⁴ Pilatú san ne, idé ña vatá o ntáka'an ña'a san. ²⁵ Nakáka xaa ña ñatíi, ña nuu kutu viutun san kuenta íña i é idé ña du'xen nī e é'ní ña ña'a sán dí, ntá tsi ntāda ña kuenta Jesuu san ntā ña'a san vata koo é víi ñā ni ñā nee é ntio ña.

Dā intée Jesuu ntiká krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Dā kue'en ni'í ña Jesuu é na xnteē ñā ña ntiká krusi ne, tīn ña uun ñatíi, ña ñuu Cirene, ñā nani Simuun, ñā vé'xi uun rantsu.

Kuetsi é idé ña'a san ña é kuni'í ña krusi san é kuntikin ñā ata Jesúsú san.

²⁷ Ñā té nté kaa ña'a ntántikin ñā ña ne, ñā te da díi ñadí'í san dōo u'vi ntákuví ña, ntaéku ña kuenta íña Jesuu. ²⁸ Dā íto Jesuu san ñadí'í san ne, kaka'an ña:

—Nto'ó, ñadí'í Jerusaleen, ñā ku nté dúkuan ēku nto kuenta íñā ko, ntá tsi kueku nto kuenta íña mii nto ni i'xá nto. ²⁹ Tsi vé'xi ntúvi é ká'an nto: “Nté kuān nte va'á ña'a san, ña é ña ni kuví kóo i'xá i, nī ña é ña ni ñu'u i'xá i i'xi i, nī ña é ña ni natsitsi i'xá dí”, koo ka'an nto. ³⁰ Kidáā né, kani ntu'u ñā'a san ká'an ña é na nūu xuku san mí ntántoo ña, é ntio ña é kutávi núu ña é kunuu xu'ú ña. ³¹ Ntá tsi te kuan ó ntáde ni'í ña utun xi'í sán ne, ¿nté ntú koo víi ña ni útun itsi san kuan? —ka'an Jesúsú san.

³² Kue'en ni'í ña úvi ña'a ña kini ntāa é dádii ka'ní ña ña nī Jesuu. ³³ Dā xee ñā xuku é nani Xkídiki Ntíxi sán ne, ikān nāxntēē ñā Jesuu ntiká krusi, ní ntuvi ñá'a ña kini ntāa san: uun ña ne, díñi kua'a Jesuu intée ña; uun ña ne, díñi datsin ña intée ña. ³⁴ Jesúsú ne, kaka'an ña:

—Ūvá, kada ka'nu iní nto ni ñā, tsi ñā iní ñā nee íña ntáde ña —ka'an ña.

Sntadún san ne, nārkínteē ñā doo Jesúsú xoo é kūvi víi i ni'í i. ³⁵ Ña'a sán ne, ntāñí ña, ntaíto ña ne, un tsi nté ña tsiñu i san ntánarkínteē ñā Jesuu, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, nakákú ña tuku ña'a. Víi'a vé ne, na nakákú mii ñā kúñu ña, té nuu é ntaā i é Cristu, ña é nakaxnúu Xuva kō —ka'an ña.

³⁶ Sntadún san ne, nārkínteē ñā ña. Xée ētsin ña ne, xé'e ña ntídi íá é kō'o ña. ³⁷ Ntáka'an ñā ni ñā:

—Te divín é Rei íña ñā Israeé ne, nakákún mīn kúñu ó —ka'an ña.

³⁸ Nteé letra díki krusi san é káka'an tú'ún griegu, ni tú'ún latiñ, ni tú'ún hebreu, kaká'an: “Ña sá'a é Rei íña ñā Israeé”, ka'an.

³⁹ Uun ña'a ñā du'ú san, ña nteé ntiká krusi san ne, kaka'an ña:

—jTé nuu é ntaā i é Cristún ne, nakákún mīn kúñu ó ne, nakákún nti dí! —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi ña uun ña'a sán ne, kaka'an ñā ni tá'an ña:

—¿Ña kau'ví ntú o Xuva kō? Tsi divín né, diví tsi nūu i kantó'o o dí. ⁴¹ Ntá tsi xo'ō né, iō nuu i e ntánto'o kō, tsi ntantá'vi o kuetsi kō e ntúku nuu ó. Ntá tsi ña sá'á ne, ñā té neé kue'en tsí ni ide ña é kīni kaa —ka'an ña.

⁴² Kidáā ne, kaka'an ña:

—Jesuu, na naka'an nto kó té xee nto mí kadā kú've nto —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, kaka'an Jesúsú:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ó tsí vevíi kutúvín dadīn nī ko mí ntántoo ña kuínti'xe i, ña é xi'í —ka'an ña.

*Dā xi'i Jēsuu**(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)*

⁴⁴ Un tsi nte da ká'ñu ntuvi ne, un tsi nte kaeku uni kuáa ne, kúnee dá kanñi ñuxiví sa. ⁴⁵ Kúnee ngántii san. Uvi dáva ntii dóxi é rkáa nuu iní ukún ka'nu kán. ⁴⁶ Kidáa né, un ntii tsi káchu'u ntáa Jesuu, kaká'an ña:

—jŪva, ntada ú kuenta nímá ko nta'a nto ve! —ka'an ña.

Dā kúvi ká'an ña sá'a ne, xi'i ña.

⁴⁷ Dā ñni tó'ó sntadun ñá ñuú Romá san nté ó kúvi ne, kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é ñatíi sa'á ne, dōo va'á ña; ña túvi kuétsi ña —ka'an ña.

⁴⁸ Un ntí'i kue'en dú'va ña ntaíto neé kuvi ne, kúnū'ú ña, koó dá ntaxé'e ña nta'a ña nima ñá é dōo u'vi ntákuvi ña. ⁴⁹ Un ntíi ntíi ñá ñni Jesuú, ni ñadrí'i, ña ntántikin ñá un tsi nte ñuú Galiléa ne, intáñi ika ña, ntaíto ña nté ó kúvi.

*Dā inuu ntú'xi Jesuu**(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)*

⁵⁰ Uun ñatíi, ñá nani Jósee, ña vé'xi ñuú Arimatea é káduku nteé ñuú Judeá ne, dōo va'á ña'a ña. Úvé ta'an ña ña tsiñu na'nu i san ña ñá Israee. ⁵¹ Ña sá'á ne, kantétu ñá amá xee ntúvi é kadá kú've Xuva kō. Ñá ni kui dadíi ña ni ña tsiñu i, ña nguii san. ⁵² Divi ña ne, kué'en ña, kúkoto ña Pilatú san é ntákan ña kúñu Jēsuu. ⁵³ Kidáa ne, nanúu ña ña ntíká krusi san ne, dá náxnuu ta'án ña ña doo kui'xin é dōo va'á ne, dá kukú'xi ña ña ñni ña ñá mí kántii iní xuu, mí vata kunuu ntú'xi ña'a. ⁵⁴ Ntuvi tsikán ne, ntuvi é ntáxio tú've ña é kuiñi ntú'u ntúvi é ió dá'na san.

⁵⁵ Ñadrí'i, ña vexní'i Jēsuu un tsi nte ñuú Galiléa ne, kué'en ña né, dá íto nuu ña ña ña san, ntaíto ña nté ó kanúu kúñu Jēsuu. ⁵⁶ Kidáa ne, kúnū'ú ña ne, da de vá'a ña ntute cho'o vídin é dōo va'á xkonuu, ni ū'xen xukú san di. Kidáa ne, întoo da'na ñadrí'i san ntuvi dá ió dá'na san, vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō.

24*Dā ntóto Jesuu**(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)*

¹ Ntuvi dá naki'i o vité san ne, kué'en xtuku ñadrí'i san nú ña ña Jēsuu, ni'i ña cho'o vídin é de vá'a ña. ² Dā xee ña ne, íni ña tsí xuu é Itáví nuu nú ña ñá sán ne, é xío nakutúvi. ³ Kúki'ví ña, ntá tsi ña ni nani'i ka ña kúñu Tó'o ko Jēsuu. ⁴ Koó dá kúdu'va ña. Nté ñá ñni ka ña nté koo víi ña. Kidáa ne, da née iní ña ñni ña uvi ñatíi é ntañi etsin ña nuu ña. Ñu'u ña doo kui'xin é kaxi'i nuu kue'en. ⁵ Ná té nté kaa u'vi ñadrí'i san, naxká'nu ntei ña diki ña nte ñu'u kán. Ntá tsi ñatíi san ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu nto ña é kántito san me'ñu ña xi'i san? ⁶ Xóxō ñá i'a, tsi é ntóto ña. Naka'an ntō nté o ka'an ña dá ítúvi ká ña ñuú Galilea. ⁷ Divi ña é vëxkúvi ña ñatíi ne, ka'an ña é da mií é ntúvi ña kuenta ntá'a ñá ió kuetsi i é na xntéé ñá ña ntíká krusi kan. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'i ña ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña —ka'an ñatíi san.

⁸ Kidáa ne, nánū'u ñadrí'i san iní ña tú'ñ é káka'an Jēsuu san ni ña. ⁹ Dā ntáka ña nú ña ñá sán ne, ntántaa ña un ntí'i sá'á ni ū'xi ñn pustrú san, ni ña nguii sán di. ¹⁰ Ña ni'i tú'un ña pustrú san ne: María Madálena, ní Juana, ni María, di'i Sántiaú san di, ni ñadrí'i, ña nguii san. ¹¹ Da ntáka'an ñadrí'i san, kuini pustrú san da téku ña. Nté ña ni kuintí'xe ña.

¹² Ntá tsi Pedrú ne, kii ña, koó da kañu ña kue'en ñá nú ña ñá san. Dā íto nuu ña iní i kán ne, koó da mií sá doo ku'xin san iní ña. Kidáa ne, kúnū'ú ña nú ví'i ña kán. Koó dá kúdu'va ña é kuan ó kúvi.

*Itsi ñuú Emauu**(Mr. 16:12-13)*

¹³ Divi tsi ntúvi tsikán ne, uvi ñá'a ña ntini'i Jēsuu kué'en ña ñuú Emauu, ñuú é tuví te ū'xi ñn kilumétru é un tsi nté Jerusaleen. ¹⁴ Kué'en ña, ntántaa ña un ntí'i nuú i e kúvi. ¹⁵ Nii dukuan ntatín ña ne, xée Jēsuu san, eni ntú'u ña ntaika dadíi ña ni ña. ¹⁶ Kuān te iní ña Jesuú san ne, ñá ni kutúni ña xoo ñá'a ña. ¹⁷ Kidáa né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Néé ntu é ntántaa nto dá ve'xi nto ítsi kán? —ka'an ña.

Intáñi nta'xa ña. ¹⁸ Uun ña'a ña, ñá nani Cliofá san ne, kaka'an ña:

—¿Vá xío ñuú ntu vé'xi nto é ñá iní nto nté ó kúvi ñuú Jerusaleen ntúvi sa'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

—¿Nté ntu o kúvi? —ka'an ña.

Ntáka'an ña:

—Ntántaa ntí kuenta ña Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Divi ña ne, ña é ka'án naa Xuva ko ña. Dóo ió ña é víi ña; dóo iní ña nté koo ka'an ña núu Xuva ko, ni ūn ntíi ntíi ña'a san. ²⁰ Ntá tsi tó'ó dutú san ni ña tsiñu i sán ne, ntáda ña ña kuentá vata koo é na kuvi ña ne, xntéé ñá ña ntíká krusi kan. ²¹ Ntí'i ne, ntantétu ntí é divi ña é nakakú ñá ña Israee san. Ntá tsi vevii ne, é kúvi uni ntúvi é ita ntí'xin un ntí'i sá'a. ²² Ió ñá drí'i, ña ntini'i ntí ne, dá kúdu'va ntí nuu i é ntáka'an ña. Ntá tevaá du'va tsi ñe'e ña nú ña ñá san. ²³ Tsi tsi ña ni nani'i ña kúñu Jēsuu ne, ntiko koó ña, náxee xtúku ña mí ntoo ntí kán. Ntántaa ña tsi xée áñjé san nuu ña. Ntáka'an áñjé san tsi Jesuú ne, kantito ña. ²⁴ Kidáa ne, ió ñá ntini'i ntí ne, ñe'e ña nú ña ñá san, ixkoto ntódo ña. Iní ña vatá o ntáka'an ñadrí'i san ne, ntá tsi ña ni iní ña Jesuu —ka'an ña.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Neé ntu dikí díki nto é ña ni kuintí'xe nto é un ntí'í e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko? ²⁶ ¿Vá ñá ntu te kantío é ntó'o Cristu, ña táxnuu Xuva kó, di'na dá kue'é Xuva kó é kodo nuú ña? —ka'an ña.

²⁷ Kidáá né, eni ntu'u ñá nañé'e ñá ña nté o kaka'an tú'un Xuva ko kuénta iña ña. Eni ntu'u ñá nté tutu é de vá'a Muiseé ne, ni un ntí'í tütu é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko.

²⁸ Dá xee étsin ña ñuú mí kí'in ñá ne, íde Jesuú vata tsi te kí'in ka ña itsi kán. ²⁹ Ntá tsi tee kóo ña ña, ntáka'an ña:

—Kutuví ntó ní nti tsi e kuáa vevii. E dóko sá kúnee —ka'an ña.

Kidáá ne, kue'en Jesuu é kuntoo ña ni ñá. ³⁰ Dá intóo dadíi ña ni ñá nú mesa kán ne, kí'i Jesuu tañú'ú ne, da naku'é'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kó. Dá kátsin dava ña tañú'ú sán ne, dá tsi'í ña nta'a ña. ³¹ Ura dú'va tsi i náxi'i nuu ñá ne, kütuni ña tsi divi ñá é Jesuu. Kidáá né, ntoko ñu'u mii Jesuu. ³² Kidáá ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñá:

—¿Ñá ntu te ntáa e dóo diní ñu'u nima kó dá kantaa ñá ni ko dá vé'xi o ítsi kán, dá kanañé'e ñá kó tú'un Xuva kó? —ka'an ña.

³³ Ura dú'va tsi i nakuntáñi ña, ntíko koó ñá, kúnú'u xtuku ña ñuú Jerusaleen, mí nāni'i ta'an ña u'xi ñin ña'a pustru é náataká nuu ña ni ña ntini'i ña. ³⁴ Ntáka'an pustrú san ni ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i e ntóto Jesuu. É iní Simuun ña —ka'an ña.

³⁵ Kidáá ne, ntuví ña ntántaa ña nté o kúvi itsi kán ne, nté o nákiní ña Jesuú dá kátsin dava ña tañú'ú san.

*Dá ntii díto Jesuu mé'ñu pustru ña
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Ntoo dukuan ñá, ntáka'an ñá nuu i sá'a ne, da néé iní xhá ntii díto Jesuú san mé'ñu ñá, kaka'an ñá ni ña:

—Vá'a tsi koo kuntóo nto —ka'an ña.

³⁷ Dóo u'ví ña. Ntádé kuení ña tē ntaíní ña ntati ñá. ³⁸ Ntá tsi kaka'an Jesuú san:

—¿Nté kui kuān nte ntaú'vi ntú nto? ¿Nté kui kuān ó ntádé kuení nto? ³⁹ Koto nto nta'a kó ni dí'in ko. Divi tsí ú. Koto nto kó ne, tiin nta'a ntó kó dí, tsí te uun ntati ñá'a ne, ña túvii kúñu í, nté xikí i vata kaa ú xu'u —ka'an ña.

⁴⁰ Dá kúvi ka'an ña sá'a ne, nañé'e ñá ña nta'a ña ni dí'in ña di. ⁴¹ Dá iní ña ntoo sán ne, naku'un díni nima ñá, ntá tsi koó dá ntákudu'va ña é ña ni kuintí'xe ña é divi ntí'xe ña. Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ío ntú kudii é ká'xi ó í'a? —ka'an ña.

⁴² Kidáá ne, xé'e ña ña un síin tsáká, kiti kádun nuu. ⁴³ Kí'i ña né, dá é'xi ña mé'ñu ña ntoo san. ⁴⁴ Kidáá ne, kaka'an ña:

—E kúvi kó ne, diví é káka'án u dá tūvi dukuan ú ni ntó. É káka'án u tsí kantío é kúntaa un ntí'í é úve na'a tutu é de vá'a Muiseé san ní ña ka'án naa Xuva ko, ni tütu

é naní Sálmu dí, mí é káka'an kuénta iñá ko —ka'an ña.

⁴⁵ Kidáá ne, nañé'e ñá ña é nakíni vá'a ña tú'un Xuva kó ne, ⁴⁶ kaka'an ña:

—Kuān ó uve na'a tsí Cristú ne, kantío é kuví ñá ne, kantío é ntóto ña dí tē kúvi uni ntúvi. ⁴⁷ Kantío é ka'an ntódo nto ni ñá'a san kuénta iña ñá kaníi ñuú Jerusaleen ni dá kaníi ñuxiví san di. Kué'e nto na kütuni ñá'a san kuénta iña ña tsí da mií é kantío é natívi iní ña kuétsi ñá ne, dukuān ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña. ⁴⁸ Divi ntó é iní nto ne, ntada ntaa ntó nuu i sá'a. ⁴⁹ Kiní nto ve tsí xu'ú ne, taxnúu ú Espíritu Xuva ko kuénta iña ntó, vatā o tá'xi Xuva ko xū'u ña nte dí'na. Ntá tsi kuntóo xnto í'a ñuú Jerusaleen san un tsi da nté tē ni'í nto ntú ntó é ta'xi Xuva kó —ka'an Jesuu ni ña.

*Dá kuntáa Jesuu e dukún kán
(Mr. 16:19-20)*

⁵⁰ Kidáá ne, kue'en ní'i Jesuu ña ntini'i ñá díni ñuú san, un tsi nte ñuú Betania. Ntāni'i ña nta'a ña ne, dá náxnuu viko ña ña. ⁵¹ Nii dukuan kánaxnuu viko ña ña ne, kíi ntee xio ña ña, kuntáa ña e dukún kán. ⁵² Ña intóo sán ne, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kó. Kidáá né, ntíko koó ña, kunú'u ña ñuú Jerusaleen e dóo diní ñu'u nima ña. ⁵³ Nii kué'en tsí ntuví ntoo ña má ukún kán, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kó.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Juan

Tū'un Xuva kō e kúvi ñatī

¹ Nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa ne, e dúkuan tuví Tū'un san. Tuví dadíi ña ni Xuva kō né, Xuva ko ña di. ² Diví ñā é tuví dadíi ña ni Xuva ko ùun tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ³ Un ntíi ntīi é ío ne, mii ñā de kú've ñā. Ña túvi nee iñā te ña ni de kú've ñā. ⁴ Diví ñā é kantito ña ne, tá'xi ña un ntí'i é ío. Ntúvi iña ñā ne, kaxí'i nuu iña ko un ntíi ntīi o. ⁵ Kaxí'i nuu ñu'ú san mí dóo nee ne, ña kúvi víi é nee san nánta'va.

⁶ Xío uun ñā'a, ña táxnūu Xuva kō, ñā nani Juan. ⁷ Diví tsiñū ñā é káda ntaa ña iña ñu'ú san, vata koo é na kuñti'xe un ntíi ntīi ñā'a san Xuva ko kuēnta iña tū'un é káka'an ñā. ⁸ Ñā té diví ñā é kúvi ñā ñu'ú san, tsí da ti tsi táxnūu Xuva ko ñā é ká'an ñā kuēnta iña ñu'ú san. ⁹ Ña e kúvi ñu'u nti'xe ne, vé'xi ñā ñuxiví san ne, náxi'i nuu ña iña un ntíi ntīi ñā'a san.

¹⁰ Ika ña ñuxiví sa ne, kuān te mii ñā de kú've ñā ne, ña ntoo ñuxiví sa ne, ñā ni nakíní ñā ña xoo ñā'a ñā. ¹¹ Xée ñā ñuú mii ñā, ntá tsi ña ñuú ña ne, ña ni ntío ña nakíní ñā ñā. ¹² Ntá tsi xoo ñā'a, ñā é nakíní ña ne, xé'e ñā é kúvi ñā i'xá Xuva kō, da xóo ka ñā'a, ña e ntákuñti'xe i ñā. ¹³ Kuví ñā i'xá Xuva kō ne, ñā té ntákaku ña vata ó ntákaku ñā'a ñuxiví; ñā te ñā'a san ntáde ñā é kōo i'xá ñā, tsí mii Xuva kō ntío ñā é kúvi ñā i'xá ñā.

¹⁴ Diví Tū'un tsíkan ne, kúvi ñatī ne, íntoo ña ni kō. Iní o tsi dóo va'á ña ne, dóo kakuñima ñā kō. Da mii tsi é nuu é ntaā i kaka'an ñā. Vā'a kue'en ñā vata ó va'á Xuva kō, tsí da xé i'xá mii ñā ñā. ¹⁵ Juan sán ne, kaka'an ñā kuēnta iña ñā:

—Ña sá'a ne, diví ñā é káka'an u kuēnta iña ñā. Diví ñā é vé'xi ñā ata kō ne, díi ka ka'nu ñā'a ñā é xu'u, tsí díi ka di'na tuví ñā da káku u —ka'an ñā.

¹⁶ É nī'i ko, un ntíi ntīi o, é vā'a iña ñā, e dá mii tsi é ntékú ka domēni e tá'xi ñā kō. ¹⁷ Tsi leí san ne, xée ntā'a Muísee, ntá tsi é dóo kakuñima Xúva ko kō, mí tū'un é nuu é ntaā i san ne, xée kuēnta iña Jesúcrístu. ¹⁸ Nté uun ito vata xóo kiní i Xuva kō. Ntá tsi i'xá mii ñā é dóo kakuñima ñā ne, kantada ntaa ñā ni kō nté kaa Xuva kō.

É káka'an Juan Bautista kuēnta iña Jesúcrístu

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Ña Israee, ñā ntoo Jerusaléen ne, taxnūu ña dutú san ní ña levitá san é tsixe'e ñā Juaán san xoo ñā'a ntu ñā. ²⁰ Juaán san ne, kantada ntaa ñā, kaka'an ñā ní ñā:

—Ña te diví u é Crístu u —ka'an ñā.

²¹ Tsixe'e xtuku ñā ñā:

—¿Xóo ntu ñā'a nto kuan? ¿Ó ñā Elia ntú nto, kuān? —ka'an ñā.

—Ñā'á ni san —ka'an Juan.

—¿Vá diví ntu ntó ñā ka'an naa Xuva ko, ñā tsíkan? —ka'an ñā.

—Ñā'á —ka'an Juan.

²² Kidáa ne, ntáka'an ñā ní ñā:

—Ká'an nto xoo ñā'a nto vata koo é kúvi ka'an ntí ní ñā táxnūu nti. ¿Nté ntu koo ka'an nto kuēnta iña mii nto? —ka'an ñā.

²³ Kidáa ne, kaka'an Juan:

—Xu'ú ne, kúdi uun tatsin é kaika má kú'u kan, é kákana: “Na kōo tú've ntó itsi ntaa kuēnta iña Tó'lo kō”, vata ó xntée na'á ñā ka'an naa Xuva ko, ñā nani Isáia, kidaā —ka'an ñā.

²⁴ Ña táxnūu ñā fariseu é ká'an ñā ní Juaán ne, ²⁵ tsixe'e ñā ñā:

—¿Nté kui kanakútsi ntute ku nto ñā'a sán té ñā te Crístu nto, té ñā te Élia nto, té ñā te diví ñā ka'an naa Xuva ko ntó? —ka'an ñā.

²⁶ Kaka'an Juan ní ñā:

—Xu'ú ne, kúdi ntute kanakútsi ntute ú ñā'a san. Ntá tsi ntítsi uun ñā'a mé'ñu ntó, ñā é vāta kiní nto. ²⁷ Diví ñā ne, rkontúvi vé'xi ñā é xu'u, ntá tsi diví ñā né, odo nuu ñā é xu'u. Tsi xu'ú ne, ñā té nee nuu á'vi ko, nté nantíi ú nti'xen ñā —ka'an ñā.

²⁸ Sá'á kúvi ñuú Betania, diví ñuú é nakíní ña uun xo diñi ntute ka'nu é nani Jórdaan, mí kanakútsi ntute Juaán san ñā'a.

Jesuu, ña kúvi a le'ntu Xúva kō

²⁹ Utén san ne, iní Juan tsí vé'xi Jesuu mí tuví ñā ne, kaka'an ñā ní ñā'a san:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō, ñā e ntá'vi kuétsi i iña un ntíi ntīi ñā'a, ña ntántoo ñuxiví sa! ³⁰ Diví ñā é káka'an u ni ntó tsi rkontúvi vé'xi uun ñā'a, ñā é odo nuu kue'en é xu'u, tsi e dúkuun tuví ñā da káku u. ³¹ Nté xu'ú ñā iní u xoo ñā'a ñā, ntá tsi vé'xi u, véxnakutsi ntúte ú ñā'a san vata koo é ña Israee san ne, na ná kiní ñā ñā —ka'an ñā.

³² Kaka'an xtúku Juan:

—Íní u Espírítu Xuva kō dá vé'xi ñā nte e dukún kán é vāta kaa paloma káa ñā ne, kántékú nti'i ñā ata tsío ñā. ³³ Xu'ú ne, nté vata kutúni ko xoo ñā'a ñā, ntá tsi ñā táxnūu ko é nakútsi ntute ú ñā'a sán ne, kaka'an ñā ní ko: “Te kiní nto tsí inu ñu'ú Espírítu mí ntítsi uun ñā'a, te kutuví ní'i ñā ñā ne, diví ñā é kué'é ñā é kúnuu Espírítu Sántu nima ñā'a san.” Kuan ó ka'an ñā. ³⁴ Xu'ú ne, iní u ñā ve ne, ka'an u ni ntó tsi diví ñā é i'xá mii Xuva ko ñā —ka'an Juan.

Ña ntántikin di'na Jesuu

³⁵ Utén san ne, ntáñi xtúku Juan ní uvi ñā'a, ñā ntántikin ñā. ³⁶ Dá iní ñā tsi ita ntí'xin Jesuu ne, kaka'an Juan:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō! —ka'an ñā.

³⁷ Ntúvi ñā'a, ñā ntántikin Juaán san ne, tékú ñā é kuān ó kaka'an ñā ne, kué'en ñā,

2

küntíkin ña Jēsuu kídaā. ³⁸ Xkokoto Jesuu áta ña ne, iní ña tsi ntántíkin úvi ñá'a ña'á san ña ne, dá kak'a'an ñá, tsixe'e ñá:

—¿Neé ntu ntánantuku ntó?

Ntáka'an ñá ni ñá:

—Mastru, ¿mí'i ntú tuví nto? —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá ni ñá:

—Kixkóto nto —ka'an ña.

Kué'en ñá né, iní ña mí tuví Jesuú ne, ikān intóo ña ni ña ntúvi tsikan úun ñúu, tsí e kuáa xee ña.

⁴⁰ Uun ña'a, ña e téku i é kākā'an Juaán ne, kuntíkin ña Jesuu. Andree náni ña. Ení Simuun Pedru ña. ⁴¹ Di'na nántuku ña éni ña Simuún ne, kaka'an ñá ni ñá:

—É nāni'í nti Mesia, ña e ntáka'an ña é Cristu, ña táxnuu Xuva kō —ka'an ña.

⁴² Ntēka Andréé ña mí tuví Jesuu. Íto Jesuu ñá ne, kaka'an ñá:

—Divín né, Simuun, i'xá Juaan. Ntá tsi xntántēe ú o Cefa —ka'an ña.

(Cefá ne, Pedru káni tú'un é griegu.)

Dá kána Jesuu Félipe ni Natánae

⁴³ Utén san ne, kaka'an Jēsuu tsí ki'i in ña ñuú Galilea. Ikān náni'í ñá Felipé ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Kuntíkin ko ve —ka'an ña.

⁴⁴ Felipé ne, ñuú Betsaida vé'xi ña, ikan ñuú Andree ni Pedrú di. ⁴⁵ Felipé ne, nántuku ña Natánae ne, kaka'an ñá ni ñá:

—É nāni'í nti ña é kākā'an Muisee íni libré leí san, ní é kākā'an ñá ka'án naa Xuva kó di. Divi Jēsuu, i'xá Josee, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁴⁶ Kidáa ne, kaka'an Natánae ni ñá:

—¿Vá iō ntu é v'a'a e kií nuu ñuú Nazaree? —ka'an ña.

Kaka'an Félipe ni ñá:

—Kixkóton ve —ka'an ña.

⁴⁷ Dá íni Jesuu tsi vé'xi Natánae mí tuví ña ne, kaka'an ñá:

—Un kaa ntí'xe uun ña'a ña Israee. Nā íni eni nta'ví ña ña'a —ka'an ña.

⁴⁸ Kaka'an Natánae ni ñá:

—¿Nté ó íni ntu nto ko? —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu ni ña: —Íni u o dá nuun má tun ígu san di'na dá kána Felipe o —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an Natánae ni ña kídaā:

—Mastru, i'xá Xuva nti'xe ko ntó. Rei iñá ñá Israee san nto —ka'an ña.

⁵⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Kakuinti'xe o tsí da xé kaka'án u é íni u o má tun ígu san? Ntá tsi da ve kinín nuu i é díi ka na'nu é vāta kaa nuu i sá'a —ka'an ña.

⁵¹ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntó: Vi'i a vé ne, kiní nto e dukún kán é kantii ne, kiní nto ánje Xuva kō kantaa kantii ña mí tuví u, xu'u é véxkúvi ú ñatii —ka'an ña.

Viko e katánta'a ña'a ñuú Canaa

¹ Dá kúvi uni ntúvi ne, viko kakuvi é katánta'a ña'a ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galilea. Ikān tuví di'i Jēsuu. ² Kāna ña Jesuu ni ña ntini'í ñá é k'i in ña víko sán di. ³ Dá ntí'i ntute tinti'ó sán ne, kaka'an di'i Jēsuu ni ña:

—Ña túvi ká ntute tinti'ó san —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto ní kó, ñadí'i, tsí vata xée ura i íñá ko? —ka'an ña.

⁵ Kidáa ne, kaka'an di'i ña ní ña ntátsu'un ko'o san:

—Vii nto nee iñá é kā'an i'xá ko ni ntó —ka'an ña.

⁶ Ikān ne, ió iñu kidi é kúvi xuu, e dé tsiñu ni'i ña e ntúntoo ña vatá xkoó ini ña. É un é un kidi ne, kakii kú've te uun siēntu lítru.

⁷ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Tsu'un tsitu nto ntúte kidi san —ka'an ña.

Tsu'un tsitu ña ntúte un tsi nte xú'u i ne,

⁸ kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ki'i ntodó nto ne, kue'en ni'i nto mí tuví vartuma kuinúu san —ka'an ña.

Kuān o dé ña. ⁹ Dá íto ntee vartuma kuinúu sán ntute e ntúvi ntute tinti'ó sán ne, ñá ni iní ña mí'i vé'xi. Ntá tsi ña ntátsu'un ko'o sán ne, iní ña, tsí divi ñá táva ña. Kāna vartuma kuinúu san ñatii, ñá dá ve tánta'a sán ne, ¹⁰ kaka'an ñá ni ña:

—Un ntíi ntíi ña'a sán ne, di'na katsu'un ña ntute tinti'ó é díi ka va'a san. Ntá tsi te ita ntí'xin kue'e xi'i ña ntántoo sán ne, kidáa táva ña ntute tinti'ó é ña te nté sa va'a. Ntá tsi divi ntó ne, dá nté vevii katavá nto ntute tinti'ó é díi ka va'a —ka'an ña.

¹¹ Sá'a idé Jesuu ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galilea ne, kúvi di'na nuu i e dóo ka'nu idé ña vata koo é kütuni ñá'a san tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kidáa ne, kuinti'xe ña ntini'í ña.

¹² Kidáa ne, kué'en ña ñuú Capernau ni di'i ña ni ení ñá, ní ña ntini'í ñá di. Ikān intóo ña te úvi uni ntúvi.

Dá ntántoo Jesuu ini ukún ña Israee

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Dá doko sá xee ntuvi viko e náka'an ña Israee san ntuvi da nátává Xuva kō ñá ñuú Egító ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusalem. ¹⁴ Dá kukí'vi ñá má ukún ka'nu kán né, nāni'í ña ña ntádiko duntiki, le'ntú, ni pālomá san. Ikān ntoo ña ntánadama diu'ún di. ¹⁵ Dá íni Jesuu ne, de v'a'a ña uun xo'o xume ne, dá tá'xi nuu ña ña'á sán, nakúnu ña ñá má ukún kan, ni ún ntíi ntíi duntiki ni le'ntú ne, nantáva ña mēsa ñá ntánadama diu'ún san. ¹⁶ Kaka'an ñá ní ña ntádiko pālomá san:

—Kue'en ni'i nto láa san kí'i kán. Nā kú de nto vi'i Uvā kó vi'i xá'vi —ka'an ña.

¹⁷ Kidáa né, ña ntini'í ñá san nán'ū'u ña iní ña tsí kuān ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

“Dōo u'vi kakúvi ko é kuān ó ntáde ni'i ña vi'i Uvā ko”, ka'an.

¹⁸ Kidáā ne, tsixe'e ña Israeé san ña:

—¿Neé ntu nuu i e dóo ka'nu nañé'e ntó nti kuān, vata koo é ni'i itsi nto é vii nto sá'a? — ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakatsin nto xúkūn sa'a ne, tē kúvi uni ntúvi naxntísi xtúku u —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, ntáka'an ña Israeé san:

—Úvi diko iñu kua de tsiñu ña'a e xntísi ña xúkūn sán ne, divi ntó ne, úni ntuvi tsi naxntísi ntó, ka'an nto —ka'an ña Israeé.

²¹ Ntá tsi xúkūn é káka'an Jesús ni, kúñú mii ña kúvi. ²² Dukuān né, dá ntóto Jesuu rkontúvi é xi'i ña ne, nánuu ña ntini'i ña ini ña tsí kuan ó ka'an ña sa'a ne, kuñti'xe ña t'únun Xuva kō é úve na'a san, ni t'únun é káka'an Jesús ni ña di.

Ini Jesuu nima ña'a san

²³ Dá t'uví Jesuu ñuú Jerusaleen ntuvi dá ñu'u viko, ña te da dñi ña'a kuñti'xe ña ña dá ini ña nuu i e dóo na'nu é idé ña. ²⁴ Ntá tsi Jesuu ne, ña ni inténe ini ña ña'a san, tsí ini ña nte ntaā nima ña. ²⁵ Ña ni ntío é ká'a'n ña'a san ni ña nte ntaā ta'an ña, tsí ini ña nté ntaā nima ún nti' nti' ña'a san.

3

Jesuu ni Nicódemu

¹ Xío ũun ña'a ña fariseu, ña nani Nicódemu, ña tsiñu ñuú Israeé. ² Xée ña é niñu mí tuví Jesuu ne, kaka'an ña ni ña:

—Mastru, ini nti tsi taxnuu Xuva ko ntó é nañé'e ntó nti. Tsi nté uun ña'a ña kúvi vii ña nuu i e dóo ka'nu vatá ó de nto tē ña te Xuva ko t'uvi ni'i ña ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ó: Xoxó kuvi kini i mí kadē kú'vé Xuva ko tē ña kaku é kuvi uvi ito —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Nicódemu ni ña:

—¿Nté ntu koo kaku xtúku o tē kuáta ó? ¿Vá kúvi ntu nakunuu xtúku o ini i'xí di'i kō é kaku xtúku ó? —ka'an ña.

⁵ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ó: Xoo é ña kaku i ni ntute ni Espiritu ne, ña kúvi k'í'vi ña mí kadē kú'vé Xuva kō. ⁶ Nee é kakaku ni kúñú né, kúñú kúvi; ntá tsi nee é kakaku ni Espiritu ne, Espiritu káduku ntée. ⁷ Ná ku da kudú'va o é káka'an u ni ó é kantio é kaku xtúkun. ⁸ Tátsin sán ne, kainu da mí'i ka mí ntio i. Kuān te dito é káka'an ñu'ú ne, ntá tsi nté ña kutúni mí v'e'xí, nté ña kutúni mí k'ín di. Kuan tsi ió iña u nti'í ña'a, ña é kakuni'i Espiritu Xuva kō —ka'an ña.

⁹ Kidáā né, tsixe'e xtúku Nicódemu:

—¿Nté ntó ó sá'a? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kóo Jesuu, kaka'an ña:

—Divin é mastrun iña ña Israeé ne, ¿vá ña ntu inin sá'a? ¹¹ Nuu é ntaā i é káka'an u ni ó. Ntáka'an nti nēe é ini nti. Ntántaa nti nēe é ini nti, ntá tsi divi ntó ne, ña ntákuinti'xe nto nēe é ntáka'an nti. ¹² Tē ña ntákuinti'xe nto é káka'an u ni nto iña i é ió ñuxiví sa ne, ¿nté ntu koo kuñti'xe nto te ká'an u ni ntó iña i é ió é dukún kán?

¹³ Tsi nté uun ña'a vata ntaā ña é dukún kán. Mii tsí u é v'e'xí u é dukún kán é v'ëxkúvi ú ñatíi. ¹⁴ Vata tsí o dé Muisee é xkaa dukún ña kóo san ñuu tsí kán né, kuan tsi koo ntaā ntita dükún u di, xu'u é v'ëxkúvi ú ñatíi. ¹⁵ Da xóo ka ña'a é kuñti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi v'á iña ña ntií dañu ntúvi.

E dóo ntio Xúva ko ñuxiví sa

¹⁶ E vánchu'ün ntío Xúva ko ñuxiví sa ne, tá'xi ña I'xá mii ña, vata koo é un nti'í ña'a, ña é kakuñti'xe i ña ne, ña kúná ña, tsí ntií dañu ntuvi kuntoo ña ni Xuva kō. ¹⁷ Tsi ña ni taxnuu Xuvá kó ko, xu'u é I'xá ña, ñuxiví sa é na nākumaá u nto, tsí táxnūu ña kō é nakákú u nto.

¹⁸ Xoo é kákuñti'xe i kó ne, ña ní'i ña é ntó'o ña kuenta iña kuétsi ña. Ntá tsi xoo é ña kákuñti'xe i kó ne, é ió é ntó'o ña, tsí ña ni kuñti'xe iña kō, xu'u é I'xá mii Xuva kō. ¹⁹ Dukuān ne, ní'i ña é ntó'o ña, tsí xee ñu'ú san ñuxiví a, ntá tsi dií dií ka xkúntee ini ña mí nēe é mí kaxi'í nuu san, tsí da mii kué'en tsí é kini kaa ntáde ña. ²⁰ Da xóo ka ña'a, ña é kade é káni kaa ne, ña ntío kue'en tsí ña ñu'ú san. Ntē ña kaxee étsin ña mí kaxi'í nuu, vata koo é ña tídito nuu i é kade ña. ²¹ Ntá tsi xoo ña'a, ña é kade é nuu é ntaā i ne, kaika ña mí kaxi'í vata koo é na tídito tsí kade ntaā ña vatá ó kaka'an Xúva kō é vii ña —ka'an Jesús.

Kaka'an xtúku Juaan Bautista ni Jesús

²² Dá kúvi sá'a ne, kué'en Jesús ni ña ntini'i ña ñuú Judea. Ikān intío ña, ntánakútsi ntute ña ña'a san. ²³ Juaán di ne, kanakútsi ntute ña ña'a, ña ñuú Enoo é tuví étsin ñuú Saliin, tsí dóo ió ntúte ikān. Ntáñe'e ña'a san ne, ntaítsi ntute ña. ²⁴ Tsí vata kúnuu kutú Juaan.

²⁵ Ío ña ntántikín Juaán ne, eni ntu'u ña ntátin nuu ña ni uun ña'a ña Israeé kuénta iña i vatá xkóo ini ña é ntántoo ña kúñu ña. ²⁶ Kué'en ña mí tuví Juaán ne, ntáka'an ña ni ña:

—Mastru, ña itúvi ni'i nto diñi ntute ka'nu Jordaán san, ña é káka'an ntó ní nté ne, é kanakútsi ntute ña ña'a di. Un nti'í nti'í ña'a san ntáñe'e ña nta'a ña ve —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kaka'an Juaan ni ña:

—Ña t'uvi nee iña é ni'i kó tē ña te Xuva ko tá'xi ña. ²⁸ Tékú nto lo'xo mii ntó é káka'an u tsí ña te xu'u é Cristú u, ntá tsi xu'u di'na táxnūu ña kō. ²⁹ Xu'ú ne, vata kaa ña v'á'a tiin ni'i ña é da vé tánta'a kaa u. Dukuān dñi ña da téku ña é káka'an ña tánta'a san. Dukuān

díni ko di. ³⁰ Divi ña ne, kantio é díi ka kaa dukún ka ña. Xu'ú ne, kantio é nainu xuví u —ka'án Juana.

Ña vé'xi e dukún kán

³¹ Ña vé'xi e dukún kán ne, díi díi ka ka'nu ña'a ña é un ntí'i ó. Ña vé'xi ñuxiví a ne, ñuxiví sa kaduku ntée ña. Kaka'an ña iña i é Ió ñuxiví sa. Ntá tsi ña vé'xi e dukún kán ne, díi ka ka'nu ña'a ña é un ntí'í ntí'í o. ³² Kaka'an ña nēe é ini ñá, nēe e téku ña, ntá tsi ña ntákuinti'xe ña'a san é káka'an ña. ³³ Xoó ña'a, ña é kakuinti'xe i é káka'an ña ne, ini ña tsi nuu é ntaā i kaka'an Xúva kō. ³⁴ Ña vé'xi nta'a Xuva kō ne, kaka'an ña tú'un Xuva kō, tsi kaxé'e Xuva kō Espíritu ña. ³⁵ Dóo kuinima Xúva ko l'xá ña ne, xé'e ña é kadá kú'vé ñá da nēe ka ntí'i nuu i. ³⁶ Xoo é kákuinti'xe i l'xá Xuva kō ne, Ió ntuví vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Xoo é ña kakuinti'xe i l'xá ña ne, ña túvi ntuví vā'á iña i tsi ntii dañu ntúvi kué'e Xuva kō é ntō'o ña.

4

Jesuu ni ñádí'i ñuú Samaria

¹ Kútuni ñá fariseú san tsi díi ka ntántikin ña'a san Jesuú ne, díi ka titín ña'a kanakútsi ntute ña é Juacán; ² kuān te ñá te mii Jesuu kánakútsi ntute ñá ña'a san, tsi ña ntini'i ña san. ³ Tékú Jesuu sa'a ne, ntáka ña ñuú Judea, kúnú'ú xtuku ña ñuú Galilea.

⁴ Dá kue'en ñá itsi kán ne, itá nti'xin ña ñuú Samaria. ⁵ Xée ña ñuú Sica é káduku ntée ñuú Samaria san. Ikān tuví étsin ñu'ú é xé'e Jacoo iña l'xá ña Josee. ⁶ Ikān tuví pusu é xtúví Jacoo. Dóo kuitá Jesuu, tsi dóo kue'e ika ña ne, inúu da'na ña uun xo díni pusú san. E dóko sa ká'ñu ntuví kídaa. ⁷ Xée uun ñádí'i, ña ñuú Samaria, é tavá ñá ntute ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Tá'xin kudiin ntuté san na kō'ó u —ka'an ña.

⁸ (Tsi ña ntini'i ña ne, kué'en ña má ñuú san, kukuíin ña é ká'xi ña.)

⁹ Kaka'an ñádí'i, ña ñuú Samaria san, ni Jesuu:

—¿Nté kui xu'ú ntu kaikan ntó ntute é kō'ó nto? Tsi xu'ú ne, ña ñuú Samaria u ne, ntó'o ne, ña Israee nto —ka'an ña.

(Tsi ña vā'á odo ni'i tá'an ña Israee san ni ña ñuú Samaria ne, nté ña ntáka'an ni'i ta'an ñá di.)

¹⁰ Kídaa ne, nantíko kōó Jesuu, kaka'an ñá ni ñádí'i san:

—Té dí inin nee kata'xi Xúva kō doméni; té dí inin xoo ñá'a kaikan ñá ntute ne, divín é kákan ntúte nta'a ña ne, ta'xi ña ntute é kata'xi ntuví vā'á iña o —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñádí'i san ni ña:

—Ntá tsi ña túvi nee iña é táva nuu nto ntute san, tsi dóo kúnu pusú san. ¿Mí'i ntu táva nto ntute é ta'xi ntuví vā'á iña kō kuan?

¹² ¿Vá díi ka ka'nu ntu nto é uva ata ko Jācoo? Tsi divi ña xtúvi ña pusú sa'á ne, i'a xí'i ña ntute, ni i'xá ñá, ni kítí ña di —ka'an ña.

¹³ Nantíko kōó Jesuu, kaka'an ñá ni ña:

—Xoó ña'a é kaxi'i ntute sá'a ne, da nuu da kuii tsi kaitsi ñá ntute. ¹⁴ Ntá tsi té xoó ko'o i ntute é tá'xí u ne, nté uun ito ñá itsí ka ña ntute. Ntute é kué'é u ne, vata kaa mí kakene mii ntúte é kata'xi ntuví vā'á iña ña ntii dañu ntúvi, kuan káa nima ña —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an ñádí'i san ni ña:

—Ún tá'xi nto kó ntute tsikán ni, vata koo é ña itsí ka kó ntute ne, ñá kixtává ka ú ntute i'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kunakuekán xii o ne, dá kí'xin xtukun.

¹⁷ Nantíko kōó ñádí'i san, kaka'an ñá ni ña:

—Xóó xii ko —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu ni ña kídaa:

—Vá'a ó kaka'an tsi xoó xii o. ¹⁸ Tsi é ú'un xii o ne, ña é tuvin ni'in vevii ne, ñá te xii mii ó. Nuú é ntaā i é káka'an —ka'an ña.

¹⁹ Kaka'an ñádí'i san ni ña:

—Divi ntó ne, kutuní ko ve tsi ña é káka'an naa Xuva ko nto. ²⁰ Tatá vi'i ntí, ña intóo dí'na ne, i'a kixka'an ntá'ví ña ni Xuva kō rki ukú sa'a, ntá tsi divi ntó é ña Israee ntó ne, ntáka'an nto é ntio é kí'in o ñuú Jerusalem é ká'an ntá'ví o ni Xuva kō —ka'an ña.

²¹ Kídaa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Na kuínti'xe o é káka'an u ni ó: Tsi vé'xi ura é ña kí'xí ka nto nte i'a, nté ñuú Jerusalem é ka'an ntá'ví nto ni Xuva kō. ²² Nté ña ini nto xoo é ntánuu ini nto, nté tsi ntí'í ne, ini nti xoo é ntánuu ini nti, tsi tatá Israee vé'xi ña é nakákú u ntí'i ñá'a san. ²³ Ntá tsi vé'xi ntuví ne, diví é ntoo ó vevii, é ña'a, ña ntánuu ini nti'xe i Xuva kō né, kanñ nima ñá ntikán ña é nuu é ntaā i. Ña kuān ntáa san, divi ña é kanantuku Xuva kō é nanú'u ñá ini ña ña. ²⁴ Tsi Xuva kō ne, vata kaa tatsín kaa ña; ña kúvi kíni o ña. Xoó ña'a é ntio ña é kuinima ntí'xe ña Xuva kō ne, ntio é mii kue'én ini ña nanú'u ñá ini ña ña —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an ñádí'i san ni ña:

—Ini u tsi kí'xi uun ña'a, ña taxnuu Xuva kō, ña é kunani Cristu. Té xee ñá ne, divi ña nañé'e ñá ko é un ntí'í —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jesuu ni ña kídaa:

—Diví san xu'u é káka'an ni'in —ka'an ña.

²⁷ Kídaa ne, naxee ñá ntini'i ña. Koó dá kúdu'va ña é káka'an ñá ni uun ñádí'i. Ntá tsi nté uun ña'a ña ña ni kene ini ña é tsixé'e ña ña nté koo, ó nee núu i ntatíin ña ni ñádí'i san. ²⁸ Ikan tsi xtúvi mii ñádí'i san xoó ña, dá kúnú'u ña má ñuú san, kaka'an ñá ni ñá'a san:

²⁹ —Kamá san nto, kixkoto nto uun ñatíi, ña é káka'an ní ko nee ntí'i ntí'i é idé u. ¿Vá ña ntu te divi ña é Cristu ña, ña táxnuu Xuva kō? —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, kīi ña, kue'en ñá ni ñá mí tuví Jesuu. ³¹ Nii dukuan ña ntini'i Jesuu ne, xe'e kuétsi ña ñá é ká'xi ña.

³² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Ío é ká'xi u e ñá ini nto —ka'an ña.

³³ Ntátsixe'e tá'an ña:

—¿Vá xoó ntu e kixni'i i é ká'xi ña? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jesuu ni ña:

—É ká'xi u ne, diví é káda ntaa u é ntio ña táxnúu ko, é víi ntí'í u tsiñu ña. ³⁵ ¿Vá ña ntu té xkoó ka'an nto: “Kakuaa kimi xóo dá ta'vi o”? Xu'ú ne, kaka'an u ni ntó: Koto nto itú san, tsi e dóo kakuaan é ta'vi o vé. ³⁶ Xoo é kita'vi i ne, ntuá'vi ña; nakuido ña nuu i e dóo nuu á'vi i ntii dañu ntúvi. Kidáā ne, ña ntaí'xi san kuntoo díni dadí ña ní ña ntáta'vi san te kúvi. ³⁷ Nuú é ntaā í vata xkoó ka'an ña tsi uun ña kata'xi tátá ne, tuku ña katá'vi i. ³⁸ É taxnúu u nto é kitá'vi nto mí ña ni ixkú'xi nto. Tuku ña'a dé tsiñu ña ne, diví ntó vavá nto tsiñu ña ve —ka'an ña.

³⁹ Nā te da díi ña ñuú Samariá san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña i e ntáa ñadí'í san ni ñá, dá kaká'an ña: “Ña tsikán ne, kaka'an ñá ní ko e ní ntí'í é idé u dí'na”, ka'an ña. ⁴⁰ Dā xee ñá ñuú Samaria mí tuví Jesuu ne, tēe koó ña ña é kutuví ña. Íntoo ña ni ña úvi ntúvi. ⁴¹ Kidáā ne, díi díi ka kue'e ña'a san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña tú'ún é kaka'an ña. ⁴² Ntáka'an ñá'a sán ni ñadí'í san: —Ntákuínti'xe ntí ve, ntá tsi ñá te da múi tsi é kaka'an ntó ní ntí, tsi téku míi ntí é kaka'an ña. Kútuní ntí tsi diví ntí'í ñe ña ña kixnákaku ñuxiví sa —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu i'xá ña tsiñu ka'nu i iñá rei

⁴³ Dā kúvi uvi ntúvi ne, ntaka ña ikān, kúnú'ú ña ñuú Galilea. ⁴⁴ Tsi vata o ka'an mí Jesuu ne, nté uun ña'a, ña kaka'an naa Xuva ko ne, ñá té ntaiko ñu'ú ña ñuú ña ña. ⁴⁵ Ntá tsi dá náxee Jesuu ñuú Galilea ne, dóo díni ña'a san é vé'xi ña. Tsi da xé ñe'e ña ñuú Jerusaleen da kúvi viko sán ne, iní ña nee ntí'í ntí'í nuu i é idé Jesuu ikān.

⁴⁶ Náxee xtúku Jesuu ñuú Canaa é káduku ntéé ñuú Galilea, mí ntáda ña ntute kuíi san ntute tinti'o. Nuu Capernaú san ne, ikān tuví úun ñatíí, ña kade tsiñu iñá rei ne, etsin i'xá ña. ⁴⁷ Dā téku ña tsi e ntáka Jesuu ñuú Judeá ne, náxee ña ñuú Galilea ne, kue'en ña mí tuví ña, kúkoto ñá te kí'in ñá, kintavá'a ña i'xá ña, tsi dokó sa kúvi. ⁴⁸ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Tē ña kiní nto nuu i é tá'xi kuentá, tē ña kiní nto nuu i e dóo ka'nu ne, ñá kuínti'xe nto —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an ñá tsiñu ka'nu i iñá rei san ni ña:

—Vii nto da xé'e, kí'in kúdii nto, tsi dokó sa kúvi i'xá ko —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kunú'u nto nú vi'í nto kán, tsi i'xá nto ne, kantító —ka'an ña.

Kuínti'xe ña tsiñu i san é kaka'an Jesuu ni ñá ne, kúnú'ú ña. ⁵¹ Dā ve tsi kunú'ú ña itsi kán ne, véxnakuetu itsi ña ntáde tsiñu iña ña. Ntáka'an ñá ni ñá tsi kantító i'xá ña.

⁵² Kidáā né, tsixe'e ña ña neé ura iñi ntú'u ntuvá'a i'xá ña. Ntáka'an ñá ni ña:

—Iku kaeku uun kuáa ntíko ka'ni san —ka'an ña.

⁵³ Kútuní uva i'xá san tsi diví tsi úra é kaka'an Jesuu ni ña tsi kantító i'xá ña. Kidáā né, kuínti'xe ña Jesuu, ni un ntí'í ntí'í ñavi'í ña.

⁵⁴ Sá'a kuví úvi núu i e dóo ka'nu é idé Jesuu da ntáka ña ñuú Judea, da náxee ña ñuú Galilea.

5

Dā ntavá'a Jesuu uun ña natán, ña ñuú Betseda

¹ Dā kútítin ntuvi ne, íde tuku ña Israeé san viko ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusaleen. ² Ikān ne, tuví uun ntó'o mí káñú'u ntute etsin Xi'i Le'ntú san é nani Betseda é tú'uun hébreu. Ío u'un coridoo díni ntute sán ne, ³ ñá te da díi ñá nchokuví san ntoo ña ñu'u kán. Ío ñá ne, skuaá ña, xné'ē ña, ñá natán i dí ne, ntantétu ña neé ura té kanta nuu ntute san. ⁴ Tsi un vé'xi ne, kaka'an ñá é kanainu uun ánjē nú ntúte san ne, kakanta nuu ntúte san. Xoó ña'a é dí'na nakó'xó nuu i kúñu i iní ntute sán té kanta ne, ntuvá'a ña da nēe ka nuu kuí'í kakú'í ña. ⁵ Ikān tuví uun ñatíi é oko xe'un uni kuíá é nchokuví ña. ⁶ Iní Jesuu ña mí tuví ntaa ñá ne, kutúni ña tsi ña te dá vevii tuví ntee ñá ikān. Kaka'an ñá ni ña:

—¿Ntio ntu o é ntuvá'an? —ka'an ña.

⁷ Kaka'an ñá natán i san ni ña:

—Xóxo ña'a xntii i ko é nakíi nto'o kó iní ntute san te kanta ntute san. Dā ve tsi ncho kí'vi ú ne, é tuku ña'a kúné'ē ña kúkí'vi ña —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Nakuíñin. Nakí'in xuvi o ne, nakakan ve —ka'an ña.

⁹ Ura tsi i ntuvá'a ña. Ntaa ni'í ña xuvi ña ne, nakaka ña. Ntuví tsikán ne, ntuvi ió dá'na. ¹⁰ Dukuñan ne, ntáde tíi ña Israeé san ni ña dá ve ntuvá'a san:

—Vevii ne, ntuvi é ntoo da'na o. Nā kuví é ntaa ni'í nto xuvi ntó vevii —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñá ni ña:

—Ñá é ntavá'a kó ne, diví ña kaka'an ñá ní ko: “Ntaan ntá'in xuvi o ne, nakakan ve” —ka'an ña.

¹² Kidáā ne, tsixe'e ña ña:

—¿Xoó ntu ña'a kaka'an ñá ni o é na ntaan ni'in xuvi o ne, dá nakakan? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, ñá ini ña xoo ñá'a ña ntavá'a ña. Tsi Jesuu ne, kīi ntee xio ña mé'ñu ña'a san é ña te da díi ña ntoo ña

ikān. ¹⁴ Dā rkontūvi nāni'i tā'an Jesuu űa ini ukūn ka'nu sán ne, kaka'an űa ni űa:

—Koton ve, tsi é ntuvá'an. Nā ku viín kan é kīni kaa, tsí tē űá'a ne, dii ka kue'e kui'i ní'i o —ka'an űa.

¹⁵ űatíi san ne, ntāka űa, kue'en űa, kaka'an űa ni űa Israeé san tsí Jesuu nāni űa é ntavá'a űa. ¹⁶ Dukuān ne, íntikīn nuu iní űa Israeé san Jesuu. Ncho ka'ní űa űa, tsí idé űa sá'a ntuvi é iō dá'na. ¹⁷ Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni űa:

—Uvā kó ne, kade tsiñu űa un tsi nte vevii ne, dukuān é xū'ú ne, kade tsiñu ú di —ka'an űa.

¹⁸ Dukuān ne, dii dii ka ncho ka'ní űa Israeé san űa. Nā te da mii tsí é űa ni de ntāa űa é kūtuví da'na űa ntuví dá iō dá'na, tsí da xé kaka'an űa tsí Xuva kō né, diví űa é uva mii űa ne, kade űa tsí dadū űa ni Xuva kō.

Tsiñu é kūvi vii I'xá Xuva kō

¹⁹ Kidāā ne, kaka'an Jéssuu ni űa:

—Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō: űa kúvi neé vii u é kuenta iña mií ko, xu'u é I'xā űa ko. Tsi dá mii é vii ú vatá ó de Uvā ko. Da neé ka nuu i é kade űa ne, diví tsí kade ú di, xu'u é I'xā űa. ²⁰ Tsi dóo kakuinima Úvā kó ko, xu'u é I'xā űa kó ne, kanañ'e' űa kó é un ntí'i nuū i é kade űa. Nuu i é dii dii ka na'nu nañ'e' űa kó vata koo é un tsi kudū'va nto. ²¹ Vatá ó de Uvā kó é kanantōto űa űa xi'í san ne, vata ó kaxe' é űa ntuví iña űa ne, kuān o tá'xi űa kó di é kūvi vii u kué' é ú ntuví iña i dá xóo ka tsi é ntio ko. ²² Nā te mii Uvā kó é kā'an űa xoo é vá'a i, xoo é űa vá'a i, tsí é naxnuu nta'a űa kó é xū'ú vii u sá'a, ²³ vata koo é kuan tsi koo kuiko űu'u ntó kó xu'ú vatá o ntaíko űu'u nto Uvā ko. Xoo é űa kaíko űu'u i kó ne, űa te kaíko űu'u űa Uvā kó di, tsí diví űa é táxnūu űa ko.

²⁴ Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō: Xoó űa'a, űa é katekú i tú'ún kó ne kakuinti'xe űa űa táxnūu kó di ne, ní'i űa ntuví vā'á iña űa ntii dañu ntúvi. Nā ní'i űa é ntō'o űa. Tsí é itā ntí'xin doxi'í san iña űa ne, e ní'i űa ntuví vā'á iña űa ve. ²⁵ Nuu é ntaā i é kaka'an u ni ntō tsi vé'xi űa ne, e xéé vevii, é tékú un ntíi ntíi űa xi'í san tatsín ko, xu'u é I'xá Xuva kó u. Xoó űa'a é kaeni tutun űa ne, ní'i űa ntuví vā'á iña űa. ²⁶ Tsí vata tsi kaa Uvā ko, é ió ntuví iña mii űa ne, kuan tsí o tá'xi űa kó é kōo ntuví iña mií ko di, tsí xu'u é I'xá mii űa né, ²⁷ tá'xi űa kó é kadá kú'vé u é un ntí'i iña űa'a, tsí xu'u é vēxkúv i ú űatíi. ²⁸ Nā ku da kudū'va nto é kaka'an u sá'a, tsi xee űa i é un ntí'i űa xi'í san tekú űa tatsín ko. ²⁹ Kidāā ne, ntii űa nú űa űa űa. Xoó űa'a é edé űa é vā'á ne, ntoto űa é ní'i űa ntuví vā'á iña űa. Ntá tsi xoo űa'a é edé űa é kīni kaa ne, ntoto űa é ní'i űa dō'vi kan.

Xoo tá'xi i é kūvi vii Jesuu e kade űa

³⁰ űa kúvi nee iña é vii ú kuenta iña mií ko. Vata tsi o tékú ko é kaka'an Úvā kó ne, kuan tsí ó kade kú'vé u dí ne, vā'a tsí ó e kade kú'vé u, tsi űa te kuēnta iña mií ko kade u, tsí kuenta iña Xuva ko, űa táxnūu ko. ³¹ űa kúvi ntantaa u iña mií ko, tsí űa kaidiá'vi. ³² Ntá tsi iō űa é ntantaa űa kuenta iñá ko. Iní u tsí kaka'an űa nee iña é nuu é ntaā i iñá ko. ³³ Ntō'ó taxnūu nto űa é tsixe'e' Juaan iñá ko ne, nee iña é nantíko ko űa ne, nuu é ntaā i. ³⁴ Ntá tsi űa káde ú kuenta é kaka'an űá'a san iñá ko. Da ti tsi kaka'an u ni ntō sá'a vata koo é kūvi nakáku nto. ³⁵ Juaan ne, vata kaa űu'u é kai'xi ne, kaxi'i nuu ne, dōo díni nto é kuntōo da'na nto mí kaxi'í nuu űu'u űa. ³⁶ Ntá tsi iō xoo é ntāda ntaā i iñá ko é dii ka nuu á'vi ka é vāta kaa é kā'an Juaan. Tsí tsiñu é kade ú vevii ne, mii tsí é kántada ntaā é Uvā kó xnūu ntá'a űa ko. ³⁷ Tsí Uvā kó, űa e táxnūu kó ne, mii űa kántada ntaā űa iñá ko. Ntē uun ito vata téku nto tatsín űa. Ntē vata kīni nto űa nté kaa űa. ³⁸ Ntē űa ni kánūu nima ntó tú'un űa di. Tsí űa ni kuínti'xe nto űa táxnūu űa. ³⁹ Dōo vá'á ó ntánaku'a vá'a nto tú'un Xuva kó é űe na'a vata koo é ní'i ntó ntuví vā'á iña ntó ntii dañu ntúvi, kuíni nto. Diví kuenta iñá ko é űe na'a san. ⁴⁰ Ntá tsi űa ntio nto kuntikīn ntó ko vata koo é ní'i ntó ntuví vā'á iña nto.

⁴¹ Xu'ú ne, űa te kantukú u é kada ka'nu űa'a sán ko. ⁴² Ntá tsi xu'ú ne, iní u nto ne űá'a nto é űa te ntákuinima ntí'xe nto Xuva kō. ⁴³ Xu'ú ne, vé'xi ú kuenta iña Uvā ko ne, űa ntío nto é kutúvi u ni ntō. Ntá tsi te tūku űá'a ki'xi űa kuenta iña mii űa ne, kidāā né, xtuví ntó űa. ⁴⁴ ¿Ntē ntu koo kuínti'xe nto ve? Tsí kúdi ntáde na'nu mii xnto tā'an nto, ntá tsi űa ntáde nto kuenta te ka'an Xúva kō tsi dóo vá'á nto. ⁴⁵ Nā ku dē kuení nto te xū'ú tsi'í kuétsi u nto nuu Uvā ko, tsí mii Muíseé san, űa ntántikīn nto. ⁴⁶ Tsí tē dí ni kuínti'xe nto é kaka'an Muíseé ne, kuínti'xe nto kó di, tsí diví kuēnta iñá ko é kā'an űa. ⁴⁷ Ntá tsi tē űa kuínti'xe nto e xntée na'a űa ne, ¿ntē ntu koo kuínti'xe nto tú'ún kó kuan? —ka'an Jéssuu.

6

Dā xé'e Jesuu é'xi u'un míl űa'a

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Dā kúvi sá'a ne, Jesuu ne, kué'en űa xīo díni míni Galilea, diví tsí é kaka'an űa é Tiberiá di. ² Nā te da dii da díi dá űa'a san ntántikīn űa űa, tsí da xé íni űa nuu i e dōo ka'nu é kade űa, tsí kantavá'a űa űa ntánchokuví san. ³ Kúxēe Jesuu rká ukú ne, da intóo da'na űa ni űa ntini'í űa. ⁴ E dokó sa xéé ētsin viko é nātava Xuva kō űa Israeé űuú Egító, viko é kanatsu'un ka'nu űa Israeé san. ⁵ Dā xkókoto Jesuu ne, iní űa tsí űa te da díi űa'a ntántikīn űa űa ne, kaka'an űa ni Félipe:

—¿Mí'i ntú kíkuiin o é ká'xí un ntíi ntíi ña'a san? —ka'an ña.

⁶ Da tí tsi kaka'an ña é ntio ña é kōto nteé ña Felipe nté koo ka'an ña. Tsí ini míi ña nté koo víi ña. ⁷ Kaka'an Félipe ní ña:

—Ntē ña xee tá'an é úvi sientu á'ví tañú'u kuiin o é ká'xí un ntíi ntíi ña'a san, kuān té un síin —ka'an ña.

⁸ Uun ña'a ña ntini'i ña, ñá nani Ándree, ení Simuun Pedrú ne, kaka'an ñá ní ña:

⁹ —I'a ntísí uun na kudii, na é ni'i ú'ūn tañú'u sēvada ní úvi tsákā san, ntá tsi ¿nté ntu koo víi o sá'a é ña te da díi ña'a? —ka'an ña.

¹⁰ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu:

—Ká'an nto ní ñá'a sán, na kūntoo ña —ka'an ña.

Tsí dóo vá'a o nú ité san ne, ikan Intóo ña, vata ū'un míi é da míi tsi ñatíi. ¹¹ Kidáa ne, kí'i Jesuu tañú'u sán ne, dá nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ñá, dá tsí'i ña nta'a ña'a san, ña ntoo nú ité san. Kuan tsí o dé ña ní tsákā sán di. Xé'e ña vata kaa e kutíi ña'a san é ka'xí ña. ¹² Dá kúvi é'xi ntá'a ñá ne, kaka'an Jéssuu ní ña ntini'i ña:

—Nakuido nto utsi i é ntoó ka vata koo é ña te neé kate —ka'an ña.

¹³ Nākuido ña é ntoó ka ne, uxúvi ká xika útsi tañú'u san kúvi. ¹⁴ Kidáa ne, dá íni ña'a san nuu i é dóo ka'nu é idé Jesuú ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntaā i tsí ña sá'a ne, ðivi ñá é káka'án naa Xuva ko, ña é kí'xí ñuxiví a —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi Jesuú ne, kūtuni ña tsí ntio ña'a san ña é kue'e kuétsi ña ña é víi ñá rei. Kidáa né, kíi nteé xio ña ña'a sán ne, dá kuntáa xtuku ña rkí uku, mí kutuví míi ña.

Dá íka Jesuu nú ntúte

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Dá kuáa ne, kúntíi ña ntini'i Jéssuu ní ntúte san. ¹⁷ Kidáa ne, ñú'u ña íni tun ntóo san ne, íñi ntú'u ita ntí'xin ña mé'ñu ntute san é kí'in ñá ñuú Capernau. É dóo kúneé ne, váta xēe Jesuu mí ñu'u ña. ¹⁸ Kidáa né, dóo ido ntúte san, tsí dóo ntii kainu tatsin. ¹⁹ Dá ku íka tun ntóo san te ū'ūn ne, o íñu kilumétru ne, íni ña Jesuu é vé'xí ña dí'in ña, kaika ña nú ntúte san. Dá xee étsin ña nú tun ntóo san ne, dóo ú'ví ña. ²⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssuu ní ña:

—Ñá ku u'ví nto, tsí xu'u —ka'an ña.

²¹ Kidáa né, dóo díni ña tsí kúxēe Jesuu íni tun ntóo san ne, ura tsí xee ñá díni ntute san mí kí'in ña.

Ntánantuku ñá'a san Jéssuu

²² Dá tuví teváá sán ne, ña ñu'u uun xo díni ntute sán ne, kūtuni ñá tsí ña ntini'i Jéssuu ne, ntáka ña ðivi tsi tun ntóo san ntíko kōo ní'i ña, ntá tsi ña ní ñé'e Jéssuu ní ña. ²³ Níi dukuan ntánaxee tun ntóo é vé'xí ñuú Tiberia, etsin mí é'xi ña tañú'u é nakué'e Tó'o kō sintiá'vi

nta'a Xuva kō. ²⁴ Dá íni ña'a san tsí xoxó Jesuu ní ña ntini'i ña ne, nakú'un ña tun ntóo san, kue'en ña ñuú Capernau, kúnantúku ña Jéssuu.

Tañú'u é kata'xi ntuvi íña ko

²⁵ Dá nání'i ta'an ña uun xo díni ntúte sán ne, tsixe'e ña ña:

—Mastrú, ¿nté ntu o xee ntó i'a? —ka'an ña.

²⁶ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu ní ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u tsí da ti tsi ntánantuku ntō ko tsí da xe tá'xi ú e é'xi nta'a nto, ntá tsi ntē ña te ní ñé'e díki nto nuu i e dóo ka'nu e íni nto é idé u. ²⁷ Ná ku kada tsíñu nto é ní'i nto tañú'u é kantí'i te ká'xi o. Kada tsíñu nto vata koo é ní'i nto tañú'u é kata'xi ntuvi vá'a íña nto ntii dañu ntúvi, tsí kaxntíi. Táñu'ú sa'a ta'xi ú, xu'u é vé'xkúvi ú ñatíi, tsí e xntēe Uvā kó ko seu ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, tsixe'e ñá'a san ña:

—¿Ntē ntú koo kada tsíñu ntí vatá o ntio Xuva ko? —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Sá'a tsíñu é ntio Xuva ko é víi nto: Na kuínti'xe nto ña táxnū ña —ka'an ña.

³⁰ Kidáa ne, tsixe'e ña:

—¿Neé ntu nuu i nañé'e ntó nti vata koo é kuínti'xe ntí nto té íni nti? ¿Neé ntu nuu i e dóo ka'nu víi nto? ³¹ Uva ata íka kō ne, é'xi ña é nani mānaa ñuú ítsí kán. Tsí vatá o uve na'a kaká'an é Xuva kō ne, xé'e ña tañú'u é vé'xí e dukún kán é ká'xí ña —ka'an ña.

³² Kidáa ne, kaka'an Jéssuu ní ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ní ntō: Ná te Muísee ní ta'xi ña tañú'u é vé'xí e dukún kán, tsí míi Uvā kó tá'xi ña tañú'u é nuu é ntaā i é vé'xí e dukún kán. ³³ Tsí tañú'u é kata'xi Xuva kō né, ðivi é vé'xí e dukún kán, é kata'xi ntuvi vá'a íña ña ñuxiví sa —ka'an ña.

³⁴ Ntáka'an ñá ní Jéssuu:

—Tá'xi nto ntí tañú'u tsíkan utén utén ní —ka'an ña.

³⁵ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu ní ña:

—Xu'u e kúvi u tañú'u é ta'xi ntuvi vá'a íña nto. Xoo ña'a, ña é kuntíkin í ko ne, nté uun ito ká ña kakin ña. Xoo ña'a, ña é kakuínti'xe i kó ne, nté uun ito ka ña ítsí ñá ntute di. ³⁶ Ntá tsi vatá o kaka'án u ní ntó é kuān té íni ntó ko ne, ntá tsi vata kuínti'xe nto ko. ³⁷ Tsí un ntí'i ña é kata'xi Uvā kó ne, nta'a kó xee ña. Xoo ña'a, ña é kantíkin ko ne, nté uun ito ña kiñu'u ú ña kí'i kán. ³⁸ Tsí vé'xi ú e dukún kán é víi u vatá o ntio ña é taxnū ko, ñá té díki tsi míi ko víi u. ³⁹ Sá'a tá'xi ña é víi u: é ña nakunáa u nté uun e xnūn nta'a ña ko, tsí nantóto ntí'i ú ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁰ Tsí Uvā ko ntio ña é na kíni un ntí'i ñá'a sán ko, xu'u é I'xá ñá ne, na kuínti'xe ña ko. Ní'i ña ntuvi vá'a íña ña ntii dañu ntúvi ne, nantótó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa —ka'an ña.

⁴¹ Dukuān ne, ká'an ntéé ña Israeé san ña, tsí kaka'an ña é divi ña kúvi ña tañú'u é v'e'xí e dukún kán. ⁴² Ntáka'an ñá'a san:

—¿Vá ña ntu te ña sá'a é Jéssu, i'xá Josee? Tsí ini o úva ña ni dí'i ña. Dá kaká'an xkú ña tsí e dukún kan v'e'xí ña —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—E xée o tsí ka'an ntéé nto kó ni tã'an nto. ⁴⁴ Xoxó kuvi kuntikín i ko tē ña te Uvá ko táxnuu ña i, vata o táxnuu ña kó di ne, nantoto u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁵ Tsí vatā ó uve na'a kaka'an ña ka'án naa Xuva ko: “Mii Xuva ko nañ'e ña un ntí' ntí' ña'a san”, ka'an ña. Dukuān né, dá xóo ká ña'a, ña é kateku i ña, é kakutú've i é kaka'an Úvá kó ne, kantikín ñá ko di.

⁴⁶ Ntē uun xoxo vata kiní i Uva kō. Mii tsí u é v'e'xí u nta'a ña é íni u ña. ⁴⁷ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō tsí xoo ñá'a, ña é kuinti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ⁴⁸ Xu'u é tañú'u é ta'xi ntuvi vā'á san. ⁴⁹ Tsí uva ata ika ntō ne, e'xí ña manaa ñuu itsí kán né, dá dukuan tsi xi'i ña. ⁵⁰ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é ká'xí i tañú'u é v'e'xí e dukún kán ne, ña kúvi ña. ⁵¹ Xu'u kúvi ú tañú'u é kántito é v'e'xí e dukún kán. Xoo ña'a, ña é ká'xí tañú'u sá'a ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Tañú'u é tá'xi ú ne, kúñú mii kó kúvi. Ta'xi u kúñú ko é ní'i ña ñuxiví sa ntuvi iña ña —ka'an ña.

⁵² Kidáa ne, tsixe'e tã'an ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Ntē ntú koo ta'xi ña sá'a kúñú ñá é ká'xí o, é kuān o kaka'an ñá sa? —ka'an ña.

⁵³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō: Tē ña ká'xi nto kúñú ko, xu'u é v'exkúvi ú ñatí, tē ña ko'o nto niñí ko dí ne, ña túvi ntuvi vā'á iña nto. ⁵⁴ Tsí xoo ñá'a, ña é ká'xí kúñú kó, ní ña é kō'o niñí ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantoto ú ña ntuvi tē ntí'i ñuxiví sa. ⁵⁵ Tsí kúñú kó ne, ita ntí'xe nto kuvi; niñí ko ne, ntute ntí'xe nto kúvi. ⁵⁶ Xoo é ká'xí i kúñú kó, ní é kō'o niñí ko ne, nuu ña nimá ko ne, nuu ú nima ñá di. ⁵⁷ Uva kō, ña táxnuu kó, ío ntuvi iña ña. Dukuān né, ío ntuvi iñá ko kuenta iña ña. Xoo é ká'xí i kúñú kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ñá kuenta iñá ko. ⁵⁸ Kaka'án u kuenta iña tañú'u é v'e'xí e dukún kán. Táñú'u sa'a ne, ña te vata kaa manaa e é'xi ñata ntō, ña intóo kidáa, tsí dá dúkuan tsi xi'i ña. Ntá tsi xoo ña'a, ña é ká'xí tañú'u sa'a ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

⁵⁹ Sá'a kaka'an Jéssu dá nañ'éle ña ña Israeé san má vi'i mí ntánataká nuu ña ñuu Capernau.

Tú'un e nté koo ni'i ko ntúvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi

⁶⁰ Dóo titín ña ntántikín ñá ne, dá téku ña sá'a ne, ntáka'an ña:

—Dōo vi'xín o tū'ún sa'a. ¿Xoo ntu kutí i é kí'in díki í? —ka'an ña.

⁶¹ Kütuni Jéssu tsí ña ni xkúntee ini ña é kaka'an ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ñá xkúntee ini ntu nto é kaka'án u san? ⁶² ¿Ntē ntú koo kuvi tē ini nto ko, xu'u é v'exkúvi ú ñatí, te kúntáa u e dukún kán mí'i e dúkuān tuví u? ⁶³ Tsí Espiritú sán ne, divi ña é ká'ta'xi ña ntuvi iña ko. Ña kuntitō ó te da mii tsí kúñú kō. Tú'un é kaka'án u ni nto ne, divi é vata kaa espíritú é kata'xi ntuvi vā'á iña nto. ⁶⁴ Ntá tsi iō ntō ne, ña ntákuinti'xe nto é kaka'án u —ka'an ña.

Tsí ini Jéssu nte dí'na xoo é kuinti'xe i ña ne, xoo é nadiko i ñá di. ⁶⁵ Kaka'an ña:

—Dukuān é kaka'án u ni nto dí'na tsí xoxó kuvi kuntikín i ko tē ña te Uvá ko tá'xi ña i —ka'an ña.

⁶⁶ Ntē ntúvi tsikán ne, dóo titín ña ntántikín ña, kii nteé xio ña ña. Ná ní kántikín ka ñá ña.

⁶⁷ Kidáa né, tsixe'e Jéssu ña é uxuvi ñá'a, ña ntántikín ña:

—¿Ncho kí'in ntú nto dí? —ka'an ña.

⁶⁸ Nantíko kóo Simuun Pedru, kaká'an ña:

—Xoo ka ntu é kuntikín nti, tsi tú'un ntō né, divi é kata'xi ntuvi vā'á iñá nti ntii dañu ntúvi. ⁶⁹ Ntí'f ne, é kuinti'xe nti, é íni vā'á nti dí tsí divi ntō é Cristu nto, ña e dóo vā'á nuu Xuva ko.

⁷⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Vá ña ntu te ni nakaxnúu ú nto, é uxuvi ñá'a nto? Ntá tsi uun ña'a ntō ne, e ña vā'a kúvi nto —ka'an ña.

⁷¹ Kaka'an ñá iña Júda Iscariote, i'xá Simuun. Tsi divi ñá é diko ña Jéssu rkontúvi, kuān tē kaduku ntéé ña uxuvi ñá'a, ña ntini'i ña san.

7

Ñá ni kuinti'xe ení Jesuú san ña

¹ Dá kúvi sá'a ne, ika Jesuu ñuu Galilea. Ñá ni ntío ká ña kí'in ña ñuu Judeá san, tsí ncho ka'ni ña Israeé san ña. ² Dóko sá xee ntúvi e ntáde ña Israeé víko é káñú'u ña vi'i xo'o. ³ Dukuān ne, ntáka'an ení Jesuu ni ña:

—Ñá ku kutúvín i'a. Kue'én ñuu Judea vata koo é na kiní ña ntini'i o san núu i é kaden. ⁴ Tsí te xoo ñá'a ntio ña é kutuvi ditó ña ne, ñá tē neé ka vii xu'ú ña. Tē ncho viin nuu i e dóo ka'nu ne, kue'en mí kiní ña'a san o é da kani ñuxiví —ka'an ña.

⁵ Ntē ení ñá ña ni kuinti'xe ña ña. ⁶ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Vata xée ura iñá ko, ntá tsi divi ntō ne, kuvi vií nto da neé ka ura nee iña é ntio nto vii nto. ⁷ Ntá te nee nuu i kainchu'vi ñá'a nto. Ntá tsi xu'ú ne, dóo ntaínchu'vi ñá ko, tsí da xé kaka'an ntáa ú ni ña nee é kini kaa ntáde ña. ⁸ Kue'én ntó víko san. Xu'ú ne, ñá kí'in u vevii, tsí vata xee úra iñá ko —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ni ñā ne, ítúví ka ña ñuú Galilea.

Dā kue'en Jesúsú viko

¹⁰ Ntá tsi dá kue'en éni ña viko sán ne, da rkontúvi kíi ña, kue'en ñá di. Ntá tsi ña ni ñe'e ditó ka ña, tsi diin diin sá kue'en ña. ¹¹ Ntánantukū ña Israeé san ña mí kakuvi viko sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntú tuví ñatíi tsíkan? —ka'an ña.

¹² Dōo ntáka'an ñá'a san kuénta iña ña. Iō ñā ne, ntáka'an ña: “Ñatíi tsíkan ne, dōo va'á ña'a ña.” Iō ñā ne, ntáka'an ña: “Ñá'a ní san. Kúdi kaéni ntá'ví ña ña'a”, ka'an ña.

¹³ Ntá tsi xoxó ni ká'an ntée i ñā mé'ñu ñā'a san, tsí u'ví ña ña Israeé.

¹⁴ Dā kúdava viko sán ne, kúkí'ví Jesúsú ini ukún kan, eni ntu'u ñā nañé'e ñā ña'a san.

¹⁵ Koó dá kúdu'va ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Nté kuān nte ini ntú ña sá'a? Tsí nté ña ni nakuá'a ña —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, nantíko kóo Jesúsú, kaká'an ña:

—É kanañé'e u ntó ne, ñā te díki míi ko kákí'xi, tsí iña ña táxnúu ko. ¹⁷ Tē xoó ntio i é víi i é ntio Xuva kō ne, kutuni ñā te nta'a Xuva ko vè'xi é kanañé'e u san, o te díki míi ko katavá u. ¹⁸ Xoo é katavá i díki míi i é káka'an ne, da ti tsi kanantuku ñā é vā'á iña míi ña. Ntá tsi xoo é kanantuku i é vā'á iña ña táxnúu i ne, kaka'an ña é nuu é ntaā i. Ñā tē nee iña é kíni kaa nuu nima ña.

¹⁹ ¿Vá ña ntu te divi ntó e tá'xi Muisee lei? Ntá tsi nté uun nto ña ntáde ntaa nto é úve na'a. ¿Nté kui ntánantukū nuu ini ntu nto nté koo ka'níi nto ko? —ka'an ña.

²⁰ Ntáka'an ñá'a san:

—¿Vá ña vá'a ntu nuu nima o! ¿Xoo ntu ncho ka'níi i o? —ka'an ña.

²¹ Nantíko kóo Jesúsú, kaká'an ñá ni ñā:

—Uun kudii núu i é idé u ne, un tsi da ntákudu'va nto. ²² Muiseé ne, náñé'e ñā nto vatá xkoó ini nto é tē'nté un siin kúñú é íxi nto. (Ntá tsi ña te Muisee ni xtuví ña kuān xkoó ini nto, tsí uva ata ika kō, ña intóo nte kidaa.) Ntó'ó ne, kuān te ntuvi iō dá'na, kae'nté nto é íxi í'xa tíi san. ²³ Tē kuví te'nte é íxi í'xa tíi san ntuvi é iō dá'na vata koo é káda ntaa nto lei Muiseé ne, ¿nté kui ntákudiin ntu nto ní ko e ntavá'a ú ñatíi san kanñ kúñu ñā ntuvi dá iō dá'na? ²⁴ Nā ku ká'an ntée nto ña'a san dá dotó tsí ntaini nto ña, ntá tsí te ká'an ntó iña ña'a san ne, koto vá'a nto nee iña é ntáka'an nto —ka'an ña.

Kaka'an Jesúsú mí vè'xi ña

²⁵ Ió ña ñuú Jerusaleén san éni ntu'u ñā tsíxe'e ta'an ña:

—¿Vá ña ntu te ñā sá'a é ntánantuku ñā'a san é ka'ní ñā ña? ²⁶ Un kaa ña ntitsi ña, kaka'an ñá ni ñā'a san, ntá tsi nté xoxo kaka'an í ni ña. ¿Tē kuini ntu ña tsíñu i san é divi ntí'xe ña é Cristu ña? ²⁷ Xo'ó ne, ini ntú ku ó mí'i vè'xi ña sá'a. Tsí te vè'xi Cristú

ne, nté uun xoxó ini i mí'i kii ña te vè'xi ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, un ntii tsí kéne Jesúsú, kaká'an ña mí kanakuá'a ña ña'a san ini ukún ña Israeé:

—Te ñi ntó ko ne, ini nto mí'i vè'xi u. Ntá tsi ña te ni kí'xi u é míi ú ntio ko, tsí ña kaka'an é nuu é ntaā i san táxnúu ña ko. Ntó'ó ne, nté ñā ini ntó ña. ²⁹ Ntá tsi xu'ú ne, ini u ña, tsí íkan vè'xi u mí tuví ña ne, divi ñā e táxnúu ña ko —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, ncho tñin ña ña, ntá tsi nté uun xoxo ni tñin ntá'a i ña, tsí vata xee tá'an ura iña ña. ³¹ Ntá tsi ña te da díi ña kuinti'xe i ña ne, ntáka'an ña:

—Tē xee ñá táxnúu Xuva kō ne, ¿vá kúvi ntu víi ña e díi ka kue'e núu i e dóo ka'nu vatá ó de ña sá'a? —ka'an ña.

Ncho tñin ña fariseu Jesúsú

³² Tékú ña fariseu e ntáka'an ñá'a san iña Jesúsú. Ña fariseu ni dútú ñā odo núu san ne, tēé tsíñu ña ña mau ukun é tñin ña Jesúsú.

³³ Kidáā ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—Uun da'na sá kutúvi u ni ntó dá ntaā u, kínakutúvi u ní ña táxnúu ko. ³⁴ Dóo nantuku ntó ko, ntá tsi ña naní'i ntó ko. Nté ña kuví xēe nto mí kíkutúvi u —ka'an ña.

³⁵ Kidáā né, éni ntu'u ña Israeé san ntátsixe'e ta'an ña:

—¿Mí'i ntu ntée kíkutúvi ña sá'a é ña kuví naní'i ko ña? ¿Vá k'í'in ntú ña xio ñuú san mí kaintóo xaa tátá ña Israeé? ¿Vá íkan ntu kí'in ña, kínakua'á ña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san? ³⁶ ¿Nee iña ntu kani tú'un é káka'an ña: “Nantuku ntó kó, ntá tsi ña naní'i ntó ko, tsí ña kúvi xēe nto mí kutúvi u”? —ka'an ña.

Ntute vā'a é ña katú'u

³⁷ Ntuvi da ínu kava viko ka'nu sán ne, nákantútsi Jesúsú, kaká'an ña:

—Tē xoo é kaitsi i ntúte ne, na kí'xi ña mí tuví u, na kó'ó ña. ³⁸ Tsí vatá ó uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō ne, xoo é kuinti'xe i kó ne, nima ñā kene ntute vā'a é ña katú'u nté un síin —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá kuenta iña Espíritú Sántú é kunú ña nima í xoo é kuinti'xe i ña. Tsí vata ta'xi Xúva kō Espíritú Sántú san, tsí vata ntáa Jesúsú e dukún kán.

Dā kii nteé xio ña'a san

⁴⁰ Ió ña'a san, da téku ña é káka'an ñā ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, ña ka'án naa Xuva ntí'xe ko ñā, ña kaka'an tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁴¹ Iō ñā ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, Cristu ña —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñā ne, ntáka'an ña:

—¿Vá ñuú Galilea ntú sa kí'xi Cristu? ⁴² ¿Ñā ntu te uve ná'a kaká'an tsí Cristú ne,

tatá vilí Davii ña? Ki'xi ña ñuu Beleen, tsi ikan ñuu Davii —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kii nte'e xio ña'a san kuénta iña Jesuu. ⁴⁴ Iō ñá ne, ncho ki'in ni'í ñá ña viutun, ntá tsi nté uun ña ña ni kene iní ña tñin ña ña.

Ñá ni kuinti'xe ña tsiñu i san Jesuu

⁴⁵ Nāxee mau ukun mí ntoo dutu ñá odo nūu nī ña fariseú san ne, tsixe'e ña māu ukún san:

—¿Nté kui ña ni kánteka ntu nto ña? —ka'an ña.

⁴⁶ Máu ukún san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ito vata tekú nti xoó kaka'an í vatá ó kaka'an ñá tsikan —ka'an ña.

⁴⁷ Kidáa ne, ntáka'an ñá fariseú san ni nā: —¿Vá éni nta'ví ntu ña nto dí? ⁴⁸ ¿Vá ntákuinti'xe ntu ña odo nūu iña nto nī ña fariseú san? ⁴⁹ Ntá tsi ña'a, ña e ñá iní leí san ne, da mií é ni'í ña é kunteka é kīni kaa ña —ka'an ña.

⁵⁰ Nicodemu, ña é ixkoto ni'ni Jesuu dá kuān ne, ña fariseu ñá di ne, kaka'an ñá ni tã'an ña:

⁵¹ —¿Vá kaka'an ntu leí san é dotō tsi dá'vi o kuétsi ka'nu ña'a san te vata kiní o nee iña é kade ña, tē nté ó kaka'an ña dí? —ka'an ña.

⁵² Nantíko koō ñá, ntáka'an ña: —¿Vá ña Galilea ntú nto dí? Nākua'a ixi ntó é ũve na'a é kaka'an Xúva kō, tsi ñuu Galileá san ne, nté uun ña'a é ka'an naa Xuva ko vata túvi ditō ña —ka'an ña.

⁵³ Kidáa né, nādita ña itsi ña xe un xé un ñá, kunú'u ñá nú vi'í ña.

8

Ñadĩ'í kīni kaa

¹ Ntá tsi Jesuu ne, kué'en ña ti'í i má Tun Olivu kan. ² Dá tuví utun sán ne, nee xtúku ña má ukún kán. Un ntí'í ntí'í ña'a xee xtúku ña mí tuví ña. Ítūvi tixi ñá ne, dá kanakuā'a ña ña'a san.

³ Mastrú lei ni ñá fariseú san ne, xée ñá mí tuví Jesuu ne, nteka ña uun ñadĩ'í, ña é natúvi, ña é nuu ni'í uun ñatíi é ña te divi xii ña. Xntítsi ñá ñadĩ'í san mé'ñu ña'a sán ne, ⁴ kaka'an ñá ni Jesuu:

—Mastrú, ñadĩ'í sa'á ne, natúvi ña é kade ña é kīni kaa ni ñatíi san. ⁵ Kaka'an lei Muísee tsi kué'e xuu o ña'a, ña kuān ó ntáde san. Divi ntó ni, ¿nté ka'an nto? —ka'an ña.

⁶ Da ti tsi ntáka'an ña é kōto nteé ña ña vata koo é ni'í ña uun núu í é tsi'í kuétsi ña ña. Ntá tsi Jesuu ne, ítuvi tixi ñá ñu'u kan ne, dá ká'u ña rkinta'a ña nú nte'ú san, é vata tsi tē ña ni tekú ña. ⁷ Ki'in itō tsixe'e ña Jesuu ne, da kidáa ne, nākuiñi ñá, kaka'an ña:

—Xoó ña'a, ña é ña tuví kuétsi í ne, di'na ña na kani ntu'u ña nakĩ'in ñá xuú san —ka'an ña.

⁸ Nákutĩtixi xtúku ña ne, dá ká'u xtúku ña nú nte'ú san. ⁹ Dá téku ña'a san sá'a ne, eni ntu'u ña ntáka ña kui uun kui uun ña. Di'na tsi ñatá san ntáka ña. Dá kúvi ne, koó da mií sá Jesuu ntíi koó ña ni ñadĩ'í san. ¹⁰ Kidáa ne, nākuntĩtsi Jesuu, kátsixe'e ñá ñadĩ'í san:

—¿Mí'í ntú ntáñi ka ña katsi'í kuétsi o? Nté uun ká xoó katsi'í kuétsi ká i o —ka'an ña.

¹¹ Ñadĩ'í san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ká ña, Mastru —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nté xu'ú ña tsi'í kuétsi ú o. Kué'én ve ne, ña ku idén ka é kīni kaa —ka'an ña.

Jesuu ne, divi ña e kaxi'í nuu ña ñuxiví a

¹² Kidáa ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ñá'a san:

—Xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'í nuu ñuxiví sa. Xoo é kuntikin í ko ne, ña káka mí nēe, tsi naxi'í nuu ú itsi ntuvi iña ña —ka'an ña.

¹³ Dukuān ne, ntáka'an ñá fariseu ni ña:

—Xo'ón né, da ti tsi kaka'an kuénta iña mí o. É kaka'an ne, ñá tē neé nuu á'vi —ka'an ña.

¹⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaka'an ñá ni ña:

—Kuān te xu'ú kantada ntaa ú kuenta iña mí ko ne, ntá tsi nuu é ntaā í é kaka'an u ni ntó. Tsi iní u mí'í vē'xi ú ne, iní u mí'í kĩ'ín u di. Ntá tsi divi nto u, nté ñá iní nto mí'í vē'xi ú, nté ñá iní nto mí'í kĩ'ín u di. ¹⁵ Nto'ó ne, ntáde kú've ntó vatá ó ntáde kueni ña ntoo ñuxiví sa, ntá tsi xu'ú ne, nté uun ña'a ña kade kú've u nté o de ña. ¹⁶ Ntá tsi tē dí kadā kú've u ne, vá'a koo kadā kú've u di, tsi ña te da mí tsi ú, tsi ntuví u Uvá kó, ña táxnuu ko. ¹⁷ Uve na'a lei nto tsi te ũvi ña'a ntada ntaa ña é dadĩ'í tsi ntáka'an ña ne, nuu é ntaā í e ntáka'an ña. ¹⁸ Xu'ú ne, kuví u uun é ntada ntaa u iñá ko ne, Uvá kó, ña táxnuu kó ne, divi ña kuví ũvi ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáa ne, tsixe'e ña'a san ña:

—¿Mí'í ntú tuví úva o? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaka'an ña:

—Nto'ó ne, ñá iní ntó xoo ñá'a ú ne, nté ñá iní nto xoo é Uvá ko. Tē dí iní ntó ko ne, iní nto Uvá kó di —ka'an ña.

²⁰ Sá'a kaka'an Jesuu dá kanakuā'a ña ña'a má ukún ña Israee, mí ñu'u vá'a etún diu'un iña ukun. Ntá tsi xoó ni tñin í ña, tsi vata xée úra iña ña.

“Mí kĩ'ín u ne, ña kúvi kĩ'ín nto”

²¹ Kaka'an xtúku Jesuu ni ñá'a san:

—Kĩ'ín u ve ne, nantuku ntó ko, ntá tsi divi ntó ne, kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi mí kĩ'ín u ne, ña kúvi kĩ'ín nto —ka'an ña.

²² Ña Israee san ne, ntáka'an ñá ni tã'an ña:

—¿Vá ña'ni mií ntú ña kúñu ñá é kuān ó kaka'an ña tsi mí kĩ'ín ñá ne, ña kúvi kĩ'ín o? —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Nto'ó ne, ñuxiví sa ntoo nto. Xu'ú ne, e dukún kan vē'xi u. Nto'ó ne, ña'a ñuxiví sa

nto. Ntá tsi xu'ú ne, ñá tē ña ñuxiví sa u. ²⁴Dukuān é kuan ó ka'án u ni ntó tsi kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi tē ña kuinti'xe nto kó é diví ú ne, da mií é kúvi nto kuenta iña kuétsi nto —ka'an ña.

²⁵Kidáa né, tsixe'e ña ña:

—¿Xoo'ó ña'a ntun divín kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nté dī'na kaka'án u ni ntó. ²⁶Dóo titín nuu i é ntio koo ka'án u ni ntó: nee ñá'a nto, nte ntaa nto di. Ntá tsi ña táxnūu kó ne, diví ña é kaka'an ña é nuu é ntaa i. Tū'un é kaka'án u ni ntó i'a ñuxiví sa ne, diví e téku kó é kaka'an ña ni ko —ka'an ña.

²⁷Ntá tsi ña ni ñe'e dikí ña te kaka'an ña iña Xuva ko. ²⁸Dukuān ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē náxkaa dukun ntó ko, xu'u é vëxkúvi ú ñatí ne, da kidáa kutūni nto tsi diví nti'xe u. Kutuní ntó tsi ña te nee kade u é dikí mií ko. Tsi vatá o nañe'e Úvā kó ko ne, dukuān ó kaka'án u ni ntó di. ²⁹Tsi ña táxnūu kó ne, nuu mé'ñu nuu dava ña ko. Nté uun ito vata xtuví mií ñá ko, tsi nguentúvi kade ú nee iña é ntio ña.

³⁰Dá ka'an Jéssu sá'a ne, dóo titín ña'a kuinti'xe ña ña.

I'xá Xuva ko ni ña ntáde tsiñu iña kuétsi san

³¹Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña Israee, ña kuinti'xe i ña:

—Te káda ntaa nto tú'un kó ne, kuví kuntikín ntó ko. ³²Kiní nto nee iña é nuu é ntaa í ne, diví é nakáka xaa nto —ka'an ña.

³³Ña'a sán ne, ntáka'an ña ni ña:

—Nti'í ne, tatá vi'i Abraán nti. Nté uun ito vata kada tsiñu nti é kuétsi iña tuku ñá'a. ¿Nté kuān ó kaka'an nto é nakáka xaa nti? —ka'an ña.

³⁴Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaa í é kaka'án u ni ntó: Xoo é kade i kuétsi ne, ntáde tsiñu ña iña kuétsi san.

³⁵Na kade tsiñu sán ne, da tuví taan ña nú vi'i tó'o ña. Ntá tsi i'xá san ne, nguentúvi tsi tuví ni uva i. ³⁶Dukuān né, te xū'u é I'xá Xuva kó ú nakáka xaa ú nto ne, kaka xaa nti'xe nto. ³⁷Ini u tsi tatá vi'i Abraan nto. Ntá tsi ntánantuku ntó nté koo ka'ní nto ko, tsi ña ntio nto kuinti'xe nto tú'un é kaka'án u ni ntó. ³⁸Xu'ú ne, kaka'án u nee iña é ini u iña Uvā ko. Diví ntó ne, ntáde nto nee iña é ini nto iña uva ntó di —ka'an ña.

³⁹Ntáka'an ña ni ña:

—¡Nti'í ne, Abraan úvā nti! —ka'an ña.

Nantíko kóo Jéssu, kaka'an ña ni ña:

—Tē dí nuu é ntaa nti'xe i é i'xá Abraan ntó ne, ntáde nto vatá o dé Abraán san. ⁴⁰Ntá tsi ntánantukū nuu ini nto nté koo ka'ní nto ko, xu'u é kaka'án u ni ntó é nuu é ntaa í e téku kó é kaka'an Xúva kó. Abraán ne, nté uun ito

ñá ni íde ña sá'á. ⁴¹Nto'ó ne, ntáde nto vatá o de úva mií ntó —ka'an ña.

Kidáa ne, ntáka'an ña:

—¡Nti'í ne, ñá te i'xa nta'ví nti! tsi úun tsi uvā ntí, diví ña é Xuva kó.

⁴²Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē dí diví uva nti'xe nto Xuva kó né, kuinima ntó ko tsi diví ntá'a ña vé'xi u é tūví u vevii. Nā te kuenta iña mií ko vé'xi u, tsi diví ña táxnūu ña ko. ⁴³¿Nté kui ña kúvi ntu kí'in dikí nto tú'un ko? Tsi da xé ña ntio nto kiní nto é kaka'án u ni ntó. ⁴⁴Nto'ó ne, nta'a uva ntó, tó'o é ña vá'a san vé'xi nto. Tsi ncho vií nto nee iña é ntio i. Diví né, dukuan tsi ó kae'ní ña'a nte ntúvi dí'na. Nā te ini ka'an tú'un é nuu é ntaa i, tsi nté ña tuví é nuu é ntaa í nuu nima i. Dá kaká'an dóveté ne, nima mií i kákene é kaka'an. Tsi dóo vete ne, kuān ó kanañe'e i'xá i dí. ⁴⁵Ntá tsi xu'ú ne, é nuu é ntaa í kaka'án u ni ntó, ntá tsi nto'ó ne, ña ntákuinti'xe nto ko é kaka'án u. ⁴⁶¿Vá ió ntó nto, uun ña'a ntó, é kúvi nañe'e ntó ko mí kó'xó ntee u? Te kaka'án u é nuu é ntaa í ne, ¿nté kui ña ntákuinti'xe ntu nto ko? ⁴⁷Xoo é káduku ntée i Xuva kó ne, kaini ña tú'un Xuva kó. Ntá tsi nto'ó ne, ña ntátekú ntó, tsi ña te Xuva ko ntáduku ntée nto —ka'an Jéssu.

É dukuān tuví Cristu dí'na dá kaku Abraan

⁴⁸Kidáa ne, ntáka'an ña Israee san ni ña:

—Nuu é ntaa nti'xe i é kaka'án nti tsi ña ñuú Samaria nto, tsi nuu é ña vá'a sán nima nto —ka'an ña.

⁴⁹Nantíko kóo Jéssu, kaká'an ña ni ña:

—Nté uun é ña vá'a san ña tuví núu nimá ko. Xu'ú ne, kaiko ñu'ú ú Uvā ko, ntá tsi nto'ó ne, ña ntio nto kuiko ñu'ú ntó ko. ⁵⁰Nā te xū'u ntio ko é kada ka'nu ñá'a sán ko, tsi ió xoo ntio i é kuān koo. Diví ña kada kú've ña. ⁵¹Nuu é ntaa í é ká'án u ni ntó: Xoo é káda ntaa í tú'un é kaka'án u ne, ña kúvi ña —ka'an ña.

⁵²Kidáa ne, ntáka'an ña Israee ni ña:

—É ini nti'xe nti ve tsi nuu nti'xe é ña vá'a sán nima nto. Abraán san ni uun nti'í ña ka'án naa Xuva kó san ne, xí'í ña ne, ¿nté kui diví nto kaka'án ntó é ña ni'í nti doxi'í san te káda ntaa nti tú'un ntó? ⁵³¿Vá díi ka ntu ka'nu ña'a nto é vata kaa uvatá nti Abraan? Diví ña ne, xí'í ña, ni uun nti'í ña ka'án naa Xuva ko. Divín né, ¿neé ntu ña'a kúvin kuan, te kuíni o? —ka'an ña.

⁵⁴Nantíko kóo Jéssu, kaká'an ña ni ña:

—Tē dí xu'u ka'án u tsi dóo ka'nu ña'a ú ne, ñá vadá kadiá'vi tú'un ko. Ntá tsi Uvā kó kaka'an ña tsi dóo ka'nu ña'a ú, diví tsi ña é ntáka'an nto é Uva nto ña di. ⁵⁵Nto'ó ne, ña ini ntó ña, ntá tsi xu'ú ne, ini u ña. Tē dí ka'án u e ñá ini u ñá ne, kantaku vete ú vatá ó de nto. Ntá tsi ini nti'xe u ña ne, kade ntaa ú é kaka'an ña. ⁵⁶Dóo diní uvata nto Abraan tsi

dóo ncho kiní ña ntuví é xéé u ñuxiví a. Dā íni ña ne, ñá tē nté kaa diní ña —ka'an Jesús.

⁵⁷ Kídāā ne, ntáka'an ñá Israeé san ni ñá: —Ntē vata xéen uvi díko u'xi kuia ó ne, ¿é kakā'án sa xkun e ínin Ábraan? —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jesús ni ñá: —Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. É dukuān tuví u di'na dá kaku Ábraan —ka'an ña.

⁵⁹ Kídāā né, ido ña Israeé san xuu é kuē'é xuu ña ñá, ntá tsi Jesuú ne, ntii xu'ú ñá ini ukún kán ne, dá kuē'en ña.

9

Dā ntavá'a Jesuu úun ña'a, ña e dúkuan kuāa da káku

¹ Dā ita ntí'xin Jesuú ne, íni ña uun ñatíí, ña e dúkuan kuāa da káku. ² Ña ntini'i ñá né, tsixe'e ña ñá:

—¿Ntē kui e dúkuan kuāá ña sá'a nté da káku ña? ¿Kuetsi mii ntuu ñá né, o kuetsi úva ña, o kuetsi di'i ñá? —ka'an ña.

³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Ntē uun ña, ña túvi kuetsi ña. Tsi kuaā ña é da tsi na kini ña'a san nee iña é kúvi víi Xuva ko iña ña. ⁴ Vevii é ntuví né, na ntí'i o tsiñu iña ña é táxnūu ko. Tsi nté uun xoxo kuví kada tsiñu ká i tē kuneé. ⁵ Vevii é tuví u ñuxiví a ne, xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'i nuu ñuxiví sa.

⁶ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, eti ña dú ña ñu'u kán ne, de vá'a ña un síin ntó'xō san, dá nakutsi núu ña nuu á ña kuāá san, ⁷ kaka'an ñá ni ñá:

—Kuē'én, kukitín ve mí ñu'u vá'a ntute Silueé san —ka'an ña.

(Tù'ún Silueé san ne, kani tú'un E Táxnūu Ña.)

Kuē'en ña, kükítí ña. Dā ntíko kōó ñá ne, é nāxi'i nuu ña. ⁸ Kídāā ne, ña ntoo etsin nú ví'i ña kán, ñá ini é kuaā ñá ne, ntátsixe'e ta'an ña:

—¿Vá ñá ntu te ña sa'a é xkútúvi ña, kaikan ñá diu'un ítsi kán? —ka'an ña.

⁹ Iō ñá ne, ntáka'an ña: —Divi ntí'xe ñá sa'a —ka'an ña.

Iō ñá di ne, ntáka'an ña: —Ña'á ni san, ntá tsi vata te kuan ito ñá —ka'an ña.

Ntá tsi mii ña kaká'an ña: —Diví ú xu'ú —ka'an ña.

¹⁰ Kídāā ne, tsixe'e ñá'a sán ña: —¿Ntē kui kúvin ntun nákoton ve? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko kōó ñá, kaka'an ña: —Ñatíí, ñá nani Jesús ne, de vá'a ña ntó'xō sán, dá xntá'a ña ntuxnúu ko, dá kaká'an ñá ni kó: “Kuē'én, kükítin mí ñu'u ntute Silueé san”, ka'an ña. Ñé'e ntí'xe ú ne, dá kúvi kítí ú ne, ura dú'va tsi i nákotó u —ka'an ña.

¹² Tsixe'e ña ñá kídāā: —¿Mí'i ntú tuví ñatíí tsikan? —ka'an ña.

—Ñá íni u mí'i tūví ña —ka'an ña.

Dā dóo tsixe'e ña fariseu ñá naxi'i nuu i san

¹³ Kuē'en ní'i ña ña kuāá san, ña nāxi'i ntuxnúu i, mí ntoo ña fariseu. ¹⁴ Tsi ntuví iō dá'na da de vá'a Jesuu ntó'xō é nakutsi núu ña ntuxnúu ña kuāá san. ¹⁵ Kídāā né, tsixe'e ña fariseu ña nté ó nāxi'i ntuxnúu ña. Kaka'an ñá ni ña fariseu:

—Ntō'xo xntá'a ña ntuxnúu ko. Dā kítí ú ne, nāxi'i nuú ko —ka'an ña.

¹⁶ Kídāā ne, iō ñá fariseu, kaká'an ña: —Ñá te nta'a Xuva ko ve'xí ña tsikan, tsi ña kaíko ñu'u ña ntúvi dá iō dá'na —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñá ne, kaka'an ña: —¿Ntē ntu koo kuví víi iō kuetsi i uun nuu i e dóo ka'nu vatā o dé ña tsikan? —ka'an ña.

Ñá te úun tsi ntádē kuení ña. ¹⁷ Tsixe'e xtúku ña ña ntuvá'a san:

—¿Ntē ó dé kuení o iña ña é nakaan ntuxnúu o san? —ka'an ña.

Kaka'an ñá tsikan:

—Xu'ú kúini ko ne, ña kaka'án naa Xuva ko —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi ña Israeé san ne, ña ni kuintí'xe ña tē nuu é ntaā i é kuaā ña, ntá tsi é kainí ña ve, dá nté kána ña uva ña ni di'i ñá, ¹⁹ tsixe'e ña ñá:

—¿Vá divi ntu i'xá ntó ña sá'a? ¿Ntāa ntu ká'an nto e dúkuan kuāa ña nté da káku ña? ¿Ntē ntu ó kúvi nāxi'i nuu ña ve? —ka'an ña.

²⁰ Kídāā ne, kaka'an úva ña ni di'i ñá:

—Íni ntí tsi i'xá nti ña ne, dukuan kuāa ña nté da káku ña. ²¹ Ntá tsi ñá ini nti nte o kúvi nāxi'i nuu ña ve. Ntē ñá ini nti xoo nákaan i ntuxnúu ña. Tsixe'e nto ñá, tsi e dukún kuia ñá ne, kuví ka'an mí ña ni ntō.

²² Kuan ó ka'an úva ña ni di'i ñá, tsi da xe ú'vi ñá ña Israeé san. Tsi ntánatín ña Israeé san te xoo ná'a é ká'an ña tsi nuu é ntaā i é Xuva kō táxnūu ña Jesuú ne, natavá ña ña ini ukún kán. ²³ Dukuān é kuan ó ka'an úva ña ni di'i ñá tsi e dukún kuia ñá ne, é kuví ka'an mí ña.

²⁴ Kána xtuku ña ña nāxi'i ntuxnúu i sán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Kuiko ñu'u nto Xuva kō. Íni nti tsi ña tsikán ne, iō kuetsi ña —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōó ñatíí san, kaka'an ña: —Ñá íni u te iō kuetsi ña ó ña'a, ntá tsi é ini u ne, kuāá u nte dí'na, ntá tsi vevii ne, é kainí u ve —ka'an ña.

²⁶ Tsixe'e xtuku ña ñá:

—¿Neé ntu dé ní'i ña o dá nákaán ña ntuxnúu o? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōó ñá, kaka'an ñá ni ñá: —É kākā'an ntú ku ú ni ntō. Ntá tsi ntē ña ni ide ntó ko kuenta. ¿Ntē kui ntio ntu nto é ka'an xtúku ú ni ntō? ¿Vá ncho kuntikín ntú nto ña di? —ka'an ña.

²⁸ Kídáā ne, náu'vī nā űa, ntáka'an nā ni nā:
—Xo'ōn né, kuntikin nā tsikan. Ntí'í ne,
Muisee ntántikín nti. ²⁹ Iní nti tsí Xuva kō
ká'an nā ni Muisee, ntá tsi nā tsikán ne, nté
ńá iní nti mí'í vē'xí nā —ka'an nā.

³⁰ Nantíko kōo nātíí san, kaka'an nā ni nā:
—jMpá! ¿Nté ō ntu e nā iní nto mí'í vē'xí
nā? Tsí divi nā ne, nakaan nā ntuxnūú ko.
³¹ Iní ntu ku o tsí Xuva kō ne, nā kaíni nā nā
iō kuetsí i, tsí da ti tsi nā é kanuu iní i nā, nī
nā é kade ntaa é ntio nā. ³² Nté uun ito vata
tekú ko iñá nā é kakuvi nakaan ntuxnūú nā
é dúkuan kuāa nté da káku. ³³ Tē dí nā te nta'a
Xuva ko ni kí'xi nā ne, nā tē neé kuvi víi nā
—ka'an nā.

³⁴ Nantíko kōo nā, ntáka'an nā ni nā:
—Xo'ōn é iō kuetsí o nté da kákun ne, ntio
sá ku o é nakuā'an ntí ve —ka'an nā.
Kídáā ne, kíñu'u nā nā iní ukún kán.

Nā é nā ntaáni iñá Xuva ko

³⁵ Tekú Jesuu é kíñú'u nā nātíí san. Dā
nání'í ta'an nā ne, tsixe'e nā nā:
—¿Kákuinti'xe ntu o nā vexkúvi nātíí? —
ka'an nā.

³⁶ Nantíko kōo nā, kaka'an nā ni Jesús:
—Ká'an nto nī ko xoo nā'a, vata koo é
kuinti'xe kó nā —ka'an nā.

³⁷ Kaka'an Jesús ni nā:
—É inin nā. Divi u é káka'an ní'in vevii —
ka'an Jesús.

³⁸ Kídáā ne, nákuñchiti ntaa nā nuu Jesús,
kaka'an nā:
—Kakuinti'xe ko é nto'o é Tó'o kō —ka'an
nā.

³⁹ Kídáā ne, kaka'an Jesús:
—Xu'ú ne, vé'xí u nuxiví a é kadá kú've u,
vata koo é na kíni nā kuāá san ne, vata koo
é nā kíni ka nā é vā'á ntuxnūú i san —ka'an
nā.

⁴⁰ Iō nā fariseu, nā ntáñi étsin ne, tēkú nā
dá kaká'an nā sá'a ne, ntáka'an nā ni nā:

—Ntí'í ne, ¿vá kuaā ntu nti dí? —ka'an nā.

⁴¹ Kaka'an Jesús ni nā:

—Tē dí kuāa ntí'xe nto ne, nā túvi kuetsí
nto. Ntá tsi ntáka'an nto tsi kainí nto.
Dukuān né, iō kuetsí nto —ka'an nā.

10

Paxtú san ni lēntu nā

¹ Kídáā ne, kaka'an Jesús:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō: xoó nā'a,
nā é dotō tsí kakí'vi iní aku mí nū'u le'ntú
san, té nā té xi'í kan kúkí'vi nā ne, nā du'u
nā. ² Ntá tsi nā é kakí'vi xi'í kán ne, divi nā é
paxtu ntí'xe nā. ³ Nā nteé nta'a i xi'í áku sán
ne, nakaan nā té xee páxtú san. Paxtú san
ne, nákana nā ti, kui uun kui uun xti, kána
divi nā ti ne, ntátekú ti tatsin nā. Kídáā ne,
kakiñu'u nā ti é kí'in tí ni nā. ⁴ Tē kúvi kíí nti'í
ti ne, dá kí'in nā, kodo nuū nā, kuntikin tí nā,
tsí iní tí tatsin nā. ⁵ Ntá tsi nā ntaántikín tí

tuku nā'a. Ntaínu tí nā, tsí nā iní tí tatsin nā
xoo nā'a nā —ka'an nā.

⁶ Sá'á nátee ta'an Jesuu, kaka'an nā ni nā,
ntá tsi nā ni nē'e dikí nā nee iñá ncho ka'an
tú'un sa'a.

Jesuu ne, divi nā é paxtu va'á nā

⁷ Kídáā ne, kaka'an xtúku Jesuu ni nā:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō: Xu'u e
kúvi u xi'í mí kantí'vi á le'ntú san. ⁸ Da xōó
ká nā'a, nā kí'xi dí'na é xu'ú ne, kúdií nā du'u
nā. Ntá tsi nā ni íde le'ntú san nā kuenta.
⁹ Xu'ú ne, xí'í san kúvi u. Xoo é kí'ví i kuenta
iñá ko ne, nakáku nā. Ní'í nā é vata a é vata kaa
le'ntu, kiti kantí'vi, kiti kantii ne, ntáni'í tí ite
va'a é ká'xi ti.

¹⁰ Nā du'ú san ne, da ti tsi kantukú nuu iní
nā nté koo kí'í dú'u nā ti, nté koo ka'ní nā ti,
vata koo é nantí'í nā ti. Ntá tsi xu'ú ne, vé'xí
ú vata koo é ní'í ti ntuví va'á iñá ti, é nā te
neé kuaá nteé ti nté un siin. ¹¹ Xu'ú é paxtu
va'á u. Paxtu va'á san ne, uun tsi nte ntúvi
iñá nā kaxé'e nā kuenta iñá lé'ntu nā. ¹² Nā
kade tsiñu, nā é dá ti tsi kantuá'vi é kade nā
ti kuenta, é nā te divi nā é tó'o ti, té iní nā tsi
vé'xí kiti kue'í sán ne, kuan tsí ó katsu'un míi
nā lé'ntú san da kainu nā. Kídáā né, kiti kue'í
sán katíin ti ti ne, dá katsoo xaa ti ti. ¹³ Nā
tsikán ne, dá ti tsi kade nā ti kuenta é kaxí'í
á'vi nā; nā te kuenta iñá nā te kuaá tí ne, o
nā'a.

¹⁴⁻¹⁵ Xu'u é paxtu va'á u. Vata tsi kaa Úvā
ko é iní nā ko ne, iní u nā dí. Kuān ó iní u
le'ntú ko ne, iní tí ko dí. Uun tsi nté ntúvi
iñá ko kué'e ú kuenta iñá ti. ¹⁶ Nū'u ká tuku
le'ntú ko é nā te kaduku ntée ti xáku sá'a.
Ntio é kínakueká u tí di ne, kíni tí tatsín ko
dí. Kídáā ne, uun sá nakuvé ta'an ti, uun sá
paxtu ti ntuví dí.

¹⁷ Dukuān né, dóó kakuinimá Úvā kó ko,
tsi nté ntúvi iñá ko kaxé'e u. Ntá tsi nani'í
xtúku kó ntuví iñá ko. ¹⁸ Nté uun xoxo kúvi
naki'í ntuví iñá ko. Míi u kué'e ú ne, míi tsí
ú naki'í u dí. Tsí kuan ó ka'an Úvā kó ní ko é
víi u —ka'an nā.

¹⁹ Náte'nte dáva nā Israeé san da téku nā
tú'un sa'a. ²⁰ Titín nā ntáka'an nā:

—Nuu é nā vá'ā nima nā. Kúdií kákuluku nā.
¿Nté kui ntáde ntu nto kuenta é káka'an nā
sa? —ka'an nā.

²¹ Ntá tsi nā nguú sán ne, ntáka'an nā:

—Nā te kuān ó kaka'an nā é nuu é nā vá'ā
nima i. ¿Vá kúvi ntu víi é nā vá'ā san nakaan
nuu nā kuāá san? —ka'an nā.

Nā ni kuinti'xe nā Israeé san Jesuu

²² Ntúvi ví'xín kídáā da nátsu'un ka'nu nā
viko é naka'an nā ntúvi da ntáda nā kuenta
xúkūn nūú Jerusaleen. ²³ Tuví Jesuu má
ukún kán, kaika nā Coridoo Sálamuun. ²⁴ Uun
tsi tavi núu nā Israeé san Jesuu, ntáka'an nā
ni nā:

—¿Amá ntu ka'an ntaan ní nti xoo ñá'an? Tē nuu é ntaa i é ñvín é táxnuu Xuva kō ne, ka'an ntaan tsīn vevii; ñá ku tee xū'un —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—É kākā'an ntú ku ú ni ntō, ntá tsi ñā ntákuinti'xe nto ko. Tsi tsiñu é kade ú kuenta iña Uvá ko ne, ñvín é kantada ntaa iña ko. ²⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ñā ntákuinti'xe nto, tsi ñā te ñvín é le'ntú ko, vatá ó kaka'an u ni ntō. ²⁷ Tsi le'ntú ko ne, ntátekú ti tatsín ko. Iní u tí ne, ntántikin tí ko ñi. ²⁸ Xu'ú ne, kaxé'le ú ntuvi iña ti ntii dáñu ntūvi. Nté uun ito ñā kunáa ti, tsi nté uun xoxo kuvi nakuido núu i ti nta'a ko. ²⁹ Uvá kó, ñā ntáda ti kuenta ntá'a kó ne, díi ka ka'nu ñā é da xóo ká'ña. Nté uun xoxo kuvi nakuido núu i ti nta'a Uvá ko. ³⁰ Uun tsi kúvi ú ni Uvá ko —ka'an ñā.

³¹ Kídāá né, Ido xtuku ñā Israeé san xuu é kué'le xuu ñā ñā. ³² Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É nañ'é'le u nto titín nuu i é vā'a e tá'xi Uvá ko é víi u. ¿Neé ntu nuu i é ncho kué'le xuu ntō ko? —ka'an ñā.

³³ Nantíko kōo ñā Israeé san, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ñá te kuēnta iña núu i é vā'a e kué'le xuu ntí o, tsi da xé kaka'an tú'ūn e dóo xii kaa iña Xuva ko. Tsi xo'on ne, kúdi ñā ñuxiví san kúvin ne, dadii ncho víin vata kaa Xuva kō —ka'an ñā.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Ñā ntu te uve ná'a kaka'an leí san iña nto: "Xu'ú ka'an u tsi ntiusi kúvi nto", ka'an? ³⁵ Tsi ntiusi xntánteé ñā é ñvín nta'a i e xee tú'un Xuva kō ne, ñā kúvi kúido ntíta o lei e xtúvi Xuva kō. ³⁶ Te du'va ntū ó kaka'an Xúva kō ne, ¿nté kui ntáka'an ntú nto tsi ñā vā'a o kaka'an u tsi xu'ú é I'xá Xuva kō u? Tsi xu'ú ne, nté dí'na náakaxnú ñā ko é kí'xi ú ñuxiví sa. ³⁷ Tē ñā te tsiñu iña Uvá ko kadé u ne, na koo mií kuínti'xe nto ko. ³⁸ Ntá tsi kade u. Kuān té ñā kuínti'xe ntō kó xu'ú ne, kuínti'xe nto tsiñu é kade ú vata koo é kútuni ntó, na kuínti'xe nto tsi uun tsi kúvi ú ni Uvá kó, uun tsi kuvi ñā ní kó ñi —ka'an Jesuu.

³⁹ Dukuān né, ntukū nuu iní xtuku ñā nté koo tññ ñā ñā, ntá tsi ñā ni kuvi víi ñā, tsi ntii ní'ni ñā nta'a ñā.

⁴⁰ Kídāá né, ntiko kōo xtúku Jesuu, kué'en ñā ūun xo díñi ntute ka'nu é nani Jórdaan, mí dí'na nakutsi ntúte Juaan ñá'a san. Ikān kanúu ñā. ⁴¹ Ñā te nté kaa ñā'a xee xtúku ñā mí nuu ñā ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Nté uun nuu i é dóo ka'nu ñā ni idé Juáan san, ntá tsi un ntí'i é ká'an ñá iña ñá sa'á ne, nuu é ntaa i —ka'an ñā.

⁴² Dōo titín ñā'a san kuínti'xe ñā Jesuu ikān ñi.

11

Dā xi'i Lázaru

¹ Ítúvi uun ñatíi, ñā nchokuvi, ñá naní Lázaru, ñuú Betania. Ikan ñuú María san ní tā'an ñā, ñá naní Martá ñi. ² María, ta'an Lázaru sán ne, ñvín é da'vi ñā cho'o vídín san Jesuú ne, idi ñā naítsi ñā dí'in ñā. ³ Dukuān ne, xé'le ñā kuēnta ntá'a Jesuu tsi ta'an ñā, ñā e dóo vā'a tiin ní'i Jesuú ne, etsin ñā.

⁴ Ntá tsi dā téku Jesuu sá'a ne, kaka'an ñā:

—Ñá te kuí'i é kuvi ñā sá'a. Tsi da ti é na kíni ñā'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é na kíni ñā tsi dóo ka'nu I'xá Xuva kō ñi —ka'an ñā.

⁵ Kuān te dóo kuinima Jesuu Márta ní Mária, ní ta'an ñā Lázaru ne, ⁶ dā téku ñā tsi etsin Lázaru sán ne, ítvíi ka ñā uvi ntúvi mí tuví ñā kán. ⁷ Kídāá ne, kaka'an ñá ni ñā ntini'i ñā:

—Kí'in xtuku o ñuú Judea —ka'an ñā.

⁸ Ntá tsi ñā ntini'i ñā ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Mastru, vatá e ná'a ntu ku ntántukú nuu iní ñā Israeé san e kué'le xuu ñā ntō ne, ¿vá kí'in xtúku ntu nto ikān? —ka'an ñā.

⁹ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá ñā ntu te ntaa é uxuvi ura ió ntuvi ā? Tē xoó kaika i ntuvi ā ne, ñá kánakí'í ñā, tsi kaxi'í. ¹⁰ Ntá tsi tē xoo é kaika i niñú a ne, kanakí'í ñā, tsi kakunáa ntēe ñu'ú san mí kaika ñā.

¹¹ Dā kúvi ka'an ñā sá'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Lázaru, ñā e dóo vā'á tiin ní'i ó ne, e kídí ñā.

Ntá tsi kí'in u ve vata koo é nantótó u ñā —ka'an ñā.

¹² Kídāá ne, ntáka'an ñā ntini'i ñā:

—Te kákidi ñá ne, é kantuvá'a ñā ve —ka'an ñā.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, ncho ka'an ñā tsi é xí'i ñā, ntá tsi ñā ntini'i ñā ne, ma'ná san xee ñā, kuíni ñā. ¹⁴ Kídāá ne, xé'le Jesuu kútuni ntaa ñā, kaká'an ñā:

—E xí'i Lázaru. ¹⁵ Dōó díni ko é xoxó u ikān, tsi díi ka vā'á o xtuku é kuenta iña nto, vata koo é na kuínti'xe nto ve. Ntá tsi kí'in ó ve mí tuví ñā —ka'an ñā.

¹⁶ Kídāá ne, kaka'an Túmaá san, ñā e ntántēe I'xa Uví ne, kaka'an ñá ni ení ñá, ñā nguíi san:

—Kí'in ó vé, na kúvi dadii o ní ñā ikān —ka'an ñā.

Jesuu é kanantoto ñā kō, é kata'xi ñā ntuvi iña ko

¹⁷ Dā xee Jesuu ikān ne, kútuni ñā tsi e ntúkimi ntuvi Lázaru san. ¹⁸ Ñuú Betanía ne, etsin tsi tuví ñuú Jerusaleén te io te ūni kilumétru tsi é ikā. ¹⁹ Ñá te da díi ñā Israeé san xee ñā nú ví'i Marta ní Mária é kué'le ñā doka'an nuú iní kuenta iña ta'an ñā. ²⁰ Ura

dú'va tsi dá kútuní Marta tsi vé'xi ětsin Jesuú ne, kué'en ña, kúkuetú itsi ña ña. Ntá tsi Maríá ne, ítuví mii ña nú vi'í ña kân. ²¹ Kidáá ne, kaka'an Márta ni Jěsuu:

—Tě dí i'a tuví nto ne, ñá ni xī'í tá'án ko. ²² Ntá tsi iní u tsi, kuán te veví kakan nto nta'a Xuva ko da neé ka nuu í ne, ta'xi ña —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jěsuu ni ña:

—Ta'an o ne, ntoto xtuku ña —ka'an ña.

²⁴ Kaka'án Marta ni ña:

—Iní u tsi ntoto ña ntuví te nti'í ñuxiví sa tě ntóto nti'í ña xi'í san —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an Jěsuu ni ña:

—Xu'u é kanantótó u ña'a. Xu'u é kata'xí u ntuví iña ñá di. Xoo é kuinti'xe i kó ne, kuán té xi'í ne, ntoto xtuku. ²⁶ Xoó ña'a é kántíto ká ña ne, te kuinti'xe ña kó ne, ña kúví ñá ntií dañu ntúví. ¿Kakuinti'xe ntu o sá'a? —ka'an ña.

²⁷ Kaka'an ñá ni ña:

—Kakuinti'xe kó nto, Mastru, tsi diví ntó ña é táxnuu Xuva ko, diví ntó é I'xá Xuva ko ntó, ña é kí'xi ñuxiví sa —ka'an Mártá san.

Dā ěku Jesuu nú ñañā Lázaru

²⁸ Dā kúví ka'an ña sá'a ne, ntiko kōo ñá kunú'u ña ne, dá kána xū'u ña ta'an ña Maria, kaká'an ña:

—E xěe Mástru ko i'a, kakana ña o —ka'an ña.

²⁹ Ura dú'va tsi dá téku Mariá ne, nákontitsi náne'e ña, kue'en ña, kukoto ña mí tuví Jesuu. ³⁰ Váta xěe ña má ñúú san, tsi ikán tuví dukuan ña mí nán'i ta'an ñá Marta. ³¹ Ña Israee, ña ntoo nú vi'í ña kân, ña ntaxé'e doka'nú iní sán ne, dá iní ña Maria é kantí'i du'va tsi nákontitsi ña ne, kíi ña, kuntikín ñá ña. Tsi kukuěku ña nú ñañā tá'an ña, kuíni ña. ³² Kidáá ne, dá xěe Maríá mí tuví Jesuú ne, nákunchití ntāa ña nú dí'ín Jesuu, dá kaká'an ñá ni ña:

—Mastrú, tě dí tuví nto i'a ne, ta'an kó ne, ñá ni xī'í ña —ka'an ña.

³³ Dā iní Jesuu tsi kaeuk Maria ni ñá Israee san ne, dōo u'vi kúví ña. Kunta'xa iní ña.

³⁴ Kaka'an ñá ni ña:

—¿Mí'í ntu ixkú'xí nto ñá? —ka'an Jěsuu.

Ntáka'an ñá ni ña:

—Ni'í nto, kíkoto ntódo o —ka'an ña.

³⁵ Jesuu ne, ěku ña. ³⁶ Kidáá ne, ntáka'an ña Israee san:

—Koto ntó kuan. ¡Ntě ntu kaa dii ntío ña ña! —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi ió ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ntu ku é kúví idé ña nakáan nuu ñá kuáá san. ¿Ntě kúví ña ni kuví vii ntu ña vata koo é ña kuvi Lázaru san? —ka'an ña.

Dā ntótó Lázaru

³⁸ Jesuú ne, dōo u'vi kúví xtuku ña dá xěe ña nú ñañā san. Máví kúví ne, xúu kantí'u nuu mí kuíta nti'xin ña. ³⁹ Kaka'an Jěsuu:

—Naki'í nto xuú san —ka'an ña.

Márta, ta'an ña xi'í san ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastru, á tě dōo kaxkonūu ña ve, tsi e ntu kimi ntuví ña —ka'an ña.

⁴⁰ Nantiko kóó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Ñá ntu te kaka'án u ni o tsi te kākuinti'xe o ne, kinin nté kaa dií ka'nu Xuva kó? —ka'an ña.

⁴¹ Kidáá né, náki'í ña xuú san ne, dá ntáni'i Jesuu núu ña e dukún kân ne, kaka'an ña:

—O Ú'va, ntadiá'vi nto tsi téku nto é káka'án u. ⁴² É iní u tsi nguentúvi kaini nto nee é káka'án u ni ntó. Ntá tsi kaka'án u é na tékú ña ntáñi i'a vata koo é na kuinti'xe ña tsi nuu é ntaá i é diví ntó táxnuu nto ko —ka'an ña.

⁴³ Dā kúví ká'an Jěsuu sá'a ne, ně kué'en iní ña kána ña:

—¡Ntiin dikan, Lázaru! —ka'an ña.

⁴⁴ Ntíi nti'xe ña ntxí'í san ikán. Katinuu nta'a ña ni dí'ín ña doó san ne, katavi núu nuu ña uun doo dúkun. Kaka'an Jěsuu ni ñá'a san:

—Nantutě nto ña, na nakáka ña —ka'an ña.

Ntánantukú nuu iní ña'a san nté koo ka'ni ña Jesuu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Kidáá ne, kuinti'xe titín ña Israee san, ña é ntěka Mariá, dá iní ña nuu i é idé Jesuu.

⁴⁶ Ntá tsi ió ñá ne, kué'en ña kúka'an véte ña ni ña fariseú san nté o dé Jesuu. ⁴⁷ Kidáá ne, náataká nuu dutu ñá odo núu ni ña fariseú san, da ntáka'an ña:

—¿Neé ntu vii o ve? Tsi dōo kué'e núu i e dōo na'nu é káde ña sá'a. ⁴⁸ Tě xtúví o ñá ne, un nti'í ñá'a san kuinti'xe ña ña. Kidáá né, kí'xi ña odo núu odo núu Romá ne, nakatsin nti'í ña xúkun ko ni ñúú kó di —ka'an ña.

⁴⁹ Uun ña'a, ñá nani Caífaa, dutu ñá odo núu kuia tsikán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Nt'o'ó ne, ñá tě neé ini nto. ⁵⁰ ¿Ñá ntu te dií ka vá'a o, kuini nto, te uun ña'a tsi kúví kuenta iña ko é un nti'í o vata koo é ña kunáa ñúú kó? —ka'an ña.

⁵¹ Ntá tsi ña te díki tsi mii ña é káka'an ña sá'a, tsi da xé dutu ñá odo núu kuia tsikán ne, Xuva kō xe'ě ña é ká'an ñá tsi Jesuú san ne, kuví ña kuenta iña ñúú ña. ⁵² Ná te da mii tsi ñúú ñá di, tsi vata koo é náataká nuu nti'í ñá i'xá Xuva ko dá mí'í ka mí ntántoo ña. ⁵³ Ntě ntúvi tsikán ne, ntukú nuu iní ña nté koo ka'ni ña Jesuu.

⁵⁴ Dukuan é Jesuu ne, ña ni ika ditó ka ña mé'ñú ña Israee san, tsi kíi ña ñúú Judeá san, kué'en ña díñi i ñuu itsí san ne, dá xěe ñá ñuu é nani ěfraín ne, ikán intóo ña ni ña nti'ni'í ña.

⁵⁵ Dóko sá xěe víko dá naka'an ña dá nátava Xuva kō ña Israee ñúú Egitó ne, ñá te da dii ñá ñu'u rantsú san ne, kúntāa ña ñúú Jerusaleen dí'na dá xěe víko san vatá xkoó iní ña é ntántoo ña kúñu ña. ⁵⁶ Dōo nántuku

ña Jesuú ne, ntatín ña ni tã'an ña da n̄i ntãñĩ ñá iní ukún kãn:

—¿Vá ña ntu ki'xi ña vikó sa'á, te kuinĩ nto? —ka'an ña.

⁵⁷ Tsi é kãka'an tó'ò dutú san nĩ ña fariseú san ne, tẽ xoo iní i mí tuví Jesuú ne, na kã'an ñá vata koo é kũvi t̄in ña ña.

12

Un ñadĩ'i, ña da'vi cho'o vidin d̄'ĩm Jesuu (Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Ìñu ntũvi di'na dá kũvi vikó san ne, xée Jesuu ñuú Betania. Ikãn tuví Lázaru, ña nantoto ña dá xi'i ña. ² Dẽvã'a ña é kã'xi dadii ña ni Jesuu kuẽnta kuáa. Martá ne, tsũ'un ko'o ña. Lázaru ne, tuví dadii ña nĩ ña ntoo nú mesá san. ³ Kidãa ne, ki'i María dãva lítru cho'o vidin e d̄'i m̄i nardu kúvi. Nã te nté kaa nuu á'vi. Dá'vi ña d̄'ĩn Jesuú ne, dá naĩtsi ña idi ña. Ika díko cho'o vidin san kan̄i má vi'i ña kãn. ⁴ Ntã tsi ntee tá'an unu ña'a ña ntini'i ñã, ñã naní Júda Iscãriote, i'xã Simuun, d̄'ivi ñã é rkontũvi díko ña Jesuú ne, kaka'an ña:

⁵ —¿Nté kui ña ni nadíko ntu ña cho'o vidin sa uní sientú ne, dá kuẽ'é ña diu'un i iña ñã ntã'vi san? —ka'an ña.

⁶ Ntã tsi Júda sãn ne, ñã te ni kã'an ña sã'á é kantuntã'vi iní ña ña ntã'vi san. Kaka'an ña sã'á, tsí kũdii ñã du'u ña. Divi ña nteé nta'a ña it̄n diu'un san ne, kaido m̄i ña é ñu'u iní i. ⁷ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo m̄i nto ñã. Tsí e dúkuan kãxnuu vá'a ña cho'o vidin san iñã ko te íntũ'xi u. ⁸ Tsí ña nta'vi san ne, nguentũvi tsi kuntoo ña ni ntõ, ntã tsi xu'ú ne, ñã te nguentũvi é kinĩ ntó ko —ka'an ña.

Ncho ka'ní ña Lázaru

⁹ Nã te da d̄ii ñã Israeé san ne, kũtuni ña é tuví Jesuu ñuú Betaniã ne, xée ñã mí tuví ña, ne, ñã te da m̄i tsi é kinĩ ñã Jesuú san, tsí da ti tsi é kinĩ ña Lázaru, ña é nantoto Jesuu. ¹⁰ Ntã tsi tó'ò dutú san ne, ntukũ nuu iní ña nté koo ka'ní ña Lázaru san. ¹¹ Tsí da xé divi kuetsí ña é ña te da d̄ii ña Israeé san ntaúve xío ña tsi ntákuinti'xe ña Jesuu.

Dã kuk'vi Jesuu ñuú Jerusaleen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Nã te da d̄ii ñã'a kuẽ'en ña ñuú Jerusaleen é kũvi vikó dá natãvã Xuva kó ña Israeé san ñuú Egítõ. Utén san ne, kutuni ña é v̄'xi etsin Jesuu ñuú Jerusaleen. ¹³ Kidãa né, kãtsin ña nta'a tun ñuú san ne, dá kíi ña, kuẽ'en ña, kukuetuú itsi ña ña. Un tsi ntákachu'u ña, ntãka'an ña:

—¡Ntãdiã'vi Xuva kó! ¡Nté kui dóo va'á ña é v̄'xi kuenta iña Xuva ko, ña é kũvi Rei iña ñã Israeé! —ka'an ña.

¹⁴ Dã nãni'i Jesuu uun a búru ne, íntekú ña ti, vatã ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kó:

¹⁵ Nã ku u'vĩ o, ñuú Siuun.

Un kaa Rei o, v̄'xi ña,

ntekú ña uun a búru, ka'an.

¹⁶ Nã ni ñẽ'e díki ñã ntini'i ñã san nuu i sã'a kídaã. Ntã tsi dá kuntãa Jesuu e dukún kãn ne, nãnu'u ñã iní ña tsí kuãn o úve na'a kaka'an iña ña é kuãn koo vii ña'a san ni ña.

¹⁷ Nã é ntoo ni'i ñã da nantoto ña Lázaru e kãna ña ña ntẽ nú ñãña ña kãn ne, ntãka'an ñã neé iní ña. ¹⁸ Dukuãn ne, ñã te da d̄ii da díi ñã'a kuẽ'en ña é kũkuetuú itsi ña ña, tsí da xé kutuni ña e dóo ka'nu nuu i idé ña. ¹⁹ Kidãa ne, ntãka'an ñã fariseú san ni tã'an ña:

—Íni nto ve, tsí ña te neé kuvi vii nto. ¡Tsí un ntã' ntã' ña'a san ntãint̄kin ñã ña! —ka'an ña.

Ña griegu ntãnantuku ña Jesuu

²⁰ Ntãdaka núu ña griegu san mé'ñũ ña xee ñuú Jerusaleen é kada ka'nu ña Xuva kó viko san. ²¹ Nã sã'á ne, xée etsin ñã mí ntitsí Felipe, ña v̄'xi ñuú Betsaida é kadũku nteé ñuú Galileá ne, ntãka'an ñã ni ñã:

—Ntio ntĩ kinĩ ntĩ Jesuu —ka'an ña.

²² Felipé ne, kuẽ'en ña kũkoto ñã Andree. Kidãa ne, ntuví ñã kũka'an ñã ni Jesuu.

²³ Jesuú ne, kaka'an ñã ni ñã:

—E xée etsin ura é nãxi'í nuu ka'nu ú, xu'u é v̄xkũvi ú ñãt̄i. ²⁴ Nuú é ntaã i é kãka'án u ni ntõ tsí te ña kuví nuni tatã san te ko'xó nuu ñu'u kãn né, kuan tsí kaa tuvi. Ntã tsi te kũvi ne, ñã te da d̄ii nuni katã'xi. ²⁵ Xoo e dóo kakuinima i ntuví iña i ne, kunaá ña. Ntã tsi xoo é ña ntio i ntuví iña i i'a ñuxiví sa ne, ní'i ña ntuví vã'á iña ña ntii dañu ntũvi. ²⁶ Xoó ña'a é ntio ña kada tsiñu ña iñã ko ne, na kunt̄kin ñã ko. Mí'i tũvi u ne, é íkan kutũvi ña kade tsiñu iña kó ni ko. Xoo é kade tsiñu iña kó ne, kada ka'nu Uvã kó ña di.

Kaka'an Jesuu tsí kuví ña

²⁷ ¡Dóo kakunta'xa iní ko ve! ¿Nee iñã ntu ka'án u? ¿Kã'an ntú u na nakãkú Uvã kó ko nuu i sã'a? ¿Nee ntu ka'án u? Tsi é divi tsiñu v̄'xi u é ntõ'o ko sã'a. ²⁸ Úva, nãxi'í nuu ka'nu ntõ ve —ka'an Jesuú san.

Kidãa né, k̄i díto tatsin, nte e dukún kan kãka'an:

—É nãxi'í nuu ú ne, ntã tsi nãxi'í nuu xtuku u —ka'an tatsin san.

²⁹ Dã téku ña ntãñi etsin sãn tatsin san ne, kakatsin, kuiní ña. Iõ ñã ne, ntãka'an ñã tsi ánje kãka'an ñã ni ñã.

³⁰ Nant̄ko kóo Jesuu, kakã'an ña:

—Nã te kuẽnta iñã ko tatsin sã'a, tsí divi kuẽnta iña nto. ³¹ E xée ntũvi é kadã kũ'vẽ Xuva ko iña ñuxiví sa ve. Vi'i a vé ne, nant̄i ña ña é kadẽ kũ'vẽ ñuxiví sa. ³² Xu'ú ne, te kũntãá dukún u ñu'u sã ve ne, vii ú vata koo é na kunt̄kin un ntã' ntã' ña'a sãn ko —ka'an ña.

³³ Sã'a kakã'an ña vata koo é kũtuni ñã'a san nté koo kuví ña. ³⁴ Dukuãn ne, nant̄iko kó ña'a san, ntãka'an ñã ni ñã:

—Tèkú nti tsí uve na'a kaká'an leí san tsí ña táxnúu Xuva kō sán ne, ntií dañu ntuví kutuví ña. ¿Nté kuan ntú ó kaka'an é ña vexkúvi ñatíí ne, ntaa ña é dukún kán? ¿Xoó ña'n nti'xe ntu é vèxkúvi ñatíí kuan? —ka'an ña.

³⁵ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Dutsí sá ntuví xi'í nuu ñu'u mí ntoo nto. Kaka ká nto vi'í a iō ñu'ú san iña nto vata koo é ña kuaá nto itsi nto. Tsí ña kaika mí nēe ne, ntē ñá ini ña mí kī'in ña. ³⁶ Na kuñti'xe nto ñu'ú san vi'í a iō ka vata koo e xi'í nuu kuntōo nto —ka'an ña.

Dā kúvi ka'an Jesuu sá'a ne, kué'en ña kükutúvi xu'u ña mí ña naní'í ñá'a san ña.

¿Nté o ntu é ña ni kuñti'xe ña Israeé san Jesuu?

³⁷ Kuān te ña te da díi núu i e dóo ka'nu idé ña nuu ñá'a san ne, ñá ni kuñti'xe ña ña.

³⁸ Kuān o ntúntaa vatá ó kaka'an tú'un Isáia, ñá ka'án naa Xuva ko, dá kaká'an ña:

¿Xoó ntu kuñti'xe i tú'un é kaka'án o?

¿Xoó ntu é nañé'e Xuva kō nuu i e dóo ka'nu é kákuvi kade ña?

ka'an ña. ³⁹ Dukuān ne, ña ni kúvi kuñti'xe ña, vatá ó kaka'an xtúku Isaiá san:

⁴⁰ Tsí Xuva kō ne, nanéé ñá nuu ña.

Dé ka'xi ña díki ñá dí

vata koo é ña kuvi kiní ña,

ntē ña kuvi kī'in díki ñá,

vata koo é ña kuvi kuntúkin ñá ko ne,

ñá ntavá'a ú ña dí.

⁴¹ Sá'a kaka'an Isaiá san, tsí nte dí'na ini ña nté koo naxi'í nuu ka'nu Jesuu ne, kaka'an ñá kuenta iña ña.

⁴² Ntá tsi titín ña odo núu san ne, kuñti'xe ña ña. Ntá tsi ña ni ká'án ditó ña mé'ñū ña'a san, tsí da xé ū'ví ña ña fariseú san tē da natava ña ña má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé. ⁴³ Tsi díi ka ntio ña é vā'á koo ka'án ñá'a san iña ñá, naa i é vā'á koo ka'an Xúva ko iña ña.

Tú'un Jesuu é kada kú've iña ñá'a san

⁴⁴ Un ntií tsí kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é kákuñti'xe i kó ne, ñá te da mii tsi ú kakuñti'xe ña, tsí kakuñti'xe ña Uvā kó, ña e táxnúu ko. ⁴⁵ Xoo é kainí i kó ne, kainí ña ña e táxnúu kó dí. ⁴⁶ Xu'ú e kúvi ú ñu'u é vè'xi'í u, vexnaxi'í nuu u ñuxiví sa vata koo é da xōo ka ña'a, ña é kuñti'xe i kó ne, ña káka ña mí nēe san. ⁴⁷ Tē xoó kateku i tú'un ko, ntá tsi ña káde ntaa ña, ñá te xū'ú kadā kú've i iña ña. Tsi ñá te vè'xi'í u ñuxiví sa vata koo é kadā kú've u iña ñá'a san, tsi vè'xi'í ú vata koo é na nākáku ña. ⁴⁸ Xoo é ña ntio i ko, é ña káde kuenta tú'un kó ne, tó xoo é kadā kú've i iña ñá tē xee ntúvi é nti'í. Kidáā ne, ni'í ña é nto'o ña kuenta iña tú'un ko, tsí ña ni kuñti'xe ña é kaka'án u. ⁴⁹ Tsi ña te díki tsi mii ko kakene tú'un é kaka'án u san. Tsi Uvā kó, ña táxnúu kó ne, diví ña kaka'án ña

nté koo ka'án u, nté koo nakuā'a ú ña'a san. ⁵⁰ Ini u tsi tú'un Uvā kó ne, diví é ta'xi'í ntuví vā'á iña nto ntií dañu ntúvi. Xu'ú ne, da nēé ka tú'un é kaka'án u ne, kaka'án u vatá ó ntio Uvā ko —ka'an Jesuu.

13

Dā nácate Jesuu dí'in ña ntini'í ñá

¹ Dā xee étsin viko da táva Xuva kō ña Israeé ñuú Egitō ne, ntoo Jesuu ni ña ntini'í ñá, ntaé'xi dadíi ña kuenta kuáa. Ini Jesuu tsí e xee ūra i é ntáka ña ñuxiví sa é kī'in ña, kínakútúvi dadíi ña ni Xuva kō. Ni kué'en tsi ntuví kuñnima ñá ña'a ña, ña ntoo ñuxiví a. Nté uun ntúvi ñá ni xtuví mii ñá é kuñnima ñá ña.

² Ntá tsi Júda Iscāriote, i'xá Simuún ne, é tsi'í tó'ō e ña vā'á san díki ña é díko ña Jesuu.

³ Jesuu né, é ini ña tsi nta'a Xuva ko vè'xi'í ña ne, é ini ña tsi ntaa xtuku ña nta'a Xuva kó dí. E ini ña tsi e xnúu nta'a Xuva ko ña un nti'í núu i. ⁴ Kidáā ne, náknutítsi ña é tuví ña nú mēsa kán ne, dá nātavā ñá du'nu ña, dá kī'í ña doó ne, xnteé ñá i'xi ña. ⁵ Kidáā né, xnúu ña ntute ini tití'í ne, éni ntu'u ñá nácate ña dí'in ña ntini'í ña, da naitsi ñá doo é ntee i'xi ña.

⁶ Dā xee ña mí tuví Simuún Pedrú ne, kaka'án Pedrú san ni ña:

—¿Vá diví ntu nto nácate nto dí'in ko? —ka'an ña.

⁷ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Veví ne, vata kī'in díki o nee iña é kade u. Ntá tsi kī'in díki o rkontúvi —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

—jNté uun ito ña da vā'a ko é nakate nto dí'in ko! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Tē ña nakáte ú dí'in o ne, ñá kadükun ntéen ko —ka'an ña.

⁹ Kaka'an xtúku Simuún Pedrú ni ña:

—jDukuān ne, ñá te da mii tsi dí'in ko nakate nto ni; tsí nta'a kó ni díki ko dí! —ka'an ña.

¹⁰ Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—Xoo e itsi i ne, ñá ntio é ntuntoo ká xtuku kaní kúñu i, tsí da mii tsi dí'in i kantio é ntōo. Tsi e ntúntoo kaní kúñu ña. Kuan ntúntoo nto dí, kuān tē ña te un ntí'í ntō —ka'an ña.

¹¹ Tsi ini ña xoo é díko i ña. Dukuān é kaka'an ña tsí ña te un ntí'í ñá e ntúntoo ña.

¹² Dā kúvi nácate ña dí'in ña ntini'í ña ne, náknúnu xtuku ña du'nu ña. Dá nakutúvi ña nú mesa kán ne, dá kaká'an ñá ni ña:

—¿Kañe'e díki ntú nto nee iña idé u ni ntō?

¹³ Ntáka'an nto tsí mastru ntó ko, tó'ō nto kó ne, vā'á ó vatá o ntáka'an nto, tsí diví ntí'xe u. ¹⁴ Te xū'u é mastru ntó ní tó'ō ntō ne, nakate ú dí'in ntō né, kuan tsí koo vií nto, nakate nto dí'in tā'an nto dí. ¹⁵ Tsi xu'u dí'na ú nañé'e ú nto nté koo vií nto ne, kuan tsí koo vií nto vatá o dé u ni ntō. ¹⁶ Nuú é ntaā i é

kāka'án u ni ntō tsí ña te dií ka ka'nu ña kade tsíñu san e tó'o ña. Ntē ña te dií ka ka'nu ña táxnūu tó'o í san é ña e táxnūu ña. ¹⁷Te kāñie'e dikí nto sá'a ne, kada ntaa ntō ne, dōo diní koo kuntōo nto.

¹⁸Ñá te kuēnta iña nto un ntí'i ntō é kāka'án u sá'a. Iní u xoo é nakaxnúu u. Ntá tsi kuintaa vatā o úve na'a kaká'an tú'un Xuva kō tsi dívi ña é kae'xí dadii nī kó ne, divi ña ntaa ña atá ko. ¹⁹Sá'a kāka'án u ni ntō di'na da kúvi, vata koo te kúntaa ne, kuintí'xe nto é divi ntí'xé u. ²⁰Nuu é ntaa í é kāka'án u ni ntō tsí xoo é kaiko ñú'u í ña táxnūu ú ne, kaiko ñú'u ña kó di; xoo é kaiko ñú'u í kó ne, kaiko ñú'u ña ña táxnūu kó di —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu tsí dikō Júdā sán ña

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹Dā kúvi ka'an Jesuu sá'a ne, dōo kuinta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaa í é kāka'án u ni ntō: Tsi uun ña'a nto ne, diko ntō ko —ka'an ña.

²²Ito ña ntini'i Jesuu san ta'an ña, xe un xé un ña, tsi ñá iní ña xoo iña í é kāka'án ña.

²³Uun ña'a ña e dōo kuinima Jesuu ne, tuví ña diñi ña, kae'xí ña. ²⁴Ide Simuun Pedrú san nta'a ña nī ña tuví diñi Jesuu é tsixe'e ña ña xoó kuenta iña í é kāka'án ña. ²⁵Kidáa ne, diin diin tsi katsixe'e ña Jesuu:

—Mastru, ¿xoo ntu é kuān ó kaka'an ntō san? —ka'an ña.

²⁶Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Divi ña é kué'é u tañú'u é xnūu nto'o ú san —ka'an ña.

Kidáa né, xnūu nto'o ña uun ta'vī tañú'u sán ne, xé'e ña Júdā, i'xá Simuun Scarioté san. ²⁷Dā é'xi Júdā san tañú'u sán ne, ura tsi í kuki'vī tó'o e ña vá'a sán nima ña. Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kanti'i dú'va tsi viin nee iña é ncho viin —ka'an ña.

²⁸Ntá tsi nté uun ña ntoo ntaé'xi nú mesá san ña ni kutúni ña nté kui kuān ó kaka'an ña ni ña sá'a. ²⁹Tsi Júdā sán ne, dikí í ña, ña ntee nta'a í diú'un san. Iō ñá kuiní ña ne, kaka'an Jesuu ni ña té kíkuiñ ña é kantio ña iña vikó san, o te kué'é ña diu'un ña ntá'vī san.

³⁰Ura tsi í da kúvi é'xi Júdā tañú'u sán ne, kii ña kue'en ña é nīñu.

Tú'ún xee e xtúvi Jesuu

³¹Dā kii Júdā san kué'en ñá ne, kaka'an Jesuu:

—Vevii ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, kaxi'í nuu ka'nu u. Dukuān ne, kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dí kuenta iñá ko. ³²Te kaxi'í nuu ka'nu Xuva ko kuēnta iñá ko ne, kanaxi'í nuu ka'nu ña kó vatā ó kaxi'í nuu ka'nu mii ñá ne, ura tsi í kuan kōo vií ña. ³³I'xá mii kó, ña ná'á ká kutuvi dadii ú ni ntō. Nantuku ntō ko, ntá tsi, vatā ó kaka'án u nī ña Israeé san ne, kuan kōo ka'án u ni ntō di tsi ña kúvi k'í'ín

ntō mí k'í'ín u. ³⁴Xtuví ni'í u nto tú'ún xé san: é na kuñima ntó ta'an nto, xe un xé un ntō. Vata tsi ó kakuinimá ko nto ne, kuan tsi koo na kuñima ntó ta'an nto dí, ³⁵vata koo té íni ña'a san tsi ntákuinima ntó ta'an nto ne, kutuni ña tsi ntántikin ntó ko —ka'an ña.

Dá kaká'an Jesuu tsí ka'án Pedru e ñá ini ñá ña

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶Kaka'an Simuun Pedru ni ña:

—¿Mí'í ntu k'í'ín nto, Tó'ó? —ka'an ña.

Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Mí k'í'ín u ne, ña kúvi k'í'ín ní ko vevii, ntá tsi da nté rkontúvi ne, nakuntíkin ko —ka'an ña.

³⁷Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó, ¿nté kui ña kúvi ntu kuntikín u nto vevii? ¿kuān te kué'é ú ntuvi iñá ko kuenta iña nto! —ka'an ña.

³⁸Nantíko kōo xtúku Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Vá nuu é ntaa ntí'xe ntu í é kué'en ntuvi iña o kuēnta iñá ko? Tsi nuu é ntaa í é kāka'án u ni ño tsí di'na dá kána lí'xí sán ne, úni Ito ka'an tsi ñá inín ko xoo ñá'a u —ka'an ña—

14

Jesuu ne, divi ña é kúvi ña itsi é k'í'ín o nta'a Xuva kō

¹Ñá ku dē kuení nto. Kuntée iní ntó Xuva kō né, kuntée iní ntó ko di. ²Má vi'í Uvā kó ne, dōo ío mí kuntoo ó. Tē dí ña kuān ó ne, ñá ni kā'án u ni ntō. Kí'ín u, kixtúvi tu'vé u mí kuntōo nto. ³Te kué'en u é xtúvi tu'vé u mí kuntōo nto ne, kí'xi xtuku ú, kixnakueká u nto, vata koo é kuntoo dadii nto nī ko mí kutuvi u. ⁴Ini ntó itsi san é xee nte mí k'í'ín u —ka'an Jesuu.

⁵Kaka'an Túmaá san ni ña:

—Mastru, ñá iní nti mí'í k'í'ín nto. ¿Ntē ntú koo naní'í nti itsi í san? —ka'an ña.

⁶Ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Xu'u e kúvi u itsi nto; kaka'án u é nuu é ntaa í né, tá'xi ú ntuvi iña nto. Xoxó kuvi xee í ntá'a Uvā kó té ña te kuēnta iñá ko. ⁷Tē dí iní ntí'xe nto kó ne, iní ntó Uvā kó di. Nte vevii ne, é iní ntó xoo ñá'a ña, tsi é dukuan iní nto ña di —ka'an Jesuu.

⁸Kaka'an Félipé san ni ña:

—Nañe'e ntó nti Uva ntó ni. Kuan tsi kaa é ntio nti —ka'an ña.

⁹Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Ntē ó ntu, Felipe? Ñá te dá vevii ntoo dadii ú ni ntō né, ¿nté vata kinín ko? Xoo e iní í kó ne, é iní ñá Uvā kó di. ¿Ntē kuān ó kaikan ntun é nañe'é u o Uvā ko? ¹⁰¿Vá ña ntu te kákuinti'xe o tsi úun tsi kúvi ú ni Uvā ko, tsi úun tsi kúvi Uvā kó ní kó di? Tsi tú'ún san é kāka'án u ni ntō ne, ñá te díki tsi mii ko katavá u, tsi Uvā kó e nuu mé'ñu nuu dava

ñā kó ne, mii ñā kade ñā nuu i e dóo va'á san.
¹¹ Na kuñti'xe nto ko é káka'án u tsi úun tsi kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi ñā nī kó di. Tē ñā ntákuinti'xe nto é káka'án u ne, kuān te nuu i é kadé u san na kuñti'xe nto. ¹² Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi te xoo ñá'a é kuñti'xe ñā kó ne, vií ñā nuu i é kadé u di. Ó díi ka ka'nu ká nuu i vií ñā, tsi ntaa u mí tuvi Úvā ko. ¹³ Da neé ka nuu i é kákan ntó nta'a kó ne, vií ú vata koo é kí'i nuu ka'nu Uvā kó kuenta iñā ko, xu'u é l'xā ñā. ¹⁴ Da neé ka nti'i nūu i é kákan ntó nta'a kó ne, ta'xí u nto.

Kaka'an Jesúsui tsí taxnūu ñā Espiritū Sántū san

¹⁵ Tē ntákuinima nti'xe ntó kó ne, kada ntaa nto tú'ún é xtúvi u. ¹⁶ Kákān ú nta'a Úvā kó, na taxnūu ñā uun ñā'a, ñā é xntii ntó né, kunuu mé'ñu kunuu dava ñā nto ntii dañu ntúvi. ¹⁷ Espiritu sá'a ne, divi ñā é tá'xi ñā é kütuni nto nee iñā é nuu é ntaā i. Ñā kúvi kuñti'xe ñā ñuxiví sa ñā, tsí ñā kuvi kiní ñā ñā, nté ñā ñi ñā xoo ñá'a ñā. Ntá tsi divi ntó ne, ini ntó ñā, tsí nuu ñā nima ntó ne, nuu mé'ñu ñā ntó.

¹⁸ Ñā te tsoo mii kué'én u nto, tsí ki'xi xtuku ú mí ntóo nto. ¹⁹ Ñā ná'a ká kukuú dí ñā kiní ka ñā ñuxiví san ko. Ntá tsi divi ntó ne, kiní nto ko. Tsi ni'i nto ntúvi iñā nto vatá ótío ntuvi iñā ko di. ²⁰ Ntuvi tsikán ne, kutuni ntó tsi uun tsi kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi kúvi nto ní kó ne, kuan divi ú ni ntó di. ²¹ Xoo é kaeni tutun i tú'ún é xtúvi u ne, kade ntaa ñā ne, divi ñā é kákuinima nti'xe ñā ko. Xoo é kákuinima í ko ne, kuinima Úvā kó ñā di. Xu'ú ne, kuinimá ko ñā di ne, ntii díto u é kīni ñā ko —ka'an Jesúsui.

²² Júdá, ñā uun san, ñā é ñā te Iscarioté ne, kaka'an ñā ni Jesúsui:

—Mastru, ¿nté kui ntii díto nto nuú nti ne, ntá tsi nuu ñā ñuxiví san ne, ñā ntii díto nto? —ka'an ñā.

²³ Nantíko kóo Jesúsui, kaka'an ñā ni ñā:

—Xoo é kákuinima í ko ne, kade ntaa ñā tú'ún é xtúvi u. Kuinima Úvā kó ñā ne, kixkuntoo dadú nti ñā, ntuvi u ni Uvā ko. ²⁴ Xoo é ñā kákuinima í ko ne, ñā kade ntaa ñā tú'ún é káka'án u. Tsi tú'ún é káka'án u ni ntó ne, ñā te díki mií ko é káka'án u, tsí divi tú'ún Uvā ko, ñā é táxnūu ko.

²⁵ Núu i sá'a kaka'án u ni ntó vi'i a tuvi dukuán ka ú ni ntó. ²⁶ Ntá tsi Espiritū Sántū san, ñā é xntii ntó, ñā é táxnūu Uvā kó kuenta iñā ko ne, divi ñā nañé'ē ñā nto é un nti'i nuú i. Ta'xi ñā é naka'an nto un nti'i é káka'án u ni ntó nte dí'na.

²⁷ Te kué'én u ne, ta'xí u é vā'á koo kuntōo nto, vatá ó tuvi u, ñā te vatá ó kata'xi ñā ñuxiví sa. Ñā ku dé kuení nto; nté ñā ku u'ví nto. ²⁸ Tsi kaka'án u ni ntó é kí'in u, ntá tsi ki'xi xtuku u é kutúvi u ni ntó. Te nūu é ntaā i é ntákuinima ntó ko ne, kúntoo díni' nto, tsi

kaka'án u tsi kí'in ú nta'a Úvā ko. Tsi díi ka ka'nu Uvā ko é xu'u. ²⁹ Sá'a káka'an ntáa ú ni ntó dí'na dá kúvi vata koo é, tē kúntáa ne, kuñti'xe nto kídaa.

³⁰ Ñā kué'é ka ká'án u ni nto vé, tsi vé'xi é kadé kú've ñuxiví sa. Ñā tē neé kuvi vií ní ko, ³¹ ntá tsi vií u vata ó ka'an Úvā kó, vata koo é kütuni ñā ñuxiví sa tsi dóo kakuinimá ko Úvā ko. Nakuntáñi ntó ve, dá kí'in o —ka'an Jesúsui.

15

Xo'o tinti'o é nuu é ntaā i

¹ Kaka'an xtúku Jesúsui:

—Xu'u é vata kaa xo'o tinti'o é nuu é ntaā i kaá u. Uvā kó ne, divi ñā é kuēnta kade ñā. ² Te úun ntidin i ñā kakii tinti'o i ne, ka'nté ñā. Ntá tsi te kakii tinti'o i ne, ka'nté ntodo ñā nuu i vata koo é kué'e kiti i kii ti. ³ Ntó'ó ne, é ntúntoo nto kuenta iñā tú'ún é káka'án u ni ntó. ⁴ Kuve ta'an nto kó vatá ó ntee tá'an ú nto. Tsi te da mii tsi ntidin i sán, tē ñā ntee tá'an xo'o i sán ne, ñā kúvi kii kiti i. Kuan ntó'ó di, nté uun nto ñā te neé kuvi vií nto tē ñā ntee tá'an nto ko.

⁵ Xu'ú ne, xo'o i kúvi u; divi ntó né, ntidin i kúvi nto. Xoo é ntee tá'an i kó ne, ntee tá'an ú ñā dí ne, dóo kue'e é vā'á vií ñā. Tē ñā te ntee tá'an nto kó ne, ñā tē neé kuvi vií nto. ⁶ Xoo ñá'a é ñā ntee tá'an i kó ne, kiñu'u ñā ñā kí'i kán vata kaa ntidin i e kádun e ntánakuido ñá'a san e ntátsu'un ñā nchú'un kán é kōko.

⁷ Te kunteé tá'an nto kó, te kunuu ini' nto tú'ún kó ne, kákan nto da neé ka é ntio nto ne, ni'i ntó. ⁸ Dōo xi'i nuu ka'nu Xuva ko tē dóo kué'e nuu i é vā'á vií nto. Kuan kōo ntuvi nti'xe nto ñā nti'i' ko. ⁹ Vatá ó kakuinima Úvā kó ko ne, kuān ó kakuinimá ko ntó di. Ñā ku xtuvi mii nto é káka'án ntó itsi ko, tsi dóo kakuinimá ko nto. ¹⁰ Te káda ntaa nto tú'ún é xtúvi u ne, ñā xtúvi mií u é kákuinimá ko nto, vatá o dé ntaa u é káka'án Úvā kó ne, ñā kaxtuvi mii ñā é kákuinima ñā ko di.

¹¹ Kaka'án u ni nto sá'a vata koo é na kúntoo díni' ntó ní kó vatá ó tuvi díni u di. Kídaa ne, kunuu díni kue'én nima nto. ¹² Sá'a é tú'ún ko é xtúvi u: Na kuñima ntó ta'an nto vatá ó kakuinimá ko nto. ¹³ Te nūu é ntaā i é kákuinima kué'én ko ñā e dóo vā'a tiin ni'i ó ne, un tsi nte ntúvi iñā ko kué'e o kuēnta iñā ñā. ¹⁴ Ntó'ó ne, ñā e dóo vā'a tiin ni'i ú nto te vii nto é káka'án u ni ntó. ¹⁵ Vi'i a vé ne, ñā ká'án ka u te ñā ntáde tsiñu iñā ko nto, tsí ñā ntáde tsiñu sán ne, ñā ñi ñā neé kade tó'ó ñā. Ntá tsi ñā e dóo vā'a tiin ni'i ú kaka'án u nto, tsí kaka'án ntí'í u ni ntó nee iñā kaka'án Úvā kó ní ko. ¹⁶ Ñā te divi ntó nakaxnúu ntó ko, tsí xu'u nakaxnúu ú nto ne, teé tsiñu u nto é kí'in nto, kinakáxa nto é vā'á san vata koo é na xntii. Kídaa né, da neé ka nuu i é kákan ntó nta'a Úvā kó kuenta iñā

ko ne, ni'i ntó. ¹⁷ Sá'a tsí é xtúvi u é vii nto: é na kuñinima ntó ta'an nto.

Nā ñuxiví san ntainchu'vi ña Jesuu ni ñá'a ña

¹⁸ Tē ntainchu'vi ñá ñuxiví san ntó ne, na kūtuni nto tsí di'na u inchu'vi ñá ko. ¹⁹ Tē dí kudadii nto ni ña ñuxiví san ne, dóó ntio ña nto. Ntá tsi ña te i'a ntáduku ntée ká nto, tsí nakaxnúu ú nto ñuxiví san. Dukuān ne, ntainchu'vi ñá nto. ²⁰ Nanū'u ntó iní nto tú'ún é káka'án u ni ntó: Tsi nté uun ña kade tsiñu ne, ñá té dii ka ka'nu ña'a ña e tó'o ñá. Vata ó dé xeni ña ni kó ne, kuan koo kada xeni ña ni ntó di. Tē dí ni dē ntaa ña tú'ún kó ne, kada ntaa ña e ntáka'an ntó di. ²¹ Un nti'i sá'a nantó'o ña nto kuenta iñá ko, tsi ñá iní ña ña táxnūu ko.

²² Tē dí ña ni kí'xi u é kixka'án u ni ñā ne, ña túvi kuétsi ña. Ntá tsi vevii ne, ña túvi ká doka'an núu iní kuenta iña kuétsi ñá. ²³ Xoo é kainchu'vi ko ne, kainchu'vi ña Úvā kó di. ²⁴ Nā túvi kuétsi ña té dí ña ni iní ña nuu i é idé u e nté uun ká xtuku ña'a ña kuvi vii ña. Ntá tsi kuān te iní ñá ko ne, nté dúkuan ña ntío kue'en ñá ko, nté Úvā kó di. ²⁵ Ntá tsi kuan ó kúvi vata koo é ntūntaa mí ūve na'a lei iña ña é káka'an: "Inchu'vi ñá ko é nté ña tuví nee nuu i", ka'an.

²⁶ Ntá tsi tē xee Espiritū é nuu é ntaā í san, ña vé'xi nta'a Úvā kó é xntii ña ntó né, divi ña ntáda ntaa ña kuenta iñá ko. ²⁷ Divi nto ntáda ntaa nto kuenta iñá ko di, tsí nto'ó ne, intóo dadii ó un tsi nte dá iñi ntu'u.

16

¹ Núu i sá'a kaka'án u ni ntó vata koo é ña nativi iní nto e ntántikin ntó ko te kúvi. ² Tsi nakunu ña nto má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Xée ntúvi te xoó ka'ni i nto ne, tsiñu Xuva kó kade ña, kuini ña. ³ Sá'a vii ñá ni ntó tsi vata kiní ña Úvā kó, nté xū'ú di. ⁴ Ntá tsi kaka'án u sá'a ni ntó vata koo tē xee ntúvi tsikán ne, nanu'u ntó iní nto tsí divi é káka'án u ni ntó.

Nūu i é kade Espiritū Sántū

Ñá ni ká'án u ni nto sa'a nte dá iñi ntu'u, tsí dá xé tuví dadii ká u ni ntó. ⁵ Ntá tsi vevii ne, kí'in ú ve, kínakutúvi dadii ú ni ña táxnūu ko. Nté uun nto ña kátsixe'e ntó ko mí kí'in u. ⁶ Da uun kakuví, dóó ntoo nta'xa nto é kuan ó ka'án u ni nto sá'a. ⁷ Ntá tsi kaka'an ntáa ú ni ntó tsi dii ka vá'a ó iña nto é kí'in u. Tsi té dí ña kí'in ú ne, ña kúvi kí'xi ña é xntii ntó. Ntá tsi te kué'én u ne, taxnúu ú ña é kunuu mé'ñu ña ntó. ⁸ Te vé'xi ña ne, nañe'e ñá ña ñuxiví san nee iña é kuétsi ña, nee iña é vá'a koo vii ña ne, nté koo kada kú've Xúva ko iña ña di: ⁹ kuenta iña kuétsi i é ña ni kuinti'xe ña ko; ¹⁰ kuenta iña i é vii ña é vá'a, tsi kí'in u mí tuví Úvā kó ne, ñá kiní ka ntó ko; ¹¹ kuenta

iña i é kadá kú've Xuva ko iña ñá vatā ó dé ña ni ña odo núu iña ñá ñuxiví sa.

¹² Dóó titín ka nuu i é ncho ka'án u ni ntó, ntá tsi ña kutii nto é tēku nti'i nto vevii. ¹³ Ntá tsi te vé'xi Espiritū é nuu é ntaā í san ne, nañe'e ñá nto é un nti'i nee iña é nuu é ntaā nti'xe i. Tsi ñá te dikí tsi mii ña ká'an ña, tsí nee iña é tekú ñá ne, divi é ka'an ñá ni nto ne, nañe'e ña nto nté koo kuvi rkontúvi. ¹⁴ Divi ñá né, kada ka'nu ña ko, tsí ni'i ña nee iña e iñá ko ne dá ta'xi ña é kūtuni nto. ¹⁵ Un nti'i é ió iña Úvā ko ne, kaduku ntée ú di. Dukuān é káka'án u tsí nañe'e ñá nto nee iña iñá ko é ni'i ña.

¹⁶ Nā ná'a ká kiní nto ko, ntá tsi ña ná'a ka xtúku ne, nakini xtuku nto ko —ka'an Jesuu.

Nadama donta'xá san dodini

¹⁷ Kidáa ne, ió ñá ntini'i Jesuu ne, tsixe'e tá'an ña xe un xé un ña:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un sá'a é káka'an ñá ni kó tsi ña ná'a ka kiní o ñā ne, ña ná'a ká xtuku ne, nakini xtuku o ñā, tsí kí'in ñá nta'a Úvā ñā? ¹⁸ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an ña é ña ná'a ka? Nā káñe'e dikí kó ne nuu i é kuān ó kaka'an ña —ka'an ña.

¹⁹ Kūtuni Jesuu tsí ncho tsixe'e ña ña kuenta iña i sá'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ntátsixe'e ta'an ntu ntó nee iñá ncho ka'án u dá ka'án u tsí ña ná'a ka kiní nto ko, ña ná'a ká dá nakini xtuku nto ko? ²⁰ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi kuéku nto ne, kuenta'xa iní nto di, ni dukuan ña ñuxiví san ne, kuntoo díní ña. Ntá tsi kuān te kuenta'xa iní nto vevii ne, rkontúvi ne, nadama donta'xá san dodini. ²¹ Vata kaa ñad'i, ña é dá vé kaku i'xá i ne, kanti'i iní ña tsí e xee úra i. Ntá tsi té kúvi káku i'xá ña ne, kunáni ña e kaexnúu kuñu ña, tsi dóo díní ña kuenta iña i e káku i'xá ña é dá vé xee ñuxiví sa. ²² Divi nto dí ne, ntánti'i iní nto vevii. Ntá tsi nakini xtuku ú nto ne, naku'un díní nima ntó kídaa, uun dodini e nté uun xoxo kuvi ka'nté nuu i.

²³ Ntuvi tsikán ne, ñá tē nee tsixe'e ká nto ko. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó tsí dá nee ka nti'i nuu i é kákan nto nta'a Úvā kó ne, ta'xi ña te kákan ntó kuenta iñá ko. ²⁴ Vevii ne, váta kákan nto nté uun nuu i kuenta iñá ko. Kákan ntó ne, ni'i ntó, vata koo é kúntoo díní kue'en nto.

Jesuu ne, kúvi idé ña ni ñuxiví sa

²⁵ Kantada dadii ú nuu i sá'a, kaka'án u ni ntó. Ntá tsi vé'xi ntuvi é ña te kuan koo ka'án ka u, tsí ka'an ntáa ú ni nto iña Úvā ko. ²⁶ Ntuvi tsikán ne, kákan nto kuenta iñá ko. Ntá tsi ña te kaka'án u ni ntó te kákan u nta'a Úvā kó kuenta iña nto. ²⁷ Tsi Úvā kó ne, mii ña dóo kakuinima ñá nto, tsí dá xe ntákuinima ntó ko ne, ntákuinima'xe nto é vé'xi ú nta'a Xuva kó. ²⁸ Tsi nta'a Úvā ko kí'ú,

vé'xi ú ñuxiví sa. Vevíí ne, ntaka ú ñuxiví sa dá ntáa xtuku u mí tuví Uvá ko —ka'an Jéssu.

²⁹ Ntáka'an ñá ntini'i ña ni ñá:

—Vevíí ne, kaka'an ntáa nto, é ña te kántada dadíí ká nto. ³⁰ É íni nti ve tsi íni nto un ntíí ntíí núu i. Ntē ña ntio é xoxo tsixé'e i ntō. Dukuān e ntákuinti'xe nti tsi vé'xi nto nta'a Xuva kō —ka'an ña.

³¹ Nantíko kōó Jessu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto ve? ³² Ntá tsi e xée ūra í ne, vevíí du'va tsi nakuite xáa nto. Da díta da díta xnto itsi nto, xtuví mii ntō ko. Ntá tsi ña te da mii tsi u tuví u, tsi tuví ni'i Úvá kō kó. ³³ Kaka'án u ni nto un ntí'í sá'a vata koo é kúntoo vá'a nto, xoo é kantíkin í ko. Ñuxiví a ne, dōó ntō'o nto. Ntá tsi ka'xi víí nto nima ntō, tsi e kúvi idé u ni ñuxiví sa —ka'an ña.

17

Kaka'an ntá'ví Jessu kuénta íña ñá ntini'i ñá

¹ Dá kúvi ka'an Jéssu núu i sá'a ne, ntáa ni'i ña nuu ñá e dukún kán, dá kaká'an ña:

—Úva, e xée ūra í ve. Naxi'í nuu ka'nu nto kó, xu'ú é I'xá ntō ve, vata koo é naxi'í nuu ka'nu ú nto dí. ² Tsi tá'xi nto tsiñu ko é kodo nūú u íña un ntí'í kue'en dú'va ña'a san vata koo é kué'é u ntuví va'a íña ña ntii dañu ntúvi, un ntíí ntíí ña'a, ña e nátsu'un nta'a nto ko. ³ Sá'á é ntuví vá'a íña ña: te íni ñá nto, divi ntō é Xuva nti'xe ko nto, ni Jesūcristu, xu'u e táxnūu nto.

⁴ Xu'ú ne, é dē ka'nu ú nto ñuxiví sa. É nantí'í u tsiñu e teé tsiñu nto ko é víi u. ⁵ Vevíí ne, naxi'í nuu ka'nu nto kó nta'a nto ve, Úvá, vata tsi ó naxi'í nuu ka'nu nto kó ntē dí'na dá íñi ntu'u ñuxiví sa.

⁶ Ña é nakaxnúu nto i'a ñuxiví sa é tsu'un nta'a ntō kó ña ne, é nañé'é u ña xoo é divi ntō. Tsi divi íña ntō ña ne, nátsu'un nta'a ntō kó ña ne, divi ñá kuínti'xe ña tsi'un ntō. ⁷ Ini ñá ve tsi da neé ka nuu i e tá'xi nto kó ne, nta'a nto vé'xi. ⁸ Tsi é nañé'e ú ña tú'ún e tá'xi nto ko. Tēkú ña ne, kutuni ña é nuu é ntaā i tsi nta'a nto vé'xi u. Kuínti'xe ña tsi divi ntō táxnūu nto ko.

⁹ Mii ña é kaikán u kuenta íña ña. Nā te kuénta íña ñá ñuxiví san, tsi kuenta íña ña e tá'xi nto ko, tsi divi íña nto ña. ¹⁰ Un ntí'í nee íñá ío íñá ko ne, íña ntō dí; nee íña é íña ntō ne, íñá kó dí. Divi ña ne, naxi'í nuu ka'nu ña ko.

¹¹ Xu'ú ne, ñá kutúvi ka ú ñuxiví sa, ntá tsi divi ñá né, kúntōo ká ña ñuxiví sa. Tsi xu'ú ne, kīnakutúvi ú ni ntō. Úvá, divi ntō é vá'a kue'en nto ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava nto ña e tá'xi nto ko vata koo é uun tsi kuví ña vatā ó uun tsi kuví ú ni ntō dí. ¹² Dā itúvi dadíí u ni ñá i'a ñuxiví sa ne, xu'ú nada'an ú ña kuenta íña ntō, un ntíí ntíí ña e tá'xi nto kó ne, idé ú ña kuenta. Ntē uun ña'a ña ña ni

kunáa ña (da mii tsi ñá e dúkuan kúnaá san), vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un ntō.

¹³ V'i'í a vé ne, ntiko kōó u mí tuví nto dan. Núu i sá'a kaka'án u da tuví ka u ñuxiví sa vata koo é na naku'un dñi nima ñá vatā ó nuu dñi nimá ko dí. ¹⁴ É naku'é u ña tú'un ntō. Ntá tsi ña ñuxiví sa ne, ntaínchu'vi ñá ña, tsi ña te ntáduku ntée ká ña ñuxiví sa vata kaa u é ntē ña te ña ñuxiví sa ú dí. ¹⁵ Nā te kaikán u nta'a nto te natavā ntō ña ñuxiví sa, tsi é na kūnuu mé'ñu kunuu dava nto ña nuu i é kīni kaa san. ¹⁶ Nā te ntáduku ntée ña ñuxiví sa, vata kaa ú xu'ú dí. ¹⁷ Kué'en ntō é víi ñá da mii kué'en tsi é vá'a é ntio nto, tsi ini ña tú'un ntō é nuu é ntaā i. ¹⁸ Vata ó táxnūu nto kó ñuxiví sa ne, kuan koo taxnúu ú ña mé'ñu ña ñuxiví sa dí. ¹⁹ Kuenta íña ña ne, ntada ú ntuví íñá ko kuenta ntá'a nto vata koo é na ntada ña ntuví íña ña kuénta ntá'a nto dí e na víi ñá nee íña é nuu é ntaā i.

²⁰ Nā te da mii tsi kuénta íña ña sá'a é kaka'an ntá'ví u, tsi kuenta íña ña é kuínti'xe i ko rkontúvi kuenta íña tú'un ña. ²¹ Kaikan u é uun tsi na kúvi ña, un ntí'í ña, vata tsi kaa o xo'ó dí, Úva, é uun tsi kuví ú ni ntō ne, uun tsi kuví nto ni kó dí. Te uun tsi na kuví ña ni kó dí vata koo é na kuínti'xe ña ñuxiví sa tsi divi nti'xe ntō táxnūu nto ko. ²² Naxi'í nuu ka'nu ú ña vatā ó naxi'í nuu ka'nu nto kó vata koo é uun tsi na kúvi ña vata kaa ú ni ntō. ²³ Tsi úun tsi kuví ú ni ña ne, uun tsi kuví nto ni kó dí, vata koo é uun tsi kuví nti'xe ña. Kidáa ne, kutuni ñá ñuxiví sa tsi divi ntō táxnūu nto kó ne, dōó kakuinima ntō ña vatā ó kakuinima ntō ko dí.

²⁴ Ó Úva, divi ntō tsú'un nta'a nto ñá kó ne, ntio ko é kúntoo dadíí ña ni ko mí kutúvi u, vata koo é na kīni ñá ko é kaxi'í nuu ka'nu ú nta'a nto. Tsi kakuinima ntō ko un tsi nte dí'na dá íñi ntu'u ñuxiví sa. ²⁵ Ó Úva, divi ntō e dóo va'a nto. Ña ñuxiví sa ne, ñá ini ñá nto. Ntá tsi xu'ú ne, ini u nto ne, ña sá'a ini ñá tsi divi ntō táxnūu nto ko. ²⁶ É kaka'an ntaa ú ni ña xoo ñá'a nti'xe nto ne, kuan kōo víi ka ú dí vata koo é na kūnima ntō ña vatā ó kakuinima ntō ko ne, vata koo é mii ú kutúvi u ni ñá —ka'an Jéssu.

18

Dā tñn ña Jessu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Dā kúvi ka'an Jéssu sá'a ne, kué'en ña ni ña ntini'i ña ūun xo díñi xi'nti ntúte Cedruun. Íkán kuk'í'vi ña má utun tatá kan ni ña ntini'i ña. ² Júdá, ña diko Jéssu ne, ini va'a ña ikán, tsi dóo ki'in ito kánakuntōo dadíí Jessu ni ña ntini'i ña ikán. ³ Dukuān né, ntēka Júdá sntadun ni ña ntáde kuenta xúkūn, ña e táxnūu tó'ó dutú nī ña fariseú san. Xée ña ikán, odo ña ñi'ú, ni chū'un, ni káa é ká'ñi

nuu ña Jesuu. ⁴ Ntá tsi é Ini Jéssuu un ntí'i nūu i neé kuvi ña ne, kīi ña, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntó? —ka'an ña.

⁵ Nantíko koó ñá, kaka'an ñá ni ñá:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree ntánantukū ntí ña —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Diví ú xu'u —ka'an ña.

Júdá, ña é diko ñá san ne, ntísí dadíi ña ni ñá'a san. ⁶ Dá ka'an Jéssuu tsí divi ñá ne, un ntíi ntíi ñá'a san nákaa ata ñá; ntáva ña kue'en ñá ñu'u kán. ⁷ Kidáa ne, tsixe'e xtúku Jesuu ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntó? —ka'an ña. Ntáka'an xtúku ña:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁸ Dá nantíko koó xtúku Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—É káka'an xtúku ú ni ntó tsí divi ú xu'u. Te xū'ú ntánantuku ntó kó ne, na kī'in ká ña nguú san —ka'an ña.

⁹ Kuan ó ka'an ñá vata koo é kūntaa tú'ún é ká'an ña: “Úvá, ña e tá'xi nto kó ne, nté uun ña ña ni kunáa ña”, ka'an ña. ¹⁰ Kidáa ne, Simuun Pedru táva nuu ña káa ñá né, dá é'nte tu'un ña lo'xo ña káde tsiñu iña dútu ñá odo nūú san; náki'i tú'un ñá lo'xo kua'a ña. Ña kade tsiñu sán ne, Malcu náni ña. ¹¹ Jesuú ne, kaka'an ñá ni Pedru kidaa:

—Nāxnuu vá'an káa ó. ¿Vá ñá ntu te nto'ó ko dontñi é ta'xi Úvá kó ko é ntó'o ko? —ka'an ña.

Dá ntísí me'ñu Jéssuu nuu Ánaa

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Sntadún san, ni tó'o ña, ni ña ntáde kuenta xúkūn ña Israeé san ne, tēn ña Jesuu, da kí'ni kutu ñá ña. ¹³ Di'na intéka ña ña mí tuví Ana, ñuntíi dútu ñá odo nūú kuia tsikan, ñá nani Caífaa. ¹⁴ Divi Caífaa ne, é káka'an ñá tsi díi ka vá'á o te ūun tsi ña'a kuví ña kuenta iña un ntíi ntíi ña ñuú i san.

Dá kaká'an Pedru e ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ña ntini'i ña, ña uun ká san, ni Simuun Pedru ne, ntíkin ñá Jesuu. Ini dútu ñá odo nūú san ña ntini'i ñá, ña é uun sán ne, dukuān ne, kúki'ví ña ni Jéssuu ini ví'i dutu ñá odo nūú san. ¹⁶ Ntá tsi Pedru ne, da nuu ntísí ña atá xí'i kan. Kidáa ne, kué'en ña ntini'i ñá, ñá ini dútu ñá odo nūú san, kaka'an ñá ni tánu nteé nta'a i xí'i san te kúvi kuíta ntí'xin Pedru ini ví'i kán di. ¹⁷ Ta'nu nteé nta'a i xí'i san ne, tsixe'e tūn Pedru:

—¿Vá ña ntu te divi ntó é kantikin ntó ña tsikan? —ka'an ña.

—Ñá'a ní san, ñá te xū'u —ka'an ña.

¹⁸ Tsí da xe dóo ví'xín ne, ña ntáde tsiñu ní ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, tūn ña ñu'ú

ne, dá ntátuní ña. Ikān ntísí dadíi Pedru san ni ñá, katuní ña di.

Dá íto ntee dutu ñá odo nūú san Jesuu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Kidáa né, tsixe'e dútu ñá odo nūú san Jesuu kuénta iña ñá ntini'i ña ne, kuenta iña nchú'ún é kanakuá'a ña ña'a san. ²⁰ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Xu'ú ne, kaka'an ntaá u mé'ñu ña'a san un ntí'i kue'en dú'va ña. Nguentúvi tsi nakuá'a u ña má ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, ini ukún ka'nu sán di. Nté uun nuu i ña ni ká'an xu'ú u. ²¹ ¿Nté kui mií ú katsixe'e ntu ntó ko? Tsixe'e nto ñá'a san, ña téku i nté o kaka'an u. Divi ña ini ña nee iña é káka'an u —ka'an Jesuu.

²² Dá kaká'an ña sá'a ne, uun ña'a ña ntáde kuenta xúkūn sán, ña ntísí etsín ne, xé'e nuu ña vinuu Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui kuan ntó ó kanantíko kóon kaka'an ni dútu ñá odo nūú san? —ka'an ña.

²³ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Tē ña vá'a o kaka'an u ne, ká'an nto nee iña é ña vá'á ó san ni. Ntá tsi te vá'a o kaka'an u ne, ¿nté kui xé'e nuu ntun vinuu ko kuan? —ka'an ña.

²⁴ Kí'ni kutu ña ña kidaa né, dá táxnūu Ana san ña mí tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa.

Dá kaká'an xtúku Pedru tsi ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Da nā ntísí Pedru, katuní ña nchú'un kán ne, kaka'an ñá'a san ni ñá:

—¿Vá ña ntu te divín é ntini'in ña tsikán di? —ka'an ña.

Ntá tsi divi ña ne, kaka'an ña:

—Ñá'a ní san, ñá te xū'u —ka'an ña.

²⁶ Kidáa ne, uun ña'a ña ntáde tsiñu iña dútu ñá odo nūú san, ñavi'i ña e é'nte Pedru ló'xo í ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Vá ña ntu te divín é ini ú o ni ñá má utun tatá kán? —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Pedru ne, kaka'an xtúku ña tsi ñá ini ñá ña ne, ura dú'va tsi i kána lí'xí san.

Dá ntísí me'ñu Jesuu nuu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Kidáa né, ntáka ña nú ví'i Caífaa ne, dá kueni'i ña Jéssuu ini ví'i me'ñu ña ñuú Roma. Dá ve vé'xi katúvi. Ña Israeé san ne, ña dí ni kí'ví ña ini ví'i me'ñu san vata koo é ña naxe'é ña nta'a ña. Tsí te kuan kōo ne, ña kúvi ká'xí ña viko san. ²⁹ Dukuān né, ntíi Pílatu nu kí'i kán, kaka'an ña:

—¿Neé ntú nuu i ntátsi'i kuétsi nto ña sá'a? —ka'an ña.

³⁰ Nantíko koó ñá, ntáka'an ñá ni ñá:

—Tē dí ña kini kaa ña ne, ña ntádá ntí ña kuenta ntá'a nto —ka'an ña.

³¹ Kidáa ne, kaka'an Pílatu ni ña:

—Kue'ēn ni'i nto ñá ni. Kada kú'vė ntó iña ñá kuenta iñá lei mii ntó —ka'an ña.

Ntá tsi ña Israeé san ne, ntáka'an ñá ni ña:
—Dōo xii kaá te ntí'i kué'e nti doxi'i dā xoo ká ña'a —ka'an ña.

³² Dukuān ō kúvi vatá ó kaka'an Jėsuu nté koo kúvi tē xi'i ña. ³³ Kídáá ne, kúntí'ví xtuku Pilatu iní vi'i mē'ñú san, dā kána ña Jesuu, kátsixe'e ña ña:

—¿Vá divin ntūn é Rei iña ñá Israeé? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Vá kuēnta iña mii ntú nto é kuān ó kaka'an ntó san ne, o dē xé tuku ña'a san kaka'an ñá ni ntó? —ka'an ña.

³⁵ Nantíko kōó Pilatu, kaká'an ña:

—¿Vá ña Israeé ntú u? Ña ñuú mii o nī tó'ó dutú san ne, divi ña ntáda ña o kuenta ntá'a ko. ¿Nee ntu den? —ka'an Pilatú san.

³⁶ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá te ñuxiví sa kade ú rei. Tē dí ñuxiví sa kade kú'vé u ne, nté du'xen víi ña ntáde tsiñu iñá ko vata koo é xoxo ntáda í ko kuenta ntá'a ña Israeé san; ntá tsi ña te i'a káde kú'vé u —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Pilatu ni ña kídáá:

—¿Vá dukuan ntú é rei ntí'xen? —ka'an ña. Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:
—Mii nto káka'an nto é rei u. E divi tsiñu káku u. Dukuān ne, vé'xi ú ñuxiví sa vata koo é ká'an u nee iña é nuu é ntaā i. Xoo é ntio i é nuu é ntaā i ne, katekú ña é káka'an u —ka'an ña.

³⁸ Tsixe'e Pilatu ña kídáá:

—¿Nee iñá ntu é nuu é ntaā í kuan? —ka'an ña.

Dā ntúvi Jesuu kuēnta é kuví ña

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Dā kúvi tsixe'e ña sá'á ne, kii xtuku ña, kaka'an ñá ni ña Israeé san:

—Nté uun kuetsi ña sá'á ña kánani'í ko. ³⁹ Ntá tsi nto'ó ne, vatá xkoó iní nto é nantii ú uun ña'a ña nuu kutú mé'ñú viko sá ne, ¿ntio ntu nto é nantii ú Rei iña ñá Israeé? —ka'an Pilatu.

⁴⁰ Un ntíi ntíi tsi ña'a san káchu'u ña, ntáka'an ña:

—¿Ñá te ña tsíkan nantii ntó ña, tsi Barabaá san! —ka'an ña.

Barabaá san ne, ña kae'ni ña'a.

19

¹ Kídáá né, kī'i Pilatú san Jesuú ne, da táxnū ña é natīnuu ña ña xo'ó ume. ² Sntadún san ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku iñu, da xntéku ña diki Jėsuú ne, da xnúu ña ña doo tīnta. ³ Xée ētsin ña mí ntísi ña ne, da ntáka'an ñá ni ña:

—¿Ntiusi ntó, Rei iña ñá Israeé! —ka'an ñá, dā kátu nuu ña vinuu ña.

⁴ Kīi xtuku Pilatú san ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Un kaa ña sá'a é nantii ú ña nuu nto vata koo é na kūtuni nto tsi ña ni nani'í ko nté uun kuetsi ña —ka'an ña.

⁵ Kídáa ne, ntíi Jesuu é ntėku le'e iñu san diki ña ne, nuu ña doo tīntá san. Kaka'an Pilatú san ni ñá'a san:

—¿Un kaa ñatíi sa'a! —ka'an ña.

⁶ Dá iní tó'ó dutú san nī ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¿Na nākuntée ña ntiká krusi! ¿Na nākuntée ña ntiká krusi! —ka'an ña.

Kídáa ne, kaka'an Pilatú san ni ña:

—Kue'ēn ni'i mii nto ñá ni, dá naxntēē ntó ña ntiká krusi kan. Tsi xu'ú ka'an u ne, ña tūvi nee kuetsi ña —ka'an ña.

⁷ Dā nantíko kōó ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ña:

—Lei iñá nti ne, kaka'an tsi da mii é kuví ña, tsi dotó tsi kaka'an ña é I'xá Xuva ko ña —ka'an ña.

⁸ Dā téku Pilatú san sá'a ne, dii ka ū'vi xtuku ña. ⁹ Kúntí'ví xtuku ña iní vi'i me'ñú san ne, dá kaká'an ñá ni Jėsuu:

—¿Mí'i ntu ñuú vé'xin? —ka'an ña.

Ntá tsi Jesuú ne, ñá ni ká'an kue'en ña. ¹⁰ Dukuān ne, kaka'an Pilatú san ni ña:

—¿Nté kui ña kaká'an ntún nī ko? ¿Vá ña ntu inin tsi kuví vii u naxntēē ú o ntiká krusí, o kuví nakáka xaa ú o? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Nté ña kuví kadan kú'ven iñá ko tē ña te Xuva ko ni ta'xi ña o. Dukuān ne, dii ka iō kuetsi ña e ntáda kó kuenta ntá'a o —ka'an ña.

¹² Nté ūra tsíkán ne, ntukū nuu iní Pilatú san nté koo nantii ña ña. Ntá tsi ña Israeé san ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¿Te nantii nto ña sá'á ne, ñá te vā'á tiin nto nī Cesal! tsi te xōo ñá'a é káka'an ña é rei ñá ne, kaka'an ntée ña Cesá san —ka'an ña.

¹³ Dā téku Pilatu sá'a ne, nantii ña Jėsuu. Kídáa ne, nákutūvi ña nú mesa ví'i me'ñú san mí nani Gábata, é káni tū'un Nú Xūu san é tū'un hébreu. ¹⁴ Dā ká'ñu ntuvi sispree víkó san ne, kaka'an Pilatú san nī ña Israeé san:

—¿Un kaa rei nto! —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi un tsi ntákachu'u ña'a san ntáka'an ña:

—¿Kue'ēn ni'i ntó ña! ¿Kue'ēn ni'i ntó ña! ¿Dá naxntēē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ñá'a san.

Kaka'an xtuku Pilatú san ni ña'a san:

—¿Vá naxntēē ntú u rei nto ntiká krusi kan? —ka'an ña.

Nantíko kōo tó'ó dutú san, ntáka'an ña:

—Xoxó ka xtuku é rei nti, tsi da mii tsi Cesá san —ka'an ña.

¹⁶ Kidáá né, ntáda kuenta Pilatú san Jéssuu é na naxntéé náá ña ntiká krusi kan. T̄n ña ña né, dá kue'en ni'i ña ña.

Dā nakuntéé Jesuu ntiká krusi
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Nt̄i Jesuu, ntéku dokó ña krusi ña, kue'en ña mí nani Gōlgota é k̄ni tú'un Xkidiá Nt̄xi k̄n é tú'un hébreu. ¹⁸ Ik̄n náxntéé náá ña ntiká krusi san ni ūvi ña'á ka ñat̄i. Uun ña nteé ña diñi kua'a ña ne, uun ña nteé ña diñi datsín ña. Jéssuu ne, nuu mé'ñu ña. ¹⁹ Pilatú san ne, táxnū ña kuvá'a ta'vi rkunū é kuntéé dikí krusi san é k̄ka'an: "Jesuu, náá ñuú Nazaree, Rei iña náá Israee", ka'an. ²⁰ Dóó tit̄in náá Israee san nakuá'a ña tú'un sa'á, tsi mí náxntéé náá Jesuu ntiká krusi ne, étsin ñuú ka'nu. Úni tú'un san uve na'a: tú'un hébreu, latiín, ni tú'un griegú di. ²¹ Tó'ó dutu iña náá Israee san ne, ntáka'an náá ni Pilatú san:

—Ná ku xntéé nto: "Rei iña náá Israee". Díi ka vá'á ó te xntéé nto: "Ná é k̄ka'an é Rei iña náá Israee" —ka'an ña.

²² Ntá tsi Pilatú san ne, nantíko koó náá, kaka'an ña:

—É xntéé na'a ú ne, é kuan tsí koo —ka'an ña.

²³ Dá kúvī náxntéé sntadún san Jesuu ntiká krusi san ne, kí'i ña doo náá ne, dá kátsin dava ña kimi ta'vi. Uun ta'vi uun ta'vi ni'i náá xe un xé un ña. Dá kí'i ña du'nu kani náá di, ntá tsi du'nu náá ne, kantáa tsi nte dukun i un tsi nte xú'u i; ña túvi mí'i x̄i' ta'an. ²⁴ Dukuān ne, sntadún san ne, ntáka'an náá ni tā'an ña:

—Ná nakatsin o s̄a'a; díi ka vá'á ó te nadíki ó xoo e ní'i i —ka'an ña.

Kuan ó dé ña vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Kátsin dava ña doó ko. Nadíki ña xoo é ní'i i dú'nú ko", ka'an. Kuān o dé sntadún san.

²⁵ Di'i Jéssuu ni ta'an dí'i ña, María, ñad̄i' Clíofa, ni María Madaléná ne, ntáñi étsin ña nū krusi san mí ntéé Jesuu. ²⁶ Dá íni Jesuu dí'i ña ni ña ntini'i ña, ñe e dóo kuinima náá ne, kaka'an náá ni di'i ña:

—Nakunúu nta'a nto í'xá nto dan —ka'an ña.

²⁷ Dá kakā'an xtúku ña ni ña ntini'i ña:

—Nakunúun nta'an di'i ó dan —ka'an ña.

Nté nt̄vi tsikán ne, nákunuu nta'a ña ntini'i ña sán di'i Jéssuu.

Dā x̄i' Jéssuu
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Dá kúvī sá'a ne, íni Jesuu tsi é kuntaa nt̄i' vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, kaka'an ña:

—Kaitsi ko ntute —ka'an ña.

²⁹ Ik̄n tuví uun k̄idi nt̄di ía ne, xnúu nto'ó ña uun ti'nti dóó ne, dá xntidó náá dikí ch̄án

ne, da xn̄i'ni ña xu'u ña. ³⁰ Dá kúvī x̄i' ña nt̄di ía sán ne, kaka'an ña:

—É k̄untaa nt̄i' ve —ka'an ña.

Kidáá né, náxka'nu ntei ña dikí náá ne, x̄i' ña.

Dā í'xi nūu uun sntadún san káa má xkintika Jesuu

³¹ Nt̄vi s̄a'a ne, nt̄vī é koo tu've iña víko ka'nu san. Nā Israee ne, ña ni nt̄io ña é k̄uve ka kúñu ña ntiká krusi nt̄vi dá iō dá'na, tsi dóo ka'nu nt̄vi tsikan. Dukuān ne, kaka'an náá ni Pilatú san te kue'é ña itsi é ka'nu ña xkídá'nta ña uve ntiká krusi san vata koo é na kúvī kant̄i' ña ne, dá kúvī nanuu nteé ña ña ntiká krusi. ³² Kidáá ne, kué'en sntadún san, kuka'nu ña x̄iki dá'nta ña ata iko díñi Jesuu san. ³³ Ntá tsi dá xee étsin ña mí rkāa nteé Jesuu ne, k̄utuni ña tsi é x̄i' ña. Dukuān ne, náá ni e'nu ña x̄iki dá'nta ña.

³⁴ Ntá tsi uun ña'a sntadún san ne, i'xi nūu ña káa ña má xkintika Jéssuu ne, ura tsi i kí niñi ni ntute. ³⁵ Xu'u é kantaa ú ni nto sa'á ne, íni u nee iña kúvi. Kaka'an ntáa ú ni ntó vata koo é na kuinti'xe nto di, tsi íni u tsi nuu é ntaā i é k̄ka'an. ³⁶ É un nt̄i' nūu i sá'a kúvi vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Nté uun x̄iki ña ña ni tá'nu", ka'an. ³⁷ Uun ká xtuku nuu i kaká'an tú'un Xuva kō di: "Kini ña'a san ña é i'xi nūu ña káa kúñu ña", ka'an.

Dā int̄u'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Dá ita nt̄'xin kúvi sá'a ne, vé'xi uun ná'a, náá nani Jōsee, ña ñuú Arimatea. Kuinti'xe xu'ú ña Jesuu tsi dá xé ū'vi ña ña Israee san. Dívi ña íkan náá nta'a Pilatú san te kue'é ña itsi é naki'i ña kúñu Jéssuu. Pilatú san ne, xé'e ña itsi é kuān koo víi ña. Kidáá ne, íxna'kí' ña kúñu Jéssuu ne, dá kue'en ni'i ña. ³⁹ Íkan tsi xee Nícodemu, ña é ñe'e é n̄ñu, íxka'an náá ni Jéssuu, ódo k̄i' vata koo u'xi k̄l̄i cho'lo vídin é kadāka dú'xe utun ni ū'xen xaví san. ⁴⁰ Nt̄vi ña náki'i ña Jesuu ne, dá náxtinuú náá ña doo k̄u'xin e xntá'a ña u'xen cho'lo san vatā xkoó íni náá Israee san. ⁴¹ Mí náxntéé náá Jesuu ntiká krusi san ne, íkan étsin má utun tata. Ik̄n tuví uun ña'ña x̄e mí é vata xoxo kunuu nt̄u'xi i. ⁴² Íkan tsi xnúu nt̄u'xi ña Jesuu, tsi íkan étsin tuví ña'ña san, tsi dá xé kuenta iña i é k̄axio tú've víko iña náá Israee san.

20

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Nt̄vi dá naki'i vité san ne, nt̄kin ni'ni ká kue'en María Madaléna nū ña'ña k̄n. Dá íto ña ne, íni ña tsi e x̄io tuví xuu é kat̄avi nūu xu'u ña'ña san. ² Kaxkainu ña kue'en ña mí ntoo Simuun Pedru ni ña ntini'i ña, ña e dóo kuinima Jéssuu. Kaka'an náá ni ña:

—É nātavá ña Mastru ko nú ñaña ña kãn né, nté ñá ñi o mí'i kũnaxnúu ña ña —ka'an Mariá san.

³Kidáá né, kũ Pedru ni ña ntini'i ña, ña uun san, kue'en ñá nú ñaña kãn. ⁴Ntúvi ñá koo da ntaínu ña kue'en ña, ntá tsi díi ka inú ka ña é ña uun san. Dí'na ña xee ña nú ñañá san. ⁵Náxká'nu ntei ña diki ña, íto ni'ni ña iní ñañá sán ne, iní ña doo san, ntá tsi ña ni kí'vi ña. ⁶Kidáá ne, xée Simuun Pedrú san ne, dá kukí'vi ña iní ñañá sán ne, ikãn íni ña doo san. ⁷Ta'vi doo é itínuu diki Jésuú ne, ñá te tũví dadũ ká ni doo ka'nú san, tsí e xío tuví kata'nu va'a. ⁸Kidáá ne, kũkí'vi ña uun ña'a sán di, ña é xee dí'na nú ñañá sán ne, dá ñi ña ne, kuĩnti'xe ña. ⁹Ntá tsi vata kí'in diki ña é uve na'a kaka'an tú'un Xuva kó tsí da mií é ntóvó ña tē xí'i ña. ¹⁰Kidáá né, ntiko kóó ña ntini'i ña, kunú'u ña nú ví'i ña kãn.

*Dā ntii dító Jesuu núu Mariá Madalena
(Mr. 16:9-11)*

¹¹Ntá tsi Mariá sán ne, ntitsí ña díñi ñañá san, kaéku ña. Kuan tsí ó kaeku ña, náxká'nu ntei ña diki ña, íto ni'ni ña iní ñañá sán ne, ¹²iní ña uvi ña'a ánjē san é ñu'u ña doo kuí'xin. Ntoo ña nú xuu mí intéku kũñu Jésuu. Uun ña'a ña tuví ña diki ñañá sán ne, uun ña'a ña tuví ña xe'e i kan. ¹³Tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñadĩ'i? —ka'an ña.

—Tsí kue'en ni'i ña Mastru kó ne, nté ñá ñi iní u mí'i xnúu ña ña —ka'an ñá ni ña.

¹⁴Dá ve tsi kaka'an ña sá'a ne, xkokóto ñá ne, íkan tsí íni ña Jesuu ntitsí ña, ntá tsi ña ni iní ña te divi Jésuu. ¹⁵Jesuú ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñadĩ'i? ¿Xoó ña'a ntu kanantukũ? —ka'an ña.

Ña kaito ntodo útun tatá san, kuĩni Mariá sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Te divi nto kué'en ni'i ntó ña ne, ká'an nto ní ko mí'i náxnúu nto ña vata koo é kí'in u, kí'ni'vi u ña —ka'an ña.

¹⁶Dá kaká'an Jésuu ni ña:

—¡Mariá! —ka'an ña.

Dá xkókoto ña, kaka'an ñá ni ña tũ'un hébreu san:

—¡Rabunil! (é kãni tú'un Mastru) —ka'an ña.

¹⁷Dá kaká'an Jésuu ni ña:

—Ñá kũ dí tiin nta'an ko, tsí vata ntáa u mí tuví Uvã ko. Ntá tsi kué'en mí ntántoo ení ko ne, ká'an ni ña tsí ntaa u mí tuví Uvã ko, é divi ña Uva ntó di, tsi uun tsi Xuva ko ni ntó —ka'an ña.

¹⁸Kidáá ne, kué'en Mária Madalena san, kuka'an ñá ni ña ntini'i ña:

—¡É iní u Mastru kó ve! —ka'an ña.

Kidáa ne, ntaa ña ni ña tũ'un é kãka'an Jésuu ni ña.

*Dā ntii dító Jesuu mí ntántoo ña ntini'i ña
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)*

¹⁹Dá kuáa divi tsi ntúvi é kuvi uun vité san ne, kantí'u tsi xí'i san mí ntoo ña ntini'i ña, tsí da xe ntaú'ví ñá ña Israeé san. Íkan tsi kũkí'vi Jesuu, ntitsí ña mé'ñu ña kãn ne, kaka'an ñá ni ña:

—Vá'a tsi koo kuntóo nto —ka'an ña.

²⁰Dá kúvi ka'an ña sá'a ne, náñ'e ñá ña nta'a ña ni xkintika ña. Ná tē nté kaa naku'un díni nima ñá ntini'i ña da íni ña Jesuu. ²¹Kidáá ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vá'a tsi koo kuntóo nto. Vata ó táxnúu Uvã kó ko ne, kuan koo taxnúu ú nto di —ka'an ña.

²²Dá kúvi ka'an ña sá'a ne, tĩ'ví nteé ñá ña, kaka'an ña:

—Naki'i nto Espiritũ Sántũ san. ²³Da xóo ka ña'a é kãda ka'nu iní nto ni ña kuétsi ña ne, é ntĩ'vi kuétsi ña. Ntá tsi da xóo ka ña'a é ña kada ka'nú iní nto ni ña kuétsi ña ne, é kuan tsi koo kuétsi ña —ka'an ña.

Dā ñi Tumaá e ntóto Jesuu

²⁴Ntá tsi Tumaá san, uun ña'a ña é kuvi uxuvi ñá'a ña ntini'i ña, ña é ntántēe I'xa Uví ne, xóxó ña da ntii dító Jesuu. ²⁵Ntá tsi ntáka'an ñá ntini'i ña, ña nguĩ san ni ña:

—É iní nti Mastru kó ve —ka'an ña.

Ntá tsi Tumaá san ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Vá ntaa ntu? Tē ña kiní u mí dũku tsiké san nta'a ña, tē ña naki'ví u rkinta'á ko mí dũkú san ne, o tē ñá naki'ví u nta'a ko mí kanúu xkintika ña dí ne, ña kúvi kuĩnti'xe ko —ka'an ña.

²⁶Dá kúvi ùna ntúvi ne, ntoo xtuku ña ntini'i ña má ví'i kãn né, ikãn tuví Tumaá san di. Kanti'u tsi xí'i ntóo ña, ntá tsi xee xtúku Jesuu, ntitsí ña mé'ñu ña, kaka'an ña:

—Vá'a tsi koo kuntóo nto —ka'an ña.

²⁷Kidáá ne, kaka'an ñá ni Tumaá san:

—Naki'vín rkinta'a o i'a ne, koton nta'a kó san ve. Tá'xin nta'a o, dá naki'vín xkintiká kó san. Ná ku kuãn nte dó'on; na kuĩnti'xe o ko —ka'an ña.

²⁸Nantíko kóó Tumaá san, kaka'an ñá ni ña:

—¡Tó'ó mií ko! ¡Xuva ntí'xe ko! —ka'an ña.

²⁹Kidáá ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Vĩ'i a vé ne, kakuĩnti'xe o tsí da xe ínín ko. Ntá tsi jnté kui va'a ña'a, ña é kakuĩnti'xe i kó kuãn te vata kiní ña ko! —ka'an ña.

Nuu i é de vá'a ña tutú sa'a

³⁰Ñá te da díi ka nuu i é idé Jesuu núu ñá ntini'i ña é ña ni úve na'a tutú sa'a. ³¹Ntá tsi nuu i sá'a úve na'a vata koo é kuĩnti'xe nto tsí Jésuú ne, divi ñá é táxnúu Xuva ko ñá né, divi ñá é I'xá Xuva ko ñá di. Te kuĩnti'xe nto ña ne, ní'i nto ntúvi vá'a iña ntó kuenta iña ña.

21

Dā ntii dító Jesuu núu ū'xe ñá'a ña ntini'i ña

¹ Dā rkontūvi e kúvi sá'a ntii díto Jesuu mí ntoo ŋa ntini'i ŋā etsin nu míni ká'nu é nani Tiberia. Sá'a kúvi da ntii díto ŋā.

² Ikán ntoo dadɪ Simuun Pedrú san ni Tūmaa, ŋa e ntántēe I'xa Uví, ni Natanāee, ŋa vé'xi ŋuú Canaa é káduku ntēe ŋuú Galilea, ni ntuvu i'xá Zebedeu, ni ūvi ka xtúku ŋa ntini'i Jesuu. ³ Simuun Pedrú san kaka'an ŋā ni ŋā: —Xu'ú ne, tsáká kitáva u —ka'an ŋā.

Ntáka'an ŋā ni ŋā:

—Kí'ín ntí ni ntó dí —ka'an ŋā.

Kué'en ŋā, ŋu'ú ŋa tun ntóo san. Ntá tsi niŋu tsikán ne, nté uun tsáká ŋa ni tavá ŋā. ⁴ Ntá tsi dá ve'xi túvi ne, ikán ntii díto Jesuu, ntítsi ŋa diŋi ntute san. Ntá tsi ŋa ntini'i ŋā ne, ŋā ni íni ŋā te divi Jesuu. ⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ŋā:

—Ó dá', ¿vāta ntu ní'i nto tsáká san? —ka'an ŋā.

—Vátā —ka'an ŋā.

⁶ Jesuú ne, kaka'an ŋā ni ŋā:

—Nakuúta nuu nto xunu nto diŋi kuá'a nto sán ne, ikán ní'i ntó ti —ka'an ŋā.

Kuān o dé ntí'xe ŋa ne, nté ŋa ni kuvu natavá ka ŋa xunu san e dóo ŋu'u tsitu kué'en tsáká san. ⁷ Ŋa ntini'i ŋā, ŋa e dóo kuinima Jesuú ne, kaka'an ŋā ni Pedrú san: —Divi mastru kó ŋā! —ka'an ŋā.

Dā ve tsi téku Pedrú san é divi Tó'o ŋā ne, nákuū ŋa du'nu ŋā, tsí kantí'ŋa nuu ŋā, dá entíta ŋa iní ntute san. ⁸ Da ní ve'xi ŋa nguú sán iní tun ntóo san, ntáŋu'u ŋa taraxá san é ŋu'u tsitu tsáká san. Ŋā te nté sa iká ŋu'u ŋa nú ntúte san; ío te ūun sientu métrú. ⁹ Dā núu ŋa tun ntóo san ní ŋuú kán ne, ikán iní ŋā é kai'xi ngíŋu'u, nteku ítun tsáká san ni taŋú'u san. ¹⁰ Kaka'an Jesuu ni ŋā:

—Na kí'xi nto uvi a tsáka, kiti dá ve táva nto san —ka'an ŋā.

¹¹ Kūxee xtuku Simuun Pedrú san iní tun ntóo san ne, kanaŋu'u ŋa taraxá san ŋu'u kán. Uun ito tsi ŋu'u tsitu kué'en taraxá san tsáka na'nu ntí'i, uun sientu uvi díko uxuni ti. Kuān te dóo kue'e tí ne, nté ŋa ni ntatsin táraxá san. ¹² Kaka'an Jesuu ni ŋā:

—Kixká'xi nto kuenta tevāa —ka'an ŋā.

Kidáa ne, nté uun ŋā'a ŋa ŋa ni kene iní ŋa tsixe'e ŋa ŋā xoo ŋā'a ŋa, tsí da xé iní ŋa tsí divi ntí'xe ŋa é Tó'o ŋā. ¹³ Xée etsin Jesuú ne, dá nánuu ntá'a ŋa taŋú'u sán, xe'é ŋa ŋā. Kuan tsi o dé ŋa ni tsáká sán di.

¹⁴ E sá'a kúvi ūni ito e ntii díto Jesuu núu ŋā ntini'i ŋa dá ntóto ŋa é xi'i ŋā.

Kaka'an Jesuu ni Símuun Pedru

¹⁵ Dā kuvu é'xi ŋa ne, kaka'an Jesuu ni Símuun Pedru:

—Simuun, í'xá Juuan, ¿vā dii dii ka ntu kakuinima ó ko é sá'a? —ka'an ŋā.

Kaka'an Pedru ni ŋā:

—Iní ntú ku nto, Mastru, tsí ntio kó nto —ka'an ŋā.

Kaka'an Jesuu ni ŋā:

—Kué'en é ká'xi a le'ntú ko sán ni —ka'an ŋā.

¹⁶ É kúvi uvi ito tsixe'e Jesuu ŋā:

—Simuun, í'xá Juuan, ¿kakuinima ntú o ko? —ka'an ŋā.

Kaka'an ŋā ni ŋā:

—Nuu é ntaā i, Mastru. Ini nto tsi ntio kó nto —ka'an ŋā.

Kaka'an Jesuu ni ŋā:

—Kuenta vīin le'ntú ko sán ni —ka'an ŋā.

¹⁷ É kúvi uní ito tsixe'e xtuku ŋa ŋā:

—Simuun, í'xá Juuan, ¿ntio ntu o ko? —ka'an ŋā.

Pedrú san ne, dóo u'vi kúvi ŋa é uní ito tsixe'e ŋa ŋa tē ntio ŋa ŋa ne, kaka'an ŋā ni ŋā:

—Mastru, divi nto iní nto é un ntí'i. Divi nto iní nto tsi ntio kó nto —ka'an Pedrú san.

Kaka'an Jesuu ni ŋa kidaā:

—Kué'en é na ká'xi le'ntú ko sán ni. ¹⁸ Nuu é ntaā i é káka'an u ni ō. Dā kúvin ŋatíi kuetsi ne, nákuūun du'nu o dá kí'ín da mí'i ka mí ntio o. Ntá tsi tē kuátan ne, koó da nakāan ntá'a o ne, tuku ŋa'a naxnū ŋa o du'nu ó ne, dá kí'ín ní'i ŋa o mí'i ŋa ntio o é kí'ín.

¹⁹ Kuan ō ka'an Jesuu vata koo é kūtumí Pedru nté koo kuvu tē xi'i ŋa, vata koo é káka'an ŋā'a tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kidáa ne, kaka'an ŋā ni ŋā:

—jKuntikín ko! —ka'an ŋā.

Uun ŋa'a ŋa ntini'i Jesuu, ŋa e dóo kuinima ŋā

²⁰ Dā xkókoto Pedru ata ŋā ne, iní ŋa tsí kantikín ŋa uun ŋa'a ŋa, ŋa e dóo kuinima Jesuu, ŋa e itúvi diŋi ŋa da é'xi dadɪ ŋa da kúvi viko san, ŋa é tsixe'e xoo ŋā'a é díko i ŋā. ²¹ Dā iní Pedru ŋā ne, katsixe'e ŋa Jesuu:

—Ŋā sá'a ne, ¿nté ntu koo kuvu ŋa? —ka'an ŋā.

²² Kaka'an Jesuu ni ŋā:

—Tē ntio ko é kutuví ŋā da nté nainu xtúku ú ne, ¿vā neé ntú kuenta iŋa o? jDivin né, kuntikín ko! —ka'an ŋā.

²³ Dukuān ne, kuiní ŋa ntákuinti'xe i san tsí ŋa kuvu ntí'xe ŋa tsikan. Ntá tsi ŋa te ni ká'an Jesuu e ŋa te kuvu ŋa. Da mii tsí é káka'an ŋā: “¿vā neé ntú kuenta iŋa ó te ntio ko é kutuví ka ŋa dá nté nainu xtúku u?”

²⁴ Divi ŋa ntini'i Jesuu, ŋa tsikán ne, divi ú xu'u é kantaa ú ní ntó nee iŋa e iní u. Xu'u tēe na'á u tú'un sa'a. Ini o tsi nuu é ntaā i é káka'an u.

²⁵ Jesuú ne, díi ka títin ka nuu i é idé ŋa di. Tē dí ni ūve na'a un ntí' ntíi sá'a ne, á te nté ŋa xee tá'an ŋuxiví sa é kuntóo tutu é ūve na'a kaka'an iŋa ŋā.

Nté ò dé tsiñu pustru Xúva kō

Dā ntántétu pustrú san Espíritú Sántú

¹ Xu'ú é Lucá u ne, táxnūú u tutú nta'a nto, Teófilu. Tutú é dé va'á di'ná u ne, ntaa ú ni nto un ntí'í é edé Jesuu, ni un ntí'í é nakuá'a ña ña'a nté ntúvi dá eni ntu'u ñá ² da nté ntúvi é kúntáa ña e dukún kán. Di'na dá kúntáa ña e dukún kán né, dé kú'vê ñá uxuvi ñá'a, ña é víi pustru íña ña ne, náñe'e ñá ña nté koo víi ña. Tsi xe'e Espíritú Sántú é kútuni ña nté koo ka'an ñá ni ñá. ³ Kidáá ne, xí'i ñá ntíká krusi. Ntá tsi da rkontúvi é xí'i ñá ne, mii ñá ntii díto ña mí ntoo pustru ña. Dóó kí'in itō ntii díto ká ña da nté xee tá'an uvi díko ntuvi. Dóó kue'e edé ña vata koo é kuínti'xe pustru ña tsi ntoto ntí'xe ña ne, kaka'an ñá ni ñá íña mí kadé kú'vé Xuva kō.

⁴ Dā intóo dadii ká ña nī pustru ñá ne, kaka'an ñá ni ñá é ña ku ntaka ña ñuú Jerusaleen.

—Kuntétu ntó i'a da nté ni'í nto é kaka'an Úvā kō, vata ò ka'an u ni nto kidáá. ⁵ É ñni nto tsi Juacán ne, ntute nakutsi ntúte ña kō; ntá tsi ña kukuíi ka dá nainu míi Espíritú Sántú san é kunūu ñá nima nto —ka'an Jesuu ni ña.

Dā kúntáa Jesuu é dukún kán

⁶ Ña náataká nuu ni Jēsuú ne, tsixe'e ña ñá: —ǵvevíi ntu é nakākú ntó ñuú ña Israeé san? —ka'an ña.

⁷ Kidáá né, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá te ntō'o é kāduku ntée nto é kútuni nto nee ntúvi víi Úvā kō nuu i é víi ña. Tsi kuenta íña mii ña é kade ña. ⁸ Ntá tsi te inuu Espíritú Sántú san é kunuu ña nima ntó ne, divi ña xntii ña ntó é ká'an ntó xoo ñá'a ú ni ña ntoo ñuú Jerusaleén san. Da kidáá né, kue'en ntó ñuú Judea ni ñuú Samaria ne, kue'én ka nto dá kanii ñuxivi. Kue'en ntó, kuka'an ntódo nto ni ñá'a xoo ñá'a ú —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an Jēsuú ne, kúntáa ña e dukún kán. Mē'ñú viko nu'u kúntáa ña ne, ñá ni íni ka pustru ñá ña. ¹⁰ Kuan tsi o ntáñi ña, ntaíto díto ña e dukún kán mí kúntáa ña ne, dá néni ñá xee uvi ánje Xuva kō, ñu'u ña doo kui'xin. ¹¹ Ntáka'an ánjé sán ni ñá:

—Ó ñá ñuú Galilea, ǵnté kuān nté ntaíto díto ntu nto e dukún kán? Tsi divi tsi Jēsuu, ña é naki'i Xuva kō né, vata tsi ó kúntáa ña e dukún ne, kuan tsi koo nainu xtúku ña ñuxiví a —ka'an ña.

Dā de kú'vé ñá Matia é nākunúu ña naa Júda

¹² Kidáá ne, ntáka ña xuku é nani Ólivú san. Ntíko koó ñá, kunú'u ña ñuú Jerusaleen é ña tuvi nté uun kilumetru. ¹³ Dā náxee xtúku ña

ne, kúxee ña má ví'i nínu kán. Divi ña ntoo sán ne: Pedru, ni Juaan, ni Sántiau, ni Ándree, ni Félipe, ni Túmaa, ni Bártulu, ni Máteu, ni túku Santiau, i'xá Alfeu, ni Símuun Zélate, ni Júda, eni Santiau. ¹⁴ Nguentúvi ntánataká nuu un ntíi ntíi ñá, ni éni Jēsuu, ni dí'i ña María, ni tuku ñadí'í di, é ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

¹⁵ Uun ntuvi ne, náataká nuu vata te uun sientu oko ña'a, ña kuínti'xe i Jēsuu. Kidáá ne, nákuñtísi Pedru é ká'an ñá ni ñá ne, kaka'an ña:

¹⁶ —Eni, é ñni nto tsi da mii é kuvi nee íña é kaka'an Espíritú Sántú sán ne, nté ntúvi di'na xe'é ña tú'un é xntée na'a Davii íña Júda san. Tsi Júda sán ne, divi ñá é intéka ña ña'a é tñin ña Jēsuu. ¹⁷ Divi ñá ne, dadii tsi pustru ntí ni ñá. ¹⁸ Ntá tsi é ñni ntó nté ò kúvi ña. Tsi kí'i ña diu'un é díko ña Jēsuú ne, ñii ñá uun itsi ñu'u. Kidáá ne, kantei ña, kó'xó ña. Ntáta í'xí ña ne, uun ito tsi kíi ntí'i ití ña ne, xí'i ñá. ¹⁹ Teku ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, nté ò kúvi ña. Dukuān né, íntántéé ñu'u san Aceldama, é káni tú'un Ñu'u Niñi. ²⁰ Kuān ó uve na'a líbru é naní Salmu, kaka'an:

Na kuñi ixu ví'i ña ve;

xōxó kúntōo ká i ikān,

ka'an líbrú san. Xíó úve na'a túku, kaka'an:

É túku ña'a nakunúu ña naa ña,

é víi ñá tsiñu é edé ña,

ka'an líbrú san.

²¹ I'a ntoo ña'a é dadii tsi íka ntí ni ñá nguentúvi dá kátuvi Tó'o ko Jēsuu ní ntí, ²² nté ntúvi dá itsi ntute ña nta'a Juaan un tsi da nté ntúvi é kúntáa ña ví'i antívi. É kántio ne, uun ña'a kuntee tá'an ña ntí é ntuvi nñí ntí uxuvi ñá'a ntí é ntáda ntaa ntí nee é ñni ntí, é ká'an ntí ni ñá'a tsi nuu é ntaa i e ntóto Jēsuu dá xí'i ña —ka'an Pedru.

²³ Kidáá ne, nakaxnúu ña úvi ña'a: uun ña'a, ñá nani Joséé Barsabaa (Justo nani ña di), ni ñun ña'a, ñá nani Mátia. ²⁴ Ntáka'an ntá'ví ña kidáá:

—Xuva, divi ntó é ñni nto nimá ntí xe un xé un ntí ne, tá'xi ntó na kútuni ntí xōo ñá'a é ntio nto ²⁵ é víi ñá pustru nto, é nakunúu ña naa Júda. Tsi Júda ne, nákuñá ña tsiñu ña dá kuan ò dé ña é káni kaa, dá kué'en ñá mí kadūku ntée ña —ka'an ña.

²⁶ Dā kúvi ka'an ntá'ví ña ne, nadíki ñá te kíi xoo ñá'a é víi pustru san. Dā kíi ne, dúku ntéé Matia san. Ura tsi i intee tá'an ña ni ù'xi ñn pustru, ñá nguíi san.

2

Dā inuu Espíritú Sántú

¹ Dā xee tá'an ntuvi é kúvi viko íña ñá Israee, viko é nani Pentecōsteé ne, dadii ntoo ntíi ntíi ña kuínti'xe i san. ² Dā néni ñá uun káñu'u tsi nte e dukún kan, vatá ó te tátsin dóo ntii kainu ne, koó da kake'xen ní

un nti'í é ntaíni nto nī é ntátekú nto é kākúvi vevii. ³⁴ Tsí ña te rei Davii san ña é kúntáa vi'i antívi, tsí mii Dávii kaká'an ña:

Kaka'an Xúva ko ní Tó'ó kó:

"Kutúvín díni kua'a kó,

³⁵ dá nté kúvi vii nti'í ú nī ña ntaínchu'vi o",
ka'an Xúva kó.

Kuan ó ka'an Dávii kídaa.

³⁶ Na kútuni nti'í nti'í ña Israeé san tsí nuu é ntaá i tsí divi Jesús, ña é náxnteé nto ntíká krusí ne, divi ña é nakaxnú Xuva ko ña é vii ñá Tó'ó kó, é vii ñá Cristu, ña é nakákú kó — ka'án Pedru ni ña.

³⁷ Dá téku ña'a san é kaka'an ñá ni ña né, dōo u'vi kúvi ña. Tsixe'e ña Pedru ní pustru ñá nguú san:

—Éni, ¿nté ntu koo vii nti é ntúvá'a ntí ni Xuva ko vé? —ka'an ña.

³⁸ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Natu'vi nto kuétsi nto nta'a Xuva kō ne, kutsi ntute nto xé un xé un nto kuénta iña Jesús, vata koo é káda ka'nu iní Xuva ko kuétsi nto ne, ta'xi ña Espiritú Sántú é kunúu ña nima nto. ³⁹ Tsi tá'xi Xuva ko xú'u ña é kuān koo vii ña ni ko ni i'xá kó, ni ūn nti'í nti'í ña'a, kuān te dōo iká ntoo ña, da xōó ka ña'a e kána Xuva kō é kúvi ña iña ña —ka'an ña.

⁴⁰ Dōó na'a kaka'án Pedru ni ña ne, dōó kue'e é kaka'an ñá ni ña. Kaxé'e ña ña itsi, kaka'an ña:

—Kii nteé xio nto ña kini ntaá san ve — ka'an ña.

⁴¹ Dōo titín ña'a kuínti'xe ña é kaka'an ñá ne, itsi ntute ña. Ió ñá te ūni míl ñá'a, ña é nakuvé ta'an ntuvi tsikan ní ña kuínti'xe i san. ⁴² Ña sá'a ne, dōo dé ntaa ña un nti'í é nañé'e pustrú san ña ne, dōo dé ntaa ña nataká nuu ña é kátsin dava ña tañú'u ní é ka'an ntá'vi ña ni Xuva kó di.

Ntúvi iña ña kuínti'xe i san dá iñi ntu'u é nataká nuu ña

⁴³ Xuva kō né, dōo xntíi ña pustrú san é vii ñá nuu i e dōo na'nu, e dōo titín kuenta xé'e ña. Ña'a sán ne, kóó dá kúdu'va ña ne, dōo u'vi ña. ⁴⁴ Ña kuínti'xe i sán ne, dadii tsi ika ña ne, uun tsi nima ña. Kaxntii tá'an ñá ni da neé ka é io iña ña. ⁴⁵ Diko ña iña míi ña ne, dá náke'nté dava ña diu'un i, tsí'i ña nta'a ta'an ña xé un xé un ña vata kaa é kátaan núu ña. ⁴⁶ Utén utén nataká nuu ña iní ukún ka'nu kán ne, dadii é'xi ña nú vi'i ña kán, kátsin dava ña tañú'u. Dōo diní ñu'u nima ñá ne, nté ña ni de ná'nu ña ni tá'an ña. ⁴⁷ Da mii kué'en tsi é nānu'u ñá iní ña Xuva kō ne, dōo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. Utén utén ne, dukuān ntákutitín ña'a, ña nakáku Xuva kó.

3

Dá ntúva'a ña xné'e

¹ Uun ntúvi ne, kué'ēn Pedru ní Juan, kuntáa ña má úkún ka'nu kán dá kaeku uni kuáa, ura i é ntáka'an ntá'vi ñá'a. ² Dá xee ña xi'i úkun kán ne, iní ña é vėxni'i ña'a san uun ñátií, ña é natín di'in i nté dá káku. Utén utén kaxee ni'i ña ña ne, kaxtúvi nteé ñá ña xi'i úkun kán, xi'i é naní E Dóo Va'a. Ikān xkutúvi ñá, kaikan ñá doméni nta'a ña ntáxee má úkún kán. ³ Dá iní ña tsí vé'xi Pedru ní Juan é k'vi ña má úkún kán ne, ikan ña diu'ún doméni nta'a ña. ⁴ Pedru ní Juan ne, ito ña ña ne, kaka'án Pedru san ni ña:

—Koton nuu nti —ka'an ña.

⁵ Kidáa né, ito ñá nuu ña tē nee kué'e ña ña, kuíni ña. ⁶ Ntá tsi Pedru ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ña túvi kué'en tsi diu'ún ko. Ntá tsi ió iñá ko é tá'xi ú o: kuenta iña Jesúcristu, ña ñuú Nazaree, ká'án ú ni ó: Nakuntítsin, kakan ve —ka'án Pedru.

⁷ Kidáa ne, írkāa Pedru ntá'a ña é xntii ña ña nakuiñi ñá ne, ura tsí i ntuvá'a d'ín ña.

⁸ Kóó dá kaentíta ntaa ña nakuntítsi ña ne, dá éni ntu'v ñá kaika ña. Kúki'vi dadii ña ní Pedru ní Juan má úkún kán ne, kóó dá kaentíta eninú ña kaika ña, kaka'an ñá e dōo ka'nu Xuva kō. ⁹ Iní nti'í nti'í ña'a san é kaika ña, kananu'u ñá iní ña Xuva kō ne, ¹⁰ kóó dá kúdu'va ña'a san dá ini ña é ntúvá'a ña, tsí ini ña é divi ña é kaitúvi nteé ña xi'i é naní E Dóo Va'a san é kaikán ñá doméni.

Dá ka'an ntódo Pedru Corído Salámuun kan

¹¹ Ñatí san ne, kuan tsí ó karkaa ña Pedru ní Juan, é ña ni ntío ña é nangāva ña ña. Un nti'í nti'í ña'a sán ne, kóó dá kúdu'va ña ne, ntaínu ñá, vé'xi ña mí ntóó ñá, uun itsi iní ukun kan mí é naní Corído Salámuun. ¹² Dá iní Pedru é vé'xi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ó ñá Israee, ¿nté kui koo ne ntákudu'va ntu nto é kuan ó kúvi? ¿Nté kui kuān nte ntaínté'a ntu nto nti? ¿Vá divi ntú nti kúvi idé nti é ntúvá'a ña sá'a? ¿Va dōo ntu ió nti é ntavá'a ntí ña xné'e? Kuān te dōo ntaínuu iní nti Xuva kō ne, ¿vá kúvi ntu vii nti ntavá'a ntí ña sá'a? ¹³ Ñá'a ni san, tsí Xuva kō, ña inúu iní uva ata ko Ábraan ní Isaa ní Jácoó ne, divi ña de kú'vé ñá é mii i'xá ñá Jesuu kodó nuú ña. Divi ña é ntáda nto ña kuenta ntá'a ña tsíñu i. Dá ntío Pilatu é nangāva ña ña ne, divi ntó ne, ña ni ntío ntó. ¹⁴ Jesuu ne, dōo vá'a ña. Ña túvi nee kuetsí ña. Ntá tsi ña ni ntío nto é nangāva ña ña. Divi ntó ne, ikan ntó é nantii ña uun ña'a ñatíi, ña é'ni ña'a. ¹⁵ Dukuan ó é'ni nto ña kata'xi ntúvi iña ko. Ntá tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña. Nti'í ne, iní nti tsí nuu é ntaá i é kuan ó kúvi. ¹⁶ Vevii ne, divi Jesús kúvi idé ña é ntúvá'a ña sá'a, ña é kainí nto, tsí dá kaku ni'i ña Jesuu ne, nakunúu ntií ña. Tsi dá kuínti'xe ña Jesuu ne, kutii ña ntúva'a vá'a ña, vata tsí ó kainí ntó un nti'í ntó ve.

17 É íní u, ení, tsí divi nto ni ña odo nūu iña nto ne, ña ni íní ntó xoo ñá'a é Jesuu dá é'ni nto ña. 18 Ntá tsi dukuan ó dé ntaa Xuva kō é kaka'an ña nté ntúvi di'na dá ntáka'an ñá ka'an naa ña é da mií é ntó'o Cristu, ña nakaxnúu ña. 19 Dukuān ne, nadama nto nima kini kaa nto ne, nakuní'i nto nima vá'á nto. Xnúu nto nima nto é kaka'an Xúva kō, vata koo é nākate ña kuétsi ntó. Kidáā ne, ta'xi ña é nakunuu díní nima ntó ne, 20 taxnuu ña Jesucristu, ña é nakaxnúu ña nte ntúvi di'na é kodo nuú ñá kuenta iña ko. 21 Vevii ne, da mií é kutuví ñá ví'i antívi, kantétu ña dá nté xee tá'aa ntuví é ntáv'a xee xtuku Xuva ko ñūxiví, vatá ó ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo nte e ná'a, dá xe'é Xuva kō é kūtuni ña nté koo kuvi. 22 Tsi Muiseé ne, kaka'an ña ni ñata kō, ña intóo kidaā: "Xuva kō né, taxnúu ña uun ña'a é divi tsi tátá ko, é ka'an ña naa ña, vata tsi ó táxnúu ña ko. Kini va'a vá'a nto nee ntí'i ntí'i é ká'an ñá ni ntó, 23 tsi te xoo ñá'a ña ntóo ña kuinti'xe ña é kaka'an ñá ne, kunaá ña. Kii nteé xio ta'an ña ña Israee", ka'an Muisee nte kidaā.

24 "Kuan ó ka'an ntíi ntíi ña ka'án naa Xuva ko. Di'na Samuee, ni ún ntíi ntíi ña ka'án naa Xuva ko, ña é vè'xí ata ña, ntáka'an ntódo ña nté koo kuvi vevii. 25 Xuva kō ne, xe'e ña xu'u ñá uva ata ntó, ña intóo di'na. Kuví iña ntó di, tsí ntóo nto naa ña vevii. Tsi Xuva kō ne, kaka'an ñá ni Abraan: "Kuenta iña í'xá nto ntuviko un ntíi ntíi ña'a, ña ntóo dá kanii ñūxiví", ka'an ña. 26 Dukuān né, dá táxnúu Xuva ko í'xá ñá ne, di'na kuenta iña ntó táxnúu ña, vata koo é ntáviko ña nto, vata koo é nātu'vi nto kuétsi ntó —ka'án Pedru ni ña.

4

Dá ntáñi Pedru ni Juaan núu ña tsiñu i

1 Pedru ní Juaán ne, ntáka'an dúkuan ña ni ñá'a san dá xee dutu iña ñá Israee, ni tó'o sntadun iña úkūn ka'nu, ni ña saduceu. 2 Dóo dutsi kuiní ña ni Pedru ní Juaan, tsi ntánakuá'a ña ña'a san tsi núu é ntaā i é ntoto xtuku o tē xi'i o, tsí ntóto Jesuu dá xi'i ña. 3 Kidáā né, tñin ña ña, tsú'un kutu ña ña ví'i utun. Uun núu nú'u kutu ñá, tsí e kuáa da tñin ña ña. 4 Ntá tsi dóo tñin ña kuinti'xe ña da téku ña tú'ún é kaka'an ña. Kidáā ne, xée tá'an te u'un míil ña'a kuinti'xe ña Jesuu, é da mií kué'en tsi ñatí san ne, kaxio ñadí san di. 5 Utén sán ne, un ntíi ntíi ña odo núu iña ñá Israee san, ni ñata, nī mastru lei iña úkūn sán ne, nataká nuu ña ñuú Jerusaleen, 6 ni dūtu, ñá odo nūu, ña nani Ánaá, ni ún ntíi ntíi ña ví'i ña, ni Caifaa, ní Juaan, ni Aléjandrú di. 7 Kidáā né, káná ña Pedru ní Juaan é xntáñi me'ñū ñá ña, da tsixe'e ña ña:

—¿Xoó ntu tá'xi i itsí é kuān koo víi nto? —ka'an ña.

8 Pedrú ne, dóo nuu Espiritú Sántú nima ñá, kaka'an ña:

—Un ntíi ntíi ntó, ñata, ña odo núu iña ñá Israee: 9 te ntio nto tsixe'e ntó ntí nté ó xntíi ntí ña xne'é ne, nté ó kúvi ntuvá'a dí'in ña ne, 10 kini vá'a nto ve é kaka'an ntí ni ntó, tsí ntio ntí é kūtuni ntó ni ún ntíi ntíi ña Israee tsi Jesucristu, ñá ñuú Nazaree, ña naxntéé ntó ntiká krusi, ña nantóto Xuva kō né, divi ñá kúvi idé ña é ntúv'a ña sá'a. Í'a ntísi ña nuu ntóo. Iní nto tsí ña vadá ká ña ntuvi. 11 Jesuu ne, vata kaa xu'u núu i kaa ña. Divi ntó ne, vata ntáa ña ntáxntáñi ví'i' xtaa nto, é nākuíta nto xu'u e díi ka va'á, xu'u e kúvi xu'u núu i. 12 Tsi xōxó xtuku ka é kuvi nakákú i kō, tsí mií tsi Jesuu é kúvi víi ña. Kuan ó dé kúv'é Xuva kō —ka'án Pedru ni ña.

13 Ña tsiñu i sán ne, koó dá kúdu'va ña dá ini ña tsí ña te kau'vi kué'en tsi Pedru ní Juaan é ka'an ña, kuān té ñá te tu've ña, ñá te na'nu ñá'a ña. Da kidáā kūtuni ña é dadíi íka ña ni Jesuu. 14 Íkan ntísi ña ntuvá'a sán di. Dukuān ne, ñá ni kūtuni ñá nté koo ka'an ntéé ña ña. 15 Kidáā ne, nantíi ña ña mé'ñū juntá san ne, da ntánatín mií ñá, 16 ntáka'an ña:

—¿Nté ntu koo víi o ni ñá? É íní ntíi ntíi ña'a, ña ntóo ñuú Jerusaleen, tsí idé ña uun nuu i é dóo ka'nu. Ña kúvi ká'an o té ña nuu é ntaā i. 17 Ntá tsi ña ntio ko é kúku'e núu i. Dukuān ne, kué'e o ña itsi e nté un ito ka ña ka'an xtúku ña kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

18 Kidáā né, kána xtuku ña ña, kaka'an ñá ni ñá:

—Nté uun ito ka ñá ku ká'án ka nto ni ñá'a kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

19 Ntá tsi Pedru ní Juaán ne, nantíko koó ñá, kaka'an ñá ni ña:

—Mii nto kadá kuení nto ve. ¿Nee iña é díi ka va'a é víi nti, te kuiní nto: é kuinti'xe nti é ntáka'an ntó ne, ó é kuinti'xe nti é kaka'an Xúva kō? 20 Ntí'i ne, da mií é ká'án ntí ni ña'a un ntí'i é íní nti é edé Jesuu, un ntí'i e téku nti é nakuá'a ñá nti —ka'an ña.

21 Ña tsiñu i sán ne, da mií tsí de tíi ña ni ñá né, dá nakaka ña ña. Ña ni kúvi kué'é ña ña é ntó'o ña, tsi ú'ví ñá té dóo ka'án ñá'a san. Tsi un ntíi ntíi ña'a sán ne, da mií kué'en tsi ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō é kuan ó kúvi. 22 Tsi ña xne'e, ña é kuan ó ntuvá'a dí'in i sán ne, e itá ntí'xin uvi díko kuia ña.

Nté ó ka'an ntá'vi ña kuinti'xe i san

23 Dá ntíi Pedru ní Juaan ví'i utun kán ne, kué'en ña mí ntóo ta'an ña, ña kuinti'xe i, kuntáa ña ni ña nee ntí'i ntí'i nuu i é kaka'an dutu ñá odo núu san ni ñatá san ni ña. 24 Dá téku ta'an ña ne, uun tsi nima ñá ka'an ntá'vi ntíi ntíi ñá ni Xuva kō:

—Xuvá, divi ntó é Xuva nti'xe ntí nto; divi ntó e dóo ka'nu nto. Mii ntó dé kúv'é ntó e dukún kan ni ñūxiví a, ni ntute ñu'u kán, ni

un nti'í é iō. ²⁵ Mii nto ni Ēspírítū Sántu ntó ne, xé'e nto tú'ún é ká'an ña kade tsiñu iña nto, rei Davií san, dá kaká'an ñá naá nto nté ntúvi di'na, kaka'an ña:

¿Nté kui dóo ntákudiin ñá tuku ñuu san?

¿Nté kui doto tsí ó ntántuku nuu iní ña'a san?

²⁶ Kuntañí ntee ntií ntií rei iña ñúxivi, nataká nuu ntií ntií predente ñuu san dá ntáa ña ata Xuva ko ní Cristu, ña nakaxnú Xuva kō, ká'an Dáví san kidaá.

²⁷ 'Kuan ō kúvi nti'xe tsí rei Heróde ni Pōncio Pilatú ne, nataká nuu ña má ñuu a nī ña Israee ni ña é ña te ña Israee, nátee ta'an ña xu'u ñá, ntukú nuu iní ña nté koo ka'ní ña I'xá nto Jesuu, ña e dóo va'á, ña nakaxnú nto. ²⁸ Dukuan ō dé ntaa ña un nti'í nuu i vata tsí ó dé kú'v'é ntó nte ntúvi di'na é kuān koo kuví. ²⁹ Vi'a ve ne, koto nto, Xuvá, nté o ntáde ña e ntaínchu'vi ñá nti. Xntii ntó ntí é ña ku u'ví ntí é ká'an ntódo ntí ni ñá'a san tú'un nto, tsí iña nto kade tsiñu nti. ³⁰ Nátánteé nto nta'a nto ña nchokuví, ntavá'a nto ña. Xntii ntó ntí é kúvi víi nti nuu i e dóo na'nu, e kue'e kuenta kue'e u ña kuenta iña I'xá nto Jesuu e dóo va'á ña — ká'an ña.

³¹ Dá kúvi ká'an ntá'ví ña ne, tē'xén nuu vi'í mí ntoo ña. Inúu Espírítū Sántū nima ñá, un ntií ntií ñá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō, tsí ña te ntaú'vi kue'en tsí ña.

Da nēé ka é iō iña ñá ne, iña ntií ntií ña

³² Un ntií ntií ña kuínti'xe i sán ne, uun tsí nima ña, uun tsí é ntádē kuení ña. Nté uun ña ña ni de víni ña é ntio ta'an ña. Tē nee iña é iō iña ñá ne, ñá ni ká'an ñá te iña mii ña, tsí iña ntií ntií ñá, ká'an ña. ³³ Pustrú san ne, dóo iō dikí ña é ká'an ñá ni ñá'a tsí ntóto Jesuu dá xi'í ña. Dōo va'á ō intóo ña, tsí Xuva kō inuu mé'ñu ña ña. ³⁴ Nté uun ña ña ni taan núu ña, tsí tē xoó ña'a é iō ñu'u i ne, ō vi'í i ne, nadiko ña ne, dá xēe ni'í ñá diu'un i ³⁵ é ntáda ña kuenta ntá'a pustrú san. Kidaá ne, nake'nté dava ña, na kuído ta'an ña, xoo ñá'a é kátaan núu i. ³⁶ Kuān o dé uun i'xá ña Levii, ñá nani Jósee, ñá v'e'xi'í ñuu Chipre. Pustrú san ne, xntánteé ñá ña Bernabee, é káni tú'un Ña Kanaxnuu Ka'nu Nima Ko. ³⁷ Divi ña né, nadiko ña ñu'u ña ne, da xee ni'í ñá diu'un i, ntáda ña kuenta ntá'a pustrú san.

5

Nté ō kúvi Anania ni Sáfira

¹ É tuku ñatíi, ña é nani Ananía, ni ñá'di'í ña, ña é nani Sáfira ne, nádiko ña uun itsi ñu'u ña di. ² Ntá tsi ña sá'á ne, kí'í ña diu'un i ne, xnúu va'á ña dava é kúvi iña mii ña. É ntóo ka kúdií ne, ntada ña kuenta ntá'a pustrú san.

—Kuān sá kaa diu'un i —ká'an ña.

Ñá'di'í ñá ne, uun tsi xu'u ntáde ña é kuān koo ká'an ña. ³ Kidaá ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Anania, ¿nté kui xnúu ntu nto nima nto é káka'an Tó'ō é ña vá'á san? ¿Nté kui kaka'an ntú nto dovete ni Espírítū Sántū dá kí'í nto dava diu'un ñu'u san é kuví iña mii nto? ⁴ ¿Ñá ntu te iña mii nto ñu'u sán di'na dá nadiko ntó? ¿Ñá ntu te iña mii ntó diu'un i di? ¿Nté kui kene iní ntu nto é kuan ó dé nto? Tsi ña te ña'á san é kaeni nta'ví nto ña, tsí mii Xuva kō —ká'an Pedru ni ña.

⁵ Ananía ne, dá téku ña é káka'an ñá ni ña ne, nantúve ña ne, xi'í ña. Dōo u'ví ntií ntií ña'a san da kútuni ña nte o kúvi ña. ⁶ Kidaá ne, xée na kuetsí ne, dá'ví nuu na kúñu ña dóo ne, dá kue'en ní'í na ña, kúku'xi'í na ña.

⁷ Dá ita nti'xin uni úra ne, xéé ñad'i'í ña. Vata kutúni ñá nte o kúvi xi'í ña. ⁸ Pedrú ne, tsixe'e ña ña:

—Ká'an v'e: ¿Dū'va ntu kaa inuu á'vi ñu'u é nádiko ntó? —ká'an ña.

—Kuan tsí kaa inuu á'vi —ká'an ña.

⁹ Kidaá ne, kaka'án Pedru ni ña:

—¿Nté kui kéne iní ntu o ni xéi o é kuan ō dé vete nto ni Espírítū Sántū? I'a kuinti'xi na kuetsí, na ixkú'xi xi'í o. Vi'a ve ne, kiku'xi'í na o di —ká'an ña.

¹⁰ Ura tsí i nantúve ña nuú Pedrú ne, xi'í ña. Kidaá ne, xée na kuetsí sán ne, iní na tsí é xi'í ña. Tává na ña é kíkú'xi'í na ña diñi xi'í ña. ¹¹ Un ntií ntií ña kuínti'xe i sán ni ña ñuu i sán ne, dōo u'ví ña da kútuni ña nte o kúvi.

Dá ntu'vá'a ña nchokuvi

¹² Pustrú san ne, dóo kue'e kuéna xé'é ña; dóo kí'in itó idé ña nuu i e dóo na'nu mé'ñu ña'a san. Un ntií ntií ña kuínti'xe i sán ne, dadii nataká nuu ña iní ukún ka'nu kán mí nani Corídoo Salámuun. ¹³ Ná nguú sán ne, dōo u'ví ña é kuve ta'an ña ña, kuān te dóo vá'a ká'an ñá'a san iña ña. ¹⁴ Ntá tsi dá dií dií ka kuínti'xe ña'a san Tó'ō ko Jesucristú ne, dōo titín ña nákuve ta'an ña ña kuínti'xe i san, te tíi te ñá'di'í ña. ¹⁵ Xee ní'í ña ña nchokuví di, tsōo ña ña nú ito, tsōo ña ña nú xúvi itsi kán vata koo te áma kuíta nti'xin Pedrú ne, kuān té nta'i kúdií ña duku ntee ña ne, ntu'vá'a ña, kuíni ña. ¹⁶ Xéé ña'a san, ña ntoo etsín nuú Jerusaleén di. Ná te da dií ñá xee ña, odo ñá ña nchokuví, ni ña ñu'u é ña vá'á nima i ne, un ntií ntií ñá ntu'vá'a ña.

Dá ñu'u kutú pustrú san vi'í utun kán

¹⁷ Kidaá ne, dutu ñá odo núu ni ún ntií ntií ña saduceu, ñá ntií ni'í ñá né, kúne'u iní ña ni pustrú san. ¹⁸ Tin ña ña, tsú'un kutu ña ña vi'í utun. ¹⁹ Ntá tsi divi tsi niñu san xee uun ánje Xuva kō, nákaán ña xi'í vi'í utun, da nantii ña pustrú san, kaka'an ña:

²⁰ —Kue'én ntó, kuntañí ntó iní ukún ka'nu kán ne, ká'an nto ni ñá'a san nté koo ni'í ña ntuví xéé iña ña —ká'an ña ni pustrú san.

²¹ Kué'en ña. Dā tuví ne, kúntí'ví ña ini ukún ka'nu kán ne, dā éni ntu'u ña nakuá'a ña ña'á san.

Dā xee dūtu ñá odo nūu san ni ña ntii ni'í ñá né, tāvā ña junta ká'nu ni ún ntii ntii ñata, ña odo nūu iña ñá Israeé ne, dā teé tsiñu ña maú san é kinakueká ña pustrú san vi'í utun kán. ²² Dā xee ñá vi'í utun kán ne, ¿mí'í ntu kí'xi ká pustrú san? Xoxó ka ña. Kuan tsi ó ntíko kōo maú san. Ntántaa ña ní ña ñe'e júnta san, kaka'an ña:

²³ —Dā xéé nti vi'í utun kán ne, é kantí'ú xi'í i ne, ikán ntáñí ntee sntadún san atá xi'í i kan, ntáde ña kuenta; ntá tsi dá nákaán nti xi'í i ne, xoxó ñu'u ká i —ka'an ña.

²⁴ Dutu ñá odo nūu san ní tó'ó sntadun úkún ka'nu sán ne, dā téku ña é ntáka'an máú san ne, dōo ítsu'un ña nté koo naínú kava ña nuu i sá'a. ²⁵ Ura tsi i xee únun ñatíi, kaka'an ñá ni ña:

—Un ntáa ña é tsu'un kutu ntó vi'í utun. Ikán ntáñí ñá ini ukún kán, ntánakuá'a ña ña'a san —ka'an ña.

²⁶ Kidáa ne, ñé'e tó'ó sntadún san ni māú san, ixnatíin ña ña. Ntá tsi diin diin tsi nátiin ña ña, tsi ú'ví ñá te kué'é xuu ña'a san ña. ²⁷ Dā náxee ní'í ña ñá ne, kue'en ní'í ña ña mé'ñu junta ká'nu san ne, dá kaká'an dūtu ñá odo nūu san ni ña:

²⁸ —Ntí'í ne, un ntii tsi ka'án nti ni ntó é ña ku nakuá'a ka nto ña'a san kuenta iña Jesús. Divi ntó né, dá díi díi ka ntáde nto. É ini ntii ntii ña ñuú Jerusaleen tú'un é ntánakuá'a nto ña ne, ntadá'vi ntó ntí kuétsi í é xi'í Jesús —ka'an ña.

²⁹ Kidáa ne, Pedru ní pustru ñá nguú sán ne, nantíko koó ñá, ntáka'an ña:

—Díi díi ka nuu á'vi é kuínti'xe ntí Xuva kō é ña'a san. ³⁰ Divi tsi Xuva kō, ña é inúu ini uva ata kō, ña é intóo nte ntúvi dí'na ne, divi ña nantoko ñá Jesús, ña é ní nto dá náxntee ntó ña ntíká krusi kan. ³¹ Xuva kō ntáa ní'í ña ña, kuntáa ña é kutuví ñá díi: kua'a ña, é kodo nuú ña, é nakakú ñá kō. Dukuán né, te nátu'vi o kuétsi ko, xo'ó é ña Israeé ó ne, ní'í ko é káda ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō. ³² Sá'a é ntaxé'e ntí kuenta, ni Espiritú Sántu san, tsi ta'xi Xuva kō Espiritú Sántu é kunúu ña nima ko te kuínti'xe ko ña —ka'án pustrú san.

³³ Dā téku ña tsiñu i san é ntáka'an ñá ne, dóo dtúsi kuíni ña. Ncho ka'ni ña pustrú san. ³⁴ Ntá tsi uun ña'a, ña fariseu, ñá nani Gamálieé ne, mastrú lei iña ñá Israeé ñá, ne, dóo íko ñu'u ña'a san ña. Divi ña ne, nákutítsi ña, kaka'an ñá te nantíi ña pustrú san kí'í kan uun da'na. ³⁵ Kidáa ne, kaka'an ñá ní ña tsiñu i san:

—Ña Israeé, kadá kueni va'á ntó nté koo víi nto ni ña sá'a. ³⁶ Tsi emá tsi ne, xío uun ñatíi, ñá nani Teudá ne, dóo ka'nu ncho víi

ñá. Xío te kímí sientu ñatíi, ña ntíkin ña. Ntá tsi dá kúvi ne, ña'a é'ni ña ña ne, kidáa nákuite xáa ntii ntii ña ntii ni'í ña. Kidáa ne, xío da'na. ³⁷ Rkontúví, ntuvi dá naka'vi ña ñá'a sán ne, ñá nani Júdá, ña ñuú Galileá ne, dóo ka'nu ncho víi ña ne, ñá te da díi ña'a intíkin ñá ña di. Ntá tsi xi'í ñá di ne, dá nákuite xáa ntii ntii ña intíkin ña. ³⁸ Dukuán é káka'án u ni ntó é na tsoo mii nto ña sá'a. Ná ku kini ntee ka ntó ña. Tsi te kuénta iña ñá'a é ntánakuá'a ña ne, koó da'na mii. ³⁹ Ntá tsi te kuénta iña Xuva ko é ntánakuá'a ña ne, ña kúvi víi nto é kini ntee ntó ña. Kuenta tsi víi nto ve vata koo é ña ka'an ntee nto Xuva kō —ka'an Gámalieé san.

⁴⁰ Xío ntaa iní ña tsiñu i san é káka'an ña. Kidáa ne, nákana ña pustrú san é ntí'xi xtuku ña. Dā náxee ñá ne, nátií nuu ña ña xo'ó ne, dá kaká'an ñá ni ñá é ña ku ka'án ka ña iña Jesús. Kidáa ne, nakáka ña ña. ⁴¹ Dā ntii pustrú san mé'ñu juntá san ne, dóo diní ña, tsi xe'é Xuva kō é ntó'o ña kuenta iña Jesús. ⁴² Nā ni tee dá'na kue'en tsi ña é nakuá'a ña ña'á san. Nguentúvi ntáka'an ntódo ña ni ñá'a san kuenta iña Jesús ini ukún ka'nu kan ní nú vi'í ña'a sán di.

6

Ña u'xe ñá'a, ña é xntii

¹ Ntuvi tsikán ne, kútiín ña kuínti'xe i Cristu. Kidáa ne, xío ñá'a é ntáka'an tú'un griegu éni ntu'u ña tsi'í kuétsi ñá ña ntáka'an tú'un hébreu san, ntáka'an ñá tsi ñad'í kii, ña ntáka'an tú'un griegu san ne, ñá kué'e tsi ntáni'í ña mí káxi'í é ká'xi ñá utén utén, tsi díi ka kue'e ntáni'í ñad'í kii, ña ntáka'an tú'un hébreu san. ² Dukuán ne, uxúvi ña'a pustrú san kána ña un ntii ntii ña kuínti'xe i san é nataká nuu ña. Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña:

—Tē ntí'í víi nti tsiñu é kuénta víi nti ña'a sán ne, ña kúvi víi nti é nakuá'a ntí nto tú'un Xuva kō. ³ Díi ka vá'á ó, ení, divi ntó nakaxnúu nto u'xe ñá'a ña'a nto é koto ña tsiñu sá'a. Nakaxnúu nto ñatíi, ña é dóo iní nté koo víi i, ña é dóo nuu Espiritú Sántu nima i, ña ntaíko ñu'u ña'a sán ne, divi ñá é víi ñá tsiñu é kuénta víi ña ña'a san, é tsi'í ña é ká'xi ñad'í kii san. ⁴ Divi ntí'ne, da mii tsi é ká'an ntá'vi nti ní é nakuá'a ntí ña'a tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Nā nguú sán ne, xkúntee iní ña é ntáka'an pustrú san. Kidáa né, nákaxnúu ña u'xe ñá'a, vatá ó ka'an ña: dí'na Esteba, ña é dóo kainuu iní i Xuva kō, e dóo nuu Espiritú Sántu nima ña; kidáa ne, Felipe, ni Prócuru, ni Nicānoo, ni Tímuún, ni Pármēna, ni Cúlaa. Culaá san ne, ñuú Antioquia vé'xi ña, ntá tsi kantíkin ñá Xuva ko vatá o dé ña Israeé dá éni ntu'u ña kuínti'xe ña Cristu. ⁶ Ntēka ña u'xe ñá'a ñatíi san, kue'en ní'í ña ña mí ntóo pustrú san. Pustrú san ne, xntekú ñá ntá'a

ña diki ñá u'xe ñá'a sán ne, ka'an ntá'vi ñá ñá ña da xnuú nta'a ña ña tsiñu san.

⁷ Kidáá né, dōo ite xáa tú'un Xuva kō ne, kūtítin ña kuínti'xe i Tó'o ko Jesuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ikān ne, titin dutu ñá Israee kuínti'xe ña ña di.

Dā tūn ña Esteba

⁸ Estebá san ne, dóo kí'in itō idé ña nuu i e dóo ka'nu, tsí Xuva kō dóo xntíi ña ña ne, nāxnuu víko ña ña. Koó dā kúdu'va ña'a san da íni ña. ⁹ Ntá tsi ío ña vé'xi úkūn é nani Ña Nakáku, ní ña vé'xi ñuú Cirene, ñuú Alejandria, ñuú Ciliciá, ní ñuú Ásiá ne, ñá ní xkúntee íni ña é káka'an Ésteba. Tuku ó dé kuení ña ne, eni ntu'u ña ntánāa núu ña ní ña.

¹⁰ Ntá tsi ña ní kuvi víi ña ní ña, tsí dóo vá'á ó kaka'an ña, tsí xe'e Espiritū Sántū san é kūtuni ña nté koo ka'an ña. ¹¹ Kidáá ne, ntá'vi ña ña'a san é dá'vi ña Esteba dóvete. Tsi'í ña diki ña é ká'an ña tsí káka'an kíni Esteba íña Muísee ní íña Xuva kó di. ¹² Dukuan ó nateñu núu ña ña'a sán, ní ñata, ní mastrú lei Xúva kō. Kidáá né, dá neni tsi Esteba, tūn ña ña, kue'en ní'í ña ña ní ntoo ñá odo núu, ntáde ña junta. ¹³ Xee ní'í ña ña é ká'an dóvete san ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, dóo kaka'an ntée ña ví'i Xuva kō né, dóo kíni ó kaka'an ñá íña lei san di. ¹⁴ Tékú nti é káka'an ña tsí Jesuu, ñá ñuú Nazaree ne, nakatsin ña ví'i Xuva kō ne, nadama ña é vatá xkoó ini ó e xtúvi Muísee —ka'an ñá ka'an dóvete san. ¹⁵ Kidáá ne, un ntíi ntíi ña odo núu san ní ña ntoo sán ne, ito ña Estebá ne, íni ña nuu ña e xi'í nuu vatá ó kaxi'í nuu nuu ánjē.

7

Ntē ó nantíko kōó Esteba

¹ Kidáá ne, kaka'an tó'o dutu íña ñá Israee san, katsixe'e ña Ésteba:

—¿Ntāa ntu é ntáka'an ñá sá'a? —ka'an ña.

² Kidáá né, eni ntu'u Ésteba kaká'an ñá ní ña:

—Un ntí'i kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto, kíni nto é káka'an u ní ntó: Ini nto tsí Xuva kō, ña dóo ka'nu, ntii díto ñá nuu uva áta ko Ábraan nte ntúvi di'na, dá tūvi dukuan ña ñuú Mesopotamia, di'na dá kí'in ña é kikutúvi ña ñuú Haraan. ³ Ne, kaka'an Xúva ko ní Ábraan: “Xtūvín miin ñuú ó ní ūn ntíi ntíi ñavi'í o, kué'en xio ñuú mí nañé' é u o ve”, ka'an ña. ⁴ Kidáá ntáka Ábraan ñuú Caldea, kué'en ña, kukutúvi ñá ñuú Haraan. Rkontúvi ne, xi'í uva ñá né, Xuva kō kíxnteká ña ña, xee ña ñuú sá'a mí ntoo ó vevii. ⁵ Ntá tsi Xuva kō ñá ní xé' é ña ñu'u é kúvi íña mii ña, nté un siin. Ntá tsi xe' é ña xu'u ña é dá nte rkontúvi kué'e ña ña ñu'u san. Tē xi'í ñá ne, kuvi íña i'xá ña ní i'xá ika ñá dí, kuān te ntúvi tsíkan ne, váta kōo i'xá ña. ⁶ Sá'a káka'an Xúva ko ní Ábraan: “I'xá o ne, xio ñuú kuntō ña;

ñá te ñuú mii o kuntoo ña. Kidáá né, dōo kíni koo víi ña'a san ní ña. Kí'í ña ña é kuétsi é káda tsiñu ña íña ña. Kímí sientu kuia é kuan koo nantō'o ña ña. ⁷ Ntá tsi kué'e u é ntō'o ña ñuú tsíkan é kuān koo nantō'o ña i'xá o. Kidáá ntíi i'xá o ñuú tsíkan, naxee ñá ñuú sá'a ne, i'a tsi kuntoo ña, kunuu iní ñá ko”, ka'an Xúva ko ní ña. ⁸ Kidáá ne, xe'e Xuva ko xu'u ña ní Ábraan ne, dē kú'vē ña é tē'nte un siin kúñū é íxi un ntíi ntíi i'xá tii san vata koo é díto e ntáduku ntée ña Xuva kō. Dukuan né, dá káku i'xá ña é nani Isaá ne, dē ntaa Ábraan, é'nté ña kúñū é íxi i da kúvi ūna ntúvi káku ne, kuan tsí o dé Isaa ní i'xá ña é nani Jacóo ne, kuan tsí o dé xtuku Jacoo ní ūn ntíi ntíi i'xá ña, divi ña é uva ūxuvi tátá ña Israee.

⁹ I'xá Jacóo san ne, kúne'u iní ña ní ení ña, ñá nani Jōsee ne, díko ña Jōsee san. Ña ñuú Egítō ñuú ña ña é káda tsiñu ñá íña ña. Ntá tsi íñuú mé'ñu Xuva ko Jōsee san ne, ¹⁰ nákákú ña ña é kánto'o ña. Xe'e ña é dóo kí'in iní Jōsee nté koo víi ña ne, xe'e ña é dóo kuinima reí ñuú Egítō sán ña, divi rei, ñá nani Farauun. Reí san ne, nākaxnúu ña Jōsee é kodo nuú ñá ñuú Egító ní nú vi'í ña kán di.

¹¹ Kidáá ne, kútama ñuú Egító ní ñuú Canaan. Ná ní ní'í náta kó é ká'xi ña. Dōo ntó'o ña dóko. ¹² Ntá tsi xee tū'ñn nta'a Jacoo tsí ío trigu ñuú Egító sán ne, táxnūu ña i'xá ña, divi uva ata ika kō. ¹³ Dā kúvi uvi ito ñe'e ñá ne, da kidáá xe'é Jōsee kútuni ña é eni mí ña ña ne, kidáa kútuni Farauun é ñavi'í Jōsee san ne, tatá Israee ña. ¹⁴ Kidáá ne, táxnūu Jōsee tū'ñn é kí'in úva ña Jacoo, ní ūn ntíi ntíi ñavi'í ña, kikuntōo ña ñuú Egító. Úni díko xe'un ñá'a ña ¹⁵ xe'e ña é kuntōo ña ñuú Egító. Ikān xi'í Jacóo ní ñata kō, ña intōo di'na. ¹⁶ Dā rkontúvi dá xi'í ñá ne, kue'en ní'í ña ña ñuú Siqueén ne, íkan íntú'xi ña ña ña é ñíi Ábraan ntá'a i'xá Hamoo.

¹⁷ E dóo káxa ñá Israee san ñuú Egító da xee étsin ntúvi é ntūntaa é káka'an Xúva ko dá xe'é ña xu'u ña ní Ábraan. ¹⁸ Kidáá ne, xéé tūku ña'a é víi ñá rei ñuú Egító ne, rei tsíkan ne, ña ní iní ñá xoo e Jōsee. ¹⁹ Rei sa'a ne, eni nta'vi ña ñata kō né, dōo nantō'o ña ña. Dē kú'vē ña é nakuitá ña un ntíi i'xá tii san é dá ve kakaku vata koo é na kúvi, tsí ntio ña é nantí'i ña tatá kō. ²⁰ Ntúvi tsíkan ne, káku Muísee. Uni xóo xtúvi xu'u ña i má vi'í ña kán é nakué'nu ña i, tsí dóo ntio Xuva ko i. ²¹ Dā ña ní kuvi víi ka ña ní i né, da mii é xtúvi xaa ña i. Kidáá né, divi tsi diókō reí san kí'í ña i ne, nakué'nu ña i vata tsi te i'xá mii ña. ²² Dukuan ne, kutú've Muísee san é un ntí'i é íni ña Egító ne, dōo íni ña nté koo ka'an ñá ne, dóo ío ña é víi ñá nee ntí'i ntí'i.

²³ Dā ntí'i ña uvi díko kuia ña ne, dē kuení ña é kí'in ña, kikoto ní'ni ña ña'a ña, ña Israee san. ²⁴ Ikān íni ña tsí uun ña'a ña Egító kanantō'o ña uun ña'a ña Israee. Muísee ne,

nadá'an ña ñá'a ña, ña Israeé san ne, e'ni'í ña ña Egítō san. ²⁵ Kuini'í ña té kütuni ña'a ña é Xuva kō táxnū ña ña é nakákū ñá ña. Ntá tsi ñá te kuan ō ni ñe'e díki ña Israeé san. ²⁶ Tuku ntuvi ne, ta'an tūku Muisee úvi ña'a ñá Israeé, ntánaá ñá ne, ntio ña é naka'nte nuu ña, kaka'an ña: “¿Nté kui kuān ó de ntu nto? Tsi ñá vá'á ō é naa o ni ta'an kō”, ka'an ña. ²⁷ Kidáá ne, uun ña'a ña, ña é kadé xení ni tá'an i ne, ti'vi nū ña Muisee, kaká'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadá kú'vé nto iñá nti, é xntékū ku'vé ntó nti?” ²⁸ ¿Vá ka'ni'í ntú nto ko vata ō é'ni'í nto ña Egítō san iku?” ka'an ña. ²⁹ Dā téku Muisee é kaka'an ñá ne, ñu ña ñuú Egítō, ku'é'en ña, kukutúvi ñá ñuú Madiiaan. Ikān éni'í ña ne, xio ūvi i'xá ña.

³⁰ Ítā nti'xin uvi díko kuiá ne, uun ntuvi kaika Muisee má kú'u kan etsin xuku é nani Sináii. Ikān íni ñá é ka'xi ntá'a utun sán ne, ntií díto uun ánje Xuva kō mé'ñū ñu'u é ka'xi san. ³¹ Koó dā kúdu'va Muisee da íni ña ne, xéé etsin ña é koto díto ña. Tekú ña tatsin Xúva kō é kaka'an ñá ni ña: ³² “Xu'ú ne, Xuva ñáta o Ábraan, Ísaa, ni Jácoo”, ka'an ña. Koó dā kan'í Muisee é dóo ū'vi ña ne, ū'vi ñá é koto ña ñu'u san. ³³ Ñe, kaka'an Xúva ko ni ña: “Nantíin nti'xen o, tsi ñu'u mí ntítsin san ne, ñu'u kuíko. ³⁴ Xu'ú ne, é íni'í u é kuān nte ntántó'o ña'a ko ñuú Egítō. É téku ko é dóo nta'ví o ntáaan nuu ña. Dukuān é vè'xi ú é nakákú u ña. Ni'ín ve, tsi nataxnū ú o ñuú Egítō”, ka'an ña.

³⁵ Kuān te nántii ni'ni ñata kō san Muisee dá ntáka'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadá kú'vé nto iñá nti, é xntékū ku'vé ntó iñá nti?”, ne, divi ñá é taxnuu Xuva kō é kadá kú'vé nti'xe ña, é nakákū ñá ña Israeé san, tsi kuān ó kaka'an Xúva ko ni ña da ntií díto ánje san mé'ñū ūtun é ka'xi san. ³⁶ Divi Muisee san é nátava ña ñata kō san da ntáka ña ñuú Egítō. Divi ñá é dé ña nuu i e dóo na'nu. Dōo kue'e kuénta xe'é ña dá intío ña ñuú Egító, dá ita nti'xin ñata ko Ntute Ñu'u Kué'é ne, da ñí ika ña uvi díko kuiá má kú'u kán di. ³⁷ Divi tsi Muisee é kaka'an ñá ni ña Israeé san: “Xuva ko ne, taxnū ña uun ña'a, ña é ka'án naa ña vata tsi ó de ú xu'u, uun ña'a, ña é divi tsi táta kō”, ka'an Muisee. ³⁸ Muisee xtúku tsi san é itúvi ña ni ñata kō da náataká nuu ña má kú'u kán ne, divi ña kaka'an ñá ni ánjé rki uku Sínaai da xe'é Xuva kō tū'un ñá é káta'xi ntuvi iñá ko é káda ntaa o.

³⁹ Ntá tsi ñata kō sán ne, ña ni ntío ña kuintí'xe ña Muisee ne, nántii ni'ni ña ña. Tívi íni ña é ntáka ña ñuú Egító ne, ntío ña é ntiko kōo xtúku ña. ⁴⁰ Kidáá né, kaka'an ñá'a sán ni Ároon: “É ntío ntí ne, káda vá'a ntó é kúvi xuva ko, é kodo nū nuu ko, tsi ñá ini o nté ō kúvi ni Muisee, ñá natavá ko ñuú Egítō”, ka'an ña. ⁴¹ Kidáá ntavá'a naá ñá uun i'xá duntiki é kúvi ti xuva ñá ne, e'ni'í ña kiti kantito nti'xe é ká'mi ña ti nuu kiti ntuvá'a

naá san vata kaa doméni é kué'é ña ti. Tává ña dodíni iñá xuva ña é ntavá'a nāa mii ña. ⁴² Xuva kō né, tsoo mii ña ña kídaa, ku ika ña ña ne, xé'è ña é dotō tsi kunuu iní ña ngántii ni xoo ni ūn nti'í nti'í xntivi é iō é dukún kan, vatá ō uve na'a iní tutu é de vá'a ña é káka'án naa Xuva ko kídaa:

¿Amá ntu tá'xi nto kó doméni kiti é'ni'í nto da ika nto má ku'u kan da ñí é ūvi díko kuiá san?

⁴³ Da mii kué'en tsi é ido nto vi'i doo iñá xuva nto Moloo ne,

ido nto xntivi iñá xuva nto Refaan.

Ñá te divi ú ntánuu iní nto ko,

tsi kudii é ntává'a nāa mii'nto ntánuu iní nto. Dukuān né, natává u nto ñuú nto ne, natsoo ú nto díi ka iká é ñuú Babilonia, ka'an Xúva ko ni ña Israeé san.

⁴⁴ Dā ika ñata kō má kú'u kán ne, íni'í ña vi'i doo é kúvi xúkūn, mí ñu'u vá'a lei iñá Xuva ko, divi é ntává'a naá ña'a san vata tsi ō nañé'e Xuva kō Muisee. ⁴⁵ Xúkūn vi'i doo san ne, kuvi iñá ñáta kō kídaa ne, kuan tsi ó ntaído ñá dá xee ñá ni Jōsuee dá idé ña du'xen ni ña xio ñuú, é kí'í ña ñu'u ña, tsi Xuva kō nantii ña ña é ña te ña Israeé san vata koo é kúvi kuntoo'ñata ko ñuú sa'a. Ne, i'a katúvi xúkūn vi'i doo san nté ntúvi dá itúvi rei Davii. ⁴⁶ Rei Davii san ne, dóo ntio Xuva ko ña. Ncho xntitsi'í ñá xúkūn ká'nu iñá Xuva ko, é divi tsi Xuva ñata ko Jácoo; ⁴⁷ ntá tsi rei Salamun kúvi idé ña xntitsi'í ñá xúkūn san. ⁴⁸ Ntá tsi Xuva kō, ña é dóo ka'nu sán ne, ñá te íni ukun é xntitsi'í ña'a san kutuvi ña. Tsi vatá ō kaka'an ña é káka'án naa Xuva kō ne: ⁴⁹ Vi'í anti'vī ā tuví u, kadé kú'vé u.

Ñuxivi san ne, vata kaa teu é nteku nti'í d'íin ko kaa.

¿Nté ntu kaa vi'i é xntitsi ntó iñá ko?

¿Ō mí'í ntu kútuví da'na u?

⁵⁰ ¿Ñā ntu te xú'u é dé kú'vé u neé nti'í nti'í é iō?

ka'an Xúva kō.

⁵¹ Un nti'í kué'en dú'va nto ne, ¿nté kuān nte ló'o ntu nto? ¿Ñā ntátekú kue'en xnto? Vata tsi té ña íni nto xoo é Xuva kō. Nā ntákuinti'xe kue'en xnto é kaka'an Espiritū Sántū san. Dadíi xnto ni ñata ntō. ⁵² Dōo nantó'o ña da xōo ka ña'a, ña é ka'án naa Xuva kō ne, e'ni'í ña ña'a, ña é kaka'an é kí'xi uun ñatíí, ña é dóo va'a é taxnuu Xuva kō. Vevii ne, é kí'xi ñá ne, divi ntó díko nto ñá né, e'ni'í nto ña di. ⁵³ Divi ntó ni'í ntó lei iñá Xuva ko é kíxni'í ánjé san Kídan ne, nté ña ni kuintí'xe nto lei san. —Kuan ó ka'an Ésteba ni ñá odo nuu iñá ñá Israeé san.

Dā xi'í Ésteba

⁵⁴ Dā téku ña'a san é kaka'an Éstebá ne, kúdiin kué'en ña. Vevii tsi ka'xi kue'en ñá ña, kuini'í ña. ⁵⁵ Ntá tsi Estebá ne, dóo nuu Espiritū Sántū nima ña. Ntāa ni'í ña nuu

ñá e dukún kan, iní ña Xuva kō e dóo kaxi'í nuu ka'nu ña ne, ntitsi Jesuu diñi kua'a ña.

⁵⁶ Kidáa né, kaka'an ña:

—jUn kaa é kainí u! Nākaán vi'í antví ne, kainí u Ña Vexkúvi Ñatíi, ntitsi ña diñi kua'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi dutú san ne, kúdiin kué'en ña é kuān ó kaka'an ña. Edí ña lo'xo ñá ne, koó da vāntíñi ña tñn ña Esteba, ⁵⁸ kue'en ní'í ña ña diñi ñuú kán né, ikān xe'é xuu ña ña. Ña ntátsi'í kuétsi ñá sán ne, tsoo vá'a ña doo ña nta'a uun ná kuetsi, ná naní Saúlú.

⁵⁹ Ntá tsi, da nñ ntáxe'é xuu ña ña ne, kaka'an ntá'vi Esteba, kaka'an ña:

—Tō'ó ko Jesuu, naki'í nto nimá ko —ka'an ña. ⁶⁰ Kidáa ne, nakunchíti ña ne, un ntii tsi kaka'an ña:

—jXuvá, ka'nu vií nto nima ntó ni ña sá'a tsi kuān ó ntáde ña ní ko! —ka'an ña.

Dá kúvi ka'an ña sá'a ne, xí'í ña.

8

Ntē ō nantó'o Saúlú ña ntákuinti'xe i

¹ Saúlú ne, iō ñá dodini é ká'ní ña'a san Esteba.

Divi tsi ntúvi tsikan iñi ntu'u é dóo ntánantó'o ña'a san ña ntákuinti'xe i Jesuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ne, Inu ntíi ntíi ñá, dotō tsi kue'en ña, kukuntóo ña ñuú Judea ni ñuú Samaria. Mii sá pustrú san kantóo ña ñuú Jerusaleen. ² Ntá tsi iō ña'a, ña é dóo ntánuu iní i Xuva kō né, divi ñá i'xí ña Estebá ne, dōo éku nteé ña ña. ³ Da nñ Saúlú né, kuan tsi ó de ña, kanantó'o ña ña ntákuinti'xe i san. Kata'vi ña xi'í ña'a sán ne, katavá ña ña, te tii te ñad'í, é tsu'un kutu ña ña vi'í un kán.

Dá kakā'an ntódo ña tú'ün va'á san ñuú Samaria

⁴ Ntá tsi ña kuinti'xe i, ña e éka ñuú Jerusaleén ne, ta'án ñuu ta'án ñuú kue'en ña, ntáka'an ntódo ña tú'ün va'á iña Jesuu. ⁵ Uun ña'a, ñá nani Félipé ne, kué'en ña uun ñuu é káduku nteé ñuú Samariá ne, ikan kaka'an ñá ni ñá'a iña Cristu. ⁶ Nataká nuu ña'a san é kñi ña é kaka'an ña ne, uun ito tsi kuinti'xe ntíi ntíi ñá é kaka'an Félipé. Ntaíni va'a vá'a sa un ntíi ntíi ña'a san é kaka'an ñá ni ña ne, ntaíni ña tsi kade ña nuu i e dóo na'nu. ⁷ Xíó ña'a, ña é ñu'u é ña vá'a nima i ne, koó dá ntákachu'u ntáa é ña vá'a san da ntántii nima ñá'a san. Ne, dōo titín ña natín nī ña xne'é di ne, ntuvá'a ña. ⁸ Uun ito tsi náku'un dini kue'en nima ñá'a san, ña ntoo ñuu tsikan.

⁹ Ntá tsi uun ñatíi, ñá nani Simuún ne, tatán ña. Emá tsi kade tatan ña, kaeni nta'vi ña ña ntoo ñuú Samaria, kaka'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Un ntíi ntíi ña'a san, te kuetsi te na'nu ña ne, dōo ntaíni ña é kaka'an ñá ni ña ne, kuinti'xe ña ña, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, dóo iō ñá é vií ñá. Vatá ó kade Xuva kō kade ña —ka'an ñá'a san.

¹¹ Dōo kuinti'xe ña'a san ña, tsi koó dá ntákuú'va ña nuu i é kákuvi kade ña. Tsi éma tsi kuān ó de ña, kaeni nta'vi ña ña'a san. ¹² Ntá tsi dá xee Félipé ne, eni ntu'u ñá kaka'an ntódo ña iña i mí kadé kú've Xuva kō, kaka'an ñá kuenta iña Jesúcristu. Kuinti'xe ña'a sán ne, titín ña ítsi ntute ña, te tii te ñad'í. ¹³ Uun tsi nte Simuun kuinti'xe ña, ítsi ntute ña dí ne, dá éni ntu'u ñá intíkin ñá Félipé. Koó dá kúdu'va ña é kaini ña nuu i é dóo na'nu san ni e dóo kue'e nuu i é edé ña.

¹⁴ Kidáa ne, xée tū'un nta'a pustru, ñá ntoo ñuú Jerusaleen, tsi e kuinti'xe ña ñuú Samaria tú'un Xuva kō né, ikān táxnuu ña Pedru ní Juuan, kué'en ña. ¹⁵ Dá xee ña ñuú Samariá ne, ka'an ntá'vi ñá iña ñá ntoo ikān vata koo é ní'í ña Espiritú Sántú. ¹⁶ Tsi nté uun ña vata kunū Espiritú Sántú nima ña; mii tsi kuénta iña Tó'o ko Jesuu ítsi ntute ña. ¹⁷ Kidáa ne, Pedru ní Juuan xntéku ña nta'a ña dikí ñá'a san ne, inúu Espiritú Sántú nima ña.

¹⁸ Dá iní Simuun tsi ní'í ña'a san Espiritú Sántú san dá xntéku pustrú san nta'a ña dikí ñá ne, kaxe'e kuétsi ña ña diu'un, ¹⁹ kaka'an ña:

—Ta'xi nto é kúvi vií u vatá ó de nto, vata koo é tē xntekú u nta'a ko dikí ñá'a san ne, ní'í ña Espiritú Sántú sán di —ka'an ña.

²⁰ Kidáa kakā'an Pedru ni ña:

—jÑá tē diu'un o é ntio ko! jNa kūnaán mūin ní diu'un o, tsi kuān ó kadé kueni o é kuuin diu'un o é kata'xi Xuva kō doméni! ²¹ Ná te sá'a é káduku ntéen, tsi ña te vá'a nima o nuu Xuva kō. ²² Natu'vin kuetsi o, kákan nta'a Xuva kō é káda ka'nu iní ña ni ō é kuān ó kadé kueni o. ²³ Tsi divin ne, dōo kúvé nima o, dōo kúkaven ni kuétsi o —ka'an Pedru ni ña.

²⁴ Kidáa ne, kaka'an Simuun:

—Mii nto kákan ntó nta'a Xuva kō é ña kuan koo kúvi ko vatá ó kaka'an ntó san —ka'an ña.

²⁵ Pustrú san ne, dá kúvi ka'an ntódo ña tú'un Xuva ko, ní dá kúvi ntaa ña ni ñá'a é un ntí'í e iní ña ne, kúnú'u ña ñuú Jerusaleen. Íta ntí'xin ña titín ñuu é káduku nteé ñuú Samariá di ne, ikān ka'an ntódo xtuku ña tú'ün va'á iña Jesúcristu.

Dá kakā'an Félipé ni ñatíi, ña vé'xi ñuú Etiopía

²⁶ Kidáa ne, ntii díto uun ánje Xuva ko nūu Félipé, kaka'an ña:

—Kue'en máa i kán mí nuu ítsi é kaíta ntí'xin ñuú Jerusaleen é kañe'e ñuú Gaza —ka'an ña.

Ítsi sá'a ne, da mii má kú'u mí xoxo ntóo i. ²⁷ Félipé ne, kué'en ña ne, itsi kán tá'an ña uun ña'a ñatíi, ña vé'xi ñuú Etiopía. Ña tsikán ne, ña tsiñu i, dikí i ña iña reina ñuú Etiopía, ñá nani Cándace. Ítsi kan vé'xi ña sa'a é ñe'e

ña ñuú Jerusaleen é vii ñá nchu'ún iña Xuva ko. ²⁸ Ntiko koõ ñá ñuú ña kãn ne, nuu vá'a ña iní vi'i é kãñu'u ídu. Nuu ña, kanakuá'a ña tutu é de vá'a Isaíá, ña kaka'án naa Xuva ko nte ntúvi di'na.

²⁹ Kidáá ne, kaka'an Espíritū Sántū sán ni Félípe:

—Kuē'én, kúntikin ví'i é kãñu'u idú san —ka'an ña.

³⁰ Koó dā kainu ña, kue'en ñá ne, xēe ntúkin ña vi'i é kãñu'u idú san. Tékú ña é kanakuá'a ña ñuú Etiopía san tutu é de vá'a Isaíá ne, tsixe'e ña ñá:

—Kãñe'e dikí ntu nto é kanakuá'a nto san? —ka'an ña.

³¹ Ña ñuú Etiopía san ne, kaka'an ña:

—¿Mí'i ntu? Dóo xu'ú ó kaka'an. ¿Xoó ntu kuvi vii i nañ'e i ko neé kani tú'un? Kixkene nto, kutuví ntó diñi ko —ka'an ñá ni ña.

—Kuvi di —ka'an Félípe.

³² Mí kanakuá'a ña tú'un Xuva kō né, du'vā ó kaka'an:

Tsí ntēka ña ña é ka'ní ñá ña
vata kaa uun a le'ntu é kã'ni ña i;
vata tsi kaa uun a le'ntu e dóo to'ó,
é ña te kaitsu'ún dá kãdeté ña idi i ne,
kuãn koo kuvi ña;

diin diin tsi kutuví ñá di;
ñá kã'an kue'en tsí ña.

³³ Nantii ni'ni ña ña ne,
ñá ni ñe'e me'ñu ña é kũtuni ña kuétsi ña.

¿Mí'i ntu xio i'xá ña?

Tsí náki'i ña'a san ntuvu iña ña ñuxiví sa.
Sá'a kakã'an tú'un Xuva kō mí nakua'a ña.

³⁴ Kidáá né, katsixe'e ña ñuú Etiopía san Felipe, káka'an ña:

—Vii nto da xe'e, ká'an nto ni ko: ¿Xoó ntu iña i é kãka'an ñá sã'á, ña é kãka'án naa Xuva ko? ¿Iña mii ntu ña kakã'an ñá ne, o iña tuku ñá'a? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

³⁵ Kidáá né, eni ntu'u Félípe, kaka'an ñá ni ña, kanañ'e ñá ña nee é kani tú'un tú'un Xuva kō mí kanakuá'a ña ne, kaka'an ñá ni ña iña Jesús. ³⁶ Kidáá né, dá ita ntí'xin ña uun itsi mí ío ntúte ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—I'a ío ntúte. ¿Vá ña kuvi ntu te kutsi ntuté u vevii? —ka'an ña.

³⁷ —Nté kui ñá'a, te kanī nima ntó kakuinti'xe nto —ka'an Félípe. Ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—Kakuinti'xe ko tsí Jesucristú ne, I'xá Xuva ko ñá —ka'an ña.

³⁸ Kidáá ne, kaka'an ña é nãkuntitsi da'na idú san. Nuu ña, ntuví ñá Felipe, kué'én ña nú ntute san ne, ikan tsí nakutsi ntúte Felipé san ña. ³⁹ Dã ntí ña diñi ntute kãn ne, xio kue'en ní'i Espíritū Sántū san Felipe. Nte kidáá ña ni iní ka ña ñuú Etiopía san ña; ne, dóo diní ña, nakunuu itsi xtuku ña. ⁴⁰ Felipé ne, é ñuú Azoto túvi ña dá kutuni ñá ne,

ika ña ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ña tú'ún va'á iña Jesús un tsi da nté xee ña ñuú Cesarea.

9

Dã nátiyi ini Saúlū

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Da nii kãkudiin dukuan Saúlū ne, kainchu'vi ñá ña kuinti'xe i Tó'o ko Jesús, ncho ka'ní ña ña. Dukuãn ne, kué'én ña, kũkoto ñá tó'ó dutu. ² Íkan ña tũtú é kué'é ña un ntí'i dũtu úkun ñuú Damascú é ní'i ña itsi é tñin ña ña é kuinti'xe i Jesuu, te tñi te ñadĩ'i, é kĩ'in ní'i ña ña vi'i utun ñuú Jerusaleen. ³ Ntá tsi da xee étsin ña diñi ñuú Damascú ne, koó dá kúdu'va ña dá xi'i nuu ñu'u é vè'xi e dukún kãn. ⁴ Nantúve Saúlū ñu'u kãn ne, kidáá téku ña uun tatsin é kãka'an ni ña:

—Saúlū, ¿nté kui kanantō'on ntun ko? —ka'an tátsin san.

⁵ Kidáá ne, tsixe'e Saúlū:

—¿Xoó ntu ña'a nto? —ka'an ña.

Ne, kaka'an tátsin san:

—Xu'u é Jesuu. Diví ú e dóo kanantō'on ko. ¿Nté kui kantukun ku'i'in mĩin ntun kũñu ó? —ka'an ñá ní Saúlū san.

⁶ Saúlū ne, koó da kãñ'i kantei ña, kaka'an ña:

—Tó'ó, ¿neé ntu ntio nto é vii u? —ka'an ña.

Ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakuntĩsin, kué'én ñuú Damascú ne, ikan kã'an ñá nee iña é viin —ka'an ña.

⁷ Nãti, ña ntaika dadii ní Saúlū né, dóo ú'vi ña, tsí téku ña tatsin san, ntá tsi nté uun xoxo ni iní ña.

⁸ Kidáá ne, nãkuntĩtsi Saúlū é tũvi ña ñu'u kãn. Ntá tsi dá nákaan ña ntuxnú ña ne, ñá ni xi'i kue'en tsi. Kãñū'u ña nta'a ña, kue'en ní'i ña ña ñuú Damascú. ⁹ Ikãn katúvi ña uni ntúvi ne, ñá ni xi'i nuu ña; nté ña ni xi'á ña ne, nté ntúte ña ni xi'i ñá di.

¹⁰ Ñuú Damascú san tuví uun ña'a ña kuinti'xe i Jesuu, ñá nani Anãnia. Kaka'an Tó'o ko ni ña, vata tsi tē ntĩtsi ña nuu ña, kaka'an ñá ni ña:

—jō né, Anania! —ka'an ña.

—I'a tuví u —ka'an ña.

¹¹ Kidáá ne, kaka'an Tó'o ko ni ña:

—Nakuntĩsin ne, kué'én itsi é nani Itsi Ntaa. Ne, ikan kué'én, tsixe'én nú vi'i Jũda te tuví uun ñatĩ, ñá nanĩ Saúlū, ñá vè'xi ñuú Tarsu. Tsí vevíi ne, ikãn tuví ña, kaka'an ntá'ví ña. ¹² Ne, é xe'e ú é kiní ñá tsí uun ñatĩ, ñá nani Anãnia, ntĩtsi ña nuu ña, kũk'ví ña iní vi'i ña kãn né, xntekũ ñá nta'a ña dikí ñá vata koo é nãxi'í ntuxnú ña —ka'an Tó'o ko ni Anãniã san.

¹³ Ananiã ne, ntíko koõ ñá, kaka'an ña:

—Iní ntó, Tó'ó, tsí é dóo ntáka'an ña'a iña ñá sã'a. Ntáka'an ñá tsi dóo kini idé ña ni ña kuinti'xe i nto, ña ntoo ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Vevii ne, xee ña i'a, ní'i ña tutú é xe'e

tó'ō dutú san é t̄in ña un nt̄i nt̄i ña'a, ña é nt̄ákaku ni'i divi ña —ka'an Anania.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Tó'o ko ni ña:

—Ñá té Ìni. Kue'ën kán, tsi é nakaxnúu ú ñatí sa'a é ká'an ña kuenta iñá ko ni ún nt̄i nt̄i ña'a, ña túku ñuú, ni ña odo núu iñá ñá ne, ni ña Israeé san di. ¹⁶ Nañe'é u ña é ña te nté kaa ió é ntó'o ña kuenta iñá ko —ka'an Tó'o ko ni Ananía san.

¹⁷ Kidáá ne, kué'en Anania nú vi'I mí tuví Saúlú. Kúkí'vi ña ne, xntekú ñá nta'a ña diki ña, kaká'an ña:

—Ení ko, Saúlú, ña ini nto tsí Tó'o ko Jēsuú ne, divi ña é nt̄i díto ña mí'i Itsi vé'xi nto ne, divi ña táxnúu ña ko é vé'xi ú vata koo é na nāxí'í xtuku ntuxnúu nto ne, vata koo é kunúu Espiritú Sántú san nima nto —ka'an Ananía san.

¹⁸ Ura dú'va tsi i nt̄i ntee vata kaa diden é nuu nt̄i'u ntuxnúu ña ne, nākiní xtuku ña. Kidáá ne, nakuntísi Saúlú ne, ura tsí i ítsi ntute ña. ¹⁹ Kidáá ne, e'xí ña ita ne, nakunúu nt̄i ña. Kúkuií ña katúvi ña ni ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Damascu.

Dá kaká'an ntódo Saúlú ñuú Damascu

²⁰ Ura tsí i eni nt̄u'ú Saúlú kaká'an ntódo ña ini ukún ña Israeé, kaka'an ñá tsí Jesuú ne, divi ñá é I'xá Xuva kō. ²¹ Un nt̄i nt̄i ña'a san ne, ntaíni ña Saúlú ne, koó dá kúdu'va ña da téku ña é kaka'an ña. Ntáka'an ñá'a san:

—¿Ñá ntu te ñá sa'a e dóo inchu'vi ña ña kuínti'xe Jesuú, ñá ntoo ñuú Jerusaleen? ¿Ñá ntu te i'a vé'xi ña, vext̄in xtuku ña ña'a é kunteka ña ña nta'a tó'ō dutu? —ka'an ñá'a san, ntátsixe'e tá'an ña.

²² Ntá tsi Saúlú ne, díi ka xio nt̄i ña kaka'an ntódo ña. Un tsi kúdana ini ña Israeé, ñá ntoo ñuú Damascu, tsí Saúlú ne, kanañe'e ña ña tsi Jesuú ne, divi ñá é Cristu ñá, divi ñá é intéto o ni ñata kō é kixnakakú ñá kō.

Dá náakaku Saúlú é ncho ka'ni ña Israeé san ña

²³ Dá kú tit̄n nt̄uvi ne, ña Israeé san natée ta'an ña xu'u ña, ntukú nuu ini ña nté koo ka'ni ña Saúlú san. ²⁴ Ntá tsi kútuní Saúlú é kuān koo víi ña ni ña. Ntē nt̄uvi, ntē níñu ntantétu ña ña xi'i kan mí k̄i ña diñi ñuú san, é ka'ni ñá ña. ²⁵ Ntá tsi ña kuínti'xe i Jesuú san ne, xntúu ña Saúlú ñi xika ka'nu níñú a ne, nanúu ña ña nt̄iká ntó'o é kánti'u núu diñi ñuú san ne, dukan ó nakáku ña.

Dá náxee Saúlú ñuú Jerusaleen

²⁶ Dá náxee Saúlú ñuú Jerusaleén ne, ntio ña é kuntoo dad̄i ña ni ña kuínti'xe i san; ntá tsi un nt̄i nt̄i ña ú'vi ñá ña, tsí ña ni kuínti'xe ña te núu é ntaā i é kuínti'xe Saúlú Jēsuu. ²⁷ Ntá tsi uun ña'a, ñá nani Bernabeé ne, intéka ña ña nta'a pustru, kántaa ña ni pustrú san nté ó ña Saúlú Tó'o ko Jēsuú ítsi k̄an ne, nté ó kaka'an Tó'o ko ni ña ne, nté

ó dé ña da itúvi ña ñuú Damascu, é ntē ña ni u'vi kue'en ña kaka'an ntódo ña iñá Jēsuu.

²⁸ Saúlú ne, kátúvi ña ñuú Jerusaleen, ika dad̄i ña ni pustrú san da mí'i ká mí ñe'e ña.

²⁹ Ñá te kau'vi ñá kaka'an ñá iñá Tó'o ko Jēsuu, kánantiko koó ñá t̄u'ún é ntáka'an ña Israeé, ñá ntáka'an t̄u'ún griegu; ntá tsi ña Israeé san ne, dóo ntuku nuu ini ña nté koo ka'ni ña ña. ³⁰ Dá kútuni ña kuínti'xe i sán ne, ntéka ña Saúlú ñuú Cesareá ne, ik̄an táxnúu tuku ña ña ñuú Tarsu.

³¹ Da kidáá ne, kántōo vá'a un nt̄i nt̄i ña kuínti'xe i da mí'i ka mí ntoo ña: ó ñuú Judeá ne, ó ñuú Galilea, ó ñuú Samaria. Dōo vá'a ó intóo ña ne, dóo ntánuu ini ña Tó'o ko Jēsuu. Nāxnúu ka'nu Espiritú Sántú nima ñá di ne, dóo kút̄it̄in ña kidáá.

Da ntuvá'a Enea

³² Da n̄i kaika Pedru ta'án ñuú ta'án ñuú, kaito ní'ni ña ña kuínti'xe i ne, nakuíta nt̄i'xin ña, íto ní'ni ña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Lidá di. ³³ Ik̄an náni'í ña uun ñat̄i, ñá nani Enea. E una kula ntékú ña nú itó ña é nat̄in ña. ³⁴ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Nakunt̄isin, Enea, tsi Jesucristú ne, é ntává'a ña o. Naxnt̄isin íto o v̄e —ka'an ña.

Enea ne, ura dú'va tsi i nakunt̄isi ña.

³⁵ Un nt̄i nt̄i ña ntoo ñuú Lida ni ñá ntoo ñuú Saruún ne, ini ña é nakunt̄isi ña. Kidáá né, tsoo mii ñá é ntántikin ña dí'na ne, eni nt̄u'u ña int̄ikin ña Tó'o ko Jēsuu.

Dá ntóto Dórcá é xi'i ña

³⁶ Xio un ñad̄'i, ña kuínti'xe i, ñá nani Tābita (é ncho ka'an Dórcá é t̄u'ún griegu), ña tuví ñuú Jope. Ñad̄'i sa'á ne, dóo vá'a o dé ña, dóo xnt̄i ña ña kataan núu i. ³⁷ Nt̄uvi tsikán ne, iñi nt̄u'ú nchókuví ña ne, xí'i ña. Dá kúvi ntántoo ña ña ne, xt̄uvi ñá ña má vi'i nínu k̄an, tsí úvi odo nt̄i'í tá'an vi'i ña. ³⁸ Tuví étsin ñuú Jopé san ñuú Lida, mí tuví Pedru. Íni ña kuínti'xe i san tsí ik̄an tuví ña ne, táxnúu ña uvi ña'a ñat̄i é k̄ukoto ña ña:

—Kant̄i'í sá nto kue'ën ntó ñuú Jope —ka'an ña.

³⁹ Kidáá ne, kué'ën Pedru ni ña. Dá xee ñá ne, kue'en ní'i ña ña má vi'i mí t̄uvi ntāa ñá xi'i san. Un nt̄i nt̄i ñad̄'i'í kii ntoo ña, ntaéku ntee ña ña. Náñe'e ñá Pedru dá'ma ni d̄u'nu e dé vá'a Dórcá dá katúvi ña. ⁴⁰ Kidáá né, k̄i ñu'u Pedru ñá, un nt̄i nt̄i ñá ne, incht̄i ña, kaka'an ntá'vi ña. Kidáá ne, kaito ña nuu ñá xi'i san, kaka'an ña:

—¡Tābita! ¡Nakunt̄isin! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i nákaán ña nuu ña ne, dá ini ña Pedrú san ne, nákutuví t̄ixi ña. ⁴¹ Irk̄aa Pedru ntá'a ña, naxnt̄isi ñá ña. Kidáá ne, kána ña ña kuínti'xe i san ni ñad̄'i'í kii san, náñe'e ñá ña tsi e ntóto ña. ⁴² Un nt̄i nt̄i ña'a, ña ntoo ñuú Jopé ne, téku ña é kuan ó kúvi ne, ñá te da díi ña kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu.

⁴³Pedru ne, kũkuiŋa ka ña katúvi ña ñuú tsikan nú vi'i Simuun, ña é katsoo itsi ñi kiti.

10

Pedru ni Córneliu

¹ Ñuú Cesareá ne, tũví uun ñatĩi, ñá nani Córneliu, ñá de kũ'ŋe iña uun sientu sntadun é nani Itãliano. ² Ña sã'á ne, dõo va'á ña'á ña ni ùn ntĩ ntĩ ñavi'i ña. Kuãn te ñá te ña Israee ña, ntá tsi dõo kanúu ini ña Xuva kõ né, dõo íni xntii ña nee é kãtaan nú ña Israee, é nguentúvi ini ka'an ntã'vi ña ni Xuva kõ. ³ Uun ntuvi dá kaeku uni kuáa ne, koó dá kũdu'va Córneliu dá xëe nú ña uun ánje Xuva kõ. Kaka'an ánje sán ni ña:

—jCórneliu! —ka'an ña.

⁴ Córneliú ne, dõo u'vi ña da íto ña nuu ánje sán ne, katsixe'e ña ña:

—jNeé ntu ntio nto, Tó'õ? —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ánje san:

—É tekú Xuva kõ é kãka'an ntã'vín ni ña ne, ini ña tsí kaxntiín ña kataan núu i. ⁵ Vi'a ve ne, taxnúun ña'á ñuú Jope é kíkana ña uun ña'á, ná nani Simuun Pedru. ⁶ Tuví ña nú vi'i tuku Simuun, ña katsoo itsi ñi kiti. Diñi ntute ñu'u kãn tuví vi'i ña. Simuun Pedru san ne, ka'an ñá ni õ nté koo viin —ka'an ánje sán ni Córneliu.

⁷ Dã ntãka ánje san da kúvi ka'an ñá ni ña ne, kidáa kána ña uvi ña'á ña kade tsiñu iña ñá, ni sntadun, ña e dõo kaxntii ña, ña e dõo kanuu ini i Xuva kõ, ⁸ kantaa ntĩ'í ña ni ña vata õ ka'an ánje san ni ña, dá táxnũu ña ña é kí'in ñá ñuú Jope.

⁹ Téváá san ne, dá xee étsin ña ñuú Jope ne, divi tsi ùra kuxeé Pedru rki'vi'í kãn é kũka'an ntã'vi'í ña, tsí é ka'ñú ntuvi. ¹⁰ Dõo kakakin ña, ntá tsi da ñi kãkuvá'a é kã'xi ñá ne, vata kuví é nakueni o, ¹¹ iñi ntú'ũ ini ña é nákaan e dukún kãn ne, vé'xi vata kaa uun doo mánta ka'nu é kantikin kútú ngimi ntíkõ diñi i ne, un tsi nte mi túvi ña nakutúvi. ¹² Ini doo mánta sán ñu'u un ntĩ'í kiti, kiti íõ kimi dí'in i, ni kiti ntãñu'u xido i, ni un ntĩ'í núu láa san, kiti ntãiko e dukún kãn. ¹³ Kidáa né, tekú ña uun tátsín i é kãka'an ni ña:

—O ne, Pedru, ka'nín kiti sã'a, dá kã'xín ti —ka'an tátsín san.

¹⁴ Ntá tsi nantiko kóo Pedru, kaka'an ña:

—jÑá'á, Tó'õ! tsí nté uun ito vata ka'xí u kiti kuãn ntãa san, kiti é ka'an nto é ña vá'a é ka'xi o. Tsi dõo xii kaa é kuãn koo ka'xí u é ña Israee ú —ka'an ña. ¹⁵ Ntá tsi kaka'an xtúku tatsín san ni ña:

—Nuu i é ntantoo Xúva kõ ne, ñá ku kã'an té ña vá'a —ka'an.

¹⁶ Ñni ito kuan o kúvi. Kidáa ne, kúntãa doo mántã san e dukún kãn. ¹⁷ Pedru ne, koó dá kũdana ini ña nee iñá kani tú'un é xëe núu ña ne, divi tsi ùra í xee ñatĩi san, ña e táxnũu Córneliu, ntãñi ntée ña ña, ntãtsixe'e ña vi'i

Simuun. ¹⁸ Tsixe'e ña xi'i kan te ikãn tuví ña nani Simuun Pedru.

¹⁹ Pedru ne, nteku dukuan ñá rki'vi'í kan, kadé kuení ña nuu i é xëe núu ña. Kidáa ne, kaka'an Espiritú Sántú sán ni ña:

—Pedru, ku'e'én, kũkoton, tsí uni ña'a ntánantuku ña õ. ²⁰ Ku'e'én ni ñá mí'i ki'ín ni'í ña o. Kuãn te ñá te ña Israee ña, ñá ku dë kueni o, tsí xu'ú kaka'an u é kíxkueka ña o —ka'an Espiritú Sántú san.

²¹ Nũu Pedru mí ntãñi ñatĩi san, ña táxnũu Córneliu. Kidáa ne, kaka'an Pedru:

—Xu'u é ntánantuku ntõ ko. jNeé ntú tsiñu vé'xi nto? —ka'an ñá ni ña.

²² Nantíko koõ ñá, kaka'an ña:

—Ña nani Córneliu, tó'õ sntadun, táxnũu ña nti. Dõo va'á ña'á ña, dõo kanuu ini ña Xuva kõ ne, dõo vá'a tiin ñá ni ùn ntĩ ntĩ ña Israee. É kãka'an ánje Xuva ko ni ñá é kãna ña nto é kí'in nto nú vi'i ña kãn vata koo é kíni ña nee iña é kã'an ntó ni ña —ka'an ña.

²³ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Kuítã nti'xin nto má vi'i a, kuntõo da'na nto —ka'an ña.

Téváá san ne, ku'e'én Pedru ni ñá ne, kaxio ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jope, é ku'e'én ñá ni ñá di.

²⁴ Uun kã tuku ntuvi ne, xëe ña ñuú Cesarea. Ikan kãntétu Córneliu ni ùn ntĩ ntĩ ñavi'i ña ni ña vá'a tiin ni'í ña, ña e kãna ña. ²⁵ Dã xee Pedru nú vi'i ña kãn ne, vé'xi Córneliu, náknunchiti ña núu ña é kunuu ini ñá ña. ²⁶ Ntá tsi Pedru ne, naxntitsi ñá ña, kaka'an ña:

—Nakuntitsi nto, tsí ñatĩi ni'í tsi ko ntõ —ka'an ñá ni Córneliu.

²⁷ Ntatĩn ña, kũnti'vi ña ini vi'í kãn né, Iní Pedru e dõo ntoo ña'á. ²⁸ Ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Ini nto tsi dõo xii kaa é kuntõo dadii ñá Israee ni ña tuku ñuu; ntá tsi dá vé nañ'e Xúva kõ ko tsi ña kúvi kã'an u te ña vá'a da xõo ka ña'a, kuãn té ña te ña Israee ña. ²⁹ Dukuãn ne, ñá ni de dikó u é kí'xi ú da kãna nto ko. Kã'an nto vé: jneé ntu tsiñu kãna nto ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáa ne, kaka'an Córneliu:

—Dã kú kimi ntuvi ne, ura sã'a tuví u, kaka'an ntã'vi'í u má vi'í kó a ne, dá neni ko ntĩtsi uun ñatĩi nuú ko, ña e dõo kaxi'í nuu doo i ne, ³¹ kaka'an ñá ni ko: “Córneliu, é tekú Xuva kõ é kãka'an ntã'vín ni ña ne, ini ña tsí kaxntiín ña kataan núu i. ³² Vi'a ve ne, taxnúun ña'á ñuú Jope é kãkã'á ña nani Simuun Pedru. Tuví ña nú vi'í tuku Simuun, ñá katsoo itsi ñi kiti, ña tuví diñi ntute ñu'u kãn. Te kí'xi ña ne, ío é kã'an ñá ni õ”, ka'an ñá ni ko. ³³ Dukuãn ne, ura dú'va tsi i táxnũu ú tú'un é kí'xi ntó ne, dõo vá'a o de nto é vé'xi nto. Vevii ne, i'a ntoo ntĩ'í ntí nuú Xuva kõ é kíni ntí un ntĩ'í e ntio Xuva kõ é kã'an ntó ni nti —ka'an Córneliu.

Dā nañé'e Pedru ñá'a san nú ví'i Cōrneliu

³⁴ Kidáā né, eni ntu'ú Pedru, kaká'an ñá ni ñá:

—Vevii ne, kutuní ko tsí nuu é ntaā i é dadii tsi ntío Xuva ko kō, un ntíi ntíi ó, kuān te ñá Israee o, kuān te xio ñuú kō, ³⁵ tsí naki'i ñá da xóo ka ñá'a e kuínti'xe i ñá, e kade é vā'á, da mí'i ká ñuu ñuxiví a. ³⁶ Tsí Xuva kō ne, ká'an ñá ni ñá Israee nté koo kuntoo vá'a o ni ñá kuēnta iña i é edé Jesucristu, divi ñá é Tó'o ko, un ntíi ntíi o. ³⁷ É ñni nto nte o kúvi dá kaniñ ñuú Judea ni ñuú Galilea. Tsí di'na Juuan Bautista ika ñá, kaka'an ntódo ñá é nāivíi iní ko kuētsí kō ne, kutsi ntute ó. ³⁸ Kidáā ne, xée Jesuu, ñá vé'xi ñuú Nazaree. Tsí Xuva kō ntío ñá é kúvi víi ñá nee ntí'i ntí'i, tsi dóo nuu Espiritū Sántū nima ñá. Kidáā né, ika ñá, kade ñá nuu i é vā'á, kantavá'a ñá ñá'a é ñu'u nta'a tó'ó é ñá vā'á san. Tsí mii Xuva kō nuu mé'ñu ñá ñá. ³⁹ Divi ntí ne, kuví ntada ntaá nti tsí ñni nti un ntí'í é edé ñá da ika ñá ñuú Judea ni ñuú Jerusalem. Ñá'a é'ni ñá ñá, é naxtee ñá ñá ntíká krusi kan. ⁴⁰ Ntá tsi da kúvi uní ntúvi ne, nantóto Xuva ko ñá ne, tá'xi ñá é kñi nti ñá. ⁴¹ Nā te un ntíi ntíi ñá'a san ni ñni ñá ñá da ntoto ñá, ntá tsi mii ntí iní nti ñá. Tsí nte di'na náxaxnuu Xuva kō ntí é ntáda ntaá nti nee é ñni nti. Tsí ntí'í ne, dadii íntoo ntí ni ñá ne, dadii é'xi ntí ni ñá da ntóto ñá é xi'í ñá. ⁴² Kidáā né, Xuva kō téé tsiñu ñá nti é ntáda ntaá nti tsí divi Jesuu, ñá e dé kú've Xuva kō é xntékú ku've ñá un ntíi ntíi ñá'a, ñá ntántito ne, ó ñá xi'í. ⁴³ Tsí nte ntúvi di'na ntáka'an ñá ká'an naa Xuva ko tsí da xóo ka ñá'a, ñá é kuínti'xe i Jesuu ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ñá kuētsí ñá kuenta iña Jesuu — ká'an Pedru ni ñá.

Ñá é ñá te ñá Israee ne, nī'i ñá Espiritū Sántū

⁴⁴ Kaka'an dúkuān Pedru ni ñá da xee Espiritū Sántū, inúu ñá nima ñá ntaíni tú'un san, un ntíi ntíi ñá. ⁴⁵ Nā kuínti'xe i, ñá Israee, ñá vé'xi dadii ni Pēdrú ne, koó dá kúdu'va ñá é kuān ó inúu Espiritū Sántū nima ñá'a san, kuān te ñá te ñá Israee ñá. ⁴⁶ Tsi téku ñá é ntáka'an ñá tú'un e ñá iní ñá ne, ntáka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō. ⁴⁷ Kidáā ne, kaka'an Pedru:

—¿Nté kui ñá kuví kutsi ntúte ñá sá'a? Tsi é ntúdadii ñá ni ko é dadii nuu Espiritū Sántū nima ñá —ka'an ñá.

⁴⁸ Kidáā ne, xée ñá ñá ñá é kútsi ntute ñá'a san kuenta iña Jesucristu. Dá kúvi itsi ntute ñá ne, ntáka'an ñá ni Pēdrú te kúkuíi ka ñá kutuví ñá ni ñá.

11

Dā xe'é Pedru kuénta ntá'a ñá kuínti'xe i, ñá ñuú Jerusalem

¹ Xée tú'un nta'a pustrú san nī ñá kuínti'xe i, ñá ntoo ñuú Jerusalem, tsí e kuínti'xe ñá

é ñá te ñá Israee tú'un Xuva kō. ² Ntá tsi dá ntíko kōo Pedru ñuú Jerusalem ne, dóo ntáka'an ñá kuínti'xe i, ñá Israee san, ntátsi'i kuētsi ñá ñá, ³ ntáka'an ñá:

—¿Nté kui k'ví ntu ntó má ví'i ñá é ñá te ñá Israee? ¿Nté kui é'xi dadii ntu nto ni ñá? —ka'an ñá.

⁴ Kidáā ne, eni ntu'ú Pedru kantáa ñá ni ñá un ntí'í e kúvi nte dá ñni ntu'ú, kaka'an ñá:

⁵ —Xu'ú ne, dá itúvi ú ñuú Jope, kaka'an ntá'ví u ni Xuva kō ne, xée núu ko uun doo mánta ká'nu é kantíkin kútu ngimi ntíko diñi i. Nte e dukún kán vé'xi ne, un tsi nte mí túvi ú nakutúvi. ⁶ Dá ito vá'a ú doo mántá san ne, iní u odo da nēé ka nuu kiti é ío kimi d'ín i, kiti diin, ni kiti ntáñu'u xido i, nī láa, kiti ntaíko e dukún kán. ⁷ Kidáā téku ko uun tatsin é káka'an ní ko: “Nakuntísin, Pedru, ka'nín kiti san, dá ka'xín ti”, ka'an tátsin san. ⁸ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'an u: “¡Ñá'á, Tó'ó! tsi nté uun ito vata kuan koo víi u ni kiti é ká'an nto é ñá vá'a é ká'xi o”, ka'an u. ⁹ Kidáā ne, kaka'an xtúku tátsin san nte e dukún kán, kaka'an: “É ntantoo Xuva kō ne, ñá ku ká'an té ñá vá'a”, ka'an tátsin san. ¹⁰ Úni ito kuan ó kúvi ne, dá kúntáa e dukún kán. ¹¹ Ura dúva tsi i xee úni ñá'a ñatíí nú ví'i mí tuví u. Nté ñuú Cesarea vé'xi ñá, vexnántuku ñá ko. ¹² Kidáā ne, kaka'an Espiritū Sántū san ní ko é ñá ku dé kuení ko é k'ín u ni ñatíí san mí k'ín ni'í ñá ko, kuān té ñá te ñá Israee ñá. Dadii ñé'e u, ni ntí'í iñu ení ko ñá sá'a, k'ví ntí'í ntí iní ví'i ñatíí, ñá nani Cōrneliu. ¹³ Corneliú san ne, kántaa ñá ni ntí nté ó ñni ñá uun ánje Xuva kō, ntísi ñá má ví'i ñá kán ne, kaka'an ánje sán ni ñá: “Taxnúun ñá'a ñuú Jope, na kíkoto ñá uun ñá'a, ñá nani Simuun Pedru, ¹⁴ tsi divi ñá ká'an ñá ni ó nté koo nakákú Xuva ko o ni un ntíi ntíi ñavi'í o”, ka'an ñá. ¹⁵ Kidáā ne, dá éni ntu'ú ú kaka'an u ni ñá'a sán ne, ura tsí i xée Espiritū Sántū san, inúu ñá nima un ntíi ntíi ñá'a san, vata tsí ó inúu ñá nima ko xo'ó dá ñni ntu'ú. ¹⁶ Kidáā né, naka'an kó tú'un é káka'an Tó'o ko Jesuu kídaā dá kaká'an ñá: “Nuu é ntaā i tsí Juuan ne, ntute nakutsi ntúte ñá nto. Ntá tsi xu'ú ne, ñá te ntúte nakútsi ntute ú nto, tsí tá'xi u é kuntuu Espiritū Sántū nima nto”, ka'an ñá. ¹⁷ Vevii ne, te Xuva ko kaxé'e ñá tuku ñá'a vata tsí ó tá'xi ñá ko xo'ó dá kuínti'xe kó Tó'o ko Jesucristú ne, ñá kúvi ká'nté nuu ú neé ncho víi ñá —ka'an Pedru ni ñá. ¹⁸ Dá téku ñá'a san é káka'an Pedru ni ñá ne, ñá ni ká'an ka ñá. Da mii tsí é dé ka'nu ñá Xuva kō ne, ntáka'an ñá:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí kaxé'e Xuva kō é vā'á iña ñá é ñá te ñá Israee di. Tsí kaxé'e ñá é kúvi nativí iní ñá kuētsi ñá dí ne, dukuān é nī'i ñá ntuví va'á iña ñá nta'a Xúva ko vata ó ní'i ko xo'ó —ka'an ñá.

Ña kuínti'xe i, ñá ntoo ñuú Antioquia

¹⁹ Ña kuínti'xe i san kué'en ña, kukuntóo ña un tsi nte ñuú Fenicia ni ñuú Chipre, ni ñuú Antioquiá di dá dóo nanto'o ña'a san ña dá xi'i Ésteba. Ikān ntáka'an ntódo ña tú'un é vā'á san. Ntá tsi da mii tsi é ntáka'an ñá ni ña Israeé san; ñá ni ká'an ñá ni ñá'a, ña é ña te ña Israee. ²⁰ Ntá tsi xío ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cirene ni ñuú Chipré ne, dá xee ñá ñuú Antioquiá ne, eni ntu'u ñá ntáka'an ñá ni ñá'a, ña é ña te ña Israee tú'un vá'á ña Tó'o ko Jéssuu. ²¹ Xuva kō xntii ña ña ne, dukuān né, titín ña'a, ña é ña te ña Israeé san tsóo mii ña nēe é kuínti'xe di'na ña ne, eni ntu'u ñá kuínti'xe ña Tó'o kō.

²² Dā téku ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, é kuínti'xe ña é ña te ña Israeé ne, kidāá táxnū ña Bernabee, kué'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dā xee ña ikān né, iní ña tsí dóo vá'ā o dé Xuva ko ni ñá'a sán ne, nakunuu dñi nima ña. Kidāá ne, xé'e ña itsi un ntíi ntíi ñá'a san, ntáka'an ña:

—Un tsi nima ntó kuínti'xe nto Tó'o ko Jéssuu. Nā ku xtuvi mii nto ña —ka'an ña.

²⁴ Tsí Bernabee san ne, dōo vá'á ña'a ña. Dōo nuu Espiritū Sántu nima ñá ne, dōo kuínti'xe ña Xuva kō. Kidāá né, dōo kukue'e ña'a, ña kuínti'xe i Tó'o kō.

²⁵ Kidāá ne, kué'en Bernabee ñuú Tarsu, kúnantúku ña Saúlú. ²⁶ Ikān nán'i ña ña ne, ñe'e n'i ña ña ñuú Antioquia. Ikān kantóo ña ni ña kuínti'xe i san uun kuia nū. Dōo titín ña'a naku'á ña. Divi ñuú Antioquiá san éni ntu'u ña xntánteē ñá cristianu ña kuínti'xe i san.

²⁷ Ntupi tsikán ne, xío ña ntáka'an naa Xuva ko ñuú Jerusaleen. Xee ña sá'a ñuú Antioquia. ²⁸ Ne, uun ña'a ña, ñá nani Ágabú ne, nákuñtsí ña mé'ñu ña kuínti'xe i san, kaka'an ntódo ña tú'un é xé'e Espiritū Sántu é kūtuni ña, kaka'an ñá é dóo koo tama dá kanū ñuixivi. Ne, kuan ō kúvi ntí'xe ntupi dá de kú've ñá nani Claudiu. ²⁹ Kidāá ne, ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquiá ne, xío ntaa iní ña é xntii ña tá'an ña, ña ntoo ñuú Judea, váta tsi kaa kutíi nuu ña. ³⁰ Dukuān né, tēe tsiñu ña Bernabee ni Saúlú é k'i'in n'i ña doméni ña ña kuínti'xe i nta'a ñata, ña odo nū ñuú Judea.

12

Dā xi'i Sántiau ni dá inúu kutú Pedru

¹ Ntupi tsikán ne, eni ntu'u rei Heróde kanakutsu'un ñá ña kuínti'xe i. ² Tēe tsiñu ña sntadún san é kika'mí ña Sántiau, eni Juaan. Kāa é ntiko ntupi o diñi i é'nté tu'un ña diki ña. ³ Dā iní Heróde é xkúntee iní ña Israeé san é kuān o dé ña ne, tññ ña Pedrú di. Sá'ā kúvi da kúvi viko é naka'an ñá nté ō nakáku Xuva ko ñá ñuú Egítō. ⁴ Dā tññ ña Pedrú ne, xnuu kutu ña ñá vi'i utun, tsóo ña kimi ítsi

kimi kimi sntadun é vii ñá ña kuenta. Un tsi da nté kuíta ntí'xin viko, da kidāa natavā ñá ña é xntítsi me'ñu ñá ña. ⁵ Ntá tsi da nū nuu kutú Pedrú ne, ntáka'an ntá'vi ña kuínti'xe i san ña ña nté ntūvi nte nīñu.

Dā nántii Xuva kō Pedru vi'i utun kán

⁶ Uun niñu di'na dá xēe ntūvi e xtūvi Heróde é natavā ñá Pedru é xntítsi me'ñu ñá ña ne, kakidí Pedru mé'ñu sntadun, kanú'ni ña uvi kádena. Ntáñi ntēe sntadun áta xi'i kán di, é ntáde ña kuenta xi'i vi'i útun san. ⁷ Kidāá ne, vé'xi ánje Xuva kō ne, xi'i nuu iní vi'i utun kán. Ánjē sán ne, tññ nta'a ñá Pedru vata koo é nantóto ña ña ne, dá náxntítsi ñá ña, kaka'an ña:

—¡Kamán san, nakuntísin! —ka'an ña.

Kidāá ne, kadena é kanú'ni nta'a ña ne, kó'xō. ⁸ Kaka'an ánjē sán ni ñá:

—Naxnú'nín doo i'xi o, nakuní'nin nti'xen o —ka'an ña.

Dā kúvi ña ne, kaka'an xtúku ña:

—Nakunūn kutuun ó ne, kuntikín ko —ka'an ña.

⁹ Kidāá né, ntii ña, kuntikín ña ánjē san. Ntá tsi ña ni kutúni ña tē nuu é ntaā i. Dā ñuú éni kán, kuiní ña. ¹⁰ Dā ita ntí'xin ña uvi itsi mí ntoo sntadún san ne, xee ñá uun xi'i é kúvi káa é kantii itsi ka'nu kán ne, nákaan mí xi'i san. Kii ña, kue'en ña nte mí ntíi tuku itsi. Da kidāá xtūvi mii ánjē san ña.

¹¹ Dā ntútuni Pedrú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsí Xuva kō ne, táxnū ña ánje ñá é nakakú ñá ko, tsí Heróde ni un ntíi ntíi ña Israeé san ncho ka'ni ña ko —ka'an ña.

¹² Dā kútuni Pedru tsi nuu é ntaā i é nakáku ña vi'i utun kán ne, kué'en ña nú vi'i Mária, di'í Juaan, ñá nani Marcú di. Ikān né, dóo ntoo ña'a, ntáka'an ntá'vi ña. ¹³ Nake'xen ñá xi'i ne, vé'xi uun ta'nú kuetsi, ta'nú nani Rode, é kókotó tun xoo ñá'a. ¹⁴ Dā téku tun é tátsin Pedrú ne, ñá ni nakáan tun xi'i san, tsí dóo dñi tun ne, kaxkainu ntaā tun, kue'en tun, kukotó tun ña'a san, tsi ntítsi ntēe Pedru atá xi'i kan. ¹⁵ Ntá tsi ña ni kuínti'xe ña'a san. Tē da kaka'an tun, kuiní ña. Ntá tsi nū kue'en iní tññ kaka'an tun tsi nuu é ntaā i. Kidāá ne, kaka'an ñá é kūdii ntíxi Pedru é iní tun.

¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, ntítsi ntēe dúkuan ña, kanake'xen ñá xi'i kan. Dā nákaan ña xi'i san ne, iní ña tsí divi ntí'xe ña. Koó dá kúdu'va ña. ¹⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kanakuiko ña nta'a ña vata koo é ña ku neé ka'an ña'a san. Kidāá ne, kántaa ña ni ña nté ō dé Xuva ko ni ña dá natavā ñá ña vi'i utun kán, kaka'an ña:

—Kue'ñn ntó, kukoto nto Sántiau ni un ntíi ntíi ení kō vata koo é kūtuni ña —ka'an ña.

Kidāá ne, ntáka Pedru, kué'en ña xio itsi.

¹⁸ Dā tuví ne, un vá'a tsi itsu'un sntadún san, tsí xokó ka Pedrú san vi'i utun kán.

19 Reí Heróde sán ne, dōo nantúku ña ñā, ntá tsi ña ni nani'i kué'en ñá ña. Kidáā né, dōo tsíxe'e ñā sntadun, ñá ntáde kuenta xí'í san, nte o kúvi ntíi Pedru. Dā kúvi tsíxe'e ña ñā ne, kaka'an ña é na kúvi ntíi ntíi sntadún san. Dìvi tsi ntúvi kí Heróde ñú Judea, kué'en ña kukutúvi ña ñúú Cesarea.

Dā xí'í rei Heróde

20 Heróde ne, dōo kúdiin ña nī ña ntoo ñúú Tíru ni ñúú Siduun. Ntá tsi xee ñá'a san, ntáka'an ñá nī ñá nani Blastu, ñá kade tsiñu iña rei san. Ntáka'an ña tsi ntio ña é ntúv'a ña nī rei san, ntio ña é kuntóo vá'a ña, tsí dìvi tsi ñúú rei san e ntákii un ntíi ntíi e ntaé'xi ña. 21 Heróde ne, xtuví ñá uun ntúvi é ká'an ñá ni ñā. Dā xee ntúv'i sán ne, náknūu ña doo vá'a ña, nákutúvi ña nú tēu ñá ne, dā éni ntu'u ña káka'an ñá ni ñā'a san. 22 Ñá'a sán ne, koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—ñá te da ña'a ña kaka'an, tsí Xuva kō! — ka'an ña. 23 Kidáā ne, ura dú'va tsi i xée ūun ánje Xuva ko, ntuku kui'í ñá Heróde, tsí dóo ka'nu ncho vií ña ne, ñá te ni de ka'nu ña Xuva kō. Kidáā ne, tintaku tsi é'xi ti ña ne, xí'í ñā.

24 Ntá tsi kidáā ne, ñá te da ñā ña'a téku ña tú'un Xuva kō né, dōo kútiñ ña kuínti'xe i san.

25 Bernabee ni Saúlū né, dā ntí'i tsiñu ña ñúú Jerusaleén ne, ntíko kōo xtúku ña ñúú Antioquia ní Juan, ña é nani Marcú di.

13

Dā éni ntu'u Bernábee ni Saúlū dé tsiñu ña iña Xuva ko

1 Ña kuínti'xe i, ña ntoo ñúú Antioquia ne, iō ñá ne, ntáka'an ñá naa Xuva ko; iō ñá ne, ntánaku'a ña ña'a tú'un Xuva kō. Ña sá'a ne: Bernabee, ni Símuun, ñá nani Ña Ntee dí; ni Lúciu, ña vé'xi ñúú Cirene; ni Manáene, ña é'nu dadí ni Hérode, ñá odo nūu ñúú Galilea; ni Saúlū di. 2 Uun ntuví sá'a ne, ntoo ña, ntáka'an ntá'v'i ña ni Xuva kō; ntoo ixu ña di. Kidáā né, kaka'an Espiritú Sántu san ní ña:

—Nakaxnúu nto Bernabee ni Saúlū é vií ñá tsiñu é ntio ko —ka'an ña.

3 Kidáā né, dā kúvi ka'an ntá'v'i ña, dā kúvi intóo ixu ñā né, ntxetkú ñá nta'a ña díki Bernábee ni Saúlū, da táxnūu ña ña é k'í'in ña, kíkadá tsiñu ña iña Xuva ko.

Dā ka'an ntódo pustrú san ñúú Chipre

4 Kidáā ne, kué'en ñā, ntuví ña, e táxnūu Espiritú Sántu sán ña, xée ña ñúú Seleucia. Ikān ñú'u ña tun ntóo ka'nu é k'í'in ñá ñúú Chipre, ñúu é tuví mé'ñu ntute ñu'u kán. 5 Dā xee ñá ñúú Salamina é tuví díñi ntute ñu'u kán né, ikān éni ntu'u ña ka'an ntódo ña tú'un Xuva kō ini ukún ña Israee. Ntíi ní'í ñā Juan, é xntíi na ñā di.

6 Kué'en ñā, ita ntí'xin ña kani ñúú san dá nté xee ñá ñúú Pafu. Ikān nani'í ñá uun

ñá'a ña Israee, ñá nani Barjēsuu, ñá tatan. Kaeni nta'v'i ña ña'a é káka'an ñá naa Xuva ko; ntá tsi ñá tē nuu é ntaā i é káka'an ña. 7 Ña sá'a ne, dōo vá'a tiin ña ni ña tsiñu i ña odo nūu, ñá nani Sergiu Paulu, ña e dóo kí'in iní i. Kakana Sergiu Paulu san Bernabee ni Saúlū, tsí ntio ña kini ña tú'un Xuva kō. 8 Ntá tsi ña tatan Barjesuu, ñá nani Élma dí ne, é'nté nuu ña vata koo é ña kuínti'xe Sergiu Paulu san. 9 Kidáā ne, Saúlū, ñá nani Pablú dí ne, dōo xntíi Espiritú Sántu ñā né, ito vá'a vá'a ña Élma, 10 kaka'an ña:

—Xō'on e dóo kaenin nta'vín ña'a, e dóo kini ó den, xō'on é i'xá Tó'ō é ña vá'a, xō'on é ña ntío o é vā'a, jamá ntu teén da'nān é kanāxnteén xō'on itsi vā'a iña Xuva ko? 11 Vi'a ve ne, Xuva ko tā'xi ña o é ntō'o o, é kúkuuan ne, ñá iní o nēe ntúvi naxí'í nuu o —ka'an Pablu ni ña.

Ura dú'va tsi i kúneé kue'en nuu ña. Kaika ña, kantuku ña xoo é kuñ'u i ña, tsí ña kaíni kue'én ka ña. 12 Dā iní Sergiu Paulu san é kuan ó kúvi ña ne, kuínti'xe ña Tó'o ko Jesuu, tsí koó dā kúdu'va ña é kuān nte vá'a tú'un é káka'an Pablu iña Xuva ko.

Dā xee Pablu ni Bernábee xío ñuu é nani Antióquia

13 Kidáā né, ntáka Pablu ni ún ntíi ntíi ta'an ña ñúú Pafu, ñú'u ña tun ntóo ka'nu, xée ña ñúú Perge, é kaduku ntee ñúú Panfilia; ntá tsi Juáan ne, tsoo mii ña ña, kunú'u ña ñúú Jerusaleen. 14 Kidáā né, ntáka ña ñúú Perge, kue'en ña xio ñuu é nani Antióquia, é kaduku ntee ñúú Pisidia. Ikān ne, ntuví dá ntoo da'na ña ne, kú'k'v'i ña ini ukún ña Israee é ne, ikān intóo ña uun da'na. 15 Kidáā ne, da kúvi nakua'a ña'a san tutú lei Muísee ní tutú e de vá'a ña ka'an naa Xuva ko ne, ña odo nūu iña ukún sán ne, kána ña Pablu ni Bernábee, kaka'an ñá ni ñā:

—Éní, te iō kúdií é ká'an nto é kue'e nto itsi ña'a sán ne, ká'an nto ni ñā vevii —ka'an ña.

16 Kidáā ne, náknúntísi Pablu, káde ña nta'a ña é diin diin tsi na kuntóo ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Un ntí'i kué'en dú'va nto, ña Israee ni ña nguú san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne, kini nto é ká'an i ní ntō. 17 Xuva kō, ña é nakaxnúu uva ata kō ña Israee, ña intóo kídáā né, de ka'nu ña ñata kō da intóo ña ñúú Egítō, é ña te ñúú mii ñā. Xío ntii Xuva kō natávā ñá ñata ko ñúú tsikan. 18 Ne, kutíi Xuva kō nima ñá ni ña da dóo dú'xen dé ña da nī ña ká ña má kú'u kan é uvi díko kuiá san. 19 Uun ito tsi nantí'i Xuva kō é u'xe ñuu na'nu é intóo ñúú Canaán ne, dā é'nté dāva ña ñu'u san, xé'e ña un ntíi ntíi ñata kō.

20 Rkontúvi ne, de kú'vē ñá ña kada kú've iña ña'a san kimi sientu nte dáva kuia, uun tsi nte ntúvi da íka Samuee, ñá ka'an naa Xuva ko. 21 Kidáā ne, íkan ñata kō sán uun

rei é kadá kú'vé ña. Xé'e Xuva ko Sāuu, i'xá Kii, ñatíí tatá Benjamín, é víi ñá rei íña ña uvi díko kuia. ²² Rkontúví da nantii Xuva ko Sāuu ne, naxnú ña Davii é víi ñá rei íña ña. Kaka'an Xúva ko íña Dávii: "Iní u tsi Davii, i'xá Isaií ne, uun tsi nima ñá ni ko. Víi ñá da nēé ka nuu i é ntio ko", ka'an Xúva kō. ²³ Taxnuu Xuva ko ũun i'xá ika Dávii, divi Jesús, é nakakú ñá ko, xo'ó é ña Israee ó, vata ó ka'an Xúva kō kidaá. ²⁴ Tsi di'na Juaan ki'xi ña, kixka'an ntódo ña ni ũn ntíí ntíí ña Israee san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kútsi ntute ña. Da kidaá ki'xi Jesuu. ²⁵ Di'na da kaku' an ña, kaka'an ña: "¿Xoó ntu ña'a u, té kuini nto? Ñá te xú'ú é nakaxnúu Xuva kō é kadá kú'vé u íña nto, tsi divi ñá né, dá ve vé'xi ña. Xu'ú ne, nté ña nuu á'vi u é nantii ú nti'xen ña, tsi divi ñá é ká'nu ña'a ña", ka'an Juaan.

²⁶ Éni ko, i'xá tatá Abraan, ni ñá nguií san, ña ntaiko ñu'u Xuva kō ne: íña nto tú'ün é táxnúu ña nté koo nakáku ó. ²⁷ Tsi ña ntoó ñuú Jerusaleen ni ñá odo núu san ne, ñá ni kutúni ñá xoó nti'xe é Jesuu dá ki'xi ña. Nté ña ni ñé'e diki ña tú'ün é ũve na'a é ntáka'an ñá ka'an ña Xuva ko, ña intóo kidaá. Ntánakuá'a ña tú'ün san ma ukún kán vata dá sábadu, ntá tsi ña ni iní ña é divi tsi ña dé ntaá ñá vata ó ũve na'a kaka'an, dá ka'an ña é kúví Jesuu. ²⁸ Kuán té ña tuví nēe kuetsí ña, ntá tsi ikan ña nta'a Pilatu é na kué'é ña itsi é ká'ni ña ña. ²⁹ Ne, dá kúví dé ntaa ntí'i ña un ntí'i é ũve na'a é kúví Jesuu ne, nántii ntéé ña ña ntiká krusí ne, kue'en ní'i ña ña nú ña ña ña. ³⁰ Ntá tsi Xuva kō nantóto ñá ña. ³¹ Ne, dóo ki'in itō ká ntií díto ña. Íni ña'a ña, divi ña'a é dadii ntáka ña ñuú Galilea é xee ñá ñuú Jerusaleen. Divi ña sá'a ntáda ntaá ña ni ña'a san nee é íni ña.

³² Divi ntí di ne, ntántaa ntí ni ntó tú'ün é dóo vá'a é káka'an Xúva ko ni ñata kō, ña intóo di'na. ³³ Vevii ne, é de ntaa Xúva kō é káka'an ñá ni ñata kō kidaá, tsi nantóto xtúku ñá Jesuu kuénta íña ko xo'o. Vata ó ũve na'a iní sálmu é kúví ũvi ne: "Divín é i'xá mií ko. E tá'xi ú ntuví íña o vevii", ka'an Xúva kō. ³⁴ Nté di'na kaka'an Xúva kō tsi nantóto ña ña vata koo é ña te'u kúñu ña té xi'i ña, tsi ũve na'a kaká'an ña: "Nuu é ntaá i é tá'xi ú o é vá'á, vata tsi ó ká'an u ni Dávii", ka'an ña. ³⁵ Dukuán ne, é tuku sálmu ũve na'a, kaka'an: "Ñá kué'é nto itsi é te'u kúñu i'xá nto, ña é dóo va'a", ka'an ña. ³⁶ Tsi Davii ne, nuu é ntaá i é xntii ña ña intóo dá itúvi ña, vata ó káka'an Xúva kō é víi ña. Dá xi'i ñá ne, dadii kantú'xi ña ni ñata ña ne, té'u kúñu ña di. ³⁷ Ntá tsi kúñu Jesús é nantóto Xuva kō ne, ñá ni te'u. ³⁸ Sá'a káka'an u ni ntó, tsi ntio ko é kútuni nto, ení, tsi kuenta íña Jesús é kúví víi Xuva kō kada ka'nu iní ña ni ko kuétsi kō. ³⁹ Ne, kuenta íña ñá di ne, un ntíí ntíí ña'a, ña é kuínti'xe i ña ne, nakate Xuva ko kuetsi ña.

Tsi ña ni kúví víi lei Muiséé san nakate kuétsi kō; ntá tsi divi Jesús ne, kúví idé ña é ntuntoo kuétsi kō. ⁴⁰ Kuenta tsi víi nto vata koo é ña nto'o nto vatá ó ũve na'a ntáka'an ñá intóo di'na, ña ka'an naa Xuva kō, é káka'an:

⁴¹ Koto nto, un ntíí ntíí ntó ve, vata ó nto é kanantii ni'ni ña nto ne, koo dá kúdu'va nto vé te iní ntó nté koo víi u ne,

kuan tsí koo kunaá nto.

Tsi xu'ú ne, víi u uun nuu i é dóo ka'nu é ña kuínti'xe kue'en nto,

kuán te ká'an ñá'a ni ntó tsi nuu é ntaá i.

Kuan ó ka'an Xúva kō kidaá —ka'an Pablu.

⁴² Dá ntíi Pablu ni ña ntíi ní'i ña ukún ña Israee san ne, ntáka'an ñá'a san ni ña:

—Vii nto da xe'e, ki'xi xtuku nto sábadu vité ve, kixntaa ntó ní ntí vatá ó kantaa ntó vevii —ka'an ña.

⁴³ Ne, dá ntíi ña ma ukún kán ne, titín ña Israee ni ña túku tatá, ña é dadii tsi kuínti'xe i Xuva kō ne, kuntikín ñá Pablu ni Bernábe. Divi ña ne, ntáka'an ñá ni ña'a san te ña tee dá'na ña é kuntikín ñá Xuva kō, tsi divi ña é xntíi ña ña.

⁴⁴ É kuvi ũvi sábadu san ne, da kanii ñuú san náta'ka nuu ña é kiní ñá tú'un Xuva kō.

⁴⁵ Kidaá né, iní ña Israee san é vánchu'un titín ña'a ntóo ña ne, dóo kúne'u iní ña. Éni ntu'u ña ka'an ntée ña Pablu ne, ká'an káni ña ña ñá di. ⁴⁶ Pablu ni Bernábeé ne, ñá ni ũ'ví kue'en ña é nantiko koó ñá ne, kaka'an ña:

—Di'na nto é ña Israee nto é kántio é ká'an nti ni ntó tú'un Xuva kō, ntá tsi ña ncho kiní nto tú'un ña. Mii ntó ntádé kuení nto é ña te neé nuu á'vi nto é ní'i nto ntuví va'á nta'a Xúva kō. Dukuán ne, xio ki'ín nti, kika'an ntódo nti tú'un Xuva ko ni ña é ña te ña Israee san. ⁴⁷ Tsi kuán o dé kú'vé Xuva kō, kaka'an ñá ni kō:

É xtúví u o é víin vata kaa uun ñu'u íña ñá xio ñuu, ña é ña te ña Israee, vata koo é na nākáku ña'a dá kanii ñuxivi, ka'an Xúva kō —ka'an Pablu.

⁴⁸ Dá téku ña ntóo san, ña é ña te ña Israee ne, náku'un díni kue'en nima ñá, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu tú'un Xuva kō ne, un ntíí ntíí ña é nakaxnúu Xuva kō é ní'i ña ntuví va'á íña ñá ne, kuínti'xe nti ntíí ña. ⁴⁹ Kidaá ne, kue'en ní'i ña san tú'un Xuva kō. Kué'en ñá, ntáka'an ñá ni ña'a san da mí'i ka mí ntaíka ña ñuú sa'a. ⁵⁰ Ntá tsi ña Israee san ne, ntáka'an ñá ni ñadé'i, ña é dóo va'á ña'a, ña é dóo ntánuu iní i Xuva ko, ni ñata, ña odo núu ñuú san. Tsi'í ña diki ña é natéñu nuu ña Pablu ni Bernábeé, é nantii ña ña ñuú san. ⁵¹ Ntá tsi Pablu ni Bernábeé ne, nakidi ña xáka di'in ña vata koo é kútuni ñá'a san é ña vá'a o ni ide ña ni ñá ne, dá kue'en ñá ñuú Iconiu. ⁵² Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, dóo díni ña ntóo ña, tsi dóo nuu Espiritú Sántu nima ña.

14

Dá kaká'an ntódo Pablu ni Bernábee ñuú Iconiu

¹ Dá xéé Pablu ni Bernábee ñuú Iconiú ne, kúk'ví ña ini ukún ña Israeé ne, eni ntu'u ña kaka'an ntódo ña ni ñá'a san. Dóo vá'á ó kaka'an ña. Dukuán ne, vanchu'un títin ña Israeé ni ñá'a é ña te ña Israeé di, kuinti'xe ña Tó'o ko Jéssu. ² Ntá tsi ió ñá Israeé é ña ni kuinti'xe ña. Divi ña nateñu núu ña ña é ña te ña Israeé san ne, tsí'i ña diki ña é kadá kueni kini ña ña ña kuinti'xe i san. ³ Kidáá né, na'á intóo Pablu ni Bernábee ñuú tsikan ne, ñá ni ú'ví kue'en ña é ka'an ntódo ña, tsi ini ña tsi Xuva ko kaxntii ña ña. Ntáka'an ña é kuán nte vá'á o dé Xuva ko ni kó. Xuva kó né, ntáda ntaa ña é kaka'an ñá ña ña, tsí xe'é ña ntií ña é kúvi vii ña nuu i e dóo na'nu, e dóo kue'e kuenta kué'e ña. ⁴ Ntá tsi ña ntóo ñuú tsikan ne, ña te dadii tsi ó ntáde kueni ña; tsi ió ñá ne, ña Israeé ntántikin ñá ne, ió ñá ne, pustrú san ntántikin ña. ⁵ Kidáá ne, ña Israeé san ni ña nguú sán ne, nátee tá'an ña xu'u ña ni ña odo núu ña ña, é ntukú nuu ini ña nté koo nantó'o ña pustrú san ne, nté koo kue'é xuu ña ña di. ⁶ Ntá tsi kútuni Pablu ni Bernábee ne, ñuú ña, kue'en ña ñuú Listra ni ñuú Derbe, ñuú é ntáduku ntée ñuú Licaunia. Kué'en ña ntíkó diñi ñuú san di, ⁷ ntaíka ña, ntáka'an ntódo ña tú'un va'á ña Jéssu.

Dá xe'é xuu ña Pablu ñuú Listra

⁸ Ñuú Listrá ne, ítúvi uun ñatíi, ña natán dí'in í. E dúkuan káa ña nte da káku ña. Nté uun ito ña ni kuvi kaka ña. ⁹ Ña sá'á ne, tekú ña é kaka'an Páblu. Pablú ne, ito vá'a vá'a ña ña ne, kútuni ña tsi nñi kue'en ini ña intée ini ña é kúvi ntuvá'a ña. ¹⁰ Kidáá ne, un ntíi tsi káka'an Pablu ni ña:

—jNakuntísin! —ka'an ña.

Koó dá kaentita ntaa ñatíi san nakuntísi ña ne, eni ntu'u ña kaika ña. ¹¹ Dá ini ña'a san é kúvi idé Pablu ntavá'a ña ña ne, koó da vañi ña ntatín ña:

—jÉ i'a xée úvi ñá'a é uva kó é vè'xí nte e dukún kán ne, vata ntáa ñatíi ntáa! —ka'an ñá'a san é tú'un Licaunia ntáka'an ña.

¹² Ntáka'an ña é Bernábee ne, divi uva ña, ñá naní Zeú ne, ntáka'an ña é Pablú ne, divi uva ña, ñá naní Herme, tsí divi ña é kaka'an ntódo ña. ¹³ Kidáá ne, xéé dutu úkun Zeu é tuví diñi ñuú kán. Xéé ña, ntéka ña duntiki ni le'e é ntukutu lāa. Tsi ntio ña'a san é ka'ní ñá duntiki san é kué'é ña doméni ña pustrú san, tsí xuva ña, kuíni ña. ¹⁴ Ntá tsi dá kútuni Bernábee ni Páblu é ncho vii ña'a sán ne, nākatsin ña du'nu ñá vata xkoó ini ña da dóo u'vi kakúvi ña ne, koó dá ntaínu ña kue'en ña mé'ñu ña'a san ne, un ntii tsi ka'an ñá ni ña:

¹⁵ —jNté kui kuán ó ntáde ntu nto? Nti'í ne, ñatíi ni'í ntí nto. É ve'xi nté é ka'an ntódo

ntí ni ntó vata koo é xtuví mii nto é dóto tsi ntántikin nto é ña kaidiá'vi vata koo é kuntikin ntó Xuva kó, ña kantíto. Divi ña de kúlvé ñá vi'í antívi ni ñuxiví, ni ntute ñu'u, ni un nti'í é ió da mí'í ka. ¹⁶ Ntuvi di'na ne, xé'e Xuva kó é kuntikin ñá'a da néé ka tsi e ntío ña; ñá ni e'nté nuu ña. ¹⁷ Ntá tsi ña ni tsoo mií kue'en ñá nto, tsi náñe'e ñá nto é Xuva nti'xe ko ña da é dóo vá'á o dé ña ni ntó. Tsi kanakiin ña davi nte e dukún kán ne, kata'xi ña é kúvi é tata, kata'xi ña é kó'o é ká'xi ntó, kanaxnuu diñi ñá nima nto.

¹⁸ Sá'á ka'an pustrú san ni ña. Ntá tsi dá kuétsi kuvi idé ña é nte nuu ña é ká'mí ña'a san duntiki san kuenta ña ña.

¹⁹ Kidáá ne, xéé ña Israeé, ña vé'xi ñuú Antioquia ni ñuú Iconiu, tsí'i ña diki ña'a san é kué'é xuu ña Pablu. Dá kúvi ne, kii ñu'u ña ña diñi ñuú san, tsí e xí'í ña, kuíni ña. ²⁰ Ntá tsi ña kuinti'xe i sán ne, nataká nuu ña, ntáñi ntée ña ña. Kidáá ne, nákuñtísi Pablu, kúk'ví xtuku ña má ñuú Listra. Utén san ne, kué'en ña, ntuvi ña Bernábee, ñuú Derbe.

²¹ Dá kúvi ka'an ntódo ña tú'un va'á san ñuú Derbé ne, kúvi idé ña e dóo títin ña'a kuinti'xe ña Jesuu. Kidáá ne, ntíko koo ñá, ita ntí'xin xtuku ña ñuú Listra, ni ñuú Iconiu, ni ñuú Antioquia. ²² Ikán ne, nátsu'un ka'nu ña nima ña kuinti'xe i san, ntáka'an ñá ni ña é ña ku tee dá'na ña é kuinti'xe ña Xuva kó ne, xé'e ña é kútuni ña tsi kue'e ío é ntó'o ko ñuxiví a é xé e o mí kadé kú'vé Xuva kó. ²³ Kidáá ne, nakaxnúu ña ñatá, ña é kodo núu é un é un xúkun ña kuinti'xe i. Ka'an ntá'vi ñá, intóo ixu ña ne, dá ntáda ña ña kuenta ntá'a Tó'o kó, ña é intée ini ña.

Dá náxee xtúku Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia

²⁴ Kidáá ne, itá nti'xin ña, ntuvi ña, dá kanií ñuú Pisidia, xee ña ñuú Panfilia. ²⁵ Kué'en ña, kúka'an ntódo ña ñuú Pergé ne, dá kué'en ña ñuú Ataliá di. ²⁶ Ikán ñu'u ña tun ntóo ka'nu, kué'en ña, náxee ña ñuú Antioquia, mí eka ña da táxnúu ña kuinti'xe i san ña é vii ñá tsiñu é xe'e Xúva kó ña. Ne, é kúvi dé ntaa ntí'í ña tsiñu san. ²⁷ Dá ve tsi náxee ña ñuú Antioquia ne, kána ña un ntí'í ntí'í ña kuinti'xe i san é na nataká nuu ña ne, dá ntaa ña ni ña un nti'í nté ó dé Xuva kó ni ña, nté ó xe'é ña itsi é kuinti'xe ña'a, ña é ña te ña Israeé san di. ²⁸ Kidáá né, dóo na'a intóo ña ni ña kuinti'xe i san.

15

Dá xío junta ña ñá odo núu ña ña kuinti'xe i ñuú Jerusaleen

¹ Ntuvi tsikán ne, xío ñatíi, ña e éka ñuú Judea, xee ña ñuú Antioquia ne, ikán éni ntu'u ña ntánañe'e ña ña kuinti'xe i san, ntáka'an ña:

—Tē ntio nto nakáku nto nta'a Xuva kō né, da mií é tē'nte un siin kúñú é ixi nto, vata o xtúvi Muísee é víi o —ka'an ña.

² Ntá tsi Pablu ni Bernábee ne, ñá nī xkúntee iní kue'en tsí ña é ntáka'an ñá tsikan. Dukuān ne, ña kuínti'xe i sán ne, nakaxnúu ña Pablu, ni Bernábee, ni uvi uní ka ení ña, ña kuínti'xe i dí, táxnúu ña ña é kí'in ñá ñuú Jerusaleen, kíkoto ña pustrú san, ni ñata, ña odo núú iña ña kuínti'xe i san, tsíxe'e ña kuénta iña i é káka'an ñá'a san é víi ña.

³ Ku'é'en ña kuínti'xe i san, kunteka itsi ña ña. Dá ita nti'xin ña ñuú Fenicia ni ñuú Samaría ne, ikān ntaa ña ni ñá nté o kuínti'xe ña é ña te ña Israeé san, é tsoo mii ña e kuínti'xe di'na ña ne, eni ntu'u ña ntántikin ñá Xuva kō. Dá téku ña kuínti'xe i sán ne, dōo dñi ña.

⁴ Dá xeé Pablu ni Bernábee ñuú Jerusaleén ne, kué'en ña mí ntoo ña kuínti'xe i san, nī pustrú san, ni ñata, ña odo núú iña ña ne, dōo dñi ña dá xee ña. Ikan tsi ñá ña ni ña un nti'í nté o dé Xuva ko ni ña. ⁵ Ntá tsi ió ña fariseu, ña kuínti'xe i, ntáka'an ña tsí da mií é tē'nté kúñú é ixi ña é ña te ña Israeé san, é da mií é káda ntaa ña lei Muísee dí.

⁶ Kidáá né, mii tsí pustrú san ni ñata, ña odo núú iña ña kuínti'xe i san, náataká nuu ña, ntánatíin ña nté koo ka'an ña. ⁷ Dá ku e ví'i ntánatíin ña ne, nákuñtísi Pedru, kaka'an ñá ni ña:

—Ení, é ini nto tsí Xuva kō ne, nté di'na nakaxnúu ña ko é ká'an u ni ñá'a, ña é ña te ña Israeé san, tú'un va'á iña Tó'o ko Jesús vata koo é kuínti'xe ña ña. ⁸ Xuva kō ini ñá nima ko nté ntaa ne, náñ'e ñá kō tsí intéee ini ña é kí'i ña ña'a, ña é ña te ña Israeé san, tsí xe'le ña é kunúu Espiritú Sántú nima ñá vata tsí o dé ña ni ko xo'ó dá kuínti'xe ko ña. ⁹ Vevii ne, é ntudadii ña ni kō, tsí Xuva kō ntántoo ña nima ñá dí dá kuínti'xe ña. ¹⁰ Vi'a ve ne, znté kui kakini nteé ntó Xuva kō? Ña kúvi nakuido o ña'a san é kada ntaa ña un nti'í e xkoó ini o e xtúvi ñata kó é víi o. Tsi nté ñata kō, nté xo'ó, ñá ni kúti o káda ntaa o. ¹¹ É ini nto tsi doméni tsi nakáku o nta'a Xuva kō ne, dóméni tsi nakaku ña é ña te ña Israeé san dí tē kuínti'xe ña —ka'an Pedru ni ña.

¹² Kidáá ne, diin diin tsi nakuntoo ña vata koo é kini vá'a ña é ntáka'an Pablu ni Bernábee, é ntaa ña ni ña un nti'í nuú i e dóo na'nu é edé Xuva ko ni ña é ña te ña Israeé san. ¹³ Dá kúvi ntaa nti'í ña ne, eni ntu'u Sántiau kaká'an ñá ni ña:

—Kini nto ve é káka'an u ni nto, éni: ¹⁴ Ntaa Simuun Pedru ni kō nte o dé Xuva kō. Tsi nté di'na xe'le ña itsi é ni'i ña é ña te ña Israeé san é vá'a nta'a ña, ña é náakaxnúu ña é kuvi i'xá ña. ¹⁵ Sá'á né, vata tsí ó uve na'a nte di'na dá ka'an ñá ka'an naa Xuva ko:

¹⁶ Da kidáá ne, nti'xi ú,

naxtúvi u uun i'xá Davii é víi ñá rei

vata o dé Davii da itúvi ña.

¹⁷ Kidáá ne, un nti'í nti'í ña'a, ña é ña te ña Israeé,

ñá é nakaxnúu ú é kúvi ña iñá ko ne, dívi ña nantúku ñá kó é kuntikin ñá ko.

¹⁸ Sá'a káka'an Xúva kō;

nté di'na tá'xi ña kútúni ko tsí kuan kōo kuvi, ka'an ñá ka'an naa ña kidáá.

¹⁹ Dukuān ne, ká'an ú tē ña nateñu núu o ña é ña te ña Israeé san e xtúvi mii ña é kuínti'xe di'na ña vata koo é kuntikin ñá Xuva kō. ²⁰ Mii tsí é taxnuu o tútú iña ña, ká'an o ni ña é ñá ku ká'xi ñá kúñú kiti é intáa ntéé xuva ña, ña inúu ini ña ne, ña vii ña é kini kaa ni ñad'í ne, ñá ká'xi ñá kúñú kiti é ña ni kii nti'í niñi i, nté niñi tti ña ká'xi ña. Sá'a tsi ká'an o é víi ña. ²¹ Tsi ini ña'a é kuān koo vii o nté ntu'vi di'na. Tsi dá mi'í ka ñuú ió ñá ntáka'an ntódo lei Muísee, tsí vata dá sábadu ntánaku'a ña lei san má úkún ña Israeé san —ka'an Sántiau.

²² Kidáá ne, pustrú san ni ñatā sán, ni un nti'í nti'í ñá kuínti'xe i sán ne, intéee ini ña é nakaxnúu ña uvi ña'a ení ña é kí'in ñá nī Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia. Nakaxnúu ña Juda Barsabaa ni Silá. Nati'í sa'a ne, dōo na'nu ña'a ña iña ña kuínti'xe i san. ²³ Táxnúu ña tutú dí é kí'in ni'i ña. Kaka'an tutú san:

“Nti'í é pustrú nti, ni ñata, ña odo núú, ni un nti'í nti'í ñá kuínti'xe i ne, taxnúu nti'nti'usi iña ení nti, ña é ña te ña Israeé, ña ntoo ñuú Antioquia, ni ñuú Siria, ni ñuú Cilicia di. ²⁴ Dá vé kutuní nti tsi ió ña'a, ña ñe'le ñuú mí ntoo nto, ña é náteñu núu ña nto vata koo é nádamá nto é ntákuínti'xe nto. Ña tsikán ne, ntáka'an ña tsí da mií é tē'nte kúñú é ixi ntó, da mií é káda ntaa nto un nti'í Muísee. Ntá tsi ña te nti'í ní taxnúu nti'í ña. ²⁵ Dukuān né, un tsi dé kueni nti é náakaxnúu nti'í uvi ña'a ení nti é taxnúu nti'í ña é kí'in ña ni Bernábee ni Pablu, ení kō, ña dóo kakuinima ko. ²⁶ Dívi ña ne, ñá ni u'vi ni'i ña ntuvi iña ña, é kuān te na kuví ña kuenta iña Tó'o ko Jesúsristu. ²⁷ Dukuān ne, táxnúu nti'í Júda ni Silá, é ká'an mii ña ni ntó, é nañ'e ña nti un nti'í sa'a. ²⁸ Sá'á xio ntaa ini nti nī Espiritú Sántú, é ña vá'a o é nantó'o nti'í nto. Mii tsi nuú i sá'a é kantio é víi nto: ²⁹ Ña ká'xi nto kúñú kiti e xntáa ntéé ña'a xuva ñá; ñá ka'xi ntó niñi ti, nté kiti é ña ni kii vá'a niñi ti. Ná vii nto é kini kaa ni ñad'í di. Sá'a tsi é ká'an nti ni ntó: Te káda ntaa nto sá'a ne, vá'a koo kuntóo nto”, ka'an ñá ini tutú san.

³⁰ Kidáá né, kii ña, kue'en ña mí táxnúu ña ña ñuú Antioquia. Dá náxee ñá ikān né, kána ña un nti'í nti'í ña kuínti'xe i san é na náataká nuu ña é kué'le ña ña tutú san. ³¹ Dá kúvi nakua'a ña tutú san ne, náku'un dñi nima ñá, tsi dóo vá'a o kaka'an. ³² Júda ni Silá ne, ña ntáka'an naa Xuva ko dí ne, dōo nátsu'un ka'nu ña nima ñá kuínti'xe i san, ntaxé'e ña

ña itsi nté koo vií ña. ³³Dā kú titín ntuvi ntoo ña ikān ne, ña kuínti'xe i san nátsu'un itsi ña ña, kaka'an ñá ni ñá:

—Va'a vá'a tsi kunú'u nto mí ntoo ení nto, ña táxnūu nto —ka'an ña.

³⁴Ntá tsi Silā né, ntío ña é kúkuí ka ña, kutuví ñá ñuú Antioquia. Nā ni nū'u kantí'i ña. ³⁵Pablu ni Bernabé di ne, kántoo ña ni ña. Dōo titín ka ña kantóo ña é nakuā'a ña ña'a san, kaka'an ntódo ña tú'un Tó'o ko Jēsuu.

Dá ku'én Pablu, kúka'an ntódo ña e kúvi úvi íto

³⁶Dā kú titín ntuvi ne, kaka'an Páblu ni Bernabé:

—Kí'in xtuku o, kikoto ní'ni o ení kō, ña kuínti'xe i san, da mí'i ká ñuu mí ñe'e o, íxka'an ntódo o tú'un Tó'o ko Jēsuu. Kikoto ntódo o nté o de ña —ka'an ña.

³⁷—Kúvi ni —ka'an Bernabé —. Ntá tsi kunteka o Juuan Marcú di —ka'an ña.

³⁸—Ñá'ā —ka'an Pablu—. Tsi divi ñá né, tsoo mii ña kō dá ñe'e o ñuú Panfilia. Nā ni de ntaā ñá tsiñu ña —ka'an Pablu.

³⁹Kidāā ne, naa núu ña ntuvi ñá ne, kī nteé xio tá'an ña. Bernabé ne, kué'en ña, ntēka ñá Juuan Marcú. Ñu'u ña tun ntóo ka'nu, kué'en ña ñuú Chipre. ⁴⁰Pablu ne, nākáxnūu ña Silā é kí'in ní'i ña ña. Kué'en ña, ntuvi ña, da kúvi ka'an ntá'ví ení ña iña ña. Ntáka'an ña é na kūnuu me'ñu, kūnuu dava Xuva ko ña. ⁴¹Kidāā ne, itā nti'xin ña ñuú Siria ni ñuú Ciliciá ne, ntánats'u'un ka'nu ña nima ñá kuínti'xe i san.

16

Dá ku'én dádi Timoteu ní Pablu ní Silā

¹Pablu ne, xéé ña ñuú Derbé ne, dá kué'en ñá ñuú Listra. Ikān ne, nání'i ña unu ña'a, ña kuínti'xe i, ñá nani Timóteu. Di'i ñá ne, ña Israeé ne, kakuínti'xe ña Jesuu. Uva ñá ne, ñá te ña Israeé ña, tsí ña griegu. ²Un ntí' ntí' ña kuínti'xe i, ña ñuú Listra, ni ña ñuú Iconiú ne, kaka'an ñá tsi dóo va'á ña'a Timoteu. ³Ntío Pablu é dádi kí'in ñá ni ñá, ntá tsi di'na te'nte kúñu é íxi ñá vata koo é ña kadá kueni kini ña Israeé, ñá ntoo mí kí'in ña, tsí ini ntí' ntí' ñá tsi uva ña ne, ña griegu. ⁴Un ntí' ntí' ñuú mí kaita nti'xin ñá ne, xé'e ñá é kútuni ení ña, ña kuínti'xe i san, tú'un é táxnūu pustrú san ni ñata, ña odo nūu iña ña kuínti'xe i ñuú Jerusalem, é káka'an ñá ni ñá nté koo vií ña. ⁵Dukuān ne, díi díi ka nī kúe'én ini ña'a san kuínti'xe ña Xuva kō. Utén utén kakutitín ña kuínti'xe i.

Dā íni Pablu é kii dito úun ñatí, ña ñuú Macedonia

⁶Ña ni xé'e Espiritú Sántu itsi é kí'in ña, kika'an ntódo ña tú'un san ñuú Asia, tsí xio ñuu ntío ña é kí'in ña. Dukuān ne, ñuú Frigia ni ñuú Galacia ita nti'xin ña ne, ⁷xéé ña díñi

ñuú Misia. Kidāā ne, ntio ña é kí'in ña nte ñuú Bitinia, ntá tsi Espiritú Sántu sán ne, ña ni ntío xtúku ña é kí'in ñá ikān. ⁸Dukuān ne, ído ntúú ña ñuú Misia, kúntí' ña ñuú Troa, mí kanaxee tún ntóo na'nu. ⁹Niñu tsikān ne, xéé ñuú Pablu úun ñatí, ña ñuú Macedonia. Ntitsi ña, kaka'an ña: “Kí'xi kudii nto ñuú nti, dá xntí' ntó nti”, ka'an ña. ¹⁰Dá kuān o íni Pablu ne, xío ntí' ntí é kí'in nti ni ña ñuú Macedonia, tsí kútuni nti tsi mii Xuva ko kākana ña nti é kí'in nti, kika'an ntódo ntí nī ña ntoo Macedonia tú'un va'á san.

Dā xéé Pablu ní Silā ñuú Filipu

¹¹Kidāā ne, ñu'ú ntí tun ntóo ka'nu ñuú Troa, kúe'en ntáa ntí ñuu é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán, ñuu é nani Samótracia. Utén san ne, xéé ntí ñuú Neapoli. ¹²Da kidāā xéé nti ñuú Filipu, mí ntoo ña vé'xi ñuú Roma. Divi ñuu é díi ka ka'nu é un ntí' ntí' ñuu é káduku ntée ñuú Macedonia. Titín ntuvi intóo ntí ikān. ¹³Dá xee ntúvi iō dá'na ne, ntí' ntí díñi ñuú san, kúe'én nti díñi ntute ka'nu kán mí é dukuān xkoo ka'an ntá'ví ña'a san, kuíni nti. Ikan tsí ñu'ú nti, ntáka'an ntódo ntí ni ñadi'i, ña náatak nuu ikān, tú'un va'á iña Jēsuu. ¹⁴Un ña'a, ñá nani Lidiá ne, ñuú Tiatira vé'xi ña. Doo kué'e kadiko ña. Nā sá'a ne, dōo kanuu ini ña Xuva kō. Xuva kō dé vitá ñá nima ñá vata koo é kini ña é káka'an Pablu ne, kuínti'xe ña. ¹⁵Kidāā itsi ntuté ña ni un ntí' ntí' ñavi'i ña ne, kaka'an ñá ni nti:

—Te kadé kueni nto é nuu é ntaā i e kuínti'xe kó Tó'o ko Jesúcrístu ne, kí'i'nto, kixkúntōo nto nú vi'i kó kán —ka'an ña.

Xé'e kuétsi ña nti é kúntōo nti.

¹⁶Un ntuvi ñe'e xtúku nti mí é dukuān xkoo ka'an ntá'ví ña. Dá kué'en nti itsi kán né, tá'an nti ni unu ta'nu kuetsi, ta'nu nuu é ña vá'ā nima í ne, dōo kúe' é diu'un ní'i tun iña tó'o tún tsí kanakoto ntodó tun. ¹⁷Tá'nu sá'á ne, íntíkin tun ntí ne, koo dá kākachu' untaá tún, kaka'an tun:

—Ñatí' sa'á ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko, ña e dóo ka'nu ne, ntáka'an ñá ni kō nté koo nakáku o nta'a Xuva kō —ka'an tun.

¹⁸Titín ntuvi kuan o dé tun, da nté ña ni kutí' ká Pablu nima ña. Kidāā né, xkokoto ña, kaka'an ñá ni é ña vá'ā san é nuu nimá tun:

—Kuenta iña Jesúcrístu, ntíin nimá tun —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntí' é ña vá'ā san.

¹⁹Tó'ó tun ne, dá kútuni ña tsí ña tuvi ka nté koo ní'i ñá diu'un ne, tñin ña Pablu ni Silā, íntēka ña ña nta'a ña tsiñu i un tsi nte me'ñú i kán. ²⁰Ntáda ña ña kuenta ntá'a to'o, kaka'an ña:

—Ñatí' sa'á ne, ña Israeé ñá ne, ntánatēñu nuu ña ña ñuú kō. ²¹Tsí un ntí' é vatá xkoo ini ña ñuú ña kán ntánañe' é ñá kō ne, ña kúvi vií o, tsí xo'ō ne, ña ñuú Roma o —ka'an ña.

²² Kidáā ne, un ntíí ntíí ña'a san ínchu'vi ñá ña ne, xé'le tō'ó san itsi é nantíí ñá ña ne, dá natií nuu ña ña ntuku. ²³ Un vá'a tsi natií nuu ña ñá ne, dá tsi'un kutu ña ña vi'i utun. Tēe tsiñu ña ña kade kuenta xí'i vi'i útun é kuenta tsi vii ña vata koo é ña ntii ña. ²⁴ Ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, dē ntaa ña é kaka'an tó'ó san ne, tsú'un kutu ña Pablu ni Síla ũun tsi nte iní i kán ne, iní útun tsu'un ntido ña d'ín ña vata koo é ña kaka ña.

²⁵ Dā kú dāva ñuú ne, ñu'u Pablu ni Síla, ntáka'an ntá'vi ña, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ne, ntaíni ntíí ntíí ña ñu'u kutú san. ²⁶ Dā néni ña dá un vá'a tsi ntíí táan. Dá kaní vi'i utun san kantá nuu. Kidáā né, nákan mii ũun ntíí ntíí xí'i vi'i útun sán ne, ntíí nuu ta'an ntí'i kadena é odō kútu d'ín ña ñu'u kutú san. ²⁷ Dā kidáā ntóto ña kade kuenta xí'i vi'i útun san. Dā kútuni ña tsí kantíi ntaa ntí'i xí'i vi'i útun sán ne, ura tsí i táva ña káa ña é ká'ni mii ña kúñu ña, tsi é ntíí ntí'i ña ñu'u kutú san, kuíni ña. ²⁸ Ntá tsi Pablú ne, un ntíi tsi ka'an ña:

—jÑá ku kuān xkoó de ntō! tsi ntí'i ne, i'a ñu'u ntí'i nti —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, íkan ña ñu'ú ne, kaxkainu ña kuki'vi ña iní vi'i útun kán. Koó da kán'i ña inchi ña nū d'ín Pablu ni Síla. ³⁰ Kidáā ne, nantíi ña ña vi'i útun sán ne, tsix'e'le ña ña:

—Divi ntō, ¿nté ntu koo vii u é nakáku ú nta'a Xuva kō? —ka'an ña.

³¹ —Kuinti'xe nto Tó'ó ko Jesucristú ne, nakaku ntó nta'a Xuva ko, ni ũn ntíí ntíí ñavi'i nto di —ka'an ña ni ña.

³² Ne, ntáka'an ntódo ña ni ñá tū'ún va'á iña Xuva kó, ni ũn ntíí ntíí ña ntoo nū vi'i ña kán di. ³³ Divi tsi niñú san ne, ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, nácate nuu ña mí ni'i kuí'i Pablu ni Síla. Kidáā né, itsi ntute ña, ni ũn ntíí ntíí ñavi'i ña di. ³⁴ Kidáā ne, kúxee ni'i ña Pablu ni Síla iní vi'i ña kán né, íkan xé'le ña é ká'xi ña. Dōo dín'i ña ni ũn ntíí ntíí ñavi'i ña tsi é kuinti'xe ña Xuva ko vé.

³⁵ Dā tuví ne, táxnūu to'ó san mau é kükoto ná te nantíi ña Pablu ni Síla. ³⁶ Kidáā ne, kaka'an ná kade kuenta xí'i vi'i útun san:

—É tá'xi to'ó itsi é nantíi ú nto. É kúvi ntii nto ve ne, vá'a o vá'a tsi kué'en nto —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Mí'i ntú? Tsi ntí'i ne, ña ñuú Romá nti ne, divi ña natií nuu ña ntí ntuku mé'ñu ña'a san dá vāta xntekú ku've ñá leí san iña nti. Dotó tsi tsú'un kutu ña ntí vi'i utun. Vevii ne, ntio ña é nantíi xu'ú ñá nti. jÑá'á! Na ki'xi mii ña, dá nantíi ña nti —ka'an ña.

³⁸ Kidáā né, ntiko kōó maú san, kunú'u na ne, ntaa na ni tō'ó san é kaka'an Pablu. To'ó san ne, dōo u'vi ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma. ³⁹ Kidáā ne, kué'en ña, kúnaka'nu ña

iní Pablu ni Síla ne, kidáā ne, nantíi ña ña, kaka'an ña:

—Vii nto da xé'le, ntii nto ñuú nti —ka'an ña.

⁴⁰ Dā ntíi ña vi'i útun sán ne, kún'ú ña nū vi'i Lidia. Ikán náataká nuu ña un ntíí ntíí ení ña, ña kuinti'xe i sán ne, náxnūu ka'nu ña iní ña. Da kidáā ntíi ña, kue'en ña.

17

Dā itsu'un ña ñuú Tesalonica

¹ Kué'en Pablu ni Síla, ita ntí'xin ña ñuú Anfipoli ni ñuú Apolonia, xéé ña ñuú Tesalonica, mí tuví xúkūn ña Israee. ² Vata xkoó ini Pablú ne, ñé'le ñá má ũkūn kan ntúvi dá iō dá'na. Ũni Ito ñe'le ña é tíin ña ni ñá'a san, ³ kanañe'le ña ña mí uve na'a Tú'un Xuva kō nte dí'na é da mii é ntó'o Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō ne, da mii é ntoto xtuku ña te xí'i ña. Kaka'an ña:

—Divi tsi Jesús é kaka'an nti ni ntō né, divi ña é Cristu ñá, divi ña é taxnuu Xuva ko ña —ka'an ña. ⁴ Iō ñá Israee san ne, kuinti'xe ña é kaka'an Páblu ne, kúdadii ñá ni Pablu ni Síla. Ná te da dii ñá griegu, ña é ntánuu iní i Xuva ko, ni ñad'i, ña é dōo na'nu ña'a ne, kuinti'xe ña di. ⁵ Ntá tsi ña Israee, ña é ña ni kuinti'xe i ne, kúne'u iní ña ni ña. Kidáā né, ide ña é náataká nuu natíi kini ntáa, na é dotó tsi ntáñi dú'xen nu á'vi kán. Náataká nuu na ne, dá nakutsú'un na da kaní ñuú san. Kidáā ne, ínti'u na nū vi'i ña nani Jásuun, ntánantuku nā Pablu ni Síla é ntáda na ña kuenta ntá'a ña tsiñu i. ⁶ Ntá tsi ña ni nani'í na ña. Mii tsi Jásuun, ni túku ení ña, ña kuinti'xe i san nani'í na. Ntáñu'u na ña, kue'en ni'í na ña nta'a ña tsiñu i san ne, koó da vantiñi na ntáka'an na, ntátsi'i kuétsi nā Pablu ni Síla:

—Ña sá'a ne, da kaní ñuxiví a ntaika ña, ntánakutsú'un ña ñá'a. Vevii ne, un tsi nte í'a xee ñá ve ne, ⁷ Jásuún san ne, xé'le ña vi'i ña é kuntōo ña. E ntáde ña sá'a ne, dōo xíi kaa. Ná te kaiko ñu'u ña rei ñuú Roma, tsi ntáka'an ña é iō túku rei, ñá nani Jesús —ka'an ña.

⁸ Un ntíí ntíí ña'a san ni ña tsiñu i san ne, dōo ítsu'un ña da téku ña sá'a. ⁹ Kidáā né, kí'i ña diu'un Jásuun ni ña ntii ní'i ña ne, nangáva ña ña.

Dā intōo Pablu ni Síla ñuú Berea

¹⁰ Dā kuáa ne, táxnūu ña kuinti'xe i san Pablu ni Síla é na k'ín ñá ñuú Berea. Dā xee ñá íkan ne, kué'en xtúku ña má ũkún ña Israee. ¹¹ Ña Israee, ñá ntoo ñuú Berea san ne, dii ka vita ini ña é ña ntoo ñuú Tesalonica, tsí nñi kue'éen ini ña ntaíni ña Tú'un Xuva kō ne, utén uten nántuku ña mí ũve na'a Tú'un Xuva kō da nté kutuni ñá te nuu é ntaá i é kaka'an ñá ni ña. ¹² Dukuan ne, dōo tíin ña Israee kuinti'xe ña, ni ña griegu di, té tíi te ñad'i, kuān te dōo na'nu ña'a ña ne, kuinti'xe ña di. ¹³ Ntá tsi dá kútuni ñá Israee, ñá ntoo ñuú Tesalonica, é kaka'an

ntódo xtuku Pablu tú'un Xuva ko ñúú Bereá ne, xée ñá é nakutsu'un xtúku ña ña'a san. ¹⁴ Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, ura tsi i táxnúu ña Pablu é na k'ín ña nu ntute ñu'u kan. Mii tsi Síla ni Timóteu kántoo mii ña ñúú Berea. ¹⁵ Ña ixntéka itsi Pablú ne, kué'en ña ni ñá un tsi nte ñúú Atena. Dā ntíko kōo xtúku ña, kaka'an ñá ni Síla ni Timóteu é na k'ín kantí'i ña, kíkuntóo ña ni Pablu.

Dā itúvi Pablu ñúú Atena

¹⁶ Nii dukuān tuví Pablu ñúú Atena é kantétu ña Síla ni Timóteu ne, dōo dé kueni ña dá ini ña tsi ña ntoo ñúú Atená ne, da mii kue'en tsi sántu ntúv'a' a naa ió ña ña. ¹⁷ Dōo ki'in itó ñe'e ña má úkún kán é natín ña ni ña Israeé san ni ún ntíi ntíi ña'a, ña ntánuu ini i Xuva kō. Utén utén ñe'e ña nu á'ví kán dí, kaka'an ñá ni ña ntánataká nuu ikán. ¹⁸ Ikán ne, xío ña'a, ña ntántikín túku nchu'un ña nani Epícúru ne, xío túku ña'a, ña ntántikín nchu'un é nani éstoicu. Ña sá'a ne, ntáka'an ña:

—¿Neé ntu kani tú'un é kuān nte kaká'an ña? —ka'an ña.

Ío ñá ne, ntáka'an ña:

—Vata té é tükú xuva ncho nañe'e ñá kō —ka'an ña.

Tsí Pablú ne, kaka'an ntódo ña tú'un va'a ña Jesús ne, kaka'an ña é ntóto xtuku ña dá xi'i ña. ¹⁹ Kidáa ne, ntándeka ña Pablu, kue'en ní'i ña ña unu mí nani Areópagu, mí é dukuān ntánataká nuu ñata ña odo núu, ntaxé'e ña itsi ña ñúú i san. Tsixe'e ña Pablu:

—Ká'an kúdií ntó, na kīni ntí neé nchu'un xee é vexni'í ntó. ²⁰ Tsí ntí'i ne, ñá te kañe'e dik'i ntí é káka'an nto, tsí tuku nchu'un é ini ntí. Nañe'e kudii ntó ntí nee é kani tú'un é káka'an nto —ka'an ña.

²¹ Tsí ña ñúú Atena ni ña da xee ntóo ikán ne, da mii kué'en tsi nchó kīni ña nee é dá ve kakuví é natín ña.

²² Kidáa ne, náakuntísi Pablu mé'ñú ña'a san Areopagu kán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Diví ntó, ña ñúú Atena, é ini u tsi dōo ió xuva ntó é ntánuu ini ntó. ²³ Dā itá ntí'xin ú ñúú nto, kaito díto u nee ntí'i ntí'i ña nto é ntánuu ini ntó ne, nāni'í ko unu nú naa kan mí úve na'a kaka'an: “Íña xúva kō, ña é ñá ini o xoo ñá'a”, ka'an. Diví tsi xuva ntó, ña é ñá ini ntó ne, diví Xuva kō é káka'an u ni ntó vevíi.

²⁴ Tsí Xuva kō né, dé kú'v'e ñá ñuxiví ni un ntí'i é io. Diví ña Tó'o é dukún kan ni ñuxiví a. Ña te ví'i mí de vá'a ña'a tuví ña. ²⁵ Nté ña túvi nee ña é kúvi kué'e o ña, tsí ña tuví nee ña é kátaan núu ña. Mii ña káta'xi ña ntuví ña ko ni tatsin é ta'ni o, ni un ntí'i é ió ña ko, xe un xé un o.

²⁶ Uun tsi ñáni ko dé kú'v'e Xuva ko un ntí'i ntí o é ntoo o da kanii ñuxiví a. Mii ña de kú'v'e ña nté kaa ntuví kúntoo o ñuxiví a ni

mí'i ñúú kúntoo o, xe un xé un o. ²⁷ Kuān o dé Xuva kō, tsi ntío ña é nantuku o ña, un ntíi ntí o, da nté koo é nani'í ko ña. Ntá tsi ña te nté sa iká tuví ña, ²⁸ tsi diví ña ta'xi ña ntuví ña ko, ni é kakantá nuu o, ni é tuví o. Kuān ó uve na'a, kaka'an ñáata ntó, ña de vá'a tutú san, kaka'an ña: “Xo'o ne, i'xá Xuva ko o”, ka'an ña. ²⁹ Té nuu é ntaā i é i'xá Xuva kō kúvi o ne, ña kúvi ká'an o é Xuva ko da neé ka ntí'i, té kaá kuaan, té kaá ku'i'xin, o xuu é ntáva'a naa ña'a vata o dé kueni mii ña é vata kaa Xuva kō. ³⁰ Ntuví di'na ne, dé ka'nu ini Xuva ko ni ña intóo kidaā é kuān o dé ña, tsí ña ni ini ña nté koo víi ña. Ntá tsi vevíi ne, ntio Xuva kō é nadama o nima kīni kaa ko. ³¹ Tsi é xtúvi Xuva ko unu ntuví é xntékú ku'v'e ña da kanii ñuxiví. Tsí é nakaxnúu ña unu ñatíi, ña é xntéku kú'v'e. É ini ó xoo ñá'a, tsí nantóto Xuva ko ña dá xi'i ña —ka'an ña. Dukuān o ka'an Pablu ni ña.

³² Dā téku ña'a san é káka'an Pablu é ntóto xtuku unu ña'a é xi'i ña ne, ió ña ntáxkuntée ña ña. Ió ñá ne, ntáka'an ña:

—Dá nte unu ká tuku ntuví ka'an ntó ni ntí sá'a —ka'an ña.

³³ Kidáa né, kī Pablu, kué'en ña. ³⁴ Ió ñá ne, kantikín ñá Pablú ne, kuínti'xe ña é káka'an ña. Uun ña'a ñá ne, Dionisiu náni ña; tsiñu ña Areopagu. Uun ñadi'i, ña nani Damarí di ne, ió ká tuku ña'a kuínti'xe i di.

18

Dā itúvi Pablu ñúú Corintu

¹ Kidáa né, ntíi Pablu ñúú Atena, kué'en ña ñúú Corintu. ² Ikán nāni'í ña unu ñatíi, ñá Israeé, ñá nani Áquila. Nuu é nani Pontu vé'xi ña. Vata é ná'a xee ña, ntuví ñá ñadi'i ña, ñá nani Prísila. Tsí é ntíi ña ñúú Italia da nakunú rei Claudiu un ntíi ntíi ña Israeé san ñúú Roma. Kué'en Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne, ³ ikan tsi katúvi ña ni ña. Dadíi tsi de vá'a ña ví'i doo, tsí diví tsi tsiñu ini ñá di. ⁴ Vatá dá ió dá'na ne, kañe'é Pablu má úkún kan, kanañe'e ña ña Israeé san ni ña é ña te ña Israeé san di nté koo kuínti'xe ña Tó'o ko Jesúcrístu.

⁵ Dā xéé Síla ni Timóteu, é vé'xi ña ñúú Macedoniá ne, nguentúvi kaka'an ntódo Pablu tú'un va'a san, kaka'an ñá ni ña Israeé san tsi Jesu ne, diví ñá é Cristu, ñá nakaxnúu Xuva kō. ⁶ Ña Israeé san ne, naa núu ña ni ña ne, dōo kīni ka'an ñá ni ña. Dukuān ne, Pablú ne, nákidí ña doo ña vata koo é kué'é ña kuenta é ña te vá'a o ntáde ña. Kaka'an ñá ni ña:

—Kuenta ña mii nto ve te ña ní'i nto é vá'a nta'a Xuva kō. Xu'u ne, ña túvi kué'ísi ko, tsí é káka'an u ni ntó. Ví'a ve ne, xio ñúú ki'ín u, káka'an ntódo u ni túku ña'a, ña é ña te ña Israeé —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, ntũ ña má ùkún kán, kué'en ña má ví'i ña nani Justo, ña dóo kanuu ini i Xuva kó. Etsin tsi mí ntitsi xúkún san tuví ví'i ña. ⁸ Ña odo núu ini ukun, ña nani Crispú ne, kuínti'xe ña Tó'lo ko Jesúristu ni ún ntĩ ntĩ ñavi'i ña. Ná te da ði ña'a, ña ñuú Corintú ði, dá téku ña é kaka'an Pablú ne, kuínti'xe ña ne, itsi ntute ña. ⁹ Uun niñú ne, vata tsi té ini Pablú é kaka'an Xúva ko ni ña:

—Ñá ku u'ví o é ká'an ntódon. Kuan tsí koo ka'an vata ó den, ¹⁰ tsi xu'ú kunuu mé'ñú ú o. Xóxo kuvi víi i ni o, tsi dóo ió ñá'a ko ñuú sa'a —ka'an Xúva ko ni ña. ¹¹ Kidáa ne, uun kula nte dáva kátuvi ña ñuú Corintu, nakuá'a ña ña'a san tú'un Xuva kó.

¹² Ntuvi tsikán ne, dá inúu ña nani Gáliuun, de kú'v'e ña ñuú Acayá ne, náta'ká nuu ña Israeé san ne, tĩn ña Pablú, kué'en ní'i ña ña nta'a ña tsĩñu i ne, ¹³ ikán tsi'i kuétsi ña ña, ntáka'an ña:

—Ñatĩ sa'a ne, kanañ'e ña ña'a é kũnuu ini ña Xuva kó, ntá tsi ña te vatá ó kaka'an lei san. Dóo xii kaa é víi o é kaka'an ña —ka'an ña.

¹⁴ Dá vata kani ntú'u Pablú ká'an ña ne, ði'na ña tsĩñu ka'nu i Gáliuún san kaka'an ña ni ña Israeé san:

—Té ði dóo xii kaa nti'xe nuu i é kanañ'e ña ne, kiní u é ntátsi'i kuétsi nto, ¿nté kui ña'a? ¹⁵ Ntá tsi ntó'lo ne, kũdii kuénta iña lei míi nto ntánáa núu nto. Mii nto kadá kú'v'e ntó ve. Ná te xu'ú é káduku ntéé ú sá'a —ka'an ña ni ña.

¹⁶ Kidáa ne, kii ñu'u ña ña kí'i kán ne, ¹⁷ ña ntáñi ntéé kán né, ntáva ntodó ña ña odo núu iña úkún, ña nani Sóstené ne, ikan tsi é'ni ðiín ña ña nuu ña tsĩñu i san. Ntá tsi Gáliuún san ne, ña ni íde ña kuenta.

Dá ntíko kóo Pablú ñuú Antioquía ne, kué'en ña kũka'an ntódo ña é kuvi ùni íto

¹⁸ Pablú ne, na'á itúvi ña ñuú Corintu. Kidáa ne, kaka'an ña ni éni ña ña kuínti'xe i san é nũ'u xtúku ña ñuú Siria. Kántéká ña Prisila ni xú ña Áquila, kué'en ña. Di'na dá ntáka ña ñuú Cencreá ne, kũnti' tdu'un ðíkí Pablú váta koo é kue'e ña kuenta tsí xe'é ña xu'u ña ni Xuva kó. ¹⁹ Kidáa ne, ñu'u ña tun ntóo ka'nu, xee ña ñuú Efesú ne, ikán kantóo mii Prisila ni Áquila. Pablú ne, ði'na dá ntaka ña ne, kué'en ña má ùkún kán é ká'an ña ni ña Israeé. ²⁰ Ña Israeé san ne, ntáka'an ña:

—Vii nto da xe'e, kutuví ká nto ni nti —ka'an ña.

Ntá tsi ña ni ntío Pablú. ²¹ Dá ntáka ña ne, kaka'an ña:

—Da mií é kantio é kutúvi u ñuú Jerusalem é kũvi viko. Te Xuva kó ntio ña ne, nti'xi xtuku ú, ntixkoto ni'ni ú nto —ka'an ña.

Kidáa ne, nákunúu ña tun ntóo ka'nu da ntáka ña ñuú Efesú, kué'en ña. ²² Dá xee

ñá ñuú Cesareá ne, ði'na ñuú Jerusalem ita nti'xin ña é ká'an ña ntusi ni ña kuínti'xe i sán ne, da kidáa ntĩ ña, kue'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dá kú titĩn ntuvi itúvi ña ikán né, eni ntu'ú xtuku ña ika ña. Ítá nti'xin xtuku ña ñuú Galacia ni ñuú Frigia é xntĩ ña ña kuínti'xe Xuva ko, nátsu'un ka'nu ña ini ña.

Dá kaká'an ntódo Apolo ñuú Efesú

²⁴ Ntuvi tsikán ne, xéé uun ñatĩ, ña nani Ápolo, ñuú Efesú. Ñuú Alejandria vé'xi ña, ntá tsi ña Israeé ña. Ña sá'a ne, dóo vá'á ó kaka'an ña, kaka'an ntódo ña; dóo ini ña tú'un Xuva kó é úve na'a nte ði'na. ²⁵ Dóo ini ña nchu'un Xúva kó ði. Nĩ kue'én ini ña kaka'an ntódo ña ne, nuú é ntaá i un nti'í é kaka'an ña iña Jesús, kuán te mii tsi é nakutsi ntute Juaan Bautista ini ña. ²⁶ Ná te kau'ví ña, kaka'an ntódo ña ini ukún ña Israeé san. Dá téku Prisila ni Áquila é kaka'an ña ne, kána xio ña ña ne, náñ'e'é ka ña ña iña Xuva ko. ²⁷ Apoló ne, ntio ña é kí'in ña ñuú Acáya. Xíó ntaa ini ña kuínti'xe i san. Táxnúu ña tutú nta'a ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Acaya, na vá'á koo nakuetu ña Apoló san té xee ña ikan. Dá xee ña ñuú Acayá ne, dóo kue'e xntĩ ña ña kuínti'xe i Jesuu, tsí dóo vá'á o dé Xuva ko ni ña. ²⁸ Tsi Apoló ne, dóo ini ña nté koo ka'an ña ni ña Israeé san mé'ñú ña'a san, kanañ'e' é ña ña tsí nuu é ntáa nti'xe i tsí Jesuu ne, ðivi ña é Cristú, ðivi ña é nakaxnúu Xuva ko ña é kodo nuú ña, vatá ó uve na'a tú'un Xuva kó nte ði'na.

19

Dá itúvi Pablú ñuú Efesú

¹ Nii dukuan tuví Apolo ñuú Corintú ne, kué'en Pablú, ita nti'xin ña itsi rki uku kan, xéé ña ñuú Efesú. Ikan náni'i ña titĩn kudii ña kuínti'xe i san. ² Pablú ne, kaka'an ña ni ña, katsixe'e ña ña:

—¿Inúu ntu Espiritú Sántú nima nto da kuínti'xe nto? —ka'an ña.

—Á te ña'a. Ntè vata kiní nti xoo é Espiritú Sántú —ka'an ña.

³ Kidáa né, katsixe'e' xtuku Pablú:

—¿Neé ntu nchu'un e ini nto dá itsi ntute nto? —ka'an ña.

—Nchu'un é kaka'an Juaan Bautista —ka'an ña.

⁴ Pablú ne, kaka'an ña:

—Tsi Juaán ne, nákutsi ntute ña ña'a vata koo é kue'é ña kuenta é nádama ña nima kiní kaa ña. Ntá tsi Juaán ne, kaka'an ña te kuínti'xe ko uun ña'a, ña é dá ve vé'xi. Ña tsikán ne, e xéé ña. Jesuu nani ña —ka'an ña.

⁵ Dá téku ña'a san é kaka'an ña ne, itsi ntute xtuku ña, ntákaku ni'i ña Tó'lo ko Jesuu. ⁶ Kidáa né, dá xntékú Pablú ntá'a ña ðíkí ña ne, inúu Espiritú Sántú nima ña ne, eni ntu'ú ña ntáka'an ña tuku tú'un e ña ini ña ne,

ntáka'an nã tú'ün é xe'é Xuva ko nã. ⁷ É un ntí'i nã ne, iõ nã te úxuvi nã'a nã.

⁸ Uni xóo ñe'é Pablu má úkún ña Israee. Ñá ni u'vi kue'en ña é kã'an ña. Kaka'an ntódo ña, kaka'an ña tsí Xuva kō né, ñi'vi ña é kade kú'vê ña. Kaka'an ña ni ñá é vã'á vata koo é kuínti'xe ña Tó'o ko Jéssu. ⁹ Ntá tsi iõ ñá ne, dóo ka'xi nima ña. Ña ni ntío ña kuínti'xe ña ña. Ntáka'an xení ña iña tú'ün va'á san. Kidáa ne, xio kue'én Pablu, tsóo mii ña ña ne, kánteka ña ña kuínti'xe i san, kue'en ni'i ña ña nú vi'i skuela mí naku'á ña nani Tiranú ne, ikãn natíin ña ni ña utén uten. ¹⁰ Uvi kuía é kuãn o dé ña. Dukuãn ne, un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo da kanií ñuú Asia, tẽ ña Israeé, tẽ ña é ña te ña Israeé ne, tẽkú ña tú'ün Tó'o ko Jéssu. ¹¹ Xuva kō ne, xe'é ña é kúvi vii Pablu nuu i e dóo ka'nu é nté unu ito vata kiní ña'a é kuãn koo kúvi. ¹² Ntáñe'e ni'i ña'a san da nées ka doo é tiin nta'ã Pablu, te doo dúkún, o tẽ doo núu ne, ntáxe'é ña ña nchokuví san ne, ntuva'á ña. Ntíi ntí'i é ña vá'ã é ñu'u nima ñá di.

¹³ Ntúvi tsikán ne, iõ ñá Israeé é ntaíka ña, ntánatava ña é ña vá'ã é ñu'u nima ñá'a san. Ntáka'an ni'i ña Tó'o ko Jéssu dá natavã ñá ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña Jéssu, ña é kãka'an ntódo Pablu iña i, ka'án u ni ó: ¡Ntíin nima ña! —ka'an ña.

¹⁴ Du'va ó dé u'xe éni, i'xá dutu ñá odo núu iña ñá Israeé, ñá nani Éseva. ¹⁵ Uun ntúvi ne, nantíko koo é ña vá'ã san:

—Xu'ú ne, iní u xoo é Jéssu. Iní u xoo é Pablú di. Ntá tsi nto'ó ne, ¿xóo ntu ña'a nto? —ka'an.

¹⁶ Kidáa ne, kúdiin ñá ñu'u é ña vá'ã san nima i, ntáva ntódo ña ñatíi, ña u'xe ñá'a san. Kúvi dé e ña vá'ã sán ni ña ni'i kuí'i ñá ne, koo dá ntántíi ña kú ña nú vi'i ña. ¹⁷ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuú Efesú, tẽ ña Israeé, tẽ ña é ña te ña Israeé ne, kútuni ñá nte o kúvi ne, dóo u'vi ña ne, dóo vá'a ka'an ñá iña Tó'o ko Jéssu.

¹⁸ Ñá te da ñá ña kuínti'xe i xee ña é nãna'ma ña kuétsi ña me'ñú ña'a san. ¹⁹ Ñá te da ñá ñá tãtãn xee ñá di. Xee ni'i ña tutu é ntánakoto ntódo ña. Kidáa né, e'mi ña tutu san me'ñú ña'a san. Kánte'vi tutu san nté kaa xee tá'an xá'vi i ne, ínũu á'vi te úvi díko u'xi miil diu'un kuí'xin. ²⁰ Dukuãn ne, ñá te da ñá ña'a kuínti'xe ña tú'un Xuva kō, tsi kútuni ña tsí Xuva kō né, dóo iõ ntú tú'ün ña.

²¹ Rkontúvi dá ita ntí'xin sã'á ne, kaka'án Pablu é kã'in ña, kíkoto ni'ní ña ña ntoo ñuú Macedonia ni ña ntoo ñuú Acaya nté o de ña ne, dá kã'in ña un tsi nte ñuú Jerusaleen.

—Tẽ ntáka ú ñuú Jerusaleen ne, kuétsi é kã'in u ñuú Roma —ka'an ña.

²² Kidáa ne, táxnũu ña uvi ña'a, ña é xntii ñá, ñá nani Timóteu ni Rastú ne, odo nuú ñá,

kue'en ña ñuú Macedonia. Nii dukuãn kúkuif ka Pablu itúvi ña ñuú Asia.

Dá útsu'un ña ñuú Efesú

²³ Ntúvi tsikán ne, kuvi du'xen kuénta iña tú'ün va'á iña Jéssu. ²⁴ Tsi uun ñatíi, ñá nani Dēmetriú ne, kãá kuí'xin kade tsiñu ni'i ña, kantavá'a naa ña xúkun kuetsi vata ntáa xúkun santu é nani Diana. Titín ña'a ntáde tsiñu ni'i ña ne, ku'é é diu'un ntáni'i ña. ²⁵ Demetriú ne, kãna ña ña ntáde tsiñu ni'i ña ni un ntí'i ñá'a, ña ntáde tsiñu sá'a. Nataká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñi'vi ntó ne, ini ntó tsi dóo va'á ntúvi iña ko é ntáde o tsiñu sá'a. ²⁶ Ntá tsi é kútuni nto tsi kaika uun ñatíi, ñá nani Pablu, kaká'an ntódo ña, kaka'an ñá tsi santu é ntavá'a nãá ña'a ne, ñá tẽ nuu é ntaa i é Xuva kō. Ne, kúvi idé ña e dóo titín ña'a kuínti'xe ña é kãka'an ña. Ñá te da mii tsi ñuú ko, tsi da kanií ñuú Asia. ²⁷ Sá'ã né, dóo xii kaa; tẽ ña'a ne, ntí'i tsiñu kō. Ñá te da mii tsi tsiñu kō dí, tsi dí'i kō Dianá dí ne, ñá kuiko ñu'ũ ká ña'a xúkun ña. Tsi dí'i kō né, dóo ka'nu ña'a ña. Da kanií ñuú Asiá ne, da kanií ñúxivi ntaíko ñu'u ñá'a san ña —ka'an ña.

²⁸ Dã tẽku ña'a san é kãka'an ñá ne, dóo kúdiin ña. Un tsi vãntíi ña ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Dóo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o ñuú Efesú! —ka'an ña.

²⁹ Kidáa né, tiin ña uvi ña'a, ña ñuú Macedonia, ña íka dadíi ni Pablu, ñá nani Gayu ni Áristarcú ne, ntaíñu'u kaduun ña ña ini nto'o mí nataká nuu ña'a. ³⁰ Pablú ne, ntio ña é kã'vi ña di é kã'an ñá ni ñá'a san, ntá tsi ña ni ntío ña kuínti'xe i san é kã'vi ña. ³¹ Uun ña'a ña vá'a tiin ni'i ña, ña odo núu ñuú Asia dí ne, táxnũu ña tutu nta'a Pablu é ña ku kã'vi ña íkã. ³² Un tsi vãntíi ñá'a san, ntákachu'u ña ne, é tũku e tũku nuu i ntáka'an ña. Dóo titín ña ne, ntẽ ñá ini ña nee tsiñu nataká nuu ña. ³³ Kidáa ne, ña Israeé san tsí'i ntído ñá uun ña'a, ñá nani Alējandru, é na kã'an ntódo ña ni ñá'a san. Alējandru san ne, kade ña nta'a ña é diin diin tsi na kuntóo ña'a san, tsi ntio ña nada'an ña ña Israeé san. ³⁴ Ntá tsi dá kútuni ñá'a san tsí Alējandru ne, ña Israeé ñá ne, koo da vãntíi ña ntákachu'u ña. Úvi úra ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Dóo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o ñuú Efesú! —ka'an ña.

³⁵ Kidáa né, kúvi dé strivanu, intóo kadin ñá'a san. Ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ó ñá ñuú Efesú, kini nto é kã'án nti ni ntó. Ini ntíi ntíi ña'a tsí ñuú ko Éfesú ne, kaduku ntáde ñuú ko é vii ó kuenta xúkun iña dí'i kō Diana, ña é dóo ka'nu, é vii ó kuenta sántu ña é kō'xó e dukún kã. ³⁶ Xóxo kuvi ka'an i te ñá'a. Dukuãn né, diin diin tsi kuntóo nto. Dí'na kada kuení nto nté koo vii nto. ³⁷ Tsi ñatíi sã'a, ña é vëxni'i ntó ne,

ñá ni ká'an káni ña iña dí'i ko. ³⁸ Tē nee iña é tsí'i kuétsi Demetriu ni ña ntáde tsiñu ni'i ña ne, kantíi vi'i me'ñú kán; ntoo ña ntáxntékú kú'íve. Na k'ín ka ña, kika'an ñá ni ña tsiñu i te neé nuu i tsi'i kuétsi ta'an ña. ³⁹ Tē neé ka tuku nuu i é ntio nto ka'an ntó ne, kuvi ka'an nto dá kōo junta. ⁴⁰ Tsi dóo ió kuenta te kúdiin ña tsiñu ka'nu i ñuú Roma é kuán ó de ó. Tsi du'xen iña ña tsiñu ka'nu i ntáde ó vevii, kuini ña. ¿Néé ntu ka'an o ni ña te tsixe'e ña kō nté kuí vāntiñi ntu o ntóo ó i'a? —ka'an ña. ⁴¹ Dá kúvi ka'an ñá ne, nantáka ña ñá'a san, kunú'u ña.

20

Dá itúvi Pablu ñuú Macedonia ni ñuú Grecia

¹ Dá intóo kadin ña'a sán e dóo itsu'un ña ne, Pablú ne, kána ña ña kuinti'xe i san é kué'e ña ña itsi. Kidáa né, nānūme ta'an ña ne, dá ntíi ña, kue'en ña ñuú Macedonia. ² Dá mí'i ká ñuu mí kaika ña ne, dóo kaka'an ñá ni ñá'a san vata koo é kíi nima ña. Kidáa ne, xée ña ñuú Grecia. ³ Uni xóo katúvi ña ikán. Kidáa né, ntio ña é ku'un ñá, tun ntóo ka'nu é nū'u ñá ñuú Síria dá kútuni ña tsí ntántukú nuu iní ña Israeé san. Dukuān ne, ntíko kōo ñá itsi ñuú Macedonia, kunú'u ña. ⁴ Titín kudii ña'a kue'en ni'i ñá dí. Kue'en ni'i ña Sopater, i'xá Piru, ña ñuú Berea; ni Arístarcu ni Ségundu, ña ñuú Tesalonica; ni Gáyu, ña ñuú Derbe; ni Timóteu; ni Tiquicu ni Trófimū, ña ñuú Asia. ⁵ Odo nuu ñá, kue'en ña ñuú Troa ne, ikán intétu ña ntí. ⁶ Ntí'í ne, dá inú kava viko é ntaé'xi ña tañú'u dukuān ne, ntíi ntí ñuú Filipu. Nū'u ntí tun ntóo, kué'en ntí. Dá kúvi u'un ntúvi ne, xée ntí, nāni'i ta'an ntí ña ñuú Troa. Ikán ne, uun vité intóo ntí.

Dá itúvi Pablu ñuú Troa

⁷ Kuaá sabadu náta ká nuu ntíi ntíi ntí é nakatsin dava ntí tañú'u, vatā o dé kú'vé Tó'o ko Jesúcristu. Pablú ne, kuan tsí ó kaka'an ntódo ká ña dá ku davá ñuú, tsí ntaka ñá teváa san. ⁸ Kué'e ñu'u kai'xi iní vi'i nínu kán mí náta ká nuu ntí. ⁹ Uun natíi, ná nani Eúticu ne, ntéku na ventana kan. Dá dóo na'a kaka'an Pablú ne, xée ná ma'na ne, uun ito tsí kidi na. Kidáa ne, kó'xo na un tsi nte ñu'u kán. Tsi vi'i sán ne, úni odo ntí'i ta'an. Dá ínaki'í ña na ne, e xi'í nā. ¹⁰ Pablú ne, nūu ña mí tuví na ne, katavi ntódo ña na, nānūme ña na ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Ñá ku dē kuení nto. ¡Kantíto na! —ka'an ña.

¹¹ Kidáa ne, kúxēe xtúku Pablu má vi'i nínu kán ne, dá nákat sin dava ña tañú'u san, da e'xi ña ne, dá kakā'an ntódo xtuku ña un tsi da nté tuví. Da kidáa ntáka ña, kunú'u ña. ¹² Ña'a sán ne, kunu'u ní'i ña natíi san, ntúka'nu iní ña tsí kantíto na.

Dá ntáka ña ñuú Troa, kué'en ña ñuú Miletu

¹³ Ntí'í ne, odo nūú ntí, naku'un ntí tun ntóo, ñé'ē ntí ñuú Asuun. Pablú ne, dí'in ña kaika ña. Nakunúu ña tun ntóo san té xee ña, ká'an ña. ¹⁴ Nāni'i ta'an ntí ña ñuú Asuún ne, ikán nakú'un dadíi ntí ni ña tun ntóo san, dá kué'én ntí ni ña ñuú Mitilene. ¹⁵ Tévaá san ntíi ntí, kue'én ntí, ido ntúu ntí ñuú Quio. Tévaá xtuku ne, xée ntí ñuú Samu. Íntóo da'na ntí ñuú Troglíu ne, dá teváa xée ntí ñuú Miletu. ¹⁶ Ntio Pablu é kuído ntúu ña ñuú Efesu váta koo é ña kukuú ña ñuú Ásiá, tsí ntio ña é kantí'i xee ña ñuú Jerusalem, váta koo é kutuvi ñá te kúvi viko é kaka'an ñá Israeé é viko é kanaku'é e ña sintiá'vi iña é táta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ni ñátā, ña ñuú Efesu

¹⁷ Dá xée ntí ñuú Miletú ne, taxnūú Pablu tú'un é kí'xi ntíi ntíi ñata, ña odo nūú iña ña kuinti'xe i ñuú Efesu. ¹⁸ Dá xee ñátā sán ne, kaka'an Pablu ni ña:

—Íni nto nté ó dé u é tuví u ni ntó nté ntúvi dá xee u ñuú Ásia ā. ¹⁹ Tsi kuenta iña Xúva kō kade tsiñu u. Nā te ká'nu ncho vii u. Íni nto nté kaa ntute nūú ko éti ú kuenta iña ntó ne, nté ó ntó'o kó nta'a ña Israeé san dá ntúku nuu iní ña nté koo vii ña ni kō. ²⁰ Nā te ni dē vini u é ká'an u ni ntó nee ntí'i ntí'i é kántio é kūtuni nto. Tsi kanaku'á u nto mé'ñú ña'a ne, nu vi'i mii nto naku'á u nto dí. ²¹ Dadíi tsi kaka'an u ni ñá'a, te ñá Israeé, te ña é ña te ña Israeé ñá ne, na xtuví mii ña é kini kaá ne, na vii ña é vá'a. Kaka'an u ni ña te kuinti'xe ña Tó'o ko Jesúcristu. ²² Vi'a ve ne, da mii é k'ín u ñuú Jerusalem, kaka'an Espiritú Sántu nī ko. Nté ñá íni u nté koo kuvi ko íkan té xee u. ²³ Divi tsi é dá mí'i ká ñuú kañe'é u ne, kata'xi Espiritú Sántu é kūtuní ko tsi da mii é ntó'o kó, da mii é xnuu kutu ñá kó vi'i utun te xee u ñuú Jerusalem. ²⁴ Ntá tsi ñá té iní kuān té kuví u, te káda ntáa ú tsiñu e tá'xi Tó'o ko Jesús e vii u: divi tsi tsiñu ko é kaka'an ntódo u tu'un va'á iña Xuva ko e dóo kakuinima ñá kō.

²⁵ Divi ntó ne, é kaka'an ntódo ú ni nto iña Xuva ko, nté koo kuntoo o ntá'a ñá ne, iní u tsí ña kini ka nto kō ñuxiví a. ²⁶ Dukuān ne, kini vá'a nto é kaka'an u ni ntó, tsí nté uun nto ña kuvi ká'an nto te ña ni de ntáa ú iña nto. ²⁷ Tsi ña te ni dē vini kue'én u é ká'an u ni ntó é un ntí'í é kaka'an Xúva kō. ²⁸ Kuenta tsí vii ntó kúñu nto ni ùn ntíi ntíi ña kuinti'xe i san é tá'xi Espiritú Sántu é divi nto kodo nuu ntó iña ña. Vii nto vatā ó de paxtu é kade ña kuenta á le'ntu ña. Kuenta tsí vii nto un ntíi ntíi ña kuinti'xe i Tó'o kō san, tsí nñi mí ña éti ña kuenta iña ña dá xi'i ña. ²⁹ Iní u tsi rkontuvi dá ntaka ú ne, kí'xi ña'a é nakutsu'un ña nto, vata tsí ó de

xteé, kiti diin, é ña te kántuntá'ví ini ti a le'ntú san. ³⁰ Ió ñá'a iña ntó di ne, kuān koo vií ña di. Tsí ka'an ñá dovete é ntio ña é kintikin ña kuínti'xe i sán ña. ³¹ Kuenta tsí vií nto é ña kani nta'ví ña nto. Ña ku kúnáa ini ntó tsí xu'ú ne, uni kuía katúvi u, nakuá'a u nto nte ntúvi nte níñu ne, ñá te un siin ntute nūú ko éti ú kuenta iña ntó xe un xé un ntó.

³² 'Vi'a ve né, kuntoo ni'i nto Xuva kō. Kuntoo ni'i nto tū'un va'a san é kaka'an ñá di. Tsi dóo kaidiá'vi tū'un Xuva kō é kūtú've nto, vata koo é ni'i nto é vā'a é kāduku ntée i'xá Xuva kō, vata koo é dadii kuve ta'an nto ni ūn ntíi ntíi ña é nakaxnúu Xuva kō é kúvi i'xá mii ñá. ³³ Xu'ú ne, ñá tē ni ntio ko nee iña, ō diu'ún ne, ō doo vá'a iña ñá'a. ³⁴ Ini nto tsí mii ú dé tsiñu ú vata koo é ni'i ko nee iña é ntio kō, nee iña é ntio ña ntii ni'i ú di. ³⁵ Dukuan tsí o dé u vata koo é nañé'é u nto nté koo vií nto. Tsi te kuan kōo ne, kuvi xntii o ta'an kō nee é kataan nūu ña. Níi naka'an ko tū'un é kaka'an Tó'o ko Jesús ne: "Dii dii ka díní ña kaxe'é san é ña kanak'i'i san", ka'an ña. —Sá'a ka'án Pablu ni ña.

³⁶ Dá kúvi ka'an ñá ne, ínchiti ñá, kaka'an ntá'ví ña ni ñatá san. ³⁷ Éku ntíi ntíi ña. Kidáá né, nanume ta'an ña ni Pablu, e'xi ña xu'u ña. ³⁸ Dōo u'vi kúvi ña tsi kaka'an ña tsí ña kiní ka ña ña. Kidáá ne, kue'en ní'i ñá Pablu un tsi nte mí túvi tun ntóo san.

21

Dá kué'én Pablu ñuú Jerusaleen

¹ Dá tsóo mii tá'an ntí ni ñatá, ña ñuú Efesú san ne, nakú'ún ntí ini tun ntóo san é k'ín ntí. Kue'en ntáa ntí ñuú é nani Koo. Uun ká tuku ntuvi xee ntí ñuú Ródá ne, da xee ntí ñuú Patara. ² Ikān nání'i ntí uun tun ntóo é k'ín ñuú Fenicia. Nū'ú ntí tun ntóo san, kue'én ntí. ³ Dá kú ditó ntí ñuú Chipré ne, ido ntúú ntí diñi datsin ntí ne, dá kué'én ka ntí ñuú Siria. Dá xee ntí ñuú Tirú ne, ikān itúvi da'na tun ntóo san vata koo é natavá ña xidó san. ⁴ Ikān nání'i ntí ña kuínti'xe i Jesuú ne, dadii intóo ntí ni ña ūn vite. Un ntíi ntíi ñá ntáka'an ñá ni Pablu:

—Ñá ku ñe'é ntó ñuú Jerusaleen —ka'an ña.

Tsi é xe'e Espiritū Sántū san kútuni ña te dóo nto'o Pablu te k'ín ñá ikān. ⁵ Ntá tsi da xee tá'an ntuvi ne, ntii ntí, kue'én ntí. Íntēka itsi un ntíi ntíi ña'a sán ntí ni ñadí'i ñá ni i'xá ñá, íntēka ña ntí nte diñi ñuú kán. Dá xee ntí ni ña diñi ntute ñu'u kán ne, ntánchití ntí, ntáka'an ntá'ví ntí. ⁶ Kidáá né, nanume ta'an ntí ni ñá. Dá náku'ún ntí ini tun ntóo san ne, kúnū'ú ñá'a san.

⁷ Ntíi ntí ñuú Tiru, kué'én ntí ñuú Tolemaida. Ikān ixkoto ní'ni ntí ení kō, ña kuínti'xe i san. Uun ñuú kantóo ntí ni ñá. ⁸ Dá teváá ne, ntii ntí, kue'én ntí ñuú Cesarea. Ikān ñe'é ntí nú vi'i Fēlipe, ña kaka'an

ntódo tū'ún va'a san. Divi ñá é nakaxnúu ña da nakaxnúu ña u'xe ñá'a, ña é xntii san. ⁹ Ió kimi dióko ñá, ta'nú ña ni tánta'a, ta'nu ntáka'an nāa Xuva ko. ¹⁰ Dá kú titin ntuvi ntoo ntí ikān ne, xee uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Judea, ñá nani Ágabu. Ña ka'án nāa Xuva ko ñá di, tsí kaxé'e Xuva ko kútuni ña nté koo kuvi. ¹¹ Dá xee ñá mí ntoo ntí ne, k'i'i ña nguenuu i'xi Pablu, ki'ní nuu ña nta'a ña ni di'ín ña, kaka'an ña:

—Kaka'án Espiritū Sántū tsí kuān koo kuvi tó'o nguenuu sá'a, tsí ña Israee, ñá ntoo ñuú Jerusaleén ne, kuān koo ki'ní ña ña ne, dá ntáda ña ña kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

¹² Dá téku ntí é kaka'an ñá ne, un ntíi ntíi ntí ni ña ntoo ikān ne, ntáka'án ntí ni Pablu:

—Vií nto da xe'e, ñá ku ñe'é ntó ñuú Jerusaleen —ka'an ntí.

¹³ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo ntánti'i ini nto kuenta iñá ko? Tsi dóo u'vi kúvi ko é kuān ó ntáka'an nto. Vevii ntiká nimá ko. Xu'ú ne, é ió tu've ko. Ñá té ini, kuān té koo kútu u, kuān té kuvi u ñuú Jerusaleen kuénta iña Tó'o ko Jesús —ka'an ña.

¹⁴ Dá ña ni kuvi vií ntí ni ña ne, ñá ni ká'án ka ntí. Mii tsi é kaka'án ntí:

—Ná kuvi nee iña é ntio Xuva ko —ka'án ntí.

¹⁵ Kidáá ne, natsoo vá'a ntí iñá ntí, dá kúntáa ntí ni Pablu ñuú Jerusaleen. ¹⁶ Dadii kue'én ntí ni ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cesarea. Kue'en ní'i ña ntí nú vi'i mí kuntóo ntí, vi'i ñatíi, ña vé'xi ñuú Chipre, ñá nani Nāsuun. Divi ñá ne, nté ntúvi di'na kuínti'xe ña Jesuu.

Dá kué'én Pablu, kúkoto ní'ni ña Jacóbo

¹⁷ Un ntíi ntíi ta'an ko, ña kuínti'xe i sán ne, dōo diní ña dá xee ntí ñuú Jerusaleen. Dōo vá'a o dé ñá ni ntí. ¹⁸ Dá kúvi uun ntúvi ntoo ntí ne, ñe'é ntí ni Pablu, ixkoto ní'ni ntí Jacóbo. Ikān ntoo ntíi ntíi ñata, ña odo nūu san di. ¹⁹ Pablú ne, kaka'an ñá ni ña ntusi ne, dá kantaa ña ni ñá é un ntí'i é xe'é Xuva kō e kúvi idé ña mé'ñū ña é ña te ña Israee. ²⁰ Dá téku ña é kaka'án Pablú ne, dōo ntákaku ní'i ña Xuva kō. Kidáá ne, kaka'an ñá ni Pablu:

—Ini ntó, ení, tsi ña te nté kaa miil ta'an ko ña Israee é kuínti'xe ña Tó'o ko Jesucristu. Un ntíi ntíi ña ne, ntáka'an ñá tsi da mií é káda ntaa o lei é xtúvi Muisee. ²¹ Tsi é téku ña tsi divi ntó né, kanakuá'a nto ña Israee é ntoo xio ñuú é ña kantio é káda ntaa ña lei é xtúvi Muisee, é ña kantio é ká'nté ña kúñū é ixi i'xá ña ne, é ña kantio é vii ñá vata xkoó ini o di. ²² Vi'a ve ne, ¿nté ntu koo vii o ve? Tsi da mií é nataká nuu ña tē kútuni ñá tsi é xee nto. ²³ Sá'a vii nto: I'á ntoo kimi ñatíi, ña é xe'é xu'u i Xuva kō tsi ió é vii ña. ²⁴ Kue'én ní'i

nto ñátíí sa'a é dadii ntuntoo nto ni ña nta'a Xuva kō. Xntii nto ña nēe kataan núu ña di, vata koo é kúvi kuntíí diki ña. Dukuān koo kutuni ntíí ntíí ña'a san tsí ñá tē nuu é ntaā i é ntáka'an ñá iña nto. ²⁵ Kutuni ñá tsí divi ntō ne, kade ntaa ntí'í nto leí san. Ña kuínti'xe i san, ña é ña te ña Israee ne, e táxnūu ntí tutú nta'a ña te mii tsi sá'á é ña kuvi víí ña: ñá ká'xi ñá kúñū é xntáa ntēé ña'a san nú nāa ña; ñá ká'xi ñá niñi kítí; ñá ká'xi ñá kúñū kítí é kué'ne; ñá víí ña é kini kaa ni ñadí'í tá'an ña. Sá'a tsi kaká'an nti ni ñá é ña víí ña — ka'an ñátā san ní Pablu.

Dā tñn ña Pablu má ūkún ña Israee san

²⁶ Kídáā ne, kue'en ní'í Pablu kimi ñá'a, ñátíí san. Utén san ne, dadii ntúntoo ña ni ña ntā'a Xúva kō ne, da kí'vi ña ini ukún ka'nu é kué' é ña kutuni dutú san nté kaa ntuvi da nte te kuvi ntúntoo ña, tsí da kídáa ká'mi ña kiti nú nāa kan é kué' é ña doméni iña Xuva kō.

²⁷ Ntá tsi dá dokó sa xee tá'an u'xe ntúvi ne, ña Israee, ña vé'xi ñuu Asiā né, dá ini ña tuví Pablu má ūkún kán ne, nákus'u'un ña ūn ntíí ntíí ña'a san. Tñn ña Pablú ne, ²⁸ koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—jō né, ña Israee, xntii ntō nti! Ña sá'á ne, divi ñá é kaika ña dá kanii ñūxivi, kanakuá'a ña ña'a é ká'an ntēé ña ko, xo'ō ña Israee. Kaka'an ntēé ña lei Muiséé ne, ñá te kaiko ñu'u ña xúkún sa'a. Vevíi ne, ntii ní'í ñá ña é ña te ña Israee, kakí'vi ní'í ña ña má ūkún a ne, ntáde dentu ña xúkún sa'a e dóo kuíko —ka'an ña.

²⁹ Sá'a ntáka'an ña, tsí nté ví'í íni ña é ntii ní'í Pablu ūun ñatíí, ña vé'xi ñuu Efesu, ñá nani Trōfímú ne, te kí'ví ní'í ña ña ini ukún ka'nu kán, kuíni ña.

³⁰ Dōo ntaítsu'un ña'a san da kanii ñūú san. Un ntíí ntíí ña'a san ne, koó dá ntáxkainu ña, vé'xi ña. Tñn ña Pablu, ntáñū'u ña ña, nátavā ñá ña má ūkún kan ne, dá nákadí kutu ña xi'í ūkún san. ³¹ Vevíi tsi ka'ní ña Pablu dá xee tú'un ntā'a tó'ō sntadún ñuu Roma tsí dóo ntaítsu'un ña'a san da kanii ñūú Jerusaleen. ³² Ura tsi i kána ña sntadún san ni ña odo núú iña ña ne, koó dá ntáxkainu ña, xee ña mi nátasku nuu ña'a san. Dā ini ña'a san tsí e xee tó'ō sntadún san ni ūn ntíí ntíí sntadún san ne, tēé da'na ña e ntaé'ní ña Pablu. ³³ Kídáā ne, xée ētsin tó'ō sntadún san, tñn ña Pablú ne, kaka'an ña é kōo kútu ña ūvi kádēna. Da kídáā tsixe'e ña xōo ñá'a ña ne, nté ō dé ña. ³⁴ Ntá tsi koó da vāntiñi ñá'a san, ntákachu'u ña ne, é tūku e tūku nuu i ntáka'an ña. Ntē ña ni kuvi teku tó'ō sntadún san é ntáka'an ña. Dukuān ne, kaka'an ña é kí'in ní'í ñá Pablu mí ntoo sntadún san. ³⁵ Dā xée ētsin ña ní rkuēi kán ne, da mii é intéku doko sntadún san Pablu, tsí dóo ntákuidin

ñá'a san. ³⁶ Ntántikin ntíí ntíí ña'a san ña, ntákachu'u ña:

—jKa'ní nto ña! —ka'an ña.

Dá kaká'an Pablu ni ñá'a san, kanadá'an ña kúñū ñá

³⁷ Dá dá vé kukí'vi ña ni ñá ini i mí ntoo sntadún san ne, kaka'an Pablu ní tó'ō sntadún san:

—Iō nuu i é ká'an u ni ntō —ka'an ña.

—¿Vá kaká'an ntún tú'un griegu? —ka'an tó'ō sntadún san—. ³⁸ ¿Ñá ntu te dívín é ña ñuú Egitō, ña e dóo nakutsú'un ña'a sán kídáā é víí ñá du'xen iña ña tsiñu ka'nu i, ña é nteka kimi mii ña diki dú'xen san má kú'u kan? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

³⁹ —jÑá'a ni san! —ka'an Pablu—. Xu'ú ne, ña Israee u. Vé'xi u ñuú Tarsu, ñuu é káduku ntēé ñuú Cilicia, é ña te ñuú lu'nti. Víí nto da xe'e, ta'xi kudii nto itsi é ká'an u ni ña'a san —ka'an ña.

⁴⁰ —Ká'an kán ní —ka'an tó'ō sntadún san.

Kídáā ne, ntísí Pablu nú rkuēi kan, kade ña ntá'a ña te diin diin tsi kuntōo kadin ña'a san. Dā intōo kadin ña ne, eni ntu'ū Pablu kaká'an ñá ni ñá tú'un hebreu:

22

¹ —Un ntí'í kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu ntō, kini nto é káka'an u ni ntō é kanada'an u kúñū ko —ka'an Pablu.

² Dā téku ña'a san tsí tú'un hebreu kaká'an ña ne, diin diin tsi kantōo ña. Pablú ne, kaka'an ña:

³ —Xu'ú ne, ña Israee u. Tsi kaku ú ñuú Tarsu é káduku ntēé ñuú Cilicia, ntá tsi é'nu u ñuú Jerusaleen. I'a nakua'á u nta'a mastru Gámaliee. Kútú'vē kó un ntí'í vatā ó kaka'an lei e xtúvi ñata kō, ña intōo dí'na. Xu'ú ne, níi kue'én ini ko dé ntaa u é un ntí'í é káka'an Xúva kō, vata tsi ó ntáde ntíí ntō vevíi. ⁴ Ixntíkán ú ña kuínti'xe i Jesuú san ne, ntuku kuí'í u ña, e ntio ko é kúvi ntí'í ña. Ixtñn ú ña, te tíí, te ñadí'í ñá, e tsú'un kutú ú ña ví'í utun kán. ⁵ Iní dutu ñá odo núú ni ūn ntí'í ntíí ña tsiñu i san tsí nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō. Tsi divi ñá tá'xi ña tuta e kí'in ní'í u iña ña Israee, ñá ntoo ñuú Damascu. Ikán ñe'ú u ínantukú ú ña kuínti'xe i san e kí'in ní'í u ña ñuú Jerusaleen váta koo é ní'í ña é ntō'ō ña.

Dá kantāa Pablu ni ña nté ō kúvi da kuínti'xe ña
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Dá núu u itsi kán é dokó sa xee ú ñuú Damascú ne, dá ká'ñu ntuvi ne, dá nēni ko xi'í nuu ñu'u ntíkō diñi ko, ñu'u é dóo kaxi'í nuu é vé'xi e dukún kán. ⁷ Uun ito tsi nantúvē ú ñu'u kán. Kídáā téku kó tatsin é káka'an ní ko: “Saulū, Saulū, ¿nté kui kantukun kui'in ntún ko?”, ka'an tátsin san. ⁸ Kídáā ne, tsixe'e u: “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ō?”, ka'an u. Divi ña ne, kaka'an ña:

“Xu’ú ne, Jesuu, ñá ñuú Nazareé u. Diví u é kantukun kuí’in ko”, ka'an ñá nī ko. ⁹ Ña ntūi ni'í ú ne, dá kúdu'va ña dá ini ña tsí kaxi'í nuu, ntá tsi ña ni tekú ña tatsin é káka'an ní ko. ¹⁰ Xu'ú ne, kaka'án u: “¿Neé ntu ntio nto é víi u ve, Tó'ó ko?”, ka'án u. Kidáa káka'an Tó'ó ko nī kó: “Nakuntitsin ve. Kue'én kán ñuú Damascu. Ikan tā'xi ñá kutuni o un ntí'í nté ó kukú've tsiñu é víin”, ka'an ña. ¹¹ Xu'ú ne, kukuáá u da xi'í nuu ñu'ú san. Dukuán né, ña ntūi ni'í ú ne, ntáñū'u ña ko, ixntéka ña kó ñuú Damascu.

¹² Ikán tuví uun ñatíi, ñá nani Ananía, ñá e dóo kade ntaa lei Muísee. Un ntíi ntíi ña Israee, ña ntoo ñuú Damascu ne, dóo vá'a ka'an ñá iña ña. ¹³ Xée ña, ntítsi ña diñi kó ne, kaka'an ñá nī kó: “Ó éni Saúlu, na náxi'í nuu nto”, ka'an ña. Ura tsí i naxi'í nuú ko ne, kakuvi kainí u ña. ¹⁴ Kidáa ne, kaka'an ñá nī kó: “Xuva kó, ña é inúu ini ñata kó ne, nté ntúvi di'na é nakaxnúu ña nto é kútuni nto nee iña é ntio ña, é kiní ntó I'xá ña, ña e dóo va'a, é tekú ntó tatsin ñá di. ¹⁵ Tsi ntaa ntó ni ña'a un ntí'í é ini nto; ká'an ntí'í nto ni ñá é un ntí'í é téku nto é káka'an Xúva ko ní ntó. ¹⁶ Vía ve ne, ñá ku kukuíi ka nto. Kue'én ntó, kukutsí ntute nto. Nakate nto kuétsi ntó, kaku ni'í nto diví Jesuu”, ka'an ñá nī ko.

Dá kantāa Pablu nté ó táxnuu Xuva ko ñá é ki'in ña, káka'an ntódo ña nī ña é ña te ña Israee

¹⁷ Dá ntíko kóo u, naxee ú Jerusaleén a ne, ñé'e ú, ixka'an ntá'vi u má úkún ka'nu kán. Kidáa ne, vata kúvi é nakueni u, ¹⁸ ini u Tó'ó ko Jéssuu, kaka'an ñá nī kó: “Kantí'í sá kue'én. Ntakan ñuú Jerusaleén ve, tsí ña ntoo i'a ne, ñá kuintí'xe ña é káka'an kuenta iña ko”, ka'an ña. ¹⁹ Ne, kaka'án u ni ña: “Xuvá kó, é ini ntíi ntíi ña'a san nté o dé u é ñé'e u má úkún kán, é íxtiín ú ña kuintí'xe í nto. Tsi dóo naká'xi va'á u ña ne, da tsú'un kutú ú ña ví'í utun kán. ²⁰ Ntútsi díto u da xe'é xuu ña'a san Ésteba, ñá kaka'an ntódo tú'un ntó. Tsi kúdadii ko é ká'nī ñá ña ne, xu'u íto ú doo ña ntáxe'é xuu ña”, ka'án u ni ña. ²¹ Ntá tsi kaka'an xtúku Tó'ó ko ní ko: “Kue'én kán ni, tsí taxnúu ú o e dóo ika ká'in. Tsi ki'in mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee”, ka'an ña ni ko —ka'án Pablu.

Dá itúvi Pablu nta'a tó'ó sntadún san

²² Ntaíni ña'a san é káka'án Pablu da nté kaka'an ña tsí ki'in ña mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee. Kidáa né, eni ntu'u ña ntákachu'u ña:

—¡Ka'ní nto ña! ¡Ña kúvi ká kutuví ñá ñuxiví a! —ka'an ña. ²³ Kuan tsí ó de ña'a san, ntákachu'u ña ne, ntántata ntaá ñá du'nu ña, ntánantavá ña xáka di. Ña ni ntío ña kuntóo kadín ña. ²⁴ Dukuán ne, kaka'an tó'ó sntadún san é nakí'vī ñá Pablu ini í mí ntoo sntadún san ne, dá naká'xi va'á ñá ña da nte

koo e ntíka ña xu'u ña. Tsi ntio ña é kútuni ña nté kuán nte ntákudiin ña'á san ni ña. ²⁵ Ntá tsi da kí'ni ña Pablu é naká'xi va'a ñá ña ne, katsixe'e Pablu sntadun ñá odo núu san, tsí ikan tsí ntútsi ña:

—¿Ñá ntu te dóo xii kaa te naká'xi va'a ntó ko é ña ñuú Romá u? Nté vata kuntekú kú've iña ko —ka'an ña.

²⁶ Sntadun ñá odo núu san ne, dá téku ña é káka'án Pablu ne, kue'én ña, kúkoto ña tó'ó ña, kaka'án ña:

—¿Nté koo víi nto ña tsikan? Tsi ña ñuú Roma ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáa ne, kue'én tó'ó sntadún san mí tuví Pablu, tsíxe'e ña:

—¿Nuu é ntaa ntú i é ña ñuú Roma nto? —ka'an ña.

—Nuu é ntaa í —ka'án Pablu.

²⁸ —Diví ú ne, dóo kue'é diu'un nantí'í u é víi u ña ñuú Roma —ka'an tó'ó sntadún san. Pablú ne, kaka'án ña:

—Ntá tsi diví ú ne, dukuán ña ñuú Romá u nté dá káku u —ka'an ña.

²⁹ Kidáa né, kíi ntee xio ta'an sntadun, ña é dá vé naká'xi vá'á Pablu, xtuví mií ña ña. Tó'ó sntadún san ne, ú'ví ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma ña, tsí diví ña é káka'an ña é kóo kútu ña.

Kaka'án Pablu ni ñáta ña odo núu iña ñá Israee

³⁰ Tó'ó sntadún san ne, ntío ña kutuni ña nté kúv ntátsi'í kuetsi ntí'xe ña Israee san Pablú ne, utén san ne, nántii núu ña kadena é kánú'ni Pablu. Kidáa né, kána ña ñá odo núu iña dutu ñá Israee ni ñata ña odo núu, é víi ñá junta, da nátavá ñá Pablu, kue'én ní'í ña ña mé'ñū junta.

23

¹ Pablú ne, íto ña ña'a san mé'ñū juntá ne, kaka'án ña:

—Éni, nté ntúvi da káku ú un tsi nté vevíi ne, kade ntaa u é káka'an Xúva kó. Ñá kácutuní ko te kíni kaa é kade u —ka'an ña.

² Kidáa ne, tó'ó dutu, ñá nani Ananía ne, kaka'an ñá nī ña ntáñi étsin san é kátú nuu ña xu'u Pablu. ³ Pablú ne, kaka'án ña:

—¡Kuán koo víi Xuva ko ní o, xó'on é káden uvi nuu í! ¿Nté kui i'a tuvín kaxntékún kú'ven iña ko vatá ó kaka'an leí san ne, xó'on ne, kaidon ntítan leí san é káka'an te ka'ní ña ko? —ka'an ña.

⁴ Ña ntáñi étsin sán ne, ntáka'an ñá nī Pablu:

—¿Ña káu'vī ntú o te dóo kini o káka'an ní tó'ó dutu Xúva kó? —ka'an ña.

⁵ —Éni, ñá ní ini u te tó'ó dutu ña. Tsi uve na'a Tú'un Xuva kó é ña kuví ka'an kíni o iña ñá odo núu ñuú ko —ka'an ña.

⁶ Kidáa né, kūtuní Pablu tsí dava ña ntáde juntá san ne, ntántikin ñá nchu'ún ña saduceu; dava ña ne, ntántikin ñá nchu'ún ña fariseu. Ne, un ntii tsi káka'an ña:

—Éní, xu'ú ne, ña fariseu u, tsí ña fariseu úvá kó dí. Divi tsi nuu í é ntáxntékú ku'vè ntó iñá kó vevii. Tsi kakuinti'xe ko tsí ntoto xtúku o tē xi'i o —ka'an ña.

⁷ Du'va o ka'an ñá ne, ura tsí í eni ntu'ú ña fariseu san ntánaa núu ña ní ña saduceu san. Uun ito tsi te'nte núu juntá san. ⁸ Tsi ña saduceu san ne, ñá ntákuinti'xe ña te ntoto xtuku o tē xi'i ó, ntē ña ntákuinti'xe ña te íó ánjē. Ntē ña ntákuinti'xe ña te íó nima ko. Ntá tsi ña fariseu san ne, ntákuinti'xe ña é un ntí'i nuu í sá'a. ⁹ Un tsi vántiñi ña'a san, ntánaa núu ña. Íó mastru lei ñá fariseu ne, nákuiñi ña, ntánantiko koó ña é ntáka'an ña saduceu san, ntáka'an ña:

—Natí sa'á ne, ña túvi nee nuu í ni idé ña. Te káka'an ntí'xe ánje ní ña ne, ña kúvi naa núu o ni Xuva kó —ka'an ña.

¹⁰ Uun ito tsi kúdiin ku'é'en ña'a san, ntánaa núu ña. Tó'o sntadún san ne, ú'ví ñá te ní'i kui'i Pablu. Dukuān ne, táxnúu ña sntadún san é kúnatáva ña Pablu mé'ñú juntá san ne, da ntáxnteka ña ña, nakunuu vá'a ña iní í mí ntoto sntadún kán.

¹¹ Kuáa ütén san ne, ntitsí Tó'o ko Jesúristu díñi Pablu, káká'an ñá ni ña:

—Ñá ku de kuení o, Pablu, tsi kuan tsi koo ka'an kuénta iñá ko ñuu Roma váta tsí ó é káka'an kuénta iñá ko ñuu Jerusaleén a —ka'an ña.

Da ntántukú nuu iní ña Israeé san nté koo ka'ní ña Pablu

¹² Tévaá san ne, uun tññ ña Israeé san nátee ta'an ña xu'u ña, ntukú nuu iní ña nté koo ka'ní ña Pablu, ntáka'an ña:

—Xo'ó ne, ña ko'o o, ña ká'xi o tē ña ká'ni o Pablu. Na ta'xi Xuva kó é nto'o ko tē ña kuan koo víi o —ka'an ña.

¹³ Ñá te da úvi díko ñatíi, ñá xe'é xu'u í é kuān koo víi ña. ¹⁴ Ku'é'en ña, kúkoto ña tó'o dutu ni ñatá san, ntáka'an ña:

—Ntí'í ne, e xe'é ntí xu'u nti é ña ka'xi ku'é'en nti da nté kúvi ka'ní nti Pablu. ¹⁵ Divi nto ni ún ntíi ntíi ñatá, ñá ntáde juntá san ne, kákan nto ntá'a tó'o sntadun te teváa nántixnteka ña Pablu mé'ñú juntá san vata koo é tsixe'e ká nto ña. Ntá tsi ntí'í ne, koo tú've nti é ká'ni nti ña ítsi kán dí'na dá xēe ña mí ntoto nto —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi téku a kuetsi Pablu é ntáka'an ña nté koo víi ña. Kidáa ne, ku'é'en na ví'i mí ntoto sntadún san, xe'e ná é kūtuní Pablu tsí ntántukú nuu iní ña Israeé san nté koo ka'ní ña ña. ¹⁷ Pablú ne, kána ña sntadun ñá odo núu, kaka'an ña:

—Ku'é'en ní'i nto ná kudíi sa ntá'a tó'o ntó, tsí íó é ká'an ná ni ña —ka'an ña.

¹⁸ Kue'en ní'i ña na mí tuví tó'o sntadún san, kaka'an ña:

—Ñá nuu kutú, ñá naní Pablú ne, kána ña kó, kaka'an ñá tē ki'in ní'i u na kudíi sa mí tuví nto, tsi íó nuu í é ká'an ná ni ntó —ka'an ña.

¹⁹ Tó'o sntadún san ne, írkāa ña nta'a na, ku'é'en xio ña ni ná nē, katsixe'e ña:

—¿Nee ntu ncho ka'an ní ko? —ka'an ña.

²⁰ Ne, kaka'an na:

—Ña Israeé ne, é xió ntaa iní ña é kakān ñá nta'a nto te kintéka nto Pablu teváa mé'ñú junta san é tsixe'e ká ña ña. ²¹ Ntá tsi ña ku kuintí'xe nto é ntáka'an ña, tsí ña te nuu é ntaá i. Tsi ña te da uvi díko ña'a ñatíi ntántí'u ñá itsi kán. É xe'é ña xu'u ña nta'a Xuva kó tsí ña kó'o, ña ká'xi ña da nté kúvi ka'ní ña Pablu. Vevii ne, da míi tsi é ntántéto ña nté koo ka'an nto —ka'an ña.

²² Kidáa ne, nantíi tó'o sntadún san na, kúnú'u na ne, kaka'an ñá ni ná:

—Ñá ku ká'an ni ña'a te kaká'an ní ko —ka'an ña.

Dá ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña tsiñu ka'nu í Feli

²³ Kidáa né, kána tó'o sntadún san uvi ñá'a sntadun ñá odo ntúu, kaka'an ñá ni ña:

—Nákoó tú've ntó uvi sientú sntadun, ni úni díko u'xi sntadun, ñá ntántodó idu, ni úvi sientu ñá odó kaa, tsí kaeku in níñu ve ki'in ntó ni ña ñuu Cesarea. ²⁴ Nákoó tú've ntó idú dí é kuntékú Pablu, vata koo é vá'a koo xee ñá nta'a ña tsiñu ka'nu í Feli —ka'an ña.

²⁵ Kidáa ne, de vá'a ña tutú táxnúu ña nta'a ña tsiñu ka'nu í san, kaka'an ña:

²⁶ “Xu'ú, Claudiu Lisia, táxnúu u ntiusi nto. ²⁷ Sá'a tsi é ká'an u ni ntó: Tsi ña Israeé san ne, é tññ ña ña sá'a é ncho ka'ní ña ña. Ntá tsi dá kutuní ko tsi ña ñuu Roma ñá ne, ñé'ē u ni sntadún ko é nakákú nti ña. ²⁸ Ntio kó kutuní ko nee núu í é ntátsi'i kuetsi ña ña. Dukuān ne, ñe'e ní'í u ña mé'ñú junta íña ñá Israeé san. ²⁹ Ntá tsi kudíi iña lei iña míi ña é ntátsi'i kuetsi ña ña. Ña túvi nēe nuu í é ká'ni o ña. Ntē ña tuví ne nuu í é kunuu kutu ña. ³⁰ Ntá tsi é kūtuní ko tsi ña Israeé san ne, ntántukú nuu iní ña nté koo ka'ní ña ña. Dukuān ne, ntada ú ña kuenta ntá'a nto. Ne, é káka'an u ni ña Israeé san tē káka'an ñá ni nto te nēe nuu í é ntátsi'i kuetsi ña. Sá'a tsi é ká'an u ni ntó”, ka'an tó'o sntadún san iní tutú san.

³¹ Níñu sá'a ne, ku'é'en sntadún san, kue'en ní'i ñá Pablu. Xee ñá ñuu Antipatri.

³² Tévaá san ne, ntíko koo ntíi ntíi sntadún san, ntaíka ña dí'in ña, kúnú'u ña ví'i sntadún san. Mii tsi sntadun, ñá ntántodó idú san ne, ku'é'en ká ña ní Pablu. ³³ Dá xee ñá ñuu Cesarea ne, xe'e ña tutú san nta'a ña tsiñu ka'nu í san ne, dá ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña. ³⁴ Dá kúvi nakua'a ña tsiñu ka'nu

i san tutú san ne, tsixe'e ña Pablu mí'i ñuú ña. Dá ka'an ñá tsi ñuú Ciliciá ne, ³⁵ kaka'an ñá tsiñu ka'nu i san:

—Kini ú nee é ntáka'an ña ña nto tē xee ña ntátsi'i kuétsi nto —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá te kunuu kutú Pablu má vi'i ka'nu ña rei Heróde.

24

Dá kanada'an Pablu kúñu ña nta'a ña tsiñu ka'nu i

¹ Dá kúvi u'un ntúvi ne, xéé tó'ó dutu, ñá nani Anānia, ni ñátā sán, ni uun ña kanada'an, ñá nani Tērtulu. Xéé ntíi ntíi ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i san é tsi'i kuétsi ña Pablu. ² Kidáa kána ña Pablu é kí'xi ña ne, da éni ntu'u Tērtulu san katsi'i kuétsi ña ña. Kaka'an ñá ní ña tsiñu ka'nu i, ñá naní Felí san:

—Divi ntó é káde nto e dóo vá'á ó ntoo nti. E dóo ini nto nté koo kadá kú've nto ne, é kantuvá'a ñuu kó vevii. ³ Divi ntó né, dóo ka'nu ñá'a nto. Dá mí'i ká ntoo ntí ne, da mii ku'e'en tsi e ntánaku'é ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta ña nto, é kuān nte vá'á ó kade kú'vé nto. ⁴ Vi'a ve ne, ñá ntío ntí natekú du'xén nti nto. Uun da'na tsi kini kudii nto é ká'án nti ni ntó. ⁵ Tsi ñatí sa'á ne, dóo du'xen de ña. Da mii ku'e'en tsi é kanakutsu'un ña ña Israeé san dá mí'i ká ñuu. Tsi odo nuú ñá ña ña ntántikin Jéssuu, ñá ñuú Nazaree. ⁶ Ntío ña é nativi ñá xúkun ka'nu ntí di. Kidáa né, tñn ntí ña. Tsi ntio nti é xntékú kú'vé nti ña ñá vatá ó kaka'an lei nti. ⁷ Ntá tsi ura tsi i xee tó'ó sntadun, ñá naní Lisiá ne, dá kuétsi nangava ñá Pablu da tñn ntí ña. ⁸ Kidáa ne, kaka'an ñá ní nti é kí'ín nti, kitsi'i kuétsi ntí ña nta'a nto. Te mii nto tsixe'e nto ña ne, kutuni nto nee ntí'i nti'í nuú i é ntátsi'i kuétsi ntí ña —ka'an ña.

⁹ Un ntíi ntíi ña Israeé san ne, ntáda ntaa ña é káka'an ña. ¹⁰ Kidáa ne, éde ña tsiñu ka'nu i san ntá'a ña é ká'án Pablu. Pablu ne, kaka'an ña:

—Vi'a ve ne, dōo diní kó é nakákú u kúñu kó nta'a nto, tsi iní u tsi divi ntó ne, é títín kuia kadé kú'vé ntó ñuú sa'a. ¹¹ Kuvi ntada ntaa nto tsi da ve kúvi uxuvi ntúvi xee ú Jerusaleen é nanu'u ú ini kó Xuva kó. ¹² Nā tē neé ni ide u. Nā te ni nā nuú ú ni ñá'a san; ñá te ni nakutsu'un ú ña, nté ini ukún ka'nu kan, nté ini ukún kuetsi, nté itsi kán di. ¹³ Nā kúvi ntáda ntaa ña nuu i é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. ¹⁴ Mii tsi nuú i sá'a é nuu é ntaā i é ntáka'an ña ñá kó: Tsi kanuu ini kó Xuva kó, ña é inuu ini ñatā ntí, ntá tsi kanuu ini kó ña vatá ó de ña ntántikin Jéssuu, é ntáka'an ña é tūku nchu'un. Ntá tsi kakuinti'xe ko un nti'í vatá ó kaka'an lei Muisee ni ún nti'í é ūve na'a, ntáka'an ñá ká'án naa Xuva ko nté ntúvi di'na. ¹⁵ Vata tsi ó kuinti'xe ña Xuva kó

né, kuan tsi ó kakuinti'xe kó tsi ntoto xtúku o tē xi'í o, kuān te vá'a o, kuān té ña vá'a o. ¹⁶ Dukuān ne, kaxió ntii u é káda ntaa ntí'i u é káka'an Xúva kó, vata koo é ña koo kuétsi ko nta'a Xuva ko ni tá'an ko.

¹⁷ É kú títín kuia é kaika ú xio ñuú ne, ntiko kōó u ñuú kó é kixní'i u diu'un é xntii ú ña ñuú kó, é kixkué'e ú doméni ña Xuva kó di. ¹⁸ Sá'a tsí é káde ú da ini ña Israeé san kó, ña vé'xi ñuú Asia, dá tūví u má ūkún ka'nu kán. Xu'ú ne, é ntūntoo ú nta'a Xuva kó dá ini ña ko. Nte'vi tsi ña'a ntoo ña ní ntí má ūkún kán ne, diin diin tsi ntoo ntí ni ña; ñá te ni itsu'un ña. ¹⁹ Tē dí ni kí'xi ña tsikán ne, kuvi ka'an ñá te nee ñá ní idé u é tsi'i kuétsi ña ko. ²⁰ Ntá tsi kuvi ka'an ñá ntoo san tsi ña te nee ñá ní idé u dá tūví u mé'ñū junta ña ñá Israeé san. ²¹ Uun tsi nuu i é kúvi tsi'i kuétsi ñá kó ne: tsi un ntii tsi káka'an u ni ña: “É kaxntékú ku'vé nto ñá kó vevii, tsi kakuinti'xe ko tsi ntoto xtuku o tē xi'í o.” Kuan ó ká'án u ni ña —ka'an Pablu.

²² Felí ne, é dōo kue'e ini ña nchu'un ña Jéssuu ne, ntio ña é nainú kava ña nuu i sá'a. Dukuān ne, kaka'an ña:

—Te kí'xi tó'ó sntadun, ñá naní Lisiá ne, da kidáa kíni ka ú nuu i sá'a —ka'an ña.

²³ Kidáa ne, kaka'an ñá ní sntadun ñá odo nuú te kōto ká ña Pablu, ntá tsi ñá te kunuu kutu kuē'en ña, tsi kuvi kaka kudii ña ne, kuvi kí'xi ña vá'a tiin ni'í ña é xntii ña ña té nee ña é kátaan ntú ña.

²⁴ Dá kú títín ntivi ne, ntí'xi xtuku Felí ni ñadí'í ña, ñá naní Drúsila. Divi ña ne, ña Israeé ña. Kidáa kána ña Pablu é ká'an xtúku ña ni ña ña é kuinti'xe ko Jesúcristu. ²⁵ Pablú ne, kaka'an ñá ní ña ña é ña vií ó é kíni kaa, é kadá kuēni va'a kó nté koo vii o, tsi vé'xi ntivi é xntékú kú'vé Xuva ko ña ko. Kidáa ne, ū'vi Felí é kuān ó kaka'an ñá ne, kaka'an ñá ní Pablu:

—Kué'en kán ve. Tē amá kune'é ko ne, kana xtúkú u o —ka'an ña.

²⁶ Tsi kadé kuēni Felí te kué'e Pablu diu'un vata koo é nantíi ña ña. Dukuān ne, kí'in itó kána ña ña é ká'an ñá ní ña. ²⁷ Ítā nti'xin uvi kuia é kuan ó dé ña. Da kidáa ne, ngává Felí, nákunū ñá naní Porciu Festu tsiñu ña. Felí ne, kuan tsi ó xnúu kutu mii ña Pablu, tsi ntio ña é vá'a koo ka'an ña Israeé san ña ña.

25

Dá ntísi Pablu nuú Festu

¹ Da kidáa xéé Festú san é nákunū ña tsiñu é vii ñá ña tsiñu ka'nu i. Dá kúvi un ntúvi xee ñá ne, ntáka ña ñuú Cesarea, kuntáa ña ñuú Jerusaleen. ² Dá tūví ña ikán ne, xéé tó'ó dutu ni ñá odo nuú ña ña Israeé san nta'a ña é tsi'i kuétsi ña Pablu. ³ Íkan ña nta'a ña te vii ñá da xe'e taxnúe ña tū'un é nāntixntéka ña Pablu ñuú Jerusaleen. Tsi ntántukú nuu ini

ña nte koo ka'ni ña ña itsi kã. ⁴Ntã tsi Festu ne, tuku ò dé kuení ña. Kaka'an ñã ni ñã:

—Pablú sa ne, nuu kutu ña ñuú Cesarea. Xu'ú ne, dã ve k'i'in xttúkú ú ikã. ⁵Vá'a ò tē dí k'i'in nti ni ña odo nūú iña nto. Tē neé kuetsi ío iña ñã ne, kuvi tsi'i kuetsi nto ña ikã —ka'an ña.

⁶Kūvi ka úna u'xi ntúvi itúvi ña ñuú Jerusaleén ne, dã ntíi ña, kue'en ña ñuú Cesarea. Utén san ne, nákutúvi ña me'ñú juntá ne, dã táxnūú ña ña é kīnantéka Pablu. ⁷Ura tsi í dá xee ñã ne, nataká nuu ña Israee, ña vé'xi ñuú Jerusaleen, ntíkò diñi ña ne, ñã te da díi kuetsi ka'nu dá'vi ña ña. Ntã tsi ña ni kuvi víi ña ntada ntaa ña é ntaka'an ña. ⁸Pablú ne, kanada'an ñã kúñu ña, kak'a'an ñã:

—Ña túvi nee kuetsi ko. Nã tē nee iñã ni Ide ú e ña vá'a iña lei ñã Israee, nté iña xukun san, nté iña rei ñuú Roma —ka'an ña.

⁹Festú ne, ntío ña é vá'a koo ka'an ñã Israee san iña ña. Dukuān né, katsixe'e ñã Pablu:

—¿Ntío ntu nto k'i'in ntó ñuú Jerusaleen váta koo é ikan xntékú kú'vé u iña nto? —ka'an ña.

¹⁰—Ñã'á ni san —ka'an Pablu—. Xu'ú ne, i'a tuví u mé'ñú junta iña rei ñuú Roma. Da mií é xntékú ku've ntó iñã ko ve. É ñi vá'a nto tsi ña tuví nee kuetsi é kūvi dá'vi ña Israee san ko. ¹¹Tē dí nee iñã ni ide ú e dóo xii kaá ne, kuvi ka'ni nto ko, ¿nté kui ña'a? Ntã tsi kúdií dovete ntaka'an ñã iñã ko. Nã te nuu é ntaa í é ío kuetsi ko. Dukuān né, xóxo kuvi víi i ntadá ko kuenta ntá'a ña. Xu'ú ne, ntio ko é mií rei ñuú Romá san xntékú ku've ñã iñã ko —ka'an ña.

¹²Kidáã ne, natíin Festu ni ñã tsiñu i san ne, dá kak'a'an ñã:

—É kaka'an ntó tsi ntio nto é mií rei ñuú Romá san xntékú ku've ñã iña ntó ne, kuan kōo. Da mií é k'i'in ntó nta'a ña ve —ka'an ña.

Dã ntísí Pablu nuú rei Agripa

¹³Dã kú titín ntuvu ne, xéé rei, ñã nani Ágripa ni tá'an ña, ñã nani Berénice, ñuú Cesarea, vexkóto ni'ni ña Festú san. ¹⁴É ku titín ntuví ntóo ña ne, dá kak'a'an Festu ni ña kuénta iñã Pablu:

—I'a ne, nuu kutu uun ña'a ñatíi, ña é xnuu kutu mií Feli da ngáva ña tsiñu ña. ¹⁵Dã ñé'è ú Jerusaleén ne, un ntíi ntíi tó'ò dutu ní ñãta ña odo nūú iña ñã Israee san ne, ntátsi'i kuetsi ña ña. Ntio ña é kue'è u itsi é ka'ni ñã ña. ¹⁶Kaka'an u ni ñã tsi ntíi é ña ñuú Romá nti ne, ñã kuān xkoó iní nti. Nã íni nti é dotó tsi kue'è ntí itsi te ka'ni ñã ña'a tē ña di'na xntékú kú'vé nti iña ña, váta koo é kūvi ka'an ñã nuu ñã kaka'an véte san é nada'an ñã kúñu ñã. Dukuan ò ka'an u ni ñã. ¹⁷Dã xee ñã i'a ne, ñã ni kukuíi ko é xntékú kú'vé u iña ña. Tsi utén san ne, kutúvi

u mé'ñú junta. Kidáã kána ú ñatíi san. ¹⁸Dã nakuntáñi ña Israee san, ntátsi'i kuetsi ña ña ne, tē dóo ka'nu kuetsi dá'vi ña ña, kuini ko. ¹⁹¿Mí'i ntú? Tsi kúdií nūú i iñã nchu'ún mií ñã ntánaa nūú ña ni ñã: Ntánatíin ña iña uun ñatíi, ña nani Jesús. E xí'i ñã, ntã tsi Pablú san ne, kaka'an ñã tsi kantító ña. ²⁰Xu'ú ne, ñã ni íni u nté koo xntékú kú'vé u nuu i sá'a. Dukuān né, tsixe'è ú ña te ntio ña é k'i'in ñã ñuú Jerusaleen váta koo é ikan xntékú kú'vé u iña ña. ²¹Ntã tsi ña ni ntío ña. Kunuu kutu mií ña dã nté mií rei ñuú Roma kúvi xntékú ku've ñã iña ña, ka'an ña. Kidáã ne, kaka'an u te kunuu kutu mií ka' ña da nté kūvi ntada ú ña kuenta ntá'a rei san —ka'an ña.

²²Agripá ne, kaka'an ñã nī Festu:

—Ntio kó kiní u ñatíi sa'a —ka'an ña.

—Kuvi nī. Utén kiní nto ña —ka'an Festu.

²³Utén san ne, xéé Ágripa ni Berénice. Dōo ntáde na'nu ñã dá vé'xi ña é k'v'í ña iní víi' mē'ñú kan ni ūn ntíi ntíi sntadun ñã odo nūú, ni ñã'a, ña e dóo na'nu ña'a. Festú ne, kána ña Pablu é k'i'xi ña. ²⁴Kidáã ne, kaka'an ñã:

—Ō rei Agripa, ni un ntí'i kue'en dú'va nto, ña ntoo i'a ne: é ñi ntó ñatíi sa'a. Un ntíi ntíi ña Israee, ñã ntoo ñuú Jerusaleen, ni ñã ntoo ñuú sa'a ne, da mií kue'en tsi é ntátsi'i kuetsi ña ña. Koó da vāntíñi ña, ntaka'an ñã nī kó é kūvi ña. ²⁵Ntã tsi xu'ú kúini ko ne, ñã te neé ni ide ña é kūvi ña. Mií ña ntio ña é ntáda ú ña kuenta ntá'a rei ñuú Romá ne, kuān koo víi u. ²⁶Ntã tsi ñã íni u nté koo kada vá'a u kuetsi ñã é taxnūú ú ña nta'a rei san. Dukuān ne, i'a vexni'í u ña di'na nta'a nto, rei Agripa, ni ún ntíi ntíi ntó é ntoo nto, váta koo é tsixe'e nto ña ne, dá kūvi ka'an ntó nté koo kada vá'a u kuetsi ñã. ²⁷Tsi ¿nté ntú koo víi u taxnūú ú ña nta'a rei san tē ña tui kuetsi ñã? —ka'an ña.

26

Dã kanakákú Pablu kúñu ñã nta'a rei Agripa

¹Kidáã ne, kaka'an Ágripa ní Pablu:

—V'i'a ve ne, ta'xi ú itsi te kã'an ve, te ncho nakākun kúñu ò —ka'an ña.

Pablú ne, nakāa ñã nta'a ña ne, da éni ntu'u ña kaka'an ña:

²—Kini ntó, rei Agripa, dóo diní ko tsi i'a ntítsi u nuu nto vevii é nantiko kóo u un ntí'i nuú i é ntátsi'i kuetsi ña Israee san ko. ³Tsi divi ntó né, dóo vá'a ini nto váta xkoó ini o, xo'o é ña Israee ne, dóo vá'a ini nto é un ntí'i nuú i é ini natíin o ni ta'an kōo. Dukuān ne, víi nto da xe'e, kini kúdií nto é ká'an u ni ntó.

Ntvi iñã Pablu dá váta kuinti'xe ña Jesús

⁴Íni ntíi ntíi ña Israee san nté kaa ntuví iñã ko nte da ku lú'nti u. ⁵Íni ñã ko nte da káku ú ñuú mií kó ne, dã é'nu ú ñuú Jerusaleen. Émã tsi ini ñã ko. Tē dí ntio ña

ne, kuvi ka'an ña tsi xu'ú ne, ña fariseu u. Ini nto tsi ntí'í ña fariseu ne, divi nti é díí díí ka dé ntaa ntí lei Muísee. ⁶ Vevii ne, da mii sá é kantétu u tē amá ntuntaa tú'un é kaka'an Xúva ko ni ñata kō, ña é întóo nte dí'na, dá kaka'an ña tsi nantoto xtuku nta ko tē xi'í o. Kuenta iña i sá'a é ntátsi'í kuétsi ña kó vevii. ⁷ Ne, divi tsi nuú í e ntantétu uxuvi tátá ko ña Israeé tē amá ntuntaa. Dukuān né, ntē ntúvi, ntē níñu ntānanú'u ñá iní ña Xuva kō. Kini ntō, reí, divi tsi nuú í é ntátsi'í kuétsi ña Israeé san ko. ⁸ ¿Vá ña kákuinti'xe ntu nto te kúvi víi Xuva kō é nantoto xtuku ña ko tē xi'í o?

Dá kantāa Pablu nté o dé ña dá ntuku kui'í ñá ña kuínti'xe i san

⁹ Xu'ú ne, dē kueni ko di'na tsi vá'a o é kade ú é kaínchu'ví u ña kuínti'xe i Jesuu, ñá ñuú Nazaree. ¹⁰ Kuan ō dé u dá itúvi u ñuú Jerusalem. Nā te da díi ña kuínti'xe i san é tsu'un kutú ú ña vi'í utun. Tsi mii tó'ó dutú san tá'xi ña itsi é kuān koo víi u ne, kúdadii kó ni ñá dá kaka'an ña tsiñu i san te kuví ña. ¹¹ Ki'in itō nantó'o u ña má úkún kán vata koo é ka'an ña tsi ña te nuu é ntaa i e ntákuinti'xe ña Jesuu. Ínchu'ví kué'en ú ña. Un tsi nté xio ñuú ñe'é u íntuku kui'í u ña.

Dá kantāa Pablu nté ō kúvi da kuínti'xe ña (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Divi tsi tsiñu é ñe'é u ñuú Damascu. Tsi tó'ó dutú san táxnúu ña ko é kuān koo víi u é k'ín u. ¹³ Vi'a ve ne, ká'an ú ni ntō, reí, nté ō kúvi ko dá kaika u itsi kán. Dá ká'ñu ntuvi ne, da nēni ko íni ú ñu'u é ve'xí e dukún kán. Kaxi'í nuu ñu'ú san ntúkō díñi kó ni ña ntii ni'í u. Díí díí ka kaxi'í nuu ñu'ú san é ngántii. ¹⁴ Uun ito tsi nantúve ntii ntii nti itsi kán. Kidāa ne, tékú ko uun tatsin é kaka'an ní ko tú'un hēbreu: “Saulū, Saulū, ¿nté kui kuān ō kantukun kui'ín ko? Dá kantukun kui'ín m'ín kúñu ō é kuān ō kaden”, ka'an ña. ¹⁵ “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ó?”, ka'an u. Ne, kaka'an Tó'ó ko nī kó: “Xu'ú ne, Jesuú u. Divi ú é kantukun kui'ín ko. ¹⁶ Vi'a ve ne, nakuntítsin ve, tsi iō nuu í é ntii ditó u é k'ín ko: tsi nakaxnúú ú o é viin tsiñu ko. Ntio ko é ntaan ni ñá'a tsi é íñin ko vevii ne, kuan koo ntaan ni ñá é nañé'é u o rkontuvi. ¹⁷ Xu'ú ne, kūnuu mé'ñu, kūnuu davá u o tē nee iña é ncho vii ña Israeé san ni ō né, o tē nee iña é ncho vii ña tuku ñuú san ni ō. Tsi táxnúú u o ve é k'ín xio ñuú, ¹⁸ é nañé'en ñá'a san xoo é divi u, da nte koo é xtuví mii ña itsi mi dóo nee iña tó'ó é ña vá'a sán ne, kuntikín ñá tsi vá'a iña Xuva ko, itsi mi dóo vá'a kaxi'í. Kidāa ne, té kuínti'xe ña kó ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsi ña ne, dadii ni'í ña é vá'a nta'a Xuva ko ni ñu ntii'ntii ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō é kúvi i'xá mii ñá”, ka'an ñá ni ko.

Nté ō dé ntaa Pablu é kaka'an Xúva ko ni ñá

¹⁹ Dukuān ne, rei Agripa, dé ntaa ntí'í ú é nañé'e Xúva kō ko. ²⁰ Di'na ñe'é u ñuú Damascu ne, dá ñe'é u ñuú Jerusalem, ni ún ntii ntii ñuú é ntáduku ntée ñuú Judea. Da kidāa ñe'é u un tsi nte mi ntóo ña'a, ña é ña te ña Israeé. Nē'é ú, ixka'an ntódo ú ni ña te tsoo mii ña kuétsi ña ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō ne, dá vii ñá é vá'a vata koo é kūtuni ñá'a tsi é n'í'í ña nima vá'a ña nta'a Xuva kō. ²¹ Tsikan tsi é tñn ña Israeé san ko ini ukún ka'nu kán é ncho ka'ní ña ko. ²² Ntá tsi Xuva kō inuu mé'ñu ña kó ne, kuan tsi ó kainuu mé'ñu ña kó vevii di. Dukuān ne, i'a ntisi u, kaka'an ntódo ú ni nto, un ntí'í kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto. Tú'un é kaka'an u ni ntō né, divi tsi tú'un e ntáka'an ñá ka'an naa Xuva ko nte ntúvi di'na, ni Muísee, ntáka'an ntódo ña ni ñá'a nté koo kuví. ²³ Tsi ntáka'an ñá tsi Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō né, da mii é ntó'o ña ne, di'na ña ntoto xtuku ña tē xi'í ñá ne, kidāa ka'an ntódo ña ni ñá'a, ña Israeé san ni ña tuku ñuú san, tsi ni'í ña é vá'a nta'a Xuva ko tē kuínti'xe ña ña. Dukuan ō ka'an ñá ka'an naa Xuva kó san —ka'an Pablu.

Ntio Pablu é kuínti'xe Agripa

²⁴ Festú ne, koó da kakachu'u ña é kuān ō kaka'an Pablu.

—Dá kakúlukun m'ín, Pablu! E kuān nté kue'e kánakuá'an tutú san, tsikan káde i é kákulukun ve —ka'an ña.

²⁵ —Ná te kákulukú u. Nuú é ntaa ntí'xe i é kaka'an u ni ntō. Ná te da kaka'an u. ²⁶ Kini ntō, rei Agripa, divi nto ini nto é kaka'an u. Ná te ka'ví ko é ka'an u ni ntō nuu i sá'a. ¿Va ñá ini ntú nto nté ō kúvi Jesucristu? Ná te iō xu'u é kuan ō kúvi. ²⁷ Kini ntō, rei Agripa, ¿ñá ntu te kákuinti'xe nté é ntáka'an ñá ka'an naa Xuva kó san? Kakuinti'xe nto, ¿nté kui ña'a? —ka'an ña.

²⁸ Agripá ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—Dókō sá ni kúvin viin é kuínti'xe kó Jesuu! —ka'an ña.

²⁹ —Kuān te uun dá'na tsi, kuān te dóo na'a kúkuí ni, kaikán u nta'a Xuva ko te divi nto ni ún ntii'ntii ña ntoo san, ña ntaíni é kaka'an u ni ntō ne, kudadii nto nī ko. Ntá tsi ña ntio ko é kōo kútu ntō —ka'an ña.

³⁰ Kidāa ne, nakuntáñi reí san nī ña tsiñu ka'nu i san, ni Berénice, ni ún ntii'ntii ña nguú san, ³¹ ntii ña. Ntátiin ña ni tá'an ña, ntáka'an ña:

—Ntáti sá'a ne, ñá te nee iñá ni íde ña é kúvi ña; nté ñá túví nee nuu i é kunuu kutu ñá —ka'an ña.

³² Kaka'an Ágripá san nī Festú san:

—Kuvi ntii ña vi'í utun tē di'na ni ká'an ña tsi ntio ña é mii reí ñuú Roma xntékú ku've ñá iña ña —ka'an ña.

27

Ku'é'en Pablu ñúu Roma

¹ Dá xee ntúví é k'ín Pablu ñúu Romá ne, ñé'e ú ni ña di. Pablu ni túku ñá ñu'u kutu ne, ntúvi ña kuenta ntá'a sntadun ñá odo núu, ñá nani Juliu. Odo nuú ñá uun sientú sntadun iña rei ñúu Roma. ² Ñú'u ntí ni ña tun ntóo ka'nu é v'é'xi ñúu Adramitu. Te kué'én tun ntóo san ne, kuítá nti'xin ñuu é ntoo diñi ntute ñu'u kán, ñuu é káduku ntée ñúu Asia. Kué'én ntí iní tun ntóo san ne, dadáí kué'én nti ni Arístarcu, ña vé'xi ñúu Tesalonica, ñuu é káduku ntée ñúu Macedonia. ³ Utén san ne, xéé nti ñúu Siduun. E dóo kaiko ñu'ú Juliu san Pablu ne, xé'e ña ítsi é k'ín ña nú v'i'í ña v'á'a tiin ni'í ña vata koo é xntii ñá Pablú té nee iña é kátaan núu ña. ⁴ Dá ntáka nti ñúu Siduún ne, kué'én nti diñi ñuu é nani Chípíre, mí e dií ka ña kadúku tatsin, tsí dóo kainu tatsin mí kué'én nti. ⁵ Kidáa ne, kué'én nti mé'ñu ntute ñu'u kán, ído ntúú nti ñúu Cilicia ni ñúu Panfilía ne, da xéé nti ñúu Míra, ñuu é káduku ntée ñúu Licia.

⁶ Ikán ne, nani'í tó'ó sntadún san uun tun ntóo é k'ín ñúu Italia. Ñúu Alejandria vé'xi. Kaka'an ñá é kú'un ntí iní tun ntóo san ne, dá kué'én xtúku nti. ⁷ É títin ntuvi kué'én nti ne, kukuíi kukuíi tsí ntaíka nti. Dá kué'én xéé nti ñúu Nídu. Ña ni kúvi k'ín ntáa ká nti, tsí de dóo tatsín ne, kidáa kué'én nti diñi ñúu Creta, mí ña dóo neé kaduku tatsin. Ído ntúú etsin nti ñúu Salmuun. ⁸ Kidáa ne, dá kué'én kakuvi kaika tun ntóo san diñi ntute ñu'u kán, xéé nti mí é nani Bueno Puertu, étsin ñúu Lasea.

⁹ E dóo kukuíi nti ne, dóo ío kuenta te k'ín ka nti, tsí e dokó sa xee ntúvi v'í'xin. Dukuán ne, xé'e Pablu ítsi nté koo v'í'í ña, ¹⁰ kaka'an ña:

—Ó ne, róo, kakutuní ko tsí dóxo kini o te k'ín ka ó. Tsí kunaá tun ntóo san ni xidó i ne, kunaá ó dí, kuiní ko —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi sntadun ñá odo núu san ne, ña ni íde ña kué'én é káka'an Pablu. Mii tsi íde ña kuenta é ntáka'an ñá kanakáká tun ntóo san ni tó'o í. ¹² Tsi mí ntoo da'na ntí ne, ñá v'á'a o é kuntóo ntí dá ntúvi v'í'xin, tsí dóo kaduku tatsín. Dukuán ne, dokó sá un ntí nti ñá ntio ña é k'ín ka nti ntute ñu'u kán da nté xéé nti ñuu é nani Fénice, túku ñuu é tuví xio diñi ñúu Cretá ne, ikan kuntóo ntí dá ntúvi v'í'xin. Tsí ikán ne, ña dóo neé kaduku tatsin é vé'xi nínu kán.

Dá dóo ntii kainu tatsin davi mé'ñu ntute ñu'u kán

¹³ Dá iñi ntu'u kaínu kudii tatsin ka'ní san ne, v'á'a koo kuví te k'ín nti, kuiní ña. Kidáa ne, naki'í ña káa é katiin ntii é kóo da'na tun ntóo san ne, dá kué'én ka nti, ntaíka etsin nti ntúko diñi ñúu Creta. ¹⁴ Ntá tsi da nēni nti iñi ntu'u é dóo ntii kainu tatsin é vé'xi

nínu kán. ¹⁵ Un ntii tsi káduku ntée tatsín san tun ntóo nti ne, ñá ni kútií ka k'ín mí vé'xi tatsín san. Tsíkán ne, ñá ni xíó ntii ká nti é k'ín nti. Dotó tsi kué'én nti mí kati'vi tatsín san nti. ¹⁶ Íta nti'xin nti mí tuví ñúu lu'nti é nani Claudia, mí kaedí nuu kudii tatsín san ne, dá kué'én kúvi náki'ni kutú nti tun ntóo lu'nti é kántikin áta tun ntóo ka'nu san. ¹⁷ Nādita ntí ne, dá náxntékú va'á nti iní tun ntóo ka'nu kán. Kidáa né, náxnuu nenu ña xo'o ata tún ntóo ka'nu san vata koo é ña ntii nuu tá'an. Ú'v'í ñá te dúku ntée tun ntóo san de've nú ñuti é kárita. Dukuán ne, nakí'í ña doo ntakin é kárita tatsín san ne, dotó tsí xtuví ñá é káka tun ntóo san. ¹⁸ Ná ni xíó kadín kué'én tsi tatsín san. Utén san ne, eni ntu'u ña ntaéte nuu ña xido san ntute ñu'u kán. ¹⁹ Dá kúvi uni ntúvi ne, mii ntí éte nuu ntí utun tún ntoo ni dóo é kárita tatsín san. ²⁰ Titín ntuvi ita nti'xin é ña díto ngántii, nté xntívi. Da mii kué'én tsi tatsín san kainu. Kidáa né, da mii é kunaá nti, kuiní nti.

²¹ É kú titín ntuvi ñu'u ntité nti ne, kidáa ne, náxntétsi Pablu, kaká'an ña:

—Ó ne, róo, té dí ni kuiní'xe nto é káka'an u ni ntó né, té ña ni ntáka o ñúu Cretá ne, ñá kuan ó ni kunaá iña nto. ²² Ntá tsi kiní nto é káka'an u ni ntó ve: Ná ku de kuení nto, tsí nté uun ó ñá kunaá o. Mii tsi tun ntóo san kunaá. ²³ Iní u, tsí xu'ú ne, iña Xúva kó u; kuenta iña ñá kade tsíñu u. Vetún ne, xéé ùn ánje e táxnuu Xuva kó, ntii díto ña nuú ko ne, ²⁴ kaka'an ñá ní ko: “Ña ku ú'v'í ó, Pablu, tsí da mii é xēen mí tuví rei ñúu Roma da nté xntékú ku've ñá iña o. Dukuán ne, kunuu mé'ñu Xuva ko o ni ùn ntí ntí ña ntaíkan ni'ín. Nté uun ña ña kunaá ña kuenta iña o”, ka'an ñá ní ko. ²⁵ Dukuán ne, náku'ùn ka'nu nima ko, un ntí ntí o. Tsí kakuinti'xe ko tsí kuan koo kuví vata ó ka'an Xúva ko ní ko. ²⁶ Mii tsi é dúku ntée o uun ñuu é tuví mé'ñu ntute ñu'u kán —ka'an ña.

²⁷ Dá kú xe'un ntúvi ntaíka ntí ne, dotó tsí ntaíka ntí mé'ñu ntute ñu'u é nani Adria. Dá kú dava ñuu ne, kútni ñá ntánakaka tun ntóo san tsí ña te íka ntóo nti ñu'u kán. ²⁸ K'í'í kú'v'e ña nté kaa kúnú ntute sán ne, xéé tá'an oko xe'un meétrú. Kué'én ká ni un sīn né, k'í'í kú'v'e xtúku ña. Kidáa ne, oko ú'xé métrú. ²⁹ Ú'v'í ñá te dúku ntée ta'an tun ntóo san xu. Dukuán ne, nantí ña kīmi káa í é katiin ntii áta tún ntóo san, ntáka'an ntá'v'í ña te tūví náne'e. ³⁰ Ña ntánakaka tun ntóo san ne, ntukú nuu iní ña nté koo nakakú ña kúñu ña. Kidáa ne, nanúu ña tun ntóo lu'nti san vata tsi te nantii xtúku ña káa í é katiin ntii nuu i kan. Ntá tsi ña te nuu é ntaá i, tsí ncho kunu ña. ³¹ Pablú ne, kaka'an ñá ní tó'ó sntadún san ni ùn ntí'í ntí'í sntadun ña:

—Da mii é naku'un mii na iní tun ntóo san. Té ña'á ne, kunaá ntí'í ntí'í o —ka'an ña.

³² Kidáā né, e'nté sntadún xo'ó é kantikin tún ntóo lu'ntí san vata koo é ki'in ni'i ntuté san.

³³ Dā dokó sa tuví ne, kaka'án Pablu ni ūn ntíi ntíi űa'a san te ká'xi kúdií űa. Kaka'an űa ni űa:

—É kú xe'un ntúvi é űa ntaé'xi nto, é da mií tsí é ntántétu nto. ³⁴ Vi'a ve ne, víi nto da xe'e, ka'xi kudii nto, na náku'ún ntíi ntó, tsí nte uun nto űa kunáa nto —ka'an űa.

³⁵ Kúvi ka'an űa ne, dá ki'i űa tañú'u sán ne, dá nakué'e űa sintiá'vi nta'a Xuva kó mé'űu ūn ntíi ntíi űa'a san. Kidáā né, kátsin dava űa tañú'u sán ne, dá é'xi űa. ³⁶ Kidáā ne, náku'ún ka'nu nima űa, un ntíi ntíi űa ne, kuan o ki'i űa tañú'u sán, dá é'xi űa. ³⁷ Tsí uvi sientu úni dikó xé'un uun űa'a nti é űu'u ntí tun ntóo san. ³⁸ Dā kúvi é'xi nta'a ntí ne, eni ntú'u ntí ntaé'te nuu ntí trigu é ntóo san iní ntute űu'u kán vata koo é ntúkamá kudii é kuido tun ntóo san.

Dā ntíi nuu ta'an tun ntóo san ntute űu'u kán

³⁹ Dā tuví ne, űa ni iní űa ntánakaka tun ntóo san míi űuú xeé nti. Ntá tsi díto uun itsi mí ió űuti, mí vá'a o é nákutúvi tun ntóo san. Tē dí kúvi ne, ntío űa é naki'vi űa tun ntóo san ikán. ⁴⁰ Dukuān né, e'nté űa xo'ó é kántikin káa i é ntátiin ntíi sán, tsóo mií űa iní ntute űu'u kán né, dá nántuté űa xo'ó é ntánu'ní utun é ntánakaka nuu űa tun ntóo san. Kidáā ne, náxntee űa doo ntakin é ká dita tatsin san núu i kán ne, dá kué'én nti nte mí ió űuti san. ⁴¹ Ntá tsi dá ntaika nti mí e dóo kaido ntute sán ne, dúku ntéé nti de've nú űuti é tuví má ntute kán. Tān nuu kue'en núu tun ntóo san nú űuti san. Áta i ne, uun ito tsi ntíi nuu ta'an da dóo ntíi duku ntéé ntute san.

⁴² Kidáā né, ntío sntadún san é kuan tsí koo ka'ni űa űa űu'u kutú sán vata koo é űa kunu űa. ⁴³ Ntá tsi tó'ó sntadún san ne, űa ni xé'é űa itsi é kuān koo víi űa, tsí űa ni ntío űa é kúvi Pablu. Kaka'an űa té xoo é kúvi duté i ne, di'na űa nako'xó nuu űa kúűu űa iní ntute kán ne, dá ki'in űa, kiduté űa te kúvi ntíi űa diñi i kán. ⁴⁴ űa nguí sán ne, kúvi ki'i űa rkunú sán ne, o da nēé ka ta'vi i tun ntóo san é dute núu űa tē ntíi űa diñi i kán. Dukuān ne, vá'a tsí o ntíi ntíi ntíi nti diñi i kán.

28

Dā itúvi Pablu űuú Malta

¹ Dā nakákū ntíi ntíi nti diñi ntute űu'u kán ne, tá'xi űa é kútu mí nti tsí Malta nani űuú tsikan é tuvi mé'űu ntute űu'u kán. ² űa űuú ikán né, dóo vá'a űa'a űa nī nti. Tūun űa űu'u é tūnī nti, tsí kuan tsí ó kakin davi san ne, dóo vi'xin. ³ Pablú ne, nákuído űa tutun sán ne, da ve katsu'un űa nchú'un kán da ki'koo,

táin ti nta'a űa. ⁴ űa űuú ikán né, dá iní űa tsi táin ti nta'a űa ne, ntáka'an űa ni tá'an űa:

—űa tsikán ne, á te űa'a é'ni űa. É ntaā i nakáku űa kúűu űa ntute űu'u kán, tsí kúvi űa ve, tsi ió kuetsí űa nta'a Xuva kó —ka'an űa.

⁵ Ntá tsi Pablú ne, dá nákiđi űa nta'a űa ne, kó'xó nuu ti nchú'un kán. űa té ni kúvi űa. ⁶ Tsí te űra tsí i tsitu űa ne, o kúvi ntíi űa, kuini űa'a san. Dā kú e ví'i ntántétu űa te nté koo kúvi űa ne, dá iní űa tsí űa té neé ni kúvi űa ne, natívi iní űa. Kidáā né, eni ntú'u űa ntáka'an űa tsí Pablú ne, xuva űa űa, ka'an űa.

⁷ Etsin tsi mí ntóo ntí ne, ió űu'ú é káduku ntéé űa odo núu űuú tsikan, űa nani Publiu. Divi űa káka'an űa te kuntóo nti nú vi'i űa kán. űni ntúvi intóo nti nú vi'i űa kán ne, dóo vá'a o de űa nī nti. ⁸ Publiú san ne, nchokúvi uva űa. Ka'ni kaxé'e űa ne, da'xin kaxío űa di. Kué'én Pablu, kúkoto ní'ni űa űa ne. Dā kúvi ka'an ntá'vi űa űa űa ne, xntéé tá'an űa nta'a űa űa ne, ntúvá'a űa. ⁹ Kidáā ne, xéé ntíi ntíi űa nchokúvi san, űa ntóo űuú tsikán ne, ntúvá'a űa di. ¹⁰ Dukuān né, dóo íko űu'u űa'a san nti. Dóo kue'é doméni tá'xi űa nti. Dā xee ntúvi é ntáka ntí űuú űa ne, tsū'un űa iní tun ntóo san un ntíi ntíi é ntío nti.

Dā xeé Pablu űuú Roma

¹¹ űni xóo intóo ntí űuú ikán. Dā ntáka ntí ne, náku'ún ntí tun ntóo é itúvi dá ntúvi vi'xin. Nuú Alejandria vé'xi tun ntóo san. Uve santu ntúvá'a nāa nuu i é nani Cástoo ní Pólu. ¹² Kué'én ntí iní tun ntóo san, xéé ntí űuú Siracusá ne, ikán intóo ntí uní ntúvi. ¹³ Kidáā ne, kué'én ntí, ntaika ntí ntíko diñi ntute san, xéé ntí űuú Regiu. Utén san ne, iñi ntú'u ka'nu tatsin é ve'xi máa i kán. Kidáā ne, kué'én xtúku ntí ne, da kúvi uvi ntúvi ne, xéé ntí űuú Puteuli. ¹⁴ Ikán né, nani' i ta'án nti űa kuínti'xe i. Ntáka'an űa te kuntóo kudii ntí uun vite. Kidáā ne, kué'én ká nti űuú Roma. ¹⁵ űa kuínti'xe i, űa űuú Romá san ne, tékú űa tsí ki'in nti ne, véxkuntétu űa ntí un tsi nte űuú é nani Foro de Ápiu ní tuku űuú é nani űni Tabérna. Dā iní Pablu űa ne, nákué'e űa sintiá'vi nta'a Xuva kó ne, dóo nakunúu ka'nu nima űa. ¹⁶ Kidáā né, dá xéé nti űuú Romá ne, ntáda tó'ó sntadún san űa űu'u kutú san kuenta ntá'a tó'ó sntadún, ntá tsi xe'é űa é xio kutúvi Pablu má vi'i mií űa. Mií tsí é tuvi ni'i űa uún sntadún é vii űa űa kuenta.

Dā kak'ān ntódo Pablu űuú Roma

¹⁷ Dā kúvi uní ntúvi ne, kána Pablu un ntíi ntíi űa odo núu iñá űa Israee, űa ntóo űuú Roma, náta'ká nuu űa ne, kaka'an űa ni űa:

—Ení, xu'ú ne, űa té nee nuu i é kini kaa ni ide ú ni tá'an ko űa Israee, nté űa te nee ni ka'an ntéé u nte xkoó iní űa'á kó, űa intóo nte di'na. Ntá tsi xnúu kutu űa kó űuú

Jerusaléén ne, dā ntáda ña kó kuenta ntá'a ña ñuú Romá san. ¹⁸ Kídáā né, dā kúvi tsíxe'e ñā kó ne, ntío ña é nantíi ña ko, tsí ña tuví nee kuétsi ka'nu iñá ko vata koo é kúví u. ¹⁹ Ntá tsi ña Israeé san ne, ña ni ntío ña é nantíi ña ko. Dukuān ne, kuétsi é kaikán u te mii rei ñuú Romá san xntékú ku'vè ñā iñá ko, kuān té ña tuví nēe nuu i é tsí'i kuétsi ú ña ñuú ko. ²⁰ Dukuān é kākānā u nto, un ntíi ntíi nto, é ká'án u ni ntó, tsí kuenta iñá Cristu, ña é ntantétu o, xo'ō ña Israeé, é odō kútu ú kadena vévii —ka'án Pablu.

²¹ Ña Israeé san ne, ntáka'an ña:

—Ñá iní nti. Nté ñá ntoo ñuú Jerusaléén san ñā ni taxnúu ña tú'un iñā nto. Nté ña vé'xi ikān ne, ñā ni ká'an kīni ña iñā nto. ²² Ntí'í ne, ntio ntí kīni nti nee é kākuinti'xe nto. Tsi da mii tsi iní nti tsí da kanii ñūxiví ne, dōó ntáka'an ntée ña ña kuínti'xe i Jesuu —ka'an ña.

²³ Dukuān né, xtuví ñā uun ntuví é nāni'i ta'an ñā nī Pablu. Kídáā ne, díi ka kue'e ña'á xee ña nú vi'í mí tuví ña. Pablú ne, nté tevāa un tsi da nte kuāa kaka'an ntódo ña ni ñā. Kaka'an ñā nté o dé Xuva ko kadē kú'vè ña, kanatíin ña ni ñā da nte koo e kuínti'xe ña Jesuu, tsí kanañ'e ñā ña mí ūve na'a kaka'an léi Muísee, nté o kaka'an tú'ún é de vá'a ña é xe'é Xuva kō é kūtuni nté koo kuví. ²⁴ Ío ña Israeé san ne, kuínti'xe ña é kākā'án Pablu, ntá tsi iō ná ne, ña ni íde ña kuēnta tú'ún é kākā'an ña. ²⁵ Ñá ni xio ntaa iní ña ni tā'an ña. Kuan tsi o kīi nteé xio ña, kunú'u ña. Uun sá nuu i é kākā'án Pablu ni ña dá vata ntaka ña:

—Espiritū Sántū né, dōo iní ña nté koo ka'an ñā tú'ún é xe'é ña é ká'an ñā ka'án naa Xuva ko, ña Isaía, ni ñata kō, ña é intóo dí'na, kaka'an ña:

²⁶ Kué'én, kūka'an ni ñā Israeé san:

Kuān té dá'a sa tekú nto,

ntá tsí ña kuínti'xe nto.

Kuān té dá'a sa kóto nto,

ntá tsi ña kutúni nto.

²⁷ Tsi dōo ka'xí nima nto,

dōo lo'ó ntō,

é nuu ntí'u ntúxnūú nto.

Tsi ña ntío nto kīni nto,

ñā ntío nto kutuni nto,

ñā ntío nto kuínti'xe nto,

ñā ntío nto natu'vi nto kuétsi ntō

vata koo é ntavá'a ú nto.

Kuan o xe'é Espiritū Sántū é ká'an Ísaia ni ñata kō kídāā. ²⁸ Kīni nto tsí vi'a ve ne, taxnuu Xuva kō tú'ún va'á iñā Jesúristu ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israeé san. Diví ña ne, kuínti'xe ña —ka'án Pablu.

²⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntíi ntíi ntíi ña Israeé san ne, da mii kué'en tsi é ntánatíin ña tú'ún é kākā'an ña.

³⁰ Pablú ne, uvi kuíá katúvi ña ikān né, mii ñā ntá'vi ña vi'í mí katúvi ña. Dōo diní ña

dá vé'xi un ntíi ntíi ña'a, ña vexkóto ni'ni i ña. ³¹ Kaka'an ntódo ña ni ña iñā mí kadē kú'vè Xuva ko, kanakuā'a ña ña iñā Tó'o ko Jesúristu. Ñá te kaū'ví kue'en ña é ká'an ñā ni ñā né, ntē xoxo ni edí nuu i é ká'an ña.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Roma

É kāká'an Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Roma

¹ Xu'u é Pablú u ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístu u. Tsi Xuva kō náki'i da'an ña ko é víi u pustru ñá ne, tēe tsiñu ña ko é kāká'an ntódo u tú'un e dóo va'á san nté koo nakáku ō, ² vata ō xe'é Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na nta'a ña ka'an náa ña, ña é de vá'a tú'un e dóo va'á san ³ iña l'xá ña, Tó'o ko Jesúcrístu, ñá kanakákú kō. Dá káku ña ñuxiví a ne, tatá vi'i rei Davií san kúvi ña, ⁴ ntá tsi i'xá mii Xuva ko ña vata ō ka'an Espiritú Sántu, ña e dóo va'á san. Divi ñá né, dóo ntii iní ña, da xe ntóto ñá dá xi'i ña.

⁵ Divi kuēnta iña ña é nī'i nti é víi nti pustru ña. Dōo vá'á o dé ña nī nti e tēe tsiñu ña nti é kāká'an ntódo nti tú'un iña ñá ni ñá'a, ña ntántoo da mí'i ká ñuu, vata koo é na kuinti'xe ña Xuva ko kuēnta iña ña. ⁶ Divi ntó dī, kana Xuva ko ntó é kuntikín ntó Jesucristu. ⁷ Dukuān né, taxnūu u tú'un sa'á iña nto, un nti'i kuē'en dú'va nto e ntántoo nto ñuú Roma, tsi dóo ntio Xuva ko ntó né, kána ña nto é kúvi nto iña ña. Xuva ko ni Tó'o ko Jesúcrístu ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tá'xi ña é vá'á koo kuntōo nto.

Pablú ne, ncho ki'in ña kikoto ní'ni ña ñuú Roma

⁸ Di'na ne, naku'é e ú sintiá'vi nta'a Xuvá kó kuenta iña Jesúcrístu ni kuēnta iña nto, un nti'i kuē'en dú'va nto. Tsi dá vada ka ne, ntáka'an ñá'a san iña nto tsi dóo vá'á o ntákuinti'xe nto Xuva kō. ⁹ Kutuni Xúva kō tsi kanñ nima kó kade tsiñu ú iña ña, é kāká'an ntódo u tú'un va'á san iña l'xá ña. Ini ña tsi ña te kátee da'na u é kakaku nī'y u nto dá kaká'an ntá'vi u ni ña. ¹⁰ Kaikán u nta'a Xuva kō tsi té ntio ña ne, na tá'xi ña itsi é kikoto ní'ni ú nto. ¹¹ Dōó ncho kiní u nto vata koo é xntii ú nto é kūtuni vá'a nto iña Xuva ko, vata koo é na kuinti'xe vá'a nto ña di. ¹² E ncho ka'án u ne, é nakíi nima tá'an kō, xé un xé un ó. Xntii ú nto é na kuinti'xe vá'a nto ne, xntii ntó kó di vata koo é na kuinti'xe vá'a ká kó di.

¹³ Ntō'ó ta'an ko, ntio ko é na kūtuni nto tsi e dóo ki'in itō ncho kikoto ní'ni ú nto. Ntá tsi neé nti'i tsi kakuvi da ti vata kuvi ki'in u. Ncho ki'in ú mi ntántoo nto vata koo é na nāni'i ko ña kúnaa nima i san, ña ñu'u ta'án nto, vata o nāni'i ko nima ñá xio ñuú san di. ¹⁴ Xu'ú ne, vata te tanūu ú iña un nti'i nti' ña'a san, kuān te ña e dóo tu'vé i ne, kuān te ña e dóo ntá'vi di, kuān te ña e dóo ki'in iní i di ne, ō dóo tuntu ña. ¹⁵ Dukuān e dóo kantí'i iní ko

é ki'in ú ñuú Romá di vata koo e kika'an ntódo ú ni ntó tú'un va'á san iña Xuva ko.

É kúvi vii tú'un va'á san

¹⁶ Ná tē neé kakuka'an nuú ko te kāká'an u tú'un va'á san. Tsi divi é kúvi vii é nakákú Xuva ko da xóo ka ña'a, ña é kuinti'xe i, di'na ña Israeé san ne, o kuān te ña tuku tatá i di. ¹⁷ Tsi tú'un va'á san ne, kanañ'e ko nté koo ntuvá'a o ni Xuva kō: tsi da mii kuē'en tsi é na kuinti'xe ko ña. Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xoo ña'a, ña é ntúvá'a ni Xuva kō tsi kuinti'xe i ña ne, ni'i ña ntuvi vá'á iña ña", ka'an.

Nee iña é kuētsi ña'a san

¹⁸ E dükün kan vé'xi e dóo donchu'ví koo nto'o ña'a é káxe'é Xuva ko kuēnta iña kuētsi ña kini ntáa san. Tsi da xé ña vá'a nima ña ne, ntē ña da vá'a ña é kīni ta'an ña nee iña é nuu é ntaā i iña Xuva ko. ¹⁹ Ini vá'a ña nee iña é kúvi kiní o iña Xuva ko, tsi mii ña xe'é ña é kūtuni ña. ²⁰ Ña kúvi kīni o nté kaa Xuva kō, ntá tsi nté da de kú'vé Xuva ko ñuxiví san ne, kutuni ko tsi dóo ka'nu ña. Kutuni ko tsi Xuva nti'xe ko ñá dá ini o un nti'i nuú i é de kú'vé ña. Dukuān né, xoxó kuvi ka'án i té ñá ini i te ió Xuva kō. ²¹ Kuān té ini ña é ió Xuva kō ne, ña ni ntio ña kunuu iní ñá ña, ntē ña ni ntio ña naku'e ña sintiá'vi nta'a ña di. Dukuān né, eni ntu'u ña dé kueni ña da neé ka nuu i é kīni kaa é ntē ña váda mí kaidiá'vi. Vata tsi tē ña té neé ini kuē'en ña. ²² Dotó tsi ntáka'an ña e dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo tuntu ña. ²³ Ña ni ntio ña kunuu iní ñá Xuva kō, ña é kántito ntii dañu ntúvi ne, inuu iní ñá nuu i é de vá'a mii ña. Ntává'a naá ñá ña'a, ña ntáte'u kúñu i té xi'i, nī láa, kiti ntaiko sán di, nī káti e ngimi di'in i, ni kóo san di. Divi tī ntáde ña xuva ña.

²⁴ Dukuān ne, ña ni ide ká Xuva ko ña kuēnta vata koo é na víi mii ña dá neé ka nuu i é kīni kaa é ncho víi ña. Ntaxé'é ña doka'an tá'an ña. ²⁵ Náa i é nantuku ña nee é nuu é ntaā i iña Xuva kō ne, ntánantuku ñá dovete. Kudii núu i é de vá'a Xuva kō san ntaínúu ini ña ne, ntá tsi ña te ntaínúu ini ña mii ña é de vá'a san, tsi mii ña é ntio é kada ka'nu o ña ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

²⁶ Dukuān né, tsoo mii Xuva ko ñá é na víi mii ñá dá neé ka nuu i é kīni kaa é ntio ña. Un tsi nté ñadi'í san ntánatsoo mii ña xñ ña ne, da ntaintóo ni'i ña ñadi'í ni'i ña. ²⁷ Kuan tsi o ntáde ñatíi san di, e ntánatsoo mii ña ñadi'í ñá ne, da ntáde ña kuētsi ni ñatíi ni'i ña. Ntē ña ntákuka'an nuu ña e ntáde ña é kini kaa san ni tá'an ña. Kuētsi mii ña te káxe'é Xuva ko ñá é ntō'o ña, da xe dóo kiní o ntáde ña.

²⁸ Dá xé ña ni ntio ña'a san kutuni ñá xoo é Xuva kō ne, tsoo mii Xuva ko ñá é na víi ka ña da neé ka nuu i é kīni kaa e táva dikí mii ña. ²⁹ Un tsi ñu'u tsitú nima ña é un nti'i nuú i é kīni kaa: Ntáki di ni'i ña tuku ñadi'í, ña é

ña te ñádĩ mii ñā. Ntáde xení ñā ni tā'an ñā. Dōo ntákuinima ñā iña ta'an ñā. Ntáde ñā é un ntĩ'i nuu i é kīni kaá di. Dōo ntákune'u iní ni tā'an ñā. Ntaé'ni ta'an ñā. Ntánāa nuu ñā ni tā'an ñā. Ntaé'ni ntá'ví ñā ta'an ñā. Ntántukū nuu iní ñā é un ntĩ'i nuu i é kīni kaa. Ntáde vete ñā ni tā'an ñā. ³⁰ Ntáka'an kīni ñā iña ta'an ñā. Nā ntōo kue'en tsí ñā Xuva kō. Dōo xení ñā. Dōo na'nu ncho víi ñā. Dōo ntáde na'nu ñā nuu ñā'á san. Ntántukū nuu iní ñā é víi ñā é kīni kaa san. Nā ntákuinti'xe ká ñā é ntáka'an úva ñā ni di'ĩ ñā. ³¹ Nā ntōo ñā kīni ñā é vā'a. Nā ntáde ntaa ñā é ntáka'an ñā. Nā ntákuinima ñā nté uun ñā'á. Nā iní ñā é káda ka'nu iní ñā ni tā'an ñā. Nā ntántunta'ví iní ta'an ñā. ³² Nā kuān ntāa sán ne, iní ñā tsí kaka'an Xúva ko te xōo ñā'á é kuān ó kade ñā ne, ní'ĩ ñā doxi'í san. Tsí kuān té iní ñā ne, ñā ntáde ñā kuenta. Kuan tsí o ntáde ñā ne, dōo diní ñā te kuan tsí o ntáde ta'an ñā di.

2

Kade ku've Xuva kō nee iña é nuu é ntaa i

¹ Divin é kaxntékún kú'vén ta'an o ne, ñā ku kā'an te ñā tuvi kuétsi o divin di. Tsí da neé ka nuu i é kaxntékún kú'vén ta'an o ne, kaxntékún kú'vén miin kúñu o di, tsí divin ne, dadii tsi kaden vatā ó de ñā di. ² Iní o tsí Xuva kō ne, kaxntékú ku've ñā ne é nuu é ntaa i iña ñā é kuān ó kade san. ³ Divin é kaxntékún kú'vén ta'an o ne, ¿dadii xntu ku kuān ó den ni ñā'a, ñā é iō kuétsi i san? ¿Vá ñā ntu ní'í o é ntō'o o é ta'xi Xuva kō, kuini o? ⁴ ¿Nté kui kanantiin ni'nun ntun e dōo vá'a o de Xuva ko ni o? ¿Vá ñā ntu ní'í o é ntō'o o, tsí dōo ka'nu iní Xuva ko, te kuini o? Dōo vá'a o de nti'xe Xuva ko ni kō. Dukuān é ntio ñā é natú'vi ko kuétsi ko ntā'a ñā. ⁵ Ntá tsi divin né, dōo do'ōn. Nā ntōo o é ntiko kōón nta'a Xuva kō. Kadā'vin kuétsi miin kúñu o é káteen vá'an é ntō'o o san é ní'í o té xee ntúvi é ta'xi Xuva kō é nto'o kō. É da kidáa ne, kutuni ko tsi dōo vá'a o xntéku kú've Xuva ko iña kó ⁶ té nakene ntódo ñā kō, xe un xé un o, nee iña é idé o. ⁷ Iō ñā ne, ntáxio ntií ñā é víi ñā nuu i é vā'a. Ntántukū nuu iní ñā é ká'an vá'a Xuva ko iña ñā ne, ntántukū nuu iní ñā nté koo ní'í ñā ntuvi vā'a iña ñā é ñā ntĩ'i. Nā sá'a ne, ku'éle Xuva ko ntuvi vā'a iña ñā ntií dafu ntúvi. ⁸ Ntá tsi iō ñā'a, ñā é da mii tsi e ntádē kueni i iña mii i ne, ñā ntōo ñā kuinti'xe ñā é nuu é ntaa i, tsi ncho víi ñā é kīni kaa san. Kudiin Xúva ko ni ñā ne, ku'éle ñā ñā é ntō'o ñā. ⁹ Un ntĩ ntĩ ñā'a, ñā e ntáde é kīni kaa sán ne, un vá'a tsi nto'o ñā kídāa, un vá'a tsi nanti'í ñā iní ñā, di'ñā ñā Israeé san ne, da kídāa ne, ñā é tuku tatá i sán di. ¹⁰ Ntá tsi un ntĩ ntĩ ñā'a, ñā e ntáde é vā'a san ne, ku'éle Xuva ko ñā e dōo vá'a iña ñā. Ká'an Xuva kō tsi dōo vá'a ñā ne, ku'éle ñā é vā'a koo kuntōo ñā di, di'ñā ñā Israeé san ne, da kídāa né, ñā nguú sán di.

¹¹ Kuenta iña Xuva kō ne, nté uun xuvi uun nínu o, tsi kuédadii ntĩ'i tsó. ¹² Un ntĩ ntĩ ñā'a, ñā e ñā iní lei Muiseé san ne, kūnāá ñā te iō kuétsi ñā. Ntá tsi ñā ku'éle Xuva ko ñā é nto'o ñā vatā ó kaka'án leí san, tsí ñā ntáduku ntée ñā leí tsikan. Nā é ntōo ní'í leí san ne, xntékú kú've Xuva ko ñā vatā ó kaka'án leí san. ¹³ Nā té ñā e ntátekú tsi i leí san é vā'a ñā nuu Xuva ko, tsí té ntáde ntaa ñā é káka'an. ¹⁴ Ntá tsi ñā tuku tatá i sán, kuān té ñā iní ñā leí san ne, ntáde ntaa ñā dikí tsi mii ñā vatā ó kaka'án leí san ne, vata tsi te iō lei iña ñā. ¹⁵ Ntá tsi té kade ñā é vā'a ne, dito tsi nuu leí san nima ñā. Diki mii ñā iní te vā'a ó kade ñā ne, o ñā vā'a ó de ñā. ¹⁶ Kuān koo kuvi te xee ntúvi é xntékú kú've Xuva ko kuēnta iña Jesúristu nuu i é ñu'u xú'ú nima ñā'a san, vatā ó kaka'án tú'un va'a é káka'an ntódo ú san.

Ñā Israeé san nī lei Muiseé

¹⁷ Divin é káka'an tsí ñā Israeén ne, tuvin ní'in lei Muiseé san ne, dōo ka'nun kuini o é inin Xúva kō di. ¹⁸ Dōo inin nee é ntio Xuva kō é víi o. Dōo inin nee iña é díi ka va'a é víi o, tsí dōo tu've o lei san. ¹⁹ Dōo inin nté koo nañ'ēn ñā kuāá san itsi, nté koo naxi'ín nuun nuu ñā'a, ñā ntántoo mí iñi neé san, kuini o. ²⁰ Dōo inin nté koo nañ'ēn ñā tuntú san, nté koo nakuā'an i'xa ikín san é ñā te neé iní, kuini o. O te dā xé tuvin ní'in leí san ne, dōo k'i'in iní o, dōo inin nee iña é nuu é ntaa i, kuini o. ²¹ Divin é kanakuā'an ta'an o ne, ¿nté kui ñā kánakuā'an miin ntūn kúñu o kuan? Divin é káka'an ntódon é ñā ku dú'u o ne, ¿nté kui miin ntūn ne, kadú'un? ²² Divin é káka'an é ñā víi o é kīni kaa ni ñádĩ'ĩ ñā'a sán ne, ¿nté kui miin ntūn né, kuān ó kaden? Divin é ñā ntio kue'en tsí o santu e ntúvá'a nāá san ne, ¿nté kui kaidon dú'un ntun é á'ví i é iō iní ukún i kán kuan? ²³ Divin né, dōo ka'nu kaden é inin leí san, ntá tsi kaidon ntítan Xuva kō, tsí ñā káden ntaan é káka'an ñā. ²⁴ Nuú é ntaa i é úve na'a kaka'an tú'un Xuva kō é divi kuétsi o e nta'ka'an kīni ñā tuku tatá i iña Xuva ko.

²⁵ Te káden ntaan leí san ne, kainuu á'vi nti'xe é tē'nte kúñu é ixi ó vata koo é díto na'a i é káduku ntéen Xuva kō. Ntá tsi té ñā káden ntaan leí san ne, é ntaa i te tē'nte. ²⁶ Tē ñā tuku tatá i san kada ntaá ñā vata tsí ó kaka'án leí san ne, kuān té ñā ni tē'nte kúñu é ixi ñā ne, kuédadii tsi ñā ni ñā é te'nte é ixi i san kuenta iña Xuva ko. ²⁷ Kídāá ne, ñā é káde ntaa leí san ne, kuān té ñā ni tē'nte ñā ne, xntékú ku've ñā o, tsí ñā káden ntaan, kuān te inin leí san, kuān te tē'nte kúñu é ixi o. ²⁸ Tsí uun ñā'a, ñā é ñā Israeé ntí'xe ne, ñā te da mii tsi atá i san é kunteé na'a i, ²⁹ tsí na kunteé na'a i nima ñā san di. Kuān te káde ñā é un ntĩ'i vatā ó kaka'án leí san ne, ntá tsi te vā'a nima ñā ne, diví é nuu á'vi iña Xuva

ko. Ña te ñá'a san ká'an ña te dóo va'á ña, tsi mii Xuva ko ká'an ñá té dóo va'á nti'xe ña.

3

¹ Te kuān ó ne, ¿vá ña ntu te vá'a ó é víi o ñá Israeé san? ¿Vá ña ntu te kaidiá'vi é tē'nté kúñū é ixi ko? ² ¿Mí'i ntū é ña'a? Tsi dóo titín nuu i é kaidiá'vi. É kuvi ūun ne: xtúvi Xuva ko tú'un ña nta'a ña Israeé san é na kuntoo ni'i ña. ³ Ntá tsi te ió ña é xtúvi mii ña é kakuinti'xe ña Xuva kō ne, ¿vá dukuan ntū é xtúvi mii Xuva ko é káda ntaa ña é káka'an ña? ⁴ ¡Ñá'a ni san! tsi Xuva kō né, da mii é kakuntaa nti'i é káka'an ñá, kuān té un nti'i nti' ña'a sán ne, dóo vete ña. Tsi vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Kūtuni ñá'a san tsi nuu é ntaá i é káka'an. Kuvi víin te xntékú ku'vē ñá ó, ka'an.

⁵ Ntá tsi té díi díi ka kutuni ñá'a san tsi dóo va'á kue'en Xúva ko te kini ña tsi xo'ó né, dóo kini ntaa ó ne, ¿nté ntu koo ka'an o? ¿Vá ká'an ntú o tsi ña vá'a ó de Xuva ko te kata'xi ña kō é nto'o ko kuēnta ña kuétsi kō? (Kaka'an un vatá o dá toto tsi ntáka'an ñá'a san.) ⁶ ¡Ñá'a ni san! tsi té dí Xuva ko kini kaa ña ne, ¿nté ntu koo xntékú ku'vē ñá ñuxivi san? ⁷ Té dí dovete é káka'an un sa kade i é naxi'í nuu ka'nu é nuu é ntaá i ña Xuva kō ne, ¿nté kui kaka'an kú ña é ió kuétsi ko kuan? ⁸ ¿ó díi ka ntu vá'a ó é víi u é kini kaa san vata koo é na k'xi é vá'a san? Tsi ió ñá ne, kudii dovete ntáka'an ña é kuān ó kanaku'a nti. Ntá tsi ña kuān ntáa sán ne, vá'a ó te ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō é kuān ó ntáka'an ña.

Un nti'i o ió kuétsi kō

⁹ ¿Nté ntu koo ka'an ó kuan? ¿Va díi ka ntu va'á ña Israeé san é ña nguú sán, te kuini nto? ¡Ñá'a ni san! Tsi nte dí'na nañé'e nti é kuédadii nti'i tsó é ió kuétsi ko, kuān té ña Israeé ó, kuān té tuku tatá kō. ¹⁰ Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

¡Nté uun xoxo káde i é vá'a!

¹¹ Nté uun xoo é nuu diki i é vá'a.

Nté ña xoxó kanantuku i Xuva kō.

¹² Un nti'i ña ntá dita ña itsi mii ña.

Un nti'i ña natívi ña nima ña.

¡Nté uun ña té kade ña é vá'a!

¹³ Ini dukun ñá ne, vata kaa ñañá é kántii ntaa.

Xaa ña ne, dovete kaká'an.

Ñii xu'u ña ne, xi'i ntidi koó san.

¹⁴ Ñu'u tsitu xú'u ña tú'un é dóo kini kaa.

¹⁵ Xtun dí'ín ña ne, koó dá ntaínu kantaa é káti ñii ñá'a san.

¹⁶ Dá mí'i ka ntaíka ña ne, ntádé xení ña ni ñá'a san, ntánantó'o ña ña dí.

¹⁷ Ñá ini ña é vá'a koo kuntoo ña ni tá'an ña.

¹⁸ Ña ntaú'vi kue'en ñá Xuva kō, ka'an.

¹⁹ Vi'a vé ne, ini o tsi da nēé ka nuu i é káka'an leí san ne, ña ña é ntáduku ntéé i. Tsi túvi leí san vata koo é da kanii ñuxivi san kó'xo nteé ñá kuenta ña Xuva ko, é xoxo kuvi ká'an i é ña tuvi kuétsi i. ²⁰ Tsi nté uun ó ña kuvi ntuvá'a o ni Xuva ko te káda ntaa o é káka'an leí san. Tsi leí san ne, da ti tsi é kūtuni ko é ió kuétsi kō.

Ntuvá'a o ni Xuva ko te kuinti'xe ko ña

²¹ Vevii ne, é nañé'e Xuva ko kō nté koo ntuvá'a o ni ña ne, ntá tsi ña te kuēnta ñá leí san. Tsi leí san ni tú'un é ká'an ntódo ña ka'an naa Xuva ko kidaá ne, ntada ntaa ²² tsi ntuvá'a o ni Xuva kō, un nti'i nti'i o, te kuinti'xe ko Jesúcrístu san. Kuédadii tsi kade ña ni kō, xe un xé un ó, ²³ tsi un nti'i nti'i o ntáde o kuétsi. Xoxó kuvi xee tá'an i e dóo va'a é ió ña Xuva ko. ²⁴ Ntá tsi dóo vá'a o dé Xuva ko ni kō, tsi tá'xi ña doméni é ntuvá'a o ni ña. Tsi nakáku ña ko kuétsi ko kuēnta ña Jesúcrístu. ²⁵ Tsi Xuva kō né, taxnúu ña Jesúcrístu é káti ña ñii ña vata koo e ntá'vi ña kuétsi kō. Kade ka'nu ini Xuva ko ni ko te kuinti'xe ko Jesús. Tsi divi ña kanañé'e ñá kō tsi Xuva kō né, dóo va'á ña. Te kuan tsi ó nakuíta nti'xin ña kuétsi ña é intóo kidaá ²⁶ tsi dóo ka'nu ini ña ni ña ne, kuan tsi ó kanañé'e ñá kō vevii dí e dóo va'á ña é kánakate ña kuétsi ko te kakuinti'xe ko Jesús.

²⁷ Kidáa ne, ¿mí'i ntu kuvi ka'an o e dóo divi o nūu Xuva ko? Ña kúvi. Tsi ña te é káde ntaa o leí san, tsi da xe é kakuinti'xe ko ña. ²⁸ Dukuān ne, xéé ó kūtuni ko tsi ntuvá'a o nuu Xuva ko te kakuinti'xe ko ña, ñá té é káda ntaa o leí san. ²⁹ Xuva kō ne, ¿vá mii ntu Xuva ña Israeé san ña? ¿Ña ntu te Xuvá ña tuku ñuú san dí? ¿Nté kui ña'a? ³⁰ Tsi uun tsi Xuva kō, ña é kantavá'a nima ña é kakuinti'xe i ña, kuān te té'nte é ixi ña ne, o kuān té ña'a. ³¹ Kidáa ne, é kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ¿vá kanakatsin ntu ó leí san? ¡Ñá'a ni san! tsi díi díi ka nti káda ntaa o leí san te kakuinti'xe ko ña.

4

Kini o nté ó dé Abraan

¹ Vi'a vé ne, ¿néé ntu ni'i uva ata ko Ábraán san, te ká'an o? ² Té dí ni ni'i Ábraán san ntuvi vá'a ña ña kuenta ña i é vá'a é idé ña ne, kuvi víi ka'nu ña kidaá, ntá tsi ña te nūu Xuva ko. ³ Tsi kutuni ko nté o ūve na'a kaka'an tú'un Xuva ko ña ña: "Tsi Ábraán sán ne, da xe kuinti'xe ña Xuva kō né, dukuān é káka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña", ka'an. ⁴ Vi'a vé ne, te ió ñá kade tsiñu ne, ñá té doméni káde tsiñu ña, tsi kuétsi é ntuá'vi ña kuenta ña tsiñu é kade ña san. ⁵ Ntá tsi xoo é kakuinti'xe i Xuva kō, ña é kánakate kuétsi ña é kini ntáa sán ne, kuān té ña ni ide ña nté uun é vá'a, ntá tsi ni'i ña é vá'a nta'a Xuva kō tsi da xe kuinti'xe ña ña. ⁶ Kuan tsi

ka'an Dávii san di, dá kaká'an ña tsi dóo diní ña'a san, ña é ntuvá'a ni Xuva ko, kuān te nté uun nuu i é vā'a ña ni íde ña. ⁷ Sá'a kāká'an Dávii san:

Nté kui vá'a ña'a, ña e dé ka'nu iní Xuva ko ni i nuu i é idé ña, ña é nakate Xuva ko kuétsi i.

⁸ Nté kui vá'a ña'a, ña é ña kade Xuva ko kuēnta kuétsi i, ka'an ña.

⁹ ¿Vá da mii xntū ña é tē'nte é ixí i ntáduku ntée ña é nī'i ña é vā'a san nta'a Xuva kō? ¿Ñā ntu te kaduku ntée tuku ña'a sán di, kuān té ña ni te'nte é ixí ña? Tsi vatá ó kaka'an dí'na ntí ne, Abraán sán ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō tsi da xe kuínti'xe ñā ña. ¹⁰ Ntá tsi, ¿amá ntu ntuvá'a ña ni Xuva kō? ¿Dā rkontúvi e tē'nte é ixí ñā san ne, o dí'na ntu? Nā te dā rkontúvi, tsi dí'na dá te'nte é ixí ña. ¹¹ Tsi rkontúvi ne, tē'nte é ixí Abraán san é vata kaa na'a i tsi dí'na ntuvá'a ña ni Xuva kō da kuínti'xe ñā ña. Dukuān né, divi Ábraán san kuvi ña vata kaa uva ún ntíi ntíi ña'a, ña é ntákuinti'xe i Xuva ko, kuān te ña'a, ña é ña ni tē'nte é ixí i, tsi kuan tsí o ntántuvá'a ña ni Xuva kō di. ¹² Dadii tsi kúvi ña úvā ña é tē'nte é ixí i san, tē ntákuinti'xe ñā ña dí, vata tsí o dé uva ata ko Ábraán san dá vāta tē'nte é ixí ña.

Kakuntaa e tá'xi Xuva ko xu'u ña, te kakuínti'xe ko ña

¹³ Xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ábraán san tsí ñuxiví sa ne, kuvi iña ñā ni ún ntíi ntíi i'xá ña. Nā te ni ká'an Xúva ko ni Ábraán san te dá xé kade ntaa ñā leí san, tsi da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi va'a ña'a ña. ¹⁴ Tsi té dí da mii tsi ña é ntoo kuenta iñā leí san ni'i ña é vā'a é kāká'an Xúva kō ne, é ntaā i e kuínti'xe ko Xuva kō, tsi ña vada kaidiá'vi é ta'xi Xuva ko xu'u ña te kuan ó. ¹⁵ Tsi té kuēnta iñā leí san ntoo ó ne, da mii é nī'i ko é nto'o kō. Ntá tsi té dí ña tuví leí san ne, ña túvi kuétsi ko té ña ni de ntáa o vatá ó kaka'an.

¹⁶ Dukuān ne, núu i é xe'e Xuva ko xū'u ña é kuē'é ña doméni i'xá Ábraán san ne, kuenta iña i é kuínti'xe ña. Nā te da mí tsi ña ntáde ntaa leí san é nī'i ña sá'a, tsi da xōó ka ña'a, ña e ntákuinti'xe i Xuva ko vatá o dé Ábraán san. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsi Ábraán sán ne, kuvi ña uva ata ko ún ntíi ntíi o. ¹⁷ Kuan ó kúvi vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xu'u dé kú'vé u o é víin uva ñā'a, ña ntántoo da vādá ka ñuu." Kuan ó ka'an Xúva ko ne, kuínti'xe Ábraán san tsi kuvi víi Xuva kō, ña é kanantóto ña xi'i, ña é kadé kú'vé nuu i é nté vata koo.

¹⁸ Kuān té ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá Ábraán san ne, ntá tsi kanīi nima ñā inúu ini ña é kāká'an Xúva kō ni ñā tsí ña te nté kaa i'xá ña koo. Dukuān é kuvi ña

uvatā ña ntántoo da vādá ka ñuu san, vata ó ka'an Xúva ko ni ña e dóo titín i'xá ña koo.

¹⁹ Abraán san ne, kuān te é uun sientu kuía ña, ntá tsi ña ni tee dá'na ña é kuínti'xe ña é kōo i'xá ña vatá ó kaka'an Xúva ko ni ña, kuān té ini ña tsi é ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá ña. Ini ña tsí ñadī'í ñā Sará ne, vata kúvi kōó kue'en tsi i'xá ña. ²⁰ Nā ni dē kuení ña tē ña kada ntaa Xúva ko nuu i é xe'é ña xu'u ña ni ña. Nā ni xtuvi mii ña é kuínti'xe ña, tsí da díi díi ka kuínti'xe ña ne, kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ²¹ Ini vá'a ña tsí kuvi víi Xuva ko da neé ka nuu i é káta'xi ña xu'u ña. ²² Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'a ña kuenta iña i e dóo kuínti'xe ña.

²³ Nā te da mii tsi kuēnta iña Ábraán san é úve na'a é kāká'an Xúva kō e dóo va'a ña'a ña, ²⁴ tsi kuenta iña kó di. Tsi kuān koo ka'an Xúva ko iña kó te kuínti'xe ko ña, divi ñā é nantóto ña Tó'o ko Jesuu dá xi'i ña. ²⁵ Tsi Tó'o ko Jesuu ne, ntúvi ña kuenta doxi'i san kuenta iña kuétsi kō né, dá ntóto xtuku ña vata koo é ta'xi ña ko ntuvi vā'a iña kó nuu Xuva ko.

5

É ntuvá'a o ni Xuva kō

¹ Dukuān ne, é ntuvá'a o ni Xuva kō, da xe kuínti'xe ko ña. E vá'a tsi ó ntántoo o ni Xuva ko ve kuēnta iña Tó'o ko Jesucristú san. ² Tsi da xé kuenta iña ña é nī'i ko é vā'a nta'a Xuva kō, tsi ntánuu ini ko ña. Ne, kutu ntántoo o ni ña di. Dōo diní ntóo ó ve, tsi ntantéto ó é ta'xi Xuva kō e dóo va'a iña ñā té náxee o ntá'a ña. ³ Nā te da mii tsi sá'a dí, tsi dóo diní kō dí tē nee iña e ntántoo'o ko ñuxiví sa. Tsi te dóo ntántoo'o kō né, kuan kōo kutú've ko é díi ka kuka'nu ini kō. ⁴ Te kúka'nu ini kō né, dōo va'a koo kuita nti'xin vá'a ko tē íto ntee Xuva ko kō. Te íta nti'xin vá'a o ne, ntánuu ini ko tsi ni'i ko é vā'a nta'a Xuva kō. ⁵ Nā te da ti tsi é ntaā i e ntánuu ini ko Xuva kō é nī'i ko é vā'a nta'a ña, tsi tá'xi Xuva kō Espiritū Sántu san, é kuntu ña nima kó ne, kata'xi ña é kütuni ko tsi dóo kakuinima Xúva ko kō.

⁶ Tsi dá ña ni kuvi nakakú mii ó kúhu kō ne, ura va'a xi'i Cristu kuēnta iña ko, xo'ó e dóo kīni ntāa ó. ⁷ Á té nté uun xoxo é kuē'é ntuvi iña i kuēnta iña tá'an i, kuān te dóo va'a ña'a ña. Á te dá mí io ñā'a, ña é kené ini i é kúvi kuenta iña ña e dóo va'a kue'en. ⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, náñe'e ñā kó tsi dóo kakuinima ñā ko, tsi Cristú san xi'i ñā kuenta iña kó xo'oo, kuān te dóo ió ka kuétsi kō. ⁹ Vevii kō, da xe é ntuvá'a o ni Xuva ko kuēnta iña nī'i e éti ña ne, ¿vā ñā ntu te díi ka nakakú ñā ko é nto'o kō san? ¹⁰ Xo'ó ne, ntuvá'a o ni Xuva kō da xé xi'i i'xá ña kuenta iña kó, kuān té ña ni ntío ko ña kídaa. Vi'a vé ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva kō né, ¿ñā ntu te díi díi ka ni'i ko ntuví va'a iña kó nta'a ña kuenta iña ntuvi iña i'xá ña? ¹¹ Nā te da mii tsi sá'a dí, tsi dóo

diní ko kuntoo o ni Xuva kō vevii, da xe é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Adaán ní Cristu

¹² Kidaá ne, uun ña'a tsi ñatíi san idé ña é kí'ví kuétsi san ñuxiví a. Kuenta iña kuétsi sán ne, xéé doxi'í san di. Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a san duku ntée ña doxi'í san, tsi un ntíi ntíi ña idé ña kuétsi san. ¹³ Un tsi nte dí'na dá xtúví Xuva kō leí san ne, é dukuan ío kuétsi ñuxiví sa. Ntá tsi ña ni kátávi ña'a san kuétsi, tsi da xé vata koó leí san. ¹⁴ Ntá tsi kuví idé doxi'í san ni ùn ntíi ntíi ña'a san nte ntúvi da íka Adaán san un tsi nte da íka Muisee. Tsi xi'í un ntíi ntíi ña'a, kuān té ña te ni de dó'o ña vatá o dé Adaán san. Tsi divi nāa Adaán san ña é kí'xi rkuntuvi.

¹⁵ Ntá tsi kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadii o ní doméni e tá'xi Xuva ko kō. Tsi uun ña'a tsi ñatíi ntúku ña kuétsi sán ne, dukuān né, dóo tífiñ ña'a xi'í ña. Ntá tsi díi díi ka vá'a o dé Xuva ko ni kō e tá'xi ña kō doméni uun ña'a ká ñatíi, ña nani Jesūcristú ne, ñá te nté kaa ña'a ní'i ña é vā'a nta'a Xuva ko kuēnta iña ña. ¹⁶ Kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadii o ní doméni e tá'xi Xuva ko kō. Tsi kuenta iña uun tsi kuétsi Adaán san é vē'xi é nto'o ko iña un ntíi ntíi ña'a san. Ntá tsi doméni e tá'xi Xuva kō né, diví é ntuvá'a o ni ña, kuān té ña te da díi kuétsi kō. ¹⁷ Kúvi idé doxi'í san dé kú'vé kuenta iña kuétsi uun ña'a tsi ñatíi san, ntá tsi díi díi ka kada kú'vé ó, xo'ó é ní'i ko e dóo vata áa iña Xuva kō, xo'ó é ní'i ko doméni é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña uun ká xtuku ñatíi, ña nani Jesūcristu.

¹⁸ Dukuān ne, un ntíi ntíi o ní'i ko é nto'o ko kuēnta iña kuétsi é idé Adaán san. Ntá tsi kuenta iña núu i é vā'a é idé Jesucristú ne, ní'i ko ntuví vā'a iña ko, un ntíi ntíi o é nākate ña kuétsi kō. ¹⁹ Tsi da xé ña ni kuintí'xe uun ña'a ñatíi san é kākā'an Xuva kō ne, ñá te da díi ña'a san xio kuétsi ña. Ntá tsi kuenta iña i é idé ntaa uun ká tuku ñatíi san é kākā'an Xuva kō ne, ñá te da díi ña'a ntuvá'a ña ni Xuva kō.

²⁰ Kúkí'ví leí san vata koo é díi díi ka kukue'e kuétsi san. Ntá tsi dá kúkue'e kuétsi sán ne, díi díi ka vá'a o dé ka xtúku Xúva ko ni kō. ²¹ Tsi vatá o dé kú'vé kuétsi san e tá'xi doxi'í iña kó ne, kuan koo na káda kú'vé doméni é kata'xi Xuva kō, é ní'i ko ntuví vā'a iña ko ntii dañu ntúvi kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

6

E xi'í o kuēnta iña kuétsi san, ntá tsi ntántito o kuēnta iña Cristu

¹ ¿Nté ntu koo ka'an o vé kuan? ¿Vá ntukú ká ntu o kuétsi san vata koo é díi ka kada ka'nu iní Xuva ko ni kō? ² ¡Ñá'a ni san! ¿Nté ntu koo kuntuo ká xtuku ó é ntuku o kuétsi san?, tsi vata tsi té xi'í o kuēnta iña i. ³ ¿Ná

ini ntú nto tsi dá ítsi ntute ó ne, uun tsi kúñu ntúvi o ni Jesūcristú san ne, vata tsi te dádií xi'í o ni ñá dí? ⁴ Dukuān né, dá ítsi ntute ó né, vata tsi té intú'xi dadii o ni ñá dí vata koo é ntoto xtuku o ni ñá é ní'i ko ntuví xéé iña ko, vata ó ntoto xtuku Cristu dá xi'í ñá, tsi dóo ka'nu Xuva kō.

⁵ Tsi té dadii o ní Cristu dá xi'í ñá ne, kuan tsí koo ní'i dádií ko ni ña ntuví vā'a iña ko. ⁶ Iní o tsí nima kíni kaa ko nakúntéé dadii ní Cristu ntíkā krusi kan vata koo é na ntí'i é kúvi víi kuétsi san ni ko. Dukuān ne, ña kantío é víi ka ó é ntio nima kíni kaa kō. ⁷ Tsi té xi'í ó ne, ntí'i kuétsi kō. ⁸ Té xi'í dádií o ní Cristú san ne, kanuu iní kō tsí kuntoo dadii o ni ña. ⁹ Iní o tsi da xe ntoto Cristu dá xi'í ñá ne, nté uun ito ña kuví ka ña. Ña kúvi ká víi doxi'í san ni ña. ¹⁰ Dá xi'í Cristú san ne, uun ito tsi xi'í ñá kuenta iña kuétsi san. Ntá tsi é kántito ña vevii ne, kuenta iña Xuva ko túvi ña. ¹¹ Víi nto kuenta tsi é xi'í ntó kuenta iña kuétsi san, ntá tsi ntántito nto kuenta iña Xuva kō, é uun tsi kúvi nto ní Jesūcristu.

¹² Dukuān ne, ñá ku da vā'a ká nto é kadā kú've kuétsi san iña nto é víi nto da neé ka nuu i é ntio nima kíni kaa nto. ¹³ Ña ku ntáda nto kúñu nto kuenta é na víi nté un siin é kíni kaa san. Tsi ntada nto kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō. Vata tsi té ntoto xtuku nto é xi'í nto. Ntada nto kani kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō vata koo é na kada tsiñu ní'i ña ntó é víi nto é vā'a. ¹⁴ Ná ku dá vā'a ká nto é kúvi víi kuétsi san ni nto, tsi ña té leí san ntántikín ka nto, tsi vevii ne, ntántikín ntó Xuva kō, ña e dóo dé ka'nu iní i ni ntó.

¿Xo'ó ntu kuví tó'o kō?

¹⁵ ¿Nté ntu koo víi o vé, te kuiní nto? ¿Vá víi ka ntú o kuétsi san dá ña ntántikín ka o leí san, da xe ntántikín o Xuva ko ve, ña e dóo vā'a o de ni kō? ¡Ñá'a ni san! ¹⁶ Vá ña ntu iní nto tsi té ntáda nto kúñu nto kuēnta ntá'a uun ña'a é víi nto é dí mii tsí e ntío ña ne, kuví ña tó'o ntó. Da mii é káda ntaa nto é kākā'an ña. Te kuétsi san é kúvi tó'o ntó ne, ní'i ntó doxi'í san. Ntá tsi te Xuva kō é kúvi tó'o ntó né, te káda ntaa nto é kākā'an ñá ne, ní'i nto ntuví vā'a iña nto. ¹⁷ Ntá tsi ntadí'vi Xuva kō tsi dí'na ne, dí mii tsí é kākā'an nima kíni kaa nto idé nto. Ntá tsi vevii ne, kaníi nima nto ntákuintí'xe nto tú'ún é nuu é ntaā í vata ó nañé'e ñá nto. ¹⁸ É ntíi ní'ni nto kuétsi san vé ne, e kúntí'ví nto tsiñu vā'a san ve.

¹⁹ (Kantéé tsi tú'ún ña ñuxiví san é kākā'an u ni ntó tsi dóo vitá o ini nto.) Vatá o dé nto dí'na e ntáda nto kúñu nto kuēnta é víi ntó nuu i é kíni kaa sán ne, kuan tsí koo ntada nto kúñu nto kuenta vevii é víi ntó nuu i é vā'a é ntio Xuva kō.

²⁰ Tsi dá íka nto itsi kini kaa sán ne, íka xaa nto é víi nto é vā'a. ²¹ Ntá tsi ¿neé ntu ta'xi kidaá é idé nto nuu i é kōo da ntákuka'an

nuu nto vevíi? Tsí kúdií doxi'í san kata'xi. ²² Ntá tsi vevíi ne, é nākaka xaa nto kuenta iña kuétsi san. Vevíi ne, kúnti'vi nto é víi nto é kaka'an Xúva kō. Sá'ā ne, kata'xi ká kudii é kuntōo vá'a nto nuu Xuva kō ne, ní'i nto ntuvi vá'á iña ntōo ntií dañu ntúvi. ²³ Tsí kúdií doxi'í san ní'i kó te kuntikin o kuétsi san. Ntá tsi doméní san e tá'xi Xuva kō ne, é koo ntuvi vá'á iña ko ntií dañu ntúvi, te kuntikin o Tó'lo ko Jesúcristu.

7

¿Nté ntu ó de lei san nī ña tánta'a?

¹ ¿Vá ña ntu te íni nto tsí kadē kú'vé lei san iña ña'a nīi dukuan kántito ká ña? ² Uun ñadi'í san, ña tánta'a ne, kuétsi é kuntikin ña xii ña nīi dukuan kántito ká ña. Ntá tsi té xi'í xii ña ne, ña kadē kú'vé ka lei san iña ñadi'í san. ³ Dukuān né, te kanadíkí ntee ñá ni tuku ñatíi da nīi kántito ká xii ña ne, kakó'xo ntee ñá lei san. Ntá tsi té xi'í xii ña ne, ñá kadúku ntee ká ña lei san. Nā te neé nuu i te nánta'a ña ni tuku ñatíi.

⁴ Dukuān ó kuvi ni ntó dí, ta'an ko. Tsi dá xi'í Cristú san ne, vata té xi'í dádií nto ni ña kuénta iña lei san. Vevíi ne, ntáduku ntee nto tuku xii nto, ña e ntóto dá xi'í vata koo é na kōo nuu i e dóo va'a é ntio Xuva kō. ⁵ Tsi nīi dukuān ntáde ká o é ntio nima kīni kaa ko sán ne, dá díi díi ka ntáde o nuu i é kīni kaa san té kutuni ko tsí kaka'án lei san é ña kuan koo víi ó né, divi tsi nuu i é ní'i kó doxi'í san. ⁶ Ntá tsi ví'a vé ne, é nūu ntee lei san ata ko, tsí lei san é uve tīn o kidaa né, vata tsi té xi'í o kuénta iña í ne, e ntaíka xaa ó ve, vata koo é na víi o é ntio Xuva kō, tsí ní'i ko ntúvi xéé iña ko, ñá te dá míi tsí é káde ntaa o lei átá é úve na'a kaka'an é vá'a é víi o.

Kuésí é kadē kú'vé iña ko

⁷ Te du'vá ó ne, ¿vá ká'án ntu o tsí lei san ne, iō kuétsi i? ¡Ñá'á ni san! Tē dí ña lei san ne, ñá íni u nee iña é kuétsi ko. Tē dí ña kaka'án lei san é ña kúvi kuiníma ko iña ta'an kó ne, ñá íni u te ña vá'a i é kuān koo víi o. ⁸ Ntá tsi kúvi ide kuétsi san ní ko, tsí da xé kaka'án lei san é ña kúvi naki'í nūu o iña ta'an kó ne, dá díi díi ka idé u. Tē dí ña túvi lei san ne, ña ni kúvi víi kuétsi san ní ko. ⁹ Dukuān ne, xío ntúvi iña ko dí'na dá vata kutúni ko te iō kuétsi ko, tsí ña ni kutúni ko nee iña é kaka'án lei san. Ntá tsi dá xéé lei san ne, ntóto kuétsi ko. Kidaá né, vata tsi té xi'í u kuenta iña í. ¹⁰ Tsí lei san ne, náá í é xee ní'i ntúvi iña kó ne, xee ní'i doxi'í san. ¹¹ Kúvi ide kuétsi san éni nta'ví ko kuenta iña lei san. Vata tsi te diví é'ni ko.

¹² Dōo va'á lei san, tsi dóo va'á tū'ūn e xtúvi Xuva kō. Dōo ntaa kaká'án dí. ¹³ ¿Vá ká'án ntú ó tsí nuu i é vá'á san é ta'xi doxi'í san iña kó? ¡Ñá'á ni san! Dá xé kuétsi san é ide é ní'i ko doxi'í san. De tsiñu ní'i kuétsi san lei

san vata koo é ní'i ko doxi'í san. Tsi lei san nañé'é ko tsi kuétsi sán ne, dóo kīni kaa.

¹⁴ Ini o tsí lei san ne, vé'xi nta'a Xuva kō. Ntá tsi xu'ú ne, kudii ña ñuxiví sa u é tuví u vata kaa ña kade tsiñu iña kuétsi san. ¹⁵ Nā íni u nté kuí kuān ó kade u. Tsi ñá te káde u nuu i é ncho víi u, ntá tsi nuu i é ña ncho víi u ne, dí'na ká kade u. ¹⁶ Ntá tsi dá káde u nuu i é ña ncho víi u sán ne, kakutuni ko tsi dóo vá'ā ó kaka'an ntí'xe lei san. ¹⁷ Dukuān ne, ña te míi ú kade u nuu i é ña ncho víi u san, tsí da xe kuétsi é nūu nimá ko sán ne, diví é kade í. ¹⁸ Kakutuni ko tsí ña tuví nté uun nuu i é vá'a é nūu nimá ko, tsí kudii ña ñuxiví sa u. Kuān te dóo ntio kó é víi u é vá'á ne, ña kúvi víi u. ¹⁹ Tsí ña káde u é vá'a é ncho víi u, ntá tsi kade u é kīni kaa san é ña ncho víi u. ²⁰ Dukuān né, té kade u nuu i é ña ncho víi u sán ne, ñá te xū'ú kade ú, tsi kuétsi é nuu nimá ko sán ne, diví é káde í. ²¹ Kakutuni ko tsí kuān ó kakuvi ko: Dā ncho víi u nuu i é vá'a sán ne, vata tsi te kantikin é kīni kaa sán ko. ²² Dōo kakuinímá ko lei Xúva kō, ²³ ntá tsi kúñu kó ne, kantikin tuku lei é kaédí nuu i é kadē kuení ko ne, vata te katee tīn ko vata koo é na víi u é ntio í. Diví sán lei iña kuétsi san.

²⁴ ¡Ñá ntá'vi idé ntu u! ¿Xoó ntu nakakú í ko doxi'í é kantikin kúñu kó san? ²⁵ ¡Naku'éte ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña Tó'lo ko Jesúcristu, tsí divi ña é nakáku ña ko! Dukuān ne, díki kó san ne, ncho víi é vá'a é ntio Xuva kō ne, ntá tsi kúñu kó san ne, ncho víi é kuntikin kuétsi san.

8

Kaxntii Ēspírítu Xuva ko kō é víi o é ntio ña

¹ Dukuān ne, ña túvi ká nte kui ka'an ntee Xuva kó ko, xo'ō e ntánuu íni ko Jesúcristu, xo'ō é ña ntáde ká o é ntio nima kīni kaa ko, tsí ntáde o é ntio Espírítu Xuva kō. ² Tsí te kadē kú'vé Espírítu Sántu san iña kó ne, kanakakú ñá kō é ña kada kú'vé ka kuétsi san níi doxi'í san iña ko. Tsi Espírítu sán ne, divi ña é kata'xi ña ntuvi vá'á iña kó te ntánuu íni ko Jesúcristu. ³ Tsí lei san ne, ña ni kúvi víi é nádama nima kīni kaa kō, tsí da xé ña níi kúvi víi o é káda ntaa o e xtúvi Xuva kō. Dukuān né, taxnuu Xuva ko Í'xá mii ña é kaku ña vatá o ntákaku ña'a, ñá iō kuétsi í. Ví'a vé ne, ña kúvi kadá kú'vé ka kuétsi san iña ko, tsí nanti'í Cristu é kúvi víi kuétsi san níi ko dá xi'í ña ntíkā krusi kan kuénta iña ko. ⁴ Ide ña sá'ā vata koo é kúvi kada ntaa o é kaka'án lei san é vá'a é víi o. Tsi xo'ō ne, ña ntáde ká o kuénta é kaka'án nima kīni kaa kō, tsi ntáde o kuénta é kaka'án Espírítu san.

⁵ Nā ntōo vata tsí ó ntōo ña e dúkuan iō kuétsi í ne, da ti tsi ntánti'í íni ña kuenta iña mii ña. Ntá tsi ña e ntáde ntaa é kaka'án Espírítu Sántu sán ne, ntánti'í íni ña nee iña

é ntio Espiritū Sántū san. ⁶ Te ntí'i iní kō é da nīi kue'en tsí kuenta iña iña nūxivi san ne, ní'i kō doxi'i. Ntá tsi te ntí'i iní ko kuēnta iña Espiritū Sántū sán ne, ní'i ko ntuvi vā'á iña ko é kuntōo vā'a o. ⁷ Ŋa é da nīi kue'en tsí kuenta iña i é ntio nima kīni kaa i ntánti'i iní ŋa ne, ntaínchu'vi ŋa Xuva kō, tsi ŋa ncho kada ntaa ŋa lei Xúva kō. Ntē ŋa kuvi vií ŋa di. ⁸ Dukuān ne, ŋa e ntáde ntaa é kaka'an nima kīni kaa i ne, ŋa kúvi vií ŋa é ntio Xuva kō. ⁹ Ntá tsi ntó'o ne, ŋa ntáde ká nto é kīni kaa san, tsí ntáde ntaa nto é kaka'an Espiritū Sántū san te nuu é ntāa ntí'xe i é nūu Espiritū Xuva kō sán nima nto. Ntá tsi xoo ŋá'a, ŋa é ŋa te nūu Espiritū Cristú san nima i ne, ŋá kadūku ntée ŋa Cristu. ¹⁰ Ntá tsi tē nuu Cristú nima ntó ne, kuān te kuvi kúŋu nto kuēnta iña kuétsi sán ne, ta'xi Espiritū san é ŋa kuvi nima ntó tsi é ntuvá'a nto ni Xuva kō. ¹¹ Te nūu ntí'xe Espiritu Xuva kō sán nima ntó ne, ta'xi Xuva kō é ntoto kúŋu ntó di. Ní'i nto ntuvi xéé iña nto. Tsi Xuva kō, ŋa nantoto Jesúcristu rkóntuvi é xi'i ŋá ne, ta'xi ŋa é ntoto kúŋu ntó é ní'i doxi'i san di kuenta iña Espiritu ŋá é nūu nima nto.

¹² Dukuān né, ta'an, iō é ntio Xuva kō é káda ntaa o, ntá tsi ŋa te ntio ŋa é víi ka o é kaka'an nima kīni kaa kō, ¹³ tsí te vií nto é kaka'an nima ntó ne, ní'i ntí'xe nto doxi'i. Ntá tsi te xntii Espiritū Sántū san nto é ŋa da vā'a ká nto é kada kú'vé nima kīni kaa nto ne, ní'i nto ntuvi vā'á iña nto.

¹⁴ Tsi un ntíi ntíi ŋa'a, ŋa ntántikin Espiritu Xuva kō né, divi ŋá é i'xá Xuva kō kúvi ŋá. ¹⁵ Ntá tsi ŋa ni ta'xi Xúva kō ntó Espiritū Sántū san vata koo é tēe kuétsi ŋa ntó é vií nto é ntio ŋa é u'vi ntó ŋa. ¡Ŋá'a ni san! Ta'xi ŋa ŋa vata koo é kūtuni nto tsi i'xá Xuva kō kúvi ntó. Espiritū Sántū sán ne, ta'xi ŋa é kúvi ka'an o ni Xuva ko: "Ūvá, Uva mií kó nto", koo ka'an o. ¹⁶ Tsi mií Espiritū san kantada ntaa ŋa nima ko tsi i'xá ntí'xe Xuva kō kúvi o. ¹⁷ Tsi da xé i'xá Xuva kō kúvi o ne, ní'i ko iña Xuva ko e xtúvi xio ŋa iña i'xá ŋa. Dadii tsi ní'i ko ní Cristu. Tsi tē dadii ntó'o ko ní Cristu ne, dadii xi'i nuu ka'nu o ni ŋá di.

É vā'a é k'xi rkontuvi

¹⁸ Iní u tsi ŋa té ini te ntó'o kudii ko ntuvi sa'á, tsi ŋá te nté kaa é vā'a é ní'i kó rkontuvi. ¹⁹ É un ntí'i é de kú'vé Xuva kō ne, dóko sa ŋa ntácuti kuntetu da nté xēe ntúvi é nañ'e Xúva ko i xoo e kúvi i'xá ŋa, tsi dóo ncho kīni ŋa. ²⁰ Un ntí'i é de kú'vé Xuva kō né, ntí'i. Ŋa te mí ntio i, tsí da xé kuān o ka'an Xúva kō é kúvi. Ntá tsi ntantétu ²¹ ntuvi é nakáku Xúva ko i. Kidáa ne, ŋá kada kú'vé ka doxi'i san iña i, tsi nakáku Xúva ko i vata koo é kúvi kaka xaa mí kaxi'i nuu vata o ntaika xaa i'xá Xuva kō. ²² Iní o tsi un tsi nté veví ne, un ntí'i é de kú'vé Xuva kō ne, dadii ntánakití é ntánto'o i vatā ó kanto'o ŋa kanakaku i'xá

san. ²³ Ntē ŋa te mii tsi sá'a, tsi xo'ō ne, ntánto'o kō di. E ta'xi Xuva ko kō Espiritū Sántū san é kodo nuu un ntí'i nuu i é vā'a é ta'xi ŋa kō. Dā ntantétu o ne, ntaéku ntēe o ntúvi dá náki'i kue'en Xúva ko kō é kuvi o i'xá ŋa. Kidáa ne, nadama ŋa kúŋu ata kō kúŋu xéé san. ²⁴ Iō nee ntantétu o nte dá nakáku Xuva ko kō. Ntá tsi te ní'i ko nee iña é ntantétu o ne, ŋá kantio é kuntetú ká o. ¿Vá xo'ō ntu kantétu ká i nuu i é ní'i i? ²⁵ Ntá tsi te kántétu o nuu i é vāta ní'i kó ne, da mií é kutii ko kuntétu ká o.

²⁶ Du'vá ó di, kaxntii Espiritū Sántū san ko é ŋa kuvi vií o é ncho vii o. Tsi ŋá ini ó nee nuu i é kákan o da ntáka'an ntá'vi o. Ntá tsi kaka'an Espiritū Sántū san ni Xuva ko kuēnta iña ko. Un tsi kaxkoo káni ŋa é ntē ŋa tuvi tú'un. ²⁷ Xuva kō, ŋa kaito ntēe nima ŋá'a sán ne, ini ŋá nee iña é ncho ka'an Espiritū Sántū san. Tsi Espiritū Sántū sán ne, kaikan ŋá nta'a Xuva ko nuu i é ntio Xuva kō é kue'ē ŋa ŋa ntáduku ntēe ŋa.

É kúvi vií kue'en o

²⁸ Iní o tsi Xuva kō ne, kade ŋa é kōo é vā'a é un ntí'i é kakuvi ni ŋa ntákuinima i ŋa, ŋa e kána ŋa é vií ŋa é ntio ŋa. ²⁹ Tsi ini Xúva kō nte dí'na xoo kuínti'xe i ŋa ne, nakaxnú ŋa ŋa nte dí'na vata koo é ntúvi ŋa vata kaa i'xá ŋa. Tsi Cristú ne, dí'na ŋa kúvi ŋa i'xá nuu i é vata kaa un ntí'i éni ŋa ni tā'an ŋa. ³⁰ Xo'ō ŋa'a, ŋa é nakaxnú Xuva kō nte dí'na ne, kána ŋa ŋa di. Xo'ō ŋa'a, ŋa e kána ŋa ne, ká'an ŋá tsi ŋa tuvi ka kuétsi ŋá. Xo'ō ŋa'a, ŋa é nakate Xuva ko kuétsi i ne, kada ka'nu Xuva ko ŋá di. ³¹ ¿Ntē koo ka'an o iña i sá'á? Te Xuva kō nuu mé'ŋu ŋa kō ne, ¿xoo ntu kuvi vií i ni kō? ³² Ntē ŋa ni de vni Xuva ko i'xá mií ŋá é kuvi ŋá kuenta iña ko un ntíi ntíi o. Te ūun tsi nte i'xá mií ŋá tá'xi ŋa kō ne, ¿mi'i nté ŋa vií ŋa da xe'e é ta'xi ŋa ko un ntí'i nēe é kantio kō di? ³³ ¿Xo'ō ntu kuvi tsi'i kuétsi i ŋa é nakaxnú Xuva kō? Tsi mií Xuva ko káka'an ŋa tsi ŋa tuvi ka kuétsi ŋá. ³⁴ ¿Xo'ō ntu kuvi kué'e i dō'vi san iña ŋa? Tsi mií Jesúcristu san ne, xi'i ŋa kuēnta iña ŋá ne, dá ntóto xtuku ŋá ne, tuvi ŋa diŋi kua'a Xuva kō, kaikan ŋá kuenta iña ko. ³⁵ ¿Nēe ntu é kúvi vií é náki'i nteé xio ko vata koo é ŋa ntio ká Cristu ko? ¿Vá kúvi ntu vii da ntánto'o ko, o da dóo ntii tu'un, o da ntáde xení ŋa'a san ni ko, o dá ntáo ntité o, o dá ŋa tuvi é kunuu o, o dá iō nuu i e dóo donchu'vi, o da ntáni'i kó doxi'i san? ³⁶ Tsi vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō ne:

Kuenta iña ntó ne, utén utén ntaú'vi ntí tē xo'ō ka'ní i ntí.

Ntí'i ne, vata ntaa kudii a le'ntú san ntáa ntí, kiti ntánaku'e'nu ŋa vata koo é ká'xi ŋá ti, ka'an.

³⁷ Ntá tsi nté uun nuu i sá'a ne, ŋa kúvi vīi é ŋa ntio ká Cristu ko. Tsi ntio ŋa kō né, xntii ŋa

kō é kŭvi vií kue'en o ni é un nti'i sá'a. ³⁸ Ini vá'a u tsí ña te neé kuvi vii é ña ntio ká Xuva ko kō: nté doxi'í san, nté ntuvi iña ko, nté ánjē san, nté ña odo núu iña é ña vá'a san, nté ña ntádé kŭ'vé é dukún kán, ³⁹ nté mí'i é dóo dŭkun, nté mí'i é dóo kŭnu, nté da neé ka nuu i é de kŭ'vé Xuva kō ña kuvi vii é ña ntio ká Xuva ko ko, xo'ō é ntánuu iní ko Xuva ko Jesŭcristu.

9

Nakaxnúu Xuva ko tátá ña Israee

¹ Vata kaa u xu'u é kantikín u Cristú ne, kaka'an u é nuu é ntaā i, ñá kaka'an u dovete, tsí nimá ko ne, Espiritú Sántú san kade kŭ'vé ñá ne, kaka'an ñá tsi nuu é ntaā i é káka'an u ² tsi un vá'a tsi kakunta'xa iní ko. Nii ku'ēn tsi ntuvi dóo u'vi kakúvi ko, ³ tsi dóo ntio ko é nakákú ña ñu ko, ña tátá ko. Tē dí kaidia'vi iña ñá ne, ka'an u te nakuítá Cristú ko, kuān te ta'xi ñá ko é ntó'o kó naa ña ñuú ko, ⁴ ña Israee san. Nakaxnúu Xuva ko ñá é ntŭvi ña i'xa kiin ña. Nañ'e Xúva ko ñá tsi dóo ka'nu ña. Xé'e Xuva ko xŭ'u ña ni ña nté koo vií ña é vá'a ni ña rkontuvi. Xé'e ña ñá leí san kuenta iña Muísee. Ini ñá tsi Xuva kō ne, inŭu mé'ñu ña ñá. Ini ña nee é káka'an Xúva kō é ku'e é ña ña. ⁵ Uva ata ika ñá Israee san ne, dóo na'nu ña'a ña. Tátá ña káku Cristu da vexkúvi ña ñatŭi. Divi ñá né, Xuva ko ñá, ñá kadé kŭ've é un nti'i. Kada ka'nu o ña ntii dañu ntŭvi. Kuan koo na kōo.

⁶ Ntá tsi ña te kaka'an u tsí ña ni de ntáa Xúva kō é xe'é ña xu'u ña ní ña Israee. Kaka'an u tsí vevii ne, ña Israee san ne, ñá te un ntŭi ntŭi ña é ña Israee nti'xe ña. ⁷ Nte ña te un ntŭi ntŭi tátá vi'i Abraán san é i'xá nti'xe ña. Tsi da xé Xuva ko káka'an ñá ni Abraan kidaā: "Tátá vi'i o ne, ki'xi kuenta iña i'xá o Ísaa", ka'an ña. ⁸ Sá'a kata'xi é kŭtuni ko tsí ña te un ntŭi ntŭi i'xá san e káku iña Abraan é ntáduku ntée Xuva kō. Tsi kaka'an Xúva kō tsi i'xá nti'xe ña ne, da mií ña é káku iña i'xá ña, ña é xe'é Xuva ko xŭ'u ña é ku'e é ña ña. ⁹ Tsi xe'é Xuva ko xŭ'u ña ni Abraán san kidaā: "Ntuvi sá'a da kuía ve ne, dá náxee xtúku ú ne, kaku i'xá Sara", ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi ió ka é nañ'e ú nto. Xío i'xa uvi iña Rebecá ne, uvata ika ko Ísaa ne, uva i'xá san ntŭvi ña. ¹¹⁻¹² Kuān té vata káku, kuān té vata vií nuu i é kŭni kaa ne, o nuu i é vá'a ne, ká'an Xuva ko ni ñadŭí san tsi kada kŭ'vé i'xa é kuvi ūvi san iña ení i, kuān té i'xa nuu í san. Kuan o ka'an Xúva kō vata koo é kŭtuni ko tsi dŭvi ñá kanakaxnúu ña. Ná te nee va'a tsi ūun na ne, éde na é vá'a, ntá tsi da xé divi ña ntio ña ne, kanakaxnúu ña na. ¹³ Uve na'a mí kaka'an tú'un Xuva kō: "Dóo ntio kó Jacóbo, ntá tsi ña ni ntio ku'e'ēn tsi ko Esauu", ka'an ña.

¹⁴ ¿Nté koo ka'an ó ve? ¿Vá ká'an ntú o tsi ña vá'a ó de Xuva kō? ¡Ñá'á ni san! ¹⁵ Tsi kade ña vatá ó kaka'an ñá ni Muísee: "Vii u é vá'a ni xoo ñá'a é ncho vií u é vá'a ni ña. Ntunta'vi ini kó xoo ñá'a é ncho ntunta'vi ini kó ña", ka'an ña. ¹⁶ Dukuān ne, ñá te kuēta iña ñatŭi san é ntunta'vi ini Xuva ko ni ña, kuān te káde ña nuu i é vá'a ni ña, tsi da xé mii Xuva kō ntio ña é vii ñá ni ña é vá'a. ¹⁷ Kaka'an tú'un Xuva kō nté o kaka'an ñá ni rei Fárauun, rei iña ñá ñuú Egipto: "É tá'xi u é viín rei vata koo é kŭni ña'a tsi dóo ka'nu u é xntŭi ú o. Kídáá ne, kutuní uun ntŭi ntŭi ñá'a, ña ntoo ñuxiví san, xoo ñá'a u", ka'an ña.

¹⁸ Dukuān né, kantunta'vi ini Xuva ko da xóo ka ña'a é ncho ntunta'vi ini ña ña ne, kaxé'e ña é kada do'o da xóo ka ña'a é ntio ña.

¹⁹ Á te iō nto é ncho ka'an ntó ni kó ve: "¿Nté kui kaka'an ntú Xuva kō tsí ió ka kuétsi kó kuan, te ña kuvi vii o tŭku nuu i é nakaxnuu ña é vii o?" Á te kuān koo ka'an ntó ve. ²⁰ ¿Nté kui nantiko koo nto nto é káka'an ntó ni Xuva kō é da mii ñá'a nto? ¿Vá ká'an ntu kŭdi nte'u é kŭvá'a san ni ña de vá'a san: "¿Nté kui kuan ntú o de vá'a nto ko?", ka'an? ²¹ ¿Ña kuvi vii ntú ña de vá'a kŭdi san da neé ka nuu i é ntio ña ni nté'ú san? Tē ntio ña ne, kuvi ki'i ña un sŭin tŭ'nti nte'ú san ne, dá kadá vá'a ña un a kŭdi é dóo tŭi kaa é kada tsiñu ni'í ña dá ió víko san. Kuvi ki'í ká ña tuku ta'vi divi tsi tŭ'nti nté'ú san ne, dá káda vá'a ña tuku kŭdi é ña dóo nee tŭi kaa é kada tsiñu ni'í ña ūtēn uten.

²² Tē dí Xuva kō ntio ña é nañ'e ñá kó tsi dóo diin ñá ne, dóo ió ña é vii ñá di ne, dá kuétsi é kákuti'í ña nima ñá ni ñá'a, ña é ni'í é ntó'o i, ña é ió tu've i é kŭvi. ²³ Tē ntio ñá nañ'e ñá kó nuu i é dóo nuu á'vi iña ña dá ta'xi ña kō é vá'a iña ña tsi ntunta'vi ini ña ko. Xtŭvi tu've ñá kó nte dí'na é ni'í ko é vá'a iña ña. ²⁴ Tsi kána ña ko, kuān te ñá Israee ó, kuān te ña é ña te ña Israee o. ²⁵ Vatá ó uve na'a kaka'an ñá ka'an naa Xuva ko, ñá nani Ósea:

Ña é ña te ña'a mií ko kidaā ne, ká'an u tsí ña'a kó ña ve.

Ña é ña ni ntio ko kidaā ne, ká'an u tsi dóo ntio kó ña ve.

²⁶ Divi tsi ñuú mí kaka'an u kidaā é ña te ñá'a kó ñá ne,

ká'an u ni ña ve tsi ntuvi ña i'xá mií kó,

ka'an Xúva kō, ña kantŭto,

ka'an Ósea san. ²⁷ Ntá tsi kaka'an Ísaía san iña tátá ña Israee san: "Kuān té ña te da díi táta ña Israee san, kuān té vata díi ñuti ntute ñu'u ko ña ña ne, ñá tŭim ña é nakáku ña. ²⁸ Tsi ña ná'a ka dá káda ntaa ntŭi Xuva kō é káka'an ña. Ná kukuíi ka ña é ku'e é ña é ntó'o ko iña un ntŭi ñá ñuxiví san", ka'an Ísaia. ²⁹ Vatá ó kaka'an Ísaia kidaā:

Tē dí Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ña ni tsoo ña tatá kō ne, vevií ne, e xí'i nti'i o vatá o xí'i ñá intóo ñuú Sodomá ni ñuú Gomora kídaā, ka'an ña.

Tū'un é vā'á san iña ñá Israee

³⁰ ¿Nté ntu koo ka'an o kuénta iña i sá'á kuan? Dukuān ne, kutuni koo tsí ña é ña te ña Israeé san, ña é ña ni ntúku nuu ini i nté koo vií ña vata koo é ntuvá'a ña ni Xuva kō ne, ntuvá'a ña ni ñá tsi kuinti'xe ña ña. ³¹ Ntá tsi ña Israeé san ne, ntánantuku ña nté koo ntuvá'a ña ni Xuva ko kuénta iña leí san ne, ña ni kutíi ña kada ntaa ña é káka'án leí san. ³² ¿Nté kui san? Tsi kuvi ntuvá'a ña ni Xuva ko tē kade ña é káka'án leí san, kuini ña. Nā ni kutūni ña tsí mii Xuva ko kúvi ntavá'a ña ña te kuinti'xe ña ña. Dukuān né, vata te xūú nakí'í ña, ³³ vatá ó kaka'an tū'un Xuva kō: Koto nto, tsí ñuú Siuún ne, xtúvi u uun ña'a, ña é kúvi vata kaa xuu mí nākí'í ña'a san, mí ntáva ña.

Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kuinti'xe i ña ne, ña túvi nté koo kuka'an nuu ña kuénta iña ña, ka'an.

10

¹ Tā'án, kanī nimá ko ntio ko te nakáku ña tatá ko, ña Israeé san. Un vā'a tsi kaka'an ntá'vi u ni Xuva ko kuénta iña ña vata koo é nī'i ña é vā'á nta'a Xuva kō. ² Kuvi ka'án u kuenta iña ña tsí ini va'á u tsi dóo ncho vií ña é ntio Xuva kō, ntá tsi ñá ini nti'xe ña nté koo vií ña vatá ó ntio ña. ³ Tsi vata kutūni ña nté koo ntuvá'a o ni Xuva kō ne, ncho vií mii ña é ntuvá'a ña ni ña. Nā ni íde ña kuénta dá kaká'a Xúva ko ni ña nté koo ntuvá'a ña ni ña. ⁴ Tsi Cristú san ne, de ntaa nti'i ña leí san. Dukuān ne, ntuvá'a o ni Xuva ko, da xōó ka ña'a o, te kakuinti'xe kō Cristu.

⁵ Tsi vatá ó uve na'a kaká'an Muísee kídaā nté koo ni'í ko ntuví va'á iña ko kuenta iña leí san: “Da xōó ka ña'a, ña é kūtíi kada ntaa nti'i é káka'án leí san ne, nī'i ña ntuví vā'á iña ña”, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi kaka'an Xúva ko kuénta iña i é ntuvá'a o ni ña tsi kuinti'xe ko ña: “Nā ku dē kuení nto te ió xoo é kúvi kaa i e dukún kán vata koo é nanūu ña Cristu ñuxiví a. ⁷ Ntē ña ku dē kuení nto te ió xoo é kúvi kí un tsi ne ini tótsin kaa vata koo é natavá ñá Cristu mé'ñū ña xí'í san”, ka'an ña. ⁸ ¿Nté ntú ó kaka'an tū'un Xuva kō kuan? Kaka'an: “Nā te nté sa ntií tū'un é nī'i nto tū'un va'á san, tsí etsin tsi tuví tū'un sán ne, diví tsi tū'un é kākíi xu'u o nī é nūu nima ó dí”, ka'an. Tū'un sa'á ne, diví tū'un va'a é ntáka'an ntódo nti nté koo kuinti'xe ko Xuva kō. ⁹ Tsi te ká'an ó ni xū'u ko tsi Jesuú ne, Tō'ó nti'xe ko ña ne, te kuinti'xe kō tsí nantoto Xúva ko ña rkontuvi é xí'i ñá ne, nakáku ó. ¹⁰ Tsi te kanī nima kó kuinti'xe kō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō. Te ká'an o tsí nuu

é ntaā i e Tó'lo nti'xe ko Jēsuú ne, nakáku ña kō.

¹¹ Tsi vatá ó kaka'an tū'un Xuva kō ne: “Da xōó ka ña'a, ña é kánuu ini i ña ne, ña túvi nté koo kuka'an nuu ña”, ka'an. ¹² Nā te e tūku e tūku ntaa ña Israeé san é vátu ntaa ña tuku tatá i san. Tsi uun tsi Tó'lo ko ūn nti' ntií o. Utén utén kaxé'e ña e dóo va'á iña dá xōó ka ña'a, ña e ntaíkan ntá'a ña. ¹³ Tsi kaka'an tū'un Xuva kō: “Da xōó ka ña'a, ña ntaíkan nta'a Xuva kō ne, nakáku ña”, ka'an. ¹⁴ Ntá tsi, ¿nté koo kakan ñá'a san nta'a Xúva ko te vata kuinti'xe ña ña? ¿Nté koo kuinti'xe ña ña te vata tekú ña iña ña? ¿Nté koo tekú ña tē ña xoxo ka'an ntódo i tū'un Xuva ko ni ñá? ¹⁵ ¿Nté koo ka'an ntódo ña tū'un Xuva ko tē ña xoxó taxnuu i ña? Tsi kaka'an tū'un Xuva kō: “Nā te nté kaa va'á o tē xee ñá vexní'i tū'un va'á san”, ka'an.

¹⁶ Ntá tsi ña te un ntií ntií ña'a san ntaíni ña tū'un va'á san. Tsi kaka'an Ísaia kídaā: “Xuvā, xōó ntu e kuinti'xe i vátu va'á san dá kaká'án nti'?”, ka'an ña. ¹⁷ Dukuān né, da mii é kantio é ká'an ñá ni kó tū'un Xuva ko vata koo é tēku ko iña Cristú ne, dá kuinti'xe ko ña.

¹⁸ Ntá tsi xu'ú ne, katsixe'e ú te dá xé ña ni tekú ntu ña. Nā ntaa, tsi téku ña, ¿nté kui ña'a? Tsi kaka'an tū'un Xuva kō: Da kanī ñuxiví san díto tatsin ña.

Tū'un e ntáka'an ñá ne, íte xaa da kanī ñuxiví a,

ka'an. ¹⁹ Katsixe'e xtukú ú nto te ña ni ñe'e díki ntú ña Israeé san tū'un san. Tsi dí'na Muísee xnté na'a ña tsi kuān ó kaka'an Xúva kō:

Vii u é kúne'u ini nto kuenta iña ūun ña'a san, ña é ña te uun tsi tatá i vatá ó uun tsi tatá nto. Vii u é kúdin nto kuenta iña ñá tuku ñuu, mí é ña te neé ini, ka'an Xúva kō. ²⁰ Rkontúvi ne, ñá ni ū'vi kue'en tsi Ísaia dá kaká'an ñá vatá ó kaka'an Xúva kō:

Ña'a, ña é ña ni nantúku kó ne, nāni'i ñá ko. Ña'a, ña é ña ni tsixé'e i kó ne, nañe'e ú ña nté kaa u,

ka'an ña. ²¹ Kaka'an Xúva ko iña ñá Israeé san dí: “Nii kue'en tsi ntuví nakáa u nta'a ko é nānumé u ña'a san, ña é ña ni kuinti'xe i ko, ña é ña ncho vii nee iña é ntio ko”, ka'an ña.

11

Ña Israee, ña é nakaxnúu Xúva ko

¹ Katsixe'e ú nto ve: ¿Vá nakuitá ntú Xuva ko ña'a mii ñá? ¡Ñá'a ní san! tsí mii ú ne, ña Israeé u. Uva ikā kó Abraán ne, diví tátá vi'i kó Benjamín dí. ² Nā ni nakuíta Xúva ko ña'a mii ñá, ña é nakaxnúu ña nte dí'na. ¿Nā ini ntú nto nté o kaká'an tū'un Xuva kō mí katsi'i kuétsi Eliá san ña Israeé san? Tsi kaka'an ña: ³ “Xuvā, é'ni ña ña ntáka'an

kuenta iña nto ne, nākatsin ña naa ntó di. Da mií sá u ntó u é kántító ká u ne, ncho ka'ní ña kó di", ka'an ña. ⁴ Ntá tsi kaka'an Xúva ko ni ña: "Íó u'xe miíl ñatí, ña é xtuví xío ú kuenta iñá ko. Nté uun ito ña ni kancháti ña núú Baá, diví é de vá'a ña tuku ñuú san é víí xuva ña", ka'an Xúva kó. ⁵ Kuān ó veví di. Ntoto ká ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kó é víí ña é vā'á ni ña. ⁶ Dā xé mií Xuva kó ntío ña é víí ña é vā'á ni ña ne, ña te kuēnta iña i é vā'a é idé ña'a san. Tē nakaxnúu Xuva ko ña'a san kuēnta iña i é vā'a e ntáde ña ne, ña kúvi ká'an o tsi nakaxnúu ña ña tsi mií ña ncho víí ña é vā'á ni ña.

⁷ ¿Nté ntu koo ka'an ó ve? Tsi ña ni naní'i ña Israeé san nuu i e dóo ntánantuku ña. Da mií ña'a, ña é nakaxnúu Xuva ko ne, naní'i ña. Ntá tsi ña nguií sán ne, da díí díí ka dé ka'xi ña nima ña, vata ó uve na'a ⁸ kaka'an tú'un Xuva kó: "Xé'le Xuva kó é ntuka'xi díkí ña vata koo é ña tekú ña. Un tsi da nte vevíí ne, ña ntaíni ña, nte ña ntátekú ña", ka'an. ⁹ Davíí san ne, kaka'an ñá di: Na kó'xó mií ña da ntáde ña dodíni kuēnta iña i é un nti'í é ío iña ña.

Na kó'xó nteé ña nuu i é kíni kaa vata koo é na kué'le Xuva ko ña é ntó'o ña.

¹⁰ Na kúneé kue'en ntúxnúú ña vata koo é ña kíni ka ña.

Vata kaa ntuví é kutuví ñá ne, na nakaka tí'i kué'en ña, ka'an ña.

É nakáku ña'a, ña é ña te ña Israeé

¹¹ Katsixe'e' é u nto ve: Dā xé kó'xó ntéé ña Israeé san nuu Xuva kó ne, ¿vá nakuitá ntú Xuva kó ña? ¡Ñá'á ni san! Ntá tsi da xé ña ni ntío ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, ña tuku ñuú san ní'i ña e dóo va'á nta'a Xuva kó vata koo é na kúne'u iní ña Israeé san ni ña. ¹² Ví'a ve né, te ní'i ñuxiví san e dóo va'á tsi ña ni ntío ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, te ní'i ña tuku tatá i san é vā'a tsi ntúduksi ña Israeé san díí ne, ¡nté kuān nte vá'á ó te ntiko kóo un ntíí ntíí ña Israeé san é kuinti'xe ña Xuva kó!

¹³ Kaka'án u ni nto vē, ntó'o é ña tuku ñuú nto, tsi táxnuu Xuva kó ko é ka'án u ni nto kuēnta iña ña ne, dóo ka'nu tsiñu ko, kuini ko. ¹⁴ Kuān ó kaka'án u vata koo é na kúne'u iní ña ñuú ko, ña Israeé san. Tsi kidaā né, ti kaa te ío ña é tekú ña dá kaká'án u ni ña nté koo nakáku ña. ¹⁵ Tē ntuvá'a ña ñuxiví san ni Xuva kó tsi éte xío ña ña Israeé san ne, díí díí ka vá'á ó te nāki'i xtuku ña ña. Vata tē ntóto ña xi'í san tē xi'í ña. ¹⁶ Te kué'le o uun ta'vi ū'xen tañú'u san nta'a Xúva kó ne, kaníí t'í'nti i é káduku ntéé ña di. Te xó'o utun san kúvi iña Xuva kó ne, nta'a i sán ne, da mií é káduku ntéé ña di. ¹⁷ Íó tun olívu va'á san é ká'nté tu'un ña'a san nta'a i ne, dá nāñin ntee tá'an ña nta'a tun olívu ku'ú san vata koo é díí ka

va'á kíti i kii. Kuan ó kúvi ni ó dí, xo'ón é ña te ña Israeé, tsi vata té é'nte tu'un Xuva ko ña'a ña vata koo é ní'i o é vā'á dadíí ni ña Israeé san. ¹⁸ Nā ku ká'an te díí ka ka'nun é vata kaa nta'a i e é'nte Xuva kó. Tē ncho víin ka'nun ne, naka'an ó tsi kudíi nta' i kúvin. Nā te kuēnta iña o é xi'í kutu xó'o i, tsi kuenta iña xo'o i san é ntitsin kutun.

¹⁹ Á te ká'an ve: "Ntá tsi é'nte tu'un Xuva ko nta'a mií i vata koo é nāñin ntee tá'an ña ko", koo ka'an. ²⁰ Nuu é ntaā i é káka'an, ntá tsi é'nte tu'un ñá ña tsi ña ni kuinti'xe ña Cristu. Tāñ nteen kutun da mií tsi é kákuinti'xe ká o ña. Dukuān ne, ña ku dē kuení o tē dóo ka'nun, tsi koton tsin kuenta iña mií o. ²¹ Tsi te ña ni ntunta'ví iní Xuva ko nta'a mií ūtun sán ne, nté xo'ón ña ntunta'ví iní ña o di. ²² Koton tsi dóo va'á Xuva kó ne, ntá tsi dóo díin ñá di. Tsi dóo díin ñá ní ña ntáde é kíni kaa, ntá tsi dóo va'á koo víí ña ni o te víin nee iña é ntío ña. Tē ña'á ne, ka'nté tu'un ñá o di. ²³ Nā Israeé dí, te ntiko kóo ña é kuinti'xe ña Xuva kó ne, nāñin ntee tá'an xtuku ña ña. Tsi kuví víí Xuva ko nāñin ntee tá'an xtuku ña ña. ²⁴ Tsi xo'ón né, vata kaa nta'a tun olívu ku'ú san é tē'nte kaan ne, nāñin ntee tá'an tun olívu va'á san, kuān té ña te diví tátá o. Nā Israeé san ne, vata ntāa nta'a tun olívu va'á san ntāa ña. Dukuān ne, díí díí ka ña ntii tu'un é nāñin ntee tá'an xtuku utun é diví tátá mií i.

Nakáku ña Israeé san te kúvi

²⁵ Tā'án, ntio ko é na tekú nto tú'ún é ío xu'ú iña Xuva ko, vata koo é ña ku kadá kuení mií ntó e dóo tu'vé nto: tsi dava tsi ña Israeé san ne, ntáde do'o ña kuēnta iña Xuva ko. Ntá tsi kuan ó tá'xi Xuva kó é kúvi da nte koo é nakáku tíñi ña'a, ña é ña te ña Israeé san, vatā ó ntío Xuva kó. ²⁶ Tē kúvi un nti'í sá'á ne, nakáku un ntíí ntíí ña Israeé san. Tsi vatā ó uve na'a kaká'an tú'un Xuva kó:

Nté ñuú Siuun kí'xi ña é nakakú ko.

Naki'í ña é kíni kaa é nūu nima ¡ácco.

²⁷ Kidaā ne, kuntáa tú'ún é xé'e ú xu'u kó ni ña tsi nakate u kuétsi ña, ka'an.

²⁸ Dā xé ña ni ntío ña Israeé san tú'ún va'á san ne, ntañinhu'ví ñá Xuva kó. Dā xé kuān o dé ña ne, ntó'o ne, ní'i ntó é tekú ntó tú'ún va'á san. Ntá tsi Xuva kó ne, ntio dukuan ña ña Israeé san, tsi nakaxnúu ña ñata ña, ña intóo di'na. ²⁹ Nā kanatívi iní Xuva ko xóo ñá'a, ña é kána ña, nte é kaxé'e ña di. ³⁰ Ntvií di'na ne, ña ni kuinti'xe nto Xuva kó. Ntá tsi vevíí ne, ní'i ntó é vā'á nta'a Xuva kó tsi xtúvi mií ñá Israeé san e ntákuinti'xe ña ña. ³¹ Nā Israeé san ne, ña ntákuinti'xe ña Xuva ko vevíí vatā o dé nto nte dí'na. Kuan ó xe'é Xuva ko itsí é kuān koo víí ña vata koo é ntuntá'ví iní ña nto ne, kuan koo ntuntá'ví iní ña ña Israeé san di. ³² Tsi Xuva kó xe'é ña

é kuédadíi un ntíí ntíí ña'a san é ña kuvi ntii mii ña é kīni kaa san e ntáde ña un ntí'i ña, vata koo é tē kúvi ne, nañē'e ñá ña tsí dadíi tsi kantuntá'ví ini ña ña un ntíí ntíí ña.

³³ Ntē kuān nte ka'nu Xúva kō! Tsi dóo ini ña ntē koo víi ña. Dóo ini ña nee é vā'a. Ña kúvi kutūni ko ntē o kadē kueni ña ne, ntē ña kuvi k'ín diki ko ntē koo é kuān ó de ña di.

³⁴ Tsi "¿xoo ntu ini i ntē o kadē kueni Xuva kō? ¿Xoo ntu nañē'e i ña é kuān koo víi ña?"

³⁵ ¿Xoo ntu kuvi kué'e i domēni e dóo ka'nu iña Xuva ko vata koo é na ntānáa Xuva ko iña j?" ³⁶ Tsi Xuva kō ne, de kú'vē ña é un ntí'í né, divi ña káka'an ña ntē koo víi é un ntí'í é io. Un ntí'í é ío ne, kuenta iña ña. Na ká'an o tsi dóo va'a kúe'en Xúva ko ntii dañu ntūvi. Kuan koo na kōo.

12

Nakué'e o ntūvi iña ko nta'a Xúva kō

¹ Dukuān né, ta'an, da xe dóo ntunta'ví ini Xuva ko kō ne, kaikán u nto vata koo é nakué'é nto kúnu nto kuēnta iña Xuva ko vata kaa domēni é kántito kaa iña ña. Xtuví mii nto é kīni kaa ne, víi nto da mii é ntio ña. Kidáa ne, kunuu ini ntí'xe nto Xuva ko vatá ó ntio ña é víi nto. ² Ná ku dá va'a nto é ká'an ñá'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ntē koo kuntuo nto. Ntá tsi kué'e nto é nadama Xuva kō ntē o ntáde kueni nto. Kidáa ne, kutuni ntó nee iña é ntio Xuva kō. Tsi tē ini o nee é ntio ña ne, kutuni ko nee iña é káduku ntēe ña, nee iña e xkúntee iní ña, nee iña é vā'a kúe'en.

³ Tsi da xe dóo vā'a o dé Xuva ko nī kó da tá'xi ña kó tsiñu sá'a ne, kuvi ka'an u ni un ntíí ntíí nto tsí ña ku dé kueni nto te dóo ka'nu ña'a nto. Ntá tsi koto nteé va'a nto nima nto ntē kaa ntákuinti'xe nto vatá o tá'xi Xuva kō é víi nto. ⁴ Uun tsi kúnu kō, ntá tsi ío e túku e túku ta'ví i. É un é un ta'ví i sán ne, é túku e túku tsiñu i. ⁵ Xo'ó e ntákuinti'xe kō né, kuān te titín ña'a o né, vata te uun ña'a tsó da ntákuinti'xe kō Cristu. Kidáa ne, ntaíntee tá'an o un ntíí ntíí o é uun tso kuvi o.

⁶ Ntá tsi tá'xi Xuva kō é kúvi víi o, xé un xé un o, e túku e túku nuu i vatá ó é vā'a iña ko, kuñi ña. Víi ó vatá o tá'xi ña é kúvi víi o. Tē tá'xi ña é ká'an o tú'un ña ne, ká'an o vatá o ntákuinti'xe kō. ⁷ Tē tá'xi ña é xntii o ta'an kō ne, xntii vā'á o ña. Tē xoó ña'a ntio Xuva kō é nakuá'a ña ña'a ne, na nakuá'a vā'a ña ña'a san. ⁸ Tē xoó ña'a ni'í ña é naxnúu ña nima tá'an ña ne, na naxnúu ña nima ña. Tē xoó ña'a ni'í ña é ká'nté dava ña é vā'á ña ne, ñá ku kadá víni ña. Tē xoó ña'a ni'í ña é kadá kú'vē ña ne, na kóo ntii ña kadá kú'vē ña. Tē xoó ña'a ni'í ña é xntii ña ña ntátaan núu i ne, na kúnuu dīni nima ña é xntii ña ña.

Ntē koo víi ña ntákuinti'xe i san

⁹ Kaníi nima ntó kuinima ntí'xe nto ta'an nto. Ná ku ntio kué'en nto nuu i é kīni ntáa, ntá tsi kuntikin ntó da mii nuu i é vā'a.

¹⁰ Kuinima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i, vata tsi te ta'an mii nto ña. Níi kúe'én ini nto kuiko ñu'u nto tá'an nto.

¹¹ Koo ntii nto káda tsiñu nto. Ná ku kudu'xen ntó. Kaníi nima ntó kada tsiñu nto kuenta iña Xuva ko.

¹² Kuntóo dīni nto, tsi ini nto tsi kuntuo nto ni Xuva kō rkontuvi. Na kútií nto da ntánto'o nto. Ná ku xtuví mii nto e ntáka'an ntá'víi nto ni kúe'en tsi ntuvi.

¹³ Kué'e ntó nee iñá kataan núu ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Kué'e nto víi'í nto é kuntuo ta'an nto, ña ntaika itsi san.

¹⁴ Kákan nto nta'a Xuva ko te víi ña é vā'a ni ña'a, kuān te ntáde ña ni ntó é kīni kaa. Kuān koo víi ntí'xe nto. Ná kákan ntó nta'a Xuva ko te kué'é ña e dóo nto'o ñá'a san.

¹⁵ Kuntuo dīni ntó ni ñá'a da ntántoo dīni ña. Kueku nto ni ña da ntaéku ña.

¹⁶ Kuntuo vā'a nto ni tá'an nto. Ná víi ka'nu nto, tsi kuédadíi tsi víi nto ni ña ntá'vi. Ná ku dé kueni nto e dóo ini nto é un ntí'í.

¹⁷ Ná víi nto é kīni kaa ni ñá'a, kuān te kuān o de ña ni ntó. Víi nto é vā'a vata koo é ña té nee ka'an ñá'a san é kuétsi nto. ¹⁸ Koó ntii ntó é kuntuo vā'a nto ni un ntíí ntíí ña'a vata kaa é kútií nto. ¹⁹ Ná ntánáa nto tē kade ña'a san é kīni kaa ni ntó, ta'an e dóo ntio kó, tsi kué'e nto é ntánáa Xuva ko ni ña. Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "Xu'ú ntánáa u. Xu'u kué'e ú ña é ntó'o ña", ka'an Xúva kō. Kuān ó kaka'an tú'un ña. ²⁰ Ntá tsi víi nto vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō: "Tē káka'kin ña kade xení ni ntó ne, kué'e ntó é ká'xi ña. Tē kaitsi ñá ntute ne, kué'e nto ntute na kó'o ña. Tē kuan koo víi nto ne, tsi un nturkue'e ña é káku'ka'an nuu ña tsí kade ña é kīni kaa ni ntó", ka'an. ²¹ Ná ku dá va'a nto é kúvi víi é kīni kaa san ni nto, ntá tsi víi nto é vā'a vata koo é kúvi víi nto ntó é kīni kaa san.

13

¹ Un ntíí ntíí ña'a ne, kantio é káda ntaa ña é káka'an ñá tsiñu i, tsí ña kúvi kadá kú'vē ña tsiñu i san tē di ña ni xé'e Xuva kō é kadá kú'vē ña. Na ntáde kú'vē vevii ne, Xuva kō xtúvi ñá ña e ntáde kú'vē ña. ² Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña káde ntaa é káka'an ñá tsiñu i ne, ñá káde ña é ntio Xuva kō é víi o. Xoó ña'a, ña é kuān ó ntáde ne, ní'í ña é ntó'o ña. ³ Xoó ña'a, ña e ntáde é vā'a ne, ña tūví nté kui u'ví ñá ña tsiñu i san. Ntá tsi xoó ña'a, ña e ntáde é kīni kaa ne, ió nuu i nté kui nta'ví ñá ña. Tē ña ntio o é u'ví o ñá tsiñu i sán ne, viin é vā'a. Tē viin é vā'a ne, ká'an ña tsi dóo va'an. ⁴ Xuva kō ne, xtuví ñá ña é víi ñá tsiñu sá'a vata koo é kóo é vā'a ni kō. Ntá tsi te kade o é kīni kaa ne, u'ví ntí'xe ko ñá, tsí ña te da káka'an ña é ta'xi ña kō é nto'o kō. Tsi ña

kade tsiñu iña Xuva kó ne, ta'xi ña ko da neé ka é nto'o kó é kaka'an Xúva kó, te vii o é kini kaa. ⁵ Dukuān ne, kada ntaa o é kaka'an ñá tsiñu i, ñá te da mii tsi é ni'i ko é nto'o ko té ña kada ntáa o, ntá tsi da xé kaka'an nima ko tsi vá'a o é kuān koo vii o. ⁶ Dukuān ó, kantio é ntá'vi o di'ū'un xoó san, tsi ña tsiñu i sán ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko da ntáde ña ko kuēnta.

⁷ Kué'le nto ñá é un ntí'í é káduku ntée ña. Tē neé diu'un kaikan ñá tsiñu i sán ne, ntá'vi nto. Tē diu'un xóo kaikan ñá ne, kué'le ntó di. Te ká'nu ña'a ña né, kuiko ñu'u nto ña.

⁸ Ñá vá'a o te kuita nuu o iña ña'a. Ntá tsi dóo vá'a o te kuinima kó ña, un ntí'í ntí'í ña. Xoó ña'a é kakuinima ñá ta'an ña ne, kade ntaa ña é kaka'an lei Xúva kó. ⁹ Tsi kaka'an lei san: "Ñá ku kidi ni'i nto ñá'dí'í tuku ña'a; ñá ku ká'ni nto ña'a; ñá ku k'i'í dú'u nto; ñá ku nakuído nuu nto iña tuku ñá'a", ka'an. Kada ntaa o sá'a, ni da neé ka xtuku lei e xtúvi Xuva ko te vii ó, vatá ó kaka'an sá'a: "Kuinima ó ta'an o vatá ó kakuinima ó kuñu mii ó", ka'an. ¹⁰ Tsi te kakuinima kó ta'an kó ne, ñá vii o é kini kaa ni ña. Dukuān né, te kakuinima kó ta'an kó ne, kada ntaa o é kaka'an lei Xúva kó.

¹¹ Kantio é vii ntó vatá ó kaka'an u, tsi ñi nto nté o ntúvi e ntántoo o ñuxiví a vevii. Na ntútuni ntó ve, tsi ntúvi dá naki'i kue'en Xúva ko kó ne, dií dii ka etsin tuví vevii é vata kaa da kuñti'xe di'na kó. ¹² Ntúvi é kini kaa sán ne, dóko sá ntí'í. Dóko sá xee ntúvi dá kí'xi xtuku Cristu. Dukuān né, xtúvi mii o e ntáde o é kini kaa san. Na kóo tú've kó ntúvi tsikan vatá ó ió tu've sntadún san dá k'i'in ñá du'xén. ¹³ Vii ó é vá'a ve, vatá ó de ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kó. Ñá ku de ki'vi ó; nté k'i'in o viko mi dóo ntáde ki'vi ña'a. Ñá ku kidi ni'i o ñá'dí'í, ña é ña te ñá'dí'í mii kó; nté ña vii o da neé ka nuu i é kini kaa ni ñá'dí'í, ni ñatí. Ña náa ó; nté ña ku kuñí ko ta'an kó. ¹⁴ Ntá tsi kué'le ntó é nadá'an Tó'o ko Jesúcristu nto. Ñá ku dē kuení ka nto nee iña é ntio nima kini kaa nto, vata koo é ña vií ka nto é kini kaa.

14

Ñá ku ká'an ntée o ta'an kó

¹ Te kí'xi uun ña'a, ña é vata kuñti'xe vá'a i ne, kué'le nto na kutuví ña. Ntá tsi ña naa nuu nto ni ña kuēnta iña i é kadé kuení ña. ² Ió ñá ne, kuvi ka'xi ña da neé ka nuu i, kuñi ña. Ntá tsi ña é vata kuñti'xe vá'a i sán ne, ñá vá'a ó é ká'xi ña kúñu, kuñi ña. ³ Ña é kaé'xi ntí'í da neé ka nuu i ne, ñá ku dē kuení kini ña iña ña ña kaé'xi kúñu san. Ña é ña kaé'xi sán ne, ñá ku ká'an ñá te ña vá'a o de ña é kaé'xi da neé ka ntí'í. Tsi ñu'u nta'a Xuva ko ñá di. ⁴ Xoó ña'a ntun, te kuñi o, é ká'an te vá'a ó ne, o té ña vá'a ó de ña kade tsiñu iña

tuku ñá'a san? Tsi kuenta iña tó'o mii ña te vá'a o de ña ne, o té ña vá'a ó de ña. Vii ntí'xe ña é vá'a, tsi kué'le Xuva kó é kuān koo vii ña.

⁵ Ió ñá ne, ió ntúvi e dií ka ka'nu é tuku ntúvi, kuñi ña. Tuku ña'a ne, dadí'í tsi un ntí'í ntí'í ntúvi san, kuñi ña. Koo ntaa iní nto nee iña é kakuñti'xe nto é un é un é un. ⁶ Xoó ña'a, ña é kadé kuení i tsi dií ka ka'nu uun ntúvi é tuku ntúvi ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kó, kuñi ña. Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu ntúvi tsikán ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kó di, kuñi ña. Xoó ña'a, ña é kaé'xi da neé ka nuu i ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kó, kuñi ña ne, kanakué'le ña sintiá'vi nta'a ña. Xoó ña'a, ña é ña kaé'xi é un ntí'í ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kó, kuñi ña ne, kanakué'le ña sintiá'vi nta'a Xuva kó di.

⁷ Ñá té ntántoo o ñuxiví sa kuenta iña mii ko. Ntē ña kuví o kuēnta iña mii kó di. ⁸ Te kuintoo o ñuxiví sa ne, vii ó vata koo é kúvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xuva kó. Te kúvi ó ne, kuví o vata koo é kúvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xuva kó. Tsi kuān te ntántoo ká o, kuān te kuví o ne, ntáduku ntée o Xuva kó. ⁹ Tsi xi'í Cristu ne, ntóto xtuku ña vata koo é vii ña Tó'o ña xi'í san ne, ni ña ntantíto sán di.

¹⁰ Xó'ón ne, ¿nté kui kaka'an ntéen ntun ta'an o tsi ña vá'a o nuu i é kade ta'an o? Xó'ón di ne, ¿nté kui kainchu'vin ntún ta'an o di? Tsi un ntí'í o kuntáñi o nuú Cristu dá ká'an ñá xoo é vá'a i ne, xoo é ña vá'a i di. ¹¹ Tsi tú'un Xuva kó ne, kaka'an:

Nuu é ntaā i é káka'an u, ka'an Xúva kó, tsi nakunchíti un ntí'í ntí'í ña'a nuú ko. Ká'an ūn ntí'í ntí'í ña'a san tsi Xuva kó né, dóo ka'nu ña, ka'an ña. ¹² Kidáa ne, ká'an o ni Xuva ko kui kuu un ó nee iña é idé o xé un xé un ó.

Ñá kú de ó é kó'xó ntée ta'an ko nuu i é kini kaa san

¹³ Dukuān ne, náa i é ká'an ntée o ta'an kó ne, koó ntii ó é ña vii ó nee iña é kó'xó ntée ta'an kó, o nee nuu i é natívi iní ña é kakuñti'xe ña. ¹⁴ Iní u tsi ña tuví nee iña é da mii e dóo dentu káa, tsi kuan o ña'ñé'le Xúva ko Jesuú ko. Ntá tsi té kuñi ña'a san tsi ña vá'a ó é vii ñá ne, ñá vá'a ó ntí'xe é vii ña. ¹⁵ Ntá tsi te da mii é ká'xin da neé ka nuu i, kuān te dóo u'vi kakúvi ta'an o kuenta iña i ne, ñá kakuñti'xe o ta'an o. Ñá ku kué'en é kúnaa ta'an o kuenta iña i é ncho ka'xin, tsi xi'í Cristu kuēnta iña ñá di. ¹⁶ Ñá ku vii ntó nee nuu i vata koo é ña kuvi ka'an kini ñá'a san kuēnta iña i é kade nto. ¹⁷ Tsi mí kadé kú've Xuva kó né, ña té ini nee é ka'xi o ne, ó nee é ko'o ó. Ntá tsi sá'a ntio Xuva kó é vii ó ne: Vii ó é vá'a, vatá ó kaka'an ña. Kuntóo vá'a o ni ta'an ko, ni Xuva kó di. Kunūu díní nima kó di. Un ntí'í ntí'í sá'a ne, ni'í ko kuēnta iña Espíritú Sántu san. ¹⁸ Xoó

ña'a é kuān ó kade ña dá kade tsiñu ña iñá Cristú ne, dōo diní Xuva ko ni ña. Ká'an ña'a sán di tsi dōo vá'á ó de ña.

¹⁹ Dukuān ne, koó ntii ó é kuntōo vá'a o ni ta'an kō. Xntii ta'an ó e dii ka kuinti'xe ko Xuva kō. ²⁰ Ñá ku nativín tsiñu Xuva ko kuenta iña i é ncho ka'xin. Nuu é ntaā i tsi ña tuví da neé ka nuu i é ká'xin é ña vá'a. Ntá tsi te kō'xó ntéé ta'an o kuenta iña i é kaē'xín ne, ñá vá'a o den. ²¹ Tsi dii ka vá'a o é ña ka'xin kúñū, nté ko'on vinú, nté ña viín da neé ka nuu i é na kō'xó ntéé ta'an o. ²² Nee iña é kuinti'xe o kuenta iña i sá'ā ne, iña míi o ni Xuva kō. Dōo diní ko te víi o é ini o tsi ntio Xuva kō é víi o. Kidāa ne, ña túvī nté kui ka'án nima ko tsi ña vá'a o de ó. ²³ Ntá tsi te xōó ña'a é ña ini ña te vá'a o é ká'xi ñá ne, o tē ña vá'a o é ká'xi ñá da neé ka ne, tē kuvi é'xi ña ne, iō kuetsí ña, tsi ña kaé'xi ña vatā ó kakuinti'xe ña. Tsi da neé ka nuu i é viín ne, tē ña kuinti'xe o te vá'a ó é viín ne, kaden kuetsi te viín.

15

Vii o é ntio ta'an kō, ñá ku víi o nee iña é ntio mii kō

¹ Xo'ó é ntákuinti'xe vá'a kō ne, kantio é xntii o ta'an kō, ña é vata kuinti'xe vá'a i san, vata koo é kütuni ña nee é vá'a. Ña kú de o kuēnta da míi iña mii ko. ² Vii o é vá'á, é xkúntee ini ta'an kō, é un é un ó, vata koo é vá'á koo ni ña, vata koo é dii dii ka na kuinti'xe ña di. ³ Tsi Cristú ne, ña ni íde ña nee iña é ntio mii ña. Tsi kúvi ña vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: "Dá ka'an kini ña'a san iña ó ne, dúku ntéé u xu'ú di", ka'an. ⁴ Tsi un nti'í tú'un Xuva kō é úve na'a nte ntúvi di'na ne, úve na'a vata koo é na kütú've kō nté koo kuntuo ó. Tsi tú'un ña ne, kaka'an nté koo kutí kō é na kuntetu o nī nté koo kunuu ka'nu nima kó di. Dukuān ne, ntantétu ó é nī'í ko é vá'á nta'a Xuva kō. ⁵ Xuva kō, ñá é ká'taxi é kütí kō, é náku'ún ka'nu nima kó ne, na tá'xi ña é uun tsi kadā kuení nto ni tá'an ntó vatā o nañé'e Jesucristu ko é víi o, ⁶ vata koo é uun tsi tatsin ntó ni ūun tsi dikí nto kada ká'nu nto Xuva ko, Uvá Tó'o ko Jesucristu.

É ká'an ntódo ña tú'un va'á san iña ña é ña te ña Israeé san

⁷ Dukuān ne, vá'a koo víi nto ni tá'an nto xe un xé un nto vatā o dé Cristu ni ntó vata koo é na kada ka'nu ña Xuva kō. ⁸ Tsi kaka'án u ni ntó tsi kí'xi Cristu váta koo é xntii ña ña Israeé san é kütuni ña nee iña é nuu é ntaā i iña Xuva kō nī é ntāda ntaa ña tú'un é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñata kō kidaā. ⁹ Kí'xi ña di vata koo é ká'an ña é ña te ña Israeé san tsi dōo va'á Xuva kō é ntuntá'ví ini ña ña. Kuān ó kakuvi vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō mí káka'an Dávi:

Kada ka'nu ú nto mé'ñū ña'a, ñá é ña te ña Israeé san.

Kata ú iña nto tsi dōo ka'nu nto, ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō di: Kuntōo diní ntó, ña é ña te ña Israeé, ni ña'a, ña ntáduku ntéé Xuva kō, ka'an. ¹¹ Kaka'an xtúku di: Un nti'í nti'í ña'a, ña da neé ka tatá i ne, jna kada ka'nu ña Xuva kō! ka'an. ¹² Isaiá di ne, kaka'an ña: Kene ntita ditsin tatá vi'í Isaii. Kii uun ña'a, ña é kadā kú'vé iña ñá ntōo da mí'í ká űuu.

Divi ñá ne, kuntee ini ñá űuu san ña, ka'an.

¹³ Tsi Xuva kō, ña é kata'xi é vá'a é kuntetu ó né, na tá'xi ña é kuntōo diní nto; na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto di, nto'o é intéé ini nto ña. Na tá'xi ña Espiritú Sántu san é xntii ña ntó é kanñ nima ntó kuntétu nto é vá'á koo víi Xuva ko ni ntó.

¹⁴ Ntō'ó ta'an mii ko, ini u tsi divi ntó ne, ini vá'a nee é víi nto é vá'a. Ini vá'a nto nté koo ka'an nto é kúvi kué'e nto ta'an nto itsi. ¹⁵ Ntá tsi iō nuu i é ña ni u'ví ko é ká'án u ni nto dá táxñu u tú'un sa'á iña ntó, vata koo é ña kúnāa ini nto. Kade u sá'á tsi kuan ó tá'xi Xuva ko tsiñu va'á san iña ko ¹⁶ é víi u vata kaa dutu iña Jesucristu, é nañé'e ú ña é ña te ña Israeé san tú'un va'á iña Xuva ko. Vata té nakué'e ú ña nta'a Xuva kō vata kaa doméni é dōo xkúntee ini ña. Kuvi kí'í ña ña, tsi é xtúvi tú've Espiritú Sántu san ña é kúvi ña iña Xuva ko.

¹⁷ Vata kaa ú xu'u é kákuinti'xe kó Jesucristu ne, e dōo ka'nu kuini ko é káde tsiñu ú iña Xuva ko. ¹⁸ Ñá tē nee iñá kené ini ko é ká'án u ni ntó, mii tsi é nté ó dé Cristu ní ko é ká'án u ni ña é ña te ña Israeé san vata koo é na kuinti'xe ña Xuva kō. Kuinti'xe ña da téku ña tú'un é káka'án u ni ña, ni dá ini ña nté ó dé u ¹⁹ dá xe'é u kuenta nuu i e dōo na'nu ne, ni nuu i e dōo va'á san di é xntii Espiritú Sántu sán ko. Dukuān ne, nté ñūú Jerusalem ún tsi nte űuu Liricú ne, kaka'an ntódo ú kanñ tú'un va'á san iñá Cristu. ²⁰ Tsi xió ntii u é ká'an ntódo u tú'un va'á san da mí'í ka mí vata kutúni ñá'a san xoo é Cristu i. Kidāa ne, ña kúvi ká'an ñá'a san te nāki'í nuu ú tsiñu tuku ña'a. ²¹ Ncho víi u vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: Ña é vata xoxo ka'an i ni ña ne, kutuni ñá ve. Ña é vata teku i kuenta iña ñá ne, kiní ña ve, ka'an.

Ncho kí'ín Pablu űuu Roma

²² Dukuān ne, ña ni kúvi kí'ín u kíkoto ní'ni ú nto, kuān té kí'ín itó ntio ko é kí'ín u. ²³ Ntá tsi vevíi ne, é nti'í tsiñu kó i'a. Dukuān ne, ñá te dá vévii dōo ncho kí'ín u, kíkoto ní'ni ú nto ne, ²⁴ te Xuva kō ntio ña ne, kuítā nti'xin ú te kué'én u űuu Spaña vata koo é kuvi kuntōo

díni kúdiu nto ní kó ne, dá kuvi xntii kúdiu ntó ko é k'ín ka u. ²⁵ Ntá tsi di'na ió tsiñu ki'ín u ñuú Jerusaleen vata koo é xntii kúdiu u ta'an ko, ña ntoo ikán. ²⁶ Tsi ña ntoo ñuú Macedonia ni ñuú Acayá ne, dē kueni mii ña é na natáka ñá diu'un iña ña dóo ntá'vi san, ña ntáduku ntée Xuva kō, ña ntoo ñuú Jerusaleen. ²⁷ Dōo diní ña tsi kuvi xntii kúdiu ña ta'an ña, ñá ntá'vi san. Ntá tsi ió uun nuu i é itá nuu ña é ña te ña Israeé san iña ñá Israeé san. Tsi ña ntákuinti'xe i, ña Israeé san ne, taxnúu ña ña'a vata koo é kütuni ña é ña te ña Israeé san iña Xuva kō di. Dukuān né, te n'í ña'a, ña é ña te ña Israeé san, iña Xuva kō kuenta iña ñá Israeé san ne, kantio é kué'é ña é kúnaá ntée ña Israeé san ñuxiví sa di. ²⁸ Dukuān ne, te kúvi dé ntaá u tsiñu sá'a, tē xee ú ña diu'un san ne, kuítá nti'xin ú mí ntoo nto te kué'én u ñuú Spaña. ²⁹ Iní u tsi te xéé u mí ntoo nto ne, xee ní'í u nuu i e dóo va'a é nāxnuu viko Cristú ko.

³⁰ Kuenta iña Xuva ko Jesúcristu, ni kuénta iña i é káta'xi Espiritú Sántu san é kuínima kó ta'an kō ne, kaikan u nta'a nto, tá'an, te xntii ntó ko é kaní nima ntó ka'an ntá'vi nto ni Xuva ko kuénta iña kō. ³¹ Kákan nto nta'a Xuva kō é na nada'an ñá ko dá ncho víi ña'a san ní ko é kīni kaa, ña é ña ntákuinti'xe i san, ña ntántoo ñuú Judea. Kákan ntó di é na náku'un díni nima tá'an kō, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tē xee ní'í u é kué'é u ña, ³² vata koo é, te Xuva kō ntio ña ne, nakunuu díni nimá ko tē xéé u mí ntoo nto, dá kütuví da'na kudíi u ni ntó. ³³ Xuva kō, ña katá'xi é kuntōo vá'a ó ne, kunūu mé'ñu kunuu dava ña nto. Kuan koo na kōo.

16

Kataxnúu Pablú ntiusi

¹ Ntio ko é kīni nto tsi dóo va'a ña'a ta'an ko ñadí'i, ñá nani Febe, ñá kaxntii ini ukun ñuú Cencrea. ² Vá'a koo víi nto ni ña te xéé ña. Kuiko ñu'u nto ña vata tsi te Xuva kō. Xntii nto ñá nee iña é kátaan núu ña, tsi dóo ini xntii ña ta'an ko, ni xú'ú di.

³ Nakué'le nto ntiusi ñá nani Áquila ni ñadí'i ñá Prisila, ña ntáde tsiñu dadíi ní ko iña Jesúcristu, ⁴ ña é díi sa ni kunaá ntuvi iña i é nada'an ñá ko. Ná te da miú tsu é kánakué'le ú sintiá'vi nta'a ña, tsi un ntí'í ntí'í ña ini ukún ña é ña te ña Israeé san ne, kuan ó ka'an ñá di. ⁵ Nakué'le nto ntiusi un ntí'í ntí'í ña ntákuinti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'í ña kán di. Nakué'le nto ntiusi Epenetu, ña e dóo ntio ko. Di'na ña kuinti'xe ña Cristu é un ntí'í ntí'í ña ñuú Asia. ⁶ Nakué'le nto ntiusi ñá nani Mária, ña e dóo dé tsiñu ina nto. ⁷ Nakué'le nto ntiusi Andrónicu ni Júnía, ña ñuú ko. Dadíi tsi ñu'ú kutú ú ni ña. Iní pustrú san e dóo va'a ña'a ña. Di'na ña kuinti'xe ña Cristu é xú'u.

⁸ Nakué'le nto ntiusi Ampliátu, ña e dóo ntio kó kuenta iña Xuva ko. ⁹ Nakué'le nto ntiusi tá'an ko Ūrbano, ña é dadíi ntáde tsiñu o ni i kuénta iña Cristú, ni Estaqui, ña e dóo ntio kó di. ¹⁰ Nakué'le nto ntiusi Apéle di, ña e dóo vá'a o dé nuú Cristu. Nakué'le nto ntiusi ñávi'i Aristobulú di. ¹¹ Nakué'le nto ntiusi ñá ñuú ko, ñá nani Heródiuun, ni un ntí'í ntí'í ñávi'í Narcisu, ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ¹² Nakué'le nto ntiusi Trífena ni Trífosa, ña ntáxio ntii ntáde tsiñu iña Xuva ko. Nakué'le nto ntiusi tá'an ko Présida, ña e dóo ntio ko. Un vá'a ó vá'a tsi kade tsiñu ña iña Xuva ko. ¹³ Nakué'le nto ntiusi Rufu, ña é nakaxnúu Xuva kō, ni dí'i ña é vata te dí'i mii kó ña di. ¹⁴ Nakué'le nto ntiusi Asíncritu, ni Flégonti, ni Hérme ni Pátroba, ni Hérma, ni un ntí'í ntí'í ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō dí, ña ntoo ni'í ña. ¹⁵ Nakué'le nto ntiusi Filólogu, ní Julia, ni Néretú, ni tá'an ña Olimpa, ni un ntí'í ntí'í ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō di.

¹⁶ Kaní nima ntó nakué'le nto ntiusi tá'an ntó é un é un ntó, tsi ntáduku ntée nto Xuva kō. Nā ntánataká nuu ini un ntí'í ntí'í úkún mí ntánuu ini ña Cristú ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

¹⁷ Ká'an ú ni nto, tá'an, é na kōto nto xoo é káde i é nāa núu nto ni tá'an nto, xoo é kanatívi nuu i e ntákuinti'xe nto, tsi é túku nuu i e ntánakuá'a ña nto naa i e naká'a ú nto. Nā ku kīni nuu nto iña ña, ¹⁸ tsi ña túvi nee tsiñu ntáde ña iña Tó'o ko Jesúcristu, tsi da mii tsi é ntio mii ña e ntáde ña. Ntaéni nta'vi ña ña'a, ña é ña tú've i san, da dóo vá'a ó ntáka'an ña, tsi dóo ini ña nté koo ka'an ña. ¹⁹ Iní un ntí'í ntí'í ña'a tsi ntántikin nto tú'ún va'a san. Dōo diní ko te kuān ó de nto. Ntá tsi ntio ko é na kütú've vá'a nto nté koo víi nto é vá'a. Nā te ntio ko é na kütú've nto é víi nto é kīni kaa. ²⁰ Vi'a vé ne, Xuva kō, ña katá'xi é kuntōo vá'a o ni ta'an kō ne, ñá kukuíi ka ña é tá'xi ña é kúvi víi nto ni Tó'o e ña vá'a san. Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcristu nto.

²¹ Timoteu, ña é kade tsiñu ní kó, ní ñávi'í kó Luciu ni Jásuun ni Sosípaté di ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

²² Xu'u é Terciú u, kaxntée nā'a u tú'ún sa'a iña Pablú ne, taxnúu ú ntiusi ntó kuenta iña Xuva kó di.

²³ Taxnúu Gayú ntiusi nto, tsi divi ñá tá'xi ña víi ña é kütúvi u ne, tá'xi ña é kuntōo un ntí'í ntí'í ña ntáduku ntée xúkún sán di. Erastu, ñá kade tsiñu díki i ñuú sa'a ne, ni ta'an kō Cuartú ne, taxnúu ña ntiusi ntó di. ²⁴ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcristu ntó, un ntí'í ntí'í nto. Kuan koo na kōo.

Nchu'un e ntii nte ata i

²⁵ Na kata ó nchu'un Xuva kō! tsi divi ña kúvi ta'xi ña é na kuinti'xe vá'a nto vatá ó kaka'an u ni nto dá nañé'le ú nto tú'ún va'a iña Jesúcristu. Tsi nañé'le Xúva ko nuú i é

tūvi xu'u un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñúxivi san. ²⁶Ntá tsi veví ne, xé'e ñā é kūtuni un ntíí ntíí ña'a nee iña é ncho ka'an tú'ūn e xntée na'a ña ntáka'án naa Xuva ko kídaā. Tsi Xuva kō, ña é kántíto ntii dañu ntūvi ne, ntio ña é kūtuni un ntíí ntíí ña'a san vata koo é na kuínti'xe ña ne, kada ntaa ña é kāka'an ña.

²⁷Xuva kō, ña é kuvi ūun tsi, ña e dōo ki'in iní í ne, divi ñā é na kūnuu iní ko ña ntii dañu ntūvi kuenta iña Jesúristu. Kuan tsi koo na kōo.

Tutu é kuvi ùun e táxnũu San Pablu iña ñá ñũú Corintu

Kaka'án Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñũú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, kana Xuva kō ko é vñi u pustru iña Jesúcristu, tsí kuan ò ntío ña. Dadii ú ni ení ko Sostené ne, ² táxnũu ntí tú'un sa'á iña nto, ña ntákuinti'xe i Xuva kō e ntánataká nuu nto iní ukun ñũú Corintu, ña é ntuviko kuénta iña Jesúcristu, ña e kána Xuva kō é ntuntoo nima ntó, ni dá xōo ká ña'a, ña ntoo dá vādá ka ñuxiví a, ña ntákaku ni'í diví Tó'o ko Jesúcristu. Tsi diví ñá é Xuva ko ña iña ko un ntí'í ò. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nto, diví ña ni Tó'o ko Jesúcristu. Na tã'xi ña é vã'á koo kuntóo nto.

Ni'í ko é vã'á iña Xuva ko kuenta iñá Cristu

⁴ Nguentúvi kanaku'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto, tsi dóo vã'á o dé ña ni nto kuénta iña Jesúcristu. ⁵ Tsi tá'xi ña e dóo kukuika nima nto é un ntí'í ntí'í nuu i di. Tã'xi ña e dóo vã'á koo ka'an nto da neé ka nuu i e ntáká'an nto, ni e dóo ki'in iní ntó di. ⁶ Tsi tú'un va'á iñá Cristú ne, é nuu é ntaá i iña nto. ⁷ Dukuän ne, ñá tē neé ntákūnā nteé ntó iña Xuva kó da nñntánténtu nto ntuvi dá nainu xtúku Tó'o ko Jesúcristu. ⁸ Tsi Xuva kō ne, kuenta vií ña é kuntuo kutu ntó un tsi da nté ntíi ata i kan, vata koo e nté un xoxo kuvi ka'an nteé i nto tē xee ntúví é kixkadā kú've Tó'o ko Jesúcristu. ⁹ Xuva kō ne, nguentúvi kade ntaa ña nee é kaka'an ña. Diví ña kána ña nto é unu tsi kuvi nto ni i'xá mii ña, Tó'o ko Jesúcristu.

Dá kii nteé xio ta'an xúkūn san

¹⁰ Diví nto, tã'an kó, kaka'án u ni nto kuénta iña Tó'o ko Jesúcristu dá kaka'án u é na vií ntó da xe'é ne, natíin dadii nto ni tã'an nto. Ná ku kii nteé xio ta'an nto, tsi un kuédadii tsi é kadā kuení nto. ¹¹ Tsi kaka'an ñãvi'í Cloee ní ko tsi ntánãa núu nto ni tã'an nto. ¹² Kaka'an ñá tsi ío ntó ne, kaka'an nto: "Xu'ú ne, kantikín u Pablu"; ió ntó ne, kaka'an nto: "Xu'ú ne, kantikín u Apolo"; ò "Xu'ú ne, kantikín u Pedru"; ò "Xu'ú ne, Cristu kantikín u", xkoo ka'an nto. ¹³ ¿Vá ũvi nuu ntú Cristu? ¿Vá xũ'ú nuu é Pablú u ña é xi'í ntiká krusi kan kuénta iña nto? ¿Vá kuenta iñá ko ítsi ntute nto? ¹⁴ Ntá tsi dóo vã'á ó tsi nté unu nto ña ni nakutsi ntúte ú nto; da mii tsi Crispu ni Gáyu. ¹⁵ Dukuän ne, ñá xoxó kuvi ka'an i e ítsi ntute nta'a ko. ¹⁶ Naka'án kó tsi nakutsi ntúte ú ñãvi'í Stefanú di. Ntá tsi ña naka'án ko tē nakutsi ntúte ú tuku ká ña'a di. ¹⁷ Tsi Cristú ne, ñá ni

taxnũu ña ko é nakútsi ntute ú ña'a, tsí xu'ú ne, taxnũu ña ko é kã'an ntódo u tú'un é vã'á san nté koo nakáku ò. Ná kakã'án u tú'un e dóo vi'xin kaa san é vata tē dóo tu've ko, vata koo é ña ku dé kuení nto te nakáku nto kuenta iña tú'un e dóo ki'in iní i é kaka'án u ni ntó, vata koo é ña nantii ni'ni u e dóo nuu á'vi i é xi'í Cristu ntiká krusi kan kuénta iña ko.

Xé'e Xuva kō é kũvi vií Cristu é un ntí'í, e dóo ki'in iní ñá vata kaa mii ñá

¹⁸ Dá kakã'an o tsi xi'í Cristu ntiká krusi kán ne, ñá tē nté kaa tuntu kaa tú'un sa'á, kuini ña'a, ña ntaika itsi dô'vi san. Ntá tsi diví ò e ntántikin ó Cristu, ña é nakáku kō ne, tú'un sã'á ne, tú'un iña núu i e dóo ka'nu é edé Xuva ko iña ko, kuini kō. ¹⁹ Du'va ò kúvi vatã ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Nanti'í u é ki'in iní ña'a, ña dóo ki'in iní i; nãxtuví xio u é kãñe'e diki ñá'a sán di, ka'an.

²⁰ ¿Mí'í ntu núu á'vi ña'a san, ña e dóo iní san, ni ña dóo tu've i iñá leí san, ni ña e dóo iní ka'an nuu i é ío ñuxiví a? Nãñe'e Xúva ko kō tsi nee iña e dóo va'á ñuxiví a, kuini kō ne, ñá tē nee nuu á'vi i núu ña. ²¹ Dõõ ki'in iní Xúva kō, tsi ñá ni de va'a ña é kutūni ñá'a san nee ñá'a ña kuenta iña i e dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo xkúntee iní ña é nakáku ñá ña'a, ña é kuinti'xe i ña kuenta iña tú'un e dóo tuntu kaa é kã'an ntódo o.

²² Ña Israeé san ne, ncho kiní ña nuu i e dóo ka'nu; ña griegú san ne, dóo ncho kutú've ña, é kuki'in iní ña. ²³ Ntá tsi xo'õ ne, ntáká'an ntódo o iñá Cristu, ña é xi'í ntiká krusi kan kuénta iña ko. Ña Israeé san ne, dóo doka'an é ntáká'an o, kuini ña. Ña tuku tatá i san ne, dóõ tuntu ka'an o, kuini ña. ²⁴ Ntá tsi xoo ñá'a, ña e kána Xuva kō né, kuän te ña Israeé ña ne, o kuän te ñá griegu ñá ne, kutuni ña tsi Cristú ne, ni'í ña é kũvi vií ña da neé ka ntí'í nuu í, ne, ni'í ña e dóo ki'in iní ñá kuenta iña Xuva kó di. ²⁵ Tē nee iña é kade Xuva kō e dóo tuntu kaa, kuini ña'a sán ne, diví e díi ka vã'a ku'e'en é vata kaa é tu've ña ñuxiví a. Nee iña e dóo vita iní Xuva kō ne, diví e díi ka ntii iní i é vata kaa ña ñuxiví a. ²⁶ Diví nto, tã'an kó, na naka'an ntó nte ntaá nto dá kána Xuva ko ntó. Ná titin nto e dóo tu've nto, vatã o tú've ña ñuxiví a. Ná titin nto e dóo na'nu ña'a nto ne, ña titin nto e dóo kuika ntó di. ²⁷ Ntá tsi nuu i e dóo tuntu kaa, kuini ña ñuxiví a ne, diví é nãkaxnúu Xuva kō é nakõ'xó nteé ñá ñuxiví san, ña e dóo ki'in iní i ne, nãkaxnúu Xuva ko núu i é ña ntii iní i san é nakõ'xó ña'a, ña e dóo ntii iní i san. ²⁸ Nakaxnúu Xuva ko ñã'a, ña é ñã vada ntaidiá'vi, kuini ña'a ñuxiví sa, ni ña'a, ña é ña ntío kue'en tsi ña'a san, ni ña'a, ña é ña te nee nuu á'vi i, kuini ña'a sán di, vata koo é na nakõ'xó ña ña'a, ña

dóo na'nu ña'a san. ²⁹ Tsi ña kúvi víi ka'nu nté uun ña'a nuu Xuva ko. ³⁰ Tsi mii Xuva kō né, tā'xi ña é uun kuédad; tsi ntuvu o ni Jesúristu. Nta'a Jesúu ne, ta'xi ña é dóo ki'in iní kó nī é ntuntoo kuétsi ko, nī é ntuviko o kuénta iña Xuva ko, tsi é ntá'vi ña kuétsi kō dá xi'i' ña. ³¹ Du'va o kúvi nuu i sá'a vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xoó ncho kada ka'nu mii i kúñu i ne, na káda ka'nu ña kuénta iña Xuva ko", ka'an.

2

Tú'un Cristu, ña xi'i' ntiká krusi kan

¹ Xu'ú ne, dá xeé u mí ntoo nto, tá'an, é ka'an ntódo ú ni ntó é nuu é ntaá i iña Xuva kō ne, ña ni ká'an u ni nto tú'un é dóo vi'xín kaa, nté tú'un é dóo ki'in iní i san. ² Tsi dé kuení ko é ña te nee iñá ka'an u ni ntó é da mii tsi tú'un Jesúristu, nté o xi'i' ña ntiká krusi kan kuénta iña ko. ³ Dá itúvi ú ni ntó ne, ña túvi ntíi ko. Koó da kan'i u tuví u é dóo u'ví ko. ⁴ Dá kaka'an u ni nto, ni dá kaka'an ntódo ú ne, ñá té tú'un é ntáka'an ña é dóo ki'in iní i san é káka'an u ni ntó, tsi tá'xi Espiritú Sántú sán ko ntíi ña é kuvi nakuá'a u nto, ⁵ vata koo é na kunuu iní ntó Xuva ko, ña é dóo ka'nu, ña te é kunuu iní ntó ña'a, ña é dóo ki'in iní i san.

Kanañ'e Espiritú Sántú san ko xoo é Xuva kō

⁶ Ntá tsi kaka'an ntu tú'un é ki'in iní ni ña é díi ka iní tú'un Xuva kō. Ntá tsi ña te diví tú'un é ntáka'an ña dóo tu've i san, nté tú'un é ntáka'an ña ntádé kú've ñuxiví a vevii, tsi ña ná'a ka kuntuo ña ñuxiví a. ⁷ Ntá tsi tú'un é káka'an nti é dóo ki'in iní iña Xuva kō ne, iña nuu i é túvi xu'u un tsi nte dí'na da de kú've ña ñuxiví san. Núu i sá'a ne, diví é n'i'í ko é vá'a nta'a Xuva kō. ⁸ Nté uun ña'a, ña ntádé kú've ñuxiví a ne, ña ni kutúni ña nuu i sá'a. Té dí'ni kutúni ña ne, ña ni naxntee ñá Tó'o kō ntiká krusi kan, ña dóo ka'nu. ⁹ Ntá tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Núu i é vata kiní o, é vata tekú kó, é vata ki'in diki kó ne, é xtúvi tú've Xuva ko núu i tsikan iña ña'a, ña é ntákuinima i ña, ka'an tú'un ña. ¹⁰ Sá'a ne, náñ'e é Xuva ko ko ntá'a Espiritú Sántú san. Tsi Espiritú sán ne, kaito ntee ña é un nti'i' un tsi nte nuu i é ña káñ'e é diki ko iña Xuva ko, é da mii tsi Xuva kō é iní ña.

¹¹ Ntá tsi xoó ntu ini i nee iña é kadé kuení tuku ña'a? Tsi da mii tsi nima ña é iní. Dukuñ né, da mii tsi Espiritú Sántú san iní ña nté o kadé kuení Xuva kō. ¹² Ntá tsi xo'ó ne, ña ni n'i'í ko é nakua'a o nuu i é ió ñuxiví a, tsi xo'ó ne, n'i'í ko mii Espiritu Xuva kō vata koo é kútuni ko nuu i é kata'xi Xuva ko kō tsi dóo vá'a ó de ña ni kō. ¹³ Ná té tú'un é dóo iní ña ñuxiví sa é káka'an nti nuu i

sá'a, tsi tú'un é nañ'e Espiritú Sántú sán nti é káka'an nti. Dukuñ é kanañ'e é nti ña'a, ña é nuu Espiritú Sántú san nima i, núu i é káka'an Espiritú Sántú san.

¹⁴ Ntá tsi ña'a, ña é ña te nuu Espiritú Sántú nima i ne, ña kúvi k'i'in diki ña tú'un é ncho ka'an Espiritu Xuva ko ni ña. Dóo tuntu kaa tú'un san, kuíni ña, tsi ña te núu Espiritú Sántú san nima ña é nañ'e é ña ña nee é káni tú'un. ¹⁵ Ntá tsi ña'a, ña é nuu Espiritú Sántú nima i ne, kuvi ka'an ntee ña un nti'i' nuu i. Ntá tsi diví ña ne, xoxó kuvi ka'an ntee i ña. ¹⁶ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "Xoó ntu ini i nté o kadé kuení Xuva kō? Xoó ntu kuvi nañ'e é i ña itsi?", ka'an. Ntá tsi xo'ó é i'xá Xuva ko o ne, ntádé kuení ko vatā ó kadé kuení Cristu.

3

Ña ntáde tsiñu dad; iña Xuva ko

¹ Ña ni kúvi ká'an u ni nto vatā ó kaka'an u ni ña'a, ña é ini va'a Xuva ko, tá'an. Ntá tsi kaka'an u ni nto vatā ó kaka'an u ni ña'a, ña é da mii tsi é ini nee iña é ió ñuxiví a. Vata k'ini vá'a nto nuu i iñá Cristu, tsi vata ntáa i'xa ikín san ntáa nto. ² Vatā ó kaxé'e o díkuí é kó'o i'xa ikín san é vata kutíi i é ká'xi kúñu ne, kuñ o kanakuá'a u nto núu i é ki'in iní san dí, tsi vata kutíi nto ki'in diki nto tú'un é ki'in iní san. Nté vevii vata kutíi nto ki'in diki nto, ³ tsi ntáde dukuan nto vatā o ntáde ña ñuxiví san. ⁴ Ña ntu te dukuan o ntáde nto da ntákune'u iní nto ni tá'an nto, o da ntánaa núu nto ni tá'an nto? Dito tsi ntáde nto vatā ó de ña ñuxiví san. ⁴ Kaka'an ntó, uun ña'a ntó: "Xu'ú ne, kantikín u Pablu." Tuku nto ne, kaka'an ntó: "Xu'ú ne, kantikín u Apolo", xkoó ka'an nto. ⁵ Ña te dukuan ntú o ntáka'an nto vatā o ntáka'an ña ñuxiví san?

⁵ Xoó ntu é Apolo i san? o xoó ntu é Pablu i san dí? Kúdi ña ntáde tsiñu iña Xuva ko nti é ntánakuá'a nti nto é kuinti'xe nto ña. Da mii tsi é táxnuu Xuva kō nti é káde nti, é un é un nti. ⁶ Xu'ú ne, da mii tsi é nakú'xí u tsikín sán ne, Apol sán ne, dá'vi ña ntúte. Ntá tsi Xuva kō tá'xi ña é kué'nu. ⁷ Dukuñ ne, ña te ká'nu ña'a ña ka'xi tsikín san, nté ña kadá'vi ntute sán dí, tsi mii tsi Xuva kō é dóo ka'nu ña, tsi diví ña né, kata'xi ña é kué'nu. ⁸ Dad; tsi nuu á'vi ña ka'xi tsikín sán ni ña kadá'vi ntute san. Ntá tsi tá'xi Xuva kō é vá'a iña ña, é un é un ña, vata tsi ó kade tsiñu ña. ⁹ Dad; tsi ntáde tsiñu nti iña Xuva kō. Diví ntó né, vata ntáa ñu'u é katavi nuu Xuva kō ntáa nto. O vata ntáa vi'i é kaxntísi Xuva kō ntáa nto. ¹⁰ Xu'ú ne, vata kaa ña kadama, ña odo núu, kaa ú, é tá'xi Xuva kō é kutúni ko nté koo kada vá'a ú etí vi'i san. Tuku ña'a ne, katsodo ña ntó'o nuu i kan. Ntá tsi na koto vá'a ña, xe un xé un ña, nté o ntáde tsiñu ña. ¹¹ Jesucristú ne, diví ña é vata kaa etí vi'i

san kaa ña. Ña kúvi naní'i ko túku etí vi'i é díi ka va'a é ðivi ña. ¹² Dóo titín nuu i é kuvi tsodo o étí vi'i san. Kuvi tsodo o órō, ó kaá kuí'xín, o xúu e dóo nuu á'vi i, o kuvi tsodo o útún, ó xó'o, o chñn. ¹³ Tē ita ntí'xin ñu'ú san vi'i sán ne, kutuni ko te vá'a nuu i e dé tsiñu ni'i ña xntísi i san. Kuan kōo kutuni ko xoo e dé tsiñu vá'a i ntuvi te vexkáda kú've Xuva kō, tsí vata kaa ñu'ú san kaa ña te kúvi. Te kuíta ntí'xin tsiñu ko nūu Xuva kō ne, dóo díto te vā'á o dé tsiñu ó né, o tē ña vá'a o nī de tsiñu ó. ¹⁴ Te kúti tsiñu kō é kuntísi te kuíta ntí'xin ñu'ú san ne, ni'i kō é vā'a. ¹⁵ Ntá tsi te koko e dé tsiñu ó ne, kunaá iña ko. Ntá tsi mií ó ne, nakáku o vatā o dé ña'a é da mií kúñu i nakáku ña dá i'xi ví'i ña.

¹⁶ ¿Ñá ñni ntú nto tsí vi'i Xuva kō kúvi nto, tsí nuu Espíritu Xuva ko nima nto? ¹⁷ Te xōo ñá'a nakatsin ña vi'i Xuva kō né, nakatsin Xuva ko ña di, tsí xúkun Xuva kō né, kúviko kuenta iña ña. Dívi xúkun tsikán ne, ðivi o xó'o.

¹⁸ Ñá ku káni nta'vi mií ntō kúñu ntō. Te iō nto e dóo ki'in iní ntō, kuini nto, vatā ó iní ñá ñuxiví san ne, díi ka vá'á ó te ntuvi nto vata kaa ña'a, ña é ña te neé iní, vata koo é kútú've nto é nuu é ntaā i. ¹⁹ Nee iña e dóo ki'in iní ñuxiví san ne, ñá vādá kaidiá'vi nuu Xuva ko. Tsí uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō: "Nuu i é kīni kaa e ntántukū nuní ña ne, ðivi tsi nūu i é ku'e' é Xuva kō é kō'xó nteē ña", ka'an. ²⁰ Kaka'an xtúku tū'un ña di: "Iní Xúva kō é un ntí'í é kadē kuení ña'a, ña e dóo tu've i ñuxiví san ne, ñá vādá kaidiá'vi kuel'en tsi", ka'an tū'un ña. ²¹ Dukuān ne, ñá ku kada ka'nu nto te kantíkin ntó dá xóo ká ñati, tsí un ntí'í nuu i é káduku ntée nto. ²² Tsí kuān té Pablu, ni Apólo, ni Pedrú, ni kanii ñuxiví san, ni ntūvi iña kó, ni dōxi'i san, ni é un ntí'í é iō veví, ni é un ntí'í é kōo ntuvi é v'e'xí ne, un ntí'í nuu i sá'a é káduku ntée nto. ²³ Dívi ntō ne, ntáduku ntée nto Cristu. Cristú ne, kaduku ntée ña Xuva kō.

4

Tsiñu é ntáde pustru

¹ Na kūtuni nto tsí ntí'í ne, ña ntáde tsiñu iña Cristú nti, é uvē nta'a nti tū'un e dóo vi'xín o iña Xuva ko. ² Xoó ña'a é kúnteé nta'a i ne, kantio é káda ntaa ña nee ntí'í nti'í é káka'an tó'o ña. ³ Xu'ú ne, ñá káde ú kuentá te ká'an ntó te vā'á u ne, o tē ña vá'a u, o kuān te dá xóo ka ña'a kuan koo ka'an ñá di. Nté ðivi ú ña kuvi ká'an u neé ña'a u. ⁴ Ña te neé ni idé u, kuini ko, ntá tsi xoó ntu ini í te kuan ó. Da mií tsi Xuva kō é kuvi ka'an ña te vā'á u ne, o tē ña vá'a u. ⁵ Dukuān ne, ñá ku ká'an ntó te xoo dóo vá'a i, ó xoo ña vá'a i, da nté nainu xtúku Xúva kō. Tē nainu ñá ne, naxi'í nuu ña nima ko vata koo é kūtuni ko nee iña é ñu'u xú'u. Ta'xi Xuva ko kidaá é ntii díto un ntí'í é ntáde kuení kō é nuu nima ko. Kidaá

ne, ka'an Xúva kō nee iña e dóo va'á iña ko, xe un xé un ó.

⁶ Nto'ó, ta'an, kaka'an u ni nto nuu i sá'a e vá'a tsi mií ntō. Kaka'an u iña Apóló ne, iña kó di, vata koo é kīni nto ntí ne, kutú've nto é ña kuíta ntí'xin nto vatā ó uve na'a tū'un Xuva kō, vata koo é nté uun nto ña ká'an nto: "Ña sá'a ne, dóo vá'a ña", ó ka'an nto: "Ña tsikán ne, ñá vā'á ña'a ña", koo ka'an nto. ⁷ ¿Xoó ntu kantavá'a ña'a i nto te díi ka va'á ña'a nto é vata kaa ña nguíi san? ¿Nee iña ntu iō iña nto é ña ni ta'xi Xuva ko? Ntá tsi te ta'xi Xuva kō ne, ¿nté kui kade ka'nu ntu nto vata sá tē kuenta iña mií ni ni'í nto?

⁸ Dívi ntō ne, é dóo kuika nto vē; ñá tē nee iña ka ntáaan nūu nto. Mií ntō ntáde nto rei, é nté ñá vādá ka mi'í ntáaan nūu nto nti. Té dí nuu é ntaā i é rei ntí'xe nto ne, kadá kú've dadii ntí ni ntō. ⁹ Ntá tsi ntí'í é pustrú nti ne, vata te ta'xi Xuva kō é ntii nti un tsi nte ata i kan. Kuan ó dé kuení ko. Vata ntáa ña'a, ña ni'í i dōxi'i san ntáa nti, é kanii ñuxiví san ntaíto díto ña nti, ni ũn ntí'í ntí'í ánje, ni ũn ntí'í ntí'í ña'a san. ¹⁰ Ntí'í ne, dóo tuntú nti kuenta iña Cristu. Ntá tsi nto'ó ne, dóo ki'in iní nto é kudadii nto ni Cristu. Ntí'í ne, ña tūvi ntí'í nti, ntá tsi nto'ó ne, dóo iō ntí'í nto. Ntí'í ne, ña ntaíko ñu'u ña'a sán nti, ntá tsi nto'ó ne, dóo ntaíko ñu'u ña'a san nto, kuini nto. ¹¹ Nté vevii ntákakin nti ne, ntaftí nti ntute. Ña nté dóo é kú'un nti. Dōo ntáde xení ña'a san ní nti ne, ña tūvi vi'í mií nti é kuntuo nti. ¹² Ntí'í ne, dóo ntáto'ó nti é nta'a nti ntáde tsiñu nti. Dá ntáka'an kīni ña'a san ní nti ne, ntánantiko kōo nti, kaka'an nti: "Na kunūu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō", xkoó ka'an nti. Dá ntáde ña ní nti é kīni kaa ne, ntákuti nti'í nti nímá nti. ¹³ Dá ntáka'an kīni ña ní nti ne, ñá tē ntákudiín nti ni ña, tsi ntánaka'nu nti iní ña. Ntáde ña ní nti vata te ñe'e ñuxiví sa kúvi nti, vata ntáa nuu i é ña kaidiá'vi ká i e ntánakuítá ña'a san. Un tsi nté veví ne, kuan tsí ó ntáde ña ní nti.

¹⁴ É kaká'an u ni ntō sa'a ne, ñá te kaká'an u é kúka'an nuu nto, tsí kade tii ú ni ntō vata kaa i'xá mií ko e dóo kakuinimá ko i. ¹⁵ Tsí kuan te u'xi mií mastru nto, ña é ntánañé'e í nto iña Cristú ne, ntá tsi ña titín uva ntō. Dívi u é uva ntō, tsí nañé'e ú nto tū'un é vā'a san nté koo kuintí'xe nto Jesúcristu. ¹⁶ Dukuān ne, kaikán u da xe'e ntá'a nto é kuntíkin ntó ko ne, vií ntó vata tsí ó de ú san.

¹⁷ Kuenta iña i sá'a ne, taxnúu ú Timoteu, é vata kaa i'xá mií ko, ña e dóo kakuinimá ko. Ñá kaxtuví mií ña é kuntíkin ñá Xuva kō. Dívi ña naka'an ña ntō nté o dé u é kantíkin u Cristú, vatā ó kanañé' é u ña'a san má ũkún dá mí'i ka kañé' é u. ¹⁸ Iō ntó ne, dóo ntáde na'nu nto, tsí kuini nto ne, ña kí'xi ká u, kíxkoto ni'ni ú nto. ¹⁹ Ntá tsi ña kukuí ka dá kí'xi ú, te Xuva kō ntio ña. Kidaá kutúni ko te kúvi vií nti'xe ña ntáde na'nu ña'a sán ne,

o kũdii da ntáka'an ña. ²⁰ Tsi mí kadē kũ'vé Xuva kō ne, ñá te da mii tũ'un kũvi, tsi dóo iō ntiĩ ña neé viĩ ña. ²¹ ¿Nee iñá ntu é ntio nto: é k'ixi ú mí ntoo nto é ñá ú ni ntō né, ò é kĩni u nto e dóo kakuinimá ko nto?

5

Kadē kũ'vé ñá iña uun ña'a, ña kade é kĩni kaa

¹ Ntáka'an ñá'a tsí uun ña'a ntō ne, kaeni dikí ña ñadĩ'í úva ña. Nté ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ñá ñi ña é kuān koo viĩ ña, é náki'í ña ñadĩ'í úva ña. ² Divi ntō ne, naa i é kuntōo nto dontĩni ne, da ntáde na'nu ña'a nto. Ña tii, ña é kuān ó de sán ne, kantio é nantĩi nto ña. ³ Kuān té xoxó u mí ntoo ntō ne, dóo kadē kueni ko iña nto. Vata tsi tē tuvĩ dadĩi ú ni ntō, tsí é de kũ'vé ú iña ña kade é kĩni kaa san, nta'a Tó'o ko Jesũcristu. ⁴ Dā ntánataká nuu nto ne, vata tsí tē ntoo dadĩi ntĩ ni nto, ntó'ó nĩ Tó'o ko Jēsuu, ña é dóo iō ntiĩ i. ⁵ Kídāā ne, ntáda nto ña kuenta ntá'a tó'ó é ña vā'á sán vata koo é ntĩ'í kue'en kũñu ntō ne, nakáku nima ña ntuvĩ te vē'xi xtuku Tó'o ko Jēsuu.

⁶ Ñá vā'á o é ntáde na'nu ña'a nto. ¿Ñā ntu íni nto tsí te nākudáka un sīn u'xen ia u'xen vā'á san ne, kuia kanĩ tĩ'nti i? ⁷ Nakate nto kuetsi nto vé, tsí kanatĩvi kũñu kō dá iō kuetsi ko, vatā ó kanatĩvi u'xen vā'á san dá kanakudáka ni'í u'xen iā san. Na ntũvā'a nima nto vata kaa u'xen vā'á san e nté un sīn u'xen ia ña kadáká ka. Vā'á o é kuān koo viĩ nto, tsí Cristú ne, vata kaa a le'ntu é xi'í kuenta iña ko kaa ña. ⁸ Dā ntáde o viko kati sán ne, ñá ku de tsiñu ni'í o u'xen iā san. Dukuān ne, ña vā'á o é kudáka é kĩni kaa sán nima nto, nté da neé ka nuu i é ña vā'á. Tsi kanĩ nima kó na viĩ o é vā'á san nĩ é nuu é ntaā i san.

⁹ E dí'na taxnũu ú tutú nta'a nto é káka'án u é ña ku xkuntĩkin nto ña kini ntáa san. ¹⁰ Ntá tsi ñá te kaka'án u é ña ku ká'an kue'én ka ntó ni ñá'a, ña kini ntáa, ña é ntoo ñuxiví a, ña ntaéni dikí, nĩ ña ntákue'u iní i, nĩ ña ntaído dú'u, nĩ ña ntánuu iní i santu, tsí te kuān ó ne, kantio é ntiĩ nto ñuxiví san. ¹¹ É káka'án u ni ntō ne: Ñá ku ika dadĩi nto ni da xóo ka ña'a, ña é káka'an é kakuinti'xe i Xuva kō ne, ntá tsi kade ña é kĩni kaa, te tii, te ñadĩ'í ñá, o tē kakue'u iní ña, o kánuu iní ña santu é ntũvā'a naa, o káka'an kini ña iña ña'a, ò ña ki'ví ne, ò ña du'u. Ntē ña ku ka'xi dadĩi nto ni ña. ¹² Tsi kaduku ntée nto é kadá kũ'vé ntó iña ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Ñá kadũku ntée u é kadá kũ'vé u iña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ¹³ tsí mii tsi Xuva kō é ká'an ñá te iō kuetsí ña. Ntá tsi nto'ó ne, naxtuvĩ xio nto ñatĩí, ña kade é kĩni kaa san.

6

Ña ntákuinti'xe i, ña ntátsi'í kuetsi ta'an

¹ Dá iō nuu i é ncho tsi'í kuetsi nto ta'an nto ne, ¿neé ntu tsiñu ki'in nto nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san? ¿Nté kui ña ki'in ntu nto nta'a ña ntákuinti'xe i san? ² ¿Ñā ntu íni nto tsí xo'ó é ntákuinti'xe ko Xuva kō ne, kada kũ'vé o iña ña ñuxiví san rkontuvi? Te divi ntō é kadá kũ'vé ntó iña ña ñuxiví san rkontuvi ne, ¿nté kui ña kvi ntu kada kũ'vé ntó nuu i é ña kue' é san? ³ ¿Ñā ntu íni nto tsí te kũvi ve ne, un tsi nte ánjé sán kada kũ'vé o iña ña? Dukuān ne, díi ka ña ntiĩ tu'un kada kũ'vé ó nuu i é iō ñuxiví a. ⁴ Te iō nto e ntánāa núu nto kuenta iña i é iō ñuxiví a ne, ¿nté kui ntáde ntu nto kuenta ña'a, ña é ña té neé kaduku ntée i ini ukũn Xuva kō? ⁵ Kaka'án u sá'a vata koo é na kũka'an nuu nto. ¿Vá ña xoxó ntu nté uun ña'a nuu ta'án ña nto e ñá ini ña é kadá kũ'vé ña iña ta'an ña? ⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ñá te da mii tsi é ntátsi'í kuetsi ta'an nto, tsi nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san ntáñe'e nto, ntátsi'í kuetsi ta'an nto.

⁷ É kuān ó ntátsi'í kuetsi ta'an nto ne, ¿nté kui ña díi ka vā'á ó é na kũtií nto nima ntó te kade ña ni ntó é kĩni kaa? ¿Nté kui ña díi ka vā'á ó é na kũtií nto nima ntó té kaeni nta'ví ña nto? ⁸ Ntá tsi nto'ó ne, kantéi é ntáde nto. Tsi un tsi nte ta'an mii nto ntáde nto ni ñá é kĩni kaa ne, ntaéni nta'ví nto ña di.

⁹ ¿Vá ña ntu íni nto tsi ña'a, ña é ntáde nuu i é kini kaa sán ne, ñá nĩ'í ña é vā'á nta'a Xuva kō? Ñá ku ení nta'ví mii ntō kũñu ntō; nté ña'a, ña é káde é kini kaa ni ñadĩ'í san, nté ña kanuu iní i santu, nté ña kaeni dikí ñadĩ'í é ña te ñadĩ'í mii i, nté natii, ña kaeni dikí ñatĩi ni'í i, ¹⁰ nté ña du'ú, nté ña dóo kue'í, nté ña ki'ví, nté ña'a, ña kadá'ví dovete ta'an i, nté ña kaeni nta'ví ña'a é nĩ'í ña é ntio ña ne, nté uun ña'a, ña kuān ó de san, ñá nĩ'í ña é vā'á nta'a Xuva kō. ¹¹ Iō ntó ne, kuan ó dé nto kídāā di. Ntá tsi vevíi ne, é ntũntoo nima nto. É xtũví xio Xuva ko ntó é kũvi nto iña mii ña. É ntũvā'a nto ni Xuva ko vé, kuenta iña Tó'o ko Jesũcristu ni Espiritu ña.

Kũñu kō ne, iña Xuva ko

¹² Kuvĩ viĩ u da neé ka nuu i, ntá tsi ña te un ntĩ'í nuu i é vā'á iñá ko. Kuvĩ viĩ nti'xe ú da neé ka nuu i, ntá tsi ña da vā'á ko é da neé ka nuu i é kũvi viĩ nĩ ko. ¹³ Iō ña'a xkóo ka'an ña: “É ká'xi o ne, iña xido ko. Xido kō ne, iña é ká'xi o”, xkóo ka'an ñá di. Ntá tsi ntuvĩ tsi nuu i é nantĩ'í Xúva ko i te kuvĩ. Kũñu kō ne, ñá te iña i é kanĩ dikí ó ñatĩi san ne, o ñadĩ'í san, tsi kũñu kō ne, iña Xuva ko. Divi ña ne, iñá kũñu kō ña. ¹⁴ Vata tsí o dé Xuva kō e nantóto ña Tó'o kō Jesucristu ne, kuan tsí koo nantóto ña kō dí, tsi dóo iō ntiĩ ña.

¹⁵ ¿Ñā ntu íni nto tsi kũñu ntō ne, iñá Cristu? ¿Vá kĩ'í ntu ú kũñu Cristú ne, dá nata'an ntée u ñadĩ'í kini kaa? ¡Ñā kũvi!

16 ¿Ñā ntu ini nto tsi ñatīi, ña kanata'an nteé ñadī'í kini kaa sán ne, uun tsi kúñū ntákuvī ña ntuvī ña? Tsi tú'un Xuva kō ne, kaka'an: "Ntuvī ñá'a sán ne, uun tsi kúñū kúvī ña", ka'an. 17 Ntá tsi tē xoó kanakuntee tá'an i Xuva kō ne, uun tsi espírītū kúvī nī ñā.

18 Dukuān ne, kunu nto dá ncho natá'an nteé nto kúñū nto nūu i é kīnī kaa. Tsi dá nēé ka kuétsī é káde ña'a sán ne, ñā tē neé káde i kúñū ñā. Ntá tsi xoo kanatá'an nteé i kúñū i é vīi nūu i é kīnī kaa sán ne, é kuétsī tsi mīi kúñū ñā káde ñā. 19 ¿Ñā ntu ini nto tsi kúñū ntō ne, vī'i úkūn Espírītū Sántū é tá'xi Xuva kō é kunūn nima nto? Nā te iña mīi ka nto kúñū nto, 20 tsi ñā te nté kaa a'vī i ntá'vī Xuva ko kuénta iña nto. Dukuān ne, ntio é kada ka'nu nto Xuva ko nī kúñū ntō.

7

Itsi iña ñā ntatánta'a

1 Vevīi ne, kaka'án u ni nto nūu i é tsixe'e ntō ko da táxnuu nto tutú nta'a ko: Díi ka vá'ā ó tē ñā tánta'a ñatīi san. 2 Ntá tsi da xe dóo ió nuu i é kīnī kaa é ntáko'xo nteé ñā ne, é un é un ñatīi san ne, na koo ñadī'í mīi ñā. É un é un ñadī'í san ne, na koo xīi mīi ñā dī. 3 Na káda ntaa ñatīi san nī ñadī'í ñā. Ñadī'í san ne, na káda ntaa ñā nī xīi ñā dī, vatá ó kantio é vīi ñā, xe un xé un ñā. 4 Tsi ñadī'í san ne, ñā te iña mīi ka ñā kúñū ñā, tsi iña xīi ñā. Kuan tsi kaa iña ñatīi san dī, tsi ñā te iña mīi ka ñā kúñū ñā, tsi iña ñadī'í ñā. 5 Nā kū ka'an ñatīi san é ñā ncho kutuvī dadīi ñā nī ñadī'í ñā, o ñadī'í san, ñā ku ká'an ñā é ñā ncho kutuvī dadīi ñā nī xīi ñā. Na nātīn ñā é kúntoo xio ñā uun taan vata koo é nī'i ñā ntuvī é ká'an ntá'vī ñā. Tē kúvī ka'an ntá'vī ñā ne, dá nākuntóo dadīi xtuku ñā vata koo é ñā kuvī vīi tó'o é ñā vá'ā é kō'xó nteé ñā nuu i é kīnī kaa, tsi ñā kutīi ñā é kúntoo mīi ñā.

6 Nā te káka'án u te kuétsi é vīi nto sá'a, ntá tsi kaka'án u tē ncho tánta'a nto ne, vá'a ó. 7 Díi ka vá'ā ó te dī un ntīi nttīi ñá'a vīi ñā vatá ó de ú, kuinī ko. Ntá tsi Xuva kō né, vatá ó ntio ñā ne, xé'e ñā xe un xé un ñā'a é tūku e tūku nuu i nté koo vīi ñā.

8 Tē xoó ñā kuétsi é vāta tánta'a ñā, o ñadī'í kīi san dī, kaka'án u tsi díi ka vá'ā ó te kúntoo mīi ntō é ñā nātanta'a nto, vata kaa ú xu'u. 9 Ntá tsi tē ñā kutīi nto nī kúñū ntō ne, tánta'a ntō. Díi ka vá'ā ó é tánta'a ntō naa i é kada kuenī nto é vīi nto é kīnī kaa nī kúñū ntō.

10 Ntá tsi ñā'a, ñā é tánta'a ne, kaka'án u ni ñā é ñā ku xtuvī mīi ñadī'í san xīi ñā. Nā te xū'u é káka'án u sá'a, tsi Xuva kō é kuān ó kaka'án ñā. 11 Ntá tsi te naxtuvī mīi ñadī'í san xīi ñā ne, ñā ku nātánta'a xtuku ñā. Díi ka vá'ā ó te ntūvá'a ñā nī xīi ñā. Dukuān ne, ñā ku na xtuvī mīi ñatīi san ñadī'í ñā dī.

12 Iña ñā nguīi sán ne, ñā nī ká'an Xúva kō. Ntá tsi kaka'án u te ió uun ñatīi, ñā

kakuinti'xe i ne, ió ñadī'í ñā, ñā é vata kúinti'xe i Xuva kō né, tē ntio ñā kúntoo ñā nī xīi ñā ne, vá'ā o. Nā ku kīi nteé xio ta'an ñā. 13 Kuan tsi o dī, te ió uun ñadī'í, ñā é kákuinti'xe i ne, ntá tsi xīi ñā ne, ñā kákuinti'xe ñā ne, tē ntio xīi ñā é kutuvī ka ñā nī ñadī'í ñā ne, vá'ā o. Nā ku kīi nteé xio ta'an ñā. 14 Tsi xīi ñā, ñā é ñā kákuinti'xe i sán ne, tuvī étsin ñā nuu Xuva ko, tsi tuvī nī'i ñā ñadī'í ñā, ñā é kákuinti'xe i san. Ñadī'í san dī, ñā é vāta kúinti'xe i ne, tuvī étsin ñā nuu Xuva ko, tsi tuvī nī'i ñā ñatīi, ñā é kákuinti'xe i san. Tē ñā'a ne, i'xá ñā ne, kuvī vata ntáa i'xá ñā'a, ñā é ñā ntákuinti'xe i san. Ntá tsi ntōo etsin i'xá ñā nuu Xuva kó dī. 15 Ntá tsi te ñā'a, ñā é ñā kákuinti'xe i san, ntio ñā é natsoo mīi tá'an ñā né, na vīi mīi ñā. Kidáá né, ñatīi o ñadī'í, ñā é kákuinti'xe i sán ne, ñā tūvī nūu i iña ñā. Tsi Xuva kō ne, ntio ñā é vá'ā ko kúntoo ó. 16 Tsi ¿xoó ntu ini í te kuvī xntiin xīi o é nakakū ñā? ¿ó xoó ntu ini í te kuvī xntiin ñadī'í o é nakakū ñā?

17 Ntá tsi vata ó tá'xi Xuva kō é vīi ó, vata ó kána ñā kō, xe un xé un o ne, kuān koo vīi o. Kuān ó kaka'án u nī un ntīi nttīi ñā ntákuinti'xe i san. 18 Tē kána Xuva ko uun ñā'a, ñā tuku ñūu san ne, ñā kuétsi é tē'nté kúñū é ixi ñā vatá ó de ñā Israeé san. Tē kána Xuva ko uun ñā'a, ñā Israeé san ne, ñā kuétsi é ntava'a xtuku ñā kúñū ñā. 19 Tsi Xuva kō ne, ñā káde ñā kuenta te te'nte kúñū é ixi ko vatá ó de ñā Israeé san ne, ó ñā'a. É nuu á'vī iña ñā ne, te káde ntaa ó da nēé ka é káka'án ñā. 20 É un é un ñā'a, kuan tsi koo na vīi ñā vatá ó de ñā da kána Xuva ko ñā. 21 Tē dóo kanto'o o kaden tsiñū da kána Xuva ko ó ne, ñā ku dē kuenī o. Ntá tsi te tá'xi tó'o o itsi é ntiin ne, ntiin. 22 Tsi xoo ñá'a, ñā é dóo kanto'o i kade tsiñū da kána Xuva ko i ne, é nakakú Xuva ko ñā é kúntikin ñā ñā. Kuān ó dī nī ñā'a, ñā é xoxxo tó'o i da kána Xuva ko i, tsi iña Xuva ko kada tsiñū ñā ve. 23 Xuva kō né, ñīi ñā nto. Dōo á'vī ntá'vī ñā nto. Dukuān ne, ñā ku dá vá'a nto é tuku ñā'a nakáda tsiñū ñā nto iña ñā. 24 É un é un nto, tá'án, vatá ó de nto da kána Xuva ko ntō né, kuan tsi koo vīi nto. Na naka'an ntō tsi tuvī Xuva ko nī ntō nguētúvī.

25 Kuenta iña ñā ntōo mīi, ñā é vāta kīnī ñatīi o ñadī'í, ñā é vāta tánta'a ne, ñā nī tá'xi Xuva kō nté koo ká'án u iña ñā. Ntá tsi kuvī ta'xi ú itsi, tsi é dé ka'nu iní Xuva ko nī kó ne, kade ntaa u é káka'án ñā. Dukuān é kuvī kúinti'xe nto é káka'án u. 26 Dōo ntií tū'un é kúntoo o ñūxiví a vevīi. Dukuān é vā'á o tē ñā tánta'a ñā'a san, kuinī ko xu'u. 27 Ntá tsi te ió ñadī'í ntō ne, ñā ku nantuku ntō nté koo naxtuvī mīi nto ñā. Tē vata tánta'a nto ne, ñā ku ntuku nto ñadī'í nto. 28 Ntá tsi tē tánta'a nto ne, ñā tūvī neé nuu i é kīnī kaa káde nto. Tē tánta'a ñadī'í san ne, ñā tūvī neé nuu i é kīnī kaa káde ñā dī. Ntá tsi xoo é tánta'a i ne,

nto'lo ña ñuxiví a. Kuān ó kaka'án u ni ntō, tsi ña ntio ko é ntō'lo nto.

²⁹ Sá'ā ncho ka'án u ni nto, tā'an: Nā tātín ka ntuvi io é kuntuo o. Dukuān né, kuntuo ntó vata tsi tē xoxó ñadĩ'í nto. ³⁰ Xoo é tuví nta'xa i ne, na kūtúví ña vata tsi tē ña te túvi nta'xa ña. Xoo é dóo diní i ne, na kūtúví ña vata tsi tē ña te diní ña. Xoo é kañii i ne, na kuntuo ña vata tsi tē ña tuví nee iñá ió ña ña. ³¹ Xoo é kade tsiñu ni'í i é ió ñuxiví a ne, ña kú de ña kuenta neé ió ñuxiví a, tsi ñuxiví é kañi o veví ne, ña ná'a ká kutúví.

³² Nā ntio ko e dóo nanti'i nto iní nto. Xoo é vāta tánta'a i ne, kanti'i iní ña nté koo vií ña é vā'a é ntio Xuva ko. ³³ Ntá tsi xoo é ió ñadĩ'í i ne, kanti'i iní ña nté koo vií ña ñuxiví a ne, é ku'e ña é vā'á ñadĩ'í ña. ³⁴ Kuan tsi ó ni ñadĩ'í, ña é ña ni xio xii i, ni ñadĩ'í kuetsí, ña é vāta tánta'a: kanñ nima ña, kanñ kúñu ña kanti'i iní ña nté koo vií ña é vā'a é ntio Xuva ko. Ntá tsi ñadĩ'í, ña é tánta'a sán ne, kanti'i iní ña é ió ñuxiví a, ni nté koo vií ña é kutúví diní xii ña.

³⁵ Kaka'án u ni nto sá'a é vā'á tsi mii ntō. Nā te kaka'án u é ká'nté nuu u e tánta'a ntō. Tsi é ntio ko ne, é vā'á koo kuntuo nto. Ntio ko é ña koo nté uun nuu i é ká'nté nuu é kuntuo ntó kanñ nima ntó Xuva kō.

³⁶ Te uun ñatí kadē kuení ña tsi kantio é tánta'a ña ni tá'nu katuví ni'í ña, tsi é ita ntí'xin kuia tun é tánta'a tún ne, té kuiní ña é vā'a o sá'a ne, na vií ña nee é dií ka vā'ā o. Nā te kini kaa é tánta'a tun. ³⁷ Ntá tsi te tuku ñatí kadē kuení ña tsi vā'ā o é kutuví mii ña é ña tánta'a ña ne, vā'ā ó de ña di. ³⁸ Dukuān ne, xoo é tánta'a i ni tá'nu katuví ni'í ne, vā'ā ó de ña ne, ntá tsi tē ña tánta'a ña ne, dií ka vā'ā ó de ña.

³⁹ Ñadĩ'í, ña ió xii i ne, ntee tññ ña da ññ kantíto xii ña. Ntá tsi tē xi'í xii ña ne, kuvi natánta'a xtuku ñá ni da xōo ka ñatí é ntio ña, ntá tsi uun ñatí, ña é kakuinti'xe i Xuva kō di. ⁴⁰ Ntá tsi dií ka diní koo kutuví ñá tē ña nátanta'a xtúku ña. Sá'ā é kadē kuení ko, tsi nuu Espiritú Xúva kō nimá ko, kuiní ko.

8

Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña nú sántu ña

¹ Sá'ā kaka'án u ve kuenta iña i é tsíxe'ntō kó te kúvi ka'xi o nuu i é ntátsido ña'a san nú sántu ña. Nuú é ntaā i é xkoó ka'an ñá'a tsi ió díki kó nee iñá vii o. Ntá tsi e dóo ki'in iní kó san ne, diví kade i e dóo na'nu ncho vii o. Ntá tsi é kuinima tá'an kō ne, diví kade i é vā'á koo kue'nu o ni Xuva kō. ² Tē xoo ña'a dóo ió díki i, kuini i ne, vata kútú've nti'xe ña vata kaa un nti'í é ntio é kútú've ña. ³ Ntá tsi te xōo ñá'a kakuinimá i Xuva kō ne, ini Xúva ko nee ñá'a ña.

⁴ Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña'a san nú sántu ñá ne, ini vā'á o tsi nté uun santu e ntúv'á'a nā ña te neé nuu á'vi i ñuxiví a, tsi mii tsi Xuva kō. ⁵ Ió ña'a é xkoó ka'an ña é ió xuva ña e dukún kan ni ñuxiví a di. Nā te da dii nti'xe sántu ña ni tó'o ña ió. ⁶ Ntá tsi xo'ō ne, ini o tsi úun tsi Xuva kō é Uva ko ña. É un nti' nti' v'xi nta'a ña ne, diví kuēnta iña ña é ntantíto o di. Uun tsi Tó'o ko Jesúcrístú di. Ede vā'a nti'i ña é ió né, diví kuēnta iña ña é ntantíto o di.

⁷ Ntá tsi ió ña'a, ña e ñá ini nuu i sá'a. Ió ña ne, é kuiní ña é kunuu iní ñá santu ña e ntúv'á'a nā. Kúviko e ntátsido ña nú sántu ña, kuiní ña. Te ká'xi ña e kuvíko é odo nú sántu ñá ne, kade ña kuétsi, kuiní ña ne, kakudentu nima ñá di, tsi vata kuka'xi nuu ña ni Xuva kō. ⁸ Nuú é ntaā i é ña te kuenta iña i é kae'xi o é xee o nta'a Xuva kō. Nā te neé kunaan o te ña ká'xi o ne, nté ña té neé ni'í ko té ká'xi o. ⁹ Kuvi ka'xi ntó da neé ka nti'i, ntá tsi kuenta vii nto ni tá'an nto, ña vata kuká'xi nuu ni Xuva kō, vata koo é ña kó'xo ntee ñá te ká'xi ñá vatā ó kae'xi nto. ¹⁰ Tsi nto'o é ini vā'a nto tú'un Xuva kō ne, te kutuví ntó nú nāa mí kanuu ini ña'a san sántu ña ne, ña'a, ña é vata kuká'xi núu é kuinti'xe i Xuva kō ne, te kini ñá nté o de nto ne, ñá u'vi ña é ká'xi ñá di, kuān té ini ña é ña kúvi ká'xi ña. ¹¹ Nto'ó é ini vā'a nto Xuva kō ne, diví kuétsi nto te kó'xó ntee ta'an nto, ña é vata kuká'xi núu vā'a ni Xuva kō. Tsi kuenta iña ña é xi'í Cristú di. ¹² Tē kade nto é kini kaá ni tá'an nto, ña é vāta kuká'xi nuu ni Xuva kō é diví kuétsi nto é vii ñá nuu i é ini ña é ña vā'ā. Mii Cristú kuān ó de nto ni ñá di. ¹³ Dukuān né, te diví kuétsi ko é kó'xó ntee ta'an ko nuu i é ini ña é ña vā'ā dá kae'xi ú kúñu sán ne, dií ka vā'ā o é ña ka'xi kue'en tsi ú, vata koo é ña kó'xo ntee ta'an ko nuu i é kini kaa.

9

Nuu i é káduku ntee pustru

¹ Nuú é ntaā i é ña tuvi nee é kaedí nuu é vií u pustru Xúva kō, tsi nuu mí ko ini ú Tó'o ko Jesús. E díto é kade tsiñu ú kuenta iña ñá ne, diví é ntákuinti'xe nto Xuva kō. ² Te io ña'a ntáka'an ñá e ña te pustrú u, ntá tsi ini nto tsi pustru nti'xe u, tsi é kuinti'xe nto é káka'án u ni ntō iña Xuva ko. ³ Sá'ā ka'án u ni ñá'a, ña e ntáka'an ntee ko: ⁴ Xu'ú ne, kuvi ko'o ka'xi ú da neé ka nti'i. ⁵ Xu'ú ne, kuvi kunteka ú ñadĩ'í ko, ña é kuinti'xe i Xuva ko, vatā ó de pustru, ñá nguii sán, ni ení Jesuu, ni Pedrú di. ⁶ ¿Vá Bernabé xntu ni xú'u é ña kuvi koto ñá nti da ntaíka nti ntáka'an ntódo nti tú'un Xuva kō? ⁷ ¿Nee ntú sntadun kade tsiñu ña é katáva mii ña é kuíta nti'xin ña? ¿Xoo ntu é kaitu i itu ne, da ña ka'xi ña ntá'di i? ¿O xoo ntu kanakue'nu i le'ntu ne, da ña ká'xi ña kúñu t? ⁸ Nā ku de kuení nto te ñá'a

dé kuení ña sá'a é káka'an u ni ntó, tsí kuān ó kaka'an lei Muiseé san di. ⁹Tsí ntée na'á lei san, kaka'an: "Kíti ntákani trigú san ne, ñá ku xñúu nto xo'o xu'u ti", ka'an. Sā'á ne, ñá te káni tú'un té díí ka ntio Xuva ko kíti san. ¹⁰ ¡Ñá'á ni san! Tsi xo'o é kántí'í iní ña. Tsi é úve na'á lei san ne, kuenta iña ko xo'o: Tsi xoo é kata'vi i ñú'u sán nī ña é kákani xo'o trigú san ne, kantétu ña da nté nī'i ña dava iña ña é káduku ntée ña. ¹¹ Dukuān né, tē nti'i i'xi nti tú'un Xuva kō é vā'á kunuu nima ntó ne, çva dóo ntu kue'e, kuíni nto, te ta'xi nto un siin kudii é ntáde tuni nto? ¹² E túku ña'a ne, kaikan ntú ku ña nta'a nto é ntio ña ne, çnté kui ña kuvi ntu kakan nti di? Çv'á ña ntu té díí ka kaduku ntée nti é túku ña'a?

Ntá tsi vata neé kakán nti é kuétsi é ta'xi nto. Ntáktíi nti ntantúku mīi nti é ntio nti vata koo é ña kadí nuu nti itsi é kuē'nu tú'ún va'á iña Cristu. ¹³ Iní nto tsí ña ntáde tsiñu iní ukún san ne, ikan tsí ntáni'i ña é ká'xi ña tsí ntáduku ntée ña uun ta'vi i é ntáxé'e ña'a san doméni nta'a Xuva kō ne, ña ntáde kuenta nú tēu kan ne, ntáni'i ña uun tá'vi i é ntáxé'e ña'a sán di. ¹⁴ Kuan tsí ó kaka'an Xúva ko iña ña nták'an ntódo tú'un ña, é kuntitō ñá na kuntōo ña kuenta iña i é káde tsiñu ña iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi xu'ú ne, nté un siin vata kákán u nto é káduku ntée u. Ntē ña te neé kaikán u nto ve é kataxñúu ú tutú sa'á di. Díí ka va'a é dí'na kuví u dá ña ki'í nto dodíni ko.

¹⁶ Ña túvi ko é káda ka'nu u é káka'an ntódo u tú'ún va'a san, tsí divi tsiñu ko é kuétsi é víi u. ¡Ntē kui nta'vi dé u tē ña ka'an ntódo u tú'ún va'a san! ¹⁷ Tē dodíni ko é káde ú tsiñu sá'a ne, ni'i ko é vā'a é káduku ntée u. Ntá tsi te kuétsi é káde ú ne, da dúkan tsi divi tsiñu é tá'xi Xuva kō é víi u. ¹⁸ Dukuān ne, çnee iñá ntu ni'i ko iña tsiñu ko? Ní'i ko é kutúvi díni u, tsí doméni kaka'an ntódo u tú'ún va'a san nté koo nakáku ña'a. Nā ncho ki'í u xá'vi tsiñu kó, kuān té kaka'an Xúva kō é káduku ntée u.

¹⁹ Kuān té ña xoxo tó'o kó ne, ntá tsi kade tsiñu ú iña un ntíi ntíi ñá'a san vata koo é díí ka kue'e ña'a ni'i ko ña é kuntikín ñá Cristu. ²⁰ Dá túvi u nī ña Israeé san ne, kade ú vatá ó de ña Israeé san vata koo é ká'an u ni ña é kuntikín ñá Cristu. Dá túvi u ni ña ntántikín lei Muiseé san ne, kade ú vatá ó de ña ntántikín lei san, kuān té ña kaduku ntée ká u lei tsikan. ²¹ Dá túvi u nī ña xio ñuu, ña é ña ntántikín lei Muiseé san ne, kade ú vatá ó de ña é ña kantikín ña lei san. Ntá tsi ña xtuví mii u lei Xúva kō, tsí lei é kantikín u ne, lei Cristu. ²² Dá túvi u ni ña'a, ña é vata kuka'xi nuu i ni Xuva kō ne, xu'ú ne, vata tsi té ña ka'xi u di, vata koo é kúvi ni'i ko ña é kuntikín ñá Cristú di. Da xóo ka ña'a ne, kantuví ú vata kaa ña vata koo é kuví xntii ú ña é nakáku ña nta'a Xuva kō. ²³ Kade nti'i ú sá'a kuenta iña tú'ún nté koo nakáku ó ne,

vata koo é dūku ntée u é vā'á vatā ó kaka'an tú'ún san.

²⁴ Iní nto tsí da kainu du've ña'a sán ne, un ntíi ntíi ña ntañu ña, ntá tsi uun ña'a xña é nī'i ñá doméni san. Xo'ó ne, kunu o da nté koo é ni'i ko doméni é ta'xi Xuva kō. ²⁵ Da xóo ka ña'a, ña é kañu dú've ne, ñá káde ña nuu i é káde dañu kúñu ña. Kuān ó de ña é ni'i ña doméni é uun da'na tsi kaxntii. Ntá tsi xo'ó ne, ni'i ko doméni é xntii nti dañu ntúvi. ²⁶ Xu'ú ne, ñá te doto tsi kainu u. Da kaxe'e ú ne, ñá te kanaki'in ixu ú t'ntí ko, ²⁷ tsí kananto'o ú kúñu kó vata koo é na víi é ntio ko. Tsi te é nañé'e u tuku ña'a ne, ñá ntio ko é nakūnaa mií u kúñu ko.

10

Dā xe'é Pablu ítsi é ña kunuu iní ko sántu e ntúv'á'a nāa

¹ Ntio ko é na nū'u ntó iní nto, éni, nté ó ika ñata kō, ña intóo e ná'a, má viko mí xkáa nuu Xuva kō kidaā da ita ntí'xin ntí ntíi ña nu Míni Kuē'é san. ² Un ntíi ntíi ña itsi ntute sán ne, kudadii ña ni Muisee da ita ntí'xin ña mí rkāa nuu víkó san nī nū ntúte ka'nu san. ³ Un ntíi ntíi ña xí'i ña é xe'é Xuva kō. ⁴ Un ntíi ntíi ña xí'i dadíi ña ntute é xe'é Xuva kō di. Dukuān ne, kuví ka'an o tsí xí'i ña ntute e kí xuu é xe'é Xuva kō é ika ni'i ña, é káni tú'un é divi Cristu. ⁵ Ntá tsi dóo títin ña ne, ñá nī xkúntee iní Xuva ko vatā o dé ña ne, xí'i ña ne, íntóo xaa kúñu ña mí ika ña ñuu itsí kán.

⁶ Kuan ó kuví vata koo é ña kuntikín ó é kīni kaa sán vatā o dé ñata kō. ⁷ Dukuān ne, ñá ku xkunúu ini nto santu e ntúv'á'a naa vatā o dé ña tsikan. Tsi uve na'a tú'un Xuva kō, kaka'an: "Íntóo ña'a san é ká'xi ña, é kó'o ña. Kidaā ne, nákuntañi ña vata koo é víi ñá dodíni nu sántu ña", ka'an. ⁸ Nā ku ntuku ó é víi o é kīni kaa ni ñadí'i san vatā o dé ña kidaā. Oko uni míil ña'a ña xí'i ña é da uun tsi ntuvi, tsí kuan ó dé ña. ⁹ Nā ku ito nté nto Xuva ko vatā o dé ña, iō ña, tsí xí'i ña da tñn koó san ña. ¹⁰ Nā ku ká'an nto kuétsi Xuva ko vatā o dé ña tsikan, tsí táxnuu Xuva ko ūun ánjé e é'ni ña'a san.

¹¹ Kuví un nti'i sá'a vata koo é kīni o. Ntéé na'a sá'a vata koo é kütú've ko, xo'ó é ntóo o é ña na'á ka dá ntí'i ñuxiví su. ¹² Dukuān ne, xoo ñá'a e dóo kúka'xi nuu ña, kuíni ña ne, na kōto vá'a ña vata koo é ña kó'xo ntéé ña núu i é kīni kaa. ¹³ Nuú i é ntánto'o kō né, divi tsi nuú i é ntánto'o un ntíi ntíi ña'a, ntá tsi divi nto ne, ña'a Xuva ko ntó. Dukuān né, ña tá'xi ña é nto'o nto nuu i é ña kutíi nto. Ntá tsi te ve'xi nuu i é nto'o nto ne, ta'xi ña itsi é ntií nto vata koo é kütíi nto.

¹⁴ Dukuān é káka'an u ni ntó, tsí dóo kakuinimá ko nto. Nā kú xkunúu ini kue'en nto santu e ntúv'á'a nāa san. ¹⁵ Kaka'an u ni nto vatā ó kaka'an u ni ñá'a dóo kīni i san. Kīni nto un ntíi ntíi é káka'an u ni ntó ne,

ka'an nto te vā'a, o tē ña vā'a. ¹⁶ Da ntáxi'i o ntute tinti'o é kúviko san, da kanakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i ne, kani tú'un tsí uun tsi kúñu kúvi o nī Cristu e éti ña ñiñi ña kuēnta iña ko. Dā ntákatsin dava o tañú'u sán ne, kani tú'un tsi uun tsi kúvi o nī Cristu, tsí xe'é ña kúñu ña kuēnta iña ko. ¹⁷ Kuān te dóo titín ò ne, uun tsi tañú'u ntaé'xi o un ntiá ntií ò. Dukuān né, uun tsi kúñu kúvi o ni tā'an ko.

¹⁸ Koto nto nté o de ña Israeé san. Tsi ntaé'xi ña kúñu kúvi ntáxe'e ña'a sán doméni nta'a Xuva kō nu nā ña ne, du'va tsí o ntánañe'e ña é uun tsi kúñu kúvi ña ni Xuva kō. ¹⁹ ¿Neé ntu kani tú'un é kaka'an u? Nā te kakā'an u te Xuva nti'xe ko sántu san; ntē ña te kaka'an u te díi ka nuu á'vi kúñu san é da neé ka kúñu é kuān o ódo nu sántu san. ²⁰ Sá'ā é ncho ka'an u: Da neé ka nuu i é kaxé'e ña'a san nu sántu ña ne, ña te iña Xuva nti'xe kō, tsí nta'a é ña vā'a san kaxé'e ña. Nā ntio ko é kini nuu nto iña é ña vā'a san. ²¹ Nā kúvi víi o úvi nuu i é uun ito tsi. Te iña Xuva ko kaxi'i o ne, ña kúvi ko'o o nī é ña vā'a sán di. Ntē ña kúvi ká'xi o nī é ña vā'a sán te iña Xuva ko kae'xi o. ²² ¿Vá da ntio nto kō é kukuñu Xuva ko kō? ¿Vá díi ka ntu ió ntií kō é divi ña?

Nantuku ò é vā'a iña ta'an ko ña nguiñ san

²³ Ío ña'a xkoó ka'an ña: “Ña te neé kúvi tē nee iñá ncho víi o”, xkoó ka'an ña. Vā'a ó, ntá tsi ná te un ntiá ntií é vā'a nti'xe iña ko. “Kúvi víi o un ntiá ntií”, xkoó ka'an ña, ntá tsi ña te un nti'í é kaidiá'vi é xntii o ta'an kō é kutú've ña iña Xuva ko. ²⁴ Nā té é vā'a mii tsi kō nantúku ò, tsi nantuku ò é vā'a ta'an ko ña nguiñ sán di.

²⁵ Kúvi ka'xi ntó da neé ka kúñu é ntádiko ña nuu á'vi i ne, ña ku tsixe'e ntó mí vē'xi, vata koo é ña té neé kadá kueni nto. ²⁶ Tsi ñuxiví sa ni un nti'í nuu i é ío í'a ne, iña Xuva ko kúvi.

²⁷ Te úun ña'a, ña é ña kákuinti'xe i san, kaka'an ña é kíká'xi nto ni ña ne, tē xkúntee iní nto ne, kue'ēn nto. Ka'xi ntó un nti'í é ta'xí ña. Nā ku tsixe'e ntó mí vē'xi, vata koo é ña kini koo kadá kueni nto. ²⁸ Ntá tsi te ká'an uun ña'a: “Kúñu sá'a ne, divi é intéku nu sántu san”, koo ka'an ña ne, ña ku ká'xi nto, vata koo é ña kini koo kadá kueni ña iña nto. ²⁹ Nā té é kadá kueni nto é kaka'an u, tsi é kadé kueni ña é ña kákuinti'xe i san.

Ntá tsi ió ntó ne, kadá kueni nto: “¿Ntē kui ña kúvi víi u da neé ka é ntio ko é kuétsi ña'a san? ³⁰ Te nakué'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko dí'na dá kae'xi ú ne, ¿nté ntu koo ka'an nté ña'a sán ko tsí kae'xi u nuu i e nakue'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i?” koo ka'an nto. ³¹ Ntá tsi te ká'xi ntó, te kó'o ntó, ò nee nti'í nti'í é víi ntó ne, kúvi víi nto te é vā'a iña Xuva ko. ³² Nā ku nañe'e nto é kini

kaa ña Israee, ni ña é ña te ña Israee, nté ña'a, ña ntákuinti'xe i Xúva kō di. ³³ Vata tsí ó de u. Tsi xu'ú ne, un nti'í é káde ú ne, kuédadii tsi káde ú ni ña nguiñ san. Nā te é vā'a mii ko kanantukú u, tsí é vā'a ña nguiñ sán di, vata koo é na nákáku ña nta'a Xuva kō.

11

¹ Kuntikín ntó ko vatá ó kantikín u Cristu.

Nté koo víi ñad'í ini ukún kán

² Dōo vā'a kúni ko ni ntó, tsi ntánaka'an ntó kó ne, ntáde ntaa nto vata ó ka'an u ni ntó kidaa. ³ Ntá tsi ntio ko é kútuni nto tsi Cristu é odo núu ña iña ko xo'o é tíi ò. Natií san ne, odo núu ña iña ñadi'í ña vatá ó odo núu Xuva ko iñá Cristu. ⁴ Te katávi núu díki ñatií san dá kaka'an ntá'vi ña ni dá kanañe'e ña tú'un Xuva kō ne, dóo doka'an, tsí ña kaíko ñu'u ña ña odo núu iña ña. ⁵ Ntá tsi ñad'í san ne, tē ña davi núu ña díki ña dá kaka'an ntá'vi ña ni dá kaka'an ña tú'un Xuva kō ne, ña kaíko ñu'u ña ña odo núu iña ña di. Dadii tsí ó te ni dēte ña díki ña. ⁶ Tē ña dá'vi nuu ñad'í san díki ña ne, díi ka vā'a ó é na detē ña. Ntá tsi tē dóo doka'an é detē ña díki ña, o te kúnti'í kue'en díki ña ne, na dá'vi nuu ña díki ña. ⁷ Ntá tsi ñatií san ne, ña vā'a o te dá'vi nuu ña díki ña, tsí naa Xuva kó ntoo ña. Kanañe'e ña tsi dóo ka'nu Xuva kō né, kanañe'e ñad'í san tsi dóo ka'nu ñatií san di. ⁸ Tsi ñatií san ne, ña te kúñu ñadi'í ni kúvi ña, tsí ñad'í san é xkintika ñatií san kúvi ña. ⁹ Ntē ña ni de vā'a Xuva ko ñatií san é kúvi ña iña ñadi'í san, tsí ñad'í san é kúvi ña iña ñatií san. ¹⁰ Dukuān é kántio é kutávi núu díki ñad'í san, vata koo é dito é kaíko ñu'u ña ñatií san. Kuenta iña ánje sán di. ¹¹ Ntá tsi ñatií, ña kantikín Xuva kō ne, kántio ña ñad'í san ne, kuan tsi kaa ñad'í, ña kantikín Xuva kō dí, kántio ña ñatií. ¹² Tsi vata ó vē'xi ñad'í san xkintika ñatií san ne, ñatií san ne, ñad'í kanakáku ña ña. Ntá tsi ntuvi ña vé'xi ña nta'a Xuva kō.

¹³ Divi ntó ka'an ntó te vā'a o, o tē ña vā'a o é ká'an ntá'vi ñad'í san é ña kutavi núu díki ña. ¹⁴ Ntá kutuni míi kō tsi dóo doka'an é koo nani idi ñatií san. ¹⁵ Ntá tsi tē dóo nani idi ñad'í san ne, dóo vā'a kaa. Tsi xē'é Xuva ko idi ña é kutávi núu díki ña. ¹⁶ Ntá tsi tē xoó ncho tiin núu i nuu i sá'a ne, xo'o ne, ña kuān xkoó ini o; nté da xoó ka ña ntákuinti'xe i Xuva kō ña kuān xkoó ini ña.

E ña té kuedadii tsi ntaé'xi ña da ntánataká nuu ña

¹⁷ Nuu i é ncho ka'an u ni ntó ne, ña xkúntee iní ko vatá ó de nto da ntánataká nuu nto, tsi da ntáde kini nto ni tā'an nto naa i é víi nto é vā'a. ¹⁸ É kui uun itó ne, téku ko ne, da ntánataká nuu nto é kunuu iní ntó Xuva kō ne, ña té uun tsi nima nto, tsi da ntaé'nte dava tá'an nto. Ne, un siin kakuinti'xe ko

sá'a. ¹⁹ Á te kántio é kii nteé xio ta'an nto vata koo é kütuni xoo é ntántikin ntí'xe i Cristu. ²⁰ Dukuān ne, da ntánataká nuu nto é ka'xi ntó tañú'u nī é kō'o nto ntute tinti'ó san é naka'an nto Xuva kō ne, ñá tē tsi ne ntaa í ntáde nto. ²¹ Tsi ña te kuédadii tsi ntaé'xi nto, tsi ió ntó ne, di'na nto kaintóo nto é ka'xi nto, da ñi ió ta'an nto ntoo ntite ña. Uun ña kakákin ña da ñi ió ñá ne, da ntáde ki'vi ñá. ²² ¿Vá ña tuvi ntu ví'i nto mí ka'xi nto ní mí kō'o nto? ¿Nté kui ntánantii ni'ni ntu nto xúkun Xuva kō ne, kaxé'e nto doka'an iña ta'an nto, ña é ña te neé ió iña i? ¿Nté koo ka'án u ni ntó ve? ¿Vá ká'án ntu u tsi dóo vá'a ó de nto? ¿Ñá'a ni san!

Da ntaé'xi o kúñu Xuva kō

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ta'xi Xuva ko tú'ñun ña é ká'án u ni ntó ne, divi é nañé'e ú nto: divi tsi niñú di'na dá díko ña Jesúsú ne, kidaá ki'í Jesuu tañú'u san. ²⁴ Dá kúvi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, é'nté dava ña tañú'u sán ne, dá kaká'an ña: "Kí'i nto, dá ká'xi nto. Sá'a ne, kúñú ko é kué'é u kuenta iña nto. Kuān koo víi nto sá'a é nanú'u ntó iní nto ko", ka'an ña. ²⁵ Dá kúvi é'xi ña ne, kuan tsi ó ki'í ña e'xín san dí ne, dá kaká'an ña: "E'xin sá'a ne, niñi ko é kué'é u kuenta iña nto, kuenta iña tú'un xéé san e tá'xi Xuva ko xú'u ña. Vata dá ko'o nto sá'a ne, nanú'u ntó iní nto ko", ka'an Jesúsú. ²⁶ Dukuān ne, vata dá ntaé'xi ntó tañú'u sa'a ni vata dá ntáxi'i nto ntute tinti'ó san ne, ntánañe'e nto tsi xi'í Jesúsú kuénta iña ko. Kuān tsi koo víi nto un tsi da nté nainu xtúku ña.

Nté koo ka'xi o kúñu Xuva kō

²⁷ Da xóo ka ña'a, ña é dotó tsi ka'xi tañú'u sán ni ña é doto tsi ko'o ntute tinti'ó san ne, kaka'an Xúva kō tsi ió kuetsi ña, tsi ña kaiko ñu'u ña kúñu Xuva kō, nté niñi ñá dí. ²⁸ Dukuān ne, é un é un o na kadá kueni ko nté ió nima kó, te vá'a o ni Xuva kō ne, kidaá ne, kuvi ka'xi o tañú'u sán ne, ko'o o ntúte tinti'ó san dí. ²⁹ Tsi ña'a, ña é ña vá'a o tuvi ni Xuva kō ne, te ká'xi ñá tañú'u sán, te kō'o ña ntute tinti'ó san dí ne, kantuku mii ña é ntó'o ña, tsi ña kaiko ñu'u ña kúñu Xuva kō. ³⁰ Dukuān né, dóo titín nto ntánchokuví nto ne, ntáxio vita nto. Ió ntó ne, e xí'í ntó dí. ³¹ Ntá tsi te mii o kōto vá'a o nimá kō nté o kaika ni Xuva kō ne, ña túvi nté koo nanto'o ña kō. ³² Ntá tsi dá ió kuetsi ko ne, kata'xi Xuva kō é nto'o kō vevii vata koo é ña ta'xi ña é nto'o ko ntii dañu ntúvi. ³³ Dukuān né, éni ko, dá ntánataká nuu nto é ká'xi ntó ne, kuntétu tá'an nto vata koo é dádi tsi ka'xi nto. ³⁴ Tē xoo dóo kakákin i ne, ná kínaká'xi ña nú ví'i ña kán, vata koo é ña nanto'o Xuva ko nto é vatá ó de nto da ntánataká nuu nto. Te ió ka é ncho tsixe'e ntó kó ne, ka'án u te vé'xi xtuku ú é koto ni'ni ú nto.

12

É káta'xi Espiritú Sántú

¹ Ntio ko é kütuni vá'a nto, éni, kuenta iña i é káta'xi Espiritú Sántú san ko.

² Ini nto tsi kidaá, dá vata kuintí'xe nto Xuva kō ne, da vá'a xnto é kanañé'e ñá'a san nto é kunuu iní ntó santu ña é ña kaká'an. ³ Dukuān ne, kaka'án u ni ntó tsi xoo é káka'an kíni i iña Jesúsú ne, ña túvi Espiritú Sántú nuu nima i. Ntē ña xoxó kuvi ka'an i é Jesúsú ne, divi ña e Tó'o nti'xe ko, tē ña te kuénta iña Espiritú Sántú san é káka'an ña.

⁴ Dóo ki'in nuú i é kúvi ni'í ña'a é víi ña, ntá tsi uun tsi Espiritú Sántú, ña katsi'i. ⁵ Dóo ki'in nuú i ió nté koo xntii ó, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é úve ntee ko. ⁶ Dóo ki'in nuú i é víi ó ne, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é kata'xi un nti'í é víi ó xe un xé un ó. ⁷ Xe un xé un ó díto é nuu Espiritú Sántú sán nima ko é vá'a ko un nti'í nti'í o. ⁸ Ió ña ne, kani'i ña e dóo iní ña nté koo nuú i kō i'tsi. Ió ña ne, kani'i ña e dóo ki'in iní ña nté koo ka'an ña. Ntá tsi ntuví ñá sá'a ne, ní'í ña é kúvi víi ña uun tsi nta'a Espiritú Sántú. ⁹ Ió ña ne, kani'i ña e dóo kuntee iní ñá Xuva kō. Ió ña ne, kani'i ña é kúvi ntavá'a ña ña nchokuvi. ¹⁰ Ió ña ne, kani'i ña é kúvi víi ña nuu i e dóo na'nu. Ió ña ne, kani'i ña é kúvi ka'an ña naa Xuva ko. Ió ña ne, kani'i ña é kúvi kiní ña nee é vé'xi nta'a Espiritu Xuva ko ó nee é vé'xi nta'a é ña vá'a. Ió ña ne, kani'i ña é kúvi ka'an ña tuku tú'ñun é ña te tú'un mii ña. Ió ña dí ne, kani'i ña é kúvi ka'an ña nee kani tú'un tú'ñun xoo kaka'an i. ¹¹ Ntá tsi un nti'í nti'í nuu i sá'a vé'xi uun tsi nta'a Espiritú, divi Espiritu mii Xuva kō. Divi ña kata'xi ña kō, xe un xé un ó, nee nti'í nti'í nuu i é vá'a vata kaa é ntio ña.

Un nti'í nti'í ó ne, uun tsi kúñu kúvi ó

¹² Kúñú kō né, kuān te dóo titín ta'vi i ió ne, uun tsi kúñú kúvi. Kuān tsi kaa kúñú Cristú dí. ¹³ Dá ítsi ntute o kuénta iña Espiritú Sántú sán ne, uun tsi ntúvi o ni tá'an ko, ña ntákuinti'xe i san. Kuān te ña Israeé o, kuān te tuku tátá kó né, o kuān te ió tó'o ko, ó ña tuvi tó'o kō, ntá tsi uun tsi Espiritú Sántú san nuu ña nima ko, un nti'í o.

¹⁴ Kúñú ko ne, ña te uun tá'vi tsi ni kúvi, tsi dóo titín ta'vi i. ¹⁵ Tē dí dí'in kō san ká'an: "Xu'ú ne, ñá te nta'a ni kúvi u; dukuān ne, ñá kaduku ntée u kúñú san", koo ka'án ne, ñá tē nee va'a é kuān ó kaka'án ne, ña kaka'án ka i kúñú san. ¹⁶ Tē dí tutun ko ká'an: "Xu'ú ne, ñá te ntúxnúu ni kúvi u; dukuān ne, ñá kaduku ntée u kúñú san", koo ka'án ne, ñá tē ne vá'a é kuān ó kaka'án ne, ña kaka'án ka i kúñú san. ¹⁷ Tē dí da kani'í ó kúvi o ntúxnúu ne, ¿nté ntu koo teku ko? Tē dí da kani'í ó kúvi o tütún ne, ¿nté ntu koo ta'ni o? ¹⁸ Ntá tsi tsúve Xuva ko ta'vi kúñú kō mí e ntio ña. ¹⁹ Tē dí un nti'í é uun tsi nuu i kúvi ó ne, ¿nté

ntú ó kúñu kō? ²⁰ Ntá tsi kuān te titín ta'vi i ne, uun tsi kúñu kúvi.

²¹ Ña kúvi ká'an ntúxnúú kō sán ni ntá'a ko: "Ña ntío kó o", koo ka'an. Nté dāki kó ña kuvi ká'an ni dñ'in kō: "Ñá ntío kó o", koo ka'an. ²² Uun nuu i é ña té nee nuu á'vi, kuiní kō né, diví e díi ka kantio. ²³ Mí'í e díi ka ña nuu á'vi kúñu kō, kuiní kō ne, díi ka katavi núu doo vá'a. Mí'í e díi ka kakuka'an nuú kō é kñi ña'a sán ne, díi ka kadé kuení ko é kutávi nuu vá'a, ²⁴ ntá tsi mí'í e díi ka vá'a ito ne, ñá kantio é kuān koo kutavi núu. Kuān o de vá'a Xuva kō kúñu kō, vata koo é díi ka víi o kuēnta nuu i e díi ka ña nuu á'vi, kuiní ko. ²⁵ Dukuān ne, ñá nāa núu ta'ví kúñu kō san, tsí e un é un ta'ví kúñu kō sán ne, da mii é ntio i ta'an i. ²⁶ Te uun ta'ví kúñu kō kānto'o i ne, dá kanñ kúñu kō ntó'o i di. Tē xoó ntavá'a i uun ta'ví kúñu sán ne, kanñ dñi i di.

²⁷ Ví'a vé ne, xo'ō ne, ntáduku ntée o Crístu. Kuví ka'an o tsi kúñu ña kúvi ó xe un xé un o. ²⁸ Dukuān é da io Ió tsi tsiñu é víi ó iña Xuva ko ini ukún san: é kui ún ne, pustru ña; é kui úvi ne, ña ntáka'án naa Xúva kō; é kui úní ne, ña ntánañ'e; dá vé'xi xku ña ntáde nuu i e dóo na'nu, ní ña ntántavá'a ña nchokuví ne, ní ña ntáxntii, ní ña ntádé kú'vé, ní ña ntáni'í é kúvi ka'an ña tuku tú'un e ñá ini ña. ²⁹ Ñá te ún ntíí ntíi o é pustru o ne, ñá te ún ntíí ntíi o é kúvi ka'an ó naa Xuva ko. Ñá te ún ntíí ntíi o é kuvi nañ'e' e ó, nté ña te un ntí'í o kúvi víi o nūu i e dóo na'nu. ³⁰ Ñá te un ntí'í o kúvi ntavá'a o ña nchokuví san. ¿Vá un ntíí ntíi xntu ó kuvi ka'an ó tuku tú'un é ña ini o? Ñá te un ntí'í o kuvi ntada ntaa o neé kani tú'un e ntáka'an ña. ³¹ Ntá tsi un ntíí ntíi ntó nantuku nto kanñ nima ntó nēe e díi ka va'a. Ntá tsi ví'a vé ne, nañ'e' e ú nto uun itsi e díi ka vá'a o.

13

Nee iña é kuñima ko

¹ Kuān te kuví ka'án u da neé ka tú'un é ntáka'an ñá'a, un tsi nte tú'un é ntáka'an ánjē sán ne, ntá tsi té ña kakuinimá ko ne, vata kaa uun kaa é kánaduku ntée tatsin kaa ú, o vata kaa stañu é káka'ñí kaa u. ² Te ní'í ko é ká'án u naa Xuva kó ne, te íni u un ntíí ntíi nuu i é mii tsi Xuva ko ini ña ne, te íni u un ntíí ntíi é ini ña'a sán ne, te íni u ka'án u ni xúku san é na kñ'in íkan ne, na kñ'xi í'a ne, ntá tsi té ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko. ³ Te kué' e u un ntíí ntíi iña ko ña nta'ví san, o te kué' e u kúñu ko é ká'mi ña'a sán ne, ntá tsi té ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko.

⁴ É kuñima kó ne, é na kútií o ni ta'an kó ne, e dóo vá'a koo víi o ni ña. Ñá kune'ú ini ko ni ña; ña kada ka'nu ña'a o; nté ña kadá kuení ko te díi ka va'á ña'a o. ⁵ Ñá kadá xení o ni ta'an kó; ñá te é vá'a mii ko nantuku o;

ñá kudiin o ni ta'an kó; nté ña xntekú o nima ko té neé víi ña ni kó. ⁶ Ña te da dñi kó te xoo kó'xo nteē i, tsí e dñi kó ne, nee é nuu é ntaā i. ⁷ É kuñima kó ne, é kada ka'nū ini ntí'í o. Kuinti'xe ntí'í kó dí. Un ntíí ntíi kuntétu o ne, kutí ntí'í kutí ntí'í kó.

⁸ Xée ntúvi é ña ka'án ka ña'a san naa Xuva ko nee é vé'xi kuví. Xée ntúvi é ña ka'án ka ña'a tuku tú'un é ña te tú'un mii ña. Xée ntúvi é ntoko ñū'u é kiní ñá'a san. Ntá tsi é kuñima kó ne, ña ntí'í. ⁹ Vevíí ne, un síin tsi ini o ne, un síin tsi kuví ka'an o nee é vé'xi kuví dí, ¹⁰ ntá tsi xee ntúvi é kiní o nee é nuu é ntaā i ne, kidaā né, ntí'í e un síin tsi ini o. ¹¹ Dá kulú'ntí'í u ne, kaka'án u vatá ó kaka'an i'xa lu'nti. Kakutuní ko ne, kadé kuení ko vatá ó de i'xa lu'ntí san di. Ntá tsi dá kúka'nu u ne, xtuví mii u é idé u vatá ó de i'xa lu'ntí san. ¹² Vevíí ne, ñá kañí va'a o, tsí vata te speju déntu kaito nuu o; ntá tsi kidaā ne, kiní va'ā o. Vevíí ne, un síin tsi ini u. Ntá tsi te kuví vé ne, kiní vá'a u, vatá ó ini Xúva kó ko.

¹³ Ví'a ve ne, úní nūu i é ña ntí'í: é kuinti'xe kó, é kuntetu o, ní é kuñima kó ta'an kó. Ntá tsi é díi ka ka'nu ne, é kuñima kó ta'an kó.

14

Dá kakā'an o tuku tú'un é ña ini o

¹ Kanñ nima ntó kuinima ntó ta'an nto ne, ntá tsi nantuku nto nēe nuu i e tá'xi Xuva kó ne, díi díi ka é ká'an ntó naa ña. ² Tsi xoo é ní'í i é ká'an tuku tú'un é ñá ini ne, ña te ñá'a kaka'an ní'í ña, tsí Xuva ko káka'an ní'í ña. Xoxó kañ'e' e díi i tú'un é xe'é Espiritú Sántú san é ká'an ña. ³ Ntá tsi xoo é ní'í i é ká'án naa Xuva kó ne, kaka'án ni ñá'a san vata koo é díi ka kuka'xi nuu ña, vata koo é tsí'í ntií ña ña ne, vata koo é nāxnuu ka'nu ña nima ñá di. ⁴ Tē xoó ka'an i tú'un e ñá ini ña ne, díi ka kakuka'xi nuu mii ña. Ntá tsi xoo é káka'an i naa Xuva ko ne, kaxntii ña un ntíí ntíi ña ntákuinti'xe i san é kuka'xi nūu ña.

⁵ Ntio ko é ní'í nto un ntíí ntíi nto é kúvi ka'an nto tuku tú'un é ña ini nto. Ntá tsi díi díi ka ntio ko te kuví ka'an ntódo nto tú'un Xuva kó. Tsi díi ka kaidiá'vi é ká'an ó tú'un Xuva ko nāa i é ká'an ó tuku tú'un, te xoxó ña ntada ntaa tú'un é káka'an ó san, vata koo é kadiá'vi iña un ntíí ntíi ña ntákuinti'xe i san. ⁶ Dukuān ne, ení, tē xu'ú kixkoto ní'ni ú nto ne, te ká'án u tú'un é ña ini ú ne, ¿mí'í ntu kaxntii ú nto? Ntá tsi kuví xntii ú nto te ká'án u neé ta'xi Xuva ko é kútni'í ko, ó neé ini u é nuu é ntaā í, o tú'un é ta'xi Xuva kó é ká'án u ni nto, o nūu i é nañ'e' e ú nto.

⁷ Un tsi nte strúmentu é kanakueku o ne, vata kaa choó san ne, o vata kaa kiñú'u san é ña kantíto, ntá tsi té ña vá'a koo nakueku o ne, ña díto neé kaeku. ⁸ Tē ña vá'a koo nakuéku o trunpetá san é káka'ña sntadun san é kñ'in ñá dú'xēn ne, ¿xoo ntu koo tú've i

é kɪ'ín í du'xɛn? ⁹ Kuan tsí o kúvi ni ntó di. Te ká'an ntó ni ñá'a tú'un ntó é ña kañé'e dikí ñá ne, çnté ntu koo tekú ña é káka'an nto? ¡Vata kaa ña kaka'an ni'í tátsín san ntáa nto! ¹⁰ Ná te nté kaa tú'un ío da mí'í ká ñuu ñuxiví a ne, un ntí'í ntí'í dóo vá'a tsi kuvi kɪ'ín dikí ña é káka'an. ¹¹ Ntá tsi té ña káñé'e dikí ko tú'un é ntáka'an tuku ña'a ne, díto é xio ñuu ña kuenta íña ko ne, xo'ó né, xio ñuu ko kuénta íña ñá di. ¹² Dukuán ne, te dóo ncho ni'í nto nuu í é káta'xi Espíritú Sántú sán ne, nantuku ntó neé nuu í é díí ka kaidiá'vi í é kuka'xi ñuu un ntí'í ntí'í ña ntákuinti'xe í san.

¹³ Tè xoó kaka'an í tuku tú'un né, na kákan ñá nta'a Xuva ko, na ta'xi ña é kúvi ntada ntaa ñá neé kani tú'un. ¹⁴ Tsi te káka'an ntá'ví u tú'un é ñá ini ú ne, nimá ko kaka'an ntá'ví, ntá tsi ñá té neé kañé'e dikí ko. ¹⁵ ÇNeé ntu vii ú ve? Ka'an ntá'ví u ni nimá ko ne, ka'an ntá'ví u ni díki kó di. Kata ú ni nimá ko ne, kata ú ni díki kó di. ¹⁶ Tsi te da mii tsi nima nto kanuu ini nto Xuva kó ne, çnté koo ka'an ntá'ví ña é ñá ini sán ni ntó dadíí dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko, té ña katéku ña nee íña kaka'an nto? ¹⁷ Kuán te dóo vá'á ó kaka'an ntá'ví nto dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kó ne, ña kaidiá'vi é kuka'xi nuu ta'an nto nta'a Xuva kó. ¹⁸ Xu'ú ne, kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva kó tsi díí ka kaka'an u tuku tú'un é ña ini u é un ntí'í ntí'í nto. ¹⁹ Ntá tsi dá túvi u ni ña ntákuinti'xe í sán ne, díí ka vá'á ó kuán te úvi uni xú'u ka'an u é kɪ'ín ña'a san vata koo é díí ka kutú've ña, naa í é ka'an u u'xi míil tú'un é ña kɪ'ín dikí ña.

²⁰ Ení, ñá ku dē kuení nto vatá ó kadé kuení i'xá san. Mii tsi kuénta íña núu í é kɪ'ín kaa ne, vii nto vatá ó de i'xá san é vata kutú've í é vii í é kɪ'ín kaa. Ntá tsi kadá kuení nto vatá ó ntádé kuení ñatá san. ²¹ Lei Xúva kó ne, uve na'a, kaka'an: "E tuku tú'un ka'an u ni ña ñuu sá'a, ne, ña vé'xi xio ñuu ka'an ñá ni ña nāá ko, ntá tsi nte da'a sá kuán koo ka'an u ne, ña téku ña, ka'an Xúva kó", ka'an. ²² Dukuán ne, é ká'an ó tuku tú'un é ña ini ó ne, vata koo é kɪ'ín ña'a, ña é ña kákuinti'xe í ne, ñá te ña ntákuinti'xe í san. Ntá tsi te ká'an o tú'un é tá'xi Xuva ko ne, vata koo é kɪ'ín ña ntákuinti'xe í san ne, ñá te ña é ña ntákuinti'xe í. ²³ Da ntánataká nuu un ntí'í ntí'í ña ntákuinti'xe í sán ne, é un é un ña ntáka'an ña tuku tú'un é ña ini ña ne, kídáa ne, te xēe ña'a, ña é ñá ini nuu í sá'a, o ña'a, ña é vata kuinti'xe í ne, çvá ña ka'an ntú ña te ntákuluku nto? ²⁴ Ntá tsi te un ntí'í ntí'í ntó ka'an nto tú'un é tá'xi Xuva kó né, te xēe ñá'a, ña é ñá ini nuu í sá'a ne, o te xēe uun ña'a, ña é vata kuinti'xe í ne, koto ña neé ña'a ña ne, kútuni ña tsí ío kuétsi ña kuénta íña tú'un va'a é ntáka'an nto san. ²⁵ Kutuni ña nee é ñu'u xú'u nima ña ne, nakunchí'í ña

nuu Xuva ko ne, kunuu ini ñá ña. Kutuni ña tsí nuu mé'ñu ntí'xe Xuva ko ntó.

Vii nto vata xkoó ini nto, ntá tsi na kuiñi ukun

²⁶ Vi'a ve né, ení, dā ntánataká nuu nto ne, ió ntó ne, kuvi kata nto; ió ntó ne, kuvi nakuá'a nto ña'a san; ió ntó ne, kuvi ka'an nto tú'un é tá'xi Xuva kó é kútuni nto; ió ntó ne, kuvi ka'an nto tuku tú'un é ña ini nto; ió ntó ne, kuvi ka'an nto neé kani tú'un tú'un ñá. Kuán koo vii nto vata koo é díí ka kuka'xi nuu nto ni Xuva kó, un ntí'í ntí'í nto. ²⁷ Tè xoó ncho ka'an í tuku tú'un é ña ini í ne, na ká'an úvi uni ñá'a, ntá tsi kui kui uun ña na ká'an ña. Kídáa né, kuntítsi uun ña é ntáda ntaa neé kani tú'un tú'un é káka'an ña. ²⁸ Ntá tsi té xoxo nté uun ña é ntada ntaa neé kani tú'un sá'a ne, díí ka vá'á o é ña ká'an kue'en ña tuku tú'un é ña ini ña da ntánataká nuu ña. Díin díin tsi na ká'an ntá'ví mii ña ni Xuva kó. ²⁹ Tè xoó ncho ka'an í tú'un é xe'é Xuva kó é kútuni ñá ne, uvi uni tsi ña na ká'an ña. Na kɪ'ín ña nguú sán ne, na ká'an ña te nuu é ntaá í é káka'an ña. ³⁰ Ntá tsi té xe'é Xuva ko tú'un é ká'an tuku ña'a, ña tuvi íkán né, na tēe kádin ña é káka'an dí'na san. ³¹ Kuvi ka'an nto, un ntí'í ntí'í nto é ni'í nto tú'un é tá'xi Xuva kó, ntá tsi kuenta uun xntó, vata koo é un ntí'í ntí'í nto kutú've nto ne, ntuka'nu ini nto. ³² Xoo é ni'í í tú'un é xe'é Xuva kó ne, kuvi kada kú've mii neé ura ká'an. ³³ Tsi ña ntio Xuva ko é kóo da vántí'í o kuntuo ó, tsi ntio ña é díin díin tsi kuntuo ó.

Vatá xkoó ini un ntí'í ntí'í ení kó, ña ntákuinti'xe í sán ne, ³⁴ ñadí'í san ne, díin díin tsi na kúntoo ña ini ukún kán, tsí ña vá'á ó te ka'an ña. Kantio é kuiko ñu'u ña vatá ó kaka'an lei Xúva kó. ³⁵ Tè neé ncho kutuni ñá ne, na tsixe'e ña xii ña té neé ña nú vi'í ña kán. Tsi ña vá'á o é ká'an ña ini ukún kán.

³⁶ ÇNté ó ntu? ÇVá nta'a ntú nto vé'xi tú'un Xuva kó kuan? Nté ña te da míi xnto ni ni'í nto tú'un ña. ³⁷ Xoo é káka'an í tsi ni'í í tú'un é xe'é Xuva kó é ká'an náa ña ne, o té dóo ini ña Xuva kó ne, na kɪ'ín ñá tsi sá'á é kakā'u ú íña ntó ne, uun é tá'xi Xuva kó é káda ntaa o. ³⁸ Ntá tsi té xoó ña'a ña káde ña kuenta tú'un sán ne, ña kú de nto ña kuenta di. ³⁹ Dukuán ne, ení, kákan nto nta'a Xuva ko na tá'xi ña é ká'an ntó naa ña ne, ñá ku é'nté nuu nto é na ká'an ñá'a san tuku tú'un é ña ini ña. ⁴⁰ Ntá tsi da neé ka é vii ntó ne, ñá ku dotó tsí vii nto ne, kuenta uun xnto ka'an ntó vatá ó ntio Xuva kó.

15

Dā ntóto Cristu

¹ Ení, ntio ko é na naka'an ntó tú'un va'a san é nañé'e ú nto kídáa nté koo nakáku ó. Dívi tú'un é kuinti'xe nto kídáa ne, kuan tsí ó ntákuinti'xe nto vevíí di. ² Kuenta íña tú'un

sa'á ne, nakáku nto, tē ña xtuví mii nto tú'un vatá o ka'an ntódo ú ni ntó ne, tē ña te é ntaā í é kuínti'xe nto.

³ É ká'án u ni nto tú'un é díi ka nuu á'vi i é ní'i ko: é xi'í Cristu kuenta iña kó, vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, ⁴ íntū'xi ña, ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, ntóto ñá vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō. ⁵ Kídaā ne, íni Pedrú san ña ne, dá ku e ví'i ne, íni pustrú ña nguí san ñá di. ⁶ Rkontúvi ne, ú'un siēntu ñá'a, ña ntákuinti'xe i san, íni ña ña é uun ito tsi. Ió ña ntóo ká ña; ió ña ne, e xi'í ña. ⁷ Uun ká tuku ntuví ne, íni Santiau ña; kídaā ne, un ntíi ntíi pustru ña íni ña ña di.

⁸ Dā ntíi ata í ne, íni u ñá di, xu'u é vata kaa uun i'xa é kākú xe'e kaa u. ⁹ Tsi xu'ú ne, díi ka dutsi u é un ntíi ntíi pustrú san ne, ntē ña nuu á'ví ko é ká'an ña'a san é pustrú u, tsi dóo dé xeni u ni ña ntákuinti'xe i Xuva kō kídaā. ¹⁰ Ntá tsi dóo vá'a o dé Xuva ko ní ko dá nadama ñá ko vata koo é kúvi u vata kaa ú sa vevii. Ná te dotó tsi ni été xaa u e dóo va'a e tá'xi ña ko, tsi xu'ú ne, díi ka kade tsiñu u é un ntíi ntíi ña nguí san. Ntá tsi ña te da míi tsú kade tsiñu u, tsi Xuva ko nuu ña níma ko ne, divi ñá kade ña tsiñu va'á san é kade u. ¹¹ Ntá tsi ña tē íni te xu'ú ne, o ña nguí san ntáde ña tsiñu san, tsi ntánañé' é ntí tú'un Xuva kō né, divi e kuínti'xe nto.

Tē ntóto ña xi'i

¹² Ntá tsi tē ntáka'an ntódo nti tsi ntóto Cristu dá xi'í ña ne, ¿nté kui ió ntó ne, ntáka'an nto tsi ña ntántoto ñá xi'í san, kuan? ¹³ Tē dí ña ntántoto ñá xi'í san ne, Cristú ne, ña ni ntóto ña di. ¹⁴ Tē dí ña ni ntótó Cristú san ne, é ntaā í e ntáka'an ntódo ntí ne, e kuínti'xe nto ne, é ntaā í; ñá tē neé nuu á'vi. ¹⁵ Tē dí kuān ó ne, ntáde vetē ntí iña Xuva ko, tsi ntáka'án nti é nantoto Xuva kó Cristu dá xi'í ña. Ntá tsi ¿nté ntu ó nántoto ña ñá kuan, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? ¹⁶ Tsi tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, nté Cristú ña ni ntoto ñá di. ¹⁷ Tē dí ña ni ntótó Cristú ne, é ntaā í é ntákuinti'xe nto ne, ña tív'í xoó kada ka'nu íni i ni kuétsi nto. ¹⁸ Tē dí kuān ó ne, un ntíi ntíi ña xi'í, ña é kuínti'xe i Cristu dá xi'í ne, ñá ni xēe ntá'a Xuva kō. ¹⁹ Tē dí da ntántito tsi o ñuxiví a e ntántéto ó Cristu ne, díi ka nta'ví íde ó é un ntíi ntíi ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ñá te kuān ó kuvi, tsi é nuu é ntaā í ne, ntoto Cristu dá xi'í ña. Vata kaa kiti vidin e kíi di'na ma é tatá kó kaa ña, tsi di'na ña ntóto ña é un ntíi ó. ²¹ Uun tsi ñatíi idé ña kuétsi é ío doxi'í san ne, uun xtuku tsi ñatíi ntóto ña vata koo é ntóto ña xi'í. ²² Vata ó ní'i ko é kuvi o é kuétsi Adaán ne, kuan ó ní'i kó ntuví iña kó nta'a Cristu. ²³ Ntá tsi kuiñi ukūn ó ntoto o, vatá ó kaduku ntée o. Di'na Cristú odo núu ña ntóto ña. Kídaā ne, dá nañu xtúku ña ne, ntoto un ntíi ntíi ña kaka'an í ña. ²⁴ Rkontúvi ne, xéé ntúvi é ntí'i

ñuxiví san. Tē kúvi nantí'i Cristu é un ntíi ña tsiñu na'nu i sán, ní ña ntáde kú'vé san, ní un ntíi ntíi ña'a, ña e dóo ío i é víi ne, da kídaā naku'é ña da kaní mí káde kú'vé ña nta'a Xuva kō. ²⁵ Tsi Cristú ne, kantio é kadá kú'vé ka ña un tsi da nté kúvi víi ña ní un ntíi ntíi ña ntaínchu'vi ña. ²⁶ É ntíi ata i é kaínchu'vi ñá ne, divi sán doxi'í san ne, nantí'i ña di. ²⁷ Tsi Xuva kō ne, xé'e ñá é kodo núu Cristu é un ntíi ntíi nuu i. Ntá tsi é káka'an o "un ntíi ntíi nuu i san" ne, ñá te kakā'an o te kodó nuu ña iña Xuva ko, tsi Xuva kō xe'é ña é kodo nuu ñá un ntíi ntíi nuu i. ²⁸ Tē kúvi idé I'xá Xuva ko núu i sá'a ne, naku'é ña é kadá kú'vé Uva ña iña ña. Dukuān né, da nēé ka nuu í ne, di'na ká Xuva kō.

²⁹ Tē ña kuan koo kúvi ne, ¿nté kui kuān xkoó íni kú ña ió ñá kuān é tuku ña'a kutsi ntute ña naa ñá xi'í san? Tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, ¿nté kui kuān xkoó de ntu ña kuan?

³⁰ ¿Nté koo ntu é da nuu da kuíi tsi ña u'vi ní'i nti ntuví iña ntí kuan? ³¹ Uten uten doko sá kanakí'i ña ntuví iñá ko. Nuú é ntaā i. Nuú é ntaā í di tsi dóo díni kó kuenta iña nto, tsi ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesúcristu. ³² ¿Neé ntu tsiñu náa u ni ña'ñá san, vatá ó de ña ñuú Efesú san ne, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? Díi ka vá'a ó na kó'o ka'xi o, tsi teváa ne, kuví o.

³³ Ná ku dá vá'a nto é kaní nta'ví ña'a san nto. Tsi kuvi ntí'xe vatá ó kaka'an ña'a: "Te kuve ta'an ó ña kini ntáa sán ne, xtuví mii o é va'a é íni o", koo ka'an ña. ³⁴ Na ntútuni ntó ne, víi nto é vá'a. Ná ku de ká nto é kíni kaa san. Tsi ío ntó ne, ñá íni ntó Xuva kō. Kaka'án u sá'a vata koo é na kúka'an nuu nto.

¿Nté ntu o kantoto ñá xi'i?

³⁵ Á te ió ntó ne, kadá kuení nto: "¿Nté ntu koo ntoto ká ña xi'í san? ¿Nté ntu kaa kúñu ñá?", koo ka'an nto. ³⁶ Ná ku tsixe'e tuntu nto. Tsi tsíkin, kiti ka'xi nto ne, ¿nté ntú koo kue'nu tē ña di'na té'u? ³⁷ Tsi é ka'xi'í o ne, é tuku kaa te kéne. Tsi da mií tsíkin dá i'xi nto, kuān tē tsíkin trigú ne, o da néé ka tsíkin. ³⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é un é un tsíkin sán xuku i ni kiti i vatá o é ntio ña. É un é un tsíkin sán ne, é un é un nuu i di. ³⁹ Da nēé ka nuu kúñu sán di ne, ñá te úun tsi nuú i kúvi. Tsi uun tsi nuu i e kúvi kúñu ña'a sán ne, é tuku ntáa kúñu kiti san ne, é tuku ntáa kúñu láa sán. Kúñu tsáká sán di ne, é tuku ntáa. ⁴⁰ Kuan tsi o kúñu é ío e dukún kán di, tsi ña te dadíi ntáa kúñu é ío ñuxiví a. Ntá tsi ntuví kúñu sán ne, dóo vá'a ntáa. Ntá tsi e tuku ntáa kúñu é ío e dukún kán é kúñu é ío ñuxiví a. ⁴¹ Ngántíi san ne, dóo va'á ntuve i ne, dóo va'á ntuve xoó san di, ni xntívi san di, kuān te e tuku e tuku ntáa. Xntívi san ne, e tuku e tuku ntáa é un é un di. ⁴² Kuan tsi koo kuvi te ntóto ña'a, ña é xi'í san di. Kúñu e

kaí'xi ò ne, kate'u, ntá tsi kúñú é ntóto ne, nté uun ito ká ña kuví. ⁴³ Kúñú e kaí'xi ò ne, ñá tē neé nuu á'vi, ntá tsi tē ntóto ne, dōo va'a. Vitá kue'en kúñú sán te i'xi ò, ntá tsi tē ntóto ne, dōo ntii. ⁴⁴ Te i'xi ò ne, uun kúñú kúvi o, ntá tsi kúñú é ntoto ne, dadii nī kúñú Xuva kō. Vatá ó io kúñú kō ñuxiví a ne, kuan kōo nī'i ko kúñú ko te kué'en o ntá'a Xuva kō.

⁴⁵ Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: "Aadaan, ñá kui úun ne, nī'i ña ntúvi iña ña vata koo é kutuví ñá ñuxiví a", ka'an. Ntá tsi Aadaan, ña ntii ata i kán ne, nī'i ña é kúvi ta'xi ña ntuví iña ko é kuntuo o ni Xuva kō. ⁴⁶ Ntá tsi ña te kúñú kō é kuntuo o ni Xuva kō é nī'i ko di'na, tsí di'na kúñú kō é ntuví nte'u. Da kidáa nī'i ko kuñú é kuntuo o ni Xuva kō. ⁴⁷ Natíí, ña kui úun ne, nté'ú kúvi ña ne, kaduku ntée ña ñuxiví a. Ña kuví úvi san ne, Tó'o ko ña. E dúkún kan vé'xi ña. ⁴⁸ Kúñú kō é nī'i o ñuxiví a ne, vata kaa kúñú ña kúvi nte'u kaa. Kúñú é nī'i ko e dukún kán ne, vata kaa kúñú ña e dukún kán kaa. ⁴⁹ Vata o ntúvi ò ña kúvi nte'u ñuxiví a ne, kuan koo ntuví ò ña tuví e dukún kán di.

⁵⁰ E ncho ka'án u ni nto, ãni: Nee é iña kúñú ni iña xiki kúvi ne, ña kúvi nī'i mí tuví Xuva kō. Tsí da neé ka é kate'ú ne, ña kúvi nī'i é kutúvi ntii dañu ntúvi. ⁵¹ Kíni nto ve tsí ntaa ú ni nto úun nuu i é nté uun xoxo íni i: Ná te ún ntíí ntíí ó kuví ò, ntá tsi un ntíí ntíí ó nadáma kúñú kō. ⁵² Uun da'na nchuvii, vata koo kuví é nakuéni o, te éku trunpeta san é ntii ata i. Tsí kueku trunpeta san ne, kidáa ntóto ñá xíí san e nté uun ito ka ña kuví ña. Xo'ó é ntántoo ká ò ne, ura tsí i nadama kúñú kō di. ⁵³ Kantio é nadama kúñú é kate'ú san nī kúñú é ña katé'ú san. Kantio é nadama kúñú é kanti'i nī kúñú é kutúvi ntii dañu ntúvi. ⁵⁴ Tē nádama kúñú é kate'ú nī é ña katé'ú ne, te nádama kúñú é kanti'i nī é ña kanti'i ne, kidáa ne, kuntaa é kaka'an tú'un Xuva kō: "Ña kóó ká doxi'i, tsi kuví idé Xuva ko nī i", ka'an. ⁵⁵ ¿Ña nta'vín ntun, doxi'i? ¿Mí'i ntu é kúvi víin kan nī ntí? ¿Mí'i ntu kuví ntuku kui'ín kan ntí? ⁵⁶ Tsí kantuku kui'i doxi'i san ko kuenta iña kuétsi kō ne, kútuni ko tsí ió kuetsi ko kuenta iña leí san. ⁵⁷ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō é káta'xi ña é kúvi vii o ni dóxi'i san nta'a Tó'o ko Jesúristu. ⁵⁸ Dukuán ne, éni, kuntikín nto é ña ku xtuví mii ntó e ntákuinti'xe nto; ña ku díta nto tūku itsi. Díí díí ka na kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, tsí nto'ó ne, iní ntó tsi ña te é ntaa í e ntáde tsiñu nto ni Xuva kō.

16

Dóméni é ntánatakā ña iña ta'an ña

¹ Kuenta iñá doméni é ntánatakā nto iña ta'an ko, ña kuinti'xe i sán ne, kué'e nto vata ó nañé'e u ña ntákuinti'xe i ñuú Galacia. ² É kui uun ntúvi vité san ne, naki'i da'an ntó doméni, vata kaa e nī'i nto. Na koo tú'vé nto

vata koo é ña kantio é natakā ntó tē xee u. ³ Tē xee u ne, kada vá'a u tutu é kum'i ña é nakaxnúu nto é kí'in nī'i ñá doméni iña ta'an ko, ñá ntóo ñuú Jerusaléen. ⁴ Te kántio é kí'in u ne, kí'in u ni ña di.

Mí'í nchó kí'in Pablu

⁵ Kikoto nī'ní u nto te ita ntí'xin ú ñuú Macedonia, tsí itsi ikán kuita ntí'xin u. ⁶ Ná iní u te kuví kutúvi u ni nto, kuán te uun dá'na, o dá nté kuita ntí'xin ntuví ví'xin san. Kidáa né, kuví xntii ntó ko dá ñi kí'in u mí ntio é kí'in u. ⁷ Na ntio ko é uun da'na tsi koto nī'ní u ntó, tsí kuán te nté kaa ntuví kutuví u ni nto, te Xuva kō ntio ña. ⁸ Kuntétu ka ú i'a ñuú Efesu da nté kúvi viko é nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko iña i é ta'vi ò, ⁹ tsí dóo ió tsiñu Xuva kō é kada tsiñu ú i'a ne, dóo vá'a ó kakuví, kuán te dóo ió ñá ntáka'an ntée ko.

¹⁰ Tē xee Tímoteu ne, vii nto ña kuenta vata koo é káán ña, tsí iña Xuva ko káde tsiñu ña vatá ó de ú xu'u. ¹¹ Dukuán né, kuiko ñu'u nto ña ne, xntii nto ña na kí'in ka ña itsi ña vata koo é vá'a koo naxee ña mí tuví u. Tsí xu'ú nī ña kuinti'xe i sán ne, ntántétu ntí ña i'a.

¹² Ení ko Ápolo ne, dóo ikán u da xe'e ná kíkoto nī'ní ña nto ni tá'án ko ña nguí san, ntá tsi ña ni ntio ña kí'in ñá veví. Ntá tsi kí'in ñá té nī'i ña ntuví.

Tū'un da ntí'i tutú san

¹³ Kuenta tsí víi nto; ñá ku xtuví mii ntó é ntákuinti'xe nto. Ná ku u'ví ntó; na kútií nto vata kaa é tíí nto. Koo ntii ntó. ¹⁴ Da neé ka é vii ntó ne, vii nto é ntákuinima ntó ta'an nto.

¹⁵ Iní ntó, ãni, tsí Stefanu ni ñaví'i ña ne, di'na ña kuinti'xe ña é da xóo ka ña ntóo ñuú Acayá san. Nté ntúvi tsikán ne, da mii é ntáxntii ña ta'an kō, ña ntákuinti'xe i san. ¹⁶ Kakan u nto é kuiko ñu'u nto ñá'a, ña vata ntáa ña tsikan. Kuán koo vii nto dí, ni ún ntíí ntíí ña'a, ña ntáde tsiñu nī'i nto, nī ña ntáxntii nto. ¹⁷ Dóo díni ko tsí é xee Stéfano ni Fortunátu ni Acáicu, tsí divi ñá ntáde ña é ña ni kuví vii nto é xoxó nto i'a. ¹⁸ É naxnuu ka'nu ña nimá ko vatá o dé ña ni ntó di. Koto nto ña, tsí dóo va'a ña'a ña.

¹⁹ Un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san, ña ntóo i'a ñuú Asia ne, taxnúu ña ntiusi nto. Aquila ni Prísila ni un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san e ntánataká nuu ña nú ví'i ña kán né, taxnúu ña ntiusi ntó dí, ta'an nto, ña ntákuinti'xe Xuva kō. ²⁰ Un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntóo i'a ne, taxnúu ña ntiusi ntó di. Nanume ta'an nto kuenta iña Xuva ko. ²¹ Xu'u é Pablú u ne, mii u ka'u u sá'á é taxnúu u ntiusi nto. ²² Tē xóo ña ntío i Tó'o ko Jesúristu ne, na nī'i mii ña é nto'o ña nta'a Xuva kō. ²³ Na kunúu mé'ñu kunuu dava Tó'o ko Jesúristu nto. ²⁴ Ntio ko é kútuni nto tsi dóo ntio kó nto, tsí uun tsi kúñú kúvi o ni Tó'o ko

Jesūcristu. Kuan tsī koo é kā'án u ni ntō, xu'u
é Pablú u.

Tutu é kuvi ūvi e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Taxnūu Pablu tú'un iña ña kuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu, tsí kuān o e ntío Xuva kō. Ntuvi u ení ko Timoteu táxnūu ntí tutú sa'á iña ña kuinti'xe i Xuva kō, ña ntánataká nuu ini ukun ñuú Corintu, ni un ntíi ntíi ña ntáduku ntée Xuva ko da kanii ñuú Acaya. ² Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto, divi ña nī Tó'o ko Jesúcristu.

Nté o ntó'o Pablu

³ Ká'an o ni Xuva ko, uvá Tó'o ko Jesúcristu, tsi dóo va'á ña. Tsi divi ña é uva ko ña e dóo kantunta'vi ini ña kō, é kanatsu'un ka'nu ña ini kō é ví'a é uten. ⁴ Xuva kō ne, kanatsu'un ka'nu ña ini ko da nēe ka nuu i e ntánto'o kō vata koo é kúvi natsu'un ka'nu o ini ta'an ko, ña e ntánto'o i di, vata tsi ó de Xuva ko ni kō. ⁵ Tsi kuān te dóo ntánto'o ntí kuenta iña i e ntántikín ntí Cristú ne, ntá tsi divi tsi ñá dóo kanatsu'un ka'nu ña ini ntí di. ⁶ Tē ntánto'o ntí ne, ntánto'o ntí vata koo é naku'un ka'nu ini nto, vata koo é nākaku nto. É nátsu'un ka'nu Xuva kō ini ntí vata koo é nátsu'un ka'nu ntí ini nto di vata koo é kutíi nto é nto'o nto vatā o ntánto'o ntí. ⁷ Dóo ka'nu kuini ntí ni ntō tsi ini ntí tsi te kuān o ntánto'o nto vatā o ntánto'o ntí ne, kuan tsi ó kanatsu'un ka'nu Xuva ko ini ntó vata tsi ó de ña nī ntí.

⁸ Ntio ntí é kūtuni ntó, ta'an ko, nté o ntó'o ntí ñuú Asia. Un vá'a tsi ntó'o ntí ikān. Dókō sá ña ni kutíi ntí. Tsi kúvi ntí, kuini ntí. ⁹ Ntá tsi kutuní ntí tsi da mií é kúvi ntí, vata koo é kūtuní ntí tsi ña te mií ntí ió ntí é víi ntí, tsi Xuva kō é ió ña é víi ña, tsi divi ña é kanantōto ña ña xi'i. ¹⁰ É nakákú Xuva kō ntí di'na dá dokó sa nī xi'i ntí ne, kuān koo víi xtukú ña. Ini ntí tsi nakáku xtúku ña ntí tē xēe doxi'i e dóo ntii ini í, ¹¹ te divi nto xntii ntó ntí é ká'an ntá'vi nto kuenta iña ntí. Te títin ña'a ka'an ntá'vi ña iña ntí ne, títin ña'a nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi ni'í ko é vá'a nta'a ña.

Nté kuí ña ni ñé'e Pablu ñuú Corintu

¹² Ío uun nuu i e dóo ka'nu kuini ntí: tsi ñá te nēe kuetsí ntí tsi ña ni idé ntí nuu i é kīni kaa ñuxiví sa. Tsi dé ntaá ntí é ká'an ntí ni ntō é nuu é ntaá i. Tsi da xe dóo va'á Xuva kō né, xntii ña ntí é kuān o dé ntí, tsi ña kúvi víi ntí nuu i é vá'a tē dí ña Xuva kō kaxntii ña ntí. ¹³ Dā ntátaxnūu ntí tutú nta'a nto ne, ñá te tū'un e dóo xū'u ntáka'an ntí ni ntō, tsi ntáñe'e dikí nto tū'un é ntáka'an ntí. Ntio ko é na k'ín dikí vá'a nto, ¹⁴ vatā o kue'en

dikí kúdií nto un siin e ntáka'an ntí ni ntō, vata koo é ka'nu kuini ntó kuenta iña ntí ne, ka'nu kuini ntí kuenta iña ntó di, tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o ko Jesuu.

¹⁵ Tsi ini u sá'a ne, di'na mí ntoo nto k'ín u kíkoto ni'ni ú nto, kuini kó, vata koo e dóo diní nto uvi íto é kōto ni'ni ú nto. ¹⁶ Tsi ntío ko é kuíta ntí'xin u mí ntoo nto te kué'en u itsi ñuú Macedoniá ne, te kuíta ntí'xin xtúku ú da xkókoo ú, vata koo é xntii ntō kó te kué'en xtúku ú itsi ñuú Judea. ¹⁷ ¿Ña vá'a ntú ó ni dē kuení ko, te kuini ntó? ¿Ntákuinti'xe ntu nto te dotō tsi kaxé'le ú xu'u ko é víi u, o tē ña víi u, vata tsi ó de ña é ña ntántikín Xúva kō? ¹⁸ Kutuni Xúva kō tsi nuu é ntaá i é káka'an ntí ni ntō, ñá te dotō tsi kaka'an ntí. ¹⁹ Ntuní ntí Silvanu ni Timóteu ne, ntáka'an ntódo ntí ni nto iña Jesúcristu, I'xá Xuva kō. Divi ña ne, kaka'an ña é nuu é ntaá i, ñá te dotō tsi kaka'an ña. ²⁰ Tsi divi ña ne, dē ntaa ntí'í ña é un ntí'í e tá'xi Xúva kō xu'u ña. Dukuān ne, ntáka'an ó "Kuan tsi koo na kō" da ntáka'an o tsi dóo ka'nu Xuva kō. ²¹ Xuva kō ne, é tá'xi ña é kuve ta'an kútu o Cristu. Mii ña náxaxnūu ña kō. ²² É xnté'ē na'á ñá ko vata koo é kūtuni ko tsi ntáduku ntée o ña. Tsi tá'xi ña Espíritú Sántú san é kunūu ña nima ko vata kaa uun káa é nté'ē na'á nima ko.

²³ Ntá tsi ña ni nákuita ntí'xin ú ñuú Corintu vatā ó kaka'an u, tsi ña ni ntío ko é kuntōo ntá'xa nto kuenta iña ko. Ini Xúva kō tsi nuu é ntaá i. ²⁴ Tsi ñá te ntí'í ntádē kú'vé ntí nté koo kuinti'xe nto Xuva kō, tsi é ūve tá'an kutu nto ña. Ntá tsi ntio ntí xntii ntí nto e dií dií ka kuntōo diní nto nta'a Xuva kō.

2

¹ Dukuān ne, ña ni ntío kó k'ín xtúku u kíkoto ni'ni ú nto tē dóo kuntoo nta'xa nto. ² Tsi te xū'ú vii u é kuntoo nta'xa nto ne, ¿xoo ntu vii i é nakanuu diní nimá ko, tē ña divi nto? ³ Dukuān e táxnūu ntí tutú san iña nto, vata koo é ña kutuvi nta'xa ú kuenta iña nto te xee ú mí ntoo nto, tsi ntío kó kutuvi diní u kuenta iña nto. Tsi te kutuvi diní u ne, dadii kúntoo diní ó ni ntō. ⁴ Dā dé va'á u tutú san ne, dóo dé kuení ko, dóo ntí'í ini ko. Un tsi nte éku u. Ntá tsi ña ni de vá'á u tutú san é na kúntoo nta'xa nto, tsi vata koo é kūtuni nto tsi ña te nté kaa kuinimá ko nto.

É káda ka'nu ini ña nī ña edé kīni kaa

⁵ Ntá tsi te ūun ña'a dé ña é kutuvi nta'xa ú ne, ñá te mií tsi kutuvi nta'xa u, tsi ío ntó é kúntoo nta'xa nto kuenta iña i é edé ña di. Ká'an ú tsi "íó ntó" vata koo é ña ká'an ú te un ntí'í ntō. ⁶ E xēe ó tsi é nantó'o nto ña, dókó sá un ntí'í ntíi nto. ⁷ Vevii ne, dií ka vá'á ó te káda ka'nu ini nto ni ña, te nāxnuu ka'nu nto ini ña vata koo é ña kutuvi kue'en ñá dontíni. ⁸ Dukuān ne, kaikán u nta'a nto te kué'ē nto é kūtuni ña tsi ntio nto ña. ⁹ Di'na táxnūu ú tutú kuenta iña núu i sá'a é kōto ntee ú nto

te kāda ntaa nto é un ntí'í é kā'án u ni ntō. ¹⁰ Da xōó ka ña'a é kāda ka'nu iní nto ni ña ne, kada ka'nu iní u ni ña di. Da nēé ka nuu i é dé ka'nu iní u ni ña'a nuú Cristú ne, dé ka'nu iní u ni ña kuēnta iña nto, ¹¹ vata koo é ña kuvi vii é ña vá'á san ni ko. Tsi ini vá'a ó nté xkoó de.

Dōo nt'íi iní Pablu ñuú Troa

¹² Dā xeé u ñuú Troa é kā'an ntódō ú kuenta iñá Cristú ne, dōo vá'a ni'í itsi é kada tsiñu ú iña Tó'o kō. ¹³ Ntá tsi ña ñni nuu nimá ko, tsi ña ni naní'í ko ta'an kō Tito. Dukuān ne, naku'éle ú ña ntoo ikān doka'nú iní ne, dá ku'e'én u ñuú Macedonia.

É kaxé'le Xuva kō é kúvi vii ña

¹⁴ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō tsi nguentúvi kata'xi ña é kúvi vii ntí, tsi kúvi dé Cristú ne, ntánikín ntí ña. Dā mí'í ka ntáñe'é ntí ne, ntáñi'í ntí tú'un iña ña vata koo é kütuni ñá'a xoo ñá'a é ñi'í ña. Dukuān ó kaika tú'un iña ña dá kaníi ñuxiví sa, vatā ó kaika diko i e dóo vá'a ñe'e. ¹⁵ Ntí'í ne, vata kaa díko kutu é kaxé'le Cristu ntá'a Xuva kō ntáa ntí, uun díkō i é kaika mé'ñu ña ntánakáku san nī ña ntákunaá san. ¹⁶ Dā iní ña ntákunaá san ne, kutuni ña é nī'í ña dóxi'í. Dā iní ña ntánakáku sán ne, kutuni ña é nī'í ña ntuvi iña ña. ¿Xoó ntu kuvi vii i nuu i sá'a? Mii tsi Xuva kō tá'xi ña é kúvi vii ntí. ¹⁷ Ntí'í ne, ñá tē ntaika ntí ntádikō ntí tú'un Xuva kō vatā ó de ña nguú. Nā tē ntánadama ntí tú'un ña, tsi ntáka'an ntaá ntí tú'un Xuva kō, ñá tē ntaéni nta'ví ntí ña'a. Tsi mii Xuva kō táxnū ña ntí ne, é kúve ta'an ntí nī Cristu.

3

Tú'un xee é naxtúvi Xuva kō

¹ ¿Ó ntádé kuení ntu nto tē ntáka'an xtúku ntí ni ntō tsi dóo vá'a ntí? ¿Ó ntio ntu nto é kuído ntí tutú sa xeé ntí mí ntoo nto vata koo é kütuni nto xoó ña'a ntí? ¿Ó kantio ntu é kákán ntí nto tutú sa, vatā ó de tuku ña'a? ² Ñá'á ni san! tsi ñi'í ntō e kúvi nto tutú san é nī'í ntí. Tsi ñi'í ntō ne, vata kaa uun tutu é ntéé na'a nimá ntí é kīni un ntí'í ña'a san, nakua'a ña. ³ Tsi ntó'ó ne, vata kaa uun tutu é de vá'a Cristu é nī'í ntí. Nā te tīnta ni xé'e, tsi Espiritu Xuva kō, ña kantíto ntíi dañu ntúvi. Nā te áta xúu ni kanteé na'a, tsi nima ñá'a san é kanteé na'a.

⁴ Dōo ntáintéé iní ntí Xuva kō kuēnta iñá Cristu. ⁵ Tsi ña te mii xnti iní ntí nté koo vii ntí, tsi nee iña é ncho vii ntí ne, vé'xi nta'a Xuva kō. ⁶ Ñi'í ña nañe'le ñá ntí nté koo vii ntí tsiñu kuenta iña tú'un xeé san e xtúvi ña. Tú'un xeé san ne, ñá te tú'un é ntéé na'a é kada ntaa o vatā ó lei Muisee, tsi ntuvi iña kō é vé'xi nta'a Espiritu Sántu. Tsi tú'un é ntéé na'a san ne, kaka'an tsi nī'í kō dóxi'í san tē

ñá ni de ntáa o, ntá tsi Espiritu Sántu sán ne, kata'xi ña ntuvi vá'a iña kō.

⁷ Tú'un e xtúvi Xuva kō kidaā ne, áta xūu tsi kanteé na'a. Ntá tsi un tsi kaxi'í nuu ka'nu nuu Muisee da kí'í ña tú'un san. Ntē ña ni kütí ña Israeé san koto ña nuu ña, tsi dóo kaxi'í nuu. Ntá tsi da kuvi da kuvi tsi kanta'va ntúve i san. Te kuān o xi'í nuu ka'nu da xéé tú'un é nī'í kō doxi'í san ne, ⁸ ¿nté ntu kaa díi díi ka'nu tú'un e tá'xi Espiritu Sántu san? ⁹ Tē dóo ka'nu kúvi dá xee lei é nī'í kō doxi'í ne, díi díi ka ka'nu kuvi dá xee tú'un é kā'an Xúva kō tsi ntí'í kuétsi kō. ¹⁰ Lei e xtúvi ñá dí'na ne, dóo ka'nu, ntá tsi veví'í ne, ña ká'nū ka vata kaa tú'un xeé san. ¹¹ Tē dóo ka'nu kúvi da xtúvi ña lei é ña na'a ni idiá'vi ne, da díi díi ka ka'nu kuvi dá xee tú'un e ntíi dañu ntúvi kaidiá'vi.

¹² Nuú é ntaá i tsi iní ntí tsi kuān koo kuvi. Dukuān é ntáka'an ntaá ntí ni ntō. ¹³ Nā ntáde ntí vatā o dé Muisee. Tsi Muisee ne, dávi nuu ña nuu ña dóo san vata koo é ña kīnī ña Israeé san tsi kanainu kudii é kaxi'í nuu nuu ña. ¹⁴ Nā Israeé san ne, kúka'xi díki ña; ñá ntáñe'e díki ña. Kuan tsi ó ntee doó san nuu ña vata koo é ña k'ín díki ña da ntánaku'á ña tú'un áta san e xtúvi Xuva kō ntá'a Muisee, tsi mii tsi Cristu kuvi vii ña naki'í ña doó san é ntee nuu ña vata koo é k'ín díki va'a ña. ¹⁵ Vata da e ntánaku'á ña lei Muisee san veví'í ne, vatā ó tē kanteé doó san nuu ña vata koo é ña k'ín díki ña. ¹⁶ Ntá tsi tē xoó ña'a xkokoó ña ne, nakuntikín ña Tó'o kō ne, naki'í ña doó san é ntee nuu ña. ¹⁷ Uun tsi Xúva kō nī Espiritu Sántu sán ne, xoo ñá'a é nuu Espiritu Xúva kō nima ñá ne, ntaika xaa ña. ¹⁸ Un ntí'í ntí o é ña katavi núu ka doó san nuu ko ne, naxi'í nuu ko vata koo é kīni ó Xuva kō nté kaa ña e dóo va'a ña. Dukuān ne, ntánadama ntí utén uten é ntúvi ntí vata kaa Cristu, tsi utén uten kanata'xi ká ña kō e dóo va'a iña ña. Sá'a é vé'xi nta'a Tó'o kō Espiritu Sántu san.

4

¹ Dukuān ne, ña ntánativi iní ntí, tsi dóo vá'a o dé Xuva kō da tá'xi ña tsiñu sá'a é vii ntí. ² Ntí'í ne, ñá vii ntí uun nuu i é kīni kaa vatā ó de ña é kade xū'u, é kau'vi ña é vii díto ña. Nā tē ntaéni nta'ví ntí ña'a; ña ntánadama ntí tú'un Xuva kō. Tsi ntí'í ne, ntáka'an ntáa ntí ni ñá'a é nuu é ntaá i vata koo é kütuni ntí'í ña tsi dá mii tsi é vá'a e ntáde ntí. Iní Xúva kō tsi nuu é ntaá i e ntáde ntí. ³ Tē kuini ña'a te dóo xū'u ntáka'an ntí tú'un va'a san ne, ntá tsi ña te un ntí'í ña, tsi mii tsi ña ntákunaá san é ña ntátekú ña tú'un e ntáka'an ntí. ⁴ Tsi ñi'í ña é ña ntákuintí'xe i Xuva kō ne, kúneé nuu ña. Tsi é ña vá'a san é kade kú'vé ñuxiví sa ne, édí nuu nuu ña vata koo é ña kīnī ña tsi dóo va'a tú'un vá'a san iñá Cristu,

ña e dóo va'a. Tsi te kīni ña Cristú ne, kiní ña nté kaa Xuva kō di. ⁵ Dá ntáka'an ntódo ntí ne, ñá te kuēnta iña mií nti ntáka'an ntódo nti, tsi kuenta iña Jesúristu, tsi divi ña e Tó'o ko ña. Nti'í ne, kudii ña ntáde tsiñu iña nto ntí kuenta iña Jesús. ⁶ Mii tsi Xuva kō, ña é de kú've é xi'í nuu ñu'ú san mí nēé san ne, divi tsi ña naxi'í nuu ña nimá nti vata koo é kuenta iña ñu'ú san ne, kutuni ko tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu Xuva ko te kiní ó Cristu.

¿Né koo kuntoo o e ntákuinti'xe ko Xuva kō?

⁷ Ntá tsi nuu i e dóo nuu a'vi e tá'xi Xuva kō ne, nuu kúñu nti. Kúñu nti ne, vata kaa kidi é kudii nté'u kúvi, ntá tsi é nuu iní i ne, dóo nuu á'vi i vata koo é kīni ñá'a tsi ña te mií ntí kuví vií nti, tsi Xuva kō é kúvi vií ña. ⁸ Kuān te titín nuu i ntánto'o ntí ne, kúti nti. Kuān té ntánti'í iní nti nté koo vií nti, ntá tsi ío ka cho'o i nté koo vií nti, kuiní nti. ⁹ Kuān te dóo ntántukū nuu iní ña'a san nté koo vií ña nī nti, ntá tsi ña kaxtuví mii Xuva kō nti, tsi kainuu mé'ñu kainuu dáva ña nti. Kuān te ntánantāva ña nti ñu'ú kán, ntá tsi ña te ntáxi'í kue'én nti. ¹⁰ Dá mi'í ka ntáñe'é nti ne, ntaika ni'í ntí doxi'í nti kuenta iña Jesús vata koo é kīni ñá'a sán nti ne, kutuni ña tsi kantíto Jesuu. ¹¹ Dá ío ka ntuvi iñá nti ne, utén utén ntántuvi kuentá nti nta'a doxi'í san kuenta iña Jesús vata koo é kīni ñá'a tsi kantíto Jesuu, tsi é nī'í nti ntuvi vā'á iñá nti kuenta iña ñá, kuān te xi'í kúñu nti. ¹² Dukuān ne, ntaxé'e nti kúñu nti dóxi'í san vata koo é nī'í nto ntuvi iña nto.

¹³ Ío mí úve na'a tú'ún é káka'an ña é itúvi ntuvi di'na, kaka'an ña: "Kuinti'xe kó ne, dukuān é káka'án u", ka'an ña. Nti'í ne, dadii kuinti'xe ntí ni ña tsikán ne, dukuān e ntáka'án nti di. ¹⁴ Tsi iní nti tsi Xuva kō ne, nantóto ña Tó'o ko Jesús dá xi'í ñá ne, kuan koo nantóto ña ntí di ne, dá nak'í ña kó ni ntó, é kuntoo dadii o ni ñá. ¹⁵ Un ntí'í nti é ita ntí'xin ntí ne, e kúvi kuenta iña nto. Tsi té kúti'ín ña'a naxnuu viko Xuva ko ñá né, dóo kúti'ín ka ña'a naku'é ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ka'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō.

¹⁶ Dukuān ne, ña ntánativi iní nti. Kuān té ntánativi kúñu nti, ntá tsi utén utén ntánaku'un vā'a nimá nti. ¹⁷ Kuān té ntánto'o ntí vevii ne, ntá tsi ñá té nté sa ntii tú'un, tsi da kuíta ntí'xin. Ntá tsi kani tú'un tsi divi é nī'í nti ntuvi vā'á kue'en iñá nti nta'a Xuva kō é kutuví ntií dañu ntúvi. ¹⁸ Ntá tsi ña ntáde ntí kuenta nee e díto, tsi nee e díto san ne, ña te nguentúvi kaxntii; nee é ña díto san ne, divi é kaxntii ntií dañu ntúvi.

5

¹ Kúñu kō é ío ñuxiví sa ne, vata kaa uun vi'í mí kuntoo taan ó kaa. Té ntí'í kúñu kō ne, iní o tsi ntoo vā'a vi'í vā'á ko iña Xuva ko e dukún kán, mí kuntoo o ntií dañu ntúvi. Tsi

ña te ña'a ni de vā'a ña, tsi mii Xuva kō de vā'a ña. ² Dá ntóo ká o ñuxiví sa ne, ntákkoo kani ó e dóo ntio ko é kuntoo o vi'í vā'á kō é ta'xi Xuva ko té xeé o nta'a ña e dukún kán. ³ Nakú'ún o vi'í vā'á ña é kútavi núo o vata kaa du'nu vata koo é san é kúnti'í nima ko te xi'í o. ⁴ Dá ntóo ká o nī kúñu kō ñuxiví sa ne, ntákkoo kani ó tsi dóo ntánti'í iní kō. Ntá tsi ña te ntio kō é nakuíta o kúñu kō, tsi ntio ko kúñu xeé kō é nī'í ko nta'a Xúva kō. Ntio kō é nadama o ntúvi iña ko é kantí'í ntuvi iña ko é ña kantí'í ntií dañu ntúvi. ⁵ Xuva kō de kú've ñá ko kuēnta iña i sá'a: é ntio ña é nī'í ko ntuvi vā'á iña kó ne, divi ña tá'xi ña Espiritu ñá vata koo é koo nta'a iní ko é nī'í ko.

⁶ Dukuān ne, ñá té nguentuvi ntaintéé iní nti, kuān té kuví nti, tsi iní nti tsi dá ntóo ká nti ñuxiví sa ne, dóo iká ntoo nti mí tuvi Xuva kō. ⁷ Ntá tsi ntaíka ntikín nti Xuva ko, kuān te ña ntaíni nti ña. ⁸ Dukuān ne, ntaintéé iní nti, kuān te na kuví nti, tsi díí díí ka vā'á ó te tsoo mii nti kúñu ntí ne, dá k'ín nti nta'a Xuva kō, kíkuntóo dadii ntí ni ñá. ⁹ Dukuān né, kuān te ntóo ká nti nī kúñu ntí, kuān te tsoo mii nti kúñu ntí ne, ntá tsi ntánti'í nuu iní nti é víi nti nēé é ntio Xuva kō. ¹⁰ Tsi da mii é naxee o un ntí'í ntií o kuntáñi ó nuú Cristu vata koo é nī'í ko nee é dūku ntéé o, te vā'á ne, o té ña vā'a, vatá o de kúñu kō da intóo o ñuxiví sa.

Tū'un é ntuvá'a o ni Xuva kō

¹¹ Dukuān ne, da xé iní nti tsi dóo donchu'vi ide Xuva kō ne, ntánti'í nuu iní nti ntáka'án nti ni ña'a te kuinti'xe ña ña. Iní Xúva kō nté ntaa ntí ne, ntio nti é kútuni ntó di, te vā'á nti ne, o té ña vā'a nti. ¹² Ñá ncho ka'an túkú ntí ni ntó e dóo vā'a nti, ntá tsi ntio nti é vā'á kuiní nto kuenta iñá nti vata koo é kuví nantiko koō nto e ntáka'an ñá'a, ña e dóo ka'nu kuiní i iña tuku ña'a te vā'a íto ña, ntá tsi ña ntáde ña kuenta te vā'á nima ñá ne, o té ña vā'a. ¹³ Té ntákulúkú nti, kuiní nto ne, kuenta iña Xuva ko; te vā'á nti ne, kuenta iña nto. ¹⁴ E dóo kuínima Cristú nti ne, kade kú've ña ntuvi iñá nti un tsi nte da kútni nti tsi mii ña é xi'í ñá kuenta iña ko un ntí'í ntií o. ¹⁵ Vata tsi té kuédadii xi'í o ni ña un ntí'í ntií o, vata koo é xo'ó é ntoo ká ó ne, ñá vií ka ó é ntáde kueni mii ko, tsi vii o nee é ntio Xuva kō, tsi divi ña xi'í ñá naa ko ne, ntá tsi ntoto xtuku ña kuenta iña ko. ¹⁶ Vevii ne, ña ntaíni ka ntí ña'a nté ito ña vatá o dé ña'a ñuxiví sa. Kuān o iní nti Cristu kidaa ñuxiví sa, ntá tsi ña kuán o kaíni ka ntí ña vevii. ¹⁷ Dukuān né, te xóo ñá'a é kuví uun tsi ña nī Cristú ne, é tūku ñá'a ntuvi ña ve. É itá ntí'xin é átá san ne, é ntúxéé nima ñá vevii.

¹⁸ Un ntí'í ntií nuu i sá'a né, nta'a Xuva ko vè'xi, tsi divi ña tá'xi ña é ntuvá'a ntí ni ña kuēnta iñá Cristú ne, divi ña téé tsiñu ña nti é ká'án nti ni ñá'a san é ntuvá'a ña ni Xuva

kō. ¹⁹ Da xe é xi'í Cristu kuénta iña kó ne, xe'e Xuva kō é ntúv'a'a ña'a ñuxiví sa ni ña, é ña dá'vi ká ña ña kuétsi ña. Tēe tsiñu ña nti é kué' é nti é kütuni ñá'a san nté koo ntuvá'a ña ni ña. ²⁰ Nti'í ne, náá Cristu vé'xi nti. Vata tsi te mií Xuva ko káka'an ña é ntáka'an nti ni ñá'a kuenta iñá Cristú tē ntuvá'a ña ni Xuva kō. ²¹ Cristú ne, ña túvi kué'en tsi kuétsi ña. Ntá tsi Xuva kō ne, dá'vi ña ña kuétsi ko ün nti'í nti'í o dá xi'í ñá kuenta iña ko vata koo é ña kōō ka kuétsi kō ne, vii ō é vā'a é ntio Xuva kō.

6

¹ Nti'í e ntáde tsiñu dadii nti ni Xuva kō ne, ntaikán nti nta'a nto tē ña te é ntaā i é n'í ntó doméni e tá'xi Xuva ko ntō. ² Tsi Xuva ko káka'an ña tú'ün é ntēe na'a'a san: Ura vā'a téku ko é káka'an; ntuvi dá nakáku ú o ne, xntii ú o, ka'an ña. Vevii ne, ura vā'a; vevii ne, ntuvi é nakakū ñá kō.

³ Ñá te kaēdf nuu nti'í itsi é kúntikin ñá'a Xuva kō, tsi ña ntío nti é ká'an káni ña'a san kuenta iña tsiñu e ntáde nti'í iña Xuva ko. ⁴ Ñá'a, tsi da neé ka nuu i e ntáde nti'í ne, ntáde nti é vā'a vata koo é kütuni ñá'a tsi nuu é ntaā i é káde tsiñu ú iña Xuva ko da íni ña tsi ntákutíi nti'í nimá nti kuān te dóo ntáto'o nti, kuān te ntákunáa nte nti, kuān te ió nuu i e dóo nti'í tu'un. ⁵ Tsi kutíi nti'í nimá nti da káni ña nti'í xo'o ne, tsu'un kutu ñá nti'í vi'í utun, dá náta'á nuu ña é ncho vii ña du'xen ni nti, dá un vā'a tsi ntáde tsiñu nti. Ntē ña ni kidí nti ne, intóo nti'í nti di. ⁶ Kütuni ñá da íni ña tsi ña ini dé nti é káni kaa, tsi ini vā'a nti'í tú'un Xuva kō, tsi dóo ntákutíi nti'í nimá nti, tsi ntáde nti é vā'a ni tá'an nti, tsi é nuu Espiritú Sántu nimá nti, tsi kaníi nimá nti ntákuinima tá'an nti, ⁷ tsi ntáka'an nti'í tú'ün é nuu é ntaā i, tsi tá'xi Xuva ko nti'í nti é kúvi vii nti. Da mií kué'en tsi é vā'a e ntáde nti'í da ntánáa nti kuenta iña tú'un Xuva kō, da ntánada'an nti kúñu nti'í di. ⁸ Un vé'xi ne, dóo ntáde ka'nu ña'a sán nti; un vé'xi ne, ntánakuitá ña nti. Un vé'xi ne, vā'a o ntáka'an ña iñá nti; un vé'xi ne, ntáka'an káni ña. Un vé'xi ne, ntáka'an ña tsi ña veté nti; ntá tsi nuu é ntaā i e ntáka'an nti. ⁹ Un vé'xi ne, ntáka'an ña tsi ña ini ñá nti; ntá tsi ña te da díi ña'a ini vā'a ña nti. Un vé'xi ne, dókō sa ntáxi'í nti; ntá tsi ntánakáku nti, ntóo dukuān nti, ntaíni nti. Un vé'xi ne, ntáni'í nti é ntó'o nti; ntá tsi ña ntaé'ni'í kue'en ñá nti. ¹⁰ Kuān te ntóo nta'xa nti, ntá tsi nguentúvi tsi dóo díni'í ñu'u nimá nti. Kuān te ntá'vi nti, ntá tsi dóo títin ña'a ntáde kuika nti'í ña. Kuān té ña tuví nee ió nti ne, ntá tsi é un nti'í ió iñá nti.

¹¹ Ntō'ō ta'an nti, ña ñuú Corintú ne, e ntáka'an nti ni nto ntánii nimá nti. ¹² Ñá te nti'í é ña ntío nti'í nto, tsi dívi ntō é ña ntío

nto nti. ¹³ Kaka'an u ni nto vata kaa uva l'xa é káka'an ñá ni l'xá ñá ne, vii nto da xe'e, kuinima ntó nti dadii vatā o ntákuinimá nti nto.

Xo'ō ne, vata kaa vi'í Xuva ko mí tuví ña ntáa ō

¹⁴ Ñá ku kini nuu nto ni ñá'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, tsi ¿nté ntu koo kuntuo dadii é vā'a san nī é ña vā'a san? ¿Vá káxi'í ntu é neé san mí ió ñu'u san di? ¹⁵ ¿Nté ntu koo kudadii Cristu ni tó'ō é ña vā'a san? ¿Nté ntu koo kudadii ña kakuinti'xe i san nī ña é ña kákuinti'xe i? ¹⁶ Ña kúvi kuntuo santu e ntúv'a'a náa ini ukún Xuva kō. Xo'ō ne, vata kaa uun xúkún mí tuví Xuva kō, ña kantitō san, ntáa ō. Tsi mií Xuva kō ne, kaka'an ña: Tuví u ni ña ne, kaika ú ni ña; xu'ú kuví ú Xuva ña ne, divi ña kúvi ña ña'a ko, ka'an ña. ¹⁷ Dukuān ne, kaka'an xtúku Xuva ko ni kō:

Nti'í ntō mé'ñu ña'a san, nakuntóo xio nto;

ñá ku tii nta'a nto nee é ña vā'a.

Kidáa ne, xu'ú nakuidó u nto.

¹⁸ Kuví ú Uva ntō ne,

kuví nto i'xá ko di,

ka'an Xúva kō, ña e dóo ió i é vii.

7

¹ Ntō'ō ta'an nti'í e dóo ntio nti'í ne, sá'a xe'e Xuva ko xū'u ña é vii ña. Dukuān ne, ntada ntóo tsi mií ō kúñu ko ni nima ko nee é káni kaa. Kuiko ñu'u o Xuva kō, na ū'vi ko ña, tsi dóo ka'nu ña. Kada ntaa nti'í ō nee é káka'an ña.

Nadama ña ñuú Corintu nee e ntáde ña

² Naki'í nto nti'í ntánii nima nto. Ñá tē nee ni ide nti'í ni ntō é káni kaa. Ñá ni nakunáa nti'í nto. Ñá ni eni'í ntá'vi nti'í nto. ³ Ñá te káde tíi ú ni ntō é kuetsí nti. Tsi é ini nto é káka'an u ni nto dí'na tsi kudadii nima ko é dadii kuntuo ō, é dadii kuví ō. ⁴ Dōō ió ko é ká'an u ni ntō. Dōō vā'a kakuini'í ko ni ntō. Dōō kanakunuu ka'nu ini ko kuenta iña nto. Kuān te dóo títin nuu i e ntáto'o nti, ntá tsi díni'í kue'en túvi u.

⁵ Nté dá xe'e nti'í ñuú Macedonia ne, ñá ntaíntóo da'na nti; k'ín'ini'í nti'í ntáto'o nti'í mi ntáñe'í nti: ntánáa ntēe ña nti'í ne, nta'ú'vi nti'í di. ⁶ Ntá tsi Xuva kō ne, kanaxnuu ka'nu ña ini ña ntóo nta'xa san ne, divi ñá náxnuu ka'nu ña ini nti'í dá xee Tito. ⁷ Dōo díni'í tsi xee ña, ntá tsi díi díi ka díni'í tsi kaka'an ña tsi divi ntóo náxnuu ka'nu ntóo ini ña ne, kaka'an ñá tsi dóo ntio nto é káni ntó ko, e dóo ntóo nta'xa nto kuenta iña i é káka'an u ni ntō, e dóo ntánti'í ini'í nto ko. Dá tēkú ko sá'a ne, díi ka nakunuu díni'í kue'en nimá ko.

⁸ Kuān te kúnta'xa ini'í nto kuenta iña tutu e táxnuu ú ne, ñá kánativi'í ini'í ka ko é táxnuu ú, kuān te náti'í ini'í ko di'na dá kütuni ko tsi kúnta'xa ini'í nto kuenta iña i; ntá tsi ña na'a

tsi. ⁹ Vevii ne, dōo diní ko kuenta iña nto. Nā tē dīni ko é kũnta'xa iní nto, ntá tsi dīni ko tsí idiá'vi é kũnta'xa iní nto, tsi kídāā nakuíta nto é kīni kaa san. Kũnta'xa iní nto vatā ó ntio Xuva ko ne, dukuān nā tē nee é kīni kaa ni ide ntí ni ntō. ¹⁰ Tsi kũnta'xa iní ko vatā ó ntio Xuva kō ne, nativi iní ko kuetsí kō; kídāā ne, nani'i ko ntuví va'á iña ko. Kídāā ne, nā kũnta'xa iní ka kō, tsi e nāni'i ko ntuví iña ko. Ntá tsi te kũnta'xa iní ko vatā ó de ña'a ñuxiví sa ne, nā ntūvá'a ō, tsí kuví o dóntíni. ¹¹ jKīni nto ve nté ō kúvi da intóo nta'xa nto vatā o ntio Xuva kō! tsi dóo dé kuení nto ne, dōo xió ntii nto é nada'an mii nto kúnu ntō dí. Dōo dutsi kuíni nto é kākā'án u ni ntō ne, ú'vi ntó dí. Dōo ntio nto é kīni tũku nto kó ne, ntánī nima nto é ntio nto é vīi nto é vā'a, tsí xe'é nto é ntó'o ña é ede é kīni kaa san. Un ntíí ntíí dé nto vata koo é kũtuni nā'a tsí ña tuví nee kuetsí nto nuu i sá'a. ¹² Dukuān né, dā táxnūu di'na ú tutú san ne, nā te kuēnta iña ña é ede é kīni kaa sán, ntē ña te kuēnta iña ña é ntó'o i, tsí kuenta iña ntó, vata koo é kũtuni ntó nuu Xuva ko tsi ntánī nima nto ntánti'i iní nto ntí. ¹³ Dukuān né, dōo ka'nu kīni ntí.

Dā díi díi ka nakú'un ka'nu iní ntí da iní ntí e dōo diní tuví Títo kuenta iña nto. Tsi un ntíí ntíí nto nátsu'un ka'nu nto iní ña vata koo é ña kutsú'un ká ña kuenta iña nto. ¹⁴ Kídāā ne, é kākā'án u ni Títo e dōo va'á ña'a nto, kuíni ko. Tsi nuu é ntaā i é un ntí'i é kākā'án ntí ni ntō ne, kuan tsi ō é nuu é ntaā i vatā ó kākā'án ntí ni Títo sán dí. ¹⁵ Tsi dá díi díi ka ntío ña nto dá kanaka'an nā nté ō dé nto e dōo dé ntaa nto é kākā'án nā ni ntō, e dōo va'á o náki'i nto ña, e dōo ntaiko ñu'u nto ña. ¹⁶ jDōo diní ko ni ntō tsi iní va'á u tsi ntáde ntaa ntí'i nto nēe é kākā'án u ni ntó!

8

Kue'é diu'un táxnūu ña doméni

¹ Kuan vi'a vé, ntó'o ta'an ntí, ntio ntí é kũtuni nto nté sa va'á o dé Xuva ko nī ña kuénti'xe i, ña ntánakaā nuu iní ukún ñuú Macedonia. ² Tsi kuan te dōo ka'nu nuu i é ntánto'o ña ne, ntá tsi dóo diní ntioo ña; kuān te dōo nta'vi kue'en ña, ntá tsi dóo kue'é é xe'é ña doméni, vata tsi tē dóo ió iña ña. ³ Xu'ú kantada ntaa u. Iní u tsi xe'é ña vata kaa é ió iña nā ne, díi ka kue'é xe'é ña dí, tsí mii ña ntío ña é kue'é ña. ⁴ Dōo ikan nā da xe'e te kué'ntí ntí itsi é xntii ña ta'an kō ña ntáduku ntēe Xuva kō dí. ⁵ Ne, díi ka kue'é edé ña vata kaa e ntantétu ntí, tsí ña te da mí tsi é xe'é ña iña ña, tsí di'na ntáda ña kuenta kúnu ña nta'a Xuva kō ne, da ntáda ña kuenta ntá'a ntí dí, vatā ó ntio Xuva kō. ⁶ Dukuān ne, ntaikán ntí da xe'e ntá'a Títo te nainú kava nto ni ña tsiñu va'a e xtúvi nā di'na, natakā nā nee e ntío nto kué'e nto. ⁷ Divi ntó né, dōo va'á ó ntáde nto é un

ntí'i e ntáde nto; tsi dóo va'á ó ntákuinti'xe nto; dóo va'á ó ntákā'an nto; dōo iní nto; dōo ntánti'i iní nto é vīi ntó nēe e ntío Xuva ko ne, dōo ntákuinti'xe ntó ntí vatā o nāñé'e ntí ntó. Dukuān ne, ntio ntí é koo ntii ntó é vā'a koo vīi nto tsiñu sá'a dí, e ntánī nima nto kué'e nto iña nto.

⁸ Nā te kataxnūu ú ntō é kākā'án u ni ntō nté koo vīi nto; mii tsi é ntio ko é kīni ntó é va'a e ntáde ña nguú san vata koo é kũtuni ntó tē nuu é ntaā i e ntánī nima ntó ntákuinti'xe ntó. ⁹ Iní ntó tsi Tó'o ko Jesúcrístú ne, dōo va'á o dé ña ni kō; dōo kade ña da xe'e. Divi ña né, dōo ió iña ña é dukún kán, ntá tsi tsóo mii ntí'i ña iña ña, e ntúnta'vi nā kuenta iña nto, vata koo é divi ntó ne, nani'i nto e dōo nuu á'vi i kuenta iña ña.

¹⁰ Ntá tsi é vā'a mii nto te kuénti'xe nto itsi ko é kākā'án u ni ntó kuēnta iña núu i sá'a: Vā'a ó te nainú kava nto tsiñu sá'a e dōo va'á o éni ntú'u ntó nte kuia ntí'i ko kán; tsí di'na nto éni ntú'u ntó; di'na nto ntio nto é vīi ntó. ¹¹ Vi'a ve ne, kue'en ntó dá nté koo é nantí'i ntó; ntánī nima ntó vīi nto vata tsi o éni ntú'u ntó nte nuu i kan, kué'e ntó nee é ió iña nto. ¹² Tsi te ūun ña'a ntio ña é kué'é ntí'xe ña doméni nta'a Xúva kō ne, kanaki'i ña da nēe ka é ió iña ña. Divi ña ne, nā kaikan nā nēe é ña tuví iña ko.

¹³ Nā te kākā'án u te mii ntó tanūu nto vata koo é tuku ña'a kũntoo va'a ña. ¹⁴ Tsi kākā'án u tsi díi ka va'á ó te kudadii nto ni ña. Vevii é ntekú ka ió iña ntó ne, xntii nto ña tē ntátaan núu ña; divi ña né, xntii ña ntó da ntátaan núu nto dí. Kídāā né, kudadii nto ni ña, ¹⁵ vatā ó kākā'án tũ'ún é ūve na'a san: "Xoó ña'a é kue'é nataká ña ne, nā ni ntóo ka iña ña; xoó ña'a é ña kué'e ni nataká ne, nā ni kũná ntéé iña ña", ka'an.

Tito ni ta'an ña

¹⁶ Ntadiá'vi Xuva kō, tsí xe'é ña é kuan tsi ó kuví nima Títo é kantí'i iní ña vata tsi ó kantí'i iní ko kuenta iña nto. ¹⁷ Dōo xkũntee iní ña dá tsixe'e ntí ña tē ncho kí'in ña, tsí mii ña dōo ntio ña é kí'in ña mii ntioo nto.

¹⁸ Taxnūu ntí uun ta'an ko ni Títo é dādii kí'in ña ni ña, uun ña'a e dōo va'á ntákā'an nā ñu'u iní ukún san iña ña, tsi dóo va'á ó kākā'án ña tũ'ún va'á iña Xuva ko. ¹⁹ Nā te da mii tsi sá'a, tsí ña ñu'u iní ukún san nakaxnūu ña ña é kākā dādii ntí ni ña é xntii ña ntí é kuído ntí nēe e kintído ntí iña ña ntátaan núu i san, vata koo é kākā'án ña'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é kũtuni ña tsi dóo ntio ko é xntii ta'an ō. ²⁰ Kí'in dādii ntí ni ña, tsí ña ntío ntí é kākā'án kīni ña'a kuenta iña ntí tsi kué'e e kintído ntí. ²¹ Dōo ntánti'i iní ntí é vīi ntí nēe é vā'a kuenta iña Xuva ko ni ña'a san.

²² Uun ká tuku ta'an kō táxnūu ntí ña é kí'in dādii ña. É kí'in ito iní ntí tsi kade ntaa ña é

un ntí'í. Vevíi ne, díi díi ka ncho víi ña tsiñu sá'a, tsí kanuu iní ña tsi ntáde ntaa nto é un ntí'í di. ²³ Tē xoó ña'a tsix'e ña nēe ñá'a Tító ne, ká'an nto tsí ta'an ko ña, tsí dadíi ntáde tsiñu ntí ni ña kuēnta iña nto. Te katsix'e ña tá'an ko ña nguií san ne, ká'an ntó tsí ña ñu'u iní ukún san táxnū ña ña, tsí divi ña né, dōo ntaíko ñu'u ña Cristu. ²⁴ Dukuān né, nañe'ē ntó ña tsí nuu é ntaā i e ntákuinima ntó ña; nañe'ē ntó ña tsí nuu é ntaā i e ntákuinima ntó ña; vata ó ntáka'án ntí ni ña, vata koo é kūtuni ntíi ntíi ña'a, ña ñu'u iní ukún san.

9

É xntii o ta'an kō

¹ Ntá tsi ña kantío nto é ká'an túku ú ni nto kuēnta iña i é xntii ta'an o, ña ntántikin Xúva kō, ² tsi é iní u tsi dóo ntío nto é xntii nto ta'an nto. Dōo ka'nu kuiní ko é káka'án u ni ña ntoo da kanií ñūú Macedonia tsí divi ntó, ña ñuú Acayá ne, é iō tu'vé nto nte kuia ntí'í ko kán é xntii ta'an ntó. Títín ña ntio ña é kuān koo víi ña di, tsi iní ña tsi dóo díní nto é ntáde nto. ³ Taxnúu ú ta'an kō san ve, vata koo é nāni'í é ntaā i é káka'án u iña nto kuēnta iña núu i sá'a, te ntaā i é iō tu'vé nto, vatā ó kaka'án u ni ña. ⁴ Tsi te kúnteká u ña ñuú Macedonia, kí'in ni'í u ña mí ntoo ntó ne, te vata tsoo tú've nto doméní san ne, dōo kuka'an nuú nti e ntáka'an vétē ntí ni ña kuēnta iña nto ne, divi ntó né, dōo kuka'an nuu ntó di. ⁵ Dukuān né, kantio é kákán u nta'a ta'an kō sán te dí'na ña kí'in ña, kíkoto ní'ni ña nto te xntii ña nto é tsōo tú'vé nto doméní san vata o xe'é nto xu'u nto dí'na. Kidáá ne, é iō tu'vé doméní san té xee nti, vata koo é ña te dava o iní nto, tsí mii ntó é dóo díní nto é kué'ē nto.

⁶ Sá'a nanū'u ntó iní nto: Xoo é ña kue'e kai'xi i ne, ña kué'ē kánani'í i di; xoo é kué'ē kai'xi i ne, kué'ē kánani'í i. ⁷ É un é un nto ne, kué'ē nto nēe e ntádē kuení nima nto é kué'ē nto; ña te kuétsi é kué'ē nto, tsí Xuva ko kakuñima ña xoo é kaxé'e i é dodíni i. ⁸ Xuva kō né, kuvi tá'xi ña é un ntí'í nēe é vā'a é ntio nto, vata koo é nguentúvi xee tá'an é un ntí'í iña nto, vata koo é xkōo ka iña nto é víi ntó da nēe ka tsiñu vā'a. ⁹ Tú'ún é úve na'a sán ne, du'vā ó kaka'an:

Dōo kue'e tsí'í ña nta'a ña ntá'ví san;

tsiñu vā'a é edé ña ne, tuví ntii dañu ntúvi, ka'an. ¹⁰ Mii Xuva kō é káta'xi ña tsíkín i é kú'xi i é kúvi é ká'xi ó ne, díi ña tá'xi ña é un ntí'í e ntántio nto é kú'xi nto. Mii ña ntio ña é kué'nu dí vata koo é kué'ē ní'í kuēnta iña tsiñu vā'a é edé nto. ¹¹ Divi ntó ne, un ntí'í ntíi koo iña nto ve, vata koo é kué'ē tsí'í nto é kintído nti. Kidáá né, dōo títín ña'a nakué'ē ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto. ¹² Tsi dá kaxntii nto tá'an nto, ña ntántikin Xúva kō ne, ña te da mii tsi é xntii nto ña e

ntátaan núu ña, tsí nakué'ē ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i e xntii nto ña. ¹³ É kuān ó ntáxntii nto ña ne, ká'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō, tsí kutuni ña tsí nuu é ntaā i é ntaíko ñu'u nto tú'ún vā'a iña Cristu, tsí ña ní de víni nto iña nto é xe'é nto ña ni ún ntí ntí ña nguií sán di. ¹⁴ Divi ña ne, ka'an ntá'ví ña iña ntó di e dóo ntio ña nto, tsí dóo vā'a o dé Xuva ko ni ntó e tá'xi ña é víi nto é vā'a ni ña. ¹⁵ jNtadiá'vi Xuva kō tsi tá'xi ña uun doméni e dóo vā'a kue'en, é ntē ña kuvi ká'an o nté kaa díi díi é vā'a!

10

É kadē kú've Pablu, tsí pustru ña

¹ Xu'u é Pablu ú ne, ká'án ú ni nto kuēnta iña Cristú, divi ña e dóo kakuinima ña kō, e dóo vā'a ó de ña ni kō. Xu'ú ne, tsí dóo ntá'ví u dá itúvi ú ni ntó, kuiní nto, ntá tsi dá tuví iká u ne, ña ka'ví ko é ká'án u ni ntó. ² Ká'án ú ni nto tē ña tsi'í ñu'ú ntó ko é víi ka'nu ú ni nto, iō ntó, tē náxé u mí ntoo nto. Tē ña'a ne, kuān koo víi u ni da xōo ka ña'a iña nto e ntáka'an ña tsi ntáde ntí vatā ó ntio kúñū nti. ³ Kuān te ntáde ntí du'xen é ntoo ká nti ní kúñū ntí ñuxiví sa ne, ntá tsi ña ntánáá ntí vatā o ntánáá ña ntoo ñuxiví sa. ⁴ Tsi nuu i e ntánáa núu ní'í ntí san ne, ña te iñá ñuxiví sa, tsí nta'a Xuva ko vē'xi. Tsi Xuva kō né, dóo ntii iní ña é nantí'í ña da nēe ka nuu i é kíni kaa, e dóo ka'nu. ⁵ Da nēe ka e ntáde kuení mii ñá'a san é ña te nuu é ntaā i ne, da nēe ka nuu i é ká'nu ncho víi, é kaedí nuu itsi i é kíni kaa san Xuva kō; da nēe ka e ntáde kuení ña'a sán ne, ntántada ntí kuēnta ntá'a Cristu vata koo é na kuinti'xe ña ña. ⁶ É iō tu'vé nti é kué'ē nti é nto'o da xōo ka ña'a, ña é ña kákuinti'xe i é káka'án Cristu, te xee ntúvi é uun ito tsi kuinti'xe vā'a nto.

⁷ Da mii tsí e ntaíto nto ña'a san nté ito ña. Tē xoó ña'a kaintée iní ña é káduku ntée ña Cristú ne, na víi ña kuēnta tsi ntí'í ne, ntáduku ntée ntí Cristú di. ⁸ Kuān te ntéku kudii é káka'án u kuēnta iña tsiñu nti ne, ntá tsi ña kaku'án nuu ko, tsí Xuva kō tá'xi ña tsiñu nti é xntii ntí nto vata koo é kué'nu vā'a nto; ña tē ntánakō'xó ntēe nti nto. ⁹ Ná te kataxnūu ú tutú san é ncho nau'ví u nto. ¹⁰ Ntáka'an ñá'a tsi dóo ntii kaka'án u dá kataxnūu ú tutú san nta'a nto, ntá tsi da xe dóo ntá'ví ito u dá tuví dadíi ú ni ntó, e dóo ntá'ví tú'ún ko, ntáka'an ña. ¹¹ Ntio ko é kūtuni ná tsikan, tsí divi tsí é káka'án ntí ni ña da de vā'a ntí tutú san da intío iká ntí ne, divi tsi víi nti di te nākuntóo dadíi ntí ni ntó.

¹² Ná ntio nti é ká'an ntí vatā o ntáka'an túku ña'a é ntánakate ntoo mii ña kúñu ña. Ná tē ntáde ntí kuēnta te víi nti vatā o ntáde ña. Tsi divi ña ne, ntáde tuntu ña é ntáki'í kú've mii tsi ña, é ntánantii ní'ni ta'an ña. ¹³ Ntá tsi ntí'í ne, ña víi ka'nu ntí nee iña é ña káduku ntée nti, tsí mii Xuva ko káka'an ña mí xee

tá'an tsiñu e ntáde ntí ne, ðivi ñā tá'xi ñā itsi é xēé nti un tsi nte mí ntoo nto. ¹⁴ Nā tē ntaíta ntí'xin ntí mí é ntio Xuva ko é xēé nti, tsí Xuva ko kaka'an ñā é xēé nti mí ntoo nto. Tsí ði'na ntí xēé nti ñuú nto kān é xēé nti'ni tú'ün va'á iñā Cristu. ¹⁵ Nā tē ntáde ka'nu nti ntáka'án nti kuenta iñā tsiñu é edé tuku ñā'a é vata te ntí'í edé nti. Ntá tsi é ntio nti é ðií ka vá'a koo kuinti'xe nto, vata koo é ðií ka kue'e kada tsiñu ntí ni ntó, vata tsí ó kaka'an Xúva kō é víí nti. ¹⁶ Kidáā ne, kuvi ki'ín ka ntí ñuú é ðií ka ikā é ñuú ntó, kika'an ntódo ká nti tú'ün va'á san. Ntá tsi ñā ncho náki'í ntuú nti tsiñu é edé tuku ñā'a, vata koo é ñā ká'an ñā'a tsi dóo ka'nu ñā'a ntí, vata te ntí'í éni ntu'ú nti ntáde tsiñu ntí ikān.

¹⁷ Tē xoó ncho kada ka'nu i ne, na kadā ka'nu ñā kuenta iñā Xuva ko. ¹⁸ Tsí ñā e dóo va'á nti'xe ne, ñā te míí ñā kakā'an ñā e dóo va'á ñā, tsí Xuva ko kaka'an ñā e dóo va'á ñā.

11

Pablú ni ñā'a, ñā é ñā té pustru ntí'xe

¹ Tē ðí kútií nto nima nto ní ko te ká'án u vata kaa uun ñā tuntu. Na kútií nto nima nto ní ko. ² Tsi dóo kakukuiñú ko nto, ðivi dokuñú é vé'xi nta'a Xuva kō, tsi é xe'é u xu'u ko é ntáda u nto kuenta ntá'a Cristú ne, é kúvi nto vata kaa uun ñadi'í kuétsi, ñā e dóo va'á, ñā é vāta kiní ñātií. ³ Ntá tsi kadē kuení ko te kuān koo víí ñā'a kani nta'ví ñā nto vatā ó dé koó san e kúvi dé ti éni ntā'ví ti Eva e dóo ki'ín iní ti nté koo ka'an ti. Kidáā né, xtuví míi nto e ntāniñ nima nto e ntákuinima ntó Cristu, é da míi tsi ñā é kuinima ntó ñā. ⁴ Tsi ntó'ó ne, dóo va'a ntákutií nto nima ntó te da xoó ka ñā'a xee ñā e dóo kadaka nchu'ün é kaka'an ñā iñā Jéssu. Kuān té ñā te kaká'an ñā vatā ó ntáka'án nti ne, ntá tsi dóo ðiní nto ntánaki'í nto tuku espíritú é ñā te ðivi Espiritu Xuva kō é nuu nima nto ðí'na. Dóo va'a ntaíni nto tuku nchu'un e dóo kadaka, é ñā te ðivi tú'ün va'á iñā Xuva ko e ki'í nto ðí'na. ⁵ Xu'ú ne, ñā te dutsi ká u é ñā tsíkan, ñā e ntáka'an é ðivi ñā é pustru, ñā e dóo ka'nu. ⁶ Kuān té ñā kakuvi kaka'an vá'a ú ne, ntá tsi iní vá'a ú iñā Xuva ko. É iní nto sá'a, tsi dóo ntánañé' é nti nto da nēé ka nuu i é edé nti.

⁷ ¿Ó dóo ntu kini kaa dé u é ñā ni kí'í u xá'ví ko dá nakuā'a ú nto tú'ün va'á san iñā Xuva ko, é ntunta'ví míi u dá káda ka'nu ú nto? ⁸ Tsí kaido u ðiu'un iñā ñā ñu'u iní ukún xio ñuú é vata kaa te xá'ví ko vata koo é ðivi ntó ñā ntá'vi nto ko é xntíí ú nto. ⁹ Dā itúví u ni ntó ne, dóo táan nuu ko, ntá tsi nté uun nto ñā ni ngunúú u nto te xntíí ntó ko é kátaan núu ko, tsí ta'an ko ñā vé'xi ñuú Macedoniá ne, xntíí ñā kó nēé é kátaan núu ko. Dukuān né, dóo dé u kuenta vata koo é ñā natekú ðu'xén u ntó ne, kuān tsi koo víí u nguentúú. ¹⁰ Nuú é ntaā í vatā ó kaka'án u, tsí kantíkin

u Cristu. Kutuni Xúva kō tsi nté uun ñā'a ñā kuvi nakadí ñā xu'u ko é ká'án u tsi ñā ni kí'í u ðiú'un ntó da xntíí ú nto ne, kuān tsi koo ká'án u ni ñā ntoo kanñ ñuú Acayá ði. ¹¹ ¿Nté kui kuān ó kaka'án u? ¿Ó ñā ntío ntu kó nto? Ntá tsi Xuva kō ini ñā tsi dóo ntio kó nto.

¹² Kuān tsi koo víí ka ú vatā ó dé u, é ñā kí'í ú xa'ví ko é edé tsiñu u, vata koo é ñā kué'e u é víí ka'nu ñā e ntáde tsiñu vatā ó ntáde tsiñu nti. ¹³ Tsí ñā kuān ó ntáde sán ne, ñā tē ðivi ñā é pustru é nuu é ntaā í ñā, tsí da ti tsi ntaéni nta'ví ñā ñā'a e ntáka'an ñā é pustrú Cristu ñā. ¹⁴ Nā túví nee iñā é da kudu'va kó, tsi míi tsí tó'ó e ñā vá'a sán ne, kaeni nta'ví ñā'a é kánadama kúñu í é ntúvi vata kaa añjé va'a. ¹⁵ Dukuān ne, ñā tē neé ka'nu nuu i te ñā ntáde tsiñu iñā i ntánadama ñā kúñu ñā é ntúvi ñā vata ntáa ñā ntáde tsiñu iñā Xuva ko, ñā e dóo va'a. Ntá tsi uun ntuví ni'í ñā é nto'ó ñā nta'a Xuva kō é kuān ó ntáde ñā.

Da ntó'o Pablú da dé ñā pustru

¹⁶ Uun ito ká tuku ka'án u ni nto tē nté uun nto ñā kadá kuení nto te kákulukú u. Te kuān ó ntáde kuení nto ne, ntá tsi kiní nto nēe e ká'an ñā lukú sa ni ntó, ñā é káka'an míi, ñā é kade ka'nu míi. ¹⁷ É kuān ó kaka'án u ne, ñā te kaká'án u vatā ó ntio Xuva kō, tsí kaka'án u vatā ó kaka'an ñā lúku, ñā é kadé kuení i é ncho víí ka'nu. ¹⁸ Da xe dóo ió ñā ncho kada ka'nu ñuxiví sa ne, xu'ú ne, kuān koo kada ka'nu u ði. ¹⁹ Tsí nto'ó e dóo ini ntó ne, dóo vá'á ó ntáde kuení nto ni ñā lukú san. ²⁰ Ntó'ó ne, dóo vá'á ó ntáde kuení nto ni túku ñā'a, kuān te kátee tsiñu kuétsi ñā nto, kuān te kánantí'í ñā nto, kuān te katán ñā ntó é víí nto é ká'an ñā, kuān te dóo ka'nu ncho víí ñā ni ntó, kuān te kaxe'é nuu ñā vinuu nto. ²¹ Xu'ú ne, kakuka'an nuú ko é ká'án u e ñā kákene iní nti é kuān koo víí nti ni ntó.

Ntá tsi da nēé ka nuu i é ñā kau'ví ñā é ká'an ñā e dóo vá'á iñā ñā ne, xu'ú ði ne, ñā kau'ví ko é kuān koo ka'án u vatā ó kaka'an ñā lukú sa. ²² Nā tsíkan, ¿hebreu ntú ñā? Kuān xu'ú ði, tsí ñā hebreu ú ði. ¿Tātá Israee ntú ñā? Xu'ú ði. ¿I'xá Abraan ntú ñā? ðivi ú ði. ²³ ¿Ñā kade tsiñu iñā Cristu ntú ñā? Xu'ú ne, ðií ðií ka ðivi u é ðivi ñā, kuān te vatā ó kaka'an ñā luku u nee é káka'án u. Ntá tsi ðií ðií ka éde tsiñu u é ñā tsíkan. ðií ðií ka ki'ín itó inúu kutú u ví'í utun. ðií ðií ka ki'ín itó é'ni ñā ko é ñā tsíkan ne, e dóo ki'ín itó é dokó sa kaxi'í u ði. ²⁴ Ú'un ito é'ni ñā Israee san ko. Káni ñā kó xo'ó. Oko xé'na kímí é uun ito xé'e ñā ko. ²⁵ Úni ito káni ñā kó utun. Uun ito ká tuku ne, xuu káni ñā ko. Úni ito nántatsin tun ntóo é kaxkani'í u nú ntute ñu'u kán. Uun ntúvi, uun ñuú inúu nto'ó u mé'ñu ntute ñu'u san. ²⁶ E dóo ki'ín itó ñé'e ú ne, é dóo iní u tsi dóo donchu'ví nú ntute ka'nu sán ne, dóo donchu'ví ni ñā ðu'ú ði; dóo donchu'ví ni ñā ñuú ko é ncho

ka'ni ña kó, nī ña tuku ñuú san di. Iní u e dóo donchu'ví ñuú ka'nu san nī má kú'ú san, nī ntute ñu'ū sán di ne, dōo donchu'ví ni tā'an ko, ña é ña te nuu é ntaā i e ntákuinti'xe i Xuva kō. ²⁷ Dōo ntó'o ko é dé tsiñu ú ne, dōo ki'in itō ña ni kídí ú ne, dōo ntó'o ko e dóo kákin kó ne, dōo itsí ko ntute di. Un vé'xi ne, itúví ntité u ne, dōo ntó'o ko é vi'xin é ña tuvi ntíi kó.

²⁸ Uun ká tuku nuu i sá'a ne: utén uten dóo kaexnúu kó e dóo kanti'i iní ko un ntíi ntíi ña ñu'u iní ukún san. ²⁹ Tē xoó ña tuvi ntíi i ne, vata tsi ó kantu'o kó di. Tē xoó kakó'xo i uun nuu i ne, xu'u e dóo u'vi kakúvi kó kuenta iña i. ³⁰ Te kántio é káda ka'nu ú ne, kada ka'nu ú kuenta iña i é ña ni kuvi víi u é ña tuvi ntíi ko. ³¹ Xuva kō, ña é Uva Tó'o ko Jesúcristu, ña é ká'an o tsi dóo va'á ña ntíi dañu ntúvi ne, divi ña iní ña tsi nuu é ntaā i é káka'an u. ³² Dā itúví ú ñuú Damascú ne, ña odo nūú iña rei, ñá nani Aretá ne, tēe tsiñu ña ña é víi kuenta xi'í ñuú san é tññ ña ko é xnuu kutu ña ko. ³³ Ntá tsi iní xika núu ú, nanúu ñá ko ata ntó'o kán é kánti'u núu diñi ñuú san. Dukuān né, ntíi ni'ni ú nta'a ña.

12

E xé'e Xuva kō é kīnī Pablu

¹ É iní u tsi ña tuvi neé kani'í ko é káda ka'nu u, ntá tsi xu'ú ne, ká'an ú nee e tá'xi Xuva kō é kütuni ko, é kīnī u di é vatā ó kuvi te kakēnī ko. ² Iní u uun ña'a, ña e kuinti'xe i Cristú ne, é kúvi uxkimi kuíá e nádita ña ña é xee ña é kuvi ūni é dukún kán mí tuvi Xuva kō. Ntá tsi ña iní u te kanīi kúñu ña ñe'e ñá ne, o da mii tsi nīma ña. Xuva ko Iní ña. ³ Iní u tsi ña tsikán ne, (kuān te kanīi kúñu ña, kuān té nima tsi ña ne, mii tsi Xuva ko Iní ña) ne, ⁴ nádita ña ña mí e dóo vá'ā o mí tuvi Xuva kō. Ikān téku ña tú'ūn e dóo xū'ú kaa, e dóo xii kaa, e nté uun ña'a ña kuvi ká'an ña é tékú tuku ña'a. ⁵ Kuenta iña ñá tsikán ne, kada ka'nu ú, ntá tsi ña kada ká'nu ú kuenta iña mii ko. Da mii tsi káda ka'nu ú kuenta iña i é ña ni kuvi víi u é ña tuvi ntíi ko. ⁶ Ntá tsi kuān te ntío ko kada ka'nu ú ne, ñá te vatā ó kaka'an ña tuntu ó kaka'an u, tsi da mii é nuu é ntaā i é káka'an u. Ntá tsi ña kuān koo víi u vata koo e nté uun ña'a ña káda kueni ña te dóo ka'nu u. Tsi é Iní ña nté kaa u é tékú ña nté o kaka'an u di. ⁷ É ña ntío Xuva kō é káda ka'nu ú kuenta iña i e tá'xi ña é kütuni ko é vá'a é iní u ne, tá'xi ña é kánto'o kó, vatā ó kuvi te iñu ni'ni ntído kúñu ko. Vata kaa iña é ña vá'á san é kanantó'o ko vata koo é ña kuntekú ka é káde ka'nu u. ⁸ E ūni ito ikán u nta'a Tó'o ko te náki'i ña é káde i é kánto'o kó san, ⁹ ntá tsi kaka'an ñá nī ko: “Ná'á, tsi é xéé ó iña o e dóo kakuinimá ko o. Kutuni ñá'a tsi dóo ió ko é víi u é xntíi ú o ntuvi da ña tuvi ntíi o”, ka'an ña. Dukuān né, dóo diní

ko é káda ka'nu ú kuenta iña i é ña tuvi ntíi ko vata koo é kütuni ñá'a tsi divi Cristu e dóo ió ñá é víi ña. ¹⁰ Dukuān ne, kaitúvi dīni u dá ña tuvi ntíi kó, da ntáka'an kīni ña'a san iñá ko di; dá kátaan núu ko, dá ntáde xení ña'a san nī ko, da néé ka nuu i é kánto'o kó kuenta iñá Cristu. Tsi iní u tsi da ña tuvi ntíi kó ne, kidáa kata'xi Xuva ko ntíi ko é víi u.

E dóo kanti'i iní Pablu ña ñu'u iní ukun ñuú Corintu

¹¹ Xu'ú ne, kaka'an ntí'xe ú vatā ó kaka'an ūun ña tuntu é kade ka'nu mii ú kuenta iña mii ko. Ntá tsi divi kuetsí nto é kuan ó kaka'an u. Díi ka vá'a o tē dí divi nto ni ká'an ntó kuenta iñá ko. Tsi ña te díi ka dutsi u é vata kaa ña tsikán, pustru e dóo ka'nu ña'a ña, kuini ña, kuān té ña vada kaidiá'vi ko. ¹² Tsi dóo kutíi ú nima ko dá itúvi ú ni ntō ne, titín nuu i iní nto, nī dóxo ká'nu, vata koo é kütuni nto tsi nuu é ntaā i é pustrú u iña Xuva ko. ¹³ ¿Mí'i ntí ña ni idé u dadíi ni nto vatā ó de ú nī ña ñu'u iní ukún xio ñuu? Ntá tsi kada ka'nu iní nto nī ko é ña ni natékú du'xén u nto é xntíi ntó kó nee iña é kátaan nuu ko.

¹⁴ É ió tu'vé ko é k'ín u, kíkoto ní'ni ú nto é kúvi uní ito. Ntá tsi ñá nateñu núu ú nto, tsi ña te iña nto e ntío ko, tsi mii nto é ntío kó nto. Tsi uva i'xá san, ña é dūku ntée é nātsoo vá'a ña iña ña é kúvi iña i'xá ña, ñá te i'xá ña é dūku ntée é nātsoo vá'a é kúvi iña ña. ¹⁵ Xu'ú ne, dóo diní ko te nantí'i ú nee iña é ió iñá ko kuenta iña ntó, kuān té nte ntuvi iñá ko nantí'i ú vata koo é divi nto nani'í nto ntúvi va'á iña nto. Ntá tsi dá díi díi ka ntío kó nto ne, divi ntō né, vata te kantudutsí é ntío nto kó, kuini ko.

¹⁶ Iní nto tsi nté uun nuu i ña ni nateñu núu ú nto. Ntá tsi ió ña'a ntáka'an ña tsi dóo iní u nté koo víi u é kúvi kani nta'ví u nto. ¹⁷ ¿Vá ení nta'ví ntu ú nto nta'a ña e táxnūu u mí ntoo nto? ¹⁸ Xu'ú ne, ikán ú nta'a Títo te k'ín ña, kíkoto ní'ni ña nto mí ntoo nto ne, taxnúu ú uun ká tuku ta'an ko é k'ín ñá ní ña. ¿Vá ení nta'ví ntu Títo san nto? ¿Ñá ntu te dadíi tsi ntáde ntí ni ña? ¿Ñá ntu te uun tsi nimá ntí ni ña?

¹⁹ Tē ntáde kuení nto tē ntánada'an ntí kúñu ntí nuu nto, dá kuān ó ntáka'an nti ni ntō. Ntá tsi ña te kuan ó. Tsi ntí'ñ ne, nuu Xúva ko ntáka'an nti e ntántikín nti Cristu. É kuān o ntáka'an nti ni ntō ne, vata koo é xntíi ntíi nto e díi ka kue'nu nto te kutú've nto iña Xuva ko. Tsi divi ntō tá'an ko e dóo ntío kó nto. ²⁰ Kadē kuení ko nté koo kuvi te nani'i ta'an ko: tē ña víi nto vatā ó ntío kó, tē ña víi u vatā ó ntío nto di. Kadē kuení ko te ió ña é nāa núu ña, te ió ña é kúne'u iní ña, te kúdiin ñá di, tē ntío ña é víi mii ñá kuenta iña mii ñá, te ká'an kīni ña iña ta'an ñá, te ká'an véte ña, te káda ka'nu ña, te kuān sá koo víi ña da néé ka é ntío ña. ²¹ Kaú'vi ko tē dá k'ín xtúku ú

mí ntoo nto ne, ta'xi Xuva kō é kūka'an nuu xtukú ko kuénta iña ntó, te kutúví nta'xa ú kuenta iña ntó, iō ntó, ña e dóo iō kuetsí i nte dí'na. Váta nātívi iní ña e dóo dé ña nuu i é kīni kaa, e dóo dé ña é kīni kaa ni ñad'í san, é edé ña da nēe ka é ntio nima kīni kaa ña.

sán na kunūu mé'ñu ña nto ūn ntíí ntíí nto. Kuan tsí koo é ká'an u ni ntó.

13

Nté koo víí ña

¹ E sá'a kūvi uni íto é k'ín u, kíkoto ni'ní u nto. Kaka'an tú'un Xuva kō: “Tē xoó ntio i é tsi'i kuetsí uun ká tuku ña'a ne, da mií é kántio uvi, uni ña'a é ntāda ntaá ña”, ka'an. ² É káka'an u ni ña é iō kuetsí i dí'na, nī é un ntíí ntíí ña nguí san dá ñe'é u é kuvi ūvi íto ne, kuān te ika túvi u mí ntoo nto vevii, ntá tsi ká'an u vata tsí o é káka'an u dá kixkoto ni'ní u nto é kuvi ūvi íto ne, te k'ín xtúku u mí ntoo nto ne, ñá ntuntá'ví iní kó ña; da mií é nantó'ó ú ña. ³ Kídāa kutūni nto tsí nuu é ntaā i é káka'an u naá Cristu. Dívi ña ne, ñá te vítá iní ña ni ntó, tsi dóo iō ña é víí ñá ni ntó. ⁴ Iní nto tsí dá xi'i ñá ntiká krusí ne, vata te ña tuvi ntíí ñā, ntá tsi xe'é Xuva ko ntíi ña é ntōto xtuku ña ne, kantíto ña vevii. Ntí'í ne, ña túvi ntíi ntí dí, vata kaa ña é ña tuvi ntíi ña kídaā dá xi'i ña, ntá tsi dá kúdadi ntí ni ñā ne, kata'xi Xúva ko ntíi ntí vata koo é vā'á koo víí ntí kuenta iña nto.

⁵ Kadā kuení mii nto te vā'á ō ntákuinti'xe nto. Koto ntee mii nto. ¿Ñā ntu ntákuuni nto te túvi Jesucristu ni ntó, o ñā ntu te nuu é ntaā i é iña ña nto? ⁶ Ntio ko é kūtuni ntó dí tsí ntí'í ne, nuu é ntaā i é ntántikín nti Cristu. ⁷ Ntáka'an ntá'ví nti ni Xuva ko vāta koo é ña víí nto nuu i é kīni kaa. Nā te kuān o ntāde ntí kuenta iña mií nti, vata koo é ká'an ña'a tsi dóo vā'á o nakua'á nti nto, ntá tsi ntio ntí é vā'á koo víí nto, kuān te ña ni idiá'vi ntí, kuíní ña'a san. ⁸ Nā kúvi nakuítá nti nee é nuu é ntaā i. Da mií é víí nti kuenta iña i é nuu é ntaā i. ⁹ Dōo diní nti tē ña kantio é ntí'í koó ntíi ká nti, tsí dívi nto kūvi víí nto é un ntí'í. Ntáka'an ntá'ví nti iña nto vata koo é vā'á koo víí kue'en nto. ¹⁰ Taxnūu ú tutú sa'a dí'na dá k'ín u mí ntoo nto vata koo é ña kantio é káda tii ú ni nto te k'ín u. Tsi tsiñu e tá'xi Xuva kō é víí u kuenta iña ntó ne, ñá tē é nakó'xó u nto, tsí víí u é xntíi ú nto é kué'nu vā'a nto.

¹¹ É nantí'í u é káka'an u ni nto, tá'an kó ne, ká'an ú ni ntó é vā'a vā'a tsi koo kuntōo nto. Ntuku nto nēe e vā'a ntuvi iña nto. Ka'nu tsi víí nto nima nto. Uun tsi kadā kuení nto ni tá'an nto ne, vā'a tsi koo kuntoo nto ni tá'an nto. Kídāā né, Xuva kō, ña é tá'xi é kuntōo vā'a ō, é kuínima tá'an ko ne, kunūu mé'ñu kūnuu dava ña nto. ¹² Kué'e ntó ntiusi tá'an nto. ¹³ Un ntíí ntíí ña ntántikín Xúva ko taxnūu ña ntiusi nto.

¹⁴ Tō'ó ko Jesúcrístú na tá'xi ña nto é vā'a. Xuva ko na kuínima ñá nto. Espíritū Sántū

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Galacia

Taxnū Pablu tú'un iña ñá ntoo ñuú Galacia

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu. Ñá ni nĩ'í ko tsiñu sá'á nta'a ña'a, nté ña te ña'a ni de kú've ñá ko. Mii Jesúcristu kaká'an ñá, ni Xuva kō, ña é nantōto ña dá xi'í ña. ² Xu'ú, ni ún ntí'í ntí'í ta'an ko, ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo i'a ne, taxnū ntí tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu ñuú Galacia. ³ Xuva ko nĩ Tó'o ko Jesúcristú, na nāxnū viko ña ntó, na tã'xi ña é kuntōo vá'a nto. ⁴ Jesucristú ne, xé'e ña ntūvi iña ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é nakákú ña ko da neé ka nuu i é kīni kaa é iō ñuxiví sa, vatá ó ntio Xuva ko, divi ñá é Uva ko ñá. ⁵ Na ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

É ñá túvi tūku tú'un nté koo nakákú o

⁶ Da kúdu'va ko tsi ña na'a tsi ni kuínti'xe nto da xtúvi mii nto Xuva ko, ña e kána nto é nĩ'í nto é vá'á nta'a Cristu, tsi dóo ntio ña nto. Vevii ne, é tūku tú'un ntántikin nto. ⁷ Ntá tsi ña tuvi nté uun ká tuku tú'un nté koo nakákú o. Ntá tsi iō ñá'a, ña ntánakutsu'un ntó é ncho nadama ña tú'un va'a san iña Cristu. ⁸ Ntá tsi kuān té ntí'í, o kuān te ánjé é vē'xí nte e dukún kán, o kuān te dá xóo ka ña'a kaka'an ñá tsi iō tūku tú'un é nakákú o é ñá te divi tú'un é kaka'an ntódo ntí ni ntó né, na kué'e Xuva kō é ntó'o ña. ⁹ Vatá ó kaka'án u di'na ne, ká'an xtūku ú ve: Tē xóo ña'a ka'an ña tsi iō tuku tú'un é nakákú o é ñá te divi é kaka'an ntódo ntí ne, na kué'e Xuva kō é ntó'o ña.

¹⁰ Dá kuān ó kaka'án u ne, ¿kantūku nuu iní ntu u te vá'a koo na ká'an ñá'a iña ko ne, o te vá'a koo na ká'an Xúva ko iña ko? ¿Vá' ntio ntu ko e dóo ntio ña'a sán ko? Tē dí ntio ká ko é ntio ña'a sán ko ne, ñá dí víi u é káda tsiñu ú iña Cristu.

Nté o nĩ'í Pablu é vīi ñá pustru

¹¹ Ntio ko é kūtuni ntó, eni ko, tsi tú'un é kaka'an ntódo ú ne, ñá te tú'un é dotó tsi kaka'an ñá'a. ¹² Ñá te ntá'a ña'a é nĩ'í ko tú'un san. Nté ñá'a ña ni nakua'a ñá ko sá'a, tsi mii Jesúcristu tá'xi ña é kūtuni ko.

¹³ É kūtuni nto ntó ó dé u ntuvi di'na, dá kantikín ka ú nchu'un iña ñá Israee. Tékú nto tsi dóo dé xení u nĩ ña kuínti'xe i Xuva kō, é ncho nantí'í ú ña un ntí'í ntí'í ña kidaā. ¹⁴ Dá nakua'á u nchu'un iña ñá Israee ne, xu'ú odo nūú u é ún ntí'í ntí'í ña kuétsi, ña Israee é dadii tsi kuíá ko ni ña. Tsi xu'ú ne, díí díí ka dé ntaá u vata xkoo iní o e xtúvi ñata kō é vīi o. ¹⁵ Ntá tsi nte dí'ñá da káku ú ne, nāxaxnú Xuva kō ko. Dōo vá'á o dé ña

ni ko e kána ña ko. Dá xee ntúvi é ntio ñá ne, ¹⁶ tá'xi ña é kūtuni ko xoo é I'xā ñá, vata koo é ká'an ntódo u tú'un nté koo nakákú o ni ñá'a, ña é ña te ña Israee san. Kidaā ne, ñá ni ntūku ú ña'a, ña é tá'xi kó itsi. ¹⁷ Nté ña ni ñé'é ú ñuú Jerusaleen é ká'án u nĩ ña e kúvi pustru nte dí'na, tsí ura tsí i ñé'é u ñuú Arabia ne, rkontúvi ne, ntiko kōo u ñuú Damascu.

¹⁸ Dá nté kúvi uni kuíá ne, ñé'é u ñuú Jerusaleen vata koo é kīni u Pedru. Ikān itúvi ú ni ñá xe'un ntúvi. ¹⁹ Ntá tsi ña ni iní u nté uun ká tuku pustru kidaā, mii tsi Sántiau, eni Tó'o kō, é iní u ña. ²⁰ Iní Xúva kō tsi nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó.

²¹ Kidaā ne, ñé'é u ñuú Siria ni ñuú Cilicia.

²² Ña kuínti'xe i Jesucristu, ña ntántoo ñuú Judea ne, vata kīni kue'en tsi ñá ko kidaā. ²³ Da mii tsi é téku ña tsi kaka'an ñá'a: "Divi ñá é dé xení ña ni kō kidaā ne, kaika ña kaka'an ntódo ña tú'un é ntákuínti'xe ko vé, divi tú'un é ncho nantí'í ña kidaā", ka'an ña. ²⁴ Kidaā ne, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva ko kuénta iña ko.

2

Kúdadii Pablu ní pustru ñá nguū san

¹ Dá kúvi uxkimi kuíá ne, ntaā xtuku ntí ñuú Jerusaleen ni Bernabéé ne, ntēka ntí Tito. ² Nē'é ú, tsi e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko tsi kantio é kī'ín u. Dá xee u Jerusaleen ne, ixtím ú nĩ ña ntádé kú've iña ña kuínti'xe i san. Da mii xntí tīn ntí ni ña vata koo é na kūtuni ña nté o kaka'an ntódo u tú'un nté koo nakákú o ni ñá'a é ña te ña Israee san, vata koo é ña te é ntaā i é káde tsiñu u. ³ Titó ne, ñá te ña Israee ña, ntá tsi ña ni ká'an ña ntádé kú've san te kantio é té'nte kúnu ixi ña vata xkoo iní ñá Israee. ⁴ Tsi tuku ña'a ne, ntáka'an ña tsi kantio é kuān koo víi o. Ntáde ña tsi ntákuínti'xe ña Cristu, ntá tsi ñá té nuu é ntaā i. Tsi kí'vi xú'u ña mé'ñū ña kuínti'xe i san vata koo é koto xu'u ñá nti, ntí'í é nakákú ntí kuenta iña Cristu. Ntio ña é kuétsi é víi xtuku ntí é kaka'án lei Muíseé san. ⁵ Ntá tsi ña ni xé'e ntí é kúvi víi ña ni ntí nté u siin, tsí kuenta iña divi nto é ña ni ntíó ntí é kúnaa tú'un é nuu é ntaā i san nté koo nakákú o.

⁶ Ña ntádé kú've san ne, koo unu tú'un é xēe ña ni ká'an ña é víi u. Dóo ka'nu ña'a ña, kuíni ña'a, ntá tsi ¿xoo iní i te ká'nu ña'a nti'xe ña, o té ña'a? Ná káde ú kuenta, tsi Xuva kō ne, ñá te nūú ko kaito ña, tsí nima ko. ⁷ Ntá tsi divi ña ne, ñá ni tee tsiñu ña ko é tūku tsiñu víi u, tsi iní ña tsi Xuva kō téee tsiñu ña ko é kika'an ntódo u tú'un é nakákú o san, mĩ'í ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee, vata tsi ó téee tsiñu ña Pedru é ká'an ntódo ña divi tsi tú'un nĩ ña Israee san. ⁸ Tsi vata tsi o dé Xuva kō táxnū ña Pedru é kúvi kika'an ntódo ña nĩ ña Israee san ne, kuan tsi o dé ña táxnū ña

ko é kúvi kika'an ntódo ú ni ñá'a é ña te ña Israeé san.

⁹ Dukuān ne, Santiaú ní Pedru ní Juaan, ña ntátis'i ntiú ña ña ntákuinti'xe i sán ne, dá kutuni ña tsí divi tsiñu vā'a tá'xi Xuva kó kó ne, dóo ka'nu kuiní ña é dadii tsi tsiñu vii nti ni ña, xu'ú ni Bernabee. Kúdadii nti ni ña tsí nti'í ne, kíkada tsiñu nti mí ntóo ña é ña te ña Israeé san ne, divi ña ne, kada tsiñu ká ña ní ña Israeé san. ¹⁰ Da mii tsí é ntio ña é nanū'ú nti iní nti ña ntā'ví san ne, divi e dóo nti'í iní ko é vii u di.

Dā de tii Pablu ní Pedru ñuú Antioquia

¹¹ Ntá tsi dá xée Pedru ñuú Antioquiá ne, de tii ú ni ña dá iní ú ña, tsí kade ña uun nuu i é ña vá'a. ¹² Tsi di'na dá xée ñá'a e táxnūu Santiaú san ne, e'xi dadii Pedru ni ñá'a, ña é ña te ña Israeé san. Ntá tsi dá xee ñá'a e táxnūu Santiaú san ne, eni ntu'ú Pedru kii nteé xio ña ña'a é ña te ña Israeé san ne, xio e'xi ña, tsi ú'vi ña te kúdiin ña ntántikin dukuān nté xkoó iní ña é tē'nte kúñu ixi ña. ¹³ Kidáá né, kuan tsí o ntánāa ña Israeé, ñá nguú sán, vatá o dé Pedru é ña ni de ntāa ña vatá ó kaka'an ña. Un tsi nté Bernabee san kuān o dé ña di, é kii nteé xio ña ña kuinti'xe i, ña é ña te ña Israeé san. ¹⁴ Dá iní u tsí ña te káde ña vatá ó kaka'an tii'ún é nuu é ntaá i nté koo nakáku o ne, kaka'án u ní Pedru mé'ñu ún ntií ntií ña'a san: "Divi ntó né, kuān te ñá Israeé ntó ne, kade nto vatá ó de ña é ña te ña Israeé san ve, tsí ña kantikín ka nto vata xkoó iní ñá Israeé san. Dukuān ne, çnté kui kaka'an nto tsí kantio é vii ña é ña te ña Israeé san vata xkoó iní ñá Israeé san kuan?", ka'án u ni ña.

Ntuvá'a o ni Xuva ko tē kuinti'xe kō Cristú, kuān te ñá Israeé o, kuān te tuku tatá kō

¹⁵ Xo'ó ne, tatá ña Israeé o nte da káku o, ña te ña kini ntāa o vata ntāa ña tuku ñuú san. ¹⁶ Ntá tsi iní o tsí kuān te káde ntaa o é kaka'án lei Muísee, ntá tsi ña te divi é kade i é nti'í kuétsi kō. Da mii tsi kuinti'xe ko Jesucristu. Dukuān é kuinti'xe ko Jesucristu di vata koo é nti'í kuétsi ko kuēnta iña i e kuinti'xe kō ña, ña te kuēnta iña i é de ntaa o é kaka'án lei san, tsi nté uun ña'a ña nti'í kuétsi ña é káda ntaa ña é kaka'án lei san.

¹⁷ Vi'a ve né, te kantukū nuu iní o nté koo nakáku o kuétsi ko kuēnta iña Cristú ne, te nātido kuétsi kō ne, çvá divi ntú Cristu dé ña é ió kuétsi san? ¡Ñá'a ni san! ¹⁸ Te xtuví mii u é vii u uun nuu i ne, kidáá ne, vii xtuku ú ne, vatá ó tē ña vá'a o ni ide u é xtuví mii u nte dí'na. ¹⁹ Xu'ú ne, vata tē xi'í u kuenta iña lei san. Mii lei san é'ni ko vata koo é ntóto ú kuenta iña Xuva ko ve é vii u é ntio ña. ²⁰ Xu'ú ne, e xi'í u dá uun tsi kúñu kúvi ú ní Cristu é xi'í ñá ntiká krusí san, ntá tsi ió ka ntuví iña ko. Ntá tsi ña te ntúvi iña mii ko,

tsí ntuví iña Cristu é ní'í ko ve. Kakuinti'xe kó l'xá Xuva kó dá kátuví u ñuxiví sa, tsi divi ñá xe'é ña ntuví iña ñá kuenta iña ko e dóo ntio ña ko. ²¹ Ña kúvi nakúitá u nuu i e dóo va'a san é edé Xuva ko iña ko. Tē dí'kuvi nti'í kuétsi ko te káde ntaa o é kaka'án lei san ne, é ntaá i é xi'í Cristu kuénta iña ko.

3

çō é káda ntaa ntú o lei san ne, o é kuinti'xe ko Xuva kō?

¹ Ntó'ó, ña Galata, çnté kuān nte tuntu ntú nto? Ntáde nto vata o tē xoo dé tata i ntó. É ñi vá'a nto nté o xi'í Jesucristu ntiká krusí san, tsi é nañ'é'le nti nto. ² Ka'án nto vē, çnté nto o ni'í nto Espiritu Xuva kō? çVá ni'í ntu nto ña é de ntaa nti'í nto é kaka'án lei Muísee? çÑá ntu te ni ni'í nto Espiritu san tsi é kuinti'xe nto tii'ún va'a iña Xuva ko e téku nto? ³ çNté kuān nte tuntu ntú nto? çNtáde kueni ntu nto te kúvi vii mii nto tsiñu e éni ntu'ú Espiritu Sántu san é kade ña ni ntó? ⁴ çÑá ni idiá'vi ntu é un nti'í e ntó'o nto? çTē dí'ni idiá'vi ne, kuān te un siin! ⁵ Kata'xi Xuva ko ntó Espiritu ña. Kade ña nuu i e dóo ka'nu iña nto. çVá kuan ntú o kade Xuva ko ni ntó tsi ntáde ntaa nto é kaka'án lei san? çÑá'a ni san! Kuān o kade ña ni ntó tsi ntákuinti'xe nto tii'ún va'a san iña ña e téku nto.

⁶ Vata kaa uva ata ko Ábraan e kuinti'xe ña Xuva kō ne, dukuān ó kaka'an Xúva kō tsí ña tuví ka kuétsi ña. ⁷ Dukuān ne, kini nto tsí divi l'xá nti'xe Abraán ne, divi ña é kakuinti'xe ña Xuva kō. ⁸ Nté ntúvi di'na uve na'a tii'ún Xuva kō kaka'an tsi nakí'í Xuva kō xoó ña'a, ña é kuinti'xe i ña, kuān te dá nēé ka tatá ña. Divi tsi tii'ún va'a é kaka'án Xúva ko ni Ábraan, kaká'an ña: "Un ntií ntií tatá ña'a dá kanií ñuxiví sa ne, ní'í ña é vá'a iña ko kuēnta iña o", vatá ña. ⁹ Dukuān ne, xoo é kakuinti'xe i Xuva kō ne, dadii ni'í ña é vá'a ni Ábraan, ña e dóo kuinti'xe i san.

¹⁰ Xoó ña'a, ña é ntéé kimi i lei san ne, da mii e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ña. Tsi uve na'a kaká'an: "Xoó ña'a, ña é ña káde ntaa é un nti'í nuu i é kaka'án lei san utén utén ne, da mii e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñá", ka'an. ¹¹ Dóo dito tsi ña tē lei san é káde i é nti'í kuétsi kō. Tsi uve na'a kaká'an: "Xoó ña'a, ña e dóo va'a nuu Xuva kō ne, kuinti'xe ña Xuva kō né, dukuān é ní'í ña ntuví va'a iña ña", ka'an. ¹² Ña e ntéé kimi i lei san ne, ña te dadii ña ní ña é kakuinti'xe i Xuva kō. Tsi uve na'a kaká'an: "Xoo é kantikin i lei san ne, kantio é káda ntaa nti'í ña utén utén vata koo é ní'í ña ntuví va'a iña ña", ka'an.

¹³ Cristú ne, mii ña ntá'vi ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é ña ní'í kō é ntó'o kō é kaka'án lei san. Tsi divi ña ntó'o ña naa ko kuenta iña kuétsi ko vatá ó uve na'a kaká'an:

“Da xóó ka ña'a, ña é kurkãa iko dikí utún ne, ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ña”, ka'an. ¹⁴ Kuãn o dé Jesucristu kuénta iña ko ni ún ntíí ntíí tatá ña'a ñuxiví sa, kuãn té ña te ña Israee o, vata koo é nĩ'i ko núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, vata koo é nĩ'i ko Espíritū Sántū sán tē kuínti'xe ko Xuva kō.

Leí san ni tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña

¹⁵ Kini nto, ení ko, tsí xo'ó ñatí'í ne, dá kãde vá'a o ūun tutú ne, xntēe o diví kó ne, ña kúvi xoó ña'a nadama ña é kãka'an. Ña kúvi xntēe ka ña tuku nuu i. ¹⁶ Vi'a ve ne, xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, ni i'xá ika ña é vata kaku. Nã ni kã'an tū'un Xuva ko te titún i'xá ika ña, tsi ūun tsi i'xá ika ña. Diví i'xá ña ne, Cristu ña. ¹⁷ Sá'ã ncho ka'an u ni ntō: Ede vá'a Xuva ko ūun tutú ni Ábraán ne, xe'é ña xu'u ña ni ña. Kidáã ne, itá ntí'xin kimi sientu oko u'xi kuíá dá nté xe'é lei Muisee. Leí san ne, ña kúvi nadama tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña nte dí'na. ¹⁸ Tē dí kúvi vií leí san é nĩ'i ko é vā'á iña Xuva ko te kade ntáa o é kãka'an ne, ña te tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña é kúvi vii i. Ntá tsi nuu é ntaá i tsi nte dí'na xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan é nĩ'i ko é vā'á iña ña.

¹⁹ Kidáã ne, ¿mí'í ntu kaidiá'vi leí san? Xtúvi Xuva kō leí san vata koo é kũtuni ko nee é kuétsi kō. Idiá'vi tsi leí san un tsi da nté xēe “i'xá san” é kãka'an Xúva kō, diví i'xá ika Ábraan é xe'é ña xu'u ña ni. Anje Xuva ko xee ni'í ña leí san nta'a Muisee é kãka'an ña ni ña'a naa Xuva ko. ²⁰ Ntá tsi dá xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraán san ne, mii ña kãka'an ña ni ña. Nã tē xoó kaka'an í naa ña.

Mí'í kaidiá'vi leí san

²¹ ¿Nchō ka'an ntú u te kanaa núu leí san ni tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña? ¿Ñá'á ni san! tsí tē dí ío lei é kúvi vii i é nĩ'i ko ntuví va'á iña kó ne, kidáã ne, kúvi ntuvá'a o ni Xuva ko tē dá kada ntaa o é kãka'an leí san. ²² Ntá tsi kaka'an tū'un Xuva kō tsi ñu'ku kutú ntíí ña'a é ña kúvi nakáku mii ña kuétsi ña. Kuãn o vata koo é da xoó ka ña'a kúvi ni'í ña é vā'á vata o xe'é Xuva ko xu'u ña tē kuínti'xe ña Jesucristu.

²³ Ntá tsi dá vata kuínti'xe kō Cristú ne, vata ntáa ña ñu'ku kutú ntáa o kuenta iñá leí san. Ntantétu o dá nté xēe ntúvi é nañē'e Xúva kō kō nté koo kuínti'xe kō ña. ²⁴ Leí san ne, vata kaa ña kaito i'xá san kaa. É édé ko kuénta da nté xēe Cristu vata koo é kúvi nti'í kuétsi kō é kuínti'xe kō ña. ²⁵ Dá xee ntúvi é kuínti'xe kō Cristú ne, ña ntio ká kō leí san é nañē'e ko nté koo vii o. ²⁶ Tsi un ntíí ntíí nto e kuínti'xe nto Jesucristú ne, é ntúvi nto i'xá Xuva ko vē. ²⁷ Un ntíí ntíí nto é itsi ntute nto é uun tsi kúñu kúvi nto ni Cristú ne, ntáku nto Cristu ve. ²⁸ Nã té íni kuãn te ña Israee, kuãn te tuku tatá nto; kuãn te ña ntáde tsiñu nto, kuãn te ka'nu ñá'a nto; kuãn te tíi nto ne, kuãn te ñadi'í nto. Tsi dá xee uun tsi kúñu

kúvi nto ni Cristú ne, uun tsi kúñu kúvi nto ni tá'an nto dí. ²⁹ Tē uun tsi kúñu kúvi nto ni Cristú ne, i'xá Ábraan ntó dí. Dukuãn ne, ni'í ntó é vā'á iña Xuva ko vata o xe'é ña xu'u ña ni ña.

4

¹ Sá'ã é ncho ka'an u ni ntō: Tē xi'í ūun ñatí'í ne, ío iña ña é kōo iña i'xá ña. Ntá tsi dá lú'ntí ká i'xá ña ne, vata kaa ña kade tsiñu kaa na, kuãn te ni'í na é un ntí'í iña uva ná tē kúka'nu na. ² Ío xoó kaito i na. Ío xoó ka'an í ni nã nté koo vii na dá nte xēe tá'an ntuvi é ni'í na e xtúvi úva na iña na. ³ Kuãn ó kúvi ni kō dí. Dá kuétsi ká o ne, ña'a san ntáka'an ña nté koo vii o é kuntuo o ñuxiví sa ne, da mii é vii o vátá o ntáka'an ña. ⁴ Ntá tsi dá xee tá'an ntuvi ne, taxnuu Xuva ko i'xá ña é kãku ña nú xe'e ūun ña dí'í, é kúvi ña tatá ña Israee, ña é ntēe kimi í lei Muisee. ⁵ Kuãn o kí'xi ña vata koo é nakáku ña un ntíí ntíí ña é ntee kimi í lei san, vata koo é naki'í Xuva ko kō e kúvi o i'xá ña. ⁶ Kidáã ne, vata koo é nañē'e Xúva ko kō tsi i'xá ntí'xe ña kúvi o né, taxnúu ña Espiritu i'xá ña é kunúu ña nima ko. Espíritū sán ne, kaka'an ña: “¡Uvã ko!” ⁷ Dukuãn ne, ña te ña kaden tsiñun kán, tsí i'xá mii Xuva kō kúvin ne, ni'í o é vā'á iña Xuva ko é uun tsi kúñu kúvin ni Cristu.

Dōo ntí'í ini Pablu kuenta iña ña kuínti'xe i

⁸ Dí'na dá vata kiní nto Xuva kō né, dōo xió ntíi nto é káda tsiñu nto iña tuku xúva ntó é ña te Xuva ntí'xe kō. ⁹ Ntá tsi veví'í ne, é íni ntó Xuva kō. Kúvi ka'an o tsi Xuva kō ne, é tá'xi ña é kiní ntó ña ve. ¿Ntē kuí ntántiko kō ntó ata nto é vii xtuku nto vata xkoó ini ñata kō san é ña vadá mí kaidiá'vi? ¿Ntē kuí ncho vii xtuku nto ña kade tsiñu? ¹⁰ Kuan tsi o ntáde ka'nu nto viko é kuénta víte, kuenta xoo, kuenta kuia. ¹¹ Dōo ntí'í ini ko kuenta iña ntó tē é ntaá i éde tsiñu ú iña nto.

¹² Vií nto da xe'e, ení ko, uun tsi nima ntúvi nto ni ko vata kaa xu'u é uun tsi nima ntúvi ú ni ntō. Ña túvi nee iñá ni ide nto ni ko. ¹³ Ini nto tsi xu'u ne, dōo kã'vi kaa ú ntuvi dí'na dá kaká'an ntódo u tū'un va'á san ni ntō. ¹⁴ Dōo u'vi kúvi nto ko kuenta iña kuí'í e kúvi ko kidaã, ntá tsi ña ni kunte'xen ntó ko; ña ni nakuitá ntó ko, tsi kí'í nto kō vata te anje Xuva kō kúvi u, vata te mii Jesucristu kúvi u. ¹⁵ ¿Ntē ntu o kúvi ve kuan? Tsi dōo diní ñu'ku nima nto dá itúvi ú ni ntō. Kúvi ka'an ú iña nto tsi tē dí ni kúvi ne, natavã ntó ntuxnuu mii ntó é tá'xi nto ko. ¹⁶ Vi'a ve ne, ¿ñá ntio ká ntu ntó ko e kuãn o kãka'an u ni ntó é nuu é ntaá í san?

¹⁷ Nã tsíkán ne, dōo ntáde ña nto kuenta ve, ntá tsi ña te kuan o de ña vata koo é ni'í nto é vā'a. Ncho nakadi'í ña itsi é kã'an ntó ni ntí vata koo é mii ña é kada ka'nu nto ña. ¹⁸ Vá'ã ó te kade ña nto kuenta, te vii ñá vata koo é ni'í nto é vā'a. Te kuãn koo víi ña ni ntó

nguentuvi, ñá te da mii tsí dá tuví u ni ntó. ¹⁹Dóo kaexnúu kó kuenta iña nto, a i'xá mii ko. Vatá ó kaexnúu ñadĩi dá ncho kaku i'xá ña ne, kuān koo kaxnúu kó kuenta iña nto da nté uun tsi nima ntúvi nto nī Cristu. ²⁰Tē dí tuví u ni ntó vevii ne, ti kaa te kuví xtúvi mii u é kãde tĩi ú ni ntó, ntá tsi vevii ne, ñá iní u nté koo kadã kuení ko iña nto.

Kuenta iña Ágaa ni Sára

²¹Xoó ntó'o é ncho kuntikín ka nto lei Muiseé san ne, ká'an ntó: ¿Va ñá ini ntú nto nēé é káka'an lei san? ²²Tsi nte dí'na uve na'a kaká'an tsí Abraán ne, úvi i'xá ñá xio. Uun ña ne, i'xá ta'nú kade tsiñu iña ña, ta'nú nani Ágaá ne, uun ne, i'xá ñadĩi mii ñá, ñá nani Sára. ²³I'xá ta'nú kade tsiñu sán ne, vata tsi ó káku vata kaa da nēé ka i'xa, ntá tsi i'xá ñadĩi mii ña ne, kákú vata tsi ó xe'é Xuva ko xu'u ña ni Abraán san. ²⁴Kini nto tsi úvi nuu i kaka'an u kuenta iña i sá'a. Uun nuu i é vē'xí xuku é nani Sināii, díví iña Ágaá san. Xoó kaduku ntée i nuu i sá'a ne, káku ñá é kuntéé kimi ñá lei san. ²⁵Tsí Agaá san ne, vata kaa xuku é nani Sināii é tuví ñuú Arabia káa ña, vata kaa ñuú Jerusaleen é tuví ñuxiví sa kaa ña di. Tsi ntúni nuu i sá'a ni ñá é ntoo ikān ne, nteé kimi ñá lei san. ²⁶Ntá tsi xo'ó ne, ñá te kadúku ntée ó lei san, tsi ñuu kó ne, díví ñuú Jerusaleen é tuví nta'a Xuva kō. ²⁷Tsi uve na'a tú'un Xuva ko káka'an: Kutúvi díni nto, díví ntó é ña kakúvi koo i'xá nto,

díví ntó é xoxo i'xá nto.

Kachu'u ntáa nto é dóo díni nto,

díví ntó é vata kaxnúu i'xi nto.

Tsí ñadĩi, ñá é ña káde xii ña ña kuentá ne, díi díi ka kaxio i'xá ña é ñá é tuví ni'i xii i, ka'an.

²⁸Ení ko, vata ntáa Isaa ntáa nto. Xo'ó ne, i'xá Xuva ko ó, tsi káku o vata tsi ó xe'é Xuva ko xú'u ña kídaa. ²⁹Ntá tsi vata tsi ó dé xeni i'xá é káku vata ó káku da nēé ka i'xá ni i'xá é káku kuenta iña Espiritu Xuva kō né, kuān ó kakúvi vevii di. ³⁰Ntá tsi ¿nee iñá ntu kaka'an tú'un Xuva kō? Kaka'an: “Kíñu'u nto ta'nú kade tsiñu san ne i'xá tun, tsi i'xá ta'nú kade tsiñu san ne, ña kúvi nī'i na iña uva na vata kaa i'xá ñadĩi mii ñá”, ka'an. ³¹Xo'ó ne, ení ko, ñá te vāta ntáa i'xá ta'nú kade tsiñu san ntáa o, tsi vata ntáa i'xá ñadĩi mii ña ntáa o.

5

É nakáku Cristu ko

¹É nakáku Cristu ko e nteé kimi kō lei san, tsi ñá ntio ñá é ku'un kutú ká ó. Dukuān ne, kaka xaa ntí'xe nto ve; ñá ku dá vá'a nto é kadã kú'vé lei san iña nto.

²Kini nto é káka'an u. Xu'ú e Pablú u ne, kaka'an u ni ntó tsi te kué'é nto é ká'nté ña kúñu é ixi nto vata xkoó ini ñá Israeé san ne,

vata te káka'an ntó tsi é ntaá i xi'i Cristu iña ko. ³Kaka'an xtúku u tsi da xóo ka ña'a é tē'nte kúñu é ixi ñá ne, da mii é vii ña é un ntí'i é káka'an lei Muisee. ⁴Xoó nto'o e ntáxio ntii nto e ntáde ntaa nto lei san vata koo é ntí'i kuétsi ntó ne, ña kax'é ne nto itsi é nakákú Cristu nto; ntánakuitá nto é vá'a é ncho ta'xi Xuva ko ntó doméni. ⁵Ntá tsi xo'ó é kuinti'xe ko Xuva kō, é nuu Espiritu ñá nima kó ne, ntantétu ó é nī'i ko nima va'á ko nta'a Xuva kō. ⁶Tē uun tsi kúñu kúvi o ni Jesúcrístu ne, ñá té ini te te'nte kúñu ixi ko, o tē ña'a. É kuinti'xe ko Xuva kō ne, sá'a é kaidiá'vi ne, dukuan kuñima ko ta'an kó di.

⁷Ntó'ó ne, é ika vá'a ntó kídaa. ¿Xoó ntu édi nuu i itsi e kuinti'xe nto é nuu é ntaá i? ⁸Ñá te kuān ó kaka'an Xúva kō, ña é kana nto. ⁹Ini nto tsi te un siin tsi u'xen ia nādaka ó ne, kuia kanii tĩ'nti i. ¹⁰Xu'ú ne, kanteé ini ko Xuva kō é ña da vá'a ña é tuku koo kadã kuení nto. Ntá tsi kué'e Xuva kō é nto'o da xóo ka ña'a, ña é kanakutsu'un ntó.

¹¹Ntá tsi xu'ú ne, ení ko, té dí kaka'an ntódo ká u ni ntó é kántio é tē'nte kúñu ixi nto ne, ñá kuan koo ntó'o ká ko nta'a ña Israeé san. Tē dí kuān ó kaka'an u ne, ña túvi nēe nuu i é kúdiin ka ña dá tekú ña tú'un é xi'i Cristu ntíká krusí san kuenta iña ko. ¹²Ña ntánakutsu'un ntó sán ne, díi ka vá'a ó te na káda a'ma kue'en ñá kúñu ña.

¹³Tsí ntó'ó, ení ko, é kana Xuva ko ntó vata koo é na nakáka xaa nto. Ntá tsi kuān te ntaika xaa nto ne, ña kúvi vii ntó da nēé ka é ntio nima ntó, tsi é vii ntó ve ne, kuinima xntó ta'an nto ne, dukuan vá'a koo vii nto ni ña. ¹⁴Tsi é un ntí'i é kaka'an lei san ne, uun tsi nuu i ncho ka'an: “Kuñima ntó ta'an nto vatá ó kakuinima nto kúñu ntó”, ka'an. ¹⁵Ntá tsi te ka'an ntée nto ta'an nto, te kúvi ña ita ntó ne, koto nto tē ña nakunaa nto ta'an nto un ntíi ntíi nto.

Ó é ntio kō é vii mii ó ne, ó é ntio Espiritu é vii o

¹⁶Sá'a kaká'an u ni ntó: Vií nto vatá ó ntio Espiritu san é vii nto; ñá ntukú nuu ini nto nté koo ni'i nto é ntio nima kini kaa nto. ¹⁷Tsi é ntio nima kini kaa nto ne, ñá te vata ó é ntio Espiritu san. É ntio Espiritu Xuva kō sán ne, ñá te dadii ni i vatá o é ntio nima kini kaa nto. Kanáa nima kini kaa nto ni Espiritu sán ne, Dukuān ne, ña kúvi vii ntó nēé é ntio nto. ¹⁸Ntá tsi te kué'é nto é nañ'e Espiritu san nto nté koo vii nto ne, ñá kantio é kadã kú'vé ka lei san iña nto.

¹⁹Dóo ditó nēe nuu i e ntáde ña'a, ña e ntántikín nima kini ntáa. Ntaika luku ña. Ntáde ña nēe e dóo kini kaa ntáde kuení ña. Ña ntákuka'an nuu ña e ntáde xeni ña ni da xóo ka ña'a. ²⁰Ntánuu ini ña tuku xuva ña. Ntáde tatan ña. Ñá ntio kue'en ñá ta'an ña. Ntánaa ña. Ntákukuiñu ña. Ura tsi i ntákudiin

ña. Ntáde ña nee iña é ntio mii ña. Ntáki nteé xio ña ta'an ña. Ña ncho vii ña e ntáde ta'an ña. ²¹ Dóo ne'u iní ña. Ntaé'ni ña ta'an ña. Dóo iní xi'i ña. Viko kini kaa ntáde ña, ni dóo titín ka nuu i é kuān ntáa san. Vi'a ve ne, kaka'án u ni nto vatá ó kaka'án u ni nto dí'na, tē xoó ña'a ntáde ña nuu i sá'a ne, ña kúvi ní'i ña é kuntōo ña mí kadē kú've Xuva kō.

²² Ntá tsi xoo ñá'a e ntántikin ña Espiritū sán ne, ntákuinima ñá ta'an ña. Dóo diní ñu'u nima ña. Vá'á ó ntoo ña. Ntákuítí ña nima ñá ni tá'an ña. Ntáde ña é vā'á ni tá'an ña. Ntáde ntaa ña nee iña éntaxé'e ña xu'u ña. ²³ Nā tē ntáde na'nu ña. Nā te dotó tsi ntáde ña. Nté uun lei ña kaka'an é ña kuvi é kuān koo vii o. ²⁴ Xoó ña'a, ña é ntee kímí ña Jesūcrístú ne, vata tē xi'í nima kíni kaa ña ntíká krusi ni é un ntí'i nūu i é kīni kaa é ntio i, é ntukú nuu iní i. ²⁵ Tē é ní'i ko ntuví va'á iña ko e tá'xi Espiritū sán ne, na kué'le ó é nañe'e Espiritū sán kō nté koo é vā'á koo vii o.

²⁶ Nā kada ka'nu ña'a ó. Nā nakutsu'un ta'an ó. Ntē ña kune'u iní ko ni ta'an kō.

6

É xntii o ta'an kō

¹ Ení ko, te kiní ntó tsí kade uun ña'a é kīni kaa né, divi ntó é nuu Espiritū Sántū sán nima ntó ne, xntii nto ña é vā'á koo vií ña. Vá'a vá'a tsi kōo ka'an ntó ni ña ne, kuenta tsi vií nto kúñu nto tē ña kó'xo nto nuu i sá'a di. ² Xntii nto tá'an nto dá kanto'o ña ne, dukuan kōo kada ntaa ntó vata ó ntío Cristu.

³ Tē dóo ka'nu ña'a ó kuiní mii kō né, kuān tē ña te nee kainuu á'vi ó ne, da kaeni nta'ví mii ó kúñu kō. ⁴ Koto vá'a nto nté o de nto. Te vā'á ó, kuiní nto ne, kidáa kuvi kutūvi díni ntó ne, ñá kantío é kutsu'un nto tē díi ka va'á nto é ña nguí san. ⁵ Tsí kantio é vā'á koo vii o nēe tsíñu é ní'i ko.

⁶ Xoó ña'a é kanakuā'a ña tú'ūn va'á san ne, vá'á ó te kátsin dava ña ni mastru ña é un ntí'i é vā'a é ió iña ña.

⁷ Nā ku ení nta'ví nto kúñu ntó, tsí ña kúvi nārkíntēe o Xuva ko. Da nēe ka é kú'xí ó né, divi tsí é ní'i kó di. ⁸ Te kú'xí o da nēe ka é ntio nima kīni kaa kō ne, ní'i kō doxi'í san. Ntá tsi te kú'xí o vatá ó ntio Espiritū Sántū sán ne, ní'i ko ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntūvi nta'a Espiritū san. ⁹ Dukuān ne, ñá ku kudu'xen kō é vīi o é vā'a, tsí te kútíi o nima kó ne, ní'i kō é vā'a te xee ntúvi i. ¹⁰ Dukuān ne, dá ió ka ntuvi ne, vá'a koo na vīi o ni un ntíi ntíi ña'a sán ne, dá díi díi ka ni ta'an ko, ña ntákuinti'xe i san.

Kaxe'e Pablu útsi da ntí'i tūtú san

¹¹ ;Un ntáa letra na'nú san é ka'ú ú nta'a mii kó ve! ¹² Ntio ko é kūtuni nto tsí ña tsikán, ña é ntio i é kuétsi é tē'nte kúñu ixi nto ne, da mií e ntáde ña vata koo é ña ka'an kīni

ñá'a san iña ñá ne, vata koo é ña ntó'o ña kuenta iñá krusi san mí xi'í Cristu kuénta iña ko. ¹³ Ntá tsi divi ña é tē'nte kúñu ixi ña ne, ntē ña iní de ntaa ntí'i ña é káka'án lei san. Da mii tsí é ntio ña é ka'ntē ntó kúñu ixi nto vata koo é vīi o ka'nu ña tsí divi ña edé ña e kuān o dé nto. ¹⁴ Xu'ú ne, nté uun nuu i é ña ncho vií ka'nu ú kuenta iña i; da mii tsi kuénta iñá krusi mí xi'í Cristu kuénta iña ko. Nā káde ká u kuenta nee nuu i é ió ñuxiví sa. Vata tē xi'í, kuiní kó ne, vata tē xi'í u di kuenta iña i. ¹⁵ Tsí te ūn tsi kúñu kúvi o ni Cristú ne, ña tē iní te te'nte kúñu ixi ko ne, o tē ña'a. E kánuu á'vi ne, é ní'i ko ntuví va'á iña ko. ¹⁶ Un ntíi ntíi nto e ntántikin nto tú'ūn sa'á ne, vá'a koo na kuntōo nto. Na ntuntá'ví iní Xuva ko ntó, ni ūn ntíi ntíi ña Israee ntí'xe san, ña nteé kímí i Xuva kō.

¹⁷ Vi'a ve ne, ñá ntío kó tē xoó nakutsu'un ká i kó kuenta iña i sá'a. Tsi é kútítín tsanta uve kúñu ko é kanañe'e tsi xu'ú ne, kade tsíñu ntí'xe u iña Tó'o ko Jesuu.

¹⁸ Nā xnuu viko Tó'o ko Jesūcrístú nima ntó, ení ko. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntó.

Tutu e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Efesu

Taxnúu Pablu tutú iña ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Efesu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístú u tsí kuan ò ntío Xuva kô é teé tsiñu ña ko. Taxnúu ú tutú sá'á iña ña ntáduku ntée Xuva kô, ña ntoo ñuú Efesu, ña ntákuinti'xe i Jesucristu. ² Xuva ko nĩ Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nãxnuu viko ña nto. Na tá'xi ña é kuntóo vá'a nto.

É vã'a é kata'xi Xuva ko kuēnta iña Jesúcrístu

³ Dóo ka'nu Xuva ko, divi Uvã Tó'o ko Jesúcrístu. Dóo tá'xi ña kô é un ntí'i nũu i é vã'a é tuví é dukún kãn tsi kúdadii ò nĩ Cristu. ⁴ Tsi dí'na dá tuví ñuxiví san ne, nãkaxnúu Xuva ko ko kuēnta iñã Cristu vata koo é na ntãntoo ña nima kô, vata koo é ña tuví ka kuétsi ko tē xee o nta'a ña. ⁵ Tsi dóo ntío ña kô ne, nté dí'na kaka'an ñá tsí ki'i ña kô é kuví o i'xã ñá kuenta iña Jesúcrístu, váta ò ntío ña. ⁶ Dukuãñ né, utén uten ntáka'an o tsi dóo ka'nu Xuva kô. Dóo vá'ã o dé ña ni kô. Ñá ni dé víni ña da tá'xi ñá ko i'xã ña, ña é dóo kuinima ña. ⁷ Náka'ũ ñá ko kuēnta iña i'xã ña, tsi éti ña niñi ña kuēnta iña ko. Dé ka'nu iní ña ni kô kuétsi kô, tsi dóo ntio ña kô. ⁸ Ñá te un sliin tsi kuinima Xuva ko kô ne, tá'xi ña é kútú've kô, é ki'in iní ko. ⁹ Tá'xi ña é kútuni ko nee iña é ntio ña, nuu i é ña ni iní ò, vata ò ntío ña. ¹⁰ Sá'á dé kuení Xuva kô é víi ña dá xee ntúvi i. Natáká nuu ña é un ntí'i vã'a koo é kodo nũú Cristú da neé ka é ió é dukún kan ni da neé ka é ió ñuxiví a.

¹¹ É kudadii ò nĩ Cristú ne, nãkaxnúu Xuva ko ko ùun tsi nte dí'na vata koo é nĩ'i ko iña ña. Kuãñ o dé Xuva ko vatã o é vã'á o kuñi ña. ¹² Kuãñ o dé ña vata koo é ntí'i, é dí'na ntí kuinti'xe ntí Cristú ne, víi ntí vata koo é ka'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva kô. ¹³ Divi ntó di, dá tekũ nto tú'ũn é nuu é ntaã i, dá tekũ nto nté koo nakáku nto ne, kuinti'xe nto Cristu. Kudadii nto ni ñá né, xnté Xuva ko nto nã'a da tá'xi ña Espíritú Sántú é kunũu ña nima ntó vata ò tá'xi ña xu'u ña. ¹⁴ Tá'xi Xuva ko Espíritú Sántu vata koo é kútuni ko tsi víi ntí'xe ña vata ò tá'xi ña xu'u ña dá kũvi nakí'i ña é un ntí'i nũu i é kãduku ntée ña. Kídãã ne, ka'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva kô.

Kaikán Pablu nta'a Xuva kô é kuē'e ña é na kukí'in iní ña ntákuinti'xe i

¹⁵ Dukuãñ ne, da téku ko tsi dóo ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesuú ne, tsi dóo ntákuinima nto ta'an ko, ña ntákuinti'xe i Xuva kô ne, ¹⁶ ñá kaxtuví mií u é nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto. Kanaka'ãn kó nto dá kaká'an ntá'ví u.

¹⁷ Kaikán u nta'a Uvã Tó'o ko Jesúcrístú, divi Xuva kô, ña é dóo va'á san, te tá'xi ña é kútú've vá'a nto iña ña, vata koo é ki'in díki nto é kãka'an ña, vata koo é kini va'á ntó ña. ¹⁸ Kaikán u nta'a Xuva ko te nãxi'i nuu ña nuu nto vata koo é kútuni ntó neé é nĩ'i nto é kãna ña nto. Te tá'xi ña é kútuni ntó tsí ña te nté kaa va'a, ña te nté kaa kuika nuu i iña Xuva ko é kaxé'e ña ña'a é nakuido da'an ña. ¹⁹ Te tá'xi ña é kútuni ntó tsí ña te nté kaa ka'nu ña. Kakuvi víi ña é un ntí'i kuēnta iña kô, divi ò é ntákuinti'xe ko ña. Nañé'e ñá kô tsí kuví víi ña nĩ é un ntí'i ²⁰ dá nantóto ñá Cristú rkontuvi é xi'i ñá ne, xé'e ña é kútuví ñá díñi kua'a ña é dukún kãñ. ²¹ Díi ka ka'nu Jesuu é da xóo ka ña tsiñu na'nu i, da xóo ka ña tsiñu i, da xóo ka ña ntádé kú've é dukún kan, da xóo ka ña ntádé kú've ñuxiví a, da xóo ka ña é dóo ka'nu, kuãñ te ntóo ña vevii, kuãñ te ntóo ña ntuví é ki'in o. ²² Tá'xi Xuva kô é kũvi víi Cristu ni é un ntí'i. Tá'xi ña é kũvi Cristu tó'o iña un ntí'i nuu i é kãduku ntée ña ntákuinti'xe i san. Cristú ne, divi ñá é kadé kú've ñá kuenta iña ña ntákuinti'xe i san. ²³ Ña ntákuinti'xe i sãñ ne, vata ntãa kú'ũ Cristu ña. Kanuu mé'ñu kanuu dava ña ña ntákuinti'xe i sãñ ni da kanii dũ'va ñuxiví san.

2

Nakáku Xuva ko kô, tsi dóo kakuinima ñá kô

¹ Tá'xi Xuva ko ntuví vã'á iña nto, divi ntó é vata ntãa ña xi'i ntãa nto kídãa kuēnta iña kuétsi ntó, dá vãta kuinti'xe nto Cristu. ² Dóo ncho víi nto kuétsi kídãã, dá ntikin ntó vata xkoó ini ñá ñuxiví san. Dé ntaa nto é kã'an tó'o é ña vá'á san, ña é kadé kú've iña é ña vá'á é ntoo é dukún kãñ, divi é kãka'an nté koo víi ña'a, ña é ña ncho kuinti'xe i Xuva kô. ³ Kuãñ o dé o, ùn ntí'i ntí'i o, kídãã. Éde o da mií é ntio kô. Dé ntaa o é kãka'an nima kini ntãa kô, é ntádé kuení kô. Dukuãñ ne, kantio é nĩ'i ko é ntó'o ko é dóo ka'nu é kata'xi Xuva ko, ni ùn ntí'i ntí'i ka ña'a. ⁴ Ntã tsi un vá'a tsi ntũntã'vi ini Xuva ko kô, tsí ña te nté kaa kakuinima ñá kô ne, ⁵ ta'xi ña ntuví vã'á iña ko kuenta iñã Cristú, kuãñ te kantio é nĩ'i ko doxi'i kuenta iña kuétsi kô. Da mií tsi é dóo va'á Xuva kô é nakakú ñá kô. ⁶ Vata ò ntóto Tó'o ko Jesúcrístú ne, kuan ò nãntoto ña kó di ne, ta'xi ña é kuntoo dadii ò ni ña é dukún kãñ, tsi kuinti'xe ko Jesúcrístu. ⁷ Kuan ò dé ña vata koo é nañé'e ñá ña'a rkontuvi ve tsí un vá'a tsi kakuinima ñá kô, tsi dóo vá'á ó de ña ni ko kuenta iña Jesúcrístu. ⁸ Da mií tsí é dóo va'á Xuva kô é nakakú ñá nto da kuinti'xe nto. Ña túvi nee nuu i é víi mií nto é nãkãku nto, ntã tsi doméni tá'xi Xuva kô é nãkãku nto. ⁹ Ña kũvi víi o nee nuu i é nãkãku ò, vata koo é ña víi ka'nu ò. ¹⁰ Tsi Xuva kô de kú've ñá kô vata koo é da ntãntíkin o Jesuú

ne, vii ó é vā'á, vata ó ka'an Xúva kō nte dí'na é víi o.

É kuntōo vá'a o kuēnta iñá Cristu

¹¹ Dukuān né, naka'an ntō nte ntāa nto dí'na, divi ntō é ña te ña Israeé nto. Ntáka'an ñá Israeé san iña ntó "ña'a, ña é ña ni té'nte kúñū é ixi i", tsi ntántikin ña vata xkoó ini ña e ntae'nté ña kúñu ña, kuān te mii tsi ñá é'nte ña. ¹² Kidāā ne, váta kīni ntó Cristu. Tuku ña'a nto é ña Israeé. Ña túvi nee iña é intétu nto, nté ña ni iní nto xoo é Xuva kō. ¹³ Ntá tsi vevii ne, kudadii nto ni Jesúristu. Divi ntó é ña ni kuvi kí'xi étsin nto Xuva kō kidaā ne, ntoo ni'i nto ña vevii, tsi éti Cristu níñi ña kuenta iña nto. ¹⁴ Tā'xi Cristu é kuntōo vá'a ó, tsi idé ña é ntúdadii ña Israeé san ni ña e ña te ña Israeé san. É nākaán nuu ña mí'i kánti'u kidaā da ntānāa núu ña Israeé san ni ña é ña te ña Israeé san. ¹⁵ Dā xi'i ñá ne, nant'i'i ñá lei san é kaka'an nté koo víi o, é kadé kú've iña ko. Uun tsi ña'a, ña é xēe, ntáda dadii ña ntuvi ñá'a san, tsi ntákuinti'xe dadii ña Xuva kō. Kuān o dé ña vata koo é kuntōo vá'a ña ni tā'an ña. ¹⁶ Dukuān né, dā xi'i ña ntiká krusi kán ne, nant'i'i ña du'xēn é ēdé ntuvi ñá'a san vata koo é kúvi ntuvá'a dadii ña ni Xuva kō. É uun tsi ña'a kúvi ña ve.

¹⁷ Vé'xi Cristu ne, ka'an ña nté koo kuntōo vá'a nto, divi ntō é vata kiní nto Xuva ko, ni ñá'a san é ini ñá ña. ¹⁸ Kuenta iña ña kuvi kí'in étsin o nuu Xuva ko, tsi é ni'i ko Espiritu ña, ntuvi ó. ¹⁹ Dukuān ne, ñá te ña tuku ñuú ka nto, ñá te ñá é doto tsi ntaika ká nto, ntá tsi ña ñuú Xuva ko nto vé. Ña ví'i Xuva ko nto vé ne, dadii xnto ni ña e ntáduku ntée ña. ²⁰ Vata kaa ví'i san ntāa nto, tsi ódo nto nú eti ví'i san. Eti ví'i sán ne, divi tú'un é nakuā'a pustrú san ni ña ka'án naa Xuva ko. Mii Jesúristu ne, xuu é odo núu diñi ntií ví'i san. ²¹ Xo'ó é kudadii o ni Cristu ne, kuve ta'an o vata ntāa ntiká nto'ó é xi'i ta'an va'a un ntíi ntíi diñi i, da nté ntuvi o xúkún Xuva kō mí'i ña kak'i'vi nté uun nuu i é kīni kaa. ²² Divi ntó di, dá kudadii nto ni Cristu ne, kuve ta'an nto ni ña ntákuinti'xe i san vata koo é kúvi nto xúkún Xuva kō, tsi nuu Espiritu ña nima nto.

3

Divi tsiñu Pablu é ka'an ña tú'un va'a san ni ña é ña te ña Israeé

¹ Dukuān ne, xu'u é Pablú u ne, nuu kutú ú kuenta iña Jesúristu, váta koo é divi ntō, ña é ña te ña Israeé nto, ni'i ntó é vā'a. ² Á te ñi nto tsi dóo vā'a o dé Xuva ko ni kō da téé tsiñu ña ko é ka'án u tú'un ña ni ntó. ³ Tá'xi Xuva kō é kútuni ko é tuvi xu'u iña ña, vatá o dé vā'a ú dí'na é ña kué'e tsi tú'un é kaka'án u. ⁴ Dā nakua'a nto tú'un tsikán ne, kútuni nto tsi iní u nuu i é tuvi xu'u iña Cristu. ⁵ Dá nté vevii ne, ñá ni xe'é Xuva kō é kútuni ñá'a. Ntá tsi vevii ne, e xé'e Xuva ko kuēnta iña

Espiritu Sántu san é kútuni pustrú san ni ña ntáka'án naa Xuva ko. ⁶ Sá'á ne, nuu i é tuvi xu'u kidaā: tsi ña é ña te ña Israeé ne, dadii tsi ni'i ña iña Xuva ko ni ña Israeé san, tsi e kúdadii ña ni ña Israeé san kuenta iña tú'un va'a san. Ni'i ñá é xe'é Xuva ko xu'u ña di dá kuinti'xe ña Cristu.

⁷ Téé tsiñu Xuva kō ko é ka'an ntódo u tú'un sa'a, tsi dóo vā'a ó de ña ni kó ne, tā'xi ña kó ntií ña vata koo é kúvi víi u tsiñu sá'a. ⁸ Xu'u ne, dií ka dutsi kaa u é ña e dií ka dutsi kaa é káduku ntée Xuva kō. Ntá tsi dóo vā'a o dé Xuva kō, tsi tá'xi ña é ka'án u ni ña é ña te ña Israeé san tú'un va'a iña Cristu é dií ka nuu á'vi é nté ña ini o nté kaa. ⁹ Ta'xi Xuva kō, ña é de kú've é un ntí'i é io, é ka'án ntódo u vata koo é kīni un ntíi ntíi ña'a nté ó de kú've ña é koo nuu i sá'a e xúvi xu'u ña un tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví san. ¹⁰ Kuān o dé ña vata koo é kútuni un ntíi ntíi ña e ntádé kú've e dukún kan tsi dóo ini Xúva kō é un ntí'i nté koo víi ña dá kīni ñá ña ntákuinti'xe i san. ¹¹ Un tsi nte dí'na kuān ó ncho víi ña kuenta iña Tó'o ko Jesúristu. ¹² Kuenta iña Cristu ne, ini o tsi kuvi xee étsin o nuu Xuva ko. Tsi te kuinti'xe ko ña ne, ñá ka'u'ví ka ko ñá. ¹³ Dukuān ne, kaka'án u ni nto té ña náti'vi ini nto é kuān ó kanto'o kó kuenta iña nto. Tsi xu'u kanto'o kó vata koo é ni'i nto é vā'a.

Kakuinimá Cristu nto

¹⁴ Dukuān né, kanchití u nuu Xuva ko, divi Uvā Tó'o ko Jesúristu. ¹⁵ Uva ña iña un ntíi ntíi tátá ña'a sán di, kuān té ña ntoo e dukún kan, kuān té ña ntoo ñuxiví a. ¹⁶ Kaikán u te tá'xi ña é kunū ntií nima ntó kuenta iña Espiritu ña, tsi ña te nté kaa ió é vā'a iña ña. ¹⁷ Kaikán u te kunū Cristu nima ntó da ntákuinti'xe nto. Na tá'xi ña é kútú've vā'a nto nté koo kuinima kué'en nto, ¹⁸ vata koo é kútuni ntó, ni ñu ntíi ntíi ña ntáduku ntée Xuva kō, nté kaa ni'i, nté kaa kani, nté kaa kūnu, nté kaa dükun kaxee tá'an é kakuinima Xúva ko kō. ¹⁹ Kaikán u te kiní nto nté kaa ntio Cristu kō, kuān té ña kuvi kadá kuení kō tsi dóo kué'e, vata koo é kú'un tsitu kué'en nima ntó Xuva kō.

²⁰ Dóo ka'nu Xuva kō. Dóo ió ntií ña é káde tsiñu ña nima kó ne, kuvi víi ña dií dií ka va'a é kaikan o, dií dií ka va'a é kadá kuení kō. ²¹ Te ka'án ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko kuēnta iña ña ntákuinti'xe i san, kuenta iña Jesúristu. Kuān koo ka'án ñá da ntántoo ká ña'a san ñuxiví a ne, ntií dañu ntúvi di. Kuan tsi koo na kōo.

4

É uun tsi kúñu kúvi o kuēnta iña Espiritu Sántu san

¹ Xu'u é nuu kútú ú kuenta iña Xuva kó ne, kaikán u nta'a nto te víi ntó vatá ó ntio Xuva kō é víi ña e kána ña. ² Ná víi ka'nu nto. Ná

ku kudiiin nto ni ña'a. Na kütíi nto kuntétu nto. Na kütíi nto ni tá'an nto. Na kuñinima ntó ña. ³ Koo ntii ntó é ña xtuví mii ntó é uun tsi ntádé kueni nto vatá ó katá'xi Espiritú Sántu san dá ntoo vá'a nto. ⁴ Uun tsi kúñu nto, ni uun tsi Espiritu ntó dí, vatá ó Ió uun tsi nuu i é vā'a e ntantétu nto é nī'i ntó rkontuvi, nto'o é kána Xuva ko ntó. ⁵ Uun tsi Tó'o kō, uun tsi tú'ün va'a é kuinti'xe ko, ni uun tsi nuu i é kutsi ntute o. ⁶ Uun tsi Xuva ko, divi Uva ko ün ntíí ntíi o. Divi ñā é odo nuū ñā é un ntíí ntíi o. Divi ñā é nuu mé'ñu nuu dava ña ko ün ntíí ntíi o.

⁷ Ntá tsi é un é un o ne, é tá'xi Cristu ko nuu i é vā'a é vīi ó, vatá o ntío ña. ⁸ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō: Da küntáa ña e dukún kán ne, ntéka ñā ña ñu'u kutū ne, xé'e ña nuū i é vā'a é vīi ñā'a san, ka'an.

⁹ Nee iñá ntu kani tu'un é kaka'an é küntáa ña? Ncho ka'an tsi di'na naínu ña ñu'u a. ¹⁰ Ña e nainú san ne, divi tsi ñā é küntáa ña mí'i e dii ka dukun e dukún kán vata koo é kadā kú'vé ñā da kanii dū'va. ¹¹ Tá'xi ña nuu i é vīi o, é un é un o. Ió ñā ne, xé'e ñā é vīi ñā pustru. Ió ñā ne, xé'e ñā é ká'an ñā naa Xuva ko. Ió ñā ne, xé'e ñā é ká'an ntódo ña tú'ün é nakáku o. Ió ñā ne, xé'e ñā é kadā kú'vé ñā ña ntákuinti'xe i sán ne, nakuā'a ña ña nchu'ün san di. ¹² Kuān o dé ña vata koo é koo tú'vé ña ntáduku ntée ña é vīi ñā tsiñu ña, vata koo é nakuē'nu ña ña ntákuinti'xe i Cristu san ¹³ da nté dadíi tsi kuinti'xe ko, dá nté dadíi tsi ini vá'a o I'xá Xuva kō. Kidáā ne, kuka'xi nuu o ne, kué'nu o vata koo é un ntí'í é vīi ó ne, vīi o vatá o dé Cristu. ¹⁴ Ná vīi ka o vatá o de I'xá san é nuu nuu tsi ntánadama e ntádé kueni i. Ntántikn dá nēe ka nchu'un é xēe e ntánañ'e ña ntaéni nta'ví san, ña e dóo ntáde é kīni kaa. ¹⁵ Ntá tsi ka'an o é nuu é ntaā i ni ñā'a, tsi ntákuinima kó ña. Kidáā ne, kue'nu ká o un tsi dá nte xee tá'an o vīi o vatá o dé Cristu. Divi ñā né, odo nuū ñā iñā ña ntákuinti'xe i sán vatá ó odo nuū díki ko iñā kúñu kō. ¹⁶ Xo'ō ne, vata kaa kúñu Cristu ntáa o, é dóo vá'ā ó xi'i ta'an é un ntíí ntíi ta'vi i. Te ün ntí'í tsi ta'vi i dóo vá'ā ó ntáde tsiñu ne, dóo vá'ā ó kae'nu kaníi kúñu ña. Kuan koo na kuñinima tá'an kō di, un ntíí ntíi o e ntáduku ntée o Cristu.

Ntuvi xēe iñā ko e tá'xi Cristu

¹⁷ Dukuān ne, kaka'an un ni nto vē, tsi ntio Xuva kō é vīi nto sá'a. Ná vīi ka nto vatá ó de ña'a, ña é ña ini Xúva kō. Dotó tsi ntáde ña é ntio nima kīni ntáa ña. ¹⁸ Nīnēé ini díki ña. Ná ntúv ntuvi iñā ña e tá'xi Xuva kō, tsi ña ntákuinti'xe ña, tsi dóo ka'xi ini ña. ¹⁹ Ña ntákuika'an nuū ka ña é da mii tsi e ntáde ña é kīni kaa. Ná tē nté kaa diní ña é vīi ña é un ntíí ntíi nuu i é kīni ntáa san. ²⁰ Ntá tsi

divi ntó ne, ñā tē dúkuan o ni nakua'a nto iñā Cristu, ²¹ tē nuu é ntaā i e téku nto é kaka'an ñā, tē nuu é ntaā i é divi ña nakuā'a ña nto; tsi kaka'an ña é nuu é ntaā i. ²² Vatá ó kanatāva o doo dé'en san ne, kuan koo naxtúv xio nto é ntio nima kīni kaa nto, é da mii tsi e ntaéni nta'ví nto. ²³ Kué'e ntó é ntavá'a Xuva kō nima ntó vata koo é vā'á tsi koo kadā kueni nto. ²⁴ Nakunúu nto ntuvi vā'á iñā nto é dē kú'vé Xuva ko iñā ko vata koo é vīi o vatá ó de ña. Divi ñā ne, kade ña é vā'á ni ñā'a sán ne, ña túvi nēe é kuétsi ña. Kuān koo vīi o di, tsi ntákuinti'xe kō é nuu é ntaā i.

²⁵ Dukuān ne, ñā ká'an ka nto dovéte. Ka'an nto é nuu é ntaā i ni tá'an nto, tsi uun tsi kúñu kúvi o ni ñā.

²⁶ Te kúdiin ntó ne, ntá tsi ña ku vīi nto é kīni kaa. Ña na'a tsi kudiiin ntó di, na ntúka'nu ini nto di'na dá kuido nuu ngántii. ²⁷ Ntē ña ku xe'e nto é ká'an tó'ó e ña vá'ā san nté koo vīi nto.

²⁸ Ña kadú'u sán ne, na xtuví mii ña é kadu'u ña. Na kóo ntii ña kada tsiñu ña vata koo é nī'i ña é natsi'i ña iñā ña ntáaan nuū i san.

²⁹ Ná ká'an kīni nto, ntá tsi ka'an ntó nēe é vā'á, nēe é kaxntii é kué'nu ta'an nto vatá ó kantio ña, vata koo é na naxnuu viko ña ña'a, ña kateku i san. ³⁰ Ña ku vīi nto nēe iñā é káde i é kúntá'xa ini Espiritu Xuva kō, tsi tá'xi Xuva kō Espiritu san vata koo é kütuni ko tsi ntáduku ntée o Xuva ko tē xee ntúvi é nakí'i kue'en ñā kō.

³¹ Xtuví mii nto é dutsi kuiníi nto, nī é kakudiin nto. Ná ku naa núu ká nto. Ná ku kachu'u ntó. Ntē ña ka'an kīni nto iñā ta'an nto. Ná ku vīi nto nté uun nuu i é kīni kaa. ³² Ntá tsi vīi nto é vā'á ni tá'an nto. Ntuntá'ví ini nto ña ne, kada ka'nu ini nto ni ña vatá ó de ka'nu ini Xuva ko ni nto kuēnta iñā Cristu.

5

Nté koo é vā'á koo kuntuo i'xá Xuva kō

¹ Vīi nto vatá ó de Xuva kō, tsi i'xá ña nto e dóo ntío ña nto. ² Utén utén kuinima ntó ta'an nto vatá o kuinimá Cristu ko dá xe'é ña ntuvi iñā ña kuenta iñā ko. Divi ña e kúvi ña doméni e dóo va'a, é vata kaa uun díko e dóo vá'á ñe'e iñā Xuva ko.

³ Divi ntó e ntáduku ntée nto Cristu ne, ñā ku ká'an nto nté uun tú'ün nuu i é kīni kaa e ntáde ña'a ni ñad'íi san, e ntáde ne'u ini ña ni ñā'a san. ⁴ Ná ku ká'an nto tú'un déntu. Ná ku dotó tsi ka'an ntó, ntē ña doto tsi xkuntée nto nuu i é ña vá'a, tsi ña te vá'a o é kuān koo vīi o. Dii ka vá'á o te nāku'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō. ⁵ Tsi ini vá'a nto tsi da xóo ka ña'a é kakidi ni'i ña ñad'íi é ña te ñad'íi míi ña né, da xóo ka ña'a é káde ña é kīni kaa, da xóo ka ña'a é kākune'u ini ña, é kānuu ini ña tuku nuu i é ña te Xuva kó ne, ñā nī'i ña é vā'á

nta'a Xuva kō, nté ntá'a Cristu. ⁶ Nǎ ku dá vá'a nto é kǎni nta'ví ña'a san nto te dotō tsi ntáka'an ñá dovete, tsí kuenta iña i sǎ'á ne, ku'éle Xuva kō e dóo nto'o ña, da xōó ka ña'a é ña ncho kuinti'xe i ña. ⁷ Nǎ ku kudadii nto ni ña kuān ntáa san.

⁸ Divi ntō né, vata te ñinēe mi ntaika nto kidaā, ntá tsi vevii ne, é nǎxi'í Xuva kō mi ntaika nto. Vii nto vata tsí ó de ña'a, ña é kaika mí kaxi'í nuu ñu'u. ⁹ Tsi ña é kǎnaxi'í nuu í ne, kade ña é vǎ'a. Kade ña é ntio Xuva kō. Kade ña é nuu é ntaā i. ¹⁰ Koo ntii nto vii ntó nee nuu i é díj ka va'a é vii ntó vatā ó de ntio Xuva kō. ¹¹ Nǎ ku dotō tsi kini nuu nto nuu i e ntáde ña e ntaika mí ñinēe, tsí ña kaidiá'vi. Ntá tsi nañe'ē ntó ña tsi ña te vá'a o ntáde ña. ¹² Tsi ntákuka'an nuu kó é kǎ'an o nuu i é ntáde xu'u ña. ¹³ Ntá tsi dá naxi'í nuu ñu'ú san ne, ntii díto nuu i é iō xu'ú, nte ntáa nti'xe. ¹⁴ Tsi ña te nee iña é kuvi koo xu'u dá kaxi'í nuu ñu'ú san. Dukuān ne, kaka'an ña: Ntoton, divin é kakkidun. Nakuntitsin mé'ññ ña xi'í san ne, Cristu naxi'í nuu ña nuu o, ka'an ña.

¹⁵ Koto vá'a nto nté o ntáde nto ve. Nǎ vii ntó vatā ó de ña tuntú san, ntá tsi vii nto vatā ó de ña e dóo ki'in iní i. ¹⁶ Koo ntii nto kada tsiñu nto vi'a ió ka ntuvi, tsi dóo ió nuu i é kǎni kaa ntuvi sǎ'a. ¹⁷ Dukuān ne, ñá vii ntó vatā ó de ña tuntú san, ntá tsi kutuni nto nee é ntio Xuva kō é vii nto. ¹⁸ Nǎ ku de ki'vi ntó tsí dukuān ne, ña kúvi kotó kú've ntó. Ntá tsi ku'éle nto é kadá kú've Espiritú sán nima nto. ¹⁹ Kata nto nchu'un ni tá'an nto. Kata nto un ntii ntii nuu i é kǎka'an tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kanii nima ntó kata nto iña Xuva kō. ²⁰ Nguentúvi naku'éle nto sintiá'vi nta'a Xuva kó iña é un ntí'í da neé ka nuu i kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Vata tsi te ñavi'í kō ña ntákuinti'xe i san

²¹ Vii nto é ntio ta'an nto, tsi ntaíko ñu'u ntó Cristu.

²² Divi nto, ñadi'í, vii nto vatā ó ntáka'an xii nto, vatā ó de nto ni Tó'o ko Jēsuu. ²³ Tsi ntádē kú've ñatí san iña ñadi'í ña, vatā ó kade kú've Cristu iña ña ntákuinti'xe i ña. Divi ña né, kanakakū ñá un ntii ntii ña ntákuinti'xe i ña tsi uun tsi kúñu kúvi ña ni ña. ²⁴ Vatā o ntáde ntaa ña ntákuinti'xe i é kǎka'an Cristu ne, kuan koo na káda ntaa ñadi'í san un ntí'í é kǎka'an xii ña.

²⁵ Divi nto, ñatí ne, na kuñima ntó ñadi'í ntó vatā o kuñima Cristu ña kuinti'xe i ña. Tsi xe'é ña ntuvi iña ña doméni kuenta iña ña, ²⁶ vata koo é nákte ña kuétsi ñá é nakutsi ntúte ña ña da kuinti'xe ña tú'un ña. ²⁷ Kuān o dé ña vata koo é ntáda ña ña kuenta nta'a mí ña, é vata kaa ñadi'í, ña e dóo vá'a kaa. Dōo vá'a ntí'xe ña vata kaa uun doo e dóo nuu a'ví san é ña tuvi mí'í ni xé'e, ña tuvi

mí'í ntútsi'í, ntá tsi vá'a kue'en. ²⁸ Du'vā ó kantio é kuñima ñatí san ñadi'í ña, vatā ó kakuñima ña kúñu mii ña. Te kakuñima ñá ñadi'í ña ne, kakuñima ña kúñu mii ña di. ²⁹ Xōxó ñatí é ña ntío kue'en ña kúñu mii ña, ntá tsi kaxé'e ña é kǎ'xi ne, kade ña i kuenta. Kuān ó kade Cristu ni ña ntákuinti'xe i ña di, ³⁰ tsi ntáduku ntée ña ña. Xo'ō né, kuān o ntáduku ntée o kúñu Cristú di. Tsi dadii tsi kúñu kúvi o ni ña. ³¹ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō tsí xtuví mii ñatí san uva ña ni di'í ña vata koo é kutíni'í ña ñadi'í ña. Ntuvia ñá ne, uun tsi kúñu kúvi ña, ka'an. ³² Sá'a nuu i e dóo ka'nu, é ña ini o. Ntá tsi kaka'an u sǎ'á vata koo é kūtuni nto nté o de Cristu ni ña ntákuinti'xe i ña. ³³ Ntá tsi kuñima ntí'xe nto, é un é un nto, ñadi'í ntó vatā o ntákuñima nto kúñu mii ntó. Ñadi'í san ne, na kuiko ñu'u ña xii ña di.

6

¹ Divi nto, i'xá, kada ntaa nto e ntáka'an úva nto ni di'í nto, vatā o é ntio Xuva kō. Tsi vá'a o é kuān koo vii nto. ² Tsi tú'un é kuvi uun é kǎka'an é ni'í ko e vá'a te káda ntaa o ne, kaka'an: "Kuiko ñu'u nto uva nto ni di'í ntó, ³ vata koo é kuntuó vá'a nto, vata koo e dóo kani ntuvi iña nto ñuxiví sa", ka'an.

⁴ Divi ntó né, uvá, ña kú de nto é na kúdiin i'xá nto, tsí nakué'nu vá'a nto i. Kué'e nto é ntó'o i te ña vá'a o ntáde ne, kué'e nto i itsi nté koo kuntikin Xúva kō.

⁵ Divi ntó, ña ntáde tsiñu ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntó, ñá ntoo ñuxiví sa. Kuiko ñu'u nto ña. U'vi ntó ña. Kanii nima ntó vii nto tsiñu e ntáta'xi ña vata tsi té ntáde tsiñu nto iña Cristu. ⁶ Kada ntaa nto, ñá te da mii tsí da ntaíto ntáde ña nto, vata koo é kǎ'an ñá tsi dóo vá'a nto, ntá tsi kada ntaa ntí'xe nto vatā ó de ña kade tsiñu iña Xuva kō. Kanii nima ntó vii nto vatā ó ntio Xuva kō. ⁷ Vii nto tsiñu nto nii kue'én ini nto, vata tsi te iña Xuva kō ntáde tsiñu nto, ñá te da iña ña'a tsi. ⁸ Ini ntó tsi da xōó ka ña'a, te ña kade tsiñu ne, o té tó'o tsiñu ne, ní'í ña é vǎ'a nta'a Xuva kō kuēnta iña i é vǎ'a é kade ña.

⁹ Divi ntó di, tó'o tsiñu, kuān koo vii nto ni ña ntáde tsiñu iña nto. Nǎ ku kadá xení nto ni ña. Naka'an ntó tsi ió Tó'o nto ntuvi ntó ña, ña é tuví e dukún kǎn né, divi ña ne, ñá káde ña kuentá nee ñá'a o.

Nté koo nada'an ña ntákuinti'xe i sán nima ña

¹⁰ Kaka'an u sǎ'a ni nto vē. Ntii na kōo nima nto ve, tsi ntáduku ntée nto Tó'o kō. Tsi dóo ió ntii ña é ta'xi ña kō. ¹¹ Vata tsí ó kainúu sntadún san du'nu é kuvi káa ne, kuan tsí koo nakunúu nima nto Espiritu Xuva kō sán di, vata koo é ña kuvi vii Tó'o e ña vá'a san ní nima nto é ncho kani nta'ví nto. ¹² Tsi ñá te ntánaa o ni ña é iō kúñu i ni xiki i, tsi ntánaa o ni tatsin ña vá'a e dóo ntii iní i, e ntáde kú've

iña ña ntaíka mi dóo neé ñuxiví sa, ni tãtsin é ña vá'a é ntaíko e dukún kãn. ¹³ Dukuãñ ne, ki'i nto un ntíi ntíi nuu i é kãta'xi Xúva kō vata koo é kuvi vii nto nada'an ntō nima ntó te xēe ntúvi é kīni kaa san. Dá iō tu've vá'a nto ne, kutu kuntōo nto.

¹⁴ Dukuãñ ne, diin tsi kuntōo nto é nãki'ni kutu nto í'xi nto é nuu é ntaā í vatā o dé sntadún san ni ññí í'xi ña. Vii nto é vā'a vata koo é nada'an ntō nima ntó, vata tsī ó kanada'ãn sntadún san nima ña é kaitavi núu ña du'nu káa san. ¹⁵ Vata tsī ó kaxio tú've dí'in nto e ntaxí'i nto ntí'xen nto ne, kuan kōo koo tú've nto é kika'an ntódo nto tú'ún va'á san nté koo kũntōo vá'a ō. ¹⁶ Díi díi ka nuu á'vi ne, é kuintí'xe vá'a nto vata koo é nada'an ntō nima nto nuu i é kīni kaa é kanakuita ntēe tó'ō e ña vá'á san ntó, vata tsī ó de sntadún san dá kakāta nteé ña le'e káa san vata koo é ña dúku ña ntuvē é kai'xi san. ¹⁷ Vata tsī o kaitávi dīkí sntadún san ññí e'xín ña ne, kuan tsi koo nada'an nto dīkí ntó di é kuintí'xe ntō tsi é nakākú Xuva ko ntō. Kuni'í nto káa kãni iña Espiritū di, é divi tú'un Xuva kō. ¹⁸ Da nēé ka é vii ntó ne, ka'an ntá'vī ntó ni Xuva kō. Kákan nto nta'a ña da nēé ka nuu i é kã'an Espiritu ña é kãkan nto. Ntíto koo kuntōo nto. Ntē ña ku nátivi iní nto. Utén utén ka'an ntó ni Xuva ko iña é un ntíi ntíi ña ntáduku ntēe ña. ¹⁹ Ka'an ntá'vī ntó kuenta iñá ko di, na ta'xi Xuva ko tú'ún nee iña é kã'án u, vata koo é ña u'ví ko é kã'án u ni ñá'a iña tú'ún va'á san é iō xu'ú iña ña. ²⁰ Xuva ko taxnūu ña ko é kēte xaa u tú'un ña né, dukuãñ é nuu kutū ú vevii. Ka'an ntá'vī ntó vata koo é ña u'ví ko nté un siin é kã'án u tú'un ña, vatā ó ntio ña é kã'án u.

Ia ntí'i tutú san

²¹ Tiqúicu, ení kō e dóo ntio ko, ña e dóo xntíi kó tsiñu Xuva kō né, ntaa ña ni ntō é un ntí'i iñá ko, vata koo é kūtuni nto nté o de ú ne, nee tsíñu kade ú ve. ²² Dukuãñ né, kataxnūu ú ña é kī'in ña mí ntōo nto vata koo é kã'an ñá ni ntō nté o de ntí, vata koo é na kíi nima nto é vii ntó tsiñu Xuva kō.

²³ Na ta'xi Xuva ko ni I'xā ñá, Tó'o ko Jesūcristu, é kuntōo vá'a un ntíi ntíi ta'an kō, é kuñnima tá'an ña, é díi ka kuintí'xe ña. ²⁴ Na naxnuu viko Xuva ko ūn ntíi ntíi ña é ña ni xtuví mii i e ntákuinima i Tó'o ko Jesūcristu kãñi nima i. Kuan tsi koo é kã'án u ni ntō.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Filipu

Nuu kutū Pablu da táxnūu ña tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Xu'u é Pablú u ni Timôteu ne, ña ntáde tsiñu iña Jesúcrístú nti. Ntuví nti táxnūu ntí tutú sa'a nta'a un ntíi ntíi ña'a, ña é ntúntoo nima i, tsí uun tsi ña ni Jesúcrístu vé, divi ñá é ntoo ñuú Filipu, ni tó'o iña xúkun, ni ña ntáxnúu ña kuínti'xe i. ² Xuva ko ni Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnūu viko ña nto. Na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntá'ví Pablu iña ña kuínti'xe i

³ Kanakué'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto vata dá kanaka'an kó nto, ⁴ vata dá kaká'an ntá'ví u. Dōo diní ko, ⁵ tsí nte da kuínti'xe nto un tsi da nté vevíi ne, dadíi tsi kade tsiñu nto ni kó kuenta iña tú'un va'á san iña Xuva ko. ⁶ Iní u tsi é eni ntu'u Xuva ko ūun tsiñu e dóo va'á nima ntó ne, ña xtúvī mii ña nto da nté ntúntaa nto, un tsi da nté ntúvī é kí'xi xtuku Jesucristu. ⁷ ¿Nté kui ña kuan koo kadá kuení ko iña nto? Tsi dóo ntio kó nto. Dadíi tsi kanaxnuu viko Xuva ko ni nto, kuān té nuu kutū ú, kuān té kantada ntaa ú tú'un va'á san é nuu é ntaa i. ⁸ Kutuni Xúva kō tsi dóo ntio kó nto un ntíi ntíi ntó vatā ó ntio Jesucristu nto. ⁹ Kaka'an ntá'ví u te dá díi díi ka kuinima ntó, dá díi díi ka kutuni ntó nēe é vā'á, nēe é kīni kaa, ¹⁰ vata koo é kūtuni ntó nēe é díi ka va'á, vata koo é ña víi nto é kīni kaa, vata koo é ña tuvi kuétsi ntó dá kí'xi xtuku Jesuu. ¹¹ Dá tá'xi Jesucristu é víi ntó nuu i e dóo va'á, vata koo é na kūnuu iní ña'a Xuva kō, vata koo é na ká'an ña tsi dóo va'á ña.

Ntúvī iña ko ne, kuenta iña Cristu

¹² Ntio ko é kūtuni ntó, ení ko, nee iña é kūvī kó ne, díi ka vá'ā o, tsí dukuān ó kae'nu tú'un va'á san iña Xuva ko. ¹³ Un ntíi ntíi sntadun, ña ntoo nú ví'i ña tsiñu i, ña naní Cesá san, ni ūn ntíi ntíi ña'a, ña ntoo i'a ne, iní ña tsí nuu kutū u tsi kuínti'xe kó Cristu. ¹⁴ Ná kaú'ví ka ení kō é ká'an ña iña Tó'o ko Jesuú, kuān té nuu kutū u. Nté un siin ka ña káu'ví ña é ká'an ña tú'un Xuva kō.

¹⁵ Iō ñá ntáka'an ntódo ña iñá Cristu tsí ntákune'u iní ña nī ko, tsí ncho víi ña é díi ka ntó'o ko. Ntá tsi iō túku ña'a ntáka'an ntódo ña iñá Cristu tsí ntio ña é kōo é vā'á nī ko. ¹⁶ Iō ñá'a ne, kuān o ntáde ña tsi dóo ntákuinima ña ko. Iní ña tsí nuu kutū ú kuenta iña tú'un Xuva kō. ¹⁷ Iō túku ña'a ne, ntáka'an ntódo ña dadíi iñá Cristu, ñá tē tsi ntio ña é va'a, ntá tsi tē díi díi ka ta'xi ña é ntó'o ko dá nuu kutū u. ¹⁸ ¿Nté koo ve? Ña tē ini. Dōo diní ko vevíi, tsi téku ña'a tú'un

iñá Cristú, kuān té nuu é ntaa i e ntáka'an ña, kuān té ña te kánii nima ñá ntáka'an ña.

Ña kóo da'na é nuu diní nimá ko, ¹⁹ tsí ini u tsí koo é vā'á iñá ko, tsí kaka'an ntá'ví nto ne, Espíritú Sántú e tá'xi Jesúcrístú xntii ña ko. ²⁰ É ntio kó ne, nté uun nuu i é ña kuká'an nuú ko, ntá tsi kunuu ka'xi nimá ko vata koo é kuiko ñu'u ña'a Cristu da ini ña tsi kuínti'xe kó ña é ví'a é ütén, kuān te kutuví ka u ñuxiví sa ne, kuān te kuví u. ²¹ Tsi te kutuví u ñuxiví sa ne, kutuví u ni Cristú, o kuān te kuví u ne, díi díi ka vá'a koo kutuví u ni ña. ²² Te kutuví ka ú ñuxiví sa ne, iō tsiñu é víi u iña Tó'o ko. Ntá tsi ñá iní u nee iña é nākaxnúu u. ²³ Ntio kó ntuví núu i san. Dóo ntio ko é kí'in u kíikutuví u ni Cristu, tsi dóo vá'ā o. ²⁴ Ntá tsi díi ka ntio nto é kutuví ka ú ñuxiví sa kuenta iña nto. ²⁵ Dukuān é iní u tsí kutuví ka ú ni ntó vata koo é xntii ú nto, vata koo é díi ka kuínti'xe nto Xuva kō né, dōo diní kuntoo nto ni ña. ²⁶ Kidáā né, nanú'u ntó iní nto Jesucristu kuénta iña ko, tsí nti'xi xtuku ú mí ntoo nto.

²⁷ Sá'ā e dóo ntio ko: é víi ntó vata kaa é káka'an tú'un va'á iñá Cristu. Kuān te kixkóto ni'ni u nto, kuān té xoxó u, ntio kó kutuni ko tsí vata kaa uun tsi ña'a nto e ntákuínti'xe nto, vata kaa uun tsi ña'a nto ntáde tsiñu nto kuenta iña tú'un va'a é kuínti'xe nto. ²⁸ Ná ku u'ví ntó nee iña e ntáde ña'a da ntáde kīni ña ni ntó. Dukuān é kūtuni ña tsí ña kuvi víi ña ni ntó, tsí nakákú Xuva ko ntó. ²⁹ Tsi kaduku ntēe nto é ña te da mí tsi é kuínti'xe nto Cristu, tsí e ntó'o ntó dí kuenta iña ña. ³⁰ Tsi dadíi ntáde u ni nto du'xen kuénta iñá tú'un va'á san vatā o dé u kidáā ne, é ini nto tsí kuan tsi ó kade ú vevíi.

2

Nuu kutū Pablu da táxnūu ña tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Tē nuu é ntaa i e naxnuu ka'nu Cristú nima ntó, tē nuu é ntaa i e dóo diní nto tsi ntákuinima ntó, tē nuu é ntaa i e ntaika nto ni Espíritú Sántu, tē nuu é ntaa i e ntántunta'ví ini nto ne, ² víi nto vata koo é nākunuu dīnī kue'én nimá ko. Uun tsi kadá kuení nto. Uun tsi kuinima ntó vata kaa uun tsi nima ntó, uun tsi díki nto. ³ Ná tē nee iña víi nto iña mii nto, e dóo ka'nu ña'a ncho víi nto, ntá tsi víi nto vata kaa í'xá lu'nti, vata kaa te díi ka ka'nu ña nguú san é divi ntó. ⁴ Ná te da mii iña nto koto nto, ntá tsi iña ta'an ntó di.

⁵ Dadíi tsi kadá kuení nto vatā o dé kuení Jesucristu. ⁶ Divi ñá né, kuān té Xuva ko ñá, ntá tsi ña ni itsú'un ñá é xtuví mii ña é ntoo dadíi ña ni Xuva kō, ⁷ tsi xtúvī mii nti'xe ña iña ñá ne, kúvī ña ña kade tsiñu da káku ña vata kaa ña'a. ⁸ Dá kúvī ña ña'a ne, díi díi ka ntulú'nti ñá, tsí dé ntaa ña un tsi da nté xi'i ñá, kuān te ntíká krusi kán xi'i ña. ⁹ Dukuān

ne, xé'le Xuva kō e dóo ka'nu ña. Xé'le ña ña uun divi é díi ka ka'nu é un ntíi ntíi dívi ña'a. ¹⁰ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo e dukún kân, ña ntoo ñuxiví san di, nī ña ntoo má ñu'u kân ne, dá tekú ñá dívi Jesuú ne, nákunchiti ntāa ña. ¹¹ Un ntíi ntíi ñá ka'nu é ña kidaá tsi Tó'o ntí'xe ña Jesuú ne, ká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Ña kuínti'xe i ne, vata kaa ñu'u é ka'xi ñuxiví san

¹² Dukuān ne, tá'ān kó e dóo kakuinimá ko, vata tsi ó dé ntaa nto di'na ne, kuan tsi koo vii nto vevii. Ñá te da mii tsi dá túvi u ni ntó, tsi díi díi ka dá xoxó u. Tsi da xe é nakáku nto ne, kada tsiñu nto ni Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ña. ¹³ Tsi Xuva ko kade tsiñu ña ni ntó ne, divi ña xntii ña ntó é vii ntó nuu i é vā'a é ntio ña.

¹⁴ Ñá ku tsi'í kuétsi nto ña'a. Ñá ku dutsi kuiní ntó ni tá'an nto, ¹⁵ vata koo é ña koo kuétsi ntó, vata koo é ña kadá kueni nto nuu i é kīni kaa. Vii nto vata kaa i'xá Xuva kō, i'xá e dóo va'a kue'en, mé'ñū ña'a, ñá iō kuétsi í, ña ntáde é kīni kaa. Divi ntó ne, vata ntaa ñu'u ntāa nto é ntánaxi'í nuu nto, ¹⁶ tsi ntánañē'nto ña'a tú'ūn e dóo va'a é nākáku ō. Dukuān ne, dá kī'xi xtuku Cristú ne, dōo diní ko tsi ña ká'an ña tsi é ntāa i é itúvi ú dé tsiñu ú ñuxiví sa. ¹⁷ Kuān té nakunáa ú ntuvi iñá ko kuenta iñá ntó ne, te kué'é nto nima ntó nta'a Xuva kō ne, ñá té nté kaa diní ko. Dōo diní ko dá ntoo diní nto. ¹⁸ É ntio kó ne, dadii kuntōo diní ntó ni ko.

Timoteu ni Eprafódito

¹⁹ Tē Tó'o ko Jesuu ntio ña ne, taxnúu ú Timoteu é kī'in ña mí ntoo nto vata koo é na kūtuni kó nté o de nto. Dukuan nākunúu diní nimá ko. ²⁰ Xóxó tukú ña'a vata kaa Timoteu san e dóo kadé kuení ña te vā'a ó ini nto. ²¹ Tuku ña'a ne, iñá mí ña ntádé kuení ña, ñá te iñá Jesucristu. ²² Ntá tsi ini nto tsi dóo va'a Timoteu. De tsiñu ña ni ko é káka'an ntódo u tú'ūn va'a san vatá ó kade tsiñu i'xá ni uva i. ²³ Ura tsi i té kūtuni kó nté koo kuvi kó ne, taxnúu ú ña. ²⁴ Á te tá'xi Tó'o ko té ña na'a ká dá kī'in mii ú di, kuiní ko.

²⁵ Ntá tsi ni dukuan nataxnúu ú Eprafodito, divi éni kō é dadii dé tsiñu ú ni ña, dadii dé u du'xen ni ña, divi ña é ve'xi ña kuenta iñá nto é xntii ña ko. ²⁶ Un vá'a tsi kanaka'an ña ntó, un ntíi ntíi nto. Dōo kadé kuení ña tsi téku nto tsi etsin ña. ²⁷ Etsin ntí'xe ña kidaá. Dókó sá ni xi'í ña. Ntá tsi ntúntá'ví ini Xuva ko ña. Ntuntá'ví ini Xuva kō kó di, tsi díi díi ka kúnta'xa ini kó té dí ni xi'í ña. ²⁸ Dōo diní ko é taxnúu ú ña ve, vata koo é nakunúu diní nima ntó té ini xtuku nto ña. Ñá kutsu'ūn ká u xoo ñá'a xntii ña ntó. ²⁹ Dodiní nto k'í'í nto ña vata kaa doméni e tá'xi Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ñá'a, ña vata ntāa ña sá'a. ³⁰ Dókó sá ni xi'í ña dá kade

tsiñu ña iñá Cristu. Ñá ni dē kuení ña te kuvi ñá da xntii ña kó kuenta iñá nto.

3

Nee é díi ka nuu á'vi

¹ Ení ko, kúntoo diní ntó ni Xuva kō. Ñá kakudu'xēn kó te dóo k'i'in itō ka'an u ni nto sá'a, tsi kantio é ká'án u ni ntó. ² Kuenta tsi vii nto ña kini ntāa, ña vata ntāa tīnā diin, ña é ntaé'nte kúñū é ixi i vata koo é nākáku ña. ³ Tsi xo'ō ne, i'xá Xuva ntí'xe kó kúvi ō, tsi ntánuu ini ko Xuva ko kan̄ nima ko. Dōo diní nuu nima kó kuenta iñá Jesúristu. Tsi ña kúvi nakákú mii ō kúñu kō. ⁴ Tē dí kuvi vii ō nakákú mii ō kúñu kō ne, xu'u é díi díi ka kuvi vii u. ⁵ Tsi dá kuvi una ntúvi da káku ú ne, ē'nté ña kúñū é ixi kó vatá ó de ña Israee. Tatá ko ne, ña Israee. Uvā kó ne, i'xá Benjamiin. Da mii ku'en tsi ña hebreu u. Ntikín u lei vātā ō ntáka'an ñá fariseu. ⁶ Ñá té nté kaa ncho ka'ni u ña kuínti'xe i Cristu kidaá. Un vá'a tsi dé ntaa ú leí san di. ⁷ Ntá tsi nee iñá é Inuu á'vi iñá ko kidaá ne, ña nuu á'vi ka iñá ko, tsi é nī'í ko Cristu. ⁸ Ñá té neé ka iñá mii kó é nuu á'vi i, kuiní ko, tsi díi díi ka nuu á'vi é ini u Jesucristu, dívi Tó'ō ko. Kuenta iñá ñá nakúta ú un ntíi ntíi iñá ko. Vata kaa ñé'ē kaa, kuiní ko. Ñá káde ká u kuenta, tsi é nī'í ko Cristu. ⁹ É kúdadii ú ni Cristu, ntá tsi ñá te da xe é káde ntaa ú leí san, tsi da xe é kākuinti'xe kó Xuva kō né, dukuān é nī'í ko é vā'a nta'a ña. ¹⁰ Dōo ntio kó kini vā'a u Cristu, é kūtuni kó nté kaa ntii ini ña é kúvi ntoto xtuku ña. Ntio kó é ntó'ō kó vatá ó ntó'ō ña, kuān te na kuvi u vatá ó xi'í ñá, ¹¹ vata koo é, te kúvi ne, ntoto xtuku ú di te ntóto ña xi'í san.

Vii ō vata koo é xēe o m'í'í e ntée na'a i

¹² Vata ntúntaa va'a u; vata vii u é vā'a. Da ve un siin kade u é vā'a. Ntá tsi kī'in ka ú un tsi da nte koo é kúvi vii u é vā'a é ntio Jesucristu. ¹³ Ení ko, vata nī'í ko é káka'an u. Ntá tsi uun tsi nuu i é káde u: ñá kadé kuení ka ko nēe e xtúvi u atá ko. Kaxio ntii u vata koo é nī'í ko é túvi nuú ko. ¹⁴ Un tsi da nte koo é nī'í ko doméni e tá'xi Xuva kō, ña tuvi e dukún kân, tsi kúdadii ú ni Jesucristu.

¹⁵ Kuan koo kadá kuení ko, ūn ntíi ntíi o é ntúntaa o. Te tukú ō ntádé kueni nto ne, tá'xi Xuva kō é kūtuni nto. ¹⁶ Ntá tsi na káda ntaa o é ini o.

¹⁷ Ení ko, ntada náa nto vatá ó kade u. Koto nto xoo ñá'a é kade ña vatá ó de u. ¹⁸ Tsi dóo iō ñá'a e ntáde ña vata kaa tē ña ntio kue'en ña Cristu é xi'í ña ntiká krusi kan kuénta iñá ko. K'i'in ito kuān ō kaka'an u ni ntó ne, kaeku u dá káka'an u ni ntó. ¹⁹ Kūnaá ña te kuvi ña. Divi nima é ña vā'a kúvi xuva ña. Ña ntákuka'an nuu ña da ntáde ña é kīni kaa. Da mii tsi e ntádé kuení ña iñá é iō ñuxiví san. ²⁰ Ntá tsi xo'ō ne, e dúkún kán ñuú kó.

I'a tsi ntantéu ō tsi nté ikan vē'xi uun ña'a, ña é nakáku ko, divi ña é nani ña Jesūcristú, divi Xuva kō. ²¹ Tē naínu ña ne, nakuído ña kúñu kō é kīni kaa sán ne, dá nadāma ña vata tsi kaa kúñu mii ñā, tsi dóo ió ntií ña é kūvi víi ña é un nti'í.

4

Kūntoo díní ntó nī Tó'ó kō

¹ Dukuān né, ení ko e dóo kakuinimá ko, e dóo ncho kiní u nto, divi ntō e dóo díní ko, divi ntō e kúvi nto doméni é nī'í ko, ñā ku tee dá'na nto é kuinti'xe nto Xuva kō.

² Kaikán u Evodia nī Sintique é víi ñā da xe'e na ntūvá'a ña nī tā'an ña. Ña nāá ka ña, tsí uun tsi kadā kuení ña iña Xuva ko. ³ Divi ntō dí, é dādū dé tsiñu ú ni ntō ne, víi nto da xe'e, xntii nto ntuvi ñā dī'í san. Dadū tsi dé tsiñu ú ni ña kuēnta iña tú'un va'a san, ni Clémenté di, ni ūn nti'í nti'í ña dé tsiñu nī kó, ña é uve na'a divi í mí'í xntée na'a Xúva ko dīvi un nti'í nti'í ña'a, ña kuinti'xe i.

⁴ Nii kuē'en tsí ntuvi kūntoo díní nto, tsí uun tsi Xuva kō. Kaka'an xtúku ú ni ntō tsí kúntoo díní nto. ⁵ Víi nto vata koo é na kūtuni ñā'ā tsí ió nima va'a nto. Dókō sa naínú Tó'ó kō.

⁶ Ñā tē nee iñá kutsu'un ntō. Kákan nto nta'a Xuva ko da neé ka é kátaan núu nto. Ka'an ntá'ví ntó ne, naku'e nto ña sintiá'vi dí. ⁷ Dukuān ne, tá'xi Xuva kō é kūntoo vá'a nto. Ntē ñā ini ō é kuān nte vá'a koo kúntoo ō, tsí mii tsi Xuva kō é kūvi víi ña ta'xi ña é kúntoo vá'a nima ntó ne, ña kúvi é ntē dúkuan kadā kuení nto, tsí e ntúdadii nto ni Jesūcristu.

Kadā kuení nto nee iña é vá'a

⁸ Ení ko, sá'a kadā kuení nto ve: nee iña é nuu é ntaā í, nee iña é kuvi kuiko ñu'u ō, nee iña é vá'a, nee iña é ña tuvi é kīni kaa, nee iña é kuinima ko, nee iña é kaka'an ñá'a e dóo va'a, da neé ka é ió e dóo va'a. Da neé ka é kūvi ka'an o tsi dóo va'a ne, divi kadā kuení nto.

⁹ É un nti'í é nakuā'a ú nto, é kaka'an u é víi nto, é tēkú nto é kaka'an u, é ini nto é dé u ne, kuān koo víi nto. Kidáá né, Xuva ko kūnuu mé'ñu ña nto. Divi ña tá'xi ña é kúntoo vá'a ō.

Dómēni é xe'é ña ñuú Filipu iñá Pablu

¹⁰ Dōo díní ko tsí tá'xi Xuva kō é naka'an xtúku nto kó vevii. Ñā kakā'an u é kunáa ini ntó ko, ntá tsi ña ni ní'í nto nté koo xntii ntō ko. ¹¹ Ñā te kātsi'í kuétsi ú te ió é kátaan nuú ko. É kūtú've ko é kutūvi díní u da neé ka é ió iñá ko. ¹² Iní u nté koo kutūvi u dá ña tuvi nee iña é ió iñá ko. Iní u nté koo kutūvi u dá ió iñá ko. É kūtú've kó é kutūvi díní u da mí'í ká tuví u, nté koo kutūvi u da dóo ió é ká'xi u, nté koo kutūvi u dá kakākin ko, nté koo kutūvi u da dóo ió iñá ko, nté koo kutūvi u

dá ña tuvi nee iña é ió iñá ko. ¹³ É kūvi víi u é un nti'í, tsí Cristu kaxntii ña ko. ¹⁴ Ntá tsi ntadiá'vi ntō, tsi dóo vá'ā o dé nto e xntii ntō ko dá kantō'o ko.

¹⁵ Divi ntō ña ñuú Filipu ne, ini nto tsi dá kakā'an ntódo di'na u tú'un va'a san, da ntáka ú ñuú Macedoniá ne, ña túvi tūku xúkūn mí'í xntii ñā kó vata ō xntii ntō ko. ¹⁶ Kuān te dá itúvi ú ñuú Tesalonicá ne, ñā te ūun ito tsi táxnūu nto é ntio ko. ¹⁷ Ñā te kantukū ú doméni, ntá tsi dóo díní ko tsí kutuni Xúva kō tsí kade nto e dóo va'a. ¹⁸ É ió nti'í é kántio kó ve ne, katanté. Ñā tē neé ka kataan núu kó, tsi e kixni'í Eprafōdito doméni e táxnūu nto iñá ko. Dómēni san ne, vata kaa kútū e dóo vá'a ñe'e iña Xuva kó ne, dóo díní ña é kuān o dé nto nī ko. ¹⁹ Xuva kō ne, ta'xi ña é un nti'í é ntátaan núu nto, tsi dóo ió iñá ña e dukún kán. Tsi é un nti'í ió iñá Jesūcristu. ²⁰ Nanu'ú ō ini ko Xuva ko ntií dañu ntūvi, tsí divi ñā e dóo va'a ña. Kuan tsi koo na kōo.

Tú'un e nti'í tutú san

²¹ Ká'an ntō ntiusi ní un nti'í nti'í ña'a, ña e ntúntoo nima i é ntoo ña nī Cristu. Ení nto, ña ntoo i'a ne, taxnúu ñā ntiusi ntó dí. ²² Un nti'í nti'í ña'a, ña ntoo i'a, ña ntáduku ntée Xuva kō né, taxnúu ñā ntiusi nto. Díi díi ka kaka'an ñā ntoo nú vi'í ña tsiñu i, ñā naní Cesa.

²³ Na nāxnuu viko Tó'ó ko Jesūcristu ntó, un nti'í nti'í nto. Kuan tsí koo é ká'an u ni ntō.

Tutu e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Colosa

Taxnúu Pablu tutú iña ñá ntoo ñuú Colosa

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístú u, tsí kuan ó ntío Xuva kō. Ntuví nti ení ko Timoteú ne, ² taxnúu ntí tutú sá'á iña ña ntákuinti'xe i Xuva ko nī Cristu, ñá ntoo ñuú Colosa. Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntá'ví Pablu iña ña ntákuinti'xe i san

³ Utén uten da ntáka'an ntá'ví nti ne, ntánaku'é nti sintiá'vi kuenta iña nto nta'a Xuva ko, Uvā Tó'o ko Jesúcrístu. ⁴ Tékú nti tsí dóo ntákuinti'xe nto Jesucristu, tsí dóo ntákuinima nto un ntíí ntíí ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. ⁵ Ini nto tsí ntántétu nto é n'í nti é ñũ'u vá'a iña nto e dukún kán. É kútuni nto iña i sá'a da téku nto tú'ún va'á san, tú'ún é nuu é ntaā i nté koo nakáku u. ⁶ Tū'ún san e téku nto ne, ñá te da dīi ña'a ntákuinti'xe ña da mí'í ká ñuxiví san, vatā o dé nto da téku nto tú'ún e dóo kakuinima Xúva ko kō né, kútuni nto tsí divi tú'un é nuu é ntaā i. ⁷ Sá'á é kútú've nto dá ká'an Éprafa, ña e dóo ntio ko, ña e dé tsiñu ni'í nti. Ini nto tsí ña kaxtuví mii ña é nakuá'a ña nto iñá Cristu. ⁸ Divi ña é kantaa ña nī nti tsí dóo ntákuinima ntó ta'an nto vata ó tá'xi Espiritú san é vī o.

⁹ Dukuān ne, váta tee dá'na nti e ntáka'an ntá'ví nti kuenta iña nto nte ntúvi da téku nti. Ntaikán nti te ta'xi Xuva kō é kútuni nto nee iña e ntío ña é vīi ntó, te tá'xi ña é kútú've vá'a nto iña ña. ¹⁰ Ntaikán nti te vīi ntó vatā ó kantio é vīi ña ntákuinti'xe i Tó'o kō sán, te útén uten vīi nto vatā ó ntio ña. Kidáá ne, kadiá'vi nuu i é vá'a e ntáde nto ne, díi díi ka vá'a kiní nto Xuva kō. ¹¹ E dóo ío Xuva kō é vīi ña é un ntí'í né, na natsu'un ká'xi ña nima ntó vata koo é na kútini nto é un ntí'í ne, ña nativi iní nto. ¹² E dóo ká'nu kuiní ntó ne, naku'é nti sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsí ntavá'a ña kō vata koo é kúvi ni'í ko iña ña e dukún kán dadíi ni un ntíí ntíí ña ntáduku ntée ña. ¹³ Tsi é nakáku Xuva ko kō dá ika ó mí'í dóo neé ne, ta'xí ña é kuntuo dadíi o ni l'xá ña, ña e dóo ntio ña. ¹⁴ Tsi nakáku ña kō dá xi'í ñá kuenta iña kó ne, dē ka'nu iní ña ni kō kuetsí kō.

Kuntōo vá'a o ni Xuva kō, tsí xi'í Cristu kuénta iña ko

¹⁵ Ña kúvi kiní o Xuva kō. Dukuān né, taxnúu ña l'xá ña vata koo é kīni o nté kaa ña. Di'na ña tuví ña e un ntí'í é ío. ¹⁶ Kuenta iñá Cristú ne, dē kú've Xuva kō é un ntí'í, da neé ka é ío e dukún kán, da neé ka é ío ñuxiví sa, é un ntí'í é kuví kiní o nī é un ntí'í é ña kuví kiní ó. Dē kú've ña un ntíí ntíí Espiritú e

ntáde kú've. É un ntí'í de kú've ñá kuenta iña Cristú ne, ni iña ñá dí. ¹⁷ Nté dí'na tuví Cristu é un ntí'í né, divi ña kade ña kuenta é un ntí'í. ¹⁸ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata kaa kúñu ña ntáa ña. Divi ña ne, vata kaa díki i iña kúñu ña san kaa ña. Tsi dukuān tuví ña dá iñi ntu'ú ne, di'na ña ntóto ña dá xi'í ñá, vata koo é divi ña kodo nuú ña é un ntí'í. ¹⁹ Ntio Xuva kō é koo dadíi iña ñá ni l'xá ña. ²⁰ Ntio Xuva kō é kúntoo vá'a é un ntí'í é de kú've ña kuenta iña Cristu é xi'í ñá ntiká krusi kan, é un ntí'í, kuān té ñuxiví sa tuví, kuān té e dukún kan tūvi.

²¹ Dí'na ne, ñá ni iní ntó Xuva kō. Ña ni ntío kué'en ntó ña, tsí da mii e dóo inchú'vi nto ña, tsí dóo kiní o dé nto. Ntá tsi e náki'í Xuva ko nto ²² kuénta iñá Cristu dá xe'é ña kúñu ña é kuví ña ntiká krusi kan. Kuan ó dé ña vata koo é kúvi nto iña mii ña, xoo é ña tuví ka kuétsi i, xoo é ña dentú ka nima i. ²³ Kantio é kuntikin va'á nto e ntákuinti'xe nto. Ná ku natívi iní nto. Ná ku xtuví mii nto e ntákuinti'xe nto tú'ún va'á san e téku nto. Tú'ún sa'á ne, ntáka'an ntódo ña'a dá kanií ñuxiví san. Xu'u é Pablú u ne, divi tsiñu kade ú di.

Ntáde tsiñu Pablu ni ña ntákuinti'xe i

²⁴ Dōo diní ko tsí kanto'o kó kuenta iña nto, tsí du'vá ó kanto'o kó vatā o ntó'o Cristu kuénta iña ña ntákuinti'xe i. ²⁵ E tá'xi Xuva kō é káka'an ntódo u, é ká'an u ni nto ún ntíí ntíí tú'ún iña ña. ²⁶ Tá'xi ña é ká'an u ni ntó tú'ún ña é tuví xu'u nte éma tsi, é ña ni tékú ñata kō. Ntá tsi e tá'xi Xuva ko vé é kútuni ña ntákuinti'xe i ña. ²⁷ Ntio Xuva kō é kútuni ñá'a, ña é ña te ña Israee, tsí ña te nté kaa va'á nuu i sá'a é tuví xu'u. Sá'a é tuví xu'ú ne, kani tú'un tsí nuu Cristu nima nto. Dukuān ne, ntantévu nto nee e dóo va'á iña nto nta'a Xuva kō.

²⁸ Ntáka'an ntódo ntí iñá Cristu. Ntaxé'e ntí itsi, ntánakuá'a ntí un ntíí ntíí ña'a vata koo é kútú've vá'a ña'a san iñá Cristu. ²⁹ Dukuān ne, kade tsiñu ú, kaxió ntii ú vatā ó kata'xi Cristu é kúvi vī u.

2

¹ Ntio ko é kútuni nto tsi dóo kaxio ntii ú kuenta iña nto, kuenta iña ña ntántoo ñuú Ladicea, kuénta iña ña'a, ña é vata kiní nuú ko di. ² Ntio kó te kíi nima ñá, te kudadíi ña ni tá'an ña tsí ntákuinima ñá ña. Tsi ni'í ña é vá'a kidaa té kutú've vá'a ña, te kñi vá'a ña nuu i é tuví xu'u iña Xuva ko, iñá Cristu. ³ Tsi nta'a ña vé'xi é un ntí'í nuú i é kutú've kō, é un ntí'í nuú i é kútuni ko. ⁴ Kaka'an u sá'a ni ntó vata koo é ña kuví kani ntá'ví ña'a san nto da dóo vá'a ó kaka'an ñá, kuiní nto. ⁵ Kuān té xoxó ntí'xe u, ntá tsi ikán tuví nimá ko ni ntó né, dóo diní ko da kútuni ko tsi dóo vá'a ó de nto, tsi ntákuinti'xe ntí'xe nto Cristu.

⁶ Dukuān né, vata ō kuinti'xe nto Tó'o ko Jesūristú ne, kuan tsi koo kuntikín ka ntó ña. ⁷ Kuinti'xe kue'en ntó ña, kutú've vá'a nto nté kui kakuinti'xe nto ña, vata tsí o nakuá'a ú nto ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko ütén uten.

Ntuvia xee é n'í ko nta'a Cristu

⁸ Koto nto té ña ku ntíkin nto ña ntaéni nta'ví nto da ntáka'an ña nté ō ntádé kuení ña, da ntáka'an ña dovéte. Tsi ña te ntántikin ñá Cristu, tsí da ntántikin ñá vata xkoó iní ñá'a. Ntántikin ña tú'ún ña ñuxiví sa.

⁹ Tsí vata tsi kaa mii Xuva kō né, kuan tsí kaa Cristú dí. ¹⁰ Dívi ntó ne, ñá té nté kaa nuu mé'ñu Xuva ko ntó tsi ntáduku ntée nto Cristu. Tsi dívi ña kadé kú've ñá ña un ntíí ntíí ña'a, ña ntádé kú've. ¹¹ Vata té te'nte kúñu ntó, ntá tsi ña te ña'a ni e'nté ña nto. Vata té nima nto é te'nte da nakuíta nto kuétsi ntó da nakáku Cristu nto. ¹² Dá ítsi ntute nto ne, vata té intú'xi dadíi nto ní Cristú ne, ntoto xtuku nto ní ña dí, tsi kuinti'xe nto tsí kuví víi Xuva ko nantóto ña ña rkontuvi dá xi'í ña. ¹³ Dí'na ne, vata té xi'í ntó kuenta iña kuétsi ntó, kuenta iña i é ña ni e'nté nto kúñu ntó. Ntá tsi tá'xi Xuva ko ntúvi iña nto dadíi ní Cristu vé ne, dé ka'nu iní ña ní ntó kuetsi nto. ¹⁴ Nakadí Xuva ko kuenta ko mí úve na'a tsí ña ní de ntáa ō leí san. Xntee ñá kuentá san ntiká krusi kan. ¹⁵ Dá xi'í Cristu ntiká krusi san ne, kúvi dé ña ní ún ntíí ntíí ña'a, ña é ña vá'a o ntádé kú've. Náñ'e e Xúva ko kó tsí ña vá'a ña tsikan da kúvi dé ña ní ña ntiká krusi kan.

Nantuku nto nūu i iña Xuva ko

¹⁶ Dukuān ne, ñá ku dá vá'a nto é ká'an nté ña'a san nto té nee ntaé'xi nto, o té nee ntáxi'í nto, o té nee ntáde nto, o té ña ntáde nto viko san dá kanakuntéku xoó san ne, ō dá ntuvi é ió dá'na. ¹⁷ É un ntí'í nūu i sá'a ne, vata kaa kudíi ntati nuu i é kí'xi rkontuvi. Ntá tsi nuu i é nuu é ntāa ntí'xe i ne, Cristu. ¹⁸ Ná ku dá vá'a nto é nākaxnūu ña kini ntāa san nto, ña e dóo koñu'u kuini i, ña e ntaínuu iní i ánjē san, ña e dóo ntántaa nuu i e kéní ña, ña ntáde na'nu kuenta iña i e ntádé kuení mii ña. ¹⁹ Ná té ntántikin ntí'xe ña Cristu, ña é odo nūu iña ña ntákuinti'xe i san. Tsi Cristú ne, kata'xi ña é un ntí'í é kantio ko, xo'ó é kuví ō kúñu ña ne, kade ña é koo dadíi ō vata koo é kue'nu o vatá ō ntio Xuva kō.

²⁰ Ntó'ó ne, e xi'í nto ní Cristu kuénta iña i é ió ñuxiví sa. ¿Nté kuí ntákini nūu xtuku ntu nto nuu i tsikan? ¿Nté kuí ntáde ntu nto vatá ō ntáka'an ñá'a ñuxiví sa? Tsi ntáka'an ña: ²¹ “Ná ku tñin nta'a sá'a tñin nta'a tsikān nto, ñá ku e'xi'í nto, tsi dóo xií kaa té kuān koo víi o”. Kuan ō ntáka'an ña. ²² Un ntíí ntíí nuu i sá'a ne, kanti'í da ntáde tsiñu ni'í ō. Sá'a né, kúdií dá mii tú'ún ña'a san. ²³ Nuú é ntaá i tsi dóo va'á, kuini ko, tsi vata té ntántikin ña

nchu'ún va'á, vata té dóo ntaíko ñu'u ña, vata te ña ntáde kuení ña kuenta iña mii ña. Ntá tsi ña kaidiá'vi kue'en tsi sá'a e ntuvá'a nima kini ntāa kō.

3

¹ Tsí nto'o é ntoto dadíi nto ní Cristú ne, nantuku nto nēe nuu i é káduku ntée e dukún kán mí tuví Cristu díñi kua'a Xuva kō. ² Kadá kuení nto iña i é tuví e dukún kán; ñá ku dé kuení nto iña i é ió ñuxiví sa. ³ Tsi é xi'í ntó ní Cristú ne, é ió va'á ntuvi iña nto nta'a Xúva kō. ⁴ Tsi mii Cristu san kúvi ña ntúvi iña ko. Tē ntii díto ñá ne, dadíi tsi ntii díto ntó ní ña é káxi'í nuu ka'nu ña.

Ntuvia ata iña kó ni ntuvia xéé iña ko

⁵ Nakuítá kue'en nto da nēe ka e ñu'u dukuān nima nto é káduku ntée ñuxiví sa. Ná ku kídi ni'í nto ñádr'í té ñá té ñádr'í mii nto. Ná víi nto é kini kaa. Ná víi ntó nuu i é ña vá'a, nté nuu i é kadá kuení mii ntó é kaikan nima kini kaa nto. Ná ku kúne'u iní nto ní tá'an nto, tsí vata te kanuu iní nto tuku xuva nto te kuān koo víi nto. ⁶ Nā é kuān ō ntáde sán ne, ní'í kué'en ña é nto'o ña nta'a Xuva kō, tsí ña te ntákuinti'xe ña ña. ⁷ Kuān o dé nto ntuvia dí'na dí. ⁸ Ntá tsi vevíi ne, nté uun ito nté uun ntuvia ká ña kú de nto nuu i sá'a: é kúdiin nto, é ña ntío kué'en ntó ta'an nto, é víi nto é kini kaa, é ká'an kani nto iña ta'an nto, é ká'an nto nuu i é ña vá'a. ⁹ Nā ka'ān ntó dovete ní tá'an nto, tsi é nakuíta nto nima kini kaa nto ní un ntí'í nūu i é edé nto kidaá ne, ¹⁰ e ní'í nto nima xéé nto ve. Xuva kō ne, utén uten kantavá'a ña nima ko da nté ntuvá'a vata kaa mii ña, da nté kuini va'a kó ña. ¹¹ Ná té iní té ña Israeé o, o te tuku ña'a ō. Ná té iní te 'nte kúñu ko, o té ña'a. Ná té iní té ña tuku ñuú o, kuān té ña tú've ko, kuān te ntaíka ō má tsiñu ne, kuān te ntaíka xaa ō, tsi Cristu é kañnuu á'vi ña iña ko un ntíí ntíí ō ne, nuu mé'ñu ña ko ún ntíí ntíí o.

¹² Dóo ntio Xuva ko ntó né, nākaxnūu ña nto vata koo é ntúvi nto iña ña. Dukuān ne, víi nto vatá ō ntio ña: ntuntá'ví iní nto ta'an nto; víi nto é vá'a ní ña; ná víi ka'nu nto; na kútií nima ntó ní ñá'a san; na kútií nto kuntétu nto nee é ntio nto. ¹³ Na kútií nto ní tá'an nto ne, kada ka'nu iní nto ní ña te ió nuu i. Vata ō dé ka'nu iní Cristu ní ntó ne, kuan kōo kada ka'nu iní nto ní tá'an nto. ¹⁴ Díí ka vá'a ō ne, kuinima ntó ta'an nto, tsí da ntákuinima kó ta'an ko ne, uun tsi ntúvi o ní ña. ¹⁵ Xuva ko na tá'xi ña é kuntóo vá'a nto ne, nañ'e e ñá nto nté koo víi nto, tsí dívi tsiñu e kána ña nto é uun tsi ña'a kúvi nto. Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō.

¹⁶ Nguentúvi tsi na kunūu tú'ún Cristú san nima nto. Nakuá'a nto ta'an nto ne, kué'e nto ña ítsi. Kata nto iña Xuva ko. Kata nto tsi dóo ka'nu ña. Kata nto nté ō dé ña ní ntó. ¹⁷ Da nēe ka é víi ntó, é ká'an ntó ne, kuān

koo vii nto kuenta iña Cristú ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña Tó'o kō.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

¹⁸ Ntō'ó ne, ñad'i, kuinti'xe nto xii nto, tsi kuān ó ntio Tó'o kō é vii ña ntákuinti'xe i san. ¹⁹ Ntō'ó ne, ñatīi, kuinima ntó ñadi'f' nto. Nā ku kudīin ntó ni ñā.

²⁰ I'xá, na kuinti'xe nto é un nti'f' e ntáka'an úva nto ni di'i ntó. Sá'ā é ntio Xuva kō é vii o. ²¹ Ntō'ó ne, uva I'xá, ña kú de nto é na kúdiin I'xá nto vata koo é na k'i'xi iní i é vii i é ntio nto.

²² Ntō'ó, ña ntáde tsiñu, kada ntaa nto é un nti'f' e ntáka'an tó'o ntó, ña ntoo ñuxiví sa, ñá te da mii tsi dá kaito ñā, tsi kanī nima ntó, tsi ntákuinti'xe nto Xuva kō. ²³ Da nēe ka nee é vii ntó ne, kanī nima ntó vii nto, vata te iña Tó'o ko káde nto, ñá te iña ña'a. ²⁴ Iní ntó tsi tá'xi Xuva ko nto iña ñá doméni, tsi kade tsiñu nto iñá Cristu, divi ña e Tó'o nti'xe ko ñā. ²⁵ Xoó ña'a é káde ña é kīni kaa ne, níi ñā é kīni kaa, tsi ña káde Xuva ko kuēnta te ka'nu ñá'a ña, o tē ña ka'nu ñá'a ña.

4

¹ Ntō'o e tó'o tsiñu kúvi nto ne, vii nto é vā'á ní ña ntáde tsiñu iña nto. Naka'an ntó tsi io Tó'o ntó, ña é kadē kú've iña nto e dukún kán.

² Nā tee dā'na nto é ká'an ntá'vi nto. Nā kú xkukídi naá nto, ntá tsi nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³ Ka'an ntá'vi ntó iñá nti dí te ta'xi Xuva ko te kúvi ka'an ntódo nti tú'ún va'a san iña ñā, te kúvi ka'án nti nuu i é tuvi xu'u iñá Cristu, tsi kuenta iña tú'ún san é nuu kutú u. ⁴ Ka'an ntá'vi ntó te kúvi ka'an va'á u vata koo é tēku va'á ña'a san.

⁵ Koto nto é vii nto é vā'á ní ñā'a, ña ntákuinti'xe i san. Koo ntii nto kada tsiñu nto vevii é ió ka ntuvi. ⁶ Ka'an vá'a nto ni ñā'a san vata koo é nā xkúntee iní ña é kīni ña. Kutú've nto nté koo nantiko koó ntó ni ñā'á nēe é ntio ña kutuni ña.

I'a nti'i tutú san

⁷ Ení ko Tiquicu, ña e dōo ntio kó ne, un vá'a tsi xntíi ña ko. Dadīi tsi ntáde tsiñu ntí ni ña iña Tó'o kō. Kuni'i ña tú'un iñá ko ve. ⁸ Tsi táxnūu ú ña vata koo é ká'an ñá ni ntó nté o de nti, vata koo é na náku'ún ka'nu nima nto. ⁹ Ntini'i ña Onēsimu, ña e dōo ntio ko, ña e dōo iní dé ntaa, divi ña é káduku ntée ña nto. Ntaa ña ni ntó é un nti'f' é kākuví i'a.

¹⁰ Aristarcu, ña é ñu'u kutú ntí ni I né, taxnūu ña ntiusi nto. Marcú di, ení Bernabee. É káka'án u ni nto kuēnta iña ña. Te k'i'in ña kikoto ní'ni ña ntó ne, vá'a kōo vii nto ni ñā. ¹¹ Jesuú, ña é naní Justó di ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Da mii ña sá'a é un nti'f' nti'f' ña Israee, ña ntákuinti'xe i san, dé tsiñu ntí ni ña iña Xuva ko. Dōo náxnūu ka'nu ña nimá ko. ¹² Eprafa, ñá ñuú nto, ña

é kade tsiñu iñá Cristú ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Utén utén kaka'an ntá'vi ña iña nto é kuntikín xntó Xuva kō, é kanī nima ntó vii nto é ntio Xuva kō. ¹³ Xu'ú ka'an ntaa ú tsi dōo kadē kuení Eprafá san kuenta iña nto, ña ntoo ñuú Ladicea ni ña ntoo ñuú Hierapolí di. ¹⁴ Luca, ña medíkū e dōo ntio kó ne, taxnūu ña ntiusi nto, ní Demá di.

¹⁵ Ká'an ntó ntiusi ní ña ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Ladicea. Ká'an ntó ntiusi ní Nifá, ní ña ntákuinti'xe i sán di, ña ntánataká nuu nú vi'i ña kán. ¹⁶ Tē kúvi naku'á nto tutú sa'á ne, taxnūu nto ñuú Ladicea, na naku'á ña ntákuinti'xe i, ña ntoo ikán, di. Naku'á nto tutu e táxnūu ú iña ñá di. ¹⁷ Ká'an nto ni Arqipú te na kōto ñá te káda ntaa ña tsiñu é tēe tsiñu Xuva ko ñā.

¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, nta'a mii kó kaka'u u é taxnūu ú ntiusi ntó di. Naka'án ká nto tsi nuu kutú u. Kūnuu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntó. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntó.

Tutu é kuvi ùun e táxnũu San Pablu iña ñá ñũú Tesalonica

*Taxnũu Pablu tútũ iña ña kuĩnti'xe i Xuva
kõ, ña ntoo ñũú Tesalonica*

¹ Xu'u é Pablú u, ni Silvanu, ni Timóteú ne, taxnũu ntí tutú sa'a iña ña kuĩnti'xe i Xuva ko ni I'xá ñá Jesucristu, ñá ntoo ñũú Tesalonica. Xuva ko na nãxnuu viko ña nto. Na tá'xi ña é v'á koo kuntõo nto.

Nté õ ntákuĩnti'xe ña ñũú Tesalonica

² Nii ku'e'en tsi ntuví ntánakue'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuẽnta iña ntó ne, ntáka'an nti ni Xuva ko kuẽnta iña nto vata da ntáka'an ntá'ví nti. ³ Dã ntáka'an nti ni Xuva kô ne, ntánaka'an ntí nté õ ntáde tsiñu nto tsi ntákuĩnti'xe nto. Ntánaka'an ntí tsi dóo ntíi ntáde tsiñu nto tsi ntákuĩnima ntó Tó'o ko Jesucristu. Kanĩ nima ntó ntantétu nto ña, tsi ini nto tsi nainu xtúku ña. ⁴ Iní nti tsi nakaxnúu Xuva ko ntó tsi dóo ntio ña nto. ⁵ Ná te da mié é ká'an nti tú'un va'á san ni ntó, ntá tsi é dé tsiñu ni'í Espiritú Sántu tú'un san é vii ñá uun nuu i é ká'nu nima ntó vata koo é kütuni ntaá nto é nuu é ntaá i. Iní ntó nte o dé ntí kuenta iña nto da intóo ntí ni ntó.

⁶ Édé nto vatá o dé nti, vatá o dé Xuva kô. Tá'xi Espiritú Sántu dodini iña nto é kini nto tú'un sa'á, kuãn te dóo ntó'o nto kuenta iña i. ⁷ Un ntíi ntíi ña kuĩnti'xe i, ña ntoo ñũú Macedonia ni ñũú Acayá ne, ini ña nté koo vii ña da ntaíni ña nté o de nto. ⁸ Un ntíi ntíi ña ñũú i sán ne, ini ña tsi dóo ntákuĩnti'xe nto Xuva kô, tsi ña te da mié ñũú Macedonia ni ñũú Acaya ntáka'an ntódo nto tú'un Xuva kô. Ná kantio é ká'an ka ntí nuu i sá'a, ⁹ tsi ntáka'an mí ñá'a san e dóo v'á o dé nto ni ntí dá xeé nti mí ntoo nto. Ntáka'an ña nté o tsóo mií nto santu e ntúvá'a nãa iña nto vata koo é kuntikín ntó Xuva kô né, èni ntu'u nto ntáde tsiñu nto iña Xuva ntí'xe kô, ña kantító. ¹⁰ Iní ñá tsi ntantétu nto dá nainu xtúku I'xá ña nte e dukún kãn, divi ñá é nantóto Xuva ko ña dá xi'i ñá, divi Jësuu, ña nakáku kô é ña ní'i kô é ntó'o ko iña kuétsi ko té xe'é Xuva kô é ntó'o ña ntoo ñũuxií sa.

2

Tsiñu é édé Pablu ñũú Tesalonica

¹ Iní mií nto, ta'an, tsi ña te é ntaá i é ñe'é nti mí ntoo nto. ² Iní ntó tsi dóo ntó'o ntí ñũú Filipu. Dóo dé xeni ña'a ni ntí ikãn. Kuãn te ntó'o ntí ne, ntá tsi tá'xi Xuva kô é ña ni u'ví nti é ká'an nti ni ntó tú'un va'á san iña ñá, kuãn té ña ni ntio ku'e'en tsi ña ñũú nto san. ³ Ná te tú'un vete e ntáka'an nti ni ntó, ñá te tú'un é kini kaa. Ná té ntaéni nta'ví nti nto, tsi nuu é ntaá i é káka'an nti ni ntó.

⁴ Tsi Xuva kô ntio ña é ká'an nti tú'un va'á iña ñá ne, divi tsi tú'un e ntáka'an nti ni ntó di. Ña ntáde ntí kuenta te xkúntee ini ña'a ne, o té ñá xkúntee ini ña, ntá tsi kade nti é ntio Xuva kô, tsi kaito nteé ña nima ko nte ntaá. ⁵ Iní ntó tsi nté uun ito ña ni ká'an nti tú'un e dóo vidin ka'an é káni nta'ví nti nto. Ntè ña ni ká'an nti vata koo é kukuika nti. Xuva ko ini ña. ⁶ Ntè ña ni ntio nti é ká'an ñá'a te dóo ka'nu ñá'a ntí, kuãn te divi ntó o kuãn te tuku ñá'a, kuãn te kuvi ka'an ntí'xe ña tsi ka'nu ñá'a nti, tsi Cristu táxnũu ña nti. ⁷ Dóo vínti ini nti dá intóo ntí ni ntó, tsi divi ntó e dóo ntio ntí nto. Ide nti vata tsi ó de di'í I'xá san ni i'xá ñá e dóo meni ña i. ⁸ Ná te da mií tú'un va'á iña Xuva ko é ncho tá'xi nti é kütuni nto, tsi un tsi nte ntúvi iña mií nti é ncho tá'xi ntí kuenta iña nto, tsi dóo ntio ntí nto. ⁹ Ntánaka'an nto, tá'an, nté õ dé tsiñu ntí, nté õ ntó'o nti. Nté ntuví nté niñu dé tsiñu nti, tsi ña ni ntio nti é natéñu nuu ntí nto ni dukuãn ntáka'an nti ni ntó tú'un va'á san iña Xuva ko.

¹⁰ Ntó'o ne, kuvi ntada ntaa ntó ni Xuva kô tsi nté uun nuu i é kini kaa ña ni idé nti ni ntó, divi ntó e ntákuĩnti'xe nto Xuva kô. Ntè ña tuví nee nuu i é tsi'í kuétsi nto nti. ¹¹ Iní ntó nte o dé nti ni ntó. Tsi vatá ó de uva I'xá san ni i'xá ñá ne, kuãn o tá'xi ntí nto itsi. Naká'nu ntí ini nto, é un é un nto. Ká'an ntí ni ntó ¹² tsi vá'a koo vii nto vatá o é ntio Xuva kô, tsi kána Xuva ko ntó é kuntõo nto nta'a ña, é ni'i nto e dóo va'á iña ña.

¹³ Dukuãn ne, kanakua'é ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko ütén uten, tsi da téku nto tú'un Xuva kô e ntáka'an ntódo ntí ne, kuĩnti'xe nto tsi ña te tú'un e ntáka'an ñá'a, tsi divi ntí'xe tú'un Xuva kô né, divi tsi tú'un é káde tsiñu nima ntó, divi ntó e ntákuĩnti'xe nto Xuva kô. ¹⁴ Tsi divi nto, tá'an, e ntánto'o nto vatá ó ntánto'o ña ñũú Judea, ña kuĩnti'xe i Jesucristu. Tsi kuãn ó ntánto'o ña ñũú nto nto vatá o dé ña Israee ni ñá ñũú ña, ña kuĩnti'xe i Tó'o ko Jësuu. ¹⁵ Ña Israee ñá tsikán ne, è'ni ña Tó'o ko Jësuu ni ñá ntáka'an náa Xuva ko. Nakúnu ña ntí di. Ña ntáde ña é ntio Xuva kô; da mií ku'e'en tsi e ntánãa núu ña ni un ntíi ntíi ña'a. ¹⁶ Ná ntio ña é ká'an nti ni ña tuku ñuu vata koo é nakáku ña di. Díi díi ka kue'e kuétsi ña kuẽnta iña núu i sá'a. Ntá tsi ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kô, tsi dóo kudiin Xuva ko é kuãn ó de ña.

Ncho ki'in xtúku Pablu ñũú Tesalonica

¹⁷ É kütitín ntuví e tsóo mií ntí nto, ta'an, ntá tsi dóo ntánaka'an ntí nto. Dóo ntio nti kiní xtuku ntí nto. Ncho kíkoto ní'ni ntí nto. ¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, ki'in itó nchó ki'in u, ntá tsi edí nuu tó'o e ña v'á'a san itsi é kí'in nti. ¹⁹ ¿Nee iñá ntu é ntantétu ntí ve? ¿Nee iñá ntu é nãkunu dñi ní'ni nti? ¿Nee ntu doméni é v'á'a ní'í ntí? Ntó'o kúvi nto iñá nti é kuntuo

dadū o nta'a Tó'o ko Jēsuu te nainu űa. ²⁰ Tsi divi ntō e dóo ka'nu kuini nti kuenta iña nto. Dóo diní nti kuenta iña nto.

3

¹ Dukuān né, dā űa ni kutí ká nti ne, dē kuení nti te vā'a o te kuntoo mī nti űuú Atená ne, ² taxnúu ntí ta'an ko Timōteu e kíkoto ní'ni űa nto. Tsí divi űa ne, kade tsiñu dadū nti ní űa iña Xuva ko dá káka'an ntódo nti tú'ún va'a é nakáku Cristu ko. Divi űa nañē'e űa nto é nakí nima nto é nī kue'én iní nto kuinti'xe nto Xuva kō, ³ vata koo é nté uun nto űa nativi iní nto é kuinti'xe nto da xe é kuān ó ntánto'o nto. Tsi iní nto tsi dá ntoo ntí'ni ntō ne, ntáka'an nti ní ntō tsi kuan koo nto'o kō tsi ntákuinti'xe ko Jēsuu. É iní nto tsi kuān o kúvi nti'xe. ⁵ Dukuān né, dā űa ni kutí ká u ne, taxnúu ú űa vata koo é kutuni kō te ntákuinti'xe dukuan ntō, o tē da ntántikin ntó tó'o e űa vā'a san é nañē'e nto tuku nuu i, tsi tē űa'a ne, é ntaā i é de tsiñu nti. ⁶ Ntá tsi dā náxee xtúku Timoteu é ñe'e űa mí ntoo ntō ne, dóo vā'a tú'ún ní'ni űa da náxee űa. Kaka'an űa tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kō ne, ntákuinima tá'an nto dí. Kaka'an űa tsi nguentúvi ntánaka'an ntō ntí, e dóo ntio nto ntí, e dóo ntio nto é nákiní ta'an o vatā ó ntio ntí dí. ⁷ Dukuān né, ta'an, kuān te dóo títin nuu i taan núu ntí, ntá tsi dóo ka'nu kuini nti tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kō. ⁸ Dā téku nti tsi ntoo ntii nto ni Xuva kō né, vata te ntuvi xēe é ní'í nti. ⁹ űá iní nto nté kaa sintiá'ví é nakué'e nti nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, tsi űa té nté kaa diní ntoo nti nuu Xuva ko kuēnta iña nto. ¹⁰ Nīi kué'én iní nti ntáka'an ntá'ví nti ntē ntúvi ntē níñu te ta'xi Xuva kō é nákiní xtuku nti nto vata koo é nakuá'a ká nti nto nēe é kākunaá ka é kuinti'xe vā'a nto Xuva kō.

¹¹ Ntio nti é ta'xi mii Xuva ko nī Tó'o ko Jēsuu itsi vata koo é kúvi naxee túku nti mí ntoo nto. ¹² Na ta'xi Xuva kō é díí díí ka kuinima ntó ta'an nto, ni űn ntíi ntíi űa'a, vatā ó kuinimá nti nto, ¹³ vata koo é na náku'ún ka'xi nto, vata koo é űa koo nté uun nuu i é kuétsi nto nta'a Xuva ko tē nainu Tó'o ko Jēsuu ní űn ntíi ntíi űa'a, űa ntáduku ntēe űa. Kuan koo na kōo.

4

Nté koo vīi o é ntio Xuva kō

¹ Vī'a ve ne, ta'xi ntí nto itsi sá'a, tā'an. Kákān ntí nto kuenta iña Tó'o ko Jēsuu é vīi ntó vatā o nañē'e nti nto nté koo vīi nto é ntio Xuva kō. Kuān o ntáde nti'xe nto, ntá tsi díí díí ka vīi nto ve.

² Tsi iní nto tú'ún é tá'xi ntí nto vatā o táxnuu Tó'o ko Jēsuu. ³ Tsi ntio Xuva kō é vīi ntó da mii kué'én tsi é vā'a. űá ntio űa é vīi nto é kini kaa ni ñadí'í san. ⁴ Kutú've nto, é

un é un nto, nté koo vīi nto ni ñadí'í mii ntó vatá koo é vīi nto é ntio Xuva kō, vata koo é na kuiko űu'u űa'a san nto. ⁵ űá ku dē kuení nto é kini kaa ni tuku ñadí'í san, vatā o ntáde tuku űa'a, űa e űa iní Xúva kō. ⁶ Kuenta iña i sá'a ne, űa vā'a o te kani nta'ví ta'an o. Tsi Xuva ko kué' é űa é ntó'o un ntíi ntíi űa'a, űa iō kuetsí i san, vatā ó ka'an nti ní ntō. ⁷ Tsi űa te ni kana Xuva ko kō é vīi o é kini kaa, tsi é vīi o é vā'a. ⁸ Xoo é űa káde i kuenta tú'ún sa'a ne, űa te tú'ún űa'a kanakuita űa, tsi tú'un mii Xuva kō, űa kata'xi Espiritú Sántú é kunúu űa nima ko.

⁹ űá kantio nto é ká'an ka ú ni nto kuēnta iña i é kuinima tá'an kō, tsi mii Xuva ko kanakuá'a űa nto é kuinima ntó ta'an nto. ¹⁰ Tsi divi ntō ne, ntákuinima nti'xe nto un ntíi ntíi ta'an nto, űa kuinti'xe i, űa ntoo űuú Macedonia. Sá'a tsi é ká'an nti ní nto: Tē díí díí ka kuinima tá'an nto. ¹¹ Koó ntii ntō é diin diin tsi kuntōo nto. Vīi nto kuenta iña mii nto. Nta'a mii nto kada tsiñu ní'ni nto, vatā ó kaka'an nti ní ntō, ¹² vata koo e dóo vā'a koo ka'an űa'a san iña nto, űa é vata kuinti'xe i san, vata koo é űa te neé taan núu nto.

Tē nainu xtúku Tó'o kō

¹³ Ntá tsi ntio nti é kūtuni nto nté koo kuvi űa é xi'í san, vata koo é űa kunta'xa iní nto vatā ó de űa'a, űa é űa tuví nee kantéu. ¹⁴ Tsi ntákuinti'xe kō tsi xi'í Jēsuu ne, da ntóto xtuku űa ne, kuan tsi koo nainu ní'í Xuva ko űa xi'í san dí, űa e kuinti'xe i űa.

¹⁵ Ta'xi Xuva kō é ká'an nti sá'a ni ntō: Tsi divi ó é ntántoo ká o űūxiví sa da nté nainu xtúku Tó'o kō ne, űa te xó'ó é dí'na o kīni o űa, tsi dí'na űa xi'í san. ¹⁶ Tsi mīi Tó'o kō nainu űa űu'u a é nakana űa kō. Un ntii tsi ká'an anje, űa odo núú iña Xuva kō ne, kueku trumpeta Xuva ko te e xēe úra i é ntaa o ni űa. Kídáa ne, űa kuinti'xe i, űa xi'í san ne, dí'na űa ntoto űa ne, ¹⁷ xo'o é ntántoo ká o űūxiví sa ne, k'ín kani o ni űa me'ñú vikó san ne, ikan nani'í ta'an ko Xuva kō e dukún kán. Kídáa né, kuntoo dadū o ni űa ntii dañu ntúvi. ¹⁸ Dukuān ne, ká'an nto ni tá'an nto tú'ún sa'a, naka'nu nto iní ta'an nto xé un xé un nto.

5

¹ Ntá tsi űa kantio é ká'an nti ní ntō neé urá o nēe ntúvi te nainu Tó'o kō, ² tsi iní nto tsi dá xēe ntuvi é nainu xtúku űa ne, da nēe iní kó nainu űa, vata kaa űa du'u, űa vé'xi niñú a. ³ Ura tsi i da ntáka'an űa'a e dóo vā'a o ntoo űa, diin diin tsi iñi ne, ntá tsi da nēe iní űa kuvi dóxo, vatā ó kuvi ñadí'í san dá kaiñi ntu'u kaexnúu i'xi űa é káku i'xá űa. űa kúvi nakákú ka űa kúñu űa. ⁴ Ntá tsi divi nto, tá'an, é iní ntó nuu i sá'a ne, űa ntaika nto mī'í é nēe vata koo é űa da nēe iní ntó tē xee ntúvi tsikan, vatā é k'ixi űa du'u té xee.

⁵ Nto'ó ne, vata ntáa ñu'u é káxi'í nuu ntuvi á ntáa nto; tsí xo'ó ne, ñá kadúku ntée ó mí'í é nēe; ñá kadúku ntée o nūu i é kákuvi niñú a. ⁶ Dukuān ne, ñá kú xkukídi naá o vatá o ntáde tuku ñá'a, ñá é dotó tsi ntáde, ntá tsi ku'un ku'un tsi iní ko kuntoo ó. Na kadá kuení va'á ko nté koo vii o. ⁷ Ña ntákidi ne, niñú a ntákidi ña. Ña ntáde ki'vi ne, niñú a ntáde ki'vi ñá. ⁸ Ntá tsi xo'ó é ntoo ó mí kaxi'í nuu ne, na kadá kuení va'á ko nté koo vii o. Vatá ó kanada'an sntadun kúñu ñá é kañúu káa xkintika ñá né, kuan koo nada'an ó nima ko é kuinti'xe ko Xuva kō ne, kuinima ko ña. Vatá ó kanada'an sntadun san díki ña é kainuu ña ñá ka'xi né, kuan koo nada'an o díki ko é kuntetu o ntúvi é nakákú Xuva ko kō. ⁹ Tsi ñá ni nākaxnú Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é ntó'o ko, tsí vata koo é nakákú ñá ko ntá'a Tó'o ko Jesúcristu. ¹⁰ Divi ñá ne, xí'í ña kuēnta iña kó vata koo é kuntoo dadíi o ni ña, kuān té kantító ká o ne, o kuān té e xí'í o té nañu ña. ¹¹ Dukuān ne, ká'an ká nto ni tá'an ntó te kí nima ña. Tsi'í ntii nto ña na kuinti'xe ñá vatá o ntáde ntí'xe nto.

Itsi e xé'e Pablu iña ña kuinti'xe i

¹² Ká'an ntí ni nto, tá'an, tsí kuiko ñu'u nto ñá'a, ña ntáde tsiñu ni'í nto kuēnta iña Xuva ko, ña ntáde kú've iña nto kuēnta iña Xuva ko, ña ntáta'xi nto ítsi. ¹³ Díi díi ka kuiko ñu'u nto ñá; kuinima ntó ña kuēnta iña tsiñu e ntáde ña.

¹⁴ Ká'an ntí ni nto, tá'an, te káda tíi nto ni ña dóo du'xen i é káda tsiñu ne, nāxnuu ka'nu ntó iní ña e dóo ixó i san. Tsi'í ntii nto ñá e dóo vitá o ini i. Ka'nu vii nto nima ntó ni ún ntíi ntíi ñá'a.

¹⁵ Ñá ku de xení nto ni ñá'a te kadē xení ña ni ntó. Nantuku nto da nēé ka nuu i é vā'a é vii ntó ni tá'an ntó, ni ún ntíi ntíi ña nguíi sán di.

¹⁶ Nguentúvi kuntóo díní nto. ¹⁷ Ñá ku kúnáa iní nto é ká'an ntá'ví nto. ¹⁸ Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña un ntíi ntíi nuu i, tsi sá'a ntio Xuva kō é vii nto tsi ntákuinti'xe nto Cristu.

¹⁹ Ñá ku e'nté nuu nto tsiñu é káde Espíritū Sántū. ²⁰ Ñá ká'an ntó te ña vá'a o é káka'an ñá'a te xoó kaka'an í naa Xuva ko. ²¹ Koto nteé va'á ntó un ntí'i é káka'an ñá, nēe é vā'a, nēe é ña vá'a ne, kuntikín nto é vā'a san. ²² Tsoo mii ntó é un ntí'i nūu i é kíni kaa san ve.

²³ Xuva kō, ña kata'xi é kuntóo vá'a ó né, na ntává'a ña nima nto. Na vii ñá kuēnta kúñu nto, kaní é tduiña nto. Kidáa ne, ñá ká'an Tó'o ko Jesúcristu té ió kuetsí nto té nañu xtúku ña. ²⁴ Xuva kō, ña e kána nto ne, kada ntaa ñá vatá ó kaka'an ña.

I'a nantí'i Pablu tujú san

²⁵ Ka'an ntá'ví ntó iñá ntí, ta'an.

²⁶ Ká'an ntó ntiusi ni ún ntíi ntíi ña kuinti'xe i, ña ntoo ikān.

²⁷ Ká'an ntí ni ntó tsí ntio Xuva kō é nakuá'a nto tú'un sa'a ni ún ntíi ntíi ña kuinti'xe i.

²⁸ Na kúnuu mé'ñu kúnuu dava Tó'o ko Jesúcristu nto. Sá'a tsí é ká'an ntí ni ntó.

2

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pablu iña ñá ñũu Tesalonica

Taxnũu Pablu ní ta'an ña tutú iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñũu Tesalonica

¹ Xu'u é Pablú u, ní Silvanu, ní Timóteú ne, taxnũu ntí tutú sá'á iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñũu Tesalonica, ña ntánuu iní i Xuva ko ní Tó'o ko Jesúcristu. ² Xuva ko ní Tó'o ko Jesúcristu ne, na kũnuu mé'ñu kũnuu dava ña nto. Na tá'xi ña é v'á'á koo kuntoo nto ni ña.

Dá xntékú kú'vé Xuva ko iña ña é ió kuetsi i tē nainú Cristu

³ Utén utén kantio é nakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña ntó, ta'an. Dóo v'á'á o é kuān koo vií nti, tsí divi ntō ne, díí díí ka ntákuinti'xe nto. Dóo ntákuinima ntó ta'an nto dí. ⁴ Mii ntí ne, dóo v'á'á o ntáka'án ntí kuenta iña ntó ní ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo tuku ñuu, tsi dóo ka'nu kuíni nti tsi ntákuínti'xe nto, kuān te dóo ntánto'nto, kuān te ntáde xení ña'a san ni nto. ⁵ Dá kutúni ñá'a tsi ntákuínti'xe nto ne, kutuni ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō. Tsi Xuva kō né, dóo v'á'á o kadē kú'vé ña. Ká'an ña tsi dóo nuu á'vi nto é kuntuo nto mí kadē kú'vé ña. Dukuān ne, kuenta iña i sá'á e ntánto'nto.

⁶ V'á'á koo vií Xuva ko te ũun kuédadii tsi nantó'o ña ña ntánantó'o nto, ⁷ tē tá'xi ña é dadii kuntuo da'na o ni ntō ntuvi dá ntii díto Tó'o ko Jesús e dukún kan, ní ñnje ña é dóo ió ntii ña. Uun kaxi'i nuu ka'nu ña te v'á'á ña e dukún kán. ⁸ Kué'e ña é nto'o da xóo ka ña'a, ña é ña iní Xúva kō, ña'a, ña é ña ntáde kuenta tú'ün v'á'á iña Tó'o ko Jesús. ⁹ Ña tsikán ne, kunaá ña ntii dañu ntúvi. N'á xēe ñá nta'a Xuva kō, tsi xio ká'in ña. Ntē ña kiní ña Xuva kō ntē kaa ña, e dóo kaxi'i nuu ka'nu ña, e dóo ió ntii ña ¹⁰ ntuvi dá nainu xtúku ña. Ntúvi tsikan dá nainu ñá ne, ká'an ũn ntii ntii ña'a, ña kuínti'xe i, tsi dóo ka'nu ña. Da kudú'va ña kuínti'xe i san tsi dóo ka'nu ntú'xe ña. Kuan divi ntó dí, tsi kuínti'xe nto tú'ün e ntáka'án nti ni nto kuēnta iña ña.

¹¹ Kuenta iña i sá'á ne, ntafán nti nta'a Xuva ko te tá'xi ña é kũnuu á'vi nto kuenta iña ña e kána ña nto. Ntafán nti te xntii ña ntō vata koo é kũvi vií nto é un ntí'í nuú i é v'á'á é ká'an ntó tsi vií nto, é un ntí'í é ncho vií nto kuenta iña Xuva ko tsi ntákuínti'xe nto ña. Tsi dóo ió ñá é vií ña. ¹² Kidáa ne, ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu Tó'o ko Jesúcristu kuenta iña ntó ne, ká'an ña tsi dóo v'á'á nto kuenta iña Xuva ko, tsi dóo v'á'á o dé Xuva ko ni nto, ní Tó'o ko Jesúcristu.

Ña'a é ió kuetsi i

¹ Vi'a ve ne, ká'an ntí ni nto, tá'an, kuenta iña i dá naínu xtúku Tó'o ko Jesúcristu é nataká nuu o ni ña. ² Sá'a káka'án nti ni ntō vata koo é ña te ura tsí i nadama nto e ntántikin ntó, ntē ña kutsú'un nto tē téku nto tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o kō. Kuān te káka'án ñá'a tsi xē'é Xuva ko kũtuni ñá, kuān te káka'án ntódo ña'a, kuān te kiní nto tutu é káka'án ñá'a tsi ntí'í taxnũu ntí ne, ñá ku kuínti'xe nto. ³ N'á dá v'á'á nto é kaní nta'ví ña'a nto nté uun nuu i. N'á xēe ntúvi tsikan da nté dí'na xee ntúvi e dóo ntáde do'o ña'a san ni Xuva kō. Kidáa ne, ká'xi díto uun ña'a, ña é káni kaa kue'en, ña é kúnaá kue'en. ⁴ Ña tsikán ne, kodo ntí'í ña é kínchu'vi ña é un ntí'í é káka'án ñá'a é xuva ñá, é un ntí'í é káka'án ñá'a é santu. Kidáa né, mii ña nakutúvi ña iní ukún Xuva kō é ncho vií ña Xuva kō. Ká'an ña tsi mii ña é Xuva kō ña.

⁵ Ña ntánaka'án ntú nto é káka'án u ni nto nuu i sá'a dá Intóo dadii ú ni ntó? ⁶ Iní ntó ve nee iña é kē'nté nuu itsí ña vata koo é ña ká'xi kantí'í ña dá nté xēe ntúvi i. ⁷ Vevii ne, kakuvi nuu i e dóo xii kaa san é tuvi xu'ú ne, kuān koo kuvi da nté kũntee xio ña ke'nté nuu san. ⁸ Kidáa ne, ntii díto é káni kaa san, ntá tsi ka'ni Tó'o ko Jesús i. Kúdii tátsin xu'u tsi ña ka'ni ña i. Uun ito tsi nantí'í ña i tē naínu xtúku ña. ⁹ Divi é vií e dóo xii kaa san ne, vií vatá o ntio tó'o é ña v'á'á san é vií. Un v'á'á tsi koo ntii é kué'é kuenta, é vií nuu i e dóo ka'nu. Ntá tsi ña te nuu é ntaá i, ¹⁰ tsí da kaní nta'ví ña'a. Kaní nta'ví ntí'xe ña'a, ña é kúnaa, tsi ña ni ntio ña kuínta ña é nuu é ntaá i é nakákú Xuva ko ña. ¹¹ Dukuān ne, kué'e Xuva kō é kũtuntu kué'en ña vata koo é kuínti'xe ña tú'un veté. ¹² Kidáa ne, kué'e ña é ntó'o un ntí'í ntí'í ña'a, ña é ña ni kuínti'xe i é nuu é ntaá i, ña e dóo díni i é vií é káni kaa.

Xoo é nakaxnúu Xuva kō é nakáku ña

¹³ Ntá tsi ntí'í ne, nguentúvi ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, ta'an e dóo kuinima Tó'o ko ntó. Da mii é kuān koo vií nti, tsi nte dí'na nakaxnúu Xuva ko ntó é nakakú ña nto, é nakate Espíritú Sántú nima ntó, tsi kuínti'xe nto tú'ün é nuu é ntaá i iña Xuva ko. ¹⁴ Sá'a tsi e kána ña nto da kuínti'xe nto tú'ün v'á'á san é ntáka'án ntódo ntí, vata koo é ní'í nto e dóo v'á'á iña Tó'o ko Jesúcristu.

¹⁵ Dukuān né, ta'an, ñá ku nātivi iní nto; ñá ku nakuitā ntó nte xkoó iní nto é nañé'e ntí nto, kuān te xu'ú nti ntáka'án nti ni nto, o te tūtú taxnũu ntí iña nto. ¹⁶ Mii Tó'o ko Jesúcristu ní Úva ña, ña e dóo kuinima i kō, ña é nāxnuu ka'nu nima kó ntii dañu ntúvi, ña e tá'xi doméni é kuntuo o é ní'í ko é v'á'á nta'a ña, ¹⁷ na nātsu'un ka'nu ña nima nto. Na nātsu'un ka'xi ña nima ntó vata koo é v'á'á

koo vií nto é un ntí'i nuū i, vata koo é vā'á koo ka'an ntó di.

3

Ka'an ntá'vī ntó iñá nti

¹ Un sá nuu i é ká'an ntí ni ntó: Tē ka'an ntá'vī nto iñá nti, vata koo é xēe kantí'i tú'un Xuva kō dá kanii ñūxiví ne, tē dóo ka'nu kuíní ña'a san kuénta iña í vata ō kúvi mí ntoo nto.

² Ka'an ntá'vī ntó iñá nti tē ña kadá xení ña kini ntáa sán nti, tsí ña te un ntí'i ñā'a e ntákuinti'xe ña. ³ Ntá tsi kade ntaa Xúva kō é káka'an ña. Naxnuu ka'xi ñā nima ntó; nada'an ña nto nuū i é kīni kaa. ⁴ Iō ntáa iní ko tsi ntáde ntaa nto e ntáka'an nti ni ntó né, kuan tsi koo vií nto di, tsí xntii Xuva ko ntó. ⁵ Xuva ko na xnūu ña nima nto é kuínima ntó ta'an nto vatā ó kakuinima Xúva ko ntó. Na nāxnuu ka'nu ña nima ntó vata koo é na kūtíi nto vata tsi o kutíi Cristú di.

Kantio é kada tsiñu ō

⁶ Vi'a ve ne, ká'an ntí ni nto, tā'an, kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu, te kii nteé xio nto ta'an nto da xōo ka ña'a, ña du'xen i é káda tsiñu, ña é ña ntío i é kada ntaa vatā ó de nto. ⁷ Tsi ini múi ntó nté koo vií nto, vatā o nañé'e ntí nto. Tsi ntí'i ne, ña te dú'xēn nti é káda tsiñu nti dá íntóo ntí ni ntó. ⁸ Ntē ña ni e'xí doméni ntí iña nto nté uun nto. Un vá'a tsi ntó'o nti dé tsiñu ntí ntē ntúvi ntē níñu vata koo é ña natekú du'xén nti nto. ⁹ Ná tē é kuān o dé nti tsi ña vá'a o te xntii ntó ntí, ntá tsi dukuan ō nañé'e ntí nto nté koo vií nto vata koo é vií ntó vatā ó de nti. ¹⁰ Tsi da intóo ntí ni ntó ne, ntáka'an nti ni ntó te xoo é ñā ntío i é káda tsiñu ne, ñā kā'xi ña. ¹¹ Tsi kútuní nti tsí iō ntó ne, dóo du'xen ntó é vií ntó tsiñu mii ntó; da mií e ntákini nuu nto tsiñu ta'an nto. ¹² Ká'an ntí ni ña kuān o ntáde, naa Tó'o ko Jesūcristú, te diin diin tsi na kuntōo ña, kada tsiñu ña vata koo é naní'i ña é kō'o é kā'xi ña.

¹³ Ntá tsi ðivi nto, tā'an, ñā ku de du'xen ntó é vií nto é vā'a. ¹⁴ Tē xoó ña'a ña ntío i é kuínti'xe i e ntáka'an nti ni ntó tutú sa'á ne, koto nto nēe ñā'a ña. Kii nteé xio nto ña vata koo é kúka'an nuu ña. ¹⁵ Ntá tsi ña ku de kīni nto ni ñā. Kué'e nto ña itsi, vatā o ntáde nto ni tā'an nto.

I'a ntí'i tú'ūn sa'á ve

¹⁶ Xuva ko, ñā é káta'xi é kūntoo vá'a ō ne, na tā'xi ña é kūntoo vá'a nto nguentúvi, da nēé ka nuu i. Na kūnuu mé'ñu Xuva ko nto, ūn ntíi ntíi nto.

¹⁷ Xu'u é Pablú u ne, nta'a mií kó kaká'u u tú'ūn sa'á vata koo é kūtuni nto tsí xu'ú nti'xe dé vá'a u. ¹⁸ Na kūnuu mé'ñu kūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto, un ntíi ntíi nto.

Tutu é kuvi ùun e táxnũ San Pablu iña Timóteu

Taxnúu Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesúcrístú u, tsí kuan ò de kù've Xuva kò, ña e nakáku ko, ni Jesúcrístu, ña é ntantétu ò. ² Taxnúu ú tutú sa'a iña o, Timóteu. Tsí divín é vata kaa i'xá ko kuenta iña Xuva ko, tsi kuínti'xe o Xuva ko kuénta iña tú'ún é káka'án u ni ò. Na naxnuu viko Xuva ko ò. Na ntuntá'ví ini ña o. Na tá'xi ña é kutúvín va'an, divi ña ni Tó'o ko Jesúcrístu.

Kuenta tsí víi ña iña tukú nchu'un é ña te nuu é ntaá i

³ Vata tsí ó kaka'án u ni ò da ntíi ú kue'én u ñuú Macedoniá ne, kuan tsí ó kaka'án u ni ò veví dí: Kutúvín kan ñuú Efesu vata koo é ká'an ni ña tsíkán é ña ku kuan koo nakua'a ña ña'a tukú nchu'un. ⁴ Ká'an ni ña té ña víi ña kuenta kuentu e ntáka'an ñá'a; nté ña víi ña kuenta te dóo du'xen ká'an ñá'a kuentu ka'nu iña uváta ku'e'en ña. Dotó tsi ntánáa núu ña'a kuenta iña i sá'a ne, ña kaidiá'vi kue'en tsi é káda ntaa o tsiñu e tá'xi Xuva kò é víi o é kuínti'xe ko ña.

⁵ Kuán ó kaka'án u ni ò tsi ntio ko é kuínima kó ta'an ko kanñ nima ko é v'á'a o. Ntio ko é kütuni ko tsí ña tuví nee nuu i é kñi kaa nuu nima ko. Ntio ko é kuínti'xe ntí'xe ko Xuva kò. ⁶ Ió ñá'a é xtuví mii ña núu i sá'a ne, dotó tsi ntánáa núu ña nuu i é ña kaidiá'vi. ⁷ Ncho víi ña mastrú lei iña Xuva ko, ntá tsi ña ini ña nee iña é ntáka'an ña; nté ña ini mii ña nee e ntánakua'a ña ña'a é v'ata te dóo ini ña, kuini ña.

⁸ Ntá tsi xo'ò ne, ini ó tsi v'á'a lei san é kade tsiñu ni'í o, vata ò ntio Xuva kò da xtúvi ña. ⁹ Ini ó tsi ña ni xtuví Xuva kò lei san iña ña é v'á'a, tsí iña ña ntáde é kñi kaa; iña ña é ña ntáde ntaa; iña ña é ña ntákuínti'xe i Xuva kò; iña ña é kñi ntáa; iña ña é ió kuétsi i; iña ña é ntáka'an kñi iña Xuva ko; iña ña é ntaé'ni d'i i ni uva i; iña ña é ntaé'ni ña'a di; ¹⁰ iña ña é ntákidi ni'í tuku ñad'i; iña ña é ntáde kñi kaa ni ñatíi ni'í ña; iña ña é ntadú'ú; iña ña vete; iña ña é ntadá'vi ña'a dovete; iña ña é ña ntio kue'en i nchu'un é v'á'a. ¹¹ Nchu'un é v'á'a san ne, divi tú'ún va'a iña Xuva ko, ña e dóo ka'nu, divi tú'ún va'a e tée tsiñu Xuva kò ko é ká'an ntódo u.

Naku'é o sintiá'vi nta'a Xuva kò, tsi dóo v'á'a ó de ña ni kò

¹² Kanaku'é u sintiá'vi nta'a Tó'o ko Jesúcrístú, divi ña é xntíi ña ko vata koo é kuvi víi u sá'a. Tsí divi ña nakaxnúu ña ko é káda tsiñu ú iña ña, tsí kada ntaá u, kuini ña. ¹³ Kuán te ntuví dí'na ne, dóo kñi ka'án u iña ña; dóo dé xení u ni ña kuínti'xe i san,

ntá tsi dé ka'nu ini Xuva ko ni ko, tsí ña ni kutúni ko nee iña é edé u, tsí vata kuínti'xe kó ña kidaá. ¹⁴ Ntá tsi ña te nte kaa v'á'a o dé Xuva ko ni ko. Tá'xi ña é kuínti'xe kó ña. Tá'xi ña é kuínimá ko ta'an kó di, tsí kuán ó kata'xi Jesucristu da kúvi uun tsi nima ko ni ña.

¹⁵ Tú'ún sa'a ne, nuu é ntáa ntí'xe i e dóo nuu á'vi i é kuínti'xe un ntíi ntíi ña'a sán ne: Kí'xi Jesucristu ñúxivi sa vata koo é nákáku ña ña'a, ña é ió kuétsi i. Xu'ú ne, díi díi ka ka'nu kuétsi ko é un ntíi ntíi ña'a. ¹⁶ Ntá tsi dí'na u ntúnta'ví ini Xuva kò kó e díi díi ka kñi kaa ú, vata koo é kué' é ña kutuni ña kuínti'xe i rkontuvi tsi dóo ki'in itó dé ka'nu ini Jesucristu ni ko ne, kuan koo ni'í ña é v'á'a nta'a Xuva kò di, é kuntoo ña ni ña ntii dañu ntúvi. ¹⁷ Dukuán né, na kñuun ini ko Xuva ko, ña é odo núu ntii dañu ntúvi. Ña kuvi ka ña. Ña kúvi kñi o ña. Mii tsi ña é Xuva kò. Ntii dañu ntuvi na kuiko ñu'u o ña. Ká'an ó tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsi koo na koo.

¹⁸ Sá'a kaká'án u ni ò é v'á'a, i'xá ko Timoteu, vata tsí ó kaka'an ña'a kidaá, da tá'xi Espiritú Sántú é ká'an ñá kuenta iña o. Nanú'ún ini o tú'ún é káka'an ña. Koon ntii kádan tsiñu iña Xuva ko. ¹⁹ Ná xtuví miin e kuínti'xe o. Ná v'á'a nee nuu i é ña v'á'a kuini nima o. Tsí ió ñá'a é ña ntáde ña kuenta é káka'an nima ña ne, xtuví mii ña e kuínti'xe ña ne, dukuán o nákunáa ña kúñu ña. ²⁰ Kuan ò kúvi Himeneu ni Aléjandru. Ntáda u ña kuenta ntá'a tó'o e ña v'á'a vata koo é na kuini ña é ña ka'an ntée ña Xuva kò.

2

Nté koo víi o dá káka'an ntá'vi ò

¹ Dí'na sá'a ntio ko é víi o: Kákan o nta'a Xuva ko kuénta iña un ntíi ntíi ña'a; ka'an ntá'vi ó ni ña. Kákan o dá xe'e ntá'a Xuva kò ne, naku'éle o sintiá'vi nta'a ña kuenta iña ña'a san. ² Ká'an ntá'vi o ña ña tsiñu na'nu i ni ùn ntíi ntíi ña tsiñu i vata koo é v'á'a koo kuntoo ò, é diin diin tsi kuntoo ò, da ntánuu ini ko Xuva kò, dá ntáde o da mii kué'en tsi é v'á'a. ³ Sá'a é v'á'a. Kuan koo e ntio Xuva kò é víi o, xo'o é nakákú kò. ⁴ Tsí ntio ña é nákáku un ntíi ntíi ña'a; ntio ña é kütú've ña nēe é nuu é ntaá i. ⁵ Tsí uun tsi Xuva ko ni uun tsi ñatíi, ña é kántavá'a ko ni Xuva ko, divi ña é Jesucristu. ⁶ Divi ña xe'é ña ntuví iña ña e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ko ùn ntíi ntíi o. Tá'xi Xuva kò é kütuni ko dá xe'e ntúvi i. ⁷ Tá'xi ña é ká'an ntódo u tú'ún sa'a, é víi u pustru ña. Nuú é ntaá i é káka'án u, ñá té dovete. Nakaxnúu ña ko é nañ'é u ña é ña te ña Israeé san nēe é nuu é ntaá i, é nañ'é u ña nté koo kuínti'xe ña Xuva kò.

⁸ Kidaá ne, da mí'í ká nataká nuu ña'a, ntio ko é ká'an ntá'vi ñatíi san; ntio ko é ntáa ni'í ña nta'a ña e dóo v'á'a, ñatíi, ña é v'á'a nima í, ña é ña ini kudíin, ña é ña ini naa núu. ⁹ Nád'i'

san ne, ñá ntio ko é vii ñá vatá ó de ñadĩ'í ña nguũ san é da mii tsi e ntaĩnuú ña oro ni xó'lo kiti e dóo a'ví i ni dā'ma e dóo a'ví i dí ne, e dóo vá'á ó ntánadaán ña lasun ña. Tsi kuān ó de ña vata koo é na kīnī ña'a san ñá ne, ká'an ñá tsí ña te nté kaa va'a ntáa ña. Tsi ntio ko é ká'an ña'a san tsi dóo vá'á ña'a ñadĩ'í san, ¹⁰ tsi ntáde ña é vá'a, tsi sá'á é vá'á koo vii ñadĩ'í, ña ntáka'an é ntánuu iní i Xuva kō. ¹¹ Diin diin tsi na kuntuo ña nakuá'a ña; na kuiko ñu'u ña. ¹² Ná káxe'é u itsi é nañ'e'e ñadĩ'í san ña'a san má ukún kán. Ná vá'á o te vii ka'nu ñadĩ'í san iña ñátĩ san; diin diin tsi na kuntuo ña. ¹³ Tsi dí'na de kú'vé Xuva kō Ádaán ne, da kidáa de kú'vé ñá Eva. ¹⁴ Tsi ña te Ádaán san, ña e éni ntá'ví koó san, tsi ñadĩ'í san. Ne, divi ñadĩ'í san é edé ña kuétsi. ¹⁵ Ntá tsi kuān te dóo nto'o ñadĩ'í san dá káku i'xá ña ne, nakakú ña kúñu ña tē ña xtuví mii ñá é kuinti'xe ña Xuva kō; te kuñima ñá ta'an ña; te vii ña é ntio Xuva kō; te kadá kuení va'a ñá; te vá'á koo vii ña.

3

Nté koo vii ña odo nuú iní ukún san

¹ Uun nuu é ntaá i: xoó ña'a é ntio i é kodo nuú iní ukún ne, uun tsiñu é vá'a é ntio ña. ² Ña odo nuú san ne, kantio é vá'a koo vii ña vata koo é ña ka'an ntée ña'a san ña. Uun tsi ñadĩ'í ñá koo. Kuenta tsi na vii ñá nee iña e ntáde ña. Na kadá kuení va'a ñá nee é vii ña. Vá'a koo na vii ñá vata koo é kuiko ñu'u ñá'a san ña. Vá'a koo na vii ñá nī ña kaxee kaito ni'ni ña ña nú vi'i ña. Vá'a koo na nakuá'a ña ña'a san. ³ Ña ña de ki'vi ña. Ná ku kada diin ña. Ntē ña ntío ña diu'un é vii ñá da nee ka nuu i vata koo é ni'i ña. Doo vá'a koo na vii ñá ni ñá'a. Ná ña nuú ña. Ná ku itsu'un ña nté koo ni'i ñá diu'un. ⁴ Vá'a koo na kadá kú'vé ñá vi'i ña. Na vii ñá vata koo é na kuinti'xe i'xá ña ña, é kuiko ñu'u ña. ⁵ Tē ñá iní ña nté koo kadá kú'vé ñá vi'i mii ña ne, nté ntú koo kadá kú'vé ñá iní ukun Xúva kō. ⁶ Ña kúvi vii ñá te vata e ná'a kuinti'xe ña Xuva kō, vata koo é ña kadá kuení ña te dóo ka'nu ña'a ña ne, vata koo é ña ni'i ña é nto'o ña vatá o dé tó'ó e ña vá'á san da dóo ka'nu ncho vii. ⁷ Kantio é kuiko ñu'u ñá'a ña, ña é vata kuinti'xe i Xuva kō, vata koo é ña ka'an kīnī ña iña ña, vata koo é ña ntava nuú ña dei tó'ó e ña vá'á san.

Nté koo vii ña'a, ña ntáde tsiñu iní ukun

⁸ Kuan koo na vii ña ntáde tsiñu iní ukún di. Vá'a koo na vii ñá vata koo é na kuiko ñu'u ñá'a ña. Na kúvi ka'an ñá dovete. Ná ku de ki'vi ña ntute tinti'ó. Ná ku vii ñá da nee ka nuu i vata koo é ni'i ñá diu'un. ⁹ Na kuinti'xe vá'a ña nchu'un e xtúvi Xuva kō é kuinti'xe kō ne, é iní mii ña tsí ña tuví nee nuu i é ña vá'a e ntáde ña. ¹⁰ Koto nteé nto ña di'na. Tē ña tuví nee nuu i é kīnī kaa iña ñá

ne, kidáa ne, kuvi vii ña tsiñu ukun. ¹¹ Ñadĩ'í san dí ne, vá'a koo na vii ñá vata koo é na kuiko ñu'u ñá'a san ñá di. Ná ku ká'an ñá dovete iña tuku ñá'a. Kuenta tsi na vii ñá nee iña e ntáde ña. Na káda ntaa ña é un nti'í. ¹² Ña e ntáde tsiñu iní ukún san ne, uun tsi ñadĩ'í ñá na kō. Na vá'á koo kadá kú'vé ñá iña i'xá ña ni vi'i ña. ¹³ Divi ña é vá'á ó ntáde tsiñu iní ukún ne, dóo vá'a koo ka'an ñá'a iña ña. Kidáa ne, ñá kúka'an nuu ku'éen tsi ña é ká'an ñá iña e ntákuinti'xe i Jesucristu.

Nuu i e tá'xi Xuva kō é kütuni ko

¹⁴ Ntio ko é kī'in kantí'í ú kíkoto ní'ni ú o, ntá tsi kaka'an u ni o sá'á ¹⁵ vata koo é, te kúkuí ka kō ne, kutuni o nté koo vii ña'a, ña e kúvi i'xá Xuva kō, ña ñu'u iní ukún Xuva kō, ña kantito san. Tsi ña sá'á ne, ntáxió ntii ña, ntánada'an ña nchu'un é nuu é ntaá i iña Xuva kō. ¹⁶ Doo ka'nu nti'xe nuu i e tá'xi Xuva kō é kütuni ko: Ntii dí'tó Xuva kō é vata kaa ña'a kaa ña. Kaka'an Espiritú Sántú tsi dóo vá'á ña. Ntaíto anjé san ña. Ntáka'an ntódo ña'a san kuenta iña ña ni ña tuku ñuú.

Kuinti'xe ña'a san ña dá kaniñ ñuxiví san. Naki'i Xuva kō ña e dukún kán.

4

Iō ña é xtuví mii ña é kuinti'xe ña

¹ Ná te xú'u o é káka'an Espiritú Sántú san tsí da rkontuví koo ña'a é xtuví mii ña é kuinti'xe ña, tsi ntáde ña kuenta é káka'an é ña vá'á san dá kaeni nta'ví ña. Kuntikīn ñá nchu'un iña é ña vá'á san. ² Tekú ña nchú'un sá'a é ntáka'an ñá vete, ña é da mii xú'u i ntáka'an, tsi ña te ntánī nima i ntáka'an, ña é kuka'xi ku'e'én nima i vata tē i'xi, é ña kakutuni ka nima i nee é vá'á, nee é kīnī kaa. ³ Na tsikán ne, ntáka'an ñá tsi ña nuu kúvi tánta'a ó. Ntáka'an ñá tsi iō titún nuu i é ña kuvi ká'xi ó. Ntá tsi de kú'vé Xuva kō sa'á iña ko. Xo'ó e ntákuinti'xe ko, xo'ó é iní ó nee é nuu é ntaá i ne, na naku'éle ó sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i sá'a. ⁴ Tsi é un nti'í nuu i é edé kú'vé Xuva kō ne, vá'a o. Ña kúvi ka'an ó te ña vá'a ó. Kí'i ó ne, naku'éle ó sintiá'vi nta'a Xuva kō kuenta iña i. ⁵ Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'a ne, nāxnuu viko ña é ká'xi o da naku'éle ó sintiá'vi nta'a ña.

Ña e dóo vá'á ó kade tsiñu iña Jesucristu

⁶ Te nañ'e'en ta'an o nuu i sá'á ne, é dóo vá'a viin iña Jesucristu. Kae'nu é kákuinti'xe o dá kanakuá'an tú'un Xuva kō, divi nchu'un ña é kantikīn.

⁷ Ntá tsi ña kún den kuenta é dotó tsi ntáka'an ñá tuntu, é ña te iña Xuva kō. Nakua'an miñ é viin nee é ntio Xuva kō. ⁸ Kaidiá'vi kudii uun da'na te vii o é káda tsiñu kúñu kō, ntá tsi dií dií ka kaidiá'vi te vii o é ntio Xuva kō. Tsi sá'á ne, kaidiá'vi

nñ dukuan ntoo o ñuxiví sa ne, kaidiá'vi dá kuntuo o ni ñā kidaā di. ⁹ Nuu é ntaa í sá'a ne, dōo nuu á'vi é kuínti'xe un ntíí ntíí ña'a. ¹⁰ Dukuān ne, dōo ntii ntáde tsiñu ō ne, ntánto'o kō é ntádē xení ña'a ni kō, tsí e kuínti'xe ko Xuva kō, ña kantito, ña é kuvi nakāku un ntíí ntíí ña'a, nī ña é di ñi kakuínti'xe i.

¹¹ Sá'a nakuā'an ña'a san. Ká'an ni ña te kuān koo vií ña. ¹² Ná ku dā vá'a o é ká'an ñá'a tsi ñá inin tsí dā vé ña kuetsín. Vá'a koo viín vata koo é nañē'en ña kuínti'xe i san nté koo vií ñá dá káni ña nté o kaka'án ne, nté o kaden utén uten, nté o kakuínima o tá'an o, nté o kakuínti'xe o Xuva kō ne, nté o kaden é vá'a. ¹³ Nñ dukuan kí'ín u mí tuvín ne, koon ntiiñ nakuā'an tú'un Xuva ko me'ñú ña'a san, nañē'en ñá nēe é káni tú'un ne, kué'en ñá itsi di. ¹⁴ Ná ku dā nēe iní ó xtuvín miin e tá'xi Xuva kō doméni é vá'a koo viín dá ka'an Espiritú Sántu kuēnta iña ñátá sán ura í da xntee tá'an ña nta'a ña díki o.

¹⁵ Dōo ntíto viín é un ntí'í nuú i sá'a. Divi tsi viín vata koo é káni un ntíí ntíí ña'a tsí kakutú've o e díí díí ka vá'a viín. ¹⁶ Kuenta tsí viín nté o den, nté o kanakuā'an ña'a san. Koon ntiiñ é un ntí'í. Tsi te kuān koo viín ne, nakakún miin ne, kuan koo nakakún ña ntaíni é káka'án di kuenta iña o.

5

Nté koo vií o ni tá'an ko, ña kuínti'xe i

¹ Ná ku dēn tíin ni ñatā san. Ká'an ni ña dokoñu'u vata tsi te uva o ña. Kuikon ñu'un ñatii kuetsí sán vata tsi te ñni o. ² Kuikon ñu'un ñadř'í ata san vata tsi te dí'í o ña. Kuikon ñu'un ñadř'í kuetsí san vata tsi te tá'an o ña e dōo vá'a viín ni ña.

³ Xntiín ñadř'í kíi san, ña é kátaan núu ntí'xe i. ⁴ Ntá tsi te ió i'xá ñadř'í kíi san ne, o ió i'xá i'xá ña ne, divi i'xá san kaduku ntée é víi é vá'a, é víi kuenta dí'í i ni uva i. Sá'a é ntio Xuva kō é víi o. ⁵ Divi ñadř'í kíi, ña é da mii un díki, ña é xoxó kue'en tsi i'xá i ne, iní ña tsí mii tsi Xuva ko kaxntii ña ña. Nté ntuvi nté níñu kaka'an ntá'ví ña, kaikan ñá nta'a Xuva ko nēe é kátaan núu ña. ⁶ Ntá tsi ñadř'í kíi, ña é kade da mii é ntio mii né, vata tsi té xi'í ñá, kuān te kantító ká ña. ⁷ Ká'an ni ña núu i sá'a vata koo é ña tuví nee nuu i é ká'an ntée ña'a ña. ⁸ Ntá tsi te xoxó ña'a ña kade ña kuenta ña'a ña ne, díí díí ka te ñavi'í mii ña ne, é xtuví mii ña e kuínti'xe ña Xuva kō. Díí díí ka xii kaa iña ña é vata kaa uun ña'a, ña é ña ni kuínti'xe kue'en i Xuva kō.

⁹ Da mii é kunteé divi ñadř'í san mí uve na'a ñadř'í kíi té é xee tá'an uní díko kuia ña, te uun tsi xii ña xio, ¹⁰ te ká'an ñá'a te dōo vá'a o dé ña, té nakue'nu vá'a ña i'xá ña, té dōo vá'a o dé ña nī ña xee ví'í ña, té e nákte

ñā dí'ín ñā kuínti'xe i, té e xntíí ñā ñā ntánto'o i, té edé ña é uun ntí'í nuú i é vá'a.

¹¹ Ntá tsi ña xntéen na'an ñi'vi ñadř'í kíi, ña é dā vé ñadř'í kuetsí, tsi te xtuví mii ña é káde tsiñu ña iña Cristú té ntio ña é nātánta'a xtuku ña ne, ¹² kidáā ne, nī'í ña é ntó'o ña tsí ña ni de ntáa ña é xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō é víi ña. ¹³ Ne, ñá te da mii tsi sá'a, tsí kuíni ña é kudu'xen ña é káda tsiñu ña ne, da mii kué'en tsi é kí'ín ña ta'án ví'í ta'án ví'í. Ne, ñá te da mii tsi é kada du'xen ña, tsí kuíni ña é ká'an ñá dovete iña ta'an ña. Dá ncho kini núu ña tsiñu iña ta'an ña ne, ká'an ña núu i é ña vá'a o é ká'an o. ¹⁴ Dukuān é ntio kō ne, na nātánta'a ñadř'í kíi kuetsí san. Na kōo i'xá ña ne, na kuēnta víi ña ví'í ña. Kidáā ne, ñá víi ñá nēe nuu i é ká'an káni ña'a san iña ña. ¹⁵ Tsi ió ña é xtuví mii ña é vá'a e ntáde ña ne, é kuntikin ña tó'ō e ña vá'a san ve.

¹⁶ Te uun ñadř'í, ña é kakuínti'xe i Xuva kō né, ió ñavi'í ña, ña é ñadř'í kíi ne, divi ña kaduku ntée ña é xntii ña ña. Kidáā ne, ñá dūku ntee un ntí'í ntíí ña ñu'u ini ukún san é xntii ña ña, vata koo é kuvi xntii ña ñadř'í kíi, ña é xoxó ñavi'í i.

¹⁷ Kuikon ñu'un ñatā san, ña é ntádē kú'vē va'á ini ukún kán ne, díí díí ka kuikon ñu'un ña e ntáka'an ntódo tú'un va'á san nī ña ntánakuā'a ña'a sán di. ¹⁸ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “Ña ku xnúun xó'o xu'u dūntikí san da ntaédín ti trigu”, ka'an. Ne, kaka'an xtúku: “Da mii é xř'í á'vi ña kade tsiñu”, ka'an.

¹⁹ Ña kún den kuēnta te tsi'í kuetsí ña'a uun ña'a ñatā sán té xoxó uvi, uni ña'a, ña é ntáda ntaa é káka'an ña te nuu é ntaa i.

²⁰ Té xoxó ña'a, ña é kuan tsí o ntáde kuetsí sán ne, kadan tíin ni ña me'ñu un ntí'í ntíí ña'a, vata koo é ū'ví ña ñguii san.

²¹ Ká'án ú ni o nuu Xuva ko ni Jesúristu ni ánje ña, ña é nakaxnúu ña, te kádan ntaan é un ntí'í núu i sá'a. Ña te únun tsi ñá'a é vá'a viín ni ña, tsí uun kuédadií tsi. ²² Koton vá'an dá kadān kú'vén iña ñatā, ña é kodo núu ini ukún san, vata koo é ña viín dadān ni tūku ña'a san núu i é káni kaa, té ña te vá'a ña'a ñatā san. Na kún den nēe nuu i é káni kaa.

²³ Divín ne, da xé da ta'an tsi kanguntii i'xi o ne, ña kó'on kán e dá mii ntute kuíi, tsí ko'on kudiin ntute tánti'ó di vata koo é na ntúvá'a i'xi o.

²⁴ Ió ñá'a ne, dōo dito é ió kuetsí ña di'na dá nī'í ña é ntó'o ña. Ió tūku ña'a ne, dōo xu'u ió kuetsí ña ne, da nté rkontúvi kutuni ñá'a tsí ió kuetsí ña. ²⁵ Dadř'í tsi ió nuu i é vá'a e dōo dito ne, ió tuku nuu i é vá'a é ña dito, ntá tsi ña kuvi kuxu'ú kue'en tsi.

6

¹ Té xoxó ña'a ña e ntáde tsiñu ne, na kuiko ñu'u ña tó'o ña, vata koo é ña ka'an káni ña'a iña Xuva ko ni nchu'ún ña. ² Té xoxó ña'a ió

tó'o i ña kuinti'xe i ne, ñá ku xtuví mii ña é kuiko ñu'u ña ñá tsí e kúvi ña ta'an ña kuenta iñá Cristu. Ñá'á, tsi díí díí ka vá'a koo na káda tsiñu ña iña ña, tsi kuinima ñá ña, tsi dadí tsi ntákuinti'xe ña Xuva ko ní tó'ó tsiñu san.

Kuntōo vá'a o te kuinti'xe kō

Ká'an ni ñá'a sán, nakuá'an ña nuu i sá'a. ³Tē xoó ña'a nakuá'a ña tuku nchu'ún, tē ña kákuinti'xe ña tú'ún é nuu é ntaā i é káka'an Tó'lo ko Jesúcrístú, tē ña kantikín ña nchu'un é ká'an Xúva kō é víi ó ne, ⁴dóo ka'nu ña'a ña, kuiní ña, ntá tsi ña te neé ini ña. Da mii ku'e'en tsi é ntio ña é nāa núu ña nuu i é ña kuvi nantíko koó ña'a, e dóo ntio ña naa núu ña. Kídáa ne, kune'u ini ña. Nāa núu ña ni tā'an ña. Ká'an kīni ña iña ta'an ña. Kadā kuení kiní kaa ña iña ta'an ña. ⁵Da mii ku'e'en tsi é nāa núu ña ni tā'an ña, tsí kiní kadē kuení ña. Xtuví mii ña é kákuinti'xe ña é nuu é ntaā i. Dóo kue'e ní'i ña te káda tsiñu ña iña Xuva ko, kuiní ña. Kīni nteén xion ña kuān ntāa san. ⁶Kué'e ní'i nti'xe kó te kada tsiñu o iña Xuva ko, ntá tsi tē nuu e vá'a nima ko. ⁷Tsi ña te neé kani'i ó dá xee o ñúxivi sa ne, ñá tē neé kuvi kuni'i o tē ntáka o ñúxivi sa di. ⁸Te ío te ko'lo, te ká'xi ó, te kunuu kutávi ó ne, é divi tsikan. ⁹Ntá tsi divi ñá'a, ña e dóo ntio i é kúkuika ne, kade ña nuu i é Iní ña tsí ña vá'a ne, ña kúvi ntii ká ña, vata tsí ó kuvi kiti é távi tí íto. Kade tuntu ñá nuu i é ncho víi ña ne, ñá katá'an í iña ña. Kunaá iña ña ne, kunaá mii ña di. ¹⁰Tē dóo ntio ko diu'ún ne, kídáa víi o é un nti'i núu i é kīni kaa vata koo é ní'i ko. Ío ña'a é ntántuku ñá diu'ún ne, xtuví mii ña é kuinti'xe ña Xuva kō né, dóo ntánantó'o ña kúñu ña.

Koo ntii o káda tsiñu vá'a o kuēnta iña i é kuinti'xe kō

¹¹Ntá tsi divín é kádukun ntéen Xuva kō né, xtuvín miin núu i tsikan; kuntikín nēe e vá'a, nēe e ntio Xuva kō. Kuinti'xe vá'a o. Kuinima ó ta'an o. Na kūtíi o nima ó kuntetun. Ña kún den ká'nun. ¹²Koon ntíin é na kuinti'xe vá'a o Xuva ko ün tsi da nté ní'i o ntuví va'á iña o ntii dañu ntúvi. Dukuān e kána Xuva ko ó dá ntādan ntaan mé'ñu ña'a, ña é ini, tsí e kuinti'xe o Cristu. ¹³Ví'a ve ne, nuu Xúva ko, ñá é kátá'xi ntuví iña ko un ntíí ntíí ó, ni Jesúcrístu, ña e dóo vá'a ka'an é nuu é ntaā í da ntísí ña nuu Pílatú ne, ká'ān ú ni o ¹⁴te kádan ntaan vātā ó ka'an Xúva kō é víin. Ña kún den nté uun nuú i é ká'an ñá'a tē ña vá'a o. Kuan tsí koo víin un tsi da nte naínu xtuku Tó'lo ko Jesúcrístu. ¹⁵Tsí tē xee ntúvi i ne, nainu ña é kīni o ña. Divi ñá e dóo va'á kue'en ña. Divi ña kadē kú'vē ña é un nti'í. Divi ñá é rei é odo núu un ntíí ntíí rei iña ñúxivi san. Divi ñá é odo núu ña é da xóo ka tó'o i. ¹⁶Da mii tsi ñá é kántito ña ntii dañu ntúvi, é ña kuvi ka ña. Kaxi'í nuu

ká'nu ña vata kaa ntuve ñú'u. Ntē xoxó xee étsin i mí tuví ña. Ntē uun ña'a vata kiní ña ña; ntē ña kuvi kiní o ñá vevii. Na kuiko ñú'u ña'a ña. Na kodo núu ñá kadā kú'vē ñá ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹⁷Ká'an ni ñá e dóo ío iña i ñúxivi sa tē ña víi ka'nu ña. Ñá ku dē kuení ña te kúvi víi ña é un nti'í tsi ío diu'un ña. ¿Te kúnaá ntu? Ntá tsi na kuinti'xe ña Xuva kō, ña é kata'xi kō é un nti'í núu i é kantio kō vata koo é ña te neé taan núu ko. Ntekú ka xtuku é katá'xi ña ko. ¹⁸Ká'an ni ñá né, na víi ña é vá'a. Na kōo ntii ña é víi ñá nuu i é vá'a vata tsi ó kaxió ntii ñá é kadē tsiñu ña é ní'i ñá diu'un. Ñá ku dē víni ña ni tā'an ña; na kuiní ña é ku'e'ē ña dava iña ña ña e ntáaan núu i. ¹⁹Kuan koo naxtúvi va'á ña dokuika iña ña é ña kantí'í iña ntuví iña ña é vè'xí, vata koo é ní'i ña ntúvi vá'á iña ñá rkontuvi.

I'a nti'í tūtú iña Timóteu

²⁰Timoteu, vánchu'un víin kuenta nuu i e tá'xi Xuva kō é víin. Ña kún den kuēnta dá doto tsi ntáka'an ñá'a da ntáka'an ntēe ña é nuu é ntaā i, tsi dóo ini ña, ka'an ña; ntá tsi ñá ini nti'xe ña. ²¹Ío ñá e ntántikín ña sá'á né, kúdana ña é ntákuinti'xe ña.

Na naxnu viko Xuva ko nto ün ntíí ntíí nto.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũ San Pablu iña Timóteu

Taxnũu Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesúcrístu u, tsi kuan ò ntío Xuva kō é víi u, tsi tá'xi ña xu'u ña tsi ní'i ko ntuvi va'á iña ko nta'a Jesucristu. ² Taxnũ u tutú sá'a iña o, Timóteu, dívín é vata kaa i'xá mĩ ko e dóo ntio kó o. Na naxnuu viko Xuva ko o, ni i'xá ñá Jesucristu. Na ntũnta'ví ini ña o. Na tá'xi ña é kutúvín va'an.

É ká'an ñá iña Cristu

³ Ntē ntúvi ntē níñu kanaku'é é sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña o. Tsi iña Xuva ko káde tsiñu ú ne, kaka'án nimá ko tsi vá'a ó kade ú, vatá o dé uva ata kō, ña intóo nte ntúvi di'na. ⁴ Kanaka'án kó da ékun nteén ko ne, un vá'a tsi ncho nakiní u o vatá koo é nakunuu díni nimá ko. ⁵ Kanaka'án kó tsi kakuinti'xe ntí'xe o vatá o dé di'i kui'i o Loida di'na, ni di'i o Eũnice. Iní u tsi kuān ó kakuinti'xe o di.

⁶ Dukuān ne, é kaka'án u ni o tē díi díi ka kadan tsiñun ni'in nuú í e tá'xi Xuva ko ò da nata'án ntēe ú nta'a kó díki o kídaa. ⁷ Tsi ña ni tá'xi Xuva kō é ũ'vi ko, tsi tá'xi ña é kũvi vii o, é kuñima kó ta'an kō, é kadā kuení va'á ko ntē koo vii o. ⁸ Ñá ku kuká'an nuu o é ká'an ni ña'a kuenta iña Xuva ko. Ntē ña kuká'an nuu o kuenta iña ko xu'u, é nuu kutú ú kuenta iña ña. Ntá tsi na kütíi o é kãnto'o o kuenta iña tú'ün va'á san, tsi Xuva ko kaxntii ña o. ⁹ Tsi Xuva kō ne, nakáku ña kō ne, kana ña kō é kuvi o iña ña. Nã tē nee é vá'a o ni ide o vatá koo é ntio ña kō. Ntá tsi kuan ò ntío mii ñá é ta'xi ña ntuvi vá'a iña ko kuenta iña Jesúcrístu ntē ntúvi di'na da de kú've ñá ñuxivi. ¹⁰ É nañ'e ñá kō tsi dóo ntio ña kō da táxnũ ña Jesucristu é nakakũ ñá kō. Tsi kúvi ide Jesucristu é ña kuvi víi ka doxi'í san ni kō ne, ta'xi ña ntuvi vá'a iña ko é ña kant'i'í dá kuinti'xe kō tú'ün va'á san.

¹¹ Xuva kō nakaxnúu ña ko é ká'an ntódō u tú'ün va'á san, é víi u pustru iña ña, é nakuá'a ú ña'a san. ¹² Dukuān ne, kuān ó kanto'ō kō vevii. Ntá tsi ña kakuka'an núu ko, tsi iní u xoo é kakuinti'xe kó ne, iní u tsi kuenta víi ña nuu í é xtúvi ña kuenta nta'a kó da ntē xee ntúvi é nainu xtúku ña.

¹³ Víin kan é kaka'an tú'ün é nuu é ntaā í san vatá ó nañ'é é u o ne, kuinti'xe ká o Xuva kō ne, kuñimá ka o ta'an o, vatá o tá'xi Jesucristu é víin. ¹⁴ Na xntii Espiritũ Sántu ō, ña é nuu nima ko, é kuēnta víin nuu í é vá'a é xtúvi Xuva ko ntá'a o.

¹⁵ Inin tsi' un ntí' ña ntoo ñuú Asiá ne, xtúvi mii ñá ko. Kuān o dé Figelu ni Hermógení di. ¹⁶ É vá'a koo na víi Xuva ko

ní ñavi'i Onesiforu, tsi dóo ki'in itō náxnuu ka'nu ña nimá ko. Nã ni kuká'an nuu ñá ko é nuu kutú u. ¹⁷ Tsi dá xee ña ñuú Romá ne, un vá'a tsi nántuku ñá kó, un tsi da nte nání'i ñá ko. ¹⁸ Xuva ko na ntũnta'ví ini ña ña dá xēe ntúvi dá nainu xtúku ña. Inin va'an tsi tífin nuu í é vá'a éde ña ní kó dá itúvi ú ñuú Efesuu.

2

Uun sntadun vá'a iña Jesúcrístu

¹ Divin, i'xá ko, ka'xi víin nima o, tsi Jesucristu katsi'í ntií ña ō. ² Un nti'í tũ'un e téku o é kaka'an ntódo u mé'ñũ ña'a ne, divi tsi tú'ün ka'an ni ña'a, ña e ntáde ntaa, vatá koo é kuan tsi koo nakuá'a ña tuku ña'a di.

³ Divín né, na kütíi o nima o é ntō'o o dí vatá kaa sntadun vá'a iña Jesúcrístu. ⁴ Uun ña'a, ña é kade sntadún ne, ña kúvi kini nuu ña tuku tsiñu, tsi dá ma mii tsi é koo tú've ña é víi ña é ká'an tó'o ña, sntadun ñá odo nuú san. ⁵ Uun ña'a, ña kanadikí ne, ña kúvi díku ntēe ña doméni tē ña ni kudad# ña vatá o kú've í iña ñá nadiki. ⁶ Uun ña'a, ña kade tsiñu tsiñu má kú'ú ne, di'na ña kaduku ntēe ña na ki'í da'an ña é ta'vi ña é kúvi iña mii ña. ⁷ Kadā kuení va'á o é kaka'án u ni ò ne, ta'xi Xuva kō é téku o é un nti'í nuú í.

⁸ Nanũ'ün iní o Jesucristu, divi i'xá ika Dávii, e ntóto ña dá xi'í ñá, vatá ó kaka'an tú'ün va'á san é kaka'an ntódo u. ⁹ Núu í sã'a é kãnto'o ko, é nuu kutú ú vatá kaa ña é kĩni kaa, tsi kuān ó kaka'an ntódo u. Ntá tsi tú'ün Xuva kō ne, ñá te nuu kutú. ¹⁰ Dukuān ne, kakutíi kó nimá ko é un nti'í sã'a kuenta iña ña é nakaxnúu Xuva kō, vatá koo é nakáku ña nta'a Jesucristu ne, kuntōo vá'a ña ni ña ntii dañu ntúvi.

¹¹ Nuú é ntaā í é kaka'an ña:

Tē xi'í o ni ñá ne, kuntoo dad# o ni ñá di.

¹² Tē kutíi ō é nto'o kō né, kadā kú've dad# o ni ñá.

Tē ka'an o tsi ñá ini o ñá ne, ká'an ñá tsi ñá ini ñá kō di.

¹³ Tē ña kada ntáa ó ne, ntá tsi divi ñá né, da mii é káda ntaa ña é kaka'an ña, tsi ña kuvi natívi iní ña.

Ña'a, ña e dóo vá'a ó kade tsiñu iña Xuva ko

¹⁴ Tú'ün sa'a ká'an ni ña vatá koo é ña kunáa ini ña. Ká'an ni ña nuu Xuva ko tē ña tĩn nuu ká ña kuenta iña tú'ün san. Tsi ña váda kaídiá'vi é kuan koo nãa núu o, tsi kídaa ne, ñá xkũntee ini ña ntátekú í san é kuñti'xe ña. ¹⁵ Koon ntiin kádan tsiñun vatá koo é vá'a koo ka'an Xúva ko iña o, vatá koo é ña tuví nee nuu í é kũka'an nuu ó tē xeen ntá'a ña. Ká'an ña tsi vá'a ó den, tsi kaka'an ntaan tú'ün ña é nuu é ntaā í. ¹⁶ Kuenta tsi viin; ñá ku dotō tsi ka'an tú'ün é kini kaa. Tsi ña é kuān o ntáka'án san ne, da díi díi ka ntákukini ntáa ña. ¹⁷ Kaika tú'ün e ntáka'an

ñá vatā ó kaika kui'i nta'xá san. Kuan ō kúvi ni Himēnu ni Filetú di. ¹⁸ Di'vi ñā né, kúdana ñā nēe é nuu é ntaā í, tsi ntáka'an ñā tsi é ita ntí'xin ntuvi é ntóto xtuku ñā'a. Ntánatívi ñā ñā'a, ñā kuínti'xe i Xuva kō. ¹⁹ Ntá tsi Xuva kō né, xtúvi ñā t'ún ñā é ñā dá kantí'i, vata kaa xuu eti vi'i é tuvi kutu. Sá'á ne, vata kaa é úve na'a kaka'an t'ún Xuva kō: "Iní Xúva kō xoo é i'xá nti'xe ñā" ne, "Un ntí' ntí' ñā'a, ñā é kakuínti'xe i Xuva kō ne, ñā víi ka ñā é kíni kaa." Kuān ó kaka'an t'ún ñā.

²⁰ Iní vi'i ka'nu iō kidi e kúvi oro, e kúvi káa kui'xin ne, iō e kúvi útun, e kúvi ntó'ō di. Kídi e dóo va'á san ne, ntáde tsiñu ni'i ñā ntuvi dá viko ka'nu. E ñā dóo neé va'á san ne, utén uten ntáde tsiñu ni'i ñā. ²¹ Xoó na'a, ñā é ntuntoo nima í ne, kúvi ñā vata kaa kidi va'á san é káde tsiñu ni'i ñā ntuvi dá viko kaa. Tsi xtúvi xio Xuva kō ñā é kúvi ñā iña mii ñā, é kada tsiñu ni'i ñā ñā, tsi é iō tu've ñā é víi ñā é un ntí'i nūu i é vā'a.

²² Dukuān ne, ñá ku dē kuení o é kíni kaa, vatā o ntáde na kuetsí san. Kuntikín nūu i é vā'á ō. Kuínti'xe o Xuva kō. Kuinima ó ta'an o. Kutúvín dadíin ni ūn ntí' ntí' ñā'a, ñā é vā'á nima í, ñā e ntákaku ni'i Xuva kō. ²³ Ntá tsi ñā kún den kuénta da ntátiin dikí ñā'a nuu i é ñā íni ñā. Inin tsi te kúvi ne, koó da ntánāa nūu ñā kuenta iña dákí san. ²⁴ Ñā é káde tsiñu iña Xuva kō ne, ñā vā'á o é nāa nūu ñā, tsi víi ñā é vā'á ni ūn ntí' ntí' ñā'a. Na nakuā'a vā'a ñā ñā'a, na kutíi ñā nima ñā ni ñā. ²⁵ Nā ku de ka'nu ñā dá ká'an ñā ni ñā'a, ñā é ñā ntákuínti'xe i é nuu é ntaā í, vata koo é tē kúvi ne, ta'xi Xuva ko te nādama ñā nima ñā vata koo é kuínti'xe ñā é nuu é ntaā í san. ²⁶ Kidáa ne, ntutuni ñā vata koo é nakáku ñā má ito e xkáa tó'ō e ñā vā'á san. Tsi e t'ún ntí'xe tó'ō e ñā vā'á san ñā vata koo é víi ñā nēe e ntío i.

3

Nté ntu ntáa ñā'a san ntuvi dá dokó sa nainu xtúku Cristu

¹ Ntio ko é kütuni o sá'á: Tsi tē xee ntúvi dá dokó sa nainu xtúku Cristú ne, kidáa vē'xí ntuvi e dóo kíni koo kuví. ² Kidáa kada kuení ñā'a da mii iña mii ñā, dá mii e dóo kuinima ñā diu'un. Ká'an ñā tsi dóo ka'nu ñā'a ñā, tsi dá mii ñā e dóo vā'á ñā. Nā nakué'e ñā sintiá'vi. Nā kuiko ñu'u ñā iña Xuva kō. ³ Nā kuinima ñā ta'an ñā. Nā ntuntá'vi ini ñā ta'an ñā. Dá'vi ñā dovete tá'an ñā. Víi ñā da nēe ka nuu i é ntio nima ñā. Dóo kada xení ñā. Nā ntio kue'en tsi ñā é vā'a. ⁴ Diko tá'an ñā. Nā kada kuení kue'en tsi ñā nēe e vā'á é víi ñā. Dóo ka'nu víi ñā. Nā ntio ñā Xuva kō; da mii tsi é ntio ñā é víi ñā nēe é ntio mii ñā. ⁵ Kani nta'ví ñā kō é ká'an ñā e dóo numí ñā Xuva kō. Ntá tsi ñā te nuu é ntaā í. Tsi ñā ntákuínti'xe ñā tē dóo iō ntii Xuva kō é víi ñā.

Ñá ku kinin nūun iña ñā kuān ntáa san. ⁶ Iō ñā kuān ntáa sán ne, ntákí'vi ñā iní vi'i

ñā'a ne, ntaéni nta'ví ñā ñadí'í tuntu, ñā é iō kuetsí í, ñā ntáde da nēe ka é kaikán nima mii í. ⁷ Utén utén ntánakuā'a ñā, ntá tsi ñā kakúvi kutú've ñā nēe é nuu é ntaā í. ⁸ Vatā o dé ñā tatan, ñā é naní Jani ni Jámbri, é ñā ni kuínti'xe ñā é ká'an Muíseé ne, kuān ó de ñā sá'a, tsi ñā ntío ñā kuínti'xe ñā é nuu é ntaā í. Nā t'úvi nee iña é vā'á kue'en tsi e ntáde kuení ñā. Nā ni kúvi víi ñā é kuínti'xe ñā é vā'a vā'a sa. ⁹ Ntá tsi ñā kutíi ñā kaa dukūn ñā, tsi kutuni un ntí' ntí' ñā'a tsi dóo tuntu ñā, vatā o kütuni ñā'a iña Jani ni Jámbri kidaā.

Un sá nuu i é káka'an Pablu ni Timóteu nté koo víi ñā

¹⁰ Ntá tsi inin va'an nté o nakua'á u, nté o de u é tuví u ñuxiví sa, nté o kadē kuení ko é víi u, nté o kuínti'xe kó Xuva kō, nté o kutíi ú nimá ko, nté o kuinimá ko, nté o kutíi ú e dóo ntó'ō kó, ¹¹ nté o dé xení ñā'a san ni kó, nté o nánto'o ñā ko ñuú Antioquía ni ñuú Iconiú, ni ñuú Listrá di. Inin nté o kutíi u dá edé ñā ni kó é kíni kaa. Ntá tsi nakáku Xuva kō ko é un ntí'i nūu i sá'a. ¹² Un ntí'i ñā'a, ñā é ncho víi é vā'á kuenta iña Jesúcrístu ne, kuān koo nto'o ñā di. ¹³ Ntá tsi ñā kini ntáa sán ni ñā ntaéni nta'ví ta'an sán ne, da díi díi ka kadā xení ñā. Kani nta'ví ñā ñā'a ne, dukuān ne, kani nta'ví ñā'a san ñā di.

¹⁴ Ntá tsi divín ne, ñá ku xtúvín miin nūu í é kütú've o, nuu i é inin tsi nuu é ntaā í, tsi inin xoo ñā'a é nakuā'a ñā o. ¹⁵ Tsi un tsi nté ntúvi da kulú'ntin inin t'ún é vā'á iña Xuva kō, divi t'ún é nañé'e o nté koo nakáku é kuínti'xe o Jesucristu. ¹⁶ É un ntí'i t'ún Xuva kō é úve na'é ne, divi t'ún é káka'an Xúva kō. Kaidiá'vi é nakua'a o ñā'a, é nañé'e o ñā mii'í kákunaá ka ñā, é nañé'e o ñā nté koo víi ñā é vā'a, nté koo kutú've ñā é víi ñā nēe é ntio Xuva kō. ¹⁷ vata koo é koo t'úve va'á ñā é kuntikín ñá Xuva kō, vata koo é kíni va'a vā'a ñā nté koo víi ñā é un ntí'i nūu i é vā'a.

4

¹ Divín ne, nūu Xuva ko ni Jesúcrístu, ñā é kada kú've iña ñā ntantító ni ñā xi'í san dá nainu xtúku ñā é kodo nuú ñā ne, ká'kuén ú ni ō tsi tsiñu sá'á viin: ² Koon ntíin ka'an ntódon t'ún Xuva kō. Nguentúvi da ka'an dá ka'an tsín ni ñā'a, kuān té ura vā'a, kuān té ñā té ura vā'a. Ntadan vā'an ñā mii ñā vā'a ō ntáka'an ñā. Ká'an ni ñā mí ñā vā'a ō ntáde ñā. Kue'en ñā itsi nté koo víi ñā. Kukuíi kudu'va tsi nakuā'an ñā. ³ Tsi vé'xi ntuvi dá ñā kutíi ká ñā nima ñā é kíni ñā t'ún é vā'á san. Dá kuntikín ñā títin mastru, ñá nakua'a da nēe ka nuu i é ntio ñā é tēkú ñā. ⁴ Nakuitá ñā ata ñā t'ún é nuu é ntaā í san ne, da mii tsi é kíni ñā kuentu e ntáka'an ñā'a. ⁵ Ntá tsi divín né, kada kuení va'á ō nēe é vā'á viin. Na kutíi o e dóo ntii t'ún. Ká'an ntódon t'ún va'á san nté koo nakáku ñā'a. Kadan ntaan tsiñu o e tá'xi Xuva kō é viin.

⁶Xu'ú ne, kaxé'e ú ntuvi iñá ko doméni iña Xuva ko. Dóko sã xee ntúvi é ntáka ú ñuxiví sa. ⁷É kúvi idé u vata kaa sntadun iña Xuva ko; é kúvi idé u ínu du've u kuenta iña ña; ñá ni xtuví mii kué'en ú e kuínti'xe kó ña. ⁸Vi'a ve ne, koó da kantétu u é nĩ'í ko doméni e dóo va'a é tūví va'a iñá ko nta'a Xuva kō. Tsi dóo vá'á ó kadé kú've Xuva kō né, divi ña tā'xi ña kó ntuvi dá kixkadá kú've ña. Ntá tsi ña te da mii tsi ú nĩ'í ko, tsi un ntíí ntíí ña'a, ña e dóo diní i ntantétu ntuvi dá nainu xtúku ña.

Nuu i é vi'í ñá iña mii ña

⁹Koon ntiin kí'xin kant'ín mí tuví u. ¹⁰Tsi Demá ne, é xtuví mii ná ko. E díi ka ntio na é ío ñuxiví sa ne, kué'en na ñúú Tesalonica. Cresenté ne, kué'en ña ñúú Galacia. Titó ne, kué'en ña ñúú Dalmacia. ¹¹Ntuví sa ú Luca ntóo nti. Kükuekán Marcú ne, kuntekan na te vè'xin, tsi kuví xntii ná kó tsiñu ko é káde ú i'a. ¹²E táxnūu ú Tiquicu é kí'ín ña ñúú Efesu. ¹³Te vè'xín ne, kumí'ín kutuún ko e xtúvi mii u nú vi'í Carpu dá ítúvi ú ñúú Troa. Kuidon librú ko di; ntá tsi díi díi ka ntio ko é kuídon tutú ko e ntátinuu.

¹⁴Ná katsi'í ta'an káa, ná nani Alējandru ne, dóo kiní o dé na nĩ ko. Ntá tsi kué'e Xuva ko ná é ntó'o na é kuān o dé na nĩ ko. ¹⁵Kuenta tsi viín, tsi ña ntío kue'en na tú'ün va'á san e ntáka'an ntódo ó.

¹⁶Da kúvi uun íto dá ñē'é u nta'a ña kaxntékú kú've ne, xóxó ni xntii i ko é ntáda ntaa ñá iñá ko. Un ntíí ntíí ña xtúvi mii ñá ko. Tē ña vií Xuva ko kuēnta núu i sá'a. ¹⁷Ntá tsi ña ni xtuví mii Xuvā kó ko. Tā'xi ña é kúvi ka'an ntódo nt'í'í ú tú'ün va'á san iña ña, vata koo é kīni un ntíí ntíí ña'a, ña é ña te ña Israeé san, nté koo nakáku ña. Dukuān o nakáku u mé'ñū ña dóo xení i san ne, ¹⁸kuan koo nakákú Xuvā kó ko da nēé ka nuu i é kīni kaa. Tsi divi ña vií ñá ko kuenta é vā'á koo xee ú nta'a ña. ¡Ká'an ó tsi dóo ka'nu ña ntií dañu ntúvi! Kuan tsi koo na kōo.

Taxnūu ña ntiusi

¹⁹Ká'an ntiusi ní Prisca ni Áquilá, ni ūn ntíí ntíí ñavi'í Onesiforu. ²⁰Kátūvi mii Erastu ñúú Corintu. Xtuví mii u Trofimu ñúú Miletu, tsi nchokuví ña. ²¹Koon ntiin é kí'xin dí'na dá xēe ntúvi vĩ'xín san. Eubulu ni Púdenté, nĩ Linú, nĩ Claudiá, ni ūn ntíí ntíí ta'an ko ña kuínti'xe i, ña ntoo i'a, taxnūu ña ntiusi o.

²²Na kūnuu mé'ñū Tó'o ko Jesūcristu ó; na naxnuu viko Xuva ko nto ūn ntíí ntíí nto. Sá'a tsi é ká'an u ni ó.

Tutu e táxnūu San Pablu iña Títo

Taxnúu Pablu tutú iña Títo

¹ Xu'u é Pablú u ne, kade tsiñu ú iña Xuva ko; pustru Jesúcrístú u. Taxnúu ña kó vata koo é na kuínti'xe ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kó, vata koo é na kütuni ña tsi nchu'un é nuu é ntaā i e ntákun'xe kó, ² e ntantétu ó é nī'i ko é vā'a nta'a Xuva ko ntií dañu ntúvi. E tá'xi Xuva ko xū'u ña nte dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví san tsi kuān koo kuví ne, ña te da kakā'an ña. ³ Vevii ne, e xée ntúvi e xtúvi ña ne, tá'xi ña é kütuni ko tú'un va'a san iña ña, iña Xuva ko, ña é nakáku kó, divi tú'un e xtúvi ña nta'a ko é ká'an ntódo u ni ñā'a. ⁴ Taxnúu ú tutu sá'a iña o, Títo. I'xá mii nti'xe ko kúvin, tsi nañé'e ú o é dadii tsi kuínti'xe o ni ko. Na naxnuu viko Xuva kó ó, nī Tó'o ko Jesúcrístu, ña é nakáku kó; na tá'xi ña é vā'a koo kutúvin.

Tsiñu é káde Títo ñuú Creta

⁵ Xtuví mii ú o ñuú Creta vata koo é viin é kākunaá ka ikān, vata koo é kadā kú'vén xoo é vii í ñatā ña ntáde kú've' ini ukun iña é un é un ñuú san vatā ó kaka'an u é viin. ⁶ Ña é vii ñatā ne, vā'a koo na vii ñā vata koo é ña ka'an kīni ña'a san iña ña. Uun tsi ñadi'i ñā koo. I'xá ña ne, na kuínti'xe i Xuva kó di; ña kúvi é dotó tsi vii, vata koo é ña tuví nēe núu i é kīni kaa; i'xa e dóo koñu'ú. ⁷ Ña odo núu ini ukún ne, da mii é vii ña é vā'a, tsi kade ña kuenta iña Xuva ko. Ña kúvi vii ka'nu ña. Ña kúvi é kúdiin ña é da nuu da kuíi tsi. Ña ku de ki'vi ña. Ña ku naa núu ña. Ña ku kuinima ñā diu'un. ⁸ Vā'a koo na vii ñā nī ña kaxee vi'i ña. Na kuinima ña é vā'a. Na kadā kueni va'ā ñā nté koo vii ña. Vā'a koo na kadā kú've' ña. Na kadā ntaa ña é kākā'an Xúva kó. Ñā ku dotó tsi íde ña da nēe ka é ntio ña. ⁹ Ñā ku xtuví mii ña é kuínti'xe ña tú'un va'a san vatā o nakua'a nti ña, vata koo é kúvi kué'e ña itsi vā'a ni tūku ña'a, vata koo é na kúvi vii ña é tūn dikí ñā'a san tú'un é kākā'an ñā, té xoo kaka'an ntée i tú'un va'a san.

¹⁰ Tsi dóo ío ña'a, ña é ña ncho kuínti'xe i. Dotó tsi ntáka'an ñā, ntaēni nta'vi ña ña'a. Díi díi ka ntáde ña Israeé san, tsi ntáka'an ña tsi dá mii é ká'nte o kúñu é ixí ko. ¹¹ Kantio é na ntádi xu'u ña, tsi ntánateñu núu ña ña kuínti'xe i san ni un ntií ntií ñavi'i ña é dotó tsi ntánakuā'a ña tú'un é ña kaidiá'vi é da mii kué'en tsi diu'un ntío ña.

¹² Uun ña'a ña, ña vé'xi ñuú Cretá ne, kaka'an ñā naa xuva ñā ne, kaka'an ntée ña ña ñuú ña: “Ña ñuú Cretá san ne, koó dá ña vete ña. Dóo kīni ntāa ña. Dóo diin ña. Da mii kué'en tsi ntáxi'i ntaé'xi ña. Dóo du'xen ñā é kadā tsiñu ña.” Kuan ó ka'an ñā ñuú Cretá

san. ¹³ Nuu é ntaā i é kākā'an ña. Dukuān né, ntií ká'an ni ña vata koo é na kuínti'xe vā'a ña. ¹⁴ Ká'an ni ña tē ña ku de ña kué'nta dovete e ntáka'an ña Israeé san, ntē ña ku kuínti'xe ña tú'un e ntáka'an ñā'a ni ñā, ña é ña ntío i tú'un Xuva kó.

¹⁵ Kuenta iña ña é vā'a ne, vā'a é un nti'i nuu i. Ntá tsi kuenta iña ña é kīni ntāa, ña é ña ntío i é kuínti'xe i ne, ña tuví nee iña é vā'a iña ña. Tsi ña vā'a dikí ña; nté nima ñā ña vā'a. ¹⁶ Ntáka'an ña tsi ini ñā Xuva kó, ntá tsi kütuni ko tsi ñā ini nti'xe ña ña, tsi dá mii e ntáde ña é kīni kaa. Ñā ntío ña kada ntaa ña é ntio Xuva kó; ntē ña ntaidiá'vi ña é vii ñā da nēe ka nuu i é vā'a.

2

Nchú'un é nuu é ntaā i

¹ Ntá tsi divin né, nakuā'an ña'a nchú'un é nuu é ntaā i. ² Ká'an ni ñatā sán tē ña ku de ki'vi ña; ntē ña ká'an dikí ña, vata koo é na kuiko ñu'u ñā'a san ña. Na kadā kueni va'ā ña nté koo vii ña, nté koo ka'an ña. Na kuínti'xe vā'a ña. Na kuinima ñā tá'an ña. Na kütii ña nima ñā ni ñā'a san. ³ Ká'an ni ñadi'i átā sán di te na kuiko ñu'u ñā; ntē ña ku ka'an kīni ña iña ña'a; ntē ña ku de ki'vi ñā. Na nañé'e ñā ña'a san nté koo é vā'a koo vii ña. ⁴ Na nañé'e ñā ñadi'i kué'ti san nté koo kuinima ñā xii ña ni i'xā ña. ⁵ Na nañé'e ñā ña é vā'a koo na kadā kueni ña nté koo vii ña, é na vii ñā da mii kué'en tsi nuu i é vā'a, é kué'nta vii ña vi'i ña, é na ntuntā'vi ini ña ña'a, é na kuínti'xe ña é kākā'an xii ña, vata koo é xoxo kuví ká'an kīni i iña tú'un Xuva kó.

⁶ Kuan tsi koo ka'an ni na kué'ti sán di te na kadā kueni va'ā na nté koo vii ña. ⁷ É un nti'i é viin ne, nañé'en ñā'a san nté koo vii ña é vā'a. Dá kanakuā'an ña'a sán ne, kanii nima ó ka'an ni ña; ñā ku ká'an dikin ni ñā dá kanakuā'an ña. ⁸ Vā'a koó ka'an, vata koo é ña kuví ka'an ntée ña'a o. Kidāa ne, kuka'an nuu ña, ña é ña kákuínti'xe i, tsi ña tuví nee núu i é kúvi ka'an ntée ña o.

⁹ Ká'an ni ña ntáde tsiñu san te káda ntāa ña é kākā'an tó'o ñā; na vii ñā tsiñu vā'a vata koo é díni tó'o ñā é un nti'i é káde ña. Ñā ku nantiko koó ñā ka'an ñā te kākā'an tó'o ña ni ñā. ¹⁰ Ñā ku kī'i dú'u ña, tsi kanii nima ñā na vii ñā da mii kué'en tsi é vā'a, vata koo é na kütuni ñā'a tsi dóo va'a tú'un iña Xuva ko, ña é nakáku kó.

¹¹ Tsi e táxnuu Xuva kó e dóo vā'a iña ñā, vata koo é nakáku un ntií ntií ña'a. ¹² E dóo vā'a o dé Xuva ko ni kó né, kuān ó kanañé'e ñā kó é xtuví mii o é kīni kaa, é ña kuinima ko é ío ñuxiví san. Ntá tsi na kadā kueni va'ā ko nté koo vii o é vā'a é ntio Xuva kó vevii é kuntuo o ñuxiví sa. ¹³ Nii dukuān ntantétu o tē xee ntúvi é vā'a kue'en da ki'xi xtúku Xuva kó, ña e dóo ka'nu, ni Jesúcrístu, ña é nakáku

kō. ¹⁴ Divi ñā xe'é ña ntuvi iña ñā kuenta iña ko vata koo é nakakū ñā ko da neé ka nuu i é kīni kaa, vata koo é na ntāntoo ña nima ko é kuvi o iña mii ña, é nī kue'én ini kō é vīi o é vā'a.

¹⁵ Sá'a kā'an. Sá'a nakuā'an ña'a san. Nāxnuun ka'nun nima ñā ne, kadan tīin ni ñā, tsí divi tsiñu e teé tsiñu Xuva ko o é vīin. Ñā dā vā'a o é na nāntii ni'ni ña o.

3

Nté koo vii ña kuinti'xe i

¹ Na nāka'an ña kuinti'xe i sán te na kī'ví diki ña é kāka'an ñā tsiñu na'nu i san ni da xōo ka ña tsiñu i, te na kāda ntaa ña é kāka'an ñā, te na kōo tú've ña é vīi ñā da neé ka tsiñu é vā'a. ² Ká'an ni ña tē ña ku ka'an kīni ña iña dá xōo ka ña'a, te vā'á koo na kuntōo ña, é vā'á koo na vīi ñā ni tā'an ña, na kuiko ñu'u ñā.

³ Tsí xo'ō né, dōo tuntu o, dōo lo'o o kidaā di. Ntaíka o ntákunaa o. Ide o da neé ka é ntio nima kīni kaa kō. Utén uten edé o é kīni kaa. Dē né'u iní o ni ta'an kō xé un xé un o. Ña ni ntío ña'a san kó ne, ña ni ntío ko ñā di.

⁴ Ntá tsi Xuva kō, ña é nakáku kō ne, náñē'e ñā kō tsi dóo ncho vii ña é vā'á ni kō, tsi dóo kuinima ñā kō ne, ⁵ nakakū ñā kō. Ña túvi nee nuu i é vā'a é edé o vata koo é nakakū ñā kō, tsí mii ña ntúnta'ví ini ña kō. Nákate ña nima kó da nakáku ña kō. Ntuvi xēe tá'xi ña ko kuenta iña Espíritū Sántū. ⁶ Ntekú ka tá'xi ña kō Espíritū Sántū san kuenta iña Jesúcristu, ña é nakáku kō. ⁷ Dōo vā'a o dé Jesucristu ni kó vata koo é kuvi kuntetu o é nī'i ko ntuvi va'á iña ko ntii dañu ntúvi.

⁸ Nuu é ntaā i é kāka'án u ni o ne, ntio ko é nī kue'én ini o kā'an ni ña kuinti'xe i Xuva kō sán vata koo é kōto vā'a ña nté koo vii ña nuu i é vā'a. Sá'a e dōo va'á, e dōo kaidiá'vi i é vīi o un ntí'ntí. ⁹ Ntá tsi ña ku kinin núun te tsixe'e ñā'a nuu i é tuntu, te ncho nāa núu ña kuenta iña ñāta ñā, ña intóo kidaa, kuēnta iña i nté o kaka'án lei Muísee. Núu i tsikán ne, ñā tē neé nuu á'vi kue'én te nāa núu o.

¹⁰ Te ió ña'a kakini nteē ñā ña kuinti'xe i sán ne, di'na kué'én ña itsi te ūvi íto ne, tē ñā ncho tēkú ña ne, kidaā ne, ña kún den ká ña kuenta. ¹¹ Inin tsí ña kuan ntáa sán ne, dōo kinī o ntáde ña. Kuétsi mii ña te kūnaá ña.

Nté koo vii Tito

¹² Ama táxnūu ú Artemá o Tiquicu mí tūvín ne, koon ntiiin kué'én mí tūvī u ñuú Nicopolí. Ikan kutúvī u dá ntúvi ví'xin san.

¹³ Da neé ka é kūvin vīin ne, xntiín Zena, ñā kanada'an sán, ni Ápolo, vata koo é ñā té neé kūnaá nteē ñā itsi kán mí kī'in ña.

¹⁴ Nakuā'an vata koo é na kūtú've ta'an kō e dōo va'á na vīi ña, é na xntii ña tā'an ña, ña ntátaan núu i, vata koo é na kadiá'vi ña.

Ia ntí'i é ūve na'a tutú san

¹⁵ Un ntí' ntí' ña'a, ña é ntoo dadíi ntí ni i né, taxnúu ña ntiusi iña o. Ká'an ntiusi ni ún ntí' ntí' ta'an ko, ña ntákuinima i ko tsí dadíi tsi kuinti'xe kó ni ña. Xuva ko na nāxnuu viko ña nto un ntí' ntí' nto.

Tutú e táxnūu San Pablu iña Filémuun

Taxnūu Pablu tutú iña Filémuun

¹ Xu'u é Pablú u, é nuu kutú ú kuenta iña Jesúcrístú ne, ntuví u ni ta'an ko Timōteu ntáde vá'a ntí tutú sá'á iña nto, Filémuun, tsi dóo vá'a tiin ō é dadii tsi ntáde tsiñu ō. ² Iña ta'an ko Ápia di, ni Arquipu, ña é dadii ntáde tsiñu ni'i ntí, ni ūn ntí ntí ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'i nto kán. ³ Na naxnuu viko Xuva ko ní Tó'o ko Jesúcrístu nto; na tá'xi ña é vá'á koo kuntōo nto.

Dóo kakuinima Filémuun e dóo kakuinti'xe ña

⁴ Utén utén kanaku'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto dá káka'an ntá'ví u. ⁵ Tsi é kūtuní ko tsi dóo kakuinti'xe nto Tó'o ko Jēsuu, dóo kakuinima ntó ña, ni ūn ntí ntí ña kuínti'xe i san. ⁶ Kaikán u nta'a Xuva ko te kúvi ka'an vá'a nto iña nuu i é kákuinti'xe nto, vata koo é na kūtuni ñá'a iña i é un ntí'í é vá'a é ní'i ko nta'a Jesúcrístu. ⁷ Dóo diní ko, dóo ka'nu kuiní ko kuenta iña nto, tsi dóo kakuinima nto, tsi dóo nátsu'un ka'nu nto ini ña ntákuinti'xe i san.

Kaikán Pablu uun dá xe'e iña ña kade tsiñu, ñá nani Onēsímu

⁸ Dukuān ne, ñá kaū'ví ko é ká'án u ni nto nēe é vii ntó kuenta iñá Cristu. ⁹ Ntá tsi díi ka vá'ā ō, kuiní ko, te kákán u da xe'e kuenta iña i é kákuinima ntó Xuva kō. Xu'u é Pablú u ne, é atā ú ne, i'a nuu kutú ú vevii kuenta iña Jesúcrístu. ¹⁰ Xu'ú kaikán u nta'a nto kuenta iña i'xá ko Onēsímu. Kaka'án u tsi i'xá ko ña, tsi xu'u é nakuā'á u ña nté koo kuinti'xe ña Xuva ko nū dukuan nuu kutú u.

¹¹ Kidáā ne, ñá ni kánuu á'vi ña iña ntó, ntá tsi vevii ne, e dóo kainuu á'vi ña iña ntó ne, iñá ko di. ¹² Nataxnūu xtuku ú ña mí tuví nto. Ntá tsi vá'a tsi koo vii nto ni ña vata tsi te mií u. ¹³ Ntio ko é kūtuví ka ñá ní kó vata koo é xntii ñá kó naa nto dá nuu kutú ú a kuenta iña tú'ūn va'á san. ¹⁴ Ntá tsi ña iní u nee iña é ntio nto. Dukuān ne, ñá ni ká'án u ni ña te kutúvi ka ña ní ko. Ña ni ntíō ko é kuē'e kuetsí u nto é vii ntó da xe'e, ntá tsi te mií ntō ntio nto ne, kuví. ¹⁵ Á te itúvi xio ña uun da'na vata koo é nāki'í xtuku nto ña é kutuví ñá ntii dañu ntūvi. ¹⁶ Tsi ñá te da mií tsi é káde tsiñu ña iña nto ve, tsi díi ka nuu á'vi ña ve, tsi e kúvi ña ta'an kō, ña e dóo kuinima ko. Xu'ú ne, dóo ntio kó ña. Ntá tsi diví ntō ne, á tē díi díi ka kue'e ntío nto ña kuenta iña mií ñá ne, kuenta iña Tó'o kō di.

¹⁷ Te tā'an nti'xe nto kó kuiní nto ne, naki'í nto ña vata tsi te mií u. ¹⁸ Te io mí'í é kō'xó nteē ñá, o te nēe iña é itá nuu ña iña ntó ne, nadita nto kuentá ko. ¹⁹ Xu'u é Pablú u

kaka'ū ú nta'a mií kó ne: Xu'ú nta'áa u. Ntá tsi ña ncho ka'án u ni ntō tsi tē ña diví u ne, ñá ni ní'i nto ntuví va'á iña nto. ²⁰ Sá'a vii ntó da xe'e kuenta iña Xuva ko vata koo é na kūnuu diní nimá ko. Nāxnuu ka'nu kudii ntó nimá ko, tsi ení ko nto kuenta iñá Cristu.

²¹ Taxnūu ú tutú sá'á iña nto, tsi iní u tsi kuinti'xe nto é káka'án u ni ntō. Iní u tsi díi díi ka xntii nto ña vatā o é káka'án u ni ntō. ²² Uun ká tuku é kákán u nta'a nto ne, te na kōo tú've mí'í kutúvi u. Tsi tá'xi Xuva kō é kí'xí u mí ntōo nto, kuiní ko, tsi kuān o ntaikan ntó nta'a ña kuenta iñá ko.

I'a nta'í tutú san

²³ Ení ko Éprafa, ña é dadii nuu kutú ú ni i kuénta iña Jesúcrístú ne, taxnūu ña ntiusi nto. ²⁴ Marcu, ni Arístarcu, ni Dema, ni Luca, ña é dadii ntáde tsiñu ni'i ntí ne, taxnūu ña ntiusi ntó di.

²⁵ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcrístu ntó un ntí ntí nto. Sá'a tsi é ka'án u ni ntō.

Tutú iña ña Hébreu

Kaka'an Xúva ko kuēnta iña I'xá ña

¹ Ntuvia tsikán ne, dóo kí'in ito káka'an Xúva ko ni ñata kō. Dóo kí'in nuú í kaka'an ñá kuenta iña ñá ka'an náa ña. ² Ntá tsi ntuvi sá'a ne, kaka'an ñá kuenta iña I'xá ña. Tsi kuenta iña I'xá ña de vá'a ña ñuxiví san ne, xé'e ña é kúvi é un ntí'i iña I'xá ña di. ³ Kütuni ko tsi dóo kaxil'í nuu ka'nu Xuva kō dá kīni o tsi dóo kaxil'í nuu ka'nu I'xá ña, tsi dadii kue'en tsi ña ni Xuva kō. Kade kú'vê ña é un ntí'í é ío ní tú'ún ña e dóo ntii íni í san. Dá kúvi nakate ña kuétsi kō ne, nákutuví ña diñi kua'a Xuva kō, ña e dóo ka'nu san, e dukún kán.

Xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu I'xá ña é un ntí'í ntú'ún ña

⁴ I'xá Xuva kō ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu ña e ánjê sán ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu tsiñu víi ña é un ntí'í ntí'í ánjê san. ⁵ Tsi nté uun ánjê san ña ni ká'án Xúva ko ni ña: Divín ne, I'xá ko;

vevíi xé'e u é kütuni ña'a tsi I'xá ko o; nté ña ní ka'an ni'í ña nté uun ánjê san: Xu'u kúvi ú uva ó ñe,

divín ne, i'xá ko kúvín.

⁶ Ntá tsi dá xee ni'í ña I'xá mii ña ñuxiví a ne, kaka'an ña:

Un ntí'í ntí'í ánjê kó ne, na kunuu iní ñá Ihxá ko,

ka'an Xúva kō. ⁷ Kuenta iña ánjê sán ne, kaka'an tú'un Xuva kō:

Kade Xuva kō é kōo ánje ña vata kaa tatsín san,

vata kaa ñu'u é kai'xi ntáa ña ntáde tsiñu iña ña,

ka'an. ⁸ Ntá tsi kuenta iña I'xá ña ne, kaka'an ña:

Kadan kú'vén ntii dañu ntuvi, Xuvā ko. Vá'a kue'en koo kadan kú'vén.

⁹ Dōo kakuinima o nuu í é vá'a san ne, ña ntío kue'en o nuu í é kīni kaa san.

Dukuān né, Xuva ko, Xuva mii ó ne, é nakaxnúu ña o

e dií ka naxnuu díní ñá nima o é ún ntí'í ntí'í ta'an o,

ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō: Divín, Tó'ó, nté dí'na den kú'vén ñuxiví san ne,

mii ntá'a o den vá'an e dukún kán di. ¹¹ Xée ntúvi é ntí'í nuu í tsikán,

ntá tsi divín né, kutúvín ntii dañu ntúvi. Un ntí'í ntí'í nuu í tsikán ne,

kuata vatā ó kakuata dóo. ¹² Naka'nun váta kaa du'nu.

Nadaman vatā ó kanadama o dóo ko. Ntá tsi divín ne, ñá kánadaman kue'en tsin.

Ntuvia iña ó ne, ña ntí'í kué'en tsi,

ka'an Xúva ko ni I'xá ña. ¹³ Nté uun ánjê ña ni ká'an Xuva ko ni ña:

Kutúvín diñi kua'a ko é kadá kú'vén da nté kúvi víi u ni ña ntáin chu'vi o.

Ñá te kuan ó ni ká'an ña ní ánjê san. ¹⁴ Tsi da xóo ka ánjê sán ne, ña ntáde tsiñu iña Xuva ko. Tsi kataxnuu Xuva kō ánjê san é xntii ña ñá'a san, ña é ni'í i é vá'a é nakáku Xuva kō.

2

Uun nuu í e dóo ka'nu é nakáku ó

¹ Dukuān ne, kantio e dií dií ka víi o kuenta tú'ún é kátekú kō. Tē ña'á ne, xtuví mii o é kuinti'xe ko un sīin vevíi ne, un sīin ká uten. ² Ini ó tsi é nuu é ntaā í tú'ún é káka'an Xúva ko kuēnta iña ánje ña kídaa ne,

ni'í ñá'a é ntó'o ña é ña ni de ntáa ña, é ña ni ide ña kuénta. ³ Nté ntu koo é ña ni'í kō

é nto'o ko ve, tē ña víi o kuēnta tú'ún e dóo ka'nu san é káka'an nté koo nakáku ó? Tó'ó kō ne, di'na ña kaka'an ñá tú'ún va'á san.

Kidáa ne, ntáda ntaa ña'a san ní ko vata ó téku ña é káka'an Tó'o kō. ⁴ Ta'xi Xuva kō é kütuni ko tsi tú'ún ña ne, nuu é ntaā í, kuenta iña nuu í e dóo na'nu e éde ña. Dóo kí'in nuú í nañé'e ñá kō ne, tá'xi Espiritú Sántu san e túku e túku nuu í é kúvi víi ó, vatā ó ntio Xuva kō.

Kúvi Jesucristu váta kaa uun ña'a

⁵ Ñá ní xé'é Xuva kō é kadá kú'vê ánjê san ñuxiví xéé san é kīni ó rkontuvi. ⁶ Ntá tsi ío mí uve na'a tú'un Xuva kō mí kaká'an uun ña'a ni ña:

¿Nee iñá ntu é ñá'a san, nee iñá ntu kuví ña, Xuvā ko, é kanaka'an nto ña?

¿Nee iñá ntu é ñá'a ñuxiví sa é kánti'í ini nto ña?

⁷ Dē kú'vê ntó ña é dií ka kuví víi ña e ánjê san uun da'na,

ntá tsi xé'é nto e dóo va'á ña, é kuiko ñu'u o ña.

⁸ Xé'e ntó é káda kú'vê ña é un ntí'í é ío, ka'an ña. Dukuān ne, xé'e Xuva kō é káda kú'vê ña'a san é un ntí'í. Ña túvi nee iña é ña kuví víi ña ni í. Ntá tsi vevíi ne, váta kīni o te kuví víi ña ni é un ntí'í san. ⁹ Ntá tsi ini o Jésuu. Xtúvi Xuva ko ña é dií ka kuví víi ña e ánjê san uun da'na, vata koo é ntó'o ña doxi'í san. E dóo kuinima Xúva ko kō ne, xé'e ña é kúvi I'xá ña kuenta iña ún ntí'í ntí'í ña'a. Kidáa ne, xé'e Xuva kō e dóo ka'nu ña, é kodo núu kue'en ña.

¹⁰ É un ntí'í é ío ne, kuenta iña Xuva ko. Diví ña de kú'vê ña é un ntí'í ne, ntio ña é un ntí'í ntí'í ña'a e kúvi i'xá ña xee ña é ni'í ña é vá'a nta'a ña. Dukuān ne, é vá'a, kuiní ña, é ntuvá'a kue'en Cristu, ña é nakáku ko, kuēnta iña í e ntó'o ña. ¹¹ Tsi un ntí'í ntí'í o é ntoo xio o iña Xuva kō ne, uun tsi Uva ko ní Cristu, ña é nakaxnúu kō. Dukuān ne, ñá

kākuka'an nuu l'xá Xuva kō é kā'an ña tsi ta'an ña ko, ¹² vatā ó uve na'a kaká'an ña: Ká'ān ú ni tā'an kó xōo ñá'a nto. Kata u tsi dóo ka'nu nto mé'ñū ña ntákuinti'xe i san, ka'an ña. ¹³ Xio uve na'a kaka'an xtúku ña: Kuntée iní ko Xuvá ko, ka'an ña. Uun ká xtuku kaka'an ña: l'a tuví u ni ún ntíi ntíi l'xá ko e tá'xi Xuva kō, ka'an ña.

¹⁴ Ña'a sán ne, ío kúñu ña, ío nñí ña. Dukuān né, kí'i Jesuu kúñu san ni nñí san di. Dukuān ne, kuví kuví ña ne, kuví víi ña ni tó'ō e ña vá'á san é káde kú'vé iñá doxi'lí san, ¹⁵ vata koo é kúvi nakáku ña un ntíi ntíi ña'a, ña é úve tñin dá kanñi ntuví iña i e ntaú'ví ñá doxi'lí san. ¹⁶ Nuu é ntaa i tsi ñá te ánjē san ña é vexntíi ña, tsí tatá Abraán san. ¹⁷ Dukuān ne, vata koo é víi ña sá'a ne, kantío é ntúvi ña vata tsi ntáa ta'an ña, vata koo é víi ñá dutu ódo nūu, ña é kántunta'ví iní i ta'an l, ña é káde ntaa tsiñu Xuva kō. Dukuān ne, kuví nakate ña kuétsi ña'a san. ¹⁸ Da xe é mii ñá ntó'ō ña e ntío tó'ō e ña vá'á san é víi ña é kíni kaa ne, vevíi ne, kuví xntíi ña ña'a, ña é kuān o ntánto'ō i di.

3

Díi ka ka'nu Jesuu é Múisee

¹ Dukuān né, ta'an ko e dóo va'á nto nuu Xuva ko, ntó'ō é dadíi kána Xuva ko nto ni ko é kuví o iña ñá, kadā kuení va'á ntó iña Jesús, ñá vexká'an ni ko iña Xuva ko. Kaka'an o tsi táxnuu nti'xe Xuva ko ñá é víi ñá dutu ódo nūu iña i é un ntí'f e ntákuinti'xe kō. ² Dē ntaa ña é un ntí'f é káka'an Xúva kō, ña é teé tsiñu ña, vatā o dé ntaa Múisee iní ví'i Xuva kō kídaa. ³ Ntá tsi Jesuu ne, díi díi ka ka'nu ña é Múisee, vatā ó díi díi ka ka'nu ñá kaxntísi ví'i san é ví'i é kaxntísi ña. ⁴ Da nēé ka ví'i é ío ne, ío xoo ñá'a, ña é káde vá'a. Ntá tsi Xuva kō ne, de vá'a ña é un ntí'f é ío. ⁵ Múisee ne, dē ntaa ntí'i ña, vatā ó de ña kade tsiñu e dóo va'á, dá dé tsiñu ña iní ví'i Xuva kō. Dukuān né, kuínti'xe ña'a san ña dá kaká'an ñá nuu i é ká'an Xúva ko ni ñá rkontuvi. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, dē ntaa ñá ni ña ntáduku ntée Xuva ko vatā ó de l'xá san ni ñá'ví i. Xo'ō né, ñavi'i Xuva kō kuví o tē ña xtuví mii o e ntákuinti'xe ko ña, tē dóo diní kō e ntántéu o é nī'i ko é vá'á nta'a Xuva kō.

Ntoó da'na ña ntáduku ntée Xuva kō

⁷ Dukuān ne, víi nto vatā ó kaka'an Espíritū Sántū san mí úve na'a tú'un Xuva kō: Te tēku nto é káka'an u ni ntó vevíi ne, ⁸ ñá ku de do'ō nto vatā o dé ñata ntó dá idé ña du'xen nī ko, da íto nteé ña ko ñuu itsí kán. ⁹ Ikān né, íto nteé ñata ntó kó, kuān té uvi díko kuia íni ña un ntíi ntíi nuu i e dóo na'nu é idé u.

¹⁰ Dukuān né, dōo dutsi kuini ko ni ña tsikán ne, kaka'an u: “É dōto tsi ntádē kuení ña; ña ntío ña kuntikín ña itsí ko”, ka'an u. ¹¹ Dukuān né, kúdiin u ni ña ne, xé'e ú xu'u'ú ko tsí ña kue'e kue'én u é kuintoo da'na ña nī ko, kuan o ka'an Xúva kō.

¹² Kōto nto, tá'ān kó, te nté uun nto ña ku ntuká'xi nima nto é ña kii nteé xio nto Xuva kō, ña kantíto san, é ña xtuví mii ntó é kuínti'xe nto ña. ¹³ Díi díi ka vá'á ó te nakíi ntó nima ta'an nto utén utén nté koo víi ña, nīi dukuan ío ka ntuví, vata koo é ña ntuká'xi nima nto é kaní nta'vi kuétsi san nto. ¹⁴ Tsí ta'xi Xuva kō é kudadii o nī Cristú, tē ña xtuví mii o é kuínti'xe ko ña vatā o kuínti'xe ko ña dí'na, un tsi da nté kuví o.

¹⁵ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō: Te tēku nto é káka'an Xúva ko ni ntó vevíi ne, ñá ku de do'ō nto vatā o dé ñata ntó dá idé ña du'xen ni Xuva kō kídaa, kuān ó kaka'an. ¹⁶ ¿Xoó ña'a ntu edé ña du'xen ni Xuva kō da tēku ña é káka'an ñá ni ña? ¿Ñá ntu te un ntíi ntíi ña'a san, ña nátava Múisee ñuu Egítō san? ¹⁷ ¿Xoó ña'a ntu e dóo dutsi kuini Xuva ko ni ña úvi díko kuia san? ¿Ñá ntu te ña'á san, ña é edé kuétsí ne, xí'i ña ñuu itsí san? ¹⁸ ¿Xoó ña'a ntu xé'e Xuva ko xú'u ñá ni ñá tsí ña kue'e ña é kuintoo da'na ña ni ña? ¿Ñá ntu te dívi ña'á san, ña é ña ni kuínti'xe i san? ¹⁹ Dukuān né, kaini o tsí ña ni nī'i ña é kuintoo da'na ña ni Xuva kō, tsí ña ni kuínti'xe ña Xuva kō.

4

¹ Dukuān né, nīi dukuan ío ka ntuví é nī'i ko é kuintoo da'na o ni Xuva ko vatā o xe'e ña xu'u ñá ni ñata kō kídaa ne, koto vá'a nto vata koo é nté uun nto ña kunáa nto. ² Tsí xo'ō ne, nī'i kō e tēku kō tú'ún va'á san vata o tēku ña tsikan. Ntá tsi ña ni idiá'vi tú'ún va'á san iña ña, tsí ña ni kuínti'xe ña da tēku ña. ³ Ntá tsi xo'ō e kuínti'xe kō ne, tá'xi Xuva kō é kuintoo da'na o ni ñá. Tsí kuan o ka'an Xúva ko iña ñá tsikan:

Kuān koo kuví, vata o xé'e u xu'u ko dá kúdiin u ni ña, é ña kúntoo da'na ña nī ko, ka'an ña. Kuan o ka'an ñá, kuān te ío tu've mí kuintoo da'na o ni ña nté ntúvi da kúvi de kú'vé Xuva ko ñūxivi san. ⁴ Tsi ío mí káka'an tú'ún Xuva ko iña ntuví é kuví ú'xé san: Ítúvi da'na Xuva kō da kúvi un ntíi ntíi tsiñu ña ntuví é kuví ú'xé san, ka'an. ⁵ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō: Ná kuintoo da'na ña nī ko, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi ío ka ntuví é nī'i ña'a san é kuintoo da'na ña ni Xuva kō. Ña'a san, ña é dí'na tēku i tú'ún va'á san ne, ñá ni nī'i ña é kuintoo da'na ña ni Xuva kō, tsi dé do'ō ña.

7 Nāxtuví xtuku Xuva ko ūun ká tuku ntuvi. Kuān té e títn kuia ita ntí'xin ne, kaka'an xtúku ña kuenta iña Dáví san é vevii. Tsí vatá ó uve na'a kaká'an ña:

Vevii ne, te tēku nto é kākā'an Xúva ko ni ntó ne,

ñá ku de do'o ntó,

ka'an ña. ⁸ Tē dí ni xē'é Josueé san é nī'i ña Israeé san é kũntoo da'na ña ñuú Canaán ne, ñá ká'an xtúku Xuva ko iña tuku ntúvi.

⁹ Dukuān né, ío ka tuku ntuvi iña ña ntáduku ntée Xuva kō é kũntoo da'na ña ni ña. ¹⁰ Tsí xoo ñá'a é nī'i ña é kũntoo da'na ña ni Xuva kō ne, kaxtuví da'na ña tsiñu ña nto ó itúvi da'na Xuva kō da kúvi de kú'vé ñá ñuxiví san.

¹¹ Na koo ntii o vē, vata koo é nī'i kō é kũntoo da'na o ni Xuva kō ne, vata koo e nté uun xoxo vií i vatá o dé ña'a san e dé do'o ña.

¹² Tū'ún Xuva kō sán ne, kantíto. Dōó ntii ini i. Díi ka ntikō é vata kaa uun káa é ío uvi núu i. Kakí'vi un tsi nté íni nima ko, un tsi nté íni xiki kō. Tsí kuenta iña tú'un ña ne, kanakaán nuu Xuva kō nima ko vata koo e díto nee iñá kadē kuení kō, nee iñá ntio nima ko é vīi. ¹³ Ña túvi nee iña é de kú'vé Xuva kō é kuvi koo xū'ú nuu ña. Kaini ña é un ntí'í. Vata te kántíí nima ko núu ña, divi ña é nī'i ña kuenta iña ko.

Jesuu é dūtu ñá odo nūu

¹⁴ Ío dutu ñá odo nūu e dōo ka'nu ña iña ko, é kũntáa ña mí'i tui Xuva kō: divi Jēsuu, I'xá Xuva kō. Dukuān ne, ñá xtuví mii kué'en o e ntákuinti'xe kō. ¹⁵ Tsí dutu ñá odo nūu iña kó ne, kantuntá'ví ini ña kō tsi dóo ntáxio víta o. Tsí divi ña ntó'o dadíi ña un ntíi ntíi nuu i e ntánto'o kō vevii, ntá tsi divi ña ne, ñá ni xío kuétsi ña. ¹⁶ Dukuān né, nī'í kué'en ini ko na xēe étsin o nuu Xuva ko, ñá kadē kú'vé iña ko, vata koo é nī'i kō é dōo vá'a koo vií Xuva ko ni kō, é ntuntá'ví ini ña kō, é xntii ña ko da neé ka ura i é kátaan núu kō.

5

¹ Tsí da xōo ka ña'a, ña é kade dutu ódo nūu ne, mé'ñú ña'a san kakukú'vé ña é ká'an ñá ni Xuva ko iña ña'a san. Dutú san ne, kaxé'e ña doméní ne, kae'ní ña kiti san é kué'é ña iña Xuva ko kuenta iña kuétsi ña'a san. ² Kantunta'ví ini dutu ñá odo nūu san ni ñá'a, ña é ña ini san, ni ñá'a, ña ntákumaá san, tsí kuān ó kanto'o ñá di. ³ Dukuān né, kantio é kué'é ña doméní iña kuétsi mii ña vatá ó kaxé'e ña doméní iña kuétsi ñá'a san.

⁴ Xoxo kuvi vií i tsiñu ka'nu san é vīi ñá dutu ódo nūu san te mii ña ntio ña é vīi mii ña, tsí Xuva ko kákana ña ña é vīi ñá, vatá o dé ña ni Ároon kídaa. ⁵ Kuan o kúvi ni Cristú dí. Ná ni de ká'nu ña é ká'an ñá tsi vií ña dutu ódo nūu, ntá tsi Xuva kō ne, xé'e ña ña tsiñu ka'nu san, vatá ó uve na'a mí kaká'an ña: Divín ne, I'xá ko kúvin.

Vevii xé'é u é kũtuni ña'a tsí divín é i'xá ko o,

ka'an ña. ⁶ Ío ka mí'i ūve na'a tú'un Xuva kō é kākā'an ña:

Víin dutu ntii dáñu ntúvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an ña. ⁷ Dá túvi dukuān Cristu ñuxiví sa ne, kaka'an ntá'ví ña, íkan ña nta'a Xuva kō é xntii ña ña. Dōó ntá'ví éku ña ne, dōó ntii ka'an ñá ni Xuva kō é na nākáku ña doxi'í san. Tēkú Xuva kō é kākā'an ña, tsi dóo kanuu ini Cristu ña. ⁸ Ntá tsi kuān te I'xá Xuva ko ña ne, kuenta iña núu i e ntó'o ña ne, kūtú've Cristu nté koo kada ntaa ña nēe é ntio Xuva kō. ⁹ Da xe kúvi dé ntaa ntí'i ña ne, kuvi dé ña é nakáku o ntii dáñu ntúvi, da xōo ka ñá'a, ña e kũinti'xe i ña. ¹⁰ Tsi de kú'vé Xuva kō é vīi ñá dutu ódo nūu vata kaa Melquisedee.

Dōo xii kaa é xtuví mii o é kuinti'xe kō

¹¹ Dōó ío e ká'an ú nuu i sá'a, ntá tsi dóo ntii tú'un é ká'an u ni ntó, tsi dóo kuui dá kí'in díki nto. ¹² É dōo títn ntuvi é kuinti'xe nto ne, e xēe ntúvi é nakuá'a nto tuku ña'a. Ntá tsi kuan tsí o kantio é ká'an xtúku ú ni nto divi nuu i e díi ka ña ví'xin kaa iña Xuva ko. ¿Vá ntu íkin xtúku nto nto é ntáxi'í dukuan ntó díku? Tsí vata kutii nto é ká'xi nto é ntáva.

¹³ Xoo ña'a e ntáxi'í díkuui ne, vata kaa i'xa íkin ntaa ña. Vata kuka'xi ña é vīi ñá vatá ó kaka'an Xúva kō. ¹⁴ Ntá tsi ñatá sán ne, ntaé'xi ña é ntáva. Ña e kúka'xi sán ne, ini ña nee iña é vā'a, nee iña é ña vá'a.

6

¹ Dukuān né, nā koó ntii ká o xee o da nté na kuka'xi nuu o iñá Cristu. Na xtúvi xio o é nakuá'a o di'na iña Cristu. Ná ku ntiko koó xtúku o nee iña é ini o nte dí'na, tsi é ini o tsí ña vií ka o nuu i é kīni kaa é odó doxi'í san; é ini o nté koo kuinti'xe ko Xuva kō. ² É ini o é kutsi ntute o; é ini o nté koo xntee tá'an o nta'a kō ña ntákuinti'xe i san. É ini o tsí ntóto ña xí'í ne, ini o tsi xntékú kú'vé Xuva ko iña kō ntii dáñu ntúvi. ³ Sá'a vií o te Xuva ko tá'xi ña ntuvi.

⁴ Tsí ña kuvi vií o é nātivi ini xtuku ña tsikan, ña é di'na naxi'í nuu i kuenta iña Xuva ko. Íto nteé ña tsi dóo vá'a o dé Xuva ko ni ñá né, ini ña nté o kade tsiñu Espiritú Sántu sán nima ña. ⁵ Íto nteé ña tsi dóo vá'a ó kaka'an tú'un Xuva kō né, kũtuni ñá nuu i e dóo ntii ini i é vē'xí rkontuvi. ⁶ Te nākuita ña é kuinti'xe ña Xuva kō vata koo é víi xtuku ña vatá o dé ña di'na ne, dōó ntii tú'un é ntiko koó xtuku ña, tsí kuenta iña mii ña kánaxntee xtúku ña Cristu ntíká krusi kan. Kanadíkí nteé ñá Cristu. ⁷ Tsí vata kaa ñu'u é kánako'o ntute davi san vata dá kákiin ne, te xūku va'á kakene, xuku é kaidiá'vi iña ña ntáde tsiñu san ne, kanaxnuu víko Xuva ko ñu'u san. ⁸ Ntá tsi te da mii xūku íñu kakene ni kú'u

é ña vá'a sán ne, kunaá ñu'u san, tsí koko te kúvi. Kuan koo nto'o ña tsikán di.

Kainuu mé'ñu Xuva ko kō

⁹ Kuān té dukuān o kaka'an nti, ta'an nti, ña e dóo ntio ntí ne, iní nti tsi iō nuu i e dií ka va'a iña nto, nuu i é n'í'í ko dá nakáku o. ¹⁰ Dōo vá'á ó kadé kú'vé Xuva kō né, dukuān ne, ñá kúnáa iní ñá nuu i é idé nto. Ñá kúnáa iní ña tsi nañé'e ntó ña tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san, dá xntíi nto ña kuēnta iña Xuva ko. Kuan tsí ó kade dukuan ntó vevíí di. ¹¹ Ntio nti é kuan kōo koó ntii ntó di, é un é un nto, dá ntōo dukuan nto ñūxivi sa, vata koo é kūtuni va'a nto nee iña é n'í'í nto nta'a Xúva kō. ¹² Ñá ntio nti é kudu'xen ntó, tsi é ntio ntí ne, víi nto vatá ó de ña ntákuinti'xe i, ña é ntákuítí i é kuntétu dá nté n'í'í ña núu i e tá'xi Xuva ko xú'u ña é ta'xi ña kō.

¹³ Dá xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan ne, éde ña kuenta iña mii ña, tsi nté uun ña'a é dií ka ka'nu ña é ntáda ntaa ñá iña ña. ¹⁴ Kaka'an ña: "Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó. Dōo náxnuu viko u nto ne, ta'xi u e dóo nakáxa i'xá nto", ka'an ña. ¹⁵ Kútii Ábraan kantétu ña ne, dukuān ne, ní'í ña nuu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñá. ¹⁶ Dá ntánantuku o xoo é ntáda ntaa i te nuu é ntaá i ne, ntánantuku o ñá'a, ña é dií ka na'nu é xo'ó. Dukuān né, dá ka'an ñá tsi nuu é ntaá i ne, ña túvi ká nee iña é ká'an o. ¹⁷ Dukuān né, ntáda ntaa múi Xuva ko vata ó xe'é ña xu'u ña ni Ábraan. Ncho nañé'e ñá ña'a san, ña é n'í'í i iña ña é xe'é ña xu'u ña, tsi kada ntaa ñá nuu i é xe'é ña xu'u ña ne, ka'an ña tsi ñá nadáma kue'en ña nté uun tú'ún. ¹⁸ Dukuān né, ió uvi nuu i é ña nadáma, tsí ña kuvi ká'an Xúva kō dovete. Kuenta iña i sá'a ne, kanaxnúu ka'nu kue'en ñá nima ko, xo'ó é nantuku o xoó nada'an i kō, tsí iní o tsí ni'í ko vatá ó kaka'an ña. ¹⁹ Dá xé iní o sá'a ne, kairkaá kutu o é kuinti'xe kō ne, ñá nadáma nima kó, vata kaa kaa é kairkaa kutú má ntute kán. Kuvi ki'in étsin o nuu Xuva ko, ña tuví e dukún kán, vata o ki'ví dutú san mí'í e dóo kuiko ata dóo é rkaa iko iní ukun ña ki'dáa. ²⁰ Jesuú ne, nákaán ña itsi é k'ín o e dukún kán tsi kúvi ña dutu ódo nūu iña kó ntii dáñu ntúvi, vata kaa dutu Melquisedee.

7

Jesuú ne, dutu ódo nūu ña vata kaa Melquisedee

¹ Melquisedee san ne, rei ñuú Saleen ñá ne, dutu ódo nūu ña iña Xuva ko, ña dóo ka'nu san. Kué'en Melquisedee é nāni'í ta'an ña Ábraan itsi kán da náxee Ábraan da kúvi idé ña ni títin reí ne, náxnuu viko Melquisedee san ña. ² Ábraan ne, kuenta iña kuenta u'xi núu i é n'í'í ña dá naá ña ne, xé'e ña uun ta'vi i iña Melquisedee san. Diví ña

é Melquisedee ne, "rei va'á" kani tú'un. Ñuu mí de kú'vé ñá ne, Saleen nani. Saleén san ne, "é kuntōo vá'a o" kani tú'un. Kuvi ka'an o ve tsí rei va'á ña, ña é káde é kuntōo vá'a ña'a ña. ³ Ñá túvī ntee na'a xoo é di'í ña, xoo é uva ña, xoo é ñata ña. Nté ña tuvi ntee na'a ama káku ña, ama xi'í ña. Vata kaa I'xá Xuva kō kaa ña, tsí kade ña dutu ntii dáñu ntúvi.

⁴ Koto nto tsi dóo ka'nu ña'a Melquisedee san. Tsi uva ika ko Ábraan, ña dóo ka'nu sán ne, xé'e ña Melquisedee san uun ta'vi i é kuēnta u'xi núu i e dií ka va'a é k'í'í ña iña reí san da kúvi idé ña ni ñá'a san dá naá ña. ⁵ Kaka'an lei Muisee tsí i'xá Levii, ña é víi dutú san ne, kuvi ki'í ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san iña é un ntí'í é iō iña ña Israeé san, kuān te ñaví'í ña, kuān te I'xá ika Ábraan ñá di. ⁶ Ntá tsi Melquisedee san, kuān te ña te i'xá Levii ña ne, ki'í ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san é xe'é Ábraan, ña é xe'é Xuva ko xu'u ña ni i né, náxnuu viko ña Ábraan. ⁷ Iní vá'a o tsí diví ñá é kanáxnuu viko ña ña'a sán ne, dií ka ka'nu ña'a ña é ñá'a, ña é náxnuu viko ña. ⁸ Vevíi ne, da xóo ka é káni'í i uun tá'vi i é kuēnta u'xi san ne, kudíi ña'a, ña é kánti'í ntuvi iña i. Ntá tsi kídaa ne, kaka'an tú'un Xuva ko iña Melquisedee vata tsi te kántio ká ña. ⁹ I'xá Levii, dutú san é káki'í uun tá'vi i é kuēnta u'xi san vevíi ne, kuvi ka'an o tsí vata té ntá'vi ña di dá xe'é uvata ña Ábraan uun tá'vi i é kuēnta u'xi iña Melquisedee. ¹⁰ Tsi ñu'u kúñu Ábraan núu i é kúvi i'xá ña é vata kaku, da kué'en Melquisedee é nāni'í ta'an ña.

¹¹ Tē di dutú san é I'xá Levii kuvi víi ña é ntúv'á'a ña'a san nuu Xuva ko kuenta iñá lei san e ntánakuá'a ña ña ne, ñá kantio é k'í'xi ká xtuku uun dutú rkontuvi. Ntá tsi dutu ñá tsikán ne, ña ni kúvi víi ña. Dukuān ne, kantio é k'í'xi uun dutu váta kaa Melquisedee san ne, ñá te váta kaa tatá i'xá Levii, ñá nani Ároón san. ¹² Tē é túku dutú san ki'xi ña ne, kantio é nādama ña lei san. ¹³ Dukuān ña, ña kaka'an tú'un Xuva kō ne, Cristu ña. Ntá tsi ña te tatá Aroon ña, tsí tuku tatá ña. Nté uun ito vata víi tatá ña sá'a dutu. ¹⁴ Un ntíí ntíí ña'a san iní ña tsi Jesuú ne, tatá Judaa ña. Nté uun ito ña ni ká'an Muiseé te kii nūu dutu i'xá Judaa.

¹⁵ Dií ka kaini o sá'a dá xee dútu xee san, ña vata kaa Melquisedee. ¹⁶ Ña sá'a ne, ñá ni xee ña é víi ñá dutu tsi kaduku ntee ña tatá Aroón san, tsi xee ña é víi ñá dutu dá xe dóo ntii iní ña tsí ña kantí'í ntuvi iña ña. ¹⁷ Kuvi vatá ó kaka'an tú'un Xuva ko iña ña:

Víin dutu ntii dáñu ntúvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an. ¹⁸ Dukuān né, nantí'í Xuva kō lei átá san, tsí ña ni kuvi víi, ñá ni idí'í'vi. ¹⁹ Tsi lei Muiseé san ne, ña ni kúvi víi é káda ntaa kué'en o ni Xuva kō. Ntá tsi ió itsi e dií ka

va'á ve. Kuenta iña i sá'á ne, kuvi xee étsin o nūu Xuva ko.

²⁰ Xé'e Xuva ko xū'u ña é tēe tsiñu ña Jesuu é vii ñá dutu xee san. ²¹ Un ntíí ntíí dutu ñá nguui sán ne, ñá te xóo ni xe'é i xu'u i ni ñá dá k'ví ña é vii ñá dutu. Ntá tsi dutu ñá sa'á ne, nté na'a mí xé'é Xuva ko xu'u ña ni ñá dá kaká'an ña:

Xu'u é Xuva ó kó ne, ta'xi ú xu'u kó ne, ñá nātivi iní ko dá ká'án u:

“Divín né, dutun ntíi dáñu ntúvi”,

ka'an Xúva kō. ²² Dukuān né, kūtuni ñá'a tsi Jesuu ne, tuví ña kuenta iña tú'ún xee san e tá'xi Xuva ko xū'u ña dá kaká'an ñá tsi díí díí ka va'á koo é xéé san é vāta kaa é tūvi dí'na.

²³ Ñá te da dīi dutu xió ña kidaā, tsí un ntíí ntíí ñá ne, ña ni kúvi vii ñá dutu ntíi dáñu ntúvi, tsí xil'í ñá ne, tuku ña'a nakunúu ña naa ña.

²⁴ Ntá tsi Jesuu ne, vii ña dutu ntíi dáñu ntúvi, tsí ña kúvi ñá ne, ñá kantío é k'ví tuku dutu náa ña. ²⁵ Dukuān ne, kuvi nakáku kue'en ña un ntíí ntíí ña'a, ña é k'í'xi etsin nuu Xuva ko kuenta iña ña, tsí ña kúvi ña. Tuví ña vata koo é ká'an ñá ni Xuva ko kuēnta iña ña'á san ntíi dáñu ntúvi.

²⁶ Tsi Jesuu ne, dutu ódo nuū ñá é dóo va'á ña, vatá ó kantío ko. Tsi dóo va'á ña. Ña tūvi nee é kīni kaa iña ñá, nté ña tūvi nté uun kuétsi ña. Ñá te dadíi ña ni ña é ió kuétsi i. Díí ka ka'nu ña'a ña é un ntíí é ió é dukún kán.

²⁷ Ña kantío é vii ñá vatá ó de tuku dutu ñá odo nuū san é útén utén kae'ni ña kiti é kué'é ña ti doméni iña Xuva ko, dí'na kuenta iña kuétsi ña ñuú ña. Ntá tsi Jesuu ne, uun ito tsi xe'é ña doméni iña Xuva ko kuenta iña ún ntíí ntíí ña'a dá xe'é ña kúñu mii ñá ntíká krusi kan.

²⁸ Lei Muiseé san ne, kadé kú've é kúdií ña'á san é io kuétsi ña vii ña dutu ódo nuū san. Ntá tsi xe'é Xuva ko xū'u ña dá de kú've ña rkontuvi é xéé lei san tsí I'xá mii ña vii ñá dutu ódo nuū, divi ñá é ña tūvi kué'en tsi kuétsi ña ntíi dáñu ntúvi.

8

Jesuu ne, kade kú've ña iña tú'ún é xéé san

¹ Vá'a ó ve. Díí ka ntio ko é kūtuni nto sá'á: Ió dutu ñá odo nuū iña ko é vā'á kue'en ña, tsí tūvi ña é dukún kán ne, kadé kú've dadíi ña ni Xuva kō, ña dóo ntíi iní i san. ² Kade ña dutu ódo nuū má vi'í kuikó ntí'xe san é tuví é dukún kán. Mii Xuva kō xntítsi ñá vi'í sá'á; ña te ñá'a ni xntítsi ña.

³ Un ntíí ntíí dutu ñá odo nuū san ne, divi tsiñu ña é kué'é ña doméni nta'a Xuva kō, é ká'mi ña kiti san iña Xuva ko, kiti é ntaxé'e ña'a san iña kuétsi ña. Dukuān ne, kantío é kōo é kué'é Jesuu nta'a Xúva kō di. ⁴ Tē dí katuvi dukuan ña ñuxiví a ne, ñá vii ñá dutu, tsi dóo ió dutu táta Levii é ntaxé'e ña doméni vatá ó kaka'án lei Muisee. ⁵ Ntá tsi da mii tsi

da ntántavá'a naa ña nuu i é ió é dukún kan, vatá ó dé Muisee da xntítsi ñá vi'í Xuva kō ne, kaka'an Xúva ko ni ña: “Kuenta vii nto é ntává'a naa nto vatá o nañé'e ú nto rki uku Sínaí kán”, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, ní'i ña tsiñu é díí ka ka'nu é ní'i dūtu, ñá tsikan, tsí kade kú've ñá iña tú'ún é díí ka va'á san. Díí ka va'a tú'ún san tsi tá'xi Xuva ko xu'u ña ni ko uun nuu i e díí ka va'a.

⁷ Tē dí ni idiá'vi kue'en tú'ún é itúvi dí'na ne, ñá dí ni ntío é kōo tuku tú'un vē. ⁸ Ntá tsi ña ni xkúntee iní Xuva kō nté ó dé ña'a san kuenta iña tú'un áta sán ne, uve na'a mí kaká'an ñá ni ña: Xu'u é Xuva ntō ne, kaka'án u ni ntō:

Koto nto tsí xee ntúvi ve dá ká'an xtúku ú ni ña Israeé ní ña Judaa nté koo vii ña.

⁹ É tuku kaka'án u ni ña vatá ó kaka'án u ni ñata ña ntúvi dá irkáa ú nta'a ña é nátavá u ña ñuú Egítō;

tsi ñá ni de ntāa ña é kaka'án u ni ñá.

Dukuān ne, ña ni ide ú ña kuenta, ka'an Xúva kō. ¹⁰ Kaka'an xtúku Xuva kō: Tú'ún sa'á ka'án u ni ña Israeé dá xee ntúvi tsikan.

Tsu'un u tú'ún ko ini díki ña.

Xnteé na'á u tú'ún kó nima ña.

Kidáa ne, vii u Xuva ña ne,

vii ña ña'a ko.

¹¹ Ñá kantío é xe un xe un ña naku'a ña ta'an ña ni ñavi'í ña xoo é Xuva ña, tsí un ntíí ntíí ña ne, é ini ñá ko, nté I'xá é díí ka lú'ntí un tsi nté ñatā, ña é díí ka ata.

¹² Kada ka'nu iní u ni ña kuétsi ña ne, nté uun ito ká ña naká'án ko nuu i é kīni kaa é idé ña,

ka'an Xúva kō. ¹³ Dá kaká'an Xúva ko iña tú'ún xee san ne, ncho ka'an ñá tsi é kuáta tú'un é tuví dí'na. Da neé ka nuu i é kuatā, é ña kaidiá'vi ká i ne, ña ná'á ká kutúvi.

9

Vi'í Xuva kō é tuví ñuxiví a ni vi'í Xuva kō é tuví é dukún kán

¹ Vi'a vé ne, tú'ún é dí'na sán ne, kaka'an nté koo kunuu iní ñá Xuva kō. Xíó úkun ñá dí é tuví ñuxiví a. ² Xntítsi ñá vi'í doó san é kúvi xúkun ña. Xíó úvi ne'u i. Mí'i dí'na kakí'vi ña ne, ikán intóo kantílin ní mesa mí ódo tañú'ú é kúvi doméni iña Xuva ko. Ikán ne, kaka'an ña é Má Vi'í Kuikó san. ³ Áta dōo é rkaa iko iní i kán ne, tuví tuku ne'u i mí kaká'an ña é Má Vi'í Kuikó Kue'en. ⁴ Ikán ne, tuví uun naa é kúvi kaá kuān é dóo nuu á'vi i mí e'mi ña kútú, ni étun é kátavi kaá kuaán san kaníi áta i. Sá'á ne, kaka'an ña é Étun Iña Tú'un Xuva Kō, tsí ñu'u vá'a xuú san mí úve na'a tú'ún é kaka'an Xúva ko ni Muisee. Nuun uun súlé e

kúvi kaá kuaán san mí ñũ'u nuu i e é'xi ña kídaa, diví é káka'an ña é manaá. Nuu tatun Ároón dí é kéne xuku i kídaa. ⁵ Úvī ánjē e kúvi kaá kuaán san ne, ntáñi nú etún san vata koo é kútuni ñá'a tsi íkan kaki'xi Xuva kō, ña dóo ka'nu san. Katavi núu ntí'xin ánjē san ata etún san mí ntuvá'a ña'a san ni Xuva kō. Ntá tsi ña ká'án ka u nuu i sá'a vevii.

⁶ Dá xío tu've nuu i tsikán ne, ntakí'vi dutú san má vi'í é kúvi ùun san utén utén vata koo é vií ñá tsiñu ña. ⁷ Ntá tsi má vi'í é kúvi úvi san ne, koó da mií dutu ñá odo núu san kaki'ví ña ne, uun ito tsi é uun kuia. Dá kí'ví ña ne, kantio é kuído ña niñi kiti é kué'é ña doméni nta'a Xuva ko kuénta iña kuétsi mií ña ni kuétsi ña ñuú ña, nuu i é idé ña dá ña ni kutúni ña. ⁸ Dukuán né, kanañē'e Espiritú Sántu sán kō tsi vata kúvi kí'vi ña'a san mí tuví Xuva kō dá kade tsiñu ni'í dukuan ña má vi'í kuíko é kúvi ùun san. ⁹ É un ntí'í sá'a vatá o dé ña kídaa né, kanañē'e ña'a é ntoo vevii. Tsi kuenta iña tú'un áta sán ne, xé'e ña doméni nta'a Xuva kō né, e'ni ña kiti san iña Xuva ko. Ntá tsi kuán té du'vā ó inúu ini ña Xuva kō ne, ña ni idiá'vi e ntuvá'a nti'xe nima ña ni Xuva kō. ¹⁰ Tsi tú'un tsikán ne, da mií káka'an iña i é ká'xi o, é ko'o o, nté koo ntuntoo kúñu kō. Sá'a ne, kudii núu i e tá'xi Xuva kō é vií ó da nté ká'an Xúva kō tú'un xee, nuu i e díi ka va'a.

¹¹ Ntá tsi vevii ne, e xée Cristu é vií ñá dutu ódo núu nuu i é xéé san, nuu i é vā'a é xe'é Xuva ko xú'u ña. Kí'vi ña má vi'í doó san e díi kaa va'a, tsí ña te ña'a ni de vā'a ña, tsí ña te ñúxivi a tuvi. ¹² Ña ni idō Cristu niñi a ndi'ú san, nté niñi a le'ntú san é kúvi doméni iña Xuva ko, tsi niñi mií ñá xe'é ña. Dukuán ne, idiá'vi é uun ito tsi kí'vi ña má vi'í kuíko kue'én san e ntá'vi ña kuétsi ko ntií dañu ntúvi. ¹³ Kuenta iña tú'un áta sán ne, niñi dūntiki kichí sán ni niñi ndi'ú kichí sán ni xaa kúñu i'xá dūntiki kítí'í san é i'xi nú nāa san ne, idiá'vi é dá'vi dutú san ña'a, ña é ió kuétsi i. Dukuán é ntuntoo kúñu ña ne, naxtuví xío ña ña iña Xuva ko. ¹⁴ Ntá tsi díi díi ka kaidiá'vi niñi Cristu. Tsi kuenta iña Espiritu ña é ña kuví ne, xe'é Cristu ntuvi iña ña vata kaa doméni iña Xuva ko, uun doméni é ña tuvi nee é kíni kaa. Kuenta iña niñi ñá ne, kantoo nimá kō é un ntí'í núu i é káta'xi doxi'í, vata koo é kúvi kada tsiñu o iña Xuva ko, ña kantito san.

¹⁵ Dukuán é Jesucristú ne, vata kaa ña kaikan dá xe'e kaa ña iña tú'un xéé san. Xí'í ña vata koo e ntá'vi ña kuétsi é idé o da ntántikin dúkuan o é káka'an tú'un áta san. Dukuán ne, ña e kána Xuva kō ne, kuví ni'í ña é vā'a iña Xuva ko ntií dañu ntúvi, vatá o tá'xi Xuva ko xú'u ña. ¹⁶ Tsi te káda vā'a uun ña'a tutú iña nee é dúku ntée i'xá ña te xi'í ñá ne, ña kúvi kí'í i'xá san iña uva i dá nté ntúvi é kúvi uva ña, vatá xkoó ini o. ¹⁷ Ña

kaidiá'vi tutú san dá túvi dukuan ña de vā'a san. Dá nté te xi'í ñá ne, da kídáa kaidiá'vi i. ¹⁸ Dukuán ne, un tsi nte dá iñi ntu'u tú'un áta sán ne, kantio é kati niñi san. ¹⁹ Kaka'an Muísee ni ún ntí'í ntí'í ña'a san nté o kaka'an é un ntí'í léi san. Kídáa né, kí'í ña xuku é nani híso pó ne, náki'ni ña idi le'ntu kué'é san dikí i. Dá xnúu nto'o ña ini niñi a dūntikí san é nākudáka ntúte ne, da dá'vi ña libru léi san ni ún ntí'í ntí'í ña'a san. ²⁰ Kaka'an ña: “Niñi sán ne, kuntá'a vata koo é kútuni nto tsi tá'xi Xuva ko xu'u ña ni ntō nté koo vií ña ni ntō”, ka'an ña. ²¹ Du'va o dá'vi Muísee niñi san vi'í doó san ni un ntí'í núu i é de tsiñu ni'í ña má vi'í doo kan. ²² Tsi kaka'an ntí'xe léi san tsí dokó sa é un ntí'í ne, kantio é ntuntoo ni niñi san. Nā kada ka'ñu ini Xuva ko ni ko tē ña dí'na kati niñi san.

Kada ka'nu ini Xuva ko ni ko kuénta iña doméni é xe'é Cristu

²³ Dukuán ne, núu i é ió ñuxiví sa é kántuvá'a naa nuu i é ió e dukún kán ne, kantio é távi niñi kiti san vata koo é ntúntoo. Ntá tsi divi núu i é ió e dukún kán ne, niñi é díi ka va'a kantio. ²⁴ Tsi ña ni kí'ví Cristu má vi'í kuíko san é de vā'a ña'a san, tsi kudii e ntává'a nāá ña'a san má vi'í kuíko é tuvi e dukún kán. Ntá tsi kí'ví ña e dukún kán mí kaikan ña nta'a Xuva ko kuénta iña ko. ²⁵ Cristu ne, ña te kí'in ito ni éti ña niñi ña é kúvi doméni iña Xuva ko. Tsi dutu ña odo núu iña ña Israeé san ne, kuenta kuia kaki'vi ña má vi'í kuíko kue'én san vata koo é kué'é ña niñi é ña te niñi mií ña é kúvi doméni iña Xuva ko. ²⁶ Tē dí kuan o ni idé Cristu ne, kantio é kí'in ito kuví ña un tsi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñuxiví san. Ntá tsi uun ito tsi kí'xi ña da dokó sa ntí'í ñuxiví san ne, xé'e ña ntúvi iña ña nta'a Xúva kō vata koo é nakate ña un ntí'í ntí'í kuétsi kō é ió. ²⁷ Uun ito tsi kuví o, ún ntí'í ntí'í o ne, kídáa ne, ká'an Xuva ko te vā'a o ne, o tē ña vā'a o ni ide o. ²⁸ Kuan o kúvi Cristú dí, tsí uun ito tsi xe'é ña ntuvi iña ña é kúvi doméni iña Xuva ko, vata koo e ntá'vi ña kuétsi ña'a san. Ntá tsi kí'xi xtuku ña, ñá tē e ntá'vi xtuku ña kuétsi kō, ntá tsi vata koo é nakákú kue'én ñá ña'a san, ña ntantétu ña utén uten.

10

¹ Lei Muísee ne, vata kaa na'a i iña i é vā'a san é kí'xi, tsí ña te divi ntí'xe. Dukuán né, kuán te kuénta kuia ntaxé'e ña'a san doméni é káka'an léi san nta'a Xuva kō dá inúu ini ña ña ne, ña ni kúvi ntúvā'a kue'én ña. ² Tē dí kuví ntavá'a ntí'xe léi san ña'a san kuenta iña doméni san ne, ña kantio é kué'é ka ña doméni san kuenta kuia. Te uun ito tsi ntuvá'a kue'én ña ne, ña ntánti'í ini ka ña te ió ka kuétsi ña. ³ Ntá tsi dá ntaxé'e ña doméni san kuenta kuia ne, ntánaka'an ña tsí ió kuétsi ña, ⁴ tsi ña kúvi nakate kue'én

niñi dũntiki kichĩ sán ni niñi ndí'u kichĩ san kuétsi kō.

⁵ Dukuān ne, kaka'an Crĩstu ni Xuva kō da vé'xi ña ñuxiví sa:

Ñá tē doméni san, nté niñi kití san é ntio nto. Dukuān né, taxnũ nto kō é kúvi ú ñá'a.

⁶ Nt'ó' ne, ñá ní xkũntee iní nto é ntae'mi ñá'a san kití san;

nté ña ní xkũntee iní nto doméni é ntáta'xi ña nto kuenta iña kuétsi ña.

⁷ Dukuān ne, kaka'án u:

"Kini nto, tsí i'a vé'xi u é víi u é ntio nto, Xuvá kō,

vata ó uve na'a iñá ko iní libru nto",

kuan ó ka'án u,

ka'an ña. ⁸ Di'na ne, kaka'an ñá tsi ña xkũntee iní Xuva kō doméni san, nte é ka'mi o kití iña kuétsi ko, kuān te kaká'an lei san é kuān koo víi o.

⁹ Kidáa ne, kaka'an ña: "I'a vé'xi u é víi u é ntio nto, Xuvá kō", ka'an ña.

Ncho ka'an sá'a tsi é nákatsin ña nuu i é átá san vata koo é xtuví ña nuu i é xéé san naa i.

¹⁰ Tsi edé Jesucristu é ntio Xuva kō dá uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ñá é kúvi doméni iña Xuva ko. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi ña tuví ka kuétsi kō.

¹¹ Dutu ñá Israeé san ne, utén utén ntáñĩ ña, ntae'mi ña kití é kúvi doméni iña Xuva kō, kuān té ña kaidiá'vi é nákate kuétsi kō.

¹² Ntá tsi Jesuú ne, uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ñá é kúvi doméni iña Xuva kō dá uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ñá é kúvi doméni iña Xuva kō dá uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ñá é kúvi doméni iña Xuva kō.

¹³ Kantétu ña vé da nté kúvi víi kue'en Xúva ko ni ùn ntĩ ntĩ ñá'a, ña é ña ntío i ña.

¹⁴ Tsi kuenta iña i é uun tsi doméni san ne, ntii dañu ntúvi ntavá'a kue'en ñá ñá'a san nuu Xuva ko, ña é nátsoo xio ña iña ña.

¹⁵ Nãñ'e Espiritũ Sántũ sán kō tsi é nuu é ntaā i, tsi di'na kaka'an ña:

¹⁶ Du'vā ó kaka'an Xúva kō:

"Tú'ún sa'a é kué'é u xu'u kó ni ña rkontuví ne, kuan kōo.

Xtúvi u tú'ún ko nuú nima ña.

Xntéé na'a u tú'ún ko iní dikí ña",

ka'an ña.

¹⁷ Da kidáa ne, kaka'an ña:

"Nté uun ito ká ña naká'án ko kuétsi ña,

nté nuu i é kini kaa é edé ña",

ka'an ña.

Kuan ó ka'an Espiritũ Sántũ san. ¹⁸ Dukuān ne, dá kadá ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, ñá kantio é kué'é ka o doméni iña kuétsi kō.

Kí'in etsin ó nuu Xuva kō

¹⁹ Dukuān né, ta'an ko, ñá u'ví ko. Kuví kí'vi ó má ví'i kuikó kue'én san ve, tsi xe'é Jesucristu ññi ñá kuenta iña ko.

²⁰ Vatá o nákaan dutu átá san doo é rkaa ikō san, vata koo é kí'vi ña mí tuví Xuva kō ne, kuān o dé Cristu dá xe'é ña kúñu ña. Nãkaán ña itsi xéé é kí'in o mí tuví Xuva ko, itsi mí ní'i ko ntuví

iña ko. ²¹ Jesuú ne, kade ña dutu ódo nũu iña ko, xo'o é ntáduku ntee o Xuva kō. ²² Dukuān né, kanñ nima ko kí'in o un tsi nte mí túvi Xuva kō. Kuinti'xe kue'en kó ña, tsi é nákate ña nima ko vata koo é ña kutsú'ún ká o iña kuétsi kō ne, é ntũntoo kúñu ko ntute va'á san.

²³ Ñá ku xtuví mii o é káka'an o tsi nuu é ntaā i nuu i é kantétu ó, tsí víi ntí'xe Xuva ko nũu i é tá'xi ña xu'u ña ni kō.

²⁴ Kadá kuení ko iña ta'an ko, xé un xé un ó, nté koo víi o vata koo é díi díi ka kuinima ko, é díi díi ka víi o nuu i é dóo va'a.

²⁵ Ñá xtuví mii o é nataká nuu o ni ta'an kō, tsi ío ñá'a é kuān o de ña. Ntá tsi xntii o tá'an ko vata koo é nakíi nima ña.

Díi díi ka kantio é kuān koo víi o veví, tsi dokó sa xee ntúvi dá kí'xi xtuku Tó'o kō.

²⁶ Tē tsun rkó tsiñu ko kade dukuan ó é kuétsi san rkontúvi é ini o é nuu é ntaā i iña Cristu ne, ña túvi ká doméni é kí'i Xuva kō e ntá'vi o iña kuétsi kō.

²⁷ Da mií é kuntetu o nũu i é dóo donchu'vi nta'a Xuva kō dá xntekú ku've ñá iña ko. Ní'i kō mí'i koko un ntíi ntíi ñá'a, ña ntáinchu'vi Xúva kō.

²⁸ Xoo ñá'a, ña é ña ni de ntaā lei Muísee san ne, ña ni ntuntá'vi ini ña ña. Te ío uvi, uni ñá'a é káka'an ntée ña ña ne, da mií é kuví ña.

²⁹ Te kuān o kúvi ni ña tsikán ne, çñã ntu te díi ka kue'e ní'i ña é ntó'o ña xoo é kãxkanuu i I'xá Xuva kō? Ña sa'á ne, kade ña vata te ña ni nuu á'vi kue'en niñi Cristu, kuān te niñi ñá ne, kúvi nuu i é kũtuni ko tsi tá'xi Xuva ko ko nũu i é tá'xi ña xu'u ña ni kō.

Kuenta iña niñi san dí e ntántoo Xuva kō nima ña vata koo é kúvi naki'i ña ña. Ntá tsi ña sá'a ne, kaka'an kíni ña iña Espiritu Xuva ko, diví ña é kax'é ña e dóo va'á iña ña.

³⁰ Ntá tsi ini ó tsi kade ntaa Xúva kō né, diví ña káka'an ña: "Xu'ú ne, kué'é u é ntó'o ñá'a san. Xu'ú ntaána ú ni ñá", ka'an Xúva kō. Ne, kaka'an xtúku ña: "Xu'ú ne, natsodo kũ've u iña ñá'a kō", ka'an ña.

³¹ joo donchu'vi é ní'i kō é ntó'o ko nta'a Xuva kō, ña kantító san!

³² Ntá tsi naka'an nto ntúvi di'na dá dá ve ini nto tú'ún va'á san. Kútií nto da dóo ntii tú'un da dóo ntó'o nto.

³³ Un vé'xi ne, dóo kíni ka'an ñá'a san iña ntó ne, dé xení ña ni nto mé'ñu ñá'a san. Un vé'xi ne, ntó'o nto dá kuan ó ntó'o ta'an nto dí.

³⁴ Ntũnta'vi ini nto ta'an nto, ña ñu'u kutú san. Intóo díni ntó kuān te kí'i ñá'a san é tuví iña nto, tsí ini nto tsi é dukún kan ne, dóo ío iña nto e díi díi ka va'a, é ña ntí'i ntii dañu ntúvi.

³⁵ Dukuān ne, ñá xtuví mii nto é kuinti'xe nto Xuva ko vé, tsí tē ña xtuví mii ntó ne, ní'i ntó é vā'á kue'en.

³⁶ Kantio é kútií nto tsi dá kúvi víi nto vatá ó ntio Xuva kō ne, ní'i ntó e tá'xi ña xu'u ña ni ntó.

³⁷ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: Ña ná'a ka dá kí'xi ña é káka'án u tsi kí'xi ña. Nã kukuíi ka ña.

³⁸ Xoo ñá'a é vā'á nima ñá tsi kakuinti'xe ña kó ne, ní'i ña ntuví vā'á iña ña.

Ntá tsi te nātivi iní ña ne,
ña xkúntee iní ka kó ña.
Kuan ó ka'an Xúva kó. ³⁹Ntá tsi xo'ó ne, ña te
kade o vatā ó de ña'a, ña e ntántiko kōó san
ne, ntákunaá ña. Tsí xo'ó ne, ntáde o vatā ó
de ña'a, ña ntákuinti'xe i ne, kuan kōo nakáku
nima ko.

11

É kakuinti'xe kō

¹ Vá'a ó ve. Te kakuinti'xe kō ne, ini o tsi
ni'i nti'xe ko nuú i é kántétu ó. Ná kaitsu'un
ó, tsi ini o tsi nuu é ntaa i é ni'i ko, kuān té
vata kiní ó. ² Dōo diní Xúva ko ña ni ñata kō, ña
intóo kídaā, tsi kuinti'xe ña ña.

³ Tsi kakuinti'xe ko Xúva kō ne, ini ó tsi
mii tū'ún ña e de kú've ñá ñuxiví san. Ná
tē nee iña io kídaā da de kú've ña e ntaini o
veví.

⁴ Kuinti'xe Abee. Dukuān ne, xé'e ña ūn
doméni iña Xúva ko e dii ka va'a é vata kaa
é xe'é Cain. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi
dóo va'a ña ne, k'i'i ña doméní san. Xi'i Ábeé
rkontuvi, ntá tsi vata tsi te kaka'an dukuan
ñá, tsi kainí o nté ó kuinti'xe ña.

⁵ Kuinti'xe Enoó san di. Dukuān ne, ñá ni
xe'é Xúva kō é kuví ña. Kuan tsí ó kantító ña
nák'i'i Xúva ko ña e dukún kán. Ná ni naní'i
ka ña'a san ña, tsí kue'en ni'i Xúva ko ña. Tsi
di'na dá nakí'i Xúva ko ña né, kūtuni ñá'a san
tsi idé ña é ntio Xúva kō. ⁶ Ntá tsi ña kuví
vii ó é ntio Xúva ko té ña kuinti'xe ko ña. Te
nchó ki'ín étsin o nūu Xúva kó ne, kantio é
kuinti'xe kō tsí tuví ña, tsí kaxé'e ña é vā'a
xoo é kaní nima i kanantuku ña.

⁷ Kuinti'xe Noee. Dukuān ne, dá kakā'an
Xúva kō tsí koo nuu i é vata kiní ña ne, éde
ña kuenta é kaka'an Xúva kō. Kídaā ne, de
vá'a ña uun tun ntóo san vata koo é nakáku
nuu ña ni i'xá ña. Dā ini ña'a san tsi dóo
vá'a ó kakuinti'xe Noee san ne, kūtuni ña
tsi dóo kini ntáa ña nguvi san. Dukuān ne,
kaka'an Xúva kō tsi dóo va'a ña'a Noee san,
tsi kuinti'xe ña.

⁸ Kuinti'xe Abraan. Dukuān ne, kué'en ña
tuku ñuu é kaka'an Xúva kō tsi kué'e ña é kúvi
iña ñá ni i'xá ña. Kuān té ña ni iní ña mí'i
k'i'ín ñá ne, ntií ña ñuu mii ña ne, de ntaa ña
é kaka'an Xúva ko ni ña. ⁹ Kuinti'xe Abraán
san. Dukuān ne, ní'ña é kutuvi ñá ñuu san
é xe'é Xúva ko ña vatā ó kaka'an ñá, kuān te
váta kaa ña ntaikaitsi san kaa ña. Vi'i doó san
inúu ña, vatā o dé Isaa ni Jácoo di, tsí dadí
ní'i ña tū'ún é xe'é Xúva ko xú'u ña. ¹⁰ Vi'i
doo tsí san inúu ña, tsí intétu Abraan ñuu é
tuví ntií dañu ntúvi, ñuu é xtúvi tū've Xúva
kō, ñuu é de vá'a mii ña e dukún kán.

¹¹ Kuinti'xe Sará san di. Dukuān né, kuān
te ita ntí'xin kuia ña é kōo i'xá ña ne, ñú'u
nti'xe i'xá ña, tsi kuinti'xe ña tsi víi Xúva ko
nuú i é xe'é ña xu'u ña ni ña. ¹² Dukuān né,
kuān te dóo ata Ábraan é ña ni kuví kóo i'xá

ña ne, xíó i'xá ña. Káxa ūn tsi ña'a san da
nté kútítin ña. Vatā ó uve dii xntívi e dukún
kán ntáa ña. Vatā ó ntákuví xáku ntákuví ña é
nté ña kuví naká'vi o ña.

¹³ Un ntií ntií ña'a san é kaka'an u ne,
ntákuinti'xe dukuan ñá dá xi'i ñá, kuān té
vata ní'i ña é un nti'í é kaka'an Xúva kō. Ntá
tsi ini ñá tsi rkontuvi koo nuu i sá'a ne,
dōo diní ña. Ntáka'an ñá tsi ña te ñuu mii
ña ñuxiví sa, tsí ntoo taan ña. ¹⁴ Dá kuān
ó ntáka'an ñá'a sán ne, ini ó tsi ntánantukú
ká ña uun ñuu é kúvi ñuu mii ña. ¹⁵ Tē dí
kanaka'an ña ñuu san mí'i ntáka ña ne, çnté
kui ña ni ntiko kōo ntu ña ikán? ¹⁶ Ntá tsi ntio
ña uun ñuu é dii ka va'a. Ntio ña kuntóo ña
e dukún kán. Dukuān ne, ñá ni kúka'an nuu
Xúva kō tsi ntáka'an ñá'a san tsí Xúva ña né,
xtúvi tū've ñá ñuu mí kuntóo ña e dukún kán.

¹⁷ Kuinti'xe Abraán san. Dukuān né, dá ito
ntéé Xúva ko ña ne, xé'e ña i'xá ña Isaa, kuān
té kuví, vata kaa doméni iña Xúva ko. Uun
tsi i'xá ña e káku dá xe'é Xúva ko xu'u ña
ni Ábraan, ntá tsi nchó kué'e ña i, kuān te é
kaka'an Xúva ko ni ña: ¹⁸ "Kuenta iña Ísaá ne,
nakáxa tátá nto", ka'an ña. ¹⁹ Ini Ábraan tsi
dóo ntií iní Xúva kō ne, kuví nantoto ña ña'a
kuān té xi'i ña. Kuví ka'an o tsi vata té dí ni
nák'i'i nti'xe Abraan i'xá ña rkontuvi te xi'i.

²⁰ Kuinti'xe Isaa di. Dukuān ne, xé'e ña
xu'u ña tsí víi Xúva kō é vá'a ni Jácoo, ni
Esáuú rkontuvi.

²¹ Kuinti'xe Jacoo. Dukuān né, dá dokó sa
kúvi ña ne, náki'i tuun ña tatun ña. Nānu'u ña
ini ña Xúva kō ne, xé'e ña xu'u ña tsí víi Xúva
kō é vá'a ni i'xá i'xá ña Josee.

²² Kuinti'xe Josee san di. Dukuān né, dá
xee ntúvi é kuví ñá ne, kaka'an ñá ni ña
Israee tsí ntaka nti'xe ña ñuu Egító rkontuvi.
Kaka'an ñá ni ña te kúni'i ña xiki ña te ntáka
ña ne, nakuntú'xi ñuu san mí k'i'ín ña.

²³ Kuinti'xe uva Muisee san di. Dukuān né,
dá káku Muisee ne, xnuu xú'u ñá i te ūni xoo,
tsí ini ña tsi dóo tíi kaa i'xá san. Ná ni u'v'i ña
é kaka'an reí san tsi ka'ni ña i'xá íkín iña ñá
Israee san, i'xá tii.

²⁴ Kuinti'xe Muisee san di. Dukuān né, dá
kúka'nu ña ne, ña ni ntío ña é kaka'an ñá'a
san tsi i'xá dióko rei Egító san ña. ²⁵ Díi ka
ntio ña é nto'o dadí ña ni ña ntáduku ntée
Xúva kō é kutúvi díní ña uun da'nu mí ntáde
ña'a san é káni kaa. ²⁶ Díi ka nuu á'vi, kuini
ña, é ntó'o ña vata ó ntó'o Cristu é ní'i ña é
un nti'í é ió ñuu Egító. Tsi kantetu ña nuu i e
dii ka va'a é kué'e Xúva ko iña ña.

²⁷ Kuinti'xe Muisee. Dukuān né, ntáka ña
ñuu Egító ne, ñá ni u'v'i ñá te kúdiín reí san.
Ná ni xtúvi mii ña é víi ña, tsí vata tsi té
ini ña Xúva ko, kuān té ña kuví kiní o ña.
²⁸ Tsi kuinti'xe Muisee ne, de ka'nu ña viko é
naka'an ña da ntáka ña ñuu Egító. Ká'an ñá
ni ñá'a san tsi dá'vi ña níni lé'ntú san dikí xi'i

ña kan vata koo é ña ka'ni ánje Xuva ko i'xa nuu i iña ñá Israee.

²⁹ Kuñinti'xe ña Israeeé san di. Dukuān ne, itā nti'xin ña mé'ñū nute ñū'u san é nani Ntute Kuē'é san vatā ó te ñū'u itsi. Ntá tsi dá intíkin ña Egitó sán ña ne, tēni ña.

³⁰ Kuñinti'xe ña Israeeé san. Dukuān ne, kó'xo ntíká ntó'o ñūú Jericoo da íka ña u'xe ntúvi ata i kan. ³¹ Kuñinti'xe Raa, ñáđí'i é íka lukú san. Ná te ni xi'í dádii ña ni ñá'a, ña é ña ni kuñinti'xe i san, tsí kuān te íka luku ñá ne, xntii ña ña Israee, ña é íxkoto ntódo ñūú tsikan.

³² ¿Ñēe iñá ka ntu ka'án u? Nǎ kunē'é ka é ntāa ú ni nto iña Gédium, iña Báraa, iña Sánsuun, iña Jéftēe, iña Dávii ni Sámuee, ni ñá ka'án naa Xuva ko kídaā. ³³ Un ntí ntíi ña tsikán ne, kuñinti'xe ña. Dukuān né, iō ñá é kúvi idé ña da náa ña ni tūku ñūu. Iō ñá é dóo vá'á o de kú'vē ña. Iō ñá é ni'í ña núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñá. Iō ñá ne, nakáku ña dá ncho ka'xi ñáñá san ña. ³⁴ Iō ñá é ña ni i'xi ña dá ñū'u ña mi dóo kai'xi ñū'ú san. Iō ña é nakáku ña da nchó katsin ña'a san ña káa. Iō ña é náxnū ña ntii ña kuān té ña tuvi ntíi ña di'na. Iō ña é ña ni u'vi ña dá edé ña du'xēn né, nakúnu ña sntadun tūku ñūú san. ³⁵ Ió ñáđí'i san ne, ntóto xtuku i'xá ña rkontuvi dá xi'í.

Tuku ña ntákuñinti'xe i sán ne, dōo ntó'o ña da káni ña'a san ña utun, ntá tsi ña ni ncho vii ña é káka'an ñá'a san vata koo é nakáku ña. Iní ñá tsi ni'í ña ntuvi e dii ka va'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ Tuku ña ne, ntáxkuntēe ña'a san ña ne, e'ní ña ña, nátií nuu ña ña xo'o. Kí'ni ña nta'a ña ni d'í'ñ ña dí ne, xnuu kutu ña ñá. ³⁷ Tuku ña ne, káni ña'a san ña xuú ne, xi'í ñá. Iō ñá ne, kátsin dava ña'a san ña. Iō ñá ne, ito nteé ña'a san ña te vii ña é kīni kaa. Iō ñá ne, e'ní nuu ña'a san ña káa. Iō ñá ne, íka xaa ña ne, kudii ñíi a le'ntú san ni ñíi tsidi'ú san itávi núu ña. Dōo taan núu ña. Dē xení ña'a san ni ñá ne, dōo u'vi kúvi ña. ³⁸ Nā ñuxiví san ne, ñá te nuu á'vi ña é kuntuo dadii ña nī ña dóo va'á san. Ntá tsi edé ña ñuxiví san é doto tsi íka xaa ña dóo va'á san ñūu itsi san nī má ntā'xin san. Xavi kítí san nī mávi kan kúvi vi'í ña.

³⁹ Un ntíi ntíi ña sa'á ne, kuān te íni Xúva kō tsi dóo va'á kuñinti'xe ña ne, ñá ni ni'í ña é un ntíi'í é xe'é Xuva ko xū'u ña. ⁴⁰ Tsi iní Xúva kō tsi iō ūun nuu i é dii ka va'á iñá kō ne, ntio ña é kūntetu ña tsikan da nté dadii ni'í ña ni kō e ntuvá'a kue'en o nuú Xúva kō.

12

Koto o nūu Jésuu

¹ Ntoó mé'ñū o nī ña te da díi ña'a, ña é dóo kuñinti'xe i san. Dukuān né, xo'ó dí, na xtúvi xio o da nēe ka nuu i é kanateñu nuu kō, da nēe ka kuetsi é ncho ni'í i kó ne, na kútií o kūnu dú've o itsi e tá'xi Xuva ko kō. ² Koto o

nūu Jésuu, tsi kuñinti'xe kue'en ñá Xuva kō né, tá'xi ña é kuñinti'xe vá'a ko ñá di. Ntō'o Jesuu ntíkā krusi, ntá tsi ña ni kuká'an nuu ña é xi'í ñá vata ó xi'í ñá kīni ntáa san, tsí iní ñá tsi te ita ntí'xin é ntó'o ña ne, kutúvi díní ñá nta'a Xuva kō.

³ Kadá kuení va'á ntó ve nté ó dé Jesuu, tsí kutíi ña dá un vá'a tsi ntó'o ña nta'a ñá iō kuetsi i. Dukuān ne, ñá ku kudu'xen ntó, ñá ku natívi iní nto é kuñinti'xe nto. ⁴ Tsi ntó'o ne, váta ni'í ntó doxi'í da ntánaa ntēe nto é kīni kaa san. ⁵ ¿Vá kunáa iní ntú nto tsi kata'xi Xuva ko nto itsi, tsí i'xá ña nto? Tsi kaka'án tú'un Xuva kō:

I'xá mi kō, na naka'an ó dá ta'xi Tó'o ko ó é ntó'o o.

Ñá ku tīvi iní o dá ká'án u tsi ña vá'á ó kaden.

⁶ Tsi xoo ñá'a, ña é dóo ntio Xuva ko i ne,

kaxé'e ña ña itsi.

Xoó ña'a é kí'i ña e kúvi ña i'xá ña ne,

kaxé'e ña é ntó'o ña,

ka'an ña. ⁷ Kutíi nto nto'o nto ne, kutú've nto, tsi kade Xuva ko ni nto vatá ó de ña ni i'xá ña.

¿Vá iō ntú i'xa é ña kaxé'e uva i itsi?

⁸ Tē ña kátá'xi Xuva ko nto itsi vatá ó de ña ni ūn ntíi ntíi i'xá ña ne, ñá te i'xá ntí'xe ña nto.

⁹ Kadá kuení nto di: Dá kú kuetsi ó né, uva ko ñūxiví a ne, kata'xi ña ko itsi ne, kaiko ñū'u o ñá.

¿Ntē kúí ña dii dii ka kuñinti'xe kō é káka'an Úva kō, ña tuví e dukún kán, vata koo é ni'í ko ntuvi va'á iña ko ntii dañu ntúvi?

¹⁰ Uva kō, ña tuví ñuxiví a ne, dá kuetsi ó ne, kata'xi ña ko itsi vatá ó kuñi ña é vá'a. Ntá tsi Xuva kō ne, dii dii ka kaidiá'vi dá kata'xi ña ko itsi, tsí ntio ña é ntúvá'a kue'en o váta ó va'á ña.

¹¹ Iní ntó tsi ña ntio ko é ntó'o ko, tsí kaexnúu. Ntá tsi rkontuvi ne, dá kutú've kō é vii o é vá'á ne, kuntōo vá'a o, té kutú've ntí'xe ko kuēnta iña i é ntó'o ko.

Dōo xii kaa té ña kīni ó é káka'an Xúva kō

¹² Dukuān né, náxnūu ka'nu nto nima ntó ne, nakuntítsi ntāa nto. ¹³ Nantuku nto itsi vā'a mí'i ntáka nto, vata koo é ña dii dii ka kúvi nto, vata koo é ntúvá'a vá'a nto.

¹⁴ Kuenta tsi vii nto te kuntōo vá'a nto ni ūn ntíi ntíi ña'a. Kuntíkin nto é vá'a, tsi nté nuu ña'a ña kīni ña Tó'o ko té ña vii ña é vá'a.

¹⁵ Koto xnto te iō nto é ña kanani'í ka nto é vā'á san é kata'xi Xuva kō. Nā vii ntó vata kaa xuku úvé san. Tsi dá kaidáka xuku úvé san ni tūku xukú san ne, ku uve ntí'i.

Te vii nto é kīni kaa ne, kutú've ta nto nto é vii ña é kīni kaa di. ¹⁶ Nā ku kava ni'í nto ñáđí'i é ña te ñáđí'i míi ntó; nté ña ku nadikí nteé ntó Xuva ko, vatá o dé Esauu dá nadama ñá é vii ñá i'xa nuu i dá ni'í ña é ka'xi ña.

¹⁷ Iní nto tsí rkontuvi dá xee ntúvi e náxnūu viko uva ña ña ne, ña túvi ká iña ña. Kuān te dóo éku ña ne, kuān te dóo nátiivi iní ña ne, ña túvi ká cho'o i.

¹⁸ Ntō'ó ne, ñá ni xēe étsin nto xuku Sinaí san é tñn nta'a nto vatā o dé ña Israeé san kidaā. Núu xūku tsikán ne, kai'xi ñú'ú san ne, neé kue'en. Dóo ñu'u viko neé san ne, dōo ínu tatsin. ¹⁹ Ntē ña ni tekú nto da éku trunpetá san, ntē dá kaká'an tátsin Xuva ko ni ñā. Ña e téku i sán ne, íkan ña é ña ku ka'án ka Xuva ko ni ñā. ²⁰ Tsi dóo ū'ví ña da dóo ntii ka'an Xúva ko ni ñā tsí da xóo ka é xtúvi i dí'in i xuku san, te ñā'á o te kīti ne, kuétsi é ka'ni nuu ña i xuú ne, o kini ña i káa. ²¹ Tsi dóo donchu'ví kaa é ini ña ne, un tsi nte mí Muísee kaká'an ña: “Koó da kán'i u é kaú'ví ko”, ka'an ña.

²² Ntá tsi ntō'ó ne, xēe étsin nto xuku é nani Siuun, ñuu mí tuví Xuva kō, ña kantító ntii dañu ntúvi. Nnú sa'á ne, kaka'an o é ñúú Jerusaleen é tuví e dukún kán, mí'i ntoo ña te nté kaa ánje Xuva kō. ²³ Xēe nto ikán, mí'i ntoo díni ña ntánataká nuu, ña ntáduku ntée Xuva kō, ña é ūve na'a dívi i e dukún kán. Xēe ntō mí tuví Xuva kō, ña é kaidō kú'vé iña un ntí ntí ña'a san. Xēe ntō mí ntántoo ña xi'i, ña é vā'á san, ña e ntántoo Xuva ko nima i. ²⁴ Xēe ntō mí tuví Jesuu, ñá ntitsi me'ñu nuu Xuva ko ni ñā'a san kuenta iña tú'ün xēe san é xe'é Xuva ko xú'u ña, tsi éti ña ñi ña vata koo é ntá'vi ña kuétsi kō. Díi díi ka kaidiá'vi niñi ña é niñi Ábee. Tsi dá ini Xuva ko niñi Ábee san ne, kaka'an ñá tsi nta'áa ña. Ntá tsi dá kán'i ña niñi Jesuu ne, kaka'an ñá tsi kada ka'nu ini ña ni kō.

²⁵ Koto nto é vii ntó kuenta ñá kaka'an ni ko. Tsi té ña ni nakáku ña Israeé dá ña ni ide ña kuenta é káka'an Muísee ni ña ñúxivi a ne, díi díi ka ña nakáku o té ña vii o kuéntá nēe é káka'an ñá tuví e dukún kán. ²⁶ Dá kaká'an Xúva kō kidaā ne, táan ñuxivi san. Ntá tsi vevii ne, kaka'an ña: “Uun ito ká xtuku nataán u ñá te da míi tsi ñuxivi sa, tsi un tsi nte e dukún kán di”, ka'an Xúva kō. ²⁷ Dá kaká'an ñá é “uun ito ká xtuku” ne, ncho ka'an ñá tsi nant'i ña da nēe ka é ió ñuxivi a e éde kú'vé ña. Koó da nuú i iña mii ña é kuntōo ka. ²⁸ Dukuān ne, nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō tsí kaduku ntée o mí kadé kú'vé ña, mí é ña nt'i. Dukuān ne, ka'nu kuini ko ni Xuva ko. Kunuu ini kó ña kanñ nima kó, vatā o ntio ña. ²⁹ Tsi Xuva kō ne, vata kaa ñu'u é kaé'mi é un nt'i é kñi kaa kaa ña.

13

Nté koo vii o vatā o ntio Xuva kō

¹ Ntō'ó, ña ntákuinti'xe i, ña xtúvi mii nto é kuinima ntó ta'an nto. ² Ná ku kúnáa ini nto é vā'á koo vii nto ni ñā'a, ña é xēe nú vi'i ntó. Tsi ió ñā'a ne, da xe'é ña vi'i ña ne, íntōo ánje Xuva ko ni ña, kuān té ña ni kutúni ñá te ánje ña.

³ Naka'an nto tā'an nto, ña ntákuinti'xe i san, ñá ñu'u kutú, vata tsi te ñu'u kutu dadii nto ni ñā. Naka'an nto tā'an nto, ña dóo ntánto'o i dá kadé xení ña'a san ni ñā, tsí te dá ña kuān koo nto'o nto di.

⁴ Kuiko ñu'u nto ñadi'í ntó té tánta'a nto. Mii ña kutuví ni'i nto ñá ne, ñá ku dotó tsí kava ni'i nto tuku ñadi'í san. Kuan kōo vii ñadi'í san ni xā ña di. Tsi Xuva kō ne, kué'e ñā é nto'o da xóo ka ña'a, te ña e tánta'a, te ñā é vāta tánta'a, te kava ni'i ña ñadi'í é ñā te ñadi'í mii ñā.

⁵ Ná ku nt'i'í ini ntó iñá diu'un. Kūntoo díni ntó ni nēe kudii é ni'i nto. Tsi Xuva kō ne, kaka'an ña: “Nté uun ito ñá xtuví mii ú o. Nté uun itó té ña vii u o kuenta”, ka'an ña. ⁶ Dukuān né, kanñ nima ko kuvi ká'an o: Xuva kō né, divi ñā é kaxntii ña ko. Dukuān ne, ñá ku ū'ví ko.

Ña túvi nee iña é kúvi vii ña'a san ní ko.

⁷ Naka'an nto ñā'a, ña é nakua'a ntó san, ña é ñañé'u nto tú'un Xuva kō. Koto vā'a nto nté o kuinti'xe ña un tsi da nté xi'i ñá ne, kuan kōo kuinti'xe nto di.

⁸ Jesucristú ne, ñá kánadama ña. Kuan tsí o de ña vevii vatā o dé ña dí'na ne, kuan kōo vii ña ntii dañu ntúvi. ⁹ Ná ku kuntikin ntó da nēe ka tuku tú'ün é káka'an ñā'a. Díi ka vā'a o é kunúu ntii nima ko kuenta iña i é vā'a é káta'xi Xúva ko kō né, xtuví mii o nté xkoó ini o iña i é ká'xi o, é ña ká'xi o. Tsi nuu i é kaé'xi o ne, ña te dívi é kaxntii kō.

¹⁰ Ío naa ko mí'i tuví uun doméni iña ko é ña kani'i dutu, ñá ntántikin lei áta san. ¹¹ Ini nto tsí dutu ñá odo nūu iña ñá Israeé san ne, kaxtuví ñá niñi kiti'í san má vi'i kú'kó san é kúvi doméni iña Xuva ko vata koo é ntúvā'a ña'a san ni Xuva kō, ntá tsi kae'mi ña kúñu ti áta ñuú ña kán. ¹² Dukuan o ntó'o Jesuu ata ñuú san di, vata koo é ntavā'a ña nima ñā'a san kuenta iña niñi mii ña. ¹³ Dukuān né, xtuví mii o é áta san ne, kuntikín o Jesuú, kuān te kadá xení ña'a san ni ko vatā o dé ña ni ñā. ¹⁴ Tsi ñuxivi a ne, ña túvi ñuú ko é kuntuo o ntii dañu ntúvi, ntá tsi ntánantuku o ñuú mí kuntuo o rkontuvi. ¹⁵ Dukuān ne, utén utén nakué'e o doméni nta'a Xúva kō dá ká'an o tsi dóo ka'nu ña. Dōo díni ña dá nakué'e o ñā sintiá'vi kuenta iña Jesuu. ¹⁶ Ná ku kúnáa ini nto é vii nto é vā'a, é xntii nto tá'an nto. Tsi dá kuān o de nto ne, vata kaa doméni iña Xuva ko kaa, e dóo ntio ña.

¹⁷ Kada ntaa ntó ni ña ntádé kú'vé iña ntó ne, vii ntó é káka'an ñá, tsí kade ña kuentá nima nto. Ini ña tsí kuenta iña Xuva ko e ntáde ña nto kuenta. Vii nto vata koo é kunúu díni nima ña, ñá té é kúnta'xa ini ña, tsi g'mí'i nuu kunuu á'vi iña nto te kúnta'xa ini ña?

¹⁸ Ka'an ntá'vi ntó iñá nti. Ini nti tsi idé nti é vā'a ni ntó nuu Xuva ko. Da mii é ncho vii nti é vā'a utén uten. ¹⁹ Vii nto da xe'e, ka'an

ntá'ví nto te ta'xi Xuva kō é díí ka kantí'i naxeé u mí'í ntántoo nto.

I'a ntí'i tutú san

²⁰ Xuva kō, ña kata'xi é kūntoo vá'a ō ne, xtuví ñá kuenta tsí ntii dañu ntūvi víí ña e tá'xi ña xu'u ña ni ko kuēnta iña níñi Jesús, paxtu va'á ko, dā nantóto xtūku ña ña dá xi'i ña. ²¹ Na ta'xi Xuva ko ntō é un ntí'í é vā'a é kantio nto vata koo é kūvi víí nto vatā ó ntio ña. Na víí ña é vā'á nima ntó, nuu i é vā'á, kuiní ñá, kuenta iña Jesúcristu. ¡Ká'an ō tsi dóo ka'nu Cristu ntii dáñu ntūvi! Kuan tsi koo na kōo.

²² Kákān ú nto, tā'an kó, te kūtíi nto nī kó kudii tú'ūn sa'a é kākā'án u ni nto, kuān té ña kué'e tutú san ni de vā'a u. ²³ Ntio ko é kūtuni nto tsi e ntíi ení ko Timōteu ví'i útun san. Te kí'xi kantí'i ña ne, kuntēka ú ña te amá kixkoto ni'ni ú nto.

²⁴ Ká'an ntō ntiusi ni ún ntí'í ntí'í ta'an kō, ña ntánakuā'a nto ni ún ntí'í ntí'í ña ntáduku ntée Xuva kō. I'a kataxnūu ña ñuú Italiá san ntiusi ntó di.

²⁵ Na naxnuu viko Xuva ko nto, ūn ntí'í ntí'í nto. Sá'a tsí é ká'án u ni ntō.

Tutu e táxnūu Santiaiu iña ñá Israee

Taxnūu Santiaiu ntiúsi

¹ Xu'u é Santiaú u ne, kade tsiñu ú iña Xuva ko ni Tó'o ko Jesúcristu. Taxnūu u tú'ún sa'á iña nto, divi ntō e kúvi uxuvi táta ña Israee nto, da mí'i ká mi ntántoo nto. Ntiusi nto.

Kata'xi Xuva kō e dóo ki'in ini kō nté koo vii o

² Kuntoo díni nto, tá'an ko, da ntánto'o nto é tūku e tūku nuu i. ³ Ini nto tsi da ntánto'o nto kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ne, ntákutú've nto é kutii nto di. ⁴ Na kütii ká nto vata koo é kutu've vá'a nto, vata koo é ntúvá'a ña'a nto ne, ñá tē nee iñá kunáa nteē ntó nuu Xuva kō.

⁵ Tē ñá ini nto nee é vā'a é vii ntó ne, kákan nto nta'a Xuva kō. Tsi kantétu ña é kué'le ña é kütuni un ntii ntii ña'a nee iña é vā'a. Nā káde víni ña, ntē ña kada tii ña ni ntō. ⁶ Ntá tsi te kákan ntó nta'a ña ne, kanii nima ntó kuinti'xe nto é nantiko koō ña. Ntē ña ku dá kueni nto te ña nantiko koó ña. Tsi ña ntádē kueni i sán ne, kuān ntáa ña vata kaa ntute ñu'u san é kaido ne, kanainu dá kainu tatsín san. ⁷ Tē ña te kánii nima nto ntákuinti'xe nto da ntaíkan nto nta'a Xuva kō ne, ¿mí'i ntu tá'xi ña é ntaíkan nto? ⁸ Tsi uun ña'a, ña é uvi nuu i kade kueni i ne, nuu nuu tsi kanadama ña é vii ña. Tuku vii ña vevii ne, é tūku vii ña uten.

⁹ Ta'an ko, ña e dóo ntá'ví san ne, kuān tē ña nuu á'vi ña ñuxiví sa ne, ntá tsi na kutúvi díni ña, tsi dóo nuu á'vi ña nuu Xuva kō. ¹⁰ Ta'an ko, ña e dóo kuikā sán ne, na kutúvi díni ñá te xúvi kaika ña. Tsi vata kaa laa é kae'nu má kú'u kan kaa ña. Tsi uun da'na tsi vé'xi ñuxiví sa. ¹¹ Laa sán di ne, uun dá'na tsi kakene ne, kanakó'xo dá káxi'i dii xuku i ka'ni ngántii san. Nā vā'a ka kidaā. Kuan kōo kuví ni ña kuikā san di. Tsi uun da'na tsi nti'i nuu mii ña ni é iō iña ña.

E ntánto'o kō

¹² Nté kui vá'a iña'a, ña é kakutii i é kanto'o i. Tsi te kutii ña ne, ní'i ña ntuvi vā'a iña ñá nta'a Xuva kō. Tsi Xuva kō ne, e xé'le ña xu'u ña tsi kuntoo ña ni ñá, xoo é kákuinima i ña. ¹³ Te ió uun nuu i é kīni kaa é ncho vii o ne, ñá ku kadā kueni ko te nta'a Xuva ko vé'xi, tsi ña túvi mí'i kéne ña é vii ña é kīni kaa né, ntē ña katá'xi ña é vii o é kīni kaa di. ¹⁴ Tsi nima kīni kaa ko kaikan e dóo ncho vii o é kīni kaa san. ¹⁵ Te kuinti'xe kō é kaíkan níma kó san ne, vii nti'xe o é kīni kaa san. Kidáa né, tē kuíni kō é vii o é kīni kaa san ne, ní'i kō doxi'í san.

¹⁶ Ntō'o tá'an ko e dóo ntio ko, ñá ku kaní nta'ví mii ntō nima nto. ¹⁷ É un nti'i nuú i e dóo va'a, nuu i é nuu é ntaā í ne, divi tsi é vé'xi e dukún kán. Xuva ko kataxnūu ña é vā'a mii kō. Tsi divi ña ede kú've ña ñu'u é káxi'í nuu e dukún kán. Ntú'ú sán ne, kanadama, ntá tsi Xuva kō ne, ña kanadama ña nté un siin. ¹⁸ Tsi mii ña ntio ña é nakáku ña kō da kuinti'xe ko tú'un é nuu é ntaā i iña ña é ntio ña é kúvi o vata ntáa i'xa nuu i iña ña.

Xoo é ntio nti'xe i Xuva kō

¹⁹ Kutuni nto sá'a, ta'an ko, ña e dóo ntio kō ne, ntíto vii nto, un nti' ntii nto, dá ntaíni nto ne, ñá ku dotó tsi ka'an nto. Nā te ūra tsi kudiin nto di. ²⁰ Tsi te kúdiin o ne, ñá ntáde o é vā'a é ntio Xuva kō. ²¹ Dukuān né, xtúvi xio nto da nēe ka nuu i é kīni kaa san. Mii tsi é kuinti'xe nto tú'un e xnúu Xuva kō nima nto. Divi tsi é kaidiá'vi é nakáku o.

²² Ntá tsi ña te da mii tsi é kīni nto é káka'an tú'un Xuva kō, tsi kada ntaa nto. Te da mii tsi e ntaíni nto ne, ntaéni nta'ví mii ntō kúñu ntō. ²³ Xoó ña'a é da mii tsi e káini ña tú'un Xuva kō ne, ntá tsi ña káde ntaa ña vatā ó kaka'an ne, vata tsi kaa ña é kaito nuu speju kaa ña. ²⁴ Tsi káini ña nuu ña, ntá tsi dá kaxkokoó ña ne, ura tsi i kakuñaá ini ña nté ito ña. ²⁵ Ntá tsi utén utén nakuā'a nto tú'un e dóo va'a san iña Xuva ko, tú'un é nakáku kō é kīni kaa san. Xoó ña'a é ña kunáa ini ña tú'un é nakuā'a ña, tsi kade ntaa ña é káka'an ne, naxnuu viko Xuva kō ña.

²⁶ Xoó ña'a é káka'an ña tsi kantikin ñá Xuva kō, ntá tsi ña káde ña kuenta é káka'an ña ne, ¿mí'i ntu nuu é ntaā i é kakuinti'xe ña Xuva kō? Da mií é kaeni ntá'ví mii ña kúñu ña. ²⁷ Te nūu é ntaā i ntákuinti'xe ko Xuva kō né, vii o é vā'a, vii o é ntio ña di. Xntii ó á'xa kíi san ne, xntii o ña di'í ntá'ví san di nēe e ntátaan núu ña. Nā vii o é kīni kaá vatā ó de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō.

2

Dadii tsi vii o ní dá xōó ka ña'a

¹ Ntō'o, tá'an ko e ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesúcristu, ña e dóo va'a kue'én ne, ñá ku nántii ni'ni nto nté uun ña'a san. ² Nté koo vii nto te xēe úun ña'a mí'i ntánataká nuu nto, ña é nuu nta'a i di'i e kúvi oró ne, ni dōo é ña te nté kaa va'a ne, dadii tsi xee úun ña ntá'ví, ña é nuu doo tsude? ³ Te kīni ntó ña é nuu doo vá'a sán ne, té ka'an ntó ní ña: "Kutuví ntó i'a mí va'á ó sa", ne, te ká'an ntó ní ña ntá'ví san: "Íkan kuntitsin, o kutúvín ñu'u san"; ⁴ te kuān koo ka'an ntó ne, ntádē kú've nto tsi ió ña'a sán ne, dii ka nuu á'vi ña é ña nguii san. Nā vā'a o é kuān koo kada kueni nto.

⁵ Kīni nto, ta'an ko e dóo ntio ko, tsi é nakaxnúu Xuva ko ña ntá'ví san é dii ka

kuinti'xe ña, é nî'i ña é vā'a iña Xuva ko. Tsi kuan ō ka'an Xúva kō é kué'é ña iña ña, da xōō ka ña'a, ña é mēni í ña. ⁶ Ntá tsi divi ntō ne, ntáde xení ntu ni ña ntā'ví san. Ntá tsi çñā ntu te ña kuiká san e ntáde xení ña ni ntō? çÑā ntu te divi ña e ntáñu'u ña nto, ntáñe'e nî'i ña nto nta'a ña tsíñu í san? ⁷ çÑā ntu te divi ña e ntáka'an kîni ña iña Cristu, ña e nteé kimi nto?

⁸ Ntō'ó ne, vá'ā ō de nto tē ntáde ntaa nti'xe nto lei é odo nūu mí kākā'an tú'un Xuva kō é na kuñinima kó ta'an ko vatā ō ntákuinima ko kuñu kō. ⁹ Ntá tsi tē díi ka va'a ntáde nto ni ūun ña'a é tuku ña'a sán ne, iō kuetsí nto, tsi ña ntáde ntaa nto é kākā'an lei Xúva kō. ¹⁰ Tsi te ūun ña'a kade ntaa nti'i ña lei san ne, ntá tsi te ūun tsi nuu í é kakó'xo nteé ña ne, vata tsi te kākó'xo nteé ña é un nti'i é kākā'an lei san. ¹¹ Tsi mii tsi Xuva kō xtúvi ña é ña kuvi kiní dikí ō ñadî'i ñá'a ne, divi ña xtúvi ña é ña ka'ní ō ña'a. Tē ña kañi dikí nto ñadî'i ña'a sán ne, ntá tsi kae'ní nto ña'a ne, kídáā ne, kakó'xo nteé nto é kākā'an lei san. ¹² Dukuān ne, vá'ā koo ka'an ntō ne, vá'ā koo vii nto di vata kaa ña'a, ña é kî'in ntá'a ña kaxntékú kú've kuenta iñá lei san é nakáku ō. ¹³ Tē ña ni ntunta'ví ini ko ña'a vevii ne, ñá ntuntā'ví ini Xuva ko kō te xee ō nta'a ña é xntékú kú've iña ko kídaā. Ntá tsi tē ntúnta'ví ini ko ña'a san vevii ne, ní'i kō é vā'a nta'a Xuva kō kídaā.

Ñá te da mii tú'un ka'an o

¹⁴ Ntō'ó ta'an ko, çneé ntu kaidiá'vi í te uun ō kākā'an ō é kakuinti'xe ko Xuva kō, ntá tsi ña káde ō é vā'a? çKúvi ntu nakáku ō é kuān ō kaka'an ō? ¹⁵ Te ūun ta'an ko kataan nūu ña é ña tuvi dóo kunúu ña, é ña tuvi é ká'xi ñá ne, ¹⁶ te iō ntó ka'an ntó ni ña: “Va'a vá'a tsi koo kue'en nto. Xuva ko na tā'xi ña doo é kunūu kutavi nto. Na tā'xi ña é kō'ō é ká'xi ntó di.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, ntá tsi ña kaxé'e nto é kataan nūu ña é kunūu ña, nte é ká'xi ñá ne, çneé ntu kaidiá'vi í? ¹⁷ Te xo'ō ntáka'an ō tsi ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde ō é vā'a ne, çmî'i ntu kaidiá'vi í e ntákuinti'xe kō?

¹⁸ Ntá tsi te iō ñá'a é ká'an ña: “Divi ntō né, kakuinti'xe nto Xuva kō. Xu'u'ú ne, kade u nuu í é vā'a. çNtē ntu koo nañe'e ntó ko tsi kakuinti'xe nto tē ña káde nto é vā'a? Tē kade u é vā'a ne, kutuni nto tsi kakuinti'xe ko é nuu é ntaā í”, koo ka'an ña. ¹⁹ Kakuinti'xe ntó tsi uun tsi Xuva kō. Vá'ā ō ni. Ntá tsi kuān ō ntákuinti'xe é ña vá'ā sán di ne, ntani'i, tsi ntaú'ví í. ²⁰ çNtē kuān nte túntu ntú nto? çNa nū'u ntó ini nto tsi ña kaidiá'vi í te da mii tsi é ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde ō é vā'a? ²¹ Uva ata ika ko Ábraán ne, çñā ntu te kaká'an Xúva kō tsi dóo vá'á ña é xntékú ña nú nā kan i'xá ña, Isaa, vata kaa uun doméni iña Xuva ko? ²² Íni nto vē tsi nuu

é ntaā í e kuinti'xe Abraán san, tsi dé ntaa ña e kuinti'xe ña. Kutuni ko tsi da ide ña é vā'a ne, díi díi ka kuinti'xe ña di. ²³ Kuan ō kúntaa vatā ō kaka'an tú'un Xuva kō: “Abraán ne, kuinti'xe ña Xuva kō ne, ka'an Xúva kō tsi dóo vá'á”, ka'an. Kaka'an Xúva kō tsi Abraán san ne, kuvi ña ña vá'a tiin ni'i ña.

²⁴ Ini ntó ve, tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'á ña'a, ña é ña te da múi tsí é kākā'an ña tsí kakuinti'xe ña, tsí kade ña é vā'a di. ²⁵ Kuan ō dé Raá san, ñadî'i, ña e ika luku kídaā. Kaka'an Xúva kō tsi vá'á ña'a ña, tsi dóo vá'ā ō dé ña da tsú'un xu'u ña mau iña ñá Israeé san ne, xio itsi táxnūu ña ña da nchó ka'ní ña'a sán ña. ²⁶ Tē ña kantíto nima kó ne, ñá vādá mi kaidiá'vi kuñu kō di. Dadîi tsi, tē ña káde ō é vā'a san ne, ñá vādá mi kaidiá'vi í e kuinti'xe kō.

3

Xaa kō

¹ Ntō'ó ta'an mii ko, ñá tē nté sa titín nto é vii ntó mastru iña tú'un Xuva kō, tsí ini ō tsi díi ka tá'xi Xuva kō é nto'ō ko, xo'ō é mastru ō, tē ña ntáde ntaa ō. ² Un nti'i ō ntáko'xo nteé ō. Te iō ña é ña kakó'xo nteé ña é ká'an ña ne, vá'ā kue'en ña. Ntē ña kakó'xo nteé ña é kîni kaa sán, ³ vatā ō de ō dá kaxnuu ō káa xu'u idú san vata koo é vii ti é ntio kō ne, ña kúvi kî'in ti mí ntio ti. ⁴ Koto nto tun ntóo san di. Ñá te nté kaa na'nu. Un vá'a tsi ntii ntaika dá kainu tatsin san. Ntá tsi ña kanakāka sán ne, vava kaa kudii á utun é nteé éti í kan kanakāka nuu ña vata koo é kî'in da mí'i ká mí ntio ña. ⁵ Kuān ō kuvi ni xaa kō di. Kuān tē divi á ta'vi í é díi ka lú'nti é kanîi kuñu kō ne, ntá tsi dóo ka'nu ncho vii. Kuān tē un siin kudii ngíñu'ú ne, ñá tē nté kaa kue'e koko ní'ni. ⁶ Xaa kō sán ne, vata kaa ñu'ú san kaa. Ña túvi neé ka ta'vi kuñu kō e dóo kini ide. Tsi divi kade í é ka'vi kanîi kuñu kō. Kade í é tîvi ko ni ta'an kō di. Kaka'an xaa kō é kîni kaa é vē'xi dó'vi kan. ⁷ Da neé ka kiti ne, da neé ka láa, da neé ka kóo, da neé ka kiti ntute ne, kuvi kutó'ō tí ne, kuān ō ntáde tó'ō ñá ti. ⁸ Ntá tsi xaa kō sán ne, xoxó kuvi kada tó'ō i. Ñá kákukadin xaa kō é kaka'an é kîni kaa. Kuān kaa xaa ko vata kaa koo é ñu'u tsitu xū'u ti ntidi ti. ⁹ Xaa kō sán ne, kaka'an tsi dóo vá'á Xuva kō né, dadîi tsi ūra í kaka'an kîni iña ña'a, ña é ede kú've Xuva kō é vata kaa mii ña. ¹⁰ Uun tsi xu'u ko kákii tú'un é vā'a ni tú'un é kîni kaa. Ntō'ō tá'an mii ko, sá'a ne, ña te kuan kóo. ¹¹ Mí kákene ntute ne, çvá kúvi ntu é ikan tsi kēne ntute vidin sán ni ntúte uvé san di? ¹² çVá kúvi ntu kii tñe'ú san utun ngóñu'ú san? çVá kúvi ntu kii ngoñu'ú san xo'ō tinti'ō san? Dukuān dí, ña kuvi kii ntute vidin mí kákii ntute veñii san.

Xoo e dóo ki'in ini nti'xe i

¹³ Te iō nto e dóo ki'in inī ntó, e dóo tū'vé nto ne, kutuni ko xoo e dóo ki'in inī í tē ini o tsí kade ña e dóo va'á ne, ñá káde ka'nu ña. ¹⁴ Ntá tsi tē dóo ntákune'u inī nto, tē dóo ncho ni'i nto iña mii ntó ne, ñá ku ká'an nto e dóo ki'in inī nto. Ká'an ntó é nuu é ntaá i. Ná ku ká'an ntó dovete. ¹⁵ Tsi é ki'in inī ntó san ne, ñuxiví san vé'xi, ñá te nta'a Xuva ko ni kí'xi. Tsi kuán ó de ña ñuxiví sa di. Tsi nuu i sá'a ne, nima kíni kaa nto vé'xi, tsi tó'ó e ña vá'a san kata'xi é kuán koo kada kuení nto. ¹⁶ Da mí'i ka ntákune'u inī ña'a, da mí'i ká ntio ña iña mii ña ne, ntánaa ña. Ntáde ña un ntíi ntíi nuu i é kíni kaa. ¹⁷ Ntá tsi te nta'a Xuva ko vé'xi e dóo ki'in inī kó ne, ña tūvī nté uun nuu i é kíni kaa. Te kuntikin o tsikan ne, dóo vá'a koo kuntuo o ni ta'an kō, dóo vá'a koo vii o ni ña nee iña é káka'an tá'an kō. Ntuntá'vi ini ko ña. Nñ kue'én ini ko vii o é vá'a ni da xóo ka ña'a. ¹⁸ Xoo é ntio i é kuntuo vá'a i ne, na vii ña é vá'a vatá ó ntio Xuva kō ne, kidáa ne, ni'i ntí'xe ña é vá'a koo kuntuo ña.

4

E dóo ncho kuntikin ó ñuxiví san

¹ ¿Mí'i ntu vé'xi du'xēn san? ¿Nté kui ntánaa tsi mii ntu nto ni tá'an nto? Tsi diví é ntio nima kíni ntaa nto. ² Ió nuu i e dóo ntio nto, ntá tsi ña tuvi iña nto. Dukuān ne, ntaé'ni nto ña'a san é ntákune'u inī nto ni ña, ntá tsi ña ntáni'i nto é ntio nto. Dukuān ne, ntánaa nto ne, ntáde nto du'xēn. Ntá tsi ña kuvi ní'i nto é ntio nto, tsi ña ntaikan nto nta'a Xuva kō. ³ Kuān te ntaikan nto ne, ntá tsi ña ntáni'i nto, tsí ña vá'a o ntaikan nto. Da ti tsi é nantí'i into nee iña é ntio nima kíni ntáa nto. ⁴ Ntó'ó é ña ntáde ntaa nto é kuntikin ntó Xuva kō ne, ¿ñá ini ntu nto tsí tē ntántikin nto é kíni kaa sán ne, ntáxtuví mii nto Xuva ko? Xóo ña'a, ña e dóo ntio i nee iña é ña vá'a ne, kainchu'vi ñá Xuva kō. ⁵ Ná te dóto tsi kaka'an tū'un Xuva kō tsi Espíritu ña e tá'xi ña é kunūu nima kó ne, dóo kakukuiñū ñá ko te tūku nuu i ntántikin o, tsi dóo kakuinima ñá kō. ⁶ Ntá tsi díi díi ka kaxntii Xuva ko kō é vii o é vá'a. Dukuān ne, kaka'an tū'un ña: “Ñá kaxé'e Xuva kō é kúvi vii ña'a, ña é ncho vii ka'nu, ntá tsi dóo diní ña kaxntii ña ñá'a, ña é ña káde ka'nu san”, ka'an. ⁷ Dukuān ne, kué'ntó é na kadá kú'vé kue'en Xúva ko iña nto. Ntá tsi ñá ku dá vá'a nto é kadá kú'vé tó'ó e ña vá'a san iña nto nté koo vii nto ne, kidáa né, kunu. ⁸ Kunuu inī ntó Xuva kō né, kunūu mé'ñu ña ntó. Nakate nto nta'a nto, divi ntó é ió kuetsí nto. Ntantoo nto nima ntó, divi ntó é uvi ítsi ntaíka nto. ⁹ Na kūnta'xa nima nto. Kueku nto ve kuenta iña kuetsi ntó. Tē xkuntēe nto é kíni kaa san kidaa ne, kueku nto vevii. Tē dóo diní nto kidaa ne, kuntuo nta'xa kue'en ntó ve. ¹⁰ Na ntunta'vi ntó nuu Xuva kō né, divi ña nantaa dukún ñá nto.

É ña ká'an o xoo e vá'a i, xoo é ña vá'a i

¹¹ Ntó'ó ta'an ko, ñá kú ka'an kíni nto iña ta'an nto. Tsi tē xóo ña'a kaka'an ña é kíni kaa iña ta'an ñá ne, xóo kaka'an ntée ña ña ne, kaka'an ntée ña lei Xúva kō san. Kaxntékú ku'vé ñá lei san te vá'a ne, o tē ña vá'a. Te kuān o kade nto ne, ñá te káde ntaa nto é káka'an lei san, tsi mii xntó kade nto ña é kaxntékú kú'vé iña lei san naa i é káda ntaa nto. ¹² Ntá tsi uun tsi ña e tá'xi lei san. Uun ña'a tsi ña é kadé kú'vé di. Tsi divi ña ne, kuvi nakáku ña ko, ó kuvi nakunáa ña kō di. Ntá tsi divín ne, ¿xóo ntu ña'an é kuvi xntékún kú'véen ta'an o?

Ña ini o nté koo kuvi uten

¹³ Koto nto ve, divi ntó e ntáka'an nto: “Vevii ne, ó utén ki'in ntí ñuu tsikán ne, ikan kuntuo ntí uun kuia. Ikan díko ntí vata koo é kué'e diu'un ní'i ntí”, ka'an nto. ¹⁴ Ná kuān xkóo ka'an nto, tsi ñá ini nto nté koo kuvi uten. Vata ntáa viko nu'ú san ntáa ntuvi iña nto. Uun dá'na tsi ñu'u vikó san ne, dá kantava. ¹⁵ Díi ka vá'á ó te ká'an nto: “Te Xuva kō ntio ña ne, kuntuo ntí ne, vii ntí sá'a ne, ó vii ntí tsikan”, koo ka'an nto. ¹⁶ Vevii ne, dóo ntáde ka'nu nto kuenta iña i e ntáde kuení mii ntó é vii nto. Ña vá'a ó é kuán koo ka'an o. ¹⁷ Xóo ña'a é ini ña nee iña é vá'a vii ña ne, ntá tsi ña káde ña ne, ió kuetsí ña.

5

Nté koo kuvi ni ña kuiká san

¹ Koto nto ve, xoo e dóo kuika i. Kueku nto ne, kachu'u ntáa nto é vé'xi é ntó'o nto ve. ² Nuu i é dokuika nto ne, e té'u ve. E dúku rkídin san dóo nto. ³ É kúidí kaá kuaán nto ni diu'ún ku'xín nto. Divi ntáda ntaa nté ó ntí'xe nima nto. Kunaá nto kuenta iña i vata tsi koo te ñu'ú san i'xi nto. Tsi ña te nté kaa dokuika e ntánatee vá'a nto vevii, é kuán sá kaa ntuvi sá'a. ⁴ Ini nto ve, tsi xá'vi ña kade tsiñu iña nto kaikan kuetsi kuenta iña nto, é ña ni ntá'vi nñ nto ña dá ixkadá tsiñu ña iña nto. Xuva kō, ña é kadé kú'vé iña un ntíi ntíi ne, tékú ña tsi dóo u'vi ntákuví ña ntáde tsiñu iña nto, ña e éni nta'vi nto. ⁵ Ná tē nté kaa vá'a o intóo nto ñuxiví sa. Da mii kué'én tsi dodíní idé nto. É'xí va'á ntó vata kaa kiti kae'xi dé'en di'na dá ka'ni ñá ti. ⁶ Divi ntó né, dóto tsi tsi'i kuetsi nto ña e dóo vá'a ña'a. Xé'e ntó doxi'í ña, ña é ña tuvi kuetsi i né, nté ña ni nadá'an ña kúñu ña.

É kúti o kuntuo ó ne, é ká'an ntá'vi ó

⁷ Ntá tsi divi nto, tá'an kó, na kútií nto kuntuo nto da nté nainu xtuku Tó'o kō, vata tsí ó de ña kai'xi tsikín san é kácutíi ña kantétu ña é tññ ña kiti i san da nté tē xee ntúvi davi san. ⁸ Na kútií ntó di. Ná xtuvi mii nto é kuinti'xe nto, tsi é vevii nainu xtuku Tó'o kō.

⁹ Ení ko, ñá ká'an ntée nto ta'an nto vata koo é ña tá'xi Xuva ko ntō é ntō'o nto. Tsí doko sa xée ña é tá'xi ña. ¹⁰ Koto nto nté o kutíí ña ka'án naa Xuva ko kidaā da dóo ntó'o ña. ¹¹ Xo'ō ne, ntáka'an o tsi dóo diní ña, xoo é kácutíi e ntó'o i. É tēkú nto nté o kutíí ña nanī Joó san. Ini nto tsi náxnuu viko Xuva ko ña da kúvi ntó'o ña. Tsí Xuva kō ne, dóo kantunta'ví ini ña kō ne, kata'xi ña ko é vā'á di.

¹² Na tēkú va'ā nto sá'ā, ta'an ko. Nǎ ku natekū nto Uva kō, nté e dukún kán, nté ñū'u san. Na kuinī nto é ká'an nto é nuu é ntaā í vata koo é dá ká'an nto tsí nuu é ntaā í ne, na kūntaa ntí'xe. Te ká'an nto tsí ña'a ne, kuan kōo ntí'xe é ña'a, vata koo é ña ta'xi Xuva ko nto é ntō'o nto.

¹³ Te iō ntó e dóo ntánto'o nto ne, ka'an ntá'vi nto. Te iō ntó e dóo diní nto ne, kata nto nchu'ún Xuva kō. ¹⁴ Te iō ntó e dóo vitá o ini nto ne, kana nto ñatā, ña ntákuinti'xe i san, na ká'an ntá'ví ña iña ña nchokuví san. Na nakūtsi nuu ña ña asete kuenta iña Xuva ko. ¹⁵ Te kákuinti'xe vā'a ña kaka'an ntá'ví san ne, ntuvá'a ña nchokuví san, tsí Xuva ko naxntítsi ñá ña. Te iō kuetsí ña ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ñá. ¹⁶ Dukuān ne, ká'an nto ni tá'an nto nee iña é kuetsí nto. Ka'an ntá'ví ntó iña ta'an ntó ne, na ká'an ntá'ví ña iña nto di, vata koo é ntuvá'a nto. Tsi ñá te nté kaa kaidiá'vi te kanī nima ñá kaka'an ntá'ví ña, ña e dóo va'á nuu Xuva ko. ¹⁷ Nǎ é ká'an naa Xuva ko kidaā, ña é nani Eliá ne, ñatíi vata tsi ntáa o xo'ō. Kanī nima ñá ka'an ntá'ví ña kidaā é ña kīn dávi ne, uni kuía nté dáva é ña ní kīn kué'en tsi daví san. ¹⁸ Kidaā ne, ka'an ntá'vi xtúku ña é na kīn daví san ne, taxnuu Xuva ko dávi san. Kidaā né, ē'nu é tātá ña'a san.

¹⁹ Ntō'o tá'án kó, te iō nto é ntákudana nto itsi é nuu é ntaā í san ne, te tūku ña'a kanantiko koō ñá nto é kuinti'xe xtuku ntó ne, ²⁰ divi ñá é kanantiko koō ñá ña é iō kuetsí i, ña é kaika itsi kini kaa ne, na kūtuni ña tsí kanakáku ña ña doxi'í san ne, ñá kunáá ka ña, tsí kada ka'nu iní Xuva ko ni ña, kuān te dóo kue'e kuetsi ñá.

Tutu é kuvi ũun e táxnũu San Pedru

Taxnũu Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i da mí'i ka ntántoo ña

¹ Xu'u é Pedru u ne, pustru iña Jesúcrístu u. Taxnũu u tú'un sa'á iña ña é ña te ntóo ñuú mii i, divi ña é ntántoo ñuú Pontú, ni ñuú Galaciá, ni ñuú Capadociá, ni ñuú Asiá, ni ñuú Bitinia, ² ña e náaxnúu Xuva kō nte dí'na vatā o ntío ña. E tsóo xio Espíritū Sántū san nto vata koo é kāda ntaa nto é kaka'an Jesúcrístu ne, vata koo é ũntũoo nima ntó niñi ña. Nā tē ntē kaa na naxnuu viko Xuva ko ntō, na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto utén uten.

É ntantétu ō é vā'a

³ Ká'an ō tsi dóo ka'nu Xuva ko, divi Uvā Tó'o ko Jesúcrístu, tsi dóo ntúntā'ví ini ña kō né, tā'xi ña é kaku xtuku o ntā'a Jesucristu da ntóto xtuku ña é xi'i ña. Dukuān né, kuntōo díni ō é ntantétu o nũu i é vā'a é nĩ'i ko te kúvi. ⁴ Tsi nĩ'i ko uun doméni é ta'xi Xuva ko iña i'xá ña. Nā kant'í doméni san. Vā'a kue'én ne, ñā kunāá ntii dañu ntúvi. É tũvi vā'a iña nto e dukún kan tē xee nto. ⁵ Tsi da xe ntákuinti'xe nto Xuva kō ne, nĩi kue'én ini ña nada'an ña nto vata koo é xēe nto mí'i iō tu've é kuntoo nto ni ña. Ta'xi ña é kūtuni nto sá'a ntuvi tē nt'í ñuxiví sa.

⁶ Dukuān né, kuvi kuntōo díni nto, kuān te ntánto'o nto vevii uun da'na dá iō nuu i e dóo ntii tú'un. ⁷ Kāá kuaán san ne, kuān tē ña kaxnt'í ntii dañu ntúvi, ntá tsi ntaé'mi ña vata koo é nt'í uun ntii ntĩ nuu i é ña vā'a e ntádaka. Kuān ó kakuvi ni ntō da ntánto'o nto di. Dukuān ó kant'í nuu i é kīni ntāa é ñũ'u nima ntío ne, kutuni te vā'a o ntákuinti'xe nto. Tsi díi díi ka nuu á'vi i é kuinti'xe vā'a nto Xuva kō é vāta kaa kaá kuaán san. Kídāá né, tē kuinti'xe vā'a nto, kuān te ntánto'o nto ne, ká'an Xuva kō tsi dóo vā'a nto ne, nĩ'i nto dokoñu'u ntuvi tē naínu xtúku Jesucristu.

⁸ Dōo ntio nto Jesucristú, kuān tē vata kīni nto ña. Kuān tē ña kaíni ntó ña vevii ne, ntákuinti'xe nto ña. Dukuān ne, ñā tē ntē kaa díni nto. Ntē ña xee tá'an tú'un é ká'an nto ntē kaa e díni nto, tsí vata tsi tē ntoo nto e dukún kán vevii. ⁹ Tsi da xe e kuinti'xe nto ne, é nakáku nima nto.

¹⁰ Ntuvi dí'na ne, ña é ka'án naa Xuva kō ne, ntáka'an ñā nuu i é vā'a san é nĩ'i nto vevii. Dōo nántuku ña, dōo tsíxe'e ña kuēnta iña i sá'a. ¹¹ Xé'e Espíritū Cristu é kūtuni ñā nte dí'na nee iña é vé'xi é ntō'o Cristú, ni nũu i é vā'a é nĩ'i ñā rkontuvi. Dōo dé kuení ña xoo ná'a ntu é víi ña sá'a ne, amá ntu kuvi di. ¹² Ntá tsi xe'e Xuva kō é kūtuni ña tsi tú'un e

ntáka'an ñā ne, ñā tē é vā'a mii ñā, tsi é vā'a mii ntō. Tsi divi tú'un e ntáka'an ñā ni ntō vevii, ña e ntáka'an ntódo tú'un é nakáku ō. Kaxé'e Espíritū Sántū, ña e táxnũu Xuva kō nte e dukún kán, é kuān o ntáka'an ñā ne, ñā tē ntē kaa ntio añjē sán kutuni ñā nuu i sá'a.

Kana Xuva ko kō é vā'a kue'en na kuvi o

¹³ Dukuān ne, koo tú've nto. Kuntitō xnto. Ntániñ nima ntó kuntétu nto nuu i é vā'a san é nĩ'i nto te naínu xtúku Jesucristu. ¹⁴ Vatā ó de i'xa é kade ntaa ne, ñā víi ka nto é ntio nima kīni kaa nto, vata ō dé nto kídāá dá vata kutú've nto iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi é un nt'í é víi ntō ne, víi nto é vā'a kue'en, vatā ó de Xuva kō, ña e kána nto. ¹⁶ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "É vā'a kue'en kuvi nto, vata tsi ō vā'a mii u", ka'an ña.

¹⁷ Xuva kō ne, kaito nteé ña kō é un é un o te vā'a o, tē ña vā'a o kade ō; ñā kade ña kuenta xoo ñā'a ō. Tē ntáka'an nto Úva nto ña ne, kuintoo koñu'u nto dá kanii ntúvi e tá'xi ña é kuntōo nto ñuxiví sa. ¹⁸ Ini nto tsi da nakáku ña kō é dóto tsi ntáde o nuu i é ña kaidiá'vi vatā xkōo ini uváta kō, ña intóo kídāá ne, ñā tē diu'un ni ntá'vi ña kuenta iña kō, ntē ña tē diu'un kui'xín, ntē ña te káa kuaan, nté da neé ka nuu i é kanat'vi. ¹⁹ Tsi niñi Cristu e dóo nuu á'vi i e ntá'vi ña iña ko. Cristú ne, vata kaa a le'ntu é ña tuví nee kuetsi i, é ña ni kuléntū, kaa ña. ²⁰ Ntē dí'na dá iñi nt'u'u ñuxiví san ne, dē kú've Xuva kō é kuān koo kuvi ña. Ntá tsi dá ntē ntuvi sá'a dá dokó sa nt'í ñuxiví sa ne, taxnuu Xuva ko ñā é vā'a tsi mii ntō. ²¹ Tsi kuenta iña ñā ne, ntákuinti'xe nto Xuva kō. Tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña dá xi'i ñā ne, xé'e ñā e dóo ka'nu ña'a kúvi ña, vata koo é kuinti'xe nto Xuva kō, vata koo é kūtuni nto tsi nta'a ña vé'xi é un nt'í é vā'a iña nto.

²² É ntũntoo nima ntó e kuinti'xe nto é nuu é ntaā i. Vevii ne, nĩi kue'én ini nto na kuñima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Dukuān né, koo ntii ntō é kuñima nt'íxe nto ta'an nto kanii nima nto. ²³ Tsi e nĩ'i nto ntuvi xéé iña nto é vata kaa te ũvi íto káku nto. Ntá tsi ña te kuenta iña uva nto ña é xi'i e káku nto ve, tsi divi tú'un Xuva kō é kántitō ntii dañu ntúvi. ²⁴ Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Un ntii nt'í ña'a sán ne, vata ntáa xuku ntáa ña.

E dóo nuu á'vi i iña ña vevii ne, vata ntáa laa xuku ntáa.

Kaxi'i díi xuku i sán ne, kanakó'xo laa i,

²⁵ ntá tsi tú'un Xuva kō ne, kutúvi ntii dañu ntúvi,

ka'an. Tú'un tsikán ne, divi tú'un é vā'a e ntáka'an ntódo ña ni ntō.

2

¹ Dukuān ne, ñā víi ka nto nté uun ká nuū i é kīni kaa. Nā kaní nta'vi ka nto ta'an nto.

Ñá te ūvi nuu i vii nto. Ñá ku kune'ū ini ka nto. Ñá ká'an ka nto é kīni kaa iña ta'an nto. ²I'xa é dā ve káku ne, dōó kanantukū é tsītsi. Kuan koo nantūku nto tú'un Xuva kō dí, divi tú'un é vā'á kue'en. Kuān koo kue'nu nto da nté nāni'i kué'en nto ntuvi va'á iña nto. ³Tsi é īni ntó ve e dōó va'á Xuva kō.

Cristú ne, vata kaa xuu é kántito kaa ña

⁴Ki'xi etsin nto Cristu vé, divi ñá é vata kaa xuu é kántito kaa ña. É nakuítá ña'a san xuú san, ntá tsi Xuva kō né, divi xūu é nakaxnúu ña, e ña te nté kaa nuu á'vi i kuenta iña ña. ⁵Divi ntó né, vata ntáa xuu é kántito ntáa nto dí. Ku'éte ntó é vii Xuva ko ni ntó vata koo é kūvi nima ntó vi'i ña. Ta'xi ña é vii ntó dutu ñá dí, vata koo é kue'é nto ña doméni ntuvi iña nto vata o ntío ña. Ki'i ña doméni nto, tsi ntuvá'a nto ni ña kuénta iña Jesúcristu. ⁶Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Uun kaa xuu e xtúvi ú ñúú Siuūn ne, uun xuu é nakaxnúu u é kodo nūu, uun xuu e dōó nuu á'vi i.

Xoo é kākuinti'xe i ne, ñá kuntá'xa ini ña kuenta iña i, ka'an. ⁷Dukuān né, ntó'o e ntākuinti'xe ntó ña ne, ñá té nté kaa va'á ña, kuīni nto. Ntá tsi ña'a, ña é ña ntākuinti'xe i ña ne, nto'o ña vata ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Xúu é nakuíta ña ntáde vā'a vi'i san ne, divi kúvi xuu ódo nūu éti vi'i san, ka'an. ⁸Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō: Naki'í ña'a san xuú san ne, ntava ntodó ña, ka'an. Tsi ntava ntodó ña tē ña kuinti'xe ña tú'un Xuva kō. Tsi kuan ō de kú'vē ña é kōo.

⁹Ntá tsi divi ntó ne, ña'a é nakaxnúu Xuva ko kúvi nto. Dutu iñá rei kúvi nto ne, uun tatá ña'a é ntúntoo nima i kúvi nto, tsi ntáduku ntée nto Xuva kō. Kuān ō ni ntó vata koo é ká'an nto tsi dōó vā'a ó de Xuva kō tsi e nátavā ñá nto mí'i e dōó neé san ne, da tsóo ña nto mí'i e dōó vā'a kaxi'í nuu mí tuví ña. ¹⁰Di'na ne, ñá tē nee ñá'a nto, ntá tsi vevii ne, ña'a Xuva ko ntó. Di'na ne, xoxó ña'a é kantunta'vi ini ña nto, ntá tsi vevii ne, kantunta'vi ini Xuva ko ntó.

Kada tsiñu nto iña Xuva ko

¹¹Ení ko e dōó ntio kō nto, vata ntáa ña tuku ñuu ntáa nto, é vata te vē'xí taan xnto ñuxiví sa. Dukuān ne, kaikán u nto tē ña vii nto é kīni kaa é ntio kúñu ntó é kanáa ntée nima nto. ¹²Vá'á koo vii nto dá ntoo nto mé'ñu ña'a, ña e ñá ini Xuva kō. Dukuān né, kuān te ntáka'an kīni ña iña nto vevii tsi ña te vā'á ó de nto ne, ntá tsi kīni ña tsi ntáde nti'xe nto é vā'a. Kídáā né, te vē'xí Xuva kō é véxkada kú'vē ña ne, ká'an ña tsi dōó ka'nu Xuva kō.

¹³Kuenta iña Tó'o ko Jesúcristú ne, kuiko ñu'u nto ūn ntíi ntíi ña uve da neé ka tsiñu, kuān té ña tsiñu na'nu i, tsi divi ñá é odo nūu

ñá, ¹⁴o kuān té ña tsiñu i san é kataxnūu ña. Tsi divi tsiñu ña é kué'é ña na ntó'o ña ntáde é kīni kaa sán ne, ō é ká'an ña e dōó vā'á ó de ña ntáde ntaá san. ¹⁵Ntio Xuva kō é kuān koo vii nto vata koo é ña kuvi ka'an ntée ña tuntú san nto, ña é dotó tsi ntáka'an.

¹⁶Kuān té xoxó ka taxnuu i nto nté koo vii nto, ntá tsi ña ku dotó tsi vii nto é kīni kaa, tsi vii nto é vā'á vata tsi ō de ña ntáde tsiñu iña Xuva ko. ¹⁷Kuiko ñu'u nto ūn ntíi ntíi ña'a san. Kuinima nto un ntíi ntíi ta'an nto, ña ntākuinti'xe i san. Kuiko ñu'u kué'en ntó Xuva kō. Kuiko ñu'u ntó ñá odo nūu san.

Koto nto nté ō ntó'o Cristu

¹⁸Nto'o e ntáde tsiñu nto ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntó. Kuān te vā'a ña'a ña ne, ntántunta'vi ini ña nto, kuān te dōó diin ñá ne, ntá tsi kuiko ñu'u nto ña. ¹⁹Tsi kaka'an Xúva kō tsi vā'á ó te kutíi ō é nto'o ko kuénta iña nuu i é ña te kuétsi ko, tē ntáde ntaa o e ntío ña. ²⁰Te ni'i nto é nto'o nto te vii nto é kīni kaa ne, zva dōó ntu nuu á'vi nto e kūtíi nto é ntó'o nto iña kuétsi nto san? Ntá tsi te kūtíi nto nto'o nto kuenta iña nuu i é vā'a é edé nto ne, tsikān é nuu á'vi i, kuīni Xuva kō. ²¹Divi tsi tsiñu kána Xuva ko ntó é vii nto. Ini nto nté o ntó'o Cristu kuenta iña nto. Dukuān ne, nāñ'é ñá nto nté koo vii nto vatā o dé ña. Kuān tsi koo vii nto dí. ²²Divi ña ne, nté uun ito ña ni ide ña é kīni kaa; nté uun ito ña ni eni ntá'vi ña ña'a. ²³Dá ka'an kīni ña'a san ni ñá ne, ñá ni nantiko ko'ñá nté uun é kīni kaa. Dā ntó'o ña ne, ñá ni ká'an ñá te ntaa ña. Ntá tsi ntáda ña kuenta ntá'a Xuva kō, ña e dōó ini é xntékú kú'vē va'a. ²⁴Mii ñá ido ña kuétsi kō kuñu ñá dá xi'i ña ntíkā krusi kan vata koo é ña vii ka ō é kīni kaa, tsi vii o da mii é vā'a. Divi ña ni'i ku'i'í ña vata koo é ntuvá'a nto. ²⁵Tsi di'na ne, ntaíka xaa nto vata ntáa le'ntu, nté ña tsi e ntíko kō nto mí tuví paxtu ntó, ña kanada'an nima nto.

3

Nté koo vii ña e éni vi'i

¹Dukuān dí, ñad'í, kuiko ñu'u ntó xii nto, vata koo te ió ña é ña ntākuinti'xe i tú'un Xuva kō ne, nakaku ña, kuān te nté uun tú'un ña ni ka'an ntó ni ña, tsi dōó vā'a ó ntáde nto utén uten. ²Tsi ini ña tsi dōó vā'á ó de ñadi'í ñá, tsi dōó koñu'u ña. ³Ña te e ntántukutu ntó né, ntē ña te dōó vā'a ó ntánekn'nto díki nto, ntē ña te kiti e kúvi kaá kuaan kañú'u nto, ntē ña te dú'nu e dōó vā'á kue'en. ⁴Tsi é nuu xū'ú nima ntó kán, e dōó vita ini nto, e dōó ñikádín nima nto. Tsíkān e díi ka nuu á'vi i nuu Xuva ko, tsi divi é ña te kánativi kue'en. ⁵Tsi kuan ō dé ñadi'í va'á san kídáā dí, ña ntākuinti'xe i Xuva kō. Edé ntaa ña e ntáka'an xii ña, ⁶vata ō dé ntaa Sárā san é káka'an Ábraan. Kaka'an ñá tsi tó'o ña

ñā. Divi ntō ne, i'xā ña nto e vīi nto é vā'a ne, nté uun nuu i ña te ntaú'vi nto.

⁷ Divi ntō dí, ñatīi, kuenta vīi nto ñadi'vī nto, tsí ña túvi ntīi ña vatā ó iō ntīi nto. Kuiko ñu'u nto ñā, tsí dadīi tsi ni'í nto ntuví va'á ña nto ni ña nta'a Xúva kō. Kuān koo vīi nto vata koo é ña te neé kadi nuu i tē ntáka'an ntā'vī nto.

Ña e ntáto'o i e ntáde é vā'a

⁸ Uun ká xtuku nuu i ká'an ú ni ntō. Kuédadii tsi nima ntō, un ntīi ntīi nto. Na káxnúu nto ta'an nto nee iña e ntáto'o ña. Na ntuntā'vī ini nto ta'an nto. Kuinima ntō ña. Nā vīi ka'nu nto ni ñā. ⁹ Tē ntáde ña'a san é kini kaa ni ntō ne, ña nantīko koō nto é kīni kaa sán di. Tē ka'an kīni ña'a san ni ntō ne, ñā ku kā'an kīni nto ni ñā, tsi vá'a koo ka'an ntō ni ñā. Tsi kána Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é vā'a. ¹⁰ Tsi uve na'a kaká'an tú'un Xuva kō:

Tsí xoo ñá'a é ntio ña e dóo vá'a koo kuita ntī'xin ntuví iña ñā ne, kuenta na vīi ña é ña ká'an ña é kīni kaa, é ña kaní nta'vī ña ta'an ña.

¹¹ Na xtuví mii ña é vīi ña é kīni kaa ne, na vīi ña é vā'a.

Na nantukū ña nté koo kuntoó vá'a ña ni tā'an ña.

¹² Tsi kainí Xuva ko xōo é vā'a ña'a ne, katekú ña te káka'an ntā'vī ña ni ñā, ntá tsi ña ncho kīni ña xoo é kīni ntáa i, ka'an tú'un Xuva kō.

¹³ Xoo ntu kuvi vīi i ni ntō é kīni kaa te dí mii tsi nuu i é vā'a ntáde nto? ¹⁴ Ntá tsi te nto'o nto kuān te ntáde nto é vā'a ne, kuntōo díni nto. Nā ku dá vá'a nto te xoo ña'a nau'vī ñā nto. Ntē ña kuts'vī un nto kuenta iña ña. ¹⁵ Tsi kīni vá'a ntō nima nto tsi Cristú ne, díi ka ka'nu ña. Divi ñā e Tó'o kō. Koo tú've nto nté koo ka'an ntó ni da xōo ka ña'a te tsixe'e ña ntō nté kui kuínti'xe nto. Ntá tsi ña vīi ka'nu nto. Kuiko ñu'u nto ñā. ¹⁶ Vā'a koo vīi nto vata koo é díni kunuū nima nto. Kidáā né, tē ka'an kīni ña'a san iña nto da ntáde nto é vā'a e ntákuinti'xe nto Cristú ne, divi ñā ne, kuka'an nuu ña.

¹⁷ Tsi díi ka vá'a ó te nto'o kō da ntáde ó é vā'a san naa i é nto'o kō da ntáde ó é kīni kaa sán, te kuan kōo é ntio Xuva kō. ¹⁸ Tsi mii tsi Cristu ntó'o ña dá xi'í ña é uun ito tsi kuenta iña kuétsi kō. Divi ñā é ña tuvi kuétsi ñā ne, xi'í ña kuēnta iña ko xo'o é iō kuétsi kō, vata koo é kī'in ni'í ña ko nuu Xuva ko. Xi'í kúñu ñā, ntá tsi nima ñā ne, ntōto xtuku. ¹⁹ Dukuān o ñé'e ñā, ixka'an ntódo ña mí'í ñu'u kutū nima ña é xi'í san. ²⁰ Nā tsikán ne, ña intōo kídāā é ña ni kuínti'xe i, kuān te kutíi Xuva kō intétu ña ña ni dukuān de vá'a Noeé san tun ntódo ka'nu san. Úna ñā'a kudii nakáku ña é ñu'u vá'a ña iní tun ntódo san dá nakuntéku teni nú ntute kán.

²¹ Kuan kōo vevii ne, ntántada náa o iña ña é nakaku mé'ñu ntute san, tsí nakáku o te ítsi ntute ó. Nā tē tsi kúñu dentu kō é ntuntoo, tsí nima ko é ntúvá'a ni Xuva kō kuenta iña Jesucristu, dívi ñā e ntóto xtuku ña dá xi'í ña. ²² Kúntāa ña e dukún kan vē ne, tuví ña díñi kua'a Xuva kō. Doo ntaíko ñu'u ánjē san ñā, ni ún ntīi ntīi ña odo núu san.

4

Kada tsiñu o vatā o tá'xi Xuva kō é kúvi vīi o

¹ Tsi dúkuān né, vata ó ntó'o Cristu ni kúñu ñā ne, kuan koo kadā kueni ntō tsi kuvi vīi nto é ntó'o nto di. Tsi xoo ñá'a e ntó'o ña ni kúñu ñā ne, é xtuví mii ña é vīi ña é kīni kaa, ² vata koo e dá ntōo ká ña ñuxiví san ne, ñā vīi ka ña é ntio kúñu ñā, tsi vīi ña é ntio Xuva kō. ³ E xée ntuví é tsoo mii ntō é edé nto vatā o dé ña'a sán di, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō. Tsi é un ntī'í é kīni ntáa ntáde ña. Ncho kada xení ña ni ñadi'í. Ntáde kī'vī ñā. Da mii kue'en tsi dodīni ntáde ña. Dōo ntáxi'í ña. Ntaínúu ini ña tuku xuva ñā e ña ntio kue'en Xúva kō. ⁴ Dā kúdu'va ña e ñā ncho kuye ta'an ká nto ña e ntáde ña nuu i é kīni ntáa ne, ntáka'an kīni ña iña nto ve. ⁵ Ntá tsi naku'e ña kuenta ntá'a Xuva kō nté o dé ña. Tsi Xuva ko xntékú ku've ña iña ñā ntantíto ní ña é xi'í san. ⁶ Dukuān ne, ká'an ntódo ña tú'un va'á san ni ña é xi'í san di vata koo é kuntíto ña kuenta iña Xuva kō, kuān te ni'í kúñu ña é ntó'o i.

⁷ Dóko sá ntī'í un ntīi ntīi nuu i ve. Dukuān né, kadā kuení va'a nto. Díin díin tsi kuntōo nto vata koo é kúvi ka'an ntā'vī nto kanīi nima nto. ⁸ Uun nuu i e díi ka va'a é vīi ntó ne: dóo kuinima ntó ta'an nto utén uten. Tsi te kuínima kó ta'an kō ne, kada ka'nu iní o ni ña, kuān te dóo iō kuétsi ña. ⁹ Nā ku dē vīni nto vī'í nto é kutuví ta'an nto. ¹⁰ Tsi e tá'xi Xuva ko tsiñu é vā'a é vīi o é un o. Na vīi ó tsiñu é vā'a san é vā'a ta'an ko vatā ó de ña ñu'u nta'a i tsiñu na'nu é xe'é Xuva kō. ¹¹ Xoo ña'a é káka'an ñā ne, na ká'an ñā vata ó xe'é Xuva kō é ká'an ña. Xoo ña'a é kaxntii ña tá'an ña ne, na kóon ntii ña vīi ñā vata ó xe'é Xuva ko ntii ñā é vīi ñā, vata koo é da neé ka é vīi ó ne, ká'an ñā'a sán tsi dóo vá'a Xuva ko ni i'xā ñā Jesucristu. Ká'an o tsi dóo vá'a ña. Na kadā kú've ka ña é un ntī'í ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

É nto'o kō é kuntīkin ó Cristu

¹² Ení ko e dóo ntio kó nto, ñā ku kadā kueni nto te ñu'u nto mé'ñu ñu'u é ka'xi san é kaíto nteé Xuva ko ntō. ¹³ Nā ku da kudú'va nto, tsi díni koo kuntōo nto e ntáto'o nto vata ó ntó'o Cristu, vata koo é díi díi ka díni nto ntuví tē naínu xtúku ña, tē ntii díto ña é káxi'í nuu ka'nu ña. ¹⁴ Te ká'an ntée ña'a san nto tsi ntákuinti'xe nto Cristu ne, dóo díni

nto tsi Espiritu Xuva kō e dōo va'a vexkútuvī ñá ni ntō. ¹⁵ Iō ña'a ne, ntánto'o ña e é'ni ña ña'a ne, ō du'u ña ne, o dé ña é kīni kaa ne, ō kīni nuu ña ña'á san. Nta tsi ña kuān koo vií nto. ¹⁶ Ntá tsi te xoó ña'a ntánto'o ña e ntántikin ñá Cristú ne, ñá kūka'an nuu ña. Tsi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō é xe'lé ña é kuān koo nto'o ña kuenta iña ña.

¹⁷ E xée ntúvi é xntékú kú'vé Xuva kō. Te dí'na xo'o xntékú ku'vé ñá ña kó ne, ¿nté koo vií ña ni ña'a san, ña é ña ntákuinti'xe i tú'un Xuva kō? ¹⁸ Tē dá kuétsi ntánakáku ña é vā'á san ne, ¿nté koo kuvi ní ña ntáde é kīni kaá san, ní ña é iō kuetsí i san? ¹⁹ Dukuān né, divi ña e ntánto'o ña tsi kuān o ntío Xuva kō é vií ñá ne, ñá kōó da'na é vií ña é vā'a. Na ntáda ña kuentá nima ñá nta'a Xúva kō, ña é ede vā'a ña, ña e nté uun ito ña tsoo míi ña ña.

5

Itsi iña ña ntákuinti'xe i

¹ Vi'a ve ne, ncho kué'e ú itsi iña ñáta, ña odo nūú iña nto. Xu'ú ne, ñatá ú dí ne, iní u nté ō ntó'o Cristú ne, dadii tsi ni'í ko ni ntō é vā'a é tá'xi ña ko te naínu xtúku ña. ² Kuenta vií nto ña e tá'xi Xuva ko nto vatā ó kade paxtú san kuenta a le'ntu ña. Ná te kué'e kuétsi ña nto é vií nto, tsi dodíni nto vií nto. Ná té é diu'un ntío nto, tsi kanii nima ntó vií nto. ³ Ná ku vií nto tó'o ña'a, ña e ntáde nto kuenta, tsi nañé'e ntó ña nté koo vií ña vatā o ntáde nto. ⁴ Tē ntii díto paxtu ñá odo nūú san ne, ní'í ntō doméni e dōo va'a é ña kantí'í.

⁵ Dukuān dí, na kuetsí, kuiko ñu'u nto ñata, ña odo nūú san. Un ntí'í ntii ntó ne, ñá vií ka'nu nto ni tā'an nto. Tsi uve na'a tú'un Xuva ko káka'an:

Ñá kaxntii Xuva ko ñá'a, ña e ntáde na'nu iña mii i,
tsí kaxntii ña ña ntá'vi, ña é ña ntáde na'nu san,

ka'an. ⁶ Ntá'vi tsi koo vií nto nuu Xuva ko, ña e dōo ntii iní í, vata koo é kada ka'nu ña nto tē xee ntúvi. ⁷ Da neé ka nuu i e ntáde kuení nto ne, ntada nto kuenta ntá'a ña, tsi divi ña kade ña nto kuenta.

⁸ Ntúto vií nto kuntōo nto. Koto nto tsi é ña vā'á sán ne, kanāa ntée nto vatā ó de ñaña, kiti kakachu'u ntáa é kaika ti kanantuku ti nee iña é ká'xí ti. ⁹ Ná vií nto é ntio i, tsi kuinti'xe vā'a nto Xuva kō. Tsi ini nto tsi dadii tsi ntánto'o ta'an nto dá kanii ñuxiví sa. ¹⁰ Ntá tsi tē kúvi é ntō'o kudii nto ne, Xuva ko tá'xi ña é kuinti'xe kue'en nto. Ta'xi ña é kúti'í nto é un ntí'í. Ta'xi ña é kútu've vā'a nto nee iña e ntákuinti'xe nto, tsi divi ña e dōo vā'a ña. E kána ña kō é ní'í ko é vā'á nta'a Cristú ne, ntavá'a ña nto. ¹¹ Ká'an ō tsi dōo vā'a ña, tsi kuvi vií ña é un ntí'í ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹² Nta'a ení ko Silvanu, ña e dōo de ntaa, kuíni ko, de vā'a ú tutú sa'a vata koo é tá'xi kudii u nto itsi, vata koo é ká'án u ni ntō tsi sá'a é nuu é ntaa i iña é vā'a e tá'xi Xuva ko kō. Itsi sá'a tsi kuntikin nto.

¹³ Ña ntákuinti'xe i, ñá ntōo ñuú Babiloniá ne, taxnúu ña ntiusi nto. Dadii tsi nakaxnúu Xuva ko ña ni ntō. I'xá ko Marcú ne, taxnúu na ntiusi ntó dí. ¹⁴ Nanume nto ta'an nto é kuinima tá'an nto é nuu é ntaa í.

Vā'a vā'a tsi koo kuntōo nto, un ntí'í kue'en dú'va nto, tsi ntáduku ntée nto Cristu.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pedru

Taxnũu Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i

¹ Xu'u é Simuun Pedrú u ne, kade tsiñu ú iña Jesúcrístu ne, pustrú u iña ña. Taxnũu u tú'ũn sa'á iña nto, tsi é nĩ'i nto é dadĩi kuĩnti'xe nto nĩ kó, tsi dóo vá'a ó de Xuva ko ni Jesúcrístu, ña é nakáku kó ne, ñá káde ña kuenta xoo ná'a o. ² Díi díi ka kue'e na tá'xi Xuva kó é vá'a iña nto, é kuntóo vá'a nto, tsi ini nto Xuva kó ne, ini nto Tó'o ko Jesúu dí.

Nte ntáa ña ntákuinti'xe i

³ Tsi dóo ntiĩ Iní Xuva kó né, ta'xi ña kó é un nti'ĩ é kantio kó é nĩ'i ko ntuví va'á iña ko, é un nti'ĩ é kantio kó é vĩi o é vá'a, tsi ini o ña. E kána ña kó, tsi dóo ka'nu ña ne, dõo va'á ña dí. ⁴ Dukuãñ ne, e tá'xi ña ko xũ'u ña é vĩi ñá nuu i e dóo ka'nu, nuu i e dóo nuu á'vi i, vata koo é ntuvá'a nima ntó vata kaa mii ña, te xtuví mii nto é kãnatívi ñuxiví san é ntio nima kĩni ntáa nto. ⁵ Dukuãñ ne, dí'na na kuĩnti'xe nto ne, kidáã né, kanñ nima nto vii nto é vá'a dí. Kidáã né, nakuã'a ká nto vata koo é kutu've nto iña Xuva kó dí. ⁶ Ná vĩi ka nto vatá ó ntio nima kĩni ntáa nto. Na kũtĩi nto é un nti'ĩ né, kunuu ini ntó Xuva kó. ⁷ Kuinima ntó ta'an nto, ña kuĩnti'xe i sán ne, kuinima ntó da xóo ka ña'a dí.

⁸ Tē ini nto nuu i sá'a ne, kuãñ koo vii nto utén utén ne, kunuu á'vi ntuví iña nto. Ná tē é ntaã i é ini nto Tó'o ko Jesúcrístu. ⁹ Xoó ña'a, ña é ña káde nuu i sá'a ne, vata kaa ña kuãa kaa ña, vata kaa ña é ña káxi'i va'á nuu i. É kũnaá ini ña tsi é ntuntoo nima ñá kuétsi é edé ña kidaã. ¹⁰ Dukuãñ né, ta'an ko, díi díi ka ntukú nuu ini nto é kũtuni vá'a nto tsi nuu é ntaã i é nakaxnúu Xuva ko ntó, e kána ña nto. Te kuãñ koo vii nto ne, ñá kó'xó ntéé ka nto nuu i é kĩni kaa. ¹¹ Kidáã ne, ña kada vini ku'e'en tsi Xuva kó é kĩ'in nto mí kadē kũ've Tó'o ko Jesúcrístu, dívi ña é nakakú ña ko, ntiĩ dañu ntũvi.

¹² Dukuãñ ne, nguentúvi nanu'u u ini nto nuu i sá'a, kuãñ te é ini nto, kuãñ te ntákuinti'xe vá'a nto é nuu é ntaã i e téku nto. ¹³ É vá'a, kuĩni ko, é kã'án ka u é naka'an ntó sá'a, dá tuví ka u ñuxiví san. ¹⁴ E tá'xi Tó'o ko Jesúcrístu é kũtuni ko tsi ña na'á ka kutúvi u ñuxiví sa. ¹⁵ Dukuãñ ne, kaxio ntiĩ u é nakuã'a vá'a ú nto sá'a vevíi, vata koo é naka'an nto nũu i sá'a rkontuví dá xoxó ka u.

Iní nti e dóo ka'nu Cristu

¹⁶ Tú'ũn é nañe'é nti nto kuenta iña i é naĩnu xtúku Tó'o ko Jesúcrístu é ña te nté kaa ntiĩ ini ñá ne, ñá te ni távã díki mii nti, tsi ini nti ntuxnúu mii nti Tó'o kó e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁷ Tsi xé'e Xuva kó e dóo va'á iña ña,

é kuiko ñu'u o ña. Tsi díto nte e dukún kan vè'xi tatsin Xuva ko, kaká'an, "Sá'a I'xá mii ko e dóo kakuinimá ko, e dóo diní ko ni ña", ka'an. ¹⁸ Nti'ĩ ne, tēkú nti tatsin san é vè'xi nte e dukún kan, tsi dadĩi ntóo ntí ni ña rki uku kuikó san.

¹⁹ É kũtuni ko tsi nuu é ntaã i é ntáka'an ná'a san kidaã, ña é ka'án naa Xuva ko. Vá'a ó te vĩi ntó kuenta tú'ũn e ntáka'an ñá san, tsi vata kaa ñu'u é kãxi'i nuu mí néé san é dá nté xēe ntúvi tē naĩnu xtúku Cristu é nãxi'i nuu ña nima nto. ²⁰ Ntá tsi dí'na kantio é kũtuni nto tsi tú'ũn é ũve na'a kaká'an Xúva ko kuēnta iña nuu i é kũvi ne, ñá te da xóo ka ña'a ni távã díki mii ña. ²¹ Tsi ña é kã'án naa Xuva ko kidaã ne, ñá te díki mii ña ni távã ña é ntáka'an ña, tsi Espiritú Sántu san nañe'é ñá ña nté koo ka'án ña.

2

*Ña'a, ña e ntánañe'é dovete
(Judas 4-13)*

¹ Ntá tsi kidaã ne, xío ña'a e táva díki mii ña é kã'án ñá dovete ne, kuãñ koo vii ña'a san ni ntó dí. Nakuã'a ña nto tú'ũn é ña te tú'un Xuva kó. Nakuã'a xu'ũn ñá nto nchũ'un veté é kaido doxi'i. Ká'an ñá tsi ña te Xuva kó ña é nakakú ña. Ntá tsi kantí'i tsi nakũnaá mii ñá kũñu ña. ² Ná te da díi ña'a kũntĩn ñá ña é vĩi ña é kĩni kaa vatá ó de ña dí. Kuenta iña ñá ne, ká'an kĩni ña'a san iña itsi va'á san. ³ Dóo ntio ña diu'ũn ne, nañe'e ñá nto tú'ũn é kũdíi dovete vata koo é kukuika ña kuēnta iña nto. Ntá tsi nte éma tsi ió tu've é ntó'o ña. Ña ná'a ka dá nĩ'i ñá doxi'i san.

⁴ Ná ni de ka'nũ ini Xuva ko ni ánjē san é ede é kĩni kaa, tsi nakuíta nuu ña i dô'vi kan mí néé kue'en, mí ku'un kutu dá nté xēe ntúvi é xntékú kũ've Xuva ko ũn nti'ĩ nti'ĩ ña'a. ⁵ Ná ni ntuntá'vi ini ña ñatã, ña intóo kidaã dí. Mii tsi Noeé san é kã'an ntódo ña tú'ũn va'á san ne, náakakú Xuva ko ña, ni ũ'xe ñá'a ká, dá náxntekũ ñá ntute é nakũntéku teni dá kanñ ñuxiví san, mí ntántoo ña kĩni ntáa san. ⁶ E'mi kue'en Xúva ko ñũu Sodomá, ni ñũu Gomorá dí. Ntáda ña xaa é un nti'ĩ, vata koo é na kĩni ña kĩni ntáa san nté koo nto'o ña dí. ⁷ Ntá tsi nakáku ña ña é nani Loó san, tsi dóo va'á ña'a ña. Dõo u'vi kúvi ña tsi dóo ntáde xení ña'a san.

⁸ Dóo dutsi kuĩni ña ntáduku ntéé Xuva ko san dá ini ña nté o de ña ñuú ña, da téku ña e dóo ntáka'an kĩni ña'a san. Ntē éma tsi ña ni ntio kue'en ña nté o de ña ntántoo ni'ĩ ña. ⁹ Ini Xúva kó nté koo nakáku ña ña ntáduku ntéé ña da ntánto'o ña. Ini ña nté koo ku'e' ña é ntó'o ñá kĩni ntáa sán dí dá nté xēe ntúvi é xntékú ku've ñá ña'a san. ¹⁰ Díi díi ka ku'e' ña é ntó'o ña ntáde e ntáka'an nima kĩni ntáa ña, iña ña é ña ntaiko ñu'u ña odo nũu iña ña. Ná tē ntákuka'an nuu ña; ntáde ña da nēé ka nuu i é ncho vii ña. Ntē ña ntaú'vi ña é kã'án

ntee ña ña é odo nūu e dukún kán. ¹¹ Ntá tsi mii ánjē sán ne, kuān te dií ka ntií iní ña ne, kuān te dií ka kuvi víí ña ne, ntá tsi ña te ntáka'an ntée ña ña nuu Xuva ko.

¹² Ntá tsi ña kuān ntáa sán ne, vata ntáa kiti é ña tuví nee ntáde kuení tī ntáa ña. Ntáde ña vata tsi káan iní ña. Kiti sán ne, ntánakaxa tī ne, da ntátiin ña tī ne, da ntaé'ni ñá tī. Kuan ntáa ña di. Tsi ntáka'an kīni ña nuu i é ña ntákutuni vá'a ña ne, kuān tsi koo kuvi ña di vatá ó kaxi'i kiti san. ¹³ Nto'o'ni ñá di vata tsi ó nánto'o'ni ña ña nguí san. Dóo diní ntoo ña vata tsi káan iní ña, da nēé ka tsi ura. E dóo dentu ña. É kuíni ña e ntáde ña doka'an ne, dóo diní ña ntaéni nta'ví ña nto da ntaé'xi dadíi ña ni ntó.

¹⁴ Da xóo ka ñadí'i ntaíni ña ne, ncho kini dikí'í ña ña. Ná kantā'á ña e ntáde ña é kīni kaa. Ntáde ña vata koo é kuntikín ña'a san ña, ña é vata kutú've vá'a i iña Xuva ko. É kūrú've ña é k'í'i ña da nēé ka nuu i é ntio ña. Ntá tsi dóo ni'i ña é nto'o'ni nta'a Xuva kó. ¹⁵ Xtuví mii ña itsi vá'a san ne, dá dotó tsi ntaíka ña. Ntáde ña vatá o dé Balaan, i'xá Beu, ña e dóo ntío i é ni'i diu'un dá edé ña é kīni kaa. ¹⁶ Ntá tsi uun buru de tī tī ni ña kuēnta iña kuétsi ña. Kuān té ña kuvi ká'an búru sán ne, ntá tsi ni'i tī tatsin ñá'a, kaka'an tī é ña ku dé ka ña é kīni kaa.

¹⁷ Ña kuān ntáa sán ne, vata ntáa pusu é itsi núu ntáa ña, vata ntáa viko é kue'en ni'i tatsin. Ni'i ña é ntó'o'ni ntií ña nuu ntuví dá kuntóo ña mi dóo nēé kue'en, e xtúví tu've Xuva ko iña ña. ¹⁸ Tsi dá doto tsi ntáka'an ña nuu i é dóo na'nu ne, ntáde ña é kó'xó ntée xtuku ña'a san nuu i é kīni kaa, ña é dá vé kii nteé xio ta'an ña e ntáde é kīni kaa san. ¹⁹ Ntáka'an ña ni ñá'a san tsi kuvi kaka xaa ña ve, ntá tsi ntáde tsi mii ña é káde tsiñu ña iña i é kīni kaa san. Tsi dá nēé ka nuu i é kuvi víi ni uun ña'a ne, diví é kúvi tó'o'ni. ²⁰ Te xtuví mii ña nuu i é kīni kaa é íó ñuxiví san te íni ña Tó'o'ni ko Jesúcristu, ña é nakáku kó ne, ntá tsi te kīni nuu xtúku ña nuu i é kīni kaa sán ne, te kúvi víi é kīni kaa san ni ñá ne, da dií dií ka nta'ví de ña é vata kaa di'na. ²¹ Dií ka vá'a ó té dií ña ni iní kue'en ña itsi vá'a san é xtuví mii ña da rkontúvi é iní ña tú'un Xuva kó é nakuá'a ña'a san ña. ²² Kuan kóo kúvi ni ña vatá xkoó ka'an ñá'a san: "Kanaka'xi xtuku tīnā san e ntú'xen tī. Kanakatsi o kútsin san ne, ntá tsi kanakunúu nto'o'ni xtuku tī nto'xo san", xkoó ka'an ñá'a sán di.

3

Nainu xtúku Tó'o'ni

¹ É uvi íto táxnūu u tú'ün san iña nto, ení ko e dóo ntio kó nto. É uvi íto kaka'án u ni nto sá'a vata koo é kuntitō nto é kadá kuení va'a nto. ² Nanú'u ntó iní nto nté ó ntáka'an ñá'a,

ñá é ka'án naa Xuva ko kídaa, ni tú'un e xtúvi Tó'o'ni kó, ña é nakáku kó, é nañé'e ñá kó.

³ Di'na kutuni vá'a nto sá'a: tē xee ntúvi é dokó sa ntí'i ñuxiví san ne, k'í'xi ña'a ña é narkintéé Xuva kó, ña é dotó tsi víi é ntio nima kīni ntáa i ne, ⁴ ká'an ña: "¿Nté ntu ó kúvi ni tú'un é káka'án Cristu é nainu xtúku ña? Un tsi nte dá xi'i úvata ika kó né, kuan tsi ó kakuví vatá ó kúvi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñuxiví sa", koo ka'an ña. ⁵ Ña kuān ntáa sán ne, ñá ntío ña kutuni ñá tsi nté ntúvi di'na xtúvi Xuva kó é kóo e dukún kan ni ñuxiví sa. Nté iní ntute kan vè'xi ne, mé'ñū ntute san túvi di. ⁶ Ntá tsi ntute san kúvi ide é nakanáa ñuxiví e itúvi kídaá dá nakúntéku. ⁷ Ntá tsi xtúvi xtuku Xuva ko, káka'an ña tsi e dukún kan ni ñuxiví sa é ntoo veví ne, é natsoo va'a ña é ká'mi ña ntuví dá xntékú ku've ñá iña ña'a, ntuví dá nantí'i ña ña'a, ña é ña ni kuintí'xe i ña.

⁸ Ná ku kúnaá ini nto sá'a, ení ko e dóo ntio ko, tsi é uun ntuví ne, vata kaa uun míil kuí, kuíni Tó'o'ni kó ne, uun míil kuí'án ne, vata kaa uun ntuví, kuíni ña. ⁹ Ná te kanakuíi Xuva kó é káda ntaa ña tú'ün e tá'xi ña xu'u ña. Íó ña'a sán ne, kuān o ntádē kuení ña. Ntá tsi Xuva kó ne, kantétu ña kuenta iña nto dá kuíi dá kuíi tsi, tsi ña ntío ña é kúnaa nté uun ña'a. Ntio ña é natívi iní un ntíi ntíi ña'a san kuétsi ña.

¹⁰ Ntá tsi xee ntúvi te vè'xkada kú've Tó'o'ni kó ñuxiví sa. Da nēé iní tsi kó nainu ña vata kaa uun ña du'u. Kídaá né, uun ito tsi ntí'i e dukún kán é dóo donchu'ví koo ka'ú'u ne, uun ito tsi koko kue'én da nēé ka ntí'i é íó ñuxiví sa di.

¹¹ É iní o tsi kuan koo kuvi ni é un ntí'i né, jdukuān ne, víi nto é vá'a, víi nto da mii kue'en tsi é ntio Xuva kó ¹² da ntantétu nto ntuví é ntixkada kú've Xuva kó. Víi nto vata koo é nainu kantí'i ña. Ntuví tsikán ne, koko e dukún kán ne, naku've é un ntí'i. ¹³ Ntá tsi tá'xi ña xu'u ña tsi koo e dukún xéé ni ñuxiví xéé san, mí'i é ña te nté kaa vá'a koo. Sá'a e ntántétu ó.

¹⁴ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, ni dukuān ntantétu nto é kuān koo kuvi sá'a né, koo ntií nto víi nto é vá'a san vata koo é kuvi ka'an Xúva kó tsi ña tuví nee nuu i é ña vá'a nima ntó, nté ña tuví nee kuétsi ntó, tsi ntoo vá'a nto. ¹⁵ Kīni nto tsi dá kuíi dá kuíi tsi kántétu Xuva kó vata koo é nakáku ó. Kuān ó kaka'an tá'an kó Pablú san di, ña e dóo ntio ko, da táxnūu ña tutú iña ntó, vata ó xe'é Xuva kó e dóo k'ín iní ña. ¹⁶ Un ntíi ntíi tutú é kataxnūu ña ne, é káka'an ñá iña i sá'a. Íó nuu i e dóo ví'xin ó é káka'an ña. Ña e ñá ini, ña é vata kuintí'xe vá'a i ne, ntánadama ña tú'ün Pablú, vatá ó de ña ni tú'ün Xuva kó é nguí san. Ntá tsi kuenta iña mii ña é k'ín ña dó'vi kan.

¹⁷ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, di'na kutuni nto sá'ā ne, koto nto te ña kuntíkin nto ña'a, ña e ntáde nuu i e dóo xii kaa, vata koo é ña xtuví mii nto é kuīnti'xe vá'a nto, ¹⁸ tsi díí díí ka kutu've nto iña Tó'o ko Jesūcristu, ña é nakáku kō. Ká'an ō vevíí ni ntii dañu ntūvi tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsī koo é kā'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ūun e táxnũ San Juan

Ña é kãta'xi ntuví iña ko

¹I'a ntaa ntí ni ntó iñá Cristu, ña é dukuãn tuví dá iñi ntu'u ñuxiví sa. Tèku ntí iña ñá ne, iní ntí ña nuu mií ntí di. Ito nteé ntí ña ne, tñin nta'a ntí ña di. Ña sá'a ne, ña é kãka'an o e Tú'un Xuva kô, ña e tá'xi ntuví iña ko. ²Tsi tá'xi Xuva kô é kñini ntí ña kata'xi ntuví iña ko. Iní ntí ña ne, kaka'an ntí ni ntó é nuu é ntaã í iña ña. Kaka'an ntí ni ntó ve iña ña'a san, ña kata'xi ntuví iña ko é ña kantí'i. Tsi dukuãn tuví ña ni Xuva kô nte ntúvi dí'na ne, tá'xi Xuva kô é kñini ntí ña. ³Kaka'an ntí ni ntó nee iña é ini ntí, nee iña e téku ntí, vata koo é kuédadii tsi nima nto ní ntí vata tsí ó e kuédadii tsi nimá ntí ni Xuva ko ni I'xã ñá Jesucristu. ⁴Sá'a é kãka'u ntí iña ntó vata koo é kuntõo díni kue'en ntó ní ntí.

Ñá te neé te niñũ Xuva kô

⁵Tú'un sa'a nañé'e Jesucristu ntí ne, kaka'an ntí ni ntó ve. Vá'a kue'en Xúva kô. Ña túvi nee iña é kñini kaa iña ña. ⁶Té ntáka'an o tsí dadíi tsi o ni ña ntá tsi ntáde o é kñini kaa ne, ntáka'an ó dovete; ñá té nuu é ntaã í e ntáde ó é vata ó ntio Xuva kô. ⁷Ntá tsi te víi o é vá'a vatá ó de Xuva kô ne, kuédadii tsi nima ko ni ta'an ko un ntíi ntíi o. Kidáa ne, níni I'xã ñá Jesucristu kanakate kuétsi kô.

⁸Te kã'an o tsí ña tuví kuétsi kô ne, ntaéni nta'ví mií o kúñu kô. Ñá ntántikin ntí'xe o itsi Xuva kô. ⁹Te kã'an o ni Xuva ko tsi ió ntí'xe kuétsi kô ne, ini o tsi víi ña é vá'a ne, kada ka'nu ini ña ni ko kuétsi kô. Nakate ña nima ko é un ntí'i é kñini kaa san. ¹⁰Te kã'an o tsí ña tuví kuétsi kô ne, vata té ntáka'an o tsí vete Xuva kô. Ña ntákuinti'xe ko tú'un é kãka'an ña.

2

Kanada'an Cristu ko

¹I'xã mií ko, i'a kaka'an u ni ntó sã'a vata koo é ña víi nto é kñini kaa. Ntá tsi te víi o é kñini kaa ne, ió xoo é nada'an í kô nuu Xuva ko. Jesucristu ñá ne, vá'a kue'én ña. ²Tsi ntá'ví Jesuu iña kuétsi kô da éti ña niñi ña ntíkã krusi kan. Ñá te da mií tsi iña kuétsi mií kô, tsí iña kuétsi e ntáde un ntíi ntíi ña ntõo ñuxiví sa.

³Kutuni ko tsí ini ntí'xe o Jesuu te ntáde ntaa o é kãka'an ña é víi o. ⁴Xoo ña'a é kãka'an ña tsi ini ñá ña, ntá tsi ña káde ntaa ña é kãka'an ñá ne, da mií kué'en tsi é kãka'an ñá dovete. Ñá ini ka'an ña é nuu é ntaã í. ⁵Ntá tsi xoo ñá'a é káde ntaa ña é kãka'an Xúva kô é víi ó ne, kakuinima ntí'xe ña Xuva kô. Dukan o kútuni ko te i'xa é káduku ntéé ntí'xe Xuva kô. ⁶Xoo ña'a é

kãka'an ña tsi un tsi nima ñá ni Xuva kô né, na víi ña é vá'a vatá o dé Jesuu.

Tú'un xee é kãka'an Xúva kô é víi o

⁷Ntõ'o, tá'an ko e dóo ntio ko, ñá te nũu í é xee san é kãka'an ntí ni ntó. Kaka'an xtúku ntí ni nto nũu í é ini nto nte ntúvi dí'na. Tú'un san e téku nto kidaã ne, sá'a kãka'an xtúku ú ni ntó. ⁸Ntá tsi i'a káde vá'a ú un tu'ún xee é nuu é ntaã í iñá Cristu ne, iña ntó di. Tsi kaita ntí'xin é kñini kaa san tsi é xee nuu í é nuu é ntaã í, vatá ó kaita ntí'xin é nee san dá kãkene ngántii san.

⁹Te ió ntó ntáka'an ntó tsi ntaíka nto mí kãxi'i ne, ntá tsi ntákune'u ini nto ni tá'an nto ne, vata te ntaíka dukan ntó mi é nee. ¹⁰Xoo e ntákuinima í ta'an í ne, vata té ntõo ña mi é kãxi'i. Ñá ntõo ká ña víi ña nuu í é kñini kaa. ¹¹Ntá tsi xoo e ntákune'u ini í ni tá'an í ne, vata te ntaíka dukan ña mi é nee. Ña ini ña nté koo víi ña, tsi vata té ña kaxi'i nuu ña mí'i k'ín ña, tsi dóo nee.

¹²Kaka'an u ni nto, i'xa, tsi e dé ka'nu ini Xuva ko kuétsi nto tsí xi'i Jesuu kuénta iña nto. ¹³Kaka'an u ni nto, úva, tsi ini nto ña é tuví dí'na da iñi ntu'u ñuxiví sa. Kaka'an u ni nto, na kuétsi, tsi e kúvi idé nto ní tó'o e ña vá'a san.

Kaka'an u ni nto, i'xa, tsi ini ntó Xuva kô. ¹⁴Kaka'an u ni nto, úva, tsi ini nto ña é tuví dí'na da itúvi ñuxiví sa. Kaka'an u ni nto, na kuétsi, tsi dóo ió ntíi ntó, tsi ini vá'a nto tú'un Xuva kô ne, e kúvi idé nto ní tó'o e ña vá'a san.

¹⁵Ñá ku kuiníma ntó nuu í é kñini ntáa san é ió ñuxiví sa; nté ña ku dé kueni ntó é víi nto é kñini kaa vatá ó de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe í san. Xoo é kãkuinima í nuu í é kñini ntáa san é ió ñuxiví sa ne, ña kakuinima ña Xuva kô. ¹⁶É un ntí'i nũu í é kñini ntáa é ió ñuxiví sa ne, ñá te nta'a Xuva ko ve'xi, tsi i'a tsi kíi mií ñuxiví sa. Nee iña é ntio nima kñini kaa ko, nee iña é kñini kaa é koto ó, nee iña é káde í é víi o e dóo ka'nu ña'a o ne, sá'a é kãta'xi ñuxiví sa. ¹⁷Kué'en kãntí'i ñuxiví sa ni é un ntí'i nũu í é kñini ntáa. Ntá tsi xoo ñá'a é káde ntaa ña é ntio Xuva kô ne, kutuví ñá ni Xuva ko ntíi dañu ntúvi.

Nee é nuu é ntaã í ne, nee é dovete

¹⁸I'xã mií ko, dokó sa ntí'i ñuxiví sa. Tèkú ntó tsi kí'xi un ña'a, ña kada ne'u ini ní Cristu. É títin ña xee ñá ve. Dukuãn ne, kutuni ko tsí dokó sa ntí'i ñuxiví sa ve. ¹⁹Ña kuãn ntáa sán ne, kíi nteé xio ña kô, é dadíi íka o ni ñá, tsi ña te kuédadii nima ñá ni kô. Té dí un tsi nima ñá ni kô né, kuan tsí o ntaíka dadíi o ni ña. Ntá tsi kíi nteé xio ña kô vata koo é tidito tsí ña te iña ko ña é un ntí'i ña.

²⁰Ntá tsi Jesuu ne, tá'xi ña Espiritu Sántu é kunũu ña nima ntó vata koo é kútuni ntó nee iña é nuu é ntaã í iña ña. ²¹É kuãn ó kaka'u ú ne, ñá te kaká'an u é ña ini nto nee iña é nuu é

ntaā i, tsí ini vá'a nto. Da nēé ka dovete ne, é ini nto tsí ña te nuu é ntaā i. ²² ¿Xoó ntu e dóo vete i? ¿Ñā ntu te ña é kaka'an tsí Jesuú ne, ña te dívi ña é taxnuu Xuva kó? Ña kuān ntāa sán ne, kade ne'u ini ña ni Cristu, tsí kaka'an ña tsí ña te nuu é ntaā i é dadú, Xuva ko ni l'xā ña. ²³ Xoó ña'a é kaka'an ñā tsí Jesuú ne, ña te dívi ña é taxnuu Xuva kó ne, ñā ini ña xoo é Xuva kó di. Ntā tsí xoó ña'a é kaka'an ñā tsí taxnuu nti'xe Xuva ko l'xā ñā Jesuú ne, ini ñā Xuva kó di.

²⁴ Dukuān né, xnūu nto nima nto tú'un e téku nto dí'na. Te naka'an ká nto tú'un sa'á ne, kuví uun tsi nima ntó ni Xuva ko, ni l'xā ña. ²⁵ Jesucristú ne, xé'e ñā xu'u ña tsí ta'xi ña ntuvi vá'á iña ko ntii dañu ntúvi.

²⁶ Kaka'an u ni nto sá'a tsí iō ñā'a é ncho kani nta'vī ña nto. ²⁷ Ntā tsí é nī'i nto Espiritú Sántú sán ne, ñā kantío é nakuā'a tuku ña'a nto. Tsi e tá'xi Jesucristu Espiritú Sántú sán ne, dívi ña kanañ'e ñā nto é un nti'í. Nā té dovete kaká'an ñā ni ntó, tsí nuu é ntaā i. Kuntoo dadú nto nī Cristu, vátā ó kanañ'e Espiritú san nto.

²⁸ Kaka'an u ni nto ve, l'xá ko, te kuntoo dadú nto nī Cristu vata koo é tē ntii díto ña ne, kunteé ini ko ña, ñā te kúka'an nuú ko ña té xee ña kidaā. ²⁹ Ini ntó tsi dóo va'á Xuva kó. Dukuān né, da xóo ka ña'a é káde ña é vá'á ne, dívi ña é l'xá nti'xe Xuva ko ña.

3

l'xa e ntáduku ntée Xuva kó

¹ Koto nto nté ntu kaa dii kakuinima Xúva ko kó, tsi tá'xi ña é kuví o l'xā ñā ne, l'xá nti'xe Xuva kó kúvi ó. Nā é ña ntákuinti'xe i Xuva kó ne, ñā ini ñā xoo ñā'a o, tsí nte ñā ini ña xoo é Xuva kó di. ² Ntó'o tá'an kó e dóo ntio kó nto, é l'xá Xuva kó kúvi o veví ne, vata kutúni kó nee iñā ntu ntuvi o ve té kúvi, ntā tsi ini o tsí te ntii díto Jesuú ne, ntuvi o vata kaa ña di. Tsi kidaā ne, kini o ña nté kaa ña. ³ Un nti'í nti'í ña'a, ña ntantétu Jesuú ne, ñā víi ka ña é kīni kaa, tsí Jesuú ne, dóo va'á ña ne, ña túvi kuétsi ña.

⁴ Un nti'í nti'í ña'a, ña é ncho víi kuétsi sán ne, ñā ntáde ntaa ña é kaka'an lei iña Xuva ko. Iō kuétsi ko té ña ntáde ntaa o é kaka'an lei san. ⁵ Ini ntó tsi vé'xi Jesuú vata koo é nakuítā ña kuétsi kó. Jesuú ne, ña túvi kuétsi ña nté un siin. ⁶ Xoó ña'a, ña é kanuu ini i ña ne, ña ncho víi ka ña é kuétsi san di. Xoó ña'a, ña é da mií e káde kuétsi sán ne, vata kiní ñā Jesuú. Ntē ñā ini ña xoo é Xuva kó di. ⁷ l'xá mií ko, ñā kú da vá'a nto é kani nta'vī ña'a san nto. Xoó ña'a, ña é káde e vá'a ne, vá'á nti'xe ña vata kaá mií ñā. ⁸ Ntā tsi xoo ñā'a, ña é káde kuétsi sán ne, kaduku ntée ña e ña vá'á san. Tsi nte dí'na ede tó'o e ña vá'á san é kīni kaa. Dukuān é vé'xi l'xá Xuva ko ñuxiví

sa vata koo é nantí'i ña nuu i é káde tó'o e ña vá'á san.

⁹ Xoó ña'a é nakáku Xuva kó ne, ñā ncho víi ka ña é kīni kaa, tsí nuu Xuva kó nima ña. Ña kúvi víi ka ña é kīni kaa, tsí é nakáku ña nta'a Xuva kó. ¹⁰ Dukuān ne, kutuni ko nee i'xa é kaduku ntée Xuva kó ne, nee i'xa é kaduku ntée tó'o e ña vá'á san. Xoó ña'a é ña káde é vá'á ne, ñā te l'xa é kaduku ntée Xuva kó. Ntē ña'a, ña é ña kákuinima i ta'an i ne, ñā te l'xa é kaduku ntée Xuva kó.

Kuinima kó ta'an kó

¹¹ Sá'a tū'un e téku nto nte ntúvi dí'na: é na kuinima kó ta'an kó. ¹² Nā víi o vata o dé Caiñ, ña é ede é kīni kaa san, tsí é'ni ña ení ña. ¿Ntē kui é'ni ntu ña ení ña? Tsi Caiñ san ne, dóo kīni o dé ña ne, ení ña ne, dóo vá'á o dé ña.

¹³ Nā ku kunti'i ini nto, tā'an kó, tē ntaínchu'vi ña'a ñuxiví sa nto. ¹⁴ Ini o tsí xo'ó ne, ñā nī'i ka ko doxi'í san tsi e nī'i kó ntuvi vá'á iña kó ve. Kutuni ko sá'a, tsí ntákuinima kó ta'an kó. Xoó ña'a é ña kákuinima i ta'an i ne, kuan tsi koo kuví ña ni kuétsi ña. ¹⁵ Xoó ña'a, ña é ña ntío kue'ñn tsí i ta'an i ne, vata kaa ña é kaé'ní ña'a kaa ña nuu Xuva ko. Ini nto tsí xoo ñā'a é kaé'ní ña ña'a ne, ña kúvi nī'i ñā ntuvi vá'á iña ña ntii dañu ntúvi. ¹⁶ Kutuni ko nté koo kuinima ko, tsí Cristú ne, xé'e ña ntuvi iña ña é kuví ñā kuenta iña ko. Dukuan xo'ó dí ne, nakué'e ó ntuvi iña ko kuenta iña ta'an ko. ¹⁷ Xoó ña'a e dóo iō iña ñā ne, kakutuni ña tsí iō ta'an kó, ña é kakunaá ntee i ne, te káde víi ini ña é kué'e ña ne, ¿mi'í ntú nuu é ntaā i é kákuinima ñā Xuva kó? ¹⁸ l'xá mií ko, ñā te da mií tsi rki xaa ko kunteko é kaka'an o tsí dóo kuinima kó Xuva kó, tsí na kuinima nti'xe ko ñā né, na víi o é vá'á ni ta'an kó di.

Koo ntaá ini kó nuu Xuva ko

¹⁹ Dukuān é kūtuni ko tsí xo'ó ne, ntántikin o é nuu é ntaā i. Dukuān ne, nakunuú ka'nu nima kó nuu Xuva ko. ²⁰ Tē ntáde kuení ko té ña vá'a nima kó ne, Xuva kó ne, ini ña nté o nti'xe nima ko, tsi díi ka ka'nu ña ne, ini ña é un nti'í. ²¹ Ntó'o ta'an kó e dóo ntio kó, te iní o tsí ña tuvi kuétsi kó ne, ñā kúka'an nuu ko é xee étsin o nūu Xuva ko. ²² Dívi ñā ne, ta'xi ña da nēé ka nuu i é kákan o nta'a ña, tsí ntákuinti'xe ko tū'un é kaka'an ñā ne, ntáde o nee iña e ntío ña. ²³ Sá'a kaka'an ña é víi o: é kuinti'xe ko l'xā ñā Jesucristú ne, kuinima ko ta'an ko, vatá o kaka'an ña. ²⁴ Da xóo ka ña'a, ña é ntáde ntaa é kaka'an Xúva kó ne, ntákudadii ña ni Xuva kó. Nuú mé'ñu Xuva ko ña di. Dukuān ini o tsí nuu mé'ñu Xuva ko kó, tsí e tá'xi ña Espiritú Sántú san é kunūu ña nima ko.

4

Espíritu Xuva ko ni espíritu ña é káde ne'u iní i ní Cristu

¹ Nt'ó'o tá'an kó e dóo ntio ko, ñá ku kuinti'xe nto da xóo ka ña'a, ña é káka'an tsi kantikin ña tú'un Xuva kó. Koto nteé va'a ntó ña vata koo é kütuni ntó té nuu é ntaá i é kantikin ñá Xuva kó. Tsi ña te da díi ñá vete ntaíka ña ñuxiví sa. ² Dukuán é kütuni nto xoo é núu Espiritu Xuva kó nima i: xoo é káka'an i tsi nuu é ntaá i tsi kí'xi Jesucristu ñuxiví sa é ní'i ña kúnú é vata kaa ñatí san ne, kaduku nteé nti'xe ña Xuva kó. ³ Xoó ña'a é ña kuán ó kaka'an iña Jesuú ne, ñá kaduku nteé ña Xuva kó. Ña kuan ntaá san ne, kaduku nteé ña ña kainchu'ví Cristú san. É tékú nto tsi kí'xi ña sa'á ne, é tuví ña ñuxiví sa vevii.

⁴ I'xá ko, ntáduku nteé nto Xuva kó ne, é kúvi ide ntó ní ña vete kuán ntaá san. Tsi divi ñá é núu ña nima ntó ne, díi ka ka'nu ña é vata kaa é núu nima ñá ntáduku nteé ñuxiví sa. ⁵ Na ntáka'an dóveté san ne, da mii ñuxiví sa vé'xi ña. Nee iña e ntáka'an ñá ne, iña ñuxiví sa dí ne, dukuán ntaíni ña ñuxiví sa ña. ⁶ Xo'ó ne, ntáduku nteé o Xúva ko. Xoó ña'a é ini ña Xúva kó ne, kaini ña tú'un kó. Xoó ña'a, ña é ña kaduku nteé Xuva kó ne, ñá kaini ña tú'un kó. Dukuán ne, kutuni ko xoo kaka'an i é nuu é ntaá i, xoo é káka'an i dovete.

E dóo kuínima Xúva ko kó

⁷ Nt'ó'o tá'an ko e dóo ntio kó, na kuínima kó ta'an kó xé un xé un ó. Tsi Xuva kó tá'xi ña nté koo kuínima kó ta'an kó. Xoó ña'a é ini kuínima ñá ta'an ña ne, i'xa é káduku nteé Xuva ko ñá. Ini nti'xe ñá Xuva kó. ⁸ Xoó ña'a, ña é ña ini kuínima i ta'an i ne, nteé ñá ini ñá Xuva kó dí. Tsi Xuva kó ne, dóo kuínima ña. ⁹ Náñe'e Xúva ko kó tsi dóo kuínima ñá kó e táxnúu ña I'xá mii ña ñuxiví sa vata koo é ní'i ko ntuví va'á iña ko kuenta iña ña. ¹⁰ Dukuán né, kütuni ko tsi dóo kuínima ñá kó, tsi kuán té ña ni kuínima ko ña kídaa ne, dí'na ña kuínima ñá kó ne, táxnúu ña I'xá ña vata koo é ntá'vi ña kuétsi kó da éti ña niñí ña kuénta iña ko.

¹¹ Nt'ó'o e dóo ntio kó ne, dóo kue'e kuínima Xúva ko kó ne, kuan koo na kuínima kó ta'an kó dí. ¹² Xuva kó ne, nté uun ña'a vata kiní ña ña. Ntá tsi te kuínima kó ta'an kó ne, nuu mé'ñu Xuva ko kó. Kídaa ne, kuínima nti'xe ko vatá ó kuínima Xúva ko kó. ¹³ Ini o tsi nuu mé'ñu Xuva ko kó ne, uun tsi kúvi o ni ñá, tsi é tá'xi ña Espiritu ñá é kúnuu mé'ñu kunuu dava ña kó. ¹⁴ Nti'í ne, ini nti ne, ntáka'an nti tsi táxnúu Xuva ko I'xá ñá vata koo é nakáku ña ña ntántoo ñuxiví sa. ¹⁵ Da xóo ka ña'a é káka'an ña tsi Jesuú ne, I'xá mii Xuva ko ña ne, nuu mé'ñu Xuva ko ña ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kó.

¹⁶ Nti'í ne, é kütuní nti ne, kakuinti'xe nti tsi Xuva kó né, dóo kuínima ñá kó. Dóo ini

kuínima Xúva kó. Xoó ña'a é ini kuínima ñá ta'an ñá ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kó ne, nuu mé'ñu Xuva ko ñá. ¹⁷ Kuán koo kutú've kó é kuínima kué'en ko ta'an kó vata koo é ña u'ví ko té xee ntúvi é ká'an Xúva ko xoo é v'a i ne, xoo é ña v'a i iña ñá ntántoo ñuxiví sa. Tsi é kutú've kó é kuínima ko ta'an ko ñuxiví sa vata ó kuínima Xúva ko kó. ¹⁸ Xoó ña'a é ini kuínima ñá ne, ñá kau'ví ña. Té nuu é ntaá i é ini o é kákuinima nti'xe kó ne, ña tíví nee iña é kau'ví ko. Dóo nto'o ko te kau'ví ko. Xoo é kau'ví i ne, vata kutúni va'a i nté koo kuínima i.

¹⁹ Ini kuínima kó, tsi dí'na kuínima Xúva ko kó. ²⁰ Te ió ñá ne, kaka'an ña: "Kakuinimá ko Xuva kó", ka'an ña, ntá tsi ña ntío kue'en ñá ta'an ña ne, koó dá dovete kaka'an ña. Té ña kákuinima ñá ta'an ña é kaini ña ne, ¿nté ntu koo kuínima ñá Xuva kó, tsi vata kiní ña ña? ²¹ Xtúvi Xuva ko tú'un sa'á é káda ntaa o: Xoó ña'a é kákuinima ñá Xuva kó ne, na kuínima ñá ta'an ña di.

5

Kuvi víi o ni ñuxiví sa

¹ Un nti'ntí ña'a ne, kuvi ña i'xá Xuva ko té ntákuinti'xe ña tsi Jesuú ne, divi ñá é taxnuu Xuva ko ñá. Xoó ña'a é kákuinima ñá uva i'xá san ne, kakuinima ñá i'xá ña di. ² Dukuán né, té ntákuinima kó Xuva kó né, té ntáde ntaa o é káka'an ñá ne, dukuán ne, ini ó tsi ntákuinima kó i'xá mii ña Jesuu. ³ Ntákuinima nti'xe ko Xuva ko té ntáde ntaa o é káka'an ña. Tú'un e xtúvi ña é káda ntaa o ne, ñá te xido víi. ⁴ Tsi un nti'ntí ña'a, ña é kúvi i'xá Xuva kó ne, kuvi víi ña ní é un nti'í nuú i é káni kaa é ió ñuxiví sa. Kuvi víi o, tsi ntaínúu ini ko Xuva kó. ⁵ Xoó ña'a é kákuinti'xe i tsi Jesuú ne, I'xá Xuva ko ña ne, kuvi víi ña ní é un nti'í é káni kaa é ió ñuxiví sa.

Nuu i e ntántada ntaa iña I'xá Xuva kó

⁶ Dá kí'xi Jesucristu ñuxiví sa ne, ntute san ni níñí san xe'é kuenta. Ná te da mii tsi ntúte san, tsi ntute ni níñí di. Mii Espiritu Sántú san kantada ntaa ña nee iña é nuu é ntaá i iña Cristú di. ⁷ Ntuní nuu i sá'a e ntántuntaa e dukún kán: Xuva ko ní ña é káka'an o Tú'un ña ni Espiritu Sántú. Ntuni sá'a ne, uun tsi ña'a kuvi. ⁸ Ió ka uní núu i ntántuntaa ñuxiví sa di: Espiritu sán, ni ntúte sán, ni níñí san. Ntuni núu i san ntántudadi. ⁹ Kuinti'xe ko tú'un é kántada ntaa ña'a san, ntá tsi tú'un é kántada ntaa Xúva kó ne, díi ka kue'e nuu á'vi i. Tsi kantada ntaa ña kuenta iña I'xá ña. ¹⁰ Xoo é kákuinti'xe i I'xá Xuva kó ne, nuu tú'un é nuu é ntaá i nima ña. Xoo é ña kakuinti'xe i Xuva kó ne, vata te káka'an ña tsi vete Xuva ko, tsi ña ni kuinti'xe ña é káka'an Xúva ko iña I'xá ña. ¹¹ Sá'a ne, tú'un é ntada ntaa Xúva kó: é tá'xi ña é kuntoo o ni ña ntií dañu ntúvi te kuinti'xe ko I'xá ña.

¹² Xoo e túvi ni'i i I'xá Xuva kō ne, e ní'i ña ntuvi vā'á iña ña nta'a Xúva kō. Xoo é ña tuvi ni'i i I'xá Xuva kō ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i nta'a Xúva kō.

I'a nt'i tú'un sa'a

¹³ Kade vā'a u sá'a iña nto, ña ntákuinti'xe I'xá Xuva kō, vata koo é kīni vā'a nto tsí e tá'xi Xuva kō é ni'i nto ntuvi va'á iña nto ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Ntaínúu ini ko Xuva kō, tsí ini o tsí katekú ña da ntaíkan o da nēé ka nuu i nta'a ña, vatā o ntío ña. ¹⁵ Te ĩni o tsí katekú ña é kākā'an ntá'ví ō ne, ini o tsí ta'xi ntí'xe ña da nēé ka nuu i é kākān o nta'a ña.

¹⁶ Xoó ña'a é ĩni ña tsí kade ta'an ña é kīni kaa, uun kuetsi é ña kaxé'e doxi'í san ne, ka'an ntá'ví ñá kuenta iña ta'an ña. Kidáā ne, kué'le Xuva ko ntūvi iña ta'an ñá, tē ña te kuétsi ká'nu é kāxe'e doxi'í san. Tsí ió uun kuetsi é kāxe'e doxi'í san. Ñá te kākā'án u te ka'an nta'ví nto kuenta iña i sá'a. ¹⁷ Vata dá kade o é kīni kaa ne, ió kuetsí kō. Ntá tsi ña te un ntii ntii kuétsi san kaxé'e doxi'í san.

¹⁸ Ini o tsí xoo ñá'a é nakáku ña nta'a Xuva kō ne, ñá ncho vií ka ña é kīni kaa. Tsí I'xá mií Xuva kō ne, kade ña ña kuenta. Ña túvi nēe nuu i é kīni kaa é kūvi vii ka é ña vā'ā san ni ña. ¹⁹ Ini o tsí xo'ō ne, ntáduku ntée o Xuva kō. Ntá tsi ña ntáduku ntée ñuxiví kīni kaa sá ne, da mií e ntáde ña é kākā'an tó'ō e ña vā'ā san. ²⁰ Ini o tsi e xéé I'xá Xuva kō ne, tá'xi ña é kūtuni ko xoo é Xuva nti'xe kō. É ntuvi uun tsi o ni ñá é Xuva nti'xe kō, ni I'xá ñá Jesucristu. Dīvi ñá é Xuva nti'xe kō né, kata'xi ña ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi. ²¹ I'xá mií kó, kuenta vií nto é ña kunuu iní nto xoo é ña te Xuva nti'xe kō. Sá'a tsí é ká'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ūvi e táxnūu San Juan

É nuu é ntaā í nī é kuīnima ko

¹ Xu'u é ñata odo nūú u ne, taxnūu u tú'ūn sa'a í ña ña ntánataká nuu, ña é nakaxnúu Xuva kō, un ntíí ntīī nto é kākūinima ntí'xe kó nto. Ñá te da mii tsí ú, tsí un ntíí ntīī ña ntákuinti'xe i tú'ūn é nuu é ntaā í san ne, dōo ntákuinima ñá nto di. ² Dōó ntio kó nto kuenta íña tú'ūn é nuu é ntaā í é ntoo ní'i ō vevíí ne, é kuntoo ní'i o ntii dañu ntūvi. ³ Xuva ko ni I'xā ñá Jesucristú ne, na nāxnūu viko ña nto; na ntuntā'ví ini ña nto, é tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto, é kuīnti'xe nto é nuu é ntaā í san, nī é kuīnima ntó ta'an nto.

⁴ Dōó ka'nu kuīnī ko tsí kutuní ko tsí ió i'xá nto e ntántikin ña é nuu é ntaā í, vata ō xtúvi Xuva kō é víi o. ⁵ Vi'a ve ne, io é kākán u nta'a nto: na kuīnima kó ta'an ko xé un xé un ō. Ñá te tū'un xé sá'a é kākā'an u ni ntó tsí dívi tsi tū'un e téku ko un tsi nte ntúvi dí'na. ⁶ Ntákuinima ntí'xe ko tē ntáde ntaa o é kākā'an Xúva kō. E téku nto nte ntúvi dí'na nté ō ka'an ña tsí na kuīni nto é kuīnima ntó ta'an nto.

Ña ntaéni nta'vi

⁷ Dōo ntaíka ña ntaéni nta'ví san ñuxiví sa. Ntáka'an ña tsí ñá tē nuu é ntaā í e táxnūu Xuva ko I'xā ñá Jesuu ñuxiví sa e kúvi ña ña'a. Ña kuān ntáa sán ne, ntaéni nta'ví ña ña'a. Ntáde ne'u ini ña ni Cristu. ⁸ Kuenta víi nto vata koo é ña te é ntaā í éde tsiñu ntó, ntá tsi é ní'i nto é vā'á nta'a Xuva kō.

⁹ Xoó ña'a é ncho kuita ntí'xin ña tú'ūn e xtúvi Cristú ne, kanakuā'a ña tuku nchu'un ne, ña kanúu ini ña Xuva kō. Xoó ña'a é kantikin ña tú'un Xuva kō ne, ntoo ní'i ña Xuva ko ni I'xā ña. ¹⁰ Tē xoó ña'a xee ña ñuú nto kán é kōto ní'ni ña nto ne, te kanañé'e ñá nto tuku tú'ūn é vata ō nañé'e Cristu kó ne, ñá ku xē'é nto ví'i nto, ntē ña ku ka'án nto ni ña ntiusi. ¹¹ Xoó ña'a é kākā'an ñá ntiusi ni ña tsikán ne, vata te dadíi ntákuví ña ni ñá.

Ia ntí'i tú'ūn sa'a

¹² Ñá tē nté kaa ió nuu i é kākā'an u ni ntó, ntá tsi ña ntío ko é tū'ún tsi taxnūu u. Tsi ncho kí'án u mí ntoo nto é kīnī u nto ne, é tūin ú ni ntó, vata koo e dōo díni ko un ntí'i ō.

¹³ Ta'an nto, ña ntánataká nuu i'a, ña é nakaxnúu Xuva kō dí ne, taxnūu ña ntiusi nto. Kuan tsí koo é kākā'an u ni ntó.

Tutu é kuvi ũni e táxnũu San Juaan

Kaka'án Juaan iña Gáyu

¹ Xu'u é ñata odo nuú u ne, taxnũu u tú'ũn sa'a iña nto, Gayu, ðivi ntõ e dóo kakuinimá ko nto é nuu é ntaã i.

² Ntõ'ó ení ko e dóo ntio kó, kakan ú nta'a Xuva kô vata koo é vā'á tsi koo nī kũñu ntõ, vata sá õ va'á nuu nima nto. ³ Ñá tē nté kaa ka'nu kuiní ko dá xee tá'an kô ne, ntántaa ña nī ko é vā'á tsi õ tuví nto é kãde ntaa ntí'xe nto tú'ũn é nuu é ntaã i. ⁴ Ña túvī nee iña e dóo ka'nu kuiní ko é vāta kaa é kũtuni ko tsi ntáde ntaa i'xá ko tú'ũn é nuu é ntaã i san.

⁵ Ntõ'ó ení ko e dóo ntio kó, dóó ini de ntáa nto é kaxntiĩ nto ta'an kô, ña ntákuinti'xe i sán, nī ña vé'xi tũku ñuú san. ⁶ Ðivi ñā ntáka'an ñā nī ña kuinti'xe i san tsi dóo kakuinima ntó ña. Vií nto da xe'e ne, xntiĩ ká nto ña nee iña é ntio ña é kř'in ká ña itsi, vata tsī ó ntio Xuva kô. ⁷ Tsí ðivi ñā né, ntī ña ñuú mii ñā, kué'en ñā kuenta iña Jesúcristu. Ñā tē nee iñā nī kī'i ña iña ña'a é ña ntákuinti'xe i san. ⁸ Dukuān né, xo'o kuēnta vií o ña nee iña é xntiĩ o ñā, vata koo é kada tsifñu dadīi o nī ña kuēnta iña tú'ũn é nuu é ntaã i san.

Ēdé xení Diotrefi, ntá tsi é vā'á ede Demetriu

⁹ E táxnũu u tú'un iña ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi Diotrefí san ne, ñā ntõ ña é xéé nti mí tuví ña, tsí ðivi ñā e dóo ncho kodo nuú ña. ¹⁰ Te kř'in u ne, ká'án ú nī ñā nté kui kade xení ña nī nti é káka'an kīni ña iñā nti. Ñā te da mii tsi sá'á ði, tsí ña kaxé'e ña é kuntõo ta'an ko, ña kuinti'xe i san. Ñā kaxé'e ña itsi é kué'e túku ña'a é kuntõo ña ði. Tē xoo kué'e i ña é kuntõo ña ne, ña kaxé'e Diotrefi é kř'ví ka ña má ũkún kán.

¹¹ Ntõ'ó ení ko e dóo ntio ko, ña kú de nto vatā ó de ña kīni ntáa, tsi vií nto e dóo va'a. Xoo ña'a é kãde ña é vā'á ne, kaduku ntée ña Xuva kô. Ntá tsi xoo ñā'a é kãde ña é kīni kaa ne, vata kīni ñā Xuva kô.

¹² Un ntīi ntīi ña'a ntáka'an ña tsí Demetriu ne, dóo va'á ña'a ña. Kutuni ko tsi dóo va'á ña é kãde ntaa ña é nuu é ntaã i. Kuān o ntáka'án nti kuenta iña ñā ne, ini nto tsí nuu é ntaã i ntáka'án nti.

I'a nt'i tú'ũn sa'a

¹³ Dóó ió nuu i é ká'án u nī ntõ, ntá tsi ñā ká'án u nī ntõ é tutu tsí sa. ¹⁴ Á te kīni u nto vi'a ve ne, kidáa tiin dadīi o ntuví o.

¹⁵ Vá'a tsi koo kuntõo nto. Ñā é vā'á tiin ni'i o, ña ntõo i'a ne, taxnũu ña ntiusi nto. Nakué'e nto ntiusi iña ña é vā'á tiin ni'i o, é un é un ña ntõo dikan. Kuan tsí koo é ká'án u nī ntõ.

Tutu e táxnū San Júdā

Taxnū Júdā ntiusi

¹ Xu'u e Júdā ú ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístu u, ni éni Santiaú u. Taxnū u tutú sa'a iña un ntíi ntíi ña'a, ña e kána Xuva kō tsi dóo kuínima ñá ña, ña é ñū'u nta'a Jesucristu. ² Na ntuntá'ví ini Xuva ko ntó. Na tá'xi ña e dóo va'á koo kuntoo nto ni e dóo kuinima ñá nto.

Ña ntánañē'é dovete (2 Pedro 2:1-17)

³ Ntó'ó ení ko e dóo ntio kó, dóó ntio kó taxnū u tú'un iña nto nté ó nakáku o nta'a Xuva kō. Ntá tsi sá'a kantio ko é ká'an u ni nto ve, tē koó ntii nto nada'an ntó tú'un e kuínti'xe nto, divi tsi tú'un é uun ito tsi xé'e Xuva kō é kūtuni ña ntáduku ntée ña. ⁴ Tsi íó ñá'a e ntáki'vi xu'u ña mi ntánataká nuu ntó, divi ñá é nte dí'na uve na'a kaká'an tú'un Xuva ko iña ña tsí da mii é nī'i ña é ntó'o ña. Ntáka'an ña tsí da xé kade ka'nu ini Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, kuvi víi o da nēe ka nuu i é kīni kaa. Ntáka'an ntée ña Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístu, ntáka'an ña tsí ña te nuu é ntaā i é Xuva ko ña.

⁵ Ntio ko é na nānu'u ntó ini nto ve, kuān te nte éma tsi ini vá'a nto tsi Xuva kō ne, náakákú ña un ntíi ntíi ña Israeé san dá nantii ña ña ñuú Egitó ne, ntá tsi da rkontūvi nantí'i ña ña'a san, ña é ña ni kuínti'xe i. ⁶ Io ánjē dí é ña ni de ntáa ña tsiñu ña, tsí xtuví mii ña míkáduku ntée ña. Nátsu'un kutu Xuva ko ña mi dóo nee un tsi da nté xee ntúvi é xntékú kul've ñá iña ñuxiví sa. ⁷ Kuan ó kúvi nī ña ntoo ñuú Sodomá, ni ñuú Gomorá, ni tūku ñuu é ntoo etsin íkán di. Ná te da díi nuu i é kīni ntaa de ñá ni ñadí'í san. Dōo dé ña é kīni kaa ni tuku íatíí san di. Un vá'a tsi ntánto'o ña ve mí kai'xi ñu'u ntii dañu ntúvi. Koto nto ña vata koo é ña kuan koo víi nto vatá o dé ña.

⁸ Ña kīni ntáa san, ña é ntoo ni'i ntó né, kuān ó de ña di, tsí vata tsi tē ñuu éni kán ntoo ña, ntáde ña nī kúñu ñá nuu i é kīni ntáa. Ña ncho kuínti'xe ña Xuva kō ne, ntáka'an kīni ña iña ña ntáde tsiñu e dukún kán. ⁹ Ntá tsi ánje, ña odo nūú san, ñá nani Mígeé ne, dá ntánāa núu ña nī tó'o e ña vá'á san kuenta iña kúñu Muísee dá xi'i ñá ne, ñá ni kene ini ña é ká'an ña tú'un é kīni kaa ni ñá, tsí da mii tsí é káka'an ña: "Xuva ko na tá'xi ña o é ntó'o o", ka'an ña. ¹⁰ Ntá tsi ña sá'á ne, dóó kīnī ntáka'an ña iña un ntíi ntíi nuu i é ña ini ña. Ntá tsi nuu i é ini kúñu ña, vatá ó ini kiti sán ne, núu i sá'a e ntánakumaá tsí mii ñá kúñu ña.

¹¹ Ña ntá'vi de ntu ña kuān ntáa san! Ntáde xení ña ni tá'an ñá vatá o dé Caiín san. Ntáde ña vatá o dé Balaán san, ña é doto tsi ide vata koo é nī'i ñá diu'un. Ntáka'an ntée

ñá ña odo nūú iña ñá vatá o dé Coreé san ne, kuān koo ni'i ñá doxi'i san di. ¹² Dōó kīnī o ntáde ña kuān ntáa san da ntánataká nuu nto é ká'xi dadíí nto ni tá'an nto da ntáde nto viko é kuinima tá'an kō. Ña sá'á ne, ña te ntákuka'an nuu ña e dóo kué'e ntaido ña é ká'xi mii ña ne, ña te ntáde ña kuenta te xee tá'an é ká'xi ta'an ña. Vata ntáa viko nu'u é ña te kakáin daví san, e dá kantavá ni tátsin san, ntáa ña. Vata ntáa utun é ña kakíi kiti i ntáa ña. Vata ntáa utun é xi'í kue'en ne, kítú'un dítsin i ntáa ña di. ¹³ Vata ntáa ntute ñū'u e dóo kaido ntáa ña. Ntaéte xaa ña nuu i é kīni kaa e ntáde ña vatá ó kaeté xaa ntute ñū'u san tíñu i. Vata ntáa xntivi e ntaika xaa ntáa ña, é kī'in ña é kuntōo ña mí e dóo nee kue'én san ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Enoo, i'xá ika Ádaán san é kuvi ū'xe ne, kaka'an ñá naa Xuva ko dá káka'an ña iña ñá sa'a kidaā: "Ini u tsi vé'xi Xuva ko, nī ñá te da díi da díi míil ánje ña. ¹⁵ Xntékú kul've ñá iña un ntíi ntíi ña ntántoo ñuxiví sa. Ka'an ña tsí un ntíi ntíi ña é kīni ntáa san ni'i ña é ntó'o ña kuenta iña i é un ntí'i é kīni kaa é edé ña, vatá ó ntio nima kīni ntáa ña. Ní'i ñá é ntó'o ña iña tú'un é kīni ntáa é ka'an kīni ña iña Xuva kó dí", ka'an ña. ¹⁶ Ña sá'á ne, é un ntí'i ntátsi'i kuétsi ña. Ntáka'an ntée ña da nēe ka ntí'i nuu i. Da mii tsí é ntio ña é káde kueni kīni káa ña. Ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kaka'an va'á ña ni ñá'a san dá kataan nuu ña.

Nté koo víi ña ntákuínti'xe i san

¹⁷ Ntá tsi divi nto, tá'an kó e dóo ntio kó, naka'an nto tú'un e ntáka'an pústru Tó'o ko Jesúcrístu ¹⁸ da ntáka'an ñá ni ntó: "Tē xee ntúvi é doko sa ntí'i ñuxiví sa ne, kí'xi ña ntánarkínteē ñá nuu i é vá'a. Víi ña vatá ó ntio nima kīni ntáa ña", ka'an ña. ¹⁹ Ña sá'á ne, ntáde ña é nāa núu ña ntákuínti'xe i san ni tá'an ña. Ntáde ña vatá ó ntio nima kīni kaa ña, tsí ña tuvi Espíritū Sántū san nuú nima ña.

²⁰ Ntá tsi divi nto, tá'an ko e dóo ntio ko, díi díi ka kutú've nto iña Xuva ko vata koo é díi ka vá koo kuínti'xe nto ña. Kantá'ví ntó vatá ó kaxntii Espíritū Sántū san nto é ká'an nto. ²¹ Kuínimá ka nto Xuva ko vatá ó kakuinima ñá nto. Kuntetu nto ntuví dá ta'xi Tó'o ko Jesúcrístu é kuntoo o ni ña ntii dañu ntúvi, tsí kantuntá'ví ini ña kō.

²² Na ntu ntá'ví ini nto ña'a, xoo é vāta kuínti'xe vá'a i. Ká'an nto ni ña te kuínti'xe ña é nuu é ntaā i. ²³ Íó tuku ña'a ne, nakákú nto ña, natavá ntó ña mé'ñū ñu'u. Na ntuntá'ví ini nto ña, kuān té nte ña ncho tūin ntá'a nto dōo ña é kudentu ni núu i é kīni ntáa e ntáde ña. Koto nto tē ña kuan koo víi nto vatá ó de ña.

Ká'an ó tsi dóo ka'nu Xuva kō

²⁴ Tō'ó kō né, na xntii ña ntō vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa. Na ntāvá'a ña nima ntó vata koo é ña tuví ka kuétsi nto tē xee ntó nta'a ña. Nã tē nté kaa ka'nu kuinī nto te íni nto ña, é un tsi kaxi'í nuu ka'nu ña.

²⁵ Uun tsi Xuva kō e dóo ki'in inī ña. Divi ñã é nakáku ña ko kuēnta iñã Tó'o ko Jesūcristu. Ká'an ō tsi dóo va'á ña, tsi dóo ka'nu ña'a ña. Ká'an ō tsí divi ñã é odo nuū ñá kade kú'vê ña, tsí kuvi víi ña é un nti'í. Kuan ō dé ña nte dí'na ne, kuān ó de ña vevíi di ne, kuān koo víi ña ntii dañu ntūvi. Kuan tsí koo é kã'án u ni ntō.

Nuu i e xé'e Xuva kō é kūtuní San Juaan

Nuu i e tá'xi Jesucristu é kūtuni ko

¹ Sá'a tá'xi Jesucristu é kūtuni ko. É xē'é Xuva kō é ká'an nā nī nā ntáde tsiñu iña nā nuu i e dokó sa xee ntuvi é kūntaa ntí'i é káka'an nā. Taxnuu nā ánje nā é ká'an nā nī kó, xu'u é Juaán u, nuu i sá'a. ² Kaka'án u ni nto da mií e tékú ko vatá ó kaka'an Xuva ko, vatá ó kaka'an Jesúcrístú di. Kaka'án u nuu i sá'a é ini mií u.

³ Nté kuān nte vá'a ó e da xōó ka nā'a, nā kanakuá'a nté koo kuvi rkontuvi, nī nā é káteku i é káka'an tú'un sa'á ne, kade ntaa nā nee é káka'an, tsí e xée etsin ntuvi é kūntaa ntí'i é ūve na'a kaká'an í'a.

Éde vá'a Juāan tutú iña é ū'xe úkūn san

⁴ Xu'u é Juaán u ne, kade vá'a ú tutú sá'a iña é ū'xe úkūn san é ntoo űuú Asia. É nī'i nto é vá'a iña Xuva ko. É nī'i nto é kuntōo vá'a nto nta'a Xuva kō, nā é tuví vevíi ne, nā é kuan tsí ó tuví nte ntúvi di'na ne, nā é kuan koo kutúvi ntii dañu ntúvi, diví nā ni ū'xe espíritū, nā ntoo nú tēu nā, ⁵ ni Jesúcrístú di, nā é da mií é káka'an é nuu é ntaā i. Di'na nā ntóto nā é un ntíi ntíi nā é xilí san ne, kade kú've nā iña un ntíi ntíi rei, nā ntántoo űuxiví a. Kuñima nā kō ne, nantíi nā kō dá űu'u kutu o ni kuétsi kō, tsí eti nā niñi nā e ntá'vi nā kuétsi kō. ⁶ É tá'xi Jesucristu é kadā kú've o, é vií o dútú iña Xuva ko, diví ūva nā. Ntadiá'vi nā, diví nā, tsí dóo ntii ini nā ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo.

⁷ Koto nto tsí Cristú ne, ki'xi nā mé'ñu vīkó san. Un ntíi ntíi nā'a sán kiní nā nā, un tsí nte nā'a, nā é ntuku kuí'i nā. Dóó kueku un ntíi ntíi nā'a, nā ntoo da mi'í ká űuxiví a, kuenta iña nā. Kuān koo kuvi ntí'xe.

⁸ "Diví ú e di'na ú ne, diví ú é ntíi ú ata i kán di", ka'an Xúva kō, nā é kadé kú've é un ntí'i, nā é tuví vevíi, nā é dukuān tuví nte di'na, nā é kutúvi ntii dañu ntúvi.

Dá ini Juaan e dóo ka'nu Cristu

⁹ Xu'u é Juaán u ne, ta'an ko űn ntíi ntíi o. Dadii tsí ntánto'o ko kuénta iña Jesúcrístu, tsí uun tsō nuu Xuva kō ne, dadii tsí kata'xi Jesucristu é na ká'nu tsí vií ó nima ko. Nuú kutú ú űuú Patmu é tuví mé'ñu ntute űu'u san kuenta iña tú'un Xuva kō, é kaka'án u xoo é Jesucristu. ¹⁰ Uun ntuvi dá iō dá'na é kunūu ini ko Xuva kō ne, inūu Espiritu Xuva kō nimá ko. Téku kō é káka'an űun tatsin atá ko. Un ntii tsí káka'an, vatá ó kakuvi dá kaeku trunpetá san. ¹¹ Kaka'an:

—Xntéén na'an é un ntí'i é kainín ve. Kídáa ne, taxnuun tutú san iña é ū'xe úkūn é ntoo űuú Asiá, ni űuú Efesú, ni űuú Smirná, ni

ñuú Pregamú, ni űuú Tiatirá, ni űuú Sardí, ni űuú Filadefiá, ni űuú Ladicea —ka'an tátsin san.

¹² Xkokótó u atá ko vatá koo é kiní u xoo é káka'an í ni ko. Kídáa né, ini u u'xe tūn tsumé é di mií tsí kaa kuaan kúvi. ¹³ Mé'ñu tun tsumé é ū'xe san ne, ntitsi uun nā'a, nā vatá kaa nātíi kaa nā, é nuu nā doo kani nte rkun xé'e nā xee. Katīnuu nté xkántika nā űi i'xi nā e kúvi kaá kuaan. ¹⁴ Idi dikí nā ne, kuí'xin kue'en vatá ó kuí'xin katsi, é vatá ito ka'xin é kuí'xin kue'en. Ntuxnúu nā ne, kaxi'í nuu vatá ó kai'xi űu'u. ¹⁵ Dī'ín nā ne, kaxi'í nuu vatá ó kaxi'í nuu dá kai'xi kaa dá kākuvá'a ini urnu kan. Tátsin nā né, vatá kaa te ntúte ka'nu é kainu. ¹⁶ Ní'i nta'a nā ū'xe xntivi nta'a kua'a nā ne, xu'u nā kíi káa káni e ntíko ntuvi núu i ne, kai'xi kué'en núu nā, vatá ó kai'xi ngántii da dóo i'ni.

¹⁷ Dā ini ú nā ne, uun xío vitá tsu nú dī'ín nā vatá te xí'í u. Kídáa ne, tūn nta'a nā kō nta'a kua'a nā ne, kaka'an nā nī ko:

—Ná ku ū'vi o. Xu'u é di'na ú ne, xu'u é ntíi ú ata i kán di. ¹⁸ Xu'u é kántito u. Xu'u é xilí u, ntá tsi vevíi ne, kantíto ú ntii dañu ntúvi. Xu'u é kadé kú've u iña doxí'í san nī dó'vi kan. ¹⁹ Tsuven ná'an un ntí'i nuu i é inin, é kákuvi vevíi nī é kúvi rkontuvi di. ²⁰ Núu i sá'a é iō xu'u iña é ū'xe xntivi san é inin é nī'i ntá'a ú nta'a kua'a kó san, ni ū'xe tūn tsumé e kúvi kaá kuaan. Kími é ū'xe san ne, diví ánje, nā űu'u ntá'a i é ū'xe úkūn san. Tun tsumé é ū'xe san ne, náa i é ū'xe úkūn san.

2

Tú'un iña é ū'xe úkūn san, di'na iña úkun űuú Efesu

¹ 'Kadan vá'an tutú iña nā nuu nta'a i úkūn űuú Efesú san ne, ká'an tsí Xu'u é nta'a kuá'a kó ni'í ntá'a ú é ū'xe xntivi san, Xu'u é kaika mé'ñu ú é ū'xe tūn tsumé e kúvi kaá kuaán san ne, kaka'án u ni nā: ² Ini ntí'i ú nee é káden. Ini u tsí dóo kaxi'ón ntíi é káden tsiñun, tsí dóo ka'nu ini o. Ini u tsí nā kakutíin nima ó ni nā'a, nā é kiní ntáa san, tsí iton nteén nā é ká'an nā é pustru nā ne, kūtuni o tsí dóo vete nā. ³ Ini u tsí ka'nu ini ntí'xe o, tsí dóo ntó'o o da dé tsiñun kuenta iñá ko; nā ni kudu'xen ó. ⁴ Ntá tsi ió nuu i é kuétsi o: tsí nā kakuinimá ka o kó vatá ó kuñima ó ko kídáa. ⁵ Naká'an o vē mi'í ko'xón nteen ne, na nātivi ini o. Vīn xtukun vatá o dén kídáa. Tē nā'á ne, da nee ini tso xee u mí tuvín ne, naki'í u tun tsume ó mí ntítsi, tē nā nātivi ini o. ⁶ Ntá tsi ió nuu i é káden é vá'a di, vatá kaa é nā ntío o nuu i e ntáde nā'a, nā ntántikin nā nani Cúlaá san. Nā xkúntee ini ko di é kuān o ntáde nā. ⁷ ;Te inin é kinin ne, kinin é káka'an Espiritu sán nī nā ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi vií i ne, ta'xi u itsi é ká'xi nā kiti utun é nī'i nā ntuvi iña nā

é ntútsí mē'ñu mí e dóo va'a mí tuví Xuva kō. Kuān koo ka'an.

Tú'un ñña úkun ññú Smirna

⁸ Kadan vá'an tutú ñña ñá nuu nta'a i úkún ññú Smirná san. Ká'ān tsí Xu'u é dī'na ú nī e ntí'í ú ata í dī, Xu'u é xi'í u ne da ntóto xtúku ú ne, kaka'án u ni ñā: ⁹ Iní u é un ntí'í é kántó'o o. Iní u é kátaan núu o, ntá tsi kuikān nuu Xuva ko. Iní u tsi ntáka'an kīni ña Israeé san ñña o. Ña sá'á ne, da ntáka'an ña é ña Israeé ña, ntá tsi ña te ña Israeé ntí'xe ña, tsi ntáduku nteé ña tó'o e ña vá'a san. ¹⁰ Ña ku ú'ví o nté koo nto'o o rkontuvi. Iō ntó ne, vii tó'o e ña vá'a san é ku'un kutu ntó vata koo é kōto nteé ña nto tē nuu é ntaā í e ntákuinti'xe nto. Ú'xi ntúví é ntó'o nto. Ntá tsi ñá ku xtuvín miin é kákuinti'xe o kó, kuān te kuvin, tsí ta'xi u ntuvi ñña o é kutuvín nī kó ntii dañu ntúvi. ¹¹ ¡Te ñnin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espiritú sán nī ña ntákuinti'xe í san! Xoo é kúvi víi í ne, ña te kúvi ñá tē xi'í ña é kúvi uvi íto san. Kuān koo ka'an.

Tú'un ñña úkun ññú Pregamu

¹² Kadan vá'an tutú ñña ñá nuu nta'a i úkún ññú Pregamú dí ne, ká'ān tsí Xu'u é nī'í u káa káni é ntiko ntúvi núu í ne, kaka'án u ni ñā: ¹³ Iní u tsi tuvin mí kadē kú've tó'o e ña vá'a san, ntá tsi kantikin dúkuān ko. Ná ni xtuvín miin e kuínti'xe o kó, kuān te divi tsi ñnuu mí tuví tó'o e ña vá'a san é'ni na ña é káka'an é vá'a ñña ko, ñá nani Āntipá san. ¹⁴ Ntá tsi iō nuu i é káden é ña xkúntee iní ko: tsí ñña o iō ñā, ña e ntántikin dúkuān tú'un vatá o nañé'e Bálaan, ña é xe'e itsi rei Balaa é ká'an ñá nī ña Israeé san é vii ña é kīni kaa: é ká'xi ña é xe'é ña'a san ñña sántu ñá, nī é vii ña é kīni kaa ni ñad'í san dí. ¹⁵ Iō túku ña o, ña e ntántikin tú'un vatá o nañé'e ña ntántikin ñá nani Cúlaá dí. Ña xkúntee iní ko é kuān koo vii ña. ¹⁶ Dukuān ne, nativi iní o ve. Tē ña'a ne, da nēe iní tsó xee u mí tuvín ne, náā ú ni ña ni tū'ún ko e dóo ntiko é váta kaa káa káni é kákii xu'u ko. ¹⁷ ¡Te ñnin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espiritú sán nī ña ntákuinti'xe í san! Xoo ña'a, ña é kúvi vii í ne, kué'ē u é ká'xi ñá tañu'u é ve'xi e dukún kán. Kué'ē ú ña uun xuu kui'xin é nteé na'a uun divi xee e nté uun xoxo ña ñni í nēe divi, tsí da mií tsi ña é nī'í i xuu san é ñni ña. Kuān koo ka'an.

Tú'un ñña úkun ññú Tiatira

¹⁸ Kadan vá'an tutú ñña ñá nuu nta'a i úkún ññú Tiatirá dí. Ká'ān tsí Xu'u é l'xá Xuva kō kúvi u, Xu'u é kai'xi ntúxnūú ko vatá ó kaxi'í nuu ntúve ññu'u, Xu'u é kai'xi dí'ñn kó vatá ó kai'xi kaá kuān ne, kaka'án u ni ñā: ¹⁹ Iní ntí'í ú nte o den. Iní u tsi dóo kakuinima ó, tsi dóo kakuinti'xe o kó dí, tsi dóo kade tsiñun dí ne, dóo ka'nu iní o dí. Iní u tsi díí ka vá'a ó kaden vevii é vatá o dén

kídaā. ²⁰ Ntá tsi iō é ña xkúntee iní ko: tsí da vá'a tso é kanañ'e é ñad'í, ñá nani Jesébeé san. Kaka'an ña é tū'ún Xuva ko káka'an ña, ntá tsi kade vete ña. Kaeni nta'vi ña ña'a ko, ña ntákuinti'xe í san, tsí kaka'an ñá ni ñā é vii ña é kīni kaa ni ñad'í san, nī é ká'xi ña é xe'é ña'a san doméni ñña sántu ña. ²¹ Xé'ē ú ña ntuvi vata koo é na nātivi iní ña kuétsi ña, ntá tsi ña ni ntío ña é xtuví mií ña é vii ña é kīni kaa san. ²² Nakó'xó u ña nu itó ña ni ñn ntí'í ñña'a, ña e ntákidi ni'í ñá ne, kué'ē u é ntó'o ñá tē ña nātivi iní ña nuu i e ntáde ña. ²³ Ka'ní kue'én u i'xá ña. Kídaā ne, kutuni un ntí'í ñña'a úkun san tsi xu'ú ne, iní ntí'í u e ntádē kuení nto, é un ntí'í é ntio nima ntó ne, ntánāá u ni nto kuēnta ñña í e ede nto é un é un nto. ²⁴ Ntá tsi nto'o e ntántoo nto ññú Tiatirá, ntó'o é ña te ntántikin ntó é kanañ'e é ñad'í san ne, ntó'o é ña ni nakua'a nto nuu i e dóo vi'xin o ñña é ña vá'a san. Ná ká'án ka ú ni ntó neé vii nto. ²⁵ Da mií é ña ku xtúvi mií nto nté un siin e ntákuinti'xe nto da nté nainú u. ²⁶ Tē xoo é kúvi vii í, xoo é kútií í é vii é vá'a da nté nainú u ne, kué'ē u é kadá kú've ñá ñña da mí'lí ká ññú, ²⁷ vatá o tá'xi Uvá ko é kadá kú've u dí. Tátūn e kúvi káa kadá kú've ñá ni ña. Ntada utsi ña ññú san vatá ó kakuvi kídi nte'u dá káta'vi. ²⁸ Kué'ē ú ña kímí é vē'xi túvi sán dí. ²⁹ ¡Te ñnin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espiritú sán nī ña ntákuinti'xe í san! Kuān koo ka'an.

3

Tú'un ñña úkun ññú Sardí

¹ Kadan vá'an tutú ñña ñá nuu nta'a i úkún ññú Sardí ne, ká'ān tsí Xu'u é nuu nta'a ú u'xe espíritu Xuva ko ni ū'xé xntiví san ne, kaka'án u ni ō. Iní u nte xkóon dēn. Kantíton, kuini ña'a san, ntá tsi ñá te nuu é ntaā í, tsi é xi'in. ² Ntoton ve. Koon ntiin nī é ntoo ká san dí'na dá ntí'í kue'en. Váta kīni u nee é vá'a é káden nuu Uvá ko. ³ Naka'an o tū'un é ñnin nī e téku o nte dí'na. Nātivi iní o ne, kadan ntaan nēe é vá'a é ñnin. Tsi tē ña kantíton ne, da nēe iní tsó xee ú vatá ó de ña du'u, é ntē ñá ñnin neé ura xee u mí tūvin. ⁴ Ntá tsi ió ka kudíi ñña'o, ña ntoo ññú Sardí, ña é ña ni kudéntu dōo í. Dadii kaka ú ni ñā é ññu'u ña doo kui'xin, tsi dóo va'a ñña'a ña. ⁵ Tē xoo ñña'a, ña é kúvi vii í ne, ní'í ña doo kui'xin é ku'ñu ñña. Ná nakáte ú divi ñá iní tuu mí ūve na'a xoo é ni'í i ntuvi va'a ñña í ne, ka'án u ni Uvá kó nī ánje ña tsí ña sa'a ne, ntáduku nteé ña ko. ⁶ ¡Te ñnin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espiritú san nī ña ntákuinti'xe í san! Kuān koo ka'an.

Tú'un ñña úkun ññú Filadefia

⁷ Kadan vá'an tutú ñña ñá nuu nta'a i úkún ññú Filadefiá ne, ká'ān tsí Xu'u e dóo va'a u, Xu'u é káka'án u e nuu é ntaā í, Xu'u é nī'í nta'a u ntakáá rei Davii. Te Xu'ú nakaán u

ne, nté uun xoxo kuvi nakadi i ne, te Xū'ú nakādi ú ne, nté uun xoxo kuvi nakaán i. Xu'ú ne, kaka'án u ni ō. ⁸ Iní u nte xkóon dēn. Koton, tsi é nakaán u xi'i mí k'ín ne, nté xoxo kuvi nakadi i. Tsi iní u tsi kuān té ña tuví ntíi o ne, éden ntaan é kaka'án u, ñá ni ká'an te ñá inín ko. ⁹ Koton, tsi tó ña'a, ña ntántikin tó'ó e ña vá'á sán ne, ntáka'an ñá tsi ña Israeé ña, ntá tsi ña ntáa, tsi vete ñá. Koton, tsi víi u é na kúnchítí ña nú d'ín o vata koo é kútuni ña tsi dóo kakuinimá ko o. ¹⁰ Tsi ña ni kudú'xen ō é kádan ntaan é kaka'án u ne, kútií ntí'i o. Dukuān ne, nada'án u o tē xee ntúví é ntó'o ña ntoo dá kanñi ñuxiví san, dá kōto nteé u ña ntántoo nú nte'u san. ¹¹ Ña ná'á ka dá nainú u. Kuenta tsi viin é n'íi o vata koo é xoxo naki'i núu i doméni é n'íi o. ¹² Xoo é kúvi víi i ne, kué'è u é kí'i ntii ña víi Uvā kó ntii dañu ntúvi. Nté uun ito ká ña ntii ña mí tuví ña. Xntéé u kúñu ña d'ivi Uvā kó ni d'ivi ñuú Uvā kó, divi Jerusaleén xee é v'è'xi nte e dukún kán. Xntee ú ña diví xee ko di. ¹³ Te Inin é kīnin ne, kīnin é kaka'an Espiritú san ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

Tú'un ñña úkun ñuú Ladicea

¹⁴ Kadan vá'an tutú ñña ñá nuu nta'a i úkun ñuú Ladiceá ne, ká'án tsi Xu'ú é kaka'án u é kuan koo na kōo. Ná te kaēni nta'ví u, tsi dá mií é nuu é ntaá i é kaka'án u. Nta'a ko vé'xi un ntí'i é ede kú'vé Xuva kō. ¹⁵ Xu'ú kaka'án u ni ō tsi iní u nte xkóon dēn. Ntē ña te i'nín ne, ntē ña te ví'xin. Díi ka vá'á ó tē dá i'nín né, o tē dí ví'xin. ¹⁶ Dukuān ne, da xé ña te i'nín, ntē ña te ví'xin ne, kakunte'xé ko o ne, ncho nantu'xen ú o. ¹⁷ Kaka'an tsi dóo kuikán, e dóo ió ñña o, tsi ña tuví nee é kátaan nuú o. Ntá tsi ña kakutuni o te dóo nta'vín den, tsi ña te neé nuu á'vi o, tsi kantí'u ntuxnúu o ne, kantíin di. ¹⁸ Dukuān ne, ta'xi ú itsi nté koo viin: Kí'xin mí tuví u ne, kuiin kaá kuaan va'a é ña te neé kadáká vata koo é kukuikan ntí'xen. Kuiin doo kui'xin é kunūun vata koo é ña kuka'an nuu o é kántiin. Kuiin u'xen cho'ó di é kútsi nuu ntuxnúu o vata koo é na naxi'i nuu o. ¹⁹ Xoó ña'a, ña é kakuinimá ko ne, kantantaá u ña mí'i é ña vá'á ó kade ña ne, kaxe'è u é ntó'o ña. Kamán san koon ntiiin ná nātivi iní o. ²⁰ Koton tsi i'a ntitsi ntéé u xi'i o, kanake'xén u. Xoo é kainí i tatsín ko ne, te nákaán ña xi'i ñá ne, kuítá ntí'xin u má ví'i ña kán ne, dá ká'xi dadñi ú ni ñá. ²¹ Xoo é kúvi víi i ne, kué'è u é kutúvi ñá diñi kó vatá o dé u da kuvi idé u ne, ítvíi u diñi Uvā ko. ²² Te Inin é kīnin ne, kīnin é kaka'an Espiritú sán ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an —ka'an tátsin san ni ko.

4

E ntánuu iní ña Xuva kō e dukún kán

¹ Kidáa ne, ito ú ne, iní u é kántií xi'i e dukún kán. Divi tátsin e téku ko dí'na é vata eku trūnpeta éku ne, kaka'an xtúku:

—Kūxeen i'á ne, dá nañ'è u o nté koo kuvi rkontuvi —ka'an.

² Ura d'iva tsi i nakunúu u nta'a Espiritu Xuva kō ne, náñ'è ñá ko uun teu ka'nu é tuví e dukún kan ne, ikán tuví uun ña'a ñatíi, tínti'i ña nú tēu san. ³ Ña tsikán ne, vatá ó kaxi'i nuu xuu kuii é nani jaspe kaxi'i nuu ña, ni xūu kue'e e dóo kai'xi di. Ntíkō diñi nú tēu san kaxi'i nuu rkuá'nti, vatá ó kaxi'i nuu xuu kuii é nani esmēralda. ⁴ Ntíkō diñi nú tēu san ntoo xtuku ká oko kimi tēu san ne, oko kīmi ñata ntántoo ña di. Kui'xin kue'en dóo é ñu'u ña ne, odo le'e e kúvi kaá kuaán dikí ña. ⁵ Nú tēu é uun sán ne, kakii é kaxi'i nuu ne, kakañ'u, kakatsín di. Mí tūvi tēu san, kai'xi ú'xe ñú'u naa i é ū'xe espíritu Xuva kō. ⁶ Divi tsi nú tēu san dí ne, nuu míní é kaxi'i ni'ni vata kaa xuxu.

Ntíkō diñi nú tēu san ni mē'ñú i ne, ntāñí kimi kítí é ntantító. Ná te da dii ntuxnúu ti uve ata tí ni núu ti. ⁷ Kiti kuvi uun sán ne, vata kaa ñaña kaa ti. Kiti kuvi ūvi san ne, vata kaa dantiki kaa ti. Kiti kuvi ūni san ne, vata ito ña'a ito ti. Kiti kuvi kīmi san ne, vata kaa tadun kiti kantava kaa ti. ⁸ Ngimi kiti sán ne, uve iñu ntí'xin ti é un é un ti. Un tsi kokó ta'an ntuxnúu ti un tsi nte má ntí'xin ti. Ntē ntúvi ntē niñu e ntáka'an tí d'ivi Xuva kō: jDivi ntó é na kuiko ñu'u ntí nto, Xuvā ntí. Divi ntó é Xuva ntí'xe ntí nto, ña é kuvi víi da nēé ka nuu i, ña é tuví kídāa, ña é tuví vevii, ña é dá ve vé'xi!, ka'an ti.

⁹ Vata da ntáka'an kiti ntantító san e dóo va'á Xuva kō, e dóo ka'nu ña'a ña, dá ntaxé'e ti sintiá'vi nta'a ña é tuví nú tēu san, ña é tuví ntii dañu ntúvi ne, ¹⁰ ñata, ña é oko kimi ñá'a sán ne, ntánakunchítí ña nú d'ín ña é tuví nú tēu san é ntánuu iní ña ña é kántító ntii dañu ntúvi. Tsoo ñá le'e e kúvi kaá kuaan é ñu'u dikí ña nú tēu san, ntáka'an ña:

¹¹ Dōo va'á nto, é nakuiko ñu'u ntí nto, Xuvā ntí, é ká'án nti tsi dóo ka'nu nto, e dóo iō nto é vii nto da nēé ka nuu i.

Tsí nto'o de kú've ntí ntí nto dá nēé ka é iō. Tsí da ntío nto é kúvá'a ne, kúvá'a ntí ntí, ka'an ña.

5

Dā nakáa A Le'ntú san tutu é kátinuu

¹ Iní u tsi ña é tuví nú tēu san ne, nta'a kua'a ña ni'i nta'a ña ūun tutu é kátinuu. Tuví san ne, uve na'a ntúvii o ata i. Ú'xe sēu úve ata i. ² Iní u uun ánjē, ña dóo ntii iní i san ne, dóo ntii kaka'an ña:

—¿Xoó ntu é vá'á ntí'xe i é kuvi nakāa tutú san? ¿Xoó ntu é kuvi nakāa mí uve sēu san?

—ka'an ña. ³ Nté uun ña'a, ña ntoo e dukún kán ne, nté uun ña'a, ña ntoo ñuxiví a, nté ña'a, ña ntoo doxi'í kán, ña ni kúvi nakāa ñá tutú san, nté ña ni kuvi kiní ña é úve na'a iní tutú san. ⁴ Xu'ú ne, ēku ntí'xe u, tsí ña ni ní'i xoo e vá'a i é nakāa tutú san, nté ña ni ní'i xoo koto nteé i. ⁵ Kídāá né, uun ña'a ñatā sán kaka'an ñá nī ko:

—Ñá kú ēkún kan. ¡Un kaa Ñaña tatá Judaa, I'xá ika rei Dāvii san! Divi ña e kúvi idé ña é kuvi nakaā ñá tutú san. Divi ña e kúvi nantii nteé ña mí úve u'xe séú san —kuan ō ka'an ñátā san ní ko.

⁶ Kídāá ne, iní u tsi íkan tsi ntitsi uun A Le'ntu mé'ñū nú tēú san, ni ngími kiti ntantíto, ni ñatā san. Dító na'a i mí ní'i kui'i A Le'ntú san da é'ni ña'a sán i. Ú'xe ntíki i uve. Ú'xe ntúxnúu i di. Ntúxnúu i sán ne, náa i é u'xe espíritu Xuva kō e táxnúu ña é k'ín dá kanií ñuxiví san. ⁷ Ne, kué'én A Le'ntú san, kuki'i tutú san é ní'i ntā'a ña tuví nú tēú san nta'a kua'á ña. ⁸ Dā kí'i tutú san ne, ngími kiti ntantíto san ni ñatā, ña é oko kímí ñá'a sán ne, nākani iti ña nuú A Le'ntú san. É un é un ñatā sán ne, ní'i nta'a ña ūun kiñú'u ni ūun ko'o kútú e kúvi kaá kuaan é ñū'u kútú e dóo vá'a ñe'e ú'me i é kakene vatā ó ntáka'an ntá'ví ña ntáduku nteé Xuva kō. ⁹ Ntaíta ña nchu'ún xee é káka'an:

Ntó'ó ne, dóo va'á nto é kí'i nto tutú san, é nákaá nto mí úve séú san. Tsi é'ni ña'a san ntó ne, eti nto niñi nto é nakuín nto ña'a kuenta iña Xuva ko, ña vé'xi da nēé ka tatá i, da nēé ka t'ú'un ñā, da mí'i ká ñuu vé'xi ña, ¹⁰ vata koo é kúvi víi ña rei ni dutu iña Xuva ko, é kadā kú'vė ñá ñuxiví san, ka'an ña.

¹¹ Kídāá né, ito ú ne, tēkú ko é ña te da díi ánjē ntaíta ña ntikō díñi tēú san ni kiti ntantíto san, ni ñatā san. Ñá tē nté kaa nté kaa titín ña. ¹² Un ntii tsi kéne ña, ntáka'an ña:

¡E dóo va'á A Le'ntu é xi'í san é ní'i e dóo kuvi víi, nī e dóo kukuikā, e dóo kí'in iní i, e dóo ntii iní i, e dóo kuiko ñu'u o i, e dóo kada ka'nu o i, e dóo nakue'e o sintiá'vi nta'a i!, ka'an ña.

¹³ Kídāá né, tēkú ko tsí un ntí'i nuú i é ntantíto é ntoo e dukún kan, ní nú nte'ú san, ní doxi'í kan, ní ntute ñu'u kán ne, ntáka'an é uun ata tsi tátsin i:

¡Na nákué'e o sintiá'vi nta'a ña tuví nú tēú san, ní A Le'ntú san; na kuiko ñu'u o ñā; na kada ka'nu o ñā; na kōo ña é víi ñá ntii dañu ntúvi!, ka'an.

¹⁴ Ngími kiti ntantíto sán ne, ntáka'an ti:

—¡Kuan koo na kōo! —ka'an ti.

Ñatā, ña é oko kímí ñá'a sán ne, nākani iti ña un tsi nte ñú'u kán é nuu iní ña ña é kántito ntii dañu ntúvi.

6

É u'xe séú san

¹ Iní u dá nántii nteé A Le'ntú san seu é kui ūun é u'xe séú san. Tēkú ko tsí kaka'an uun kiti kantíto sán ne, dító vata te kākatsin:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

² Itó u ne, iní u uun idú kui'xin. Ña nteku ti ne, ní'i nta'a ña ntuvė. Xé'e ña ña le'e é kuntēkú díki ñá ne, dá kí ña é víi ñá du'xēn né, kúvi idé ña ntí ña nuu i kán.

³ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ūvi san ne, tēkú ko é káka'an kiti kantíto, kiti kuvi ūvi san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

⁴ Kídāá né, kíi xtuku idú, kiti kué'e kue'en. Ña nteku ti ne, ní'i nta'a ña káa káni. Ní'i ña e kúvi víi ña é náki'i ña é vá'a koo kuntōo ña'a san ñuxiví san, vata koo é ká'ní ta'an ña, xe un xé un ña.

⁵ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ūni san ne, tēkú ko tsí kaka'an kiti kantíto, kiti kui ūni san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

Itó u ne, iní u kí idú ntee. Ña nteku ti ne, ní'i nta'a ña xkú've. ⁶ Tēkú ko tatsin é vē'xi mí ntoo ngími kiti ntantíto sán ne, kaka'an:

—Uun xkú've kúdií nuní san ní'i ña xá'ví tsiñu ña é uun ntúvi. Úni xkú've kúdií kiti sévada ní'i ña xá'ví tsiñu ña é uun ntúvi dí, ntá tsi ña ku natívín aseté ní ntúte vinú san —ka'an.

⁷ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui kímí san ne, tēkú ko tsí kaka'an kiti kantíto é kui kímí san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

⁸ Itó u ne, iní u kí idú kuāan. Ña nteku ti ne, Doxi'í nani ña. Áta ña vē'xi uun ña'a, ña é naní Dō'vi. Ní'i ña é kúvi víi ña ní dáva ña'a ñuxiví san é kúvi ña mé'ñu du'xēn sán ne, ō kúvi ña doko, ō kúvi ña kui'í san ne, o kúvi ña é kiti díin san ka'ní ti ña.

⁹ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ū'ún san ne, iní u má náa kan nima ñá'a, ña e é'ni ña'a san kuenta iña t'ú'un Xuva kō, tsí ña ni u'ví ña é ká'an ñá iña Xuva ko. ¹⁰ Nñ kue'én iní ña ntáka'an ña:

—Xuvā ntí, ka'nu kue'en nto. Ntó'o é sántu ntí'xe nto. Ntó'ó ne, un ntí'í é káka'an nto é nuu é ntaā i. ¿Nēe ntúvi ntu kada kú'vė nto iña ña ntántoo ñuxiví san é ntánáa nto ní ñá'a, ña é'ni ntí? —ka'an ña.

¹¹ Kídāá ne, dá un dá un ña ní'i ña doo kui'xin é kú'un ña. Kaka'an ñá ní ña é díin díin tsi kuntōo ká ña, da nté xee tá'an é kúvi ntí'i ta'an ña é dadíi ntáde tsiñu ña iña Xuva ko.

¹² Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui iñu san ne, itó u ne, kutúni kó é un va'a vá'a tsi taan ne, kuntee ku'én ngantí san, é vata kaa doo ntee é xku'ún ña'a dá ntoo ña dontíni. Xóó sán ne, kuku'e'le kue'en váta ito nāni. ¹³ Xntivi é úve e dukún kán ne, nakó'xo nté ñuxiví a, vatá ó kanako'xo kiti tun igu uté san da dóo kainu tatsin ka'ni. ¹⁴ Ntoko ñu'u mií e dukún kan, vatá ó kakuvi vikó san dá kántava. Un ntíí ntíí xuku ni ún ntíí ntíí ñu'u é ntoo nú ntute ñu'u kán ne, nakuntoó xio. ¹⁵ Kidáā ne, naku'un xū'u ntíí ntíí rei, ñá ntoo ñuxiví a, nī ña na'nu ña'a sán, nī tó'ó sntadún san, nī ña kuiká san, nī ña e dóo ntii iní í, nī ña ntáde tsiñu, nī tó'ó ña ne, ñú'u xu'ú ñá māví nī ne'u xuu. ¹⁶ Ká'an ña nī xuku sán nī xū san:

—jNa tāni mi ñu'u nti. Na tāví nti vata koo é ña kiní ña tuví nú tēú san nti, tsí un vá'a tsi kakudiin A Le'ntú san nī nti! ¹⁷ Tsí e xee ntúvi ka'nu é tā'xi ña é ntó'o ko ne, xóxo ntu kutíi? —ka'an ña.

7

Tatá ña Israee, ñá uve nā'a seu Xúva kō

¹ Kidáā né, iní u kimi ánjē, ña ntāñi ngimí o diñi ñuxiví san. Ntaéfi nuu ña mi kaka'xi ngimí tatsín san vata koo é ña kunú ka tatsín san ñuxiví a, nté nú ntute ñu'u kán, nté da mí'í ka má utun. ² Kidáā né, iní u tuku ánjē, ña vé'xi nte mí kene ngántí san, ni'í nta'a ña sēu Xúva kō, ña é kántíto nti'xe. Un ntii tsi kéne ña, kaka'an ñá nī ngimí ánjē, ña nguíi san, ña é xe'é Xuva ko ítsi é nativí ñá ñuxiví san nī ntute ñu'ú san:

³ —jKuntētu ká nto! jÑá kú dí nativí ntó ñuxiví san, nté ntute ñu'ú san, nté utun san dá nte kuvi xntéé nti seu Xúva kō xteén ña'a, ña e ntáde tsiñu iña ña! —ka'an ña.

⁴ Tékú ko nté kaa ña'a uve na'a ña seú san, tsí uun sientu uvi díko kimi míil ña'a tatá ña Israee san. ⁵ Uxuvi míil ña'a tatá Judaá san uve na'a ña seú san, uxuvi míil ña'a tatá Rubeén san, uxuvi míil ña'a tatá Gaá san, ⁶ uxuvi míil ña'a tatá Asee san, uxuvi míil ña'a tatá Neftalí san, uxuvi míil ña'a tatá Manaseé san, ⁷ uxuvi míil ña'a tatá Simiúun san, uxuvi míil ña'a tatá Levíi san, uxuvi míil ña'a tatá Isacaá san, ⁸ uxuvi míil ña'a tatá Zabuluún san, uxuvi míil ña'a tatá Joseé san, uxuvi míil ña'a tatá Benjamiín san. Kuan ó ñá uve na'a ña seú san.

Ñá te da dū ña'a, ña ñu'u doo kui'xin

⁹ Kidáā né, ito ú, iní u ña te da dí ña'a, ña ntāñi nú tēú san nī nūu A Le'ntú san. Ntē ña kuvi ká'vi o ña e dóo titín ña, ña é vé'xi da mí'í ká ñuu dá kani ñuxivi. Ntáduku nteé ña da neé ka tatá ña; da neé ka tú'un ntáka'an ñá dí. Doo kui'xin ñu'u ña ne; odo nta'a ña ntá'a ñuu. ¹⁰ Un ntii tsi ntáka'an ña: Da mií tsi Xuva kō, ña tuví nú tēú san,

nī A Le'ntú san, ña é kuvi nakáku kō, ka'an ñá'a san. ¹¹ Un ntíí ntíí ánjē san ntāñi ña ntíkō diñi nú tēú san, nī ñatā sán, nī ngimí kítí ntantíto san. Nákuntoo tixi ña nú tēú san ne, nánu'u ñá iní ña Xuva kō, ¹² ntáka'an ña: jKuan koo na kóo! Na kada ka'nu o Xuva kō, tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu ña, dóó ki'in iní ña. Na naku'éle ó sintiá'vi nta'a ña ne, na kuiko ñu'u o ñá dí, tsi dóo ió ña é vií ña; dóó ntii iní ña. Kuan koo na ka'an o iña Xuva ko ntii dañu ntúvi.

Kuan koo na kōo, ka'an ánjē san.

¹³ Kidáā ne, kaka'an úun ña'a ñatā san nī ko:

—jNēe ñá'a ntu ña sá'a, ña ñu'u doo kui'xín san? jMí'í ntu vé'xi ña? —ka'an ña.

¹⁴ Kidáā ne, kaka'an u ni ña:

—Ntó'o é iní nto —ka'an u.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī kō:

—Ña sá'a ne, divi ña é vé'xi ña mi dóo ntánto'o ña'a. É ntukui'xin kue'en dóo ña, tsí niñi Á Le'ntú san nácate ña. ¹⁵ Dukuān e ntāñi ñá nú tēu Xúva kō, e ntáxntii ña ña nte ntúvi ntē niñu iní ukún ña kán. Xuva kō, ña tuví nú tēú san, kunuu mé'ñu kunuu dava ña ña. ¹⁶ Ña kákān ká ña, ntē ñá itsi ka ñá ntute. Ña kókó ká ña ka'ni ngántí san, tsí kuntoo ña mi é vétí san ve. ¹⁷ Tsí A Le'ntu é tuví nú tēu kán ne, kuenta vii ña vata kaa uun paxtu, é kí'in ní'i A Le'ntú san ña mí kakii ntute kuíi é ní'í ñá ntuví iña ñá ne, mií Xuva ko naítsi ñá un ntí'i ntute núú ña —ka'an ña.

8

Seu e kúvi ū'xe ni ko'o kútū e kúvi kaá kuaan

¹ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kuvi ū'xé san ne, xío kadín kue'en tsi e dukún kan te dáva ura. ² Kidáā ne, iní u u'xe ánjē ntāñi ñá nuu Xuva ko. Odo ña kui kui un ña trunpeta. ³ Kidáā ne, xéé ká uun ká xtuku ánjē, ní'í nta'a ña ko'o kútū e kúvi kaá kuaán san ne, kántísi ña nú nāa kan. Dōo kue'e kútu ni'í ña é nādaká ta'an ña ni tū'un e ntáka'an ntá'vi ña'a, ña ntánuu iní i Xuva kō, é ku'e'é ña nú nāa e kúvi kaá kuaan é tuví nú tēú san. ⁴ Kúxēe u'me kútū san é ni'í ntā'a ánjē sán ne, xéé mi tuví Xuva ko dadí ni tū'un e ntáka'an ntá'vi ña e ntáka'an ni Xuva ko. ⁵ Kidáā né, kí'í ánjē san ko'o kútū sán ne, dá tsú'un tsitu ña ngiñu'u é kai'xi nú nāá san ne, da nakuíta nuu ña ñuxiví a. Dōo dito káñu'ú ne, xí'í nuu ne, táān dí.

Trunpeta é ū'xé san

⁶ Kidáā ne, ánjē, ña é ū'xe ñá'a, ñá odo trunpeta san ne, ió tu'vé ña é nakuéku ña.

⁷ Ánjē, ña é kuvi ūun sán ne, nakuéku ña trunpeta ña. Ura tsí i kán davi xuú ni ñu'ú

é kādaka niñi ñuxiví kån. Uun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi ñuxiví san ne, í'xi ntí'í. Uun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi utún san ne, í'xi ntí'í ntí'í un tsi nté ku'u xi'í san.

⁸ Ánjē, ña é kuvi ùvi san ne, nakuéku ña trūnpeta ñá di. Kidaā ne, uun nuu i é vāta kaa xuku ka'nu é kai'xi kaá ne, un ntii tsi ko'xó nuu nú ntute ñu'u kån. Uun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi ntute ñu'u sán ne, ntúvi niñi. ⁹ Uun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi kití ñu'u nú ntute ñu'u kån ne, xí'í ntí'í ti ne, í'xi uun tā'vi i é kuvi ùni ta'vi tūn ntóo san di.

¹⁰ Ánjē, ña é kuvi ùni san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Kidaā ne, uun xntiví ka'nu sán ne, kó'xó é vè'xí nte e dukún kån. Kai'xi vatā ó kai'xi chú'ún san. Kó'xó nuu uun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi ntute ká'nu sán nī mí kae'nu ntute san. ¹¹ Xntiví san ne, Rkavé naní. Uun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi ntute sán ne, kúrkavé kue'en. Nā te nté kaa ña'a xi'í ña e xi'í ña ntute é kadāká rkavé san.

¹² Ánjē, ña é kuvi kāmí san ne, nakuéku ña trūnpeta ñá ne, uun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi ngántii san nī uun tā'vi i é kuvi ùni ta'vi xoó san nī xntiví san ne, ni'í kuí'í. Uun ta'vi i kúnee é un é un nuu i ne, uun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi ntuví san ne, ñá ni xí'í nuu ká ngántii san. Niñú san ne, kuan tsi ó kúvi: ñá ni xí'í nuu ká xoó san nī xntiví san di.

¹³ Kidaā né, da nī kaito ú ne, tékú ko kaiko uun tadun mé'ñu e dukún kån ne dá un ntii tsi kaka'an:

—¡Ai! ¡Ña ntā'ív ntu ña'a, ña ntántoo ñuxiví san, te kuéku xtuku trunpeta iña é ùni ka ánje, ña nguii san! —ka'an ti.

9

¹ Ánjē, ña é kuvi ù'ún san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Kidaā né, iní u uun xntiví é kó'xó nte e dukún kån un tsi nte nú ñu'u kån. Xntiví san ne, ni'í ntakáá xi'í tótsín san. ² Nakaán ña xi'í tótsín san ne, un vá'a tsi kéne u'me xi'í san, vatā ó kakene u'me iní úrnu ká'nu kue'en. Kúnee ngántii san nī kanī e dukún kan u'me tótsín san. ³ Mé'ñu u'mé san ne, vé'xí skunti é kaka ti kanī ñuxiví a. Ní'í ti é kué'é ti vatā ó de tdu'me, kití ió ñu'u a. ⁴ Ká'an ña ni tí é ña ku nantí'í ti ite é kae'nu ñu'u a, nté kú'u kuii, nté útun di. Da mii tsi ñā'a san kué'le ti ña, tē ña te uve ná'a xteén ña seu Xúva kō. ⁵ Ní'í tí é nanto'o ti ña te ù'un xoo, ntá tsi ña kuvi ka'ní kue'en tí ña. Mí kaxé'le ti ne, kaexnú vatā ó kaexnú da kaxé'le tdu'mé san.

⁶ Ntúvi tsikán ne, un vá'a tsi nantuku ñā'a san nté koo kuvi ña, ntá tsi ña ní'í ña nté koo. Kuān te un vá'a tsi ntio ña é kuvi ñá ne, ñá nī'í ñá doxil'í san.

⁷ Skuntí san ne, vata ntāa idú kití tu've i é kī'in ti mé'ñu du'xēn ntāa ti. Díki tí ne, odo é vata ntāa le'e e kúvi kaá kuaan ntāa.

Núu tí ne, vata ito nuu ña'a ito. ⁸ Idi ti ne, vatā ó nani idi ñad'í. Nú'ú ti ne, vata ntāa nu'u ñaña ntāa. ⁹ Uve ata ti tdi'xi e nté kaa te káa kúvi. Dā ntáva ti ne, kakañu'u vata te ntaíta nti'xin ña te da díi kareta e ntāñu'u idú, kití tainu mé'ñu du'xēn san. ¹⁰ Dú'me tí ne, vata ntāa du'me tdu'me ntāa ne, iní xe'e tí di. Dú'me tí san ntée é ntuku kui'í tí ña'a san ú'un xoo. ¹¹ Tō'ó ti ne, diví ánjē, ña e ntée nta'a i tótsín san. Abaduun nani é tū'un hébreu ne, Apoliuun nani é tū'ún griegú ne, kani tū'un “é nant'íi kue'en”.

¹² É ita nti'xin é kuvi ùun dóxo. Úvi ká kakunaá ve.

¹³ Kidaā ne, ánjē, ña é kuvi iñú san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Tékú ko uun tatsin í e kíi mé'ñu ngimi ntíki san é odo nú ña e kúvi kaá kuaan é ntitsi nuu Xuva ko. ¹⁴ Kidaā ne, kaka'an tátsin san nī ánjē, ña é kui iñu, ña é ni'í nta'a trunpeta:

—Nantuten ngimi ánjē, ña é uve tñin mí kainu ntute ka'nu é nani Eüfrate —ka'an.

¹⁵ Kidaā né, nāntuté ña ngimi ánjē san é ka'ni ñá aun ta'vi i é kuvi ùni ta'vi ña'a san, tsi é ntoo tú'vè ñá tē xee úra i, ni ntúvi, ni xóo, ni kuia. ¹⁶ Kütuní ko nté kaa sntadun, ña ntántódo idú ne, uví sientu miñuu ña.

¹⁷ Xēe únu ko idú san nī ña ntántodó ti. Sntadún san ne, ntánti'u núu kúñu ña káa é kaito kué'é, nī é kuí'í, nī é kuáán di. Díki idú ñá ne, vata ntāa díki ñaña ntāa ne, kaxii ñu'u xú'u ti. Ú'me ni dū'xé ñu'u di. ¹⁸ Xí'í uun tā'vi i é kuvi ùni ta'vi ña'a san ntuni núu tsi i: ñu'ú san nī ú'mé san nī dū'xé ñu'ú san e kíi xu'u ti. ¹⁹ Tsi idú san ne, ió ntii tí é kuvi ka'ní ti ña'a é xú'u xtí ni dū'me ti. Tsi du'me tí ne, vata kaa díki kóo ne, diví é kantuku kui'í tí ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ña nguii san, ña é ña ni duku ntée tsikán ne, ñá ni natívi iní ña kuétsi ña é nté ña ni xtuví mii ña é nuu iní ña é ña vá'a san nī sántu ña e kúvi kaá kuaán, nī káa kui'xín, nī káa kué'le, ni xúu, ni útun di, é nté ña kaito, nté ña katéku i, nté ña kui kaka di. ²¹ Ntē ña ni natívi iní ña é kuān tsi ó ntaé'ni ña ña'a, e ntáde ña dotatan, e ntáde ña é kini kaa ni ñad'í, e ntadú'u ña di.

10

Ánje ni tūtu lu'nti é kätinuú san

¹ Kidaā ne, iní tuku ú uun ánjē, ña dóo ntii iní i ne, vé'xí ña e dukún kån. Nuu ta'an ña viko; ntee rkuá'nti díki ña. Nú ña ne, kaxí'í nuu vatā ó kaxí'í nuu ngántii san. Df'ín ña ne, vata kaa ntu'u é kai'xi kaa. ² Ní'í nta'a ña ùun tūtu lu'nti é kaa ntāa. Df'ín kua'a ña xtúvi ña nú ntute ñu'u kån né, df'ín datsin ña ne, ñu'u san xtúvi ña. ³ Un ntii tsi káchu'u ña, vatā ó de ñaña dá kanakití tí. Dā kúvi kachu'u ñá ne, kátsin u'xé ito. ⁴ Dā kúvi katsin é u'xé ito sán ne, ncho xntéé ná'a u é

kāka'an, ntá tsi dá iō tu'vé u é ka'u ú ne, tēkū ko uun tatsin e dukún kān, kaka'an:

—Xnuun xū'un e tēku o e kátsin u'xé ito. jÑā kū dí xnteen na'an! —ka'an.

⁵ Kidāā ne, ánjē san, ña ntitsi nú ntute ñu'u sán ni ñu'u a dí ne, náťá'an ntée ña nta'a ku'á ña e dukún kān. ⁶ Natēkū ñá Xuva kō, ña kantító ntii dañu ntūvi, ña de vá'a e dukún kan ni ñuxiví ni ntute ñu'u ni ñn ntíí ntíí nee iñá katuví, kaka'an ña tsí ña kukuíí ka. ⁷ Kaka'an ña tsí ntuvi dá nakuēku ánjē, ña é kui ū'xé san, trunpeta ñá ne, kuntaa núu i é mii tsi Xuva ko íni ñá, vata ō ka'an ñá ní ña dé tsiñu iñá ña, ña ntáka'an tú'un ñá.

⁸ Kidāā ne, tátsin e tēkū ko dí'na ne, kaka'an xtúku ní ko nte e dukún kān:

—Ku'é'en, kúki'ín tutu é ní'i nta'á ánjē sán, diví é nakāā ñá'a, ña ntitsí nú ntute ñu'u kan ni ñu'u a —ka'an.

⁹ Dukuān ne, ñé'ē u mí tuvi ánjē sán ne, íkán ú tutú san. Kaka'an ñá ní kó:

—Kí'in ne, dá ká'xin. Tē é'xin ne, vídin vata é'xi ntúdin kítume, ntá tsi kuia núu í'xi o kán —ka'an ña.

¹⁰ Kidāā né, kí'í ú tutú san é ní'i nta'á ánjē sán ne, é'xí u. Kuan é'xi ntí'xe vata é'xi ntúdin, ntá tsi dá kúvi é'xí ú ne, kuia núu í'xi ko. ¹¹ Kaka'an ñá ní kó:

—Da mií é ká'an ntódon kán ni ñn ntíí ntíí ña'a, ña ntoo dā mí'í ká ñuú, ní ña ntáka'an dá neé ka tú'un, ní rēi ñá dí —ka'an ña.

11

Ña é ūvi ña'a, ña é ká'an ntódo tú'un Xuva kō

¹ Kidāā né, tá'xi ña kó uun ntoo kani, vata kaa utun é kí'í kú've núu ō káa ne, kaka'an ñá ní kó:

—Nākuntítsin, kí'in kú'ven úkun Xuva ko ní nú nāa ñá ne, ka'vin nté kaa ña'a ntánuu iní ña Xuva kō má úkun san. ² Ntá tsi ña kí'in kú'ven kura ukún san, tsí xe'é ña sá'á é kúvi iñá ña'a, ña é ña íni xoo é Xuva kō ne, kaka nuu ña ñuú Xuva ko te ūvi díko uvi xoo.

³ Xu'ú ne, taxnúu ú uvi ña'a, ña é ká'an ntódo tú'un kó ne, ku'un ña du'nu kúxta úun mií uvi sientu uní díko ntūvi —ka'an ña.

⁴ Ña é uvi ña'á san ne, vata ntáa uvi útun olívu ntáa ña. Vata ntáa tun tsumé é ūvi san e ntāñi núu To'o ñuxiví san ntáa ña. ⁵ Tē xoó ncho ntukú kui'í í ña ne, kene ñu'u xu'u ña ne, koko kue'en. Kuān koo nto'o ña ntaínchu'vi ña. ⁶ Ña uvi ña'á san ne, íō ntii ñá é nakādi ñá e dukún kān vata koo é ña kíin dávi da ní ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō. Íō ntii ñá é kúvi víí ña é ntūvi níñi ntuté san ne, kúvi víí ña é nantō'o ña ña'a, ña ntoo ñuxiví san, é tññ ña da neé ka kui'í vata koo é ntio ña.

⁷ Ntá tsi dá ita ntí'xin ka'an ntí'í ña tú'un Xuva kō né, kéne uun kiti xu'u totsín san é

víí tí ni ña du'xēn. Kúvi víí tí ka'ní tí ña. ⁸ Kidāā né, kuntōo mé'ñu kúñu ña itsi mé'ñu ñuú ka'nu san mí náxn̄tēē ñá Tó'o kō ntíkā krusi san. Ñuú sá'á ne, vata kaa ñuú Sodomá ni ñuú Egítō kaa. ⁹ Úni ntūvi nte dáva ne, koto ña'a san kúñu ña, ña vé'xi da mí'í ká ñuú, da neé ka tatá ña, é da neé ka tú'un ntáka'an ñá dí ne, ñá ku'é'ē ña itsi é kuntū'xi vá'a ña. ¹⁰ Ña ntántoo ñuxiví san ne, ñá tē nté kaa diní ña tsí xí'í ña uvi ña'á san. Víí ña viko ne, ku'é'ē ña doméni tá'an ña, tsí ña uvi ña'a, ña é ka'an ntódo tú'un Xuva kō né, dōó nantō'o ñá ña ntántoo ñuxiví sa.

¹¹ Ntá tsi dá kúvi uní ntūvi ntē dáva ne, nantóto xtuku Xuva ko ntuvi ñá'a san ne, nákuíñi ña. Un vá'a tsi ū'ví un ntíí ntíí ña'a san dá iní ña ña. ¹² Kidāā né, tēkū ña uvi ña'á san e dōo ntii kaka'an tátsin é vé'xí e dukún kan ni ñá:

—Kí'xi nto í'a —ka'an tátsin san.

Dukuān ntaíni ña ntaínchu'vi ñá san ne, kúntāa ña e dukún kan mé'ñu víkō san. ¹³ Ura í tsikán ne, un vá'a tsi taan. Kó'xo uun ta'vi í é kúvi ū'xi tá'vi ñuú san. Ú'xé mií ñá'a xí'í ñá da ita ntí'xin kúvi taan. Ña'a, ña ntántoo ká san ne, ñá te nté kaa u'ví ña. Da kidāā nanu'u ñá iní ña e dōo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kān.

¹⁴ É ita ntí'xin é kúvi ūvi dóxō sán ne, e doko sá xee é kúvi ūni san ve.

Trunpeta é kúvi ū'xé san

¹⁵ Kidāā ne, ánjē, ña é kúvi ū'xé san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Díto tsí un ntii tsí ntáka'an tátsin e dukún kān:

Un ntíí ntíí ñuú ñuxiví san ne, kaduku ntée Xuva kō é kadá kú'vē ña, ntuvi ñá Cristu, ña e táxn̄ñu ña. Ntii dañu ntūvi é kadá kú'vē ña, ka'an. ¹⁶ Kidāā né, ñatá, ña é oko kimi ñá'a, ña ntántoo nú tēu núu Xuva kó san ne, un tsí nákuñchiti ntaá ñá nuu Xuva ko é nuu iní ña ña, ¹⁷ ntáka'an ña:

Nata'xi ntí sinti'á'vi nta'a nto, Xuvá ntí, ña e dōo ka'nu.

Diví ntō é tuví nto vevíí ne, diví ntō kidaá dí ne,

kuan tsi koo kutuví ntó ntii dañu ntūvi.

Nata'xi ntí sinti'á'vi nta'a nto, tsí e ní'í nto e dōo íō nto é víí ntó ne, e éni ntū'u nto kadé kú'vē ntó ve.

¹⁸ É kúdiin ña ntántoo un ntíí ntíí ñuú san, ntá tsi é xee ntūvi é kué'ē nto ña é ntó'o ña ve.

E xee ntūvi é kadá kú'vē nto iñá ñá ntíx'í san ne,

kué'ē nto ña é vá'á, ña dé tsiñu iñá nto, ña é ka'an ntódo tú'un nto, ní ña é ká'an náa nto.

Kué'ē ntō é vá'á iñá ña'a, ña e ntaíko ñu'u nto, un ntíí ntíí ñá, te kuetsi, te na'nu ña.

E xée ntúvi é nant'ò nto ña'a, ña ntánatívi ñuxiví san, ka'an ña.

¹⁹ Kidáá né, nákaán xi'i úkun Xuva kō é tuví e dukún kán ne, iní i kán ne, dító tuví etun mí ñu'u vá'a lei Xúva kō. Kidáá né, dōó kaxi'i nuu. Dōó kakatsín di. Dōó dító tatsín san. Dōó kataán di. Un vá'a tsi kakáan davi xuú di.

12

Uun ñadí'í, ni kiti ña vá'a, kiti u'xe díki i

¹ Kidáá né, kái dító uun e dōó ka'nu e dukún kán. Ikán ntítsi uun ñadí'í, nuu tá'an ña ngántíi ne, xóó sán ne, ntekú nti'i dí'in ña ne, le'e é kuvá'a é úxuví xntívi ntekú díki ña. ² Ñu'u i'xá ña ne, kakachu'u ntáa ña é kaexnúu i'xi ña, tsi dokó sa káku i'xá ña. ³ Kidáá né, kái ká xtuku uun nuu i e dukún kán. Iní u é ntítsi uun kiti ña vá'a, teku ku'é e ti, é úve u'xe díki ti ni ú'xi ntíki ti. Kuán o ntántídó le'e san xé un xé un díki ti. ⁴ Dú'me xtí dita núu ti uun ta'vi i é kuví úni ta'ví xntívi san ne, nákö'xó nuu ti nte ñuxiví a. Kidáá ne, íntítsi kiti ña vá'a san nuu ñadí'í, ña dokó sa káku i'xá i. Ntítsi nteé ti i é ká'xi tí i te káku. ⁵ I'xa é nakáku ña ne, i'xa tíi é kadá kú'vé un ntíi ntíi ñuu, é kuni'i nta'a tátun i e kúvi káa. Ntá tsi Xuva kō ne, nakí'i ña i'xá san é kútuvi ni ña nú tēu ña. ⁶ Ñadí'í san ne, ínu ña, kue'en ñá ñuu itsi mí xtúvi tū'vé Xuva kō mí kutuvi ñá, ní kuénta víi ña ña uun míil úví sientu uni díko ntuvi.

⁷ Kidáá ne, kúvi du'xēn e dukún kán. Ánje ña odo núu, ñá nani Mígee, dívi ña ni un ntí'í ánje ña ne, náá ña ní kiti ña vá'a san. Kiti ña vá'a sán ni un ntí'í ánje tí ne, un vá'a tsi náa ti ni ña, ⁸ ntá tsi ña ni kuví víi ti. Ná ni ní'i mí kuntōo ká ti ní ánje tí e dukún kán. ⁹ Dukuán ne, nákö'xó ña kiti ña vá'a san, kiti itúvi nte ntúvi dí'na, kiti é naní diablu, tó'ò e ña vá'a san. Dívi tí é Satanaa náni ti di, kiti kaeni nta'ví ña'a dá kanií ñuxiví san. Nákö'xó ña ti ni un ntí'í ánje ti úun tsi nte ñuxiví a.

¹⁰ Tékú ko tsí un ntii tsi káka'an tátsin san nte e dukún kán:

E xée ntúvi é nakákú Xuva ko ko vé.
E xée ña e dōó ntii iní ña é kadá kú'vé ña.
Cristu, ña táxnúu ña ne, kodo núu ña é un ntí'í vé.

Tsi é nakó'xo nteé ñá kiti katsi'i kuétsi ta'an ko nta'a Xuva ko nté ntúvi nté níñu.

¹¹ Kúvi idé ta'an ko sán ní e ña vá'a san kuenta íña níñi é etí A Le'ntú san, ni kuénta íña tū'ún é nuu é ntaā i e ntáka'an ñá,

tsi ña ni de víni ña ntuvi íña ña, kuán te na kuví ña.

¹² Kuntōo díni ntó ve, e dukún kan, ni un ntí'í ña ntántoo ikán.

Ntá tsi ña ntu ntá'vi ide nto, ña ntántoo ñuxiví san ní nú ntute ñu'u kán,

tsí e ntii tó'ò e ña vá'a san mí ntoo nto ve.

Un vá'a tsi kakudiin, tsi ini tsi ña na'a ka kutuvi, ka'an tátsin san.

¹³ Dá íni kiti ña vá'a san tsí nakó'xo ña ti ñuxiví a ne, íntikin tí ñadí'í, ña nakáku i'xa tíi san. ¹⁴ Ntá tsi ñadí'í san ne, ní'i ña uvi ntí'xin tátun ka'nu san é ntáva ña, kí'in ña ñuu itsí kán, mí dōó iká mí tuví kiti ña vá'a san. Ikán ne, ní'i ña é ká'xi ná úni kuia nte dáva. ¹⁵ Kiti ña vá'a sán ne, táva ti ntute xu'u ti é vata kaa ntute ka'nu kaa vata koo é kí'in ní'i ntuté san ñadí'í san. ¹⁶ Ntá tsi xntíi ñu'u san ñadí'í san, e nántika ñu'u sán ne, íkan kúntíi ntute ka'nu san e táva kiti ña vá'a san xu'u ti. ¹⁷ Dukuán né, kúdiin ku'é en kiti ña vá'a sán ní ñadí'í san. Ntaka ti ikán ne, dá ku'é en ti é víi tí du'xen ní i'xá ñá, ña nguí san, ña ntáde ntaa é káka'an Xúva kō, ña ntántikin Jénuu.

13

Úvi kiti dōo donchu'vi ntáa

¹ Ntítsi u nuú ñuti díñi ntute ñu'u san, iní u kéne ntíta úun kiti e dōo donchu'ví kaa mé'ñu ntute ñu'u kán, kiti uve u'xe díki i ní ú'xi ntíki i. Kántídó le'e é un é un ntíki ti. Uve na'a díki ti e dōo kíni ó kaka'an kuénta íña Xuva ko. ² Kiti dōo donchu'ví kaa, kiti é iní u sán ne, vata kaa ñaña tekú kaa ti. Ntá tsi dí'in tí ne, vata ntáa dí'in oso ntáa ne, xu'u ti ne, vata kaa xu'u ñaña kaa. Kiti ña vá'a sán ne, xé'e ti ntii tí é nteé kímí tí. Xé'e tí tēu ti mí tuví tí é víi tí tsiñu ka'nu. ³ Kiti dōo donchu'ví kaa sán ne, vata tē ní'i kuí'i kue'en úun díki ti, ntá tsi é ntuvá'a. Un ntíi ntíi ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ntántikin ñá ti, tsí koo da kúdu'va ña é ntuvá'a díki ti. ⁴ Ntánuu iní ña'a san kiti ña vá'a san, tsí xe'é ti ntii ti kiti dōo donchu'ví kaa san vata koo é kuví kada kú'vé ti. Ntánuu iní ña'a san kiti dōo donchu'ví kaa san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é vata kaa kiti dōo donchu'ví kaa san? ¿Xoó ntu kuví víi i é náá ní tí? — ka'an ña.

⁵ Ní'i ti itsi e dōo ka'nu víi ti, e dōo kini koo ka'an tí íña Xuva ko. Ní'i tí é kadá kú'vé ti uvi díko uvi xoó ne, ⁶ kuan ó dé ti. Dōó kini ka'an tí íña Xuva ko ní e dukún kán mí tuví íña, ní ña ntántoo ní ña ikán. ⁷ Ní'i tí é víi tí du'xen ní ña ntántikin Xúva kō né, kúvi idé ti ní ña. Ní'i tí é kadá kú'vé ti íña un ntíi ntíi ña'a, ní ún ntíi ntíi tátá ña'a, ní ún ntíi ntíi ñuu, ní ún ntíi ntíi ña'a, ña ntáka'an dá née ka tū'ún. ⁸ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ínuu iní ña kiti dōo donchu'ví kaa san, ña é ña ní uvé na'a dívi i tutú A Le'ntu é xí'i un tsi nte da íñi ntú'u ñuxiví san, tutú mí uve na'a xoo e ní'i i ntuvi íña i ntii dañu ntúvi.

⁹ Te ínin é kínin ne, kínin. ¹⁰ Tē xoó ní'i i é kunuu kutú né, kunuu kutu ntí'xe. Tē xoó ní'i i é kúvi nuu káa ne, káá kuví nuu ña.

Dukuān né, xo'ō e ntáduku ntée o Xuva kō ne, ka'nu vii ó nima kó ne, kunūu ini ko nā di.

¹¹ Kidāā né, iní xtuku u únun kiti e dóo donchu'ví kaa. Kiti sá'á ne, űu'u san kakéne ti. Uve uvi ntíki ti e vata kaa a le'ntú kaa ti, ntá tsi kaka'an tí vatá ó kaka'an kiti nā vā'ā san. ¹² Ní'í ti itsi e kadā kú've tí naa i kiti kuvi űun san dá ntoo dadūi ti. Kade ti é un ntí'í ntí'í nā'a, nā ntántoo dá kanií űūxiví san, kunuu iní nā kiti kuvi űun san. ¹³ Dóo ini ti nté koo víí ti é kōo dá ntákudú'va nā'a san. Un tsi nte kúvi nakūn ti űu'u é kai'xi nte e dukún kan nūi dukuān ntaito díto nā'a san űūxiví a. ¹⁴ Kuenta iña i sá'á é ní'í ti e kúvi idé ti dá kade ti tsiñu kiti kui űun sán ne, kaeni nta'ví ti nā'a, nā ntántoo űūxiví sa. Kaka'an tí ní nā'a san é na ntāvá'a naa nā santu kiti kuvi űun, kiti idó nuu káa diki i, ntá tsi ntuvá'a ti ne, kantíto dukuan tí. ¹⁵ Ní'í tí é kúvi kué'e ti ntuví iña santu e ntává'a naa kiti kuvi űun sán ne, ide ti é kúvi ka'an sántu sán di. Kaka'an tí tsi dá xóo ka nā'a, nā é nā kanúu iní i santu, kiti kuvi űun sán ne, na kuvi nā. ¹⁶ Taxnúu ti é na kúve na'a seú san nta'a kua'a nā ne, ó xteén nā, un ntí'í ntí'í nā'a san, te kuetsi te na'nu nā, te kuika ká, te nta'ví nā, te ió tó'o nā ne, ó iña mii nā ntáde tsiñu nā. ¹⁷ Nté uun xoxo kuvi diko i, nté nā kuvi kuini í, té nā te ntée na'a seú san kúñu í. Seú san ne, diví kiti é kuvi űun sán, ó numéru diví ti.

¹⁸ Sá'á ne, ntio é koto ntuu ó. Xoo é ki'in iní i ne, na naka'vi nā numéru kiti kuvi űun san. Numéru sán ne, kaduku ntée uun diví nā'a, nā ntoo űūxiví sa. Te nakua'a ó numéru diví nā ne, íñu sientu uni díko íñu.

14

Nchu'un e ita nā'a, nā uun sientu uvi díko kimi míl nā'a

¹ Kidāā né, iní u ntitsi A Le'ntú san ti'í i xuku Siu'ún, ni űun sientu uvi díko kimi míl nā'a, nā é ntée na'a xteen i diví A Le'ntú san ni diví Uva í. Dadūi tsi ntāñi ntí'í ntí'í nā. ² Kidāā né, tēkú ko é vé'xí nte e dukún kan vatá ó kakañu'u ntúte ka'nu, vatá ó kuvi dá kaké'xén nuu da dóo ntii kakatsin, vatá ó kuvi da dóo títin nā'a ntánakueku nā kiñú'u. ³ Ita nā uun nchu'ún xee nú tēu Xúva ko, ni ngimi kiti ntantíto sán ni nātā sán di. Nté uun nā'a nā ni kuvi kutú've nā nchu'ún xee san, tsi da mii tsi nā'a, nā é uun sientu uvi díko kimi míl nā'a, nā é nakáku, nā űu'u ta'an űūxiví a, kuvi ita nā. ⁴ Nā sá'á ne, nā ni ide nā kuetsi ni ñadi'i, tsi ntúntoo nā. Ntántikin nā A Le'ntú san da mí'í ka mi kē'in nā. Nakáku nā mé'ñū nā ntoo űūxiví sa é kuvi űun nuu i doméni iña Xuva ko ní A Le'ntú san. ⁵ Nté uun dovete nā ni ká'an nā, é nté nā tuvi kuetsi nā nūu Xuva ko.

Ánjē, nā uni nā'a, nā ni'í tú'ün

⁶ Kidāā né, iní xtuku ú uun ká ánjē, nā kaiko mé'ñū e dukún kán ne, e ní'í nā tú'ün e dóo va'á ntii dañu ntúvi é ká'an ntodo nā ní nā ntoo űūxiví sa, nā dá mí'í ká űuu, é da nēé ka tu'ún, da nēé ka tatá nā. ⁷ Un ntii tsi kēne nā, kaka'an nā:

—Kuiko űu'u nto Xuva kō ne, kada ka'nu nto nā. Tsi e xée ura i é kadā kú've nā kuenta iña nā'a san. Kunuu iní ntó nā di, tsi diví nā de vā'a nā e dukún kan ni űūxiví sa, ni ntute űu'u kán, ni űun ntí'í ntí'í ntute kuíi é kākene űu'u sán di —ka'an nā.

⁸ Kidāā ne, xée ánjē, nā é kuvi űví san, kaka'an nā:

—jE kó'xó nuu, e kó'xó nuu űuu ka'nu Babilonia, é ide ki'vi un ntí'í ntí'í űuu san ni vīnu i é kīni kaa! —ka'an ánjē san.

⁹ Kidaā ne, xée tūku ánjē, nā é kuvi űví san ne, un ntii tsi kēne nā, kaka'an nā:

—Tē xóo nā'a kanuu iní nā kiti san ni sántu tí ne, kaxé'e nā xteén ña ó nta'a nā é kuntéé na'a káa tí ne, ¹⁰ kudiin kué'en Xúva ko ni nā. Nā ntuntá'vi iní nā nā nté un sím. Kué'e nā nā é ntó'o nā é kōko nā űu'u du'xe san nuu ánje ni nūu A Le'ntú san. ¹¹ Ú'mé é kākene ni ntántoo nā ne, kuan tsi koo kené ntii dañu ntúvi. Nā'a, nā é kánuu iní i kiti san ni sántu tí, nā é ntée káa tí xteen i ne, nā ní'í nā é kū'un kadin nā nté ntúvi nté níñu —ka'an nā.

¹² Dukuān né, nā'a, nā ntáduku ntée Xuva kō san, nā ntáde ntae é káka'an nā, nā ntákuinti'xe i Jesuu ne, kantio e dóo ka'xi vii nā nima nā.

¹³ Kidāā né, tēkú ko é káka'an tatsín san ní ko nte e dukún kán:

—Xntéén na'an sá'á: “Nté kui vā'a nā'a, nā xi'i e kuínti'xe nā Xuva kō.” Kuan koo xntéén —ka'an.

—Vá'á ó —ka'an Espiritū Sántū san—, tsi kuntuo da'na nā; nā káda tsiñu ká nā, tsi ki'in ní'í nā nuu i é vā'á ó dé nā űūxiví a —ka'an nā.

Ntuví é nakuitā nā nā'a san űūxiví san

¹⁴ Kidāā né, iní u uun víko kui'xin. Nú víko san tinti'í uun é vata kaa nātí kaa. Ntekú le'e e kúvi kaá kuaan diki nā ne, ni'í nta'a nā űun káa dakua e dóo ntikō. ¹⁵ É tūku ánjē kii nā iní ukún san ne, un ntii tsi káka'an nā ni nā tuví nú víkō san:

—jKadan tsiñun ni'in káa dakuá o ve! tsi e xée ntúvi é nakuidon, tsi dóo itsi kiti kii űūxiví san —ka'an nā.

¹⁶ Kidāā ne, nā é tuví nú víkō san ne, nātántée nā káa dakuá nā ne, eni ntu'u nā nákuído nā kiti itsi san.

¹⁷ Kidāā né, kii tuku ánjē ini ukun é tuví e dukún kán, ni'í nā káa dakua e dóo vā'a ntikō. ¹⁸ Kii xtuku ánjē nú nāá san. Ánje, nā sá'á ne, nteé nta'a nā űu'u. Un ntii tsi káka'an nā ní ánjē, nā é ní'í káa dakua e dóo ntikō san:

—jNatántéén káa dakuá o! Nakuidon xo'o tinti'ó san, tsi dóo itsi tí —ka'an nā.

19 Ánjē sán ne, nātántēe ña káa dakuá ña ñu'u a ne, kátsin ña xo'o tinti'ó san. Tsü'un ña ti iní tun ntóo Xuva kō é kádin ña ti. Sá'a káni tú'un é nanto'o Xuva ko kō. 20 Kiti tinti'ó san ne, íxkádin ña tí nte díñi ñuu san ne, nté kaa te niñi dóo kú tun ntóo san. È'nu un tsi da nté xēe nú xo'o xu'u idú san ne, vata kaa ntute ka'nu kaa e xee tá'an nte uni sientu kilumétru é ká'nu.

15

Ú'xē ánjē, ña é ni'i u'xe núu i é ntó'o ña'a

1 Iní u e dukún kán uun ká tuku nuu i e dóo ka'nu kue'én ne, un tsi kúduva iní ko dá iní u. Iní u u'xe ánjē, ña é ni'i u'xe núu i e dóo nto'o ña'a san. Ña kōd ká nuu i é nto'o ña'a san te ita ntí'xin nuu i sá'a, tsi ikán xee tá'an mí ntí'i é kúdiin Xúva kō.

2 Iní u uun ntute ñu'u é vata ito xūxu é káxi'í ni'ni é kadāka ñu'u. Ntāñi ña'a nú ntute san, ña e kúvi idé ni kiti san ni sántu tí, ní káa ti ní numéru diví tí di. Odo ña kiñú'ú é xe'é Xuva ko ña. 3 Ita ña nchu'un vatá o ita Muisee, ña dé tsiñu iña Xuva kó ne, vatá o nchu'un A Le'ntú san di. Sá'a ntaíta ña: Dóo ka'nu ne, dóo vá'a ó un ntí'i nuu i é kade nto.

Da ntákudu'va ntí nuu i é kade nto, Xuvá ntí, ña e dóo ió ntii i é víi da nēe ka. Itsi nto ne, itsi ntaa, itsi é nuu é ntaa i. Divi ntó Rei da mí'i ká ñuu.

4 ¿Vá ió ntú xoo é ña ká'u'ví i nto, Xuvá ntí? ¿O ió ntú xoo é ña ká'an i e dóo ka'nu nto? Tsi da mii xntó é vá'a ntí'xe nto. Xēe ña'a da mí'i ká ñuu é káda ka'nu ña nto. Tsi díto e dóo vá'a ó kade kú'vē nto, kuan ó ita ña.

5 Kidáá né, iní u é kántii ini ukún Xuva kō e dukún kán mí dóo xii, mí ñu'u vá'a lei ña. 6 Ntíi u'xe ánjē san má úkún kán, ña ni'i u'xe núu i é ntó'o ña'a san. Ñu'u ña doo ntii e dóo va'a, é un tsi kai'xi kai'xi sa. Katínuu doo e kúvi kaá kuaan xkíntika ña. 7 Kidáá ne, uun kiti é kuvi kimi kiti ntantito sán ne, xé'e ña ũun e'xin e kúvi kaá kuaan dá un dá un ánjē, ña é ú'xé san. Ñu'u tsitu e'xin san núu i é ntó'o ña'a é vè'xi nta'a Xuva kō, ña kantito ntii dañu ntüvi. 8 Ñu'u tsitu ini ukún san u'me é vè'xi nta'a Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ña e dóo ntii iní i. Nté uun xoxo kuvi kí'vi i má úkún kán da nté ntí'i é ú'xe núu i e dóo nto'o ña'a san é ni'i ánjē, ña é ú'xé san.

16

E'xin é ñu'u é ntó'o ña'a san nta'a Xúva kō

1 Kidáá né, tékú ko tsi dóo ntii káka'an tátsin san nte ini ukún kán, kaka'an ni ánjē, ña u'xe ñá'a san:

—Kue'én ntó, kúkáte nto nuu i e dóo nto'o ña ñuxiví sán é ñu'u ú'xe é'xin san ñuxiví kán —ka'an tátsin san.

2 Kué'én ánjē, ña é kuvi ũun sán ne, eté ña é ñu'u e'xin ña ñuxiví kán. Un ntíi ntíi ña'a, ña é ntéé na'a káa kiti san kúñu i ní ña ntánuu iní i santu tí ne, kéne tintu'xe e dóo kini ntáa kúñu ña ne, un vá'a vá'a tsi exnúu.

3 Ánjē, ña é kui ũni san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute ñu'u kán ne, ntute sán ne, ntüvi niñi váta ito niñi ñá xi'i itó. Xí'i ntíi ntíi kiti ñu'u nto'o iní ntute ñu'u kán.

4 Ánjē, ña é kui ũni san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute ka'nu kan ní mí kaē'nu ntute sán ne, ntuvi niñi di. 5 Kidáá né, tékú ko tsi ánjē, ña nteé nta'a i ntute sán ne, kaka'an ña:

Dóo vá'a ó kade kú'vē ntó, Xuvá ntí. Dóo vá'a kue'en nto, nto'o é tuvi nto vevii ne, tuví nto kidaá di.

6 Tsi divi ña éti ña niñi ña'a, ña ntáduku ntée nto, ní ñá'a, ña é ká'an ntódo tú'un ntó. Vevii ne, nakó'o nto ña niñi, tsi mii ña ntúku ña é kuán koo vii nto ní ña, ka'an ánjē san.

7 Téku xtuku kó uun tatsin é vè'xi nú nāa kan, é káka'an:

—Kuan koo, Xuvá ntí, ña e dóo ntii iní i, tsi dóo vá'a ó kadē kú'vē nto é nuu é ntaa i —ka'an.

8 Ánjē, ña é kui kímí san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ngántíi san ne, ní'i itsi é ká'mi ntúve i ña'a san. 9 Un vá'a tsi í'xi ñá'a san é xe'é ka'ni kué'en ngántii san. Ntá tsi ñá ni náti vi iní ña, nté ña ní ká'an ña te dóo ka'nu Xuva kō. Ká'an káni ña iña Xuva ko, tsi divi ña é táxnúu ña é ntó'o ña.

10 Ánjē, ña é kui ú'u'n san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú tēú kiti dóo donchu'ví kaa san ne, kúnee mí kadē kú'vē ti. Ña'a sán ne, un tsi náka'xi ta'an ña nú'u ña e dóo ntánto'o ña.

11 Ntá tsi dá díi díi ka ntáka'an káni ña iña Xuva ko, ña tuví e dukún kán, tsi dóo ntánto'o ña e ntáte'u ña tintu'xé san. Nté ña ni natívi iní ña nuu i e ntáde ña.

12 Ánjē, ña é kui iñú san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute e dóo ka'nu san é nani Eúfraté ne, itsi núu ntute san vata koo é kúvi kuita ntí'xin rei, ña ntáde kú'vē ñuu é ntóo mí kañu ngántii san.

13 Kidáá né, iní u tsi kíi uni espíritu é káni ntáa san xu'u kiti ña vá'a sán ni xú'u kiti dóo donchu'ví kaa san, ni xú'u ña kaka'an é tú'ún Xuva ko káka'an ña, ntá tsi ña ntáa. Vata ntáa tsá'vá ntáa espíritu é káni ntáa e kíi xu'u ña. 14 Vé'xi ntá'a tó'o e ña vá'a sán ne, kade nuu i é kōo da ntákudu'va ña'a san. Kí'ín mí ntóo un ntíi ntíi rei ñuxiví san vata koo é nakúvé ta'an ña é víi ñá du'xen ni Xuva kō, ña é kuvi vii é un ntí'i. Dóo ka'nu kuvi ntuvi tsikan.

15 “Koto nto tsi da nēe iní xntó kí'xi ú vata koo kí'xi uun ña du'u. Nté kui vá'a ña'a, ña é

ña te ntákidi, ña é iō tu've doo i vata koo é ña kuká'an nuu ña é kīnī ña'a san é kuntī ña", kuan ō ka'an Xúva kō.

¹⁶ Ne, nātaká nuu reí san ñuu é nani Ar-magēduun é tū'un hébreu.

¹⁷ Ánjē, ña é kui ū'xé san ne, eté ña é ñū'u e'xin ña mé'ñū tatsin san ne, nte nū tēu ka'nu é tuví ini ukun e dukún kán ne, un ntīi tsi káka'an ūun tatsin é káka'an:

—Jé kūvi ve! —ka'an.

¹⁸ Kidáa ne, iñi ntū'ū xi'í nuu ne, kátsín di. Dōo káñu'ú ne, un ntīi tsi taán ñuxiví a. Nté uun ito vata táan vata ō kúvi sá'a nte ntúvi é ntoo ña'a ñuxiví a. ¹⁹ Nuú ka'nu sán ne, ntíka. Uní tá'ví kúvi. Un ntīi ntīi ñuu dá kaniī ñuxiví sa ne, nūu dí ne, naka'an Xuva ko ñūu ká'nu é nani Babiloniá ne, díi ka kue'e xe'é ña é ntó'o ña; un vá'a tsi kúdiin ña ni ñūú tsikan. ²⁰ Ntoko ñū'u un ntīi ntīi ñuu é ōdo ntíta mé'ñū nte ñū'u kán né, kúnaá un ntīi ntīi xuku. ²¹ Un tsi nte e dukún kan vē'xi kán davi xuu é ña te da va ntáa, é vīi te ūvi díko kílu é un é un, é kō'xó ntódó ata ña'a san. Ne, dōó ka'an kīnī ña'a san iña Xuva ko kuenta iña dávi xuú san, tsi dóo donchu'ví o kúvi e ntó'o ña'a san.

17

É nto'o ñad'í kini kaa

¹ Kidáa ne, uun ánjē, ña é ū'xe ña'a, ña ní'í ū'xe e'xin sán ne, xée ña mí tuví u ne, kaka'an ñá ní ko:

—Ní'ín, nañē'e ú o nté koo nto'o ñad'í kini kaa san, ña tuvi mé'ñū ntúte na'nu san. ² Un ntī'í rei ñuxiví san idé ña ni ña é kīni kaa. Ná te nté kaa dé kí'vi ña vīnu ña —ka'an ña.

³ Kidáa né, nuu ta'án u xéni kó, kue'en ní'í ñá ko ñuu itsí kán. Ikán né, íni u uun ñad'í, ña ntekú kiti ku'e, kiti dóo donchu'ví kaa. Uve u'xe díki ti. Ū'xi ntíki ti dí ne, kanií kúñu ti úve é káka'an kīnī iña Xuva ko. ⁴ Ñad'í san ne, nuu ña doo ku'e teku nāñi, é kaito nteé di. Nuu nenu ña xo'o kiti ni tsīntí ní dí'í e kúvi kaá kuaan, e kúvi xuu e dóo kai'xi ní kiti ku'xin e dóo nuu á'vi i sán di. Ní'í nta'a ña e'xin e kúvi kaá kuaan é ñū'u tsitu nuú í e dóo kīni ntáa é kade ña ni da nēé ka ñatīi, nuu i e dóo dentu. ⁵ Xteén ña ne, nteé na'a ūun dívi e dóo vī'xín ō, é kani tū'un: “Babilonia ká'nu, é dívi dí'í ñad'í kini ntáa ní ūn ntīi ntīi nuu i é dentu é iō ñuxiví san”, nteé xteen ña. ⁶ Kidáa né, kūtumí ko tsi ñad'í tsikán ne, kí'vi ña e xí'í ña níñi ñá'a, ña ka'an ntódo tū'un Xuva kō, ña é ká'an tū'un Jēsuu.

Kóo dá kúdu'va ko dá íni ú ña. ⁷ Ntá tsi kaka'an ánjē san ní ko:

—¿Nté kui koo da kákodu'va ntu o? Vía ve ne, ka'án u ni ō nuu i e dóo vī'xín ō iña ñad'í sa'a ní kiti ntekú ña san, kiti dóo donchu'ví kaa é uve u'xe díki tí ní ū'xi ntíki ti. ⁸ Kiti dóo donchu'ví kaa, kiti ínin sán ne, ítúvi tí kidaá,

ntá tsi xoó ka tí vevii. Ntá tsi nene díto xtúku ti xu'u totsín san dí'na dá kí'in ti é nakúnaá kue'en ti kúñu ti ntīi dañu ntūvi. Nā ntoo ñuxiví san, ña é ña túvi dívi nteé na'a íni tutu mí ūve na'a dívi ña'a, ña é ní'í i ntuví iña i un tsi nte dá e kú've Xuva ko ñuxiví san ne, kóo da kudū'va ña te íni ña kiti san, tsí ítúvi ti kidaá ne, xoó ka tí vevii, ntá tsi ntīi díto xtúku ti.

⁹ T'a é ntio é kí'in ini ō sá'a vē: É ū'xe díki tí ne, kani tū'un ū'xe xúku mí tuví ntī'í ñad'í san. ¹⁰ Kani tū'un é ū'xé reí di. Rei, ña é ū'ún san ne, é ngáva ña. Uun ña ne, vevii kade kú've ña. Nā uun ká san ne, vata kí'xi ña. Ntá tsi te vē'xi ña ne, ná kukuíi ña kutuvi ña. ¹¹ Kiti san, kiti ítúvi kidaá ne, xoó ka tí vevii ne, dívi ti vīi tí rei é kui úná san ne, kaduku nteé ti é ū'xé rei san di. Rkontúvi ne, kí'in tí é nakúnaá kue'en ti kúñu ti ntīi dañu ntūvi.

¹² Ntíki é ū'xi é ínin sán ne, dívi é kani tū'un ū'xí rei, é vāta kuíñi ntu'u kada kú've ña. Vii dadíi ña rei ní kiti san, ntá tsi uun da'na tsi. ¹³ Un tsi ntáda ña xu'u ña é ku'e ña ntīi ña ni tsīñu ña kiti dóo donchu'ví kaa san é kadā kú've tí naa ña. ¹⁴ Vii ña du'xen ní Á Le'ntú san, ntá tsi ña kuvi víi ña ní í, tsí dívi é kúvi víi. Tsi A Le'ntú san ne, dívi e Tó'o ūn ntīi ntīi tó'o ñuxiví sa, dívi é Rei, ña é díi ka ka'nu é da nēé ka tuku rei. Nā ntánfīkin í, ña é kana, ña é nakaxnúu ne, íá natvī íni ña é kuntīkin íá A Le'ntú san —ka'an ánjē san.

¹⁵ Kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Ntute ka'nu é ínin, mí tuví ntī'í ñad'í kini kaa sán ne, dívi é kani tū'un e dóo titán ña'a, ña vé'xi dá mí'í ká ñuu é da nēé ka tu'un ntáka'an ña. ¹⁶ Ntíki é ū'xi é ínin é ūve kiti sán ne, kinchu'vi ñad'í kini kaa san. Xtuví mii ña é koo da kantí ña. Ka'xi kúñu ña ne, ka'mi ña di. ¹⁷ Tsi Xuva kō ne, xe'é ña é itsí rei san é vīi ña nēé é ntio ña. Xe'é ña é un tsi ntáda ña xu'u ña é ku'e ña é kadā kú've kiti san náa ña da nté ku é kúntaa ntí'í é káka'an Xúva kō. ¹⁸ Ñad'í, ña é ínin sán ne, dívi ñūú ka'nu é kadé kú've iña un ntīi ntīi rei ñuxiví san —ka'an ánjē san.

18

Dā ko'xo nuu ñūú Babilonia

¹ Dā ita ntí'xin kúvi sá'a né, íni u tuku ánjē, ña vé'xi e dukún kán, ña e dóo ntīi íni i. Xí'í nuu kanií ñuxiví san, tsi dóo kai'xi ntúve ña. ² Un ntīi tsi kéne ña, kaka'an ña:

—Jē kó'xo ñūú Babilonia, ñuu e dóo ka'nu san! É kúvi ví'í é ña vá'a vē, mí ñū'u vá'a un ntīi ntīi espíritū é kīni ntáa, ní tákā mí ñū'u vá'a un ntīi ntīi láa ku'u, kiti dóo dentu. ³ Tsi un ntīi ntīi ñūú san ne, de kí'vi ña ni vīnu i é kaēni díki ña da xóo ka ñatīi. Rei, ña e ntádē kú've ñuxiví san ne, éni díki ña ñad'í san di, ní ña ntádiko nu á'ví ñuxiví san ne, kukuika

ñā, tsi dóo ñii ñā da nēé ka e ntío ñā —ka'an ánjē san.

⁴Kidāā né, tēkú xtuku kó uun tatsin é vē'xí e dukún kán, kaka'an:

—Ntíi nto ñúú sa'á, ñā'a ko, vata koo é ñā dúku ntee nto é vii nto é kīni kaa e ntáde ñā, vata koo é ñā ní'i nto é nto'o nto ni ñā di. ⁵Tsi kuétsi ñā ne, é kúxee kuitin un tsi nté e dukún kán. Tsi Xuva kō né, naka'an ñā nuú i é kīni kaa iña ñā. ⁶Naku'é nto un ntí'i vata tsi ō tá'xi ñā nto. Ntá'vi nto ūvi íto vatā o dé ñā ni ntō. Úvi íto nadaká nuu nto vata koo é na kuntii iní i é kō'o ñā, vata ō nádaká ñā e xí'i ñā'a san. ⁷Kué'ne ntō é ñā ntó'o ñā ve; na kūnta'xa iní ñā vata tsi o dé ka'nu ñā, vatā o itúvi ñā nī dokuika iña ñā di. Tsi kaka'an múi ñā: “Xu'ú ne, dóo ka'nu ñā'a u é reiná u. Nā te ñādí'i kíi u; ñā te ñādí'i ntá'vi u; nté un sīin ñā te neé nto'o ko”, ka'an ñā. ⁸Dukuān ne, uun ntúvi tsi xee ntíi ntíi é ntó'o ñā. Xéé doxí'í, nī dontíni, dókó di, nī é koko ñā mé'ñū ñū'ú san di. Tsi dóo ka'nu Xuva kō, ñā kade kú've —ka'an tátsín san.

⁹Rei ñuxiví san, ñā éni díki ñādí'í san ne, ñā é intoo dadíi ni ñā nī e dóo va'á iña ñā ne, kueku ntee ñā ñā, tsi dóo u'vi kuví ñā ñā te íni ñā u'me é kākene mí kai'xi ñādí'í san. ¹⁰Kuntāñi ika tsi ñā, e ntaú'vi ñā é ntó'o ñā e dóo kanto'o ñādí'í san. Ká'an ñā:

—jÑā nta'vín idēn ntun, ñūú Babilonia, ñuu e dóo ka'nu kue'en! É uun da'na nchūvii dú'va tsi xee e dóo nto'o o —ka'an ñā.

¹¹Ñā ntádiko nu á'vi ñuxiví san ne, kueku ntee ñā i. Kuntōo nta'xa ñā, tsi ñā xoxó ka ñā'a, ñā é kuīin iña ñā ve. ¹²E diko ñā né: káā kuaan, káā kuí'xín, nī xūu e dóo nuu á'vi i, nī kiti kuí'xín, nī dóo ntíi, nī dóo kaíto ntee, nī dóo sédā, nī dóo kue'é teku nñi, nī ūn ntíi ntíi nuu utun e dóo vá'a ñē'e, vata kaa chetun, nī da nēé ka nuu i e kúvi nú'u elefanté, nī útun e dóo nuu á'vi i, nī kaá kuaan vitá, nī kaá ntee, nī nuú í e kúvi xuu kuí'xín, ¹³nī kanelá, nī cho'o e dóo vá'a ñē'e, nī kútú, nī ū'xén cho'ó, nī cho'o vidin, nī vīnú, nī áseté, nī kiti trigú nī útsi tí, nī kiti kaidó, nī lē'ntú, nī ídú, nī káreta é ntáñu'u tí, nī ñā'a, ñā dóo ntáde tsiñu di. Un tsi nte ntúvi iña ñā'a san díko ñā. ¹⁴Ká'an ñā nī ñūú Babiloniá san:

—Ñā túvi ká kiti vidin e dóo ntio nima ó ne, un ntí'í dokuika iña o nī un ntí'í e dóo va'á, e dóo kai'xi iña ó ne, é kūnaá kue'en ve. Nā naní'í kue'én ka ó ve —ka'an ñā.

¹⁵Ñā ntádiko nuu i tsíkān, ñā é nī'í dokuika kuénta iña i ne, kuntāñi ika ñā e dóo u'vi ñā é kānto'o ñūú Babiloniá san. Kuntōo nta'xa ñā ne, kueku ntee ñā ñuu é vata kaa ñā dī'í kaa, ¹⁶ká'an ñā:

—jÑā nta'vín ide ñūú e dóo ka'nu san! jÑā nta'vín ide ñādí'í, ñā inúu doo ntíi nī dóo kaíto ntee, nī dóo kue'é teku nñi, nī xō'o kiti e kúvi kaá kuaán, nī xūu e dóo nuu á'vi i, nī kiti kuí'xín di! ¹⁷jUun da'na nchuvii tsi kúnaa

un ntí'í e dóo nuu á'vi i san! —koo ka'an ñā ntádiko san.

Un ntíi ntíi tó'o tun ntóo san nī ñā ñū'u iní i kan, nī ñā ntántikin tó'o i sán, nī ūn ntíi ntíi ñā ntáde tsiñu ní ntute ñū'u kán ne, kúntāñi ika ñā. ¹⁸Dā ñi ñā u'me é kai'xi ñūú san ne, ntáka'an ñā:

—jVa mí'i ntú tuví ka xtuku ñuu é vata kaa sa'á e dóo ka'nu? —ka'an ñā.

¹⁹Dá'vi mii ñā díki ñā xenté'u é ntoo ñā dontíni ne, ntaéku ñā. Dōo u'vi kúvi ñā ne, un tsi ntákachu'u ntáa ñā, ntáka'an ñā:

—jÑā nta'vín idēn, ñūú ka'nu! Dokuika é ío iña ó ne, kukuika ūn ntíi ntíi ñā'a, ñā ío tun ntóo i é káika nuú ntute ñū'u kán. Ntá tsi uun da'na nchuvii dú'va tsi nántatsin —ka'an ñā.

²⁰Ntá tsi kuntōo díni ntó, ñā ntoo e dukún kán, ñā ntáduku ntée Xuva ko, nī pustru ñā, nī ñā ntáka'an ntódo tú'un ñā, tsi dá xe'é Xuva kō e dóo nto'o ñūú Babiloniá ne, é ntūnáa kuenta iña i vata o dé ñā ni ntó.

²¹Kidáā né, uun ánjē, ñā e dóo ntii iní í ne, kí'i ñā uun xuu ka'nu, vata kaa xodo mólinu é kádin núu o útsi trigu káa ne, nakuítá nuu ñā mé'ñu ntute ñū'u kán, kaka'an ñā:

—Kuan koo nakuítá nuu ú o, ñūú Babilonia e dóo ka'nu. Nté uun ito ká ñā kīni ka ñā'a sán o. ²²Nté uun ito ñā díto ká é kuēku kíñú'u san ítsi o, nté choō, nté trunpetá ka. Nā nī'í ka xoó kada tsiñu i da nēé ka nuu i é káde ñā. Nā díto kañu'ú ka xodo mólinu san te tadin útsi trigú san. ²³Nté uun ito ká ñā xí'í nuu ká ñū'ú san nuu o. Nté ñā tekú ka o e dóo vañi ñā ntátánta'nta san. Nā'a o, ñā ntádiko nu á'vi kán ne, kuān te dóo na'nu ñā'a ñā dá kaniñ ñuxiví san kidaā né, dívín ne, dá tatān da éni nta'vín un ntíi ntíi ñūú san —ka'an ánjē san.

²⁴Divi ñūú Babiloniá sa éti niñi ñā'a, ñā ka'an ntódo tú'un Xuva ko, nī ñā ntáduku ntée Xuva ko, nī ūn ntíi ntíi ñā'a, ñā é nakunáa ntuví iña i ñuxiví a.

19

¹Dā kúvi ita ntí'xín sa'á né, tēkú ko tatsin é ñā te nté kaa ñā'a vañi ñā ntáka'an ñā e dukún kán:

jDōo va'á Xuva kō!
jDōo ka'nu Xuva kō!
Divi ñā é nakáku ñā kō.
Dōo kaxi'í nuu ka'nu ñā.
Divi ñā e dóo ntii iní ñā.

²Tsi dóo vá'á ó kadē kú've ñā ne, dóo nuu é ntaā i é káka'an ñā. Tsi xntéku ku've ñā iña ñādí'í kīni kaa sán ne, kaka'an ñā tsi da mií é kántio e dóo nto'o ñā, tsi nañé'e ñā nuu i é kīni kaa dá kaniñ ñuxiví san, vata tsi o dé ñā.

Ntanáa Xuva ko nī ñā ve, e é'ní ñā ñā'a, ñā edé tsiñu iña Xuva ko, ka'an ñā'a san. ³Kidáā ne, ntáka'an xtúku ñā:

—jDōo va'á Xuva kō! jDōo ka'nu Xuva kō! Ú'mē é kai'xi ñad'i'í kini kaa sán ne, dá kaxee kaxee ntii dañu ntúvi —ka'an xtúku tatsín san.

⁴ Ñatā, ña é oko kimi ñá'á san nī ngimi kiti ntantito sán ne, nákunchiti ntāa ña ñú'u kán, nanú'u ña iní ña Xuva kō, ña tuví nú tēu ka'nú san, ntáka'an ña:

—jKuan koo na kōo! jDōo ka'nu Xuva kō! —ka'an ña.

⁵ Kidáā né, tēkú ko uun tatsin é vē'xí nte nú tēu ka'nú san, é káka'an:

jKá'an ntō tsi dóo ka'nu Xuva kō, un ntíi ntíi ntó, ña ntáde tsiñu iña ña, un ntíi ntíi nto e ntaíko ñu'u nto ña, kuān té na'nu ñá'a nto, ō ña na'nu ñá'a nto!, ka'an.

Viko dá tanta'a A Le'ntú san

⁶ Kidáā né, tēkú ko uun tatsin é vata tē ña te un síin ña'a ntáka'an ña. Díto vatā ó kuví dá kae'nu ntute ka'nu, vatā ó kuví dá un ntii tsi kákatsin, e ntáka'an ña:

jDōo va'á Xuva kō!

jDōo ka'nu Xuva kō!

E éni ntu'u Xuva ko, ña dóo ntii iní í, kade kú'vē ña ve.

⁷ Nā díní koo nakuntōo o.

Na kada ka'nu o ña,

tsí e xéé ura í é kōo viko e tánta'a A Le'ntú san ne,

é iō tu'vé ñadi'í ñá ve.

⁸ Ní'í ñá é kunūu ña doo ntii e dóo va'á, e dóo ntuntoo, e dóo kai'xi.

Tsí doo ntíi san ne, vata kaa nuu í e dóo vá'a ó de ña'a, ña ntákuinti'xe í Xuva kō, ka'an ña.

⁹ Kidáā ne, kaka'an ánjē sán nī ko:

—Xntéén na'an sá'a: “Nté kui vá'a ña'a, ña e kána ña é kíká'xi ña víko e tánta'a A Le'ntú san” —ka'an ña.

Ne, kaka'an xtúku ña nī ko:

—Sá'a é tū'un é nuu é ntaā í é kaka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, nákunchiti ntāa u nú dī'in ánjē sán vata koo é káda ka'nu ú ña, ntá tsi kaka'an ñá nī ko:

—jÑá ku kuān xkoón den! Mii tsi Xuva kō é káda ka'nu o ña. Tsi xo'ó né, dadíi tsi ntáde tsiñu o iña Xuva kó, nī ūn ntíi ntíi ta'an o, ña é ní'í tū'un Jēsuu —ka'an ña.

Tsi tū'un Jēsuu ne, diví é xe'é Xuva kō é ká'an ntódo ña'a, ña ntáka'an náa ña.

Ña nteku idú kuí'xin

¹¹ Kidáā né, iní u e nákaan e dukún kán ne, iní u uun idú kuí'xin. Ña'a, ña nteku ti ne, dú'va nani ña: Ña Kade Ntaa, Ña Kaka'an é Nuú é Ntaā í nani ña. Dá kadē kú'vē ñá ne, nuu é ntaā í kade ña; dá kade ña du'xēn dí. ¹² Ntúknúú ña ne, kaxi'í nuu vatā ó kai'xi ñú'u. Dóo titín le'e odo díki ña. Ntéé ña uun diví é nté xoxo iní í neé diví, é mii tsi ña iní

ñá. ¹³ Nuú ña doo é kúki'í nto'o niñi. Diví ñá ne, Tū'ún Xuva ko nani ña. ¹⁴ Áta ñá ntántikín sntadun, ña vé'xi e dukún kán. Nū'u ña doo ntii e dóo va'á, doo kuí'xin kue'én ne, ntántodó ñá idú kuí'xin dí. ¹⁵ Xu'u ña kii káa é ntíko ntuví o nuu í, é ntúku kuí'í nuú ña un ntíi ntíi ñuú ñuxiví a. Kāa kúvi tatun é kadā kú'vē núu ña. Vatā ó kaedín nuu ña dí'in ña tñti'ó san ne, kuān koo vií ña é ní'í ña'a san e dóo nto'o ña, e dóo kudíin Xuva kō, ña dóo ntii iní í san nī ñá. ¹⁶ Ntéé diví ñá ata dóo ña nī dá'ntá ña, é káka'an: “Rei, ñá odo núú, nī Tó'o, ña odo núu”, ka'an.

¹⁷ Kidáā né, iní u uun ánjē, ña ntítsi ntódo ata ngántií san. Un ntii tsi kána ña un ntíi ntíi láa, kiti ntaíko e dukún kán, kaka'an ña:

—Ní'í nto, nataká nuu nto, tsi ña te un siin kúñu ta'xi Xuva kō é ká'xi nto. ¹⁸ Ka'xi nto kúñu rei san nī tó'ó sntadun nī ña dóo díin, nī kúñu idú nī ña ntántodó ti. Ka'xi nto kúñu ūn ntíi ntíi ña'a, kuān te ñá ntoo vá'a, kuān te ñá ntáde tsiñu, te kuetsi te na'nu ña —ka'an ánjē san.

¹⁹ Kidaā né, iní u kiti e dóo donchu'ví kaa san, nī rei iña ñá ntóo ñuxiví san, nī sntadun ña. Nataká nuu ña é vií ñá du'xen nī ña nteku idú kuí'xin san, nī sntadun ña. ²⁰ Ntá tsi tñn ña kiti sán nī ña kaka'an dóvete é kuenta iña Xuva ko kaká'an ña, ña idé nuu í e dóo na'nu kuenta iña kiti dóo donchu'ví kaa san, é kúdií éni nta'ví ña ña'a, ña é nteé na'a káa kiti san, nī ña ntánuu iní í santu ti. Ña tsikán nī kiti dóo donchu'ví kaa sán ne, kantíto tsi ña, nakuíta nuu ña ña nī tī mé'ñu ñu'u du'xé san é ña te kantá'va kue'en tsi. ²¹ Ña nguú sán ne, xi'í núu ña káa e kii xu'u ña nteku idú san ne, un ntíi ntíi láa san é'xi nta'á ti kúñu ña xi'í san.

20

Uun míil kuía

¹ Kidáā né, iní u kii uun ánjē e dukún kán, ní'í nta'a ña ntakáá xi'í tótsín san nī kádena ká'nu. ² Tñn ña kiti ña vá'a san, kiti ata san é diablu tí nī Satánaá ne, kí'ní va'á ñá tí kadená san, é uun míil kuía kunu'ní ti. ³ Nákuítá nuu ña tí iní tótsín san ne, nakadí ñá xu'u í. Dávi nuu ña xu'u tótsín san vata koo é ña kani nta'ví ka tí ña'a san ñuxiví san da nté ntí'í é uun míil kuíá san. Te ita ntí'xin é uun míil kuíá san ne, nantuté ña tí uun da'na.

⁴ Kidáā né, iní u nú teu na'nu, mí ntóo ña'a, ña é ní'í í é kadā kú'vē. Iní u nima ñá'a dí, ña e é'nte tu'un ña'a san díki í e ntántikín ñá Jesuú ne, nī é ntáka'an ntódo ña tū'un Xuva kō dí. Ña sá'a ne, ñá nī inúu iní ña kiti san, nté santu tí; nté ña nī xe'é ña é kunte'e káa tñ xteen ña, nté ntá'a ña. Iní u tsi ntóto ña ne, nāni'í xtúku ña ntuví iña ñá ne, kada kú'vē ñá nī Cristu uun míil kuía. ⁵ Ntá tsi ña nguú sán, ña xi'í ne, ña ntóto ña dá nté kuíta ntí'xin

é uun míl kuña. Da sá'á é kúvi ūun ito ntoto ña. ⁶ Ntée kúvi vá'a ñá'a, ña é ntáduku ntée i é ntóto é kúvi ūun ito doxi'í san, tsí ntáduku ntée ña Xuva kō! É kúvi ūvi doxi'í san ne, ña kúvi víi ka ni ñá, tsi víi ña dutu Xúva ko nī Cristu. Dadii tsi kadā kú'vé ñá ni ñá é uun míl kuña.

Dā ko'xó ntēe tó'ō e ña vá'ā san

⁷ Tē kúvi ita ntí'xin é uun míl kuñá san ne, nantútē Xuva kō tó'ō e ña vá'ā san mí nuu kutú. ⁸ Tē ntii ne, kani nta'ví ñá'a ngimí o diñi ñuxiví san, un tsi nté Goo ni Mágoo, ña ntaínchu'vi Xúva ko, kána ña é natáká nuu ña é víi ñá du'xēn; ntē ña kúvi ká'vi o ña é ña te da dii da díi ña, vata kaa kuví tsókō.

⁹ Kuédadii tsi kúxēe ña kanii ñuxiví san ne, ēdí nuu ña mí ntántoo ñá'a, ña ntáduku ntée Xuva ko, ni ñūú e dóo kakuinima Xúva kō. Ntá tsi kuñta nuu Xuva ko ñū'u é vē'xí nte e dukún kán ne, uun ito tsi í'xi un ntíi ntíi ñá'a san. ¹⁰ Tō'ó é ña vá'ā san e éni nta'ví ñá'a sán ne, nákuítá nuu Xuva ko i mē'ñú i mí kai'xi ñú'u dū'xé san, mí tuví kiti dóo donchu'vi kaa san ne, nī ña é káka'an dóvete é iña Xuva ko kaká'an ña. Ikán né, dóo nto'ó ña, ntuni ñá, ntē ntúvi ntē níñu é ntii dañu ntúvi.

Tē xntéku kú'vé Xuva kō nú tēu kui'xín san

¹¹ Kidáá né, iní u uun nú tēu ka'nu é kui'xín, ni uun ñá'a, ña tuví ntí'i ikán. Ñuxiví san nī e dukún kán né, ntoko ñu'u mií dá ini tuví ña. ¹² Kidáá né, iní u un ntíi ntíi ña xi'í san, te kuetsi te na'nu ña, ntáñi ñá nú tēu san. Ne, nákaán Xuva ko tūtú san ní tuku tutu mí ūve na'a díví ñá'a, ña é nī'i i ntuví iña í. Xntékú kú'vé Xuva ko iña ña xi'í san vatá o dé ña, vatá ó uve na'a ini tutú san. ¹³ Ntute ñu'ú sán ne, nakué'le un ntíi ntíi ñá'a, ña é teni iní i kán. Doxi'í san nī mí kadē kú'vé doxi'í san ne, nakué'le ñá'a, ña ñu'u vá'a ikán dí. Xntékú kú'vé Xuva ko iña ña, un ntíi ntíi ñá, vata tsi o dé ña. ¹⁴ Kidáá né, nakuítá ñá doxi'í san, nī mí ntántoo ña xi'í san mé'ñu i mí kai'xi ñú'ú san. Ñú'ú sán ne, diví é ká'an o é doxi'í é kúvi ūvi. ¹⁵ Ñá'a, ña é ña tuví díví í uve na'a ini tutu mí uve na'a xoo é nī'i i ntuví vá'a iña í ne, nakuítá nuu ña i mé'ñu ñu'ú san.

21

E dukún xēe ni ñuxiví xēe

¹ Kidáá né, iní u uun e dukún xēe ní ūun ñuxiví xēe. Tsi e dukún kan nī ñuxiví sa é tuví kidaá ne, ntoko ñu'u mií. Ntē ntute ñu'ú ña tuví ka. ² Xu'u é Juaán u ne, iní u ñuu é káduku ntée Xuva kō, é Jerusalem Xee naní. Nte e dukún kan vē'xi, nte mí tuví Xuva kō. É ió tu'vé vata kaa uun ñadi'í é tintetu ña e tánta'a ña ni xñ ña. ³ Tékú ko uun tatsin é dukún kán e dóo ntii káka'an:

—Koto nto ve, tsi Xuva ko tūvi ña ni ñá'a san ve. Kuntoo ña ni ñá ne, kúvi ña ña ñuú

ñá. Xuva kō né, mií ña kutuví ñá ni ñá, é víi ñá Xuva ñá. ⁴ Xuva kō ne, nakué'le ña un ntíi ntíi ntute nú ñá'a sán ne, ña kōó ká doxi'í; ntē ña kunta'xa iní ka ña; ntē ña kuekú ka ña; ntē ña kaxnúu ka ñá. Tsi é ita ntí'xin un ntí'i é kúvi dí'na —ka'an tátsín san.

⁵ Kidáá ne, ña tuví nú tēu ka'nú san ne, kaka'an ña:

—Koton, tsi kade vá'a xee u un ntí'i nuú i —ka'an ña.

Kaka'an xtúku ña:

—Xntéén na'an sá'á, tsi tú'ün é nuu é ntaá í é káka'an u ni ó —ka'an ña.

⁶ Kidáá ne, kaka'an ñá nī ko:

—É kúvi ve. Xu'u é dí'na ū ne, xu'u é nantí'i ú dí. Vata kaa letra Á ni letra Z kaa u. Te xóó kaitsi i ntute ne, kué'le ú doméni é kō'ó ña mí kákii ntute é tá'xi ntuví iña ña. ⁷ Xoó ñá'a é kúvi víi ña ne, ní'i ñá é un ntí'i nuú i sá'a ntá'a kó ne, kúvi ú Xuva ñá né, diví ñá ne, kúvi ña i'xá ko dí. ⁸ Ntá tsi ñá'a, ña e dóo ixó l, ña é ña ntákuinti'xe i, ña e dóo kini ntáa nima í, ña e ntaéni díke tá'an í, ña e ntóde tatán, ña ntánuu iní i santu, nī ña veté ne, kuan ó ña é nī'i ña é kóko ña mí kai'xi ñú'u dū'xé san. Sá'á é kúvi ūvi doxi'í ña —ka'an ña.

Jerusalem Xee

⁹ Kidáá ne, xēe ūun ánjē, ña é ū'xe ñá'a san, ña é nī'i i é ū'xe é'xin é ñu'u u'xe nuu i é nanto'ó Xuva kō ñá'a sán ne, kaka'an ñá nī ko:

—Ní'in, dá nan'e ú o ña da vé tanta'a, ñad'í A Le'ntú san —ka'an ña.

¹⁰ Espiritú Sántú sán ne, kue'en ní'i ñá kó uun xuku ka'nu, xuku e dóo dükun. Náñe'e ñá ko ñuu é káduku ntée Xuva kō, ñuu é nani Jerusalem Xee, diví é vē'xí nte e dukún kán, mí tuví Xuva kō. ¹¹ Nuú sá'á ne, kaxi'í nuu ni ntuve Xuva kō ne, ñu'ú i ne, kai'xi vatá ó kai'xi nuu é nani jaspe e dóo nuu á'vi i, e dóo kaxi'í ní'ni e nté kaa te xúxu kúvi. ¹² Kanii diñi ñuú san ne, ntitsi ntó'ó e dóo ka'nu, e dóo dukún ne, ñu'ú uxuvi xi'í i. É un é un xi'í san ne, ntáñi ntee kui kúu un ánjē. É un é un xi'í san ne, uve diví é uxuvi tátá ña Israeé san. ¹³ Uní úní xi'í san ntántii é un é un ntíko diñi i. ¹⁴ Uxúvi xúu na'nu xi'í ntíi etí ntó'ó san ne, uve na'a é un é un xuú san uun díví pustru A Le'ntú san.

¹⁵ Ánjē, ña kaka'an ní ko ne, ní'i nta'a ña uun ntóo e kúvi kaá kuaan é kí'i kú'vé núu ñá ñuú san ni xi'í i, ni ntó'ó í dí. ¹⁶ Dadii tsi kú'vé ntí'i ngimí o diñi i. Ánjē sán ne, kí'i kú'vé ñá ñuú san ni ntó'ó í ne, uvi míl ūvi sientu kilométru. É káni, e dukún, nī e ní'i ne, dadii ntíi ntíi tsi kú'vé i. ¹⁷ Kidáá né, kí'i kú'vé ña ntó'ó sán dí ne, úní díko kímí métru kí. Kí'i kú'vé ánjē san é vatá xkoó kí'i kú'vé ñá'a san.

¹⁸ Ntó'ó i ne, xuú é nani jaspe kúvi ne, ñuú san ne, da mií kué'en tsi kaá kuaan kúvi da

kanii, vata kaa xuxu e dóo kaxi'í ni'ni. ¹⁹ Xúu é xí'i ntii étí ntó'ó san ne, ntukutu áta i un ntii ntii xuu e dóo va'á, xuu e dóo nuu á'vi i. Étí ntó'o é kuvi ún sán ne, xuu é xí'i kuvi é nani jaspe úve. É kuvi úvi san ne, xuu kuvi tékú e dukún kán, é nani sáfiru, úve. É kuvi ún san ne, xúu tēku xáá é xí'i raxa, é nani ágata, úve. É kuvi kímí san ne, xuu kuvi kué'en é vata ito ite itó, é nani esmēralda. ²⁰ É kuvi ū'ún san ne, xúu tēku xáa kué'e é xí'i raxa, é nani ónice. É kuvi iñu san ne, xuu kué'e é nani crunālina. É kuvi ū'xé san ne, xúu kuāan é nani crisólito. É kuvi ún san ne, xuu kuvi tēku ntute ñú'u san, é nani bērilu. É kuvi iñ san ne, xúu kuāan e dóo kai'xi é nani tōpaci. É kuvi ū'xí san ne, xuu kuvi tēku másana kuvi, é nani crisóprasa. É kuvi ū'xi iñ sán ne, xuu kuvi é nani jācintu. É kuvi ūxuvi san ne, xuu ntéé é nani amātista. ²¹ Xí'i é ūxuvi san ne, uxuvi kiti ku'i'xin, kiti nani prela, kúvi. Uun tsi kiti kuvá'a é un é un xí'í san. Itsi mé'ñú ñúu san ne, da mii kué'en tsi káa kuaan kúvi ne, kaxi'í ni'ni vatá ó kaxi'í ni'ni xuxu.

²² Nté uun xúkún ña ni iní u ñúu san, tsi mii Xuva kō, ña e dóo ka'nu sán, nī A Le'ntú san ne, divi ña kúvi ña xúkún ñúu san. ²³ Ñúu san ne, ña kantío i e xí'í san nuu ngántii, nté ña ntío i ntuve xóo dí, tsi mii tsi ntuve Xuva kō e xí'í nuu. A Le'ntú san ne, divi kúvi ñú'u e xí'í nuu iña ñúu san. ²⁴ Kaka ña'a, ña da mí'i ká ñuu, mí kaxi'í nuu san. Rei iña ñúxiví san ne, xée ña ñúu san, kuni'í ña e dóo va'á iña ña. ²⁵ Xí'í ñúu san ne, ña kantádí ntuvi á, tsi ikān ne, ña kakuáá ka. ²⁶ Ikān ne, nakué'e ña'a, ña da mí'i ká ñuu, e dóo va'á iña ña, nuu i e dóo nakuiko ñu'u ña. ²⁷ Ntá tsi nté uun nuu i é kīni kaa ña kuvi k'í'vi ñúu san. Nté uun ña'a, ña é káde é kīni kaa, nté uun ña vete ña kuvi k'í'vi ña ñúu san. Da mii tsi ña'a, ña é ūve na'a divi i iní tutú A Le'ntú san, tutu mii ūve na'a xoo é ni'í i ntuvi va'á iña i ntii dañu ntúvi.

22

¹ Kidáa ne, nánē'e ánjē sán ko ntute é kainu é tá'xi ntuvi iña ko, ntute é kākii nú tēu ka'nu mí tuví Xuva ko ni Á Le'ntú san. Dóo kuvi ntute san. Kaxi'í ni'ni vatá ó kaxi'í ni'ni xuxu. ² Kainu ntute san mé'ñu itsi ka'nu ñúu san. Ntuvia ó diñi i ntāñi útun e tá'xi ntuvi iña ko. Uxuvi ito kakii kiti i é uun kuia. Ta'án xoo ta'án xoo kakii kiti i. Xúku i ne, kaidiá'vi é kúvi cho'o é ntuvá'a ña'a, ña ntoo ñuxiví a. ³ Ña kōó ká da neé ka nuu i é ká'an Xúva ko tē ña va'a. Kutúvi nú tēu ka'nu Xúva ko ni Á Le'ntú san ñúu san ne, ña ntáde tsiñu iña ña ne, kunuu ini ña ña. ⁴ Kīni ña nuu Xuva kō ne, kuntéé divi Xuva kō xteén ña di. ⁵ Ikān ne, ña kuáá ka, nté ña kantío ká ña ñu'u, nté ngántii, tsi mii Xuva ko naxi'í nuu ña ña. Kidáa né, kuntoo ña ni Xuva ko, kadá kú'vé ña ntii dañu ntúvi.

E kākuestin ntuvi é nainu Jesúcristu

⁶ Kidáa ne, kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Kuvi kuinti'xe o tú'ún sa'á, tsi tú'ún é nuu é ntaā i. Xuva kō, ña é kaxé'e tú'ún é ká'an ña ntáka'an ntódo kuenta iña ña ne, e táxnūu ña ánje ña é nanē'e ña ña'a, ña ntáde tsiñu iña ña, nēe é vé'xí kuvi —ka'an ánjē san.

⁷ Kidáa né, mii Jesuu kaká'an ña:

—jKoto nto! jE dóko sā nainú u! jNté kuvi vá'a ña'a, ña e ntáde kuenta é ūve na'a ini tutú sa'a! —ka'an Jesús.

⁸ Xu'u é Juaán u ne, tékú ko ne, iní u nuu mií ko un ntii'í sa'a. Dá kúvi tēku kó, ní dá iní u ne, náknūchi ntāa ú nuu ña nanē'e kó nuu i sa'a, é kunūu iní ko ña. ⁹ Ntá tsi kaka'an ña ní ko:

—jÑá ku kuān xkóon dēn! Xu'ú ne, kúdi kade tsiñu ú iña Xuva kō, vatá ó kade tsiñun di, ní ēni ó, ña ntáka'an ntódo tú'un Xuva ko, ní ña ntáde ntaa é ūve na'a tutú sa'a. Mii tsi Xuva kō é kunūu iní ko ña —ka'an ña.

¹⁰ Kaka'an xtúku ña ní ko:

—Ñá ku xnuun xú'un tú'ún é kuita ntí'xin é ūve na'a tutú sa'a, tsi kakuetsin ntuvi é kúntaa. ¹¹ Ni dukuān ne, ña é káde nuu i é ña va'a ne, na víi mii ña. Ña é káde é kīni kaa né, na víi mii ña di. Ntá tsi ña'a, ña é káde nuu i é vá'a ne, na víi ka ña ne, ña'a, ña é káde é ntio Xuva ko ne, ña ku xtuví mii ña é káde ña —ka'an ña.

¹² Kaka'an Jesuu:

—Koto nto, tsi ña ná'a ka dá nainu xtúku u. Tē nainú u ne, kué'e ú doméni un ntii ntii ña'a kuenta iña i vatata é ó de ña. ¹³ Xu'u é dī'na ú ne, xu'u é ntii u átá i di, vata kaa letra Á ní létrá Z. Xu'u éni ntú'u ú ne, xu'ú nantí'í ú di —ka'an ña.

¹⁴ Nté kuí vá'a ña'a, ña é kánakate doo i, tsi duku ntée ña é tññ ña kiti utun é tá'xi ntuvi iña ko, vata koo é kúvi k'í'vi ña xí'í ñúu san. ¹⁵ Ntá tsi ña kīni ntāa sán ne, k'í'í kan kú'un ña ne, k'í'í kan kú'un ntii ntii ña vata kaa ña tatán, ní ña kaeni dik'í ñad'í, ní ña kaen'í ña'a, ní ña kanuu iní i santú, ní ūn ntii ntii ña é ntio i doveté, ní ña kaeni nta'vi ta'an i di.

¹⁶ Kaka'an Jesuu:

—Xu'u é Jesuú u ne, taxnūu u ánjē ko é ká'an ntódo ña ní é ū'xe xúkún sán nuu i sa'a. Xu'ú ne, tatá Davií vé'xi u ne, i'xá ika ña kó di. Xu'ú ne, vata kaa kīni é kaxi'í nuu te vé'xi túvi kaa u —ka'an ña.

¹⁷ Espiritú Sántú sán ní ñad'í A Le'ntú san ne, ntáka'an:

—jNí'í nto! —ka'an ña.

Da xóo ka ña'a, ña é kátekú i ne, na ká'an ña di:

—jNí'í nto! —koo ka'an ña.

Da xóo ka xoo é kaitsi i ntute, ní da xóo ka xoo é ncho ko'o i ne, na k'í'xi, dá kō'o doméni ntute é tá'xi ntuvi iña ko ntii dañu ntúvi.

¹⁸ Un ntii ntii ña'a, ña kateku i tú'un nēe é vé'xí kuvi é ūve na'a ini tutú sa'a ne, nté

vevíi tsi ká'ān ú ni ña nuū i sá'a: Tē xoó xntékú ka i é ũve na'a í'a ne, xntékú ka Xuva kō é nto'o i vatā ó uve na'a ini tutú sá'a é ntō'o i. ¹⁹ Tē xoó naki'í ká i tú'ūn é ũve na'a ini tutú sá'a nté koo kuvi ne, Xuva kō ne, naki'í ña vata kaa é kāduku ntée ña kiti utun é tā'xi ntuvi iña kó ne, ñá k'í'ví ña ñuú Xuva ko, vatā ó kaka'an ini tutú sá'a.

²⁰ Ña kaka'an ntódo tú'ūn sa'á ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā í, tsi ña na'á ka dá nainú u —
kaka'an ña.

Kuan koo na kōo. ¡Kí'xi nto, Tó'o ko Jēsuu!

²¹ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesūcristu ntó, un ntí# ntí# nto. Kuan tsi koo na kōo.